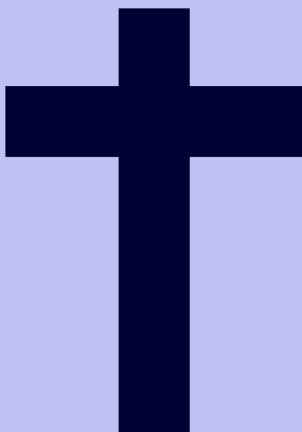

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo

en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	91
SAN LUCAS	145
SAN JUAN	236
LOS HECHOS	301
ROMANOS	380
1 CORINTIOS	420
2 CORINTIOS	460
GÁLATAS	486
EFESIOS	501
FILIPENSES	515
COLOSENSES	525
1 TESALONICENSES	534
2 TESALONICENSES	542
1 TIMOTEO	547
2 TIMOTEO	558
TITO	566
FILEMÓN	571
HEBREOS	573
SANTIAGO	606
1 SAN PEDRO	616
2 SAN PEDRO	627
1 SAN JUAN	634
2 SAN JUAN	643
3 SAN JUAN	645
SAN JUDAS	647
EL APOCALIPSIS	650

SAN MATEO

Los antepasados de Jesucristo

¹ Yáí cuyàluta icàlidaca Jesucristo yàawirináimi ípidená. Yáí Jesucristoca yácata nataquérinámi, yáí rey David, Abraham nacái.

² Abraham ìiri ípidenáté Isaac. Isaac ìiri ípidenáté Jacob. Jacob ìiri ípidenáté Judá. Judá, nía nacái yéenanái once namanùbaca, níacata israelitanái yàawirináimi.

³ Judá yéenibe asianái náipidenáté Fares, Zara nacái. Náatúa uípidenáté Tamar. Fares ìiri ípidenáté Esrom. Esrom ìiri ípidenáté Aram.

⁴ Aram ìiri ípidenáté Aminadab. Aminadab ìiri ípidenáté Naasón. Naasón ìiri ípidenáté Salmón.

⁵ Salmón ìiri ípidenáté Booz. Booz yáatúa uípidenáté Rahab. Booz ìiri ípidenáté Obed. Obed yáatúa uípidenáté Rut. Obed ìiri ípidenáté Isaí.

⁶ Isaí ìiri ípidenáté rey David. Rey David ìiri ípidenáté Salomón. Salomón yáatúa, úacata Urías yàacawéetúami quéechatécáwa.

⁷ Salomón ìiri ípidenáté Roboam. Roboam ìiri ípidenáté Abías. Abías ìiri ípidenáté Asa.

⁸ Asa ìiri ípidenáté Josafat. Josafat ìiri ípidenáté Joram. Joram ìiri ípidenáté Uzías.

⁹ Uzías ìiri ípidenáté Jotam. Jotam ìiri ípidenáté Acáz. Acáz ìiri ípidenáté Ezequías.

¹⁰ Ezequías ìiri ípidenáté Manasés. Manasés ìiri ípidenáté Amón. Amón ìiri ípidenáté Josías.

¹¹ Abéeri néenà Josías yéenibeca asianái ípidenáté Jeconías, yáté camuí Babilonia yàasu cáli néeséeyéi náibàacaalíté israelitanái natécáténá nía presoíri iyú Babilonia néré.

¹² Néeseté idècunitàacá israelitanái ìyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, Jeconías idèncatè ìriwa ípidenéeri Salatiel. Salatiel ìiri ípidenáté Zorobabel.

¹³ Zorobabel ìiri ípidenáté Abiud. Abiud ìiri ípidenáté Eliaquim. Eliaquim ìiri ípidenáté Azor.

¹⁴ Azor ìiri ípidenáté Sadoc. Sadoc ìiri ípidenáté Aquim. Aquim ìiri ípidenáté Eliud.

¹⁵ Eliud ìiri ípidenáté Eleazar. Eleazar ìiri ípidenáté Matán. Matán ìiri ípidenáté Jacob.

¹⁶ Jacob ìiri ípidenáté José. Yáí José yeedácaté írìwa María, úái Jesús yáatúaca. Wáimaca Jesús ìwali Mesíascani, íimáanaca wacuèrinásàiri Dios ibànùèricatè walí, wía israelitaca, icùacaténá wía.

¹⁷ Iná waputàaca catorce namanùbaca Abraham itaquénáinámi ìyèeyéicaté Abraham yàasu èeri idénáami, idènièyéicaté nacái yéenibewa àta rey David imusúacatalétatè iicá èeri. Néese rey David idénáami, nàyacatè catorce namanùbaca David itaquénáinámi ìyèeyéicaté David yàasu èeri idénáami, idènièyéicaté nacái yéenibewa àta Babilonia yàasu cáli néeséeyéi natécatalétatè israelitanái presoíri iyú Babilonia néré. Néeseté idècanáamité israelitanái nàyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, néese Mesías yàawirináimi

catorce namanùbaca nàycaté, nadèncaté nacái néenibewa àta Mesías imusúacatalétaté iicá èeri, yái wacuèrinàsàiri ípidenéerica Jesucristo.

Nacimiento de Jesucristo

18 Siúcade nuçàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali yái imusúanacaté iicá èeri: Yáatúa María idècunitàacá ucùaca ucásàanápínátéwa José yáapicha, càmicáhuaca iimá yáapicha. Quéwa, udéericuca sùmài, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

19 Néese José, cayábéerica íiwitáise, càmitaté iwàwa íbáiniadaca úa áibanái yàacuésemi. Iná íináidacawa imàccáanápíná íchawa úa íbàacanéeri iyú càmicáiná líri yái udéericúrica. Càmitaté José iwàwa icháawàaca uináwaná ìwali ùyacàle mnanái írí ípíchanaté nanúaca úa.

20 Yá José íináidacatéwa imàccáanápíná íchawa úa, quéwa abéeri ángel Dios néeséeri yàanàaca José yàatalé. Yá ángel imàcaca yáawawa José íicacani yáamacani írìcuise. Yá ángel íimaca José írí: “José, rey David itaquérinámi, picá cáalu peedáca María piacawéetúapínáca úara, udéericucáiná sùmài Espíritu Santo íiwitáise iyú.

21 Sùmàiquéera yái imusuéripínacawa María ícha. Pimàni ípidená Jesús. Ípidenápiná cãi yácáiná iwènúadapíná yàasu wenàiwicanái íiwitáisewa nabáyawaná íchawa, ípíchaná Dios yùuwicháidaca nía nabáyawaná ìwalísewa”, íimaca yái ángelca.

22 Càité ángel icàlidaca José íríni macáita ichàbáanápínátéwa càide iyúwaté profeta icàlidáanáté Dios itàacái wenàiwicanái írí.

23 Bàalutécáiná Dios yàasu profeta íimacaté nalí Dios inùmaliçuise: “Abéechúa mànacáu càmicáhuacáwaca iimá aslái yáapicha, udéericupínacawa. Imusúapínacawa uícha abéeri sùmài, namàníripíná ípidená Emanuel”, íimacaté yái profetaca. (Yái ípidená Emanuel ímáanaca: “Dioscata wáapicha”).

24 Néeseté José icawàacawa, yá imànicaté càide iyúwa Dios yàasu ángel ichùulianái. Yáté èerica yeedácaté úái Maríaca yàacawéetúapínacawa.

25 Càmiíritàacá quéwa José iimá úapicha àta uìri imusúacatalétaté iicá èeri yái idàbáanéerica uírca. Yá José imànicaté ípidená Jesús.

2

La visita de los sabios de Oriente

1 Jesús imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená írìcu, Judea yàasu cáli ínata, rey Herodes iclacaalíté yái cálica. Néenialíté abénaméeyéi asianái cáalíacáiyéi nàanàaca Jerusalén iyacàlená írìculé. Déecuúséeyéi nàanàaca, Oriente yàasu cáli néeséeyéi, yéewáidéeyéicawa nacái dùlupùta ìwali.

2 Nasutáca néemlawa Jerusalén iyacàlená mnanái:

—¿Alénásica judío icuèrinápíná siùquéerica tàacáwa imusúaca iicá èeri? Wáalíacawa idéca asáicani waicácáináaté áiba dùlupùtaca ímáanaca idéca imusúaca iicá èeri, yái picuèrinápínácuéca, piacué judíoca. Iná wadéca wàanàaca wàacaténá icàaluíná —námaca.

3 Yá rey Herodes yéemlaca cáalíacáiyéi iináwaná, íná máini cáaluca íináidacawa, càmicáiná iwàwa áiba yeedáca ícha yái cálica. Jerusalén iyacàlená mnanái nacái cáaluca nía canánama, càmicáiná nawàwa Herodes yàasu úwinái namànica úwi náipunita ìwalíse yái nacuèrinápínáca walisàica.

4 Néese rey Herodes iwacáidaca sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu. Herodes imáidaca nía isutácaténá

yéemlawa nía alénápinácaalíté Mesías imusúa iicá èeri, yái judío icuèrinápiná Dios ibànùèrica nali.

⁵ Yá naimaca Herodes iri:

—Belén iyacàlená néenipináca imusúa iicá èeri, Judea yàasu cáli íinata, yácáinaté Dios yàasu profeta itànàaca càiri tàacáisi Dios inùmalicúise bàaluité. Dios íimacaté:

⁶ Pía, Belén iyacàlenáca, Judea yàasu cáli íinatéeri iyaca, caináwanáca pía áiba yàcalé íicha canánama iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, yácáiná Nacuèriná imusúapinácaawa Belén iyacàlená irícu icuèripiná nùasu wenàiwica, níai Israel itaquénáinámica’,

càité itànàaca tàacáisi yái profetaca Dios inùmalicúise —naimaca.

⁷ Néese Herodes imáidaca cáaliacáiyéi ibàacanéeri iyú áibanái íicha. Imáida isutáca yéemlawa nía yáaliacaténáwa cayába càinácaalíté èeri idàbacaté naicáca úai dùlupùtaca uchanàacawa.

⁸ Néese Herodes idécanáami yéemlacani, yá íimaca nali:

—Piacuéwa picutáca cayábani, yáara sùmàica; néese pidécanáamicuè pianàacani, yá picàlidacuè nulí íináwaná, yéewanápiná nùacawa néré nubàlùacawa nùulul ipùata iyúwa iri nùacaténá nacái icàaluíniná —meedáta càí íimaca nali, ichiwáidacáita nía meedá Herodesca. Yá ibànùaca nía Belén iyacàlená nérépiná.

⁹ Idécanáami néemlaca Herodes itàacái, yá nàacawa íicha níai cáaliacáiyéica. Yá néese, dùlupùta yàacawa napíchalépináta, úai dùlupùta naiquéechúacaté nàyacaalíté nàasu cáli néeseawa. Yá uchanàacawa yàcalé iwicáu yái sùmài iyacatáica.

¹⁰ Néese naicácáiná dùlupùta, yá casímáica nía manuísíwata.

¹¹ Yá nawàlùacatéwa capii iriculé. Naicáca sùmài néré yáatúa María yáapichawa. Yá nabàlùacawa iri nàulul ipùata iyúwa nàacaténá sùmài icàaluíniná. Néese nàacùaca nàasuwa nàacaténá irí oro, incienso nacái, mirra nacái, níai caweníyéi pumènica isàni.

¹² Néese Dios yàalàaca nía nàamacani iricúsewa ipíchaná nèepùacawa Herodes yàatanabàa. Ináté nèepùacawa áiba àyapu irícubàata Herodes íicha nàasu cáli nérépináwa.

La huida a Egipto

¹³ Néese idécanáamité nàacawa níai cáaliacáiyéica, yá Dios ibànùaca ángel yàanápinátéwa José yàatalé. Yái ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani iricúise. Yá ángel íimaca iri: “Pimichàawa, pichùnia piasuwa pianáwa, pitéca yái sùmàica yáatúa yáapichawa, piacàatétawa Egipto yàasu cáli nérépiná. Piya néréwa àta numáidacataléta piawa, Herodescáiná icutápiná inúawa yái sùmàica”, íimaca yái ángelca.

¹⁴ Néese, José imichàacawa táiyápi, itécani yái sùmàica, yáatúa yáapichawa. Yá yàacàatécatawa náapicha Egipto yàasu cáli nérépiná.

¹⁵ Nàyacaté néré àta Herodes yéetacatalétatéwa. Ináté macáita ichàbacawa càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanáté tàacáisi Dios inùmalicúise: “Numáidaca Nuíriwa yàacaténáwa Egipto yàasu cáli íicha”, íimacaté yái Diosca.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶ Néeseté Herodes yáaliacawa naináwaná lwali níai cáaliacáiyéica càmitaté neebáida itàacái, yá calúaca báawanamani yái Herodesca. Iná Herodes ibànùaca yàasu úwináwa nanúacaténá macái sùmanái aslanái Belén iyacàlená iricuyéica, áiba yàcalé nacái iyéeyéica mawiènbàa Belén iri. Nanúacaté

macáí sùmanáí aslanáí idènièyéica àta pucháiba camuí, níacáínaté cáalíacáiyéica nacàlidacaté Herodes írini nadàbacaté naicáca dùlupùta pucháiba camuí ipíchawáiseté nàanàca Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁷ Càité ichàbacawa càide iyúwaté profeta Jeremías itànàanaté tàacáisi Dios inùmallicúise. Jeremías ímacaté:

¹⁸ “Náicháanípíná cachàini manuúsíwata níái Ramá iyacàlená mìnánáica, Raquel itaquénáinámica. Náicháanípínáca, máini achúmaca nawàwa néenibe íinináwa. Canácata yáaliméeripíná íslímáidaca níawa, néenibemi yéetácáináwa náicha”,

ímacaté yái profetaca Jeremías.

¹⁹ Néese idécánáamité Herodes yéetácawa, Dios ibànùaca ángel yàacaténáwa José yàatalé Egipto yàasu cáli néré. Yá ángel imàcaca yáawawa José íicàceni yáamacani írícúise. Yá ángel ímaca José írí:

²⁰ “Pimichàawa, pité yái sùmàica yáatúa yáapichawa, pèpùawa Israel itaquénáinámi yàasu cáli nérépiná. Nadéca néetácawa níara iwàwéeyéicaté inùacani”, ímaca yái ángelca.

²¹ Yá néese José imichàacatéwa, itéceni yái sùmàica yáatúa yáapichawa Israel yàasu cáli nérépiná.

²² Quéwa, José yéemiaca Arquelao íináwaná ìwali icùaca judiónáí yàasu cáli yáanirimi Herodes yáamiricubàamiwa, íná cáaluca José yàacawa néré. Yá nàacawa Galilea yàasu cáli néré ángel icàlidacáiná José írini yáamacani írícúise nàanápínáwa Galilea yàasu cáli néré.

²³ Nàanàcaté Galilea yàasu cáli néré, yá nàacawa nàyacaténá Nazaret iyacàlená írìcu. Nàyacaté néré càide iyúwaté profetanáí ímáanaté Jesús ìwali. Profeta ímacaté náimáanápínaté Jesús ìwali Nazaret iyacàlená néeséericani.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Néeseté madécana camuí idénáami, néenialíté Juan el Bautista idàbaca icàlidaca Dios itàacái alé manacúali yùucubàa càinàwàiri iyéerica Judea yàasu cáli ínata.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé, néemíacaténá itàacái. Yá ímaca nalí: “¡Piwènúadacué píiwitáisewa Dios írípíná, mesúnamáicáináta Dios icùapíná macáita!” ímaca yái Juanca.

³ Yái Juan el Bautista, yácata yái asialica profeta Isaías itànèericaté tàacáisi íináwaná ìwali Dios inùmallicúise. Isaías itànàacaté yái tàacáisca:

“Abéeri asiali icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanáí ichùnìacaalí àyapu Náiwacali írípínáwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios írípíná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca”,

càité itànàaca tàacáisi yái profeta Isaíasca.

⁴ Yái Juan idènàcaté ibàlewa wáluma cáucuíri camello ichùna iwálumalená. Idacúacaté nacái ìwaliabàawa piráí íimamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirìchu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèerica manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁵ Néese manùbéeyéi Jerusalén iyacàlená mìnánáí, madécana nacái Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jordán inanába yàasu cáli néeséeyéi nacái nàacatéwa Juan el Bautista yàatalé néemíacaténá itàacái.

6 Néese nacàlidaca náichawa yáí báawéerica namàníirica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

7 Quéwa Juan iicáca manùbéeyéi fariseo, saduceo nacái manùba nàanàca yàatalé ibautizacaténá nía, yá Juan yáalíacawa càmitaté nawènúada náiwitáisewa báawéeri ícha báisíiri iyú, íná Juan yàalàaca nía cachàiníiri iyú. Iima nalí: “¡Piacué, càiyéide iyúwa àapi iculále! Manuíri yùuwichàacáisi yàanàapíná mesúnamáita, yùuwichàidacaténá wenàiwicaná. Piyúunáidacuéca píalimáaná pichúuliacawa ícha, yáí yùuwichàacáisica, pibautizácaalícáitawa, éwitacué càmicáaníta piwènúada píiwitáisewa báisíiri iyú pibáyawaná íchacuéwa. ¡Càmitacué núcàlida pírí càiri chiwái!

8 Iwàwacutácué pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú piwènúadacuéca píiwitáisewa báisíiri iyú Dios írípíná.

9 Picácué píima píriwa: ‘Canácatáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué càì píima. Péemlacué cayábani, éwita Dios imáalàida macáitacué pía pibáyawaná iwálisewatá, càicáaníta Dios yáalimá iwènúadaca níái íbaca Abraham itaquénáinámpíná iyútá Dios yàasu wenàiwicapíná nía píamiricubàamicuéwa.

10 Máiní mawiénica yáí yùuwichàacáisi Dios imàaqueeripínáca yàanàca báawéeyéi íwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu íwali chipàali iyú, càita nacái mawiénica yáí Dios yàasu yùuwichàacáisica. Péemlacué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeyéi írí iyacaná cayába weemácaténá nía quichái írìcu, càita nacái Dios yùuwichàidapíná wenàiwica quichái írìcu cawinácaalí wenàiwica càmiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

11 Báisíta nubautizácué pía úni yáaculé, píasáidacaténácué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios írípíná, quéwa mesúnamáita áiba yàanàca núamiricubàawa. Yátacué ibànùapíná Espíritu Santo abénaméeyéicué péená írí ibautizacaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, yáí yàanèeripínáca. Aibanáicué péená quéwa càmiyéica yeebáida itàacái, ibautizápináca níawa quichái iyúwa, nàuwichàacaténáwa càiripínáta. Máiní cachàiníiri íiwitáise núicha. Nuíwacalicaní, yáí yàanèeripínáca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càimíiri cachàini náicha canánama, máinícáiná cayábéerica nuíchani.

12 Péemlacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica natécaalí nàasu palawa nacáapi írìcuwa masacácaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, nàaláidacaténá nacái trigo iwíralèmi, càita nacái yáí yàanèeripínáca núamiricubàa yàanàca iwàlisáidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáisewa, íseríacaténá nacái nía náicha áibanái càmiyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuúri capíi írìculé ituínási yàaluca, càita nacái yáí yàanèeripínáca iwacáidapíná yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituínási iwíralèmi manuúri quichái írìcu, càita nacái yáí yàanèeripínáca yùuwichàidapíná macáita càmiyéica yàasu wenàiwica quichái írìcu, càimíirica íchacáwa càiripinèerita iyaca”, íimaca yáí Juanca.

Jesús es bautizado

13 Néeseté Jesús yàacatéwa Galilea yàasu cáli ícha yàanàcaténá Juan yàatalé Jordán inanába néré, yéewacaténá Juan ibautizácani, yáí Jesúsca.

14 Néese quéechatécáwa càmita Juan iwàwa ibautizáca Jesús, báicáiná iicáca yáawawa Jesús iwéré. Yá Juan íimaca Jesús írì:

—Nuwàwacutáca pibànùaca nulí Espíritu Santo ibautizácatená nuíwitáise. Càmita cayába nubautizá pía úni yáaculé meedá, máinicáiná cachàinica nuícha pía —ímaca yái Juanca, yáaliacáinatéwa canáca Jesús ibáyaná.

¹⁵ Quéwa Jesús ímaca irí:

—Siúcade iwàwacutáca pibautizáca núa, cayábacáiná wamànica macáita càide iyúwa Dios ichùullianá, yéewanápiná macáita náaliacawa nuebáidaca Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

Ináté Juan ibautizácani.

¹⁶ Néeseté idécanáami Jesús ibautizáca, yá imichàacawa úni yáacuíse. Yáta capíraléeri cáli yàacúacawa, yá Jesús iicáca Espíritu Santo iricúacawa iwali Dios yàatanáise càide iyúwa unúcu iricúanáwa.

¹⁷ Néese néemiaca Dios itàacái chènuníse. Dios ímaca: “Yácata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, ímaca yái Diosca.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinawàiri yéewacaténá Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná ibáyanáwa, quéwa Jesús càmita yeebá Satanás irí.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri, catá nacái. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa. Yá máapicani.

³ Néese Satanás yàacawa Jesús yàatalé yáalimáidacaténá Jesús imànínápiná ibáyanáwa. Yá ímaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, yá pichùulla níái íbaca nawènúanápináwa pan iyú piyáacaténáni —ímaca yái Satanásca.

⁴ Quéwa Jesús ímaca irí:

—Càmíirita. Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca walí: ‘Picácué wáináidawa yàacási iwali Dios ícha. Néese iwàwacutácué weebáidaca macáita iyúwa Dios ímáaná yéewanápiná wáyaca machacàníri iyú’, ímaca yái Dios itàacáica — ímaca yái Jesúsca, càmicáinaté iwàwa imànica wawàsi meedá irípináwa Dios íwitáise iyú.

⁵ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén iyacàlená néré, yái yàcalé cáininéerica Dios iicáca. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata ínatalé chènuníri náicha canánama.

⁶ Néese Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná ibáyanáwa. Satanás ímaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, pipislawá templo ícha cáli ínatalépiná, yácaína Dios yáasu profeta itànàacaté Dios itàacái piináwaná iwali. Profeta ímacaté:

‘Dios ichùullápináca yáasu ángelnáwa nacúanápiná pía. Namichàidapiná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúa píawawa íba iwéré’,
càité profeta itànàaca Dios itàacái piináwaná iwali —ímaca yái Satanásca.

⁷ Néese Jesús ímaca Satanás irí:

—¡Càmíiri! Dios itàacái profeta itànèericaté ímaca nacái walí: ‘Picá píalimáida piicáwa Picuèriná Dioswa asásí icúacaalí pía’, càité profeta itànàaca Dios itàacái —ímaca yái Jesúsca.

⁸ Néese àniwa Satanás itéca Jesús chènuníri dúli ínatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús iicá macái cáli èeri iricúiyéi, nachàini yáapícha nacái, nàasu cawèníri nacái.

⁹ Néese Satanás íimaca Jesús irí:

—Nüapináca piríwa macáitani pibàlùacaalíwa nulí piùlù ipùata iyúwa piàcaténá nucàaluíniná —íimaca yái Satanásca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—¡Càmiri! Píawa núicha, Satanás. Càmita nùa picàaluíniná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca walí: ‘Iwàwacutá piaca Picuèriná Dios icàaluínináwa. Iwàwacutá nacái piaca abéerita Dios iyéininá’, caité itànàaca yái profetaca —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Ináté Satanás yàacawa Jesús íicha, yá abénaméeyéi ángelná yàanàaca néré nayúudàacaténá Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹² Jesús yéemiacaté áibanái náucacaté Juan el Bautista presoíyíe ibànaliculé, iná Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

¹³ Quéwa càmita iyamáawa Nazaret iyacàlená írìcu, néese yàacatéwa iyacaténá Capernaum iyacàlená írìcu, iyéerica Galilea icalisaniná idùlepiré, Zabulón itaquénáinámi yàasu cáli ínata, Neftalí itaquénáinámi yàasu cáli nacái.

¹⁴ Jesús imànicaté còi yéewacaténá macáita ichàbacawa càide iyúwa profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali. Isaías íimacaté Dios inùmalcuise:

¹⁵ “Píacué israelita iyéeyéica Zabulón itaquénáinámi yàasu cáli ínata, Neftalí itaquénáinámi yáapicha, yái cáli iyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha, Galilea icalisaniná idùlepiré, alé càmiyíe israelita iyacataléca, Galilea yàasu cáli.

¹⁶ Píacué catéeyéica íiwitáise, càmiyéica yáalía Dios ìwali, áiba yàanàapinacué piatalé amalácaténacué imànica píiwitáise. Yéewáidapinacué pía, piyacaténacué Dios icamaláná írìcu, píacué canéeyéica icáuca càmiiri imáalàawa, iyéeyéica siùcade iyúwa yéetáními”,

íimacaté yái Isaíasca.

¹⁷ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía. Íimaca nalí: “Píwènúadacué píiwitáisewa Dios írìpiná, mesúnamáicáináta Dios icùapiná macáita”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁸ Néeseté Jesús yèepunicawa Galilea icalisaniná icàinalená ínatabàa. Yá iicáca pucháiba asianái. Ibèeri íipidená Simón, áibaalí íipidená Pedro nacái. Iméeréeri íipidená Andrés. Cubái inuérinánáica nía needácaténá nalíwa nàasu platawa. Nàucaca nàacawa nàasu tarayawa nèepunicawa calisáacubàa.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Aquiálacué sísaara, piacuéwa núapicha iyúwa nuéwáidacalénái. Pidécuéca píibaidaca píibàacaténacué cubái, quéwa siùcáise nùacuéca pirí wàlisài píibaidacalépiná piwacáidáanápínacué nulí wenàiwica yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa Jesús yáapicha.

²¹ Néese nàacawa àniwa calla idùlepiré, yá Jesús iicáca áibanái asianái pucháiba: Ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri íipidená Juan. Zebedeo yéenibeca nía. Nachùnìaca nàyaca chinchorrowa barca írìcu nánaniri yáapichawa. Yá Jesús imáidaca nía, nàanápínáwa yáapicha, iyúwa yéewáidacalénái.

²² Yá caquiáléta namàacaca barca, nánaniri nacáíwa, yá nàacawa Jesús yáapicha.

Jesús enseña a mucha gente

²³ Jesús ipáchiaca yèpunícawa macái Galilea yàasu cáli ínatábàa. Macái yàcalé írìcu nacái yéewáida yèpunícawa judiónái yéewáidacàalu írìcu. Yá icàlidaca nalí yái tàacáisi cayábéerica náalíacaténáwa cànácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Yúucaca náicha nacái macái uláicái íiwitáaná.

²⁴ Macái Siria yàasu cáli néeséeyéi néemiaca Jesús iináwaná, yá natéca néenánáywa Jesús yàatalé, macái yúuwichèeyéicawa uláicái iyú, cáiwíri iyú nacái. Natéca nacái wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise, naté nacái áibanái idènièyéica tèwacáimi nacái, máapinéeyéi nacái. Yá Jesús ichùniaca nía macáita.

²⁵ Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáapicha: Galilea yàasu cáli néeséeyéi, áibanái nacái yàanèyéica diez namanùbaca yàcalé néese Decápolis yàasu cáli ínatéeyéica iyaca, áibanái nacái Jerusalén iyacàlená mìnánái, Judea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áibanái nacái iyéeyéica abéemàalé Jordán inanába íicha.

5

El sermón del monte

¹ Néeseté Jesús íicáca manùbéeyéi wenàiwica iwacáidáyaquéeyéiwa yàatalé néemiàcaténá itàacái, yá yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa néré. Yéewáidacalénái nàacawa yàatalé.

² Yá idàbaca yéewáidaca nía. Íimaca nalí:

La verdadera dicha del hombre

³ “Cawinácaalí wenàiwica càmíyéica cachàini íicáca yáawawa, yáaliéyéi nacáywa nawàwacutáaná Dios iyúudáaca nía, casímáica nía Dios icùacáiná nía.

⁴ “Cawinácaalí wenàiwica achúmèeyéica iwàwa íbáyawaná iwaliwa siúcade, èeri mìnánái íbáyawaná iwali nacái, casímáipínáca nía yácáiná Dios ísímáidapíná nía.

⁵ “Cawinácaalí wenàiwica càmíyéica cáimacái íicáca yáawawa, itàaníyéi nacái casalíníri tàacáisi iyú éeréeri iyú nacái, casímáipínáca nía, yácáiná Dios imàacapíná nacùaca yáapicha èeri írìcuíri macáita.

⁶ “Cawinácaalí wenàiwica máiniyéica iwàwa imànica abéerita cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, casímáica nía, yácáiná Dios imànipíná nalí macáita yái cayábéerica nawàwéerica imànica nalí.

⁷ “Cawinácaalí wenàiwica iiquéeyéica áibanái ipualé, casímáica nía, yácáiná Dios íicápiná napualé nacái.

⁸ “Cawinácaalí wenàiwica masaquèeyéica íiwitáise, casímáica nía, níacáiná íicápiná Dios natuí iyúwa.

⁹ “Cawinácaalí wenàiwica iwènúadéeyéica áibanái íiwitáise nalíwáaca náyacaténá matulbanáiri iyú náapichawáaca, casímáica nía, Dios yéenibecáiná nía.

¹⁰ “Cawinácaalí wenàiwica yúuwichèeyéicawa Dios írìpiná neebáidacáiná itàacái, casímáica nía yácáiná Dios imàacapíná nacùaca yáapicha macáita.

¹¹ “Píacué nuéwáidacalénáica, áibanái icuísacaalícué pía peebáidacáinácué nutàacái, yá namànicaalícué píri báawéeri nùwalíise, yá nacháawàacaalícué píináwaná iwali macái íiwitáaná nachíwa báawéeri iyúwa, peebáidacáinácué nutàacái, néese casímáipínácuéca píawa.

¹² Casímáicué píwàwa, píyanídacué nacáywa manuísíwata, yácáiná Dios imàacapínácué píri cawèníri manuísíwata pianàapínácaalícué chènuniré.

Casímaicué piwàwa, nàawirináimicáiná namànicaté báawéeri Dios yàasu wenàiwica profetanái irí, níái pipíchaléeyéimicuéca íbaidéeyéicaté Dios irípiná càide iyúwacué piyáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Saly luz del mundo

13 Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa iwíiduma cháí èeri irícu. Yái iwíiduma puíwaca imànica yàacási, yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puíwa iwíidumaca, yá càmita idé puíwaca àniwani, yái iwíidumaca. Yá canápinéerica meedáni. Wáucacani bàacháwalé, néese wenàiwica nàipnánanica ínatàbàami. Càitacué nacái iwàwacutá piyaca machacàniri iyú, pimànícué cayábéeri nacái, yéewanápiná wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíri tàacásica.

14 “Péemiacué áiba comparación: Càicuéca píade iyúwa camalási cháí èeri irícu. Càide iyúwa camalási icànacaalí catéeri irículé, càita nacáicué iwàwacutá picáidaca yái báisíri tàacásica èeri mìnánái irí amaláceténá náiwitáise, níái catéeyéica íiwitáise, càimíyéica yáalía Dios íwali. Iwàwacutacué piyaca càide iyúwa manuúri yàcalé iyéerica dúli ipùatalicu. Càide iyúwa macáita nàalimácaalí naícaca manuúri yàcalé, càita nacái iwàwacutacué pimàacaca áibanái íicaca piyaca machacàniri iyú càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

15 Péemiacué áiba comparación: Watùcuniacaalí lámpara, càmita wabàani yàalusí irículé. Néese wamàacaca icànaca chènunibàa, yá icànaca nàwali macáita iyéeyéica capíi irícu.

16 Càita nacái iwàwacutacué pimàacaca picamalá icànaca áibanái íiwitalicu: piyacué machacàniri iyú macái wenàiwica íicápiná, nàalícaténáwa íwali yái cayábéerica pimáníricuécaca, yéewanápiná nacái nàaca icàaluínáná, Píaniri Diosca chènuníseerica”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la ley

17 Jesús íimaca: “Picácué píináidawa nùanàaca numáaláidacatená tàacási profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, nía nacái profetanái icàlidéeyéicaté tàacási Dios inùmaliçuise. Picácué càí píináidacawa nùwali. Càmita nùanàa numáaláidacatená yái tàacásica. Néese nudéca nùanàaca numànicatená càide iyúwa íimáanáca yái tàacásica icàlidéerica nuínáwaná íwali.

18 Péemiacué cayábani: Máiní cachàiníricani yái Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmaliçuise. Macáita ichàbapínacawa càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná. Áiba èeriwa Dios imáaláidapíná capíraléeri cáli, yá nacái èeriquéi. Quéwa canácatáita yúucawa yái itàacái bàaluisàimica, íbatàa abéeri letra achúméerína piná, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapínáwa càiwade iyúwaté Dios itàacái íimáaná.

19 Máinícáiná cachàiníríca macái tàacási natànèericaté Dios inùmaliçuise, íná iwàwacutá wenàiwica neebáidaca macáitani. Canácata canéeri iwèni tàacási. Áibacaalí càimíri yeebáida abéeri tàacási natànèericaté, càmicaalí nacái yéewáida áibanái neebáidáanápiná yái tàacásica, yá canáca yéewanáwa iwàlucawa Dios iyacàle irículé icuacatalé macáita chènuniré. Quéwa cawínacaalí yeebáidéerica yái tàacási Moisés, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmaliçuise, yá yéewáidacaalí wenàiwica neebáidáanápináni, yásí máinírípiná cáimíétacanéeri yái wenàiwicaca Dios iyacàle irícu icuacataléca macáita chènuniré.

20 Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseoca nacáidaca naináwaná íwaliwa namánínása macáita machacàniri iyú càide

iyúwa Dios ichùulianá namànica. Báisíta namànica madécaná. Quéwa núumacué pirí: Iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná máini cachàiníwanái náicha níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, náicha nacái fariseonáica. Càmicaalícué pimàni máini cachàiníwanái náicha, yá càmitacué yéewa Dios yéenibeca pía, Dios icùacaténácué pía”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el enojo

²¹ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemlaca néewáidaca pía càide iyúwaté profeta Moisés íimáanaté Dios inùmalícuése. Íimacaté plawirináimi írì: ‘Picá pinúa wenàiwica. Pinúacaalí wenàiwica, yá iwàwacutá péetácawa pibáyawaná íwalísewa’, íimacaté yái Moisésca.

²² Siúcade núumacué pirí àniwa áibacaalí calúa íicáca áiba wenàiwica, yási yéetápinácawa íbáyawaná íwalísewa. Áibacaalí itàani báawéeri iyú áiba wenàiwica írì, yási Dios yùuwichàida báawanamani, càide iyúwa Junta Suprema israelita íiwacanánái nàuwichàidáaná cabáyawanéeri wenàiwica. Áibacaalí icuúsa íichawa áiba wenàiwica báawéeri iyú, yási Dios yùuwichàidacani infierno írìcu, yái quichái càmirica íchacàwa càiripinérita iyaca.

²³⁻²⁴ “Píwàwacaalí píté ofrenda altar néré piacaténá Dios icàaluíniná, yá cayábéeriquéi pimàniínáca càì. Quéwa ipíchawáise piaca Dios icàaluíniná, píináidawa cayába asásí cawàwanáta pimànicaalíté báawéeri áiba wenàiwica írì. Pimànicaalíté báawéeri áiba írì, yá placàatétawa yàatalé ipíchawáise piaca Dios icàaluíniná. Yá pisutá wenàiwica íicha wawási imàacáanápíná iwàwawa íicha yái báawéerica pimàniíricaté írì. Néese píalimá piaca Dios icàaluíniná matufbanáiri iyú. Càmicaalí càì pimàni, yá caná iwèni Dios íicáca yái planáca icàaluíniná.

²⁵ “Pisutá píawawa Dios íicha caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná íicha, ipíchaná yùuwichàidaca pía. Càmicaalí càì pimàni, yási Dios iyaca pirí càide iyúwa piùwide. Péemia comparación: Piùwide itécaalí pía íchàawàcaténá piináwaná íwali nacuèrinánái írì, yá iwàwacutá pitàanica yáapicha éeréta àyapulicubàa. Pisutá íicha wawási caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná íicha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí pisutá íicha càì, yási juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapíná píawa presoíyéi íbànalículé, nacapèedáidacaténá píawa.

²⁶ Péemia cayábani: Canácatáita namusúawa nàuwichàacái íichawa presoíyéi íbàna írìcuése àta napáyaidacataléta náichawa namawènacálewa macáita, àta abéeri centavo piná yái centavo namáalàidáaná canánama. Càita nacái càmita píalimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càiripináta”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el adulterio

²⁷ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemlaca tàacáisi nacàlidéericaté: ‘Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmfichúaca píinusiwa, càmirica nacái pinírisíwa’, càité námica.

²⁸ Siúcade quéwa núumacué pirí áibacaalí íicáida inanái írì, yá capicùlecaalíni iwàwacáiná íimáca úapicha, yá idéca imànica íbáyawanáwa úapicha iwàwalícuésewa, íná cabáyawanáca Dios íicàceni.

²⁹ “Iná píwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pitú yéewápuwáiséechúa iyúwa, píicáanápíná wawási càmirica Dios iwàwa píicáca, néese píuca píchawa píiuitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí íichawa ituíwa, ipíchaná imànica íbáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá píucaca píchawa píiuitáise báawéeriwa, yéewanápíná pidèniaca

picáucawa càmfiri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuírí quicháica.

³⁰ Càita nacái piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi yéewápuwáisechúa iyúwa, néese piúca piíchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí íchawa icáapiwa ipíchaná imànica íbáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca piíchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmfiri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuírí quicháica càmfirica íchacàwa càiripinéerita iyaca”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹ Jesús ímaca: “Pidécuéca péemiaca tàacáisi nacàlidéericaté ímérica: ‘Aibacaalí iwàwa imàacaca íchawa ínuwa, iwàwacutá yàaca ulí cuyàluta icàlidéerica áibanái irí imàacacaté uèpunícawa ícha’, càité náimaca.

³² Quéwa siúcade núumacué pirí càmicaalí uimá áiba asiali yáapicha càmfirica unírishiwa, càmita yéewa uníri imàacaca íchawa úa. Quéwa yúucacaalí meedá úa, yá imàacaca umànica ubáyawanáwa idàbánéeri uníri iríwa, uedácaalí ulíwa áiba asiali uníripinácawa àniwa. Aiba asiali yeedácaalí ínupináwa abéechúa náuquechúami, yá imànica íbáyawaná nacáiwá, ímácáiná áiba asiali ínu yáapicha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³ Jesús ímaca: “Pidécuéca nacái péemiaca tàacáisi nacàlidéericaté piawirináimi irí ímérica: ‘Pimàni macáita machacànfiri iyú càide iyúwa picàlidáaná báisi báisisíwata Dios yáaliéricawa pimànínápinása’, càité náimaca.

³⁴ Quéwa núumacué pirí, picácué píima: ‘Báisi báisisíwata Dios yáaliéricawa’. Picácué nacái càí píimaca capiraléeri cáli ípidená ìwali, Dios iyacáiná chènuniré.

³⁵ Picácué nacái càí píimaca cáli ípidená ìwali, Dios iyacáiná cháí èeri írìcu nacái. Picácué nacái càí píimaca Jerusalén iyacàlená ípidená ìwali, yácáiná Wacuériná Dios cachàinfiri yàasu yàcalécani.

³⁶ Picácué nacái càí píimaca píiwita ìwaliwa yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca píiwita íbáiná iwènúacawa cúulíri iyú, cabalèeri iyú áiba.

³⁷ Píimacaalícué ‘báisíta’, néese iwàwacutácué báisica pitàacáica. Píimacaalícué ‘càmíta’, néese iwàwacutácué báisica pitàacáica. Báawéeriquéi píimáanácuéca ‘Báisi báisisíwata Dios yáaliéricawa’”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la venganza

³⁸ Jesús ímaca: “Pidécuéca péemiaca tàacáisi nacàlidéericaté piawirináimi irí, ímérica: ‘Cawinácaalí imusúadéerica áiba wenàiwica ituí, iwàwacutácué pimusúadaca ituí, yái imàníríca báawéeri áiba irí, càita nacái cawinácaalí imalèeri áiba iyéi, iwàwacutácué pimalàaca iyéi nacái, yái imàníríca báawéeri áiba irí’, càité náimaca.

³⁹ Quéwa siúcade núumacué pirí: Picácué pipélica ípunita cawinácaalícué imàníríca pirí báawéeri. Aiba inúacaalí pinàni ìwali, yá pimàaca inúaca pinàni ìwali abémèawáise àniwa.

⁴⁰ Aibacaalí iwàwa ícháwàaca piináwaná ìwali pimawèniacáinása ícha camisa, yá pimàaca iríni, yái camisaca. Yá pimàaca irí nacái píasu ruanawa.

⁴¹ Uwinái nachùullacaalí pitéca nàasu abéeri kilómetro idècuni, yá pité nàasu pucháiba kilómetro idècuni, nawàwacaalí càí pimànica.

⁴² Cawinácaalí isutéerica pícha wawàsi, pimàaca írini. Picá piwènúawa ícha cawinácaalí isutéerica pianápiná ichàba wawàsi. Pía ichàbani”, íimaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

⁴³ Jesús íimaca: “Pidéuécá péemiaca tàacáisi áibanái icàlidéericaté piawirináimi írì, íiméerica: ‘Cáininá piicáca piacawéeyéináwa. Báawa nacái piicáca piùwidenáíwa’, càité náimaca.

⁴⁴ Quéwa núumacué píri: Cáininacué nacái piicáca piùwidenáíwa. Pisutácué nalí Dios imàninápiná nalí cayábéeri, cawinácaalícué ibànuyéica piwali chàwicùli. Pimànicué cayábéeri nalí cawinácaalícué báawéeyéica iicáca pía. Pisutácué nalí Dios mamáalácata cawinácaalícué icháawéeyéica piináwaná ìwali báawanama nachíwa iyúwa, cawinácaalícué nacái imàniyéica píri báawéeri nùwalíise, peebáidacáinacué nutàacái.

⁴⁵ Càipiná pimàacacué náaliacawa Wáaniri Dios chènuniséeri yéenibecuéca pía. Iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Dios imàniná: Dios imàacaca èri icànaaca báawéeyéi ìwali, cayábéeyéi ìwali nacái. Imàaca nacái unía yúuwàacawa nabànacale ìwali, níai imàniyéica cayábéeri, nía nacái imàniyéica ibáyawanáwa.

⁴⁶ Cáininácaalícué piicáca níawamita wenáiwica cáininéyécúéca iicáca pía, néese Dios càmita imàacacué píri cawèníri chènuniré, níacáiná macái èri mnanái namànica càì. Nía nacái báawéeyéica íiwitáise yeedéeyéica plata yéenanái íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno iripiná, cáinináca naicáca cawinácaalí wenáiwica cáininéyécúéca iicáca nía. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

⁴⁷ Pitáidacaalícué nacái cayábéeri iyú níawamita péenanáíwa, néese càmitacué pimàni piyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha, níacáiná macái èri mnanái namàni càì. Nía nacái càmiyéica judío, càmiyéica yáalía Dios ìwali, nía nacái namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

⁴⁸ Báisícaalícué Dios yéenibeca pía, néese iwàwacutácué cayábéeyéi píiwitáise náicha canánama èri mnanái. Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa Wáaniri Dios chènuniséeri iyáaná, imànírica cayábéeri nalí canánama, níai cáininéyécúéca iicáca Dios, nía nacái càmiyéica cáininá iicáca Dios”, íimaca yái Jesúsca.

6

Jesús enseña sobre las buenas obras

¹ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níai yéewáidacaléca: “Picácué píibaida Dios iripiná wenáiwica iicápiná meedá naináidacatenácué piwali cayabanameyéicúéca píiwitáise. Pimànicaalícué càì, néese Wáaniri Dios chènuniséeri càmita yáapiná píricúé piasu cawèníri chènuniré, canásíwa.

² “Iná piyúdàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái írì ìwali yái pimànináca. Aibanái pucháibéeyéi íiwitáise nacàlidaca naináwanáwa manùbéeyéi wenáiwica yàacuésemi, náimaca nadécasa nayúdàaca catúulécanéeyéi. Aibanái nacái nabàlucawa bàacháwalé, yá nàaca plata catúulécanéeyéi írì macái wenáiwica iicápiná, yéewacatená wenáiwicanái icàlidaca naináwaná cayábéeri iyú. Péemiacué cayábani, cawinácaalí imàniyéica càì, èri mnanái nacàlidapiná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú, quéwa Dios càmita imàcapiná nalí báisíri cawènírica iyéerica chènuniré.

³ Néese píacué nuéwáidacaléca, piyúudáacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái iríni, ibatàa irípiná yái piacawéerináca cayábéeri náicha canánama, picácué picàlida iríni.

⁴ Piyúudáacué catúulécanéeyéi ibàacanéeri iyú. Yási Wáaniri Dios, yái iiquéerica càinácaalícué pimànináca ibàacanéeri iyú, imàacapinácué piri píasu cawèníri pìanàcaalípiná chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña a orar

⁵ Jesús ímaca: “Pisutácué píawawa Dios ícha, quéwa picácué pimàni càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàniná. Nawàwa wenàiwicanái íicáca nía meedá idècunitàacá nasutáca Dios ícha. Iná máini nawàwa nabàlùacawa manùbéeyéi yàacuésemi judíonái yéewáidacàalu írìcu, bàacháwalé nacái wenàiwicanái yàacuésemi nasutácaténáwa Dios ícha wenàiwicanái íicápiná meedá. Péemiácué cayába, cawinácaalí imàníyéica càì, èeri mìnánái nacàlidapíná naináwaná íwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapíná nalí báisiri cawènírica iyéerica chènuniré.

⁶ Néese pisutá píawawa Dios ícha, quéwa piwàlùawa picapèe imàdàaná írìculéwa, yá pibàlía inùma, néese pisutá píawawa Wáaniri Dios ícha iyéerica piápicha néré. Néese Wáaniri Dios yái iiquéerica macáita pimànírica ibàacanéeri iyú, yàapíná piri píasu cawèníri chènuniré.

⁷ “Pisutá Dios ícha, quéwa picá píima canéeri iwèni tàacáisi madécaná yàawiría càide iyúwa càmlíyèi judío imàniná càmlíyéica yáalá Dios íwali, nía nacái iyúunáidéyéica Dios yéemlaca nalí nasutáciná ícha déecuiri iyú.

⁸ Picácué píinádawa càì, Dios yáalíacáináwa pìwalícué càinácaalí pimápuèrica ipíchawáise pisutácuéca íchani.

⁹ Iwàwacutácué pisutáca Dios càì:

‘Pía, Wáaniri Dios chènunísèeri, pimàaca macái wenàiwica yàaca picàaluíná.

¹⁰ Pimàaca péenáiwana yàanàaca caquialéta yái èerica pidàbacatáipínáta picùaca macáita. Pimàaca èeri mìnánái namànica càide iyúwa piwàwáaná cháì èeri írìcu càide iyúwa neebáidáaná pítàacái, níara iyéeyéica chènuniré.

¹¹ Pía wayáapíná wamápuèrica siùcade.

¹² Pimàaca piwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamànírica càide iyúwa wamàcáaná wawàwawa nabáyawaná ícha cawinácaalí imàníyéica walí báawéeri.

¹³ Picá pimàaca áibanái yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasáa wía báawéeri Satanás ícha. Píacáiná ícuèripínáca macáita, pía cachàiníríca íiwitáise náicha canánama, icànerica mèlumèluíri iyú càiripínáta. Báisíta, amén’,

càì pisutácué píawawa Dios ícha.

¹⁴ “Pimàacacaalícué piwàwawa nabáyawaná ícha cawinácaalícué imàníyéica piri báawéeri, néese Wáaniri Dios chènunísèeri imàacapinácué iwàwawa píbáyawaná íchawa.

¹⁵ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa áibanái ibáyawaná ícha, néese càmitacué nacái Wáaniri Dios imàacapíná iwàwawa píbáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶ Jesús ímaca: “Pimàacacaalícué píichawa piyáacaléwa pisutácaténácué píawawa Dios ícha manuíswata, picácué cáimiétaquéeri iyú pimànica píawawa wenàiwica íicápiná meedá càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàniná.

Nawàwa áibanái wenàiwica naicáca nía cáimiétaquéri iyú, Iná cáimiétaquéri iyú namànica níawawa wenàiwica iicápiná meedá yéewacaténá macáita náalíacawa namàacaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha. Péemiácué cayábani, cawinácaalí imàníiyéica càì, èeri m̀nanái nacàlidapiná naináwaná ìwali cayábèeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapiná nalí báisíiri cawènírica iyéerica ch̀nùniré.

¹⁷ Quéwa pía pimàacacaalí píichawa piyáacaléwa pisutácaténá píawawa Dios ícha manuísíwata, yá pípia cayába píiwita ibáináwa aceite iyú, píiba nacái pinàniwa.

¹⁸ Càita pimàni, ipíchaná áibanái náalíacawa pimàacaca píichawa piyáacaléwa pisutácaténá píawawa Dios ícha. Abéerita Wáaniri Dios, yái iyéerica píapicha, yáalíacawa pimàacaca píichawa piyáacaléwa, Iná Dios yàapiná píri píasu cawèníri ch̀nùniré”, ímaca yái Jesúsca.

Riquezas en el cielo

¹⁹ Jesús ímaca: “Píacué píwacáida píriwa maǹba cawèníri wawàsi cháì èeri írìcu. Cuwée iyáaca meedá cawèníri bàlesi. Aiba wawàsi nacái namáalàacáitacué píichawa. Cayéedéyéi nacái nawàlúacawa needácaténácué píichani.

²⁰ Cayába cachàini píricuèni pimàníinácuéca càide iyúwa Dios iwàwáaná pidèniacaténácué píasu báisíiri cawèníriwa iyéerica ch̀nùniré, aléera càmicatalé cuwée iyáacué píichani, càmicatalé nacái cawèníri imáalàawa, càmita nacái cayéedèeri iwàlúawa néré.

²¹ Pimàacacaalícué píwàwawa píasu ìwaliwa cháì èeri írìcuírìca, yásí píináidapinácuéca ìwali mamáalàacata. Quéwa píicácaalícué iyúwa cawèníri yái cayábèeri wawàsica Dios yèeripinácuéca píriwa ch̀nùniré áiba èeriwa, yásí píináidapinácuéca ìwali mamáalàacata. Iná pimànicué càide iyúwa Dios iwàwáaná peedácaténácué píriwani yái cawènírica iyéerica ch̀nùniré. Càita píináidapinácuéca ìwali mamáalàacata”, ímaca yái Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

²² Jesús ímaca: “Pitúí iyaca píri càide iyúwa lámpara pituícáiná imàcaca píicáca. Cayábacaalí pituú, yásí amalánamaca píicáca.

²³ Quéwa báawacaalí pituú, yásí catáca píicáidaca. Néese yái píináidéericawa piwàwalícuéca iyaca càide iyúwa catuúri íiwitáise. Iná pícuà cayába piwàwawa masaquèeri iyú, píca cáininá píicáca áiba wawàsi Dios ícha, ipíchaná catáca píiwitáise. Néese báawacaalí píiwitáise, yái píináidéericawa piwàwalícuéca, yásí ímáini catáca píiwitáise báawanama! Càmita píalápiná cayábèeri ìwali báawèeri íichaná”, ímaca yái Jesúsca.

Dios y el dinero

²⁴ Jesús ímaca: “Péemiácué comparación: Canácata wenàiwica yáalimèeri imànica machacàniri iyú càide iyúwa íiwacanánái pucháiba ichùulianá imànica, báawacáiná iicáca abéeri íiwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íiwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapiná íiwacali áiba icàaluínináwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íiwacali áibawa. Càita nacái càmitacué píde píibaidaca cayába Píiwacali Dios írípínáwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaalícué píicáca plata”, ímaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

²⁵ Jesús íimaca: “Péemlácué cayábani: Picácué achúma pínáidáánicawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, piyacaténácué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacái peedáca pibàlepináwa, piwalicaténácué pibàlewa. Máiníri cawènica wacáuca yàacàsi íicha. Wainá nacái máiníri cawènica bàlesi íicha. Dios idéca yàaca wacáuca, wainá nacái cawèníri, íná wàllácawa yàanápiná walí yái càmíríca máiní cawènica cháí èeri iricu, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

²⁶ Piicáidacué nacái nalí, níai màsibèe yáaléeyécawa chènunibàa. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadènlacatalépiná nabànacale iyacanáwa. Quéwa Wáaniri Dios chènuníseeri yàaca nayáacalépiná. Néeni, ¡máinícuéca cawèníyéica pía náicha níai màsibèeca! Íná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanácué pía nacái.

²⁷ Néese, éwitacué pínáidáánicaalíwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmitacué píalímá cáala pimànicuéca picáucawa pidènièrica piyacaténácué mamáalàacata cháí èeri iricu, ibatàa abéeri horapíná càmitacué píalímá càì. Càmicáinácué píalímá pimànica càiri achúmèeri wawàsi, ínácué canéeri iwèni meedá pínáidáánínácawa piwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

²⁸ “¿Cánácué pínáidawa piwàwawa mamáalàacata ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca pibàlepináwa? Piicáidacué càinácaalí iyú íiwinási nadàwinàacawa manacualibàa: càmita náibaida, càmita nacái needá sáawáli namàniripíná nabàlewa.

²⁹ Quéwa núumacué pírí nadènlaca náíwináwa cayábèeri iicacánáwa rey Salomón ibàle íicha, éwitaté máinícáaníta càasuca Salomón.

³⁰ Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábèeri iicacánáwa, éwita masicái nàycáaníta malèená èeri meedá manacualibàa, néese táwicha, yá wenàiwica neemácani quichái iyú. Dios imànica cayábèeri írì yái masicái waiquérica iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanácué píawa nacái. ¿Cánácué càmita manuí pínáidacawa piwàwawa Dios ìwali icùanápinácué pía?

³¹ Íná picácué pínáidawa piwàwawa mamáalàacata. Picácué càì písutá péemlawa píawáaca: ‘¿Cawiná wayáa? ¿Cawiná wabàle wàwalíripíná?’ picácué píima.

³² Macái èeri mìnanáì càmíyéica yáalía Dios ìwali, achúmaca náináidáánicawa nawàwawa nàwali macáita yái wawàsica. Quéwa pidèniacué Wáaniri Dios chènuníseeri yáaliéricawa càirínácaalícué wawàsi pimáapuèrica.

³³ Íná píalímáidacué pimànica càide iyúwacué Dios ichùullaná pimànica macái pichàini iyúwa, yásí Dios imàacacué pírí macáita yái pimáapuèrica.

³⁴ Siùca èeri, picácué achúma pínáidááníwa piwàwawa mamáalàacata pípíchaléwa, táwichacáiná pidèniacué áiba èeri pínáidáánápináwa táwichèeri wawási ìwali. Macái èeri idènlaca yàasu wawàsi càulenèeriwa”, íimaca yái Jesúsca.

7

No juzgar a otros

¹ Néeseté Jesús íimaca yéewáidacalénái íríwa: “Picácué máiní picháawàa áibanái iináwaná ìwali mamáalàacata ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

² Piwàwacaalícué piùwichàidaca áibanái caquialéta manuísíwata, yásí Dios yùuwichàidacué píawa manuísíwata. Néese piicácaalícué áibanái ipualé, yásí Dios iicácué pipualé nacái.

³ Pía idènièrica ibáyawaná manuírwa, picá piínáidawa máini cayábaca pía áiba wenáiwica ícha idènièrica ibáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemiacué comparación: Pibáyawaná manuíri, càicanide iyúwa manuíri àicu idéca nacáicaalí yúuwàacawa pituí iriculé. Néese áiba achúmèeríwanáí ibáyawaná, càicanide iyúwa imuluísi achúmèeri yúuwàacaalíwa ituí iriculé.

⁴ Càmicáiná pialáwa cabáyawanáca pía manuísíwata, íná canáca yéewaná báawaca piicáca píchawa áiba wenáiwica idènièrica ibáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemiacué comparación: Manuíri àicu yúuwàacaalíwa pituí iriculétá, yá càmita pidé piicáca cayába pimusúadacaténá imuluísi áiba wenáiwica ituí iricúsetá. Càita nacái cabáyawanácaalí pía, picá píima áiba wenáiwica irí: 'Nuénásàiri, pimàaca nucálidaca pirí pibáyawaná íwali, nuyúudàacaténá pimàacaca píchawani', picá càí píimaca irí.

⁵ Píacáiná pucháibaca piíwítáise píyaca. ¡Pidéca piimáichaca meedá pibáyawanáwa! Iwàwacutá pimàacaca píchawa quéechacáwa yáí pibáyawanáwa manuírwa. Yásí pidéca píalàaca áiba wenáiwica imàcáanápíná íchawa ibáyawaná achúmèeriwa", ímaca yáí Jesúsca.

⁶ "Picácué picàlida mamáalàacata Dios itàacái mabáyawanéeri áibanái irí áuli nacáiyéí íiwítáise máiniyéica báawaca íicáca Dios. Péemiacué comparación: Wàacaalí cayábèeri wawàsi áulinái irí, yásí nawènúa naamíaca wía, namàdáida nacái wainá. Wáucacaalí nacái perla cawèniiri íba marranonái irí, yásí nabawàida meedáni nàabàli yáapiréwa. Càita nacái, picácué picàlida mamáalàacata mabáyawanéeri Dios itàacái áuli nacáiyéí íiwítáise irí, marrano nacáiyéí íiwítáise nacái, níara wenáiwica máiniyéica báawaca íicáca Dios, casaquèeyéica íiwítáise nacái, ipíchanácué máini calúaca nía píapicha, néese namànicuéca pirí báawèeri", ímaca yáí Jesúsca.

Pedir, buscar y llamar a la puerta

⁷ Jesús íimaca: "Pisutácué píawawa mamáalàacata Dios ícha, yásí imànicuéca píriwani. Péemiacué comparación: Picutácué mamáalàacatani, yásí píànàacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capí inùma néeni, yásí yàacùacuéca píriwani.

⁸ Yácáiná cawinácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawinácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàapínacani. Cawinácaalí imáidèerica mamáalàacata capí inùma néeni, nàacùaca irí capí inùma. Càita nacái cawinácaalí wenáiwica isutéerica mamáalàacata Dios ícha, Dios imànipíná iríwa càide iyúwa isutáaná.

⁹ "Péemiacué comparación: Pidèniacaalícué píiriwa, càmitacué pía irí íba isutácaalí píicha pan iyáapínáwa.

¹⁰ Càmitacué pía iyáapíná àapi isutácaalí píicha cubái.

¹¹ Ewítacué báawéyécáaníta íiwítáiseca pía, càicáaníta cáininácuéca píicáca péenibewa, píalimácué nacái píaca nalí cayábèeri wawàsi. Néeni, ¿càmítasicué píaláwa cayábèeri íiwítáise yáí Wáaniri Dios chènúniséerica? ¡Iná iwàwacutácué píaliacawa Dios imàninápinácué pirí cayábèeri, pisutácaalícué ícha mamáalàacata!

¹² "Iná pimànicué áibanái irí cayábèeri càide iyúwa piwàwáaná namànica píricúe cayábèeri. Pimànicaalícué càí, yásí pimànipínácué machacàniri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná píawirináimi Dios inùmalícué, càide iyúwaté nacái profetanái natànaná tàacáisi Dios inùmalícué", ímaca yáí Jesúsca.

La puerta angosta

¹³ Néeseté Jesús íimaca nalí: “Píalimáidacué macái pichàini iyúwa peebáidacatená nulí yéewacatená nùasu wenàiwicacuéca pía. Càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacái, nawàlùacatenáwa Dios iyacàle iriculé, càide iyúwa càulenácaalí nawàlùacawa máucuíri caplí inùma irìcubàa. Yácáiná èeri mìnanáí íiwitáise báawéeri iyaca càide iyúwa cáucuíri caplí inùma, cáucuíri àyapu nacái, màulenácatalé manùbéeyéi wenàiwica nàacawa irìcubàa. Quéwa èeri mìnanáí íiwitáise báawéeri itéca wenàiwica yéetácáisi iriculé, aláera inferno iriculé. Màulenáca nàyaca càide iyúwa èeri mìnanáí íiwitáise iyáaná cháí èeri irìcu, iná yéewa manùbéeyéi nàyaca èeri mìnanáí íiwitáise iwali càide iyúwa manùbéeyéi nawàlùacaalíwa cáucuíri caplí inùma irìcubàa, cáucuíri àyapu nacái.

¹⁴ Quéwa càica núade iyúwa caplí inùma máucuíri. Nutàacái nacái càicanide iyúwa máucuíri àyapu, máinicáiná càulenáca neebáidaca nulí, càulenáca nacái nàyaca càide iyúwa núumáaná nawàlùacatenáwa Dios iyacàle iriculé. Iná càmita máini madécaná yàawa néré”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa: “Picácué píichawa áibanái cachìwéeyéica. Náimaca nàwàliwa nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalicúise. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwési lobo iwálíyéica oveja íimamimi nachìwáidacatená ovejanái nanúacatená níai ovejaca. Níai cachìwéeyéica natàanica càide iyúwacué pitàaníná nawàlùacatenácuéwa pèewiré, nawàwacáiná naméeráidacuéca pía Dios íicha, namáalàidacatenácué pía.

¹⁶ Píalimápinácué píalíacawa cachìwéeyéica nía piicácaalícué càinácaalí namànica. Péemiacaue comparación: Wáalíacawa macái àicu iwali waicácaalí iyacaná, cayábéericaalíni, càmicaalí nacái, néese báawéericaní. Càmita weedá cayábéeri uva iyacaná áwa yúuba íicha. Càmita nacái weedá cayábéeri higuera iyacaná tuíri íicha.

¹⁷ Macái cayábéeri àicu idènlaca iyacanáwa cayábéeriwa, yá nacái macái báawéeri àicu idènlaca iyacanáwa báawéerita nacái.

¹⁸ Canáca cayábéeri àicu yáaliméeri idènlaca iyacanáwa báawéeri. Canáca nacái báawéeri àicu yáaliméeri idènlaca iyacanáwa cayábéeri. Càita nacái píalimácué píalíacawa báawaca náiwitáise, níara cachìwéeyéica, piicácaínácué càinácaalí namànica.

¹⁹ Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeyéica irí iyacaná cayába, weemácaténá nía quichái irìcu, càita nacái Dios yúuwichàidapíná nía quichái irìcu cawinácaalí wenàiwica càimíyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Càitacué píalimápiná píalíacawa báawaca náiwitáise, níara cachìwéeyéica, piicácaínácué càinácaalí namànica”, íimaca yái Jesúsca.

No todos entrarán en el reino de Dios

²¹ Jesús íimaca: “Madécaná wenàiwica náimaca nulí: ‘Wáiwacalí’, quéwa càmita macáita nawàlùapínáwa Dios iyacàle iriculé Dios icùacatalé macáita chènuniré. Macwínácaalí wenàiwica imàníyéica càide iyúwa Núaniri Dios chènuniséeri iwàwáaná níawamita yáalimápiná iwàlùacawa néré.

²² Imáalàacaalípináwa yái èeriquéi, yá madécaná náimapíná nulí: ‘Wáiwacalí, wacàlidacaté nalí pitàacái. Wàucacaté demonio wenàiwica íicha píipidená iwali.

Wamànicaté nacái pípidená iwali madécaná wawàsi càmfiri wenàiwica idé imànica, càipiná nàimaca nulí.

²³ Quéwa númapiná nalí: ‘Càmita núaliacué nuicáca pía. Piacuéwa nuícha, piacué imànfiyéica íbáyawanáwa’, càipiná núumaca nalí”, íimaca yái Jesúsca.

Las dos bases

²⁴ Jesús íimaca: “Péemiacué comparación: Cawinácaalí wenàiwica yéemièrica nutàacái, imànicaalí nacái càide iyúwa núumáaná, yái wenàiwica iyaca càide iyúwa cáaliacáiri asiali imànírica icapèewa. Quéechacáwa íicaca depuíwalé. Yá asiali yàanáca manuíri íba iyéerica depuíwalé cáli iricu íbàlùadacaténá icapèewa íinata. Yá imànica icapèewa íba íinata.

²⁵ Néese unía yúuwàcawa àta inanába yéesacatalétawa. Yá yéesacái yàacawa cachàiníri iyú capíi iwali, yá cachàiníri cáuli ipùaca iwali yái capíica. Càmfiri quéwa yúuwàcawa yái capíica íbàlùacáináwa íba íinata. Càide iyúwa capíi íbàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadènipiná nacáucawa càmfiri imáalàawa.

²⁶ Néese cawinácaalí yéemièrica nutàacái, quéwa càmita imàni càide iyúwa núumáaná, yá càicanide iyúwa máiwitáiséeri wenàiwica imànírica icapèewa càina íinata meedá.

²⁷ Yá unía yúuwàcawa. Néese inanába yéesacawa, yá yéesacái yàacawa cachàiníri iyú capíi iwali, yá cachàiníri cáuli ipùaca iwali yái capíica. Néese yúuwàcawa yái capíica, yá imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capíi imáalàacaalíwa, càita nacái cawinácaalí wenàiwica càmfiyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca càmfiri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Idécanáamité Jesús imáalàidaca icàlidaca nalíni, yá macáita wenàiwica iyéeyéica néeni nàináidacawa néemiaca itàacái manuísíwata yéewáidacáiná nía cáaliacáiri iyú.

²⁹ Jesús yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalicuise. Càmita yéewáida nía càide iyúwa néewáidáaná, níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu Dios itàacái iwali, yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté.

8

Jesús sana a un leproso

¹ Jesús iricùacatéwa dúli íinatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa yáapícha.

² Néese abéeri asiali cacháunéeri íimami lepra iyú yàacawa Jesús yàatalé. Yá íbàlùacawa yùululí ipùata iyúwa Jesús írí yàacaténá Jesús icáaluíná, yéewacaténá catúulécánaca Jesús íicácani. Yá íimaca Jesús írí:

—Nuíwacali, núaliacawa píalimá pichùnlaca núa, píwàwacaalí quéwa pichùnlaca núa —íimaca.

³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa cacháunéeri iwali. Jesús íimaca írí:

—Nuwàwaca nuchùnlaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca. Yáta icháuná lepra yáawacawa íicha.

⁴ Jesús íimaca írí:

—Péemia cayába. Picá picàlida áibanái íríni, nuchùnlaná pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá íicá píimamiwa, yáaliacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùlièricaté wenàiwica namàacáanápíná Dios írí nachùnìacaalíwa lepra íicha, yéewacaténá macái wenàiwica yáaliacawa cayábaca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana al criado de un capitán romano

⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa Capernaum iyacàlená iriculé, yá abéeri romanonái yàasu úwi íiwacaliná yàacawa Jesús yàatalé isutácáténá Jesús ícha wawàsi imàninápiná irí cayábéeri.

⁶ Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nùasu wenàiwica iriawa nucapèe iricu. Càmiiri yéewa imichàanicawa. Yùuwichàacawa manuísíwata cáiwíiri iyú —íimaca.

⁷ Jesús íimaca irí:

—Uwé, wàawa. Nuchùnìacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa úwi íiwacaliná íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canáca yéewanáwa nuedáca nùataléwa pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca nùawawa piwéré. Pichùuliacaíta ichùnìanápínáwa pitàacái iyúwa, yáara nùasu wenàiwicaca, yásí ichùnìacawa.

⁹ Nùaliacawa píalimá pichùnìacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanánái nuchùulla nacái núa. Núa nacái nuchùulla nùasu úwináwa. Nuchùuliacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàaca. Nuchùuliacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imàninápiná áiba wawàsi, yáta imànicani. Iná yéewa nùaliacawa píalimá pichùnìaca nùasu wenàiwica nacái pitàacái iyúwa —íimaca.

¹⁰ Idécánáami Jesús yéemìacani, yá cayábaca íináidacawa yéemìaca úwi íiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènúacawa, yá íimaca nalí, níái wenàiwicaca yèeyéicawa yáamiwáise:

—Péemìacué cayábani, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, ibatàa Israel itaquénáinámi yéenápináta, càmitàacá nùanàa càiri.

¹¹ Nùumacué nacái píri, manùbaca áibanái wenàiwica íiwitáaná nàanàpiná áiba cáli néese. Nàwacáidáyacawa nawàlùacaténáwa Dios iyacàle iriculé icùacataléca macáita chènuniré. Néré nàypínáca plawirináimicué yáapichawa, níái Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

¹² Píatacué quéwa, Dios imáidéeyéicaté quéechatécáwa, càmitacué pìypíná Dios yáapicha chènuniré, éwitacué Abraham itaquénáinámicáanítacué pía, càmicáinácué peebáida nulí. Dios yúucacué íchawa píawa catácatalé. Néré pícháanípínácuéca, píamíapínácuéca píyéiwa piùwichàacái iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús íimaca úwi íiwacaliná irí:

—Pèepùa picapèe néréwa, yácáiná idéca ichùnìacawa píasu wenàiwicaca iyúwa peebáidáaná nulí —íimaca yái Jesúsca. Yáta idéca cayábacani, yái úwi íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

Jesús sana a la suegra de Pedro

¹⁴ Néeseté Jesús yàacawa Pedro icapèe iriculé. Iicáca néré Pedro iyéeru iculúechúawa mecuní iyú, iriéchúawa yàalubái íinatawa.

¹⁵ Iná Jesús imàacaca icáapiwa ucáapi íwali, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Yá umichàacawa, udàbaca ùaca nayápiná.

Jesús sana a muchos enfermos

¹⁶ Néeseté catácaalí yàacawa, yáta yàcalé mìnánái natéca néenánáwa Jesús yàatalé, manùbéeyéi wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise. Jesús ichùuliacaíta demonionái abéeri palabra iyú nàanápínáwa wenàiwica ícha.

Càita Jesús yúucaca demonio wenàiwica ícha. Ichùnlaca nacái macáita níai cáuláiquéeyéica.

¹⁷ Iná Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalcúise. Isaías ímacaté Dios yàasu wenàiwica ìwali: “Ichùnlaca wía, wía machawàaquéeyéica, yeedáca wáicha uláicái”, ímacaté yái profeta Isaíasca.

Los que querían seguir a Jesús

¹⁸ Néseté Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa itéese, íná ichùuliaca yéewáidacalénáíwa itéenápináni Galilea icalisaníná abéemàalé barca iricu.

¹⁹ Ipíchawáiseté nawàlùacawa barca iriculé, abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo iricu yàacawa Jesús yàatalé. Yá ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénácaalí piawa yéewacaténá péewáidacaléca núa —ímaca yái wenàiwicaca.

²⁰ Néese Jesús ímaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nùyáaná. Péemia comparación: Yálidunái idènlaca ibánawa, cuipiranái nacái nadèniaca namùlubèwa, nùacata quéwa, yái aslali Dios néeséerica, càmita nudèniaca nuimácatáipináwa —ímaca yái Jesúsca.

²¹ Néese áiba néená, níai Jesús yéewáidacaléca, ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pímaca nùyaca nuénánái yáapichawa àta núaniri yéetacatalépinátawa, néese idécanáami nubàllacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —ímaca irí.

²² Néese Jesús ímaca irí:

—Piawa nuápicha iyúwa nuéwáidacalé. Pímaca nabàllaca níawácata, cawínácaalí iyéeyéica matuìbanáita Dios ícha càide iyúwa yéetánimi —ímaca yái Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²³ Néseté Jesús iwàlùacawa barca iriculé yéewáidacalénáí yáapichawa. Yá nadàbaca nàacawa abéemàalé Galilea icalisaníná ícha.

²⁴ Jesús iimáca íchawa barca iricu. Yáta manuírí cáuli idàbaca ipùaca calisa ìwali. Máiníri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca iriculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca. Quéwa Jesús iimáca mamáalàacata.

²⁵ Iná yéewáidacalénáí nacawáidacani, yái Jesúsca, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali, piyúudàa wía! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí.

²⁶ Néese Jesús ímaca nalí:

—¿Cánacué máini cáaluca pía? ¿Cánacué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —ímaca nalí. Idécanáami icàlidaca nalíni, yá ibàlùacawa, ichùuliaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wiúca macáita màladàca.

²⁷ Néese níai yéewáidacaléca nánáidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá nasutáca néemiawa níawáaca. Náimaca:

—¿Cawináscica yái asállica ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùullaná nía? —náimaca nalíwáaca.

Los endemoniados de Gadara

²⁸ Néseté Jesús yàanàaca abéemàalé Galilea icalisaníná ícha, Gadara yàasu cáli néré, yéewáidacalénáí yáapichawa. Idécanáami yàanàaca néré, yá pucháiba asianái demonio idacuéyéi íiwitáise nàacawa yéetánimi icàliculèená néese.

Máiníiyéi calúaca nía iyúwa caluyéi cuwèsi, càmita nabatàa áiba wenàiwica ichàbacawa néenibàa àyapulicubàa. Yá nàacawa Jesús yàatalé.

²⁹ Yá demonionái nadàbaca néemianícawa asianái isàna iyú:

—¡Picá pisàiwica walí wawàsi, Jesús, yái Dios Íirica! ¿Pìanàsica piùwichàidacaténá wía ipíchawáise wéenaiwaná yàanàaca? —náimaca.

³⁰ Mawiénita nalí manùbéeyéi marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa néenibàa.

³¹ Néese demonionái nasutáca Jesús íicha wawàsi. Náimaca:

—Piúcacaalí wía asianái íicha, yá pimàaca wàacawa marranonái idèericulé — náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Pìacuéwa —íimaca yái Jesúsca. Yá demonionái yàacawa asianái íicha, yá nawàlùacawa marranonái idèericulé. Yáta macáita marranonái nadàbaca napiacawa iyúwa máiwitáiseeyéi demonio íiwitáise iyú. Napiacawa nacaláacawa quíratàli íinatáise. Yá nacaláacawa calisa yáaculé, nàisicùmawaca macáita, níái píraíca càmiyéica Dios imàaca wadènlaca, wía judíoca, casacàacáiná walí marrano iiná.

³³ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiacawa yàcalé nérépiná. Nàanàacaté néré, yá nadàbaca nacalidaca yàcalé mìnanaí iríni, macáita yái nàyàanáca, níái asianái demonio idacuèyéicaté íiwitáise.

³⁴ Iná macáita yàcalé mìnanaí namusúacawa yàcalé íicha, yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicàcani, yá nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa nàasu cáli íicha.

9

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa, yá nachàbacawa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha. Yá nàanàaca Capernaum iyacàlená néré, yái Jesús iyacàleca.

² Yá abénaméeyéi wenàiwica natéca cáuláiquéeri asiali Jesús yàatalé, abéeri mápinéeri iiná macáita, càmfírca yáalimá imichàanicawa, irièricawa yàalubái íinatawa, iiméerica íinata. Néese Jesús yáalíacáiná náiwitáise manuíca nánáidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnlanápináni, Iná Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Píá, nùacawéerináca, picá achúma piwàwa. Nudéca numàacaca nuwàwawa píbayawaná íicha cayàbacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

³ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu nàyaca néré. Néemiaca Jesús itàanica cáuláiquéeri irí, Iná nadàbaca nánáidacawa Jesús ìwali cà: “Yái asiali Jesús itàanica báawéeri iyú Dios ìwali, yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbayawaná íicha cayàbacaténá náapicha Dios”, náimaca nánáidacawa nalíwa nawàwalicúsewa.

⁴ Quéwa Jesús yáalíacawa nánáidáanácawa. Iná isutáca yéemíawa nía:

—¿Cánácué yéewa píináidacawa càí máiní báawéeri iyú?

⁵ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa píbayawaná íicha cayàbacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asáisí báisícaalí cayàbaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, píipína’, áibanái wenàiwica náalimáacáiná naicáca asáisí wadécaalí wachùnliacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica.

⁶ Iná núa, asiali Dios néeseérica, nuchùnìapiná yái máapinéerica pialíacaténácuéwa Dios idéca ichùuliaca núa numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cháí èeri iricu cayábacaténá náapicha Dios — ímaca yái Jesúsca. Néeseca Jesús ímaca máapinéeri irí:

—Pimichàawa, peedá pialubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —ímaca yái Jesúsca.

⁷ Néese yái máapinéeri imichàacawa, yá yàacawa icapèe néréwa.

⁸ Níái wenàiwica iyéeyéica néré, naicáca iyúwa iyáaná, yá cáaluca núa. Nàaca Dios icáaluíníná imàacacáíná ichàiniwa abéeri wenàiwica irí ichùnìacaténá cáuláiquéeyéi.

Jesús llama a Mateo

⁹ Jesús yàacatéwa capii ícha, yá iicáca núa, núa Mateoca, yáawinéericawa aléera nuédacatalécaté plata nuénánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Néese Jesús ímaca nulí:

—Aqualé, piawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —ímaca nulí yái Jesúsca. Yá numichàa nùacawa Jesús yáapicha.

¹⁰ Néese Jesús idècunitàacá iyáaca iyáacaléwa nucapèe iricu, yá madécaná wenàiwica nàanàaca néré, áibanái yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná, áibanái cabáyawanéeyéi nacái. Yá náawinacawa Jesús yáapicha, wáapicha nacái, wía Jesús yéewáidacaléca, nayáacaténá nayáacaléwa wáapicha.

¹¹ Néese fariseonái naicáca núa, íná náimaca walí, wía Jesús yéewáidacaléca:

—Yái yéewáidéericuécá pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná, núa nacái cabáyawanéeyéica wenàiwicaca? —náimaca.

¹² Quéwa Jesús yéemlacani, yá ímaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Máuláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnìeripiná núa. Quéwa áibanái idèniéeyéica uláicái nawàwacutácani, yái ichùnìeripináca núa. Càita nacái wenàiwica ínáidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacadá abéeri ichùnìeripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliyéyiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha.

¹³ Càmitacué péewáidawa cayába Dios itàacái iwali. Píacué péewáidacawa cainácaalí ímáaná yái tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse. Dios ímacaté: 'Ewítacué pinúacáaníta madécaná pipirawa iyúwa sacrificio piacaténácué nucáaluíníná, cáicáaníta caná iwèni meedá nuicáca culto pimàníricuécá càmiccaalícáwa piicáca áibanái wenàiwica ipualé, piyúudàacaténácué núa', ímaca yái Diosca. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica, nuicácaténá napualé. Càmicáíná nùanàa numáidacaténá wenàiwica ínáidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàa numáidacaténá wenàiwica yáaliyéyiwa cabáyawanáca nawènúadánápíná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa —ímaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁴ Néeseté Juan el Bautista yéewáidacalénái nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemíawa Jesús. Náimaca irí:

—Wamàacaca wáichawa wayáacaléwa manùba yàawiría, fariseonái nacái, wasutácaténá wíawawa Dios ícha manuíswata. ¿Cáná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, níái péewáidacaléca, nasutácaténá níawawa Dios ícha? —náimaca.

15 Néese Jesús ímaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asíali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàcawéeyéináwa asíanái naicácáténá icásàacawa casíimáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, càmita yéewa achúmaca nawàwa. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa. Quéwa áiba èeriwa, áibanái itéca náichawani. Néese namàacapíná náichawa nayáacaléwa, níai yàcawéeyéinámica achúmácáiná nawàwa néenialípiná. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

16 “Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wamànicaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuíca icháuná.

17 Càita nacái càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi iriculé. Wamànicaalí càì, yásí uva ituní idàbaca isáacawa dàchidàchiwaca inàniacubàa, néese éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi iriculé. Yásí wacùaca nía cayába, yái uva ituníca, íimamisi nacái. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya càide iyúwa fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi íimáaná”, ímaca yái Jesúsca.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

18 Idècunitàacá Jesús itàaníca nalí, yá abéeri judío íiwacaliná yàanàacaté Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yùulu ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténa Jesús icàaluíná. Néese judío ímaca Jesús irí:

—Nuídu idéca yéetácawa siùcasíwataàacáwa. Quéwa piacaalíwa ùatalé pimàacacáténá picáapiwa ùwali, yásí cáuca úa àniwa —ímaca.

19 Jesús yàacawa yáapicha, wía nacái yéewáidacalénái wàcatéwa Jesús yáapicha.

20 Abéechúa inanái ùacawa manùbéyeyéi wenàiwica yèewi. Cálulíacaté úa doce camuí, uíraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uái inanáica ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí, manùbéyeyéi wenàiwica yèewi. Yá udunùaca ibàle ipùata ìwali.

21 Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicánita meedáni, yásí básiisita cayábaca nùatá”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicúsewa.

22 Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca ulí, yá ímaca ulí:

—Picá achúma piwàwa. Pidéca pichùnìacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali —ímaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úa uláicái lícha.

23 Néeseté Jesús yàanàaca judío íiwacaliná icapèe néré, yá iicáca áibanái ipùlièyeyéi íwa. Nàwacáidáyacacatéwa nabàllacaténa yéetéechuamiwa. Aibanái nacái náicháaníca uíwitáiseimi, néemíaníca nacáiwo cachàiníri iyú càide iyúwa judío íiwitáise íyáaná.

24 Jesús yáalíacawa icáucàidáanápínaté úái yéetéechuamicawa, iná ímaca nalí:

—Pimusúacuéwa macáita, úacáiná sùmàuca càmlíchúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca —ímaca yái Jesúsca, yáalíacáináwa icáucàidáanápínaté úa. Néese níai wenàiwicaca naicáaníca Jesús iquíniná, náalíacáináwa báisíiri iyúcani uetátéwa.

²⁵ Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capli ícha. Néese iwàlùacawa sùmàumi iriacatalécawa. Yá íbàaca ucáapi ìwali úái yéetéechúamicawa, yá umichàacawa, cáuca úa àniwa.

²⁶ Néesetécáwa macáita wenàiwica ìyeyéica mawiénita irí yái yàcaléca néemiàcaté uináwaná ìwali Jesús imichàidáanáté úa yéetácáisi ícha.

Jesús sana a dos ciegos

²⁷ Jesús imusúacatéwa nacapèe ícha, yá pucháiba matuíyéi nàacawa yáamíse. Yá náimaca irí cachàiníri iyú:

—Pía rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinapíná, wía judíoca, piicá wapualé! —náimaca irí.

²⁸ Jesús iwàlùacawa capli iriculé, néese níai matuíyéica nàacawa yàatalé. Yá Jesús isutáca yéemlawa nía:

—¿Peebáidasicué núalimá catuíca numànicuéca pía? —ímaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Báisíta, Wáiwacali, weebáida càì —náimaca.

²⁹ Néese Jesús imàacaca icáapiwa natuí ìwali. Yá ímaca nalí:

—Pichùnacuéwa càide iyúwa peebáidáanácué —ímaca yái Jesúsca.

³⁰ Yásí cayábaca natuí. Yá Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú. Ímaca nalí:

—Picácué pimàaca áibanái náalíacawa cawinácaalícué ichùnliaca pituí —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Quéwa namusúacanacáitawa capli ícha, yáta nacàlidaca Jesús iináwaná ichùnliaca nía nalí níai nayaquewéyécawa.

Jesús sana a un mudo

³² Néeseté idècunitàacá matuíyéimi namusúaca nàacawa capli ícha, yá áibanái natéca mataacáiri asiali Jesús yàatalé. Demonio idacùaca mataacáiri íiwitáise, íná càmita yáalimá itàaníca.

³³ Yá Jesús yúucaca demonio asiali iwàwalicuése. Néese mataacáiri idábaca itàaníca. Yá áibanái wenàiwica ìyeyéica néeni nánáidacawa manuisíwata naicáidaca Jesús irí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácaté waiquéericáwa càiri wawàsi cháí wàasu cáli Israel néenibàa! —náimaca.

³⁴ Quéwa abénaméyeyéi fariseo náimaca Jesús ìwali:

—Demonio íiwacalináquéi idacùaca íiwitáise yái asialica Jesús. Iná yéewa yúucaca demonio wenàiwica ícha demonio íiwacaliná íiwitáise iyú —náimaca Jesús ìwali.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵ Jesús yàacaté ipáchica macái manuiri yàcalé iriculé, púbéeri yàcalé iriculé nacái. Yá yéewáidaca wenàiwicanái macái judionái imanúbaca yéewáidacáalu iricu. Yá icàlidaca nalí cainácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Ichùnliaca nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica, cáiwíri ícha nacái, macái íiwitáaná.

³⁶ Catúulécanáca Jesús iicáca nía máinicáiná achúmaca nawàwa nàuwichàacáinatéwa madécaná yàawiría. Càica níade iyúwa ovejanái canéyeyéica icuèriná, iméeréyécawa meedá, canácáinaté abéeri yéewáidéripíná nía Dios ìwali, níai wenàiwicawa.

³⁷ Iná Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Báisíta, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutàacái. Péemiàcué comparacón: Càica níade iyúwa bànacalé ituiná quíreeri yéenáiwaná

yàanàacaalí wenàiwica needácatáipíná nabànacalewa. Quéwa máisibáanatacué pía, icàlidéeyéipíná nalí nutàacái.

³⁸ Iná pisutácué Dios ícha, yái càiride iyúwa bàncalé íiwacali, ibànùanápíná yàasu wenàiwicawa íbaidéeyéipíná írì, nacàlidacaténá wenàiwicanái írì nuináwaná íwali, yéewacaténá neebáidaca nulí. Yásí wàwacáidaca nía Dios yàasu wenàiwicanáipíná càide iyúwa wenàiwica needácaalí nabànacale íyacanáwa —ímaca yái Jesúsa.

10

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹ Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía, wía docéeyéica imanùbaca yéewáidacaléca. Yá imàacaca walí íiwitáisewa wáucacaténá demonio wenàiwicanái ícha, wáucacaténá náicha nacái macái uláicái íiwitáaná, cáiiwíri nacái.

² Wía docéeyéica imanùbaca apóstolca ípidenéeyéica cà: quéecha Simón, ípidenéeri nacái Pedro; yá nacái iméeréeri ípidenéeri Andrés; nía nacái Zebedeo yéenibeca, ibèeri ípidenéeri Santiago, yá nacái iméeréeri ípidenéeri Juan;

³ yá nacái Felipe; Bartolomé nacái; Tomás nacái; núa nacái Mateo, núa yái yeedéericaté plata nuénánái judío íchwawa Roma íyacàlená yàasu gobierno írìpíná; yá nacái Santiago, yái Alfeo íirica; Tadeo nacái;

⁴ yá nacái Simón, ípidenéeri nacái celote; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁵ Jesús ibànùacaté wía doce wamanùbaca wacàlidacaténá itàacái. Càì yàalàaca wía: “Picácué piawa càmiyéi judío yàasu cáli ínatalé, picácué nacái piwàlùawa yàcalé írìculé íyéeyéica Samaria yàasu cáli ínata.

⁶ Piacué nàatalé níawamita Israel itaquénáinámica íyéeyéica càide iyúwa ovejanái iméeréeyéiwa, canéeyéica icuèriná, nawènùadacáiná náiwitáisewa Nacuèriná Dios íchwawa, canáca nacái abéeri yéewáidéeripíná nía Dios íwali.

⁷ Piacué picàlidaca nalíni Dios icùanápíná macáita mesúnamáita.

⁸ Pichùnìacué càuláiquéeyéi wenàiwica, pimicháidacué nacái yéetéeyéimiwa yéetácáisi ícha, pichùnìacué nacái cacháunéeyéi ímami lepra iyú, piúacué demonio wenàiwica ícha. Nudéca numàacacuéca píri nuíwítáisewa mawèníri iyú, íná picácué picobra nía cawínácaalí wenàiwica pichùnìeyéica.

⁹ “Picácué píté iwèni piasu bolsa írìcuwa, orocáanita, plata nacái, cobre nacái.

¹⁰ Picácué píté saco, pucháiba bàlesi nacái; picácué peedá píriwa wàlìsàì costiza nacáiri, àicu nacái. Cawínácaalí wenàiwica piyúudéeyéipínácuéca iwàwacutá nàaca piyáapínácuéwa.

¹¹ “Piacuéwa yàcalé írìculé, picutácué abéeri cámiétacanéeri iwàwéerica yéemíaca picàlidáanácué nalí nutàacái. Yá piyamáacuéwa icapèe írìcu àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé írìcuíse.

¹² Piwàlùacuéwa icapèe írìculé, yá pitáidacué wenàiwicanái íyéeyéica néré, pisutácué nalí Dios imànínápíná nalí cayábéeri.

¹³ Cayábacaalí náiwitáise níái capíi írìcuíyéica, yásí Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwacué pisutáaná ícha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànìpíná nalí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa, càmicaalícué nawàwa needáca nàataléwa pía, càmita nacái nawàwa néemíaca picàlidáanácué nalí nutàacái, néese pimúsúacuéwa capíi írìcuíse,

yàcalé irìcuíse nacái, yá pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íchawa naicápiná, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, píasáidacaténacué nalí Dios yúuwichàidáanápiná nía.

¹⁵ Péemiacué cayábani, èeri imáalàacaalípináwa, Dios yúuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí yúuwichàidapiná níawa càmíyéicué yeedáca yáataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacàlená mìnánámi ícha, Gomorra iyacàlená mìnánámi nacái”, íimaca walí yái Jesúsca.

Persecuciones

¹⁶ Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “¡Péemiacué cayábal Nubànüacué pía nëewiré níara èeri mìnánáca cuwèesi lobo nacáiyéi íiwitáise, báawéeyéica iicáca Dios, báawéeyéi nacái iicáca Dios yáasu wenàiwica. Piyapínacuéca nëewibàa càide iyúwa oveja càmíyéi yáalimá ipéliaca caluyéyi cuwèesi lobo ípunita iwàwéeyéica iyáaca oveja. Iná iwàwacutácué cáalíacáica píiwitáise, piicácué píichawa piùwidenáicawa, càide iyúwa cáalíacáiri àapi iicáaná íchawa yúuwidenáywa ipíchaná áibanái ichiwáidacuéca pía. Quéwa iwàwacutácué mabáyawanáca pía, càmítacué nacái pimàni áibanái irí báawéeri. Piyacué càide iyúwa unücu càmíchúa imàni áibanái irí báawéeri.

¹⁷ Picácué píchawa áibanáicáiná náibàapínacuéca píawa nacháawàacaténacué piináwaná ìwali yàcalé íiwacanánái irí, nacapèedáidacaténacué nacái píawa judíonái yéewáidacáalu irícu.

¹⁸ Yá natépinácuéca píawa nacháawàacaténacué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, náiwacanánái irí nacáywa, níái icuèyéica cáli, peebáidacáinácué nutàacái. Càita píalimápinácué picàlidaca nalí nuináwaná ìwali, níái èeri mìnánái icuèrinánáica, nía nacái càmíyéica judío.

¹⁹ Náibàapínacué natéwa pía nacháawàacaténacué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa ìwali yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí, càinácaalí iyú nacái yéewanápiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa. Néeseacué péenáiwáná yàanàacaalíwa picàlidáanápiná piináwaná ìwaliwa, yásí Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú iwàwacutáaná picàlidaca nalíni.

²⁰ Càmicáinácué pía yái càì icàlidéeripínacani, néese Espíritu Santo Wáaniri Dios ibànüerica imàacapínacué pitàaníca Dios inùmalcuíse.

²¹ “Néenialípiná wenàiwicanái nacháawaapíná néenánáisiwawa áibanái irí néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nasèenái nacái nacháawaapíná néenibewa néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapíná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

²² Macái èeri mìnánái báawapínacué naicáca píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetácatalétawa, Dios iwasaapíná níawa yáasu yúuwichàacáisi íchawa.

²³ Namànicaalícué píri báawéeri abéeri yàcalé irícu, néese pipiacuéwa áiba yàcalé irículé. Péemiacué cayába, núa asàli Dios néeséerica nùanàapíná ipíchawáise pimáaláidacué picàlidaca nuináwaná ìwali macái yàcalé irícu iyéeyéica Israel yáasu cáli íinata.

²⁴ Péemiacué comparación: Abéeri yéewáidacalé càmita yéewa cachàinica ícha yái yéewáidéericani, càmita yéewa nacái áiba íbaidéeri cachàinica íwacalí íchawa. Càitacué nacái càmita yéewa cachàinica pía nuícha. Wenàiwica náináidacawa píwalícué càide iyúwa náináidáanáwa nùwali.

25 Píacué nuéwáidacaléca, iwàwacutácué piwàwaca pìyaca càide iyúwa nùyáaná, yái yéewáidéericuéca pía, càide iyúwa yàasu wenàiwica iwàwáaná iyaca càide iyúwa íiwacali iyáaná. Aibanái càmíyíei yeebáida nutàacái náimaca nùwali Beelzebúcasa núa, yái demonio íiwacalináca. Iná nùalàacuéca pía náicha, náimáanápinácué pìwali càiri báawéeri tàacáisi nacái, pìyacáinácué càide iyúwa nupapèe írìcuíyéica, nuénánáisiwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

26 Jesús íimacaté walí: “Iná picácué cáalu pía èeri mìnanáí íicha, càmíicáiná náalimá nabàaca nabáyawanáwa càiripináta. Aiba èeriwa macáita náalíacawa íwali.

27 Càita nacái, picácué pibàaca náicha nutàacái. Yái nucàlidéericuéca pírí íbàacanéeri iyú, iwàwacutácué picàlidaca nalíni amalánama. Yái nucàlidéericuéca pírí íwali méetàuculé áibanái íicha, piacué picàlidaca cachàiníiri iyúni àta macái néemíacatalétani.

28 Picácué cáalu pía èeri mìnanáí íicha yáaliméeyéica inúacuéca pía quéwa càmítacué náalimá nanúacuéca piwàwa cáuri. Néese, iwàwacutácué cáaluca pía Dios íicha, yái yáaliméerica yeedácuéca picáuca, yúucacaténácué pía nacái infierno írìculé, yái quichái càmíirica ichacàwa càiripinéerita iyaca.

29 Péemíacué comparación: Aibanái nawéndaca pucháiba màsibèe púubéeyéi abéeri moneda íwalíná càmíicáiná cawèni màsibèe púubéeyéica. Quéwa éwita càmíiyéicáaníta cawèni nía, càicáaníta Wáaniri Dios yáalíacawa nàwali, icúa nacái nía. Càmita yéewa abéeri màsibèe achúméeri yéetácawa càmiccalícáwa Dios ímàacaca yéetácawa.

30 Càita nacái Dios icùacuéca pía. Yáalíacuéca macáita pìwali, àta càisimalénácaalícué píiwita íbáiná, yáalía nacáíwa Dioscáiná idéca iputàaca nía abéerinamata; càita Dios yáalíacawa píwalícué.

31 Iná picácué cáalu pía wenàiwicanái íicha, cawènicáiná Dios íicácuéca pía náicha núaí màsibèe púubéeyéica manùbéeyéica”, íimaca walí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

32 Jesús íimacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica íináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái nucàlidapíná íináwaná íwali nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníiséeri íríwa.

33 Quéwa cawinácaalí càmíirita icàlida íináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái nucàlidapíná íináwaná íwali, càmita nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníiséeri íríwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús, causa de división

34 Jesús íimacaté walí nacái: “Picácué píináidawa wenàiwicanái nàypíná matuìbanáita náapichawáaca nudécáaníta nùanàaca. ¡Càmíirita! Néese, càmítapíná abédanama náíwítáise nùwali.

35 Nudéca nùanàaca, íná aslanái nàuwídeca namànipináca náaniriwa, ínanái nacái nàuwídeca namànipiná náatúawa, nayéeru nacáíwa.

36 Càita macáita nàuwídeca namànipiná néenánáisiwawa, níacáiná abénaméeyéi neebáidapíná nulí, quéwa áibanái càmita neebáida nulí.

37 Cawinácaalí cáininéerica íicáca nuícha yáaniri, yáatúa nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani. Aibacaalí nacái cáininéerica íicáca nuícha íiriwa, lídu nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁸ Iwàwacutá nùasu wenàiwica matuìbanáiri iyú imàaca áibanái nàuwichàidacani nùwallise, naicáani nacái iquíniná, éwita nanúacaalíni cruz iwali yeebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái imànica macáita càide iyúwa nuchùulaná. Cawinácaalí càmírica imàni càì, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁹ Aibacaalí càmírica iwàwa yeebáida nutàacái ipíchaná yùuwichàcawa nulípiná, canáca irí icáuca càmíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata nutàacái, éwita nanúacaalíni, yácata idènièripiná icáucawa càmíri imáalàawa”, ímaca walí yái Jesúsca.

Premios

⁴⁰ Néeseté Jesús ímaca walí àniwa: “Cawinácaalí yeebáidéericuéca pitàacái, yeebáidapíná nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáidapíná nacái itàacái, yái Dios ibànùerica núa aléi.

⁴¹ Aibacaalí wenàiwicanái yeebáida Dios yàasu profeta itàacái, namànicaalí nacái profeta irí cayábéeri profeta icàlidacáiná nalí Dios itàacái, yásí Dios yàapíná nalí cawèníri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníri yàasu profeta iríwa. Aibanái wenàiwica neebáidacaalí itàacái cayábéeri íiwitáise, namànicaalí nacái irí cayábéeri cayábacáiná íiwitáise, yásí Dios yàapíná nalí cawèníri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníri cayábéeri íiwitáise irí.

⁴² Cawinácaalí imànírca cayábéeri nuéwáidacalénái càmíyeyí cachàini irí, nùasunáicáiná nía, Dios yàapíná irí cawèníri iyúudàacáiná níái yeebáidéeyéica nutàacái. Ewita yáalimácáaníta yàaca nàiraca meedá casualíníri úni, càicáaníta Dios yàapíná irí cawèníri iyúudàacáiná nùasunái”, ímaca walí yái Jesúsca.

11

Los enviados de Juan el Bautista

¹ Néeseté Jesús idécanáamité yàalàaca wía docéyeyí yéewáidacaléca, yá yàacawa yéewáidacaténá wenàiwicanái áibanái iyacàle irícu, yáara cálica, icàlidaca nacái nalí yái cayábéeri tàacáisca.

² Néenialíté Juan el Bautista, iyéerica presoíyeyí ibànalicu, yéemiaca iwali yái Cristo imànírca. Néese Juan ibànùca yéewáidacalénáiwia abénaméeyeyí nàacaténáwa Jesús yàatalé.

³ Juan iwàwacaté nasutáca néemiawa Jesús asáisi báisícaalí Dios néeséericani, yái wenàiwica Dios ibànùèripinacaté judío icuèrinápiná, néese càmicaalí yáníi, yá iwàwacutá nacùca áibata yàanáaca.

⁴ Néese Jesús ímaca nalí: “Pèepùacuéwa Juan yàatalé. Picàlidacué Juan iríni pidéénacuéca piicáca numànica, pidéénacuéca nacái pèemiaca nucàlidaca wenàiwicanái irí.

⁵ Picàlidacué Juan iríni matuyéemi idéca iicáidaca, éeruyéemi yàabàli nacái nadéca nàipnánica, cacháunéeyéemi ímami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíyeyimi nacái nadéca néemiaca, yéetéyeyimiwa nacái nadéca namichàcawa yéetácáisi íicha, catúulécaneeyeyí nacái nadéca néemiaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàcáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáalíacaténáwa idéca nùanáaca, núa Dios néeséerica.

⁶ Casímáica cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata!” ímaca yái Jesúsca.

⁷ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná iwali. Jesús ímaca wenàiwicanái irí: “Bàaluité piacatécué piicáca wenàiwica yèepunírca chuìri cáli íinata, yáara

Juanca. Càmfiritaté machawàaca íwítáise yái asiali piiquéericatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawíadáidéerica meedá.

⁸ ¿Càinásicué piicáté néré? Càmfiritaté asiali cawèníri ibàle yái piiquéericatécué. Píalacuécawa cawinácaalí cawèniyéica ibàle iyéeyéica nacái cáasuíri iyú, nàyaca cayábéeri capíi írìcu càide iyúwa reynáí iyáaná, icuèyéica manùbéeyéi wenáiwica.

⁹ Néese píacuécawa bàaluité manacúali yùuculé càinàwàiri piicáténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Báisíta profetacani, yái Juanca, quéwa máiníri cachàinica áibanáí profeta íicha canánama.

¹⁰ Yái Juanca, yácata yáara nacàlidéericaté ìwali tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios yáasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios íiméericaté líri írìwa. Dios íimacaté: ‘Nuchùllapíná pipíchalé nùasu wenáiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yáapínácawa pipíchalé yàalàacaténá wenáiwica nachùnlanápiná náiwítáisewa yéewanápiná natáidaca pía cayába pianàacaalíwa nàatalé’, íimacaté yái Diosca.

¹¹ Péemiacué cayába, canácata áiba wenáiwica cachàiníri Juan íicha nèewíse macái èeri mìnánáí. Quéwa cawinácaalí wenáiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái siùcáise, yéewanápiná Dios icùaca nía, máiní cachàinipínaca nía Juan íicha, éwita càmicáaníta máiní cachàinica nía Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

¹² “Bàaluité Juan el Bautista idàbacaalíté icàlidaca Dios itàacái àta siùca nacáide, èeri mìnánáí namànica báawéeri Dios yáasu wenáiwicanáí írì, yá nàalimáidaca namáaláidaca cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacái, iwàwéeyéica Dios icùaca nía.

¹³ Macái tàacáisi profetanáí icàlidéericaté Dios inùmaliçuise, áiba tàacáisi nacái Dios ichùlléericaté profeta Moisés itànàanápiná, macáita yái tàacáisica icàlidacaté walíní càinácaalí iyú Dios icùanápinaté yáasu wenáiwicawa. Càite nacàlidaca Dios itàacái àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté.

¹⁴ Cawàwanátacué píalimá peebáidaca yái tàacáisica: Juan el Bautista, yácata profeta Elías nacáiri, yái iwàwacutéericaté yàanàaca ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca.

¹⁵ Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái.

¹⁶ “Nucàlidacué píri càiná píiwítáise, píacué wenáiwicaca iyéeyéica siùca. Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa sùmanáí yáawinéeyéicawa àyapulcubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi írìwa:

¹⁷ ‘Wadéca wapùliacuéca píri íwa, quéwa càmitacué pilabàa; néese wadéca wacántàacuéca píri canción càide iyúwa nacántàaná yéetéeyéimiwa ìwali, quéwa càmitacué pícháaní’, càì námimaca.

¹⁸ Càita nacái pídecúca pimànica. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacaca íchawa iyáacaléwa isutacaténá yáawawa Dios íicha manuíswata, càmita nacái líra uva ituní. Quéwa píimacatécué Juan ìwali demoniosa iyaca iwàwallícu.

¹⁹ Siùcade nudéca nùanàaca, núa asiali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuíra nacái uva ituní. Néese píimacuéca nùwali camùnírìcaca núa, cáanáirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casimáicaca nacái nucàmaca, nùacawéeridáanása nacái cabáyawanéeyéi wenáiwica, nía nacái yeedéeyéica plata néenánáí judío íichawa Roma iyacaléná yáasu gobierno írìpiná. Càita píimacuéca nùwali càmicáinacué píwàwa peebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yáasu tàacáisi, nutàacái nacái, náasáidaca Dios idéca imàacaca cáaliacáica nía báisíri iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

²⁰ Néese Jesús yàalàaca nía cachàinìiri iyú nái yàcalé mìnánáica aléera Jesús imànicatalécaté batéwa macáita yái càmírica wenàiwica idé imànica. Yàalàaca nía cachàinìiri iyú càmicáináté nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Yá Jesús íimaca nàwali:

²¹ “¡Máinicué piùwichàapinácawa, píacué israelitaca iyéeyéica Corazín iyacàlená irícu, Betsaida iyacàlená irícu nacái! Ewítacué piicácaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmírica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada piíwítáisewa pibáyawaná íichawa. Piyúunáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmíyéica israelitami iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irícu, Sidón iyacàlená irícu nacái, iyéeyéica méetàuculé Israel yàasu cáli íicha. Quéwa càmitaté máini báawa nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàiníná pèewibàa. Quéwa naicáaalité càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, yá nacái nàwalicaté nabàlesíamiwa báawéeri íicacánawatá, napusúa nacái nàwallísewa catáli náasáidacatenáté achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwatá.

²² Quéwa númacué pirí, áiba èeriwa Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapinácucawa máini cachàiníwanái náicha níara càmíyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irícu, Sidón iyacàlená irícu nacái, máinicáinácué báawéeyéica náicha pía.

²³ Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnánáica, piyúunáidacuéca máinípiná cáimietacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Càmírita! ¡Néese Dios yúucapinácué píawa irículé yáara utáwi máiníri depuúwaca, máinícatalé depuúwaca náicha canánama! Ewítacué piicácaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmírica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada piíwítáisewa pibáyawaná íichacuéwa. Piyúunáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmíyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená irícu. Quéwa càmitaté máini báawa nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàiníná pèewibàacué. Quéwa naicáaalité càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmitaté nacái Dios imáaláidaca níatá, yá nacái nàyacàlemi Sodoma iyacaté mamáalàacatatá àta siüca nacáide, càmicáináté máini báawéeyéi nía iyúwacué pía.

²⁴ Iná númacué pirí, áiba èeriwa Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapinácucawa máini cachàiníwanái náicha níara càmíyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená yàasu cáli ínata, máinicáinácué báawéeyéica náicha pía”, íimaca yái Jesúsca.

Vengan a mí y descansen

²⁵ Néenialité Jesús íimaca Yáaniri Dios iríwa: “Pía, Núaniri Dios, nùaca pirí cayábéeri, pía Nacuèrinásàirica macáita nái iyéeyéica chènuniré, cháí èeri irícuíyéica nacái. Nùaca pirí cayábéeri pimàacacáná nali piíwítáisewa, nái yeebáidéeyéica pitáacái càide iyúwa sùmanái púbéeyéi neebáidáaná, yéewanápiná áiba èeri mìnánái iyúunáidéeyéi cáalíacáica càmita náalimá náalíacawa piíwítáise ìwali.

²⁶ Báisíta, Núaniri, pídeca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca wenàiwicanái irí: “Núaniri Dios idéca imàacaca núalíacawa macáita. Abéerita Núaniri yáalíeri báisíri iyú nùwali, yái Iirica.

Abéerita núa, yái Iirica, yáaliéri báisiri iyú Núaniri ìwali, abéerita nacái cawinácaalí wenàiwicanái numàaquéeyéica yáalíca Núaniri ìwali, càide iyúwa nuwàwáná, yái Iirica.

²⁸ Aquialécué nùatalé, peebáidacué nutàacái, píacué macáita chamàléeyéica. Pidécuéca píibaidaca cachàiníri iyú pimànicaténácué macáita càide iyúwa áibanái ichùullanácué pimànica càulenéri wawàsi Dios irípiná. Píacué nacái achúméeyéica ínádacawa iwàwawa íbáyawaná ìwaliwa, aquialécué nùatalé, yá numàacacué piyamáidaca píawawa càulenéri wawàsi íicha, numàacacué nacái nuwàwawa píbáyawaná íicha.

²⁹ Peebáidacué nutàacái, pimànicué nacái càide iyúwa nuchùullanácué pía. Pimàacacué nuwáidaca pía, pìyacaténácué càide iyúwa nùyáaná, núa càmírica caluéri íiwitáise, núa càmírica cáimacái íicá yáawawa. Nùacawéeridapínácué pía, wáibaida nacái wáapichawáaca. Càitacué píalimápiná piyamáidacawa píbáyawaná íichawa, íicha nacái yái càulenéri wawàsi áibanái ichùuliéricuéca pimànica Dios irípiná.

³⁰ Càmita máini càulenácué píicha peebáidáanápínácué nutàacái, pimàninápínácué nacái càide iyúwa nuchùullanácué pía, nùacawéeridacáinácué pía, numàacapínácué nacái casímáica pía”, íimaca yái Jesúsca.

12

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néenialité áiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulicubàa bànacalé yèewibàa, wáapicha wía yèewáidacaléca. Yá máapica wía, íná weedáca achúmáanata trigo ituíná bànacalé íicha wayáapínáwa, judío íiwitáise imàacacáiná wenàiwica needáca nayáapínáwani achúmáanata iyacaná áibanái íbànacale yééná, máapicaalí núa.

² Fariseonái naicácaté weedáca bànacalé iyacaná, yá naicáca yái wamànírica iyúwa íbaidacalési ínáté náimaca Jesús irí:

—Píicáca yái namànináca. Péewáidacalénái náibaidaca siùca sábadu wayamáidacatáicawa. Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èri —náimaca irí.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca píimáichaca tàacáisi píléericuéca Dios itàacái irícuise wàawirimi rey David ìwali, bàaluité máapicaliténi, áibanái nacái yáapichéeyéi asíanáica.

⁴ David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuúri caplíma íimamisíri irículé, yái israelitanái isutatáaipíná Dios íicha. Yá iyáaca pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapíná. Ewita Dios imàacacáníta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca, càicacáníta càmítaté yùuwichàida David, núa nacái asianái yèepuniyíicatéwa yáapicha, máapicáinaté núa, ínáté catúlulécanáca Dios íicáca núa.

⁵ Pidécuéca píimáichaca nacái áiba tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise. Moisés íimacaté sacerdotenái càmita namàni nabáyawanáwa éwita náibaidacáaníta templo irícu sábadu wayamáidacatáicawa. Máini iwàwacutáca náibaidaca Dios irípiná templo irícu namànicaténá macáita càide iyúwa Dios iwàwáná. Cachàinica templo sábadu íicha iwàwacutáciná wenàiwica náaca Dios icàaluíná èri imanúbaca, sábadu nacái.

⁶ Quéwa núumacué pirí, núa iyéerica cháí pèewi, cachàiníríca núa templo íicha.

⁷ Càmitacué péemìa càinácaalí ímáaná áiba tàacáisi profeta Oseas itànèericaté Dios inùmalicuése. Dios ímacaté: ‘Ewitacué pinúacáaníta madécaná pipirawa iyúwa sacrificio piacaténácué nucàaluíniná, càicáaníta caná iwèni meedá nuicáca yái culto pimàníricuécasa nulí càmicaalícáwa piicáca áibanái ipualé, piyúdaacaténá nía’, ímaca yái Diosca. Báisícaalícué péemícaté càinácaalí ímáaná yái tàacásicató, yá càmitacué picháawáa naináwaná iwali báawéeri iyútá, níái nuéwáidacaléca càmlíyéica imàni ibáyawanáwa.

⁸ Iná Dios idéca ichùlliaca núa, asiali Dios néeséerica, numàacáanápíná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná, èeri imanùbaca, yái sábadò nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ímaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁹ Néeseté Jesús yàacawa, yá iwàlùacawa judíonái yéewáidacàalu iriculé, iyéerica néré.

¹⁰ Iyacaté néeni abéeri asiali icáapi ituwièricawa ícha. Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisi imànicaalípináté áiba wawàsi náaliméerica nacháawàaca iináwaná iwali iwálíse, fariseonái náimacáinaté líbaidacalésicani yái Jesús ichùnlianáca wenàiwicanái. Iná nasutáca néemlawani, náalimáidacaténá naicáwani. Yá náimaca Jesús irí:

—Wawàwa wáalíacawa càinácaalí pínáidacawa. ¿Dios imàcasica wachùnliaca cáuláiquéeyéi wenàiwica sábadò írìcu wayamáidacatáicawa? —náimaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

¹¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Péemiacué comparación: Pidèniacaalícué pipirawa oveja, néese yúuwàacaalíwa utáwi nacáichúa iriculé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pimusúadacani caquialéta, éwita sábadò írìcucáaníta, yái èeri wayamáidacatáicawa?

¹² Néeni, máiníri cawènica wenàiwica oveja ícha. Iná ¿cánácué càmita píalíawa Dios imàacaca wamànica cayábéeri áibanái irí siuca sábadò írìcu? —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús ímaca irí yái asiali icáapi ituwièricawa ícha:

—Piducúa picáapiwa —ímaca yái Jesúsca. Yá asiali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi càide iyúwa abéemàa icáapi.

¹⁴ Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nadàbacaté nánáidacawa càinápinácaalíté iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

¹⁵ Néeseté Jesús yáalíacawa náiwitáise nawàwáanáté nanúacani, yá Jesús yàacawa náicha, manùba quéwa wenàiwica yàacawa yáamiwáise. Jesús ichùnliaca macáita cáuláiquéeyéi wenàiwica yàanèeyéicaté yàatalé.

¹⁶ Yá yàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacálidaca iináwaná iwali manùbéeyéi wenàiwica irí ichùnlianáté nía.

¹⁷ Càité Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanáté tàacáisi Jesús iináwaná iwali Dios inùmalicuése. Dios ímacaté:

¹⁸ Yácata nùasu wenàiwica líbaidéerica nulípiná, nuedéerica líbaidáanápíná nulí. Yácata cáininéerica nuicáca, yácata casímáirica nuicáca. Yá numàacapíná irí Espíritu Santo icúacaténá íiwitáise. Yá icàlidapíná nutàacái càmlíyéi israelita irí, náalíacaténáwa nuwàwaca nàyaca machacàníri iyú.

- 19 Càmita itàanpíná ùlèeri tàacáisi iyú, càmita nacái yéemíanicawa. Canáca nacái yéemièri itàacái imáidáidáaná cachàiníri iyú calle iricubàa bamuchúami yàcalé.
- 20 Imànipíná cayábèeri machawàaqueeyéi irí, iicápiná nacái napualé, cawinácaalí iwàwéeyéica yéetácawa, àta imawèniadacataléta macáita báawèeri.
- 21 Càmiyéi israelita yeebáidapíná itàacái, yàasu wenàiwica nacái nía”, íimaca yái Diosca.

Acusar a Jesús de recibir su poder del demonio

22 Néeseté natéca matuíri asiali Jesús yàatalé, abèeri matuíri, mataacáiri, demonio idacúacáiná íiwitáise. Yá Jesús yúucaca demonio asiali íicha, íná camitúca àniwani, itàani nacái àniwa.

23 Néese macáita wenàiwica nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá nasutáca néemlawa níawáaca: “¿Yátasica rey David itaquérinami, Dios ibànuèrica wacuèrinápiná, wía judíoca?” náimaca nalíwáaca.

24 Néese fariseonái néemiacáináni, yá náimaca nalí: “Yái aslali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalináca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús iwali.

25 Jesús yáaliacawa nánáidáanáwa. Iná íimaca fariseonái irí: “Péemiacué comparación: Wenàiwicanái ipéliacaalí íipunitawáaca, yásí náasu cáli imáalàacawa. Càita nacái yàcalé mìnanáí, áibanái néenánái nacái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá nàyaca náapichawáaca.

26 Càita nacái, canácatáita Satanás yúuca yàasu demonionáíwa wenàiwica íicha. Satanás yúucacaalí demonio wenàiwica íichatá, yá ipéliaca meedá yáawatá. Yásí imáalàacawa nacái yái ichànicatá, yái Satanásca. Iná ¿cánacué càmita píalíawa càmita núuca demonio wenàiwica íicha Satanás íiwitáise iyú?

27 Pidécuéca píimaca núucacasa demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú. Picháawàacaalícué nuináwaná iwali càí mamáalàacata, yásí iwàwacutácué picàlidaca nulíni cawinácaalí ichàini iyú péewáidacalénáicué náucaca demonio wenàiwicanái íicha. Píalíacuéwa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Iná níata péewáidacalécuéca náasáidaca càmitacué picàlida nuináwaná iwali báisíri iyú.

28 Núucaca demonio wenàiwica íicha Espíritu Santo íiwitáise iyú, íná nudéca núsáidacuéca piri Dios icúaca abéechúanaméeyéi wenàiwica péewibàa.

29 “Núucaca demonio wenàiwica íicha nuíwítáise iyúwa, cachànicáiná núa Satanás íicha. Péemiacué áiba comparación: Càide iyúwa cayéedèeri iyáaná, càmita cayéedèeri yáalimá iwàlùacawa iriculé áiba cachàiníri asiali icapéca iyéedùacaténá íicha yàasu, càmicaalíwaca cayéedèeri idacùca íichawa yái cachàiníri asialica quéeacháwa. Iwàwacutá cayéedèeri imànica càí, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníri asiali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàcaténá íicha wenàiwica. Pidécuéca pitànica báawèeri iyú Espíritu Santo iwali.

30 “Píacué càmiyéica abédanamata íiwitáise núapicha, piùwidecuéca pímanica núa; càmitacué piyúudáa núwacáidaca wenàiwica Dios iripíná, néese piyúudáacuéca Satanás iméeráidacaténá wenàiwica Dios íicha meedá.

31 “Iná péemiacué cayába. Dios imàacapíná iwàwawa íichéi macái íiwitáaná báawèerica wenàiwica imànírira, itàanírira nacái Dios iwali báawèeri iyú, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íichawa. Quéwa wenàiwica itàanícaalí

báawéeri iyú Espiritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ìcha.

³² Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa asìali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, yásí Dios imàacaca iwàwawa ibáyawaná ìcha. Quéwa itàanícaalí báawéeri iyú Espiritu Santo ìwali, néese càmita quirínama Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ìcha cháí èeri írìcu, càmita nacáí wàlisàipinà èeri írìcu”, ìmaca yáí Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

³³ Jesús ìimacaté fariseonáí irí: “Péemiacué comparación: Cayábéeri àicu yàaca walí cayábéeri yàacási. Báawéeri àicu idèniaca iyacanáwa báawéeri. Càita wáaliacawa macáí àicu ìwali. Càita nacáí píalimácué píaliacawa nùwali piicácáiná càinacaalí numànica.

³⁴ ¡Píacué càiyéide iyúwa àapi iculále! Càide iyúwa àapi imusúadáná iculálewa inùma írìcuísewa, càita nacáí càmitacué píalimá pitàanica cayábéeri wawàsi ìwali báawacáinácué píiwitáise. Iná yáí báawéeri tàacási pitàanírìcuéca, pidécuéca pímusúadacani piwàwacuísewa, yácáinácué piwàwa idéca ipuniacawa báawéeri tàacási iyú.

³⁵ Cayábacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàanica nacáí cayábéeri wawàsi ìwali, yácáiná íiwitáise cayábéeri iyaca iwàwalìcu. Càita nacáí báawacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàanica báawéeri wawàsi ìwali, yácáiná íiwitáise báawéeri iyaca iwàwalìcu.

³⁶ Núumacué pirí, Dios yùuwichàidapíná báawéeyéí wenàiwica èeri imáalàacaalípináwa, yá yùuwichàidapíná núa ìwalìise macáí tàacási canéerica iwèni náiméericaté.

³⁷ Càide iyúwa pitàaníná, yásí Dios iicánáca pía, yácáiná pitàacáí yáasáidaca càinacaalí píiwitáise. Pitàanícaalí cayábéeri wawàsi ìwali, yásí cayábaca Dios iicáca pía iyúwa mabayawanéeri, cayábacáiná píiwitáise, yá càmita Dios yùuwichàidapíná pía. Quéwa pitàanícaalí báawéeri wawàsi ìwali, yá báawaca Dios iicáca pía, cabáyawanéeri, báawacáiná píiwitáise, yá Dios yùuwichàidapíná pía”, ìmaca yáí Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

³⁸ Néeseté abènaméeyéí fariseo, àibanáí nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wawàwa waicáca pimànica wawàsi càmirica wenàiwica idé imànica —náimaca.

³⁹ Jesús ìimaca nalí:

—Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacáí iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ìcha, pidécuéca písutáca nuícha numànínápiná piicá yáí càmirica wenàiwica idé imànica, quéwa càmita numànicué pirí càiri wawàsi. Numàacacáita piicáca numànínápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáté.

⁴⁰ Càide iyúwaté Jonás iyamánátéwa manuúri cubáí idèerìcu máisiba èeri, càita nacáí núa asìali Dios néeséerica nùypíná càli írìcu máisiba èeri.

⁴¹ Níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená írìcu namichàapínacawa yéetácási ìcha èeri imáalàacaalípináwa Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéí wenàiwica. Nabàlùapínáwa Dios ípunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, càinacaalí báawéeri namànírìcaté. Píacué israelita iyéeyéica siùcade pimichàapínacué nacáíwa. Yásí Nínive iyacàlená minanáimi nacháawàacuéca piináwaná ìwali, bàaluitécáiná Nínive

mìnanáí nawènúadaca náíwítáisewa Dios írípíná néemiàcáínáté profeta Jonás icàlidaca nalí tàacáisi Dios inùmalicuise. Néese, éwita nùyacáaníta pèewibàa siùcade, núa cachàiníríca ííwítáise profeta Jonás ichàini ícha, càicáaníta càmítacué peebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios iicáca pía.

⁴² Ua nacáí Sur yàasu cáli íiwacalumi càmíichúa israelíta umichàapínacawa yéetácáisi ícha ucháawacáténacué piináwaná ìwali, píacué israelítaca èeri imáalàacaalípínáwa Dios yùuwichàidacaalípíná báawéeyémi. Bàaluitécáiná ùanàaca máini déecuise cháí wàasu cáli ínatalépiná uemiàcaténáté rey Salomón itàacáí máini cáaliácáica, ùaliácáínátéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáaliácáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáanítacué pèewibàa, núa cachàiníríca ííwítáise rey Salomón ichàini ícha, càicáaníta càmítacué peebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios iicáca pía —íimaca yáí Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

⁴³ Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica ícha, yásí demonio iméeràacawa chuiri cáli íinata, yá icutáca iyamáacatáipínáwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipínáwa, yásí íimaca íinàidacawa íríwa:

⁴⁴ ‘Nuèpùacawa àniwa nucapèe néréwa yáara wenàiwica nudécatáiseca nùacawa ícha’, íimaca íríwa. Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàaca wenàiwica cáiwítáiseeri càide iyúwa cayábèeri capii máiseeri natunuérica, nachùnièrica nacáí cayába.

⁴⁵ Néese demonio yàaca ìwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiniyíyí báawaca ícha. Yá macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwaliculé, nadacùacaténá ííwítáise. Yásí namànica írí báawéeri máini ícha yáí báawéerica idàbàanéeri demonio imànírícaté írí quéechacáwa. Càita nacáí píacué wenàiwicaca báawéeyéica piùwichàapínácuécawa máini cachàiníríca ícha yáí quéechéericaté piùwichàanácuécawa”, íimaca yáí Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

⁴⁶ Idècunitàacá Jesús icàlidaca wenàiwicanáí íríni, néese yáatúa yàanàaca néré, Jesús yéénánáí yáapicha nacáí, nawàwacáínáté natàaníca Jesús yáapicha. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capii ícha.

⁴⁷ Iná áiba íimaca Jesús írí:

—Píatúa, péenánáí nacáí nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwa natàaníca píapicha —íimaca.

⁴⁸ Quéwa Jesús íimaca írí yáí asíali icàlidéerica írí naináwaná:

—Péemla yáí núumáanáca núatúa ìwaliwa, nuénánáí ìwali nacáíwa —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁹ Néese Jesús iicáidaca walí wía yéewáidacaléca iyéeyéica yáapicha, yá imichàidaca icáapiwa wapualé. Yá íimaca:

—Níái wenàiwicaca nuicáca nía iyúwa núatúanáíwa, nuénánáí nacáíwa.

⁵⁰ Yácáiná cawinácaalí wenàiwica imàníríca càide iyúwa Núaniri Dios chènuníseeri iwàwáaná, yácata nuíquérica càide iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáíwa, núatúa nacáíwa —íimaca yáí Jesúsca.

13

La parábola del sembrador

¹ Néeseté yáta èericaté Jesús imusúacawa capii ícha yàacaténáwa Galilea icalisaniná néré. Yá yáawinacawa càina íinata.

² Yá máini manùbaca wenàiwicanáí nàwacáidáyacacawa yàatalé, íná Jesús iwàlùacawa barca iriculé, yá yáawinacawa barca iricu. Níái manùbéeyéí wenàiwicaca nayamáacawa càina íinatata.

³ Néese Jesús yéewáidaca nía manùba comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asialí ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabàanáan ituínási, yá yàaca icasáaca yàacawa bànacalé.

⁴ Yàaca icasáaca yàacawa, yá abénaméeyéí ituínási yúuwàacawa àyapulcubàa, yá màsibèe yàanàaca néré, yá nayáaca íimi.

⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé íimi ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

⁶ Néese èeri ímusúacawa, yá icànaca cachàini, yeemáca yái bànacalé, yá chuicani canácáiná ipìchu cayába cáaléeri, íná yéetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapìcha, quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Quéwa áiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli íinata. Idàwinàacanáamiwa, yá idèniaca iyacanáwa manùba. Abénaméeyéí yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca, áibanáí yéetaná nadèniaca natuínáwa sesenta namanùbaca, áibanáí nacáí nadèniaca treinta namanùbaca ituíná.

⁹ Cáuwiyéicaallicué pía, péemiacué nutàacáí”, íimaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

¹⁰ Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa Jesús yàatalé, yá wasutáca wéemlawani cáná yéewa icàlidaca wenàiwicanáí íríní comparación iyú.

¹¹ Jesús íimaca walí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanáí yáalíacawa, níái manùbéeyéí càmiyéica yeebáida itàacáí.

¹² Wenàiwica íináidacaalíwa cayába nutàacáí ìwali, yá nacáí yéemiacaalí càinácaalí íimáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita íináidawa cayába nutàacáí ìwali, yásí íimáicha nacáí yái achúmérica yáalíericatéwa ìwali.

¹³ Iná nuéwáidacáita nía comparación iyú, níacáiná éwita naicácáaníta numànica yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáaníta càmita nawàwa náalíacawa nùwali, cawinácaalí núa. Ewita néemiacaaníta nutàacáí nàuwí iyúwa, càicáaníta càmita nawàwa néemiaca càinácaalí íimáaná yái nutàacáica.

¹⁴ Iná nàyaca càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáaná tàacáisi Dios inùmallicúise. Dios íimacaté israelitanáí írì:

‘Ewítacué péemiacaaníta mamáalàacata piúwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínacuéwa càinácaalí íimáaná. Ewítacué píicáaníta madécaná wawási pitúí iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínáwa càinácaalí íimáaná yái píiquéericuéca’,

íimaca yái Diosca.

¹⁵ Néeseté Dios íimaca israelitanáí ìwali:

‘Níái wenàiwicaca, Israel itaquénáinámi, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacáí. Máuwica nía, càmiyéí iwàwa yéemlaca nutàacáí. Nadéca naimáidaca natuíwa, càmiyéí iwàwa yáalíacawa càinácaalí íimáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha nuwasàacaténá nía nùasu yúuwichàacáisi íichawa’,

íimaca yái Diosca.

16 “Quéwa píacué nuéwáidacaléca, Dios imànicuéca pírí cayábéeri manuísíwata píaliacáinacué piicáca yái piíquéricuéca pituí iyúwa, pidécué nacái péemíaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi péemièricuéca piùwi iyúwa.

17 Péemíacué cayába, madécaná profetanái, áibanái nacái cayábéeyéi íiwítáise nawàwacaté naicáca núa, yái piíquéricuéca, quéwa càmitaté naicá núa. Nawàwacaté nacái néemíaca yái nutàacái péemièricuéca, quéwa càmitaté néemíani”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

18 Jesús íimaca walí: “Péemíacué yái íimáanáca, yái comparación ibànéeri íwali.

19 Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica càinácaalí iyú Dios icúaca yàasu wenàiwicawa, quéwa càmita neebáidani, càica níade iyúwa bànacalé yúuwèricawa àyapulicubàa. Yá Satanás yàanàaca, yá imàacaca naimáichaca Dios itàacái.

20 Yái ituínási yúuwèricawa cáli íinata íba yèewiré íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemíacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani casímáiri iyú.

21 Néeseta quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái báisiiri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáida itàacái malééná èeri, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namànínapíná nabáyawanáwa, yásí nayamáidaca neebáidaca Dios itàacái.

22 Yái bànacaléca yúuwèricawa tuíri yèewiré íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemíacaalí Dios itàacái, nàináidacawa nacái íwali, quéwa báawaca nàináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu íwaliwa, cháí èeri írícúrica. Càininá nacái naicáca nàasu cawèníriwa, nawàwacáiná càasuca nía. Macáita yái cháí èeri írícúrica ichíwáidaca nía, càmita íbatàa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaalíwa báawata, quéwa canácatáita cayàcanáni, càita nacái níái wenàiwicaca. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmiirita quéwa nawàwalicúsewa, íná càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

23 Quéwa yái bànacaléca yúuwèricawa cayábacatái cáli íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemíacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani tàí íiméeri iyú. Yá namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí mamáalàacata iyacanáwa cayábéeri. Abénaméeyéi namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí cien namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí sesenta namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí treinta namanùbaca iyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la mala hierba entre el trigo

24 Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Íimaca nalí: “Péemíacué càinácaalí iyú Dios icúaca yàasu wenàiwicawa. Iyaca càide iyúwa asíali ibànacaalí yèepunicawa ibànacalewa. Ibànaca cayábanaméerita trigo ituíná.

25 Néese táiyápi, yái bànacalé íiwacali yúuwide yàanàaca trigo ibànacalená yúulculé, yá ibànaca manùba báawéeri masicái íimi trigo nacáiri íicacánáwa, cayábéeri trigosíwa íinatabàa. Yá yèepùacawa íicha, yái yúuwidaca.

26 Iná yéewa macáita nadàwinàacawa, néese nadèniacaalí nàyacanáwa, átata báawanaméeri masicái yáasáidaca iyacanáwa báawéeri meedá.

²⁷ Néese bànacalé íiwacali yàasu wenàiwica naicáca báawéeri masicái, yá nàacawa náiwacali yàataléwa nacàlidacatená iríni yàasu bànacalé iináwaná ìwali. Náimaca irí: ‘Wáiwacali, pibàncaté cayábanaméerita ituínási. ¿Sísáaná yàanáa yái báawéeri bànacaléca ímusuéricawa yèewibàa?’ náimaca.

²⁸ Yá náiwacali íimaca nalí: ‘Núuwidequéera càì ibànaca néenibàa báawanaméeri ituínási trigosiwa yèewibàa’, íimaca nalí. Néese yàasu wenàiwicanái íimaca irí: ‘¿Piwàwasica wàaca wacacàaca ícha yái báawéerica?’ náimaca irí.

²⁹⁻³⁰ Quéwa náiwacali íimaca nalí: ‘Càmírita. Picácué picacàa yái báawanaméerica, ipíchanácué picacàaca yáapichata yái cayábéeri trigoca. Tàacá idàwinàacawa abédanamata trigo yáapicha àta weedácatalépináta yái bànacaléca trigoca. Néese yàasu èeri tàacáwa, nuchùullapíná nùasu wenàiwicawa yeedéeyéi bànacalé iyacáná needáanápíná yái báawéerica bànacaléca quéechacáwa, nadacùadánápíná ibàpi iyúnama nía, yéewanápíná weemáca nía. Néese nuchùullapínáca needáanápíná yái cayábéeri trigoca nùasu manuírì caplí iriculé, trigo ituíná yàalu’, íimaca yái bànacalé íiwacalica”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwicanái áiba comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Péemiácué càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa: Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa, càicanide iyúwa mostaza íimi, asialì ibànéerica ibànacale yèewiwa.

³² Ewita achúméerínacáaníta yái mostaza íimica, càicáaníta idécanáami idàwinàacawa, yá manuícani macái bànacalé ícha, yá idàwinàacawa manuícani iyúwa àicusíwa. Iná yéewa màsibèe nàanáca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana íinata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

³³ Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicanáíwa càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewiadaca levadura másibàawirícatái harina yèewi, àta macáita íbesi inísaacawa”, íimaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwicanái macái wawàsi ìwali comparación iyú. Yéewáidaca níai manùbéeyéi wenàiwicaca comparación yáawami iyúta.

³⁵ Jesús yéewáidaca nía càì imànicaténá càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanaté tàacáisi Jesús inùmaliçuise. Yáté Jesús íimaca:

“Nucàlidapíná nalíwani comparación iyúwa; nucàlidapíná nalí manùba wawàsi ìwali, càimíyécáwa wenàiwica yéemí iináwaná ìwali, Dios idàbacatáiseté èeriquéi àta siùca nacáide”,

íimaca.

Jesús explica la parábola de la mala hierba entre el trigo

³⁶ Néeseté Jesús isutáca náicha wawàsi nèepùanápínáwa nacapèe néréwa, níai manùbéeyéi wenàiwicaca. Yá Jesús iwàluacawa caplí iriculé wáapicha, wía yéewáidacaléca. Néese wàacawa Jesús yàatalé. Wasutáca wéemíawani càinácaalí íimáaná yái tàacáisi icàlidéerica walí báawéeri masicái ìwali.

³⁷ Yá Jesús íimaca walí: “Núa, asialì Dios néeséerica, núacata yái ibànéerica cayábéeri ituínási.

³⁸ Yái bànacalé yàalupínáca íimáanáca càicanide iyúwa cháì èeriquéi. Yái cayábéeri ituínásica íimáanáca càicanide iyúwa Dios yàasu wenàiwica,

yebáidéeyéica itàacái. Yái báawéeri masicáica ímáanáca càicanide iyúwa báawéeri Satanás yàasu wenàiwica.

³⁹ Yái nùuwide ibànéerica báawéeri masicái, yácata Satanás. Yáta nacái èerica needácatáipináca bànacalé iyacaná, yácata èeripiná ímáalàacatáipináca yái èeriquéi. Níái yeedéeyéica bànacalé iyacaná, níacata Dios yàasu ángelnái.

⁴⁰ Càide iyúwa needácaalí báawéeri masicái, neemánápiná nía quichái iricu, càipiná nacái iyaca ímáalàacaalípináwa yái èeriquéi.

⁴¹ Núa, asiali Dios néeséerica, nuchùullápiná nùasu ángelnáwa nàwacáidáanápiná nùasu wenàiwicanái nèewíse macáita ichiwáidéeyéica wenàiwica namánínápiná nabáyawanáwa, nía nacái imàníyéica íbáyawanáwa mamáalàacata.

⁴² Néese nùasu ángelnáwa yúucapiná báawéeyéi wenàiwica manuiri quichái iriculéwa. Néré wenàiwica náicháanípiná, yá naamiápiná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa.

⁴³ Cawinácaalí imàníyéica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullaná, nacànapináwa mèlumèluíri iyú càide iyúwa èeri icamaláná Wáaniri Dios iyacàle iricuwa. Càuwíyéicaalícué pía, péemíacué cayába nutàacái”, íimaca walí yái Jesúsca.

La parábola del tesoro escondido

⁴⁴ Jesús yéewáidacaté wía àniwa comparación iyú. Yá íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cawèníri wawàsi, áibanái wenàiwica íbèericaté cáli iriculé. Néese asiali yàanácani, yá íbàliaca àniwani. Néese, casímáiri iyú, yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, yá iwènlaca íríwa yái cáli bànacalé yàalupináca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la perla de mucho valor

⁴⁵ Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Yá íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cacharrerrosàiri, icutéerica yàacawa perla púubéeyéi íba cayábanaméeyéi cawèníyéi.

⁴⁶ Néese asiali yàanáca perla máini yáwanáichúa cawènica, yá yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, néese iwènlaca íríwa úái perla cawèníchúa yáwanáica”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la red

⁴⁷ Néeseté Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa chinchorro náibèeri iyú cubái. Yá asianái yúucaca chinchorro manuiri úni yáaculé. Yá náibàaca macái cubái íiwitáaná.

⁴⁸ Idécánáami ipuníacawa yái chinchorroca, yá asianái iwatáidacani úni yáacuise càina ínatalépiná. Yá nàawinacawa nacutáca nèewíse níái cayábanaméeyéi cubáica. Needáca cayábanaméeyéi cubái nàalu iriculéwa. Quéwa náucaca náichawa méetáuculé níái báawanaméeyéica cubáica.

⁴⁹ Càita nacái èeri ímáalàacaalípináwa, yásí ángelnái namusúacawa chènuníse naseríacaténá báawanaméeyéi wenàiwica cayábéeyéi wenàiwica ícha.

⁵⁰ Yá náucapiná báawéeyéi wenàiwica manuiri quichái iriculé. Néré wenàiwica náicháanípináca, naamiápiná nacái nayéiwa nàuwichàacái iyúwa”, íimaca yái Jesúsca.

Tesoros nuevos y viejos

⁵¹ Néeseté Jesús ísutáca yéemíawa wía:

—¿Péemlasiacué càinácaalí ímáaná yái tàacáisi nucàlidéericuéca piri? —íimaca walí yái Jesúsca. Néese wáimaca irí:

—Báisita, Wáiwacali, wáalíacawa càinácaalí ímáaná —wáimaca irí.

⁵² Néese Jesús íimaca walí:

—Péemiacué comparación: Abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo iricu, idécanáami yéewáidacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, càide iyúwa nucàlidáaná, yásí yáalimá yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái bàaluisàimi iyú, wàlisàì iyú nacái, càide iyúwa capì íiwacali imusúadacaalí yàasu cawèñiriwa icuèrica icapèe iricuwa, yái cawèñiri bàaluisàimica, yá nacái cawèñiri wàlisàica —íimaca yái Jesúsca.

Jesús en Nazaret

⁵³ Néeseté Jesús idécanáamité icàlidaca níai comparaciónca, yá yàacawa.

⁵⁴ Yá yàanàca yàasu cáli neréwa, Nazaret iyacàlenáca. Néese idàbaca yéewáidaca wenàiwicanái judionái yéewáidacàalu iricu, iyéerica Nazaret iyacàlená iricu. Níai wenàiwicaca nàináidacawa manušíwata néemlaca icàlidáaná nalíni. Yá náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Càmita báisi imàni yái càmirica wenàiwica idé imànica.

⁵⁵ Yácata iirimi meedá yámide yàalubáisi imànírinámica. María iirica meedáni. Nabéerica meedáni, níai Santiago, José nacái, Simón nacái, Judas nacái.

⁵⁶ Yéenanái inanái nàyaca wèewibàa meedá. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáaliwa cayába —náimaca.

⁵⁷ Inaté càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái. Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuise. Níawamita yàasu cáli néeséeyéi, yéenanái nacái, icapèe iricuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nàasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe iricuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁸ Càmitaté Jesús imàni néré madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáinaté neebáida itàacái.

14

La muerte de Juan el Bautista

¹ Néenialité rey Herodes, yái romanosàiri icuèricaté Galilea yàasu cáli, yéemlaca wenàiwicanái icàlidaca Jesús iináwaná iwali.

² Yá Herodes íimaca yáapichéeyéi iríwa: “Yácata Juan el Bautistami, Juancáiná idéca imichàacawa yéetácáisi íicha. Iná yéewa yáalimá imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica”, íimaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca.

³ Càica Herodes íimaca ichùullacáinaté yàasu úwináwa náibàanápinaté Juan nadacùacaténáni cadena iyú, yá natéca náucacani presoíyéi ibànaliculé. Herodes imànicaté càì isíimáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, caluéchúa iicáca Juan. Uái Herodíasca, úcata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri íichawa.

⁴ Inaté Juan yàalàca rey Herodes. Juan íimacaté: “Báawéeriquéi peedáanáca péenásàiri yàacawéetúawa”, íimaca yái Juanca.

⁵ Yá rey Herodes iwàwacaté inúaca Juan isíimáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, quéwa cáaluca Herodes iicáca wenàiwicanái iiquéeyéicaté Juan iyúwa profeta itaanírica Dios inùmalicuise.

⁶ Quéwa áiba èerité rey Herodes imànica manuírí fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá Herodías ídu iwàlùacawa asianái iyáacàalu iriculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésemi naicácáténá úa, níái asianái rey Herodes imáidéeyéica fiesta néré. Herodes iicácáiná ulabàaca, yá usíimáidaca Herodes iwàwa manuísíwata.

⁷ Iná Herodes ímaca ulí báisí báisísíwata Dios yáaliéricawa Herodes yàanápínaté ulí càinácaalí wawàsi usutéerica ícha.

⁸ Néese ùacawa utàanica úatúa Herodías yáapichawa quéechacáwa. Néese úái mànacàuca uèpùacawa rey Herodes yàatalé. Yá ùumaca írí:

—Pia nulí Juan el Bautista íwita quirápieli írìcu —ùumaca, úacáiná úatúa Herodías uwàwacaté uicáca Juan íwita utuí iyúwa úalífacaténáwa báisíiri iyúcani idéca yéetácawa, yái Juanca.

⁹ Yá achúmaca rey Herodes iwàwa, quéwa iwàwacutácaté imànica càide iyúwa ímáanáté mànacàu írì, níacáiná yáapichéeyéi néemlacaté ímáaná ulí báisí báisísíwata Dios yáaliéricawa. Yá Herodes ichùullaca úwinái nanúanápínaté Juan nàacaténaté ulí íwiitami.

¹⁰ Herodes ichùullacaté abéeri úwi yàaca iwichùaca Juan ícha íwita presoíyéi ibànàlìcu. Càité Juan yéetácawa.

¹¹ Yá natéca Juan íwiitami quirápieli írìcu. Yá nàaca ulíni úái mànacàuca. Néese utécani úatúa yàataléwa.

¹² Néese Juan yéewáidacalénáimi yàanàaca presoíyéi ibàna néré natécáténá Juan ichéecami. Yá nabàliacani. Néeseté nàaca nacàlidaca Jesús írìni.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³ Idécanáamité Jesús yeémíaca Herodes iyúunáidaca Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca, yá Jesús yàacawa barca írìcu abéemàalé Galilea icalsaniná ícha. Wía yéewáidacaléca wàcawa nacái yáapicha áibalé canácatalé wenàiwica. Quéwa madécaná wenàiwica yáalíacawa Jesús iináwaná ìwali yàanáwa néré, íná nàacawa cáli ínatabàa nérépíná manùba yàcalé ícha.

¹⁴ Néese Jesús imichàacawa barca ícha, yá iicáca madécaná wenàiwica néré. Catúulécanáca iicáca nía, yá ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica natéeyéica yàatalé.

¹⁵ Catáca yàacawa wàwali íná wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús írì:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácátáica yàcalé. Iná pichùullia nèepùanápínáwa nawèniacaténá nayáapínáwa yàcalé írìcu —wáimaca írì.

¹⁶ Jesús ímaca walí:

—Càmita iwàwacutá nèepùacawa. Píatacué yàa nayáapíná —ímaca walí.

¹⁷ Néese wáimaca írì:

—Canáca walí nayáapíná. Wadèniaca cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imidecaná meedá —wáimaca írì.

¹⁸ Jesús ímaca walí:

—Pitécué nulí nía —ímaca walí.

¹⁹ Yá néese Jesús ichùullaca náawinacawa masicái ínata macáita níái wenàiwicaca manùbéeyéi. Néese yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imidecaná nacái. Néese iicáida chènuniré, yàaca Dios írì cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, yàaca walíni wía yéewáidacaléca, yái yàacàsica. Néese wawacùaca nalíni, níái wenàiwicaca.

²⁰ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá weedáca doce mapíiri imanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa.

21 Níái iyéeyéicaté yái yàacàsica, cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita waputàa inanái, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa náapicha.

Jesús camina sobre el agua

22 Néeseté Jesús ichùuliaca wawàlùanápínáwa barca iriculé wía yéewáidacaléca, wachàbacaténáwa ipíchalépiná abémàalé Galilea icalisaniná ícha. Iwàwacaté wàacawa ipíchalépiná idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùanápínáwa ícha.

23 Néese idecanáamité ibànùaca íchawa nía, yá yàacawa dúli ínatalé abéerita isutátacaténá yáawawa Dios ícha. Catácanáami ìwali, yá iyamáacawa abéerita néré.

24 Quéwa wía yéewáidacaléca wàyaca barca iricu déeculé cáli ícha. Màladàca yàacawa wàasu barca iwéré cachàini, cáulicáiná ipùa wáipunita.

25 Néese táiyápiwanái, amalácaalí yàacawa wawicáu, Jesús yàacawa mawiénita walí, yèepuníririwa úni inàniacubàa.

26 Néese wía yéewáidacaléca waicáca yàacawa úni inàniacubàa, yá cáaluca wía báawanama, càmicáináaté wáalía waicácani, yá wémíanicawa wacalùniwa:

—¡Iwàwanásimica! —wáimaca.

27 Yáta Jesús itàanica walí. Iimaca walí:

—¡Cayábacani, núaqueí, picácué cáalu píá! —íimaca yái Jesúsca.

28 Néese Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, báisícaalí píacani, yá pimáida núa nùacaténáwa píatalé úni inàniacubàa —íimaca yái Pedroca.

29 Néese Jesús íimaca irí:

—Aqualé —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro imusúacawa barca iricúise, yá idàbaca yàacawa yèepunicawa úni inàniacubàa Jesús yàatalépiná.

30 Quéwa ipíchawáiseté Pedro yàanàca Jesús yàatalé, yá iicáca cachàiníriri cáuli ipùaca ìwali, iná cáaluca Pedro ìnàidacawa iwàwawa. Cáalucanacáitani, yá idàbaca isawíacawa. Iná yémíanicawa icalùniwa Jesús irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —íimaca yái Pedroca.

31 Yáta Jesús iducúa icáapiwa Pedro irí, yá íbàaca Pedro icáapi ìwali, imichàidacani úniacúise. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Cáná càmita píibàa piwàwawa nuwéré tàì íiméeri iyú? Pidàbacanacáitaté píinàidacawa piwàwawa càmlínápinaté nuyúudàa píá, yáta pidàbacaté pí-sawíacawa —íimaca yái Jesúsca.

32 Nawàlùacanacáitawa barca iriculé, yáta wíuca cáuli canánama, Jesúscainá iwàlùacatéwa wàatalé barca iriculé.

33 Néese wía iyéeyéica barca iricu, wabàlùacawa wàululù ipùata iyúwa Jesús irí, wàacaténá icàaluíniná. Wáimaca irí:

—¡Báisíta Dios íirica píá! —wáimaca irí.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

34 Wachàbacatéwa abémàalé Galilea icalisaniná ícha, yá wàanàaca Gene-saret yàasu cáli néré.

35 Genesaret yàasu cáli néeséeyéi náalía naicáca Jesús, iná nàaca nacàlidaca iinàwaná ìwali macái néenánái íríwa iyéeyéica macái yácalé iricu Genesaret yàasu cáli. Yá natéca macái cáuláiquéeyéi wenàiwica Jesús yàatalé.

36 Yá nasutáca ícha wawàsi imàacáanápíná nadunùacáita ibàle ipùata ìwali nachùnìacaténáwa. Yá macáita idunuèyéica ibàle ìwali, yá cayábaca nía uláicái ícha.

15

Lo que hace impuro al hombre

1 Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo iricu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa fariseonái yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemiawani. Náimaca Jesús irí:

2 —¿Caná péewáidacalénái càmita namàni càide iyúwa wàawirináimi judío yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise íimáaná ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa iná casacáaca Dios íicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

3 Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisíta càmita namàni yáara canéeri iwèni wawàsi càide iyúwaté piawirináimicué yéewáidáaná, càmíirica Dios ichùullaca wamànica. Quéwa pimànicuéca áiba wawàsi báawéeri cachàiniwanái: Pidécuéca pimàcaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

4 Bàalutécáiná Dios íimaca: 'Pia píaniri íimíetacanáwa, píatúa nacáíwa', còi íimaca yái Diosca. Yá nacái íimacaté: 'Aibacaalí itàanica báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càmicaalí nacái, yáatúa ìwaliwata, yásí iwàwacutácué pinúacani', còi íimaca yái Diosca.

5 Quéwa piácué fariseoca péewáidacuéca wenàiwica cayábacasa còi náimaca nániri iríwa, náatúa irí nacáíwa: 'Càmita núalimá nuyúudàaca pía; nudéca núcaca Dios iripinái, yái nuèripinámica píri, iná canáca nulí cayába nuyúudèripiná iyú pía', còi náimaca nasèenái iríwa.

6 Càita péewáidacuéca wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nániriwa, náatúa nacáíwa idécanáami còi náimaca nasèenái iríwa. Iná piácué fariseoca píasáidacuéca piúcaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué iyúwa píiwitáise íimáaná meedá.

7 ¡Piácué pucháibéeyéica íiwitáise meedá! Profeta Isaías icàlidacatécué píwali machacàníiri iyú Dios inùmallicúse. Dios íimacaté:

8 'Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíniná, quéwa càmita cáininá naicáca núa nawàwallicúsewa.

9 Caná iwèni nuicáca nàasu culto namàníricasa nulí. Càmita néewáida wenàiwicanái nutàacái iyú, néese néewáidacáita nía náiwitáise iyúwa', còi íimaca yái Diosca —íimaca yái Jesúsca.

10 Néese Jesús imáidaca yàataléwa áibanái wenàiwicanái iyéeyéica néeni. Yá íimaca nalí:

—Péemlacué nutàacái, piácué macáita. Píalimáidacué píalíacawa péemlaca càinácaalí íimáaná yái nùmèeripinácuéca píri:

11 Càinácaalí yàacàsi iwàlùericawa wenàiwica inùmalliculé, càmita yéewa casacáaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Quéwa tàacáisi báawéeri imusuéricawa nanùmallicúse, yácata casaquèeri imànica náiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

12 Néese wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí.

—¿Càmitasica píalíawa máini báawaca fariseonái néemlaca yái píimáanáca? —wáimaca.

13 Quéwa Jesús íimaca walí:

—Péemlacué comparación: Càide iyúwa bànacalé íiwacali iwatàacaalí báawéeri yéetaná imusuéricawa ibànacale yèewi, càita nacái Núaniri Dios chènuníséeri yúucapiná íichawa cawinácaalí càmíiyéica itàani Dios inùmallicúse báisíiri iyú, càmicáiná Dios ibànua nía. Dios imáalàidapiná nacái nàasu tàacáisi cachíwéeri.

14 Picacué plínáidawa piwàwawa fariseonái itàacái ìwali. Níacata matuíyéi íiwitáise meedá, càmíyéi yáalíawa báisiiri tàacáisi, íná càmíta náalímá néewáidaca wenàiwica machacàniri iyú Dios ìwali. Néewáidacáita áibanái càmíyéi yáalíawa, íná càica níade iyúwa matuíri itéerica áiba matuíri. Néese pucháibanama náuwàacawa utàwi iriculé. Càita nacái níara fariseoca naméeráidaca áibanái càmíyéi yáalíawa —ímaca walí yái Jesúsca.

15 Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Picàlida walí càinácaalí ímáaná yái tàacáisica picàlidéerica yàacási ìwali —ímaca yái Pedroca.

16 Yá Jesús ímaca walí:

—¿Néeni, càmítasicué nacái píalía péemíaca càinácaalí ímáaná?

17 ¿Càmítasicué píalíawa macáita yàacási iwàluèricawa wenàiwica inùma iriculé yàanàca idèericulé, néese imusúacawa ícha?

18 Quéwa tàacáisi báawéeri imusúericawa wenàiwica inùma iricúise, imusúacawa iwàwa iricúise. Yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios ícha.

19 Yácáiná macáita báawéeri íiwitáisesi imusúacawa wenàiwica iwàwa iricúise. Càita báawéeri íiwitáisesi: Nanúaca wenàiwica; naimáca áiba yáapicha càmíchúaca náinusíwa, càmíríca nanrísíwa nacái; naimáca áibanái yáapicha ipíchawáise needáca nalíwa nía; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càmíná Dios íbatàa wenàiwica imànica; nayéedúaca áibanái yàasu; nachíwáidaca wenàiwica, nacàlida nacái nachíwawa; natàaníca báawéeri iyú áibanái ìwali.

20 Yái báawéeri wawàsica wenàiwicanái imàníríca, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios ícha; néese, càmícaalí wamàni culto nacáiri wáibáaná wacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise ímáaná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, càmíta casacàa imànica wáiwitáise Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

21 Yá Jesús yàacatéwa náicha yàacaténáwa Tiro ìyacàlená yàasu cáli néré, Sidón ìyacàlená nacái.

22 Néese inanái yàanàca néré, cananeasàatúa, càmíchúca israelita, iyéechúca néré. Uacawa Jesús yàatalé. Yá umáidaca, úumaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, rey David itaquérínami, Dios ibànuèrica israelita icuèrinápiná, piicá nupualé! ¡Uacáiná nuíduca úuwichàacawa demonio ìyacáiná uwàwalícu! —úumaca.

23 Jesús quéwa masànata uíchani. Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí:

—Pichùulia úa wáicha meedá, uémíanícáiná ùacawa wáamiwáise —wáimaca.

24 Jesús ímaca:

—Dios idéca ibànúaca núa nuyúudàacaténá níawamita Israel itaquénáinami iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha càide iyúwa ovejanái naméeràacaalíwa náucacawa canácaalí nacuèriná. Nudéca nùanàca numáidacaténá nía, nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná —ímaca yái Jesúsca.

25 Quéwa úái inanáica ùacawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùulul ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíná, yá úumaca irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —úumaca.

26 Jesús ímaca ulí:

—Péemla comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapiná; càita nacái iwàwacutá nuyúudáaca quéechacáwa nuénánáicawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudáaca piacué càmíyéica israelita —ímaca ulí, yáalimáidacatená iicáwa úa, asáisí uebáidacaalí Dios imànínápiná ulí cayábéeri éwita càmícánita israelita úa.

²⁷ Néese úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái iyáacaalí yàacàsi yéénáimi yúuwèericawa náiwacali yàasu mesa yáapiré, càita nacái nuwàwa Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmícánita israelita núa —úumaca.

²⁸ Néese Jesús ímaca ulí:

—¡Pía inanái, pidéca peebáidaca nulí manuísíwata! Yá nudéca numànica càide iyúwa písutáaná nuícha —ímaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úái inanái íduca, demoniocáiná yàacatéwa uícha.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹ Néeseté Jesús yàacawa náicha, yá yàanàaca Galilea icalisaniná icàinalená néré. Néesecáwa yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa néré.

³⁰ Manùba wenàiwica yàanàaca yàatalé, natéca náapichawa wenàiwica éeruíyéi yàabáli, matuíyéi nacái, cacháunéeyéi nacái, matàacáiyéi nacái, áibanái cáuláiquéeyéi nacái manùbéeyéi. Yá natéca nía, namàacaca nía cáli íinata Jesús ípunita. Yá Jesús ichùniaca nía macáita.

³¹ Iná níái manùbéeyéi wenàiwicaca nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, imànícáinaté cayábéeri wawàsi íwítáise iyúwa. Néemíaca matàacáiyéimi itàanica cayába. Naicáca nacái cacháunéeyéimi iiná cayábaca nía; níái éeruíyéimi yàabáli nacái nàipínánica cayába; nía nacái matuíyéimica naicáidaca cayába. Yá nadàbaca náaca Dios irí cayábéeri, yái Dios Israel itaquénáinámi yèerica icàaluíniná.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

³² Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía yéewáidacaléca. Yá ímaca walí:

—Catúulécánaca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapicha máisiba èeri, idéca nacái imáalàacawa náicha nayáacalé. Càmita nuwàwa nubànùaca nía máapíyéica nacapèe néréwa, ipíchaná nawàwachàbacawa àyapulicubàa namáapicawa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese wáimaca irí:

—Quéwa, càmita wáalimá weedáca yàacàsi cayába nayáapínáwa, níái manùbéeyéica cháí, canácatáica yàcalé —wáimaca.

³⁴ Néese Jesús isutáca yéemiawa wía:

—¿Càisimalénacué pan iya pirí? —Ímaca walí. Néese wáimaca irí:

—Siete namanùbaca pan, máisibáanata cubái imùdecaná púubéeyéi nacái —wáimaca.

³⁵ Néese Jesús ichùullaca náawinacawa cáli íinata níái wenàiwicaca.

³⁶ Néese yeedáca siete namanùbaca pan icáapi írìculéwa, cubái nacái. Yàaca Dios irí cayábéeri yàacàsi íwali. Néese isubèriadacani, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca. Néese wawacúaca wenàiwicanái írini.

³⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani, yá weedáca siete mapíiri imanùbaca yàacàsi yéénáimi imàaquéricawa.

³⁸ Níái iyéeyéicaté yái yàacàsica, cuatro mil namanùbaca asianáica. Càmita waputàa inanái, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa asianái yáapicha.

³⁹ Néeseté Jesús imàacaca wenàiwicanáí nèepùacawa fícha. Yá iwàlùacawa wáapicha barca iriculé. Néese wàacawa Magadán yàasu cálré, iyéerica abéemáalé Galilea icalisaniná fícha.

16

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

¹ Néeseté abenaméeyéí fariseo nàacawa Jesús yàatalé saduceonáí yáapicha. Yá nadábaca natàanica Jesús yáapicha, càmíyeyí yeebáida Dios néeséericani yáí Jesúsca. Yá nawàwacaté nàalimáidaca naicáwani imànicaténá áiba wawási nàaliméerica nacháawàaca iináwaná iwali iwálifise. Yá nasutáca fícha imànínápiná naicá áiba wawási ichàini iyúwa, áiba wawási càmíríca wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíri iyúcani Dios néeséericatani.

² Quéwa Jesús íimaca nalí: “Péemiácué comparación: Táicacaalícué pìwali cháí Israel yàasu cáli íinata, yá píimacuéca: ‘Táwicha cayába èeri waicáciná quíiréeri acalèe siùca èeri’, càicué píimaca.

³ Néese áibaalícué amalácaalí piwicáu, yá píimacuéca: ‘Siùcata báawéeri èeri waicáciná quíiréeri acalèe cháí Israel yàasu cáli íinata’, càicué píimaca. ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise!, píalíacuécawa càinácaalí íimáaná yáí capíraléeri cáli íicacánáwa. Iná iwàwacutácué píalíaca nacáíwa càinácaalí íimáaná yáí numànínáca siúcade pèewibàa, quéwa picálidacáitacué pichíwawa càmítasa píalíacuéwa cawinácaalí núa.

⁴ Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacáí iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios fícha, píidécúca písutáca nuícha numànínápiná píicá yáí càmíríca wenàiwica idé imànica, quéwa càmíta numànicué píri càiri wawási. Numàcapínacué píicá abéerita numàníná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáte”, íimaca yáí Jesúsca. Néese Jesús yèepùacawa náicha.

La levadura de los fariseos

⁵ Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca, watéca wàacawa Jesús Galilea icalisaniná abéemáalé, quéwa waimáichacaté watéca pan wayáapínáwa.

⁶ Yá Jesús íimaca walí:

—Péemiácué cayába comparación: Píicácué píichawa fariseonáí yàasu levadura, saduceonáí yàasu levadura nacáí —íimaca yáí Jesúsca.

⁷ Néese wía yéewáidacaléca càmíta wéemíca càinácaalí íimáaná yáí comparación Jesús icálidéerica walí iná wáimaca walíwáaca:

—¡Idéca càí íimaca walí càmícáiná waté pan wayáapínáwa! —wáimaca.

⁸ Jesús yáalíacawa wáináidáanáwa, iná íimaca walí:

—¿Cánácué píima canáca píri pan? Càmíta nutàani pan iwali. ¡Cánácué càmíta píibàa píwàwawa nuwéré!

⁹ ¿Cánácué càmíta peeáida nulí nùalimáca nùacuéca píyáapíná càinácaalícué píimáapuèrica? Iwàwacutácué píwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté wenàiwicanáí íri pan nayáapíná. Idécanámité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapíná níái cinco mil namanùbaca asíanáica, yácué píwacáidacaté madécaná mapíiri yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa.

¹⁰ Néese àniwa idécanámité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapíná níái báinúca mil namanùbaca asíanáica, yá píwacáidacatécué madécaná mapíiri yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa. Iná ¿cánácué càmítacáwa píalíawa nùalimáca nùaca píyáapíná?

11 ¿Cánacué càmita pialíawa càmita nutàani pan ìwali? Péemlàcué comparación: Piicácué píchawa fariseonái yàasu levadura, saduceonái yàasu levadura nacái, ipichanácué báawaca namànica píiwitáise nacái —íimaca yái Jesúsca.

12 Ináté átata wáaliacawa Jesús càmita yàalàa wía pan yàasu levadura íchaná. Néese yàalàaca wía íchaná yái fariseonái yàasu tàacáisi cachiwéerica, saduceonái yéewáidáaná nacái. Yái tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica, càicanide iyúwa levadura. Càide iyúwa levadura imàiníná ibàacanéeri iyú, imàacaca macáita íbesi inísàacawa, càita nacái fariseonái, saduceonái nacái néewáidaca wenàiwica nachíwa iyúwa, quéwa ibàacanéeri iyúta. Wenàiwicanái càmita nàaliawa cachiwéerica nàasu tàacáisi. Càita fariseonái iméeràidaca madécaná wenàiwica Dios ícha namànicaténá nabáyawanáwa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

13 Jesús idécanáamité yàanàaca Cesarea de Filipo iyacàlená itéese, yá isutáca yéemíawa wía, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—¿Càiná nàimaca nùwali nàra áibanái wenàiwicaca? ¿Cawinása núa, núa asiali Dios néeséerica? —íimaca yái Jesúsca.

14 Yá wáimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca píwali Juan el Bautistamicasa pía, nàimacáiná Juan idécasa ícáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Eliásaca pía, yéepuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios ímèericaté ìwali ibànùnápínaté àniwani. Aibanái íimaca profeta Jeremíascasa pía, imichèericasawa yéetácáisi ícha, càmicaalí nacái, nàimaca áiba profetaca pía nacái, itàanírícaté Dios inùmallicúise bàaluité —wáimaca.

15 Néese Jesús íimaca walí:

—Néenicué pía, ¿càinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca.

16 Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Mesíasca pía, yái cáuri Dios íirica, yái icuèripináca wía, Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca —íimaca yái Pedroca.

17 Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—Dios idéca imànica pírí cayábéeri, Simón, Jonás írira. Canácata wenàiwica yáaliméeri imàacaca pialíacawa nùwali cawinácaalí núa. Abéerita Núnari Dios chènuníiséeri idé imàacaca pialíacawa nùwali.

18 Siùcade núumaca pírí Pedrocata píipidenáca ímáanáca “achúméeri íba”. Quéwa péemia comparación: Yái tàacáisi siùquéerica tàacáwa píimaca nùwali iyaca càide iyúwa cachàinírí íba manuírí nabàluadéeripiná ímata manuírí capíi. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nàypiná càide iyúwa manuírí capíi ibàlùacaalíwa, abédanamapináta nàiwitáise neebáidaca iyúwa píimáaná nùwali Mesíasca núa, yái Dios írira. Péemia comparación: Càide iyúwa canáaná yáaliméeri imáalàidaca manuírí capíi ibàluèricawa cachàinírí íba ímata, càita nacái canácata yáaliméeri imawèniadaca càiripináta nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, éwita yéetácáisi piná, canácata yáaliméeri imáalàidaca nía, canásiwata.

19 Numàacapiná picàlidaca nutàacái wenàiwicanái irí, nawènùadacaténá nàiwitáisewa Dios írripiná, yéewanápiná nawàluacawa Dios iyacàle írícule Dios icùacataléca macáita chènuniré. Píalàapiná nùasu wenàiwicanái namànínapiná cháí èeri írícu càide iyúwa Dios iwáwáaná, yái íyéerica chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús yàalàaca wía, wía yéewáidacaléca ipíchaná wacàlidaca áibanái irí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Néenialíté Jesús idábaca icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, iwàwacutáanáté yàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Jesús ímaca israelita icuèrinánái, sacerdote íwacananái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàuwichàidáanápínáté manuísíwatani, yá nanúanápínáténi yái Jesúsca. Quéwa Jesús ímaca imichàanápínátéwa yéetácáisi íicha máisiba èeri irícu.

²² Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta wáicha, yá idábaca yàalàaca Jesús cachàiníri iyú ipíchaná icàlidaca càiri. Yá Pedro ímaca irí:

—¡Nuíwacali, Dios càmita iwàwa picàlidaca càiri wawàsi! ¡Canácatáita yéewa piùwichàacawa cà! —ímaca yái Pedroca.

²³ Quéwa Jesús iwènúacawa Pedro íicha. Yá ímaca Pedro irí:

—¡Piawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise, píalimáidacáiná núa, numànínápíná nubáyawanáwa! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise íyáaná —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Néeseçáwa Jesús ímaca walí macáita, wía yéewáidacaléca:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa núpicha iyúwa nuéwáidacalé, néese càmita yéewa pímaníca yái piwàwéerica pímaníca. Iwàwacutá nacái pímaníca mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianá pía. Iwàwacutá matuúbanáiri iyú pímaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái.

²⁵ Níacáiná cawinácaalí càmlíyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmlíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, éwita áibanái inúacaalí nía, nadèniapíná nacáucawa càmlíri imáalàawa.

²⁶ Éwita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáucawa càmlíri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa. Canáciná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmlíri imáalàawa, idécanáami yúucaca íchawani.

²⁷ Núacáiná, asíali Dios néeséerica, nùanàpiná àniwa Núaniri Dios íiwitáise yáapichawa mèlumèluíri iyú, Dios yàasu àngelnái yáapicha nacáiwá. Yá nùapíná macái èeri mìnánái iwèni iwálíise yái namànírica.

²⁸ Péemiacué cayábani, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siúcade, càmita néetápináwa ipíchawáise numàacaca núawawa naicáca núa càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri, núa asíali Dios néeséerica —ímaca yái Jesúsca.

17

La transfiguración de Jesús

¹ Néeseté seis èeri natàanicadénáami càì, yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái yái Santiago iméeréerica. Yá Jesús yàacawa wáicha dúli chènuníri ínatalépiná, itéca máisiba wéená.

² Néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Yá mèlumèluwaca inàni icànaca càide iyúwa èeri icánáaná, ibàle nacái iwènúacawa cabalèewaca càide iyúwa camalási.

³ Yáta níái máisiba wéenaca iyéeyéica néré naicáca profeta Moisés, profeta Elías nacái nataánica Jesús yáapicha.

⁴ Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, jayábéeriquéi wàyáanáca chá! Piwàwacalí, yásí numànica máisiba capíi yáana wawàwalínápinácué pía, abéeri pirípiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —ímaca yái Pedroca.

⁵ Néese idècunitàacá Pedro itàánica, yá mèlumèluíri acalèe ibàliaca nía catàmèeri iyú. Yá néemiaca Dios itàacái acalèe yéewíise. Càì ímaca: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemiácué itàacái”, ímaca yái Diosca.

⁶ Néemiacanacáitani níái yéewáidacaléca máisiba, yá náuwàa naliacawa nanùmáawawa cáli iwéré Jesús ípunita nàacaténá icàaluíná. Yá cáaluca nía báawanama.

⁷ Néese Jesús yàacawa nàatalé. Yá imàacaca icáapiwa nàwali. Iimaca nalí:

—Pimichàacuéwa; picácué cáalu pía —ímaca nalí.

⁸ Naicáidaca néré, yá canácata naiquéeri áibanáica, abéerita Jesús naicá.

⁹ Néese idècunitàacá nalicùacawa dúli ínatáise, Jesús yàalàaca nía. Iimaca nalí:

—Picácué picàlida áibanái iríni yái péemièricuéca, piiquéericuéca nacái, yái yéenáiwánási nacáirica àta numichàacatalépinátawa yéetácáisi ícha, núa aslali Dios néeséerica —ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús yéewáidacalénái máisiba nastúta néemiawani. Náimaca irí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yéepúa yàanáca quéechacáwa aléi èeri iriculé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanáca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu? —náimaca.

¹¹ Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami iináwaná iwali:

—Báisíta, iwàwacutátaté profeta Elías nacáiri yàanáca quéechatécáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemiaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí.

¹² Quéwa núumacué pirí abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanáca, yái Juan el Bautistamica, quéwa càmitaté náalía iwali Elías nacáiricaténi. Yaté namànica irí báawéeri càide iyúwaté nawàwáaná. Càita nacái núa, aslali Dios néeséerica, núuwichàapinácawa namànicaalípiná nulí báawéeri —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yéewáidacalénái náalícatéwa Jesús icàlidaca iyaca nalí Juan el Bautistami iináwaná iwali.

Jesús sana a un muchacho que tenía un demonio

¹⁴ Nàanácaté wenàiwicanái yàatalé, yá abéeri aslali yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlúacawa yùlulú ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá ímaca Jesús irí:

¹⁵ —Nuíwacali, piicácáwa nuíri ipualé, demoniocáiná idacùaca íiwitáise cachàiníri iyú, yá yùuwichàacawa báawanama, yái nuírca. Madécaná yàawíríia yúuwàacawa quichái iriculé, úni yáaculé nacái.

¹⁶ Nudéca nutécani péewáidacalénái yàatalé nachùnìacaténáni, quéwa càmita nadé náucaca ícha demonio —ímaca.

¹⁷ Néese Jesús ímaca nalí:

—¿Píacué càmiyéica yeebáida Dios ìwali, báawéeyéi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca piri quiríta? Planàidacué cháni, yái ùuculirica —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese Jesús yàlàaca demonio cachàiníri iyú. Yá yúucaca demonio ùuculiri íicha. Yáta cayábaca yái ùuculirica.

¹⁹ Néesetécáwa wía Jesús yéewáidacaléca watàanica Jesús yáapicha méetàucuta wenàiwicanái íicha. Yá wasutáca wéemíawani:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —wáimaca.

²⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Càmicáinácué peebáida Dios macái pichàini iyúwa. Péemíacué cayába, peebáidacaalicué Dios, éwita achúmacaaníta càide iyúwa achúméeríina mostaza íimi, yásí píalimácué pichùllaca dúli isirúacawa méetàuculéta cà: 'Pimichàawa, pía pibàlùacawa áibacatalé', yásí dúli yáacawa. Báisicaalicué peebáidaca Dios, yásí píalimácué pimànica macáita.

²¹ Quéwa máinícué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanaca. Iwàwacutácué pisutá Dios queéchacáwa, pimàacacué píichawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

²² Néeseté idècunitáacá Jesús yèepunícawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Galilea yàasu cáli íinatabàa, yá icàlidaca walí yái tàacáisica. Íimaca walí:

—Aiba wenàiwica presopináca namànica núa namàacacaténá áibanái aslanái inúaca núa, núa aslali Dios néeséerica.

²³ Yá nanúapináca núa. Quéwa máisiba èeri írìcu yásí nucáucàacawa àniwa — íimaca yái Jesúsca. Néese wéemíacanáami yái tàacáisica, yá achúmaca wawàwa manúsiwata.

El pago del impuesto para el templo

²⁴ Néeseté Jesús, wía nacái yéewáidacaléca wàanàca Capernaum iyacàlená néré. Nàyaca néré abénaméeyéi iwacáidéeyéica plata camuí imanùbaca nachùnìacaténá judionái yàasu templo. Yá nàacawa natàanica Pedro yáapicha. Yá nasutáca néemíawani:

—Yáara yéewáidéerica pía, ¿càmìtasica ipáyaida íichawa camuí imanùbaca nachùnìacaténá templo? —námimaca.

²⁵ —Báisita, ipáyaidéeri —íimaca yái Pedroca. Néese Pedro iwàlùacacanacáitawa capíi írìculé, yáta Jesús càì íimaca írì queéchacáwa:

—Simón, ¿càinásica píináidacawa? ¿Cawiná íicha needá plata níara icuèyéica cáli cháì èeri írìcu? ¿Needásica plata néenibe íichawa, áibanái íichatasica? —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Pedro íimaca írì:

—Aibanái íicha —íimaca. Néese Jesús íimaca írì:

—Iná néenibe càmita iwàwacutá napáyaidaca náichawa. Càita nacái càmita iwàwacutá nupáyaidaca nachùnìacaténá Núaniri Dios icapèewa, yái templo, írìcáiná núa.

²⁷ Quéwa càmita wawàwa báawaca wamànica nawàwa. Píawa Galilea icalisaníná néré. Piúca néré puíwi. Peedá yái idàbàanéerica píbaláca cubáica. Yásí pianàca moneda cubái inùmalìcu, abéechúa moneda cawèníchúa pipáyaidacaténá nalí nulípináni, pírípiná nacáíwa. Pidécánáami pianàca yái plataca, yá pitéca nàataléni pipáyaidacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

18

¿Quién es el más importante?

¹ Néenialíté, wía Jesús yéewáidacaléca, wàacawa Jesús yàatalé. Yá wasutáca wéemlawani:

—¿Cawináscica wéená máini cachàinipiná náicha canánama icùacaténá macáita èeri mìnaná píapicha? —wáimaca.

² Néese Jesús imáidaca yàataléwa abéeri sùmài ibàlùacaténáwa wèwèi.

³ Yá Jesús ímaca walí:

—Càmítacué pínáidawa machacàniri iyú. Péemiacué cayába, càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa àniwa píináidacaténáwa càide iyúwa sùmài ínáidáanáwa, càmliri cáimacái iicáca yáawawa, néese canácátáita yéewa Dios yéenibecuéca pía, Dios icùacaténacué pía.

⁴ Cawinácaalí wenáiwica iwènúadéerica íiwitáisewa ínáidacaténáwa càide iyúwa yái sùmài yána ínáidáanáwa, càmliri cáimacái iicáca yáawawa, yácata máiníripiná cachàini náicha canánama áiba èeriwa Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

⁵ Pimànicaalícué cayábèeri nuípidená ìwali sùmài írì, càiride iyúwa yái sùmàica pèebáidacáiná nutáacái, yásí nuicáca yái cayábèerica pimànírìca sùmài írì càide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulí cayábèeri —ímaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁶ Jesús ímaca: “Aibacaalí iméeráidaca nùasu wenáiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níai púubéeyéica yeebáidéeyéica nutáacái, yásí Dios yúuwichàidapiná manuísíwatani. Cayába cachàini írítáni yéetácaalíwatá ípíchwáise iméeráidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuiri iba icanápi ìwalíse, náucacaténáni manuiri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí íisicòmawaca. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri írìcu, néese iméeráidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiniwanái yúuwichàapínacawa áibanái ícha infierno írìcu. Iná cayába cachàini írítáni yéetácaalíwatá ípíchwáise iméeráidaca púubéeyéi.

⁷ ¡Máini nàuwichàapínacawa níai èeri mìnánaica, nàyacáiná madécaná wawàsi cháí èeri írìcu imàaquéerica wenáiwica ínáidacawa namànínápiná nabáyawanáwa! Macái èeri imanùbaca iyaca càiri wawàsi, quéwa ¡máini Dios yúuwichàidapiná cawinácaalí wenáiwica yáalimáidéerica áibanái namànínápiná nabáyawanáwa!

⁸ “Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, píabàli iyú nacáíwa pianápináwa aléera càmicatalé Dios iwàwa píacawa, yá píuca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenáiwica iwíchwacaalí icáapiwa, yàabàli nacáíwa, ipíchaná imànica íbáyawanáwa icáapi iyúwa, yàabàli iyú nacáíwa. Càita nacái iwàwacutá píucaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmliri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno írìculé, yái manuiri quicháica, càmlírìca íchacàwa, càiripínéerita iyaca.

⁹ Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápiná wawàsi càmlírìca Dios iwàwa píicáca, yá píuca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenáiwica ímusúadacaalí ituíwa, ipíchaná imànica íbáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá píucaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmliri imáalàawa,

ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica”, íimaca walí yái Jesúsca.

La parábola de la oveja perdida

10 Jesús íimaca walí: “Picácué piicá níai sùmanáica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni meedá, picácué nacái pimàni nali báawéeri. Núumacué piri Dios yúuwichàidapiná cawinácaalí còi imàníríca, níacáiná Dios yàasu àngelnái icuèyéica níai sùmanáica náalimá nàacawa Núaniri Dios chènuníséeri yàatalé chácatáinápinácaalí nawàwa naicácani, natàanicaténá Dios yáapícha.

11 Iwàwacutácué cawènica piicáca sùmanái, núacáiná, asiali Dios néeséerica, nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé nuwasàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, níai iméerèeyéicawa Dios íicha.

12 “¿Cáinacué píináidacawa ìwali yái comparaciònca? Asiali idèniacaalí cien namanùbaca ípira ovejanáíwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa íiwacali íichawa, yásí náiwacali imàacaca ípiranáíwa noventa y nueve namanùbaca dúli inàliméeri yéewiré, yásí yàaca icutáca yái yúuquéericawa íicha.

13 Yàanàacaalíni, yásí iyanídadacawa ípra íwalíwa manuísíwata íicha yái iyanídaanácawa noventa y nueve namanùbaca ìwali, níai càmiyéica iméeràawa íicha.

14 Càitacué nacái Píaniri Dios chènuníséeri cáinináca íicáca níai púubéeyéica. Càmita iwàwa áiba yúucacawa íicha, íbatàa abéeripináta”, íimaca yái Jesúsca.

Cómo se debe perdonar al hermano

15 Jesús íimaca walí àniwa: “Aibacaalí imàni piri báawéeri, pía pitàanica yáapícha abéerita. Picàlida iríni machacànírí iyú, yái imàníríca piri báawéeri. Yeebácaalí pitàacái, yásí abédanamata íiwitáise píapícha àniwa.

16 Quéwa yái imàníríca piri báawéeri, càmicaaalí yeebá piri, yá pimáida áiba wenàiwica, cawàwanáta pucháiba wenàiwica nacái, nàacaténáwa píapícha yàatalé náalíacaténáwa íbáyawaná ìwali.

17 Néese càmicaaalí nacái yeebá nali, yái imàníríca piri báawéeri, néese picàlida íináwaná nali níai iwacáidáyaquéeyéicawa yéemièyéica Dios itàacái. Néese càmicaaalí yeebá mamáalàacata, yá iwàwacutá piicácani càiride iyúwa wenàiwica càmiiri yeebáida Dios itàacái, càita nacái càiride iyúwa wenàiwica yeedéeri plata yéenanái judío íichawa Roma íyacàlená yàasu gobierno iripiná. Iná iwàwacutá càmita píwacáidáyacacawa yáapícha.

18 “Péemiacué cayábani, cáinácaalí wawàsi càmiírícuéca pimàaca namànica cháí èeri irícu, yáta nacái Dios chènuníséeri càmiiri imàaca namànica. Càinácaalí wawàsi nacái pimàaquéericuéca namànica cháí èeri irícu, yáta nacái Dios chènuníséeri imàaquéerica namànica.

19 “Núumacué piri pucháibacaalícué pía cháí èeri irícu abédanamacaalícué píiwitáise píapíchawáaca písutáanápinácué Dios íicha iyúudàanápíná píalàaca péenásàiriwa, yásí Núaniri Dios chènuníséeri imànicuè piri càide iyúwa písutáanácué Dios íicha.

20 Ata alénácaalí nàyaca pucháiba yeebáidéyéica nutàacái, iwacáidáyaquéeyéicawa nuípidená ìwali, áibaalí nacái máisiba nàwacáidáyacacawa nuípidená ìwali, yásí nùyaca néré naápícha, íná Núaniri Dios yéemiacué písutáaná íicha”, íimaca yái Jesúsca.

21 Néese Pedro isutáca yéemiawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿càisimaléná yàawíría iwàwacutá numàacaca nuwàwawa íbáyawaná íicha cáinácaalí báawéeri áiba wenàiwica imàníríca nulí?

¿Numàacastica nuwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiríasica? —Íimaca yái Pedroca.

²² Jesús íimaca irí:

—Càmita núuma piri pimàacáanápíná piwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiría. Néese núuma piri, pimàaca piwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiría setenta imanùbaca ímáanaca cuatrocientos noventa imanùbaca yàawiría iwàwacutá pimàacaca piwàwawa ícha cainácaalí báawéerica imànírira piri — íimaca yái Jesúsca.

La parábola del funcionario que no quiso perdonar

²³ Jesús íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri imàníná. Yái nacuèriná iwàwacaté yàasu wenàiwicanái ipáyaidaca íchwawa imawèniacálecawa.

²⁴ Néese idàbáanéeri asiali needéerica nacuèriná yàataléwa, imawèniaca icuèriná íchwawa manùba millones.

²⁵ Néese càmícáiná yáalimá ipáyaidaca íchwawani, íná nacuèriná ichùuliaca nawéndaca asiali áibanái irí, yàacawéetúa yáapichawa nacái, yéenibe yáapichawa nacái, macáita yàasumi nacái yéewanápiná nacuèriná yeedáca íríwa ániwa achúmáanata yéená yái platami yàasu wenàiwica imawènièrica ícha.

²⁶ Néese yái íibaidéerica yéemlacaalíni, yá ibàlùacawa yùulù iyúwa yàacaténa icuèriná icàaluínináwa, yéewanápiná icuèriná iicáca ipualé. Yá isutáca icuèriná íchwawa manuísíwata cà: ‘Nuíwacali, picùacáwa quiríta matuìbanáitàacáwa, nupáyaidapíná tàacáwa nuíchwawa macáita’, íimaca.

²⁷ Néese catúlulécanáca icuèriná iicácani. Yá iwasaacani, imàaca nacái iwàwawa asiali imawèniacále ícha, yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá ipáyaidaca íchwawani. Néese icuèriná imàacaca asiali yàacawa matuìbanáita.

²⁸ “Yái íibaidéerica idécanáami yàacawa icuèriná íchwawa, yá yàanàca inacáiriwa íibaidéeri imawènièrica ícha achúmáanata plata. Néese idàbáanéeri asiali íbàaca inacáiriwa ícanápi íwalíse cachàiníri iyú, batéwa inúacani. Yá íimaca inacáiri íríwa: ‘Pía nulí nùasu plata yái pimawènièrica nuícha’, íimaca irí.

²⁹ Néese yái inacáiri ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa yàacaténa icàaluíniná, yái idàbáanéeri asialica, isutacaténa iicáanápíná ipualé. Yá íimaca: ‘Picùacáwa quiríta matuìbanáitàacáwa, nupáyaidapíná tàacáwa nuíchwawa macáita’, íimaca irí.

³⁰ Quéwa yái idàbáanéeri íibaidéerica càmíirita iwàwa cà, yá yúucaca inacáiriwa presoíyéi ibànaliculé áta ipáyaidacataléta íchwawa yái imawèniacálecawa.

³¹ Aibanái íibaidéeyéi naicacaté cainácaalí iyáaná, yá máini achúmaca nawàwa íwalíse. Yá nàca nacálidaca iináwaná íwali nacuèriná íríwa.

³² Íná nacuèriná imáidacani yàataléwani yái idàbáanéerica yàasu wenàiwicaca. Yá nacuèriná íimaca irí: ‘Pía nùasu wenàiwica báawéeri íiwitáise meedá. Numàacacaté nuwàwawa ícha macáita yái pimawèniacálemica, pisutácáinaté nuícha manuísíwata.

³³ Nuicacaté pipualé, íná iwàwacutáca piicáca áibanái ipualé nacái, càide iyúwa nùyáaná’, íimaca yái nacuèrináca.

³⁴ Yá máini calúaca yái nacuèrináca, yá yúucaca asiali presoíyéi ibànaliculé nàuwichàidacaténaí mamáalàacata ipáyaidacaténa íchwawa càiripináta yái imawèniacálemicawa”, íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese Jesús íimaca:

—Càita nacáa Núaniri Dios chènuníseeri yùuwichàidapinácué pía canánama càmicaalícué pimàaca piwàwawa nabáyawaná ícha báisíiri iyú, càinácaalí báawéerica áibanáa imànírícuéca pírí —íimaca walí yái Jesúsca.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Idécanaámíté Jesús icàlidaca nalíni, yá yàacawa Galilea yàasu cáli ícha wáapicha, wía yéewáidacaléca. Yá wàanàaca Judea yàasu cáli ínatalé, yái cáli iyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáiseewa, abémàalé Jordán inanába ícha.

² Yá madécana wenàiwica yàacawa yáamíise, nàwacáidáyacacawa yàatalé. Yá ichùnìlaca cáuláiquéeyéi wenàiwica néré.

³ Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténá naicáwani itàanínápiná báawéeri iyú yéewanápiná nacháawàaca iináwaná iwali itàacái iwalíise. Yá nasutáca néemiawani:

—¿Pimàacastica asìali imàacaca íchawa ínuwa àta càinácaalí wawàsi ìwalíise iwàwéerica imàacaca úa meedá? —námimaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piléeca Dios itàacái profeta itànèericaté, quéwa càmitacué piwàwa peebáidacani. Profeta itànàacaté tàacáisi íiméerica Dios idàbacaté wenàiwicanáa quèechatécáwa. Dios 'idàbacaté idàbàanéeri asìali, idàbàanéechúa inanáa nacái', càì itànàaca yái profetaca.

⁵ Dios íimaca nacái: 'Iná asìali yàacawa yáaniri íchawa, yátúta ícha nacáiwa iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa, yásí nuicáca níai pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica', íimacaté yái Diosca.

⁶ Iná idécanaámi asìali íimáca úapicha, yá càmita quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica. Iná càmita cayába wenàiwica nèeptúadaca náichawáaca nía, níai Dios imàaqueyéeyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese nasutáca néemiawa Jesús àniwa:

—Quéwa, Dios imàacaca asìali yúucaca íchawa ínuwa, yácáiná profeta Moisés ichùuliacaté asìali yàanápiná cuyàluta ínu iríwa, abéeri cuyàluta icàlidéerica áibanáa irí idéca yúucaca úa, náalífacaténáwa maníríca úa. Yá idécanaámi yàaca ulíni, yá yáalimá íbanùuca íchawa úa —námimaca.

⁸ Jesús íimaca nalí:

—Yái profeta Moisés càmitaté ichùulla náucáanápiná náichawa náinuwa, néese bàaluité imàacacué pibànùuca píchawa pínuwa máinícaalí báawaca piicáca úa, ipichanácué pimànica ulí báawéeri cachàiniwanáa mamáalàacata máinícáinácué báawaca píiwitáise piacué israelitaca. Quéwa quèechatécáwa Dios idàbacaalíté wenàiwica, càmitaté ibatàa namàacaca náichawa náinuwa, iná báawacuéca Dios iicáca yái piúcáanácuéca pínuwa siúcade.

⁹ Siúcade núumacué pírí, asìali imàacacaalí íchawa ínuwa càmfíchúacáwa iimá áiba asìali yáapicha càmíríca unírísiwa, yá yeedácaalí áiba ínupináwa, imànica íbáyawanáwa idàbàanéechúa ínu iríwa. Aiba nacái yeedácaalí ínupináwa abéechúa náuquèechúami, imànica íbáyawanáa nacáiwa, iimácáiná úapicha, úái áiba asìali ínuca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese wía Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Càmicaalí Dios ibatàa asìali yúucaca íchawa ínuwa, yá máiní càulenáca náichani. Cayába cachàini nalítáni càmicaalí needá náinupináwa —wáimaca.

¹¹ Jesús íimaca walí:

—Báisíta, quéwa càmita macái wenàiwica nàalimá nàyaca abéerita, níawamita Dios imàaqueyéyica iyaca càì casíimáiri iyú.

¹² Abénaméeyéi càmita nàalimá naduica, namusúacáináwa càì, ínà càmita needá naliwa. Aibanái nacái càmita nàalimá naduica, áibanáicáinà náiríadacaté nía báawéeri iyú. Aibanái nacái nadéca nàináidacawa nàyáanápínà càiripínàta càide iyúwa wenàiwica càmiyiyéi yáalimá iduica yéewacaténa nàyaca matuibanáiri iyú èeri íicha, náibaidáanápínà abéerita Dios irípiná. Cawinácaalí yáaliméeyéyica iyaca càì abéerita casíimáiri iyú íbaidacaténa càiripínàta Dios irípiná, yá cayábéeriquéi iyáanáca càì —íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néeseté áibanái natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténa icáapiwa nàwali, isutácaténa nali Dios imàinápínà nali cayábéeri. Quéwa wía Jesús yéewáidacaléca, wadàbaca wacuíscaca níai itéyeyéica yéenibewa, wáimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁴ Néese Jesús íimaca walí:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanla nàanáca, Dios icúacáinà wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidánà nàaniri itàacáywa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Yá Jesús imàacaca icáapiwa nàwali, isutáca nali Dios. Néesecáwa yàacawa áibalé wáapicha wía yéewáidacaléca.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶ Néeseté abéeri ùculliri yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Pía, cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càirínásica cayábéeri iwàwacutá numànica nùyacaténa càiripínàta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca.

¹⁷ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá pínáidacawa cayába iwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáinà áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yái Jesúsca, iwàwacáináté asiali yeebáidaca iwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Piwàwacaalí piyaca càiripínàta Dios yáapicha, yá iwàwacutá piyaca càide iyúwa profeta Moisés ichùullanà wàawirináimi bàaluité Dios inùmallicúise — íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese yái ùculliri íimaca Jesús irí:

—Moisés ichùullacaté namànica madécaná wawàsi. ¿Càirínà wawàsi pitàani iwali? —íimaca yái ùcullirica. Néese Jesús íimaca irí:

—Dios itàacái íimaca: ‘Picá pinúa wenàiwica, picá piimá áiba inanái yáapicha càmfichúaca pínusiwa, áiba asiali yáapicha nacái càmírca pinrísíwa, picá piyéedua, picá picàlida pichìwawa, picá nacái pichìwáida áibanái.

¹⁹ Néese pía píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáywa, cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa, pimànicaténà nali cayábéeri’, càì íimaca Dios —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese ùculliri íimaca:

—Nudéca numànica macáita càiri wawàsi càide iyúwa Dios ichùullaná wía. ¿Càinásica áiba iwàwacutá numànica quiríta? —íimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca irí:

—Piwàwacaalí piyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná, pía piwénda macáita píasuwa, piacaténa iwènináami catùulécanéeyéi irí. Càita pidèniapínà

plasu cawèñiriwa chènuniré. Néese pèepùawa placaténáwa núapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca.

²² Yái ùculliri idécanáami yéemiacani, yá achúmaca iwàwa, càasucáináni, yá yàacawa Jesús ícha, càmicáináté iwàwa yàaca macáita yàasuwa áibanái irí.

²³ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Péemiacué cayábani, máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni.

²⁴ Núumacué pirí àniwa, càide iyúwa camello càminá yáalimá iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapuí iricubàa, càita nacái máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni, máinicáiná cáinináca càasuíri íicáca yàasuwa Dios ícha —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Wía yéewáidacaléca idécanáami wéemiacani, yá wáináidacawa manuísiwata wéemiacani, càmicáiná wáaliawa càinácaalí íimáná. Yá wasutáca wéemiawani:

—Néeni, ¿cawinápinásica yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha? —wáimaca.

²⁶ Néese Jesús íicáidaca walí, yá íimaca walí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha yéewacaténá péewáidacaléca wía. Néeni, ¿cáinásica wadènapiná chènuniré? —íimaca.

²⁸ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemiacué cayábani, áiba èriwa Dios iwàlisàidapiná macáita. Néese núa, asiali Dios néeséerica, núawinapináwa nùasu yàalubáisi mèlumèluíri íinatawa, nucùacaténá macáita. Píacué nacái nuéwáidacaléca, píawinapínacuécawa doce namanùbaca yàalubáisi ínata picùacaténacué doce namanùbaca Israel itaquénáinámi yàawiría.

²⁹ Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íchawa nacàlidacaténá áibanái irí nutàacái. Áibanái péenacué nacái nàapínáwa néenánái íchawa, càmicaalí nacái néenánái inanái íchawa, càmicaalí nacái nàaniri íchawa, càmicaalí nacái náatúa íchawa, càmicaalí nacái néenibe béeyéi íchawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íchawa nacàlidacaténá nutàacái. Quéwa Dios yàapínacué pirí cien imanùbaca yàawiríapiná cayábéeri wawàsi. Pidènapínacué nacái picàucawa càmliri ímaaláawa.

³⁰ Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái íiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siùcade, càmita máini cachàini níawa áiba èriwa. Manùbéeyéi nacái wenàiwica áibanái íiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siùcade, áiba èriwa yásí máini cachàiniwanái cachàinica níawa áibanái ícha —íimaca yái Jesúsca.

20

La parábola de los trabajadores

¹ Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Dios imànipiná nalí cayábéeri, cawinácaalí íbaidéeyéica irípiná. Péemiacué yái tàacáisi comparaciónca: Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa ìyaca càide iyúwa bànacalé íiwacali imàniná. Yái íiwacalica yàacawa mapisáisiwata icutácaténá wenàiwica íbaidéeyéipiná yàasu uva ibànacalená yéewiré.

² Néese idécánáami itàanica abénaméeyéi wenàiwica yáapicha ipáyaidacatená nía abé èeri iwènicatái, yá ibànùaca nía náibaidáanápíná yàasu uva ibànacalená yèewiré.

³ Néese a las nueveta mapisáita, yàacawa àniwa, yá iicáca áibanái ibáluèyécawa bàacháwáise nacùaca nàyaca néré íbaidacalési.

⁴ Yá ímaca nalí: ‘Piacué píibaidaca nacái nùasu uva ibànacalená yèewiré, yásí nupáyaidacué pía cayába càide iyúwa píibaidáaná’, ímaca nalí. Iná nàacawa náibaidaca irí.

⁵ Néese machacànicaalí èeri, yá bànacalé íiwacali yàacawa àniwa. Yá itàanica áibanái yáapicha íbaidéeyéipíná irí. Yá nàacawa náibaidaca irí bànacalé yèewiré. Yá néese a las tresta táicalé, yá itàanica áibanái yáapicha àniwa náibaidacatená irí bànacalé yèewiré nacái. Yá nàacawa néré.

⁶ Néese a las cincota táicalé àniwa, yá yèepùa iicáca áibanái icutéeyéica íbaidacalési. Yá ímaca nalí: ‘¿Cánacué píbàlùawa èeríapinama cháí canéeyéi meedá íbaidéeri?’ ímaca nalí.

⁷ Náimaca irí: ‘Wàya cháí canácáiná imáidéeri wía wáibaidacatená’, náimaca irí. Néese ímaca nalí: ‘Piacué nacáiwa píibaidaca nulí nubànacale yèewiré’, ímaca nalí. Yá nàaca náibaidaca.

⁸ “Catácaalí nàwali, yái bànacalé íiwacali ímaca yàasu wenàiwica iríwa ipáyaidéerica wenàiwica: ‘Pimáida níara íbaidéeyéica, píipáyaidáaná níawa. Píipáyaida quéecha níái yàanèeyéica náamiwáise macáita, néese píipáyaida níái yàanèeyéicaté napíchalécáwa, àta níara idàbàanèeyéicaté yàanàaca’, ímaca yái íiwacalica.

⁹ Néese nàanàaca néré níái idàbéeyéicaté íbaidaca a las cincota táicalé, yá ipáyaidaca nía abé èeri iwènicatái.

¹⁰ Néese napáyaida nàacawa macáita àta nàanàacataléta néré níái idàbéeyéicaté íbaidaca mapisáisiwata, yá nayúunáidaca ipáyaidapínaca nía manuí yáwanáita. Càita quéwa ipáyaidaca nía macáita abé èeri iwènicatáita.

¹¹ Needácánáami yái plataca, yá nadàba natàanica báawéeri iyú bànacalé íiwacali íwali.

¹² Náimaca irí: ‘Níacata yàanèeyéicaté a las cinco táicalé, nadéca náibaidaca abéeri hora meedá. Yá píipáyaidaca nía abédanamata wáapicha, wía yùuwichèeyécawa íbaidaca ùuléeri yáapiré èeríapinama’, náimaca irí.

¹³ Yá bànacalé íiwacali itàanica àniwa yáapicha abéeri néená íbaidéeyéicaté èeríapinama. Yá ímaca irí: ‘Pía, nùacawéerináca, càmita numàni píri báawéeri. Mapisáita bàwina nutàanicaté píapicha, yá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca nupáyaidacatená pía abé èeri iwènicatái.

¹⁴ Peedá piasu plataca píacatenáwa matuíbanáita. Nuwàwa nùaca irí yái yàanèericaté a las cincota táicalé càitade iyúwa nupáyaidáaná pía.

¹⁵ Núalimá numànica nùasu yáapichawa càide iyúwa nuwàwáaná. Picá báawa píicáca núa íwalíise yái numànínáca cayábéeri áibanái irí mawèníri iyú’, ímaca yái bànacalé íiwacalica.

¹⁶ “Càita nacái, píacué idàbéeyéicaté íbaidaca nulí quéechatécáwa, áibanái nacái íbaidéeyéipíná nulí píamiwáise, numànipíná canánama irí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná numànica nalí cayábéeri”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

¹⁷ Jesús idéca idàbaca yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépíná. Iná itéca wía yéewáidacalécawa doce wamanùbaca méetàucuta áibanái lícha. Yá ímaca walí:

18 —Càide iyúwacué piicáaná, wàcawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa, núa asiali Dios néeséerica, natécatená núa sacerdote íiwacanánái yàatalé, núa nacái yéwáidéeyéica wenàiwica templo írìcu. Yá nachùullaca áibanái nanúanápíná núa.

19 Yá natépiná núa presoírì iyú càmíiyéi judío yàatalé naicáanicaténá nuquíniná, yá nacapèedáidapíná núa, yá natàtàapiná núa cruz iwali nuétácaténáwa. Quéwa másiba èeri írìcu, yá numichàapinácawa yéetácáisi íicha —íimaca walí yái Jesúsca.

Lo que pidió la madre de Santiago y Juan

20 Néeseté Zebedeo yéenibe yáatúa úacawa Jesús yàatalé uénibe yáapichawa níai Santiago, Juan nacái. Yá ubàlùacawa uulul ipùata iyúwa Jesús írì usutácaténá íicha wawási imànínápíná ulí cayábéeri.

21 Yá Jesús íimaca ulí:

—¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca. Néese úumaca írì:

—Pimàaca nuénibe pucháiba náawinacawa piápicha nacúacaténá piápicha macái wenàiwica áiba èeriwa picùacaalipíná macáita píiwitáise cachàinírì iyúwa. Pimàaca náawinacawa piápicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáullicuise pirí nacúacaténá piápicha macái èeri mìnánái —úumaca.

22 Quéwa Jesús íimaca nalí níai Santiago, Juan nacái:

—Càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuécá nuícha, picùanápínácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalímásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa yéewacaténácué cachàiníiyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús írì:

—Báisita, Wáiwacali, wáaliméeri wamànica —náimaca.

23 Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisitacué piùwichàapinácawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, quéwa Dios càmita ibatàa numàacapínácué piáwinacawa núapicha abéericuécá péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacuécá péená nacái yáawinacawa apáullicuise nulí, picúacaténácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Núaniri Dios imàacapíná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios ínáidéeyéicatéwa náawinàanápínáwa núapicha wacúacaténá macái wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

24 Wía, Jesús yéewáidacalé diez wamanùbaca, wéemlàcaté yái nasutáanáca Jesús íicha wawási, yá calúaca wía náapicha, níai pucháiba Zebedeo yéenibeca.

25 Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa wía. Yá íimaca walí:

—Píalíacuécawa càinácaalí iyú càmíiyéi judío imànica icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa; casímáica nacúaca wenàiwica cachàinírì iyú. Píalíacuéwa nacái casímáica náiwacanánái nachùullaca macái wenàiwica.

26 Quéwa iwàwacutácué càmita piya càide iyúwa nàyáaná. Néese cawínácalícué péená iwàwéerica Dios iicàcani càiride iyúwa cachàinírìca íiwitáise, iwàwacutá iyúudàacuécá pía macáita.

27 Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicàcani càiride iyúwa cachàinírìca áibanái íicha, iwàwacutá íibaidacuécá pirí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íibaidáaná íiwacali írìwa.

28 Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asiali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícaníta núa, càicàaníta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica írìpiná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios

yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái yàanèripináca nàwali nabáyawaná ìwalísewa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús sana a dos ciegos

²⁹ Néeseté wamusúacawa Jericó iyacàlená ícha, yá manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamíse.

³⁰ Yá pucháiba matuíyéi nàyaca néeni, yáawinéeyéicawa àyapu idùlepi isutéeyéica plata náicha níái wenàiwicaca ichàbéeyéicawa néenibàa. Matuíyéi isutáca náicha plata yéewanápiná nawèniaca nayáapináwa. Náaliacáináwa Jesús ìnánáwaná ichàbáanáwa chábàì, yá namáidaca Jesús irí:

—ìWáiwacali, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèricaté walí wacuèrinápiná, piicá wapualé! —náimaca.

³¹ Manùbéeyéi wenàiwica nacúisaca níái matuíyéica masánáanápiná nía, quéwa namáida quéwanáta mamáalàacata cachàiníiri iyú. Náimaca:

—ìWáiwacali, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèricaté walí wacuèrinápiná, piicá wapualé! —náimaca.

³² Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá imáidaca níái matuíyéica. Néese isutáca yéemíawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànica pirí? —ímaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwa pimàaca catuíca wía —náimaca.

³⁴ Catúulécánaca Jesús iicáca nía, yá imàacaca icáapiwa natuí ìwali. Yáta matuíyéimi iicáidaca àniwa, yá nàacawa Jesús yáapicha.

21

Jesús entra en Jerusalén

¹ Wàanàacaté mawiénita Jerusalén iyacàlená irí; quéechatécáwa wàanàaca Betfagé iyacàlená néré, iyéerica dúli ìwali ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús ibànùaca ipíchalépináwa pucháiba wééná wía yéewáidacaléca.

² Ipíchawáise Jesús ibànùaca nía, yá ímaca nalí:

—Pìacuéwa iriculé yái yàcaléca iyéerica wapíchalé. Nérécué pìanàapináca burro nadacuèchúa néré, ibàlùèchúawa uìri yáapichawa. Piwasàacué úa, pitécué nulí níawa.

³ Aibacaalícué isutá yéemíawa píawa càinácaalícué pimàni, picàlidacué iríwani nuwàwacutáca níái burroca, núa Píiwacalícuéca, nubànùanápiná nacái wenàiwica natécaténá irí nía àniwa caquialéta —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Càité Jesús imànica càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios ímacaté:

⁵ “Picàlidacué nalíni níái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená iricu, áibaalí ípidenácatalé Sión: ‘Piicácué, Picuèriná yàanàaca pìatalécué, càmlíri cáimacái iicáca yáawawa, cáimiétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéeriwa burro wàlisái ínata, uìrica abéechúa piráì itéechúa yàsusi’, càicué píimaca nalíwa”,

ímacaté yái Diosca.

⁶ Níái pucháiba yéewáidacaléca nàacawa, yá namànicaté càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí.

⁷ Natéca úái burroca, uìri nacái. Yá walladaca wàasu ruana nacáiriwa nawaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani. Yá Jesús imichàa yáawinacawa burro ínata.

⁸ Manùbéeyéi wenàiwica ìyaca néré wáapicha. Abénaméeyéi natéca nàasu ruana nacáiriwa náuquéri nàwallisewa, yá naliadaca nía àyapulicubàa Jesús ipíchalé, burro ìpinacaténá ìnatabàa càide iyúwaté judío ìwítáise nàaná nacuèriná icàaluínináwa. Aibanái nacái nawichùaca wisiri nacáiri ibáiná, yá naliadaca nía àyapulicubàa Jesús ipíchalé, nàasáidacaténá casímáica naicácani.

⁹ Níái yèeyéicawa Jesús ipíchalé, níái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidáidaca casímáicáiná nía. Námaca:

—¡Wàacué irí cayábéeri, yái rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¡Wàaca pírí cayábéeri, pía Dios chènunfíséerica! —námaca.

¹⁰ Jesús iwàlùacawa Jerusalén iyacaléná iriculé, yá macáita wenàiwica namusúacawa nacapèe ìchawa naicácaténáni. Manùbéeyéi nasutáca néemiawa wenàiwica yèeyéicawa Jesús yáapicha. Yá námaca:

—¿Cawináica yái wenàiwicaca? —námaca.

¹¹ Néese níái wenàiwicaca yèeyéicawa Jesús yáapicha námaca nalí:

—Yácata profeta Jesús, yái Nazaret iyacaléná néeséerica, yàanèerica Galilea yàasu cáli néese, itàanírira Dios inùmaliçuise —námaca.

Jesús purifica el templo

¹² Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá imusúadaca wenàiwicanái templo ibàacháwalená iriçuise, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená iricu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyéica plata wenàiwica ìcha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica níái iwéndéeyéica unùcu sacrificio pinéerica.

¹³ Yá Jesús ìimaca nalí:

—Pidéçuéca péemiaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmaliçuise. Dios ìimacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutàcàalupináca nuícha’, ìimacaté yái Diosca. Quéwa, pidéçuéca piwènúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yái temploca, piyéeduacáinácué plata wenàiwica ìcha pichíwa iyúwa —ìimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese abénaméeyéi matuíyéi, áibanái nacái éeruíyéi yàabàli nàacawa Jesús yàatalé templo iricu. Yá ichùnìaca nía.

¹⁵ Quéwa sacerdote ìiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu báawaca naicáca Jesús imánínáca yái càmirica wenàiwica idé imànica, cayábacáiná wenàiwicanái ìicáca náicha Jesús. Néemiaca nacái sùmanái isàna imáidéeyéica casímáiri iyú templo iricu; sùmanái ìimaca Jesús ìwali: “¡Wàacué irí cayábéeri, yái rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí Wacuèrinápiná!” námaca níái sùmanáica. Iná calúaca sacerdote ìiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, yácáiná yái tàacáisi sùmanái icàlidéerica ìimáanáca Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí.

¹⁶ Néese sacerdotenái ìimaca Jesús irí:

—Picá pimàaca nacáidaca piwali yái tàacáisica. Pichùulla masànaanápiná nía, ipíchaná áibanái nayúunáidaca Mesíasca pía —námaca. Yá Jesús ìimaca nalí:

—Casímáica nuémìaca yái námáanáca. Pidéçuéca piléeca tàacáisi Dios yàasu profeta itànèericaté nuináwaná ìwali, ìiméerica sùmanái nacálidáanápinaté nuináwaná cayábéeri iyú. Profeta ìimacaté:

‘Pía Wacuèriná Dios, pidéca pimàacaca pùbanaméeyéi sùmanái, quìraslinái nacái nàaca pírí cayábéeri’,

cài íimacaté nùwali yái profetaca. ¿Cánacué càmita péemla càinácaalí íimáaná yái Dios itàacái piléericuéca? —íimaca yái Jesúsca.

17 Néeseté Jesús yàacawa náicha. Yá imusúacawa wáapicha Jerusalén iyacàlená íicha, wía yéewáidacaléca. Néese macáita wàacawa Betania iyacàlená néré, yá waimáca néré.

Jesús maldice la higuera sin fruto

18 Néeseté mapisáináami àniwa Jesús, wía nacái yéewáidacaléca, idècunitàacá wàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná àniwa, yá máapicani, yái Jesúsca.

19 Néese iicáca higuera yéetaná ibàluericawa àyapu idùlepi. Yá Jesús yàacawa higuera yéetaná yàatalé icutácatená iyacaná. Quéwa canáca iyacaná, iicá ibáiná meedá. Néese Jesús íimaca àicu irí:

—¿Càmita quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacaténá walí Dios yúuwicháidáanápínaté israelitanái. Yáta ichuidacawa macáita yái higuera yéetanámica, yá yéetácawa.

20 Néese wía, Jesús yéewáidacalénái waicácáináni, yá wáináidacawa manuúiwata waicáidaca higuera yéetanámi irí. Yá wasutáca wéemiawa Jesús:

—¿Càiná yéewaná ichuidacawa abéericúseta, chuicani yái higeraca yéetanámica? —wáimaca.

21 Néese Jesús íimaca walí:

—Iwàwacutácué peebáidaca tàì íiméeri iyú Dios imànínápínacué pirí càinácaalícué cayábéeri pisutéerica íicha imànínápínacué pirí. Péemlacué cayába, píibàacaalícué píwàwawa Dios iwéré tàì íiméeri iyú, yásí píalímácué píimànica càide iyúwa nùmáaná higuera yéetanámi irí. Píalímápinácué nacái píimànica cachàiníwanái. Píimacaalícué yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuúiri úni yáaculé’, càicaalícué píima, yásí yàacawa càide iyúwacué píimáaná irí, báisicaalícué peebáidaca Dios imànínápínacué piríni.

22 Nùumacué pirí nacái, macáita càinácaalí cayábéeri pisutéericuéca Dios íicha imànínápínacué pirí, yá peebáidacaalícué tàì íiméeri iyú Dios imànínápínacué piríni, yásí Dios imànicuéca píriwani —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

23 Néeseté Jesús iwàlùacawa templo iriculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemiawani:

—¿Cawiná ibànù pía pimusúadánápíná wenàiwica templo ibàchàwalená iricuise níai iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulla pía pimusúadánápíná níai? —námica Jesús irí.

24-25 Néese Jesús íimaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémiawa pía: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápíná wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanásica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùuliericaté Juan ibautizáanápíná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái píriwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápíná wenàiwica templo ibàchàwalená iricuise níai iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca. Néese nadàbaca natàanica nalíwàca. Námica: “Wáimacaalí irí Dios ichùulieriquéera Juan, yásí isutáca yéemiawa wiatá: ‘Néeni, ¿cánacué càmitaté peebáidani?’ càipiná íimaca walí.

26 Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulieriquéera Juan, cáalucáiná wía wenàiwicanái íicha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté Dios inùmalicuise”, càì námica nalíwàca.

27 Iná náimaca Jesús irí:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacái càmítacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

La parábola de los dos hijos

28 Jesús isutáca yéemíawa judío íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái:

—¿Càinacué plínáidacawa ìwali yái comparaciónca? Péemíacuéni. Abéeri asiali idèniacaté yéenibewa pucháiba asianái. Yá ímaca abéeri néená irí, yái idàbáanéerica: ‘Nuìri, siùcade pía píibaidaca nùasu uva ibànacalená yèewiré’, ímami yái nánirica.

29 Néese ìiri ímaca yáaniri íríwa: ‘Càmita nuwàwa nuíbaidaca’, ímami. Néeseta quéwa iwènúadaca íiwitáiseawa, yá yàaca libaidaca néré.

30 Néese nániri yàacawa imáidacaténá ìiri áibawa. Yá ichùullaca íibaidaca uva ibànacalená yèewiré. Néese ìiri ímaca yáaniri íríwa: ‘Yá, pápa. Yáca nùacawéera’, ímami. Quéwa càmita yàawa néré —ímami yái Jesúsca.

31 Néese Jesús isutáca yéemíawa judío íiwacanánái, nía nacái sacerdote íiwacanánáica. Yá ímami nalí:

—¿Càiríná náicha níái asiali yéenibe pucháiba imànica càide iyúwa yáaniri iwàwáná? —ímami yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Yái idàbáanéerica —náimaca. Néese, Jesús yèepùa ímami nalí:

—Péemíacué cayába yái nutàacáica. Báisíta áibanái yeedéeyéicaté plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno írípiná, nía nacái inanái íiméeyéicaté asianái yáapicha plata ìwalínápiná, nadéca nawènúadaca náiwitáiseawa Dios írípiná, yá idéca Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios icùacaténá nía. Quéwa, píatacué càmita Dios yàasunáica.

32 Yácáiná Juan el Bautistami yàanàcaté yéewáidacaténacué pía píyáanápinacué càide iyúwa Dios iwàwáná. Càmitacué quéwa peebáida íríni. Néese áibanái yeedéeyéicaté plata yéenanái íchawa romanonái yàasu gobierno írípiná, nía nacái inanái íiméeyéicaté aslanái yáapicha plata ìwalínápiná, níata yeebáidacaté Juan el Bautista itàacáimi. Yáté nawènúadaca náiwitáiseawa nabáyawaná íchawa. Quéwa píacué, éwita píicáacáanítacué neebáidaca, néese càmítacué quéwa píwènúada píiwitáiseawa Dios írípiná peebáidacaténá càide iyúwaté Juan el Bautistami icàlidáaná Dios itàacái —ímami yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

33 Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación iyú. Íimami nalí: “Péemíacué comparación: Abéeri asiali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva yàalupíná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebáawa. Ichùnìaca nacái utàwi nacáichúa uva iyacaná yàalupíná, napisùacatalépiná uva ituní. Néese imànica chènuníri capíi naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu. Yá imàacaca áibanái icuèyéipíná irí yái yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutácaté nabànùaca írí yàasu uva iyacaná yéenápiná, yàasu éerita needácatáipínaté iyacaná. Idécanáamité imànica náapicha càiri wawási, yá néese yàacawa náicha áibalépiná.

34 Uva yàasu éeri yàanàcaté needácaténá iyacaná, yá bānacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa néré nacutácaténá icuèyéi íicha bānacalé íiwacali yàasu uva iyacaná yéenápiná.

³⁵ Quéwa níái icuèyéica bànacalé náibàaca nía; nacapèedáidaca abénaméeyéi, nanúaca áibanái, néese nanúaca abénaméeyéi wenàiwica íba iyú.

³⁶ Yá bànacalé íiwacali íbànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicanáíwa áibanái, manùba yáwanái idàbáanéeri yàawíría íicha. Quéwa càita nacái níái icuèyéica bànacalé namànica nalí báawéeri mamáalàacata.

³⁷ “Néese bànacalé íiwacali íbànùaca nàatalé íiriwa, íináidacáináwa íríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báísita náaca nulí íimíétacanáwa’, íimaca íináidacawa íríwa.

³⁸ Quéwa níái icuèyéica bànacalé naicáca líri yàacawa napualé, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetácaalípináwa, yá yàaca bànacalé líri íríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca.

³⁹ Càita náibàacani, yá nawatàidacani bànacalé yèewíise, yá nanúacani.

⁴⁰ “Siùcade pímacué nulí: Yái uwa íbànacaléná íiwacalica, yàanàcaalípiná nàatalé, ¿càináica imànipiná nalí, níái icuèyéicaté bànacalé?” íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níái wenàiwica iyéeyéica templo írìcu náimaca Jesús írì:

—Inúapiná níái báawéeyéica, càmita nacái catúulécana íicáca nía. Néese imàacapiná áibanái cayábéeyéi íiwitáise icuèyéipiná írì yái uva íbànacalénaca, íbànueyéipiná írì yàasu uva iyacaná yéénápiná needácaalí bànacalé iyacaná — náimaca.

⁴² Néese Jesús íimaca nalí:

—Báísíta. Pidécuéca píléeca nacái comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmaliçuise. ¿Cánácué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté tàacáisi íiméerica Dios íbànùanápinaté nacuerínápiná, níái israelitaca, quéwa báawáanápinaté naicácani. Càité profeta íimaca:

‘Níái imàníyéica íba ícapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máíníri iwàwacutácawa caplí írìpináni yái íba náuquéericaté. Càita Dios idéca imànica, íná wàaca Dios írì cayábéeri’,

càité profeta íimaca nùwali, núa càiride iyúwa íba, núa israelita icuèrinápináca.

⁴³ Iná núumacué pírí, càicuéca píade iyúwa báawéeyéi icuèyéica bànacalé. Càmitacué píçúa cayába israelitanái càide iyúwa Dios iwàwáaná, càmitacué nacái péewáida nía, íná càmita namàni cayábéeri. Siùcáise de Dios càmita quirínama íbatàacué píçúaca yàasu wenàiwica, níái israelitaca. Yá Dios imàacapiná áibanái íbaidaca írìpiná, yéewáidéeyéipiná nía cayába, namànicaténá cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴⁴ Iyaca nacái áiba comparación íba íwali: Cawínacaalí wenàiwica yúuwéeyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica ísubèriacawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ímatàbàa, yásí náalacawa íchùmalési iyú —íimaca yái Jesúsca, náalíacaténáwa Dios yúuwichàidáanápiná manuísíwata cawínacaalí càmíyéica yeebáida Jesús itàacái.

⁴⁵ Níái sacerdote íiwacanánáca, fariseonái nacái, idécanáami néemíaca comparación Jesús icàlidéerica, yá náalíacawa icàlidacatèni nàwali yái tàacáisca.

⁴⁶ Inaté nawàwaca náibàacani náucacaténáni presoíyéi íbànaliculé. Quéwa cáaluca nía manùbéeyéi wenàiwicanái íicha, níacáiná manùbéeyéi wenàiwica neebáidaca Jesús itàanáca Dios inùmaliçuise. Iná càmita nadé náibàaca Jesús.

22

La parábola de la fiesta de bodas

¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí:

2 “Péemlàcué comparación: Yái Dios icùanáca wenàiwica càicanide iyúwa abéeri nacuèriná imànníná iwàwéerica imànica manuiri fiesta liri irípináwa, yàasu casamientopináwa, liri yeedácáiná iríwa yàacawéetúapínáwa.

3 Yá nacuèriná ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa nàaca namáidacaténá wenàiwica nacuèriná icàlidéeyéicaté iríni quéecha. Quéwa càmita nawàwa nàwacáidáyacacawa néré.

4 Néese nacuèriná ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa áibanái. Ipíchawáise nàacawa, yá íimaca nalí: ‘Piacué picàlidaca nalíni, níara numáidéeyéica, nudéca nuchùnìaca yái nayáapínáca. Nùasu wenàiwica nadéca nanúaca nupira pacá walíibéeyéi, áiba nacái nupira walíibéeyéi. Macáicata idécawa canánama yái nayáapínáca. Pisutácué nàanápínáwa aléi fiesta casamiento nérépiná’, íimaca yái nacuèrináca.

5 Néese nacuèriná yàasu wenàiwica namáidaca nía àniwa quéwa caná iwèni wenàiwicanái iicáca nacuèriná itàacáíwa. Abéeri néená yàaca iicáca ibànacalewa. Aiba yàacawa yàcalé néré iwéndacaténá yàasuwa.

6 Yá áibanái náibàaca nacuèriná yàasu wenàiwicawa. Yá nacúsaca nía, namànica nalí báawéeri, àta nanúacataléta nía nacái.

7 Yá néese máini calúacani yái nacuèrináca. Yá ibànùaca néré yàasu úwináíwa, yá úwinái nanúaca náí inuèyéicaté meedá nacuèriná yàasu wenàiwicawa, yá úwinái yeemáca nàyacàlemi.

8 Néese àniwa nacuèriná íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa: ‘Macáicata idéca ichùnìacanáca canánama fiesta casamientopiná quéwa níara numáidéeyéicaté quéechatécáwa, canáca yéewaná nàanàaca, càmicáinaté neebá numáidáaná nía.

9 Iná piacué picutáca mamáalàacata wenàiwicanái bamuchúamibàa yàcalé, àyapulicubàa nacái pimáidacaténácué nía macáita pianèeyéica’, íimaca yái nacuèrináca.

10 Néese níái yàasu wenàiwicanái nàacawa bamuchúamibàa yàcalé àyapulicubàa, yá nàwacáidaca macáita wenàiwica nàanèeyéica néenibàa, cayábanaméeyéi, báawanaméeyéita nacái. Iná yéewa idéca capíi ipuníacawa madécáná wenàiwica iyú, yái manuiri capíi imàdàaná casamiento yàaluca.

11 “Néeseta quéwa yái nacuèriná iwàlùacawa néré itàidacaténá wenàiwicanái yàanèeyéica néré nayáacaténá nayáacaléwa, yá iicáca abéeri asiali nèewi ibàlesíami yáapichawa meedá. Càmitaté iwali ibàlewa wàlisáíwa, yái bàlesi cayábéerica nacuèriná iwacuèricaté macái wenàiwica irí, fiesta casamiento ibàlenápiná.

12 Yá nacuèriná íimaca irí: ‘¿Néeni? ¿Cánásica yéewaná piwàlùacawa aléi, éwita càmicáaníta piwali pibàlewa fiesta casamiento ibàlenápiná, yái bàlesica nuèrica nalí?’ íimaca yái nacuèrináca. Yá masànacani icalùniwa nacuèriná fícha, yái aslálíca.

13 Néese nacuèriná íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa, níái iwacuèyéica yàacàsi wenàiwicanái irí: ‘Caqualéta, pidacúacué yái aslálíca icáapi nacái, yàabàli nacái. Yá piúcacué wáichani aléera catéeri iriculé. Wenàiwicanái náicháanípiná manuísíwata néré, yá naamíapíná nayéíwa nàuwichàacái iyúwa’, íimaca yái nacuèrináca.

14 Dios imáidacáiná manùbéeyéi wenàiwica, quéwa càmita yeedá macáita yàasu wenàiwicapínáwa nía”, íimaca yái Jesúsca.

El asunto de los impuestos

15 Néesetécáwa, abénaméeyéi fariseo nàwacáidáyacacawa natàanica nàapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa nàalimáidáanápiná

naicáwa Jesús icàlidacaténá áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobiernonái irí.

¹⁶ Iná nabànùca abénaméeyéi néenáwa Jesús yàatalé nàapicha nacái áibanái cayábéeyéi iicáca rey Herodes íiwitáise. Yá náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáaliacawa pitàanica báisíiri iyú, péewáidaca nacái wenàiwica báisíiri iyú nàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùullaná nàyaca. Wáaliacawa nacái piicáca macái wenàiwica abédanamata, iná càmita pibatàa áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènùadaca píiwitáise cayábéeri íicha.

¹⁷ Iná picàlida walíni càinácaalí píináidacawa: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? —náimaca.

¹⁸ Quéwa Jesús yáaliaca náiwitáise báawéeri nawàwaaná nacháawàca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Yá íimaca nalí:

—Píacué pucháibéeyéica íiwitáise, ¿cánacué píalimáida piicáwa núa picháawàcaténá nuináwaná ìwali nutàacái ìwalísé?

¹⁹ Néeni, píasáidacué nuicá moneda càichúaca nachùuliacuéca pipáyaidaca iyú nía —íimaca yái Jesúsca. Yá natéca irí denario, yái cawéníiri monedaca abé èeri iwènicatáica.

²⁰ Néese Jesús isutáca yéemíiawa nía:

—¿Cawiná yéenáiwáná ichanàawa moneda ìwali? ¿Cawiná nacái íipidená ichanàawa ìwali? —íimaca yái Jesúsca.

²¹ Yá náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéi ichanàawa ìwali, yéenáiwáná nacái ichanàawa ìwali, yáara romano íiwacaliná, icuèerica macái èeri mìnánái —náimaca. Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píchawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullanácué pipáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —íimaca yái Jesúsca.

²² Yá nánáidacawa manúisíwata néemíiaca Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese namàacacani, yá nàacawa íicha.

La pregunta sobre la resurrección

²³ Néese yáté èerica àniwa abénaméeyéi saduceo nàacawa Jesús yàatalé. Níái saduceo náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanái iicáanica Jesús iquíniná, iná nasutáca néemíiawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

²⁴ —Pía, yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi íiméerica Dios ichùullanácué wía judíoca wamànínápiná cà: Asiali yéetácaaliwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca íríwa yéenasàiri íinumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipíná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi, yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèeyéipíná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁵ Uwé, áibaalíté nàyaca wèewi siete namanùbaca yéenanái. Nabèeri yeedáca abéechúa íinupínáwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta. Méenibecáináni, iná ímèeréeri yeedáca úái íbèeri íinucawa.

²⁶ Càita nacái ímèeréerimi yéetácawa uícha méenibeta. Néese ímèeréeri yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéeyéicaté imanùbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

²⁷ Néese úanama yéetácawa náami nacái.

²⁸ Uwé, báisícaali yéetéeyéimiwa idé icáucàacawa áibaalípinátá, càide iyúwa áibanái ínáiáanáwa, néese ¿càinápínásica unlri náicha níara sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawatá macáicáináta náinuca úa —náimaca, naicáanica Jesús iquíniná.

²⁹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca piméeracawa báisíri tàacáisi ícha càmicáinacué píalíawa càinácaali ímáaná Dios itaacái profetanái itànèericaté Dios inùmallicúise. Càmitacué nacái píalíawa Dios íiwitáise cachàiníri íwali imichàidáanápíná wenàiwica yéetácáisi ícha.

³⁰ Aiba èriwa yéetéeyéimiwa nacáucàapínacawa, quéwa càmita nacàsàapínáwa, níai asíanáca, inanái nacái, nàypapínacáiná càide iyúwa chènuníseeyéi ángel iyáaná càmiyéica icásáawa.

³¹ Aiba wawàsi nacái, piyúnáidacuéca càmita Dios icáucàidapíná wenàiwica áiba èriwa, quéwa pidécuéca piléeca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallicúise, íná ¿cánacué càmita péemla càinácaali ímáaná?

³² Dios ímacaté: 'Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái', càité ímaca yái Diosca. ¡Dios càmita icúa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icúca cáuyéi wenàiwica! Íná iwàwacutacué píalíacawa cáuca nía Dios yáapícha síucade, níai Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita nétácáanítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca. Íná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áiba èriwa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese wenàiwicanái nadécanáami néemlacani, yá náináidacawa manuísíwata néemlaca Jesús yéewáidáaná nía.

El mandamiento más importante

³⁴ Néeseté fariseonái idécanáami néemlaca Jesús iináwaná imawèniadacaté saduceonái yàasu tàacáisi, yá fariseonái nàwacáidáyacawawa.

³⁵ Néese abéeri fariseo yéewáidéri wenàiwica templo iricu, ínáiadacawa yáalímáidáanápíná íicáwa Jesús icàlidáanápíná áiba wawàsi báawéri nacháawáacaténá iináwaná íwali íwalíise. Yá ímaca Jesús íri:

³⁶ —Pía yéewáidéerica wenàiwica, nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulíerica wamànínápínáca. ¿Càiríná wawàsi máiníri cachàinica náicha canánama wamànínápíná? —ímaca.

³⁷⁻³⁸ Néese Jesús ímaca íri:

—Yái Dios ichùullanáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamànínápíná càí ímaca: 'Cáiníná piicáca Picuèriná Dios macái píwàwallicúsewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái píiwitáise iyú nacáíwa', càí ímaca.

³⁹ Iyaca walí áiba inacáiri nacái, yái pucháibáanáca. Yá ímaca: 'Cáiníná piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinínáaná piicáca píawawa', càí ímaca yái Diosca.

⁴⁰ Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níai pucháiba ichùullíacanáica. Macáita tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallicúise, profetanái nacái icàlidéericaté Dios inùmallicúise, macáita yái tàacáisica yéewáidaca wía cáinínáanápíná waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái —ímaca yái Jesúsca.

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Néese idécunitaacá fariseonái iyaca Jesús íipunita, yá Jesús isutáca yéemlawa nía.

⁴² Íimaca nalí:

—¿Càinácué píináidacawa Mesías ìwali, yái picuèrinápinácuéca Dios ibànuèripinácuéca pírí, píacué israelitaca? ¿Cawiná itaquèrinámini? —Íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Rey David itaquèrinámicani, yái Mesíasca —náimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Básíta rey David itaquèrinámicani yái Mesíasca. Quéwa rey Davidcaté íimaca áiba wawàsi nacái Mesías ìwali, yái israelita icuèrinápináca. David icàlidacaté Espíritu Santo inùmalicuèseni, yá David íimacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’. Càité David íimaca:

⁴⁴ ‘Nucuèriná Dios íimacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténa núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca pìcha macái píuwidenáíwa, íimaca yái Diosca’, càité íimaca yái Davidca.

⁴⁵ Yái rey Davidca íimacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquèrinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David íiwacali nacáicani —íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí ìwaliwa, yái Mesíasca.

⁴⁶ Canácata néená yáalíeri áiba tàacáisi náaliméerica namawèniadaca iyú Jesús, ibatàa abéeri tàacáisi piná, càmita náalíwa, canásíwata. Iná cáaluca nasutáca néemiawa Jesús àniwa, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yáacuèsemi.

23

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

¹ Néeseté Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, áibanái nacái wenàiwicanái ìyeyéica néeni.

² Yá íimaca walí: “Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseoca nacàlidacuéca pírí tàacáisi profeta Moisés itànèricaté bàaluité Dios inùmalicuèse. Néewáidacuéca pía píalíacaténácuéwa càinácaalí íimáaná yái Dios itàacáica.

³ Iná néewáidacaalícué pía Dios itàacái iyú, néese peebáidacué yái nacàlidáanáca, pímanícué nacái macáita càide iyúwa nacàlidáaná Dios itàacái irícuèse. Quéwacué picá pímaní càide iyúwa namàniná, nacàlidacáinácué pírí cayábéeri wawàsi, quéwa namànica áiba wawàsi méetàuculéeri, bàawéeri meedá.

⁴ Nadèniaca nàasu tàacáisi nacáíwa, méetàuculéeri Dios itàacái ícha. Iná nachùullaca wenàiwicanái namànica wawàsi máiníri càulenáca náicha, náimacáiná Dios iwàwacasa wenàiwicanái imànicani. Quéwa càmita wenàiwica yáalimá ìdenlacani, néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica càmita nawàwa nayúudáca nía, càmita nacái namàni càide iyúwa nachùullaná áibanái imànica.

⁵ Macáita yái namàníríca, yá namànicani wenàiwicanái iicápiná meedá, yéewacaténá wenàiwica nàaca náimiétacaná meedá. Nawàwacué piyúunáidaca cáinináca naicáca Dios itàacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Iná nadacùaca nàwaliwa Dios itàacái yéená napùdàlicuwa, nàanàa ìwali nacáíwa, càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, wía israelitaca, quéwa nadacùacani cáucúri iwaalíbapi iyú yéewacaténácué piicácani ráunamáita, íná piyúunáidacuéca cáinináca naicáca Dios itàacái, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Cáalaca namànica nàasu chùlanásiwa nasucuéri nabàle ipùata ìwaliwa yéewacaténácué piyúunáidaca nàaca Dios icàaluíniná macái nawàwallícuèsewa.

6 Nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi ínata cáimiétacanéeyéi yáawinacatáicawa macái wenàiwicanáí yàacuésemi nayáacaalí nayáacaléwa náapicha, namànicaalí culto nacáí judíonáí yéewáidacàalu írìcu, yéewacaténá áibanáí naicáca nía iyúwa máiníyéica cachàinica.

7 Nawàwa macái wenàiwica natàidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalè manùbéeyéi naicácaténá nía. Máiní fariseonáí iwàwacué pitàidaca nía cà: Píamísicawa yéewáidéerica wía”, ímaca yáí Jesúsca.

8 Néese Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca: “Quéwa píacué nuéwáidacaléca, picácué piwàwa áibanáí ímáaná pírí ‘pía, yéewáidéerica wía’, nuwàwacáinácué macáita píicáyacacawa càide iyúwa abémisana. Núacata yáí abéericata yéewáidéericuéca pía.

9 Picácué píma áiba írí ‘Pía, Wáaniri, icuèrica wía’ cháí èeri írìcu pidènlacáinácué abéerita Píaniriwa Dios iyéerica chènuniré.

10 Picácué piwàwa áibanáí ímaca pírí ‘pía, Wáiwacali, yéewáidéerica wía’, abéericáináta núa Cristo Píiwacalícué.

11 Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani iyúwa cachàiníríca áibanáí íicha, iwàwacutácué íbaidaca pírí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íbaidáaná íiwacali íríwa.

12 Níacáiná macáita cachàiníyéica iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná báica nía, càmiyéica nacáí cachàini. Néese cawinácaalí càmiyéica cachàini iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná cachàinica nía”, ímaca walí yáí Jesúsca.

13 Néese Jesús yàalàaca fariseonáí cachàinírí iyú, áibanáí nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu. Ímaca nalí: “¡Píacué fariseoca, píacué nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, Dios yúuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise meedá! Péemlacué comparaciòn: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica íbàlièyéica capíi inùma, néese càmita nawàlùawa capíi írìculé, càmita nacáí namàaca áibanáí iwàlùacawa. Càitacué pía, éwitacué píalífacàanitawa càinácaalí Dios itàacáí ímáaná, càicàanita càmitacué piwènúada píiwitáisewa peebáidáanápináni, càmita nacáí pimàaca áibanáí yeebáidacani, ípíchaná Dios yàasu wenàiwicaca nía.

14 ¡Píacué fariseoca, píacué nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, Dios yúuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise!, píyèdùacáinácué náicha nacapèemi, nàasumi nacáí, níái catúulécanéeyéi inanáica inírími yéetèeyéimicawa íicha. Néese, písutácuéca Dios déecuírí iyú, yéewacaténá áibanáí iyúnáidacuéca cayábaca píiwitáise. Dios yúuwichàidapínácué píawa cachàinírí iyú náicha áibanáí cabáyawanéeyéica.

15 “¡Píacué fariseoca, píacué nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, Dios yúuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise!, píacáinácuéwa áiba cáli néré manuírí úní abémáalé piwènúadacaténácué abéeri wenàiwica íiwitáise yeebáidacaténá càide iyúwa péewáidáaná nía. Néese pídecánáamicué piwènúadaca íiwitáise píasu tàacáisi iyúwa, yásí péewáidacuéca imànica íbáyawanáwa pucháiba yàawiríericatái yáwanáí íicha yáí báawéerica pimàinírícuéca, píacué yéeyéipináwa infierno írìculé, yáí quicháí càmlíríca íchacàwa càiripinéerita iyaca.

16 “¡Dios yúuwichàidapínácué píawa! Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéeyéica áiba wenàiwica, píimacáinácué píwaliwa píalimáanása péewáidaca wenàiwica Dios íwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios íwali. ¡Cáanáica péewáidacuéca wenàiwica chìwáí iyú nachìwáidacaténá áibanáí! Píacué fariseoca, pídecuéca càí

píimaca nalí: 'Píimacaalí báisí báisísíwataa templo ípidená ìwali pimànnínápiná áiba wawási, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacànñiri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá pimànicani, càmicáiná máini cachàinírica yái templo ípidenáca; quéwa picàlidacaalíni templo yàasu oro ípidená ìwali, yási iwàwacutá pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yúuwichàidaca pía, máincáiná cachàinírica oro templo ícha', càì péewáidacuéca wenàiwica pichíwa iyúwa nachìwáidáanápíná áibanái.

17 ¡Píacué fariseoca, càmiyéica yáallawa, matuíyéi nacái íiwitáise! ¿Càmítasicué píallawa cachàinica templo oro ícha? Bàaluitécáiná Dios ichùullaca wàawirináimi namànnínápináté irípiná yái temploca, íná yéewa cachàinica templo imànica oro. Iná iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanácué Dios yúuwichàidaca pía.

18 Càita nacái, píacué fariseoca, pidéuécá càì píimaca altar ìwali: 'Píimacaalí báisí báisísíwataa altar ípidená ìwali pimànnínápiná áiba wawási, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacànñiri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá càì pimànicani, càmicáiná máini cachàinírica altar ípidená; quéwa picàlidacaalíni ofrenda ípidená ìwali, yái pírái nanuérimica iyúwa sacrificio náacaténá Dios icàaluíniná, yási iwàwacutá pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yúuwichàidaca pía, máincáiná cachàinica ofrenda altar ícha', càì péewáidacuéca wenàiwica pichíwa iyúwa nachìwáidáanápíná áibanái, píacué fariseoca.

19 ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! ¿Càmítasicué píallawa cachàinica altar ofrenda ícha? Bàaluitécáiná Dios ichùullaca wàawirináimi namànnínápináté irípiná yái altarca, íná yéewa cachàinica altar imànica ofrenda. Iná iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanácué Dios yúuwichàidaca pía.

20 Píacué fariseoca. Càmitacué péewáida wenàiwica báisíiri tàacáisi iyú. Núumacué píri cawinácaalí ímérica 'báisi báisísíwata altar ípidená ìwali', yá idéca nacái càì ímaca náipidená ìwali cawinácaalí ofrenda iyéerica altar ínata. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanáté áibanái írí.

21 Yá nacái cawinácaalí ímérica 'báisi báisísíwata templo ípidená ìwali', yá idéca nacái càì ímaca Dios ípidená ìwali, Dios imàacacáiná íiwitáise iyamáanápínáwa templo írìcu. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanáté áibanái írí.

22 Yá nacái cawinácaalí ímérica 'báisi báisísíwata capíraléeri cáli ípidená ìwali', yá idéca nacái càì ímaca Dios yàalubái ípidená ìwali iyéerica chènuniré, idéca nacái càì ímaca Dios ípidená ìwali, Dios iyacáiná chènuniré. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa íimáanáté áibanái írí. Canáta yéewaná ichìwáidaca áibanái càide iyúwacué péewáidáaná nía pichíwa iyúwa, píacué fariseoca.

23 "¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios írì, abéerinama néená níái diyéyéica imanúbaca píbanacaleca púbéeyéica, níái menta, anís nacái, comino nacái, càide iyúwaté Dios ichùullánacué pímaacaca írì bànacalé ofrenda iyú sacerdotenái iyáapíná. Quéwa, càmitacué picùa wenàiwicanái machacànñiri iyú, càmitacué nacái píicá áibanái ipualé, càmitacué nacái píaca Dios icàaluíniná. Iwàwacutácué càì pimànica, quéwa píacué píyamáida pímaaca píasu cawènníriwa ofrenda iyú

Dios irípiná.

²⁴ ¡Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéeyéica áiba wenàiwica, píacué fariseoca, píimacáinacué píwaliwa píalimáanása péewáidaca wenàiwica Dios iwali, quéwa càmitacué báisi píaliacawa Dios iwali! Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica ichábáidéerica iirapináwa úni wáluma yéewibàa imàacacaténáwa néeni awása, ipíchaná liraca iríwa casaquèeri única, néese ráunamáita meedá iwetúaca manuúri camello casaquèeri. Càitacué pía, píimànicáinacué cáaliacáiri iyú púubéeri wawàsica iyúwa píawirináimi íiwitáise íimáaná, quéwa matuíbanáiri iyú meedá píimáichacuéca Dios itàacái máinírira iwàwacutáca weebáidaca.

²⁵ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yúuwicháidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pímànicuéca madécaná wawàsi cáaliacáiri iyú càide iyúwaté píawirináimi yéewáidáaná, yá macái wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca píiwitáise. Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quírápieli nacái wáibéeyéica íinatabàawa. Quéwa máinícué báawaca píiwitáise píwàwalicu càide iyúwa bacàa ipuniéchúacawa casaquèeri iyú, peedáicáinacué píríwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacái yái báawéerica píimàníricuéca.

²⁶ ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! Iwàwacutácué masacàaca píimànica píiwitáisewa píwàwalicúisewa quéechacáwa. Masacàacaalícué píimànica píiwitáisewa, yási masacàaca Dios íicápiná macáita yái píimàníricuéca.

²⁷ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yúuwicháidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa càlicullimi nabáidéerica íinatabàa cayábawa cabalèeri iyú. Cayábéeyéi íicacánáwa íinatabàawa càlicullimica, quéwa ipuníacawa yéetánimi yáapi iyú, macái íiwitáaná casaquèeri iyú nacái.

²⁸ Càitacué pía nacái píacué fariseoca: Macái wenàiwica nayúunáida cayábacuéca píiwitáise, quéwa máinícué píiwitáise pucháibéeri idéca ipuníadacuéca píwàwa báawéeri iyú.

²⁹ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yúuwicháidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pidécuéca píimànica cayábanaméeyéi capli profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáulé píwàwalicáinásacué níai Dios yàasu profetamica, icálidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmallcúise. Pidécuéca pichùniaca cayábéeri iyú nacái nàasu càlicullimica áibanái cayábéeyéimica íiwitáise.

³⁰ Néese pidécuéca càì píimaca: ‘Wàyacaalíté bàaluité wàawirináimi yàasu èerimíté, yá càmitaté wayúudàa nanúaca Dios yàasu profetanáimicatá’, càicué píidéca píimaca.

³¹ Iná pidécuéca picálidaca píináwanáwa píaliacawa píawirináimicuéca nía, níara inuyéicaté Dios yàasu profetanáimica.

³² ¡Siùca nacáide mesunamáita píimáaláidapínacué píimànica yái báawéerica píawirináimi idábéericaté imànica!

³³ “¡Píacué àapi nacáiyéica íiwitáise! ¡Píacué caculáléeyéica íiwitáise! ¡Càmítacué píalimá pichúuliacawa fícha yái yúuwicháacáisi iyéerica infierno irícu!

³⁴ Iná nubànùapínacué píataléwa nàasu wenàiwicawa icálidéeyéipiná tàacáisi nunùmallcúise, nàusunái profetanái, nàusunái cáaliacáiyéi nacái, nàusunái yéewáidéeyéi wenàiwica nacái. Quéwa, nùaliacawa pinúapínacuéca abénaméeyéi néená, píatàapínacué abénaméeyéi néená cruz iwali, picapèedáidapínacué

abénoméeyéi nacái judiónái yéewáidacàalu irìcu, pipiadáidapinácué nía yàcalé ìicha áiba yàcalé nérépiná.

³⁵ Iná Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué israelitaca, nàwàlìse macáita cayábéeyémica íiwitáise píawirináimicué inuéyícaté, nanúacatáiseté Abel, yái cayábéerimica íiwitáise, àta nanúacatalétaté nacái Dios yàasu profeta Zacarías, yái Berequías ìrimicaté, plawirináimicué inuéricaté templo ibàacháwalená irìcubàa, bamuchúamibàa náicha altar, templo nacái.

³⁶ Péemiácué cayábani, Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùcade ìwalìse macáita yái báawéerica pimànìricuécá nalí, níái nùasu wenàiwicaca”, ìimaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³⁷ Néese Jesús ìimaca: “¡Píacué Jerusalén iyacàlená mìnanaíca, píacué inuéyéica Dios yàasu profetanái, pinúacuécá áibanái nacái ìba iyú, níái wenàiwica Dios ibànuéyéica icàlidaca píricué tàacáisi inùmallicuise! ¡Manùba yàawiría nuwàwacaté nùwacáidacuécá nucùaca pía càide iyúwa cawámai ùwacáidacaalí ucùaca uénibewa ubáiná yáapiréwa! Quéwa càmitacué píwàwa nucùaca pía.

³⁸ Iná péemiácué cayába, máiséeyéipiná picapèemicuécá, idécanáami piùwidenái imànicuécá ùwicái píipunita.

³⁹ Yá núumacué nacái pírí, siùcáise de càmitacué píicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèerica Wacuèriná Dios ípidená ìwali, Dios ibànuèerica walí!’ càipinácué píimaca nùwali”, ìimaca yái Jesúsca.

24

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Néeseté Jesús yàacawa templo ìicha. Idècunitàacá yàacawa, wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha mawiénita irí. Yá wadàbaca watàanica irí templo ìwali, nàwali nacái cayábanaméeyéi capìca iyéeyéica templo itéese.

² Quéwa Jesús ìimaca walí:

—Péemiácué cayába yái núuméeyéicuécá pírí ìwali, níái capìca. Báisíta áiba èeriwa canácata capì yàasu ìba yáawinèeripinácawa áiba ìba ìnata. Macáita níái templocá itéeséeyéica namáalàapináta nacáíwa —ìimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néese Jesús yàacawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús yáawinacawa néré. Néese wía yéewáidacaléca wàacawa yàatalé watàanicaténá yáapicha méetàucuta áibanái ìicha. Yá wáimaca irí:

—Wawàwaca picàlidaca walí chácátáinacaalí ichàbapináwa yái picàlidéerica walí templo ìwali. ¿Càináica iyú wadépiná wáalíacawa mawiénica péenáíwaná pianàanápíná àniwa, èeri nacái imáalàanápínácawa? —wáimaca.

⁴ Néese Jesús ìimaca walí: “Píicácué pííchawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuécá pía ipíchawáise èeri imáalàapínácawa.

⁵ Manùbacáiná wenàiwica nàanàpiná icàlidéeyéipiná ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca ípidenèerica Jesucristo, israelita icuèrinápínaca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapiná manùba wenàiwica.

⁶ Nacàlidapinácué pírí madécaná ùwicái iinàwaná ìwali, áibanái imànínása úwi mawiénita, déecubàata nacái. Quéwacué, píicácué cáalu píawa iwàwacutácáiná càì namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èeriquéi.

7 Manùbacáiná áiba cáli néeseyéyi ipéliapiná áiba cáli néeseyéyi ípunitawa, áibanái gobierno namànipináca ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá manùbéeyéi wenàiwica néetápinácawa mápicái iyú, cáli nacái icusúapinácawa madécaná cáliwa.

8 Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbáanéerica yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa èusu èeri umusúadacaténá íicá èeri.

9 “Néese náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali náiwacanáiná iríwa peebáidacáinácué nutàacái. Yá namànipinácué píri báawéeri, yá nanúapinácué píawa. Macái èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáinácué nutàacái.

10 Néenialípiná manùbéeyéi wenàiwica nawènúadapiná nuícha náiwitáisewa namànicaténá nabáyawanáwa. Yá báawapiná naicáyacacawa, nacháawàayacacawa.

11 Madécaná iwicùlidéeyéi cachìwéeyéi yàanàpináca icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná natàanlínása nacái Dios inùmallicúise, yásí nachìwáidapiná madécaná wenàiwica.

12 Néenialípiná iyaca madécaná báawéeriwa, íná batéwa macáita càmítapiná cáininá naicáyacacawa.

13 Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetácatalétawa, nuwasáapiná níawa Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha.

14 Yá nàapinácawa macái cáli ínatalé nacàlidacaténá yái tàacáisi cayábéerica ímíerica Dios icùuca yáasu wenàiwicawa yéewacaténá macái èeri mìnánái néemiàcani; néese èeri ímáalàapinácawa macáita.

15 “Bàaluité profeta Daniel itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicúise icàlidéerica walí áiba báawéeri casaquèeri wawàsi iináwaná ìwali abéeri wenàiwica imàníripináca templo írìcu, aléde càmícataléca Dios íbatàa wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacaténá imànica templo Dios ícha. Piicácaalípinácué yái báawéerica íyéeripináca templo írìcu—píacué iléeyéica yái tàacáisica, péemiàcué cayábani—íná piicácaalípinácué yái wenàiwica iyaca néré, yásí iwàwacutácué pipiàcawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

16 Yásí cawinácaalí iyéeyéica cháí Judea yáasu cáli ínata, iwàwacutá napiàcawa dúli inàliméeri nérépiná.

17 Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmíta nèepùa nawàlùacawa nacapèe írìculéwa needacaténá nàasuwa ipíchawáise napiàcawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

18 Cawinácaalí iyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmíta nèepùawa nacapèe néréwa, íbatàa needáanápiná nabàlewata, iwàwacutá càmíta nèepùawa ipíchawáise napiàcawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

19 ¡Nàuwichàapináwa manuísíwata cawinácaalí inanái idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yéeyéica quírasli líra íinisi, càmícáiná náalímá napiàcawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa!

20 Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipiàcawa uníabépi, máinicáinácué càulenáca píacawa, càmíta nacái sábadò írìcu judiónái iyamáidacatáicawa, ipíchaná nabàllacuéca pícha yàcalé iwáiná inùma pimusúacatáisepináwa yàcalé ícha.

21 Néenialípiná wenàiwica yùuwichàapinácawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siuca

nacáide. Càmiripináta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeri ícha càiripinátawa cháí èeri írìcu.

²² Càmicaalí Dios imàaca maléenéeripináni yái yùuwichàacáiscatá, yásí macái èeri mìnanaí yéetápinácawatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripinàcani cáiminácáiná iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa.

²³ “Néese néenialípiná áibanáí ímapiná piríwa: ‘Aqualécué piicáca, chácata iyaca yái Mesíasca’, càipiná náimaca; áibanáí nacái náimapinácué piríwa: ‘Picácué Mesías iyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipiná náimaca. Quéwa, picácué peebáida nalíwani.

²⁴ Manùbácáiná cachíwéeyéi yàanàpiná, icàlidéeyéipiná ichíwawa Mesíasca nía, judío icuèrinápinása; áibanáí iwicùlidéeyéi nacái nàanàca icàlidéeyéipiná ichíwawa. Náimapiná natàanínása Dios inùmaliçuése. Yá namànipiná yái càmirica wenàiwica idé imànica. Càita náasáidapiná nachàiniwa nachíwáidacaténá èeri mìnanaí. Náalimáidapiná nachíwáidaca nacái Dios yàasu wenàiwica, níái Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Càmicaalí Dios yàasunáí iicá íchawa cayábani, yásí cachíwéeyéi náalimá nachíwáidaca nía nacái.

²⁵ Nudéca nùlàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapinácawa.

²⁶ Iná náimacaalícué pirí: ‘Aqualécué piicáca Cristo iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri’, picácué píawa néré. Náimacaalícué nacái pirí: ‘Piicácué chácataníira Cristo iyaca capí imàdàaná írìcu, ibàacawa’, picácué peebáidani.

²⁷ Nùcáiná nùcaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnanaí naicáca nùcànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icánáaná macáita capíraléeri cáli ìwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càicata nacái nùapinácawa néese àniwa nuénáiwana yàanàcatáíwa, núa asiali Dios néeséerica. Càmita nùawa ibàacanéeri iyúwa.

²⁸ Màulenéeri iyú piicápinácué chábàanácaalí nùacawa càide iyúwacué píalíánáwa alénácaalí yéetéerimiwa írìawa piicácinácué manùbèeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa”, ímaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁹ Jesús ímaca walí: “Néenialípiná ichàbacanacáitawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri icamaláná, yá nacái quéri càmitapiná amalá icànaca. Dùlupùta nacái nacaláapináwa chènuníise. Yásí cachàiníyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

³⁰ Néese macái èeri mìnanaí iicápiná abéeri wawàsi chènuníise imàaquéeripináca náalíacawa nùanànapiná, núa asiali Dios néeséerica. Yá náichàanipiná nacalùniwa níái macáita èeri mìnanaíca. Néese naicápiná núa, núa asiali Dios néeséerica, nùanàpiná acalèe yèewíise cachàiníri nuíwitáise iyúwa, mèlumèlúiri iyú nùcúacaténá macáita.

³¹ Yá nubànùapiná nùasu àngelnáíwa napùllacaténá trompeta cachàiníri iyú nàwacáidacaténá macáita wenàiwica nuedéeyéica nùasunáipináwa. Càipiná nùwacáidaca nulíwa nía àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanúíca cháí èeri írìcu, èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléca.

³² “Péemiácué cayába comparación higuera yéetaná ìwali: Càisinàcaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píalíacuéca mawiénica camuí.

³³ Càita nacái piicácalípinácué ichàbacawa macáita yái nùcàlidéericuéca pirí ìwali, yásí píalíacuéca mawiénica núa, nùanápináwa néese àniwa, núa asiali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capí inùma írìcu, iwàlùanápináwa capí iriculé.

34 Péemiacué cayábani, macáita yái siùquerica tàacáwa nucàlidacuéca piri ìwali, macáita ichàbàanápínacawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínaca néenialíwa.

35 Yái capíraléeri cáli, èeriquéi nacái namàalàapínacawa áibaalípiná, néese nutàacái càmita imàalàapínáwa. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwa nucàlidáná piríni.

36 “Quéwa canácata yáaliériwa chácátáinápínacaalí yái èerica, chènuniiséeyéi ángel nacái càmita nàalíawa, núa nacái Dios Íirica, càmita nùalíawa chácátáinápínacaalí èeri, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

37 “Mawiénicaalípiná nuénáiwana nùanàcatáipínáta àniwa, núa asiali Dios néeséerica, yásí wenàiwicanái nàypínaca càide iyúwaté èeri mìnanaí iyáanáté Noé yàasu èerité.

38 Bàaluité èeri ipíchawáiseté úni yéesacawa macáita cáliquéi, macái èeri mìnanaí nàyacaté matúibanáita Dios Íicha; nayáacaté nayáacaléwa, nàiracaté nacái nàiracaléwa. Needacaté nacái náinupínáwa. Càité namànica àta Noénái iwàlùacatalétatéwa arca iriculé.

39 Càmitaté èeri mìnanaí yeebáida mawiénicani yái yùuwichàacáisica. Néeseté yáta manuúri yeesacái yàanàca, yá macáita néetácawa càmiyíecaté iwàlùawa arca iriculé Noénái yáapícha. Càita nacái yùuwichàacáisi yàanàpínáwa ráunamáita èeri mìnanaí ìwali áiba èeriwa nùanàcatáipínáta àniwa, núa asiali Dios néeséerica.

40 Néenialípiná pucháiba asianái yèepuníyéipínacawa manacúalibàa. Angelnáí itépiná abéeri asiali, abéeripíná nacái imàacawa néenita.

41 Yá pucháiba inanáí namulúapínaca nàyaca ituinási. Angelnáí itépiná abéechúa, abéechúapíná nacái imàacawa néenita.

42 “Picùacáitacué nùanàca, càmicáinácué píalíawa nuénáiwana nùanàcatáipíná, núa Píiwacalícuéca, chácátáinápínacaalí nùanàca àniwa.

43 Péemiacué cayába comparación: Caplí íiwacalí yáaliacaalíwa càinacaalípiná hora írìcu cayéedéeri yàanàa táiyápitá, yá càmita caplí íiwacalí íimácátá, càmita nacái íbatàa nawàlùacawa icapèe iriculé nayéeduacaténá yàasutá. Càmita quéwa caplí íiwacalí yáaliawa càinacaalípiná hora írìcu cayéedéeri yàanàa.

44 Càicata nacáicué pía. Pichùnàcué píiwitáisewa picùacaténácué nùacawa néese, núa asiali Dios néeséerica, nùacáináwa néese àniwa càmicatáipínátacué picúa nùanàa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

45 Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Péemiacué comparación: Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa caplí íiwacalí yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéerica nacái íiwacalí itàacáíwa machacàníri iyú. Iná yái caplí íiwacalíca, ipíchawáise yàacawa icapèe íichawa, yá ichùulíaca yàasu wenàiwicawa icúanápiná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapíná èeri imanùbaca.

46 Néesecáwa caplí íiwacalí yèepùacaalípináwa néese àniwa, yá casíimáica yàasu wenàiwica imànicaalícáwa càide iyúwa íiwacalí íimáanáté írì.

47 Péemiacué cayábani, caplí íiwacalí imàacapíná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yácáiná yàasu wenàiwica íibaidacaté cayába íiwacalí írìpináwa, idècunitàcá canáca yái íiwacalíca.

48-50 Quéwa caplí íiwacalí yàasu wenàiwica báawacaalí íiwitáise, yá iyúunáidacaalí íiwacalí idècuníacawa càiripínáta, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéiwa íibaidéeyéi, yá iyamáidaca íibaidaca iyáacaténá manuú

iyáacaléwa, ìiraca nacái, icàmáanápíná nacái icàméeyéi yáapicha, yáta ìiwacali yèepùapínáca yàanàaca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàaca, abéeri hora nacái càmliri yáaliáwa ìwali ìiwacali yàanàanápíná.

⁵¹ Yásí capli ìiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica. Yá yùuwichàacawa càide iyúwa pucháibéeyéi ìiwitáise nàuwichàanáwa infierno irícu. Yásí náicháanápíná báawanama, naamíapínáca nayéiwa nàuwichàacái iyúwa”, ìimaca yái Jesúsca.

25

La parábola de las diez muchachas

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wía comparación iyú, yá ìimaca walí: “Néenialpíná, ipíchawáise Dios icùaca macáita wenàiwicanái, yá abenaméeyéi nacùapíná nùacawa néese, quéwa áibanái càmita nacùa nùacawa néese. Càica níade iyúwa diez namanùbaca mànanacánái. Péemlàcué comparación: Mànanacánái needáca nàasu lámparawa nàacaténáwa fiesta casamiento néré. Yá nabàlùacawa bàachawáise capli ìicha, nacùaca abéeri asiali yàanàaca idécánámi yeedáca iríwa yàacawéetúawa, yéewanápiná nawàlùacawa náapicha fiesta irículé.

² Cinco namanùbaca mànanacánái màiwitáiseeyéi. Aibanái cinco namanùbaca cáalíacáiyéi nacái.

³ Níái màiwitáiseeyéica meedá natéca nàasu lámparawa, quéwa càmita naté lámpara ituní napuniáadanápíná àniwa nàasu lámparawa.

⁴ Níái cáalíacáiyéica natéca ituní yàalupíná nàasu lámpara yáapichawa.

⁵ Néese idécuníacatéwa yái asiali yeedéericaté yàacawéetúawa, ìná iwàwacutá mànanacánái icùaca nía máadáini. Yá cadapùleca macáita mànanáica. Néese naimáca náichawa.

⁶ Néeseta quéwa catá bamuchúami yáta mànanacánái yéemíaca áibanái imáidaca nalí cacháinliri iyú. Yá naimáca mànanacánái irí: ‘Aca níara, piacué píipunitáidaca nía’, naimáca.

⁷ Yá nacawàacawa macáita níái mànanáica. Yá nachùniaca nàasu lámparawa.

⁸ Níái màiwitáiseeyéica meedá naimáca cáalíacáiyéi irí: ‘Pìucùacué walí achúmáana ituní, wàasu lámparacáiná ichacàca yàacawa’, naimáca.

⁹ Quéwa cáalíacáiyéi ìima nalí: ‘Càmírita, canácáiná walí cayába wàasupíná, píripínacué nacái. Piacué picutáca píriwa aléera nawéndacataléca’, naimáca nalí.

¹⁰ Néese idécunítacá màiwitáiseeyéi nàacawa nawèniacaténá naliwa lámpara ituní, yá asiali yàanàaca yái yeedéericaté yàacawéetúawa. Néese níái cáalíacáiyéica mànanáica ichùnièyèicaté yàasuwa, nawàlùacawa náapicha fiesta casamiento néré. Yá nabàlìaca capli inùma.

¹¹ Néese níái màiwitáiseeyéica nàanàaca néré. Yá namáidaca capli inùma néeni. Naimáca: ‘Wáiwacali, piacùwa walíni yái capli inùmaca’, naimáca irí.

¹² Néese quéwa ìimaca nalí: ‘Péemlàcué cayábani, càmitacué nùalía nuicáca pía’, ìimaca nalí”, ìimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús ìimaca walí iyéeyéica yáapicha: “Càita nacái iwàwacutácué picùaca nùanàaca néese àniwa. Picùacué cayába nùanàaca néese àniwa, núa, asiali Dios néeséerica, càmicáinacué píalíawa chácátáinápínácaalí èeri nùawa, càinàcaalípiná hora irícu nacái, càmitacué píalíawa”, ìimaca yái Jesúsca.

La parábola del dinero

¹⁴ Néeseté Jesús yéewáidaca wía áiba comparación iyú. Yá ìimaca walí: “Néenialpíná ipíchawáise Dios icùaca macáita, càicanide iyúwa càasuíri asiali

idènièrica yàasu wenàiwicanáíwa. Péemiacué comparación: Ipíchawáise càasuíri asiali yàacawa áiba cáli nérépiná, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá yàaca nachàba yàasu platawa nacúanápiná iríni.

¹⁵ Yá náiwacali yàaca abéeri ichàba cinco mil namanùbaca moneda máiníyíei cawènica. Yàaca nacái áiba ichàba pucháiba mil namanùbaca. Yàaca nacái áiba ichàba abéeri mil namanùbaca. Yái náiwacali yàaca nachàba càide iyúwa nálimáaná náibaidaca, namànicaténá nàasu wawàsiwa náiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yàacawa náicha áiba cáli néré.

¹⁶ Yái asiali idènièrica cinco mil namanùbaca, yàacawa caqualéta imànicaténá yàasu wawàsiwa íiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yeedáca áiba cinco mil namanùbaca moneda íiwacali irípináwa ipualé yái plata íiwacali yèericaté ichàba.

¹⁷ Càita nacái imànica yái áiba asialica idènièrica pucháiba mil namanùbaca imàniripiná iyú yàasu wawàsiwa. Yá yeedáca áiba pucháiba mil àniwa íiwacali irípináwa.

¹⁸ Quéwa yái asiali idènièrica abéeri mil meedá yàacawa, yá íicaca cáli yèewiré, yá ibàllaca plata cáli iriculé. Càita ibàacaca íiwacali yàasu platawa.

¹⁹ “Madécaná èeri idénáami, yá yèepùacawa néese àniwa yái náiwacalica. Néese imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa, níái yeedéeyéicaté íicha plata, yáííacaténáwa náicha càisimalénácaalí needá náiwacali irípináwa.

²⁰ Quéechacáwa yái asiali yàanàaca íiwacali yàataléwa, yái idènièricaté cinco mil namanùbaca moneda, yá yàaca diez mil namanùbaca moneda íiwacali iríwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, piacaté nuchàba cinco mil namanùbaca. Siücade pidèniaca áiba cinco mil namanùbaca àniwa nuedéerica pirípiná’, íimaca irí.

²¹ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacàniri iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacàniri iyú achúméerina iyú, iná numàaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá piríwa nàasu casímáicaténá pía núapicha’, íiwacali íimaca irí.

²² Néese àniwa, yái asiali yàanàaca nacái íiwacali yàataléwa, yái náiwacali yèericaté ichàba pucháiba mil namanùbaca moneda, yá yèepùadaca báinúaca mil namanùbaca íiwacali iríwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, piacaté nuchàba pucháiba mil namanùbaca. Nudéca nuedáca pirípiná pucháiba mil namanùbaca àniwa’, íimaca irí.

²³ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacàniri iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacàniri iyú achúméerina iyú, iná numàacaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá piríwa nàasu casímáicaténá pía núapicha’, íiwacali íimaca irí.

²⁴⁻²⁵ “Néese nacái yái asiali yàanàaca íiwacali yàataléwa, yái náiwacali yèericaté ichàba abéeri mil namanùbaca moneda. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, núaliacawa píwali caluérica píiwitáise, peedácáiná piríwa yàacási càmicataléca píbàna, píwacáida nacái piríwa càmicataléca píibaida. Iná cáaluca núa, yá nùaca nubàllaca píasu plata cáli iriculé. Siücade nuèpùada pirí àniwa píasu plataca’, íimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Báawéeri píiwitáise, càmita píibaida nulí cayába, ínuca pía nacái. Pínáidacaalíwa núwali nuedáaná yàacási càmicataléca nubàna, nùwacáidáaná nacái nulíwa càmicataléca nuíbaida, néese ¿cánáté càmita píimàaca nàasu plata caja néré, yéewanápiná inísàacawa nulípiná achúmáana quirítatá àniwa?’ íiwacali íimaca irí.

²⁸ Néese náiwacali íimaca yàasu wenàiwicanáí iríwa: ‘Peedácué íicha níái abéeri mil namanùbaca monedaca. Píacué iríni yái idènièrica diez mil namanùbaca’, íimaca yái náiwacalica.

²⁹ ‘Níacáiná macáita íibaidéeyéica cayába nulípiná, yá numàacáanápíná nacùaca madécaná mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí càmíiyéica íibaida cayába, càmite numàaca náibaidaca nulípiná quirínama.

³⁰ Píacué píúcaca yái wenàiwica canéerica iwèni méetàuculé máiniiri catácatalé. Wenàiwicanáí náicháanípíná manuúsiwata, yá naamíapíná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa’ ”, íimaca yái Jesúsca.

El juicio de las naciones

³¹ Néeseté Jesús íimaca walí àniwa: “Núa asiali Dios néeséerica, nùanàpiná cachàiniiri iyú, nucamalá írìcuwa, cáimiétaquéeri iyú nacái, cachàiniiri nuíwitáise nacái nuçàcaténá macáita èeri mìnanaí. Yá nùanàpiná macái àngelnáí yáapichawa. Yá núawinacawa nùasu yàalubáisi mèlumèluíri íinatawa nuçàcaténá macáita.

³² Nàwacáidapíná nùatalé macái èeri mìnanaí. Yá nùwacáidapíná náichawáaca nía pucháiba yàalusipíná càide iyúwa píraí icuèriná iwacáidacaalí ipira ovejanáíwa cabranáí íicha.

³³ Yá nùwacáidapíná nulípináwa nùasunáí ovejaca nuéwápuwáise mawiénita nulí, quéwa nùwacáidaca cabranáí nuíchawa apáuwáisepiná meedá.

³⁴ Néese núa, yái icuèrica macáita, núumapíná nalí iyéeyéica núapicha nuéwápuwáise. Yá núumapíná nalí: ‘Aqualécué núapicha, píacué Núaniri Dios yàasunáica, Dios imàaqueeyéica casímáica. Peedácué píriwa yái cayábéeri yàaléca wamàniiricátécué píripíná wadàbacaalíté èeriquéi, yái yàcalé picùacatalépinácuéca macáita wenàiwica.

³⁵ Bàaluitécáiná, máapicalíté núa, píacátécué nuyáapíná. Macàlacaalíté nuwàwa, píacátécué nuirapíná úni. Nùacaalítéwa déecuise nùasu cáli íichawa, peedácatécué píataléwa núa.

³⁶ Canácaalíté nubàle, píatécué nubàlepiná. Cáláicacaalíté núa, picùacátécué núa. Náucacaalíté núa presoíyéi ibànaliculé, pianàacátécué písímáidaca núa’, càipíná núumaca nalí.

³⁷ Néese níái cayábanaméeyéica íiwitáise náimapíná nulí: ‘Wáiwacali, ¿càicalínáté waicá máapica pía, yáté wàaca píyáapíná? ¿Càicalínáté waicá macàlaca píwàwa, yáté wàaca píiraca úni?

³⁸ ¿Càicalínáté waicá píacawa déecuise píasu cáli íichawa, yáté weedáca wàataléwa pía? ¿Càicalínáté waicá canáca píbàle, yáté wàaca píbàlepiná?

³⁹ ¿Càicalínáté nacái waicá cáláicaca pía, yáté wacùaca pía? ¿Càicalínáté nacái píyaca presoíyéi ibànalicu, yáté wàaca wasímáidaca pía?’ càipíná náimaca nulí.

⁴⁰ Néese núa, yái icuèrica macáita, núumapíná nalí: ‘Péemiacué cayába. Pimànicáinatécué cayábéeri nuénánáí irí, éwita nalípiná níái càmíiyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái pimàniiricuéca nalí càide iyúwacué pídeca nacáicaalí pimànica nulíni’, càipíná núumaca nalí.

⁴¹ “Néese núumapíná nalí níái iyéeyéica apáuwáise nuícha: ‘Píacuéwa nuícha, píacué báawéeyéica Dios íicáca íiwitáise. Píacuéwa quichái írìculé càmírìca íchacàwa càiripinèerita iyaca Dios imànírìca nalípiná, yái Satanásca, nía nacái Satanás yàasu àngelnáica.

⁴² Bàaluitécáiná máapicalíté núa, càmítatécué pía nuyáapíná. Macàlacaalíté nuwàwa, càmítatécué pía nuíra úni.

43 Nùacaalíté déecuise nùasu cáli íchawa, càmitatécué peedá pìataléwa núa. Canácaalíté nubàle, càmitatécué pia nubàlepiná. Cúláicacaalíté núa, càmitatécué picùa núa. Náucaacaalíté núa presoiyéi ibànaliculé, càmitatécué pia pisíimáidaca núa', càipiná nùumaca nalí.

44 Néese náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínáté waicá máapicaté pia, macálacaalíté piwàwa nacái, cúláicacaalíté pia nacái? ¿Càicaalínáté waicá piacawa déecuise piasu cáli íchawa? ¿Càicaalínáté waicá piyaca presoiyéi ibànalicu nacái? ¿Càicaalínáté waicá canáca pibàle? ¿Càicaalínáté càmita wayúudàa pia?' càipiná náimaca nulí.

45 Néese nùumapiná nalí: 'Péemiácué cayába, càmicáináté pimàni cayábéeri nuénánái irí, éwita nalípiná níái càmiyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái càminácuéca pimànica nalí cayábéeri càide iyúwacué càmicaalí nacái pimàni nulítani', càipiná nùumaca nalí.

46 Néese níái báawéyéica íiwitáise nàapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iriculé, yái yùuwichàacáisi càmirica imáalàawa. Níata quéwa cayábanaméyéica íiwitáise nawàlupínacawa yàcalé iriculé nadèniacataléca nacáucawa càmiri imáalàawa", íimaca yái Jesúsca.

26

Conspiración para arrestar a Jesús

1 Idécanaamité Jesús icálidaca walíni, wía yéewáidacaléca, yái íimaca walí:

2 —Píalíacuécawa iyaca wapíchalé pucháiba èeri ipíchawáise namànica Pascua yàasuná culto. Yánica abénaméyéi wenàiwica presopináca namànica nùawa namàacacaténá áibanái natàtàaca núa cruz íwali, núa asiali Dios néeséerica — íimaca yái Jesúsca.

3 Néenialíté sacerdote íiwacanánái nàwacáidáyacacawa judío íiwacanánái yáapicha Caifás icapèe manuíri iriculé, yái sacerdote íiwacalíná íipidenéericaté Caifás.

4 Yá náináidacawa, natàaníca nacái, namànica wawási náapichawáaca náibàanápínáté Jesús ibàacanéeri iyú nanúacaténáni.

5 Quéwa macáita náimaca nalíwáaca:

—Íwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irícu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

6 Néeseté Jesús iyaca Betania iyacàlená irícu, Simón icapèe irícu, yái Simón ichùnièricatéwa cháunási lepra íicha.

7 Néese abéechúa inanái ùacawa Jesús yàatalé. Udèniaca achúméechúa catùa cawèníri íba alabastro icatùalená, ipuniéchúawa séenási pumèníri iyú, máiníri cawènica. Idécunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa, yái ùucùaca yái séenási pumènírica Jesús íiwita íwali.

8 Néese wía, Jesús yéewáidacaléca, waicácáiná yái umàníríca, yái calúaca wía. Yá wadàbaca wáimaca:

—Máiní báawéeriquéi úcáanáca meedá canéeri iwèni iyú yái pumènírica isàni cawènírimica.

9 ¿Cánáté càmita uwéndani, manùba platapínacáinátani, uyúudàanápíná catúlécaneyéi wenàiwicatá? —wáimaca.

10 Jesús yéemiaca yái wáimáanáca, yái íimaca walí:

—Picácué pisáiwica ulí wawási. Yái umàníríca nulí máiníri cayábacani.

11 Catúulécaneéyéi wenàiwica nàypinácué píapicha mamáalàacata càiripináta íná yéewacué píalímá piyúudàaca nía piwàwacatáicacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càimírira iyapíná piapichacué càiripináta cháí èri írìcu.

12 Udéca ùucùaca perfume nùwali, nusànipíná nabàllacaténá nuinámi, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

13 Péemiácué cayábani, àta alénácaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èri írìcu íiméerica nuwàwaca nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, yá nacàlidapíná uináwaná ìwali úái inanáica, umànicáiná nulí cayábèeri, yá nawàwalipíná úa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

14 Néeseté abèeri wéná wía Jesús yéewáidacaléca docenácate wamanùbaca, íipidenéerica Judas Iscariote, yàaca itàanica sacerdote íiwacanánái yáapicha.

15 Judas íimaca walí:

—¿Càinácué imanùbaca pía nulí nutécaalícué pía Jesús yàatalé píibàacaténácuéni? —íimaca yái Judas Iscariote. Néese nacàlidaca írìni nàanápínaté írì treinta namanùbaca moneda, níái plata cawèniyéica, báinúaca quéeri iwènicatái.

16 Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càinacatáinápíná yáalímá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

17 Idàbàanéeri èeri yàanàacaté judíonái yàasu culto Pascua yaalí, nayáacatáica pan càimíri idènia levadura. Yáté èerica, wía Jesús yéewáidacaléca wasutáca wéemíawa Jesús. Yá wáimaca írì:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapíná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténá wáapichani? —wáimaca.

18 Yá íimaca walí:

—Píacuéwa Jerusalén iyacàlená írìculé, abèeri asiali icapèe néré, càide iyúwacué númáanaté píri. Píimacué írì: ‘Yáara Yéewáidéerica wía íima píri: Mawiénica nùasu èeri nuétáanápínáwa. Yá nùacawa picapèe néré nuyáacaténá yàacàsi Pascua pinéerica nuéwáidacalénái yáapichawa, càì íimaca píri’, càicué píimaca írìwa —íimaca yái Jesúsca.

19 Néese abèenaméyéi wéná wía yéewáidacaléca nàacawa néré, yá namànica càide iyúwa Jesús ichùulianaté nía. Yá nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

20 Néese catáca wàwali, yá Jesús iyaca mesa iwéré wáapicha wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca.

21 Idècunitàacá wayáaca wayáacaléwa, yá íimaca walí:

—Péemiacué cayábani, abèeri péenácué itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

22 Yá idàbaca achúmaca wawàwa manuísiwata, yá wadàbaca wasutáca wéemíawani abéerinamata:

—Nuíwacali, ¿núasica? —wáimaca.

23 Jesús íimaca walí:

—Yái yáapúadéerica núapicha pan quírápieli írìculé, yácata itéeripínaca nùuwidenái náibàacaténá núa.

24 Iwàwacutá nuétácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmaliçué, núa asiali Dios néeséerica; quéwa, jmáinírìpiná yúuwichàacawa yái asialica itéeripínaca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayábatésica írítáni càmicaalíté imusúa íicá èeritá —íimaca yái Jesúsca.

25 Néese Judas yái íináidéericatéwa itéenápiná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Núiwacali, ¿núasica? —Ímaca yái Judasca. Néese Jesús ímaca irí:

—Báísita, píacatani —Ímaca yái Jesúsca.

26 Néese idècunitàacá wayáaca wayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yáaca Dios irí cayábéeri íwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacúaca walíni. Ímaca walí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —Ímaca walí.

27 Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá yáaca Dios irí cayábéeri íwali yái uva ituníca. Néese ichábáidaca walíni, yá ímaca walí:

—Macáitacué píiracuéni.

28 Yácáiná yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz íwali manùbéeyéi wenàiwica írípínáwa, imàaquéerica nacái báisírìcani yái wàlisài wawàsi Dios imànírìca wenàiwicanái yáapícha iwasaanápiná níawa Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha. Nuétácawa yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

29 Quéwa núumacué píri càmita nuèpua nuìrapínáca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripíná nuìracataléta wàlisài uva ituní píapíchacué yàcalé írìcu Núaniri Dios icùacataléca macáita chènuniré —Ímaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

30 Néese idècanáamitè wacántàaca máisibáwanáita salmos, yá wàacawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlìmanáca.

31 Jesús ímaca walí:

—Macáitacué píwènúadapíná nuícha píiwitáisewa yáta catáquéi, néese píimàacapínacué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yáasu profeta itànàaná tàacáisi Dios ímèericaté nùwali. Dios ímacatè: ‘Nunúapíná yái icuèrica nupira ovejanáwa, néese nupira ovejanái napiapínácawa nacàlállacawa’, ímacatè yái Diosca.

32 Quéwa nudècanáami numichàacawa yéetácáisi ícha, yá nùapínácuécawa pípíchalé Galilea yáasu cáli néré, yásí nuípunitáidacuéca pía néréwa —Ímaca yái Jesúsca.

33 Néese Pedro ímaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí pícha íiwitáisewa, càicáaníta càmita càì numànica —Ímaca yái Pedroca.

34 Jesús ímaca irí:

—Péemí cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pímanípíná píchíwawa máisiba yàawíríca càmlínáca píalíawa nùwali, ipíchaná nanúaca pía nùapícha —Ímaca yái Jesúsca.

35 Quéwa Pedro ímaca:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapíchawa, càicáaníta càmitanica núcàlida nuchíwawa càmlínáca núalíawa píwali —Ímaca yái Pedroca. Yá macáita wía Jesús yéewáidacaléca càì wáimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

36 Néese Jesús yàanàaca wáapícha wía yéewáidacaléca bànacalé inàlìmaná néré ípidenácatalé Getsemaní. Yá ímaca walí:

—Píawinacuéwa cháí idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios ícha —Ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, nía nacái Zebedeo yéenibeca pucháiba ípidenéeyéica Santiago, Juan nacái. Yá Jesús yúuwichàacawa manuísiwata achúmácáiná iwàwa, cáalucáiná ínáidacawa, yái Jesúsca.

³⁸ Néese íimaca nalí:

—Máini achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwallcúsewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá piyaca. Nuwàwacué piacawéeridaca núa —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yàacawa napíchalé achúmáanata. Yá Jesús yúuwàa iriacawa inumáawawa cáli iwéré. Yá íimaca Dios irí: “Núaniri, cayábacaalí piwasàanáca núa ícha yái manuíri nuuwichàanápínacawa, yá piwasàaca núa. Quéwa càmicaalí cayába piwasàaná núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáanáwa”, íimaca isutáca yáawawa Dios ícha yái Jesúsca.

⁴⁰ Néeseçáwa Jesús yèepùacawa àniwa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàca nía íiméeyéicáita. Yá Jesús íimaca Pedro irí:

—¿Cánácué càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapíná piacawéeridacaténácué núa?

⁴¹ Picácué piimá piyaca. Pisutácué píawawa Dios ícha ipíchaná Satanás yáalimáidacuéca píá pimàniínápínácué píbáyawanáwa. Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicacacué piiná meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Néese àniwa Jesús yàacawa náicha pucháibáaná yàawiríapíná. Yá isutáca yáawawa Dios ícha. Íimaca: “Núaniri, càmicaalí cayába piwasàaná núa ícha yái yúuwichàacáisca, yásí pimàni nulí càide iyúwa piwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús yèepùa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yá íicáca nía íiméeyéica àniwa máincáiná cadapùleca núa báawanama.

⁴⁴ Yásí Jesús ímàacaca nía càita, yá yàacawa náicha àniwa isutácaténá yáawawa Dios ícha máisiba yàawiríánápíná àniwa càide iyúwa idéenáté isutáçawaca.

⁴⁵ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa. Yá Jesús isutáca yéemiàwa núa:

—¿Cánácué piimá piyaca mamáalàacata? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa? Idéca nùasu èeri yàanàca, núa asíali Dios néeseérica, presocatáipíná namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi inúaca núa.

⁴⁶ Pimichàacuéwa wàanácuéwa. Aca néese yái asíalica itéerica nuuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàanica, yá Judas yàanàca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica wía. Yàanàca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Naté espada machete nacáiri, àicu nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèeyéipínáca Jesús.

⁴⁸ Judas, yái itéeripínacaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalí quéecha càinápínácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yái asíali nutáidéeripínáca nusùsuèripínáca nacái inàni ìwali, yáçata Jesús. Yá píibàacuéni”, càité íimaca nalí yái Judasca.

⁴⁹ Iná Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá Judas íimaca Jesús irí:

—¿Catámiquéera, Nuíwacali! —íimaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa wáiwitáise iyáaná watáidáaná wenàiwica cáininéerica waicáca, wía judíoca.

50 Jesús íimaca irí:

—Pía nùacawéerináca, pimàni caquialéta yá piwàwéerica pianàaca pimànica —íimaca yáí Jesúsca. Néese níái yèeyéicawa Judas yáapicha nàacawa Jesús yàatalé, yá náibàacani. Yá nacùacani presoíri iyú.

51 Néese abéeri wéná wía Jesús yáapichéeyéica iwataàaca yàasu espadawa machete nacáiri. Yá yáalimáidaca ipéliacatátá, yá inúacatátáni espada iyú abéeri sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica. Quéwa isasàacáita yúuwi abéemàa.

52 Néese Jesús íimaca yéewáidacalé iríwa:

—Píiyàa piasu espadawa yàalu iriculéwa. Càmita cayába càì pimàniínáca, níacáiná macáita wenàiwica ipéliyéyéica espada machete nacáiri iyú néetápiná nacáíwa espada iyúwa.

53 ¿Càmita píaliíwa nuwàwacaalí nusutáca Núaniri Dios íichawa iyúudàanápíná nútátá, yásí ibànùaca nulí sesenta mil ichàbaníseta àngelnáicatá iyúudéeyéipíná nútátá?

54 Quéwa nupéliacaalí, nusutácaalí nacáí Dios íicha yàasu àngelnái, yá càmita núalimá nuuwichàacawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàcáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios inùmalicúise —íimaca yáí Jesúsca.

55 Néese Jesús isutáca yéemiíwa níái wenàiwicaca:

—¿Cánacué pianàa nùatalé cacáapisàiwaca espada, àicu nacáí píibàacaténá núa presoíri iyúpiná càide iyúwa píicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinácué nupéliapíná píipunita. Macáí èeri imanùbaca nudéca nùyaca templo iricu, nuéwáidacaalíté wenàiwica, yáté càmitacué píibàa núa néeni.

56 Quéwa píalimácué píibàaca núa siùcade yéewanápíná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàcáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios inùmalicúise —íimaca yáí Jesúsca. Néese macáita wía Jesús yéewáidacaléca wamàacaca Jesús abéerita. Yá wapiàcawa náicha.

Jesús ante la Junta Suprema

57 Níái íibèyéicaté Jesús natécani Caifás icapèe néré, yáí sacerdote íiwacalináca. Nía nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, judío íiwacanánái nacáí nàwacáidáyacacatéwa Caifás icapèe iriculé.

58 Pedro yàacawa náamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa iriculé yáí sacerdote íiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá yáawinacawa úwinái yèewi, níái icuèyéica templo. Pedro iyamáacawa néré íicátaténá càinácaalí ichàbacawa yáí Jesús.

59 Sacerdote íiwacanánái, nía nacáí Junta Supremanái ísraelita íiwacanánáica nacutáca cachìwéeri wawàsi Jesús ìwali, namàacáanápíná úwinái nanúaca Jesús.

60 Quéwa canáta nàanèeri ìwali wawàsi nanúanápíná Jesús éwita madécaná nacàlidacáaníta nachiwawa nacháawàacaténá Jesús íináwaná ìwali. Atata nàanáca pucháiba wenàiwica icàlidéeyéipínáté ichìwawa.

61 Náimaca:

—Yáí asiali íimacaté: 'Núalimá numáaláidaca Dios yàasu templo, yásí nubàlùadapínáni àniwa máisiba èeri iricu', càì íimaca —náimaca.

62 Néese yáí sacerdote íiwacaliná imichàa ibàlùacawa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita pitàani? ¿Càiná píimaca ìwali yáí nacàlidéerica píwali nacháawàanáca píináwaná ìwali? —íimaca.

⁶³ Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáaníta masànata náichani mamáalàacata, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íwacaliná ímaca írí àniwa:

—Nuchùlila pía cáuri Dios ípidená ìwali picàlidáanápíná walí báisíri iyúni. Picàlida walíni, ¿píatasica yái Mesíasca, judío icuèrinápináca, yái Dios íirica? — ímaca.

⁶⁴ Jesús ímaca írí:

—Yáca núa yái càide iyúwa píimáaná. Núumacué nacái píri áibaalípiná píicápinácuéca núa, núa asíali Dios néeseérica. Píicápinácuéca núa yáawinéericawa Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàiníríca náicha canánama nucúacaténá yáapícha macáita. Yá píicápinácuéca nacái nùnàaca àniwa acalèe yéewáise chènuníse —ímaca yái Jesúsca.

⁶⁵ Néese yái sacerdote íwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwítáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemíaca yái Jesús ímáanáca Dios ìwali. Yá sacerdote íwacaliná ímaca nalí:

—¡Yái asíali itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali! ¡Càmíta iwàwacutá wéemíaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali! Pidécuéca péemíaca itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios Íiricasani.

⁶⁶ ¿Càinásicué wamànica írí? —ímaca. Néese náimaca:

—Cabáyawanácani. Iwàwacutá yéetácawa —náimaca.

⁶⁷ Néese abénaméeyéi nàapísáidaca Jesús inàni. Nacapèedáidacani nacái. Áibanái nanúadáidaca nacái inàni ìwali.

⁶⁸ Nabàlía nacái ituí, yá náimaca írí:

—Píasa Mesíasca, yái wacuèrinása Dios ibànuerisa walí, ¡píiwicùlida, picàlida walíni cawínácaalí níai inúadáidéeyéica pía! —náimaca naicáaníca iquíniná.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁹ Pedro yáawinacawa iyaca bàacháwáise, yá inanái íibaidéechúa néré úacawa Pedro yàatalé. Yá úumaca írí:

—Pía nacái yèepuníritéwa Jesús yáapícha, yái Galilea néeseérica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa nèewi macáita níai wenàiwicaca. Yá ímaca: —Càmíta nùalíawa ìwali yái pitàaníríca nulí ìwali —ímaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná nanúacani Jesús yáapícha.

⁷¹ Néeseçáwa Pedro yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa itéeseérica. Yá áiba uicáca néréni, yá úumaca áibanái írí níai iyéeyéica néré:

—Yái asialiquéi yèepunítéwa Jesús yáapícha, yái Nazaret néeseérica —úumaca nalí.

⁷² Yá Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa báisí báisícata càminása yáalía iicáca Jesús. Ímaca:

—¡Càmíta nùalía nuicácani yái asialica! —ímaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

⁷³ Achúmáana tàacáwa àniwa, áibanái iyéeyéica néré nàacawa Pedro yàatalé. Yá náimaca írí:

—Báisíta píaca néená níai Jesús yéewáidacaléca pitàanicáiná càide iyúwa Galilea yáasu cáli néeseeyéi —náimaca írí.

⁷⁴ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichìwawa báawéeri tàacáisi iyú báawanama báisí báisísíwata Dios yáaliériwa. Pedro ímaca:

—¡Càmíta nùalía nuicácani yái asialica! —ímaca yái Pedroca, cáalucáináni. Yáta cawámai itàaca.

⁷⁵ Yá Pedro iwàwawica tàacáisi Jesús ím'éericaté irí: 'Ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichìwawa màisiba yàawiríà càmínáca píalíawa nùwali', càité ímaca yáí Jesúsca. Yá Pedro yàacawa náicha. Yá ícháníca cachàiníri iyú.

27

Jesús es entregado a Pilato

¹ Amalácaalíté nawicáu, yá macáita sacerdote íwacanánái abédanamata náiwitáise náapicha níái judío íwacanánái béeyéica nanúanápiná Jesús.

² Yá nadacùaca náichawa Jesús. Néese natécani Pilato yàatalé, yái gobernador romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

La muerte de Judas

³ Néeseté Judas, yái itéericaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, yá Judas iicáca natéca Jesús nadacuèrimi, gobernador romanosàiri yàatalé nasutácaténá gobernador ichùlianápiná úwinái inúaca Jesús. Iná Judas, iicáciná nanúanápinaté Jesús, yá achúmaca Judas ínáidacawa iwàwawa, báawaca iicáca yái imàninácaté. Yá Judas iwàlucawa nàatalé níái sacerdote íwacanánáica, nía nacái judío íwacanánái béeyéica. Yá Judas iwàwacaté yèepùadaca nalí yái plataca nèericaté irí itéénacaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, níái treinta namanùbaca moneda plata cawèniyéi báiúnúaca quéri iwènicatáica.

⁴ Judas ímaca nalí:

—Nuèpùadacué pirí yái plataca ipíchaná cabáyawanáca núa ìwalíse. Nudéca numànica nubáyawanáwa nutéénacué pía yàatalé píibàacaténáni pinúanápinácuéni, yáara asiali mabáyawanéerica —ímaca yái Judasca. Quéwa náimaca Judas irí:

—¡Canápináta walíni cabáyawanáanáca pía! ¡Plasu wawàsicatéera! —náimaca.

⁵ Iná Judas yúucaca íchawa níái monedaca templo iriculé. Néese yàacawa. Yá idacùuca icanápi ìwalísewa yéénúlusi iyú idacuèricaté chènuníse. Yá ipisiacawa chènuníse, yéewacaténá yéénúlusi isidua icanápi, yá yéétáca.

⁶ Néese sacerdote íwacanánái iwacáidaca níái monedaca Judasmi yúuquéricaté íchawa templo iriculé. Yá náimaca:

—Idéca yeedáca iríwa yái plata imàacacaténá nanúaca asiali, iná casacàaca Dios iicáca yái plataca. Canátacué yéewaná wamàacaca Dios iríni ofrenda iyú —náimaca.

⁷ Iná nánáidacawa nawènianápiná cáli Judasmi yàasu plata iyú, abéeri cáli ípidenéeri Campo del Alfarero (ímáanáca “yàasu cáli, asiali imànírica mapuwáa”). Néese nadecanámi nawèniacani, yá namàacaca yái cáli nabàllacatalépiná yéetéeyéimiwa càmíiyéica judío.

⁸ Iná Jerusalén ìyacàlená mìnánái néemlàcáináté càinácaalíté namànica Judas yàasu platami iyú, yá nàaca ípidená yái cálica Campo de Sangre (ímáanáca “Irái yàalu”) Judasmi yeedácináté iríwa yái plataca imàacacaténáté nanúaca asiali. Mamáalàacata càì náimaca ìwali yái cálica, àta siùca nacáide.

⁹ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànanáté tàacáisi Dios inùmalcúise, abéeri néená níái profeta íyeyéicaté profeta Jeremías yéetácadénáamitéwa. Yái profeta ímacaté: “Needáca treinta namanùbaca moneda plata cawèniyéi, yái asiali iwènináami càide iyúwa israelita íwacanánái ipáyaidáaná nawèniacaténá asiali nàasu wenàiwicapináca.

10 Yá nawèniaca cáli platami iyú, yàasu cáli yái asiali imànírica mapuwáa, càide iyúwa Wacuèriná Dios ichùullaná núa”, càì ímacaté yái profetaca Dios inùmalicúise.

Jesús ante Pilato

11 Néeseté natéca Jesús gobernador romanosàiri yàatalé, yá gobernador isutáca yéemiawa Jesús. Gobernador íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca. Néese Jesús íimaca:

—Báisíta, núacani, pidéca càì píimaca —íimaca yái Jesúsca.

12 Néese sacerdote íiwacanánáica, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica idècunitàacá nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata, yá masànacata náicha Jesús, éwita càmicáánítaté imàni ibáyawanáwa iyúwa nacháawàaná iináwaná ìwali.

13 Iná yái Pilato gobernadorca isutáca yéemiawa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa? Péemià nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawáisi ìwalíise —íimaca yái Pilatoca.

14 Masànata quéwa yái Jesúsca, càmita icàlida iináwanáwa gobernador irí, ibatàa abéeri tàacáisi pináta. Iná yái Pilato gobernadorca íináidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí.

Jesús es sentenciado a muerte

15 Camuí imanùbaca judiónái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yáté gobernador romanosàiri iwàsàaca abéeri presoíri judiónái irípiná càirinácaalí presoíri nawàwéeri.

16 Néenialíté ìyaca caináwanéeri presoíri íipidenéericaté Jesús Barrabás.

17 Néese idècanáami judiónái nàwacáidáyacacawa Pilato yàatalé, yá Pilato isutáca yéemiawa nía:

—¿Càirinácaalícué náicha piwàwa nuwasàaca pirí, Barrabástasica, càmicaalí nacái, Jesús áibatásica, yái náiméerica ìwali Mesíascani, yái nacuèrinásàirica Dios ibànùerica nalí? —càì íimaca yái Pilatoca.

18 Pilato icàlidaca nalíni, yáaliacáinátéwa báawaca judío íiwacanánái iicáca Jesús, máinícáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca Jesús, iná judío íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali gobernador irí.

19 Néese idècunitàacá Pilato yáawinacawa ìyaca néré yàasu manuíri yàalubáisi íinatawa, yá Pilato yàacawéetúa ibànùaca irí tàacáisi. Yá úumaca irí: “Píwasàa caquialéta yáara asiali mabáyawanéerica, núamacanicáiná táiyápi bawina. Yá núamacani írícúise máini cáaluca núa manuísíwata Jesús ìwalíise, ipíchaná pimànica irí báawéeri”, càì ubànùaca tàacáisi ùacawéeri Pilato iríwa.

20 Quéwa sacerdote íiwacanánái, nía nacái judío íiwacanánáica nawènùadaca manùbéeyéi wenàiwicanái íiwitáise nasutáanápiná Pilato íicha iwàsàacaténá nalípiná Barrabás, ichùullaca nacái yàasu úwináíwa nanúanápiná Jesús.

21 Néese gobernador Pilato isutáca yéemiawa nía àniwa:

—¿Càiriná asiali pucháibéeyéica íicha piwàwacué numàaca yèepunicawa píricué? —íimaca. Néese náimaca:

—¡Píwasàa walí Barrabás! —náimaca.

22 Pilato isutáca yéemiawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásicué piwàwa numànica Jesús irí, yái píiméericuéca ìwali, Mesíascani, yái picuèrinápináca? —íimaca. Néese macáita náimaca:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

²³ Néese Pilato isutáca yéemlawa nía:

—¿Cáná? ¿Càináscica báawéeri idé imànica? —ímaca yái Pilatoca. Quéwa nèepùla néemíancawa:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

²⁴ Atata Pilato yáaliacawa càmita yáalimá iwènúadaca náiwitáise, iicáca nacái máini calúaca nía cachàiniwanái mamáalàacata nawàwáanápínaté namànica ùwicái gobierno ípunita yàcalé írìcu. Iná Pilato ichùullaca yàasu wenàiwicawa itéenápiná írì úni. Yá Pilato íbaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica naicápiná yáasáidacaténá nalí yáawawa càide iyúwa canáca nacáiri ibáyawaná Jesús ìwalíse, quéwa cabáyawanéeri mamáalàacatani yái Pilatoca. Yá Pilato ímaca nalí:

—Canáca nubáyawaná pinúanácué yái asialica. Piasu wawàsitacué pinúani —ímaca yái Pilatoca.

²⁵ Macáita wenàiwicanái náimaca írì:

—¡Wía cabáyawanéeyéica ìwalíse, wéenibe nacái! —náimaca.

²⁶ Iná Pilato iwasàaca nalí Barrabás. Néese ichùullaca yàasu úwináywa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiniiri cabèesi iyú. Nadécánami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèepùadacani úwinái írì natàtànápináni cruz ìwali.

²⁷ Néese gobernador yàasu úwinái natéca Jesús Pilato icapèe manuiri néré, bàacháwa írìculé. Yá namáidaca macáita néenánáywa úwináica nàwacáidáyacaténáwa Jesús itéese.

²⁸ Needáca Jesús ibàle. Yá náucaca ìwalíse cáaléeri ruana nacáiri quíréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèriná naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

²⁹ Néese namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali. Namàacaca sitùa Jesús icáapi yéewápuwáiseri írìculé càide iyúwaté romano icuèriná idènianá yàasu àicu oroíriwa. Néese nabàlùacawa nàulul ipùata iyúwa Jesús írì càide iyúwa nàaca nacáicalí icàaluíniná quéwa naicáanicáita meedá iquíniná. Càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca írì:

—¡Casímái piwàwa, piyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íwítáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

³⁰ Nàapisáidacani, yá needáca sitùa icáapi ícha, yá nanúadáidaca íwita ìwali sitùa iyú.

³¹ Idécánami càì naicáanica Jesús iquíniná, yá needáca ícha yái ruana nacáiri quíréerica. Néese náiyàaca ìwali ibàle, yá natéca natàtàacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

³² Nàacanámiwa capli ícha, càmita yéewa Jesús iwáacutaca yàasu cruz, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná icapèedáidacani báawanama. Iná úwinái íbàaca aslali ípidenéerica Simón, Cirene iyacàlená néeséeri. Yá nachùullaca Simón iwáacutaca cruz Jesús írìpiná.

³³ Natéca Jesús méetàuculé Jerusalén iyacàlená ícha. Nàanàcaté Gólgota néré (ímáanáca “Íiwitási yáapimi iyacatalé”).

34 Yá nawàwacaté nàaca Jesús ìira uva ituní ipuíri, nèewlàdéerica dabé yèewi ípidenéeri hiel wéebacaténa Jesús iiná ipíchaná máini yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa, idécanáami yáalimáidaca achúmáanata, yá càmíirita ìira náichani.

35 Idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá náibàaca ibàlemi, náucaca náichawa suerte naseríacaténa nalíwáaca Jesús ibàlemi.

36 Néese úwinái iyamáa yáawinacawa néré nacúacaténnáni ipíchaná áibanái yàanàaca yàatalé.

37 Nachanàidaca tàacáisi cruz ìwali Jesús íiwita iwicáubàa. Yái tàacáisi icàlidacaté cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi íimaca: “Yácata Jesús, yái judío icuèrináca”, íimacaté yái tàacáisica.

38 Natàtàaca nacái pucháiba cayédeyéyi cruz ìwali mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáuwáise Jesús irí.

39 Níái ichàbéeyéicawa néeninàa àyapulicubàa natàaníca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanícaténa iquíniná.

40 Yá náimaca irí:

—¡Piata imáalàidéeripinása templo, imichàidéeripinása nacái àniwani máisiba èeri irícu, pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha ipíchaná péetácawa! ¡Báisícaalí Dios lírica pía, yá piriçúawa cruz íicha! —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

41 Càita nacái naicáaníca Jesús iquíniná níái sacerdote íiwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenáiwica templo irícu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica. Náimaca nalíwáaca:

42 —Ichùnìacaté áibanái ipíchanaté néetácawa, quéwa càmita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi íicha. Báisícaalí Israel itaquénáinámi icuèrinácatáni, iyási yáalimá iríçúacawa cruz íichatá, weebáidacaténa itàacái!

43 Íimacaté manuícasa íináidacawa iwàwawa Dios ìwali, íibàacaténása nacái iwàwawa Dios iwéré Dios icúanápináténi báawéeri íicha. Quéwa báisícaalí cáinináca Dios iicácatáni, iyá Dios ichàiniadacatáni yéetácáisi íicha ipíchaná yéetácawa! ¡Iná càmita yéewa Dios líricani càide iyúwaté icàlidáaná ichìwawa! —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

44 Nía nacái cayédeyéyéica natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàaníca nacái ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

45 Néeseté machacànicaalíté èeri, yá catáca macáita cháí èeri irícu máisiba horapiná catáca, àta las tresta táicalé.

46 Yási horaquí a las tres Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacái iyúwa. Yá íimaca Dios irí: “Elí, Elí, ¿lema sabactani?”, íimaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi íimáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimáaca núa abéerita?” càì íimáanáca.)

47 Abénaméeyéi néená níái ibàluyéicawa néré néemlàcáináni, yá náimaca nalíwáaca:

—Yái asíali imáidaca iyaca profeta Elías —náimaca.

48 Yá abéeri náicha yàaca yeedáca esponja wáluma nacáiri íisapiadacaténnáni uva ituní iyú càméeri líracaná. Yá idacúaca esponja isàbéerica sitúa ipùatalícu. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inúma irí, yéewacaténa Jesús ibèrúacani.

49 Aibanáita quéwa yáapichéeyéi náimaca irí:

—Tàacáwa, wacúacuécani waicáwa Elías yàanàacaalí yeedácani cruz íicha — náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

⁵⁰ Néese àniwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàcaca icáucawa yàcawa iná ìchawa.

⁵¹ Jesús yéetácanacáitawa, yáta manuíri yáawàanáca templo irícuírca icanáca bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yèewi, yá yáawàanáca ibàlìèrica mabáyawanéeri Dios iyacatáca wenàiwicanáí ituí ìcha. Yá icanáca chènuníse cáli iwérénama, yá yáawàanáca. Cáli icusúaca nacáíwa. Yá íba manuínáméyéí nacáí nasubèriacawa cáli icusúacáí iyú.

⁵² Yáta madécaná càliculli inùma nàacùacatéwa, yá nacáucàcawa madécaná yeebáidéyéicaté Dios itàcáí, níai yéetéyéimicatéwa.

⁵³ Néesetécawa namusúacawa càliculli irícuíse idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi ìcha. Yá nawàlùacatéwa Dios yàasu yàcalé iriculé, yáí Jerusalén iyacaléná, yáté madécaná yéewáica naicáca nía néré.

⁵⁴ Néese úwi íiwacaliná, nía nacáí yáapichéyéyéica icuèyéicaté Jesús, naicácaíná cáli icusúacawa, yáí áiba wawàsi ichàbàaná nacáíwa, yá cáaluca nía báawanama. Yá náimaca nalíwáaca:

—jBáísícata yáí asìalica Dios Íirica! —náimaca.

⁵⁵ Nàyaca nacáí néré manùba inanáí iicáidéyéyéica iyaca Jesús irí déecuíséta quéwa. Níai inanáca nayúdàacaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli ìcha Jerusalén iyacaléná nérépiná.

⁵⁶ Uyaca nëewi María Magdalenaca. Aiba María nacáí ìya néré úái náatúaca, níai Santiago, José nacáí. Aiba inanáí nacáí ìya néré úái Zebedeo yéenibe yáatúaca.

Jesús es sepultado

⁵⁷ Néeseté catáca yàcawa, yá abéeri càasuíri yàanàaca ípidenéerica José, Arimatea iyacaléná mìnali. Yáí Joséca yeebáidacaté Jesús itàcáí.

⁵⁸ Yá José yàaca iicáca Pilato gobernador yàatalé. Yá isutáca Jesús iinámi Pilato ìcha. Néese Pilato ichùlliaca namàcaca José itéca Jesús iinámi.

⁵⁹ Inaté José yàcawa cruz néré, yeedáca Jesús iinámi, yá yéepùacani masaquèeri wáluma linoíri iyú, càide iyúwa wáiwítáise iyáaná, wía judíoca.

⁶⁰ Yáí José idèniaca yàasu càliculli wàlisáíwa. Yá írìadaca Jesús iinámi càliculli iriculé. Yáí càlicullica áibanáí líquéricaté dúli ibaláí irícu, yéewacaténá càlicullicani, càide iyúwa capíi imàdàaná. José, áibanáí nacáí idécanámi nabàliaca càliculli inùma manuíri íba iyú, yá nàacawa ìcha.

⁶¹ Quéwa María Magdalena, áiba María nacáí nayamáacawa néré, náawinacáwacawa abémàawáise càliculli ìcha.

La guardia ante el sepulcro de Jesús

⁶² Néeseté mapisáita àniwa, yáí sábadò judiónáí iyamáidacatáicawa, sacerdote íiwacanánáí, fariseonáí nacáí nàacawa Pilato gobernador yàatalé, yáí romanosàiri icuèricaté nàasu cáli.

⁶³ Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, pía icuèrica wía, wadéca wawàwalica yáí íimáanácaté yàara cachiwéerica idècunitàacá cáucani. Iimacaté imichàanápínacatéwa yéetácáisi ìcha másíba èeri irícu.

⁶⁴ Iná pichùllia úwináí nacùuca cayábani yáí càlicullica àta imáalàacatáitawéi másíba èeri ipíchaná yéewáidacaléná yàanàaca táiyápi yá nayéedùaca iinámi càliculli irícuíse, ipíchaná nacáí nacàlidaca nachìwawa wenàiwicanáí irí idéénáca imichàacawa yéetácáisi ìcha. Níacáiná yéewáidacaléná nacàlidacaalí iináwaná idéca imichàacawa yéetácáisi ìcha, yásí máiní yáawanáica báawaca ìchani yáí

quéechéeri chùwáica yáí nacàlidáanacaté nachìwawa ìwali Mesíascasani, yáí judío icuèrinápináca —náimaca.

⁶⁵ Néese Pilato ímaca nalí:

—Pidèniacuéca úwinái pichùulièyéipiná icùaca càliculli. Piacué pibàliacani picùacué píalimáanata cayábani, yáí càlicullica, ipíchaná áibanái yàanàaca néré —ímaca yáí Pilatoca.

⁶⁶ Néese nàacawa càliculli néré. Yá nachanàidaca sello íyanási nacáiri íba ìwali, yáí manuírí íba nabàlièrica iyú càliculli inùma. Canáca yéewaná wenàiwica iwàlùacawa càliculli iriculé càmicaalícáwa imàdáida sello quéechacáwa, yáí sello íyanási nacáiri nachanàidéerica càliculli inùma ìwali. Yá namàacaca néré nacáí úwinái icuèyéipináca càliculli ipíchaná áiba wenàiwica iwàlùacawa néré.

28

La resurrección de Jesús

¹ Néese sábadu ichàbacatéwa judionái iyamáidacatáicawa. Yáté amaláca yàacawa domingo, yá María Magdalena, áiba María úapicha nacáí nàaca naicáca càliculli nérépiná.

² Yáta cáli icusúacawa cachàiníri iyú, ángel Wáiwacali néeséeri yàanàacáiná chènuníse. Yàanàaca càliculli néré, yá yeedáca manuírí íba càliculli inùma ícha, yá yáawinacawa íba íinata.

³ Yáí ángel icànaca càide iyúwa énu icamaláná icànáaná. Idèniaca nacáí ibàlewa cabalèeri, mèlumèluírí càide iyúwa nieve.

⁴ Uwinái naicácani, yá natatácawa nacalùniwa, yá náuwàa naliacawa cáli íinalaté càide iyúwa yéetéyéimiwa.

⁵ Néese ángel ímaca inanái irí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núalíacawa pictutácuéca piacawa Jesús iinámi, yáí natàtèericaté cruz ìwali.

⁶ Canáca chání, idéca imichàacawa yéetácáisi ícha càide iyúwaté ímáaná. Aquialécué piacuéwa piicáca aléi càliculli iriculé naliadacatáimicani.

⁷ Néese piacàatétacuéwa picàlidaca yéewáidacalénái iríni. Càicué píimaca nalí: “Wáiwacali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha. Siùcade yàacawa pipíchalécué Galilea yàasu cáli néré. Nérépinácué piicáni”, càicué píimaca yéewáidacalénái iríwa. Yácata tàacáisi iwàwacutéericuéca nucàlidaca pirí —ímaca yáí ángelca.

⁸ Néese níái inanáica napiacawa càliculli ícha, yá cáaluca nía quéwa casímáica nawàwa manuísíwata. Yá napiacawa nàacaténá nacàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca.

⁹ Yáta Jesús imàacaca yáawawa naicácani, yá itàidaca nía. Yá nàacawa Jesús yàatalé, náuwàa naliacawa nanùmáawawa cáli iwéré Jesús ípunita, náibàaca yàabàli iwái nàacaténá icàaluíná, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca.

¹⁰ Yá Jesús ímaca nalí:

—Picácué cáalu pía. Piacué picàlidaca nuénánái iríni nàacaténáwa Galilea yàasu cáli néré, yásí néréca naicápiná núawa —ímaca yáí Jesúsca.

Lo que contaron los soldados

¹¹ Néeseté níái inanáica idècunitàacá nèepùaca nàacawa càliculli ícha, yá abènaméeyéi néená níái úwináica icuèyéicaté càliculli nèepùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. Yá nacàlidaca sacerdote íiwacanánái iríni macáita yáí ichàbàanacatéwa.

¹² Néese sacerdote íiwacanáiná nàaca natàaníca judío íiwacanáiná béeyéi yáapicha. Yáté abédanamacata náiwitáise. Néese nàaca madécaná plata úwinái irí masànacaténá níái úwináica.

¹³ Yáté náimaca úwinái irí:

—Picàlidacué áibanái iríni, táiyápi bàwina idècunitàacá piimácuéca pìyaca, yásasí níái Jesús yéwáidacalénáimica nàanàacaté needáca ichéecami, càicué píimaca wenàiwicanái iríwa.

¹⁴ Néese gobernador yéemiacaalícué piináwaná ìwali càminácué picùca cayába yái càiculimica, yásí watàanícuéca yáapicha piwicáu ipíchanácué ínùaca pía — náimaca nachùuliaca úwinái nacàlidáanápíná nachìwawa.

¹⁵ Néeseté úwinái needáca nalíwa yái platata, yá nàacawa nacàlidaca nachìwawa càide iyúwa sacerdotenái ichùullánáté nía. Càita nacái madécaná judiónái nacàlidaca càiri cachìwéeri tàacáisi Jesús ìwali àta siùca nacáide.

El encargo de Jesús a los discípulos

¹⁶ Ináté wía Jesús yéwáidacaléca once wamanùbaca, wàacatéwa Galilea yàasu cáli néré, áiba dúli néré Jesús icàlidéericaté walí ìwali, wàwacáidáyacacatáipínáca.

¹⁷ Waicácaté Jesús, yá wàaca icàaluíná, quéwa abénaméeyéi wéená càmitatécáwa neebáida básíca Jesús yái naiquérica.

¹⁸ Néese Jesús yàacawa wàatalé. Yá íimaca walí:

—Dios idéca imàacaca nulí íiwitáisewa nucùanápíná macáita iyéerica chènuniré, cháí èeri irícu nacái.

¹⁹ Píacuéwa macái cáli ínatalé, péewáidacué macái wenàiwicanái neebáidáanápíná nutàacái. Píbautizácué nacái cawinácaalí yeebáidéeyéica Wáaniri Dios, núa nacái yái Dios Íirica, Espíritu Santo nacái.

²⁰ Péewáidacué wenàiwica namànicaténá macáita càide iyúwa nuchùullánácué pía. Núatacué nacái píapicha, nùacawéeridapínácué píawa càiripínáta àta yái èeriquéi imáalàacatalépinátawa, nùanàapínácaalí àniwa — íimaca yái Jesúsca.

SAN MARCOS

Juan el Bautista en el desierto

¹ Yácata cayábéeri tàacáisi icàlidéerica walí Jesucristo iwali, yáí Dios Iirica. Yáí tàacáisca idàba càì:

² Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios íméericaté Iiri iríwa. Dios ímacaté: “Péemla cayába, nubànùapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapínacawa pipíchaléwa yàalàacaténá wenàiwica nachùnianápiná náiwitáisewa yéewanápiná natàidaca pía cayábéeri iyú planàacaalípiná nàataléwa.

³ Icàlidapíná naliwani cachàiníri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanáí ichùniacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacáí iwàwacutácué pichùniaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùniacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca piyaca machacàníri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca yáí nùasu wenàiwicaca”, ímacaté yáí Diosca.

⁴ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalcuíse. Juan el Bautista yànàacaté manacúali yùuculé càinàwàiri, yá ibautizáca yàacawa wenàiwicanáí néenibàa. Yàalàaca nía nawènúadánápiná náiwitáisewa Dios irípiná, nabautizáanápiná nacáíwa, náasáidacaténá namàacawé náichawa yáí báawéerica namànírica, yéewacaténá Dios ímàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

⁵ Néese manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé néemlàcaténá itàacáí, madécaná Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jerusalén iyacàlená mìnánáí nacáí. Néese nacàlidaca náichawa yáí báawéerica namànírica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁶ Yáí Juan idènlaca ibàlewa cáucuíri wáluma camello ichùna iwálumalená. Idènlaca nacáí ìwallabàawa pírái ímamimi. Iyáa nacáí iyáacaléwa wiriichu nacáiyéi, mába ituní nacáí Juan yànèerica manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁷ Càité Juan icàlidaca yèepunícawa nalíni: “Mesúnamáita áiba yàanàaca núamiricubàa, máiníri cachàinica íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yáí yànèeripínáca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmfíri cachàini náicha canánama máinicáiná cayábéerica nuíchani.

⁸ Nudéca nubautizácuéca pía úni yáaculé, yáta quéwa ibànùeripínácué píri Espíritu Santo ibautizácaténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú”, ímaca nalí yáí Juanca.

Jesús es bautizado

⁹ Néenialité Jesús yànàaca Nazaret iyacàlená néese, iyéerica Galilea yàasu cáli ínata. Jesús yànàaca Juan yàatalé. Néese Juan ibautizáca Jesús Jordán inanába yáaculé.

¹⁰ Idécanáami Jesús imichàacawa úni yáacuíse, yáta iicáca capíraléeri cáli yàacùacawa. Yá iicáca Espíritu Santo iricùacawa ìwali càiride iyúwa unùcu iricùanáwa.

¹¹ Yá néemlaca Dios itàacáí chènuníise. Dios ímaca Jesús irí: “Píacata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía”, ímaca yáí Diosca.

Jesús es puesto a prueba

¹² Yáta Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé caináwàiri.

¹³ Jesús iyaca néré cuarenta èeri manacúali yùucubàa. Néréca Satanás yáalimáida Jesús imàninápiná ibáyawanáwa, quéwa càmita Jesús yeebá. Yá Jesús iyaca cuwèesiná yèewibàa. Angelnáí nacáí yàacawéridaca néréni, nayúudàacani.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néseté áibanáí wenàiwica náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànallculé. Néese Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli néré. Yá icàlidaca yèepunicawa yáí tàacáisi cayábérica Dios inùmaliçuise.

¹⁵ Jesús íimaca: “Idéca yàanàca yéenáíwaná Dios icùacaténá canánama mesúnamáita. Iná piwènúadacué piwítáisewa pibáyawaná íchawa, peebáidacué nacáí yáí tàacáisi cayábérica”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Néese Jesús yèepunicawa Galilea icalisaniná icàinalená ínatabàa. Yá iicáca pucháiba asianáí. Ibèeri ípidená Simón, iméeréeri ípidená Andrés. Yúuquéyéi yàasu tarayawa yèepunicawa calisáacubàa, náibàacáiná cubáí needácaténá nálíwa nàasu platawa.

¹⁷ Yá Jesús íimaca nalí:

—Aqualécué sísaara, placuéwa núapicha yéewacaténá nuéwáidacalénáicuéca pía. Pidécuéca píibàaca cubáí piwacáidacaténácué nía, quéwa siúcáise de nuéwáidapínácué píawa piwacáidáanápíná nulí wenàiwica yéewanápiná nuéwáidacaléca nía —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁸ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa yáapicha.

¹⁹ Néese nèepunicawa nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús iicá nacáí Zebedeo yéeniibe pucháiba asianáí, ípidenéyéi Santiago, Juan nacáí, ichùniyéi yàasu chinchorrowná, nàasu barca irícuwa.

²⁰ Jesús iicácanacáita nía, yá imáidaca nía. Yá caquialéta namàacaca nániriwa barca irícu, yàasu wenàiwicanáí yáapichawa íbaidéyéica Zebedeo irí. Yá Santiago, Juan nacáí nàacawa Jesús yáapicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

²¹ Yá nàanàca Capernaum iyacàlená néré. Néese áiba sábadu judiónáí iyamáidacatáicawa, yá Jesús iwàlucawa judiónáí yéewáidacàalu iriculé, yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica.

²² Yá nánáidacawa néemìaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwítáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmita yéewáida nía càide iyúwa judiónáí yéewáidáaná wenàiwica, níái yéewáidéyéica wenàiwica templo irícu, Dios itàacáí iwali, profeta Moisés itànèericaté.

²³ Néese iyaca nàasu néewáidacàalu irícu abéeri asìali idènièrica demonio iwàwalicuwa, abéeri demonio casaquèeri íiwítáise. Yáí demonio idacùaca asìali íiwítáise.

²⁴ Yáta demonio idàbaca yémianícawa asìali isàna iyú. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—¿Cáná pisàiwica walí wawàsi, pía Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica? ¿Planàasica pimáaláidacaténá wía? Núalíacawa nuicáca pía, núalíacawa pìwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca.

²⁵ Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Yá íimaca demonio irí:

—¡Masànata pía! ¡Pimusúawa ícha yái asialica! —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Néese demonio casaquèeri íiwitáise itatáidaca asiali cachàiníri iyú, yá demonio yàacawa asiali ícha, yá demonio ícháanica yàacawa cachàiníri iyú.

²⁷ Néese macáita iyéeyéica néré nacalùadacawa manuísiwata, íná nasutáca néemiawa níawáaca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yái wàlisài yéewáidáanáca? Yéewáidaca wenàiwica, ichùullaca demonio nacái íiwitáise cachàiníri iyúwa. Ichùullaca demonio casaquèeyéica íiwitáise, yá namànica càide iyúwa ichùullaná nía —náimaca nalíwáaca.

²⁸ Néese ráunamáita macái Galilea yàasu cáli néeséeyéi náalíacawa Jesús íináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Idécánámité namusúacawa judiónái yéewáidacàalu írìcuíse, Jesús yàacawa Santiago yáapicha, Juan nacái. Yá nawàlùacawa Simón icapèe írìculé, Andrés iyacatalé íbèeri Simón yáapichawa.

³⁰ Néenialíté Simón iyéeru uculúacawa mecuní iyú. Jesús iwàlùacadénámiwa nacapèe írìculé, yáta nacàlidaca írì uculúanáwa.

³¹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, íibàaca ucáapi, imichàidaca úa, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Néese ùaca nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Néeseté catáca yàacawa, èeri idénáami iwàlùacawa, yáté yàcalé mìnánái natéca macái néenánaiwa cáuláiqueeyéi Jesús yàatalé, áibanái wenàiwica nacái demonio idacuèyéi íiwitáise.

³³ Yá macáita nàwacáidáyacacawa capli inúma néeni Jesús iyacatái.

³⁴ Jesús ichùnìcaté madécaná cáuláiqueeyéi macái uláicái íiwitáaná ícha. Jesús yúucaca madécaná demonio wenàiwicanái ícha, càmita quéwa íbatàa demonionái icàlidaca íináwaná ìwali, náalíacáiná naicàcani, yái Jesúsca.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵ Néese táiyápicáwa, cáala èeri ípíchawáise èeri imusúacawa, yá Jesús imichàacawa, yàacawa imusúacawa yàcalé írìcuíse yàacaténáwa canácatalé wenàiwica. Yá néré isutáca yáawawa Dios ícha.

³⁶ Néese Simón yàacawa yàacawéeyéiná yáapichawa nacutáca Jesús.

³⁷ Néese nàanàacani, yá náimaca Jesús írì:

—Macáita nacutáca nàyaca pía —náimaca.

³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa áibanái iyacàle néré iyéeyéica mawiéinibàa nucàlidacaténá nalíni yái tàacáisi cayábéerica. Nudéca nùanàaca nucàlidacaténá nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Iná Jesús yàacawa macái yàcalé iyéeyéica Galilea yàasu cáli ínata. Icàlidaca nalíni nàasu néewáidacàalu imanùbaca írìcu. Yá yúucaca demonio wenàiwicanái ícha.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Néeseté áiba asiali, cacháunèeri íimami lepra iyú, yàacawa Jesús yàatalé. Yá íbàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús írì, yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewacaténá catùulécánáca Jesús íicàcani. Yá íimaca Jesús írì:

—Núalíacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca.

41 Yá catúulécanáca Jesús iicáca cáuláiqueéri, yá imàacaca icáapiwa ìwali, yá Jesús ìmaca irí:

—Nuwàwaca nuchùniaca pía. ¡Cayábaca píawa! —ìmaca yái Jesúsca.

42 Yáta icháuná lepra ichàbacawa asiali íicha. Yáta cayábaquéi asialica.

43 Quéwa Jesús ichùullaca asiali yèèpùanápínáwa íicha caquialéta. Yá nacái yàalàaca asiali cachàiníri iyú.

44 Jesús ìmaca asiali irí:

—Péemia cayába. Picá picálida áibanái iríni nuchùnianá pía. Néese, píawa caquialéta píasáida sacerdote iicá píimamiwa, yáalíacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pimàaca nacái ofrenda Dios irí càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá, cayábacáiná pía, yéewanápíná macái wenàiwica yáalíacawa pidéca pichùniacawa —ìmaca Jesús.

45 Quéwa yái asialica idàbaca icàlidaca macái wenàiwica irí Jesús iináwaná ichùlianáni. Iná càmita quirínama Jesús yéewa iwàlùacawa asáiwica áiba yàcalé iriculé madécánacáiná wenàiwica nawàwa naicácani. Iná yèèpunicawa náicha manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwicanái. Quéwa macái yàcalé mìnáná nàacawa yàatalé naicácaténáni.

2

Jesús sana a un paralítico

1 Néeseté cawàwanáta másiba èeri idénáami, yá Jesús yèèpùa iwàlùacawa Capernaum iyacàlená iriculé. Quéwa manùbéeyéi yáalíaca iináwaná iyaca capirícu.

2 Yá madécáná wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé íná napuniadaca capli, inúma nérénamata. Yá Jesús icàlidaca nalí Dios itaacái.

3 Néese báinúaca aslanái yàanàca itéeyéica asiali máapinéeri iiná macáita, càmirica yáalimá imichàanicawa, irièricawa yàalubái ìnatawa, iiméeri irícu.

4 Càmita náalimá nawàlùacawa Jesús nérépiná dàalacáiná máini wenàiwicanái néré, íná náiriacawa escalera ìwalibàa capli ìnatale, sàabadéeri, canéerica ipùata chènuniré. Néréca nawatàaca capli ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicuadaca nénéibàani, yéenúlusi ìwali, yái máapinéerica iiná yàalubái ìnatawa.

5 Néese Jesús yáalíacawa náiwitáise manuíca náináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnianápínáni, yá Jesús ìmaca cáuláiqueéri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios —ìmaca yái Jesúsca.

6-7 Yá abénaméeyéi yéewáidéyéica wenàiwica templo irícu nàyaca néré, yáawinéeyéicawa. Yá náináidacawa: “¿Cáná itàani càì yái asiali Jesúsca? Itàanica iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáiná asiali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná íicha cayábacaténá náapicha Dios. Abéericata Dios yáaliméeri imànica càiri wawàsi”, náimaca náináidacawa nalíwa nawàwalicúsewa.

8 Yáta Jesús yáalíacawa náináidánáwa. Yá ìmaca nalí:

—¿Cánacué yéewa píináidacawa càì?

9 Máini màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asásí báisicaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máini càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, pìipina’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asásí wadécaalí wachùniacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica.

¹⁰ Iná núa, asìali Dios néeséerica, nuchùniapiná yái máapinéerica, píalíacaténacuéwa Dios idéca ichùullaca numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cháí èeri írìcu, cayábacaténá náapicha Dios —íimaca yái Jesúsca. Néese íimaca máapinéeri írì:

¹¹ —Pía asìalica, pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa — íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese yái cáuláiquéerica imichàacawa. Yá itéca yàalubáíwa. Imusúacawa náicha idècunitàacá naicáidaca írì. Iná macáita nánáidacawa naicáidaca manuísíwata Jesús írì. Nàaca nacái Dios írì cayábéeri. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácataté waiquéeri càiri wawàsica! —náimaca nalíwáaca.

Jesús llama a Leví

¹³ Néeseté Jesús yàacawa àniwa Galilea icalìsaniná idùlepiré. Yá wenàiwicanái nàacawa yàatalé. Néese yéewáidaca nía.

¹⁴ Néesecáwa idècunitàacá yèepunícawa àniwa, yá iicáca Leví, yái Alfeo írìca. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatelécaté plata yéenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno írìpiná. Yá Jesús íimaca írì:

—Aqualé. Píawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca. Yá Leví imichàa yàacawa Jesús yáapicha.

¹⁵ Néese Jesús iyáaca iyáacaléwa Leví ícapèe írìcu. Nàyaca néré nacái mesa iwéré manúbéeyéi wenàiwica yeedéeyéica plata néenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno írìpiná, manúbéeyéi nacái cabáyawanéeyéica wenàiwica. Macáita nayáaca nayáacaléwa Jesús yáapicha, yéewáidacalénái yáapicha nacái, madécanácáiná wenàiwica nèepunícawa Jesús yáapicha.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, naicáca Jesús iyáaca iyáacaléwa náapicha níái macáita cabáyawanéeyéica wenàiwicaca. Néese náimaca Jesús yéewáidacalénái írì:

—Yái yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái cabáyawanéeyéica wenàiwicaca, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno írìpiná? —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús yéemiàcani, yá íimaca fariseonái írì:

—Péemiàcué comparación: Máláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái cáuláiquéeyéi nawàwacutácani, yái ichùnièripináca nía. Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliyéicawa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàca numáidacaténá wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàca numáidacaténá wenàiwica yáaliyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápíná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁸ Aiba èeri càide iyúwaté náiwitáise iyáaná, Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái fariseoca namàacacaté náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata. Néese wenàiwicanái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca írì:

—Juan yéewáidacalénái namàacaca náichawa nayáacaléwa càide iyúwa náiwitáise iyáaná nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata, càita nacái

fariseonái namànica càita. Néeni, ¿cáná càmita péewáidacalénái namàaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios íicha? —náimaca.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Aslali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicacáná icásàacawa casíimáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, yá casíimáica nía, iná náica namàaca náichawa nayáacaléwa.

²⁰ Quéwa áibaalipiná, áibanái itéca náichawani. Idècanáami natéca náichawani, yásí namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmáciná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

²¹ “Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wachanàidacaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuíca ícháuná.

²² Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi iriculé. Wamànicaalí càì, néese uva ituní isáacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanàcawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yásí yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná iwàwacutá wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi iriculé. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali —íimaca yái Jesúsca.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³ Aiba sábedo judionái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Néese yéewáidacalénái nadàbaca needáca achúmáanata trigo ituíná nayáapináwa, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapinàwani achúmáanata iyacaná áibanái ìbànacale yéená, máapicaalí nía.

²⁴ Néese abénaméeyéi fariseo naicàcani iyúwa íibaidacalési, yái Jesús yéewáidacalénái imànìirica, iná fariseonái íimaca Jesús irí:

—Péemì, ¿cáná péewáidacalénái íibaida siùca sábedo wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca.

²⁵ Yá Jesús íimaca fariseonái irí:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái iricúise wàawirimi rey David ìwali. Bàaluté David iwàwacutáca yàacàsi, máapicáináni, áibanái nacái aslanái iyéeyéica yáapicha.

²⁶ Abiatar yàasu èerité, yái sacerdote íiwacalináca, néese David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuiri capíima íimamisiiri mabáyawanéeri iriculé, israelitanái isutácatáipiná Dios íicha. Yá David iyáaca pan namànìiricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Dios itàacái imàacacaté níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Davidta quéwa iyáacani. Yàca nacái yáapichéeyéi iríwa nayáacaténá nacái. Dios càmita yùuwichàida nía, máapicáiná nía, iná catùulécanáca Dios íicáca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Jesús íimaca fariseonái irí nacái:

—Dios idéca imàacaca walí yái èeri sábedo wayamáidacatáicawa iyúudàcaténá wenàiwicanái, catùulécanáciná Dios íicáca wenàiwica. Dios càmirítaté idàba wenàiwica sábedo irípiná.

²⁸ Iná Dios idéca ichùullaca núa, aslali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, yái èeri sábedo nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —íimaca yái Jesúsca.

3

El hombre de la mano tullida

¹ Néese àniwa Jesús iwàlùacawa judíonái yàasu yéewáidacàlu iriculé. Iyaca néeni abéeri asiali icáapi ituwièricawa ícha.

² Abènaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicátaténá asáisi Jesús ichùnìacaalpínaté asiali sábadò irìcu nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná iwali, iwálìise yái imàníináca sábadò irìcu Dios ichùullacáinaté judíonái iyamáidacawa macái sábadò imanùbaca. Néese fariseonái náimacaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái.

³ Néese Jesús íimaca irí yái asialica icáapi ituwièricawa ícha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuésemi —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Idécánáami asiali ibàlùacawa, yá Jesús isutáca yéemiawa fariseonái:

—Siùcata nusutácué nuémìlawa pía: ¿Càinásica Dios imàaca wamànica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucàidaca wenàiwica, wamàacasica néetácawa? —íimaca yái Jesúsca. Quéwa masánata nía Jesús ícha.

⁵ Iná Jesús iicáidaca nalí, níái iyéeyéica itéesebàa. Máini maséeca íináidacawa iwàwawa, yái Jesúsca, báawacáiná iicáca náiwitáise. Achúmaca iwàwa nacái càmicáiná fariseonái iwàwa yeebáidaca itaacái. Yá Jesús íimaca asiali irí:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi.

⁶ Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judíonái yéewáidacàlu ícha, yá nàacawa caquialéta nàwacáidáyacacawa áibanái judío yáapicha, cayábéeyéi iicáca rey Herodes, yái romanosáiri icuèrica Galilea yàasu cáli. Yá natàanica nàapicha càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ Néeseté Jesús yàacawa náicha yéewáidacalénái yáapichawa Galilea icalìsaniná idùlepiré. Yá manùba wenàiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi nàacawa Jesús yáamiwáise.

⁸ Aibanái néemìlacáiná iináwaná imàníiná madécaná yái càmlírica wenàiwica idé imànica, yá nàacawa Jesús yàatalé nacái naicátaténáni. Manùbéeyéi Judea yàasu cáli néeséeyéi yàacawa, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi nacái, Idumea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áiba cáli néeséeyéi nacái iyéerica abéemàise Jordán inanába ícha, Tiro iyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeséeyéi nacái, nía nacái yácalé iyéeyéica natéesebàa.

⁹ Manùbacáiná wenàiwica néré, íná Jesús ichùullaca yéewáidacalénáiwa icùanápiná barca yàacaténáwa ùni yáacubàa wenàiwicanái ícha déecuìsetatá callisa icàinalená ícha, ipíchaná wenàiwicanái iwesíaca iwéré.

¹⁰ Iwàwacutá càì imànica ichùnìacáinaté manùba wenàiwica, íná madécaná cáuláiquéeyéi nawesiaca Jesús iwéré, namàacacaténá nacáapiwa iwali, yéewacaténá nachùnìacawa.

¹¹ Demonionái naicátaté Jesús, yá namàacaca wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise nabàlùacawa nàululì ipùata iyúwa Jesús irí nàacaténá icàaluíniná. Yá demonionái náimaca cachàinlìri iyú Jesús irí:

—¡Píacata yái Dios lírica! —náimaca irí.

¹² Quéwa Jesús yàalàaca demonionái cachàimlìri iyú, ipíchaná nacàlidaca cawinácaalíni.

Jesús escoge a los doce apóstoles

13 Néeseté Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa cayábéeyéi Jesús iicáca ííwítáise. Néese nàanàaca yàatalé.

14 Néese Jesús yeedáca néená doce namanùbaca nàacaténáwa yáapicha, yéewacaténá nacái ibànùaca nía nacàlidáanápíná Dios itàacái. Yàaca nàipidenápiná apóstolnái.

15 Imàaca nacái nalí ííwítáisewa náucacaténá demonio wenàiwicanáí íícha.

16 Níái docéeyéica imanùbaca íipidenéeyéica càì: Simón, yái asìali Jesús yàaca íipidenápiná wàlisài, Pedro.

17 Nía nacái Zebedeo yéenibe pucháiba, ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri nacái íipidená Juan. Jesús yàaca wàlisài nàipidenápiná Boanerges (íimáanáca “Caluýéi ííwítáise càide iyúwa énu isàna”, càì íimáanáca).

18-19 Andrés nacái, Felipe nacái, Bartolomé nacái, yá nacái Mateo, Tomás nacái, Santiago nacái, yái Alfeo írìica, Tadeo nacái, yá nacái Simón, áibaalí íipidenéeri nacái celote, yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinacaté Jesús yúuwidenáí nàibàacaténáni, nanúawani.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

20 Néese Jesús iwàlùacawa capìi írìculé yéewáidacalénáí yáapichawa. Néese àniwa madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá dàalaca wenàiwica capìi írìcu, íná càmita nàalimá nayáaca nayáacaléwa, yái Jesús, nía nacái yéewáidacaléca.

21 Néese Jesús yéenanáí yéemìaca iináwaná ìwali, yá nàacawa Jesús yàatalé needacaténá nàichani, nàimacáiná ìwali máiwítáiseccasani, yái Jesúsca.

22 Nàyaca néré nacái abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, yàanèyeyéicaté Jerusalén iyacàlená néese. Yá nàimaca Jesús ìwali: “Beelzebúca, yái demonio íiwacalináca, yáquéi idacùaca ííwítáise yái asialica Jesús. Íná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íícha Beelzebú ííwítáise iyú”, nàimaca Jesús ìwali.

23 Íná Jesús imáidaca yàataléwa nía. Yá icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí: “Satanás canácatáita iwàwa yúucaca yàasu demonionáíwa wenàiwica íícha.

24 Càide iyúwa wenàiwicanáí iyáaná, napéliacaalí nàipunitawáaca, yásí nàasu càli imáalàacawa.

25 Néese àniwa áibanáí néenanáí napéliacaalí nàipunitawáaca, néese càmita nàalimá nàyaca abèeri capìi írìcu.

26 Càita nacái, Satanás yàasu demonionáí napéliacaalí nàipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini quirínamatáni, yái Satanásca. Yá imáalàacawa íchàimicatá. Íná iwàwacutácué píalíacawa càmita núuca demonio wenàiwica íícha Satanás ííwítáise iyú.

27 “Nudé quéwa núucaca demonio wenàiwica íícha nuíwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás íícha. Péemìacué comparación: Càide iyúwa cayéedéeri imàníiná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa írìculé áiba cachàiníri asìali icapèeca iyéedùacaténá íícha yàasu, càmiccaalíicáwa cayéedéeri idacùaca ííchawa yái cachàiníri asialica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri càì imànica, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníri asìali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá wenàiwica Satanás íícha. Pidécucéca pítaaníca báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

28 “Péemìacué cayába, Dios imàacapíná iwàwawa ííchéi macái ííwítáanáí báawéerica wenàiwica imànírìica, itàanírìica nacái Dios ìwali, nawènúadacaalí náiwítáisewa nabáyawaná ííchawa.

²⁹ Quéwa wenàiwica itàanícaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ícha, néese cabáyawanáca càiripinátani èeri càmiri imáalàawa”, ímaca yái Jesúsca.

³⁰ Càita Jesús ímaca nalí níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, náimacáinaté Jesús ìwali demoniosa idacùaca íiwitáise.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹ Néeseéte Jesús yáatúa yàanàca yàatalé, yéenanái nacái. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capli ícha. Yá nachùuliaca áiba imáidacatená Jesús.

³² Néese áibanái yáawinéeyéiwa mawiénita Jesús irí náimaca irí:

—Píatúa, péenanái nacái, péenanái inanái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwacutáca pía —náimaca.

³³ Néese Jesús ímaca nalí ìyeyéica itéesebàa:

—Péemiacué yái númáanáca núatúa ìwaliwa, nuénánái ìwali nacáíwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca nalí níái yéewáidacaléca yáawinéeyéicawa itéese. Yá ímaca:

—Piicacué, níái wenàiwicaca nuicáca nía càiyéide iyúwa núatúanáíwa, nuénánái nacáíwa.

³⁵ Cawinácaalí wenàiwica imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácata nuíquéri càiride iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáíwa, núatúa nacáíwa —ímaca yái Jesúsca.

4

La parábola del sembrador

¹ Jesús idábaca yéewáidaca wenàiwica àniwa Galilea icalìsaníná idùlepiré. Idècunitàacá yéewáidaca nía, yá manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús itéese. Iná Jesús iwàlùacawa barca irículé ìyéchúa calisa yáacu. Yá yáawinacawa yéewáidacatená wenàiwica iyaméeyéicawa calisa icàinalená íinata.

² Néese idábaca yéewáidaca nía madécaná wawási ìwali. Icàlidaca nalí comparación yéewáidacatená nía. Ímaca nalí:

³ “Péemiacué comparación: Abéeri asiali ibàncaté yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànáaná ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé.

⁴ Iná yàaca icasáaca yàacawani, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàcawa àyapulicubàa, yá màsibèenái yàanàca néré, yá nayáaca bànacalé ími.

⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàcawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibanírí. Yá bànacalé ími ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

⁶ Néese quéwa èeri yàacáináwa chènuniré mamáalàacata, yá yeemáca pùubéeyéi bànacalé, néese chuica nía, canácáiná napìchu cayába cáaléeri, iná néetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàcawa tuírí yèewiré. Néese tuírí idàwinàcawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, iná yái bànacaléca càmita idàwinàawa cayába, canáca nacái bànacalé ìyacaná.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàcawa cayábéeri cáli íinata. Yá idàwinàcawa cayába, idèniaca nacái ìyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca ìyacanáwa treinta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca ìyacanáwa sesenta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca cien namanùbaca ìyacaná”, ímaca yái Jesúsca.

⁹ Jesús ímaca nacái: “Càuwíyíeicaalícué pía, péemiàcué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porqué de la parábolas

¹⁰ Néesetécáwa Jesús iyaca abéerita, yá níai yáapichéeyéica, nía nacái doce namanùbaca yéewáidacaléca nasutáca néemìawani càinàcaalí ímáaná yái comparaciónca.

¹¹ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué píaliacawa càinàcaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáaliacawa. Néese áibanái càmiyéica yeebáida Dios itàacái, nucàlidaca nalíni yáawami comparación iyú, ipíchaná nálíia néemìaca càinàcaalí ímáaná.

¹² Iná éwita naicácaníta yái numànírica, càicáaníta càmita nálíiawa ìwali càinàcaalí ímáaná. Ewita néemìacáaníta nutàacái, càicáaníta càmita nálíiawa néemìaca càinàcaalí ímáaná. Iná càmita nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³ Jesús ímacaté nalí: “¿Cánásicué càmita píalíia péemìaca càinàcaalí ímáaná yái comparaciónca? Càmicaalícué píaliawa péemiacani, yásí càulenápinácuéca píchawa macáita comparación nucàlidéeripínácué piríwa.

¹⁴ Yá ímáanáquéera yái comparaciónca: Yái yèerica icasáaca yàacawa ituínási ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica icàlidacaalí Dios itàacái áibanái irí.

¹⁵ Abénaméeyéi wenàiwica càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa àyapulicubàa: Néemìaca Dios itàacái, quéwa idécanáami néemìacani, yá Satanás yàanàcàatécata imàacaca naimáichaca Dios itàacái ibàncanéerimica nawàwalículé.

¹⁶ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa íba yèewiré: Néemìaca Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni.

¹⁷ Néese quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái tàì íméeri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipíchu cayába, íná neebáidaca Dios itàacái maléena èeri meedá, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná idàbacaalí áibanái yúuwichàidaca nía Dios ìwalíise, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namànínápíná nabáyawanáwa, yásí naméyáacawa neebáidaca Dios itàacái.

¹⁸ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibàncanéerimica tuíri yèewiré; néemìaca Dios itàacái.

¹⁹ Quéwa báawaca nánáidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu cawèníri ìwaliwa, yái èeri irícuíríca wawási meedá. Càinináca naicáca cawèníri, yái ichíwáidéerica wenàiwica. Nawàwa nacái needáca nalíwa macái cawèníri nàasupínáwa. Iná nánáidacáináwa ìwali macáita yái cawènírica, yá naimáichaca Dios itàacái. Càide iyúwa tuíri càmicaalí ibatáa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa, càita nacái níai wenàiwica. Nánáidacawa nawàwawa báawanama nàasu cawèníri ìwaliwa, íná càmita namàni cayábèeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Quéwa áibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibàncanéerimica cayábèeri cáli irículé. Néemìaca Dios itàacái, yá neebáidacani, yá namànica cayábèeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi namànica cayábèeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa treinta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábèeri manuísíwata náicha càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa sesenta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái nacái namànica cayábèeri náicha

mamáalàacata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa cien namanùbaca macái yéetaná imanùbaca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

²¹ Jesús íimacaté nalí nacái: “Péemiacué comparación: Càmita watùcunía lámpara watécaténáni capii iriculé wabàacaténáni yàalusí iriculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa yái waiméerica íinata. Càmita càì wamàni. Néese watéca lámpara capii iriculé, yá wamàacaca chènunibàani, icànacaténá capii iricuyéi ìwali.

²² Yái lámparaca íimáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéri píaliéricucawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicácaténá cayába. Dios iwàwa náalíacawa ìwali macáita yái tàacáisi càmfiricáwa náalíawa ìwali.

²³ Càuwíyíeicaalícué pía, yá péemiacué nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Jesús íimaca nalí nacái: “Píináidacuéwa cayába ìwali yái nucàlidéericucéca píri. Cayábacaalícué píináidawa nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píaliacawa cayába ìwali, yái núméricucéca píri. Yá imàacapínacué píaliacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata.

²⁵ Wenàiwicacáiná íináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yáalíacaalí yéemíaca càinácaalí íimáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita íináidawa cayába nutàacái ìwali, yá íimáichapíná nacái càinácaalí achúméri wawàsi yáaliéricatéwa ìwali”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa. Íimaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa asíali ibànacaalí ituínási cáli yèewiré.

²⁷ Idécanáami ibànaca ibànacalewa, yá yàacawa icapèe néréwa íimácaténá. Eeri imanùbaca icawàacawa. Catá imanùbaca íimáca. Canácata imànñiri ituínási irí, quéwa yái ituínási ibacácawa, néese bànacalé idàwinàacawa cayába, éwita asíali càmicáaníta yáalíawa càinácaalí iyú ibànacale idàwinàanáwa.

²⁸ Càita cáli imànica yàasu wawàsitawa meedá: Quéechacáwa cáli imàacaca ituínási ibacácawa, néese cabáinàcani yái bànacaléca, néese capùutunàcani, néese càyacanàcani.

²⁹ Néese quéwa músicaalíni, yá asíali yeedáca iyacaná, yácáiná ibànacale iyacaná yàasu èeri idéca yàanáca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Jesús íimacaté nalí nacái: “Siùcade nucàlidacué píri càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

³¹ Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa mostaza íimi wenàiwica ibanéerica cáli yèewiré. Yái mostaza íimica máini achúmériinacani.

³² Éwita achúmériinacáanítani yái mostaza íimica, càicáaníta idécanáami nabànacani, yásí idàwinàacawa manuúripíná náicha canánama bànacaléca. Idèniaca yàanawa manuúnaméeyéi, yásí màsibèe náalimá namànica namùlubèwa catámàacatalé”, íimaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³ Càité Jesús yéewáidaca wenàiwica Dios ìwali manùba comparaciòn iyú càide iyúwa yáí tàacáisca. Yéewáidaca wenàiwica càide iyúwa náalimáaná néemlaca.

³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwica comparaciòn yáawami iyúta. Néeseta idècunitàacá iyaca abéerita yéewáidacalénáí yáapichawa, yá icàlidaca nalí macáita càinàcaalí náimáaná níáí comparaciònca canánama.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Yáté èerica catácáiná yàacawa, Iná Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icàlisaniná íicha —íimaca nalí.

³⁶ Néese yéewáidacalénáí nàacawa manùbéeyéí wenàiwica íicha. Nawàlùacawa barca iriculé, natéca Jesús yáawinacawa náapicha barca iricu. Aibanáí wenàiwica nàacawa náamiwáise barca iricu, máisibáwanáita quéwa barcaca. Néesecáwa Jesús íimáca íichawa.

³⁷ Néese manuúri cáuli ipùaca nàwali. Máiníri cachàinica yáí cáulica. Màladàca nacáí yúuwàacawa barca iriculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca.

³⁸ Jesús íimácaíta quéwanáta. Abéeri íimamisi iriacawa barca yàapùa néese, Jesús irièri yàacawa íinata. Néese nacawàidacani, náimaca irí:

—¿Wáiwacalí! ¿Cáná pimàaca wasawíacawa? —náimaca Jesús irí.

³⁹ Yá Jesús imichàacawa, yàalàaca cáuli cachàiníri iyú, yá íimaca nacáí màladàca irí:

—¿Wíu píá! —íimaca yáí Jesúsca. Yáta wíuca yáí cáulica, màladàca nacáí.

⁴⁰ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

—¿Cánácué máiní cáaluca píá? ¿Cánácué càmita manuú píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca yáí Jesúsca.

⁴¹ Máiní cáaluca nía. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cawínásica yáí asialica ichùulièrica cáuli, màladàca nacáí, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulianá nía? —náimaca nalíwáaca.

5

El endemoniado de Gerasa

¹ Néeseté nàanàaca abéemàalé Galilea icàlisaniná íicha, Gerasa yàasu cáli néré.

² Néese idècunitàacá Jesús imichàacawa barca iricuise cáli íinatalépiná, yáta asiali yàanàaca Jesús yàatalé, abéeri asiali demonio idacuèri íiwitáise. Yáí asiali yàacawa yéetáními icàliculèená néese.

³ Yáí asiali iyacaté yéetáními icàliculèená yèewi. Canácata yáaliméeri idacuàcani, ibatàa cadena iyú piná, càmita náalimá.

⁴ Ewitaté yàcalé minanáí nadacuàcánítani madécaná yàawiría, yàabàli, icáapi nacáí cadena iyú, càicáaníta macáí èerita imàdáidacaté íichawa cadena, yá nacáí iwaaléminamata imànica cadena. Iná canácata yáaliméeri idacuàcani, canásiwata.

⁵ Yáí asiali yèepunícawa yéemíanícawa táiyápinama, èeríapinama nacáí yéetáními icàliculèená yèewiré, dúli yèewiré nacáí. Yá inúadáidaca yáawawa íba iyú.

⁶ Quéwa iicácáiná Jesús déecuise, yá ipiàcawa Jesús yàatalé. Ibàlùacawa yùululì ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná.

⁷ Yá demonio yéemíanícawa asiali isána iyú. Íimaca Jesús irí:

—¿Picá pisáiwica nulí wawàsi, Jesús Dios íirica yáí Dios chènuníiséeri náicha canánama. Nusutáca píicha wawàsi Dios íipidená ìwali picá piùwichàida núa! —íimaca yáí demonioca.

⁸ Còi demonio íimaca, Jesús íimacáináté írí:

—Píá, demonio casaquèeri ííwítáiseca, píawa asiali íicha —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca demonio írí:

—¿Cawiná píipidená? —íimaca yái Jesúsca. Yá demonio íimaca Jesús írí:

—Nuípidená Legión, íimáanáca “Cawàwanáta cinco mil namanùbaca”, máinicáiná madécanáca wía —íimaca yái demonioca.

¹⁰ Néese demonionái isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ípíchaná íbànùaca nía méetàuculé íicha yái cálica.

¹¹ Mawiénita nalí dúli íwali madécaná marranonái yèepuníwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa.

¹² Iná demonionái nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata:

—Pichùuliacaténá wàanápináwa marranonái yàatalé, yá pimáaca wawàlúacawa marranonái idèericulé —náimaca.

¹³ Càita Jesús imàacaca nàacawa. Yá demonionái yàacawa asiali íicha. Yá nawàlúacawa marranonái idèericulé. Níái marranonái dos mil namanùbaca cawàwanáta. Napíacawa máíwítáisewaca demonio ííwítáise iyú, àta nacaláacatalétawa quíratàli íinatáise calisa yáaculé, yá nàisicùmacawa macáita, níái píráica càmíyéica Dios imàaca judíonái idèniaca, casacàcáiná nalí marrano íiná.

¹⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napíacawa, yá nàaca nacàlidaca marrano íináwanámi manuírí yàcalé írìcu, yàcalé púbéeyéi írìcu nacái iyéeyéica mawíenibàa. Iná madécaná wenàiwica nàacawa néré naicácaténá càinácaalí iyáaná.

¹⁵ Néese nàanàca Jesús yàatalé. Yá naicáca yái asiali madécanéeyéi demonio idacuèricaté ííwítáise. Yáawinéericawa iyaca, íbàle yáapichawa mawiénita Jesús írí, cáíwítáise nacáicani. Yá cáaluca níái wenàiwicaca.

¹⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi, iiquéyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé m̀nanái írìni, càinácaalíté iyú Jesús ich̀nùlacani, yái asialica demonio idacuèricaté ííwítáise. Nacàlidaca nalí nacái marranonáimi íináwaná íwali.

¹⁷ Iná nadàbaca nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata yèep̀nanápináwa nàasu cáli íicha.

¹⁸ Yá Jesús yèep̀ucawa barca yàatalé, néese yái asiali demonionái idacuèricaté ííwítáise isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata imàacáanápiná yàacawa yáapícha.

¹⁹ Quéwa Jesús càmita imàaca asiali yàacawa yáapícha. Néese Jesús íimaca asiali írí:

—Pèep̀uawa picapèe néréwa, péenánái yàataléwa. Picàlida nalíni macáita yái cayábéerica Wacuèriná Dios imànírica pírí, íicá nacái pípualé manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese yái asiali yàaca icàlidacani diez namanùbaca yàcalé írìcu iyéeyéica Decápolis yàasu cáli íinata. Icàlidaca Jesús imànicaté írì cayábéeri, yá macáita néemiacaalíténi, yá nàináidacawa manuísíwata néemiacani.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹ Néeseté idécanámi Jesús ich̀bacawa àniwa abéemalé Galilea icalisaniná íicha barca írìcu yéewáidacalénái yáapíchawa, yá manùba wenàiwica ìwacáidáyacacawa yàatalé. Yá Jesús iyamáacawa callisa icàinalená íinata.

²² Néese áiba asiali yàanàaca, abéeri néená níái judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái, íipidenéerica Jairo. Yá Jairo íicáca Jesús. Yá yúuwàa iriacawa

inùmáawawa Jesús irí, yàcaténá Jesús icàaluíniná, yéewanápiná Jesús iicáca ipualé.

²³ Yá isutáca Jesús ícha wawási manuísíwata. Jairo ímaca Jesús irí:

—Nuídu iculúacawa, uwàwa uétácawa nuícha. Iná nuwàwacutáca pía nucapèe néréwa, pimàaca picáapiwa ùwali, ipíchaná uétácawa —íimaca.

²⁴ Néese Jesús yàcawa Jairo yáapicha yéewáidacalénái yáapichawa. Madécaná wenàiwicanái nacái nàacawa yáamiwáise. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, iná nacàbadàayacawa nàacawa Jesús iwéré.

²⁵ Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cáluláicaté úa doce camuí, uíraná imusúacawa uícha mamáalàacata.

²⁶ Uuwichàacatéwa báawanama idècunitàacá manùba cadèplacáiyéi idèplaca úa. Ewitaté úucacáaníta úasu platawa macáita upáyaidacaténá cadèplacáiyéi, càicáaníta càmita cayába úa, mamáalàacata quéwanáta cáuláicaca yáwanái úa.

²⁷ Uémíacaté Jesús ináwaná ichùnianá wenàiwica, iná úaca nacáíwa manùbéeyéi wenàiwica yáapicha. Yá ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí manùbéeyéi wenàiwica yèewi, yá udunúaca Jesús ibàle iwali.

²⁸ Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunúacaalí iwali, éwita ibàle iwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayábapínaca núawa”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicúsewa.

²⁹ Udècanacáita udunúaca ibàle iwali, yáta uíraná iyamáacawa uícha, yá úalíacawa uwàwalicúsewa udéca uchùnìacawa uláicái ícha.

³⁰ Yáta Jesús yáalíacawa iwàwalicúsewa ichùnìacaté áiba wenàiwica íiwitáise iyúwa. Iná iwènúacawa iicáidacaténá manùbéeyéi wenàiwica irí. Néese Jesús isutáca yéemíawa nía. Íimaca nalí:

—¿Cawiná idunúa nubàle iwali? —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita piicá níái madécanéeyéi wenàiwicaca nacàbadàayacawa nàacawa piwéré? ¿Cánásica yéewa pisutá péemíawa cawinácaalí idunúa pìwali? —náimaca Jesús irí.

³² Quéwa Jesús iicáida itéesewa mamáalàacata iicácaténá yái wenàiwica idunuèricaté iwali.

³³ Iná úái inanáica umusúacawa wenàiwicanái yèewíise. Yá ùanàaca itatèechúawa icalùniwa, úalíacawa uchùnìacatéwa. Yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíniná. Yá ucàlidaca irí macáita uináwanáwa báisíiri iyú.

³⁴ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía, inanáica, pimàacacáiná piwàwawa nùwali, iná yéewa pidéca pichùnìacawa. Piawa matuibanáita. Pidéca pimusúacawa càiripináta ícha yái uláicáica —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Idècunitàacá Jesús icàlidaca ulíni, yá áibanái nàanàaca judíonái yéewáidacáalu íiwacali icapèe néese. Yá náimaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawási, yái yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

³⁶ Jesús yéemíaca nataáníiná, quéwa càmita itàaní náapicha. Jesús itàanicáita abéerita Jairo yáapicha, yái judíonái yéewáidacáalu íiwacalica. Jesús íimaca irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese càmita Jesús imàaca áibanái nàacawa náapicha Jairo icapèe nérépiná. Imàaca nàacawa náapicha níawamicata Pedro, Santiago nacái, Santiago iméereri nacái, íipidenéri Juan.

³⁸ Yá néese nàanàaca judiónái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néré, yá Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníyéi isàna, íichàaníyéica báawanama, nacántàa canción cachàiníri iyú yéetáními íwali, càide iyúwa judío íiwitáise íyáaná.

³⁹ Jesús yáaliacawa icáucàidáanápíná úa yéetéechúamicawa. Yá iwàlùacawa nacapèe írìculé, íimaca nalí:

—¿Cánacué pimàni písànawa báawanama, píchàanicué nacái máiní? Uara sùmàuca càmlíchúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca —íimaca yái Jesúsca, yáaliacáináwa icáucàidáanápínaté úa.

⁴⁰ Néese naicáaníca Jesús iquíniná, náaliacáináwa báisíri iyúcani uetácatéwa. Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capíi íicha. Néese itéca yáapichawa yéetéechúami yáaniri, úatúami nacái, nía nacái yéewáidacaléca iyéeyéica yáapicha. Yá nawàlùacawa sùmàumi írìacataléca.

⁴¹ Néese íibàaca ucáapi íwali, úái yéetéechúamicawa, yá íimaca ulí:

—Talita, cum (ímáanáca judiónái itàacái iyú: “Pía, mànacàuca, núuma pirí, pimichàawa”, càì ímáanáca) —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta úái sùmàuca, idènièchúaca doce camuí, umichàacawa, yá uipina nacái. Yá nàináidacawa manuísíwata naicáidaca ulí, níái wenàiwicaca iyéeyéica néré.

⁴³ Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú ípíchaná nacàlidaca áibanái írini, icáucàidáanaté úa. Néese ichùullaca nacái nàaca uyáapíná, úái sùmàuca.

6

Jesús en Nazaret

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená yàasu cáli íicha, yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret iyacàlenáca. Yéewáidacalénái nàaca nacáíwa yáapicha.

² Yá sábadò írìcu judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica judiónái yéewáidacàalu írìcu. Manùbéeyéi wenàiwica yéemiacáináni, yá báawaca nàináidacawa nawàwalícuísewa. Náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáalíawa cayába. Càmita báisí imàni yái càmirica wenàiwica idé imànica.

³ Yácata írìmi meedá yámide yàalubáisi imànírinámica. María írìca meedáni. Nabèerica meedáni, níái Santiago, José nacái, Judas nacái, Simón nacái. Yéenanái inanái nacái nàyaca wèewibàa meedá —náimaca nalíwáaca. Iná càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái.

⁴ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalícuíse. Quéwa yàasu cáli néeséeyéi, yéenanái nacái, icapèe írìcuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe írìcuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Càmita Jesús imàni néré yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáiná neebáida itàacái. Quéwa imàacaca icáapiwa abénaméeyéi cawláiquéeyéi íwali, cawàwanáta máisiba, yá ichùnìaca nía.

⁶ Yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata càmicáiná neebáida itàacái.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

Néeseté Jesús yèepuníca yéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé írìcubàa iyéeyéica mawiénita Nazaret iyacàlená írì.

⁷ Jesús imáida yàataléwa níai doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Néese idábaca ibànùaca nía pucháibanamata nàacaténáwa yàcalé imanùbaca. Ichàiniadaca nía náucáanápíná demonio wenàiwicanáí íicha.

⁸ Càmita imàaca natéca wawàsi nàasu àyapu imàluwenáwa. Imàacaca natéca abéerita nàasu àicuwa natéeripíná àyapulicubàa. Càmita imàaca natéca sacco, yàacàsi nacáí, plata nacáí.

⁹ Imàacaca nàwalica nàasu costiza nacáiriwa nàabàli ìwaliwa, quéwa càmita imàaca nadèniaca pucháiba nabàlepináwa, abéerita meedá.

¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pìwàlùacuéwa abéeri capii irìculé, yá piimácué néréta àta pèpùacatalétacuéwa yàcalé irìcuíse.

¹¹ Aibalé càmicaalícué namàaca pìwàlùacawa, càmicaalí nacáí nawàwa néemiaca picàlidacuéca nalí nutàacáí, yá iwàwacutácué piacawa náicha. Pichùpìacué cáli ichùmalé pìabàli íichawa naicápiná càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía israelitaca, píasáidacaténácué nalí Dios yúuwichàidáanápíná níawa —íimaca yéewáidacalénáí iríwa, yáí Jesúsca.

¹² Iná yéewáidacalénáí nàacawa nàalàacaténá wenàiwica nawènúadánápíná nàiwitáisewa Dios irípíná.

¹³ Yá náucaca nacáí madécaná demonio wenàiwicanáí íicha. Nàucùaca olivo iséená manùbéeyéí cáuláiqueuéyéica ìwali, yá nachùnìaca nía.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴ Néeseté rey Herodes yéemiaca wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, manùbacáiná wenàiwica nacàlidaca nàyaca ìwali, yáí Jesús imàníníaca, càinácaalí iyú yéewáidaca wenàiwica nacáí. Yá Herodes íimaca Jesús ìwali:

—Juan el Bautistami idéca icáucàacawa, iná yéewa yáalimá imànica yáí camíríca wenàiwica idé imànica —íimaca yáí rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani yáí Jesúsca.

¹⁵ Aibanáí íimaca Jesús ìwali:

—Yácata profeta Elías yàanèrica àniwa —námaca. Aibanáí íima:

—Yácata áiba profeta càiride iyúwaté profetanáimi wapíchaléeyéimi —námaca.

¹⁶ Quéwa rey Herodes yéemiacaalíté nacàlidaca Jesús iináwaná, yá Herodes íimaca:

—Yácata Juanmi, yáí nuchùulièricaté nawichùaca íicha íiwita. Idéca icáucàacawa —íimaca yáí rey Herodesca.

¹⁷ Càica Herodes íimaca ichùulliacáináaté yàasu úwináíwa náibàanápínaté Juan calúacáiná Herodes yàacawéetúa iicáca Juan, úái Herodes yàacawéetúa íipidenéechúaca Herodías. Yá úwináí nadacùacaté Juan cadena iyú presoíyéí ibànàlicu. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri íichawa.

¹⁸ Iná Juan íimacaté rey Herodes irí: “Báawéeriquéí peedáanáca péenasàiri yàacawéetúwa”, íimacaté yáí Juanmica.

¹⁹⁻²⁰ Iná báawacaté Herodías uicáca Juan, yá uwàwacaté unúacani, quéwa càmita yáalimá unúacani, cáalucáiná rey Herodes iicáca Juan, yáalíacáináwa cayábèricani, yáí Juanca, mabáyawanéeri nacáí. Iná Herodes icùaca Juan ipichaná Herodes yàacawéetúa Herodías inúacani. Ewita rey Herodes càmicáanáta yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná imànica macáí èerita idécanáamité yéemiaca Juan icàlidaca irí Dios itàacáí, càicáanáta casímáica rey Herodes yéemiaca Juan itàacáí.

²¹ Quéwa áiba èerité Herodías úalímáca umànica Juan irí càide iyúwaté uwàwáaná. Rey Herodes imànica manuíri fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáténi. Yá imáidaca yáapichéeyéiwa iyúudéeyéica Herodes icùaca Galilea yàasu cáli, nía nacái yàasu úwi íiwacanánáica, nía nacái yàacawéeyéináca asianáica caináwanéeyéica Galilea yàasu cáli néeseéeyéica, nayáacaténá nayáacaléwa yáapicha, namànicaténá yáapicha nacái manuíri fiesta.

²² Yá Herodías úidu iwàlùacawa asianái iyáacàalu iriculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésemi naicácaténá úa. Naicácaíná ulabàaca, íná usímáidaca nawàwa macáita rey Herodes, nía nacái yáapichéeyéica iyéeyéica iyáacaléwa yáapicha. Iná rey Herodes íimaca mànacàu irí:

—Pisutá nuícha càinácaalí piwàwéerica. Yásí nùaca piríwani —ímaca ulí.

²³ Yá Herodes íimaca ulí àniwa pucháiba yàawiriata báisi báisisíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápínaté ulí càinácaalí wawàsi uwàwéerica íicha, éwitasa uwàwacaalíté íicha cáli yéema, yái Galilea yàasu cálica Herodes icuèrica, yási yàanápínasa ulítáni báisíta, íimaca.

²⁴ Yá úacawa náicha, úumaca úatúa iríwa:

—¿Càirinásica wawàsi nusutá íicha? —úumaca úatúa iríwa. Yá Herodías úumaca ulí:

—Pisutá íicha Juan el Bautista íiwita —úumaca ulí úái Herodíasca, uwàwacáináté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úalíacaténáwa báisíiri iyúcani Juan yéetácawa.

²⁵ Néese úái mànacàuca uèpùà uwàlùacàatétawa àniwa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Siúcata nuwàwa piaca nulí Juan el Bautista íiwita quirápieli irìcu —úumaca irí.

²⁶ Néese, éwita achúmácaníta manuísíwata rey Herodes iwàwa, yéemàcáiná usutáaná íicha, càicáaníta càmita Herodes idé imáisanlaca uíchani, íimacáináté ulí nàacuésemi níái wenàiwicaca yàanápínasa ulí càinácaalí wawàsi usutéerica íicha.

²⁷ Yá rey Herodes ichùullaca úwisàiri iwichùanápíná Juan íicha íiwita, itecaténáni rey Herodes irí.

²⁸ Néese úwisàiri yàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá iwichùaca Juan íicha íiwita. Càité Juan yéetácawa. Yá úwisàiri itéca íiwitami quirápieli irìcu. Yá yàaca íiwitami ulí úái mànacàuca. Néese úái mànacàuca utécani úatúa iríwa, uicácaténá báisíiri iyúcani Juan yéetácátéwa.

²⁹ Néese Juan yéewáidacalénáimi yéemlaca iináwanámi, yá nàacawa presoíyéi ibàna néré needácaténá Juan ichéecami. Yá natéca nabàllawani.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰ Néeseté apóstolnái yèepùà iwacáidáyacacawa Jesús yàatalé, idécanáami nacálidaca Dios itaacái wenàiwicanái irí. Néese nacálidaca Jesús irí macáita namàniricaté, néewáidéerica iyú wenàiwicanái nacái.

³¹ Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa wàanácuéwa walínáamitawa áibalé canácatalé wenàiwica, yéewanápiná wayamáidacawa achúmáanacáwa —ímaca nalí, madécanácaíná wenàiwica yàanàaca yàacawa nàatalé, áibanái nacái yèepùacawa yàacawa náicha, íná càmita yéewa nayamáidacawa, ibatàa nayáanápíná nayáacaléwa, càmita nàalimá.

³² Iná Jesús yàacawa barca irìcu yàasu apóstolnái yáapichawa abéemàalé Galilea icalisaníná ícha, canácataléca wenàiwica.

³³ Quéwa madécaná wenàiwica iicáca nàanáwa, náalí nacái naicáca nía. Iná wenàiwicanái imusúacawa macái yàcalé ícha, yá napiacawa néré. Yá manùbéeyéi wenàiwica nàanáca napichalé néré.

³⁴ Néese Jesús imichàacawa barca irìcuise néré, yá iicáca madécaná wenàiwica. Canáca nalí abéeri yéewáidéeripíná nía Dios iwali, iná catúulécanaéca Jesús iicáca nía, càide iyúwa waicácaalí canéeyéi icuèriná ovejaca. Yá idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi iwali.

³⁵ Néese catáca yàacawa nàwali, yá yéewáidacalénái yàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáica yàcalé.

³⁶ Pichùulia nèepùanápínáwa nàacawa bànacalé yèewiré, yàcalé irìculé nacái iyéeyéica mawiénita nawènìacaténá nayáapínáwa —náimaca.

³⁷ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapíná —íimaca nalí. Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita píalíawa canáca walí doscientos namanùbaca denario ocho quéeri iwènicatái? Ewita wadèniacaalí yàara platatá, càicàanita càmita wáalimá wawènìaca cayába pan wèeripínáca nayáapínátá, níái manùbéeyéi wenàiwicaca —náimaca.

³⁸ Jesús íimaca nalí:

—¿Càisimalénacué pan pidèna? Picutácuécáwani —íimaca nalí. Néese idécanaámi náalíacawa, yá náimaca irí:

—Cínco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná nacái —náimaca.

³⁹ Néese ichùullaca nía manùbéeyéi wenàiwicaca náawinàanápínáwa nàwacacawa ipuléeri masicái íinata.

⁴⁰ Néese náawinacawa nàwacacawa manùbéeyéi yàalusipíná, cien namanùbaca abénaméeyéi, cincuenta namanùbaca áibanái nacái.

⁴¹ Néese Jesús yeedáca cinco imanùbaca pan icáapi irìculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Yá iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri iwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, iwacùaca pan yéewáidacalénái iríwa nawacùacaténá wenàiwicanái iríni. Néese iwacùaca cubái imìdecaná nacái yéewáidacalénái iríwa macáita.

⁴² Yá macáita wenàiwicanái iyáaca cadénamani.

⁴³ Néese yéewáidacalénái needáca doce mapíiri imanùbaca pan yéenáimi, cubái nacái imàaquéericawa.

⁴⁴ Níái wenàiwica iyéeyéica pan, cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵ Yáta Jesús ichùullaca yéewáidacalénáiwa nawàlìanápínáwa caqualéta barca irìculé nachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalisaníná ícha nàanàacaténá Betsaida iyacàlená néré. Iwàwa nàacawa ipíchalé idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùacawa ícha.

⁴⁶ Néeseté idécanaámi ibànùaca wenàiwicanái yèepùanápínáwa ícha canánama, yá Jesús yàacawa dúli ínatalé isutátacaténá yáawawa Dios ícha.

⁴⁷ Néese idécanaámi catáca nawicáu, Jesús yéewáidacalénái nàyaca barca irìcu bamuchúami callisa. Yá Jesús ìyaca abéerita cáli ínatáisecáwa.

⁴⁸ Néese iicáca máadáini natenáca cachàiníri iyú cáulicáiná ipùaca náipunita, iná càmita náalimá nachàbacawa abéemàalé. Amalácaalí yàacawa nawicáu,

yá Jesús yàacawa mawiénita nalí yèepuníriwa úni inàniacubàa. Iwàwaca ichàbacawa náicha machacàniri iyú.

⁴⁹ Quéwa naicáca lipinánica úni inàniacubàa, yá nayúunáidaca wenàiwica iwàwanámicani.

⁵⁰ Yá néemianíca macáicáiná naicácani. Cáalu nía báawanama, càmicáiná náalía naicácani. Yáta quéwa Jesús ímaca nalí:

—¡Matuibanáicué pía, núaquéi, picácué cáalu pía! —ímaca yái Jesúsca.

⁵¹ Néese Jesús iwàlùacawa nàatalé barca iriculé. Yáta wiúca cáuli, Jesús iwàlùacáináwa nàatalé barca iriculé. Yá naináidacawa manuísíwata naicáidaca irí.

⁵² Càmitàacáwa nadé náaliacawa cayába Jesús íiwitáise ìwali, éwitaté naicáacánita imàniná pan iyú yái càmirica wenàiwica idé imànica, càulenácáiná náicha náalíanápináwa néemiaca càinácaalí ímáaná.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³ Nachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalisaniná fícha, yá nàanàaca Genesaret yàasu cáli néré. Yá nadacùaca barca calisa idùlepiré.

⁵⁴ Namichàacanaacáitawa barca iricuise, yá wenàiwicanái náalía naicáca Jesús.

⁵⁵ Yá wenàiwicanái napiacawa macái yàcalé iriculé iyéeyéica néré nacàlidacaténá nalí Jesús yàanàaca. Néese manùbéeyéi wenàiwica nadàbaca natéca cáuláiqueeyéi wenàiwica yàalubái íinatawa náaliacataléca Jesús iyaca.

⁵⁶ Néese àta alénacaalí Jesús yàawa achúméri yàcalé iriculé, manuiri yàcalé iriculé nacái, manacúaliré nacái, yá natéca naliadaca cáuláiqueeyéi wenàiwica àyapulicubàa Jesús ichàbacatabàapináwa. Yá cáuláiqueeyéi nasutáca Jesús fícha imàacáanápiná nadunùaca ìwali, càmicaalí nacái, ibàle ipùata ìwalita. Yá macáita idunuéyéica Jesús ìwali, yá cayábaca nía uláicái fícha.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo iricu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa abénaméeyéi fariseo yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé.

² Naicácaté abénaméeyéi Jesús yéewáidacaléca nayáaca nayáacaléwa càmiyéicáwa líba icáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise ímáaná. Càmita Jesús yéewáidacalénái imàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa càide iyúwa fariseonái imàniná. Iná fariseonái itànica Jesús yéewáidacalénái ìwali, náimaca casacàcasa Dios iicáca Jesús yéewáidacalénái.

³ (Níai fariseoca, áibanái judío nacái macáita namànica càide iyúwaté nàawirináimi imàniná. Càmicaalícáwa náiba nacáapiwa éeréeri iyú nayáacalé ipíchawáise, càmitàacá nayáa nayáacaléwa, canásíwata. Càmita nayáa nayáacaléwa càmicaalícáwa namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise ímáaná.)

⁴ Idécánáami nacái nawèniaca yàacàsi yàcalèricu, yá nèepùacawa nacapèe néréwa namànicaténá culto nacáiri nàapidáanápiná náichawa ipíchawáise nayáa nayáacaléwa. Neebáidaca nacái madecaná càide iyúwaté nàawirináimi yéewáidáaná, iná namànica culto nacáiri náibacaténá éeréeri iyú macái íiwitáaná bacàa, catùa nacái, mapuwáa nacái, nàasu cama nacái, naiméerica íinata.)

⁵ Iná fariseonái, nía nacái yéwáidéyéica wenàiwica templo iricu náimaca Jesús irí:

—Níái péewáidacaléca, ¿cáná càmita namàni càide iyúwaté wàawirináimi yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi ichùllanáté wía wamàninápiná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, iná casacàca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

⁶ Jesús íimaca nalí:

—Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi machacàníri iyú pìwalicué, piacué pucháibéeyéica íiwitáise. Isaías itànàacaté tàacáisi piináwaná ìwalicué Dios inùmalcuíse. Dios íimacaté:

‘Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíniná, quéwa càmita cáininá naicáca núa báisíri iyú nawàwallcuísewa.

⁷ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namàníricasa nulí. Càmita néewáida wenàiwica nutàacái iyú, néese néewáidacáita wenàiwica náiwitáise iyúwa’,

càica íimaca yái Diosca.

⁸ Pidécuéca meedá pimàacaca píchawa Dios itàacái, peebáidacaténacué wenàiwicanái yàasu tàacáisi meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Pidécuéca pimànica máini báawéeri wawàsi, pimàacacáinacué píchawa Dios itàacái, pimànicaténacué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

¹⁰ Profeta Moisés íimacaté Dios inùmalcuíse: ‘Pía píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, íimaca yái Diosca. Yaté íimaca nalí àniwa: ‘Aibacaalí itàanica báawéeri iyú yáaniri iwaliwa, càita nacái itàanicaalí báawéeri iyú yátúa iwaliwa, yá iwàwacutácué pinúacani’, íimacaté yái Diosca.

¹¹ Quéwa piacué fariseoca, pidécuéca péewáidaca wenàiwicanái cayábacasa càì nàimaca nàaniri iríwa, nàatúa irí nacáíwa: ‘Càmita nùalimá nuyúudàaca pía. Nudéca nucùaca Dios irípiná yái plataca, yái nuèripinámica pírí, iná canáca nulí cayába nuyúudèripiná iyú píá’, càì náimaca nasèenái iríwa.

¹² Càita pidécuéca péewáidaca wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nàaniriwa, nàatúa nacáíwa, náimacaalí càì nasèenái iríwa.

¹³ Iná pidécuéca píasáidaca piúcaca píchawa Dios itàacái, peebáidacáinacué plawirináimi íiwitáisewa, yái péewáidéericuéca iyú wenàiwicanái Dios itàacái íicha. Pimànicuéca mamáalàacata madécaná càiyéi wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa níái wenàiwicaca ibàluèyéicawa mawiénita irí. Yá íimaca nalí:

—Péemiacué nutàacái piacué macáita. Píalimáidacué píalíaca péemíaca càinacaalí íimáaná yái tàacáisi nucàlidéeripinacuéca píriwa.

¹⁵⁻¹⁶ Macái yàacàsi iwàluèriwa wenàiwica idèericulé, canáca yéewaná casacàca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Abéerita wenàiwica ibáyawaná, yá nacái itàacái báawéerica imusuéricawa iwàwalicuíse, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús yàacawa wenàiwicanái íicha, yá iwàlucacawa capíi iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese yéewáidacalénái nasutáca néemíawani càinacaalí íimáaná yái tàacásica Jesús icàlidéerica yàacàsi iwali.

¹⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalía péemíacani yái nucàlidéerica? ¿Càmitacué píalíawa canácata yàacàsi yáaliméeri casacàca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha?

19 Yáí yàacàsi càmita iwàlùawa wenàiwica iwàwa irìculé. Iwàlùacàitawa idèericulé. Néese yàacawa ícha meedá —íimaca nalí yáí Jesúsca. Càita Jesús yéewáidaca nía yàacàsi iwali, Dios imàacaca wenàiwica iyáaca macáí íiwitáná yàacàsica, masacàacáiná macáita nía.

20 Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Yáí nabáyawaná namànírica, yá nacáí tàacáisi báawéerica imusuéricawa wenàiwica iwàwa irìcuíse, yácata casaquèerica imànica wenàiwicanáí íiwitáise Dios ícha.

21 Macáita íiwitáisesi báawéeri imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Càita báawéeri íiwitáisesi: Namànica náalaniwa; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càminá Dios imàaca wenàiwica imànica; nayéedùaca áibanáí yàasu; nanúaca wenàiwica;

22 naimáca áiba wenàiwica yáapicha càmlíchúaca náinusíwa, càmlírira nacáí nanírísíwa; máiní nawàwa needáca nalíwa manùba wawàsi; namànica áibanáí irí báawéeri; nachiwáidaca áibanáí wenàiwica; mabáiníiri iyú namànica báawéeri nainá iyúwa máaléqueéri iyú áibanáí wenàiwica yàacuésemi; báawaca naicáca áibanáí wenàiwica íwalíse yáí cawènírica áibanáí idènièrica; natàñica báawéeri iyú áibanáí iwali; máiní cachànica naicáca níawawa; càmita náalía cayábéeri iwali báawéeri íchaná.

23 Macáita yáí íiwitáná báawéerica imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Yácata casaquèerica imànica wenàiwicanáí íiwitáise Dios ícha —íimaca yáí Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

24 Néeseté Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli ícha yàanàcaténá Tiro iyacàlená yàasu cáli néré. Yá iwàlùacawa capíi irìculé. Idècunitàacá iyaca néré, càmita iwàwa yàcalé mìnánáí náalíacawa alénácaalí iyaca. Càmita quéwa yáalimá ibàaca iináwanáwa.

25 Ráunamáita abéechúa inanáí uémìaca iináwaná iwali iyaca capíi irìcu. Udènia uíduwa demonio idacuèchúa íiwitáise. Uái inanáica ùacàatécatawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús ípunita, usutácaténá iicàanápíná upualé.

26 Càmlíchúata israelita úái inanáica. Néese Sirofenicia yàasu cáli néeséechúaca úa. Yá ùanàaca usutácaténá Jesús ícha wawàsi yúucàanápíná demonio uídu ícha.

27 Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Péemia comparación: Càmita wáuca sùmanáí iyáacalé áulináí iyáapíná, càita nacáí iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánáicawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca píacué càmlíyèica israelita —íima ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asáísí uebáidacaalí Dios imànínápiná ulí cayábéeri éwita càmicánita israelita úa.

28 Yá úumaca irí:

—Báísita, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulináí yáawinacaalíwa mesa yáapíse, sùmanáí yúucacaténá nayáapíná yàacàsi yéenáimi, càita nacáí nuwàwaca Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicánita israelita núa —úumaca.

29 Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca píasáidaca nulíni pitàacáí iyúwa peebáidaca nulí, íná càmita iwàwacutá písutáca nuícha quirínama nuyúudàanápíná píawa. Yá numàaca pèepùacawa picapèe néréwa, demoniocáiná idéca yàacawa píidu ícha —íimaca ulí yáí Jesúsca.

³⁰ Néese uèpùacawa ucapèe néréwa, yá ùanàaca uíduwa irièchúawa matuìbanáita uimácataléca. Quéwa demonio yàacatéwa uícha.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Néeseté Jesús yèepùa yàacawa Tiro iyacàlená yàasu cáli ícha. Yá ichàbacawa Sidón iyacàlená yèewibàa. Yá ichàbaca nacáí diez namanùbaca yàcalé Decápolis yàasu cáli ínatéeyéica iyaca. Yá yàanàaca Galilea icalisaniná néré.

³² Néese áibanáí natéca asiali Jesús yàatalé, abéeri asiali màuwíiri, camíiri yáalimá itàaníca machacàníiri iyú. Yá nasutéca Jesús ícha wawàsi imàacáanápíná icáapiwa màuwíiri ìwali ichùniacaténáni.

³³ Jesús itéca màuwíiri méetàucuta wenàiwicanáí ícha, yá Jesús iwàlùadaca báipunitácanama icáapi ipùatawa asiali yùuwíapuná iriculé pucháibanama. Néese Jesús yàapísaca icáapi ipùata ìwaliwa, yá idunùca asiali inène ìwali icáapi ipùata iyúwa.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca chènuniré, yá yeedáca icalésawa. Yá ímaca asiali irí: “¡Efata!” (íimáanaca hebreo itàacáí iyú: “¡Yàacùacawéi piùwica!” íimáanaca.)

³⁵ Yá yáalimá yéemiaca cayába yáí asialica, yá cayábaca nacáí inène, yáalimá itàaníca machacàníiri iyú.

³⁶ Néese Jesús yàalàaca níái wenàiwicaca ipíchaná nacàlidaca áibanáí irí iináwaná ichùnianáni, quéwa éwita ichùullacáaníta nía manùba yàawíríca, càicáaníta nacàlidaca iináwaná mamáalàacata.

³⁷ Macáí wenàiwicaca yéemièyéica Jesús iináwaná ìwali náináidacawa manuísíwata néemiacani. Yá náimaca nalíwáaca: “Imànica macáita cayábéeri iyú. ¡Imàacaca màuwíiyéi yéemiaca! ¡Imàacaca nacáí matàacáiyéi itàaníca!” náimaca Jesús ìwali.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

¹ Aiba èerité madécaná wenàiwicaca nàwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé. Néese canáca nayéeripíná néeni. Yá Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá ímaca nalí:

²—Catúulécánáca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapicha máisiba èeri. Siúcade canáca nalí nayáapíná.

³ Nubànùacaalí nía máapíyéica nacapèe nérépináwa, cawàwanáta nawàwachàbacawa àyapullcubàa namáapicawa, abénaméeyéi nàanàcáiná décuíse —ímaca yáí Jesúsca.

⁴ Néese yéewáidacalénáí náimaca irí:

—Canácata yáaliméeri yàaca nayáapíná cháí, canácatáíca wenàiwicanáí ìbanacale —náimaca.

⁵ Jesús isutáca yéemiàwa yéewáidacalénáíwa:

—¿Càisimalénacué pan ìya piri? —ímaca yáí Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Iyaca walí siete namanùbaca pan —náimaca.

⁶ Néese Jesús ichùulíca wenàiwicanáí yáawinacawa cáli ínata. Yá yeedáca níái siete namanùbaca panca icáapi iriculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yáí yàacàsiwa. Yá isubèriadacani, yàaca yéewáidacalénáí iríwani. Néese, yéewáidacalénáí iwacùca pan wenàiwicanáí irí.

⁷ Iyaca nacáí nalí cawàwanáta máisiba cubáí imìdecaná púubéeyéi. Jesús yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yáí cubáica. Yá ichùulíca nacáí yéewáidacalénáíwa iwacùanápínáni wenàiwicanáí irí. Yá nawacùaca nalíni.

⁸ Yá macáita nayáaca cadénamani, yáí yàacàsica. Néese Jesús yéewáidacalénái needáca siete mapíiri namanùbaca yàacàsi yéénáimi imàaquéricawa.

⁹ Batéwa báinùaca mil namanùbaca asianái iyáacaté yáí yàacàsica. Càmita naputàa inanání, sùmanái nacái. Néese Jesús imàacaca nèepùacawa ícha, níai manùbéeyéi wenàiwicaca.

¹⁰ Yá Jesús iwàlùacàatétawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese nàacawa abéemàalé Galilea icallsaníná ícha, yá nàanàaca Dalmanuta yàasu cáli néré.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ Néeseté abénaméeyéi fariseo nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nadàbaca natàanica cachàiníiri iyú Jesús yáapicha. Nawàwa nàalimáidacani imànínápiná áiba wawàsi báawéeri. Yá nasutáca ícha imànínápiná naicáca wawàsi íiwitáise iyúwa càmlírira wenàiwica idé imànica, yásáidacaténá báisíta Dios néeséericatani.

¹² Yá Jesús yeedáca icalésawa cachàiníiri iyú máinicáiná báawaca íináidacawa iwàwawa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué pisutá numànínápiná càì? Pidécuéca piicáca numànica manùba, quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Péemíacué cayába, càmitacué núsáida piicáca càiri wawàsi —íimaca yáí Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yèeptuacawa náicha, yá iwàlùacawa àniwa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa àniwa abéemàalé Galilea icallsaníná ícha.

La levadura de los fariseos

¹⁴ Jesús yéewáidacalénái naimáichacaté natéca náapichawa nayáapínáwa. Nadèniacáita abéeri pan meedá náapichawa barca iricu.

¹⁵ Néese Jesús yàalàaca nía ipíchaná nàyaca càide iyúwa báawéeyéi íiwitáise fariseo iyáaná, rey Herodes nacái. Íimaca nalí:

—Péemíacué cayába comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, yá nacái rey Herodes yàasu levadura —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁶ Yá yéewáidacalénái càmita nàalíawa Jesús yàalàaná nía fariseonái yàasu tàacáisi ícha, rey Herodes íiwitáise ícha nacái. Iná yéewáidacalénái náimaca nalíwáaca:

—Ídéca càì íimaca walí canácáiná walí pan —náimaca.

¹⁷ Jesús yáallacawa nàináidáanáwa, iná íimaca nalí:

—¿Cánácué píima canácasa pirí pan? Càmita nutàani pan iwali. ¿Cánácué càmita peebáida nulí nùalimáca nùacuéca piyáapíná càinácaalícué píimápuérica? ¿Néenicué, máinisica càulenáca píichani?

¹⁸ Pidèniatacué pituúwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemíaca iwali yáí pi-iquéerica? Pidèniatacué nacái piúuwatátá. ¿Cánácué càmita píalía péemíaca càinácaalí íimáaná yáí nùuméricuéca pirí? Báisíta iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté íyáaná nuwacùacaalíté pan wenàiwicanái irí nayáapíná.

¹⁹ Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapíná, níai cinco mil namanùbaca asianáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáatéwa yéénáimi piwacáidéericatécué? —íimaca yáí Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Doceca mapíiri imanùbaca iyamáacatéwa —náimaca.

²⁰ Néese íimaca nalí:

—Néeni, idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapíná, níai cuatro mil namanùbaca asianáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáawa yéénáimi piwacáidéericatécué? —íimaca yáí Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Sietecaté mapíiri imanùbaca yáì imàaquéericawa —náimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, cánacué càmitàacáwa píalíawa nùalimá nùaca piyáapíná? —íimaca yáì Jesúsca.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

²² Néeseté nàanàaca Betsaida iyacàlená néré. Yá Betsaida mìnanaí natéca matuíri asìali Jesús yàatalé. Yá nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ichùnlanápináni.

²³ Néese Jesús itéca matuíri icáapi ìwali, yá ìmusúadacani yàcalé írìcuíse. Jesús yàapísáidaca icáapi írìculéwa, néese ìpusúa yáawiruniwa matuíri ituí íimami ìwali. Yá Jesús imàacaca icáapiwa matuíri ìwali. Yá isutáca yéemíawa matuíri asáisi yáalimácaalí iicáidaca.

²⁴ Néese yáì matuírica idábaca iicáidaca, yá íimaca Jesús írì:

—Nuiquéeyéitatá wenàiwica càide iyúwa waicácaalí àicu, ìpìnáníyeyí quéwa —íimaca.

²⁵ Néese Jesús imàacaca icáapiwa àniwa matuíri ituí ìwali. Asáita iicáca cayába yáì asìalica, idéca ichùnìacawa, íná idé iicáca macáita cayába ituí iyúwa.

²⁶ Néese Jesús ichùllìaca asìali yèepùanápínáwa icapèe néréwa. Yá íimaca asìali írì:

—Picá piwàlùawa yàcalé írìculé —íimaca yáì Jesúsca.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷ Néeseté Jesús yàacawa Betsaida iyacàlená íicha yéewáidacaléná yáapichawa nachàbacaténá naicáca yàcalé íyeyéica mawíénita Cesarea de Filipo iyacàlená írì. Ipíchawáse nàanàaca néré, idècunitàacá nèepunicawa àyapulicubàa, yá Jesús isutáca yéemíawa yéewáidacalénáwa. Íimaca nalí:

—¿Cáiná náimaca nùwali níara wenàiwicaca? ¿Cawiná núa? —íimaca yáì Jesúsca.

²⁸ Yá náimaca írì:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécasa icáucáacawa. Aibanáí íimaca profeta Elíascasa pía, yèpuèricasa yàanàaca àniwa, yáì profeta Dios íméericaté ìwali ibànùnápínaté àniwani. Aibanáí àniwa náimaca pìwali áiba profetanáí yéénacasa pía, níái icàlidéyeyéicaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúse —náimaca.

²⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Néenicué pía, ¿cawinácué nacáí píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yáì Jesúsca. Néese Pedro íimaca írì:

—Mesíasca pía, yáì Dios icàlidéericaté ìwali wàawirináimi israelitanáí írì, Dios ibànùnápínaté walí wacuèrinápíná —íimaca yáì Pedroca.

³⁰ Quéwa Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanáí írì, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Néeseté Jesús idábaca yéewáidaca yéewáidacalénáwa náalíacaténátéwa iwàwacutáanaté yùuwichàacawa manuísíwata, yáì Jesúsca, yáì asìali Dios néeséerica. Iwàwacutácaté nacáí yùuwidenáí iicácani iyúwa canéeri iwèni, càmita nacáí neebáida itàacáí, níái israelita icuèrinánaíca, nía nacáí sacerdote íiwacananáí, nía nacáí yéewáidéyeyéica wenàiwica templo írìcu. Jesús icàlidaca yéewáidacalénáí írìwani náalíacaténátéwa iwàwacutáanápínaté yùuwidenáí inúacani, quéwa máisiba èeri írìcu, yá icáucáanápínátéwa.

³² Càita Jesús icàlidaca nalí amaléeri iyúni. Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta náicha. Yá Pedro yàalàaca Jesús cachàiníri iyú, ipíchana icàlidaca càiri wawàsi.

³³ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca yéewáidacalénái áibanái iríwa. Yá Jesús yàalàaca Pedro cachàiníri iyú. Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Píawa nuícha, pía nùuwíde Satanás nacáiri íiwitáise! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri m̀nanái íiwitáise iyáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa, áibanái nacái wenàiwica yèepuníyécawa náapícha. Yá íimaca nalí:

—Abéericaalí péenacué iwàwa yàacawa núpícha iyúwa nuéwáidacalé, yá càmita yéewa píimànica yái píwàwéerica píimànica. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú píimàaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalí nacái píquíníná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái píimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulínaná pía.

³⁵ Níacáiná cawínácaalí càmiyécica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchana nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmiiri imáalàawa. Quéwa cawínácaalí yeebáideyécica nutàacái mamáalàacata, nacáida nacái nutàacái áibanái irí, éwita áibanái inúacaalí nía, nadènipíná nacáucawa càmiiri imáalàawa.

³⁶ Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íichawa icáucawa càmiiri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa.

³⁷ Canáciná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmiiri imáalàawa, idécanáami yúucaca íichawani.

³⁸ Cawínácaalí wenàiwica báiyécica icàlidaca cayáberí nùwali, nutàacái ìwali nacái èeri m̀nanái irí, níái èeri m̀nanái iwènúadéeyécica íiwitáisewa Dios íicha, cabáyawanéeyéi nacái, néese càmita nùumapíná nàwaliwa nùasunáica nía, núa asíali Dios néeséerica, nùanàpinácaalí Núaniri Dios íiwitáise iyúwa icamaláná mèlumèluíri irícu, mabáyawanéeyéi ángel yáapícha nacáíwa, nucúacaténá macáita —íimaca yái Jesúsca.

9

¹ Jesús íimacaté nalí nacái:

—Péemlacué cayába, abénaméeyécucé péená iyéeyécica cháí siùca, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalípiná iyú Dios icùuca yàasu wenàiwicawa íiwitáise iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁻³ Néesetécáwa seis èeri Jesús icàlidacadénáami nalíni, yá itéca yáapíchawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá yàacawa náapícha dúli chènuníri íinalalé. Yá néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Máiníri mèlumèluwaca ibàleca cabalèeri máini íicha cháí èeriquéi caná idéeri íibaca càì.

⁴ Naicáca nacái pucháiba profetanái iyéeyécicaté bàaluité, yái Elías, Moisés nacái, itàaníyécica iyaca Jesús yáapícha.

⁵ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ímáini cayáberiquéi wàyáanáca cháí! Siùcade wamànica máisiba capíi yána wawàwalínápinácué pía, abéeri píasupíná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —íimaca yái Pedroca.

⁶ Càica Pedro íimaca máinícáiná cáaluca níái yéewáidacaléca máisiba, íná Pedro càmita yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná íimaca Jesús irí.

⁷ Yáta acalèe iricùacawa, yá ibàliaca nía catámèeri iyú. Néese néemiaca Dios itàacái acalèe yèewíse. Íimaca nalí: “Yácata Nuiri nuwàwèeri cáininéerica nuicáca: Péemiacué itàacái”, íimaca yái Diosca.

⁸ Yáta naicáidaca natéesewa, níái yéewáidacaléca. Yá canácata naiquèeri áibanáica. Naicá abéerita Jesús ibàluèricawa néeni.

⁹ Néesetécáwa idècunitàacá nalicùacawa dúli íinatáise, Jesús yàalàaca nía ípichaná nacàlidaca áibanái írini, yái naiquèericaté dúli íinatalé, áta Jesús ímichàacatalétawa yéetácáisi íicha, yái asiali Dios néeséerica.

¹⁰ Iná càmita nacàlida áibanái írini, quéwa nasutáca néemiawa níawáaca ìwali càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica ícaucàanápinásawa.

¹¹ Néese nasutáca néemiawa Jesús:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepùa yàanàaca quéechacáwa aléi èeri írìculé àniwa ípichawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu? —náimaca.

¹² Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami ìwali:

—Báísita, iwàwacutáca profeta Elías nacáiri yàanàaca quéechacáwa. Yá iwènuadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios írìpiná àniwa, yéewanápiná néemiaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Aiba wawàsi nacái israelita icuèrinápiná ìwali, iwàwacutácué píináidacawa ìwali yái tàacáisi profetanái itànèericaté nuináwaná ìwali, núa asiali Dios néeséerica. Natànàcaté tàacáisi nuináwaná ìwali píalícaténácuéwa iwàwacutáanápiná nùuwichàacawa manuúsiwata, israelitanái nacái caná nuwèni naicáanápiná núa, báawapíná nacái naicáca núa.

¹³ Quéwa nùumacué pirí, abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yái Juan el Bautistamica. Yá namànicaté írì báawèeri iyúwaté nawàwáaná, càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi íináwaná ìwali càinácaalíté iyáanápiná — íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴ Néeseté Jesús, nía nacái yáapichéeyéica, nèepùacawa Jesús yéewáidacalénái áibanái yàatalé. Yá naicáca manùba wenàiwica Jesús yéewáidacalénái itéese. Nàyaca nacái néré abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu. Níái yéewáidéeyéica wenàiwica, nía nacái Jesús yéewáidacaléca natàaníca nàyaca nalíwáaca uulèeri wawàsi iyú.

¹⁵ Néese wenàiwicanái íicáca Jesús, yá macáita napiacawa ípunita natàidacaténáni, máiníiyéi íináidacawa íicáidaca Jesús írì.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénaiwa:

—¿Càinácué ìwali pitàani piríwáaca chàinisíiri iyú, píacué nacái nía nacáide? —íimaca nalí.

¹⁷ Yá abéeri néená níái wenàiwica iyéeyéica néré íimaca Jesús írì:

—Nuíwacali, nudéca nutéca píatalé nuiriwa demonio idacuèri íiwitáise. Yái demonioca masànaca imànica nuiri.

¹⁸ Ata alénácaalí nuiri ýyaca, yá demonio yàaca írì tèwacáimi, yá yúucaca nuiri cachàiníiri iyú cáli íinatalé, yá cacàlica inùmalicúise yái nuirica, yá nacái yaamiadaca iyéiwa, yá pumùluca íiná macáita. Nudéca nusutáca péewáidacalénái íicha wawàsi náucáanápiná demonio nuiri íicha, quéwa càmita náalimá náucaca íichani —íimaca yái yáanirica.

¹⁹ Néese Jesús íimaca:

—¡Píacué càmiyéica yeebáida Dios! ¿Càinacué èeri iwàwacutá nùyacuéca piápicha quiríta? ¿Càinacué èeri iwàwacutá numànicuéca piri quiríta? Pianáidacué nùataléni yáì ùucullirica —íimaca yáì Jesúsca.

²⁰ Yá natéca ùuculliri Jesús yàatalé. Quéwa demonio iicacánámi Jesús, yá demonio yàaca tèwacáimi ùuculliri irí. Yá ùuculliri yúuwàacawa cáli ínatalé. Yá italianícawa, cacàlica inùmalicúise.

²¹ Néese Jesús isutáca yéemlawa ùuculliri yáaniri:

—¿Càisimaléná èeri idé idèniacani íisacadénáamini? —íimaca yáì Jesúsca. Néese yáaniri íimaca Jesús irí:

—Sùmàicaalítacáwani idàbaca íisacani bàaluité.

²² Manùba yàawíría nacái demonio yúucacani quichái iriculé, úni yáaculé nacái inúacatenáni. Quéwa, pidécaalísica pichùnìlacani, néese piicá watùulécaná, yá piyúudàaca wía —íimaca yáì yáanirica.

²³ Jesús íimaca irí:

—¡Picá càì píimaca ‘pidécaalísica’! Iwàwacutá manuíca pínáidacawa piwàwawa nùwali. Aibacaalí yeebáida nulí, Dios imànipiná irí macái íiwitáaná cayábéerica —íimaca yáì Jesúsca.

²⁴ Yá ùuculliri yáaniri íimaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—Nuebáidaca piri. ¡Piyúudàa nuebáidacatená piri cachàiníri iyú mamáalàacata! —íimaca yáì yáanirica.

²⁵ Néese Jesús iicacáná madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa yàatalé caquialéta, iná yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Jesús íimaca demonio irí:

—Pía demonio, matàacáirica màuwírira nacái imànica wenàiwica, piawa ícha yáì ùucullirica. Picá pèepùca piwàlùacawa àniwa iwàwaliculé —íimaca yáì Jesúsca.

²⁶ Yá demonio yéemianícawa, yàaca tèwacáimi ùuculliri irí àniwa, yá imàcaca ùuculliri itatácawa cachàiníri iyú àniwa. Néese yàacawa ùuculliri ícha, yá ùuculliri iriácatíwaca cáli ínatalé càide iyúwa yéetéerimiwa. Iná madécaná nàimaca ùuculliri yéetácasawa.

²⁷ Quéwa Jesús íibàaca icáapi ìwali imichàidacatenáni. Yá ibàlùacawa yáì ùucullirica.

²⁸ Néesetécáwa Jesús iwàlùacawa capí iriculé yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta áibanái ícha. Yá nasutáca néemlawa Jesús:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —nàimaca.

²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Máinicué càulenéca piúcaca yáì demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutáca piawawa Dios ícha quéechacáwa, pimàaacuqué píchawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica ícha —íimaca yáì Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

³⁰ Néese Jesús yáacatéwa náicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nèepunícawa Galilea yàasu cáli ínatabàa. Jesús càmita iwàwa áibanái yáalíacawa alénácaalíni.

³¹ Jesús yéewáidacáiná yàacawa yéewáidacaléwa. Yá icàlidaca nalíni:

—Abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacatená áibanái asianái inúaca núa, núa asialí Dios néeséerica. Yá nanúapiná núawa. Quéwa másiba èeri irícu, yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yáì Jesúsca.

³² Quéwa níái yéewáidacaléca càmita nàalía néemíaca càinácaalí ímáaná yáì tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí. Yá cáaluca nasutáca néemíawani ìwali.

¿Quién es el más importante?

³³ Néeseté nàanàaca Capernaum ìyacàlená néré. Yá nawàlùacanáamiwa capìi iriculé, yá Jesús isutáca yéemlawa nía:

—¿Cáiná wawási ìwalicué pitàani siùcatàacáwa idècunitàacá pèepunicawa àyapulicubàa? —íimaca nalí.

³⁴ Masànata quéwa nía Jesús ìcha báicáiná nía náiwitáise báawéeri ìwalísewa, natàanicáinaté chánacaalí néená máiníri cachàinica áibanái ìcha canánama.

³⁵ Néese Jesús yáawinacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáwa. Yá íimaca nalí:

—Aibacaalí iwàwa Dios iicàceni iyúwa cachàinírìca áibanái ìcha canánama, iwàwacutá yái wenàiwica iicáca yáawawa iyúwa càmlíri cachàini náicha canánama. Iwàwacutá nacái iyúudàaca nía áibanái canánama —íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús yeedáca sùmài ibàlùadacaténáni nèewi. Yá Jesús yeedáca sùmài yàanaliculéwa. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

³⁷ —Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, imànicaalí cayábéeri sùmài irí nuípidená ìwali, càiride iyúwa yái sùmàica, yásí nuicáca yái cayábéerica imànírìca sùmài irí càide iyúwa idéca nacáicaalí imànica nulí cayábéeri. Càmita imàni abéerita nulí cayábéeri, néese imànica nacái irí cayábéeri yái Diosca ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸ Néeseté Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba yúuquéri demonio wenàiwica ìcha píipidená ìwali íimacáiná pimàacasaca càì imànica, quéwa càmita yèepuniwa wáapicha, íná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica ìcha —íimaca yái Juanca.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué plàlà wenàiwica càmlínápiná namàni cayábéeri, canácáiná yáaliméeri itàanica báawéeri iyú nùwali idécanáami imànica nuípidená ìwali yái càmlírìca wenàiwica idé imànica, icàlidacaalí nacái ináwanáwa imànínása càì nuíwítáise iyú.

⁴⁰ Macáicáiná càmlíyéita yúuwidaca imànica wía, nayúudàaca wía.

⁴¹ Péemlacué cayába, áibacaalícué iyúudàaca pía peebáidacáiná nutàacái, núa Cristoca, éwita yáalimácaalí yàaca píiraca úni yáawami, càicáaníta Dios imànìpiná irí cayábéeriwa —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁴² Jesús íimacaté: “Aibacaalí iméeráidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púbéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yúuwichàidapínaca manuísíwatani. Cayába cachàini irítani yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeráidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírì iba ícanápi ìwalíse náucacaténáni manuírì úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí ìisicòmawawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irìcu, néese iméeráidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máiní cachàiníwanái yúuwichàapínacawa áibanái ìcha infierno irìcu, yái manuírì quicháica. Iná cayába cachàini irítani yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeráidaca púbéeyéi.

⁴³ Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, yá piúca píchawa píiwítáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píichawa píiwítáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca

picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái piacawa infierno iriculé, yái manuíri quicháica càmlírica ichacàwa càiripinéerita iyaca.

⁴⁴ Infierno iricu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁵ Piwáwacaalí pimànica pibáyawanáwa piabàli iyúwa, pianápináwa áibalé càmicataléca Dios iwàwa piacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí yàabàliwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa yàabàli iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica càmlírica ichacàwa càiripinéerita iyaca.

⁴⁶ Infierno iricu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁷ Piwáwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápiná wawàsi càmlírica Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica càmlírica ichacàwa càiripinéerita iyaca.

⁴⁸ Infierno iricu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁹ “Dios icasápiná quichái nàwali macáita.

⁵⁰ Péemlàcué comparación: Cayábéeri iwidùma piyáacalé yáapichacué, quéwa càmicaalí quirínama puíwa yái iwidùmaca, yá càmitacué píalimá cayábéerica pimànica àniwani. Càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa, càide iyúwa cayábéeri iwidùma puìwacaalí imànica walí wayáacalé. Cáininácué piicáyacawa yéewanápinácué piyaca matuúbanáiri iyú píapichawáaca”, íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa Judea yáasu cáli néré, áiba cáli néré nacái iyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abémàalé Jordán inanába íicha. Néré manùbéeyéi wenàiwica iwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé, yá idàbaca yéewáidaca nía àniwa càide iyúwaté íiwitáise iyáaná.

² Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténá naicáwani, icàlidáanápiná áiba wawàsi báawéeri, yéewacaténá nacháawàaca iináwaná iwali itàacái iwálisewa. Yá nasutáca néemlàwani asáisi cayábacaalí asíali imàaca íichawa ínuwa.

³ Jesús íimaca nalí:

—Picàlidacué nulí cànácaalíté profeta Moisés ichùullaca piawirináimi imànínápiná bàaluité —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese náimaca irí:

—Profeta Moisés imàacaté asíali yúucaca íichawa ínuwa. Càité iwàwacutá namànica. Quéechacáwa asíali itànàaca cuyàluta iricu cáná yéewaná iwàwa yúucaca íichawa úa. Néese yàaca ulí yái cuyàlutaca, yéewacaténá úasáidaca áibanái iríni, náalíacaténáwa manírica úa. Yá ichùullaca uanápináwa íicha —náimaca irí.

⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Bàaluité profeta Moisés imàacacué pimànica càì mánícáinacué báawaca píiwitáise, piacué israelitaca, càmfíyéica iwàwa imànica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullanacué pia. Imàacacatécué pibànùca píichawa pínuwa báawacaalícué piicáca úa, ipíchanacué piùwchàidaca úa cachàiniwanái mamàlálacata.

⁶ Quéwa bàaluité Dios càmitaté íbatàa wenàiwicanái imànica càì. Iná báawaca Dios iicáca yái piúcánacuéca pínuwa siúcade. Profeta Moisés itànàacaté càinacaalíté iyáaná bàaluité Dios idàbacaalíté wenàiwica. Moisés itànàacaté: ‘Dios idàbacaté idàbáanéeri asiali, idàbáanéechúa inanáí nacái.

⁷ Iná siúcade, asiali iwàwacaalí icásàcawa, yási yàacawa yáaniri íchawa, yáatúa ícha nacáíwa, iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa.

⁸ Iná idécanáami asiali iimáca úapicha, càmita quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica’, càité itànàaca yái profeta Moisésca. Iná càmita quirínama pucháibaca nía, néese abéericata nía.

⁹ Iná càmita cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca nía, níái Dios imàaquéyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —ímaca nalí yái Jesúsca.

¹⁰ Néeseté nàyaca capli irícu, yá Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemlawni íwali àniwa yái tàacáisca.

¹¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Asiali imàacacaalí íchawa ínuwa, yá yeedácaalí nacái iríwa ínupináwa áibata, yási imànica íbáyawanáwa ulí, úái idàbáanéechúaca ínuwaca, iimácáiná áiba inanáí yáapicha càmfíchúaca ínusíwa.

¹² Càita nacái inanáí umàacacaalí úichawa unìriwa, yá uedácaalí unìripináwa áibata, yási umànica nacái ubáyawanáwa irí yái idàbáanéeri unìricawa, uimácáiná áiba asiali yáapicha càmfíríca unìrisíwa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néese wenàiwica natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios ícha imànínápiná nalí cayábéeri. Quéwa Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nacúisaca wenàiwica itéyeyéica sùmanái, yéewáidacalénái ímaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawási.

¹⁴ Jesús iicáca yái yéewáidacalénái imànínáca, iná báawaca iicáca náiwitáise. Yá ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanla nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica neebáidacaalí itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa.

¹⁵ Péemlacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa píubéeyéi sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa. Càmicaalí càì wenàiwica neebáida, yá canacátáita Dios yéenibeca nía —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca níái sùmanáca yàanallculéwa. Imàacaca icáapiwa nàwali, yá ísutáca nalí Dios ícha imànínápiná nalí cayábéeri.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷ Jesús idàbacaté yéepunicawa àniwa, yá abéeri asiali yàanàaca ipiàcawa Jesús yàatalé. Yá íbàlùacawa yùulú ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluiníná. Yá ísutáca yéemlawa Jesús:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca.

18 Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá p̄línáidacawa cayába ìwali yáí p̄ímáanáca, c̄ainácaalí íimáaná yáí tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yáí Jesúsca, iwàwacáiná asìali yeebáidaca ìwali, Dioscani yáí Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

19 —Píalíacawa Dios itàacáí ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise. Càité ichùullaca nía: 'Picá pinúa wenàiwica, picá piimá áiba inanáí yáapicha càmíchúaca p̄ínusíwa, áiba asìali yáapicha nacáí càmírira pinírísíwa, picá piyéedua, picá picàlida pichiwawa, picá nacáí pichiwáida áibanáí, néese p̄ia p̄ianiri íimíetacanáwa, p̄iatúa nacáíwa', c̄ai itànàacaté yáí Moisésca —íimaca yáí Jesúsca.

20 Néese asìali íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, nudéca numànica macáita c̄aide iyúwa Dios ichùullaná wamànica sùmàicatáiseté núa àta siúca nacáide —íimaca.

21 Yá Jesús iicáidaca irí, c̄ainínaca nacáí Jesús iicácani, yá Jesús íimaca irí:

—Iyaca abéeri wawási iwàwacutéericáwaca pimànica: Pía piwéndaca macáita p̄iasuwa. Néese p̄ia iwènináami catulécaneéyeyí irí. Càita pidèniapiná p̄iasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa p̄laceténáwa nùapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yáí Jesúsca.

22 Yáí asìalica, idécanaami yéemiacani, yá máini achúmaca iwàwa, íná yàcawa Jesús íicha, máinicáiná c̄asucani, c̄amicáinaté nacáí iwàwa yàca áibanáí irí macáita yàsuwa.

23 Néese Jesús iicáidaca wenàiwica irí ibàluèyécawa itéese, néese íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

—¡Máini c̄aulenáca c̄asuíyeyí yeebáidaca Dios itàacáí, Dios yéeniibecaténá nía! —íimaca yáí Jesúsca.

24 Yá yéewáidacalénáí máini nánáidacawa néemiaca Jesús itàacáí, c̄amicáinatécáwa néemiaca c̄airi tàacáisi, quéwa Jesús íimaca nalí àniwa:

—Píacué nuénánáica, ¡máini c̄aulenáca neebáidaca Dios itàacáí Dios yéeniibecaténá nía, cawínacaalí imàaqueéyeyéica iwàwawa yàasu cawèníri ìwaliwa!

25 Càide iyúwa camello c̄amíná yáalimá iwàlucawa siduwíapi ituí yáapuí irícubaa, c̄aita nacáí máini c̄aulenáca c̄asuíri yeebáidaca Dios itàacáí, Dios isùmàirecaténáni, máinicáiná c̄ainínaca c̄asuíri iicáca yàasuwa Dios íicha —íimaca yáí Jesúsca.

26 Idécanaami yéewáidacalénáí yéemiacani, yá máini cachàiniwanáí nánáidacawa Jesús itàacáí ìwali, yá nasutáca néemiawa níawáaca. Yá náimaca nalíwáaca:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha? —náimaca nalíwáaca.

27 Néese Jesús iicáidaca nalí, yá íimaca nalí:

—Càmita yéewa wenàiwicanáí nawasàca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —íimaca yáí Jesúsca.

28 Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa p̄iapicha iyúwa pèewáidacalénáí —íimaca yáí Pedroca.

29-30 Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéyeyéica nutàacáí. Numáidacué abénameéyeyí p̄ená nàanápináwa nacapèe íichawa nacàlidacaténá

yái cayábéeri tàacáisica èeri m̀nanáí irí. Aibanáí péenácué nacáí nàapinácawa néenánáí íchawa, càmicaalí nacáí náatúá íchawa, càmicaalí nacáí néenibenáí béeyéí íchawa, càmicaalí nacáí nániri íchawa, càmicaalí nacáí nabànacale yàaluná íchawa, neebáidacáiná nutàacáí, nacàlidacaténá nacáí yái tàacáisi cayábéerica. Quéwa Dios yàapinácué pírí cháí èeri irícu cien imanùbaca yàawiríapíná àniwa picapèepinácué, manùbéeyéí nacáí wenàiwica ìyéeyéipinácué pírí càide iyúwa péenánáí, píatúanáí nacáí, péenibe nacáí, pidèniapinácué nacáí pibànacale yàaluná nacáí. Ewita áibanáí yùuwichàidacaalícué píawa cháí èeri irícu, peebáidacáinácué nutàacáí, càicáaníta áiba èeriwa p̄yapinácué càiripináta èeri imáalàacanáamiwa.

³¹ Quéwa manùbéeyéí wenàiwica áibanáí iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siùcade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéí wenàiwica nacáí áibanáí iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siùcade, áiba èeriwa yásí máini cachàiniwanáí cachàinica níawa áibanáí ícha —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³² Néeseté nadábaca nàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá Jesús yàacawa yéewáidacaléná ipichaléwa. Jesús yéewáidacaléná icalùadacawa manuísíwata, yá nacáí áibanáí wenàiwica yèeyéicawa náamiwáise, cáaluca nánáidacawa ìwali yái yùuwichàacáisica yàanèripinácátéwa nàwali Jerusalén iyacàlená irícu. Néese Jesús iwènúacawa, imáidaca yàataléwa níái yéewáidacalécawa doce namanùbaca méetáucuta áibanáí wenàiwica ícha. Yá idábaca icàlidaca nalíni càinácaalíté yùuwidenáí imànínápináté irí Jerusalén iyacàlená irícu. Yá ímaca nalí:

³³ “Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanáí presopináca namànica núawa natécaténá núa sacerdote íiwacanáni yàatalé, nàatalé nacáí níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, núa asialí Dios néeséerica. Yá nachùullapíná càmiyéí judío nanúnápiná núa.

³⁴ Néese naicáanipíná nuquínináwa, yá nacáí nàapsáidapíná núawa, nacapèedáidapíná núa, yá nanúapináca núa. Quéwa máisiba èeri irícu, yá numichàapinácawa yéetácáisi ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵ Néeseté Zebedeo yéenibe ípidenéeyéí Santiago, Juan nacáí nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwaca pimànica walí cayábéeri càide iyúwa wasutáanápiná píchawa wawàsi siùcade —náimaca.

³⁶ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànicuéca pírí? —ímaca.

³⁷ Náimaca irí:

—Wawàwaca pimàacaca wáawinacawa píapicha wacùacaténá macáí wenàiwica píapicha áiba èeriwa picùacaalípiná macáita píiwitáise cachàiníri iyúwa. Wawàwaca wáawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacáí yáawinacawa apáulícuíse pírí wacùacaténá píapicha macáí èeri m̀nanáí —náimaca.

³⁸ Néese Jesús ímaca nalí:

—Càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápiná pimànica Dios imàacacaténácué pírí yái pisutéericuéca nuícha, picùanápinácué núapicha macáí wenàiwica. ¿Píalímásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápináwa,

iyúwa nacái nuétáanápínáwa yéewacaténácué cachàiníyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —Íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Yá náimaca:

—Wáiwacali, wáaliméerica wamànica —náimaca. Néese Jesús wíimachá nali:

—Báisitacué piúwichàapínáwaca càide iyúwa nuuwichàanápínáwa, péetápinácuéwa càide iyúwa nuétáanápínáwa.

⁴⁰ Quéwa Dios càmita íbatàa numàacapínácué piáwinacawa núapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáulicuise nulí, picúacaténápinácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Dios imàacapíná nalíni, cawínácaalí wenàiwicanái Dios ínáidéeyéicatéwa náawinàanápínáwa núapicha wacúacaténá macái wenàiwica —Íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese yéewáidacalénái áibanái diez namanùbaca, néemiacaalíté càinácaalí nasutáaná Jesús ícha wawàsi, yá calúaca nia pucháiba aslanái yáapicha, níái Santiago, Juan nacái.

⁴² Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa nía macáita. Yá Íimaca nali:

—Píaliacuécawa naináwaná íwali, níái càimíyéica judío icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa, casímái nacúaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píaliacué nacáíwa casímáica náiwacanánái nachùullaca áibanái wenàiwica.

⁴³ Quéwa iwàwacutácué càmita piya càide iyúwa nàyaná. Néese cawínácaalí péenácué iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca íiwitáise, iwàwacutá iyúduacuéca pía macáita.

⁴⁴ Cawínácaalí péenácué iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái ícha, iwàwacutá íibaidacuéca píri macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íibaidáná íiwacali íríwa.

⁴⁵ Iwàwacutácué cái pimànica, núacáiná, núa aslali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalicáaníta núa, càicáaníta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca nuibaidacaténá áibanái wenàiwica írípíná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yúuwicháacáisi ícha yàanèripínáwaca nàwali nabáyawaná íwalísewa —Íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶ Nàanàacaté Jericó iyacàlená néré. Néesetécawa Jesús yàacawa yàcalé írícúise, yá yéewáidacalénái yàacawa yáamiwáise, manùbéeyéi wenàiwica nacái nàacawa náapicha. Matuíri aslali iyaca néeni, íipidenéeri Bartimeo, ímáanáca Timeo íiri, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái ícha íchàbéeyéicawa néenibàa, yéewanápiná iwèniaca iyáapínáwa.

⁴⁷ Bartimeo yéemlaca náimaca Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica yái càì íchàbacawa chábàì, yá matuíri idàbaca imáidaca Jesús íri:

—Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —Íimaca.

⁴⁸ Madécaná wenàiwica icuísacani yái matuírica masàanáanápínáni, quéwa imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —Íimaca.

⁴⁹ Iná Jesús iyamáaca íbàlùacawa, yá Íimaca wenàiwicanái íri:

—Pimáidacué nùataléni —Íimaca yái Jesúsca. Iná namáidaca matuíri, yá náimaca íri:

—Píca achúma piwàwa, pimichàawa, pianáwa yàatalé; imáidaca iyaca pía —náimaca.

⁵⁰ Yáta matuíri yúucaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwallísewa, yéewacaténá ipiacawa, yá ipisiaca ibàlùacawa, yàacawa Jesús yàatalé.

⁵¹ Jesús isutáca yéemiawani:

—¿Càinásica piwàwa numànica piri? —íimaca yái Jesúsca. Yá matuíri íimaca:

—Nuíwacali, nuwàwaca pimàacaca catuíca núa —íimaca.

⁵² Jesús íimaca irí:

—Píawa matuíbanáita, Dios idéca ichùnìaca pía peebáidacáiná nuchùnìanápíná pía —íimaca yái Jesúsca. Yáta matuírimi iicáidaca àniwa, yá yàacawa Jesús yáapicha àyapulicubàa.

11

Jesús entra en Jerusalén

¹ Jesús yàanàacaté néré yéewáidacalénái yáapichawa mawiénita Jerusalén iyacaléná irí. Nàyacaté bamuchúamibàa náicha pucháiba yàcalé ípidenéeyéica Betfagé, Betania nacái, iyéyéica mawiénita dúli irí ípidenéchúa Olivos, yái olivo inàlìmanáca. Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa, idécanáami càì íimaca nalí:

² —Placuéwa iriculé yái yàcaléca iyéerica wapíchalé. Píwàlùacuéwa néré, yá pìanàpinácué burro nadacuèrica néré, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa ínata. Píwasàacuéni, pitécué nullíwani.

³ Aibacaalícué isutá yéemiawa píawa cánácué yéewa píwasàacani, picàlidacué iríwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca, nubànùnánápíná nacái wenàiwica natécaténá burro nàatalé àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese níái yéewáidacaléca pucháiba nàacawa yàcalé iriculé, yá nàanàaca burro nadacuèrica ibàlùacawa bàacháwalé calle iricubàa, mawiénita capíi inùma irí. Yá nawasàacani.

⁵ Abénaméeyéi wenàiwica iyéeyéica néeni nasutáca néemiawa nía:

—¿Càinácué pimàni cháí? ¿Cánácué píwasàa burro? —námimaca.

⁶ Yá yéewáidacalénái icàlidaca nalíni càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí, ínà wenàiwica imàacaca natéca burro.

⁷ Naliada nàasu ruana nacáiriwa burro iwaalírìcubàa, yéewanápíná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro ínata.

⁸ Idécunitàacá Jesús yàacawa Jerusalén iyacaléná nérépíná, yá manùbéeyéi wenàiwica naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulicubàa nàacaténá Jesús icàaluíniná. Aibanái nacái iriada wisìri nacáiri ibáiná àyapulicubàa, yái báinási nawichuèrica manacúlibàa, burrocáténá lípina ínatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápíná nacuèriná icàaluínináwa.

⁹ Yá macáita wenàiwica yèeyéicawa Jesús ipíchalé, áibanái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidaca casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía!

¹⁰ ¡Dios imànica irí cayábéeri yái yàanèrica icùacaténá wía càide iyúwaté wàawirimi rey David icuánaté wàasu cáli! ¡Wàacué irí cayábéeri, yái Dios chènuníseerica! —námimaca namáidaca nàacawa casímáica nía.

¹¹ Jesús iwàlùacawa Jerusalén iyacaléná iriculé, yá yàacawa templo néré. Íicáca macáita yái namànináca templo iricu. Néese yàacawa Betania iyacaléná néré yéewáidacalénái yáapichawa doce namanùbaca, táicacáinaté yàacawa.

Jesús maldice la higuera sin fruto

12 Néese mapisáita àniwa, Jesús yàacawa Betania iyacàlená ícha yéwáidacalénái yáapichawa, yá máapicani yái Jesúsca.

13 Yá iicáca déecuise higuera yéetaná idènièrica ibáináwa. Yá Jesús yàacawa néré icutácaténá iyacaalí higuera iyacaná nacái. Quéwa canáca iyacaná, idèniacáita ibáiná meedáwa, càmícáiná higuera yàasu èri càyacanáanápínátáni.

14 Néese Jesús íimaca àicu irí:

—¡Càmita quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacatená yéwáidacalénái iríwa Dios yúuwichàidáanápínaté israelitanái. Yá yéwáidacalénái yéemiaca tàacáisi Jesús icàlidéerica àicu irí.

Jesús purifica el templo

15 Nàanàacaté Jerusalén iyacàlená iriculé, yá Jesús iwàlúacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá idàbaca imusúadaca wenàiwica templo ibàacháwalená iriculé, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwèniyéyíca yàasusi templo ibàacháwalená iricu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyíca plata wenàiwica ícha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica áibanái iwéndéeyíca unùcu sacrificio pinéerica.

16 Càmita nacái ibatàa wenàiwica yèepunídaca iwéndawa yàasusi templo ibàacháwalená iricubàa.

17 Yá idàbaca yéwáidaca wenàiwica néré. Íimaca nalí:

—Píalíacuécawa tàacáisi íwali profeta itànèericaté Dios inùmalicuise. Dios íimacaté yàasu templo iwaliwa: ‘Yái nupapèeca nasutácalupínáca nuícha, macái èri mìnánáica’, íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadaca cayéedéeyéi icapèe iyúni, yái temploca, piyéedùacáinácué plata wenàiwica ícha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

18 Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéwáidéeyíca wenàiwica templo írìcu néemiácáiná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nàwali, yá nawàwa nanúacani. Yáté nadàbaca nàináidacawa cànápínácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús, càalucáiná naicácani, máinicáiná cayába macái wenàiwica yéemiaca Jesús yéwáidáanáca nía íiwitáise cachàiníri iyúwa.

19 Quéwa catácáinaté yàacawa, íná Jesús imusúacawa yàcalé írìcuise yéwáidacalénái yáapichawa.

La higuera sin fruto se seca

20 Néeseté amaláca nawicáu mapisáináami àniwa, yá nàaca nachàbacawa mawíenita higuera yéetanámi irí. Yá naicáca àicumica chuicani báawanama macáita, ipìchumi nacái.

21 Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté higuera yéetaná irí, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, piicá higuera yéetanámi piùwìchàidéerimica. Idéca chuicani —íimaca yái Pedroca.

22 Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutácué peebáidaca Dios irí imànínápínácué pírí cànácaalícué cayábèeri pisutéericuéca ícha.

23 Péemiácué cayába, cawínácaalí càì íimaca yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuírí únì yáaculé’, íimacaalí, yeebáidacaalí nacái manuísíwata macáita ichàbáanápínáwa càide iyúwa isutáná Dios ícha wawàsi, yásí Dios imànica iríwani.

²⁴ Iná núumacué piri càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca Dios ícha imàninápinacué piri, yá peebáidacaalícué manuísíwata càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imànicuéca piri, yásí Dios imànicuéca piriwani.

²⁵ Pisutácaalícué placawa Dios ícha, yá áiba wenàiwica imànicaalíté piri báawéeri, pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica imàniricaté piri, yéewanápinacué Píaniri Dios chènuníséeri imàacaca iwàwawa pibáyawaná íchacuéwa.

²⁶ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica áibanái imàniricuéca piri, càmitacué nacái Wáaniri Dios chènuníséeri imàaca iwàwawa pibáyawaná íchawa —ímaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²⁷ Néeseté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré. Yá idècunitàacá Jesús lipinánica templo iricu, yá sacerdote íwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, nía nacái judío íwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yáatalé, yá nasutáca néemiawa Jesús.

²⁸ Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànua pía pimusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulia pía pimusúadánápiná nía? —náimaca.

²⁹⁻³⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémíawa pía: ¿Cawiná ichùullaté Juan ibautizáanápinaté wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanásica? Píimacué nulí càirinácaalí náicha ichùullacaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái piriwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese nadàbaca natàanica nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulèriquéera Juan, yásí isutáca yéemiawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánacué càmita peebáidani?’ càipina ímaca walí.

³² Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulèriquéera Juan”, càí náimaca nalíwáaca, cáalucáiná nía wenàiwicanái ícha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanicaté báisiri iyú Dios inùmalicuise.

³³ Iná nacàlidaca Jesús iríni:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacái càmitacué nucàlida piri piriwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise níái iwéndéeyéica yàasusi —ímaca yái Jesúsca.

12

La parábola de los labradores malvados

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá ímaca nalí: “Abéeri asialí idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva ibànacalená yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéseebàawa. Yá ícaca íba iriculé imànicaténá utáwí nacáichúa uva iyacaná yàalupiná, napsisúacatalépiná uva ituní. Néese imànicaté chènuníri capli naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu, ipichaná cayeedéeri iwálúacawa néré. Yá imàacaca áibanái icuèyéipiná irí yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva iyacaná yéenápiná yàasu èerita, needácatáipinaté iyacaná. Idécanáami imànica náapicha càiri wawàsi, néese yàacawa náicha áibalépiná.

² Néeseté uva yàasu èeri yàanàaca needácaténá uva iyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré. Ibànùaca néréni icutácaténá icuèyèi íicha bànacalé íiwacali yàasu uva iyacaná yéénápiná.

³ Quéwa níái icuèyèica bànacalé yàaluná náibàacani, nacapèedáidacani, yá nachùullaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva iyacanáca.

⁴ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicawa áibata. Yá náibàacani. Yá namànica icháuná íiwita íwali. Yá namànica írí báawéeri manuísíwata.

⁵ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibata àniwa. Yá nanúacani. Nésecáwa íiwacali ibànùaca mamáalàacata yàasu wenàiwicawa áibanái àniwa manùbéeyéi. Yá níái icuèyèica uva ibànacalená nacapèedáidaca abénaméeyéi, nanúacaté nacái áibanái.

⁶ “Néeseté yái bànacalé íiwacalica idèniacaté ìiriwa abéerita, yáta máini cáininéerica yáaniri íicáca. Atata bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìiriwa, íimacáiná íináidacawa íriwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisíta nàapínaca nuìri íimíetacanáwa’, íimaca íináidacawa íriwa.

⁷ Quéwa níái icuèyèica uva ibànacalená náimacaté nalíwáaca: ‘Yára bànacalé íiwacalica yéetápinácaalíwa, yásí yàaca uva ibànacalená ìiri íriwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca nalíwáaca.

⁸ Càita náibàacani, yá nanúacani. Yá náucacaté ichéecami uva ibànacalená yèwíise.

⁹ “Siùca nucàlidacué pírí càinácaalí bànacalé íiwacali imànínápiná nalí, níái icuèyèicaté bànacalé. Yàanàpiná nàataléwa, yá inúapíná níawa. Néese imàacapíná áibanái icùaca írí uva ibànacalená.

¹⁰ “Pidécuéca piléeca áiba comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalicuíse. ¿Cánacué càmita peebáida itàcái? Itànàacaté Dios ibànùanápínaté israelita icuèrinápíná, quéwa íimaca báawáanápínaté naicácani. Càité profeta itànàaca:

‘Níái imàníyèica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàcaca máiniíri iwàwacutáca capíi íripiná yái íba náuquéricaté.

¹¹ Dios imànicáiná càì, íná wàaca Dios írí cayábéeri’, càité profeta íimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái càiride iyúwa íba, israelita icuèrinápínáca.

¹² Néeseté abénaméeyéi néená níái judío íiwacanánáica nawàwa náibàaca Jesús náucacaténáni presoíyèi ibanaliculé, náaliacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càmiírita quéwa nadé náibàacani, cáalucáiná naicáca níái manùbéeyéi wenàiwicaca cayábéeyèica íicáca Jesús. Iná nàacawa Jesús íicha.

El asunto de los impuestos

¹³ Néeseté judío íiwacanánái ibànùaca abénaméeyéi fariseo nàacaténáwa Jesús yàatalé, áibanái nacái cayábéeyéi íicáca rey Herodes íiwitáise. Nawàwacaté nasutáca néemíawa Jesús càulenéeri wawási íwali, náalimáidacaténá naicáwani icàlidáanápíná báawéeri iyúni yéewanápíná nacháawàaca iináwaná íwali romanonái yàasu gobierno íiwacanánái írí.

¹⁴ Yá nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca írí cáimiétaquéeri iyúta:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitànáica báisíri iyú, càmita nacái cáalu píá wenàiwica íicha càmicáiná píwàaca áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri íicha, néese péewáidaca wenàiwica báisíri iyú nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùullaná nàyaca. Iná picàlida walíni báisíri iyú

ìwali yáí wasutéeripináca wéemlawa píawa: ¿Cayábásica wapáyaida wáichawa nía plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobierno íiwacanáiná icuèyéica wàasu cáli, càmicaaí nacáí báawasicani? ¿Iwàwacutásica wapáyaidaca wáichawa níara romanoca, càmitasica iwàwacutá wapáyaidaca wáichawa nía? —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáaliacawa càmita báisi nawàwa náaliacawa, nawàwacáita nacháawàaca íináwaná ìwali meedá itàacáí ìwalíise. Iná íimaca nalí:

—¿Cánacué píalimáida píicáwa núa picháawàcaténá nuináwaná ìwali ìwalíise yáí núumérica? Néeni, pitécué nulí moneda nuicácaténáni —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁶ Yá natéca iríni. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cawiná yéenáiwana íchanàawa, cawiná nacáí íipidená íchanàawa moneda ìwali? —íimaca yáí Jesúsca. Náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéí íchanàawa, yéenáiwana nacáí íchanàawa ìwali, yáí romano íiwacalináca, icuèrica macáí èeri mìnanaí —náimaca.

¹⁷ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullanacué pipáyaidaca. Pimànicué nacáí càide iyúwa Dios iwàwàanacué pimànica — íimaca yáí Jesúsca. Yá máini náináidacawa néemlaca manuísíwata Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca íináwaná ìwali itàacáí ìwalíise.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸ Néeseté abénaméyéí saduceo náaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalipiná. Saduceonái iwàwacaté wenàiwicanái íicánica Jesús íquíniná, íná nasutáca néemlawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacálidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

¹⁹ —Pia yéewáidérica wenàiwica, profeta Moisés itànàcaté tàacáisi Dios inùmallicúise íimérica wíacué judíoca iwàwacutáca càí wamànica: Asiali yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca íríwa yéenasàiri íinumiwa yàacawétúapináwa yéewacaténá idènlaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipiná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipiná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁰ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéenanái. Yá nabèeri yeedáca íinupináwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta.

²¹ Yá iméeréerimi yeedáca úa íinupináwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. Càita nacáí iméeréerimi àniwa yeedáca íríwa úa, yá yéetácawa uícha méenibeta.

²² Càité níái sietéyéica imanùbaca needáca úa quéwaté méenibecata néetácawa uícha macáita. Néese uetácawa átata náami.

²³ Uwé, báisicaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalipinatá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, néese ¿càinápinásica unlí náicha níái sietéyéimica? Càmita náalimápiná náaliacawa macáicáináta náinucaté úa —náimaca naicánica Jesús íquíniná.

²⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíiri tàacáisi íicha càmicáinácué píalíawa càinácaalí íimáaná Dios itàacáí profetanái itànèericaté Dios inùmallicúise. Càmitacué nacáí píalíawa Dios ííwítáise ìwali, yáí yáalimérica ímicháidaca wenàiwica yéetácaisi íicha.

²⁵ Aibaalipiná yéetéeyéimiwa nacáucàapináca, quéwa càmita nacásàapináwa, níái aslanáca, ínanái nacáí, nàypinácainá càiwade iyúwa chènuníseyéyéí ángel íyáaná càmtíyéica ícásàawa.

²⁶ Aiba wawási nacáí, piyúnáidacuéca càmita Dios ícáucàidapiná wenàiwica áibaalipiná, quéwa pidécuéca píléca cuyáluta profeta Moisés itànèericaté Dios

inùmalicuise, iná ¿cánacué càmita pialía péemlaca càinácaalí ímáaná? Moisés ibàlùacatéwa Dios ípunita mawiénita maléenéeri àicu irí yeeméericawa quichái iyú, yá Dios ímacaté Moisés irí: 'Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái', càite ímaca yái Diosca.

²⁷ ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué pialíacawa cáuca nía Dios yáapicha, níai Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ípíhawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áibaalípiná. Pidécuéca piméeracawa máini déeculé báisiri tàacáisi ícha —ímaca yái Jesúsca.

El mandamiento más importante

²⁸ Abéeri néená níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu yeemiacaté sa-
duceonái isutáaná yeemlawa Jesús, yá nacái yáalíacawa Jesús icálidacaté nalíni
cayábéeri iyú. Néese yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yeemlawa Jesús:

—Náyaca madécaná wawási Dios ichùulièrica wamànínápíná. ¿Càiríná
náicha máiníri cachàinica náicha canánama wamànínápíná? —ímaca.

²⁹ Néese Jesús ímaca irí:

—Yái Dios ichùullanáca máiníríca cachàinica náicha canánama
wamànínápíná càì ímaca: 'Péemiacué, píacué israelítaca. Iyaca abéerita
Wacuèrinásàiri, yái Wacuèriná Dios.

³⁰ Cáininá piicáca Picuèrináwa Dios macái piwàwalicuisewa, macái picáuca
iyú nacáíwa, macái píiwitáise iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa',
càì ímaca yái Dios ichùullanáca máiníríca cachàinica náicha canánama
wamànínápínáca.

³¹ Yá pucháibáaná tàacáisi Dios ichùullanáca máiníri cachàinica náicha
canánama wamànínápíná càì íma: 'Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide
iyúwa cáinináaná piicáca píawawa', càì ímaca yái Diosca. Canáca áiba tàacáisi
cachàiníri náicha níai pucháiba tàacáisi —ímaca yái Jesúsca.

³² Néese yái yéewáidéerica wenàiwica templo iricu ímaca Jesús irí àniwa:

—Cayábéeri yái picàlidéerica walí, pía yéewáidéerica wía. Pidéca picàlidaca
walí báisiri iyúni. Iyaca abéerita Dios. Canácata ícha áiba.

³³ Yá nacái cáininácaalí waicáca Dios macái wawàwalicuisewa, macái
wáiwitáise iyú nacáíwa, macái wachàini iyú nacáíwa, yá nacái cáininácaalí
waicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná waicáca wíawawa, yásí máini
cawénica Dios íicàceni náicha macái píraí íiwitáaná wanuéyica Dios irí iyúwa
sacrificio, macái ofrenda íiwitáaná nacái wamàaquéerica Dios irí neemacáténá
sacrificio altar ínata —ímaca yái yéewáidéerica wenàiwica templo iricu.

³⁴ Cayábaca Jesús yeemlaca icálidáanáceni, yái yéewáidéerica wenàiwica
icálidacáináténi cáalíacáiri iyú, iná Jesús ímaca irí:

—Yá batéwata pimàaca Dios icùaca pía —ímaca yái Jesúsca. Néese cáaluca
macáita níai Jesús yúuwidaca. Càmita nawàwa nasutáca néemlawa quirínamani,
yái Jesúsca, náalimáidacaténá naicáwani, yéewanápíná nacháawàca ínáná
ìwali itàacái ìwalísewa. Cáaluca nasutáca néemlawni, ipíchaná báica nía nacái
wenàiwicanái yàacuésemi.

¿De quién descende el Mesías?

³⁵ Idècunitàcá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo iricu, yá ímaca nalí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu càmita néewáida nía macái
tàacáisi iyú Dios itàacái icálidéerica Mesías ìwali, yái Picuèrinápínacuéca Dios

ibànueripinácuéca pírí, píacué judíoca. Náimacáita rey David itaquérinámicani. Quéwa rey David íimacaté áiba wawàsi nacái Mesías ìwali.

³⁶ Espíritu Santo imàacacaté David itànàca yái tàacáisca:

‘Nucuériná Dios íimacaté Nuíwacali írí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca píicha macái piùwidenáíwa, íimaca yái Diosca’,
càité íimaca yái Davidca.

³⁷ Yái rey David íimacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani —íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí íináwanáwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca nía, yá íimacaté nalí: “Piicácué píichawa níai yéewáidéyéica wenàiwica templo írícu. Picácué piyaca càide iyúwa nàyáaná. Casíimáica nèepunicawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná casíimáica Dios íicáca nía. Nawàwa wenàiwicanái itáidaca nía cáimiétaquèeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía.

³⁹ Máini nawàwa náawinacawa cayábèeri yàalubáisi íinata cáimiétacanéeyéi wenàiwica yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi judiónái yéewáidacàalu írícu. Nacutá nacái cayábanaméeyéi yàalubáisi cáimiétacanéeri yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiniyéica cachàinica.

⁴⁰ Níai yéewáidéyéica wenàiwica templo írícu nayéedúaca nacái nacapèemi, nàasumi nacái, náicha níai catúulécanéeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha. Néese nasutáca Dios íicha déecuíri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yúuwichàidéeyéipiná cachàiniiri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, íimaca yái Jesúsca.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ Aiba èerité Jesús yáawinacawa templo írícu, abéemàalé ofrenda yàalu íicha wenàiwica iwàlúdacataléca plata namàaquéerica Dios írí. Yá íicáca wenàiwicanái írìadaca yàasu platawa ofrenda yàalu írìculé namàacacaténáni Dios írí. Yá íicáca madécaná càasuíyéi nalladaca néré manùba plata.

⁴² Néese inanái yàanàca néré, catúulécanéechúca, inìrimi yéetéechúamicawa íicha. Yá uliàdaca moneda ofrenda yàalu írìculé, pucháiba moneda cobréeyéi púbéeyéi, càmiyéica máini cawènica.

⁴³ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, úai manìrichúami catúulécanéechúca udéca umàacaca àasu ofrendawa Dios iiquéeri iyúwa manuíri iwèni náicha canánama yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu írìculé.

⁴⁴ Macáita níai áibanái nàacaté ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèniiri íichawa, quéwa úai catúulécanéechúca, udéca umàacaca ofrenda Dios írí macáita yái udènièrimica uwènianápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

13

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Jesús imusúacatéwa templo íicha, yá abéeri yéewáidacalé íimaca írí:

—Wáiwacali, ipiicácáwa níai templo yàasu íba cayábanaméeyéica, nía nacái capli manuínaméeyéica, cayábanaméeyéi iicacánáwa templo itéeséeyéica! — ímaca.

² Quéwa Jesús ímaca irí:

—Péemia cayába yái núuméeyéica piri íwali, níai capli manuínaméeyéica. Aibaalípiná canácata capli yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba íinata. Macáita níai capli templo itéeséeyéica namáalàapináta nacáíwa —ímaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néseté Jesús yáacawa yéewáidacalénái yáapichawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná. Uái dúli iyéechúaca abéemàise templo ícha. Yá Jesús yáawinacawa. Néese Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, Andrés nacái nàacawa yàatalé méetàucuta áibanái ícha.

⁴ Nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí ichàbawa yái wawàsi Jesús icàlidéericaté nalí templo íwali, càinácaalí iyú nacái nadépinaté náaliacawa templo imáalàanápinácéwa mesúnamáita.

⁵ Néese Jesús ímaca nalí: “Piicacué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichíwáidacuéca pía ipíchawáise èri imáalàapinácawa.

⁶ Manùbacáiná wenàiwica nàanàpiná icàlidéeyéipiná ichíwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachíwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachíwawa. Yá nachíwáidapiná manùba wenàiwica.

⁷ “Píacacué càalu piwàwa péemiapinácaalicué áibanái itànica ùwicái iináwaná íwali, namànínása ùwicái mawiénita, déecubàata nacái. Càita iwàwacutá namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èriquéi.

⁸ Manùbacáiná áiba cáli néeséeyéi ipéliapiná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá canánama cáli icusúapinácawa. Yá nacái manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú. Quéwa macáita yái yúuwichàacáisica, yátanica idábáanéeri yúuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa ùusu èri umusúadacatená iicá èri.

⁹ “Piicacué píchawa áibanáicáiná judionái náibàapinacué píawa nacháawàacatenácué piináwaná íwali nàyacàde icuèrinánái íríwa. Aibanái icapèedáidapinacué píawa judionái yéewáidacàalu írícu. Yá áibanái náibàapinacué píawa nacháawàacatená piináwaná íwali càmiyéi judío icuèrinánái írí, reynái írí nacáíwa peebáidacáinacué nutàacái. Càipiná Dios imàacacué namànica piri, yéewanápiná picàlidaca nalí nutàacái.

¹⁰ Ipíchawáise imáalàapinácawa yái èriquéi, yá iwàwacutápiná macái èri minánái yéemíaca nutàacái cayábéeri.

¹¹ Néenialípiná náibàapinacué píawa nacháawàacatenácué pía náiwacanánái íríwa, quéwa picacué achúma pínáidacawa piwàwawa íwali càinácaalí iyú píalimá picàlidaca nalí nutàacái. Pibàlùapinacué náipunita, yá picàlidacué nalí càinácaalí tàacáisi Dios ichùlièripinacuéca picàlidaca nalí, càmicáinacué picàlidapiná nalí píasu tàacáisiwa meedá, néese picàlidapinacué nalí nutàacái Espíritu Santo imàaquéeripinacuéca píalíacawa.

¹² Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapiná néenánáisiwawa áibanái írí, néenánái néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nacái nasèenái nacháawàapiná néenibewa néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

¹³ Macái èeri m̀nanáí báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáiná nutàacáí, quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacáí mamáalàacata àta néesátacatalétawa, níacata nuwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹⁴ “Aibaalípiná piicápinácué wenàiwica imànica áiba báawéeri casaquèeri wawàsi templo írìcu, aléde càmicataléca Dios imàaca wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacaténá imànica templo Dios ícha —piácué iléeyéica yáí tàacásica, péemiacué cayábani—Iná piicápinácaalícué yáí wenàiwica iyaca néré, yásí macáita wenàiwica iyéeyéica cháí Judea yàasu cáli iwàwacutá naplacawa dúli inàliméeri nérépiná.

¹⁵ Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe írìculéwa needacaténá nàasuwa ipíchawáise naplacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁶ Cawinácaalí iyéeyéica manacualiré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, íbatàa needáanápiná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise naplacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

¹⁷ ¡Nàuwichàapínácawa manuísíwata cawinácaalí inanáí idéerìcuíyéica, nía nacáí inanáica yèeyéica quìrasíi líra íinisi!, càmicáiná náalimá naplacawa ráunamáita, naicápiná nacáí néenibewa nàuwichàacawa.

¹⁸ Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipíacawa unìabépi, mánicáinácué càulenáca plácawa.

¹⁹ Néenialípiná wenàiwicanáí yùuwichàapínácawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanáí ícha, Dios idàbacatáiseté yáí èeriquéi, àta siuca nacáide. Càmirípináta nacáí áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanáí ícha càirípináta cháí èeri írìcu.

²⁰ Càmicaalí Wacuèriná Dios imàaca maléenéeripínátáni yáí yùuwichàacásica, yásí macáí èeri m̀nanáí yéetápinácawatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripínácani cáinináciná íicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

²¹ “Néese néenialípiná áibanáí ímapínácué píriwa: ‘Aquialécué, piicáca chácata iyaca yáí Mesíasca’, càipíná náimaca; áibanáí nacáí náimapínácué píriwa: ‘Píicácué Mesías iyaca néré, yáí judío icuèrináca’, càipíná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

²² Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàapínáca, icàlidéeyéipíná ichìwawa, náimapíná Mesíascasa nía, judío icuèrinápiná; áibanáí iwicùlidéeyéi nacáí nàanàapíná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapíná natàanínása Dios inùmalícuise. Namànipíná yáí càmiríca wenàiwica idé imànica. Càipíná náasáidaca nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri m̀nanáí. Náalimáidapíná nachìwáidaca Dios yàasu wenàiwica, Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa. Càmicaalí Dios yàasunáí íicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalimá nachìwáidaca nía nacáí.

²³ Iná ¡piicácué píichawa cayábani! Nudéca nucàlidacuéca píriini, macáita yáí iwàwacutéericuéca píalíacawa ipíchanácué nachìwáidaca pía. Nudéca nùalàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínácawa”, íimaca yáí Jesúscá.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴ Jesúscá ímacaté nalí àniwa: “Néenialípiná idécanáami ichàbacawa yáí yùuwichàacásica, yá catápináca èeri, quèeri nacáíwa càmita amalá icànaca.

²⁵ Dùlupùta nacáí nacaláapínáwa chènuníse. Yásí cachàiniyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

²⁶ Néese macái èeri mìnanaí iicápiná núa, núa asiali Dios néeseérica, nùanàpiná acalée yèewíse cachàiníri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri irícuwa nucúacaténá macáita.

²⁷ Nubànùapiná nùasu ángelnáíwa, yá nàwacáidapiná nulí nùasunái nuedéeyéica èeri mìnanaí yèewíse àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanùbaca cháí èeri irícu.

²⁸ “Péemiacué cayába comparación higuera yéetaná iwali: Càisinàcaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píaliacuécawa mawiénica camuí.

²⁹ Càita nacái piicápinácaalícué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuéca pirí iwali, yásí píaliacuécawa mawiénica núa, nùanápináwa néese àniwa, núa asiali Dios néeseérica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capli inùma irícu, iwàlùanápináwa capli irículé.

³⁰ Péemiacué cayábani, macáita yái siùquérica tàacáwa nucàlidacuéca pirí iwali, macáita ichàbáanápínacawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínaca néenaliwa.

³¹ Yái capiráléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínacawa áiba èeriwa, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínacawa càiwade iyúwa nucàlidàanacué piríni.

³² “Quéwa canácata yáaliériwa chácátáinápínacaalí yái èerica, chènuníseyéi ángelnáí nacái càmita nàalíawa, núa nacái Dios lírica, càmita nùalíawa chácátáinápínacaalí yái èerica, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

³³ “Iná picùacué piyacani, yái èeripínaca, písutácué nacái Dios ícha, càmicáinacué píaliáwa chácátáinápínacaalí nuénáiwaná yàanàca.

³⁴ Péemiacué comparación: Nuénáiwánápiná iyaca càide iyúwa asiali yàacaalíwa ipáchiacaténá déeculé. Ipíchawáise imusúacawa icapèe íchawa, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá ichùullaca nacùanápiná icapèe, yàasu nacái. Macái icàlida nalí náibaidéeripínaca. Yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icuèripíná capli inùma ipíchaná iimáca, ituíyàanápiná mamáalàacata àta náiwacali yàanàacataléta àniwa.

³⁵ Iná núumacué pirí, picùacué cayába nùanàca àniwa, càmicáinacué píaliáwa nuénáiwáná, núa iyéerica càide iyúwa capli íiwacali, chácátáinápínacaalí nùanàca àniwa, nùanàapínacaalí táicalé, càmicaalí nacái catá bamuchúami, càmicaalí nacái cawámai itàacaalí, càmicaalí nacái mapisáita.

³⁶ Picùacué cayába nùanàca ipíchanacué nuèpùapínacaalí nùanàca àniwa, yáta nùanàacuéca pía meedá càmfíyéica íbaida nulí cayába, càide iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá.

³⁷ Yái núméricuéca pirí, nùma nacái macáita nùasu wenàiwica iríwa: Picùacué cayába nùanàca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

14

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Iwàwacutácaté pucháiba èeri ipíchawáise judíonái yàasu culto ípidenéeri Pascua, nayáacaalíté pan càmiri idèña levadura. Sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nacutáca càinápínacaalí iyú yéewanápiná náibàaca Jesús ibàacanéeri iyú nanùanápináni.

² Abénaméeyéi náimaca:

—Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irícu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³ Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yá iwàlùacawa Simón icapèe iriculé, yái Simón ichùnièricatéwa cháunási lepra íicha. Néese idècunitàacá Jesús iyaca mesa idaní iyáacaténá iyáacaléwa, yá abéechúa inanái yàanàca itéechúaca catùa ucáapi iricuwa, abéechúa catùa cawèníiri íba alabastro icatùalená, ipuniéchúawa séenási pumèníiri isàni iyú, ípidenéeri nardo, máiníiri cawènica. Yá ubacáca catùa inùma, yá ùcùaca séenási Jesús íiwita iwali, yái séenási pumèníirica isàni.

⁴ Néese abénaméeyéi néená níái iyéeyéica néeni, yá calúaca nía ìwalíse yái umàníináca. Náimaca nalíwáaca:

—Máiní báawéeriquéi úcáanáca meedá yái pumèníirica isàni cawèníirimica.

⁵ Yái pumèníirica isàni iwèníiri trescientos ichàbaníseta denario, cawèníiyéi plata abéeri camuí iwènicatái. Iná ¿cánácáwa càmita uwéndani ùacaténá iwènináami catùulécanéeyéi irí? —náimaca nalíwáaca. Yá nacúisaca náichawa úái inanáica.

⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Pimàacacué umànica càide iyúwa uwàwáaná. Picacué pisàiwica ulí wawàsi. Udéca umànica nulí cayábéeri.

⁷ Catùulécanéeyéi wenáiwica nàyacuéca pèewi càiripináta, íná yéewa píalimá piyúudàaca nía càinácaalí èeri piwàwacatáicacacué piyúudàaca nía. Núa quéwa camíirita iyapiná píapichacué càiripináta cháí èeri iricu.

⁸ Uara inanáica udéca umànica nulí yái cayábéerica úaliméerica umànica. Udéca ùcùaca nùwali perfume nusànipiná ípichawáise nuétácawa, yéewanápiná nabàllaca núa, càide iyúwa judíonái imàníiná yéetéeyéimiwa irí.

⁹ Péemiacué cayába, àta alénácaalí wenáiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri iricu, yái tàacáisi íméerica nuwasàaca wenáiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, yásí nacái nacàlidaca uináwaná ìwali càinácaalí iyú úái inanáica umàníinaté nulí cayábéeri. Càipiná nawàwalica úawa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ Néeseté Judas Iscariote, abéeri néená níái docéeyéica imanùbaca Jesús yéewáidacaléca, yàaca itàanica sacerdote íiwacanánái yáapicha, itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

¹¹ Níái sacerdote íiwacanánáica néemiacaalíni, yá máiní casíimáica nawàwa. Yá nacàlidaca Judas irí nàanápinaté irí plata itéenápináca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càicaalínacatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹² Idàbánéeri èeri yàanàacaté judíonái yàasu culto yaalí ípidenéerica Pascua nayáacaalíté pan camíiri idènia levadura. Yáté èerica nanúacaté oveja wàlisài iyúwa sacrificio càide iyúwaté náiwitáise iyáaná nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Yáté èerica Jesús yéewáidacalénái isutáca yéemiawani. Náimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùniacaténá piyáapiná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténáni wáapicha? —náimaca irí.

¹³ Iná Jesús ímáidaca yàataléwa pucháiba yéewáidacaléwa ibànùacaténá nía. Yá íimaca nalí:

—Píacuéwa Jerusalén iyacàlená iriculé. Abéeri asiali ípunitáidapinácué píawa, itéerica úni catùalícu. Píacuéwa yáamiwáise,

¹⁴ àta iwàlùacatalétawa caplìriculé, néese pímacué capli íiwacali írí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca ísutáca yéemiawa pía alénácaalí capli imàdáaná ìya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacaléná yáapichawa’, pímacué írí.

¹⁵ Néese yáasáidapinácué píriwani, capli imàdáaná manuíri iyéerica chènunibàa cáli inàni ícha, nachùnièrica cayába. Pichùniacué walíni néré wayáapiná Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese nàacawa Jesús ícha níái yéewáidacaléca, yá nawàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí. Néese nachùnìaca yàacási Pascua pinéerica.

¹⁷ Néeseté catáca yàacawa, yá Jesús yàanàaca néré doce namanùbaca yéewáidacalé yáapichawa.

¹⁸ Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa mesa iwéré, Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, abéeri péenácué, iyéerica iyáacaléwa núapicha siùcade, itépiná nùuwidenáí náibàacaténá núa —íimaca nalí.

¹⁹ Yá idábaca achúmaca nawàwa, íná nadábaca nasutáca néemiawani abéerinamata. Náimaca Jesús írí:

—¿Núasica? —náimaca.

²⁰ Jesús íimaca nalí:

—Abéeri péenácué docenácué pimanùbaca pía, yái yáapúadéerica pan núapicha quirápieli iriculé, yácata itéeripináca nùuwidenáí náibàacaténá núa.

²¹ Báisíta núa, aslali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanáí itànàanáté tàacási nùwali Dios inùmalicúise; quéwa jmáiníripiná yùuwichàacawa yái aslali itéeripináca nùuwidenáí náibàacaténá núa! Cayába cachàinitésica irítáni càmicaalíté imusúca iicáca èeritá —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yáaca Dios írí cayábéeri íwali yái panca. Néese isubériadacani, iwacùaca nalíni. Íimaca nalí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca nalí.

²³ Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá yáaca Dios írí cayábéeri íwali yái uva ituníca. Néese ichábáida nalíni, yá macáita nàiracani.

²⁴ Jesús íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz íwali manùbéeyéi wenàiwica íripináwa, imàaquéeri nacáí báisíiricani yái wàlisàí wawàsi Dios imànírìca wenàiwicanáí yáapicha iwàsàacaténá níawa Dios yàasu yùuwichàacási ícha.

²⁵ Péemiacué cayába, càmita nuèpùca nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracataléta wàlisàí uva ituní yácalé írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶ Néeseté idècanáami nacántàaca salmos, yá nàacatéwa dúli nérépiná ípidenéchúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná.

²⁷ Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué piwènuadapiná nuícha píiwitáisewa, yá pimàacapinácué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacási Dios icàlidéericaté nùwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupíra ovejanáíwa, néese nupíra ovejanáí napiapiná nacàlàliacawa’, íimacaté yái Diosca.

²⁸ Quéwa idécanáami numichàacawa yéetácáisi ícha, yásí nùacuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yá nuípunitáidapínacué pía néréwa —íimaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese Pedro íimaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí pícha íiwitáisewa, càicáaníta càmita numànipiná càì —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába, yáta catáqueí, ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapíná, yá pimànipíná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapíná càmitasa píalía nùwali, ipíchaná nanúaca pía nùapícha —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Quéwa Pedro íimaca irí cachàiníri iyú mamáalàacata:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapíchawa, càicáaníta càmita nuchàida nuchìwawa càmlínása nùalía píwali —íimaca yái Pedroca. Yá macáita níai áibanái càì náimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

³² Néeseté nàanàca bànacalé inàlima néré íipidenácataléca Getsemaní. Yá Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Píawinacuéwa cháí idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios ícha —íimaca yái Jesúsca.

³³ Yá itéca yáapíchawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá Jesús idàbaca icalùadacawa báawanama, máiní achúmaca iwàwa ínáiadacawa icalùniwa.

³⁴ Yá íimaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáiadacawa nuwàwalicúisewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué píimá píyaca —íimaca nalí.

³⁵ Néese Jesús isirùacawa napíchalé achúmáanata. Jesús yúuwàa iriacawa inumáawawa cáli iwéré. Yá isutáca Dios ícha wawàsi asáisi cayábacaalí iwásàanápíná Jesús yúuwichàacáisi ícha, yái yúuwichàacásisca yàanèripínacatéwa iwali mesúnamáitaté.

³⁶ Càité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha: “Núaniri, píacata yáaliméerica imànica macái wawàsi. Iná piwasàaca núa ícha yái nùuwichàanápínacawa yàanèripínacawa nùwali siùcade; quéwa, càmicaalí cayábani yái piwasàanáca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáaná”, íimaca isutáca Dios ícha yái Jesúsca.

³⁷ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàca nía íiméeyéicáita. Néese íimaca Pedro irí:

—Simón, ¿cáná píimá? ¿Cáná càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapíná?

³⁸ Picácué píimá píyaca, písutácué nacái píawawa Dios ícha yéewacaténacué píawèniadaca pílichawa bíawéeri, Satanáscáiná yáalimáidapínacué pía pimàníapíná píbáyawanáwa. Píwàwacuéca pímanica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicatacué píiná meedá —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yèepùa yàacawa náicha àniwa. Yá yèepùa isutáca Dios ícha càide iyúwa idéénaté isutácáwaca.

⁴⁰ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yásí yàanàca nía íiméeyéicáita àniwa, máinícáiná cadapùleca nía báawanama. Idécanáami icawáidaca nía, yá báica naicáca níawawa iwéré.

⁴¹ Yá Jesús yèepùa iwènúacawa náicha àniwa, yá isutáca yáawawa Dios ícha àniwa. Néese yèepùa yàacawa nàatalé àniwa máisiba yàawiríapíná. Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánacué piimá pìyaca? ¿Cánacué piyamáidacáitacuéwa meedá nacái? Pidécuéca piimáca, íná pimichàacuéwa, nuénáiwánacáiná idéca yàanàaca presocatáipínáca namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica inúaca núa, núa asìali Dios néeseérica.

⁴² Pimichàacuéwa, wàanàacuéwa; áca néese yáì asialica itéerica nùuwidenáì nábàacaténá núa —íimaca yáì Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴³ Idècunitàacá Jesús itàanica, yáté Judas yàanàaca, yáì abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Natéca espada machete nacáiri, wacàba nacáì áiba. Sacerdote íiwacanánáì, nía nacáì yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, judío íiwacanánáì nacáì nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèeyéipínáca Jesús.

⁴⁴ Judasca, yáì itéeripínacaté Jesús yùuwidenáì nábàacaténáténi, icàlidacaté nalíni quéechacáwa càinápínacaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yáì asialì nutàidéeripínáca, nusùuèripínáca nacáì inàni ìwali, yácata Jesús. Iná píibàacuéni, pitécué piacawa cachàiníri iyúni”, càité íimaca nalí yáì Judasca.

⁴⁵ Ináté Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—¡Núiwacali! —íimaca yáì Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa judío íiwitáise yàaná natàidáaná wenàiwica càininéerica naicáca.

⁴⁶ Néese níai manùbéeyéi wenàiwicaca nábàaca Jesús, nacùacani presoíri iyú.

⁴⁷ Quéwa abéerita néená níai yéewáidacaléca iyéeyéica néré Jesús yáapicha iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatatá, yá inúacatatá abéeri asìali ìwali espada iyú, quéwa isasàacáita meedá yùuwi abémàa, yáì sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

⁴⁸ Néese Jesús isutáca yéemíawa níai wenàiwicaca:

—¿Cánacué pìanàa nùatalé cacáapisàiwaca espada machete nacáiri, wacàba nacáì píibàacaténacué núa presoíri iyúpiná càide iyúwa píicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì píimànica, càmicáinacué nupéliapíná píipunita.

⁴⁹ Macáì èeri imanùbaca, nuyacatécué pèewi idècunitàacá nuéwáidaca wenàiwica templo iricu, yá càmitatécué píibàa núa néenibàa. Quéwa píalimácué píibàaca núa siúcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanáì itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicuise —íimaca yáì Jesúsca.

⁵⁰ Néese macáita Jesús yéewáidacalénáì namàacaca Jesús abéerita néré. Yá napiacawa.

⁵¹ Núa Marcos quéwa, ùuculiricaté núa, nùacatéwa Jesús yáamiwáise. Nudèniacaté nùwaliwa manuiri wáluma meedá, nùuquéericaté nùwalísewa. Néese níai wenàiwica nábàaca núa.

⁵² Quéwa numusúacàatécatawa nùasu wálumami íichawa, yá nupíacawa náicha mabàleta meedá.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³ Néeseté natéca Jesús sacerdote íiwacaliná icapèe néré. Néese nàwacáidáyacacawa macáita sacerdote íiwacanánáì, judío íiwacanánáì nacáì, nía nacáì yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu.

⁵⁴ Yá Pedro yàacawa Jesús yáamiwáise décuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa iriculé, yáì sacerdote íiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá Pedro yáawinacawa úwináì yèewi, níai icuèyéica templo. Pedro yáawinacawa mawiénita quicháì irí yàanabàcaténá néeni.

55 Néese sacerdote íiwacanáiná, nía nacái macáita Junta Supremanái israelita íiwacanáiná nacutáca wawási Jesús ìwali namàacáanápíná úwínái inúacani. Quéwa càmitaté nàalimá nàanàaca báisiri wawási ìwali.

56 Yácáiná éwita manùbéeyéi wenàiwica nacàlidacáaníta nachìwawa Jesús ìwali, càicáaníta càmita abédanama natàanica.

57 Aibanái nabàlùacawa nacàlidacaténá nachìwawa. Yá nàimaca:

58 —Wadéca wéemlaca càì íimaca: ‘Numáalàidapíná yái temploca asianái imànírìca, néese máisiba èeri írìcu, yá numichàidapíná àiba templo càmirìta asianái imàni’, càì íimaca —nàimaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali.

59 Quéwa éwita nacàlidacáaníta càiri chìwái, càicáaníta càmita abédanama natàanica àniwa.

60 Néese sacerdote íiwacalíná imichàacawa ibàlùacawa nàacuésemi. Yá isutáca yéemlawa Jesús:

—¿Cáná càmita picàlida piináwanáwa? ¿Càiná píimaca ìwali yái nacàlidéerica píwali nacháawàanaca piináwaná ìwali? —íimaca Jesús irí.

61 Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáaníta masànata náicha mamáalàacatani, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacalíná isutáca yéemlawa àniwani. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica yái Mesíasca, yái judío icuèrinápínaca, yái cayábèeri Dios Irìca? —íimaca.

62 Jesús íimaca irí:

—Báisita, yáca núa yái. Yá áibaalípíná piicápinácué núawa, asìli Dios néeséerica. Piicápinácué núawinacawa nùyaca Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàinírìca náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá piicápinácué nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewíse chènuníse —íimaca yái Jesúsca.

63 Néese sacerdote íiwacalíná icacánáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío ìwítáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemlaca yái tàacáisi Jesús íiméerica Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacalíná íimaca nalí:

—¿Càmìta iwàwacutá wéemlaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali!

64 Pidécuéca péemlaca itàanica báawèeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios Irìcasani. ¿Càinásicué wamànica irí? —íimaca. Yá abédanamata náiwítáise macáita cabáyawanáca naicàcani, iwàwacutáanása nacái yéetácawa, nàimaca.

65 Néese abenaméeyéi néená nadàbaca nàapisáidaca Jesús inàni, nabàlìa nacái ituí, yá nacapèdàidacani, nàimaca irí:

—¿Pìwicùlida, picàlida walíni cawínacaalí yái inúadáida pía! —nàimaca irí, naicáanica iquíniná. Yá nacái úwínái icuèyéica templo nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

Pedro niega conocer a Jesús

66 Pedro iyacaté capìi yàpumàalìcubàa, bàacháwáise. Néese inanái yàanàaca néré, sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwicaca.

67 Uicáca Pedro yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca irí:

—Pia nacái yèepunírìtèwa Jesús yáapicha, yái Nazaret iyacàlená néeséerica —úumaca.

68 Pedro quéwa imànica ichìwawa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali. Yá íimaca ulí:

—Càmírìta nùalía ìwali. Càmita nacái nùalía càinácaalí ìwali pitàanica píyaca —íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, cáalucáináni. Yá Pedro yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa itéeséerica. Néese cawámai itàaca.

69 Néese úái íibaidéechúaca uicáca Pedro àniwa. Yá udàbaca ucàlidaca Pedro iináwaná ìwali wenàiwicanái irí iyéeyéica néeni. Yá úumaca nalí:

—Yá asialiquéi abéeri néená níái Jesús yáapichéeyéica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa càminása yáalía Jesús ìwali ipíchaná náibàacani nacái, yái Pedroca. Néese achúma yáwanáitàacáwa àniwa áibanái iyéeyéica néeni náimaca Pedro irí àniwa:

—Báisíta píaca abéeri néená níái Jesús yáapichéeyéica, Galilea yàasu cáli néeseéricáiná nacái píaca —náimaca.

⁷¹ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichìwawa cachàiníri tàacáisi iyú, báawéeri nacái báawanama báisí báisísíwata Dios yáaliéricawa. Yá íimaca nalí:

—¿Càmita núalía ìwalíira asiali pitàanírícuéca ìwali! —íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, ipíchaná náibàacani, cáalucáináni, yái Pedroca.

⁷² Yáta cawámai itàaca àniwa pucháibáaná yàawiríapiná. Néese Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íméricaté írí: 'Ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali', càite idéca íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro ícháaníca cachàiníri iyú.

15

Jesús ante Pilato

¹ Néeseté amalácaalí nawicáu, yá nàwacáidáyacacawa, níái sacerdote íiwacanánáica, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, nía macáita Junta Supremanái, israelita íiwacanánáica, náináidacaténáwa càinácaalí namàinínápináté Jesús irí. Yá nadacúaca náichawa Jesús. Yá natécani presoíri iyú Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli, yéewacaténá Pilato yéemlaca Jesús iináwaná ìwali, ichùullanápiná úwinái inúaca Jesús.

² Néese Pilato isutáca yéemlawa Jesús:

—¿Báisísica judío icuèrinásàirica píaca? —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báisíta, núacani. Pidéca càì píimaca —íimaca yái Jesúsca.

³ Néese sacerdote íiwacanánái nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali. Náimaca Jesús imànicasa madécaná wawàsi báawéeri.

⁴ Iná Pilato isutáca yéemlawa Jesús àniwa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa càinácaalí pidééná pimànica? Péemia nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwali —íimaca yái Pilatoca.

⁵ Canácata quéwa Jesús ímáaná irí, iná Pilato íináidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí, càmita Pilato yáalíawa íináidéripináwa Jesús ìwali.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶ Camuí imanùbaca judíonái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yá Pilato gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judíonái írípíná, càirínácaalí presoíri nawàwéerica.

⁷ Néenialíté iyaca asiali íipidenéerica Barrabás presoíyéi ibànalícu, náapicha áibanái wenàiwica inuéyícaté wenàiwica ùwicái írìcuná, namànicaalíté ùwicái romanonái yàasu gobièrno íipunita.

⁸ Iná áibanái wenàiwica yàanáaca, yá nadàbaca nasutáca Pilato íicha wawàsi iwasàanápiná nalí abéeri presoíri càide iyúwaté íiwitáise iyáaná.

⁹ Yá Pilato íimaca nalí:

—¿Píwàwasicué nuwasàaca pirí Jesús, yái judío icuèrináca? —íimaca yái Pilatoca Jesús ìwali.

¹⁰ Càica Pilato isutáca yéemíawa nía, Pilato yáaliácáinátéwa báawaca sacerdote íiwacanánái iicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca náicha Jesús, íná sacerdote íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali Pilato irí.

¹¹ Quéwa sacerdote íiwacanánái nawènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Jesús íicha nasutácaténá Pilato íicha wawàsi íwasàanápíná nalí Barrabás.

¹² Pilato isutáca yéemíawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásícué piwàwa numànica Jesús irí, yái píiméericuéca ìwali judío icuèrinásàirica? —íimaca yái Pilatoca.

¹³ Yá náimaca Pilato irí néemíanicawa:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca madécaná yàawiría.

¹⁴ Pilato íimaca nalí:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri imàni? —íimaca yái Pilatoca. Quéwanáta néemíanicawa àniwa:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

¹⁵ Íná Pilato iwàwacáiná cayábaca nía yáapícha, níái judíoca, íná íwasàaca nalí Barrabás. Yá ichùuliaca yàasu úwináwa ícapèedáidánápíná Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Idécanáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa íicha, yá Pilato yèpùadacani úwinái irí natàtàacaténáni cruz ìwali.

¹⁶ Néese úwinái natéca Jesús bàacháwáise capíi íicha, yái Pilato ícapèe manuírca. Yá namáidaca macáita néenánáwa úwinái nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese.

¹⁷ Néese náucaca ruana Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri, quíréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle. Néese namànica tuírri culèpi nacáiri icáyuaníná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

¹⁸ Yá nadàbaca néemíanicawa irí. Náimaca:

—¡Casímái piwàwa, piyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

¹⁹ Néese nanúadáidaca Jesús íiwita ìwali àicu iyú. Yá nàpisáidacani. Néese nabàlùacawa nàulul iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàacaalí icàaluínínátá, quéwa naicáanicáita Jesús iquíniná meedá. Càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná.

²⁰ Idécanáami cà naicáanica Jesús iquíniná, yá nawatàaca íicha ruana nacáiri cáaléeri quíréerica. Néese náwálica Jesús ìwali ibàle àniwa. Yá natécani yàcalé íicha, natàtàacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

²¹ Néeseté abéeri asíali Cirene iyacàlená néeséeri yàanàaca manacúali néese, íipidenéerica Simón, yái nánairica níái Alejandro, Rufo nacái. Yàacawa àyapulicubàa yái Simónca, néese úwinái íibàacani, nachùuliaca iwáacutaca cruz Jesús iripíná, càmícáináté Jesús yáalimá iwáacutacani, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná nacapèedáidacaté báawanamani.

²² Natéca Jesús Gólgota néré méetàuculé Jerusalén iyacàlená íicha. (Yái íipidená Gólgota íimánáca: “Íiwitási yáapimi iyacatalé”.)

²³ Yá nawàwa náaca Jesús líra uva ituní ípuírri, nèewlàdéerica dabé yèewi íipidenéeri mirra wéebacaténá Jesús iiná ípíchaná máini yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa càmírira líra náichani.

²⁴ Néese natàtàaca Jesús cruz ìwali. Yá úwináí ibàlùadaca cruz utàwi irìculé. Yá úwináí náucaca náichawa suerte náalícaténá chánácaalí néená yeedápiná iríwa Jesús ibàle yéénámica, càiyéínácaalí néená úwináí namanùbaca nawàwacani, yáí ibàlemica.

²⁵ Mapisáí yáwanáí tàacáwa a las nueveta mapisáita, yáté natàtàaca Jesús cruz ìwali.

²⁶ Nachanàidacaté tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali icàlidéerica cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi ímaca: “Judío icuèriná”, ímaca yáí tàacásica.

²⁷ Natàtàaca nacáí pucháiba cayéedéeyéí mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacáí ibàlùacawa apáulicuise Jesús irí.

²⁸ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmallcuise Jesús yéetáanápinátéwa. Càité profeta itànàacaté: “Yá nàuwichàidapinácani báawéeyéí yáapicha”, ímacaté yáí profetaca.

²⁹⁻³⁰ Aibanáí wenàiwica ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulicubàa natàanica Jesús iwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanicaténá iquíniná. Yá náimaca irí:

—¿Néeni?, píata imáalàidéeripinása templo, pimichàidéeripinása nacáí àniwani máisiba èeri irícu, ¿cáná càmita pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa, yá piricùawa cruz ícha? —náimaca, naicáanica Jesús iquíniná.

³¹ Càita nacáí naicáanica iquíniná níái sacerdote íwacananáica, nía nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Náimaca nalíwáaca:

—Ichùnìacaté áibanáí ipíchanaté néetácawa, quéwa cà mírita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi ícha ipíchaná yéetácawa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná.

³² Náimaca nacáí Jesús irí:

—¡Piricùawa cruz ícha, píasa Mesíasca, yáí Israel itaquénáinámi icuèrinácasa, yéewacaténá waicáca, yásí weebáidaca pitàacái! —náimaca naicáanica iquíniná. Nía nacáí pucháiba asianáí natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàanica ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

³³ Machacànicaalíté èeri, yáté catáca macáita cháí èeri irícu máisiba hora, catáca èeri àta las tresta táicalé.

³⁴ Yá horaquéí a las tresta, táicaca yàacawa, yá Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacáí iyúwa. Yá ímaca Dios irí: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ímaca yáí Jesúsca. (Yáí tàacáisi ímáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càí ímáanáca.)

³⁵ Abénaméeyéí ibàluyéiwa néré néemìaca isàna. Yá náimaca nalíwáaca, naicáanica Jesús iquíniná:

—Péemlacué, imáidaca iyaca profeta Elías —náimaca naicáanica iquíniná.

³⁶ Iná abéerita néená ípiaca ísapiadaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú càaméeri líracaná. Yá idacùaca esponja sitùa ipùatalicu, yáí wáluma nacáiri isàbéerica. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá Jesús ibèrùacani. Néese yáí aslìlica ímaca yáapichéeyéí iríwa:

—Wacùacué waicáwa Elíasmi yàanàcaalí yeedácaténáni cruz ícha —ímaca, iicáanica Jesús iquíniná.

³⁷ Quéwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa. Càité yéetácawa.

³⁸ Yáta manuírì yáawàanáca templo iricúirica icacanácaawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yéewi, yáí yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri

Dios iyacatáica wenàiwicanáí ituí fícha. Yáta icacanáca wà chènunfise cáli iwérénama, yáí yáawàanámicá.

³⁹ Néese úwi íiwacalíná romanosàiri ibàluèricawa Jesús yàasu cruz ípunita iicácáináté cànacaalí iyú Jesús yéetáanátéwa, ínáté íimaca:

—Báisiricata Dios Iiricaténi yáí asialica —íimaca yáí úwi íiwacalínáca.

⁴⁰ Nàya nacáí néré abénaméeyéí inanáí, iicáidéeyéica iyaca Jesús irí déecuíséta quéwa. Nàyaca nèewi níái íipidenéeyéica María Magdalena, áiba María nacáí, úái náatúaca ùculliri Santiago, José nacáí. Aiba inanáí nacáí ubàlúacawa néeni, íipidenéchúaca Salomé.

⁴¹ Níái inanáica, Jesús yéewáidacaléca nacáí níai, nayúudàacaté Jesús yéepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli íinata. Nàyaca náapícha néré nacáí manùba inanáí yàanèyecaté Jesús yáapícha Jerusalén iyacàlená néré.

Jesús es sepultado

⁴² Catáca yáacawa yáté èrica iwàwacutácaalíté namáalàidaca náibaidaca ipíchawáise judíonáí yàasu sábadó idàbaca, nayamáidacatáicawa. Yáté iwàwacutá nabàllaca yéetéyémíwa sábadó ipíchawáise.

⁴³ Aiba asialí yàanàca íipidenéerica José, Arimatea iyacàlená mìnali. Yáí Joséca, abéeri néená nacáicani, níái Junta Supremaca, israelita íiwacanánáica. Máiní cáimíétaquéeri iyú wenàiwica iicáca yáí Joséca, iwàwéerica nacáí Dios icúaca macáita. Yá José yàacawa macàaluínínata Pilato yàatalé. Yá isutáca Pilato fícha Jesús íinámi.

⁴⁴ Yá Pilato yéemíacáiná Jesús yéetácatéwa, ína Pilato imáidaca úwi íiwacalíná isutácaténá yéemíawani, asáisi báisícaalíté Jesús yéetáwa.

⁴⁵ Yá úwi íiwacalíná icàlidaca íríní báisícani Jesús yéetácatéwa, ínáté Pilato imàacaca José yeedáca Jesús íinámi cruz fícha.

⁴⁶ Néese José iwèniaca manuírí wáluma lino yáawamíríca. Yá yeedáca Jesús íinámi cruz fícha. Yá yéepùacani wáluma linoírí iyú, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná. Néese írìadaca Jesús íinámi càliculí írìculé. Yáí càliculíca áibanáí íicacaténi dúlí íbéeri íbàlài írìcu, yéewacaténá càliculícani càide iyúwa capíi imàdáaná. Yá José íbàllaca càliculí inùma manuírí íba iyú.

⁴⁷ María Magdalena, áiba María nacáí, úái José yáatúaca, naicácaté alénácaalí naliada Jesús íinámi.

16

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté sábadó idénáami, judíonáí iyamáidacatáicawa, catáca yàacawa yáté sábadoca, yá María Magdalena, áiba María nacáí, úái Santiago yáatúaca, áiba inanáí nacáí íipidenéchúaca Salomé, nawèniaca pumèníiri isàni nacàlàllacaténáni Jesús íinámi íwalíse, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

² Yá domingo mapisáisiwa tàacáwa, níái inanáica nàacawa càliculí nérépíná mapisáisiwata idécanaamité èeri imusúacawa.

³ Yá náimaca nalíwáaca idècunitàacá nàacawa àyapulcubàa:

—¿Cawínásica iyúudàapíná wía weedácaténá manuírí íba càliculí inùma fícha? —náimaca nalíwáaca.

⁴ Quéwa nàanàca néré, yá naicáca manuírí íba càníiri íbàlùawa inùma írìcu. Náimáidacawa manuísíwata naicáidaca íba írì máinicáiná manuírìcani yáí íbaca.

⁵ Yá nawàlùacawa naicáwa càliculì irìculé. Naicáca néré ùuculliri yáawinéericawa néewápuwáise cabalèeri ináawani cáalèeri. Yá cáaluca naicácani, níái inanáica.

⁶ Quéwa íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núlíacawa picutácuéca piacawa Jesús, Nazaret iyacàlená néeseericaté, yái natàtèericaté cruz iwali. Yáta idéca icáucàacawa. Canáca cháníi. Piicácuéca cháí nalladacatáimicani.

⁷ Piacué picàlidaca yéewáidacalénái iríni, Pedro irí nacái. Càicué píimaca nalí: ‘Jesús yáapinácuéwa pipíchalé Galilea yáasu cáli néré. Yá piicápinácué néréni càide iyúwaté icàlidáanácué piríni’, càicué píimaca nalí —íimaca yái ángelca.

⁸ Néese níái inanáica namusúacawa napíacawa càliculì íicha, cáalucáiná nía. Yá quéechacáwa càmita nacàlida áibanái iríni, cáalucáinaté nía.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Jesús imichàacatéwa yéetácaisi íicha domingo irícu amalácaalíté yáacawa. Yáté èerica, quéechacáwa imàacaca yáawawa María Magdalena iicácani, úái inanáí Jesús yúuquéechúacaté íicha siete namanúbaca demonio idacuèyéicaté úíwitáise.

¹⁰ Néese uicácanáamité Jesús, yá ùacawa ucàlidaca nalíni níái yèepuníyéicatéwa Jesús yáapicha, achúmèeyéica iwàwa, íicháaníyéica iyaca nacái.

¹¹ Néemiaca ucàlidáaná cáuca Jesús, uicácani nacái quéwa càmita neebáida utàacái.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa áiba iicácanásita pucháiba yéewáidacalénái iicácani, pucháiba wenàiwica yèepuníyéicatéwa iyaca àyapulcubàa Jerusalén iyacàlená íicha, manacúalibàa.

¹³ Nadécadénáami naicácani, yá nèepùacawa Jerusalén iyacàlená irìculé, nacàlidaca Jesús yéewáidacalénái iríni. Càmita quéwa Jesús yéewáidacalénái yeebáida nàasu tàacáisi.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴ Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa naicácani, níái once namanúbaca yéewáidacaléca idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa. Yàlàaca nía cachàiníiri iyú càmicáinaté neebáidacáwa icáucàacatéwa, càmicáinaté nacái nawàwa néewáidacawa, càmicáinaté nacái neebáida néenánái itàacáíwa, níái iiquèyéicaté Jesús idécanáamité icáucàacawa.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nalí: “Piacuéwa macái cáli íinatalé. Picàlidacué tàacáisi macái wenàiwica irí, yái tàacáisi íiméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yáasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁶ Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, ibautizéeyéica nacáíwa, níacata nuwasèeyéipináca Dios yáasu yùuwichàacáisi íichawa. Aibanái càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái, Dios yùuwichàdapiná níaawa nabáyawaná ìwalísewa.

¹⁷ Níái yeebáidéeyéica nutàacái namànipiná yái càlíríca wenàiwica idé imánica, nàsáidacaténá báisírícani, yái tàacáisca nacàlidéerica nalí nùwali. Càipiná namànica nuíwitáise iyúwa nasutácáiná níawawa nuícha: Náucapiná demonio wenàiwica íichawa nuípídená iwali; natàanípiná áiba tàacáisi iyú, càmiyéicáwa náalíwawa iwali.

¹⁸ Yá namàacacaalí nacáapiwa àapi ìwali, nàuwidenáí nàacaalí nàiraca iculále, càmita néetáwa iyú. Namàacapíná nacái nacáapiwa cáuláiquéeyéí ìwali nasutácaténá nalí Dios ícha, yá nachùniapíná cáuláiquéeyéí, nuípidená ìwali”, ímaca yáí Jesúsca.

Jesús sube al cielo

¹⁹ Néeseté Wáiwacali Jesús idécanáamité icàlidaca nalí yáí tàacáisica, yá Dios itécani náicha chènuniré. Yá Jesús yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá yáapicha macáita.

²⁰ Néesetécáwa Jesús yéewáidacalénáí nàcatéwa Jerusalén ìyacàlená ícha, nacàlidacaténáté Jesús itàacái macái cáli ínata. Yá Wáiwacali iyúudàaca nía, imàacaca namànica yáí càmfírica wenàiwica idé imànica, náasáidacaténáté áibanáí irí báisírircani yáí Dios itàacáica.

SAN LUCAS

Prólogo

¹ Manùbéeyéi wenàiwica nadéca natànàaca tàacáisi nacàlidacaténá cainácaalíté Jesucristo iyáaná wèewi yèpunícaalítéwa cháí èri irícu.

² Jesús yáapichéeyéi naicácaté natuí iyúwani macáita yái Jesucristo imàníríca. Néese Dios ichùullacaté nía nacàlidáanápíná áibanái iríni yái báisírí tàacáisca Jesucristo iwali iyúwaté naicáaná macáita. Néeseté néewáidaca wía. Iná madécaná wenàiwica nadéca natànàaca tàacáisi càide iyúwaté Jesús yáapichéeyéi yéewáidáanáté nía.

³ Núa, Lucas, nubànua pírí cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máini cáimiétacanéeri. Nudéca nuéwáidacawa Jesucristo iináwaná iwali macáita cayábéeri iyú. Yá nuínáidacawa cawàwanáta cayábaca nutànàacaalí pírí tàacáisi Jesucristo iináwaná iwali machàcanírí iyú.

⁴ Iná nutànàaca pírí yái cuyàlutaca yéewanápiná píaliacawa cayába yái báisírí tàacáisca Jesucristo iwali càide iyúwaté áibanái yéewáidáaná pía.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵ Bàaluté rey Herodes icùacaalíté Judea yàasu cáli, néenialí iyacaté sacerdote ípidenéri Zacarías, abéeri Abías itaquénáinámi yéená, Aarón itaquérinámi nacái. Sacerdotenáica níai Abías itaquénáinámica íbaidéeyéicaté Dios irípiná templo irícu. Zacarías yàacawéetúa úipidená Elisabet, abéechúa Aarón itaquétúanámica nacái úa.

⁶ Zacarías, Elisabet nacái nàycaté machacànírí iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, namàni nacái macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná israelitanái imànica, iná canácata yáaliméeri icháawàaca naináwaná iwali.

⁷ Quéwa ménibeca nía càmícáiná yéewa quéenibeca Elisabet. Máini nacái béeyéica nía.

⁸ Yái sacerdote Zacaríasca íbaidacaté Dios irípiná imanùbaca yáapichawa templo irícu. Aiba èerité iwàwacutá namànica culto Dios irípiná templo irícu nàacaténá Dios icàaluíná.

⁹ Càide iyúwaté sacerdote íiwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte náalícaténátéwa chánácaalí néená iwàluèripináwa templo iriculé. Yá needáca Zacarías iwàlúanápináwa yeemácaténá pumènírí isàni Dios yàasu templo irícu.

¹⁰ Iná Zacarías iwàlùacawa templo iriculé. Idècunitàacá yeemáca pumènírí isàni, manùba wenàiwica nasutáca Dios íicha templo ibàacháwalená irícu.

¹¹ Néese abéeri ángel Dios ibànuèri chènuníise imàacaca yáawawa Zacarías iicàcani. Yái ángel ibàlùacawa altar yéewápuwáise, yái altar neemácatáica íinata pumènírí isàni.

¹² Iicácáiná ángel, yá Zacarías íináidacawa iicáidaca irí manuísíwata, máini cáalu nacáicani, yái Zacaríasca.

¹³ Quéwa ángel íimaca irí:

—Píca cáalu pía nuícha, Zacarías, Dioscáiná idéca yéemìlaca písutáaná íicha. Píacawéetúa Elisabet quéenibéechúapíná píríwa abéeri sùmàiwá; pímaní íipidená Juan.

¹⁴⁻¹⁵ Imusúacaalípiná iicá èeriwa, yá máini casímáica piwàwa, cayábasíwata píicàcani. Casímáipíná nacái nawàwa áibanáica madécaná, máincáiná

cachàiníríca pìiri íiwítáise Dios ìwali. Càmiripínáta ìira ipuúri, uva ituní nacái, canásíwata. Espíritu Santo icùapíná íiwítáise càiripínáta, icùapíná íiwítáise nacái ípíchawáise imusúaca iicá èeri.

¹⁶ Néese iwènúadapíná náiwítáise àniwa Nacuèriná Dios irípináwa, níái manùbéeyéi Israel itaquénáinámica, neebáidacaténá àniwa Nacuèriná Dios itàcáíwa.

¹⁷ Yáí pìirica Juanca icàlidapíná nalíwa Wáiwacali iináwaná ìwali ípíchawáise Wáiwacali yàanàaca. Máiní cachàinírí íiwítáise yáí pìirica, càide iyúwaté profeta Elías bàalutí. Iwènúadapíná nasèenái íiwítáise càininácaténá naicáca néenibewa. Iwènúadapíná nacái náiwítáise, níái càimíyéica yeebáida Dios itàcáí, náalíacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita pìiri iwènúadapíná wenàiwicanái íiwítáise yéewacaténá neebáidaca Wáiwacali itàcáí yàanàacaalípiná nàatalé —íimaca yáí àngelca.

¹⁸ Néese Zacarías isutáca yéemiáwa àngel:

—¿Càináica yéewaná núalíacawa asásí báisícaalí yáí tàacáisi picàlidéerica nulí? Máinícata béerica núa, càita nacái nùacawéetúa béeruta nacái úa —íimaca yáí Zacaríasca.

¹⁹ Yá àngel íimaca irí:

—Núacata Gabriel, nuúbaida nacái Dios irípiná. Dios idéca ibànùaca núa nutàanicaténá píapicha nucàlidacaténá pìrì yáí tàacáisi cayábéerica.

²⁰ Quéwa siúcade càmita yéewa pitàanica àta pìiri imusúacatalétawa, yásí yéewa pitàanica àniwa, càmicáiná peebáida yáí núumáanáca pìrì. Néese, yáí núumáanáca pìiri ìwali píiquéeripínácawa yéenáíwaná yàanàacaalíwa —íimaca yáí àngelca. Néese àngel yàacawa Zacarías lícha.

²¹ Idècunitàacá Zacarías itàanica àngel yáapicha, áibanái wenàiwica bàacháwáiséeyéica nacùaca Zacarías imusúacawa. Náináidacawa manuísíwata cáná yéewa càmita imusúacatétawa templo iricuise.

²² Atata Zacarías imusúacawa, yáté càmita yéewa itàanica náapicha, íná náalíacawa iicátaté yéenáíwanási nacáiri Dios néeséeri templo iricu, itàanicáiná náapicha icáapi iyúwa, càmicáiná yéewa itàanica. Yá matàacáica mamáalàacatani.

²³ Idécanaamité imáalàidaca imànica íbaidacaléwa Dios irípiná templo iricu, yá Zacarías yèepùacawa icapèe néréwa.

²⁴ Néesecáwa yàacawéetúa Elisabet udéericuca sùmài. Yá cinco quèeri càmicáíhúata imusúawa icapèe iricuisewa. Uumaca uínáidacawa ulíwa:

²⁵ “Dios idéca iicáca nupualé yéewanápiná càmita quirínama wenàiwicanái iicáanica nuquíniná méenibéénaca núa”, úumaca.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

²⁶ Elisabet udèniacaté seis quèeri udéericúuná, yáté Dios ibànùaca àngel ípidenéri Gabriel yàanápináwa Nazaret ìyacaléná néré, iyéerica Galilea yàasu cáli íinata.

²⁷ Dios ibànùacaté Gabriel icàlidacaténá tàacáisi abéechúwa mànacàu irí, ípidenéchúwa María, càmicáíhúacáwa íimá asialí yáapicha, quéwa imàníhúacaté matrimonio ùyacàle mìnánái yàacuésèmi. Uacawéeripíná ípidená José, abéeri rey David itaquérinami.

²⁸ Yáí àngel yàanàaca María yàatalé, yá íimaca ulí:

—Péemíca cayába, Dios imànipíná pìrì cayábéeri manuí. Dios ìyaca píapicha. Dios iyúudàapíná píawa manuísíwata áibanái inanái lícha canánama —íimaca yáí àngelca.

²⁹ María iicácaalí ángel, yá ucalùadacawa manuísíwata uémìacá ímáaná ulí. Yá uínáidacawa càinácaalísica ímáaná yái tàacáisi ángel itàidéerica iyú úa.

³⁰ Néese ángel ímaca ulí àniwa:

—María, picá cáalu pía nuícha, cayábacáiná Dios iicáca píiwitáise.

³¹ Iná péemla cayábani, mesúnamáita pidéerìcuca. Pidèniapíná pìriwa. Pimàni ípidená Jesùs.

³² Nacuèrinápinácani, cachàiníri íiwitáise, icùapíná níawa. Náimapíná iwali Dios chènuníséeri Íiricani. Wacuèriná Dios imàacapíná pìri icùaca Israel itaquénáinámi càide iyúwaté yàawirimi rey David icùanáté nía.

³³ Icùapíná nía càiripináta, níai Israel itaquénáinámica. Càmiripináta iyamáida icùaca nía —ímaca yái ángelca.

³⁴ María ímaca ángel irí:

—¿Càináscia yéewaná quéenibeca núa càmíchúacáwa ìya asiali yáapicha? —úmaca úái Maríaca.

³⁵ Yá ángel ímaca ulí:

—Espíritu Santo yàanàpiná pìataléwa. Dios chènuníséeri íiwitáise iyamáapínacawa piwicáulé iyúwa acalè. Iná yéewa yái sùmài pimusúadéeripínaca iicá èeri ípidená Mabáyawanéeri. Íipidená nacái Dios íiri.

³⁶ Ua nacái péenasàatúaná ípidenéechúaca Elisabet udèniapíná uìriwa, éwita máinicáaníta béeruca úa. Uái nacàlidéechúacaté iwali càmíchúasa yáalimá quéenibeca, úata udéca udéericuca sùmài seis quèeri siùcade udécadénámi udéericuca.

³⁷ Dios yáalimácáiná imànica macáita, íná canácata máiníri càulenáca Dios íicha —ímaca yái ángelca.

³⁸ Iná María ímaca:

—Núacata yái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwicaca. Yá numàacaca Dios imànica nulí càide iyúwa píimáaná nulí —úmaca úái Maríaca. Néese, ángel yèepùacawa uícha.

María visita a Isabel

³⁹ Néenialíté María ùcàatécatawa áiba yàcalé néré iyéerica Judea yàasu cáli dúlinaméeri íinata. Zacarías, Elisabet nacái nàycaté néré.

⁴⁰ Yá María uwàlùacawa nacapèe iriculé, níai Zacaríasnáica. Yá utàidaca Elisabet.

⁴¹ Elisabet uémìacacanácáita María itàidaca úa, yá mùlimùlicani yái sùmài achúméerínaca Elisabet idéerìcuírica. Yá Espiritu Santo icùaca Elisabet íiwitáise.

⁴² Néese Elisabet úmaca cachàiníri iyú María irí Espiritu Santo inùmalicúise:

—¡Dios idéca imànica píri cayábéeri áibanái inanái íicha canánama! ¡Idéca nacái imànica cayábéeri pìri irí!

⁴³ Càmita núalíawa cáná yéewa Dios imànica nulí yái cayábéerica imàacáaná Nuíwacali yáatúa ùanàaca nùatalé upáchiaca núa.

⁴⁴ Nuémìacacanácáita pitàidaca núa, yáta nulri imùlimùliacawa nudèerìcu casíimácáináni.

⁴⁵ ¡Dios imàacaca casíimáica piwàwa peebáidacáináaté imànínápiná píri cayábéeri càide iyúwa ímáaná píri! —úmaca úái Elisabetca.

⁴⁶ Néese María ímaca:

“Nucàlidaca manuísíwata Wacuèriná Dios iináwaná iwali, máini cayábéericani;

- 47 Casímáica nuwàwa Dios yáapicha, yái iwàsèrica núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.
- 48 Casímáica nuwàwa Dios yáapicha, Dioscáiná idéca iicáca nupualé, núa yàasu wenàiwica càmlíchúa máini cachàini. Yá siùcáisede macái wenàiwica nacàlidapiná nuináwaná ìwali Dios idéca imàacaca casímáica núa.
- 49 Casímáica núa, yácáiná yái Dios Cachàinírica náicha canánama idéca iyúudàaca núa manuísíwata. ¡Yácata yái Mabáyawanéerica, yái Diosca!
- 50 Dios iicáca napualé càiripináta cawinácaalí wenàiwica yèeyéica icàaluíniná.
- 51 Dios imànipiná madécaná ichàini manuírì iyúwa. Imawèniadapiná wenàiwica cachàiníyéica iicáca yáawawa.
- 52 Níái icuèyéica èeri mìnaná, Dios yúucapiná níawa nàalubái ínatáisewa, yá càmita íbatàa nacúaca wenàiwicanái quirínama. Yá Dios imichàidapiná áibanái càmfíyí máini cachàini icuèyéipináca wenàiwica náamirìcubàami.
- 53 Dios yàapiná madécaná cayábanaméeri wawàsi máapíyíyí wenàiwica írí. Ichùuliapiná càasuíyí wenàiwica nèepùanápínáwa ícha. Yásí nèepùacawa ícha canéeyíyí írí wawàsi icáapi írìcuwa.
- 54 Dios iyúudàapínáca wíawa, wía yàasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica. Càmiripináta iimáicha iicáca wapualé icùacaalípiná wía.
- 55 Dios icàlidacaté càiri tàacáisi wàawirináimi írí, yá imànipiná càiripináta càide iyúwaté ímáaná nalí, yái Abrahamca, wía nacái itaquénáinámica”, úumaca úái Maríaca.
- 56 María iyamáacawa Elisabet yáapicha máisiba quéeri, néese máisiba quéeri idénáami, yá María uèpùacawa ucapèe néréwa.

Nacimiento de Juan el Bautista

- 57 Néeseté yàanàaca Elisabet yéenáiwaná umusúadánápiná iicá èeri, yá umusúadaca uírìwa.
- 58 Néese uyaquewéeyéi, uénánái nacái néemiaca uináwaná ìwali Dios iicácaté upualé manuísíwata. Iná nàaca napáchiaca úa, nàacawéeridacaténá úa casímáiri iyú.
- 59 Néeseté yái sùmàica idèniacanámítè ocho èeri, yá natécani namànicaténáté írì circuncisión. Yá néese nawàwa namànica ípidená Zacarías càide iyúwa yáaniri ípidená.
- 60 Quéwa yáatúa íimaca nalí:
—Cámírita, néese ípidenápiná Juan —úumaca nalí.
- 61 Yá náimaca ulí:
—¿Cáná? Canámíta péenánái càiri ípidená —náimaca.
- 62 Néese natàanica nacáapi iyúwa sùmài yáaniri írì nasutácaténá néemiawani càinácaalí iwàwáaná yàaca ípidená.
- 63 Yá yáaniri isutáca náicha achúmèeri tablero itànàacatáipiná sùmài ípidená. Yá itànàacani: “Ípidenápiná Juan”, íimaca itànàaca. Yá macáita nánáidacawa naicáidaca manuísíwata Zacarías írì.
- 64 Yáta yéewa itàanica yái Zacaríasca. Yá idàbaca yàaca Dios írì cayábèeri.
- 65 Néese cáaluca nánáidacawa macáita níái nayaquewéeyéica. Yá macái wenàiwica iyéeyéicaté Judea yàasu cáli dúlinaméeri íinata nacàlidaca nalíwàaca càinácaalítè Zacaríasnáichàbàanáwa.
- 66 Yá macáita yéemiéyéica naináwaná ìwali nánáidacawa nawàwallicúsewa manuísíwata, náimaca nalíwa: “¿Càináica imànipiná béericaalíni, yái sùmàica?” càì nánáidacawa. Báisícáináta mamáalàacata Dios iyúudàacani manuísíwata íwítáise cachàiníri iyúwa.

El canto de Zacarías

⁶⁷ Néeseté Espíritu Santo icùaca Zacarías íiwitáise, yái sùmài yáanirica. Yá Zacarías icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Yá íimaca:

⁶⁸ “Íwàacué írí cayábéeri, yái Wacuèriná Dios, yái icuèrica wía, wía Israel itaquénáinámica, yàanàpinácáiná wàatalé iwàsàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, wía yàasu wenàiwicaca!

⁶⁹ Dios ibànùapíná walí abéeri cachàiníri íiwitáise iwàsèeripíná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yái yàanèeripíná wàatalé, yácata rey David itaquérinámica, yái David Dios yàasu wenàiwicaca bàaluité.

⁷⁰ Dios idéca imànica walí càide iyúwaté yàasu profetanái icàlidáaná tàacáisi Dios inùmaliçuise.

⁷¹ Nacàlidacaté Dios iwàsàanápínaté wía wàuwidenái íichawa, náicha nacái macáita wenàiwica báawéeyéica iicáca wía.

⁷² Profetanái icàlidacaté nacái Dios iicáanápínaté wàawirináimi itúulécaná, yá nacái càmita iimáicha wawàsi mabáyawanéerica imàníricaté wàawirináimi yáapicha.

⁷³ Yácata tàacáisi Dios icàlidéericaté máini cáimiétacanéeri iyú wàawirimi Abraham írí:

⁷⁴ Iwàsàapíná wíawa wàuwidenái íichawa wáibaidacaténá írípíná macàaluínáta,

⁷⁵ wàyacaténá nacái Dios iicápiná machacàníri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái macái èeri idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu.

⁷⁶ Néese pía, nuírca, béericaalípiná pía, yásí Dios chènuníiséeri, cachàiníri náicha canánama, ímapíná píwali yàasu profetaca pía, picàlidacáiná wenàiwicanái írí Wáiwacalí iináwaná íwali ípíchawáise yàanàaca, pimichàidacaténá írípíná wenàiwicanái íiwitáise, nacúanápiná Wáiwacalí yàanàaca nàatalé, neebáidáanápíná Wáiwacalí itàacái.

⁷⁷ Péewáidapíná Wáiwacalí yàasu wenàiwica náalíacaténáwa Dios imàcáanápíná iwàwawa nabáyawaná íicha, iwàsàanápíná nía nacái yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

⁷⁸ Yácáiná Wacuèriná Dios iicáca wapualé manuísíwata, yá nacái ibànùapíná walíni chènuníise yái ichàiniadèeripínáca wawàwa càide iyúwa èeri icamaláná ísimáidacaalí wawàwa èeri imusúacanáamiwa amalácaténá wawicáu àniwa.

⁷⁹ Yácata yàanèeripíná amalácaténá imànica wáiwitáise wía catéeyéica íiwitáise, cáaluíyéica iicáca yéetácáisi. Yàanàaca yéewáidacaténá wía wàyacaténá machacàníri iyú yéewanápíná matuíbanáica wía”,

íimaca yái Zacaríasca.

⁸⁰ Néese yái sùmàica idàwinàacawa, cachàinica nacái íiwitáise Dios íwali. Néese béericánámi yái Juanca, yaté iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwica, àta Dios ichùullacataléta icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise israelitanái írí.

2

Nacimiento de Jesús

¹⁻² Néenialíté, Cirenio icùacaalíté Siria yàasu cáli, néese emperador Augusto idàbacaté ichùullaca natànàaca náipidenáwa, macái èeri mìnánái imanùbaca, yéewacaténá romanonái íputàaca nía.

³ Iwàwacutá macáita nèepùacawa nàawirináimi iyacàle néréwa àniwa natànàacaténá náipidenáwa néenibàata.

4 Ináté José yàaca nacáíwa Nazaret iyacàlená ícha, Galilea yàasu cáli néese, yàacatenáwa Judea yàasu cáli néré, Belén iyacàlená iriculé, rey David imusúacatáicaté iicá èeri. Rey David itaquérinámica yáí Joséca, ináté yèepùacawa néré àniwa.

5 Yá yàacawa Belén iyacàlená néré yáí Joséca itànàacatená ípidenáwa María yáapicha úái yàacawéetúapináca. Idéericuichuacáwa úái Mariaca.

6 Néese idècunitàacá nàyaca Belén iyacàlená néré, yáté yàanàaca María yéénaiwaná umusúadánápiná iicá èeri.

7 Canáca nalí naimácatáipiná, manùbacáiná wenàiwica yàanàacaté Belén iyacàlená iriculé. Atata nàanàaca píraí yàalu, naimácatáipiná. Yá umusúadaca iicá èeri yáí idàbàanéerica uíríca. Yá uépùacani wáluma iyú. Néese ulladaca uíríwa píraí iyáacàalu iriculé, canácáiná áiba naimácatáipiná.

Los ángeles y los pastores

8 Mawiénita Belén iyacàlená irí nàyacaté abénaméeyéi aslanái icuèyèicaté ípiranáíwa oveja. Nàyaca manacúalibàa táiyápinama, nacúacatená napíranái ovejawa.

9 Yáta Dios yàasu ángel imàacaca yáawawa naicácani. Yá Dios icamaláná icànaca natéese, yá máiní cáaluca nía.

10 Quéwa ángel ímaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha, nutécáinácué píri cayábéeri tàacáisi, isíimáidéeripiná manuísíwata macái wenàiwica:

11 Siúca èeri idéca imusúaca iicá èeri, yáí iwásèeripinácuéca píawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Belén iyacàlená iricu rey David imusúacatáicaté iicá èeri, idéca asáica yáí Wáiwacalica, yáí Mesíasca, judío icuèrinápináca.

12 Pianèeripinácué néepuèri wáluma iyú, iríacawa píraí iyáacàalu irícu, píalíacatenácuéwa càirínácaalíni yáara quírasíica —ímaca nalí yáí ángelca.

13 Yáta madécaná ángelnái namàacaca níawawa chènuníse aslanái iicácaténá nía ángel yáapicha, yèeyéica Dios irí cayábéeri. Náimaca:

14 “¡Placué Dios chènuníseeri irí cayábéeri! ¡Máiní matuíbanáiri iyú nàyaca cawínácaalí èeri mìnánái casímáiyéica Dios iicáca íiwitáise!”
námimaca ángelnáica.

15 Idécanáamité ángelnái nèepùacawa náicha chènuniré, néese níái icuèyèica ovejanái námimaca nalíwáaca:

—Wàacuéwa Belén iyacàlená néré waicácaténá càinácaalí iyáaná, Wacuèriná Dios icàlidéerica walí iináwaná ìwali —námimaca nalíwáaca níái icuèyèica ovejanái.

16 Yáté nàacàatécatawa néré. Yá nàanàaca María, José nacáí, quírasíi nacáí iríèriwa píraí iyáacàalu irícu.

17 Néese naicácáináni, íná nacàlidaca áibanái iríni yáí tàacáisi ángel icàlidéericaté nalí quírasíi ìwali.

18 Yá macáita wenàiwica yéemièyéica quírasíi iináwaná, náináidacawa manuísíwata càinácaalí ímáaná yáí tàacáisi nacàlidéerica quírasíi ìwali, níái icuèyèica ovejanái.

19 Mariáta quéwa, canácatáita uimáicha quírínama càinácaalíté námáaná uírí ìwali, únáidacawa mamálàacata nàasu tàacáisi ìwali.

20 Néese níái icuèyèica ovejanái nèepùacawa náicha napíranái yàatalépináwa. Casímáiri iyú nacàlidaca Dios iináwaná ìwali cayábéericani, nàaca nacáí Dios

irí cayábéeri iwali macáita yái naiquérica, néemiaca nacái, macáicáináta ichàbacatéwa càide iyúwaté ángel ímáaná nali.

El niño Jesús es presentado en el templo

²¹ Ocho èeri imusúacadenáamiwa yái sùmàica, yáté namànica irí circuncisión. Yá nàaca ípidená Jesús, càide iyúwaté ángel icàlidáanáté María irí ípidenápiná, ipíchawáiseté udéericuca sùmài.

²² Néese cuarenta èeri imusúacadenáamiwa, yáté iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianáté israelitanái imànica Dios inùmalcuise, masacàcatená Dios iicáca nía àniwa, nasutáanápíná Dios ícha àniwa templo írìcu. Iná natéca sùmài Jerusalén iyacàlená néré, yáasáidacaténáni Dios írì.

²³ Càité namànica yácáiná profeta Moisés itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmalcuise: “Asialicaalí idàbánérica uirica, yásí Dios yáasu wenàiwicapínacani yái sùmàica”, càì itànàacaté profeta Moisés.

²⁴ Ináté nàacawa namànicaténá sacrificio Dios írìpiná, nanúanápíná pucháiba unùcu, càide iyúwaté Dios ichùullianá judionái imànica catùulécanácaalí nía. Iwàwacutá nàaca pucháiba unùcu púubéeyéi, càmiccaalí nacái, nàaca pucháiba unùcu manuínaméeyéi yéenibe. Ináté José, María nacái namàacaca pucháiba unùcu Dios írìpiná ofrenda iyú catùulécanácaíná nía.

²⁵ Néenialité iyaca asiali Jerusalén iyacàlená mìnali ípidenéeri Simeón. Yái asiali máiniñiri cayábaca íiwitáise, iyéerica machacàníiri iyú, yèeri nacái Dios icàaluíná, icùa nacái Dios iwasaaca Israel itaquénáinámi nàuwichàacái íchawa. Espiritu Santo nacái yàacawéeridaca Simeón.

²⁶ Espiritu Santo imàacacaté Simeón yáaliacawa càminápináté yéetáwa àta idécataléta iicáca Mesías, yái asiali Dios ibànueripinacaté israelita icuèrinápináca.

²⁷ Néese Espiritu Santo ichùullaca Simeón yàanápínáwa templo néré. Yáté Simeón iyaca templo írìcu nàanàacaalíté néré níai sùmài isèenáica, yái sùmàica ípidenéerica Jesús. Natécaté Jesús templo néré namànicaténá càide iyúwaté profeta Moisés itànàaná Dios itàacái israelitanái imànínápiná néenibe asianái írìwa.

²⁸ Simeón yeedáca Jesús yàanaliculéwa, yá Simeón yàaca Dios írì cayábéeri. Néese Simeón íimaca:

²⁹ “Pía, Nucuèriná Dios, siuca pidéca pimànica càide iyúwa píimáanáté nulí; yásí cayábaca pimàacaca nuétácawa matuibanáiri iyú, núa plasu wenàiwicaca.

³⁰ Nudéca nuicácani nutuí iyúwa, yái iwasaèeripínáca wenàiwicanái Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha,

³¹ càide iyúwa pichùullianá imànica macái èeri mìnánai yàacuèsemi.

³² Amaláca imànìpiná náiwitáise, níara càmiyéica israelitaca, náaliacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa piwàwáaná. Cáimiétacanápíná nacái imànica wíawa, wía plasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica”,

íimaca yái Simeónca.

³³ Néese José, úa nacái Jesús yáatúaca náináidacawa néemiaca manuísíwata yái tàacáisica Simeón icàlidéerica sùmài iwali.

³⁴⁻³⁵ Néese Simeón isutáca nali Dios ícha imànínápiná nali cayábéeri. Yá íimaca María írì àniwa úai Jesús yáatúaca:

—Péemà cayábani Dios idéca ibànùaca yái sùmàica yéewanápiná Israel itaquénáinámi néemlacani. Quéwa néemlacaalípináni, yá manùbéeyéi nacaláapínacawa Dios ícha càmicáiná neebáida itàacái, yái sùmàica. Quéwa

áibanái manùbéeyéi nawènúadapíná náiwitáisewa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, yái plirica. Dios idéca ibànùacani yáasáidacaténá nalí cainácaalí Dios iwàwáaná nàyaca íná manùbéeyéi wenàiwica nàuwidaca namànipinácani. Càita yáasáidapíná cainácaalí ìwali manùbéeyéi wenàiwica nàináidacawa nawàwallicúsewa. Quéwa pía, piicápiná iyúwa macáita ichábáanáwa, yási achúmaca piwàwa manuísiwata càide iyúwa espada machete nacáiri idéca nacáicaalí isutàaca pía —íimaca yái Simeónca.

³⁶ Uyaca nacái inanái templo iricu icàlidéechúa tàacáisi Dios inùmalicúse ípidenéechúa Ana. Uanirimi ípidenáté Fanuel, abéeri Aser itaquérinámi. Máini béeruca úái Anaca. Ucásàacatéwa mànacáucaalíté úa. Yáté ùyaca siete camuí ùacawéerimi yáapichawa.

³⁷ Néeseté yéetácawa uícha ùacawéerimica, yáté ùyaca templo iricu ochenta y cuatro camuí idécánámité ùacawéerimi yéetácawa uícha. Càmita umusúawa templo ícha, úbaida quéwanáta èeríapinama, táiyápinama nacái Dios irípiná. Umáacaca uíchawa uyáacaléwa, usutá nacái úawawa Dios ícha, ùacaténá icàaluíniná.

³⁸ Yáté Ana yàanàca néré. Uicácanacáita yái sùmài Jesúsca, yá udábaca ùaca Dios irí cayábéeri ìwali. Yá ucàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná ìwali, caw-ínacáalí wenàiwica icuèyéicaté Dios iwasáanápiná Jerusalén iyacàlená mìnánái nàuwichàacái íchawa.

El regreso a Nazaret

³⁹ Néese isèenái namàalàidacaté namànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá israelitanái imànica, yá nèepùacawa Galilea yàasu cáli néré, nàyacàle nérépináwa, ípidenacatalé Nazaret.

⁴⁰ Néese yái sùmài idàwinàacawa cachàiníiripiná, cáaliacáiri yáwanái nacái. Dios nacái imànica irí cayábéeri.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Càide iyúwaté Jesús isèenái íiwitáise iyáaná, nàacawa napáchiaca camuí imanùbaca Jerusalén iyacàlená néré naicácaténá néré nàapicha judionái yàasu culto ípidenéeri Pascua.

⁴² Jesús idèniacáinaté doce camuí, yá nàacawa macáita Jerusalén iyacàlená néré càide iyúwaté náiwitáise iyáaná Pascua yàasuná culto ìwali.

⁴³ Néese Pascua yàasuná culto idénáami nèepùacawa nàyacàle nérépináwa. Yái sùmài Jesús iyamáacawa Jerusalén iyacàlená iricuta. Isèenái quéwa càmita nàaliáwa iyamáanátéwa náicha.

⁴⁴ Nayúunáidaca Jesús yàacawa imanùbaca yáapichawa, íná nàacawa èeríapinama. Néese nacutáca Jesús namanùbacanái yèewibàawa, néenánái yèewibàa nacáwa.

⁴⁵ Néese, càmicáinaté nàanàca Jesús, yá nèepùaca nàacaténá nacutácani Jerusalén iyacàlená néré.

⁴⁶ Néese máisiba èeri iricu, yá nàanàca Jesús átata templo iricu. Yái Jesús yáwinéeriwa nèewi níái yéewáidéeyéicaté wenàiwica Dios itàacái iyú templo iricu. Yéemiaca iyaca néewáidáaná wenàiwica. Isutáca yéemiáwa nía nacái.

⁴⁷ Néese macáita yéemièyéica Jesús íimáaná, yá nàináidacawa néemiacani manuísiwata, máinicáiná cáaliacáicani, yáaliacáiná nacái icàlidaca nalíni cáaliacáiri iyú, nasutácaalí néemàawani Dios itàacái ìwali.

⁴⁸ Néese, isèenái nàanàacani, yá nàináidacawa manuísiwata naicáidaca irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuiri, ¿cáná pidé càì pimànica walí? Píaniri, núa nacái wadéca wacutáca píá máadáini, máini nacái achúmaca wawàwawa wáináidacawa píwali —úmaca.

⁴⁹ Jesús íimaca nalí:

—¿Cánásicué picutá núa áibalé? ¿Càmitasicué píalíawa iwàwacutáaná nuibaidaca Núaniri irípináwa icapèe írìcu? —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁰ Càmita quéwa náalía néemíaca cainácaalí ímáaná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí.

⁵¹ Néese, Jesús yèepùacawa náapicha Nazaret iyacàlená néré. Yá imànica macáita càide iyúwa nachùulianáni. Quéwa yáatúa íináidacawa mamáalàacata uwàwalícúsewa íwali, yái wawásica.

⁵² Jesús idàwinàacawa yàacawa, cáalíacáica yáwanái nacáicani. Casímái nacái Dios íicáca íiwitáise. Yá macáita wenáiwica cayábaca naicáca Jesús.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Idécanáamité emperador Tiberio icùaca macái cáli catorce camuí, néese yàasu quincéená camuí írìcu, yá gobernador Poncio Pilato icùaca iyaca Judea yàasu cáli. Herodes icùaca iyaca Galilea yàasu cáli. Herodes yéenasàiri ípidenéeri Felipe icùaca iyaca Iturea yàasu cáli, Traconite yàasu cáli nacái. Gobernador Lisánias icùaca iyaca Abilínia yàasu cáli.

² Sacerdote Anás, sacerdote Caifás nacái, níacata sacerdote íiwacanánáica. Néenialité Dios ichùuliaca Juan el Bautista icàlidáanápíná itàacái wenáiwicanái irí. Iyacaté manacúali yùucubàa caináwàiri yái Juanca, Zacarías íirimica.

³ Inaté Juan yèepunicawa yàacawa mawiénibàa Jordán inanába irí. Yá icàlidaca wenáiwicanái irí iwàwacutáaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, namáacáanápíná náichawa yái báawéerica namánírica, nabautizáca nacáíwa neebáidacaténá Dios itàacái, yéewanápíná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, yái báawéerica namáníricaté.

⁴ Bàaluité profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmálicúse Juan el Bautista íwali. Càité Isaías itànàaca:

“Abéeri asialí icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa caináwàiri. Càipíná íimaca nalí: ‘Càide iyúwa wenáiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá yéewáidacuéca píyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pichùnìacué píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná càide iyúwa wenáiwica nachùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa yéewacaténá yàanàca nàatalé. Napuníadaca macái manuínaméeyéi utàwi cáli iyú. Náicaca macái dùli, sàabadacaténá nía. Machacànica namànica macái éeruíri àyapu. Cayábaca namànica báawéeri àyapu.

⁶ Yá macái èeri mìnánái naicápiná yái wenáiwica Dios ibànùerica aléi èeri írìculé iwasàacaténá èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha’, càipíná íimaca”,

íimacaté yái profeta Isaíasca.

⁷ Manùbéeyéi wenáiwica namusúacawa nàyacàle imanùbaca néese, yá nasutáca Juan íicha ibautizáanápíná nía. Quéwa Juan yáalíacawa abénaméeyéi càmita nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íichawa báisíiri iyú, ínaté Juan yàalàaca nía cachàiníiri iyú. Íimaca nalí: “¡Píacué, càiyéide iyúwa àapi

iculálé! Manuíri yùuwichàacáisi yàanàca mesúnamáita yùuwichàidacatená wenàiwicanái. Piyúunáidacuéca píalimáaná pichúuliacawa ícha, yái yùuwichàacáisica, pibautizácaalcáitawa, éwitacué càmicáaníta piwènúada píiwitáisewa báisíiri iyú pibáyawaná íchacuéwa. ¡Càmita nucàlidacué píri càiri chívái!

⁸ Iwàwacutácué piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú piwènúadacuéca píiwitáisewa báisíiri iyú Dios irípiná. Picácué càì píima píriwáaca: ‘Canácatáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué píima. Péemiácué cayába, éwita Dios imáalàida macáitacué pía pibáyawaná ìwalísawatá, càicáaníta Dios yáalimá iwènúada níi íbaca Abraham itaquénáinámipiná iyútá, Dios yáasu wenàiwicapiná nía píamírìcubàacué.

⁹ Máini mawiéncia yái yùuwichàacáisica Dios imàaquéeripiná yàanàca báawéeyéi ìwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu ìwali chipàali iyú, càita nacái mawiéncia yái Dios yáasu yùuwichàacáisica. Péemiácué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeri iyacaná cayába weemácaténá nía quichái írìcu, càita nacái Dios yùuwichàidapiná wenàiwica quichái írìcu, cawinácaalí wenàiwica càmiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná”, ímaca yái Juanca.

¹⁰ Ináté manùbèeyéi wenàiwica yàanèyèicaté Juan el Bautista yàatalé, nasutáca néemiawa Juan. Náimaca irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca irí.

¹¹ Juan ímaca nalí:

—Pidèniacaalícué pucháiba bàlesi, piacué abéeri bàlesi áiba wenàiwica irí canéerica íbale. Pidèniacaalícué yàacási, piacué nayáapiná, canéeyéica irí yàacási —ímaca yái Juanca.

¹² Nàyaca néeni abénaméeyéi yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma iyacàlená yáasu gobierno irípiná. Nàacatéwa néré nabautizácaténáwa. Nasutáca néemiawa Juan:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

¹³ Juan ímaca nalí:

—Picácué picobra nía ichàbanamawa. Peedácué náicha càitade iyúwa romanonái ichùullaná peedáca —ímaca yái Juanca.

¹⁴ Abénaméeyéi úwinái nacái nasutáca néemiawa Juan:

—Wía nacái, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca. Juan ímaca nalí:

—Picácué pibáulia pinúaca wenàiwica piyéedúacatená nàasu. Picácué picháawàa naináwaná ìwali pichíwa iyúwa, peedácaténá píriwa nàasu. Casímáicué nacái piicáca piwèniwa romanonái yáasu gobierno yèericuéca píri —ímaca yái Juanca.

¹⁵ Níai wenàiwicaca naináidacawa cawàwanáta Dios imànínapináté naicá áiba wawàsi máiníri cachàinica. Naináida nacáiwa nawàwallicúisewa Juan ìwali cawàwanáta Mesíascani, yái judío icuèrinápináca, Dios ibànuèrica nalí.

¹⁶ Quéwa Juan ímaca macái wenàiwicanái irí: “Báisita nubautizácuéca pía úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita áiba yàanàca. Yáta ibànùapiná Espíritu Santo abénaméeyéi péenácué irí íbautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo íchàini iyú, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, yái yàanèeripináca. Quéwa áibanái péenácué càmiyéica yeebáida itàacái, íbautizápiná níawa quichái iyú nàuwichàacatenáwa càiripináta. Máini cachàinírìca íiwitáise nuícha. Nuíwacalìcani, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa

yàasu wenàiwica càmírica cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábérica nuíchani.

¹⁷ Càide iyúwa wenàiwicanái itécaalí yàasu palawa nacáapi írìcuwa, masacàcaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, náaláidacaténá nacái trigo iwíralèmi, càita nacái yái yàanèripináca núamiricubàa yàanàaca iwálisàidacaténá yàasu wenàiwica íwítáisewa, iseríacaténá nacái nía náicha áibanái càmíyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuúri capíi írìculé, ituínási yàaluca, càita nacái yái yàanèripináca iwacáidapiná yàataléwa yàasu wenàiwicanáiwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituíná iwíralèmi manuúri quichái írìcu, càita nacái yái yàanèripináca yùuwichàidapiná nía quichái írìcu, càmíyéica yàasu wenàiwica; yùuwichàidapiná nía quichái írìcu càmírica ichacàwa càiripinèerita iyaca”, ímaca yái Juanca.

¹⁸ Càite Juan icàlidaca nalíni. Yàalàaca nía déecuúri iyú icàlidacaténá wenàiwicanái írì cayábeeri tàacáisi Dios ichùulièrica icàlidaca nalí.

¹⁹ Juan yàalàaca gobernador rey Herodes nacái cachàiníri iyú, Herodes imelùdacáinaté yéénásàiri Felipe ínuwa, ípidenéchúa Herodías, Herodes imànicáinaté nacái manùba báawéeri.

²⁰ Herodes quéwa imànica áiba wawàsi máiníri báawaca náicha canánama: Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànaliculé.

Jesús es bautizado

²¹ Quéwa ípichawáiseté Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànaliculé, Juan ibautizacaté manùbéeyéi wenàiwica. Juan ibautizá nacái Jesús. Yái Jesúsca, idècunitàacá isutáca yáawawa Dios ícha, yáta capiraléeri cáli yàacùacawa.

²² Yá Espiritu Santo írìcùacawa Jesús iwali càiride iyúwa waicáaná unùcu írìcùanáwa. Néese néemlaca Dios itàacái chènuníse. Dios ímaca Jesús írì:

—Píacata Nuúri nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía —ímaca yái Diosca.

Los antepasados de Jesucristo

²³ Jesús idènlacaté cawàwanáta treinta camuí idábacaalíté yéewáidaca wenàiwicanái. Abénaméeyéi wenàiwica nayúunáidaca José írìmicatèni, yái Jesúsca. José yàacawéetúa yáaniri ípidenáté Elí.

²⁴ Elí yáaniri ípidenáté Matat. Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Melquí. Melquí yáaniri ípidenáté Jana. Jana yáaniri ípidenáté José.

²⁵ José yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Amós. Amós yáaniri ípidenáté Nahúm. Nahúm yáaniri ípidenáté Esli. Esli yáaniri ípidenáté Nagai.

²⁶ Nagai yáaniri ípidenáté Maat. Maat yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Semei. Semei yáaniri ípidenáté Josec. Josec yáaniri ípidenáté Judá.

²⁷ Judá yáaniri ípidenáté Joanán. Joanán yáaniri ípidenáté Resa. Resa yáaniri ípidenáté Zorobabel. Zorobabel yáaniri ípidenáté Salatiel. Salatiel yáaniri ípidenáté Neri.

²⁸ Neri yáaniri ípidenáté Melquí. Melquí yáaniri ípidenáté Adi. Adi yáaniri ípidenáté Cosam. Cosam yáaniri ípidenáté Elmadam. Elmadam yáaniri ípidenáté Er.

²⁹ Er yáaniri ípidenáté Josué. Josué yáaniri ípidenáté Eliezer. Eliezer yáaniri ípidenáté Jorim. Jorim yáaniri ípidenáté Matat.

³⁰ Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Simeón. Simeón yáaniri ípidenáté Judá. Judá yáaniri ípidenáté José. José yáaniri ípidenáté Jonam. Jonam yáaniri ípidenáté Eliaquim.

³¹ Eliaquim yáaniri ípidenáté Melea. Melea yáaniri ípidenáté Mena. Mena yáaniri ípidenáté Matata. Matata yáaniri ípidenáté Natán.

³² Natán yáaniri ípidenáté rey David. Rey David yáaniri ípidenáté Isaí. Isaí yáaniri ípidenáté Obed. Obed yáaniri ípidenáté Booz. Booz yáaniri ípidenáté Sala. Sala yáaniri ípidenáté Naasón.

³³ Naasón yáaniri ípidenáté Aminadab. Aminadab yáaniri ípidenáté Admin. Admin yáaniri ípidenáté Arni. Arni yáaniri ípidenáté Esrom. Esrom yáaniri ípidenáté Fares. Fares yáaniri ípidenáté Judá.

³⁴ Judá yáaniri ípidenáté Jacob. Jacob yáaniri ípidenáté Isaac. Isaac yáaniri ípidenáté Abraham. Abraham yáaniri ípidenáté Taré. Taré yáaniri ípidenáté Nacor.

³⁵ Nacor yáaniri ípidenáté Serug. Serug yáaniri ípidenáté Ragau. Ragau yáaniri ípidenáté Peleg. Peleg yáaniri ípidenáté Heber. Heber yáaniri ípidenáté Sala.

³⁶ Sala yáaniri ípidenáté Cainán. Cainán yáaniri ípidenáté Arfaxad. Arfaxad yáaniri ípidenáté Sem. Sem yáaniri ípidenáté Noé. Noé yáaniri ípidenáté Lamec.

³⁷ Lamec yáaniri ípidenáté Matusalén. Matusalén yáaniri ípidenáté Enoc. Enoc yáaniri ípidenáté Jared. Jared yáaniri ípidenáté Mahalaleel. Mahalaleel yáaniri ípidenáté Cainán.

³⁸ Cainán yáaniri ípidenáté Enós. Enós yáaniri ípidenáté Set. Set yáaniri ípidenáté Adán, yái aslali Dios idábéricaté.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Jesús yèepùacawa Jordán inanába ícha, yá Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinawàiri.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri. Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná íbáyawanáwa quéwa càmita Jesús imàni cà. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa cuarenta èeri, yáté máapicani.

³ Néese, Satanás ímaca Jesús írí:

—Dios íiricáiná pía, piwènúada yái íbaca pan iyú piyáacaténani —ímaca yái Satanásca.

⁴ Jesús ímaca írí:

—Càmírita. Dios itàacáí profeta itànèericaté ímaca walí: ‘Picácué wáináidawa yàacàsi íwali Dios ícha. Néese iwàwacutá weebáidaca macáita iyúwa Dios ímáaná yéewanápiná wáyaca machacàníiri iyú’, ímaca yái Dios itàacáica — ímaca yái Jesúsca, càmicáiná iwàwa imànica wawàsi meedá írípínáwa Dios íiwitáise iyú.

⁵ Néese, Satanás itéca Jesús chènuníiri dúli ínatale. Yá Satanás yáasáidaca Jesús íicá aquialénamata macáí cáli èeri íricuírica.

⁶ Yá Satanás ímaca Jesús írí:

—Nùapíná píríwa macáita iyéerica cháí èeri írìcu cawènírica, yá picùapíná macáí cáliwa; núacata yèeri canánama nuwàwéeyéí írìwa núacáináta icuèrica macáitani.

⁷ Iná pibàlùacaalíwa nulí piùlù ipùata iyúwa piàcaténá nucàaluíniná, yási piàsupiná macáitani —íimaca yái Satanásca.

⁸ Jesús íimaca irí:

—Núa, camírita yàa picàaluíniná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca: ‘Iwàwacutá piàca Picuèriná Dios icàaluínináwa. Iwàwacutá nacái piàca abèerita Dios iyéininá’, càité itànàaca yái profetaca —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén iyacàlená néré. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata ínatalé chènuníiri náicha canánama. Néese Satanás íimaca Jesús irí:

—Dios liricáiná pía, pipisiàwa templo íicha cáli ínatalépiná.

¹⁰ Yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté càì íimaca piwali: ‘Dios ichùullapiná yàasu àngelnáíwa nacùanápíná pía.

¹¹ Namichàidapíná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúaca piawawa íba iwéré’,

càité profeta itànàaca Dios itàacái piináwaná ìwali —íimaca yái Satanásca.

¹² Quéwa Jesús íimaca Satanás irí:

—¡Cámíri! Dios itàacái profeta itànèericaté càì íimaca walí: ‘Píca píalimáida piicáwa Picuèriná Dios asásí icùacaalípiná pía’, càité profeta itànàaca Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Ináté idécanaami Satanás yáalimáidaca Jesús imànlínápiná macái íiwitáaná báawéeri, yáté Satanás yàacawa Jesús íicha àta áiba èeripináta àniwa.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli néré. Espíritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Néese macáita Galilea yàasu cáli néeséeyéi néemíaca Jesús íináwaná ìwali.

¹⁵ Jesús yèepunícátéwa yéewáidaca wenàiwica judiónái yéewáidacàalu iricubàa yàcalé imanùbaca. Macáita wenàiwica nacàlidaca Jesús íináwaná ìwali cayábéerica íiwitáise.

Jesús en Nazaret

¹⁶ Jesús yàacatéwa Nazaret iyacàlená néré, yái yàcalé isèenái idàwinàacatáicaténi. Yá sábadò iricu judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùacawa judiónái yéewáidacàalu iriculé càide iyúwaté íiwitáise iyáaná. Néese íbàlùacawa wenàiwicanái yàacuèsemi íléecaténá nalí Dios itàacái.

¹⁷ Nàaca irí cuyàluta yéewacaténá íléeca nalíni, yái cuyàluta idènièricaté itànàawa profeta Isaías yàasu tàacáisi itànèericaté Dios inùmaliçuise. Jesús yàacuàca cuyàluta iwawanèericawa, yá yàanàaca tàacáisi Jesús íimáanápínacaté ìwaliwa, yái Dios yàasu wenàiwicaca. Càita íimaca ìwaliwa:

¹⁸ “Espíritu Santo, Dios íbanuèrica nulí, yàacawéeridaca núa siùca, ichùullacáiná nucàlidáanápíná cayábéeri tàacáisi catúulécanéeyéi irí. Idéca íbànùaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái íríní Dios iwàwaca iwasaàca nía nabáyawaná íichawa. Íbànùaca núa catuícaténá numànica matuíyéi, nuwasàacaténá wenàiwica nàuwichàacái íichawa nacái,

¹⁹ nucàlidacaténá nacái nalíni Dios iwàwaca iyúudàaca nía siùcade”, càité profeta Isaías itànàaca tàacáisi Jesús ìwali.

²⁰ Néese idécanaamité Jesús íléeca nalíni, yá iwawanàacani yái cuyàlutaca, yá yèepùadaca cuyàluta asíali irí icuèrica cuyàluta. Néese Jesús yáawinacawa nèewi yéewáidacaténá nía. Macáita iyéeyéica néré naicáidaca irí mamáalàacata.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siüca idéca yàanàaca pèewiré yái wenàiwicaca Dios itàacái icàlidéericaté iináwaná ìwali profeta Isaías yàasu cuyàluta iricu —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca iináwaná ìwaliwa.

²² Macáita níái wenàiwicaca natàanica cayábéeri iyú ìwali. Náináidacawa manuúsiwata néemiaca icàlidaca nalíni máini cáaliacáiri iyú. Náimaca nalíwáaca: —¿Cánásica yéewaná còi icàlidacani? José ìrimi meedá yái —náimaca.

²³ Ináté Jesús ímaca nalí:

—Báisíta piwàwacué picàlidaca nulí yái tàacáisica: ‘Báisícaalí píaímá pichùniaca cúláiquéeyéi, néese pichùni piawawa waicápiná, yásí weebáidaca pitàacái’, còi piwàwacué píimaca nulí, piwàwacáinacué piicáca numànica yái càmírica wenàiwica idé imànica. Piwàwacué nacái píimaca nulí: ‘Báisícaalí píimacáté yái càmírica wenàiwica idé imànica Capernaum iyacàlená néenibàa càide iyúwa wéemlaná nacàlidaca piináwaná ìwali, néese pímaní nacái càiri wawàsi cháí, píasu cáli íinatawa, yásí weebáidaca pitàacái’, còi piwàwacué píimaca nulí, càmícaínacué piwàwa peebáidaca nutàacái báisíri iyú —ímaca nalí yái Jesúsca.

²⁴ Néese Jesús ímaca nalí àniwa:

—Báisíta, núaliacawa càmínápinacué peebáida nutàacái, càmícaíná wenàiwica nawàwa néemiaca profeta itàacái náasu cáli néeséericalíni.

²⁵⁻²⁶ Quéwa, péemiacué cayába, Dios imànipiná cayábéeri áibanái wenàiwica írì báawéeyéicuéca piicáca, níara càmíyéica judío, neebáidapínacáiná nutàacái, càide iyúwaté Dios imàníná nalí cayábéeri bàaluité profeta Elias yàasu èerité. Càmitaté unía yúuwàawa máisiba camuí y mediopináté, iyacaté nacái manuúri máapicái cháí Israel yàasu cáli imanuúca. Ewítaté nàyacáaníta manùbéeyéi inanái ìrimi yéetéeyéimicawa ícha cháí Israel yàasu cáli íinata, càicáaníta Dios càmítaté ibànù profeta Elías iyúudàacaténá nía. Néese, Dios ibànùcaté Elías iyúudàacaténá abéechúa inanái ìrimi yéetéechúamiwa ícha, càmíchúa israelita, Sarepta iyacàlená minalu, iyéechúacaté mawiénita Sidón iyacàlená írì, méetàuculé Israel yàasu cáli ícha.

²⁷ Càita nacái profeta Eliseo yàasu èerité nàyacaté nacái manùbéeyéi cachàunéeyéi ímami lepra iyú cháí Israel yàasu cáli íinata, quéwa Dios càmítaté ichùniá nía, íbatàa abéeri pináta, càmítaté ichùniá nía. Néese ichùnicaté áiba càmíri israelita, ípidenéeri Naamán, Siria yàasu cáli néeséeri. Càita nacái Dios imànipiná cayábéeri nalíwa áibanái wenàiwica báawéeyéicuéca piicáca, càmíyéica judío, neebáidapínacáiná nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Níái israelitaca, néemiaca Jesús ímáaná càmíyéi israelita ìwali, yá calúaca nía báawanama canánama, níái iyéeyéica judionái yéewáidacáalu iricu, báawacáinaté naicaca càmíyéi israelita.

²⁹ Yá namichàacawa náibàaca Jesús, natécani cachàiníri iyú yàcalé ícha. Nawatàidaca Jesús quiratàli ipùata nérépiná, yái quiratàli nàyacàle iyéerica íinata, nawàwacáiná náucaca Jesús chènuníri quiratàli ínatáise, yéetácaténáwa.

³⁰ Quéwa Jesús iwatàa yáawawa náicha, yá ichàbacawa nèewibàa, yá yàacawa náicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

³¹ Néeseté, Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré iyéerica Galilea yàasu cáli íinata. Aiba sábado judionái iyamáidacátacawa, yá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái judionái yéewáidacáalu iricu.

³² Yá náináidacawa manuúsiwata néemiaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía iyúwa abéeri cachàiníri íwitáise, Dios ibànuerica yéewáidacaténá wenàiwicanái.

³³ Iyacaté áiba asiali néewáidacàalu irìcu. Yá asiali demonio idacuerica íiwitáise. Yá demonio yéemánicawa asiali isàna iyú. Yá ímaca cachàiníri iyú Jesús irí:

³⁴ —¡Pèepù píchawa! ¡Picá pisàiwica walí wawàsi, pía Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeseeri! ¿Pianàasica pimáalàidacaténá wía? Núalía nuicáca pía, núalíacawa píwali, Dios néeseeri mabáyawanéerica pía —ímaca.

³⁵ Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Yá Jesús ímaca demonio irí:

—¡Masànata pía! ¡Pimusúawa ícha yái asialica! —ímaca yái Jesúsca. Yá demonio yúucaca asiali cáli ínatalé macái wenàiwicanái yàacuésemi, néese yàacawa asiali ícha. Canáta demonio imàniná asiali irí.

³⁶ Macáita wenàiwica iyéeyéica néeni, nánáidacawa manuíwata naicáidaca Jesús irí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yái yéewáidáanáca? ¡Yái asiali Jesús yàalàaca demonionái cachàiníri iyú íiwitáise cachàiníri iyúwa, yá ichùuliacaalí nía nàanápínawa wenàiwica ícha, yáta nàacawa! —náimaca nalíwáaca.

³⁷ Yá macáita Galilea yàasu cáli néeseeyéi nacáidaca Jesús iináwaná íwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

³⁸ Néeseté Jesús imusúacawa néewáidacàalu irícuise, yá yàaca iwàlùacawa Simón icapèe iriculé. Yá Simón iyéeru iculuéchuawa cáiwíri mecuní iyú. Yá nasutáca ulí Jesús ícha ichùnánápíná úa.

³⁹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, yá yáawiaca iicáidaca ulí. Jesús yàalàaca mecuní cachàiníri iyú. Yá mecuní ichàbacawa uícha. Yáta umichàacawa, yá udàbaca umànica nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ Néese idècunitàacá èeri iwàlùacawa, yá macáita idènièyéica cáuláiquéeyéi néenánáwiwa natéca nía Jesús yàatalé. Natéca néenánáwiwa idènièyéica macái uláicái íiwitáaná. Jesús imàacaca icáapiwa nàwali macáita, yá ichùnìaca nía.

⁴¹ Demonionái nàacawa nacái manùbéeyéi cáuláiquéeyéi ícha. Yá demonionái náimaca néemánicawa cachàini:

—¡Píacata yái Dios Írica! —náimaca. Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú, níai demonioca, càmita íbatàa natàaníca, náalíacáináwa íwali Mesíascani, yái judío icuèrinápíná Dios ibànuèerica nalí.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

⁴² Amalácaalíté nawicáu àniwa, Jesús imusúacatéwa yàcalé irícuise, yá yàacawa canácatalé wenàiwica. Néese madécaná wenàiwica icutácani. Yá nàanàaca yàatalé. Càmita nawàwa namàacaca yàacawa náicha.

⁴³ Quéwa Jesús ímaca nali:

—Iwàwacutá nucáidaca nalí cayábèeri tàacáisi áibanái iyacàle néenibàa nacái, yái tàacáisi ímèerica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáwiwa, Dioscáiná ibànùaca núa numànicaténá càì —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Càité Jesús yàaca icàlidaca yái tàacáisica judíonái yéewáidacàalu irícubàa, iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata.

5

La pesca milagrosa

¹ Aiba èerité Jesús ibàlùacawa Genesaret icalisaníná yàasu càina ínatalé, áibaalí ípidenéeri Galilea icalisaníná. Madécaná wenàiwica nàyaca néré

nawàwacáiná néemiaca Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái. Máiní manùbaca wenàiwica, yá nacàbadàayacacawa Jesús iwéré.

² Néese Jesús iicáca pucháiba barca mawiénita iríwa càina ínatalé. Canáca wenàiwica barca irícu namusúacáinatéwa barca irícuíse níái asíanái ílibeyéica cubái, náibacaténá nàasu chinchorrowná.

³ Jesús iwàlùacawa barca irículé, Simón yàasu barcaca. Néese isutáca Simón ícha wawàsi iwesíanápiná barca àanama ícha. Néese Jesús yáawinacawa barca irícu, yá yéewáidaca wenàiwica barca irícuíse.

⁴ Néese idécánámité yéewáidaca nía, yá Jesús íimaca Simón irí:

—Píwesía barca depuìwacatalé calisa. Píucacué píasu chinchorrowná píibàcaténá cubái —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Simón íimaca Jesús irí:

—Nuìwacali, wadéca wacamáaca táiyápinama, canácata weedéeri, quéwa píalàacáiná núa, íná nuchùulíaca náucaca chinchorro àniwa —íimaca yái Simónca.

⁶ Néese idécánáami namànica càide iyúwa Jesús ímáaná nalí, yá náibàaca madécaná cubái. Nàasu chinchorro icacanácawa yàacawa.

⁷ Iná náucaca nacáapiwa namáidacaténá nàacawéeyínáwa iyéeyéica áiba barca irícu nàacaténá nayúudàaca nía. Néese nàanàca Simónnái yàatalé, yá napuniadaca pucháibanama nàasu barcawa cubái iyú àta nawàwacataléta napulùnacawa cubái iyú, níái barcaca.

⁸ Quéwa Simón Pedro iicácáiná madécaná cubái, yá cáaluca ínáidacawa íbáyawaná ìwalísewa, yá íbàlùacawa yùululú iyúwa yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá íimaca Jesús irí:

—Íwàwacutá píacawa nuícha, Nuìwacali, cabáyawanácáiná núa! —íimaca yái Simón Pedroca.

⁹ Càica Simón íimaca Jesús irí cáalucáiná Simón íbáyawaná ìwalísewa, yáaliacáináwa Jesús idènlàca Dios íiwitáise. Cáaluca nacái níái Simón Pedro yáapichéeyéica, naicácáiná madécaná cubái needéeyéica.

¹⁰ Cáaluca nacái Simón imanùbacanáica nabáyawaná ìwalísewa níái íipidenéeyéica Santiago, Juan nacái, níái Zebedeo yéenibeca, nàaliacáináwa Jesús idènlàca Dios íiwitáise. Quéwa Jesús íimaca Simón irí:

—Píca cáalu pía nuícha. Pidéca peedáca cubái. Siúcáisede quéwa píwacáidapíná nulíwa wenàiwicanái yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Iná natéca nàasu barcawa cáli iwéré. Yá namàacaca macáita nàasuwa, yá nàacawa Jesús yáapicha, yéewacaténá yéewáidacaléca nía.

Jesús sana a un leproso

¹² Aiba èerité, Jesús iyacaté áiba yàcalé irícu, néese asiali yàanàca néré cacháunéeri ímami lepra iyú. Iicáca Jesús, yá yúuwàa iriacawa inumáawawa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewacaténá catúulécánáca Jesús iicácani. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata:

—Nuìwacali, núaliacawa píalímá pichùnìaca núa, píwàwacaalí quéwa píchùnìaca núa —íimaca yái asíalica.

¹³ Néese Jesús imàacaca ícáapiwa ìwali. Yá Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca. Yáta ícháuná lepra yáawacawa ícha.

¹⁴ Néese Jesús ichùuliacani. Íimaca irí:

—Píca picàlida áibanái iríni nuchùnlaná pía. Néese plawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacatená iicá píimamiwa, yáaliacatenáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùulìericaté wenàiwica namàcáanápíná Dios irí ofrenda iyú nachùnìacaalíwa lepra ícha, yéewacatená macái wenàiwica yáaliacawa cayábaca pía —ímaca yái Jesúsca.

¹⁵ Quéwa éwita Jesús ichùuliacáanítani còi, càicáaníta manùbèeyéi wenàiwica nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali mamàalàacata macái wenàiwica irí. Yá madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néemiacatená Jesús itàacái, ichùnìacatená nía nacái.

¹⁶ Quéwa áibaalíté Jesús yàacawa méetàuculé wenàiwicanái ícha isutácatená yáawawa Dios ícha.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Aiba èerité Jesús yéewáidaca wenàiwicanái. Abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàanàacaté néré, madécaná yàcalé mìnánái nacái iyéeyéicaté Galilea yàasu cáli ínata, Judea yàasu cáli ínata nacái. Aibanái nàanàaca Jerusalén iyacàlená néese nacái. Náawinacatéwa néré Jesús yéewáidacatalé wenàiwicanái. Yá Jesús ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica Dios íwítáise cachàiníri iyú.

¹⁸ Néese áibanái aslanái nàanàaca néré itéeyéica máapinéeri aslali irìericawa yàalubái ínatawa iiméerica ínata. Nawàwa natéca aslali caplí iriculé, nalladacatenáni Jesús ípunita, Jesús ichùnìacatenáni.

¹⁹ Càmita quéwa náalimá nawàlùacawa Jesús yàatalépiná dàalacáiná máini wenàiwicanái néré. Iná náiríacawa escalera ìwalibàa caplí ínatalé, sàabadéeri, canéeri ipùata chènuniré. Néese nawatàaca caplí ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicùadaca cáuláiquéeri aslali yàalubái ínatawa yéenúlusi ìwali Jesús yàatalé, nàacuéssemi macáita wenàiwica iyéeyéica néeni.

²⁰ Jesús yáaliacawa náiwítáise manuíca nàináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnìanápínáni, yá Jesús ímaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacatená píapicha Dios —ímaca yái Jesúsca.

²¹ Néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseonái nadábaca nàináidacawa. Náimaca nàináidacawa nalíwa nawàwalícúsewa: “¿Cáná yéewa itàani còi yái aslali Jesúsca? Itàanica iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canacáináta aslali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cayábacatená náapicha Dios. Abéerita Dios yáaliméeri imànica còi”, còi náimaca nàináidacawa nalíwa.

²² Quéwa Jesús yáaliacawa nàináidáanácawa. Yá isutáca yéemíwawa nía:

—¿Cánacué píináidawa còi?

²³ Máini màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacatená píapicha Dios’, càmícáiná áibanái yáalimá iicáca asásíi báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máini càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, píipína’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asásíi wadécaalí wachùnìacani watacái iyúwa, yái máapinéerica.

²⁴ Iná núa, aslali Dios néeséerica, nuchùnìapíná yái máapinéerica píaliacatenácuéwa Dios idéca ichùuliacaca núa numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cháí èeri irícu cayábacatená náapicha Dios —ímaca nalí yái Jesúsca. Néeseaca Jesús ímaca máapinéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, núuma píri, pimichàawa, peedá píalubáwi, pèepùawa picapèe néréwa —ímaca yái Jesúsca.

²⁵ Yáta yáí asialica imichàcawa nàacuésemi, yá yeedáca yàalubáíwa irièricatéwa ínata, néese yàacawa icapèe nérépináwa, casímáiri iyú, yàaca Dios irí cayábéeri idècunitàacá yèepunicawa.

²⁶ Macáita iyéeyéica néré náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, nàaca nacái Dios irí cayábéeri. Cáaluca nacái náináidacawa, yá náimaca:

—Siuca èeri wadéca waicáca cayábéeri wawási Dios imàníríca càmíríricáwaca waicá quèechacáwa —náimaca.

Jesús llama a Leví

²⁷ Néesetécáwa Jesús imusúacawa capíi iricuise. Yá iicáca asiali ípidenéeri Leví, yeedéericaté plata yéénánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Yáí Leví yáawinéericawa aléera yeedacatalécaté plata wenàiwica ícha. Néese Jesús íimaca irí:

—Aqualé, piawa núapicha yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yáí Jesúsca.

²⁸ Yáí Leví imàacaca yàasuwa macáita, yá imichàcawa, yàacawa Jesús yáapicha.

²⁹ Néese Leví ichùullaca yàasu wenàiwicanáíwa nachanàcaténá manùba yàacási icapèe irícu. Imáidaca yàataléwa Jesús iyáacaténá iyáacaléwa Leví yáapicha, Leví iwàwacáiná yàaca Jesús ímiétacaná. Leví imáida nacái manùbéeyéi yeedéeyéi plata yéénánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Aibanái nacái nayáaca nayáacaléwa náapicha néré.

³⁰ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu natàanica báawéeri iyú Jesús yéewáidacalénái iwali. Yá náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánacué piyáa piyáacaléwa náapicha, níái cabáyawanéeyéica, náapicha nacái níái yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná? —náimaca.

³¹ Quéwa Jesús íimaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Máláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái idènièyéica uláicái nawàwacutáca abéeri ichùnièripiná nía.

³² Càita nacái wenàiwica ínáidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica ínáidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná yéewa cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —ímaca yáí Jesúsca.

La cuestión del ayuno

³³ Néese fariseonái nasutáca néemiawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái wéewáidacaléca, wía fariseoca, namàacaca náichawa nayáacaléwa manùba yàawiría nasutácaténá Dios ícha manuísíwata. ¿Cáná càmita péewáidacalénái namàni càì? Nayáaca nayáacaléwa mamáalàacata —náimaca.

³⁴ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asiali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Càmita nawàwa namàacaca

náichawa nayáacaléwa idècunitàacá ìyaca náapicha, yáí nàacawéeriná imànírica matrimonio, casíimáicáiná nawàwa.

³⁵ Quéwa áiba èeriwa, áibanáí itépiná náichawani. Néenialípiná namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmamacáiná nawàwa. Càita nacáí nuéwáidacalénáí, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa —ímaca yáí Jesúsca.

³⁶ Jesús icàlidaca nalí nacáí áiba comparaciòn yéewáidacaténá nía:

—Càmita wadalúa wáluma yéemami wàlisàí bàlesi ìcha wachanàidacaténá iyú èwisàimi bàlesita. Wamànicaalí càì, yásí báawaca wamànica wàlisàí bàlesimi. Yá nacáí wàlisàí yéemami càmita abédanama èwisàimi bàlesi yáapichani.

³⁷ Péemiacué áiba comparaciòn: Càmita wàucùca wàlisàí uva ituní èwisàimi ímamisi iriculé yácáiná wàlisàí uva ituní idábaca isáacawa dàchidàchiwaca inàniacubàa, yásí èwisàimi ímamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Wamànicaalí càì, yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, ímamisi nacáí.

³⁸ Iná iwàwacutá wàucùca wàlisàí uva ituní wàlisàí ímamisi iriculé. Càita nacáí níáí nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacáí wàlisàí, càmita nàya piasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali, piacué fariseoca.

³⁹ Aiba wawàsi nacáí, péemiacué comparaciòn: Idècanáami wenàiwica ìiraca èwisàimi uva ituní ipuúri, yá càmita iwàwa ìiraca wàlisàí uva ituní cànírica ipuú ímacáiná: ‘Cayábéeri yáwanáí yáí ipuúrica’, càì ímaca. Càita nacáí piacué: Piyacáinácué èwisàimi tàacáisi ìwali, iná piyúunáidacuéca cayábéericani wàlisàí tàacáisi ìcha. Iná càmitacué piwàwa peebáidaca yáí nutàacáí wàlisàica —ímaca yáí Jesúsca.

6

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néeseté áiba sábado judíonáí nayamáidacatáicawa, Jesús yèepunícawa àyapulicubàa yéewáidacalénáí yáapichawa bànacalé yèewibàa. Yá yéewáidacalénáí needáca achúmanamata trigo ituíná nayéeripiná. Yá naquiría trigo ituíná nacáapi iricuwa needácaténá ìcha íimi nayáacaténáni, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapinàwani achúmanamata iyacaná áibanáí ibànacale yéená máapicaalí nía.

² Abénaméeyéí fariseo iicáca Jesús yéewáidacalénáí imàníiná, yá fariseonáí iicàcani iyúwa íibaidacalési. Iná fariseonáí ímaca Jesús yéewáidacalénáí irí:

—¿Cánacué píibaida siuca sábado wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siuca èeri —námaca.

³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidéucéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacáí irìcuíse wàawirimi rey David ìwali, bàaluité máapicaalíténi, áibanáí nacáí yáapichéeyéí aslanáica.

⁴ David iwàlúacatéwa Dios yàasu ímamisíiri capíima mabáyawanéeri iriculé, yáí israelitanáí isutácatáipiná Dios ìcha. Yá David yeedácaté pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenáí iyáapináwa. David iyáaca pan, néese yàaca yáapichéeyéí iyáapináwa nacáí, èwita Dios imàacacáaníta níawamita sacerdotenáí iyáaca yáí panca. Dios càmitaté yùuwichàida Davidnáí, máapicáiná nía, ináté catúulécanáca Dios iicáca nía —ímaca yáí Jesúsca.

⁵ Néese Jesús ímaca fariseonáí irí àniwa:

—Dios idéca ichùllaca núa, núa asiali Dios néeséerica, numàacáanápíná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, siùca èeri sábadò nacái wayamáidacatáicawa, wía judiòca —íimaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁶ Aiba sábadò judionái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùcatéwa néewáidacàalu iriculé, yá idàbaca yéewáidaca nía néré. Iyaca néeni abéeri asiali icáapi yéewápuwáiséeri ituwièricawa íicha.

⁷ Nàyaca nacái néeni abéenaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, áibanái nacái fariseonái. Naicáidaca Jesús irí mamáalàacata naicáténá asáisi ichùnìacaalípíná asiali, sábadò iricu, nayamáidacatáicawa, yéewanápíná nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali, fariseonáicáiná náimacaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái.

⁸ Quéwa Jesús yáaliacawa náináidáanáwa. Yá Jesús íimaca asiali irí icáapi ituwièricawa íicha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuésemi —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali imichàa ibàlùacawa.

⁹ Néese Jesús íimaca fariseonái irí:

—Siùcata nusutácué nuémìlawa pía: ¿Càináica Dios ibatàa wamànica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacásica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái, báawéerisica? ¿Imàacásica wacáucáidaca wenàiwica, càmicaalí wéetáidasica wenàiwica? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese iicáidaca nalí macáita iyéeyéica itéese. Yá néeseica iwènúacawa asiali irí àniwa, yái báawéerica icáapi. Yá Jesús íimaca irí:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali imànica iyúwa Jesús íimáaná irí. Yáta cayábaca icáapi.

¹¹ Quéwa fariseonái máiní calúaca nía. Nadàbaca nasutáca néemìlawa níawàaca càinácaalí náalimáanápináté namànica Jesús irí.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹² Néenialíté Jesús yàacawa dúli ínatalé. Iyamáacawa néenibàa isutaténá Dios íicha táiyápinama abéeri catá.

¹³ Amalácanáami yàacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáywa canánama. Yeedáca nèewíise doce namanùbaca Jesús yéeyéica ípidenápíná apóstolná.

¹⁴ Níái docéeyéica náipidená càì: Simón, yái asiali Jesús yèerica ípidenápíná nacái Pedro; yá nacái Andrés, yái Simón iméeréerica; Santiago nacái; Juan nacái; Felipe nacái; Bartolomé nacái.

¹⁵ Yá nacái Mateo; Tomás nacái; Santiago nacái, yái Alfeo ìirimica; yá nacái Simón, áibaalí ípidenéeri celote;

¹⁶ Yá nacái Judas, yái Santiago yéenasàirica; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, nanúawani.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷ Néeseté Jesús iricúacawa dúli ínatáise yéewáidacalénái yáapichawa. Yá iyamáaca ibàlùacawa néeni manacúalibàa. Idéca nàwacáidáyacacawa néré madécáná Jesús yéewáidacaléca áibanái, madécáná nacái wenàiwica yàanèyéica macái Judea yàasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi nacái, Tiro iyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeséeyéi nacái, níái yàcalé iyéeyéica manuiri úni idùlepi. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca nàanàcaté néré

néemiacaténá Jesús itàacái, yúucacaténá náicha nacái uláicái. Yáté ichùniaca nía.

¹⁸ Aibanái nacái yùuwichèyèicawa demonio idacùacáiná náiwitáise, Jesús ichùniaca nía nacái.

¹⁹ Iná macáita wenàiwica nawàwaca namàacaca nacáapiwa Jesús ìwali ichùniacáiná nía canánama ìiwitáise iyúwa, níai cáuláiquéeyéica.

La felicidad y la infelicidad

²⁰ Néese Jesús iicáidaca yéewáidacalénái iríwa. Yá ìimaca nalí:

“Casímáipináuéca piwàwa, piacué catúulécanéyèica, pimàacacáinácué Dios icùaca pía siùcáise.

²¹ “Casímáipináuéca nacái píawa, piacué máapiyéica siùca, Dioscáiná yàapináué piyáapiná cadénama.

“Casímáipináuéca nacái píawa, piacué achúmèyèica iwàwa siùca, Dioscáiná imàacapináué casímáica píawa.

²² “Casímáipináuéca nacái píawa, báawacaalícué wenàiwica iicáca pía, náucacaalícué nacái pía náichawa, nacúisacaalícué pía nacái, natàanicaalícué báawéeri iyú píwali, peebáidacáinácué nutàacái, núa asiali Dios néeséerica.

²³ Casímáicué piwàwa manuísíwata, piyanídacuéwa casímáiri iyú namànicaalícué píri còi, yácáiná Dios imàacapináué píri manuísíwéeri cawèníiri píànàacaalípináué chènuniré, bàaluitécáiná níai wenàiwica yàawirináimica namànicaté báawéeri nacái profetanái irí, níai Dios yàasu wenàiwica profetanái ìbaidéyèicaté Dios irípiná càide iyúwacué piyáaná”, ìimaca yái Jesúsca yéewáidacalénái iríwa.

²⁴ Néese Jesús ìimaca áibanái wenàiwica irí: “Quéwa, ¡máinicué piùwichàapinácawa, piacué cásufyéica! Yácáiná Dios yùuwichàidapináué píawa, néese càmítacué quirínama casímái piwàwa píasu cawènírimi ìwaliwa, yái pidènièricuéca siùca.

²⁵ “¡Máinicué piùwichàapinácawa, piacué iyéeyéica iyáacaléwa cadénama, mesúnamáicáináta piùwichàapináué máapicái!

“¡Máinicué piùwichàapinácawa piacué iicáaniyéica siùca. Aiba èeriwa pícháanípináuéca achúmacáiná piwàwa!

²⁶ “¡Máinicué piùwichàapinácawa pitàanicáinácué méetàuculéeri tàacáisi ìwali, càmíiri Dios itàacái, iná yéewa macái èeri minaná càmíiyéica iwàwa Dios natàanicuéca píwali cayábéeri iyú. Càité nacái píawirináimicué itàanicaté cayábéeri iyú áibanái cachìwéeyéi iwicùlidéeyéi ìwali itàaniyéicasa Dios inùmalicúise, quéwa nachìwáidacaté wenàiwica meedá!”, ìimaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

²⁷ Néese Jesús ìimaca yéewáidacalénái iríwa: “Quéwa númacué nacái píri piacué yéemièyéica nulí: Iwàwacutácué cáinináca píicáca piùwidenáíwa. Pimàni nacái nalí cayábéeri cawinácaalícué báawéeyéica iicáca pía.

²⁸ Pisutácué nalí Dios ícha imàníinápiná nalí cayábéeri, cawinácaalícué ibànuéyèica píwali chàwicùli. Pisutácué nalí Dios ícha cawinácaalícué icúiséeyéica pía.

²⁹ Aiba inúacaalí pinàni ìwali, pimàaca inúaca pinàni ìwali abémàawáise àniwa. Aiba yeedácaalí pícha píasu ruana nacáiri, pimàaca yeedáca picamisani nacái.

³⁰ Aiba isutácaalí pícha wawàsi, pimàaca iríni; imelùdacaalí pícha píasu, picá pisutá yèepùadánápiná píriini.

31 Pimànicué áibanái irí cayábéeri, càide iyúwacué piwàwáaná namànica piri cayábéeri.

32 “Cáinináacalícué piicáca níawamita cáininéeyéicuéca iicáca pía, càmitacué pimàni piyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha, macái èeri mìnánái namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

33 Càita nacái pimànicaalícué cayábéeri nalí níawamita imàniyéicuéca piri cayábéeri, càmitacué pimàni piyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha, macái èeri mìnánái namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

34 Piacaalícué nacái áibanái ichàba piasuwa níawamita piináidéeyéicuéca nèepùadánápiná piri cawèníri àniwa, càmitacué pimàni piyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha macái èeri mìnánái namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise nàaca áibanái báawéeyéi ichàba wawási needácaténá náicha cawèníri àniwa. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

35 Iwàwacutácué cáinináca piicáca piùwidenáíwa, pimànicué nacái nalí cayábéeri, piacué nacái nachàba piasuwa, éwita càmicaalí nèepùada piriçuéni. Yási Dios imàcapinácué piri cawèníri manuísiwata chènuniré, yá nacái Wáaniri Dios yéenibepinácuéca píawa, yái Wáaniri Dios chènuniíséerica, imàníríca cayábéeri èeri mìnánái irí, éwita càmicááníta nàaca irí cayábéeri, níái báawéeyéica íiwitáise.

36 Iwàwacutácué catúulécanáca piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwacué Wáaniri Dios catúulécanáaná iicáca pía”, íimaca yái Jesúsca.

No juzgar a otros

37 Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué máini picháawàca áibanái iináwaná iwali mamáalàcata, néese Dios càmitacué yùuwichàida píawa. Picácué piináidawa piùwichàidánápiná áibanái imàniyéica piri báawéeri, néese Dios càmitacué yùuwichàida píawa. Pimànacué piwàwawa nabáyawaná ícha, yási Dios imànacué iwàwawa pibáyawaná ícha.

38 Piacué áibanái irí càinácaalí wawási namáapuèrica píicha, yási Dios yàacuéca piriwa càinácaalí wawási pimáapuèrica. Péemiácué comparación: Càide iyúwa wenàiwica cayábéeri íiwitáise ipuniadacaalícué cayába piasu saco ituínási iyú, icusúa nacáicani, icàbadàa nacái néréni yéewanápiná ipuniadaca saco àta ituínási itúadacatalétawa saco inúma iricúise, càita nacái Dios imànicuéca piriwa cayábéeri manuísiwata. Pimànicaalícué áibanái irí cayábéeri manuísiwata, yási Dios imànicuéca piriwa cayábéeri àniwa manuísiwata. Quéwa pimànicaalícué áibanái irí cayábéeri achúméeri meedá, néese Dios imànicuéca nacái piri cayábéeri achúmáana meedá”, íimaca yái Jesúsca.

39 Jesús yéewáidaca nía áiba comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Matuíri wenàiwica càmita idé itéca áiba matuíri àyapulicubàa, ipíchaná pucháibanama náuwàacawa utàwi iriculé. Càita nacái càmitacué yéewa matuíyéica piíwítáise, iwàwacutáciná péewáidaca wenàiwica matuíyéi íiwitáise náalícaténá càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníri iyú.

40 Cawinácaalícué wenàiwica péewáidéeyéica, càmitacué yéewa cáalíacáica píicha nía, néese idécanámicué péewáidaca nía, yási náalíacawa abéerita yái píalíerícuéca. Iná iwàwacutácué máini cáalíacáica pía yéewacaténá piyúudàaca nía cayába.

41 “Pía, idènièrica ibáyawaná manuírwa, picá píináidawa máini cayábaca pía áiba wenàiwica ícha idènièrica ibáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemiacué comparación: Pibáyawaná manuírri càicanide iyúwa manuírri àicu idéca nacáicaalí yúuwàacawa pituí iriculé. Néese áiba achúmèeríwanáí ibáyawaná càicanide iyúwa achúmèeri imuluísi yúuwàacaalíwa ituí iriculé.

42 Máinicáiná cabáyawanáca pía manuísíwata, íná canáca yéewaná báawaca píicáca píchawa áiba wenàiwica idènièrica ibáyawanáwa achúmèeri meedá. Péemiacué comparación: Manuírri àicu yúuwàacaalíwa pituí iriculétá, yá càmita pidé píicáca cayába pimusúadacaténá imuluísi áiba wenàiwica ituí iricusetá. Càita nacái cabáyawanácaalí pía, picá càì píima áiba wenàiwica irí: ‘Nuénásàiri, pimàaca nucàlidaca píri pibáyawaná ìwali, nuyúudàacaténá pimàacaca píchawani’, picá càì píimaca irí; pucháibaca píiwitáise píyaca. ¡Pidéca píimáichaca meedá pibáyawanáwa! Iwàwacutá pimàacaca píchawa quéechacáwa yái báawèeri manuírrica pimàníirica. Yásí pidéca píalàaca áiba wenàiwica imàacáanápíná íchawa achúmèeri báawèeri imàníirica”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

43 Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Íimaca nalí: “Canáca cayábèeri àicu yáalimèeri idèniàca iyacanáwa báawèeri. Canáca nacái báawèeri àicu yáalimèeri idèniàca iyacanáwa cayábèeri.

44 Càita wáalíacawa macái àicu ìwali, waicácaalí iyacaná, cayábèericaalíni, càmicaalí nacái, yá báawèericani. Càmita weedá cayábèeri híguera iyacaná tuírri ícha. Càmita nacái weedá cayábèeri uva iyacaná áwa yúuba ícha.

45 Càita nacái wáalímá wáalíacawa wenàiwicanái íiwitáise ìwali nacái: Cayábacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàaníca cayábèeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwitáise cayábèeri iyaca iwàwallicu. Càita nacái báawacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàaníca báawèeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwitáise báawèeri iyaca iwàwallicu. Wáalímá wáalíacawa wenàiwicanái íiwitáise ìwali wéemíacaalí càinácaalí wawàsi natàaníca ìwali yácáiná nawàwa idéca ipuníacawa iyú, yái cayábèerica, càmicaalí nacái, yá báawèerica meedáni. Iná iwàwacutácué cayábèeri píiwitáise píwàwallicúsewa, yéewanápinácué péewáidaca wenàiwicanái báisírri tàacáisi iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Las dos bases

46 Jesús íimaca: “Canèeri iwèni meedá píimáanáuéca nùwali ‘Wáiwacalí’, càmicaalíacawa pímanícué càide iyúwa númáaná píri.

47 Siúcade nucàlidacué píri comparación píalíacaténáwa càinácaalí wenàiwica iyaca yeebáidéerica nulí, yéemièrica nacái nutàacái, imàníirica nacái càide iyúwa nuchùllanáni.

48 Yái wenàiwicaca càicanide iyúwa asíali imàníirica caplí. Quéechacáwa íicaca depuúwalé. Yá asíali yàanàaca manuírri íba iyéerica depuúwalé cáli írri, íbalúadacaténá icapèewa íinata. Idécanáami imànica icapèewa íba íinata, yá ínanába yéesacawa. Yái yéesacái yàacawa cacháinírri iyú asíali icapèe ìwali. Càmita idé quéwa yéesacái icusúadaca caplí, asíali imànicáináaté dàalawaca icapèewa. Càide iyúwa caplí íbalúacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawínácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadèniapíná nacáucawa càmlíri ímáalàawa.

49 Aiba wenàiwica quéwa yéemíacaalí nutàacái, néese càmita imàni càide iyúwa númáaná irí. Yái wenàiwicaca càicanide iyúwa wenàiwica imàníirica icapèewa cáli íinata, canèeri irí íba íbaluèripínáwa íinata, yái caplíca. Inanába yéesacawa, yá yéesacái yàacawa cacháinírri iyú caplí ìwali. Yá caquialéta caplí

yúuwàacawa, imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capli imáalàanáwa, càita nacái cawinácaalí wenàiwica càmiyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca càmiiri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

7

Jesús sana al criado de un oficial romano

¹ Idécanámité Jesús icàlidaca wenàiwicanái iríni, yáté yàacawa Capernaum iyacàlená néré.

² Iyaca néré abéeri romanonái yàasu úwi íiwacaliná, idènièrica yàasu wenàiwicawa cáininéerica iicáca. Cáláicaca úwi íiwacaliná yàasu wenàiwica, iwàwéeri yéetácawa íiwacali íchawa.

³ Néese úwi íiwacaliná yéemíaca Jesús iináwaná iwali ichùnlaná wenàiwica, yá ibànùaca abenaméeyéi judío íiwacanánái nasutácáténá Jesús íicha wawàsi manuíswata yàanàanápíná ichùnliaca yàasu wenàiwica.

⁴⁻⁵ Néese judío íiwacanánái nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca íicha wawàsi manuíswata, náimaca Jesús irí:

—Cayábaca piyúudàacani, yáara úwi íiwacalináca, cáininácáiná iicáca wía judíoca. Ipáyaidacáinaténi namànicaténá walí wàasu wéewáidacàalu —náimaca.

⁶ Néese Jesús yàacawa náapicha, quéwa mawiénciaalíté Jesús iyaca úwi íiwacaliná icapèe irí, yá úwi íiwacaliná ibànùaca yàacawéeyéináwa náimacaténá Jesús irí: “Nuíwacali, càmita nuwàwa nusàiwicaca pirí wawàsi, canácáiná yéewaná nuedáca pía nùataléwa máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca núawawa piwéré.

⁷ Báica nuicáca núawawa piwéré, íná càmitaté nùa nucutáca pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía. Pichùullacáita ichùnlanápináwa yái nùasu wenàiwicaca, yásí ichùnliacawa.

⁸ Núalíacawa píalimá pichùnliacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanánái nachùulia nacái nùa. Nùa nacái nuchùulia nùasu úwináwi. Nuchùuliacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàca. Nuchùuliacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imànnínápiná áiba wawàsi, yáta imànicani. Íná yéewa núalíacawa píalimá pichùnliacani nacái pitàacái iyúwa yái nùasu wenàiwicaca”, íimaca yái úwi íiwacalináca.

⁹ Yá cayábaca Jesús íináidacawa yéemíaca úwi íiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènùacawa, yá íimaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyéicawa yáamíse.

—Péemiacué cayába, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuíswata, íbatàa Israel itaquénáinámi yéenápináta, càmitàacá nùanàa càiri —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese níái wenàiwicaca úwi íiwacaliná ibànùeyéicaté nèepùacawa úwi íiwacaliná icapèe néré, yá nàanàca yàasu wenàiwica idééná cayábacani.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹ Néeseté àniwa, Jesús yàacawa Nain iyacàlená nérépiná. Yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa, madécaná nacái áibanái wenàiwica yáapicha.

¹² Jesús iyacaalíté mawiénita yàcalé irí, yá iicáca manùba wenàiwica namusúacawa ípunita yàcalé irícuíse. Nawáacutáida nàacawa yéetéerimiwa. Nàacawa nabállacaténáni. Yácata abéerita uírca úái yátúaca inírmi yéetéechúamicawa ícha. Madécaná wenàiwica namusúacawa yàcalé irícuíse nacái nàacawéeridacaténá úa.

¹³ Yá Wáiwacali iicáca uícháníca, yá catúulécanáca iicáca úa. Yá íimaca ulí:

—Picá pícháani —íimaca ulí yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús yàacawa nàatalé, níái itéeyéica yéetéerimiwa. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yàalubái ìwali, chéecáisi irièriwa íinata. Yá wenàiwicaniáyamáa nabàluacawa. Yá néese Jesús íimaca yéetéerimi iriwa:

—Pía ùucullirica, núuma pirí: ¡Pimichàawa! —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese yái ùucullirica imichàa yáawinacawa, cáuca àniwani. Yá idàbaca itàanica àniwa. Néese Jesús itéca ùuculliri yáatúa yàataléwa yèepùadacatená ulí àniwani.

¹⁶ Macáita naicáca cáucani, yá cáaluca nía, náaliacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise cachàiníri. Yá nàaca Dios irí cayábéeri. Náimaca nalíwáaca:

—Idéca yàanàaca wàatalé cachàiníri profeta icàlidéerica Dios itàacái — náimaca Jesús ìwali. Yá náimaca nacái:

—Dios idéca yàanàaca yàacawéeridacatená wía —náimaca.

¹⁷ Néese macáita iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, nía nacái iyéeyéica áiba yàcalé irìcu mawiéníyéica néemìaca Jesús iináwaná ìwali, icáucàidacaté yéetéerimiwa.

Los enviados de Juan el Bautista

¹⁸ Juan el Bautista iyacaté mamáalàacata presoíyéi ibànalicu. Néese yéewáidacalénái nacàlidaca irí macáita yái Jesús imàníirica. Yáté Juan imáidaca pucháiba yéewáidacaléwa.

¹⁹ Juan ibànùaca nía Jesús yàatalépiná nasutácaténá néemìawa Jesús asáisi báisícaalí Dios néeseéericani, yái wenàiwica Dios ibànùèripinácaté judío icuèrinápiná, néese càmicaalí yáníi, yá iwàwacutá nacùaca áiba yàanàaca.

²⁰ Níái Juan ibànùeyéica nàacatéwa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista ibànùaca wía wasutácaténá weemìawa pía, asáisi Dios néeseéericaalí pía, yái iwàwacutéericaté yàanàapináca, quéwa càmicaalí píani, ¿iwàwacutásica wacùaca áiba yàanàaca? —náimaca.

²¹ Idécanáamité Jesús yéemìaca natàacái, yáta èerica Jesús ichùnùaca madécaná cáuláiquéeyéi nàuwichàacái íichawa, idècunitàacá Juan yéewáidacalénái iyaca néré. Jesús yúucaca demonio abénaméeyéi wenáiwica íicha. Imàaca nacái manùbéeyéi matuíyéi íicáidaca nacái.

²² Néese Jesús íimaca nalí níái Juan ibànùeyéica:

—Pèepùacué picàlidaca Juan iríni pidéénacuéca piicáca, péemìaca nacái. Picàlidacué iríni matuíyéimi idéca íicáidaca, éeruíyéimi yàabàli nacái nadéca nàipinánica, cacháunéeyéimi íimami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíiyéimi nacái nadéca néemìaca, yéetéeyéimiwa nacái nadéca namichàacawa yéetácáisi íicha, catúulécanéeyéi nacái nadéca néemìaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáalíacatenáwa idéca nùanàaca, núa Dios néeseéerica.

²³ ¡Casíimáica cawinácaalí wenáiwica yeebáidéeyéica nulí mamáalàacata! — íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná ìwali. Jesús íimaca: “Bàaluité piacatécué piicáca wenáiwica iyéericaté manacúali yùucubàa càinàwàiri, yàara juanca. Càníritaté machawàaca íiwitáise yái asiali piiquéricatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

²⁵ ¿Càinásicué piicá néré bàaluité? Càníritaté asiali cawèníri ibàle yái piiquéricatécué. Píaliacuéwa cawinácaalí cawèniyéica ibàle, iyéeyéica nacái

càasuŕi iyú, nàyaca cayábéeri capli irìcu càide iyúwa reynáí iyáaná, icuèyéica manùbéeyéi wenàiwica.

²⁶ Bàaluité piacuécawa manacúali yùuculé càinàwàiri piicáténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Báisíta profetacani, yáí Juanca, quéwa máiniri cachàinica áibanáí profeta ícha canánama.

²⁷ Yáí Juanca, yácata yára nacàlidéericaté ìwali tàacáisi Dios inùmaliçuise. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios ìmèericaté Ìri iriwa. Dios ìmacaté:

‘Nuchùuliapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapínacawa pipíchalé yàlàacaténá wenàiwica nachùnlanápiná náiwitáisewa yéewanápiná natàidaca pía cayába pianàacaalíwa nàatalé’, ìmacaté yáí Diosca.

²⁸ Péemiacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiniri Juan ícha nèewíse macáí wenàiwica imusuéyéicawa inanáí ícha. Quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacáí siúcáisede, yéewanápiná Dios icùaca nía, máiní cachàinipínáca nía Juan ícha, éwita càmicáaníta máiní cachàinica nía Dios iyacàle irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²⁹ “Manùbéeyéi wenàiwica yéemièyericaté Juan itàacáí, abénaméeyéi nacáí yeedéeyéica plata néenánáí judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná, nawènúadacaté náiwitáisewa nabáyawaná íchawa, yá namàacaca Juan ibautizáca nía. Càité náasáidaca náalíacawa Dios icùaca wenàiwica machacàiniri iyú.

³⁰ Quéwa fariseonáí, nía nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, càmitaté namàaca Juan ibautizáca nía, càmicáinaté nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Càité caná iwèni meedá naicáca yáí cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica nalí.

³¹ “Nucàlidacué piri càiná plíiwitáise, piacué wenàiwicaca iyéeyéica siùca.

³² Péemiacué comparación: Càicuéca piade iyúwa sùmanáí yáawinèeyéicawa àyapulicubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéí iriwa, ‘Wadéca wapùliacuéca piri íwa, quéwa càmitacué pilabàa; néese wadéca wacántàaca pirícu cancióncan còide iyúwa nacántàana yéetèyèimiwa ìwali, quéwa càmitacué píicháaní’, càì nàimaca.

³³ Càita nacáí pimànicuéca. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacacaté íchawa iyáacaléwa isutácaténá Dios ícha manuísíwata, càmita nacáí ìira uva ituní. Quéwa píimacuéca Juan ìwali demoniosa iyaca iwàwalicu.

³⁴ Siùca nudéca nùanàaca, núa asialí Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuira nacáí uva ituní. Néese píimacuéca nùwali camùnírírica núa, cáanírísa iyáaca iyáacaléwa núa, càsímáicasa nacáí nucàmaca, nùacawéeridánása nacáí cabáyawanéeyéi wenàiwica, nía nacáí yeedéeyéica plata néenánáí judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Càita píimacuéca nùwali càmicáinacué piwàwa peebáidaca nutàacáí.

³⁵ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yàasu tàacáisi nutàacáí nacáí, náasáidaca Dios imàacaca cáalíacáica nía báisíiri iyú”, ìimaca yáí Jesúsca.

Jesús en casa de Simón el fariseo

³⁶ Abéeri fariseo ípidenéri Simón imáidaca yàataléwa Jesús iyáanápiná iyáacaléwa yáapícha, íná Jesús yàacawa fariseo icapèe iriculé, yá yáawinacawa iyáacaténá iyáacaléwa.

³⁷ Néese inanáí ùanàaca néré, iyéechúa yàcalé irìcu, ìiméechúacaté nacáí asianáí yáapícha plata ìwalínápiná. Uémíacaté Jesús ìináwaná ìwali ìwàlùanáwa fariseo icapèe iriculé iyáacaténá iyáacaléwa. Iná ùanàaca néré utéca

catùà ucáapi irìcuwa, abéechúà catùà cawèníchúà alabastro icatùalená, ipuniéchúawa perfume pumènìiri isàni iyú.

³⁸ Uícháanica ùacawa ubáyawaná iwaliwa, yá ùacawa Jesús yàatalé. Uaw-inacawa mawiénita yàabàli irí. Néese udàbaca uíbaca Jesús yàabàli utuíyáa iyúwa. Néese uchuidaca yàabàli uíwita íbáiná iyúwa, usùsùaca nacáí Jesús yàabàli càide iyúwaté judío íiwitáise nàanáté náiwacali icàaluínináwa. Néese ùucùaca perfume pumènìirica isàni yàabàli iwali.

³⁹ Néese yáí fariseo imáidéerica yàataléwa Jesús, iicácáiná inanáí imànìirica Jesús irí, íná fariseo íimaca íináidacawa iríwa iwàwallcuísewa: “Báísícaalí profetasiwa yáí asialitá, yá yáaliacawa càinácaalí uíwitaísetá úái imàaquéechúaca icáapiwa iwali, úái imànìíchúaca íbáyawanáwa”, íimaca íináidacawa iríwa yáí fariseo Simónca. Quéwa Jesús yáaliacawa Simón íináidáanáwa iwàwallcuísewa.

⁴⁰ Iná Jesús íimaca fariseo irí:

—Simón, nuwàwaca nucàlidaca pirí wawàsi —íimaca yáí Jesúsca. Néese fariseo íimaca:

—Picàlida nulíni, pía yéewáidéerica wenàiwica —íimaca yáí fariseoca.

⁴¹⁻⁴² Néese Jesús íimaca fariseo irí:

—Péemla comparación. Iyacaté asiali yèerica plata áibanáí ichàba maléená èeripiná. Néesetécáwa iwàwacutá nèepùadaca irí àniwani. Nàyacaté pucháiba aslanáí imawènièyéica ícha plata. Abéeri imawèniaca ícha quinientos namanùbaca denario. Aiba imawèniaca ícha cincuenta namanùbaca denario. Càmicáiná náalimá napáyaidaca náichawa yáí namawèniacálecawa, íná catúulécánaca iicáca nía, yá imàacaca iwàwawa namawèniacále ícha, yéewacaténá càmita iwàwacutá napáyaidaca náichawani. Picàlida nulíni, Simón, çcawiná náicha càininèeripiná yáwanáí iicáca asiali yèerica wenàiwica ichàba plata —íimaca yáí Jesúsca.

⁴³ Néese Simón íimaca Jesús irí:

—Cawàwanáta yáara asiali imawènièricaté ícha manùba plata ícha áiba asiali imawènièricaté. Yácata càininèerica yáwanáí iicàceni, cawàwanáta —íimaca yáí Simónca. Néese Jesús íimaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁴ Néese Jesús iwènúacawa, iicáca upualé, úái inanáica, yá íimaca Simón irí:

—¿Piicásica úái inanáica? Nudéca nàanàaca platalé picapèe iriculé, quéwa càmita pité nulí úni nuíbacaténá nùabàliwa, néese úái inanáica udéca uíbaca nùabàli utuíyáa iyúwa, yá uchuidacani uíwita íbáiná iyúwa.

⁴⁵ Càmita písùsùà nunàni iwali pitàidacaténá cayába núa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca; quéwa úái inanáica, nudécánáami nuwàlùacawa capli iriculé, càmita uyamáida usùsùaca nùabàli ùacaténá nucàaluíniná, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

⁴⁶ Càmita piùcua mawèniiri olivo iséená nuíwita ìwali píasáidacaténá casímáica piicáca núa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná; quéwa úái inanáica udéca ùucùaca cawèniiri perfume pumènìiri isàni nùabàli ìwali.

⁴⁷ Iná núuma pirí nudéca numàacaca nuwàwawa ubáyawaná ícha, yáí ubáyawanáca manuírca, máinícáiná càinináca uicáca núa; quéwa pía iyúunáidéerica càmita máiní cabáyawanáca càmita máiní càinináca piicáca núa —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca ulí úái inanáica:

—Nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁹ Néese áibanái wenàiwica fariseo imáidéeyéica néré, nadábaca náimaca naliwáaca:

—Càmírita Dios yái, íná canéerica iwèni meedá imàacáanácasa iwàwawa ubáyawaná ícha —náimaca nánáidacawa naliwa.

⁵⁰ Quéwa Jesús ímaca ulí, úái inanáica:

—Nudéca nuwasáaca pía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, peebáidacáiná nulí. Pìawa matuíbanáita —ímaca yái Jesúsca.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

¹ Néeseté Jesús yàaca ipáchiaca yèepunicawa yàcalé manùbéeri iriculé, manuiri yàcalé, púubéeri nacái. Yá icàlidaca nalí Dios itàacái cayábéeri náalíacaténátéwa càinácaalí iyú Dios icùaca yáasu wenàiwicawa. Níái doce namanùbaca apóstolca nàacawa Jesús yáapicha.

² Abénaméeyéi inanáí nàacawa náapicha nacái, Jesús yúuquéeyéica ícha demonio, uláicái nacái. Abéechúa néená ípidenéchúa María Magdalena, úái Jesús yúuquéchúacaté ícha siete namanùbaca demonio.

³ Uacawa náapicha nacái Cuza yàacawéetúa ípidenéchúa Juana. Uacawéeri Cuza ichùullaca rey Herodes yáasu wenàiwica íbaidéeyéica Herodes icapèricu; áiba inanáí ípidenéchúa Susana ùacawéeridaca nía nacái; áibanái nacái manùbéeyéi inanáí nàacawa náapicha nayúudàacaténá nía nàasu iyúwa.

La parábola del sembrador

⁴ Néeseté manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa naicátaténá Jesús. Namusúacawa mamáalàacata manùba yàcalé néese, yá nàanàca Jesús yàatalé. Yá Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá ímaca nalí:

⁵ “Péemiacué comparación: Abéeri asíali íbàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabàanáan ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé. Abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa ayapulcubàa, néese áibanái wenàiwica nabawáidaca ituínási. Néese màsibéenái yàanàca néré, yá nayáaca ími.

⁶ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli ínata íba yèwiré. Néese ituínási íbacácaalíwa, yá yéetácawa chuícáiná cáli.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèwiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapicha. Quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita íbatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli ínata. Idàwinàacanáamiwa, yá idèniaca ìyacanáwa manùba. Madécaná yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca”, càité Jesús yéewáidaca nía. Néese Jesús ímaca nalí cachàiniiri iyú: “¡Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái!” ímaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

⁹ Néese Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemiawani càinácaalí ímáaná yái comparaciónca.

¹⁰ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú icùaca yáasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáaliacawa. Nucàlida quéwa áibanái írini comparación iyú, yéewanápiná càmita náalimá náalía néemiacani càinácaalí ímáaná. Ewita naicácaníta yái numànírica, càicáníta càmita náalía ìwali càinácaalí ímáaná. Ewita néemiacáníta nutàacái, càicáníta càmita náalíawa néemlaca càinácaalí ímáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

11-12 Jesùs ìmàcà nàlì: “Yácata ìmáanáca yái comparaciónca. Yái ituínásica ìmáanáca càicanide iyúwa Dios itàacái. Yá ituínásica yúuwèericawa àyapulicubàa ìmáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yéemlacaalí Dios itàacái, quéwa Satanás yàanáca imàacaca naimáichaca Dios itàacái ipíchaná neebáidacani, ipíchaná nacái namusúacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

13 Yái ituínásica yúuwèericawa íba yèwiré ìmáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemlacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni, quéwa neebáidaca maléená èeri meedáni. Càide iyúwa ituínási íbacácaalíwa, yá idàwinàacawa maléená èeri, néese yéetácawa canácáiná ipíchu cayába cáaléeri, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái. Neebáidaca Dios itàacái maléená èeri. Néese nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios iripiná, neebáidacáiná itàacái, càmicaalí nacái, Satanás yáalimáidacaalí nía namàninápiná nabáyawanáwa, yásí nacaláacawa Dios itàacái íicha, yá nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha.

14 Yái ituínásica yúuwèericawa tuíri yèwiré, yácata ìmáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemlacaalí Dios itàacái, náináidacawa nacái ìwali, quéwa càmita máini namàni cayábèeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa càmicaalí bànacalé idàwinàawa cayába dàalacáiná tuíri iyaca itésebàa, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Náináidacawa nawàwawa nàasu ìwaliwa, yái èeri iricúrica. Náináidacawa nacái plata ìwali meedá càasucatená nía. Náináidacawa nacái nàwali macái wawàsi ísimáidéripiná níawa cháí èeri iricu. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaalíwa báawata, quéwa canácátáita càyacanáni, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmirita quéwa nawàwalicúisewa, íná càmita máini namàni cayábèeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

15 Néese yái ituínásica yúuwèericawa cayábèeri cáli ínata ìmáanáca càicanide iyúwa wenàiwica cayábèeri íiwitáise néemlacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca Dios itàacái tàì ímèeri iyú náiwitáise cayábèeri yáapichawa machìwèeri nacái. Néese namànica cayábèeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí mamáalàacata cayábèeri iyacanáwa manùba”, ìmàca yái Jesúscà.

La parábola de la lámpara

16 Néese Jesùs yéwáidaca nía àniwa comparación iyú: “Càmita watùcunìa lámpara wabàacatenáni yàalusi iriculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa, yái waiméerica ínata. Néese wamàacaca lámpara icánaca chènunibàa yéewacatená icánaca wenàiwica ìwali iwàluèyèicawa capii iriculé.

17 Yái lámpara ìmáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi íbàacanèeri píalíericuécawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicácatená cayába. Dios iwàwaca náalíacawa ìwali macáita yái tàacáisi càmirícawaca náalíawa ìwali.

18 “Íná péemiacué cayába nutàacái. Píináidacuéwa cayába ìwali yái péemièricuéca nucàlidaca píri. Píináidacaalícuéwa cayábèeri iyú nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píalíacawa mamáalàacata. Quéwa càmicaalícué píináidawa cayába nutàacái ìwali, yásí píimáichacuéca nacái àta càinácaalí wawàsi píyúunáidéericuéca píalíacawa ìwali”, ìmàca yái Jesúscà.

La madre y los hermanos de Jesús

19 Néeseté Jesús yáatúa yàanáca yàatalé, Jesús yéenanái yáapicha. Càmita quéwa náalimá nawàlucawa capii iriculé manùbacáiná wenàiwica néré.

²⁰ Aiba wenàiwica icàlidaca Jesús iríni. Yá ímaca Jesús irí:

—Píatúaca úara ibàlùwara bàacháwáise péenánái yáapicha. Nawàwa naicáca pía —íimaca.

²¹ Quéwa Jesús ímaca:

—Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái, imàníiyéica nacái càide iyúwa Dios ímáaná, nuicáca nía càide iyúwa núatúanáíwa, nuénánái nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²² Aiba èerité Jesús iwàlùacawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá ímaca nalí:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha —íimaca. Iná nàacawa.

²³ Idècunitàacá nachàbacawa calisa iwaliabàa, yá Jesús íimáca íchawa. Yáta manuúri cáuli idàbaca ipùaca nàwali. Yá màladàca idàbaca ipuniádaca barca úni iyú, yá nasawíaca nàacawa.

²⁴ Iná nacawáidaca Jesús, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí. Néese Jesús imichàaca ibàlùacawa, yá ichùuliaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wíuca macáita màladàca.

²⁵ Nésecáwa Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánacué càmita manuú píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca. Quéwa cáaluca nía, náináidacawa manuúiwata naicáidaca Jesús irí nacái. Yá nasutáca néemíawa nìawáaca:

—¿Cawínásica yái asàlica, ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulianá nía? —náimaca nalíwáaca.

El endemoniado de Gerasa

²⁶ Atata nàanàacaté abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, aláera Gerasa yàasu cáli néré, iyéerica abéemáise Galilea yàasu cáli ícha.

²⁷ Jesús iricùacawa barca iricúise cáli ínatalé, yá asiali imusúacawa yàcalé ícha, demonio idacuèrica íiwitáise, yá yàacawa Jesús yàatalé. Madécaná camuú yèepunicawa mabàleta yái asialica. Càmita íya capíiricu. Néese iyaca yéetáními icàliculèená yèewibàa.

²⁸ Néese asiali íicáca Jesús, yá ibàlùacawa yùulu ipùata iyúwa Jesús irí, yá demonio yéemíanicawa asiali isàna iyú:

—¡Picá pisàiwica nulí wawàsi, pía Jesús, yái Dios chènúníiséeri íirica! Nusutáca píicha wawàsi, picá piùwichàida núa —íimaca.

²⁹ Isutáca Jesús ícha càì, yácáiná Jesús ichùullaca iyaca demonio yàanápináwa asiali ícha. Demonio idacuàcaté asiali íiwitáise manùba yàawírí. Yá éwita áibanái idacuàcáníta asiali cadena iyú, icáapi, yàabàli nacái ipíchaná imusúacawa, càicáníta imádáidacaté íchawani yái cadenaca. Yá demonio ipiadáidaca asiali manacuali yùuculépiná càinàwàiri canácatalé wenàiwica.

³⁰ Néese, Jesús isutáca yéemíawa demonio:

—¿Cáiná píipidená? —íimaca yái Jesúsca. Néese demonio íimaca:

—Nuípidená Legión, ímáanáca “cawàwanáta cinco mil namanùbaca” — íimaca yái demonioca. Càité íimaca madécanácáiná demonio nawàlùacatéwa iwàwaliculé, yái asialica.

³¹ Néese, demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi manuúiwata ipíchaná ichùuliaca nàacawa depuúwéeri utàwi iriculé nàuwichàacatalépinácawa.

³² Mawíénita nalí manùbéeyéi marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunicawa nayáacaléwa dúli iwali. Iná demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi

imàacáanápíná nawàlùacawa marranonái idèericulé. Yá Jesús imàacaca nàacawa.

³³ Iná demonionái yàacawa asiali ícha. Yá nawàlùacawa marranonái idèericulé. Néese macáita marranonái napiacawa iyúwa máiwitáíséeyéi demonio íiwitáise iyú, nacaláacawa quìratàli ínatáise calisa yáaculé. Yá macáita nàiscòmawaca, níái píraica càmfíyéica Dios imàaca judíonái idèniaca, casacàacáiná nali marrano íiná.

³⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi naicácaalíté marranonái yéetáanáwa, yá napiacawa, nacàlidaca nalíni yàcalé írìcu, nali nacái áibanái wenàiwica iyéeyéica yàcalé itéese.

³⁵ Néese wenàiwicanái namusúacawa yàcalé ícha naicácaténá nàyaná. Yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicáca asiali demonio yèericatéwa ícha. Yáawinéeriwa Jesús yàabàli nénéibàa, cabàleta, cáiwitáisewaca. Yá cáaluca níái yàcalé mìnanáica.

³⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi iiquéeyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnanáí írì Jesús ichùnìacaté asiali demonionái iyéericaté iwàwalìcu.

³⁷ Néese macáita Gerasa yàasu cáli néeseeyéi nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa náicha, máinicáiná cáaluca naicácani. Iná Jesús iwàlùacawa barca írìculé, yèepùacaténáwa náicha, yéwáidacalénái yáapichawa.

³⁸ Yái asiali demonio yèericatéwa ícha isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha. Quéwa Jesús ichùullacani iyamáanápínáwa. Yá Jesús íimaca írì:

³⁹ —Pèepùawa picapèe néréwa, picàlida péenánái írìwa ìwali yái cayábéerica Dios imànírìca píri —íimaca yái Jesúsca. Néese, yái asiali yàaca icàlidaca macáita iyacàle mìnanáí írìwani, Jesús imànínáté írì cayábéeri manuísíwata.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

⁴⁰ Néese Jesús idécanáamité ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalìsaníná ícha barca írìcu, yá madécaná wenàiwica itàidacani casfímáiri iyú, nacùacáináte Jesús yàanàaca néré.

⁴¹ Néese áiba asiali yàanàaca Jesús yàatalé, ípidenéeri Jairo. Judíonái yéewáidacàalu íiwacalìcani, yái Jairoca. Yá yúuwàa írìacawa inùmáawawa Jesús írì yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewanápíná Jesús iicáca ipualé. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yàanápínáwa icapèe néré.

⁴² Jairo idènicáiná abéechúata íduwa, idènièchúa doce camuí, iculuéchúawa, iwàwéechúa yéetáacawa Jairo ícha. Yá Jesús yàacawa Jaironái yáapicha madécaná wenàiwica yèewi. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

⁴³ Abéechúa ínanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cáluláica úa doce camuí, uíraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uucacaté macáita ùasu platawa upáyaidacaténá cadèpiacáiyéi quéwa canácata yáalíméerité ichùnìaca úa.

⁴⁴ Uái ínanáica ùacawa Jesús yámíse mawiénita írì. Yá udunùaca ibàle ipùata ìwali. Yáta uíraná iyamáacawa uícha.

⁴⁵ Néese Jesús isutáca yéemlawa níái wenàiwicaca:

—¿Cawiná idunùna nùwali? —íimaca nali. Yá macáita náimaca càmitasa nadunùna ìwali. Iná Pedronái íimaca Jesús írì:

—Wáiwacali, dàalaca wenàiwica yèeyéicawa wáapicha, nawesíaca nàacawa pía macái píwalíseta. ¿Cáná pisutáca péemlawa cà? —íimaca yái Pedroca.

⁴⁶ Quéwanáta Jesús íimaca mamáalàacata:

—Aibanáica níara idunùa nùwali. Nùaliácawa nuchùnìaná wenàiwica nuíwitàise iyúwa cawinácaalí idunuérica nùwali —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁷ Néese úái inanáica uémiacani, yá úaliácawa càmita udé ubàacawa uinàwanáwa Jesús ícha. Néese ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíniná. Yá ucàlidacani nàacuésèmi macáí níái iyéeyéica néeni cáná yéewa udunùaca Jesús íwali. Yá ucàlidaca nacáí uchùnìanáwa udécanacáita udunùaca ibàle ìwali.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía inanáica, pidéca pichùnìacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali. Piawa matuìbanáita —íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁹ Idècunitàacáwa Jesús icàlidaca inanái iríni, yá áiba wenàiwica yàanàaca nàatalé, itéerica tàacáisi Jairo irí, yáí judíonái yéewáidacàalu íiwacalica. Yá asiali íimaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawàsi, yáí yéewáidéerica wenàiwica —íimaca.

⁵⁰ Quéwa, Jesús yéemiacani, yá íimaca Jairo irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata, yásí cayábaca pídu àniwa —íimaca yáí Jesúsca.

⁵¹ Néese nàanàacaté Jairo icapèe néré, yá canácata Jesús imàaquéeri iwàlùacawa yáapicha. Níawamicata iwàlùacawa Jesús yáapicha, yáí Pedro, Santiago nacáí, Juan nacáí, úanirimi nacáí, úatúami nacáí, úái sùmàu yéetéechúamicawa.

⁵² Nàyaca capíi irícu madécaná wenàiwica ícháaníiyéica báawanama yéetéechúamiwa íiwitáise, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. Quéwa Jesús yáaliácawa icáucàidáanápínaté úa, íná Jesús íimaca nalí:

—Càmita iwàwacutácué pícháanica. Uái mànacàuca, cà mìchúata yéetáwa. Uimácáita ùyaca —íimaca yáí Jesúsca.

⁵³ Néese naicáanica Jesús iquíniná, náaliácáináwa báisícata uétácatéwa.

⁵⁴ Néese Jesús íbàaca ucáapi ìwali úái yéetéechúamicawa. Yá íimaca ulí:

—¡Pía, mànacàuca, pimichàawa! —íimaca ulí.

⁵⁵ Yáta uwàwa cáuri yèepùacawa uiná irículé àniwa. Yáta upisiaca ubàlùacawa. Néese Jesús ichùulíaca nàaca uyáapíná.

⁵⁶ Néese usèenái náináidacawa naicáidaca ulí manuíswata naicáciná cáuca úa, quéwa casíimáica nawàwa manuíswata. Jesúsca quéwa yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái irí icáucàidacaté úa.

9

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

¹ Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa níái doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Yá imàaca nalí ichàniwa náucacaténá macáí demonio íiwitáaná wenàiwicanái ícha, náucacaténá nacáí náicha macáí uláicái.

² Jesús íbànùaca nía nacàlidacaténá wenàiwicanái irí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, nachùnìacaténá nacáí cáuláiquéeyéi.

³ Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Picácué peedá píriwa wàlisái àicu, saco nacáí, yàacàsi nacáí, iwèni nacáí. Picácué pité pucháiba bàlesi.

⁴ Píacuéwa yàcalé irículé, néese càirínácaalícué capíi piwàlùawa irículé, píimácué néenibàata, àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irícuíse.

⁵ Aibalé càmicallucé nabatàa piwàlùacawa yàcalé iriculé, néese piacuéwa ícha. Pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íchawa naicápiná càide iyúwa judío íwitáise iyáaná, píasáidacaténacué nalí Dios yúuwichàidáanápíná nía —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese nàacawa Jesús ícha. Yá nàacawa macái yàcalé. Nacàlidaca nàacawa yái tàacáisica ímérica Jesús iwàwaca iwàsàaca wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Nachùnìaca nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica nacái.

Incertidumbre de Herodes

⁷ Néeseté rey Herodes yéemìaca abénaméeyéi wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, macáita nacái Jesús imànírica. Iná càmita Herodes yáaliáwa ínáidèeripináwa, máini càulenáca íchani; abénaméeyéi wenàiwica náimacáiná Jesús ìwali Juan el Bautistamicani, nánáidacawa Juanmi icáucàcatéwa.

⁸ Aibanái nacái náimaca Jesús ìwali profeta Elíascani, yèpuèricasa yàanàaca àniwa; áibanái nacái náimaca Jesús ìwali bàaluisàimi profetanáimi yéénacani, imíchèericasawa yéetácáisi ícha.

⁹ Quéwa Herodes íimaca:

—Nuchùllacaté nùasu úwináíwa nawichùanápíná Juan ícha íwita yéetacaténátéwa. ¿Cawínásica yáara asialica nuémèrica nacàlidaca ìwali madécaná? —íimaca yái Herodesca. Inaté Herodes iwàwa iicáca Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ Néeseté apóstolnái nèepùacawa Jesús yàatalé àniwa, yá nacàlidaca Jesús irí ìwali yái namàníricaté. Néese Jesús itéca nía méetàuculé áibanái wenàiwica ícha, Btsaida iyacàlená néré.

¹¹ Quéwa madécaná wenàiwica yáaliacawa Jesús yàanàaná néré, yá nàacawa yàatalé. Jesús itàidaca nía cayába. Icàlidaca nalí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Ichùnìa nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica.

¹² Néese táicaca yàacawa, íná yéewáidacalénái doce namanùbaca nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Pichùulia wenàiwicanái nèepùanápínáwa nacutácaténá naimacátáipiná, nayáacatáipiná nacái yàcalé iriculé, bànacalé iyacatalé nacái iyéeyéica mawíénita. Wàyacáiná cháí canácatái wenàiwicanái iyáapiná —náimaca.

¹³ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapiná —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Canáca walí nayáapiná. Wadènia cinco namanùbaca pan meedá, pucháiba cubái imídecaná nacái. ¡Càmita wáalimá wàaca wawèniaca nayáapiná, níái madécanéeyéi wenàiwica! —náimaca.

¹⁴ Nayacáiná néeni cawàwanáta cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita naputàa inanái, sùmanái nacái. Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pichùuliacué náawinacawa cincuantanama nàwacaca nàawinacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese nachùuliaca càì nía, yá macáita náawinacawa.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imídecaná nacái. Yá iicáidaca chènuniré, yàaca Dios irí cayábèeri yàacàsi ìwali. Néese isubèriadaca nía, yàaca yéewáidacalénái iríwani, yéewacaténá nawacùaca yàacàsi wenàiwicanái irí.

¹⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá needáca doce namanùbaca mapíiri yàacàsi yéénáimi imàaquèericawa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹⁸ Aiba èerité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha méetàuculé wenàiwicanáí ícha. Yéewáidacalénáí nàyaca yáapícha. Yá isutáca yéemiáwa nía:

—¿Càiná náimaca nùwali níara áibanáí wenàiwicaca? ¿Cawiná núa? —íimaca yáí Jesúsca.

¹⁹ Néese yéewáidacalénáí íimaca írí:

—Abénaméeyéí íimaca píwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi ídecasa ícáucàacawa. Aibanáí íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàaca àniwa, yáí profeta Dios íméericaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanáí íimaca nacáí píwali bàaluisàimi profetanáí yéenácasa pía, imichèericasawa yéetácáisi ícha, níái profetami itàaníyéicaté Dios inùmallicúise —náimaca.

²⁰ Néese Jesús isutáca yéemiáwa nía:

—Néenicué pía, ¿càinácué nacáí píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yáí Jesúsca. Yá Pedro íimaca írí:

—Píacata yáí Mesíasca, yáí wacuèrinápiná Dios icàlidéericaté iináwaná ìwali wàawirináimi israelitanáí írí, ibànùanápínaté walí wacuèrinápiná —íimaca yáí Pedroca.

²¹ Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanáí írí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

²² Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata, núa asíali Dios néeséerica. Yá wenàiwica íiwacanánáí, sacerdote íiwacanánáí nacáí, nía nacáí yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, náucapíná náichawa núa iyúwa canéeri iwèni. Yá nanúapíná núa, quéwa máisiba èeri írìcu nucáucàapínáwa —íimaca yáí Jesúsca.

²³ Néese Jesús íimaca nalí macáita wenàiwica ìyeyéica néré:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa núapícha iyúwa nuéwáidacalé, càmita yéewa pímanica abéerita yáí píwàwéerica pímanica. Macáí èeri imanùbaca iwàwacutá matuìbanáiri iyú pímanaca áibanáí yùuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacáí piquíná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacáí. Iwàwacutá nacáí pímanica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianá pía.

²⁴ Níacáiná cawinácaalí càmlíyéica iwàwa yeebáidaca nutàacáí ipíchaná nàuwichàacawa nullipíná, canáca nalí nacáuca càmlíri imáalàawa. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacáí mamáalàacata éwita áibanáí inúacaalí nía, nadènapíná nacáucawa càmlíri imáalàawa.

²⁵ Éwita wenàiwica yeedácaalí íríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa ícáucawa càmlíri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacáí, yá canéerica iwèni meedá íríni macáita yáí cawènírica yeedéerimica íríwa.

²⁶ Aibacaalí wenàiwica báica icàlidaca cayábéeri nùwali áibanáí írí, nutàacáí ìwali nacáí, càmita nùumapíná ìwali nùasu wenàiwicacani, núa asíali Dios néeséerica, nùanàacaalípiná áiba èeriwa cachàiníri iyú nacamalá írìcu, yá Núaniri Dios, nía nacáí mabáyawanéeyéí ángel, nucúacaténá macáita èeri mīnanáí.

²⁷ Péemiácué cayába, abénaméeyéí péenácué ìyeyéica cháí siùca èeri, càmita nétápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalí iyú Dios icúaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yáí Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁸ Néseté abéeri semana natàanícadénáami càì, yáté Jesús yàacawa dúli ínatalé isutácáténá yáawawa Dios ícha. Másiba asianái nàacawéeridaca Jesús, yái Pedro, Santiago nacái, Juan nacái.

²⁹ Idècunitàacá Jesús isutáca Dios ícha, yá mèlumèluwaca inàni icànaca áibata iicacánáwa. Ibàle nacái cabalèeri icànaca, icànéeri mèlumèluwaca.

³⁰ Yá pucháiba asianái namàacaca níawawa apóstolnái iicacáténá nía. Pucháiba nabàlùu natàaníca Jesús yáapícha, níacata profeta Moisés, profeta Elías nacái.

³¹ Níái pucháiba asianáica cacamalánáca nía chènuniiséeri camalási iyú. Natàanica nalíwáaca Jesús yáapícha càinácaalí iyú Jesús yùuwichàanápínátéwa, yéétánápínaté nacáíwa Jerusalén iyacàlená néeni.

³² Ewita cadapùlecáaníta Pedro, nía nacái yàacawéeyínáca, càmitàacá máiní naimásíwaca, yá naicáca Jesús icamaláná chènuniiséerica. Naicá nacái níái pucháiba asianáica ibàluèyèicawa yáapícha.

³³ Néese idécanáamité nàacawa Jesús ícha níái pucháiba asianáica, yá Pedro ímaca Jesús írí:

—Wáiwacali, ¡cayábéeriquéi wàyáanáca cháí! Siúcata wamànica másiba capíi yáana wawàwallínápínacué pía, abéeri píasupíná, áiba nacái Moisés írípíná, áiba nacái Elías írípíná —íimaca yái Pedroca. Quéwa Pedro càmita íináidawa cayába ipíchawáise itàaníca.

³⁴ Yá idècunitàacá Pedro itàaníca, yáta acalèe yàanàaca nàatalé. Yá acalèe ibàllaca nía. Cáaluca nía manuíswata acalèe yèewi, níái Pedronáica.

³⁵ Néese néemiaca Dios itaacái acalèe yèewíse, yá ímaca nalí: “Yácata Nuìri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácáni. Péemiacué itaacái”, íimaca yái Diosca.

³⁶ Idécanáami néemiaca yái tàacáisica, yá naicáca Jesús ibàluèricawa néenibàa abéerita. Néese masànacata níái Pedronáica. Néenialíté càmiyèi icàlida áibanái íríni, yái nàiquéericaté.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

³⁷ Néseté mapísaináami àniwa idécanáami nalícúacawa dúli ínatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa náipunitáidacáténá Jesús.

³⁸ Yá áiba asiali ìyaca manùbéeyèi wenàiwica yèewi. Ímaca cachàiníri iyú Jesús írí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pímaní nulí cayábéeri, pía píicá nuìri, yácáináta abéerita nuìricani.

³⁹ Demonio idacúaca nuìri íiwitáise, yàaca írí tètewáimi, yá imàaca yéemánícaawa, yá itatáidacani àta cacálicataléta inùmalcúise. Imàaca nacái nuìri inúadáidaca yáawawa cachàiníri iyú, càmlíri iwàwa iwasàaca nuìri.

⁴⁰ Nudéca nusutáca péewáidacalénái ícha wawási náucáanápíná demonio nuìri ícha, quéwa càmita náalimá nachùnlicani —íimaca.

⁴¹ Yá Jesús ímaca:

—¡Píacué càmiyèica yeebáida Dios ìwali, báawéeyèi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapícha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca píri quiríta? —íimaca yái Jesúsca. Yá Jesús ímaca asiali írí:

—Pianáida cháni, yái píirica —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yái ùcullíri yàacawa Jesús yàatalé, yá demonio yúucaca ùcullíri cáli ínatalé itatáidacani. Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú, ichùullíca demonio yàacawa ùcullíri ícha. Càita Jesús ichùnliaca yái ùcullíríca, yèepùadacani yáaniri íríwa nacái.

43 Yá macáita iyéeyéica néeni naináidacawa manuísiwata naicáidaca Jesús iri idèniacáiná Dios íiwitáise manuíri.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

Macáita iyéeyéica néré naináidacawa manuísiwata naicáidaca Jesús iri mamáaláacata, natáanica náyaca náapichawáaca íwali yái Jesús imàníirica, quéwa Jesús itàanicaté yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta wenàiwicanái íicha. Íimaca nalí:

44 —Péemiacué cayábani, picácué piimáichani: Abénaméeyéi wenàiwica pre-sopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asiali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

45 Càmita quéwa náalía néemlaca càinacaalí íimáaná yái tàacáisica Jesús icàlidéerica nalí càmicáiná Dios imàca náalíaca néemlaca càinacaalí íimáaná. Yá cáalaca nasutáca Jesús íicha wawási icàlidáanápíná nalíni càinacaalí íimáaná.

¿Quién es el más importante?

46 Néenialté Jesús yéewáidacalénái nadàbaca natáanica náapichawáaca ùuléeri wawási iyú, chánaacalí néená máiníri cachàini áibanái íicha canánama.

47 Quéwa Jesús yáalíacawa naináidáanáwa. Yá yeedáca sùmài, yá ibàlùadaca sùmài mawíénita iríwa.

48 Yá Jesús íimaca nalí:

—Pimànicaalí cayábéeri nuípidená íwali sùmài irí, càiride iyúwa yái sùmàica pebáidacáiná nutáacái, yásí nuicáca yái cayábéerica pimàníirica sùmài irí càide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulí cayábéeri. Càmita pimàni abéerita nulí cayábéeri, néese pimànica nacái irí cayábéeri yái Diosca ibànuèrica núa. Yái péená piiquéericuéca càiride iyúwa càimíri cachàini náicha canánama càide iyúwa yái sùmàica, yácata Dios iiquéerica càiride iyúwa máiníri cachàinica náicha canánama níai péenáca. Iná yéewa yái cayábéerica pimàníiricuéca sùmài irí càimíri cachàini náicha canánama, yá nuicápiná càinide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulíni, yái cayábéerica —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

49 Néese Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba asiali yúuquéri demonio wenàiwica íicha pípidená íwali íimacáiná pimàacasa càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapicha, iná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica íicha —íimaca yái Juanca.

50 Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué pichùulla camínápiná imàni cayábéeri, macáicáiná càimíyéica yúuwide imànica wía, nayúudàaca wía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús reprende a Santiago y a Juan

51 Mawíenicaté Jesús yéenáíwaná yàanàaca imichàacatáipínátéwa chènuniré, ínáté Jesús íináidacawa iwàwalícuísewa yàanápínáwa Jerusalén iyacàlená nérépiná.

52 Yá ibànùaca ipíchaléwa tàacáisi asianái yáapicha. Yá nawàlùacawa yàcalé iriculé Samaria yàasu cáli ínata nacutácaténá iri naimácatáipíná.

53 Quéwa, báawaca samaritanonái iicáca judíonái iná níai samaritanoca càmita nabatáa Jesús iwàlùacawa náyacále iriculé náalíacáináwa Jesús yàanápínátéwa Jerusalén iyacàlená nérépiná.

54 Néese Jesús yéewáidacalénái Santiago, Juan nacái néemlacani, yá náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, çipiwàwasica wachùuliaca quichái yúuwàanápínáwa chènuníse nàwali imáalàidacaténá nía càide iyúwaté profeta Elías imáidáanaté quichái yúuwàanápínáwa chènuníse imáalàidacaténaté báawéeyéi wenàiwica? — náimaca.

⁵⁵ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca nalí, yá yàlàaca nía cachàiníri iyú. Yá íimaca nalí:

—Càmítacué pínáidawa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵⁶ Càmita nuwàwa nùuwichàidaca nía, núa asiali Dios néeseérica, càmicáiná nùanàa numáalàidacaténá wenàiwicanái, néese nùanàaca nuwasàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha —íimaca yái Jesúsca. Néese nàacawa áiba yàcalé íriculé.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Idècunitàacá nèepunícawa àyapulicubàa, áiba asiali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénácaalí píawa yéewacaténá péewáidacaléca núa —íimaca.

⁵⁸ Jesús íimaca irí:

—Pínáidawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácaíná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nùyáaná. Péemia comparaciòn: Yàlidunái idèniaca ibànawa, cuìpiranáí nacái nadèniaca namùlubèwa, nùacata quéwa, yái asiali Dios néeseérica, càmita nudèniaca nuimácatáipínáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁹ Néese Jesús íimaca áiba irí:

—Píawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca. Quéwa yái asiali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pimàaca nùyaca nuénánái yáapichawa àta núaniri yéetacatalépinátawa, néese idècanáami nubàllacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —íimaca irí.

⁶⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Pimàaca nabàliaca níawáacata, cawinácaalí iyéyéica matuìbanáita Dios íicha. Píata quéwa, pía picàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí náalífacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁶¹ Néese áiba íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé. Quéwa pimàni nulí cayábéeri, pimàacaca nuèpùacawa quéechacáwa nucapèe néréwa, nuçàlidacaténá nùanáwa nuénánái iriwa. Yásí nùacawa néese nùacaténáwa píapicha —íimaca irí.

⁶² Néese Jesús íimaca irí:

—Péemia comparaciòn: Aibacaalí idàbaca íibaidaca ibànacale yàalunápináwa, néese ínáidacaalíwa imànínápiná áiba wawàsi, yá iwènùacawa íibaidacalé íichawa, yásí canéerica iwèni meedáni yái wenàiwicaca, càmita íibaida machacàníri iyú. Càita nacái cawinácaalí wenàiwica iwènuyéicawa nuícha idècanámi nadàbaca náibaidaca nulípiná, canáca yéewanáwa Dios yéeniéca nía, Dios icùacaténá nía —íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús envía a los setenta y dos

¹ Néeseté Wáiwacali yeedáca yéewáidacalénáwiwa áibanái setenta y dos namànùbaca. Yá ibànùaca nía ipíchaléwa pucháibanamata. Yá ibànùaca nía

nàcaténáwa macái yàcalé iriculé, wenàiwicanái iyacataí nacái, níai yàcaléca iwàwacutácataléca Jesús ipáchiaca.

² Yá ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Báisíta, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutaacái. Péemiacué comparaciòn. Càica níade iyúwa bànacalé ituíná yàasu èri yàanàcaalí wenàiwica needácatáipiná nabànacale iyacanáwa, quéwa máisibáanatacué pía, icálidéeyéipiná nalí nutaacái. Iná pisutácué Dios ícha, yái càiride iyúwa bànacalé íwacali, ibànùnápíná yàasu wenàiwicawa íbaidéeyéipiná irí, nacàlidacaténá nalí nuináwaná íwali, yéewacaténá neebáidaca nutaacái, yásí wàwacáidaca nía Dios yàasunáipiná, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni.

³ Píacuéwa. Péemiacué cayába áiba comparaciòn: Nubànùacué pía èri mìnánái yéewiré cuwèsi lobo nacáiyéi íiwitáise, báawéeyéica íicáca Dios. Càicuéca píade nèwi iyúwa ovejanái yéenibe, càmiyéica yáalimá ípéliaca caluyéyi cuwèsi lobo ípunita iwàwéeyéica iyáaca oveja yéenibe.

⁴ Picácué pité saco, moneda yàalu nacái, áiba píasu costizapíná nacáiwa. Píacaatétacuéwa, picácué piyamáa píbalùacawa déecuiri iyú ayapulicubàa pitàanicaténá áibanái yáapicha.

⁵ Píwàlùacuéwa nacapèe iriculé, yá pitàidacué nía quéechacáwa. Càicué píimaca nalíwa: ‘¡Nusutáca Dios ícha imànínápinácué píri cayábèeri, píacué íyéeyéica capli iricu!’ càicué pitàidaca níawa.

⁶ Cayábacaalí náiwitáise níai capli iricuíyéica, yásí Dios imànica nalíwa cayábèeri càide iyúwacué pisutáaná ícha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànipíná nalí cayábèeri.

⁷ Píimácué nacapèe iricu. Piyáacué nacái piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalí yàacàsi nadènièrica nawacùacaténácué píasu, yácáiná cawinácaalí wenàiwica íbaidéerica, iwàwacutá namàacaca yeedáca iríwa íbaidacalé iwèniwa. Picácué pichàbawa áibanái icapèe iriculé, picutácaténácué cayábèeri yáwanái yàacàsi, píyacatáipíná nacái.

⁸ Píacuéwa áiba yàcalé iriculé, needácatalécué nàataléwa pía, yá piyáacué piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalícué yàacàsi nèerica piyáapíná.

⁹ Pichùnacué nacái cáuláiqueeyéi wenàiwica íyéeyéica néenibàa. Càicué píimaca nalíwa: ‘Dios icùaca wenàiwica íyéeyéica mawíenita píricué’, càicué píimaca nalíwa.

¹⁰ Quéwa, pianàacaalícué áiba yàcalé iriculé, néese càmita nawàwa néemiaca pitàacái, pímusúacuéwa capli iricuise calle iriculé.

¹¹ Yá píimácué nalí: ‘¡Càmita wawàwa wàyaca píapichacué, ipíchaná Dios yàasu yúuwichàacáisi yàanàaca wàwali nacái! ¡Iná wàacuécawa píicha, wachùplaca cáli ichùmalé wàabàli íchawa, yái píyacàle yàasu calle ichùmaléca, càide iyúwacué wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, wásáidacaténácué píri Dios yúuwichàidáanápínácué píawa! Quéwa péemiacué cayába quiríta, Dios icùaca wenàiwica íyéeyéica mawíenita píricué’, càicué píimaca nalíwa.

¹² Núumacué píri, èri imáalàacaalípináwa, Dios yúuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí yúuwichàidapíná níawa càmiyéicué yeedáca yàataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacàlená mìnánáimi ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

¹³ Jesús ímaca: “¡Máinicué píuwichàapínacawa, píacué israelitaca íyéeyéica Corazín iyacàlená iricu, Betsaida iyacàlená iricu nacái! Ewitacué píicácanita numànica pèewibàa madécaná yái càmirica wenàiwica idé

imànica, càicàanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa pibáyawaná íchacuéwa. Piyúunáidacuéca máiníyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelitami iyéeyéicaté Tiro iyacàlená írìcu, Sidón iyacàlená írìcu nacái, iyéeyéica méetàuculé Israel yàasu cáli íicha. Quéwa càmitaté máini báawaca nía píichacué. Càmitaté naíca áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàa. Quéwa naicácalité càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, càita nacái nàwalica nabàlesíamiwa báawéeri iicácanáwatá, náawinaca nacáíwa catáli yèewirétá náasáidacatenáté achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwatá.

14 Quéwa áiba èeriwa Dios yúuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica, yásí piúwichàapínacuéwa máini cachàiníwanái náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená írìcu, Sidón iyacàlená írìcu nacái, máinicáinacué báawéeyéica náicha pía.

15 Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnánáica, piyúunáidacuéca máinípiná cáimiétacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Cámíirita! ¡Néese Dios yúucapínacué píawa írìculé yáara utàwi máiníri depuíwaca, máinicatalé depuíwaca náicha canánama!” càì yàalàaca nía cachàiníri iyú yái Jesúsca, càmicáináté neebáida itàacái.

16 Néese Jesús ímaca yéewáidacalénái írìwa: “Cawinácaalí yeebéeyéicuéca pitàacái, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí neebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaalí iiquéeyéicuéca pía iyúwa canéeri iwèni, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni nacái. Cawinácaalí iiquéeyéica núa càiride iyúwa canéeri iwèni, Dios iicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí caná iwèni naicáca Dios, yái Dios ibànuérica núa”, ímaca yái Jesúsca. Néese níái setenta y dos namanúbaca nàaca nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanái írì.

Regreso de los setenta y dos

17 Néeseté idécanáami nacàlidaca wenàiwicanái írìni, yáté Jesús yéewáidacalénái setenta y dos namanúbaca nèepùacawa Jesús yàatalé, casímáica nawàwa manuísíwata. Yá náimaca írì:

—¡Wáiwacali, Dios idéca iyúudàaca wía manuísíwata, imàacacaté nacái demonio yàacawa wenàiwicanái íicha, wachùullacáináté demonio píipidená ìwali nàanápínáwa wenàiwica íicha! —náimaca.

18 Jesús ímaca nalí:

—Núalícatéwa pimawènlàdàanápínacué Satanás, piúcaténacué yàasu demonionái wenàiwica íicha, bàaluitécáiná nuicáca Satanás icaláacawa chènuníise càide iyúwa énu icamaláná icaláanáwa Dios yúucacáináté Satanás chènuníise.

19 Nudéca nuchàiniadacuéca pía, píalimáanápínacué píipinaca àapi ínatabàa, chália ínatabàa nacái, canátacué pícháuná. Nudéca nuchàiniadacuéca pía pimawènlàdàanápíná macáita wàuwidesàiri Satanás ichàini macháunéeri iyú.

20 Quéwa, píacué piyanídawa ìwali yái píalimáanáca piúcaca demonio wenàiwica íicha. Néese, piyanídacuéwa Dios itànàcáináté píipidená yàasu cuyàluta írìcuwa yái cuyàluta ìyéerica chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

Jesús se alegra

21 Yáté Espíritu Santo imàacaca casímáica Jesús iwàwa manuísíwata. Jesús ímaca Dios írì: “Pía, Núaniri Dios, nùaca píri cayábéeri, pía Nacuèrinásàirica macáita iyéeyéica chènuniré, cháí èeri írìcuíyéica nacái. Nùaca píri cayábéeri pímacáciná nalí píiwitáisewa, níái yeebáidéeyéica pitàacái càide

iyúwa púubéeyéi sùmanáí neebáidáaná, yéewanápiná áibanáí èeri m̀nanaí iyúunáidéeyéi cáaliácaica, càmita náalimá náaliácawa píiwitáise ìwali. Báisíta, Núniri, pidéca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, ìmaca yáí Jesúsca.

²² Néese Jesús ìmaca wenàiwicanáí irí: “Núniri Dios idéca imàcaca núaliácawa macáita. Abéerita Núniri yáaliéri báisiri iyú nùwali, yáí Iirica. Abéerita núa, yáí Iirica, yáaliéri báisiri iyú Núniri ìwali, níawamita nacáí cawinácaalí wenàiwicanáí numàaquéeyéica yáaliáca Núniri ìwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yáí Iirica”, ìmaca yáí Jesúsca.

²³ Nésecáwa Jesús iwènúacawa, icàlidaca yéewáidacalénáí iríwani, méetàucuta áibanáí ícha. Jesús ìmaca nali: “Dios idéca imànucéca píri cayábéeri manuúswata, imàcacáinácúé piicáca yáí numànírira.

²⁴ Péemiácúé cayába, bàaluité madécaná profetanáí, madécaná nacáí nacuèrinánáí nawàwacaté naicáca yáí piiquéericuéca, quéwa càmitaté naicáni. Nawàwacaté néemlaca yáí péemièricuéca, quéwa càmitaté néemlani”, ìmaca yáí Jesúsca.

Parábola del buen samaritano

²⁵ Néese iyacaté abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu. Yá yàacawa Jesús yáatalé itàanacaténá yáapicha, yáalimáidacaténá iicáwa Jesús. Yá ìmaca Jesús irí:

—Pia, yéewáidéerica wenàiwica, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —ìmaca.

²⁶ Néese Jesús ìmaca irí:

—Pidéca piléeca Dios itàacáí profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicúise. Picàlidaca nulí càinacaalí ìmaca yáara —ìmaca yáí Jesúsca.

²⁷ Yáí yéewáidéerica wenàiwica templo irìcu ìmaca:

—Yáí tàacáisi Moisés itànèricaté, càì ìmaca: “Iwàwacutá càinináca piicáca Picuèriná Dios macáí piwàwalicúsewa, macáí picáuca iyú nacáíwa, macáí picàini iyú nacáíwa, macáita píiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutá nacáí càinináca piicáca áibanáí wenàiwica càide iyúwa càinináná piicáca piawawa”, ìmaca yáí tàacáisi Moisés itànèricaté —ìmaca yáí yéewáidéerica wenàiwica.

²⁸ Néese Jesús ìmaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani. Pimànicaalí mamáalàacata càide iyúwa yáí tàacásica ìmáaná, yá pidènapiná picáucawa càimiri imáalàawa —ìmaca yáí Jesúsca.

²⁹ Néese quéwa yáí yéewáidéerica wenàiwica templo irìcu iwàwacaté cayábaca áibanáí iicàcani, níáí áibanáí wenàiwicaca iyéeyéica néeni. Iná isutáca yéemlawa Jesús:

—¿Néeni, cawinástica níara áibanáí wenàiwicaca iwàwacutéeyéicasa càinináca nuicáca? —ìmaca.

³⁰ Iná Jesús icàlidaca iríni comparación iyú. Jesús ìmaca irí: “Abéeri asiala judío yàacatéwa àyapullcubàa Jerusalén iyacàlená ícha yàanàacaténá Jericó iyacàlená néréwa. Néese quéwa abéenaméeyéi cayéedéeyéi náibàacani. Yá namelùdaca ícha yàasu macáita, ibàle nacáí macáita. Yá nacapèedáidacani báawanama. Yá nàacawa ícha, namàacaca batéwéeri yéetácawa, yáí judioca.

³¹ Nésecáwa àniwa áiba judíosàiri sacerdote yàanàaca irìcu yáí àyapuca àniwa. Quéwa idécanacáita iicáca inacáiriwa judioca, yáí asialica máinírira, yá sacerdote ichàbaca yàacawa ícha déecubàata abéemàbàa àyapu ícha.

³² Càita nacái áiba judíosàiri levita íbaidéerica templo irícu yàanàca néré, yá iicàcani, yái inacáiricawa judíoca máiníríca, néese levita ichàbaca yàacawa abémàabàa àyapu ícha.

³³ Néese áiba asìali Samaria yàasu cáli néeseéri, abéeri néená níái wenàiwicaca judionái iiquéeyéi iyúwa báawéeyéi, yácata càmlíri judío yàacawa nacái iricubàa yái àyapuca. Yái asìalica samaritanosàiri iicáca judío máiníríca, yá catúulécanáca iicàcani.

³⁴ Yá yàacawa máiníri yàatalé. Yá idèpiaca ícha icháuná olivo iséená iyú, uva ituní iyú nacái, dabé nacáirica. Yá íbàliaca icháuná wáluma iyú. Néese samaritanosàiri imichàidacani ipìra ínataléwa. Yá itécani áiba capíi néré, naimátáipíná. Yá icùacani táiyápinama.

³⁵ Néese mapisáinámi àniwa, yái Samaria yàasu cáli néeseerica ipáyaidaca capíi íiwacali pucháiba moneda dracma iyú, cawèniyéi yáawami plata quírameníri, pucháiba èri iwènicatáica. Yá samaritanosàiri íimaca capíi íiwacali irí: ‘Pícuà cayába yái máiníríca. Píúcacaalí plata mamáalàacata ícha yái nuèrica píri pícuánápinátani, yásí nupáyaidaca pía àniwa yái píúquéerica nùanàcatáipínáta àniwa’, íimaca yái Samaria yàasu cáli néeseerica”, íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús íimaca irí yái yéewáidéerica wenàiwica:

—Máisiba aslanái iicáca yái máiníríca asìalica àyapulicubàa. ¿Chánácaalí néená cáinináca iicáca áiba wenàiwica, yái asìali cayéedéeyéi imàníríca irí báawéeri? — íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese yái yéewáidéerica wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Yáara asìalica iiquéericaté ipualé —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Píawa, pímaní mamáalàacata càita, áibanái irí nacái càmiyéica péenánái — íimaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Marta y María

³⁸ Néeseté Jesús yèepua yèepunicawa àniwa yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàanàca áiba yácalé iriculé. Inanái úyacaté néré ípidenéchua Marta. Uedáca nía ucapèe iriculéwa, úacatená nayáapíná uenánái yáapichawa.

³⁹ Marta idènlaca yùuchawa ípidenéchua María. Uái Maríaca úawinacawa mawiénita Jesús yàabàli irí uemíacatená yéewáidáaná yéewáidacalénáiwa.

⁴⁰ Martata quéwa máini càulenáca úa, úbaidacáiná nayáacalé. Máadání úbaidaca nayáapíná. Néese úacawa Jesús yàatalé. Yá úumaca irí:

—Nuíwacali, ¿cáná píbatàa nùucha umàaca nuíbaidaca nulínáamitawa macáita wayáapíná? Pichùulla uyúudánápiná núa —úumaca úái Martaca.

⁴¹ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Marta, péemia cayába, ¿cáná máini maséeca píinádacawa piwàwawa, achúma nacái piwàwa manùba wawàsi iwállise?

⁴² Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutériwa wenàiwicanái irí, yái nutàacáica. Píucha María udéca uínáidacawa uémianápiná yái nutàacáica, cayábéeri áiba wawàsi ícha canánama. Canácata yáaliméeri yeedáca úichani —íimaca yái Jesúsca.

11

Jesús y la oración

¹ Aiba èerité Jesús iyaca áibalé, yá isutáca yáawawa Dios ícha. Idécanáami isutáca Dios ícha, néese abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, péewáida wía wasutáanápíná Dios ícha càide iyúwaté Juan el Bautista yéewáidáanáté yéewáidacalénáíwa nasutáanápínáté Dios.

² Jesús íimaca nali:

—Pisutácué Dios ícha, yá càicué píimaca pisutácawa:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuniíséeri, píimàaca macáí wenàiwica yàaca picàaluíníná. Pimàaca péenáiwaná yàanàaca caquialéta yáí èerica pidàbacatáipínáta picùaca macáita. Pimàaca èeri mìnánáí namànica càide iyúwa piwàwàaná cháí èeri írìcu càide iyúwa neebáidáaná pitàacáí, níara iyéeyéica chènuniré.

³ Pía wayáapíná wamáapuèrica èeri imanùbaca.

⁴ Pimàaca piwàwawa wabáyawaná ícha, wíacáíná nacáí wamáacaca wawàwawa nabáyawaná ícha cawínácaalí imàniiyéica walí báawéeri. Picá pimàaca áibanáí yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasàa wía báawéeri Satanás ícha’, càicué píimaca Dios írìwa”, íimaca yáí Jesúsca.

⁵⁻⁶ Jesús íima nacáí yéewáidacalénáí írìwa:

—Péemiàcué comparaciòn: Aiba asiali idèniaca yàacawéerináwa, yá yàanàaca icapèe néré catá bamuchúami. Yá isutáca ícha mamáalàacata: ‘Pía nùacawéeriná, pía nuchàba máisiba pan yácáíná áiba nùacawéeriná idéca yàanàaca nucapèe néré, idéca yàacawa déecuise. Canáca nulí nuèripíná iyáapíná’, íimaca írì.

⁷ Néese yáí iyéerica capli írìcu càmita íima írì: ‘Picá pisàiwica nulí wawàsi. Nudéca nubàllaca capli inùma. Nuénibe nadéca nacùacawa, waimácaténá íná càmita nùalimá numichàacawa nùacaténá píri quirínamatani’, càmita càí íima írì.

⁸ Néese nùumacué píri, éwita càmicáaníta imachàawa yàacaténá írini yàacawéerináccáanítani, càicáaníta yàaca írì macáita yáí imáapuèrica, isutácáíná ícha mamáalàacata cachàiníri iyú.

⁹ Càita nacáí nùumacué píri: Pisutácué mamáalàacata Dios ícha, yásí imànicuéca píriwani. Càide iyúwa comparaciòn ímáaná, picutácué mamáalàacatani, yásí pianàacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capli inùma néeni, yásí yàacuàcuéca píriwani.

¹⁰ Yácáíná cawínácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca írìwani. Cawínácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàapínácani. Cawínácaalí imáidéerica mamáalàacata capli inùma néeni, nàacuàca írini. Càita nacáí cawínácaalí isutéerica mamáalàacata Dios ícha, Dios imànica írìwa càide iyúwa isutáaná.

¹¹ “Péemiàcué comparaciòn: Pidèniacaalícué píiriwa, càmitacué pía írì íba isutácaalí píicha pan iyáapínáwa. Càmitacué pía iyáapíná àapi isutácaalí píicha cubái.

¹² Càmitacué pía iyáapíná chália isutácaalí píicha cawámai yéewé.

¹³ Ewítacué báawéeyéicáaníta íiwitáiseca pía, càicáaníta cáininácuéca píicáca péenibewa, píalimácué nacáí píaca nali cayábéeri wawàsi. Néeni, ¿càmítasicué píalíawa cayábáaná íiwitáise yáí Wáaniri Dios chènuniíséerica? ¡Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios íbanànanápíná nali Espíritu Santo, cawínácaalí isutéerica Dios íchani! —íimaca yáí Jesúsca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

¹⁴ Aiba èerité Jesús yúuca demonio asiali ícha. Yáí demonio matàacáica imànicatè asiali. Néese demonio yàacadénáamiwa asiali ícha, yáta asiali yáalimá itàanica àniwa. Níái wenàiwica iyéeyéica néeni náináidacawa manuíswata naicáidaca Jesús írì íwalíise yáí imànínáca.

15 Quéwa abénaméeyéi náimaca: “Yáí aslali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yáí demonio íiwacalináca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús iwali.

16 Aibanái nawàwa náalimáidaca naicáwa Jesús asáísí idèniacaalí Dios íiwitáise, iná nasutáca íicha imànínápiná yáí càmirica wenàiwica idé imànica.

17 Yá Jesús yáalacawa náináidáanáwa nawàwáaná náalimáidaca naicáwani. Yá íimaca nalí:

“Péemiacué comparaciòn: Wenàiwicanái ipéliacaalí íipunitawáaca, yásí náasu cáli imáalàacawa. Néese àniwa áibanái néenánái napéliacaalí náipunitawáaca, càmita náalimá nàyaca abéeri capli iricu.

18 Càita nacái Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini Satanás quirínamatá. Càicuéca núumaca piri píimacáinacué nùwali núucánása demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú, yáí demonio íiwacalináca.

19 Quéwa picháawàacaalícué nuináwaná iwali mamáalàacata núucánása demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú, néese iwàwacutácué picàlidaca nulí cawinácaalí ichàini iyú péewáidacalénáicué yúucaca demonio wenàiwica íicha. Píalíacawa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Iná péewáidacalénái nadéca náasáidaca càmitacué picàlida nuináwaná iwali báisíiri iyú.

20 Nudéca núucaca demonio wenàiwica íicha Dios íiwitáise iyú. Iná nudéca núsáidacuéca piri Dios icùaná abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibáa.

21-22 “Núucaca demonio wenàiwica íicha nuíwítáise iyúwa, cachàinacáiná núa Satanás íicha. Péemiacué comparaciòn: Cachàinicaalí aslali, idèniacaalí cayába icáapisáíwa, yásí icùaca icapèewa cachàiníiri iyú, yàasu nacáíwa iyéerica icapèe iricu, ipíchaná cayéedéeri yàanàaca imelùdacaténá íichani. Quéwa cawàwanáta áiba aslali yàanàaca cachàinírica capli íiwacali íicha, néese imawèniadaca íichawa capli íiwacali, yásí imelùdaca íicha icáapisáimi, yàsumi nacái yàacaténá yáapichéeyéi iríwani. Càita nacái Satanás idacùuca wenàiwica íiwitáise, cachàiníiri iyú ipíchaná namusúacawa íicha. Quéwa núata iwasàaca wenàiwica Satanás íicha cachàinacáiná núa Satanás íicha.

23 “Píacué càmiyéica abédanama íiwitáise núapicha, piùwidecuéca pimànica núa; càmitacué piyúudáa nùwacáidaca wenàiwica Dios irípiná, néese piyúudáacuéca Satanás iméeráidacaténá wenàiwica Dios íicha meedá”, íimaca yáí Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

24 Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yásí demonio iméeráacawa chùiri cáli íinata, yá icutáca iyamáacatáipináwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipináwa, néese íimaca íináidacawa íríwa: ‘Nuèpùacawa àniwa nupapèe néréwa yáara wenàiwicaca nùacatáiscatéwa íicha’, íimaca íríwa yáí demoniaca.

25 Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàaca wenàiwica cáiwitáiseri càide iyúwa cayábéeri capli natunuérica, nachùnìerica nacái cayába.

26 Néese demonio yàaca iwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiníyéi báawaca íicha. Néese macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwalículé nadacùacaténá íiwitáise. Yásí namànica wenàiwica írì báawéeri máiní íicha yáí idàbáanéerica demonio imàníricaté írì quéechacáwa”, íimaca yáí Jesúsca.

La felicidad verdadera

²⁷ Idècunitàacá Jesús icàlidaca nalíni, yá abéechúa inanái úumaca cachàiníri iyú:

—¡Casíimáica pìwali úara inanáica imàaquéechúacaté pimusúaca piicá èeri, úara idàwinèechúacaté píal! —úumaca.

²⁸ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Báisíta, quéwa cachàini yáwanái casíimáica uícha nía, cawinácaali wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái, namànica nacái càide iyúwa íimáaná! —ímaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

²⁹ Néeseté manùba wenàiwica nàwacáidáyacacawa mamáalàacata Jesús itéese. Yá Jesús idàbaca icàlidaca nalíni: “Báawaca náiwitáise níái wenàiwicaca iyéeyéica siùcade; nasutáca nuícha numànínápiná naicá yái càimíríca wenàiwica idé imànica. Càmita quéwa numànipiná nali càiri wawási. Numàacacáita naicáca numànínápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáaná.

³⁰ Càide iyúwaté Nínive iyacàlená mìnánáimi náalíanáwa Dios ibànùacaté nàatalé profeta Jonás, càita nacái numàacapíná wenàiwica náalíacawa nùwali, núa asíali Dios néeséerica, numànipinácáiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáaté.

³¹ Aiba èeriwa, Dios yùuwichàidápiná báawéeyéi wenàiwica, yásí níái wenàiwicaca iyéeyéica siùcade nabàlùápináwa Dios íipunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná íwali, càinácaali báawéeri namànírícaté. Néese Sur yáasu cáli icuèchúami càimíchúa israelita umichàápinácawa ucháawàacaténá naináwaná íwali níái israelitaca iyéeyéica siùca. Bàaluitécáiná ùanàca máini déecuise wàasu cáli ínatalépiná uémíacaténáté rey Salomón itàacái máini cáalíacáica, úalíacáinátéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáalíacáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáaníta nèewibàa, níái israelitaca, núa cachàiníríca íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, càicáaníta càmita neebáida nutàacái. Iná cabáyawanáca Dios íicáca nía.

³² Nía nacái càmiyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená írícu namichàápinácawa èeri imáalàacaalíwa Dios yùuwichàidápinácaali báawéeyéi wenàiwica. Néese níái israelitaca iyéeyéica siùca nabàlùápináwa Dios íipunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná íwali, càinácaali báawéeri namànírícaté. Yásí Nínive iyacàlená mìnánáimi nacháawàápiná israelitanái íináwaná íwali, bàaluitécáiná Nínive iyacàlená mìnánáimi nawènúadaca náiwitáisewa Dios írípíná néemíacáinaté profeta Jonás icàlidaca nalíni Dios inùmalcuíse. Néese, éwita nùyacáaníta nèewibàa siùcade, níái israelitaca, núa cachàiníríca íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, càicáaníta càmita neebáida nutàacái. Iná máini cabáyawanáca Dios íicáca nía”, íimaca yái Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

³³ Jesús íimaca nali: “Péemíacué comparacíon: Watùcuníacaali lámpara, càmita wabàani catácatalé, càmita nacái yàalusi írículé. Néese wamàacaca lámpara icánaca chènunibàa amalácatená wenàiwicanái írí iwàluèyécawa néré.

³⁴ Pituí nacái iyaca píri càide iyúwa lámpara pituicáiná imàacaca piicáca. Cayábacaali pituú, yásí amalánamaca piicáca. Quéwa, báawacaali pituú, néese catáca piicáidaca.

³⁵ Néese, yáí píináidéericawa piwàwalicúsewa iyaca càide iyúwa catuíri íiwitáise. Iná picùa cayába piwàwawa, masaquèeri iyú, picá cáininá piicáca áiba wawàsi Dios ichta, ipichaná catáca píiwitáise.

³⁶ Amalácaalí píiwitáise, canásíwacaalí catá píiwitáise, yásí píalíaca piicáca cayábèeri báawèeri íichaná, càide iyúwa lámpara icànacaalí píwali”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷ Idécanáamité Jesús icàlidacani wenàiwicanáí irí, yá abèeri fariseo imáidaca Jesús iyáacaténa iyáacaléwa. Inaté Jesús iwàlùacawa fariseo icapèe iriculé, yá yáawinacawa mesa iwéré.

³⁸ Yáí fariseo íináidacawa manúsíwata iicáidaca Jesús irí iicácáiná Jesús càmita imàni culto nacáiri íibataténa ícáapiwa éeréeri iyú, iyúwa fariseonáí íiwitáise iyáaná ipichawáise iyáaca iyáacaléwa.

³⁹ Quéwa Wáiwacali íimaca irí:

—Píacué fariseoca, pimànicuéca madécaná wawàsi éeréeri iyú càide iyúwaté piawirináimi yéewáidáanacué pía, yá macáí wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca píiwitáise. Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quírápieli nacáí wáibéeyéica íinatabàa. Quéwa máini báawaca píiwitáise piwàwalicúsewa càide iyúwa bacàa ipuniéchúacawa casaquèeri iyú, peedácáinacué píriwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacáí yáí báawéerica pimàníricuéca.

⁴⁰ ¡Píacué càimíyéica yáalíawa! ¿Càmitacué píalíawa Dios yáalimá iicáca piwàwaliculéwa càide iyúwa iicáaná nacáí macáí wawàsi wenàiwica yáaliméerica iicáca itúí iyúwa?

⁴¹ Quéwa, iwàwacutacué masacàaca pimànica píiwitáisewa piwàwalicúsewa quéechacáwa yéewanápinacué píaca catúulécaneyéyi irí cayábèeri ofrenda Dios irípiná. Masacàacaalícué pimànica píiwitáisewa, yásí masacàaca Dios iicacué macáita yáí pimàníricuéca.

⁴² “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué fariseoca! Pimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios irí abéerinama néená níái diyéyica imanùbaca pibànacaleca púbéeyéica, níái menta íbáiná, ruda íbáiná nacáí, macáí bànacalé íiwitáaná nacáí, càide iyúwaté Dios ichùllianacué pimàacaca irí nía ofrenda iyú sacerdotenái iyáapiná. Quéwa, càmitacué picùa wenàiwicanáí machacàníiri iyú, càmitacué nacáí cáininá piicáca Dios. Máinícué iwàwacutá càí pimànica, quéwa píacacué piyamáida pimàaca plasu cawèníriwa Dios irípiná ofrenda iyú.

⁴³ “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué fariseoca!, iwàwéeyéica máini yáawinacawa macáí wenàiwica yàacuésemi chènunibèeri yàalubáisi íinata néewáidacàalu irícu pimànicaténacué culto, yéewacaténacué naicáca pía iyúwa máiniyéyica cachàinica. Casímáicuéca piwàwa nacáí natàidacáinacué pía máini cáimíetaquèeri iyú bamuchúamibàa yàcalé áibanáí wenàiwica naicácaténacué natàidaca pía.

⁴⁴ “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa! Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa càliculli càimíyeyi wenàiwica yáalíawa alénacaalí càliculli iyaca, néese wenàiwica nàipínaca càliculli íinatabàa, quéwa càmita náalíawa nàipínaca casaquèeri íinatabàa. Càita nacáí áibanáí néemíaca péewáidáanacué nía quéwa càmita náalíawa casacàacuéca píiwitáise”, íimaca yáí Jesúsca.

⁴⁵ Iná abèeri yéewáidéeri wenàiwica templo irícu íimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, picàlidacáiná càiri tàacáisi fariseonái irí, íná pitàanica piyaca wàwali nacái báawéeri iyú, wía yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu —íimaca.

⁴⁶ Quéwa Jesús íimaca:

—¡Dios yúuwichàidapínacué pía nacái, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu! Péemiácué comparación: Càicuéca piade iyúwa náiwacanánái ichùuliyéica wenàiwica iwáacutáidaca máini imiéri wawási, néese càmita nayúudàa iwáacutáidacani, ibatàa nacáapi ipùata achúméeriina iyúpináta, càmita nayúudàa iwáacutáidacani. Càita nacái pichùuliacuéca wenàiwica namàninápiná madécaná càulenéri wawási píimacáinácué Dios iwàwacasa càì namànica, néese càmitacué pimàni càide iyúwa pichùullaná áibanái imànica.

⁴⁷ “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa!, píacué imàniyéica cayábanaméeyéi iicacánawa capii profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáubàa, piwàwacáináscué piwàwalica nía, Dios yàasu wenàiwica profetanámica piawirináimi inuényéicaté.

⁴⁸ Iná píasáidacuéca abédanama píiwitáise piawirináimi yáapichawa, cayábaca piicácuéca yái namàniíricaté; nanúacáinaté profetanái, néese cayábacuéca pimànica profetanáimi yàasu càlicullimi.

⁴⁹ “Iná Dios íimaca cáaliácáiri iyú: ‘Nubànùapíná profetanái, apóstolnái nacái nacàlidacaténá nutàacái israelitanái irí. Néese israelitanái namànipíná báawéeri abénaméeyéi irí, nanúapíná nacái áibanái néená’, càite íimaca yái Diosca.

⁵⁰ Yáciná Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíse yái piawirináimicué inúanacaté Dios yàasu wenàiwica profetanái, Dios idàbacatáiseocaté èeriquéi àta siùca nacáide.

⁵¹ Yáara idàbáanéerica nanúacaté ípidenéericaté Abel. Néese nanúacaté áibanái manùbéeyéi. Yáara nanuéricaté namáalàidáaná canánama ípidenáté Zacarías, yái profeta nanuéricaté templo ibàacháwalená irícu, bamuchúambàa náicha altar, templo nacái. Iná núumacué piri, Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíse yái piawirináimicué inúanacaté profetanái, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise.

⁵² “¡Dios yúuwichàidapínacué píawa, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu! Péemiácué comparación: Càicuéca piade iyúwa wenàiwica iyéeduéyéica capii yàasu llave, néese càmita nawàlùawa capii irículé, càmita nacái nabatàa áibanái iwàlùacawa. Càita nacái píacué: Ewitacué píaliácáanitawa càinácaali Dios itàacái íimáaná, càicáanita càmitacué piwènùada píiwitáisewa peebáidacaténáni, càmita nacái pibatàa áibanái yeebáidacani”, íimaca yái Jesúsca.

⁵³ Idécanámi càì Jesús íimaca nalí, yá calúaca nía báawanama, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseoca. Néese nadábaca nasutáca néemiawa Jesús manùba wawási ìwali nasàiwicacaténá irí wawási.

⁵⁴ Náalimáidaca naicáwani íimáanápiná áiba wawási báawéeri yéewanápiná nacháawàca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Néenialité madécaná mil namanùbaca wenàiwica nàwacáidáyacawa Jesús yàatalé naicácaténáni. Máinicáiná dàalaca néré wenàiwica, íná nabawáidáyacawa. Yá Jesús idábaca icàlidaca quéechacáwa yéewáidacalénái iríwani. Yá íimaca nalí: “Píacué píchawa fariseonái yàasu levadura. Yái

levadura ímáanáca càicanide iyúwa náiwitáise pucháibéeri, ipíchanácué nacái pucháibacuéca píiwitáise.

² Càmitacué píalimá píbàaca píbáyawanáwa càiripináta. Aibaalípiná macáita náalíacawa ìwali.

³ Iná macáita wawàsi pitàanírícuéca ìwali catéeri írìcu, áibaalípiná macáita néemiápináca amalánama ìwali. Macáita wawàsi pitàanírícuéca ìwali íbàacanéeri iyú áibanái ícha, picapèe imádáná írìcuwa, yásí áiba èeriwa náiríacawa capli ipùatalículé, yá nacàlidapínacani cachàiníri iyú macái yàcalé mìnaná írí”, íimaca yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

⁴ Jesús íimaca yéewáidacalénái íríwa: “Píacué nùacawéeyéiná, núumacuéca píri, càmita iwàwacutá cáaluéca pía náicha èeri mìnaná yáaliméeyéica inúacuéca pía, quéwa idécanáamicué nanúaca pía, néese càmita quirínama náalimá namànica píri báawéeri.

⁵ Quéwa nucàlidacuéca píri ìwali cawinácaalí iwàwacutá cáaluéca pía ícha: Iwàwacutácué cáaluca pía Dios ícha, yái yáaliméerica yeedácuéca picáuca, yúucacatenácué pía infierno írìculé. Báisíta, iwàwacutácué cáaluca pía ícha manuísíwata, ipíchanácué pímanica píbáyawanáwa, placaténácué nacái icàaluíná.

⁶ “Péemiácué comparación: Nawénda cinco namanùbaca púubéeyéi màsibèe pucháiba moneda iwalínápiná càmicáiná máini cawènica màsibèe. Quéwa Dios càmita iimáicha nía ibatàa abéeripiná, càmita Dios iimáichani, yái màsibèeca.

⁷ Càita nacái Dios icùacuéca pía. Dios yáalíacuécawa macáita píwali, àta càsimalénácaalícué píiwita íbáiná, yáalia nacáíwa Dioscáiná idéca iputàaca nía abénamata. Iná picácué cáalu píináidacawa píwàwawa, Dioscáiná íicácuéca pía iyúwa cawèníri yáwanái náicha macái púubéeyéi màsibèe manùbéeyéi”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

⁸ Jesús íimaca nalí: “Núumacué píri, cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica iináwanáwa yebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái, asiali Dios néeséerica, nucàlidapíná iináwaná ìwali nùasu wenàiwicacani Dios yàasu ángelnái yàacuésemi.

⁹ Aibacaalí quéwa càmita icàlida iináwanáwa yebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, néese nucàlidapíná iináwaná ìwali, càmita nùasu wenàiwicani Dios yàasu ángelnái yàacuésemi.

¹⁰ “Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa asiali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri ícha, yásí Dios imàcapíná iwàwawa íbáyawaná ícha. Quéwa áibacaalí itàaní báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, néese càmita Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná ícha.

¹¹ “Náibàapínácué píawa nacháawacatenácué piináwaná ìwali judiónái yéewáidacàalu írìcu, jueznái yàatalé nacái, yàcalé íiwacanáiná yàatalé nacái, quéwa picácué achúma píináidawa píwàwawa ìwali càinácaalí iyú yéewanápiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa, ìwali nacái yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí.

¹² Iwàwacutácaalípiná picàlidaca piináwanáwa, yásí Espíritu Santo yéewáidacué píawa, càinácaalícué iwàwacutánápiná picàlidaca nalí”, íimaca yái Jesúsca.

El peligro de las riquezas

13 Néeseté áiba asiali ibàlùericawa wenàiwicanái yèewi ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pichùulla nuénàsàiri yàaca nulí nùasupiná wáaniri yàasumi yéená —íimaca.

14 Jesús ímaca irí:

—Pía, nùacawéerináca, càmita nùanàa càide iyúwa juez imàniná nuémìacaténá wenàiwicanái nacháawàaca áibanái iináwaná ìwali, càmita nacái nùanàa nuseríacaténá nániri yàasumi yèewi —íimaca yái Jesúsca.

15 Néese Jesús ímaca nacái:

—Piicácué píchawa cayába. Picácué piwàwa peedáca piríwa mamáalàacata cawèñiri wawási. Wáalímáca wàyaca casímáiri iyú éwita canácaalí walí manùba cawèñiri. Ewita wenàiwica idèniacaalí yàasuwa madécaná cawèñiri, càicáaníta càmita yáalimá yáalíacawa asáisi ìyacaalípiná madécaná camuí — íimaca yái Jesúsca.

16 Néese Jesús yéewáidaca nía. Yá ímaca nali: “Péemìacué comparación: Iyacaté càasuíri asiali, idènièricaté madécaná ibànacalewa. Néese áiba camuíté càasuíri yeedáca manùba ìyacanási ibànacale íchawa.

17 Néese càasuíri íináidacawa, yá ímaca iríwa: ‘¿Càinásica iwàwacutá numànica? Canáca nulí cayába capíi imanùbaca nùwacáidacatalépiná yàacási yái nuedéerica nubànacale íchawa’, ímaca iríwa.

18-19 Néese ímaca iríwa àniwa: ‘Siùca nùalíacawa càinácaalí numàninápiná. Nucàlàliapiná nucapèewa nuchùnìacaténá àniwa manuínáméyeyí iyú nabàlùacawa yéewanápiná nucùaca nalicu macáita yái nubànacaleca nuedéerica, macáita nùasu nacáíwa. Nésecáwa, yásí nùumaca nulíwa: Pía, nùacawéerináca, siùcade pidènlaca manùba cawèñiri picuèrica pirípináwa pìyacaténá iyú madécaná camuúpiná. Iná piyamáida piawawa, piyáa piyáacaléwa, piira nacái, casímái nacái piwàwa’, ímaca iríwa yái càasuírca.

20 Quéwa Dios ímaca irí: ‘Pía asiali máiwitáiséerica. Yáta catáquéi péetáwa. Néese macáita yái piwacáidéerica pirípináwa, áibanái needápiná nalíwani macáita, áibanái wenàiwica càmiyéica píalía ìwali’, ímaca yái Diosca.

21 Càita ìyaca cawínácaalí wenàiwica ìwacáidéericáita iríwa meedá cawèñiri yàasupináwa, càmfiri quéwa imàni càide iyúwa Dios iwàwáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

22 Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Péemìacué cayába: Picácué achúma píináidáanícawa piwàwawa ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, piyacaténácué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacái peedáca píbàlepináwa, píwalicaténácué píbàlewa.

23 Máiníri cawènica wacáuca yàacási ícha. Wainá nacái máiníri cawènica bàlesi ícha. Dios idéca yàaca wacáuca cháí èeri irícu, wainá nacái cawèñiri iná yéewa wáalíacawa yàanápiná walí wawási càmfírca máiní cawènica, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

24 Piicáidacué nali níai cùpíraca. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadèniacatalépiná nabànacale ìyacanáwa. Quéwa Diosta yàaca nayáapiná. Néeni, ¡máinicuéca cáinináca Dios iicáca pía náicha níai màsibèeca! Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanácué pía nacái.

25 Néese, éwitacué píináidáanícaaliwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmítacué píalimá cáala pimànicuéca picáucawa, ibatàa abéeri hora piná, càmítacué píalimá càì.

26 Càmicáinacué píalimá pimànica càiri achúmèeri wawàsi, íná canéeri iwèni meedá píináidacaalícuéwa piwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

27 “Piicáidacué càinacaalí íiwinási nadàwinàcawa: Càmita náibaida. Càmita nacái needá sáawáli namàniiripiná nabàlewa. Quéwa núumacué pírí nadèniaca náiwínáwa cayábèeri iicacánáwa rey Salomón ibàle ícha, éwitaté máinicáaníta càasuca Salomónca.

28 Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábèeri iicacánáwa, éwita masicái nàycáaníta malééná èeri meedá manacúalibàa, néese táwicha, yá wenáiwica neemàcani quichái iyú. Dios imànica cayábèeri masicái írì waiquéerica càiride iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píalíacawa Dios yàanápinácué píbàlepiná nacái. ¿Cánacué càmita manuí píináidacawa piwàwawa Dios ìwali icùanápinácué píá?

29 Picácué píináidáaníwa mamáalàacata càinacaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa. Picácué máini achúmaca píináidacawa piwàwawa ìwali mamáalàacata.

30 Níacáiná macái èeri m̀nanái càmiyéica Dios yéenibeca náináidáanícawa nawàwawa ìwali, yái wawàsica. Quéwa iyacué pírí Wáaniri Dios yáaliéricawa càirínacaalí wawàsi píamápuèricuéca.

31 Píalimáidacué pimànica càide iyúwacué Dios ichùullaná pimànica, macái pichàini iyúwa, yásí Dios yàacué pírí nacái macáita càinacaalícué píamápuèrica”, ímaca yái Jesúsca.

Riqueza en el cielo

32 Jesús ímaca yéewáidacalénái írìwa: “Picácué cáalu píá, píacué nùasu ovejanáica; máisibáwanáitacué píá, quéwa Wáaniri Dios idéca yeedácuéca píá imàacáanápinácué yàasunáica píá, icúacaténácué píá.

33 Piwéndacué píasuwa. Placué iwèninámi catúulécanéeyéi írì. Yásí pidèniápinácué cawènisíwèeri càmiirica imáalàawa Dios yèeripinácué pírí chènuniré, aléera càmicataléca éwisàimipinácué píichani, càmicatalé cayéedèeri yáalimá iwàlùacawa, càmita nacái cuwéé imáalàidacuéca píichani.

34 Yásí píasucué cawènírisíwa ìyapiná chènuniré, íná piwàwapinácué píyaca chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Hay que estar preparados

35 Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái írìwa: “Pichùniacué píiwitáisewa picúacaténácué nùacawa néese. Péemiacué comparación: Piyacué càide iyúwa wenáiwica idécanámi ìwalica ibàlewa, ipucúadaca nacái yàasu lámparawa.

36 Picúacué nùacawa néese càide iyúwa áibanái íbaidéeyéica nacúacaalí náiwacaliwa yèepùacawa casamiento néese, áibanái imànicatalé fiesta nacásàacadénáamiwa. Nacúaca náiwacaliwa yàacawa néese àta yàanàacataléta casamiento néese, yéewanápiná nàacúaca írì capli inúma ráunamáita yàanàacaalípiná imáidaca.

37 Yái náiwacali yàanàacaalípiná, yá yàanàacaalí nía càmiyéica iimá, yásí casíimáica yàasu wenáiwicanái. Péemiacué cayába, yái náiwacali ichùnìapináca yàasuwa iwacúacaténá nalí nayáapiná.

38 Casíimáica níawa, náiwacali yàanàacaalí nía càmiyéi iimá, éwita yàanàacaalí néré catá bamuchúami, càmicaalí nacái, cacámáaléwa nacái.

39 Péemìacué comparación: Capii íiwacali yáalíacaalítéwa càinácaalípiná hora irícu cayéedéeri yàanàcatá, néese càmita ibatàa nàacùaca capiinùma nayéedùanápíná ícha yàasutá. Càmita quéwa capii íiwacali yáalíawa càinácaalípiná hora irícu cayéedéeri yàanà.

40 Càita nacáicué pía. Pichùnìacué píiwítáisewa picùacaténacué nùacawa néese, núa asiali Dios néeséerica, nùacáináwa néese càmicatáipínátacué picùa nùanàa”, íimaca yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

41 Néeseté Pedro isutáca yémìawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿picàlidasica yái comparaciónca péewáidacaténá wíawamita wía péewáidacaléca, càmicaalí nacái, péewáidasica canánama wenàiwica? —Íimaca yái Pedroca.

42 Néese Wáiwacali íimaca: “Péemìacué comparación: Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa capii íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéeri nacái íiwacali itàacáíwa machacàníri iyú. Iná yái capii íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapèe íchawa, yá ichùulíaca yàasu wenàiwicawa icùanápíná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapíná èeri imanùbaca.

43 Néesecáwa íiwacali yàanàcaalípiná àniwa, yá casímáica yàasu wenàiwica imànicaalícáwa iyaca càide iyúwa íiwacali íimàanáté irí.

44 Péemìacué cayába, yái íiwacali imàacapíná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yáacáiná yàasu wenàiwica íbaidaca cayába íiwacali iríwa, idècunitàacá canáca yái íiwacalica.

45-46 Quéwa yái íiwacali yàasu wenàiwicaca iyúunáidacaalí íiwacali idècuniacawa mamáalàacata, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéiwa íbaidéeyéica, yá iyamáidaca íbaidaca iyáacaténá manuí iyáacaléwa, ìiraca nacái, icàmáanápíná nacái, yáta íiwacali yàanàapínáca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàaca, áiba hora nacái càimíri yáalíawa iwali íiwacali yàanàanápíná. Yásí íiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica, càide iyúwa yùuwichàidáaná wenàiwica càmíyéica yeebáida itàacái.

47 “Cawinácaalí yàasu wenàiwicanái yáaliyéicawa càinácaalí náiwacali iwàwáaná namànica, quéwa càimíyéica icùa íiwacali yàanàaca, càimíyéica yeebáida nacái íiwacali itàacáíwa, yá náiwacali icapèedáidapíná níawa manùba yáawiría cachàiníri cabèesi iyú.

48 Néeseta quéwa cawinácaalí yàasu wenàiwica càimírca yáalíawa cayába càinácaalí íiwacali iwàwáaná yàasu wenàiwica imànica, néese imànicaalí íbáyawanáwa, yásí íiwacali icapèedáidaca báawatatàani. Cawinácaalí yáaliyéicawa cayába, iwàwacutá namànica máiní machacàníri iyú. Cawinácaalí yàasu wenàiwica íiwacali imàaqueeyéica icùaca manùba, iwàwacutá nacùaca nía máiní cayábéeri iyú náicha áibanái càimíyéica icùa manùba”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús es causa de división

49 Néeseté Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri irículé, iná càulenéeri wawási yàanàapínáca macái èeri mìnaná íwali càide iyúwa quichái yeemácaalí wenàiwica; yá ímáiní nuwàwa quichái idàbaca ipucúacawa ráunamáita!

⁵⁰ ¡Iwàwacutápiná nùuwichàacawa cáiwíiri yùuwichàacáisi iyú, yá máini báawaca nuínáidacawa nuwàwawa siùcade àta numáalàidacatalépináta nùuwichàacawa!

⁵¹ Picácué pínáidawa wenàiwicanái nàypiná matuíbanáita náapichawáaca nùanàacáaníta aléi èeri iriculé. ¡Cámíirita! Néese, càmita abédanama náiwitáise nùwali.

⁵² Siùcáisede nàyacaalí cinco namanùbaca néenánái, yásí máisiba càmita abédanama náiwitáise pucháiba yáapicha, càita nacái, càmita abédanama pucháiba íiwitáise máisiba yáapicha.

⁵³ Asiali yùuwideca imànipináca ìiriwa. Iiri nacái yùuwideca imànipiná yáaniriwa. Inaná ùuwideca umànipináca úduwa. Úidu nacái ùuwideca umànipiná úatúawa. Ua nacái ucuíruca ùuwideca umànipiná uinìruwa. Uinìru nacái ùuwideca umànipiná ucuíruwa, níacáiná abénaméeyéi néená neebáidapiná nutàacái, quéwa áibanái càmita neebáidapiná nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ Yá Jesús íimaca wenàiwicanái irí: “Péemlacué comparación: Chái Israel yàasu cáli íinata, piicáacalcué manùba acalèe namichàacawa èeri iwàlùacatáisewa, yásí píimacuéca piríwáaca: ‘Aca uníara wàatalé’. Yásí yùuwàacawa.

⁵⁵ Néese cáuli ipùacaalí sur néese, yásí píimacuéca ùuleca cáminá walíwa. Yásí ùulecani.

⁵⁶ ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Píalíacuécawa càinácaalí íimáaná yái acalèe íicacánáwa, cháí cáli nacái. Iná píalíacuéca nacáíwa càinácaalí íimáaná yái Dios imànírica siùca, quéwa picàlidacáitacué pichìwawa càmitasacué píalíawa cawinácaalí núa”, íimaca yái Jesúsca.

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ Jesús íimaca nalí: “¿Cánacué càmita pínáidawa machacàniri iyú pimànínapínacué cayábèeri?

⁵⁸ Pisutá Dios íicha caquialéta imàacáanápiná iwàwawa pibáyawaná íicha, ipíchaná yùuwichàidaca pía. Càmicaalí càì pimàni, yásí Dios iyaca pirí càiride iyúwa piùwide. Péemia comparación: Piùwide itécaalí pía icháawàacaténá piínáwaná iwali nacuèrinánái irí, yá iwàwacutá pitàanica yáapicha éeréta àyapulcubàa. Pisutá íicha wawàsi caquialéta imàacáanápiná iwàwawa pibáyawaná íicha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí pisutá íicha càì, yásí juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapiná píawa presoíyéi ibànaliculé, nacapèedáidacaténá píawa.

⁵⁹ Péemia cayába. Canácatáita namusúawa nàuwichàacái íichawa presoíyéi ibàna iricuise àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacálewa macáita, àta abèeri centavo piná, yái centavo namáalàidáaná canánama. Càita nacái càmita píalimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càiripináta”, íimaca yái Jesúsca.

13

Importancia de la conversión

¹ Néenialité abénaméeyéi wenáiwica nàacawa Jesús yàatalé, yá nacàlidaca Jesús iríni, Pilato gobernador imàacacaté yàasu úwináíwa inúaca wenáiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi. Yáté Galilea néeséeyéi íiranámi yèewiawawa napíra íiranámi yèewiwa, níái píràimica nanuéycaté sacrificio piná nàacaténá Dios

icàaluíniná. Uwináí inúacáiná nía mawiénita irí yáni nanúacatái napìrawa, íná yéewa náiranámi yèewiacawa napìra íiranámi yèewiwa.

² Néese Jesús íimaca nalí: “Níara Galilea yàasu cáli néeseyéyica néetácatéwa máini báawéeri iyú. Iná cawàwanátacué piyúunáidaca cabáyawanácaté nía náicha canánama iyéyéyica nàasu cáli íinata.

³ Núumacué pirí, càmitaté cabáyawaná nía áibanáí íicha. Néese càmicaalícué piwènuada píiwitáisewa Dios iripiná, yásí péetápinácué nacáíwa méetáuculé Dios íicha.

⁴ Péemiacatécué nacáí naináwaná ìwali áibanáí dieciocho namanúbaca yéetéyéyicatéwa Siloé néré chènuníri capli yúuwàacáinátéwa náinatabàa. Picácué píináidawa cabáyawanéyéyica nía náicha macáita Jerusalén iyacaléná mnanáica.

⁵ Núumacué pirí, càmitaté cabáyawaná nía áibanáí íicha. Néese càmicaalícué piwènuada píiwitáisewa Dios iripiná, yásí macáita péetápinácué nacáíwa méetáuculé Dios íicha”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la higuera sin fruto

⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa, náalíacaténáwa mesúnamáita Dios yúuwichàidáanápináté israelitanáí. Yá íimaca nalí: “Aiba asiali idèniacaté higuera yéetaná yàasu uva ibànacaléná yèewiréwa. Yàaca íicácaténá idènièricaalí iyacanáwa yái àicuca, quéwa canáca yàanèeri iyacanáca.

⁷ Iná bànacalé íiwacali íimaca yàasu wenàiwica iríwa icuèrica uva ibànacaléná: ‘Piicá yái àicuca. Nudéca nucutáca iyacaná máisiba camuí imanúbaca. Yá canáca iyacaná. Iná piùcani. Canápináta meedá wamàaca ibàlùacawa cháí màyacanéeri’, íimaca.

⁸ Quéwa yái icuèrica bànacalé íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, pimàaca ibàlùacawa cháí quíritàacáwa abéeri camuípiná. Yá nubàsabàsáidaca itéesebàa cáli, nùwacáidapiná nacáí piráí ìyami cayábacaténá irí cáli.

⁹ Yá cawàwanáta càyacanácani. Néese quéwa màyacanácaalí mamáalàacatani, yásí piùcapani’, íimaca íiwacali iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana en el día de reposo a una mujer jorobada

¹⁰ Aiba sábado judiónáí iyamáidacatáicawa, Jesús yéewáidacaté nía néewáidacàalu irícu.

¹¹ Uyaca néeni cáuláiquéechúa inanáí. Demonio yúuwichàidacaté úa dieciocho camuí. Càmita demonio ibatàa ubàlùacawa machacànita, canásíwa, cawaalíca úa mamáalàacata.

¹² Néese Jesús íicáca úa, yá imáidaca yàataléwa úa. Íimaca ulí:

—Pia inanáí, nuwasàaca pía uláicái íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús imàacaca ícáapiwa ùwali úái inanáica. Yáta cayábaca úa. Yá úlímáca ubàlùacawa machacànita. Yá udábaca úaca Dios irí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa yái néewáidacàalu íiwacali íicáca Jesús ichùnianá úa càide iyúwa íibaidacalésí, íná calúacani Jesús yáapicha Jesús ichùnìacáiná úa sábado irícu nayamáidacatáicawa. Yá néewáidacàalu íiwacali íimaca wenàiwicanáí irí:

—Iyaca walí seis èerita wáibaidacatáipiná. Iwàwacutácué pianàaca quéechacáwatá ichùnìacaténácué píatá, càmita siùca èeri sábado wayamáidacatáicawa —íimaca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Píacué pucháibéyéyica íiwitáise, péemiacué comparación: Macáitacué piwasàaca pipiranáíwa pacá itéyéyica yàasusi, burro nacáí pitécaténácué nàiraca úni siùca èeri wayamáidacatáicawa.

16 Néeni, ζcánacué càmita pibatàa uèpunícawa cayába siùca èri wayamádacatáicawa úái Abraham itaquétúanámica, úái inanái Satanás idacuéchúa uláicái iyú dieciocho camuí? —Íimaca yái Jesúsca.

17 Idécánáami Jesús icàlidaca nalíni, yá báica yùuwidenái wenàiwicanái yàacuèsemi. Quéwa macáita wenàiwica casímáica nawàwa naicácáinaté yái Jesús imàníríca íwítáise cachàiníri iyúwa, yái càmiríca áibanái wenàiwica idé imànica.

La parábola de la semilla de mostaza

18 Jesús íimaca nalí nacái: “Siúcade nucàlidacué pírí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

19 Yái Dios icùanáa yàasu wenàiwicawa òyaca càide iyúwa achúméerfina mostaza íimi, asiali ibànéerica ibànacale yèewiwa. Máini achúméerfínaca yái íimica, quéwa idàwinàcawa manuripiná mamáalàacata càiride iyúwa àicusíwa. Máiníri manuicani, íná yéewa màsibèe nàanàaca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana íinata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

20 Jesús íimaca nalí nacái: “Siúcade nuéwáidacué pía comparación iyú píalíacaténacuéwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

21 Càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewiàdaca levadura máisibàawiríacatái harina yèewi, yéewanápiná macáita íbesi inísiàcawa”, íimaca yái Jesúsca.

La puerta angosta

22 Néeseté idécunitàácawa Jesús yèepunícawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá ichàbacawa áibanái iyacàle írìcubàa imanùbaca, manuínaméeri, pùubéeri nacái yàcaléca. Yá yéewáidaca wenàiwicanái néenibàa nacái.

23 Aiba wenàiwica isutáca yéemiàwa Jesús:

—Wáiwacali, ζmáisibàwanáitasica wenàiwica níara Dios iwàsèyéipínaca yàasu yùuwichàacáisi íichawa? —Íimaca.

24 Jesús íimaca írì:

—Píalímáidacué macái pichàini iyúwa peebáidacatená nutàacái. Máini càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacái, nawàlùacatenáwa Dios iyacàle írìculé, càide iyúwacué càulenáaná wawàlùacawa máucuíri caplí inùma írìcubàa. Núumacué pírí madécaná wenàiwica nawàwapiná nawàlùacawa Dios iyacàle írìculé iyéerica chènuniré Dios icùacataléca macáita, quéwa càmita nàalimápiná, càmicáinaté neebáida nutàacái báisíri iyú.

25 Numànípiná càide iyúwa caplí íiwacali imàníná. Nudécánáami nubàllaca caplí inùma chènuniré, yásí piacué iyéeyéica méetàuculé caplí íicha, pianàapínacuéca inùma néré, yá pimáidapínacuéca nulíwa: ‘Wáiwacali, piacúa walíni’, càipínacué píimaca nulí. Quéwa núumacuéca píríwa: ‘Càmitacué nùalía nuicáca pía sísiánéyéicaalícué pía’, càì núumacuéca pírí.

26 Néese píimapínacuéca nulí: ‘Wayáacaté wayáacaléwa píapicha. Péewáidacaté wía wayacàle yàasu calle írìcubàawa’, càipínacué píimaca nulí.

27 Quéwa núumapínacué pírí àniwa: ‘Nudéca núumacuéca pírí, càmitacué nùalía nuicáca pía sísiánéyéicaalícué pía. Piacuéwa nuícha macáita piacué imàníyéica íbáyawanáwa’, càipínacué núumaca pírí.

28 Yá píicháanípinacuéca néenibàawa, píamíadapínacuéca piyéiwa piùwìchàacái iyúwa, píicácáinacué píawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái, macái

profetanái nacái nàyaça Dios ìyacàle ìricu, icùacataléca macáita chènuniré, piacué quéwa piúcapináuécawa méetàuculé.

²⁹ Madécanaáciná wenàiwica nàanàpiná néréwa, macái cáli nééséeyéica, norte nééséeyéi, sur nééséeyéi nacái, este nééséeyéi nacái, oeste nééséeyéi nacái, nayáacaténá nayáacaléwa Dios ìyacàle ìricu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

³⁰ Néese abénaméeyéi càmiyéica máini cachàini siúcade cháì èeri ìricu áiba èeriwa máini cachàinica níata áibanái ícha. Aibanái nacái cachàiniyéica siúcade, áiba èeriwa càmita máiniyéi cachàinica níata èeri imáalàacaalípináwa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³¹ Yáté èerica abénaméeyéi fariseonái nàanàca Jesús yàatalé. Yá náimaca Jesús irí:

—Ara, piacàatétawa, rey Herodes iwàwacáiná inúaca pía —náimaca.

³² Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Piacuéwa rey Herodes yàatalé, yáara cachiwéerica. Píimacué irí càì: ‘Péemia cayába, malééná èeri quirítàacáwa núuca demonio wenàiwicanái ícha, nuchùnia nacái cáuláiquéeyéi. Néese mesúnamáita numáalàidaca numànica nuúbaidacaléwa’, càì píimacué iríwa.

³³ Quéwa iwàwacutá nuèpunicawa malééná èeri quirítàacáwa àta nàanàacataléta Jerusalén ìyacàlená ìriculé, níacáiná israelitanái nanúacaté batéwa macáita Dios yàasu profetanái Jerusalén ìyacàlená ìricu. Iná iwàwacutá núa nacái nuétácawa néenibàa.

³⁴ “¡Piacué Jerusalén ìyacàlená mìnánica, piacué inuéyéica Dios yàasu profetanái, inuéyéica nacái wenàiwica íba iyú, níai wenàiwica Dios ibànúeyéica icàlidacaténacué píri táacáisi inùmallcuise! ¡Manùba yàawiría nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucùaca pía càide iyúwa cawámai úwacáidacaalí uénibewa ubáiná yáapísewa! Quéwa càmitacué piwàwa nucùaca pía.

³⁵ Iná péemiacué cayába, máiséeyéipiná picapèemicuéca idecanáami piùwidenái imànicuéca píipunita ùwicái; nùmacué nacái píri, càmitacué piicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèerica Wacuèriná Dios ípidená ìwali, Dios ibànuerica walí!’ càipinacué píimaca nùwali —ímaca yái Jesúsca.

14

Jesús sana a un enfermo de hidropeía

¹ Aiba sábado judionái iyamáidacatáicawa, Jesús yàacawa iyáacaténá iyáacaléwa abèeri fariseo íiwacaliná icapèe ìricu. Nàyaça néenibàa áibanái fariseo nacái íicáidéeyéica ìyaca Jesús irí, naicácaténá asáisi imànicaalí áiba wawàsi nacháawèeripiná iináwaná ìwali ìwalíise.

² Iyaca abèeri cáuláiquéeri nacái Jesús íipunita. Yái cáuláiquéerica yéenéeriwa macáita ìwalísewa.

³ Néese Jesús isutáca yéemlawa níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo ìricu, nía nacái fariseonái. Yá íimaca nalí:

—¿Cáinacué píináidacawa? ¿Dios imàacásica wachùnliaca cáuláiquéeyéi wenáiwica siuca èeri sábado wayamáidacatáicawa? —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Quéwa masànata ícha nía meedá. Néese Jesús imàacaca icáapiwa ìwali yái cáuláiquéerica, yá ichùnliacani. Yá Jesús imàacaca asiali yèpùacawa náicha matuìbanáiri iyú.

⁵ Néese Jesús íimaca fariseonái irí:

—Nucàlidacué pirí comparación: Abéericaalícué pìiri, càmicaalí nacái, pipìra pacá, yúuwàacaalíwa utàwi nacáichúa iriculé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pimúsúada caquialétani, éwita sábadocáaníta, yái èeri wayamáidacatáicawa? Iná ¿cánácué càmita píalíawa Dios imàacaca wachùniaca cáuláiqueyéi wenàiwica macái èeri imanùbaca, sábadò nacái? —Íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese báica nía, càmita náalimá nacàlidaca írini, Jesús imawèniadacáinaté nía.

Los invitados a la fiesta de bodas

⁷ Níai aslanái fariseo imáidéeyéicaté néré nacutáca náawinacatáipináwa cáimiétacanéeyéi yàasu yàalubáisi íinata, cáimacáicáiná naicáca níawawa, nawàwacáiná nacái áibanái naicáca nía cáimiétaquéeri iyú. Jesús iicáicáiná namàníiná, iná yàalàaca nía comparación iyú. Íimaca nalí:

⁸ —Aiba imáidacaalí pía fiesta casamiento nérépiná, picá píawinawa cáimiétacanéeyéi yàasu yàalubáisi íinata yácáiná cawàwanáta áiba wenàiwica yàanàaca, capli íiwacali imáidéerica néré, cachàiníríca píicha.

⁹ Néese capli íiwacali, yái imáidéericuéca pía pucháiba, yàanàapíná píatalé, yá íimápiná píriwa: 'Pimàaca áiba yáawinacawa píatalé', càipíná íimaca píri. Néese báica pía meedá naicáicáiná piwàwacutáaná píaca píawinacawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmiyéi cáimiétacaná yáawinacatáíwa, déeculé capli íiwacali íicha.

¹⁰ Íwàwacutá càì pimànica: Namáidacaalí pía, yá píawinawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmiyéi cáimiétacaná yáawinacatáíwa, yéewanápiná capli íiwacali yàanàaca néré, yásí íimaca píri: 'Núacawéeriná, pichàbawa áibacatalé cáimiétacanéeyéi yáawinacatáicawa', càipíná íimaca píri. Càita áibanái yáawinéeyéicawa píapícha mesa iwéré naicápiná capli íiwacali iicáca pía cáimiétaquéeri iyú.

¹¹ Cawinácaalí wenàiwica cáimacáiyéica iicáca yáawawa, Dios imàacapíná báica nía, càmiyéi nacái cachàini. Néese cawinácaalí wenàiwica càmiyéica cáimacái iicáca yáawawa, Dios imàacapíná cáimiétacanáca nía, cachàini nacái — íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese Jesús íimaca capli íiwacali irí imáidéericaté Jesús néré:

—Pimáidacaalí áibanái nayáacaténá nayáacaléwa píapícha, picá pimáida píacawéeyéináwa, nía nacái péenánáíwa, nía nacái píawíríca yéenáca, nía nacái cásuíyéica iyéeyéica mawiénita píri; níacáiná áibaalípiná náalíacawa iwàwacutáaná namáidaca nàataléwa pía nacái piyáacaténá piyáacaléwa náapícha. Càita napáyaidaca pía yàacàsi íwalíná pièricaté nalí. Quéwa càmita cayaba càì pimànica.

¹³ Néese pichùniacaalí manùba yàacàsi áibanái iyáapíná, yá pimáida catúulécanéeyéi wenàiwica, báawéeyéi iiná nacái, éeruíyéi yàabàli nacái, matuíyéi nacái.

¹⁴ Yásí casíimáipínáca piwàwa càmicáiná náalimá napáyaidaca pía àniwa. Yásí Dios imàaca píriwa cayábasíwéeri cawèníiri chènúníiséerica áiba èeriwa namichàacaalípináwa yéetácáisi íicha macáita wenàiwicanáimi cayábéeyéica íiwitáise —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la gran cena

¹⁵ Néeseté idécanaámi Jesús icàlidaca nalíni, yá áiba yáawinéericawa néenibàa iyáacatená iyáacaléwa náapicha íimaca Jesús irí:

—¡Casíimáipinácani cawinácaalí wenáiwica iyéeripináca iyáacaléwa manùbéeyéi yáapicha Dios iyacàle iricu Dios icùacataléca macáita chènuniré! —íimaca.

¹⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemla comparación: Càasuíri asiali ichùnìacaté madécaná yàacàsi icapèe iricuwa iwacùacatená manùbéeyéi wenáiwica yèewi nayáapináni. Yá imáidaca néré manùba wenáiwica.

¹⁷ Néese yéenáiwana yàanàca nayáanápíná nayáacaléwa, yá ibànùaca yáasu wenáiwicawa icàlidacatená nalíni níai wenáiwicaca càasuíri asiali imáidéeyéicaté. Yá íimaca nalí: ‘Aqúialécué macái, nudéca nuchùniaca macáita’, íimaca nalí.

¹⁸ Néeseta quéwa macáita nacàlidaca càmìtasa náalimá nàacawa néré. Yái idàbáanéerica íimaca: ‘Nudéca nuwèniaca cáli bànacalé yàalupiná. Iwàwacutá nùacawa néré nuicácaténá néréni. Pimàni nulí cayábèeri picàlidaca píiwacali iríwani càmìta nùalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca irí.

¹⁹ Aiba íimaca irí nacái: ‘Nudéca nuwèniaca diez namanùbaca pacá íibaidéeyéipíná. Iwàwacutá nùacawa néré nùalimáidacatená nía asáisi náibaidacaalí cayába. Pimàni nulí cayábèeri, picàlidaca píiwacali iríwani càmìta nùalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca irí.

²⁰ Aiba íimaca irí àniwa: ‘Nudéca nuedáca nùacawéetúapínáwa, íná càmìta nùalimá nùacawa néré’, íimaca irí.

²¹ Néese yái yáasu wenáiwicaca yèepùacawa íiwacali yàataléwa. Yá icàlidaca irí naináwaná. Néese calúaca yái íiwacalica. Yá íimaca yáasu wenáiwica iríwa: ‘Piacàtétawa yàcalé néré. Picutáca wenáiwica carretera manuínaméeyéi iricubàa, àyapu pùubanaméeyéi iricubàa nacái. Pimáida catúulécaneeyéi yàanàacatená nupapèe néré, nía nacái éeruíyéi yàabàli, nía nacái yàana ituwíeyéicawa íicha, nía nacái macàwéeyéica’, íimaca yái íiwacalica.

²² Néese yáasu wenáiwica imáidaca nía. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíiwacali, nudéca numànica càide iyúwa píimáaná nulí, quéwa càmitàacá ipuníawa yái picapèca’, íimaca irí.

²³ Néese íiwacali íimaca irí: ‘Piawa macái àyapu imanùbaca chuitaliré yàcalé íicha, ànalímalé nacái àta alénacaalí nàyaca wenáiwica. Pité néese wenáiwica nawàlùanápínáwa, yéewanápíná ipuníacawa yái nupapèca’, íimaca yái íiwacalica.

²⁴ Níacáiná idàbáanéeyéica wenáiwicaca numáidéeyéicaté quéecha, nùumacuéca píri, canácata nénéa iyáapíná iyáacaléwa nuchùniéerica nupapèe iricuwa”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Madécaná wenáiwica yèepunicatéwa Jesús yáapicha, yéewáidacalécaténá nía. Yá Jesús iwènùna iicáidaca nalí. Íimaca nalí:

²⁶ “Píwàwacaalícué nuéwáidacaléca pía, néese iwàwacutácué cáinináca píicáca núa íicha yái cáinináanáca píicáca píaniricuéwa, píatúa nacáíwa, píacawéetúa nacáíwa, péenibe nacáíwa, péenánái nacáíwa, íichacué nacái yái cáinináanáca píicáca píacáwaca. Càmicaalícué cáininá píicáca núa íicha yái cáinináanáca píicáca nía, néese càmìtacué yéewa nuéwáidacalécuéca pía.

²⁷ Píwàwacaalícué píacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, iwàwacutácué matuíbanáiri iyú píimàcaca áibanái yùuwicháidaca pía, éwita naicáanícaalícué píquíná, éwita nanúacaalícué píawa peebáidacáiná nutàacái, càide iyúwa

iwàwacutácaalí nawáacutáidaca nàasu cruzwa cawinácaalí yéetéeyéipinácawa cruz ìwali. Iwàwacutácué nacái pimànica mamáalaacata càide iyúwa nuchùulianácué pía. Càmicaalcué càì pimànica, néese càmitacué pialimá nuéwáidacalécua pía. Iná iwàwacutácué pìináidacawa cayába quéechacáwa asáisi pialimácaalícue nuéwáidacaléca pía.

²⁸ Péemiácué comparación: Abéericaalí péenácué iwàwa imànica chènuníri capli, quéechacáwa yáawinacawa iputáaca cayába capli iwènìpiná yáalífacaténáwa asáisi idènlacaalí iwènìpiná imáaláidacaténá imànica capli.

²⁹ Néese, càmicaalí càì imàni, néese idécanáami dàalaca imànica cáli ibàlùadacaténá capli ìba ìnata, càmita yáalimá imáaláidaca imànica capli. Yási macáita wenàiwica iiquéeyéica capli yéenámi, nadàbapiná naicáanica asiali iquíniná.

³⁰ Yá naimapínaca ìwali: ‘Yái asiali idàbacaté imànica chènuníri capli, néese càmita yáalimá imáaláidaca imànicaní’, càipiná naimaca, naicáanica iquíniná.

³¹ Péemiácué áiba comparación: Aiba nacuèrinásàiri iwàwacutácaalí imànica ùwicái áiba cáli ìpunita, quéechacáwa yáawinacawa ìnáidacaténáwa cayába asáisi yáasu úwinái diez mil namanúbaca náalimácaalí namawèniadaca náichawa áiba cáli icuèriná yáasu úwinái veinte mil namanúbaca.

³² Néese càmicaalí yáalimá imawèniadaca ìchawa nía, yási ibànùaca yáasu wenàiwicanáíwa áiba cáli icuèriná yàatalé, ipíchawáise yàanàaca mawiénita, nasutácaténá néemiawani càisimalénácaalí iyú iwàwacutá ipáyaidaca ìchawani, yéewanápiná imàacaca nàyaca matuìbanáita.

³³ Càita nacái iwàwacutácué pìináidacawa cáalífacáiri iyú asáisi pialimácaalícue pimànica càide iyúwa nuchùulianá pía, yácáiná, càmicaalcué pimáaca piyáwawa ìcha macáita piasumica, néeseecué canáca yéewanáwa nuéwáidacaléca pía”, ìimaca nalí yái Jesúsca.

Cuando la sal deja de estar salada

³⁴ Jesús ìimaca nalí: “Péemiácué comparación: Nuéwáidacalénái nàyaca machacàníri iyú, namàni nacái cayábéeri. Càica níade iyúwa cayábéeri iwíiduma, puíwéerica imànica yàacàsi yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puíwa iwíidumaca, yá càmita yáalimá puíwaca àniwani.

³⁵ Canéeri iwèni meedáni yái iwíidumaca. Càmita cayába cáli iríni. Càmita cayába irí nacái yání nàwacáidacataléca pírái ìyami. Wáuca meedáni, yái iwíidumamica. Càita nacái iwàwacutácué piyaca machacàníri iyú, pimànícue cayábéeri nacái, píacué nuéwáidacaléca, yéewanápiná wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíri tàacáisica. Càuwíyéicaalícue pía, péemiácué nutàacái”, ìimaca yái Jesúsca.

15

La parábola del pastor que encuentra su oveja

¹ Néenialité madécaná yeedéyecaté plata néenánái judío ìchawa Roma iyacàlená yáasu gobierno irípiná, áibanái nacái báawéeyéi ìiwitáise, nàcawa Jesús yàatalé, néemiácaténá itàacái.

² Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, natàanica báawéeri iyú Jesús ìwali. Naimaca Jesús ìwali:

—Yái asialica itàidaca cayába báawéeyéi ìiwitáise, yá iyáaca iyáacaléwa náapicha —naimaca.

³ Iná Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí:

⁴ “Péemiacué comparación: Abéeri péenacué idèniacaalí cien namanùbaca ipira ovejanáwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa, yásí náiwacali imàacaca ipiranáwa noventa y nueve namanùbaca manacúalibàa yàacaténá icutáca oveja yúuquéricawa íicha àta yàanàacatalétani.

⁵ Néese yàanàacaalíni, yásí casímáiri iyú imichàidaca oveja iwáacutaléwa.

⁶ Néese yàanàaca icapèe néréwa, yá iwacáidaca yàacawéeyéináwa, áibanái nacái iyaquewéeyéicawa. Yá íimaca nalí: ‘Casímáicué piwàwa núapicha, nudéca nùanàaca yái nupìra ovejawa yúuquéricatéwa nuícha’, càipiná íimaca yái oveja íiwacalínaca”, íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí: “Péemiacué cayába. Càita nacái abéeri wenàiwica iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri íicha, yásí ángelnái iyéeyéica chènuniré nayanídacawa abéeri wenàiwica ìwali manuísiwata íicha yái nayanídáanácawa noventa y nueve namanùbaca ìwali íináidéeyéicawa mabáyawanáca, íináidéeyéica nacáwa càmita iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha càide iyúwacué píináidánáwa piwaliwa. Iná yéewa cayábacata nàwacáidáyacacawa nùatalé níái yáaliéyéicawa cabáyawanáca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íichawa”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la mujer que encuentra su moneda

⁸ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Inaná idèniacaalí diez namanùbaca moneda máiniyíyí cawènica yáawamíyíyí plata quírameníiri, néese abéechúa monedacaalí yúucawa uícha, yásí upucúadaca lámpara ucutácaténá moneda yúuquéechúacawa uícha. Yá utunúaca ucapèe írìcubàawa éeréeri iyú àta ùanàacataléta moneda cawènichúaca.

⁹ Néese ùanàacanáami úa, yá ùwacáidaca uyaquewéeyéiwa inaná, áibanái nacái ùacawéeyéinaca inanáica. Yá úumaca nalí: ‘Casímáicué piwàwa núapicha, nudéca nùanàaca cawènichúaca moneda yúuquéechúacatéwa nuícha’, úumaca nalí.

¹⁰ Núumacué píri, càita nacái casímáica Dios yàasu ángelnái abéeri wenàiwica ìwali, cawinácaalí báawéericaté íiwitáise iwènúadéerica íiwitáisewa báawéeri íicha Dios írìpiná”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del padre que perdona a su hijo

¹¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Càasuiri asiali idèniacaté yéenibewa pucháiba aslanái.

¹² Néese iméeréeri íimaca yáaniri írìwa: ‘Pápa, pla nùasu yéená yái plasucawa pièripináca nulí pèetácaalípináwa’, íimaca yáaniri írìwa. Yá néese nániri iwacúaca macáita yàasu yèewiwa nalí.

¹³ Néesecáwa cawàwanáta máisiba èeri idénáami, iméeréeri iwéndaca íichawa yáaniri yàasuwa, yá itéca iwènináami, néese yàacawa déeculé áiba cáli néré. Yá yúucaca macáita yàasu platawa iyacaténá máini máiwitáiséeri iyú.

¹⁴ Néese idécanáami yúucaca macáita, yá idàbaca canáca nayáacalé cachàiníiri iyú néenibàa. Yá iméeréeri idàbaca máapicani.

¹⁵ Yá icutáca íibaidacalépináwa áiba aslali yáapicha yái cáli néeséeri. Yái aslali ichùulica iméeréeri yàacawa yàasu manacúaliré yàacaténá ipira marranonái iyáapiná.

¹⁶ Máini iméeréeri iwàwaca iyáaca marranonái iyáacalé yéenáca anáica, quéwa càmita wenàiwica ibatàa iyáaca nía, ibatàa abéeri pináta, càmita nàa iyáapiná.

17 Atata ùuculìiri idàbaca ònàidacawa cáalíacáiri iyú àniwa. Yá òimaca iríwa: ‘Núaniri idèniaca yàasu wenàiwicawa manùbèeyéi. Nadènià nayáacaléwa cayábata, imàacaca nacáíwa nalí manuí. Quéwa, núa cháí nuétácawa máapicáí iyú.

18-19 Siùcade nuèpùacawa núaniri icapèe néréwa àniwa. Yá núumapíná iríwa: Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, píri nacáí. Siùcade càmita quirínama cayábaca núiwitáise, ínà canáca yéewaná quirínama núumáanápíná píri núanirica píata. Pimàaca nùyaca càide iyúwa píasu wenàiwica, yásí nuíbaidaca píri, càipíná núumaca núaniri iríwa’, òimaca ònàidacawa iríwa yáí iméeréerica.

20 Iná yàacawa, yèepùacawa yáaniri icapèe néréwa.

“Quéwa déecuisecaalí tàacáwani, yá yáaniri òicácani. Yá catúulécanáca òicáca òiriwa. Yá yáaniri òiplacawa òipunitáidaca òiriwa. Yá yáanalicuca òiriwa òitáidaca cayábani. Isùsùaca òiri ònàni òwaliwa càide iyúwa náiwitáise natáidáanà wenàiwica cáininéerica naicáca.

21 Néese yáí òiri iméeréeri òimaca yáaniri iríwa: ‘Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, píri nacáí. Siùcade càmita quirínama cayába núiwitáise, ínà canáca yéewaná quirínama núumáanápíná píri núanirica píata’, òimaca.

22 Yáanirita quéwa òimaca yàasu wenàiwicanáí iríwa: ‘Caquialétacué, peedacué òbàlepíná cayábanaméeri áiba bàlesi òícha. Pìwalicué òwalini. Pìwalicué anillo òicáapi òiduná òwali. Pìwalicué nacáí òzapatonipíná yàabàli òwali.

23 Peedacué nacáí pacá òidu walíibèechúaca. Pínúacué wayáapínáni. Siùcade wamànícúe fiesta.

24 Yácáíná nuòrica, nuyúunáidéericaté yéetácatéwa nuícha, siùca quéwade òidéca yèepùacawa núatalé àniwa. Yúucacatéwa nuícha, quéwa siùca nudéca núanàaca àniwani’, òimaca nalí yáí yáanirica. Néese nadàbaca namànica fiesta.

25 “Ìdècunitàacá namànica fiesta, yá òiri béeri òibaidaca yèepunícawa yáaniri yàasu manacúali néenibàawa. Yá yèepùaca yàacawa capíi nérépíná, yásí yéemiaca namànica música, abénaméeyéi nacáí nalabàaca casímáiri iyú.

26 Yáí òiri béerica òimáidaca yàataléwa abéeri òibaidéeri. Yá isutáca yéemìlawa cáinàcaalí namàníná capíi òiricu.

27 Yá òibaidéeri òimaca òiri: ‘Ìdéca yèepùacawa néese àniwa pímeéeréerica, ínà píaniri òidéca òichùullaca nanúanápíná wayáapíná pacá òidu walíibèechúaca yáwanáí, yácáíná pímeéeréeri òidéca yàanàaca cayábata’, òimaca òiri.

28 Néese calúacani, yáí òiri béerica. Càmita òiwàwa òiwàllucawa capíi òiriculé, ínà òiwàwacutá yáaniri òimusúacawa isutácaténá òícha òiwàllunápínáwa néré náapícha.

29 Quéwa òiri béeri càmita yeebá, yá òimaca yáaniri iríwa: ‘Nudéca nuíbaidaca píri madécáná camuí. Nudéca numànica mamáalàacata càide iyúwa píchùullaná numànica. Canácatáita pía nulí òibatáa abéeri cibra achúméerínapínáta, numànicaténá fiesta núacawéeyéíná yáapíchawa.

30 Siùca òidéca yàanàaca yáí píirica, yúuquéericaté macáita píasu platami máaléquéeri iyú nalípíná òinanáica òiméeyéica aslanáí yáapícha píata òwalínápíná, yá pídéca pínúaca òiri òiyáapíná pacá òidu walíibèechúaca’, òimaca yáí òiri béerica.

31 “Néese yáaniri òimaca òiri: ‘Nuòiri. Pídéca píyamáacawa núapícha càiripínáta. Píasucata macáita yáí nudènièrica.

32 Siùcade quéwa máini cayábaca wamànínáca fiesta, casímáica nacáí wía. Pímeéeréericáíná òidéca yàanàaca, yáí òyéericaté càide iyúwa yéetéerimiwa, quéwa òidéca yèepùacawa wàatalé càide iyúwa òidéca nacáicaalí yèepùacawa cáuca àniwani; yúucacatéwa nuícha, yá wadéca wàanàaca àniwani’, òimaca

yái yáanirica. Càita nacái Dios itàidaca cayába cawinácaalí wenàiwica iwènúadéerica íiwitáisewa íbáyawaná íchawa”, íimaca yái Jesúsca.

16

La parábola del mayordomo que abusó de la confianza

¹ Néeseet Jesús yéewáidaca yéewáidacalénáíwa comparación iyú. Íimaca nalí: “Iyacaté abéeri náiwacali càasuíri. Idèniaca yàasu wenàiwicawa icuèrica càasuíri yàasu cawèníiri. Yá áibanái nàanàaca nacháawàaca yàasu wenàiwica iináwaná íwali yái wenàiwicaca icuèrica íiwacali yàasuwa. Náimaca yúucánása meedá íiwacali yàasu platawa máíwítáíseeri iyú.

² Néese íiwacali imáidaca yàataléwani. Yá íiwacali íimaca irí: ‘Nudéca nuémliaca piináwaná piúcaca nàasu plata. Siúcade pichùnia nàasuwa picàlidacaténá nulí macáita píibaidacalé íwaliwa càmicáiná nubatàa picùaca nàasu quirínama’, íimaca yái íiwacalica.

³ Néese yái asiali yàacawa íiwacali íchawa. Yá íimaca iríwa: ‘¿Càinásica numàni siúcade nuíwacali iwàwacáiná yúucaca núa? Canáca nuchàini nubànacaténá nubànacalewa. Báica nacái nusutáca plata áibanái ícha nuwènièripiná iyú nuyáapínáwa.

⁴ Uwé, siuca núaliacawa càinácaalí numànínápíná àniwa yéewanápiná áibanái yeedáca yàataléwa núa, idécanáami nuíwacali yúucaca núa’, íimaca iríwa.

⁵ Néese yái asiali imáidaca wenàiwica imawènièyéica íiwacali ícha plata nàanàanápíná abéerinamata namanùbaca iyúwa. Yá íimaca idàbàanéeri irí: ‘¿Càisimaléná pimawèni nuíwacali ícha?’ íimaca.

⁶ Néese idàbàanéeri wenàiwica íimaca: ‘Numawèni píiwacali ícha cien namanùbaca yàalu olivo isééná’, íimaca. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca irí: ‘Chàta iyaca pimawèniacáleca cuyàluta íbáiná írìcu. Piúca meedáni. Ara, píawinacàatétawa pitànàa àniwa áiba cuyàluta íbáiná írìcu cincuenta namanùbaca pimawènianápíná nuíwacali ícha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca irí cincuenta namanùbaca meedá’, íimaca irí.

⁷ Néese yái íiwacali yàasu wenàiwicaca íimaca áiba irí: ‘¿Néeni pía? ¿Càisimaléná pimawèni?’ íimaca irí. Yái áiba asiali íimaca irí: ‘Cien namanùbaca yàalu trigo ituiná’, íimaca irí. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca irí: ‘Chàta iyaca pimawèniacáleca cuyàluta íbáiná írìcu. Piúca meedáni. Pitànàa áiba cuyàluta íbáiná írìcu àniwa ochenta namanùbaca pimawènianápíná ícha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca irí ochenta namanùbaca meedá’, íimaca irí. Càita imànica nàapicha macáita wenàiwica imawènièyéica íiwacali ícha yàasusi.

⁸ Néese yái íiwacali yáaliacawa bàsabàsaca yàasu wenàiwica íiwita, yái báawéerica íiwitáise icuèricaté íiwacali yàasuwa, iwènúadacáiná namawèniacále. Nudéca nucàlidacuéca pírí yái comparaciónca píalíacaténáwa máiniyíei cáaliacáica èeri mìnanáica càmiyéica yeebáida Dios itàacái namànicaalí wawàsi nanacáiyéi yáapichawa, cáaliacáica nía píichacué, píacué yeebáidéeyéica Dios itàacái.

⁹ “Iná nùalàacuéca pía pimànínápínácué cayábéeri áibanái irí píasu plata iyúwa, yéewanápinácué cáinináca naicáca píawa. Néeseçáwa, plata imáalàacaalípínáwa píchacué, yásí needácué nàataléwa pía aléera chènuniré nàyacatalé càmiírira imáalàawa.

¹⁰ “Aiba wenàiwica icùacaalí achúméeri wawàsi machacàníiri iyú, yá icùapínáca cayába nacái manùba wawàsi. Quéwa imànicaalí íbáyawanáwa

idèniacaalí achúmanamata, yá imànipináca ibáyawanáwa nacái idèniacaalí manùba.

¹¹ Iná càmicaallicué pimàni cayábèeri piasu plata iyúwa cháí báawèeri èeri irìcu, néese càmitacué namàacapiná picùca básiiri cawènìrica iyéerica chènuniré.

¹² Néese àniwa càmicaallicué picùca áibanái yàasu machacànìiri iyú, néese càmita nàacué piri piasusiwapináwa.

¹³ “Péemiacué comparación: Canácata yàasu wenàiwica yáalimèeri imànica machacànìiri iyú càide iyúwa íwacanáni pucháiba ichùullaná imànica, báawacáiná iicáca abèeri íwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapiná íwacali áiba icàaluínináwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íwacali áibawa. Càita nacái càmitacué pidé piibaidaca cayába Píiwacali Dios irípináwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaallicué piicáca plata”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese abénaméeyéi fariseo cáininéeyéica iicáca plata, néemiacáiná macáita Jesús ímáaná plata ìwali, íná naicáanica Jesús iquíniná.

¹⁵ Quéwa Jesús íimaca nalí: “Pidécuéca picàlidaca piináwaná ìwaliwa wenàiwicanái irí cayábaanása píiwitáise. Neebáidacué nacái pichíwa. Quéwa Dios yáalíacuécawa píiwitáise ìwali, càinácaalí iyáaná. Casímáica èeri mnanái iicácuéca píiwitáise báawèeri, quéwa Dios iicácuéca píiwitáise iyúwa yáasèerimi isàni meedá”, íimaca yái Jesúsca.

La ley y el reino de Dios

¹⁶ Jesús íimaca: “Bàaluité iwàwacutá wenàiwica neebáidaca iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi Dios inùmallicuise, iyúwa nacái profetanái itànàanáté Dios itàacái. Càite iyaca àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté. Néese Juan, núa nacái wadéca wacàlidaca wenàiwicanái iríni yái cayábèeri tàacáisica nàalíacaténáwa càinácaalí iyú Dios icuaca yàasu wenàiwicawa. Siùca madécaná wenàiwica nawàwa nàuwichàidaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica yái tàacáisica.

¹⁷ “Quéwa máinìiri cayábacani yái Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmallicuise. Macáita ichàbapinácawa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná. Aibaalípiná Dios imáalàidapiná capíralèeri cáli, yá nacái èeriquéi. Néese càmiripináta itàacái bàaluisàimi imáalàapináwa, íbatàa abèeri letra achúmèeríina pináta, canácátáita imáalàawa. Macáita ichàbapinácawa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸ Jesús íimaca: “Asíali imàacacaalí íchawa ínuwa, néese yeedácaalí iríwa áiba, imànica ibáyawanáwa, ímáacáiná áiba inanái yáapicha càmiíchúaca ínuúsíwa. Aiba asíali yeedácaalí ínupináwa abéechúa namáaquéechúami, imànica ibáyawaná nacáiwa, ímáacáiná úapicha, úara áiba asíali ínuca”, íimaca yái Jesúsca.

El rico y Lázaro

¹⁹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa. Yá íimaca nalí: “Iyacaté càasuíri asíali. Cayábanamèeri íbàle iicácanáwa cawènìiri nacái. Macái èeri imanùbaca imànica fiesta máinìiri cawènica.

²⁰ Iyacaté nacái catúulécaneéri asíali cacháunèeri ìwalíise ípidenéeri Lázaro. Yái Lázaro yáawinacawa càasuíri ícapèe inùmallicu.

21 Yáí catúulécanéerica iwàwacaté iyáaca àta càinácaalí yàacàsi ituériwa càasuíri yàasu mesa ínatáise. Aulinái nacái nàanàaca Lázaro yàatalé nabèrùacaténá icháuná ituí yáí catúulécanéerica.

22 Aiba èerité, catúulécanéeri yéetácawa. Yá ángelnái itécani iyacaténá paraíso irícu, aláera Abraham yàatalé Dios yáapicha. Yá nacái càasuíri yéetácawa. Yá nabàliacani, yáí càasuírimica.

23 “Yáí càasuírimica yùuwichàacawa mamáalàacata néenibàa báawéeyéimi nàacatalépinácawa néetácaalíwa, ípidenacatalé infierno. Càasuírimi iicáidaca déeculé, yá iicáca Abraham, Lázaro nacái, iyéeyéica Dios yáapicha paraíso irícu.

24 Iná yáí càasuírimica imáidaca cachàiníri iyú Abraham irí. Yá ímaca Abraham irí: ‘Nùawiri, Abraham, piicá nupualé! Pibànùta síisa Lázaro nùatalé idupíadacaténá úni nunène ìwali icáapi iyúwa, nùuwichàacáináwa báawanama cháí quicháí irícu’, ímaca.

25 Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Pía nutaquérinámica, iwàwacutá piwàwalica piyáanáté máini cayábéeri iyú idècunitàacá cáuca pía, quéwa yáí Lázaro iyacaté máini catúulécanéeri iyú, idècunitàacá cáucani. Siùca Lázaro iyaca cayába cháí, píata quéwa yùuwichèeriwa iyaca néenibàa.

26 Càmita núalimá nubànùaca píatalé Lázaro, iyacáiná manuíri yàawa nacáiri depuúwéeri béecaná cháí bamuchúamicué wáicha, pía, wía nacái. Iná canáta yéewaná náalimá nachàbacawa aláera. Píacué nacái síisaara, càmitacué píalimá píacawa síisa nacáira’, ímaca yáí Abrahamca.

27-28 “Néese càasuírimi ímaca àniwa: ‘Uwé, néese pimàni nulí cayábéeri, pía nùawiri Abraham, pimàaca Lázaro imichàacawa yéetácáisi ícha, yá pibànùta Lázaro nùaniri icapèe nérépiná. Nàyaca néeni cinco namanùbaca nuénánái. Pichùulia Lázaro yàalàanápina nuénánái ipíchana nàacawa aléi yùuwichàacáisi irículé’, ímaca yáí càasuírimica.

29 Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Péenanái nadèniaca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluité, profetanái itànèericaté nacái Dios inùmalicúise. Iwàwacutá péenanái yeebáidaca natàacái’, ímaca yáí Abrahamca.

30 Néese yáí càasuírimica ímaca: ‘Báisita, quéwa iwàwacutácawa nalí áiba wawàsi quiríta. Lázaro imichàacaalíwa yéetácáisi ícha imàacacaténá yáawawa naicàcani, yásí nawènùadaca náiwitáisewa báawéeri ícha’, ímaca yáí càasuírimica.

31 Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Càmicaalí neebáida Dios itàacái càide iyúwa Moisés, profetanái nacái natànàanáté, néese càmita nacái neebáidapiná Dios itàacái, éwita yéetéerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi ícha yàalàacaténá nía’, ímaca yáí Abrahamca”, ímaca yáí Jesúsca.

17

El peligro de caer en pecado

1 Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Macái èeri imanùbaca iyaca madécaná wawàsi imàaquéerica wenàiwica nawàwaca namànica nabáyawanáwa. Quéwa, ímáini Dios yùuwichàidapiná cawinácaalí wenàiwica yéewáidéerica áibanái namànicaténá nabáyawanáwa!

2 Aibacaalí wenàiwica iméeráidaca áibanái namànicaténá nabáyawanáwa, yásí Dios yùuwichàidapiná manuísawatani. Cayába cachàini irítani yéetácalíwatá ipíchawáise iméeráidaca wenàiwica. Aibanái idacùacaalí manuíri íba ícanápi ìwalíse, náucacaténáni manuíri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí íisicòmawaca. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irícu, néese iméeráidacaalí sùmanái

namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiniwanái yùuwichàapinácawa áibanái ícha infierno iricu. Iná cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

³ ¡Piicácué píchawa cayába piméeràidacáichacué púubéeyéi Dios ícha namànicaténá nabáyawanáwa!

“Aibacaalí imàni piri báawéeri, pitàani yáapicha iwali. Néese iwènúadacaalí íwitáisewa báawéeri ícha, pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica imànírira piri.

⁴ Ewita imànicaalí piri báawéeri siete imanùbaca yàawiría abé èeri iricu, yá yàanàacaalí platalé siete imanùbaca yàawiría nacái, yá ímacaalí piri: ‘Càmita quirínama numàni piri báawéeri àniwa’, càicaalí íma piri, iwàwacutá pimàacaca piwàwawa ícha yái báawéerica imànírira piri”, ímaca yái Jesúsca.

El poder de la fe

⁵ Néese apóstolnái nasutáca Wáiwacali ícha wawási. Náimaca irí:

—Piyúudàa wía manuicaténá wáinàidacawa wawàwawa piwali cachàiníri iyú mamàalàacata —náimaca.

⁶ Néese Wáiwacali ímaca nalí:

—Càmitàacáwacué manuí píinàidacawa piwàwawa nùwali, ibatàa achúméerína iyúpináta. Manuícaalícué píinàidacawa nùwali achúméerína iyútá, càide iyúwa mostaza ímínaca achúméerína iyáaná, yásí yéewanápinácué càí píimaca irí yái manuiri morera yéetanácata: ‘Piwatàa piawawa cáli ícha, néese pibàna piawawa manuiri úni yáaculé’, yásí àicu imànica càide iyúwacué píimáaná irítá —ímaca yái Jesúsca.

El deber del que sirve

⁷ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú, yá ímaca nalí: “Abéeri náiwacali idèniacaalí yàasu wenàiwicawa ichùnìerica bànacalé yáapíse, cawàwanáta nacái icùaca íiwacali ipirawa, néese idècanámi íbaidaca, yá yèepùacawa bànacalé néese, yá iwàlùacawa íiwacali icapèe iriculéwa. Néese, íiwacali càmita íma yàasu wenàiwica iríwa: ‘Caquialéta, piawinawa, piyáa piyáacaléwa’, càmita còi íma.

⁸ Néese íiwacali ímapiná irí meedá: ‘Pichùnìa nuyáapiná. Piwali cayába pibàlewa pitécaténá nulí nuyáapiná, idècunitàacá nuyáaca nuyáacaléwa. Néese cawa idècanámi nuyáaca nuyáacaléwa, yásí numàaca piyáaca piyáacaléwa’, càipiná ímaca yái íiwacalica yàasu wenàiwica iríwa.

⁹ Càmita nacái íiwacali yàaca cayábéeri tàacáisi yàasu wenàiwica iríwa idècanámi imànica càide iyúwa íiwacali ichùllianáni, yàasu wenàiwicacáiná meedáni, iná iwàwacutá íbaidaca íiwacali iríwa càide iyúwa ichùllianá imànica.

¹⁰ Càita nacái idècanáamicué pimànica macáita càide iyúwa Dios ichùllianácué pía, picácué cáimacái piicáca piawawa iwálíse, néese píimacué Dios irí: ‘Wíacata píasu wenàiwicanái canéeyéica iwèni meedá. Wadéca wamànica càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica, càide iyúwa pichùllianá wamànica’, càicué píima Dios iríwa”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá yèepunicawa bamuchúamibàa náicha Samaria yàasu cáli, Galilea yàasu cáli nacái.

¹² Jesús yàanàacaté mawiénita áiba yàcalé irí, yá diez namanùbaca asianái cacháunéeyéi ímami lepra iyú nàanàaca Jesús íipunita. Déecuíseta quéwa

nabàlùacawa Jesús ícha, càmicáiná judíonái ibatàa nàanàaca mawiénita áibanái irí.

¹³ Yá namáidaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—¡Pía Jesús, Wáiwacali, catúlécaná piicáca wía! —náimaca Jesús irí.

¹⁴ Jesús iicáca nía, yá íimaca nalí:

—Piacué pimàacaca sacerdotenái iicáca píimami náaliacatenáwa pidécuéca pichùniacawa —íimaca nalí. Yá idècunitàacá nàacawa, yá ichàbacawa náicha yái uláicáica.

¹⁵ Yá abéeri néená níai cacháunéeyéimica iicácáiná masacàaca íimami lepra ícha, iná yèepùacawa Jesús yàatalé. Idècunitàacá yèepùacawa, yàaca cayábéeri Dios irí cachàiníri iyú.

¹⁶ Yàanàaca Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí. Yáawiada inàniwa cáliaculé yàacatená Jesús icàaluíná, yàacatená nacái irí cayábéeri. Yái asiali Samaria yàasu cáli néeséerica, càmirica judío.

¹⁷ Yá néeseca Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Nudéca nuchùnìacáwa diez namanùbaca cacháunéeyéi. Níara nueve namanùbacaca càmita nèepùawa, éwita israelitacáaníta nía, nàacatená cayábéeri Dios irí.

¹⁸ Abéerita yái càmirica judío yèepùacawa nùatalé yàacatená cayábéeri Dios irí —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese Jesús íimaca Samaria yàasu cáli néeséeri irí:

—Pimichàawa. Piawa. Uláicái idéca ichàbacawa píicha, peebáidacáiná nulí —íimaca yái Jesúsca.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰ Fariseonái nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí Dios icùa macáita wenàiwicanái. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué píalimá piicáca càinácaalí iyú Dios icùaca wenàiwicanái.

²¹ Càmita náimapiná: ‘Piicácué, Dios icùaca wenàiwica cháí cáli’; càmita nacái náimapiná: ‘Aiba cáli ínata nacái Dios icùaca wenàiwica’, càmita náimapiná càmicáiná náalimá naicáca natuí iyúwani càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáwa, icùacáiná náiwitáise, icùa nacái abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese Jesús icàlidacaté yéewáidacalénái iríwani:

—Máadáinicuéca piwàwa piicáca núa áiba èeriwa, éwitasica píalimácaalí piicáca núa abé èeri piná meedátá, piwàwapinácuéca piicáca núa, núa asiali Dios néeséerica. Máinicué piwàwapiná piicáca nùanàaca nucùacatená macáita, quéwacué càmitàacá piicápiná núa.

²³ Aibanái nacàlidapiná nachiwawa, náimapiná nudéca nùanàaca. Náimapináca: ‘Mesías idéca yàanàaca cháí’; áibanái náimapinácué pirí: ‘Mesías idéca yàanàaca néré’. Quéwa picácué piawa néré, picácué nacái piawa náapicha.

²⁴ Péemíacué, nùacaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnánái naicápiná nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icànaná macáita capiraléeri cáli ìwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càipiná nacái nùacawa néese àniwa nùenáiwana yàanàacatáwa, núa asiali Dios néeséerica. Càmita nùawa ibàacanéri iyúwa.

²⁵ Quéwa iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata quéechacáwa, yá iwàwacutá èeri mìnánái ìyeyéica siùca báawaca naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni meedá.

26 Mawiénicaalípiná nuenáiwana nùanàcatáipiná àniwa, núa asiali Dios néeseérica, yási wenàiwicanaí nàypiná càide iyúwaté èeri mìnanaí iyáana Noé yàasu èerité.

27 Matuìbanáicaté nàyaca Dios ícha bàaluité. Nayáacaté nayáacaléwa, néese nàiraca nacái, needácaté nàinupináwa, àta Noená iwàlùacatalétawa arca iriculé. Yáté manuíri yéesacái yàanàaca, yá néetácatéwa macáita wenàiwica càmiyéicaté iwàlùawa Noená yáapicha arca iriculé.

28 Càité nacái Lot yáapichéeyéimi Sodoma iyacàlená mìnanaí nàyacaté matuìbanáita Dios ícha. Nayáacaté nayáacaléwa, nàiraca nacái nàiracaléwa. Nawènia nacái nàasupináwa. Nabànacaté nabànacalewa, nawénda nacái nàasuwa. Namànicaté nacái nacapèewa.

29 Quéwa idécanáamité Lotná namusúacawa Sodoma iyacàlená ícha, yáté quichái yéewièricawa azufre yéewi yúuwàacatéwa chènuníse Sodoma mìnanaí iwali. Yáté néetácatéwa macáita.

30 Càita nacái yúuwichàacáisi yàanàpináwa ráunamáita èeri mìnanaí iwali áibaalípiná numàacacaalípiná núawawa naicáca núa, núa asiali Dios néeseérica.

31 “Néeniaalípiná áibacaalí iyamáidapináwa iyaca icapèe ipùta sàabadéeri ínatabàawa, idèniacaalí nacái yàasuwa capíi irícu, iwàwacutá càmita yèepùa iwàlùacawa icapèe iriculéwa yeedácaténá yàasuwa ipíchawáise ipiacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Aibacaalí nacái yèepunípináwa manacúalibàa, iwàwacutá càmita yèepùawa icapèe néréwa ipíchawáise ipìacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

32 Piwàwalicué càinácaalíté Lot ínumi yéetácatéwa, càininéechúacaté iicáca yàasumiwa èeri irícuíríca, úái yéetéechúamicatéwa càmicáináté upìacawa yàcalé ícha càide iyúwaté Dios yàalàana úa.

33 Cawinácaalí càmirica yeebáida nutàacái iwàwacáiná icúaca icáucawa cháí èeri irícu, yúucapiná icáucawa càmiri imáalàawa, quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata éwita áibanáí inúacaalíni, idèniapiná icáucawa càmiri imáalàawa.

34 “Néese núumacué pirí nùanàacaalí táiyápi, yá pucháiba wenàiwica naimápiná nàyaca cama irícu. Angelnáí itépiná abéeri wenàiwica, áibapiná nacái imàacawa néenita.

35 Yá pucháiba inanái, abéechúapiná nacái imàacawa néenita. Angelnáí itépiná abéechúa inanái, abéechúapiná nacái imàacawa néenita.

36 Pucháiba asianái yèepuníyéepinácawa manacúalibàa. Angelnáí itépiná abéeri asiali, abéeripiná nacái imàacawa néenita —ímaca yái Jesúsca.

37 Néese yéewáidacalénáí nasutáca néemíawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿chábàanásica nàana needácaténá nía? —námaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Màulenéri iyú piicápinacué chábàanácaalí nàacawa càide iyúwacué píalíánáwa chábàanácaalí yéetéerimiwa iríawa piicácaalí manùbèyeyéi wáchuli nàwacáidáyacawa —ímaca yái Jesúsca.

18

La parábola de la viuda y el juez

1 Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú náalíacaténáwa iwàwacutáanaí nasutáca Dios ícha mamáalàacata, yàalàacaténá nía nacái ipíchaná naméyáacawa nasutáca Dios ícha.

2 Yá Jesús íimaca nalí: “Iyacaté juez áiba yàcalé irìcu. Càmita yàa Dios icàaluíniná. Càmita nacái yàa wenàiwica ímíétacaná.

3 Uyacaté nacái yàcalé irìcu abéechúa inanái inírimi yéetéechúamicatéwa ícha. Aiba wenàiwica iwàwacaté yeedáca uícha ùacawéeri yàasumi. Iná usutáca juez ícha wawàsi manùba yàawíría iyúudàanápíná úa. Yá úumaca juez irí: ‘Piyúudàa núa. Pichùulla nàuwichàidàanápíná nuícha nùuwidèca yeedéerica nuícha nùacawéeri yàasumi’, úumaca juez irí.

4-5 Manùba èeri càmita juez yeebá usutáaná ícha. Néese maséeca iwàwa idècuni yéemíaca usàna. Yá íimaca iríwa: ‘Ewita càmicàaníta núa Dios icàaluíniná, éwita nacái càmicàaníta núa wenàiwicanái ímíétacaná, càicàaníta siùcade nuyúudàaca úara inanáica, nùuwichàidaca uícha úuwidè, máinicáiná usàiwicaca nulí wawàsi, píchaná ùanàaca mamáalàacata, yá usàiwica nulí wawàsi àta nuétácatálétawa’, càica íimaca iríwa yái juez báawéerica íiwitáise”, íimaca nalí yái Jesúsca.

6 Yá Wáiwacali íimaca nalí àniwa: “Pidéécúca péemíaca itàacái yái juez báawéerica íiwitáiseca. Ewita báawéericàaníta íiwitáiseni, càicàaníta átata iyúudàaca manìríchúami.

7 Néeni, ¿càmítasicué píalíawa cayábèeri Dios íiwitáise? Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios iyúudàapíná cawinácaalí wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa, cawinácaalí isutéeyéica yáawawa ícha manuísíwata mamáalàacata èeríapinama, táiyápinama nacái. Yá Dios imawèniadapíná náicha nacái nàuwidenái. Càmita Dios idècuníapínáwa déecuírí iyú iyúudàanápíná núa.

8 Núumacué pírí, Dios iyúudàapíná níawa caquialéta, imawèniadapíná náicha nàuwidenái. Núa asíali Dios néeséerica, nùanàapíná àniwa aléi èeri irículé, quéwa càmita nùanàapíná manùbéeyéi yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del fariseo y el cobrador de impuestos

9 Néeseté Jesús yéewáidaca abénaméeyéi wenàiwica comparación iyú, níara cachàiniyéica iicáca yáawawa nayúunáidacáiná mabáyawanéeyéica núa, iná báawaca naicáca náichawa áibanái wenàiwica. Jesús íimaca nalí:

10 “Pucháiba asianái nàacatéwa templo irículé nasutácaténá níawawa Dios ícha. Abéeri fariseo, áiba asíali nacái yeedéeri plata yéenanái judío íchawa Roma iyacálená yàasu gobierno irípiná.

11-12 Yái fariseo ibàlúacawa abéerita méetàucuta áibanái ícha, isutáca yáawawa Dios ícha. Càì íimaca: ‘Pía Dios, nùaca pírí cayábèeri nùacáiná càmirica iyúwa áibanái wenàiwica canánama. Núa nacái càmita nuyéedù. Càmita báawa nuíwitáise nacái. Càmita nuimá áiba inanái yáapícha càmfíchúaca nuínusíwa. Càmita numàni nubáyawanáwa càide iyúwa imàníná yái asíali yeedéerica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná. Núa nacái numàca nuíchawa nuyáacaléwa pucháiba èeri semana íwali nusutácaténá Dios ícha. Macái néená níái diéyéica wawàsi nuedéerica nulíwa, numàaca abéeri néená Dios irípiná ofrenda iyú’, càì íimaca íwaliwa yái fariseoca.

13 Néeseta quéwa yái asíalica yeedéerica plata yéenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, yáta ibàlúacawa déecuíseta fariseo ícha. Máinicáiná báica iicáca yáawawa Dios iwére ibáyawaná íwalíséwa, iná càmita íicáida chènuniré. Néese, ibàbàida yùucutawa mamáalàacata icáapi iyúwa máinicáiná achúmaca iwàwa ibáyawaná íwaliwa. Yá íimaca mamáalàacata Dios irí: ‘Pía Dios, piicá nupualé, cabáyawanéerica núaquéi’, càì íimaca isutáca Dios ícha”, íimaca yái Jesúsca.

14 Néese Jesús íimaca nalí àniwa: “Núumacué pirí, Dios imàacacaté iwàwawa ibáyawaná íicha, yái asiali yeedéerica plata yéenánái íichawa romanonái yàasu gobierno iripiná, néese asiali yèepùacawa matuibanáita icapèe néréwa. Quéwa yái fariseoca, càmita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná íicha, níacáiná caw-inácaalí wenàiwica icàlidéeyéica iináwaná iwaliwa máinínása cayábaca nía áibanái íicha, Dios imàacapiná báica nía. Cawinácaalí quéwa icàlidéeyéica íichawa ibáyawanáwa, Dios imànipiná irí cayábéeriwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

15 Néeseté àniwa áibanái natéca néenibewa púubéeyéi Jesús yàatalé yéewacaténá Jesús imàacaca icáapiwa nàwali, isutácáténá nalí Dios íicha imánínápiná nalí cayábéeri. Quéwa, Jesús yéewáidacalénái naicáca nía, yá nadábaca nacúisaca náichawa wenàiwica itéeyéica yéenibewa Jesús yàatalé, yéewáidacalénái náimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawási.

16 Quéwa Jesús imáidaca sùmanái nàanápináwa yàatalé. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé, picácué pimáisanla nàanàaca, Dioscáiná icùaca wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa.

17 Péemiácué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa púubéeyéi sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa. Càmiccaalí wenàiwica neebáida càì, néese canácatáita Dios yéenibeca nía —íimaca yái Jesúsca.

Un hombre rico habla con Jesús

18 Néeseté abéeri judío íiwacalíná isutáca yéemlawa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càináisaca iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca.

19 Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába iwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisica íiméerica cayábéericasa núa, canácaíná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca yái Jesúsca, iwàwacáiná asiali yeebáidaca Dioscani yái Jesúsca.

20 Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Píalíacawa Dios itàacái ichùullaná wía: ‘Picá píimá áiba inanái yáapicha càimíchúaca píinusíwa, áiba asiali yáapicha nacái càmirica píinrísíwa; picá pinúa wenàiwica; picá piyéedù; picá nacái pichíwáida áibanái; pia náimíetacaná píaniri, píatúa nacái’ —íimaca yái Jesúsca.

21 Néese asiali íimaca irí:

—Nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios íimáaná sùmàicatáiseté núa àta siùca nacáide —íimaca.

22 Jesús yéemlacani, yá íimaca irí:

—Iyaca abéeri wawási iwàwacutéeri pimànica quiríta: Pia piwéndaca macáita píasuwa, pia nacái iwènináami catúulécaneeyéi irí. Càipiná pidèniaca píasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa píacaténáwa nùapicha nuéwáidacalécáténá pía —íimaca yái Jesúsca.

23 Yái asiali quéwa, yéemlacanáami, yá máini achúmaca iwàwa máinicáiná càasucani, càmicáiná nacái iwàwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa.

24 Jesús yáalíacáináwa achúmaca iwàwa yái asialica, íná Jesús íimaca yáapichéeyéi iríwa:

—¡Máini càulenápináca càasuíyeyi yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía!

²⁵ Càide iyúwa camello càmfíná yéewa iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapu iricubàa, càita nacái càulenáca càasuiri wenàiwica yeebáidaca Dios itàacái Dios icùacaténáni —ímaca yái Jesúsca.

²⁶ Níái yéemièyéica Jesús ímáaná, náimaca Jesús irí:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha? —náimaca.

²⁷ Jesús ímaca nalí:

—Canáca yéewaná wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía, Dios yáalimáciná imànica macáita —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca wamàacaca wàasuwa macáita wàacaténáwa píapicha yéewacaténá péewáidacaléca wía —ímaca.

²⁹ Yá Jesús ímaca nalí:

—Péemiacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéyeyéica nutàacái. Numáidacué abenaméeyeyi péená nàanápináwa nacapèe íchawa namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aibanái péenacué nacái nàapínáwa maléená èri nàacawéeri íchawa, càmicaalí nacái néenánái ícha nacáwa, càmicaalí nacái nasèenái ícha nacáwa, càmicaalí nacái néenibenái béeyeyi ícha nacáwa, namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁰ Yási Dios yàapínacué pírí madécaná wenàiwica piiquéeyéipíná càiyéide iyúwa péenánáiwa cháí èri irícu. Néese, èri imáalàacaalípináwa, yási Dios yàacué picáuca càmiiri imáalàawa chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³¹ Yáté Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa doce namanùbaca méetàucuta áibanái ícha. Yá ímaca nalí:

—Siúcade wàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Namànipíná nulí macáita càide iyúwaté profetanái itànaaná tàacáisi nuináwaná iwali, núa asiali Dios néeséerica.

³² Yá presopináca namànica núawa namàacacaténá càmiyeyi judío inúaca núa, yá naicáanípiná nuquíníná, yá natàanípiná báawéeri iyú núwali, yá nàapsáidaca núawa.

³³ Nanúadáidapíná nacái núawa, yási nanúaca núa. Quéwa máisiba èri irícu nucáucàapínáwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁴ Quéwa, Jesús yéewáidacalénái càmita náalía néemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacásica, càmita nacái náalimá náalíacawa iwali.

Jesús sana a un ciego de Jericó

³⁵ Néeseté, Jesús iyaca mawíenita Jericó iyacàlená irí, yá matuíri asiali iyaca néeni, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái ícha ichàbéeyéicawa néenibàa. Isutáca náicha plata yéewanápiná iwèniaca iyáapínáwa.

³⁶ Yái matúirica yéemíaca manùbéeyeyi isàna nachàbáanáwa, yá isutáca yéemíawa nía, cawinácaalí yáawa náapícha néeni.

³⁷ Nacálidaca írini Jesús Nazaret iyacàlená néeséericani yái càì ichàbacawa chábài.

³⁸ Iná yái matúirica imáidaca:

—Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

³⁹ Néese áibanái yèeyéicawa Jesús ipíchalé nacúisaca náichawani, yái matuúrica, masànanápináni. Imáidaca quèwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

⁴⁰ Néese Jesús iyamáaca ibàlùacawa. Yá Jesús ichùullaca natéénápiná matuúri Jesús yàatalé. Néese matuúri yàacawa néré, yá Jesús íimaca íri:

⁴¹ —¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca. Néese matuúri íimaca:

—Nuíwacali, pimàaca catuúca núa —íimaca.

⁴² Jesús íimaca íri:

—Catuúca píawa, peebáidacáiná nuchùnlanápiná pía. Iná yéewa cayábaca píawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta matuúrimi iicáidaca àniwa. Yá yàacawa Jesús yáapicha. Yàaca nacái Dios íri cayábéeri. Néese áibanái iiquéeyéicani, nàaca nacái Dios íri cayábéeri.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa Jericó iyacàlená iriculé. Ichàbacáitawa néenibàa.

² Abéeri asiali càasuúri iyaca néeni, abéeri Jericó minali, ípidenéeri Zaqueo. Yái Zaqueo, náiwacalicaní, níái yeedéeyéica plata yéenanái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno írípíná.

³ Yái Zaqueo iwàwa iicáca Jesústàatá, yáalíacaténá iicáca Jesús. Quéwa, càmita yáalimá iicácaní, manùbacáiná wenàiwica Jesús itéesebàa. Maléenéeri nacái yái Zaqueoca, íná càmita yáalimá iicáca Jesús.

⁴ Iná yái Zaqueo ipíacawa Jesús ipíchalépiná. Yá íríacawa sicómoro yéetaná yàana ivalibàa yéewanápiná idéca iicáca Jesús. Yái àicu ibàluèricawa àyapu idùlepita, Jesús ichàbacatabàapínacawa.

⁵ Quéwa, Jesús ichàbaca yàacawa sicómoro yéetaná yáwibabàa, yá iicáidaca chènuniré. Iicáca Zaqueo yáawinéeriwa àicu yàanalícu. Néese Jesús íimaca Zaqueo íri:

—Zaqueo, piricùawa caquialéta, siùcacáináta iwàwacutá nuyamáacawa picapèe néré —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Yá Zaqueo iricùacàatétawa néese. Yá casímáiri iyú yeedáca Jesús yàataléwa.

⁷ Néese áibanái, naicáciná Jesús iwàlùacawa néré, yá natànica báawéeri iyú Jesús íwali. Yá náimaca nalíwáaca Jesús iwàlùacasawa icapèèriculé asialiquéi báawéerica, cáanáiricasa íbáyawaná, yái Zaqueoca.

⁸ Néeseçáwa Zaqueo imichàa ibàlùacawa nàacuèsemi. Yá Zaqueo íimaca Jesús íri:

—Péemlacáwa, Nuíwacali, macáita yái nudènièrica, nùapínaca yéema catuúlécanéeyéi íríwa. Níara wenàiwica nucobréeyéica ichàbanamawa nuchiwa iyúwa, nuèpùadapíná nalíwani báinúaca yàawiríericatái yáwanái ícha yái platami nuedéericaté náicha ichàbanamawa —íimaca.

⁹ Yá Jesús íimaca íri:

—Siùca èeri Dios idéca iwasàaca pía yàasu yùuwichàcáisi íchawa —íimaca yái Jesúsca. Néese, Jesús iwènúacawa íimaca áibanái íri:

—Yácáiná asialica, Abraham itaquérinámiquéi nacái, éwitaté iméeràacáanitawa Dios ícha.

¹⁰ Núacáiná, núa aslali Dios néeséerica, nudéca nùanàaca nucutácáténá níái cabáyawanéyéica, nuwasàacáténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha —íimaca yáí Jesúsca.

La parábola del dinero

¹¹ Néeseté idécanáami wenàiwicanái yéemíaca Jesús íimáaná, yá Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Icàlidaca nalíni yái comparaciónca Jesús iyacáináte mawiénita Jerusalén iyacàlená irí ínáté nayúunáidaca Jesús icuèyèipínáté israelitanái caquialétatá.

¹² Yá íimaca nalí: “Péemiacué comparación: Iyacaté abéeri náiwacali, yèeripinácátéwa áiba cáli néré déeculé, yéewanápiná icuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeséeyéiwa, yásí yèepùanápinátéwa néese icùacáténá nía.

¹³ Ipíchawáise náiwacali yàacawa, yá imáidaca yàataléwa diez namanùbaca yàasu wenàiwicawa. Yá yàaca nachàba manùba plata náalímáwanama. Yá íimaca nalí: ‘Píacué pimànicaténá píasu wawàsiwa iyú yái plataca àta nùanàacataléta àniwa’, íimaca nalí. Néese yàacawa náicha.

¹⁴ Aíbanáita quéwa náiwacali yàasu cáli néeséeyéi máini báawaca naicácani. Yá nabànùaca áibanái wenàiwica náiwacali yáamiwa néré nacàlidacáténá nacuèriná iríwani. Náimaca: ‘Càmita wawàwa wacuèrinápiná yái asialica’, náimaca.

¹⁵ “Quéwa, idéca nacuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeséeyéiwa, yá náiwacali yàanàaca néese àniwa. Yá imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa, níái yeedéeyéicaté íicha plata, yáalíacáténáwa náicha càsimalénácaalí needá náiwacali irípináwa.

¹⁶ Yái yàasu wenàiwicaca idàbáanéerica yàanàaca íiwacali yàataléwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawàsiwa iyú yái píasu platáca. Nuedácaté pirípiná diez namanùbaca yàawiría ipualé yái plata pièricaté nuchàba’, íimaca.

¹⁷ Néese náiwacali íimaca irí: ‘Cayábacáani. Cayábéeri nùasu wenàiwicaca pía. Pimànicáiná machacáníiri iyú achúméeríina iyú càide iyúwa nuwàwáaná, íná yéewa siùcade numàaca picùaca diez namanùbaca yàcalé mìnanáí’, íimaca yái náiwacalica.

¹⁸ Néese yàasu wenàiwica áiba yàanàaca yàatalé. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawàsiwa iyú yái píasu plataca. Nuedácaté pirípiná cinco namanùbaca yàawiría ipualé yái plata pièricaté nuchàba’, íimaca.

¹⁹ Néese náiwacali íimaca irí nacái: ‘Numàaca picùaca cinco namanùbaca yàcalé mìnanáí’, íimaca yái náiwacalica.

²⁰⁻²¹ “Néeseta quéwa náiwacali yàasu wenàiwica áiba yàanàaca yàatalé. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, yáca píasu platéi. Nuépùacáténi wáluma iyú nucáapica cayábani, cáalucáiná nuicáca pía, máincáiná caluéri píiwitáise, peedáca yái càmirícaté píibaida piríwa. Peedáca piríwa nacái áibanái íbànacale, càmirícaté píbàna piríwa’, íimaca.

²²⁻²³ Iná náiwacali íimaca irí: ‘Pía, nùasu wenàiwica báawéerica íiwitáise, pitàacái iyúwa nuchàawàaca píináwaná íwali nùuwichàidacáténá píawa. Píalíacaalítéwa caluéria nuíwítáise, píalíacaalíté nacáíwa nuedáaná nuliwa yái càmirícaté nuíbaida nuliwa, nuedáaná nacái áibanái íicha nabànacale càmirícaté nubànacaleta, néese, ¿cáná càmita píamàaca nùasu plata caja néré inísàacáténátéwa nulípiná quirítatá àta nùanàacatalétaté àniwa?’ íimaca yái náiwacalica.

24 Néese náiwacali íimaca áibanái irí ìyéeyéica néeni: ‘Peedácué íicha yái plataca. Piacué írini yái asialica idènièrica diez namanùbaca yàawiría ipualé yái plataca’, íimaca nalí yái náiwacalica.

25 Yá náimaca náiwacali íríwa: ‘Wáiwacali, ¿cánásica càì pimàni? Yái asìali idéca idèniàca diez namanùbaca yàawiría ipualé yái plataca’, náimaca.

26-27 Néese náiwacali íimaca nalí: ‘Péemiàcué cayába. Cawinácaalí íibaidéeyéica nulí cayába, numàccáanápíná náibaidaca nulí mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí càimíyéica íibaida cayába, nuedápiná náicha náibaidacalémica. Níata quéwa, nùuwidenáica càimíyéicaté iwàwa núa nacuèrinápínáwa, piacué píibàaca nía. Peedácué nía nùatalé cháta, yá pinúacué nía’, íimaca nalí yái nacuèrináca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús entra en Jerusalén

28 Idécánámité càì Jesús íimaca nalí, yá yàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná, yéewáidacalénái yáapichawa.

29 Yá batéwata nàanàaca ìyacatái pucháiba yàcaléca. Abéeri yàcalé íipidenéri Betfagé, áiba nacái íipidená Betania. Iyaca nacái néeni abéechúa dúli íipidenéechúa Olivos, yái olivo inálimanáca. Yá Jesús ibànúaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa idécánáami càì íimaca nalí:

30 —Píacuéwa írículé yái yàcaléca ìyéerica wapíchalé. Píwàlùacuéwa néré, yá pianàapínácué burro nadacuèrica néeni, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa íinata. Píwasàacuéni, pitécué núliwani.

31 Aibacaalícué isutá yéemiàwa píawa cánácué yéewa píwasàacani, néese picálidacué írìwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca —íimaca nalí yái Jesúsca.

32 Néese níái pucháiba yéewáidacaléca nàacawa íicha. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanaté nalí.

33 Idàbaca nawasàaca burro, yá burro íiwacanánái isutáca yéemiàwa nía:

—¿Cánácué píwasàa wapíra? —náimaca.

34 Náimaca nalí:

—Wáiwacalica iwàwacutáni —náimaca.

35 Néese yéewáidacalénái írìadaca yàasu ruana nacáiriwa burro iwaalíricubáa, yéewanápíná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata.

36 Idècunitàacá Jesús yàacawa burro íinata Jerusalén ìyacàlená nérépiná, manùbéeyéi nallada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapullcubáa burrocáténá íipina íinatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápíná nacuèrinásàiri icàaluínínáwa.

37 Yàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná Olivos yàasu dúli yàasu yàawa írículé, yá canánama nía Jesús yéewáidacaléca, níái nacái yèepuníyéicawa yáapicha, macáita nadàbaca namáidaca casímáiri iyú. Nàaca nacái Dios irí cayábéeri naicácáinaté Jesús imànica madécaná íiwitáise iyúwa yái càimírìca wenàiwica idé imànica.

38 Nacálidaca nèepunícawa:

—¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànùerica walí icùacaténácué wía! ¡Píacué canánama ìyéeyéica chènuniré, casímáicué píwàwa! ¡Wàaca píri cayábéeri, pí Dios chènuníisèerica! —náimaca.

39 Néese abénaméeyéi fariseo yèepuníyéicawa náapicha wenàiwicanái yéewi náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, pialàa nía cachàiníri iyú níai péewáidacalécawa, masàanápiná nía, nacàlidacáiná piináwaná iwali Dios inacáirica pía —náimaca.

⁴⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, masànacaalí níai nuéwáidacalécata, yáta níai íbaca nacàlidaca nuináwaná iwali Diosca nùatá —íimaca nalí yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús iyamáa ibàlùacawa mawiénita Jerusalén iyacàlená irí, yá iicáca Jerusalén, néese ícháanica manuísíwata iwali yái yàcaléca, catúulécanácáiná iicáca yàcalé mìnanaí, yácáiná Jesús yáallacatéwa manuírí yùuwichàacáisi yàanáanápínaté nàwali.

⁴² Yá íimaca: “¡Máini nuwàwa pialíacuécawa siuca èeri càinacaalícué iwàwacutáana pímanica cayábacaténacué píapicha Dios! Cayábacaalícué píapicha Diostá, néese càmítacué yàanàa píwali yàasu yùuwichàacáisitá. Quéwa càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáana pímanica.

⁴³ Yàanáapínacué píri báawéeri èeri. Piùwidenáicué namànipínacué iwáiná piyacàle itéesebàa macáita, ipíchanacué pímusúacawa yàcalé íicha. Macáitacué náawapínacuéca píawa. Yá namànipíná ùwicái pípunitacué pitéesebàa macáita.

⁴⁴ Yásí namáalàidacué piyacàle macái, nanúapíná macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé irícu. Nacàlilàipínacué picapèe. Càmita namàacapíná capí yàasu íba yáawinacawa áiba íbata, yá nacàlilàcuéca macáita yái piyacàlecuécawa. Piicácáinácué càiride iyúwa canéeri iwèni píri yái nuénáiwanaíca siuca èeri Dios ibànùacatáita núa píatalécué, nuwasàacaténacué pía yàasu yùuwichàacáisi íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús purifica el templo

⁴⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená iriculé. Yá idàbaca ímusúadaca macáita wenàiwica iwéndéeyéicaté yàasusi templo ibàacháwalená irícu.

⁴⁶ Yá íimaca nalí:

—Pídecuéca péemíaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmallicúise; Dios íimacaté yàasu templo iwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutàcàalupínaca nuícha’, íimacaté yái Diosca. Quéwa, pídecuéca píwènúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yái templocá, piyéedùacáinácué plata wenàiwica íicha píchiwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁷ Néese èeri imanùbaca Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, judío íiwacanánái nacái, nàinádacawa nàyaca càinápinácaalí iyú náalimá nanúaca Jesús.

⁴⁸ Càmitàcá quéwa náalimá náibàacani, níacáiná canánama wenàiwica cayábaca néemíaca Jesús itàacái.

20

La autoridad de Jesús

¹ Aiba èerité Jesús iyaca templo irícu. Yá yéewáidaca iyaca wenàiwicanái, icàlidaca nalí nacái Dios itàacái cayábéerica, yái tàacáisi íiméerica Jesús iwàwa iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yá sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé.

² Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànù pía pimusúadáanápíná nía templo ibàacháwalená iriçuise, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulia pía pimusúadáanápíná nía? — náimaca.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Nuwàwa nusutácuéca nuémlawa pía nacái. Picàlidacué nulíni:

⁴ ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápínaté wenàiwica; Diossica, wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càiriinácaalí náicha ichùullaca Juan ibautizáanápínaté wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Nadábaca natàanica nalíwáaca. Yá náimaca nalíwáaca: “¿Càinásica wáimaca? Wáimacaalí irí, ‘Dioscaté ichùullacani’, yásí isutáca yéemlawa wía, ‘¿Cánácué càmita peebáidani?’ càipíná íimaca walí.

⁶ Néese wáimacaalí irí, ‘Wenàiwicacaté ichùullaca meedáni’, yásí wenàiwica macáita nanúaca wía íba iyú, niacáiná macáita neebáidaca tàì íiméeri iyú Juan itàanicaté Dios inùmalicuisse”, càì natàanica nalíwáaca.

⁷ Néese nacàlidaca Jesús iríni càmitasa náalíwawa cawinácaalí ichùuliaté Juan ibautizáanápínaté wenàiwica.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmita nucàlidacué piríwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadáanápíná nía templo ibàacháwalená iriçuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

⁹ Néeseté Jesús idábaca yéewáidaca wenàiwicanái comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asialí ibànacaté uva ibànacalená. Yá imàacaca áibanái icuèyéipíná irí yàasu uva ibànacalená, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva iyacaná yéenápíná, yàasu èeripíná needácatáita iyacaná. Idécanámite imànica náapicha càiri wawàsi, yá yàacawa náicha áibalé madécaná èeri.

¹⁰ Uva yàasu èeri yàanàcaté needácaténá iyacaná, yá bànacalé íiwacalí ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré icutácaténá náiwacalí yàasu uva iyacaná yéenápínáwa icuèyéi íicha. Quéwa níái icuèyéica bànacalé nacapèedáidacani, yái náiwacalí yàasu wenàiwicaca. Yá nachùullaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva iyacanáca.

¹¹ Néese bànacalé íiwacalí ibànùaca nàatalé yàasu wenàiwicawa áibata. Quéwa àniwa natàanica irí báawéeri iyú, nacapèedáidacani. Yá nachùullaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva iyacanáca.

¹² Néese bànacalé íiwacalí yèepùca ibànùaca áibata àniwa. Yá àniwa níái icuèyéica uva ibànacalená cacháunáca namànicani. Yá náucacani méetàuculé bànacalé yàaluná íicha.

¹³ “Néese yái uva ibànacalená íiwacalí íimaca íináidacawa iríwa: ‘¿Càinásica numàni? Siúcade nubànù nuiriwa, yái cáininéerica nuicáca. Cawàwanáta nàaca íimíétacaná’, íimaca íináidacawa iríwa.

¹⁴ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená naicácani, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yácata yái yeedéeripíná iríwa uva ibànacalená yániri yéetácaalípináwa. Ara, wáacuéwa wanúanáni weedácaténá walíwa yàasu bànacalé’, náimaca nalíwáaca.

¹⁵ Iná náibàacani, yá nawatáida náucacani méetàucula bànacalé yàaluná íicha. Yá nanúacani”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Néese Jesús íimaca nalí níái wenàiwicaca: “¿Càinásicué plináidacawa? ¿Càinásica uva ibànacalená íiwacalí imànipíná nalí níái icuèyéicaté irípiná bànacalé?

16 Siùcade nucàlidacué piríni: Yàanàpiná nàatalé, yá inúapíná níawa. Yásí imàaca áibanái icùaca irípiná yàasu uva ibànacalená —íimaca yái Jesúsca. Néese wenàiwicanái idécanáami néemlacani, yá náimaca Jesús irí:

—¿Càmírita, canácatáita Dios imànipíná walí cà! —náimaca.

17 Quéwa Jesús iicáidaca nalí, yá íimaca:

—Néeni, càmicaalícué piwàwa Dios yùuwichàidacuéca pía, néese iwàwacutácué plínáidacawa cayába càinácaalí ímáaná yái tàacáisi profeta itànèricaté Dios inùmalícué. Icàlidacaté Dios ibànùnápínaté israelítanái irí nacuerínápiná, quéwa báawáanápínaté naicácani. Càité íimaca:

‘Níái imàniyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa siùcade máiníri iwàwacutáca capíi irípiná yái íba náuquèericaté’,

cài itànàacaté profetaca”, íimaca nalí yái Jesúsca, yéewacaténa náalíacawa yái íba ímáanáca càicanide iyúwa Jesús, yái nacuerínápiná Dios ibànuerica judíonái irí.

18 Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Péemlacué áiba comparación íba ìwali: Cawinácaalí wenàiwica yúuwéeyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica isubéericawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ínatabàa, yásí náalacawa ichùmalési iyú —íimaca yái Jesúsca, náalíacaténaúwa Dios yùuwichàidáanápínaté manuísíwata cawinácaalí càmiyéica yeebáida Jesús itàacái.

19 Néese sacerdote íwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, nawàwaca náibàaca Jesús yáté èrica náucacaténaáni presoíyéi ibànàlículé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càmiiri nadé náibàaca quéwani cáalucáiná naicáca wenàiwicanái, manùbacáiná níái yéemièyéica Jesús itàacái casímáiri iyú.

El asunto de los impuestos

20 Néeseté sacerdote íwacanánái nachùullaca áibanái asianái nàacawa Jesús yaatalé, natàanicaténá cáimiétaquéri iyú Jesús yáapicha, iyúwa cayábéeyéi íwítáise iwàwéeyéica yéemíadaca Dios itàacái. Quéwa cachíwéeyéica nía meedá, nàacawa néré náalímáidacaténa Jesús itàanínápiná báawéri iyú romanonái yàasu gobierno ìwali yéewanápínata meedá náibàacani nacháawàcaténá íináwaná ìwali gobernador romanosàiri irí.

21 Iná nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàanica báisíiri iyú, péewáidaca wenàiwica nacái báisíiri tàacáisi iyú càiripínata. Wáalíaca nacáíwa piicáca macái wenàiwica abédanamata, péewáida nacái wenàiwica nàyacaténa càide iyúwa Dios ichùullaná nàyaca.

22 Siùcade picàlida walíni: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? —náimaca.

23 Quéwa Jesús yáalíaca náiwítáise báawéri nawàwáaná nacháawàca íináwaná ìwali itàacái ìwalíise. Yá íimaca nalí:

24 —Píasáidacué nuicá abéechúa moneda. ¿Cawiná yéenáíwaná ichanàawa moneda ìwali? ¿Cawiná nacái ípídená ichanàawa ìwali? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca Jesús irí:

—Emperador ípídenáquéi ichanàawa ìwali, yéenáíwaná nacái ichanàawa ìwali, yáara romano íwacalíná, icuèrica macái èeri mìnánái —náimaca.

25 Yá Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píchawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullianacué pipáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanacué pimànica — ímaca yái Jesúsa.

²⁶ Iná canácata báawéeri tàacáisi Jesús íméerica wenàiwicanái yàacuésemi yéwanápiná nacháawáaca iináwaná iwali. Néese naináidacawa néemíaca manuíswata Jesús ímáaná, yá masànacáicata nía ícha.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Néeseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca càmítasa yéetéeyéimiwa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanái iicáanica Jesús iquíniná, iná nasutáca néemíawa Jesús, náalimáidacatená naicáwani. Yá nacálidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

²⁸ —Pia, yéwáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi íméerica Dios ichùullianacué wía judíoca wamàninápiná cà: Asíali yéetácaalíwa méenibeta, néese iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapináwa yéwacatená idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipiná càiyéide iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi, yéwanápiná nàyaca wenàiwica icuèyèipiná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁹ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanúbaca yéenanái. Nabèeri yeedáca abéechúa ínupináwa, quéwa yéetáca uícha méenibeta.

³⁰ Ináté iméeréerimi yeedáca ibèeri ínumicawa. Néese yéetáca uícha méenibeta.

³¹ Néese iméeréerimi àniwa yeedáca úa, càita nacái yéetáca uícha méenibeta. Càité níai sietéeyéicaté imanúbaca needáca úa. Yá néetáca uícha macáita méenibeta.

³² Néese úanama yéetáwa náami nacái.

³³ Uwé, báisicaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, ¿càinápinásica uníri náicha níara sietéeyémica? Càmita náalimápiná náalíacawatá, macáicáináta náinuca úa —náimaca, naicáanica Jesús iquíniná.

³⁴ Néese Jesús ímaca nalí:

—Chái èeri írìcu, aslanái, inanái nacái nacásàacawa.

³⁵ Quéwa cawinácaalí wenàiwicanái Dios imàaqueeyéipináca icáucàacawa áiba èeriwa nàacatenáwa chènuniré, aslanái, inanái nacái, càmita nacásàapináwa.

³⁶ Càmita nacásàapináwa càmicáiná náalimá néetácawa quirinama, nàyapinácáiná càide iyúwa ángelnái iyáaná. Níacáiná Dios yéenibepináca nía, Dios ímichàidacáiná nía yéetácáisi ícha.

³⁷ Profeta Moisés nacái yáasáidacaté walí yéetéeyéimiwa nacáucàanápinácaawa áiba èeriwa. Moisés itànàacaté tàacáisi wáalíacatenáwa maléenéeri áicu iwali yeeméericatéwa iyaca quichái iyú, Dios iyacáináte néré, yaté Moisés yéemíaca tàacáisi íméerica: Yái Wacuèriná Dios, yácata Nacuèrináca, níai: wàawirináimica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

³⁸ ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimi ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha síuca, níara Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca, cáucáiná macáita wenàiwica Dios icuèyéica. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucáidáanápiná yéetéeyéimiwa áiba èeriwa —ímaca yái Jesúsa.

³⁹ Néese áibanái yéewáidéeyéi wenàiwica templo írìcu náimaca Jesús irí:

—Pidéca picálidaca cayábani, pia yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

⁴⁰ Yá cáaluca níái Jesús yúuwidenáica. Càmita nawàwa nasutáca néemlawni quirínama, ipíchaná báica nía wenàiwicanáí yàacuésemi.

¿De quién desciende el Mesías?

⁴¹ Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué píalíawa cayába Mesías ìwali, yái picuèrinápinácuéca Dios ibànueripinácuéca pirí, píacué judíoca. Píimacáitacué rey David itaquérinámica meedáni. Quéwa rey David íimacaté nacái áiba wawàsi Mesías ìwali.

⁴² David itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise, yái tàacáisi waléerica cuyàluta Salmos irícuse. Càité David íimaca:

‘Nucuèriná Dios íimacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núpicha macáita,

⁴³ idècunitàacá numawèniadaca pícha macái piùwidenáíwa, íimaca yái Diosca’, càité íimaca yái Davidca.

⁴⁴ Yái rey Davidca íimacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicaánitani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani —íimaca nalí yái Jesúsca, icàlidaca nalí ìwaliwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

⁴⁵ Macái wenàiwicanáí ìyéyéica néeni néemlaca nàyaca Jesús itàacái, yá Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

⁴⁶ “Píicácué píchawa níái yéewáidéyéica wenàiwica templo irícu. Picácué píyaca càide iyúwa nàyáaná. Casíimáica nèepunicawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná nasímáidaca Dios. Nawàwa wenàiwicanáí itàidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéyéi wenàiwica naicácaténá nía. Máini nawàwa náawinacawa yàalubáisi íinata náawinacatáicawa níara cáimíetacanéyéica wenàiwica judíonáí yéewáidacáalu irícu. Nacutá nacái yàalubáisi cayábanaméyéi macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanáí naicáca nía càiyéide iyúwa máiniyéica cachàinica.

⁴⁷ Nayéedua nacái náicha nacapèemi, nàasumi nacái níái catúulécaneyéi inanáica maníriyéimica. Néese nasutáca Dios déecuiri iyú, yéewacaténá áibanáí iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yúuwichàidéyéipiná cachàiníri iyú yáwanáí náicha áibanáí cabáyawanéyéica”, íimaca nalí yái Jesúsca.

21

La ofrenda de la viuda pobre

¹ Jesús ìyacaté templo irícu, yá iicáidaca wenàiwica irí iríladéyéica yàasu platawa ofrenda yàalu irículé namàacacaténá Dios iríni. Yá iicáca càasuýéi naliadaca plata.

² Néese Jesús iicáca inanáí yàanàca néré, máini catúulécanechéua, inírimi yéetéchéuamicatéwa íicha. Yá uliadaca ùasu ofrendawa ofrenda yàalu irículé, pucháiba moneda cobréyéi púubéyéi, càmfíyéica máini cawènica.

³ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa:

—Péemiácué cayába, úái catúulécanechéua manríchúamica udéca umàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú Dios iiquéeri càiride iyúwa manuiri iwèni náicha canánama, níái yúuqueyéica plata ofrenda yàalu irículé.

⁴ Macáita níái áibanái nàaca ichàbèericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníiri íchawa; úata quéwa éwita catúulécanácáaníta úa, càicáaníta úaca macáita yái udènìerimica uwènlanápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que el templo será destruido

⁵ Aibanái natàanica nàacawa templo ìwali cayábèeri iicacánáwani, yàasu cawèníiyéi íba ìwali nacái, áiba cawèníiri wawàsi nacái wenàiwica imàaquéerica Dios irípiná ofrenda iyú. Néese Jesús íimaca nalí:

⁶ —Aibaalípiná imáalàacawa macáitacué piiquéerica yái temploca. Yási canácata capí yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba íinata. Namáalàidapíná macáita —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin del mundo

⁷ Néese nasutáca néemiawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, ¿chácaalínásica ichàbapínáwa yái picàlidéerica walí templo ìwali? ¿Càinásica iyú wadépiná wáalíacawa mawiénica yéenáiwaná, yái templo imáalàacatáipinácawa? —náimaca.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí: “Píicacué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichíwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàacawa. Manùbacáiná wenàiwica nàanàapíná icàlidéeyéi ichíwawa. Náimapíná núacasa níata. Yá nacàlidapíná nachíwawa. Càipíná náimaca: ‘Núacata yái Mesiasca, ípidenéeri Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipíná náimaca namànica nachíwawa. Aibanái nacái náimapíná: ‘Idéca Jesucristo yàanàaca icuàcaténá macáita’, càipíná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

⁹ Nacàlidapínácué píri ùwicái iináwaná ìwali, náimapíná nacái namànínásca ùwicái nacuèrinánái ípunitawa, quéwa picácué cáalu píawa. Càita iwàwacutápiná namànica quéechacáwa, quéwa càmitàacá imáalàapínáwa yái èeriquéi”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca nalí àniwa: “Aiba cáli néeseéeyéi napéliapíná áiba cáli néeseéeyéi ípunitawa. Aibanái gobierno namànipíná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa.

¹¹ Yá cáli icusúapínáwa cachàiníiri iyú madécaná yàcalé. Manùbèeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú, uláicái iyú nacái, madécaná cáli néeseéeyéi. Capíraléeri cáli írìcuwa naicáwa wawàsi icaluàdéeripíná naicáca, áiba wawàsi nacái manuñaméeyéi yáasáidéeyéipínáca èeri mìnánái írì mawiénica yái èeriquéi imáalàanápinácawa.

¹² “Quéwa ipíchawáise naicáca càiri wawàsi, yá áibanái náibàapínácué píawa, namànipínácué píri báawéeri peebáidacáinácué nutàacái. Nawatàidapínácué píawa judíonái yéwáidacáalu néréwa nacháawàcaténácué piináwaná ìwali. Yá náucapínácué píawa presoíyéi ibànaliculé. Natépinácué píawa nacháawàcaténácué piináwaná ìwali nacuèrinánái írìwa, náiwacanáiná írì nacáíwa peebáidacáinácué nulí.

¹³ Càita Dios imàacapínácué picàlidaca nalí nuináwaná ìwali, peebáidacuéca nutàacái.

¹⁴ Ípíchawáise náibàacuéca pía, picácué péewáidawa càinácaalípinácué picàlidáaná nalí piináwanáwa.

¹⁵ Néenialicáiná numàacapínácué pitàanica máini cáalíacáiri iyú, yéewanápiná càmitacué piuwidenái nadé namawèniadacuéca piasu tàacáisi.

16 Quéwa, pisèenáicué, péenánáisiwacué nacái, plawíríwa yéénánái nacái, piacawéeyéiná nacái, nacháawàpinácué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa. Nanúpinácué abènaméeyéi péenáwa.

17 Yási macái èeri mìnánái báawacuéca naicáca píawa peebáidacáinácué nutàacái.

18 Quéwa càmitacué yúucapináwa nuícha abéeri péená, ibatàa achúméerína pináta, càmita yúucapináwa nuícha.

19 ¡Peebáidacué mamáalàacata tàì íiméeri iyú, pìidenlàcué piùwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú, yéewacaténácué peedáca píríwa picáucawa càmiiri imáalàawa!

20 “Piicácaalípinácué úwinái ibàlùacawa Jerusalén iyacàlená itéese, yási píaliacuécawa mesúnamáita namáalàidáanápíná yái Jerusaléna.

21 Iná iwàwacutápiná cawinácaalí wenàiwica iyéeyéica cháí Judea yàasu cáli íinata naplacawa dúli inàliméeri nérépiná. Cawinácaalí iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu iwàwacutápiná naplacawa yàcalé irícuíse. Cawinácaalí nacái iyéeyéica manacúalibàa, iwàwacutápiná càmita nèepùawa Jerusalén iyacàlená irículé.

22 Néenialícáiná Dios yàasu manuíri yúuwichàacáisi yàanàpiná israelitanái ìwali. Macáita ichàbapínacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Dios inùmalicué.

23 ¡Néenialípiná inanái nàuwichàapínáwa manuísíwata, cawinácaalí idéericuíyéica, nía nacái inanáica yéeyéica quírasí líraca íinisi!, càmicáiná náalimá naplacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa. Yá nàuwichàapínacawa báawanama níái Israel yàasu cáli néeséeyéica, yácáiná Dios yàasu yúuwichàacáisi yàanàpiná nàwali.

24 Abènaméeyéi nèetápináwa espada machete nacáiri iyú. Uwinái íibàapíná áibanái, yá natépiná níawa macái cáli imanùbaca íinatalépiná. Néese càmiyeyéi judío namáalàidapíná Jerusalén iyacàlená, yá nacùapínacani àta imáalàacatalépinátawa nàasu èeri Dios imàaqueeripíná nalí nacùanápínáni, ipíchawáise yéepùadacani judiónái irí àniwa, yái Jerusaléna”, íimaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

25 Jesús íimaca nalí: “Néese wenàiwica naicápiná wawàsi capiraléeri cáli irícuwa, manuínáméeyéi wawàsi nacalùadéeripíná naicáca, èeri ituírícu, quéeri nacáíwa, dùlupùta nacáíwa náalíacaténáwa mawíénica yái èeriquéi imáalàanápínacawa. Cháí èeri irícu nacái, èeri mìnánái máini cáaluca nánáidapínáwa, càmita náalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná namànica, manuíri únicáiná imànipíná isànwawa cachàini, manuínáméeyéi màladàca nacái ipíapínacawa cachàiníri iyú.

26 Néenialípiná achúma wenàiwica nèetápináwa nacalùniwa, cáalucáiná nánáidapínacawa idècunitàacá nacùuca yàanàaca yái manuíri yúuwichàacáisi yàanèeripínacawa èeri mìnánái ìwali. Níacáiná cachàiníyeyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré, nacusúacawa macáíwa.

27 Néese macái èeri mìnánái íicápiná núa, níwa asíali Dios néeséerica, nùanàpiná acalèe yèewíse cachàiníri nuíwítáise iyúwa, nucamaláná mèlumèlúiri irícuwa núcúacaténá macáita.

28 Idàbacaalípiná ichàbacawa macáita yái wawàsica, yási pichàiniadacué piwàwawa, píwichàidacué píwítáisewa nuípunita, piicáidacué chènuniré, caquialécáináta nùanàapínáca nuwasàacuéca píá”, íimaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá íimaca nalí: “Piicácué higuera yéetaná, áibanái àicu íiwitáaná nacái iyéeyéica cháí Israel yàasu cáli íinata.

³⁰ Piicácaalícué àicu imusúadaca ibáináwa, yásí pialíacuécawa mawiénica camuí.

³¹ Càita nacáicué piicácaalípiná ichàbacawa yái nucàlidéericuécawa piri íwali, yásí pialíacuécawa mawiénica Dios yàasu èri icùacaténá macáita.

³² “Péemíacué cayába, macáita yái siùquérica tàacáwa nucàlidacuécawa piri íwali, macáita ichàbáanápínáwa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéica néenialíwa.

³³ Yái capíraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínáwa áibaalípiná, néese nutàacái càmíta imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càide iyúwa nucàlidáanácúe pírini.

³⁴ “Piicácué píchawa cayába ipíchaná piwènúadacuécawa nuícha píiwitáisewa pimànlínápínacúe píbáyawanáwa, picámáanápíná nacái, píináidáanápíná nacáíwa mamáalàacata èri írícúri wawàsi íwali. Picácué càí pimànica, néese picúacué nùanàaca àniwa.

³⁵ Yácáiná yùuwichàacáisi yàanàapíná ráunamáita macáí èri mìnánái íwali càide iyúwa trampa íbàaná cuwèesi ísicúasíwata.

³⁶ Pichùnìacué cayába píiwitáisewa. Pisutácué Dios ícha mamáalàacata cachàinacaténacúe píiwitáise píidenánápínacúe macáita yái ichàbáanápínácawa, yéewacaténacúe planàaca píbàlùacawa nuípunita, núa asiali Dios néeséerica”, íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néenialíté Jesús yéewáidaca wenàiwica èeríapinama templo írìcu. Néese catá imanùbaca yàaca iyamáacawa dúli néré ípidenacatalé Olivos, yái olivo inálimanáca.

³⁸ Yá èeri imanùbaca macáita wenàiwica nàanàaca templo írìculé mapisáisiwata néemíacaténá Jesús itàacái.

22

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Mawiénicaté judíonái yàasu culto ípidenéeri Pascua nayáacaalíté pan càmíri idèña levadura.

² Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nacutáca càinápínacaalí iyú yéewanápíná nanúaca Jesús, ibàacanéeri iyúta quéwa cáalucáiná nía wenàiwicanái ícha.

³ Néese Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalículé, ichùullaca Judas imànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná, yái ípidenéerica Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacaléca docenacaté nía.

⁴ Néese Judas yàacawa itàaníaca sacerdote íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái úwi íiwacanánái templo néeniyéica. Yá Judas itàaníaca náapicha Jesús íwali yéewanápíná itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁵ Yá casíímáica nawàwa, náimaca írì nàanápínáté írì plata itéenápíná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁶ Cayábaca Judas yéemíaca náimáaná írì. Yá Judas idàbaca icutáca wawàsi càinácaalícatáipínáta yáalímá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, càmícataléta máini manùba wenàiwica iyaca Jesús yáapicha.

La Cena del Señor

7 Néeseté yéenáiwana yàanàaca judíonái imànicatáica yàasu cultowa ípidenéeri Pascua, nayáacatáita pan càmíiri idènia levadura. Yáté èrica iwàwacutá nanúaca oveja wálisài nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Càita judíonái iwàwalica càinácaalíté iyú Dios iwasàaca nàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha.

8 Néese, Jesús ichùuliaca Pedro, Juan nacái, yá ímaca nalí:

—Píacué pichùnia walípiná yàacàsi Pascua pinéerica wayáacaténáni —ímaca yái Jesúsca.

9 Yá nasutáca néemlawani:

—¿Alénásica piwàwa wachùniacani? —náimaca.

10 Jesús ímaca nalí:

—Píwàlùacuéwa Jerusalén iyacaléná iriculé, yá pianàapínacuéca asíali iwáacutéeri úni catúlicu. Píacuéwa asíali yáamíise aláera iwàlùacatalécawa.

11 Pímacué capli íiwacali irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wia iwàwaca isutáca yéemíawa pía, alénácaalí capli imàdáná ìya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, pímacué irí.

12 Néese yáasáidapínacué píriwani, manuiri capli imàdáná iyéerica chènunibàa cáli ináni ícha, nachùniéerica cayába. Pichùniacué walí wayáapíná néeni Pascua piná —ímaca yái Jesúsca.

13 Iná nàacawa, yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí. Néese nachùniaca yàacàsi Pascua pinéerica.

14 Néeseçáwa catácanáami nàwali, iwàwacutácaalíté nayáaca, yá Jesús yàanàaca yáawinacawa mesa iwéré apóstolnái yáapicha.

15 Néese, Jesús ímaca nalí:

—¡Máadáini nuwàwacatécué nuyáaca píapicha yái yàacàsi Pascua pinéerica píchawáise nuétácawa!

16 Càmicáiná nuyáapíná quirínamani àta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Pascua ímáaná, yásí nuyáapíná àniwani píapichacué, Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

17 Néese Jesús yeedáca abéechúa copa icáapi iriculéwa, idènièchúa írìcuwa uva ituní. Idécanáami yàaca Dios irí cayábéeri, yá ímaca nalí:

—Peedácuéni, píracuéni, piwacùacué píwaliwáacawani;

18 càmicáiná nuírapíná quirínamani yái uva ituníca àta Dios idàbacatalépináta icùaca macáita —ímaca yái Jesúsca.

19 Néese Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa. Idécanáami yàaca Dios irí cayábéeri, yá isubériadacani, yá iwacùaca nalíni. Néese ímaca nalí:

—Yácata nuiná yái, yéetéeripínacuécawa píchawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía píbayawaná íwalísewa. Piyáacué yái panca piwàwalicaténacué nuétáanacuéwa píchawalíná —ímaca yái Jesúsca.

20 Néeseçáwa idécanáami nayáaca yái yàacàsi Pascuaca, Jesús yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa írìcuwa uva ituní. Yá ímaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripínácawa nuíchawa cruz íwali píripínacuéwa, ipíchanacué Dios yùuwichàidacuéca pía píbayawaná íwalísewa. Yái uva ituníca yáasáidacuéca píri báisiricani yái wálisài wawàsi Dios imànírica wenáipinái yáapicha nuwasàanapíná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, nuíranáacáiná imusúapínácawa nuíchawa nalípináwa.

21 Quéwa, siúcata yái asíalica itéeripínáca nùuwidenái náibàacaténá núa, yácata yái yáawinéericáwacawa iyáaca iyáacaléwa núapicha.

²² Núacáiná, núa asíali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná iwali. ¡Quéwa máini yúuwicháapínácawa yái asíalica itéeripínaca núuwidenái náibàacaténá núa! —íimaca yái Jesúsca.

²³ Néese Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nasutáca néemiawa níawáaca chánacaalísica néená yái càì itéeripínacaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, càmicáinatécáwa náalíawa càinácaalí Judas imàninápinaté.

Quién es el más importante

²⁴ Néese níái yéewáidacaléca natàanica nalíwáaca ùléri wawàsi iyú chánacaalí néená wenàiwicanái iiquéeripínaté càiride iyúwa máiníri cachàini áibanái ícha canánama.

²⁵ Quéwa Jesús íimaca nalí: “Chái èeri írìcu, càmiyéi judío icuèrinánái nacùaca nàasu cáli néeséeyéiwa cachàiníri iyú, nachùulla nacái nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápíná nàwali: ‘Cayábéeriquéi wacuèrinásàirica, imànírica walí cayábéeri’, càì nachùullaca nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápíná.

²⁶ Quéwa, iwàwacutácué càmita piya càide iyúwa nàyáaná. Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàinírìca náicha canánama, néese iwàwacutá iicáca yáawawa càiride iyúwa máiníri càmita cachàini náicha canánama, iyúwa pímeéerícué, íbaidáanápíná áibanái írì canánama. Cawinácaalícué péená nacái iwàwéerica Dios imànacaca ichùullaca áibanái wenàiwica, iwàwacutá íbaidacuéca pírì canánama càide iyúwacué píasu wenàiwica imàniná.

²⁷ Chái èeri írìcu níara máiníyéica cachàini áibanái ícha náawinacawa mesa iwéré nayáacaténá nayáacaléwa, néese áibanái càmiyéi cachàini náibaidaca nalí, natéca nalí nayáapínáwa. Quéwa càmitacué nuwàwa pímanica càide iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái imàniná. Nudéca núsáidacuéca pírì càinácaalí iwàwacutáanacué piyaca. Núa, Píiwacalícuéca, nudéca nùyaca pèewibàa càide iyúwa càimíri cachàini, iyúwa wenàiwica íbaidéerica áibanái írì canánama.

²⁸ “Pidécuéca píyaca núapícha mamáalàacata, píidenàacuéca nacái núapícha núuwichàacái.

²⁹ Iná numàacapínacué picùaca núapícha wenàiwicanái càide iyúwa Núaniri Dios imàacáanaté nucúanápíná wenàiwicanái.

³⁰ Yá piyáapínacuéca piyáacaléwa núapícha Dios iyacàle írìcu nucùacatalépináca macáita. Néenialípiná píawinacuécawa píasu yàalubáisi ínatawa picùacaténacué doce namanùbaca Israel itaquénáinami yàawírìaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³¹ Néese àniwa Jesús íimaca Pedro írì:

—Simón, péemia cayábani. Satanás idéca isutáca Dios ícha wawàsi imàacáanápíná Satanás yáalimáidacuéca iicáwa pía cachàiníri iyú.

³² Quéwa, nudéca nusutáca pírì Dios ícha, imàacáanápíná peebáidaca nulí mamáalàacata. Néese idécanáami píwènúadaca píiwitáisewa nulípiná àniwa, yá píchàiniada nawàwa, níái péenánáicawa neebáidacaténá nulí tàì íiméeri iyú — íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese Simón íimaca Jesús írì:

—Nuíwacali, abédanama nuíwitáise píapícha nùanápíná presoíyéi íbanalículé píapícha, éwita iwàwacutácaalí nuétáca nací píapíchawa —íimaca yái Simón Pedroca.

³⁴ Jesús íimaca Pedro írì:

—Pedro, péemla cayába, ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa pialía nùwali ipíchaná nanùaca pía nùapicha —íimaca yái Jesúsca.

Se acerca la hora de la prueba

³⁵ Néese Jesús isutáca yéemla nía:

—Bàaluité nubànucué pía picàlidacaténá nalí nutàacái, yátè càmitacué nubatàa pitéca saco, plata yàalu nacái, áiba costiza nacáripiná nacái. Néeni, çiwàwacutéerisicuéwa piri quirítani néenialité? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Càmíri —náimaca irí.

³⁶ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Quéwa, siuca péemiacué comparación: Siucade cawinácaalí idènièrica saco, iwàwacutá itéca yáapichawani, itéca nacái plata yàalu. Cawinácaalí canéerica irí espada machete nacáiri, iwàwacutá iwéndaca yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri iwálisewa, iwèniacaténá iríwa espada.

³⁷ Nudéca nucàlidacuéca piri yái comparaciónca pialíacaténácuéwa càulenápináca píicha yái ichàbàanápínacawa mesúnamáita iwàwacutáciná namànica nulí macáita iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi Dios inùmallicuise. Abéeri profeta íimacaté nùwali: ‘Yá nàuwichàidapínacani báawéeyéi yáapicha’, càitè itànàaca tàacáisi nuináwaná iwali. Macáita tàacáisi natànèricaté nùwali Dios inùmallicuise, iwàwacutá ichàbacawa càitade iyúwaté natànàanà —íimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, iyaca walí pucháiba espada machete nacáiri —náimaca. Yá Jesús íimaca nalí:

—Yácata, wadéca watàanica —íimaca yái Jesúsca, càmicáinaté nàalía néemíaca càinàcaalité íimàanà yái comparación Jesús icàlidéerica nalí.

Jesús ora en Getsemani

³⁹ Néesetécáwa Jesús imusúacawa Jerusalén iyacàlená iricúise. Càide iyúwaté íiwitáise iyáaná néenialité, yàacawa táiyápi dúli néré, íipidenéechúa Olivos, yái olivo inàlmanáca. Yéewáidacalénái nàacawa yáamiwáise.

⁴⁰ Jesús yàanàaca néré, yá íimaca nalí:

—Pisutácué píawawa Dios íicha, càminápiná imàaca Satanás yáalimáidacuéca pía ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús yàacawa náicha càita meedá idècuni iyúwa asiali yúucacatalé íba. Yá ibàlùacawa yùulul ipùata iyúwa néeni isutácaténá Dios íicha.

⁴² Yá Jesús íimaca Dios irí: “Núaniri, piwàwacaalí, yá piwasàaca núa íicha yái nùuwichàanápínacawa. Quéwa, càmiccaalí piwàwa piwasàaca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáanáwa”, íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta abéeri ángel chènuníiséeri imàacaca yáawawa Jesús íicàceni. Yá ángel ichàiniadaca Jesús iwàwa.

⁴⁴ Máini Jesús yùuwichàacawa manuísíwata idècunitàacá isutáca Dios íicha manuísíwata. Yá islabèdaca imusúacawa íicha iyúwa iráí idupíacaalíwa cáli iwéré.

⁴⁵ Idécánami Jesús isutáca Dios íicha, yá imichàa ibàlùacawa, yàacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca núa íiméeyécáita máinicáiná achúmaka nawàwa, inaté naimáca nàyaca.

⁴⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cánacué piimá pìyaca? Pimichàacuéwa pidapùle íichawa. Pisutacué píawawa Dios íicha, càminápiná imàaca Satanás yáalimáidaca pía ipíchanacué pimànica pibáyawanáwa —ímaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàanica nali, yá madècaná wenàiwica yàanàaca nàatalé. Judas yàacawa náiwitápu, yái abèri yéewáidacaléca, docenámica núa. Néese Judas yàacawa Jesús yàatalé isùsùacaténá Jesús inàni ìwali càide iyúwaté náiwitáise iyáaná natàidáanaté wenàiwica cáininéerica naicáca. Càica Judas imànica yáasáidacaténá nali cawinácaalíni, yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Judas, ¿cáná picháawaa núa nùuwidenái iríwa iyú yái pisùsùanáca nunàni ìwali, càide iyúwa cáinináca nacácaalí piicá núa, núa asiali Dios néeseérica? —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Níái yéewáidacaléca iyéeyéica Jesús yáapicha naicácaíná càinácaalí Judas imànínápinaté, ínáté náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿piwàwasica wanúaca nía espada iyú? —náimaca.

⁵⁰ Néese abèri néená níái yéewáidacaléca iwataàca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatatá, yá inúacatàatáni espada iyú sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwica. Quéwa isasàacáita asiali yùuwi yéewápuwáiseéchúa.

⁵¹ Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacuéni, picacué pipélicá —ímaca yái Jesúsca. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yùuwi ìwali yái asialica, yá ichùniacani.

⁵² Néese Jesús isutáca yéemlawa sacerdote íiwacanáni, nía nacái úwinái icuèyéica templo, nía nacái judío íiwacanáni béeyéica yàanèyèicaté náibàacaténáni. Jesús íimaca nali:

—¿Cánacué pianàa nùatalé cacáapisàiwaca, espada, wacàba nacái, càide iyúwa piicáaná cayeedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinacué nupéliapíná píipunita.

⁵³ Macái èeri imanùbaca nùyacatécué píapicha templo iricu, quéwa càmitatécué píibàa núa, ibatàa pidunúanápinacué nùwalita, càmitacué píibàa núa. Quéwa, siùcade Dios imàacacué píibàaca núa, yácata nacái Satanás yàasu èeri ichùullacatáicuéca píiwitáise catèeri —ímaca yái Jesúsca.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Néese náibàaca Jesús. Yá natéca Jesús sacerdote íiwacalíná icapèe néré. Pedro yàacawa náamiwáise déecuìseta.

⁵⁵ Ipíchawáiseté nàanàaca néré áibanái napucúadacaté quichái bamuchúami bàacháwalicu. Níái úwinái náawinaca nàanabàca quichái. Néese Pedro yàanàaca néré yáawinaca nacáíwa yàanabàca náapicha.

⁵⁶ Néese inanái íbaidéechúa néeni uicáca Pedro yáawinacawa iyaca yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca nali:

—Yá asialiquéi Jesús yáapichèeri —úumaca nali.

⁵⁷ Quéwa, Pedro icálidaca ichiwawa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali. Yá Pedro íimaca ulí:

—Pía, inanái, càmita nualía ìwali —ímaca yái Pedroca, cáalucáináni.

⁵⁸ Néese áiba iicácani, yá íimaca Pedro irí:

—Pía nacái néená, níara yáapichéeyéica —ímaca. Quéwa Pedro íimaca irí:

—Càmíirita, asiali, càμίírira néená núaquéi —ímaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

⁵⁹ Néese batéwa abéeri hora idénáami àniwa áiba íimaca nalí àniwa cachàiníri iyú:

—Báisíta, yáapichéerimicani yái aslatica, yácáiná Galilea yàasu cáli néeséeri nacáicani —íimaca nalí Pedro ìwali.

⁶⁰ Quéwa Pedro íimaca irí:

—Pía, asíali, càmita núalíawa càinácaalí íimáanáca yái píiméerica —íimaca yái Pedroca. Idècunitàacá Pedro itàanica nalí, yáta cawámai itàaca.

⁶¹ Néese Jesús iwènúa íicáidaca Pedro irí, yáta Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté irí: “Ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá píimànipiná pichíwawa máisibàawíría, píimapiná càmitasa píalía nùwali”, càité Jesús íimaca Pedro irí.

⁶² Yá Pedro imusúacawa náicha, yá íicháanica cachàiníri iyú.

Se burlan de Jesús

⁶³ Néese níái úwica icuèyéica Jesús, naicáanica iquíniná, nanúadáidaca nacái Jesús.

⁶⁴ Nabàliaca Jesús ituí, yá nanúadáidaca inàni ìwali. Néese náimaca Jesús irí:

—Píwicùlida, picàlida walíni, ¿cawínásica níara inúadáidéeyéica pía? —náimaca, naicáanica iquíniná.

⁶⁵ Yá natàanica ìwali madécaná báawéeri iyú, mamáalàacata naicáanica Jesús iquíniná, nabáiniadacaténáni.

Jesús ante la Junta Suprema

⁶⁶ Néeseté amaláca yàacawa nawicáu, yá úwinái natéca Jesús Junta Suprema yàatalé iwacáidáyaquéeyéicawa, judío íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Yá nasutáca néemíawa Jesús:

⁶⁷ —Picàlida walíni, ¿piatasica yái Mesíasca, judío icuèrináca Dios ibànueripinácaté walí? —náimaca. Néese Jesús íimaca:

—Nucàlidacaalícué pírí núacatáni, néese càmitacué peebáida nulítáni.

⁶⁸ Nusutácaalícué nuemíawa píatá, càmitacué picàlida nulítáni.

⁶⁹ Mesúnamáita quéwa núa, asíali Dios néeséerica, núawinapínawa yéewápuwáise yái Dios cachàiníríca náicha canánama, nucùacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

⁷⁰ Yá macáita nasutáca néemíawani:

—Néeni, ¿Dios Iirísica pía? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Yáca núa yái càide iyúwacué píimáaná —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácata iwàwacutáaná wéemíaca áiba íchàawèri iináwaná ìwali quirínama! ¡Wadéca wéemíaca itàacái báawéeri, icàlidaca ìwaliwa Dios Iiricasani! —náimaca nalíwáaca.

23

Jesús ante Pilato

¹ Néese macáita namichàacawa natéca Jesús Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

² Néese nadàbaca nachàawáaca Jesús iináwaná ìwali Pilato irí, yá náimaca Pilato irí:

—Wadéca wàanáaca yái aslatica báawéerica imànica wàasu cáli néeséeyéi ííwítáise namànínapíná ùwicái gobièrno íipunita. Íimaca càmitasa cayába wapáyaidaca wáichawa emperador plata iyú, yái romano icuèrinásàirica. Íiméerica ìwaliwa nacái Mesíascani, yái judío icuèrináca —náimaca.

³ Néese Pilato ímaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinàsàrica? —ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Báisíta, núacani, càide iyúwa píimáaná —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Pilato ímaca sacerdote íwacanáiná irí, áibanái nacái iyéeyéica néeni:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná, yái asialica —ímaca yái Pilatoca.

⁵ Náimaca quéwa cachàiníiri iyú mamáalàacata:

—Báawaca imànica macái wenàiwica íiwitáise nánáidáanápíná namànica ùwicái gobierno ípunita. Idéca yéewáidaca macáita Judea yàasu cáli néeséeyéi. Idàbacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli néré. Siùcade iwàwa yéewáidaca wenàiwica cháí Jerusalén iyacàlená iricu —náimaca.

Jesús ante Herodes

⁶ Néese Pilato yéemíaca nalíni, íná isutáca yéemíawa nía asáisí Galilea yàasu cáli néeséericaalíni, yái Jesúsca.

⁷ Néese idécánáami Pilato yáalíacawa Galilea néeséericani, yá Pilato ichùullaca natéca Jesús rey Herodes yàatalépiná, Herodes icuacáináté Galilea yàasu cáli. Néenialité Herodes iyaca Jerusalén iyacàlená iricu iicacáténá náapicha Pascua yàasuná culto. Iná natéca Jesús Herodes yàatalé.

⁸ Néese Herodes iicacáiná Jesús, yá casímíaca Herodes iwàwa, madécaná èericáináté Herodes iwàwaca iicáca Jesús. Herodes yéemíacáináté Jesús iináwaná ìwali, ínáté iwàwa iicáca Jesús imànica áiba wawási íiwitáise iyúwa, càmiríca wenàiwica idé imànica.

⁹ Néese Herodes isutáca yéemíawa Jesús madécaná yàawiría. Quéwa Jesús càmirírita itàaní.

¹⁰ Néese sacerdote íwacanáiná, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu iyéeyéica néeni, nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata cachàiníiri iyú.

¹¹ Néese Herodes, nía nacái yàasu úwinái yáapichéeyéica namànica Jesús irí báawéeri nabáiniadacáténáni, natáanica nacái ìwali báawéeri iyú. Néese náucaca cayábéeri bàlesi Jesús ìwalíise, cawèníiri nacái càide iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicacáténásatáni, yái Jesúsca. Càité úwinái imànica naicáanicaténá Jesús iquíniná. Néese Herodes ichùullaca natéca Jesús àniwa Pilato yàatalépiná.

¹² Quéchatécáwa Pilato, Herodes nacái nàuwidaca namàníiyéicacawa. Yaté èerica Pilato, Herodes imànica yàacawéeriná iyúwani.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Néeseté Pilato iwacáidaca sacerdote íwacanáiná, judío íwacanáiná nacái, madécanáca áibanái wenàiwica náapicha néeni.

¹⁴ Yá Pilato ímaca nalí:

—Pidécuéca pitéca nùatalé yái asialica. Pidécuéca picàlidaca nulí iináwaná. Pidécuéca picháawàaca iináwaná ìwali píimacáinácué yéewáidacasa wenàiwica namàinínápiná ùwicái gobierno ípunita. Quéwa, nudécata nusutáca nuémawani piacuésemicué, yá canácata nuiquéeri ìwali ibáyawanáca càide iyúwacué picháawàaná iináwaná ìwali.

¹⁵ Herodes nacái canácata iiquéeri ìwali ibáyawaná, íná Herodes idéca ibànùacani néese àniwa wàataléta. Pidécuéca piicáca canácata ìwali ibáyawaná wanúanápinátáni.

¹⁶ Iná siùcata nuchùullaca nacapèedáidáanápínáni. Idécánáami nacapèedáidacani, yásí numàaca yéepunicawa —ímaca yái Pilatoca.

17 Càide iyúwaté náiwitáise Pascua yàasuná culto imanùbacata, iwàwacutá Pilato iwasaàca nalí abéeri presoíri yèepunicaténáwa casímáicaténá judíonái. Ináté Pilato iwàwaca imàacaca Jesús yàacawa.

18 Quéwa, macáita néemíanícawa macáita namanùbaca iyúwa:

—¡Pinúacuéni! Pimàacacué Barrabás yèepunícawa —náimaca.

19 Iyacáinaté presoíri ípidenéerité Barrabás imànírícaté ùwicái yàcalé írìcu gobierno ípunita, íná náibàacatèni, inúacáinaté nacái wenàiwica.

20 Néese Pilato itàanica judíonái yáapicha àniwa iwàwacáiná imàacaca Jesús yèepunícawa.

21 Néemíanícawa quéwanáta máini cachàinírì nasàna iyúwa. Càica náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

22 Néese Pilato itàanica náapicha máisiba yàawírìanápíná itàanica náapicha. Íimaca nalí:

—Néeni, ¿càinásica íbáyawanácué piri? Canácata nuiquéeri íbáyawanáca numàacáanápíná nanúacatáni. Siúcata nuchùulia nacapèedáidacani. Idécánáami nacapèedáidacani, yásí numàaca yèepunícawa —íimaca yái Pilato.

23 Néemíanícawa àniwa lúasi iyú, nasutáca Pilato ícha ichùulianápíná úwinái inúanápíná Jesús. Máinicáiná néemíanícawa mamáalàacata, íná Pilato imàacaca nalíni átata, càide iyúwa nasutáaná íchani.

24 Càité Pilato iwènúadaca íwitáisewa imàacáanápíná nanúaca Jesús càide iyúwa nasutáaná íchani.

25 Iná Pilato imàacaca Barrabás yèepunícawa, yái presoíri nasutéerica Pilato ícha, iyéericaté presoíyèi íbànàlìcu imànicáinaté ùwicái yàcalé írìcu, inúacáinaté nacái wenàiwica. Quéwa, Pilato yèepuadaca nalí Jesús namànicaténá írí càide iyúwa nawàwáaná.

Jesús es crucificado

26 Néese, idècunitàacá úwinái itéca Jesús nanúacaténáni, yá náibàaca asìali Cirene iyacàlená néeseérica, ípidenéerica Simón, yèeriwa manacúali néese. Nachùulíaca Simón iwáacutaca Jesús yàasu cruz yàacaténáwa Jesús yáamiwáise, canacáiná quirínama Jesús íchàini, úwinái icapèedáidacáinaté báawanamani.

27 Madécaná wenàiwica, inanáí nacái manùbéeyèi, nàcawa Jesús yáamiwáise. Níai inanáí náicháanica manuísíwata Jesús ìwali, máinicáiná achúmaca nawàwa.

28 Néese, Jesús iwènúa iicáidaca nalí, níai inanáica. Yá íimaca nalí:

—Píacué inanáí Jerusalén iyacàlená mìnanáí. Picácué pícháani nùwali. Néese pícháanicué píwaliwata, péenibe ìwali nacáíwa.

29 Aibaalípiná piùwichàacuéwa báawanama. Yá píimapínacué piriwáaca: ‘Casímáica cawinácaalí inanáí càmiyéica yáalimá quéenibeca. Casímáica nacái cawinácaalí càmiyéicaté idéerícuca. Casímáica nacái cawinácaalí càmiyéicaté yàaca quírasli líra ínisi’, càipíná píimacuéca piriwáaca, níacáiná inanáí quéenibéeyéica náicháanípínáca néenibemi ìwaliwa.

30 Néese áibanái péenácué náimapíná manuínaméeyèi dúli írí: ‘¡Picaláawa wáinatàbà, yéewacaténá wétátacawa ráunamáita!’, càipíná náimaca. Néese àniwa náimaca áiba dúli írí: ‘¡Pibàliacué wía!’ càipíná náimaca.

31 Nanúaca núa mabayawanéerica siúca èeri càmicatái namàni úwi. ¡Cáanáica nàuwichàidapínacué píawa namànicaalípiná ùwicái pípunitacué! —íimaca yái Jesúsca.

32 Níai úwinái natéca pucháiba cabáyawanéeyèi nanúacaténá nía Jesús yáapicha.

³³ Néese nàanàaca aléera ípidenácataléca La Calavera, ímáanáca “Íiwitási yáapimi iyacatalé”. Yá natàtàaca Jesús cruz iwali. Natàtàaca nacái pucháiba báawéeyéí íiwitáise. Néese úwinái nabàlùadaca máisiba cruz nàasu utàwi írìculéwa. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise. Aiba cruz nacái ibàlùacawa apáulicúise Jesús írì.

³⁴ Idècunitàacá úwinái natàtàaca Jesús, yá Jesús ímaca Dios írì:

—Núaniri, píjàaca piwàwawa nabáyawaná ícha càmicáiná náalíawa caw-ínácaalí núa yái nanuérica —ímaca yái Jesúsca.

Néese úwinái náucaca náichawa suerte naserícaténá nalíwáaca Jesús ibàlemi.

³⁵ Madécaná wenàiwica nabàlù naicáidaca Jesús írì. Níata nacái judío íiwacanánái íicáanica Jesús íquíniná. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ichàiniadacaté áibanái yéetácáisi ícha ipíchanaté néetácawa. Báisícaalí Mesíasani, yái wacuèrinápináca Dios ibànuérica walí, néese ¿cáná càmita ichàiniada yáawawa ipíchaná yéetácawa? —náimaca nalíwáaca, naicáanica Jesús íquíniná.

³⁶ Nía nacái úwináica naicáaní nacái íquíniná, nabàiniadacaténáni. Nàa nabàlùacawa mawiénita írì, namichàidaca mawèníri uva ituní càaméeri íriraná mawiénita inuma írì náimacáiná nàacasa icàaluíniná iyúwa nacuèriná nacáiricasani. Càita namànica naicáanicaténá Jesús íquíniná meedá, bàaluitécáiná romanonái yàaca icuèrináwa ìrapiná uva ituní.

³⁷ Náimaca Jesús írì:

—¡Báisícaalí judío icuèrináca pía, yá pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa! —náimaca Jesús írì, naicáanica íquíniná.

³⁸ Nachanàidaca tàacáisi Jesús íiwita iwicáubàa. Máisiba tàacáisi íiwitáaná ichanàawa néeni, griego itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, hebreo itàacái iyú nacái. Yái tàacáisi ímáanáca: “Yái ibàlùericawa cháí, yácata judío icuèrináca”, ímáanáca yái tàacáisica.

³⁹ Néese abéeri báawéeri íiwitáise natàtèerica nacái yàasu cruz iwaliwa, mawiénita Jesús yàasu cruz írì, itàanica báawéeri iyú Jesús írì. Ímaca Jesús írì:

—Báisícaalí Mesíasca pía, yái judío icuèrinápináca, néese pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha. Pichàiniada nacái wía yéetácáisi ícha ipíchaná wéetácawa —ímaca.

⁴⁰ Néese áiba báawéeri íiwitáise natàtèerica nacái yàalàaca yáapichéeriwa cachàiníri iyú. Ímaca:

—¿Cáná càmita cáalu piicá Dios?, pía nàuwichàidéerica càide iyúwa nàuwichàidáaná yái asialica.

⁴¹ Wàuwichàacawa wàyaca wabayawaná ichùuliacawa wamànicáinaté wabayawanáwa. Quéwa, yái asialiquéi, mabayawanéerita —ímaca.

⁴² Néese isutáca Jesús ícha wawàsi:

—Jesús, piwàwali núa nùyacaténá píapicha pidàbacaalípiná picùaca canánama wenàiwica —ímaca.

⁴³ Néese Jesús ímaca írì:

—Péemla cayába, siuca èeri piyapináca núapicha paraíso írìcuwa —ímaca yái Jesúsca.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Néese machacànicaalítè erica, yá catáca báawanama èeri icamaláná macái cháí èeri írìcu. Máisiba horaca catáca, àta las tresta táicalé.

⁴⁵ Yái èeri icamalánáca càmita icàna. Yá nacái manuúri yáawàanáca templo írìcuírìca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérenama pucháibawaca yéewi, yái

yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios ìyacatáica wenàiwica ituí ícha. Yá icacanácawa chènuníise cáli iwérénama yá manuiri yáawàanáca.

⁴⁶ Néese Jesús ímaca cachàiniri iyú Dios iri:

—ñúaniri, nubànù nucáucawa pirí aláera picáapi iriculé! —ímaca yá Jesúsca. Idécánáami càì ímaca, yá imàacaca icáucawa yàacawa, yá yéetácawa.

⁴⁷ Yáí úwi íiwacalináca romanosàiri iicácáinaté càinácaalí ichàbàanáwa, yá yàaca Dios iri cayábéeri. Néese ímaca:

—Báisícata mabáyawanéerica yá asìalimica —ímaca.

⁴⁸ Macáita wenàiwica ìyeyéica néeni idécánáami naicáca yéetácawa, yá nèepùacawa néese, máini achúmaca nawàwa, cáaluca nía nacái.

⁴⁹ Macáita quéwa níai yáaliyéica Jesús ìwali, nía nacái inanáica yèyeyéicatéwa yáapicha Galilea yàasu cáli néese, nabàlùaca naicáidaca iri déecuíseta naicácatená càinácaalí ichàbàanápinátéwa.

Jesús es sepultado

⁵⁰⁻⁵¹ Iyacaté áiba asiali cayábéeri íiwitáise, yeebáidéerica Dios itàacái, ípidenéeri José, Arimatea ìyacàlená mìnali, yá yàcalé ìyérica Judea yàasu cáli ífina. Yáí José abéeri néenaca, níai judío íiwacanánáica, Junta Supremanáica. José iwàwacaté Dios icuaca macáita. Inaté càmita yéwa abédanama José íiwitáise judío íiwacanánái yáapicha iwàwéyeyéicaté inúaca Jesús.

⁵² Iná José yàacawa Pilato gobernador yàatalé. Isutáca Pilato ícha wawàsi yàanápina iri Jesús iinami. Yá Pilato imàacaca José irini.

⁵³ Néese José yàacawa cruz yàatalé. Yá iricùadaca Jesús iinami cruz ìwalíise, yá yéepùacani linoíri wáluma iyú, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná. Néese iwàlùadaca Jesús iinami càliculli iriculé. Yáí càliculli áibanái náicacatèni dúli ibàlìricu yéwanápiná càlicullicani, iyúwa capli imàdáná. Yáí càliculli wàlìsàicatàacáwa, canácatái nabàlièricáwa.

⁵⁴ Yáté èerica viernesca nachùnìacatáipiná yàacási sábadò piná, ipíchawáise sábadò judionái iyamáidacatáicawa. Catácalcubàa yàacawa, yá idàba sábadò nayamáidacatáipináwa. Inaté iwàwacutá nawàlùadaca Jesús iinami caqualéta càliculli iriculé.

⁵⁵ Abénaméeyéi inanái yèyeyéicatéwa Jesús yáapicha Galilea yàasu cáli néese, nàaca naicáca càliculli, yá naicáca càinácaalí iyú nawàlùadaca Jesús iinami càliculli iriculé.

⁵⁶ Néese nèepùacawa nacapèe néréwa, yá nachùnìaca pumèníri isàni, pòmada nacáiri nacái napusúadacaténáni Jesús iinami ìwali, càide iyúwa judionái imàníná yéteérimíwa iri. Néese nayamáidacawa sábadò iricu càide iyúwaté Dios ichùulianá judionái.

24

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté, domingo iricu, níai inanáica nàacatéwa càliculli nérépiná mapisáisiwata. Natéca pumèníri isàni nachùnìericaté. Aibanái inanái nacái nàacawa náapicha.

² Nàanàaca càliculli néré, yá naicáca íba ibàlùericawa méetàucuta càliculli inùma ícha, nabàlianáca càliculli inùma.

³ Yá nawàlùacawa néré, yá canáta naiquéeri néeni Wáiwacali Jesús iinámica.

⁴ Cáaluca nía, càmita náalíawa càinácaalí íimáaná. Yáta naicáca pucháiba asianái mèlumèluíyéi ibàle ibàlùeyéicawa mawiénita nalí.

5 Máini cáaluca níai inanáica, yá naicáidaca cáliculé. Quéwa níai aslanáica náimaca nalí:

—¿Cánacué picutá yáara cáuri wenàiwicaca cháí yéetánimi yèewiré?

6 Canáca cháníi. Idéca icáucáacawa. Piwàwalicué yái tàacáisi icàlidéericatécué piri idècunitàacá iyaca Galilea yàasu cáli néese.

7 Iimatécué piri iwàwacutáanápínáté presoca namànicani namàacacatenáté cabáyawanéeyéi wenàiwica natàtàacani cruz ìwali yéetacatenátéwa, yái asiali Dios néeséerica. Iimatécué piri nacái icáucáanápínátéwa máisiba èeri írìcu —náimaca.

8 Yá inanái nawàwalica yái tàacáisica Jesús icàlidéericaté nalí.

9 Néese nèepùacawa càliculli ícha. Nacàlidaca nalíni níai oncéeyéica imanùbaca apóstolca, áibanái írì nacái náapichéeyéica.

10 Níai inanái icàlidéeyéica tàacáisi Jesús yéewáidacalénái írì náipidená María Magdalena, Juana nacái, Santiago yáatúa nacái, ípidenéchúa María, áibanái inanái náapichéeyéi nacái.

11 Quéwa, apóstolnái càmita neebáida nalíni, nayúunáidacáita canéeri iwèni tàacáisica meedáni.

12 Quéwa Pedro ipiáacawa càliculli néré. Néese yáawiaca iicáidaca càliculli imàdàaná írìculé, yá iicáca níawamita ibàlemi nèepùanáté Jesús iinámi. Néese Pedro yèepùacawa icapèe néréwa. Iináidacawa iwàwalicúsewa càinácaalísica ichàbàanátéwa.

En el camino a Emaús

13 Yáté èericaté pucháiba Jesús yéewáidacalénái nèepùacawa nàyacàle nérépináwa, ípidenacatalé Emaús. Once namanùbaca kilómetro idècuni iyaca Jerusalén iyacàlená ícha.

14 Natàani nàacawa nalíwáaca ìwali yái Jesús yéetánacawa.

15 Idècunitàacá natàanica nàacawa nalíwáaca Jesús iináwaná ìwali, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí àyapulicubàa. Yá yàacawa náapicha.

16 Ewita naicácaánítani, càicáaníta càmita náalía Jesúsكاني.

17 Néese Jesús isutáca yéemiawa nía:

—¿Càiná iwalicué pitàani placawa àyapulicubàa? —íimaca yái Jesúsca.

18 Yá nayamáa nabàlùacawa, achúmaca nawàwa. Abéeri néená ípidenéri Cleofas íimaca Jesús írì:

—Macáita Jerusalén iyacàlená mìnánái náalíacawa ìwali yái namàníricaté Jerusalén iyacàlená írìcu áténama, siùca nacáide. ¿Abéeritasica pía càmirita yáalíawa nèewíse macáita iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni? —íimaca.

19 Jesús isutáca yéemiawa nía:

—¿Càináté iyaca néeni? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca Jesús írì:

—Wadéca watàanica walíwáaca Jesús iináwaná ìwali yái Nazaret iyacàlená néeséerica, abéeri profeta icàlidéerica Dios itàacái cáimiétacawaca macái wenáiwica írì, imànírica nacái nalí yái càmirica wenáiwica idé imànica.

20 Watàanica nacái sacerdote íiwacanánái ìwali, judío íiwacanánái ìwali nacái, yái presonáca namànicani namàacacatená romanonái inúacani, yéewanápiná nanúacani cruz ìwali.

21 Quéwa, wíacaté nacái watuíyàacaté Jesús iwasàanápínáté wía, wía Israel itaquénáinámica, wàuwidenái íchawa. Siùca èeri idéca idèniaca máisiba èeri nanúacadénámimi.

22 Quéwa abénaméeyéi inanái iyéeyéica wèewi siùca èeri nacalùadaca wía bàwinacáiná mapisáisiwata nàaca naicácaténá càliculli néré.

23 Canáta quéwa nàanèri Jesús iinámica néeni. Yá nèepùacawa nacapèe néréwa. Néese nacàlidacaté walíni naicácasa ángelnái yéenáiwánási nacáiri iricúise. Ángelnái náimaca inanáí irí cáucasa Jesús.

24 Néese áibanái aslanái wáapichéeyéi nàacawa càliculli néré, yá nàanàaca néeni càide iyúwa inanáí icàlidáanáté walíni, càmiritàacá quéwa naicá Jesús — náimaca Jesús irí.

25 Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Càmíiyéicué yáaliáwa pía, máinicué càulenáca píichani, peebáidáanápínacué macáita tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmaliúise!

26 Nacàlidacatécué píriní machacàníiri iyú iwàwacutáanápínaté Mesías yúuwichàacawa ipíchawáiseté wenàiwica nàaca icàaluíniná, yái judío icuèrinápínaca —íimaca yái Jesúsca.

27 Néese Jesús idábaca icàlidaca nalíni macáita iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Dios inùmaliúise. Quéechacáwa icàlidaca nalí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Jesús ìwali, áibanái profeta nacái icàlidéeyéicaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmaliúise. Yéewáidaca nía náaliacaténá néemiaca càinácaalí íimáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Mesías ìwali, yái judío icuèrinápínaca.

28 Néeseté nàanàaca nàyacàle néréwa. Quéwa Jesús iwàwacaté yàacawa áibaléta.

29 Yá nasutáca íicha wawàsi iyamáanápínáwa náapicha nacapèe iriculé. Yá náimaca irí:

—Piyamáawa wáapicha máinicáiná catáca yàacawa —náimaca. Yá Jesús iwàlùacawa nacapèe iriculé náapicha iyamáacaténáwa.

30 Néese náawinacawa mesa iwéré nayáacaténá nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábèeri, néese isubèriadacani, yá iwacùaca nalíni, yái panca.

31 Yáta náaliáca naicácani, yá náaliácawa Jesúsca. Yáta ichaliácawa natuí íicha.

32 Yá náimaca nalíwáaca:

—Báiscata Jesúsca. Yácata Jesús yái càì icàlidéerica walíni càinácaalí íimáaná Dios itàacái àyapulicubàa, iná yéewa wawàwa yáalanícatéwa iyaca —náimaca nalíwáaca.

33 Yá càmita nayamáawa nacapèe iricuwa, néese nèepùacàatécatawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa. Nàacawa once namanúbaca apóstolnái yàatalé iwacáidáyaquéeyéicawa, áibanái yáapicha.

34 Néese apóstolnái náimaca nalí, níai pucháiba yàanèeyéica nàatalé:

—Báisíta, Wáiwacali idéca icáucàacawa. Simón Pedro idéca iicácani —náimaca nalí.

35 Néese níai pucháiba Emaús iyacàlená néeséeyéica nacàlidaca nalí càinácaalíté ichàbàanáwa àyapulicubàa. Nacàlidaca nacái nalíni náaliacatéwa Jesúsca isubèriadacaalíté pan.

Jesús se aparece a los discípulos

36 Idècunitáacá natàaníca, yáta Jesús yàanàaca iyaca nèewi. Yá íimaca nalí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

37 Cálucu nía manuísíwata nayúunáidacáiná iwàwanásicani yái càì naicáca.

38 Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánacué cáalu pía? ¿Cánacué càmita peebáida núacani?

39 Piicacué yái nucáapica, nùabàli nacái, útuwi yáami, núacata yái. Pimàacacué picáapiwa nùwali piicáwa. Canáca wenàiwica icáucami iiná, yáapi nacái, quéwa

núa, cáapica núa, caináca nacái núa, ínácué yéewa píalimá píalíacawa cáuca núa —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Idécanaámi icàlidaca nalíni, yá yáasáidaca naicá icáapiwa, yàbàli nacáíwa, útuwi yáami.

⁴¹ Càmítàacá neebáida Jesúsca ni máinicáiná nayanídacawa casímáicáiná nía. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Pidèñasicué yàacási? —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yá nàaca irí cubái imìdecaná yéená, mába ituní nacái nàaca irí.

⁴³ Yá yeedáca yàacàsica, yá naicáca iyáacani.

⁴⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Idècunitàacá nùyaca píapichacué, nucàlidacatécué pírí macáitani càinácaalíté nuchàbáanápínátéwa. Iwàwacutáté numànica càitade iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuínáwaná iwali. Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nùwali càide iyúwa Dios ichùulílanáté itànàaca. Profetanái nacái, áibanái nacái itànèyèicaté Salmos nacàlidacaté tàacáisi nuínáwaná iwali. Yá macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté natànàaná —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Néese Jesús imàacaca náalíacawa cayába càinácaalí íimáaná yái Dios itàacáica.

⁴⁶ Yá íimaca nalí àniwa:

—Natànàacaté tàacáisi íiméerica iwàwacutáanápínaté nuétácawa, núa Mesiasca, judío icuèrinápínaca. Quéwa, náimacaté numicháanápínátéwa yéetácáisi íicha máisiba èeri irícu. Bàaluité profetanái itànàacaté nacái tàacáisi íiméerica iwàwacutáanápínacué picàlidaca nuínáwaná iwali canánama èeri mīnanái irí.

⁴⁷ Quéechacáwa iwàwacutácué picàlidaca nalíni cháí Jerusalén iyacàlená irícu. Picàlidacué nacái macáita wenàiwicanái iríni neebáidacaté ná nutàacái, namàacacaté ná náichawa nacái yái báawéerica namànírica yéewacaté ná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha.

⁴⁸ Píacué nuéwáidacaléca, pidécuéca píicáca macáita yái numànírica.

⁴⁹ Aibaalípiná nubànùacuéca Espíritu Santo piwàwa irículé càide iyúwa Núaniri Dios íimáanátécué pírí, pímanícaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Piyamáacuéwa cháta Jerusalén iyacàlená irícu. Picácué pímusúwa íicha àta Espíritu Santo yàanàacatalépináta iwàlùacawa piwàwallículécué, yèeripínacué píchàini chènuníiséerica —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

⁵⁰ Néesetécáwa Jesús itéca nía méetàuculé Jerusalén iyacàlená íicha. Yá nàanàaca Betania iyacàlená néré. Yá imichàidaca icáapiwa napualé. Yá isutáca nalí Dios íicha imànínápíná nalí cayábéeri.

⁵¹ Idècunitàacá isutáca nalí Dios íicha, yá yàacawa náicha, imichàacawa náicha chènuniré.

⁵² Nàaca icàaluíniná, néese nèepùacawa Jerusalén iyacàlená irículé casímáiri iyú.

⁵³ Yá nàyaca èeri imanùbaca templo irícu, yèyèica Dios irí cayábéeri.

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Jesucristo iyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yái èeriquéi. Yái Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáallacawa Dios iwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yái Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, bàaluité èeri, siùca nacáide.

² Yái Jesucristoca, yáté iyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise.

³ Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawàsi. Canácata wawàsi iyéerica càmíirité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imàníiricaté macáita.

⁴ Yái Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yái iyéerica. Yái Jesucristo yèerica macái wawàsi icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa càinàcaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú báisíiri tàacáisi iwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca.

⁵ Yái Jesucristoca imàacaca wáallacawa iyaca càide iyúwa camalási icànèeri catèeri iriculé. Yàanàacaté aléi èeri iriculé amalácaténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmíita quirinama namàni càide iyúwa catèeri íiwitáise Satanás ichùullaná nía. Satanás càmítaté idé imawèniadaca íichawa Jesucristo.

⁶ Néeseté idècunitàacá Jesucristo iyaca cháí èeri irícu, néenialíté iyaca asíali Dios ibànùericaté lípidenèeri Juan el Bautista.

⁷ Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuise, icàlidacaténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo yàanàacaté, yái amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náalíacaténáwa càinàcaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. Dios ibànùacaté Juan, yéewacaténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idècanáamité néemiaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná iwali.

⁸ Yái Juanca càmítaté amalá imànica wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá Jesucristo iináwaná iwali, yái imàaquéerica wenàiwica náalíacawa càinàcaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú.

⁹ Yái Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yebáidéeyéica itàacái náalíacaténáwa càinàcaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri iriculé.

¹⁰ Yái báisíiri Tàacásica lípidenèerica Jesucristo yèepunícátéwa cháí èeri irícu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca canánama cháí èeri irícuíríca, càicáanítá èeri mnanái càmítaté náalíawa cawinácaalíni, càmíita nacái cayába naicàcani.

¹¹ Jesucristo yàanàacaté aléi èeri iriculé idàbéericaté irípináwa, néese níai wenàiwica Jesucristo imàníiyéicaté càmítaté natàida cayábani.

¹² Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yeebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía.

¹³ Dios yéenibeca nía, quéwa càmíita càide iyúwa wenàiwica imàníná yéenibewa, càmíita nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios càmíiri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Dios yeedácaíta nía yéenibepínáwa iyúwata iwàwáaná imànica.

¹⁴ Yái báisíiri Tàacásica lípidenèerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri iriculé, yá yèepunícátéwa iyúwa asíali. Yá yèepunícátéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábéeri íiwitáise, icàlidèeri nacái abéerita yái báisíiri

tàacáisica. Wadéca waicáca máiníri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuníseeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios íirica, yáí Jesucristoca.

15 Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníri iyúni Jesucristo iináwaná íwali. Juan íimaca: “Yácata nucàlidéericatécué pirí íwali núumacaalíté áiba máiníri cachàinica nuícha yàanànapínaté núamiricubàa. Cachàinírica nuíchani, iyacáináaté bàaluitésíwa nupíchawáise, ípíchawáiseté numusúaca nuicá èeri”, íimaca yáí Juanca.

16 Máiní cayábéeri íiwitáise, yáí Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábéeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yeebáidéeyéica itàacái.

17 Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israelitanái namànicaténaté càide iyúwa Dios ichùullaná nía quéwa Jesucristo idéca yásáidaca walí cáinináca Dios íicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisíri iyú.

18 Canácatàacá áiba Jesucristo íicha iiquéeri Dios, quéwa Jesucristo, yáí Dios íiri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yáí Jesucristoca, cáininéerica Dios íicáca; yáí Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáalíaca Wáaniri Dios íwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise iyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

19 Bàaluité Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanái írí. Néese judío íiwacanánái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená írìcu nabànùaca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote, levita nacái íibaidéeyéica templo írìcu. Nabànùaca nía nasutácaténá néemìlawa Juan cawinácaalíni.

20 Yá Juan icàlidaca nalí iináwanáwa machacànita báisíri iyú. Íimaca nalí:

—Càmita Mesías nùaquéi, yáí wacuèrinápináca Dios ibànùèripiná walí, wía israelitaca —íimaca yáí Juanca.

21 Néese nasutáca néemìlawa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná píá? ¿Profeta Elíassica píá yàanèerica àniwa càide iyúwaté áiba profeta íimáaná? —náimaca. Néese Juan íimaca nalí:

—Càmita núa yáí —íimaca yáí Juanca. Néese náima írí mamáalàacata:

—Néese, ¿píastica profeta Dios ibànùèripináca walí càide iyúwaté profetanái íimáaná wàawirináimi írí? —náimaca. Néese Juan íimaca:

—Càmíri —íimaca yáí Juanca.

22 Néese náimaca írí:

—Néeni, ¿cawiná píá? Iwàwacutá wáalíacawa machacàníri iyú wacàlidacaténá nalíni, níái ibànùeyéica wía. ¿Càiná píimaca píwaliwa? —náimaca írí.

23 Néese Juan íimaca nalí:

—Núaca yáí asialí icàlidéerica nalí cachàiníri iyúni, manacúali yùucubàa càinawàiri, càide iyúwaté profeta Isaías itànàanà tàacáisi Dios inùmalicúise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnùacaalí machacàníri àyapu Nàiwacalí írìpináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùniaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios írìpiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni’, càì núumaca nalí —íimaca yáí Juanca.

24 Níái wenàiwica yéyeyéicéwa Juan yàatalé, fariseonái ibànùacaté nía.

25 Yá nasutáca néemìlawa Juan:

—Néeni, càimacalí Mesías píá, yáí wacuèrinápináca Dios ibànùèripináca walí, wía israelitaca, càimacalí nacái profeta Elías píá, yàanèerica àniwa, càimacalí nacái profeta píá Dios ibànùèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés íimáaná wàawirináimi írí, néese, ¿cáná píbautizá wenàiwica? —náimaca.

26 Juan íimaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa iyaca pèewi áiba camíricuécá pialía ìwali.

²⁷ Yàanàca núamirìcubàawa. Máini cachàiníri íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica camíri cachàini náicha canánama, máincáiná cayábéerica nuíchani —íimaca yái Juanca.

²⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni aléera ípidenácataléca Betania, iyéerica abémàalé Jordán inanába ícha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

²⁹ Néeseté mapisáináami àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan íimaca Jesús ìwali: “¡Piicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yúuwichèeripináca Dios yàasu yúuwicháacáisi iyú èeri minaná íbáyawaná ìwalíse!

³⁰ Nudéca nucàlidacuécá piri íináwaná ìwali núumacaalítécué piri: ‘Aiba yàanàpináca núamirìcubàawa, yácata cachàiníri nuícha, iyacáinaté bàaluité nupíchawáise ípíchawáiseté numusúaca nuicá èeri’, càité núumacué piri.

³¹ Núa nacái camítaté núalía càirínacaalíni, yái Dios ibànuèeripinácaté walí, quéwa nudéca nùanàca nubautizácatená wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israél itaquénáinámi náalía naicácani”, íimaca yái Juanca.

³² Néese Juan el Bautista íimaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricúacawa chènuníse càiride iyúwa unùcu iicácanáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali.

³³ Néese camítacáwa núalíawa mamáalàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànuèerica núa nubautizáanápíná wenàiwica úni yáaculé íimaca nulí: ‘Piicápiná Espíritu Santo iricúacawa iyamáacawa abéeri asialí ìwali, yásí píalíacawa yácata yái ibànuèeripináca Espíritu Santo wenàiwicanái irí, yái Espíritu yàacawéeridéeripináca níawa, ibautizácatená náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, càí íimaca nulí yái Diosca.

³⁴ Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios ímáanaté nulí ìwali, íná nucàlidacué piríni, Dios íiricani”, íimaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

³⁵ Néeseté mapisáináami àniwa, Juan el Bautista iyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa.

³⁶ Juan iicáca Jesús yèepunicawa néenibàa, yá Juan íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¡Piicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa! —íimaca yái Juanca.

³⁷ Néese níai pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemíaca Juan ímáaná nalí, yá nàacawa Jesús yáamísewa.

³⁸ Néese Jesús iwènúa iicáidaca nalí, nàacawa yáamísewa, yá íimaca nalí:

—¿Cáinásicué píwàwa? —íimaca nalí. Néese náimaca irí:

—Pia yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? —náimaca irí.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Wàacué waicáca —íimaca nalí. Iná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénacaalí ìya. Yá nayamáacawa yáapicha yáté èerica déecucáiná èeri a las cuatrota táica nàanàacaalíté néré.

⁴⁰ Abéeri néená ípidená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista ímáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro ímèéérica.

⁴¹ Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca ibèeriwa Simón. Yá Andrés ímaca Simón irí:

—Wadéca wàanàca yái Mesíasca (ímáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànùérica walí, wía israelitaca —ímaca yái Andrésca.

⁴² Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá ímaca irí:

—Píacata Simón, Juan ìiri. Quéwa siùcade numàaca píipidená Cefas (ímáanáca Pedro griego itàacái iyú) —ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

⁴³ Néeseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yàasu cáli néré, yá Jesús yàanàca Felipe. Yá ímaca Felipe irí:

—Aquialé, pìawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yái Felipe Betsaida iyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronái iyacataléca.

⁴⁵ Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe ímaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàca yái asìali profeta Moisés itànèericaté iináwaná ìwali. Yácata Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeséérica naiméérica ìwali José ìirimica —ímaca.

⁴⁶ Néese Natanael ímaca:

—Canáca cayábéeri wenàiwica Nazaret iyacàlená ìricu —ímaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe ímaca irí:

—Aquialé, pìaca piicácani —ímaca.

⁴⁷ Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús ímaca Natanael ìwali:

—Aca néese israelitasíwa, iyéérica machacàniiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, canácatáita ichìwáida áibanái —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Natanael ímaca Jesús irí:

—¿Càinásica pidééná píalía nùwali? —ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía pìyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Néese Natanael ímaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios Ìirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáinámica! —ímaca.

⁵⁰ Jesús ímaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácáita pìrì nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiniwanái —ímaca yái Jesúsca.

⁵¹ Jesús ímaca nacái:

—Péemiàcué cayába, áibaalípiná piicápiná capìraléeri cáli yàacùacawa, yásí Dios yàasu ángelnái namichàacawa nuícha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asìali Dios néeséérica —ímaca yái Jesúsca.

2

¹ Nésetécáwa máisibáaná èeri irìcu, abéeri asiali icásàacawa áiba yàcalé irìcu ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa iyaca fiesta néré.

² Néese Jesús iyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca, namáidacáiná wía wàacaténá waicáca náapicha fiesta.

³ Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Ídèca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuénáiwana yàanà —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Quéwa Jesús yáatúa íimaca nalí níái iwacuèyéica nalí yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùullanácué pía —úumaca.

⁶ Nàyacaté néré seis namanúbaca catúa manuínaméeyéi íba icatùalená, nàucùacaténá naliculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise íyáaná, iwàwacutácáiná judionái imànica culto nacáiri náibacaténá nàasuwa, nacáapi nacáíwa ípichawáise nayáaca nayáacaléwa masacàacaténá Dios íicáca nía. Abénaméeyéi catúa manuínaméeyéi náalimá napuníacawa cincuenta litro imanúbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanúbaca iyú náalimá nacái napuníacawa.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí níái íibaidéyéica néré:

—Pipuníadacué níái catúa úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuníadaca nía macáita, àta catúa inùma nérénama.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siuca peedácué achúmanamata catúa irìcuíse, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacaténáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹ Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènericátéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáaliáwa súsáanácaalíté needá yái uva ituníca. Níawamita íibaidéyéica néré náalíacawa ìwali napuníadacáinaté catúa yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali imáidaca yàataléwa yái asiali wàlisàiri cáinuca imàníricaté matrimonio.

¹⁰ Yá fiesta íiwacali íimaca irí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapiná quéechacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapiná áiba báawatéerita. Quéwa pídeca pídeníaca yái cayábéeri yáwanái àta siuca nacáide —íimaca.

¹¹ Yái cayábéeri wawàsi Jesús imàníríca nalí Caná iyacàlená néré Galilea yàasu cáli ínata, yácata idàbáanéeri cayábéeri imàníríca càmfíríca wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí íiwitáise chènuníseeriwa. Inaté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiníwanái.

¹² Néeseçáwa Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré. Jesús yáatúa ùacawa yáapicha, yéenanái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba èeritاسica.

Jesús purifica el templo

¹³ Néenialíté mawiénica judionái yàasu culto ípidenéeri Pascua wawàwalicaténá càinácaalíté iyú Dios iwasàaca wàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁴ Néese Jesús iwàlùacawa templo íbàacháwalená iriculé, yá íicáca wenàiwicanái iwéndéyéica pacá, oveja nacái, unúcu nacái. Nawéndaca píraí wenàiwica irí iwàwéyéica imànica sacrificio Dios irí nabáyawaná íwalísewa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái ícambiéyéica plata wenàiwica ícha. Yáawinéyéicawa yàasu mesa iwéréwa nacambiácaténá náicha plata.

¹⁵ Néese Jesús ìwacáidaca ìyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo ibàacháwalená ìricuise, nàasu pìràì yáapichawa, ovejanáì, pacá nacáì. Néese níái icambiéyèica plata wenàiwica ìicha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli ìinalaté, yá nacáì itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama.

¹⁶ Néese Jesús yáalàaca nía cachàinìiri iyú níái iwéndéeyèica unùcu:

—¡Pitécué yái yàasusi templo ìicha! ¡Picácué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! —ìimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèericaté Dios Iiri inùmalicuise cuyàluta Salmos ìricu. ìimacaté: “Máini báawa nuicáca yái namànináca báawèeri wawàsi piasu templo ìricu, pía Nucuèriná Dios; namànipiná nulí báawèeri máinicáiná cáinináca nuicáca picapèe”, ìimacaté yái Dios ìirica.

¹⁸ Néese abénaméeyéì judío ìiwacanánái ibàluèyèicawa néeni náimaca Jesús irí:

—¡Canáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená ìicha! Báisicaalí Mesiasca pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca, néese pimàni waicá áiba wawàsi càmfirica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidèniaca Dios ìiwitáise —náimaca.

¹⁹ Jesús ìimaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanítacué yái temploa, càicáaníta numichàidapiná ibàlùawa àniwani máisiba èeri ìricuwa —ìimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níái judío ìiwacanánái náimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploa. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri ìricu —náimaca irí.

²¹ Quéwa Jesús itàanicaté ìyaca ìwaliwata iyúwa templo.

²² Iná idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi ìicha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidéericaté nalí, ìnáté weebáidaca manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèericaté Jesús ìwali. Weebáidacaté nacáì Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

²³ Idècunitàacá Jesús ìyaca Jerusalén ìyacàlená néeni iicácaténá náapicha judionái yàasu culto Pascua, yáté madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí, naicácáinaté Jesús imànica yái càmfirica wenàiwica idé imànica.

²⁴ Quéwa Jesús yáalíacawa càmita neebáida itàacái báisìiri iyú yáalíacáiná macáita náiwitáise.

²⁵ Càmitaté iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáalíacawa macáita wenàiwica ìiwitáise.

3

Jesús y Nicodemo

¹ Iyacaté fariseo ìpidenéeri Nicodemo, abèeri judío ìiwacanánái yéená máinìiri cáimietacanáca.

² Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanicaténá yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipchaná yàacawéeyèiná fariseo náalíacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo ìimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáalíacawa pìwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápíná wía. Càì wáalíacawa càmicáiná yáalímá áiba imànica yái

càmírica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa pimàníná, càmicaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca.

³ Néese Jesús íimaca írí:

—Péemla cayábani, càmicaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáaliacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese Nicodemo isutáca yéemlawa Jesús:

—¿Càinásica béeri asiali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlwacawa yáatúa idèericuléwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? — íimaca yái Nicodemoca.

⁵ Jesús íimaca írí:

—Péemla cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idábáanéeri yáawírfa úni nacáiri yéewi. Néeseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadèniacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáica nía, Dios icùanápiná nía.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imusuéricawa inanái íicha, idèniaca iináwa cháí èeri írícúrica, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaqueérica wàlisài íiwitáise, idèniaca Espíritu Santo.

⁷ Píalimáida péemiaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi númérica píri: ‘Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú’, càí númaca píri.

⁸ Péemla comparación: Cáuli ipùaca àta alénácaalí Dios imàacaca cáuli yàacawa. Yá péemla cáuli isàna quéwa càmita píaliawa síisáanácaalí yàawa yái cáulica. Càmita nacái píalía ìwali alénácaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píaliacawa càinácaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadèniacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Nicodemo isutáca yéemlawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —íimaca.

¹⁰ Jesús íimaca írí:

—Píacata caináwanéeri yéewáidéerica Israel itaquénáinami, ¿cáná càmita píaliawa ìwali yái númáanáca?

¹¹ Péemla cayábani, watàanica ìwali yái wáaliérica ìwali, wacàlidacué nacái píriní, yái waiquéerica, quéwa càmitacué peebáida wataacái.

¹² Càmicaalícué peebáida nucàlidacaalícué píri ìwali yái Dios imànírira cháí èeri írìcu, néese, ¿càinásicué píalimá peebáidaca nucàlidacaalícué píri ìwali yái Dios imànírira chènuniré?

¹³ “Canáca áiba nuícha cháí èeri írìcu iyéericaté chènuniré icàlidacaténá càinácaalí iyáaná néré, abéerita núa yái írìcuericatéwa chènuníise, núa asiali Dios néeséerica, núa chènuníiséerica.

¹⁴ Péemiácawa comparación: Bàaluité madécaná wàawirináimi iwàwacaté yéetácawa àapi iyú àpinái yaamiacáináté nía manacúali yùucubàa càináwáiri. Néese profeta Moisés imànicaté àapi yéenáiwana bronce imànicaná. Néeseté Moisés imicháidaca àapi yéenáiwana àicu cáaléeri ìwali yéewanápináté macáita wenàiwica naicáidaca írí, níái àapi yaamiyéycaté. Naicáidacaalíté yéenáiwana írí, yáté cáuca nía iculále íicha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imicháidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asiali Dios néeséerica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí.

15 Càita Dios imàacapíná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacáí càmita náucawa Dios ícha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmfiri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca.

El amor de Dios para el mundo

16 “Máiní cáinináca Dios iicáca macáí èeri mìnanáí íná càì imànica nalí: ibànùaca nalí liriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios liri itàacáí càmita náucawa Dios ícha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmfiri imáalàawa Dios yáapicha.

17 Càmicáináté Dios ibànùaca liriwa aléi èeri iriculé yùuwichàidacaténá èeri mìnanáí nabáyawaná iwálíise. Néese Dios ibànùacaté liriwa iwasàcaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

18 “Càmita Dios yùuwichàidapíná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios liri itàacáí. Quéwa Dios idéca ínádacawa yùuwichàidáanápíná càiripináta cawinácaalí càmfiyéica yeebáida Dios liri itàacáí, yái Dios liriwa abéerita, càmicáiná neebáidani.

19 Dios idéca ínádacawa yùuwichàidáanápíná nía, cawinácaalí càmfiyéica yeebáida Dios liri itàacáí. Péemia comparación: Yái Dios liri iyaca càide iyúwa camalási cháí èeri irícu, imàaquéeri waicáca cayába yácáiná Dios liri yásáidaca wenàiwicanáí irí cabáyawanáca nía. Quéwa níái èeri mìnanáica càmfiyéica yeebáida Dios liri itàacáí casímáica namànica nabáyawanáwa catácáiná náiwitáise, íná càmita cayába naicá Dios liri yásáidéerica cabáyawanáca nía.

20 Péemia comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàniiyéica ibáyawanáwa càmita nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanáí naicáca yái báawéerica namàníríca, càita nacáí cawinácaalí càmfiyéica yeebáida Dios liri itàacáí báawaca naicáca Dios liri manuúsiwata, náuca nacáí náichawani, ipíchaná yásáidaca áibanáí iicá nabáyawaná.

21 Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica báisiiri tàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàacaca áibanáí iicáca macáita namàníríca yéewacaténá áibanáí náaliacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

22 Néeseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli ínatalé. Yá wáyaca néeni máisibáwanáí èeri. Yá Jesús imàacaca wabautizáca wenàiwicanáí, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná.

23 Juan el Bautista ibautizácaté yàacawa wenàiwica nacáí ENÓN ñyacàlená néré mawiénita Salim ñyacàlená irí ñyacáiná néeni manùba úni. Ináté wenàiwica yàanàaca néré. Yá Juan ibautizáca nía.

24 Càité imànica ipíchawáiseté romanonáí icuèyéicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé.

25 Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénáí, abéeri judío nacáí nadábaca natàanica nalíwáaca uuléri wawàsi iyú, ñwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanáí, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacáí Jesús yéewáidacalénáisica.

26 Íná Juan yéewáidacalénáí yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, yáara asiali ñyéericaté píapicha abémáalé Jordán inanába ícha, yái picàlidéericaté walí ñwali, siuca macáita nàacawa yàatalé nabautizácaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécáténá nía —náimaca.

27 Néese Juan ímaca nalí:

—Dios imàacaca walí íbaidacalési iyúwata iwàwáaná imàacaca wáibaidacalépiná, íná yéewa wáaliacawa Dios idéca imàacaca cachàinírira nuíchani, yái Jesúsca.

²⁸ Bàaluité péemiacuéca nucàlidáanaté nalí machacàníriri iyúni cà mírita Mesías núa, yái wacuérinápínaca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca. Néese, númacatécué pírí núata yái wenàiwica Dios ibànuèrica Mesías ipíchalé.

²⁹ Péemiacué comparaciún: Asiali yeedácaalí yàacawéetúapínáwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itàaníca casímáiri iyú náapicha. Néese yái asiali yàacawéeriná ibàluèricawa néeni, máini casímáica yéemíaca yàacawéeriná itàacáíwa. Yá casímáica ínáidacawa yàacawéeriná iwaliwa mànacáu yàanàcáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapichawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía.

³⁰ Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíná cachàinícáiná nuícha càiripinátani —íimaca yái Juanca.

El que viene de arriba

³¹ Juan el Bautista ímaté nacái: “Yái Dios Iiri yàanèrica chènuníse, yácata cachàiníriri náicha canánama. Quéwa núa, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica íyáaná, nùyaca cháí èeri írìcu càide iyúwa asiali íyáaná meedá, nucàlida nacái iwali yái wawási Dios imàaquèrica núaliacawa iwali cháí èeri írìcu. Quéwa yái Dios Iiri yàanèrica chènuníse, yácata cachàiníriri náicha canánama.

³² Icàlida nacái iwali yái iiquéerica chènuniré, yá nacái yéemièrica quéwa máisibáwanáita nía càì yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yái wenàiwicaca yáasáidaca yeebáidaca Dios itàaníca báisíriri iyú.

³⁴ Yái Jesús Dios ibànuèrica itàaníca Dios inùmalicuise, Dioscáiná idéca yàaca írì Espíritu Santo manuísíwata, càmita Dios imáisanía Espíritu Santo Jesús ícha.

³⁵ Cáinínaca Wáaniri Dios iicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icúanápíná macáita.

³⁶ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, idèniaca icáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí cà míriaca iwàwa yeebáidaca Dios Iiri itàacái, canáca icáuca cà míri imáalàawa, néese yúuwichàapínacawa manuísíwata Dios yàasu yúuwichàacáisi iyú”, íimaca yái Juanca.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹⁻² Néeseté fariseonái náaliacawa Jesús idèniaca yéewáidacalénáíwa manùbéeyéi Juan el Bautista ícha: Náalícaté nacáíwa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenàiwica Juan el Bautista ícha. Jesús càmitaté ibautizá wenàiwica, néese imàacaca wabautizáca nía.

³ Jesús yáaliacawa fariseonái ínáidacawa caluéri iyú iwali, íná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli ícha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴ Jesús iwàwacutácaté ichàbawaca Samaria yàasu cáli ínatalé.

⁵ Íná yàanàca wáapicha, wía yéewáidacaléca, Sicar iyacàlená néré Samaria yàasu cáli ínata. Yái yàcaléca iyaca mawiénita Jacob yàasu cáli írì, yái cálica Jacob yèericaté liri írìwa ípidenéericaté José.

⁶ Iyaca néeni utàwi nacáiri nàisèeri írìcuise úni ípidenéeri Jacob yàasumi. Jesús yàanàca néré chamàléeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita

utàwi nacáiri irí, yáí nàisèerica irìcuíse úni. Wàanàcaté néré batéwacaalíte machacànica èeri.

⁷⁻⁸ Néese wàacawa yàcalé irìculé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawènicaténá wayáapináwa. Néese inanái Samaria yàasu cáli néeséechúa ùanàca uisàacaténá úni. Yá Jesús íimaca ulí:

—Pia nuíra úni —íimaca ulí.

⁹ Quéwa càmita cayába judíonái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáaca bacàa irìcuíse úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús irí:

—Píacata judíosàiri, ¿cáná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —úumaca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca ulí:

—Càmita píalíawa ìwali yái cayábéerica Dios iwàwéerica imànica píri. Càmita nacái píalíawa cawinácaalí núa, núa isutéerica píicha úni. Píalíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca píri cáuri únitá —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca irí:

—Néeni, canáca píri úni yàalu peedácaténá úni, máiní depuíwalécani yái única. ¿Sísáaná peedápiná cáuri úni?

¹² Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yái utàwica wàisèeripiná irìcuíse úni. Yeedácatáicaté ìrapináwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipiranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píasca cachàiníri wàawirimi Jacob ícha? —úumaca.

¹³ Néese Jesús íimaca ulí:

—Cawinácaalí wenàiwica ìrèeyéica yái única ìyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa.

¹⁴ Quéwa cawinácaalí ìrèerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùaca macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapinácaawa mamáalàacata iwàwalicu yàacaténá irí icáuca càmiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Úái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pia nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuisàaca úni àniwa —úumaca.

¹⁶ Jesús íimaca ulí:

—Pia pimáidaca piacawéeriwa. Pité néeseni —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese úumaca irí:

—Canácata nuníri —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca picàlidaca nulí báisíri iyúni canáca piníri.

¹⁸ Pidéca pidènicaca cinco namanùbaca pinìrináwiwa, yá pidéca piúcaca píchawa macáita nía. Asíali piyéerica yáapicha càmirita piníri. Iná pidéca picàlidaca nulí báisíri iyúni —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese úái inanáica idécánámi uémiacani, yá úumaca irí:

—Siùca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca pía, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuíse.

²⁰ Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíniná cháí manuíri dúli ínata, quéwa piacué judíoca, píimacuéca iwàwacutáanása macái wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná Jerusalén ìyacaléná néenibàata —úumaca.

²¹ Néese Jesús íimaca ulí:

—Péemà nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué piápiná Wáaniri Dios icàaluíniná, quéwa càmitacué iwàwacutápiná pianàaca aléi dúli ínatalé, càmitacué nacái iwàwacutá piacawa Jerusalén ìyacaléná irìculé.

22 Píacué samaritanoca càmitacué pialía Dios ìwali pièricuéca icàaluíná. Quéwa wía judioca wáalíaca Dios ìwali yái wèerica icàaluíná, yácainá judiosàiricani yái iwasèeripináca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

23 Quéwa máini mesúnamáita, siuca èeri nacái, cawinácaalí báisíiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíná nàapíná icàaluíná báisíiri iyú manuísíwata macái nawàwallicúsewa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácainá Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíná.

24 Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri irícuíríca íná càmita idé wenàiwica íicáca Dios. Càita nacái càmita wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíná, nàacáiná icàaluíná nawàwallicúsewa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca Dios icàaluíná báisíiri iyú macái nawàwallicúsewa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

25 Néese úái inanáica úumaca:

—Núalíacawa Mesías yàanáanápíná (ímáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápínáca Dios ibànueripíná walí. Mesías yàanáacaalípíná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáalíacaténá wéemíaca cayába —úumaca.

26 Jesús íimaca ulí:

—Núacata yái, itàaníríca píapícha —íimaca yái Jesúsca.

27 Idécanaçáita càì Jesús íimaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanáca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús irí itàanicáiná inanái yáapícha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemíawani íná canáca wéená isutèeri yéemíawa Jesús cáná yéewaná itàaní úapícha.

28 Néese úái inanáica umàacaca ùasu úni yàaluwa, yá uèpùacàatécatawa yàcalé irículé. Yá úumaca wenàiwicanái irí:

29 —Aqualécué, piicá abèeri asialiquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Píináidasicué cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápínáca Dios ibànuerica walí? —úumaca.

30 Néese namusúacawa yàcalé irícuíse, yá nàacawa Jesús yàatalépiná.

31 Quéwa ipíchawáiseté yàcalé mìnánái nàanáca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús ícha wawási manuísíwata. Yá wáimaca irí:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca.

32 Quéwa Jesús íimaca walí:

—Nudènia nuyáapínáwa áibata càimírícuéca pialíawa ìwali —íimaca yái Jesúsca.

33 Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapíná? —wáimaca.

34 Quéwa Jesús íimaca walí:

—Casímáipínáca núa idécanaámi numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuerica núa, idécanaámi numáaláidaca numànica yái íibaidacalésica Dios ichùulíericaté numànica, càide iyúwacué casímáiná pia píidécanaámícué piyáaca piyáacaléwa.

35 Péemíacué comparación: Picácué píima piríwáaca: ‘Iwàwacutèeri báinúaca quèeri àta needácataléta bànacalé iyacaná’, picácué píima. Núumacué píirí, piicácué macáita níái wenàiwicaca yàanéeyéica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacaná quíiréeri, mesúnamáicáináta neebáidapíná nutàacái, yásí wàwacáidaca nía nulípiná nùasunáicaténá nía, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná.

36 Cawinácaalí iwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipíná, càipíná nùaca iwèniwa: Numàacaca casímáicani íicáciná wenàiwica neebáidaca nutàacái.

Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái needápiná nalíwa nacáucawa càmiiri imáalàawa. Péemiacué comparación: Bànacalé íiwacali ichùullaca yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápiná bànacalé yùucubàa. Abéeri wenàiwica íbànacaalí ituíná, yásí casíimáipinácani áiba íbaidéeri yáapicha yeedéeripiná iyacanási quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idábáanéeri yàawiría wenàiwicanái írì, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casíimáica nawàwa abédanamata, níái pucháibaca íbaidéeyéica nulí.

³⁷ Báisita iyaca càide iyúwa comparación ímáaná wataacái iyú: ‘Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica íbàna ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needáca bànacalé iyacaná quíiracaalíni’, íimaca yái comparaciónca.

³⁸ Càita nacái nudéca nubànùacuéca píawènúadáanápiná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunácaténá nía, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanái yeedácaalí bànacalé iyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái íbànacatalécaté. Càide iyúwa comparación ímáaná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca íbànaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needápiná bànacalé iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái píacué: Uái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnánái írì nùináwaná íwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néeseacué píawènúadapiná nulíwa náiwitáise, níái yàcalé mìnánáica. Yásí píwacáidacué nulí níawa nùasunáipiná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Uái inanáica ucàlidacaté Jesús íináwaná íwali nalí níái iyéeyéica yàcalé írìcu iyéerica Samaria yàasu cáli íinata. Uumaca nalí: “Idéca icàlidaca nulí macáita nudééná numáná”, úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái Mesíascani, yái nacuèrinápiná Dios íbànùèripinacaté nalí.

⁴⁰ Ináté níái samaritanoca idécanáami nàanàca Jesús yàatalé, yá nasutáca íicha wawási iyamáanápináwa náapicha. Jesús iyacaté náapicha pucháiba èeri.

⁴¹ Yá madécaná áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemiácáiná icàlidáaná nalíni.

⁴² Yá náimaca ulí úái inanáica:

—Síuca weebáidaca Jesús itàacái càmiirita abé pitàacái íwalíise, néese wadéca wéemiaca itàacái. Yá wáalíacawa báisíiri iyú Jesús íwali Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios íbànùèrica walí, yái íwasèeripináca èeri mìnánái Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha —náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³ Néeseté idécanáami Jesús iyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli íicha, yá idábaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴⁴ Jesús íimacáiná: Profeta yàasu cáli néeséeyéi càmita neebáida profeta itàacái, yái itàaníríca Dios inùmalicuise, càmita nacái naicácani cáimiétaquéri iyú.

⁴⁵ Jesús yàanàcaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái iyéeyéica néeni nataidaca Jesús cayábéeri iyú nàyacáinaté Jerusalén iyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, iná yéewa naicácaté macáita yái Jesús imànírícaté néenibàa, yái càmiíríca áiba wenàiwica idé imánica.

⁴⁶ Néese Jesús yàanàca áiba yàcalé néré ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínatalé ímacacataléca úni iwènúacawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé ípidenácatalé Capernaum iyaca mawíénita Caná iyacàlená írì. Iyacaté Capernaum iyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica máiniiri cachàinica íbaidéerica rey írì, yái reyca icuèricaté náasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica líri.

47 Yái gobierno yàasu wenàiwica yéemìacana cáita Jesús iináwaná ìwali yàanàanáté Galilea yàasu cáli néré Judea yàasu cáli ícha, yá yàaca iicáca Jesús. Isutáca Jesús ícha wawàsi yàanàpináwa icapèe néré ichùnìacaténá ìiri iwàwèeri yéetácawa.

48 Néese Jesús íimaca irí:

—Iwàwacatácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta piicá numànica yái càmirica wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicácaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquéricuécá píináidacawa piicáidaca nulí —íimaca yái Jesúsca.

49 Quéwa gobierno yàasu wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piacàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuiri yéetácawa —íimaca.

50 Néese Jesús íimaca irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa. Cáuca piirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha —íimaca yái Jesúsca. Yá asìali yeebáidaca Jesús itàacái, íná yèepùacawa icapèe nérépináwa.

51 Néese mawiénicaalíténi icapèe iríwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe irícuíse náipunitáidacani. Yá náimaca irí:

—¡Cayábaca piirica! ¡Cáucáni! —náimaca.

52 Néese isutáca yéemìlawa nía càinácaalíté hora irícu idé mecuní ichàbacawa ícha. Yá náimaca irí:

—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa ícha —náimaca.

53 Néese yáaniri yáalíacawa hora ìwali, yáta horaca Jesús íimacatáicata irí: “Cáuca piirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha”, càitè íimaca yái Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéenanái yáapichawa.

54 Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imàníríca, yái càmiríca wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùacawa Judea yàasu cáli ícha Galilea yàasu cáli néré.

5

Jesús sana al paralítico de Betzata

1 Néeseté àniwa judíonái namànica áiba culto Jerusalén iyacàlená irícu, íná Jesús yàacawa néré àniwa.

2 Jerusalén iyacàlená néeni iyacaté abéeri úni yàalu manuírí náiquéericaté cáli yèewiré mawiénita Jerusalén iwáiná inúma irí, abéeri inúma ípidenéeri Ovejanái yàasu. Yái úni yàalu manuíríca ípidenéeri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri iteesewa cinco namanùbaca capìima nacáiyéi manuínaméeyéi.

3 Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima irícu mawiénita úni yàalu manuírí irí. Nàyaca néeni matuíyéi, éeruíyéi yàabàli nacái, máapinéeyéi nacái. Yá nallacawa cáli íinata natuíyàacaténá úni icusúanicawa.

4 Yácáiná áibaalíté ángel iricúacawa chènuníise yèewladacaténá úni. Néese cawínacaalí idàbáanéeri cáuláiquéeri iricúacawa úni yáaculé, yásí cayábacani, yá uláicái ichàbacawa ícha càinácaalí uláicái wenàiwica idènièrica.

5 Néese iyaca cáuláiquéeri asìali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáuláicacaténi treinta y ocho camuí.

6 Néeseté Jesús yàanàaca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáalíacáinátéwa iináwaná ìwali yái cáuláiquéerica yúuwichàacatéwa madécaná camuí, íná Jesús íimaca irí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —íimaca yái Jesúsca.

7 Yái cáuláiquéerica íimaca irí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéenápiná núa úni yáaculé icusúacaalíwa yái única. Macái yàawiriata nuwàwacaalí nulicùacawa néré, yá áiba iricùacawa nupíchalé —íimaca.

⁸Néese Jesús íimaca irí:

—Pimichàawa. Pichùniá pialubáíwa, pìanáwa —íimaca yái Jesúsca.

⁹Yáta cayábaca yái asialica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idábaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùniacani sábadò iricu judionái iyamáidacatáicawa.

¹⁰Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca irí yái cáuláiquéerimica:

—Siúca sábadò wayamáidacatáicawa, Iná càmita wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunidaca pialubáíwa —náimaca.

¹¹Néese yái asiali íimaca nalí:

—Yára ichùnièrica núa íimaca nulí: ‘Pichùniá pialubáíwa, pìanáwa’, íimaca nulí —íimaca yái cáuláiquéerimica.

¹²Néese nasutáca néemàlani:

—¿Cawiná ichùulia pichùniaca pialubáíwa, pìanápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pírí? —náimaca.

¹³Quéwa yái asiali càmita yáalíawa cawinácalíni yái ichùnièricatèni madecanáciná wenàiwica iyaca néeni, Jesús nacái yàacatéwa íicha.

¹⁴Nésecáwa Jesús yàanàaca yái asialica templo iricu. Yá Jesús íimaca irí:

—Péemà cayába. Idéca cayábaca pía uláicái íicha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái yàanàaca pìwali —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵Néese yái asiali yàacawa icàlidaca judío íiwacanánái irí Jesús iináwaná ìwali ichùniacatèni.

¹⁶Iná níai judío íiwacanánáica nàuwidaca namànica Jesús, nasàiwicaca irí wawàsi nacái mamáalàacata ichùniacáinaté wenàiwica sábadò iricu judionái iyamáidacatáicawa.

¹⁷Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Núaniri Dios íibaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸Iná níai judío íiwacanánáica máini cachàiniwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicàceni ichùniacáiná wenàiwica sábadò iricu judionái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná ìwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, íimacáiná Dios ìwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

¹⁹Néeseté Jesús íimaca judío íiwacanánái irí: “Péemiacué cayábani, núaquéi Dios Iiri càmita yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuíquérica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imànírira, càita nacái numànica, núa Dios Íirica.

²⁰Cáininacáiná Núaniri Dios iicáca núa, Iná yáasáidaca nulí macáita yái imànírira. Yáasáidapiná nacái nuicá wawàsi cachàiniwanái, imàaquéeripinácué píinádacawa píicáidaca nulí.

²¹Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáaná wenàiwica yéetácáisi íicha yàacaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios Íirica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idèniaca icáuca.

²²Canácatáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná ìwali yùuwichàidáanápiná nía nabáyawaná ìwalísewa, Dioscáiná idéca imàacaca nucàlidáanápiná naináwaná ìwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nùuwichàidáanápiná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Íirica.

23 Idé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macáì wenàiwica nàaca nucàaluíná, núa Dios Iirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíná. Cawinácaalí wenàiwica càmlírìca yàa nucàaluíná, càmita nacáì nàaca Núaniri Dios icàaluíná, yáì ibànuèrica núa.

24 “Péemiàcué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacáì cayábèeri iyú, yeebáida nacáì Dios itàacáì, yáì ibànuèrica núa, yáì wenàiwica idènlaca siùcáisede icáucawa càmlíri imáalàawa, yá iyapíná càiripínáta Dios yáapicha. Iná càmita iwàwacutápiná nuèmlaca áibanáì icháawàanáca iináwaná ìwali càinácaalíté imàni ibáyawanáwa, iyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi fícha, idèniacáiná siùcáisede icáucawa càmlíri imáalàawa.

25 Péemiàcué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanáì canéeyéì icáuca càmlíri imáalàawa néemlanápiná nutàacáì. Yá néemlaca nàyaca nutàacáì siùca, núa Dios Iirica. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacáì, nadèniapíná nacáucawa càmlíri imáalàawa Dios yáapichawa.

26 Càide iyúwa Núaniri Dios idènláná ichàiniwa yàacaténá nacáuca càmlíri imáalàawa, càita nacáì idéca imàacaca nudènlaca nuchàiniwa, núa Iirica, nùacaténá nacáuca càmlíri imáalàawa.

27 Núaniri Dios idéca ichùullaca nucàlidaca èeri mìnánáì iináwaná nùuwichàidàanápíná nía nabáyawaná ìwalisewa, núa Dios Iirica, wenàiwicacáiná nacáì núa, núa asìali Dios néeséerica.

28 Picácué pínáidawa máini càulenéericani yáì tàacáisi nucàlidéericuèca pírì, yácáiná áiba èeriwa macáita yéetéeyéimiwa néemlápíná nutàacáì, núa Dios Iirica, numáidacaalípíná níawa.

29 Néemlacaalípíná numáidáná nía, yásì namichàacawa càliculli iricúise. Cawinácaalí imàníyèicaté cayábèeri, namichàapínacawa nàyacaténá càiripínáta Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí imàníyèicaté ibáyawanáwa, namichàapínacawa nàuwichàacaténáwa càiripínáta”, ìimaca yáì Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

30 Jesús ìimacaté judío ìiwacanánáì irì: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapíná wenàiwicanáì iináwaná ìwali nùuwichàidàanápíná nía nabáyawaná ìwalisewa càide iyúwa Núaniri Dios ichùulláná. Nucàlidapíná nacáì naináwaná ìwali machacàníri iyú nùuwichàidàanápíná níawa, càmicáiná numàni càide iyúwa nuwàwáná. Néese numànica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáná yáì ibànuèrica núa aléì èeri iriculé.

31 Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa máiníná cachàinica núatá, yásì yéewaná piyúunáidacuèca canéerica iwèni meedátáni, yáì nutàacáica.

32 Quéwa iyacaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali cawinácaalí núa, yácata Juan el Bautistami. Yá núaliacawa icàlidacaté nùwali báisíri iyú.

33 Pibànùacatécué wenàiwica nasutàcaténáté néemlawa Juan el Bautista càinácaalíté ìimaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíri iyú.

34 Quéwa càmlíri máini iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicanáì itàacáì. Nucàlidacáitacué pírì ìwali yáì tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewánápínacué peebáidaca nutàacáì nuwasàacaténacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

35 Péemiàcué comparaciòn: Juan iyacaté càide iyúwa lámpara ipucuèricawa, icànèeri wenàiwicanáì ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalàcaténacué píiwitáise piyáanápínacué machacàníri iyú. Yáté achúma èerita casíimáicatécué piwàwa péemlaca Juan itàacáì.

³⁶ Quéwa ìyaca áiba wawàsi cawèníri Juan itàacái íicha. Yái numànírica càmírica áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núaniri Dios ichùullaná numànica, yácata yáasáidaca báisíri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa.

³⁷ Núaniri Dios, yái ibànùerica núa, yácata nacái imàaquéericaté profetanái itànàca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios imàacacáináté natànàca itàacái, éwitacué càmicáaníta píalimá péemíaca Núaniri Dios itàanica, càmítacué nacái píalimá piicácani.

³⁸ Quéwa càmítacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànùericatécué pirí, càmicáinacué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa asiali Dios ibànùerica.

³⁹ Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmalcuise piyúunáidacáinacué piyapínaca càiripínata ìwalíise yái péewáidáanacuécawa meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali.

⁴⁰ Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali, càicáanítacué càmíta piwàwa peebáidaca nulí pidènicaténacué picáucawa càmíri imáalàawa Dios yáapícha.

⁴¹ “Càmíta nucutá mamáalàacata wenàiwicanái naicáanápiná núa càiride iyúwa máiníríca cacháinica cháí èeri írícu.

⁴² Nùalíacuéca nuicá píiwitáise. Yá nùalíacawa càmítacué cáiníná piicáca Dios.

⁴³ Núaniri Dios idéca ibànùacuéca nua píatalé, quéwa càmítacué pitáida núa cayába, càmítacué nacái peebáida nutàacái. Quéwa áibacaalí péenacué yàanà icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yásí peebáidacuéca itàacái nutàacái íicha.

⁴⁴ Càmítacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinacué meedá pimànica iyúwa pinacáiyéi iwàwáaná cayábacaténacué naicáca pía. Càmítacué piwàwa pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténacué casíimáica iicáca pía.

⁴⁵ Picácué píináidawa nucháawàanápinacué piináwaná ìwali Núaniri Dios íríwa. Càmíta iwàwacutá nucháawàacuéca piináwaná ìwali, iyacáiná áiba icháawèericuéca piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèericaté tàacáisi píbáyawaná ìwalicué, éwitacué piyúunáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwasaanápinacué pía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

⁴⁶ Profeta Moisés itànàcaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalcuise. Quéwa càmítacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisíri iyú. Báisícaalícué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuéca nutàacái nacáita Moiséscáiná itànàcaté nuináwaná ìwali.

⁴⁷ Quéwa càmítacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèericaté nuináwaná ìwali, íná càmíta nacáicué peebáidapíná yái tàacáisi nucàlidéeripínacuéca pirí”, íimaca yái Jesúsca.

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹ Nésetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalísaniná íicha, áibaalí íipidenéeri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapícha.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénacaalí yàawa, naicáacáináté imànica madécaná yái càmírica wenàiwica idé imànica ichùnicaténá cáuláiquéeyéi.

³ Néese Jesús yàacawa dúli íinatalé, yá yáawinacawa wáapícha wía yéewáidacaléca.

⁴ Mawiénicaté Pascua yàasu èeri judionái imànicatáicaté yàasu cultowa máinírí iwàwacutácawa nalí íipidenéeri Pascua.

⁵ Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèyécawa yàatalépiná. Iná Jesús íimaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawèniaca nayáapíná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? — íimaca yái Jesúsca.

⁶ Jesús isutáca yéemiawani yáalimáidacatená iicáwa Felipe, yáaliacatenáwa cainácaalí Felipe íináidáanáwa, Jesúscaíná yáaliacatéwa cainácaalí imànínápináté wáacatená wenàiwica iyáapíná.

⁷ Néese Felipe íimaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapíná. Ewita wadèniacaalí doscientos denario imanùbacatá, yái doscientos èeri iwènicatái, càicáanita caná yéewanáwa wawèniaca pan cayába yáaliméeripíná wàaca nayáatá, ibatàa púubanamáanápínátá —íimaca.

⁸ Néese abéeri wééná, wía yéewáidacaléca, íipidenéeri Andrés, yái Simón Pedro iméeréerica, íimaca Jesús irí:

⁹ —Iyaca cháí abéeri sùmài idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imìdecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —íimaca yái Andrésca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Pichùulliacué náawinacawa canánama —íimaca yái Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nàyaca cawàwanáta cinco mìl namanùbaca asianái. Càmita waputáa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

¹¹ Néese Jesús yeedáca níái panca icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacatená wawacùaca wenàiwicanái írini, níái yáawinéyécawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imìdecaná yáapicha, yá wawacùaca nalíni, cainácaalíté imanúica nawáwa nayáaca.

¹² Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Piacué peedá yéénáimi imàaquéericawa, ipíchaná yúucacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Iná wàaca weedáca pan yéénáimi imàaquéericawa, yá wapuniadaca doce namanùbaca mapíiri pan yéénáimi iyú, yái imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan íicha.

¹⁴ Níái wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yái càmíirica áiba wenàiwica idé imànica, iná náimaca nalíwáaca:

—Báisita yácata yái profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise, yái wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi ìwali yàanèripinacaté aléi èeri iriculé —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáaliacawa nawáwaná náibàacani cachàiníiri iyú namàacacatená Jesús iyúwa nàasu rey icùanápiná nía, iná Jesús yàacawa náicha dúli íinatalé iyacatená abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicùca wàacawa Galilea icalisaníná néré.

¹⁷ Néese wawàlucacawa barca iriculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abémàaalé calisa íicha wàanàacatená Capernaum iyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús càmíiritàacá yàanà wàatalé.

¹⁸ Néese manuiri màladáca imichàacawa cáulicáiná ipùca wía cachàini.

¹⁹ Néese màadáini watenácaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idècuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús yèepuníriwa úni inànicubàa, mawiénita

yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama, càmicáiná wáalía waicácani.

²⁰ Quéwa Jesús íimaca walí:

—¡Núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca walí.

²¹ Néese casímáiri iyú weedáca Jesús barca iriculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²² Mapisáita àniwa níái manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaquéyécáté abémàalé Galilea icalisaniná ícha nawàwacaté nacutáca Jesús. Náalíacawa càmitaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yái abéeri barcata iyéericaté néeni.

²³ Quéwa abénaméeyéi wenàiwica Tiberias iyacàlená néeséeyéi nàanàaca barca irícu mawiénita cáli irí yái cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàaca Dios irí cayábéeri.

²⁴ Néese wenàiwicanái càmicáináaté nàanàa Jesús, càmicáiná nacái nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca iriculé nachàbacaténá calisa nàanàanápíná Capernaum iyacàlená néré nacutácaténáni, yái Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Idécanáamité nàanàaca abémàalé calisa ícha, yá nàanàaca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pianàa aléi? —náimaca.

²⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Péemlacué cayába, càmitàacáwa pialía péemlaca càinàcaalí ímáaná yái numànírica càmlírita áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, íná picutácuéca núa yàacási iwalinápíná meedá.

²⁷ Picácué máini cáinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri irícu imáalàapínacáináwa meedá caquialéta yái yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawènírica piicáca yái yàacàsica yèerica picáuca càmlíri imáalàawa, yái Dios yúuleca nuèripínácuéca pirí, núa asiali Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténácué picáuca càmlíri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca.

²⁹ Jesús íimaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacái, núa wenàiwica Dios ibànuèrica —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese nasutáca néemàiwani:

—¿Càiríná wawási áiba wenàiwica càmlíri idé imànica pimàníripíná waicá yéewanápíná weebáidaca pitàacái? ¿Càinásica píalimá pimànica?

³¹ Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càinàwàiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Salmos irícu: 'Imàacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníse èeri imanùbaca nayáapíná', càì profeta itànàacaté Moisés iinàwaná iwali —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, Moisés càmitaté yàa nayáapiná pan chènuníiséeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siùcáisede yàacué pírí yái báisiiri yàacási chènuníiséerica.

³³ Núcata yái Dios yúule cáurica Dios yèericuéca pírí, núa iricuéricawa chènuníise, yá nùaca nacáuca càmlíri imáalàawa níái èeri m̀nanáica —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese nasutácani:

—Uwé, pia wayáa yái yàacàsica mamáalàacata —náimaca.

³⁵ Jesús íimaca nalí:

—Núcata yái yàacàsica yèerica wenàiwicanái icáuca càmlíri imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri iricuíri yàacási, càicáaníta máapitacué pia àniwa, macálacué nacái piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimánicaalícué nacái càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuíbanáicuéca piwàwa Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa casímáiná wenàiwica càmlíyéica máapi, càmlíyéi nacái macála iwàwa.

³⁶ Quéwa nudéca nucàlidacuéca píríni, éwitacué piicácaníta yái numànírica, càicáanítacué càmita peebáida nutàacái mamáalàacata.

³⁷ Cawinácaalí Núaniri Dios imàaquéyéica nùasunáipiná, níata yeebáidapiná nutàacái. Néese macáita yeebáidéyéica nutàacái, canácatáita nùuca nuíchawa núa.

³⁸ Càmita nùanàa chènuníise numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yái ibànuerica núa.

³⁹ Núaniri Dios yái ibànuerica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicanái yéená, Dios imàaquéyéica yeebáidaca nutàacái. Néese Dios iwàwa numicháidaca núa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁰ Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadèniaca nacáucawa càmlíri imáalàawa Dios yáapicha macáita wenàiwica yeebáidéyéica Dios íirica núa, yeebáidéyéi nacái nutàacái. Néese numicháidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali íimacáinaté: “Núcata yái Dios yúuleca chènuníiséeri Dios yèericuéca pírí, nùacaténacué picáuca càmlíri imáalàawa”, íimaca.

⁴² Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús meedá, yái José ìirimica! Wáalíaca waicáca isèená, yáanirimi, yáatúa nacái. ¡Ichíwaca meedá yái icàlidacáiná iricúacasawa chènuníise! —náimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué càì pitàani píríwáaca.

⁴⁴ Abéerita Núaniri Dios imàaquéeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca núa. Yá numicháidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁵ Profeta Isaías itànàacatè tàacáisi Dios inùmalícuise. Càité íimaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa macáita yéemièyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéyéi nacáíwa ìwali, neebáidapiná nutàacáíwa.

⁴⁶ “Canácatàacá áiba nuícha iiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuerica chènuníise, nudéca nuicácani.

⁴⁷ Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idèniaca siùcáisede icáucawa càmlíri imáalàawa.

⁴⁸ Núcata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca càmlíri imáalàawa.

49 Piawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica ípidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníse idècunitáacá nèepunicawa manacúali yùucubàa càinàwàiri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicaalíté nía, yáté néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnáná yéetáanáwa.

50 Quéwa nucàlidacué pírí nùwaliwa, núacata yái yàacàsica iricuèricawa chènuníse: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, iyapíná càiripínáta Dios yáapicha.

51 Núacata yái yàacàsi cáurica iricuèricawa chènuníse: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsi cáurica, idènlapíná icáucawa càmlíri imáalàawa Dios yáapicha. Yái yàacàsi nuèripínáca nalí, yácata nuiná yái. Yá numàacapíná nuináwa nuétátaténáwa yéewanápiná èeri mìnáná nadèniaca nacáucawa càmlíri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca yéewáidacaténá nía imàacáanápínaté icáucawa.

52 Néese níai judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca nalíwáaca chàinisíri iyú. Yá néemíanicawa, náimaca nalíwáaca:

—¿Canáca yéewaná yàaca wayáa iináwa yái asialica! —náimaca.

53 Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué cayábani, càmicaalícué piyáa nuiná, núa asiali Dios néeséerica, càmicaalícué nacái píira nuíraná, càmitacué pidènlapíná picáucawa càmlíri imáalàawa.

54 Cawinácaalí iyéerica nuiná, lírèeri nacái nuíraná, idèniaca siùcáisede icáucawa càmlíri imáalàawa; néese numichàidapínacani yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

55 Cayábèeri yàacàsi yái nuináca. Cayábèeri nacái nuíraná wenàiwica lírapíná.

56 Cawinácaalí iyéeri nuiná, lírèeri nacái nuíraná, iyaca abédanamata núapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha.

57 Núaniri Dios yái ibànuèrica núa iyaca càiripínáta. Núa nacái nùyaca càiripínáta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca càmlíri imáalàawa.

58 Nucàlidacué pírí nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuníse. Yái yàacàsica càmlíricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica piawirináimi iyéericatécué, quéwaté béeyéicaalí nía, yá néetátatéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca càmlíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica nuèripínáca íri, idènlapíná icáucawa càmlíri imáalàawa —cài Jesús icàlidaca nalí comparación, yéewáidacaténá nía iwàwacutáanápínaté imàacaca icáucawa yéewacaténá yàasu wenàiwica nadèniaca nacáucawa càmlíri imáalàawa.

59 Càité Jesús yéewáidaca judíonái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacaalu írìcuwa Capernaum iyacàlená néeni.

Palabras de vida eterna

60 Néeseté manùbéeyéi néená níai yèepuniyícatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idècanáamité néemiaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú nía, yá náimaca nalíwáaca:

—Máini càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¿Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimaca.

61 Quéwa Jesús yáaliacawa natàaníca báawèeri iyú itàacái íwali. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué báawa péemíacani, yái nucàlidéericuéca pírí?

62 Néese, ¿càinásicué píináidacawa píicácalícué núa, asiali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aléera nùyacataléca bàaluité?

⁶³ Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca càmiri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yási canéerica iwèni meedá yái nuinácatá. Yái comparación nucalidéericuéca piri yàacási iwali ímáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca càmiri imáalàawa peebáidacaalícué nutaacái báisíri iyú. Càmita ímáaná iwàwacutácué piyáaca nuinásiwa.

⁶⁴ Quéwa nàyaca abénameyéeyéi pèewi càmiyéipiná idèni icáucawa càmiri imáalàawa càmicáiná neebáida nutaacái —íimaca yái Jesúsca. Càì Jesús íimaca yácáiná idàbacatáiseté ímáidaca yéewáidacalénáíwa quéchatécáwa, yáté yáaliacawa cawinácaalí nía càmiyéipinácaté yeebáida itaacái, yáalía nacáíwa chánaacaalí wééná itéeripinácaté Jesús yúuwidenái náibaacaténáni.

⁶⁵ Néese Jesús íimaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucalidacuéca piríni canácata yáalíméeri nùasu wenàiwicapiná càmicaalícáwa Núaniri Dios imàaca yeebáidaca nutaacái —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁶ Néese madécaná néená níái yèepuníyéicatéwa quéchatécáwa Jesús yáapicha nèpùacawa íicha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha.

⁶⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipináta nacáíwa? —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁸ Quéwa Simón Pedro íimaca írí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icalidéeri walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wadènicaténá wacáucawa càmiri imáalàawa.

⁶⁹ Weebáidaca pitaacái. Wáaliaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios íirica —íimaca yái Pedroca.

⁷⁰ Jesús íimaca walí:

—Nudéca nuedácuéca pía, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenácué Satanás yàasu —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Càité Jesús icalidaca Judas iwali, yái Simón Iscariote ìirimi. Ewita abéeri wéénacáanítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáaníta Judas itéenápinácaté Jesús yúuwidenái náibaacaténáni.

7

Los hermanos de Jesús no creían en él

¹ Néese Jesús yèepunícatéwa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Càmitaté iwàwa iyaca Judea yàasu cáli íinata, níacáiná judío íiwacanáiná nawàwacaté nanúacani.

² Quéwa mawiénicaté judionái yàasu culto abéeri semanéerica íipidenéeri Enramadas, nàyacaténáté capiima írìcu.

³ Iná Jesús yéénánái náimaca írí:

—Píca piyamáawa cháí, néese plawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá plasu wenàiwica íyeyéica néeni naicáca yái pimàníricasa càmiririca áiba wenàiwica idé imànica.

⁴ Áiba iwàwacaalí manùba wenàiwica náalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi ibàacanéeri iyú. Báisícaalí píalimá pimànica yái càmiririca wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pimànicani manùba wenàiwica yàacuésesemi —náimaca.

⁵ Càica Jesús yéénánái icalidaca írini, càmicáiná nacái neebáida írí.

⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacá nuénáíwaná yàanàa, quéwacué píalimá píibaidaca plasu wawàsiwa macái èeri imanùbaca.

⁷ Aibanái èeri m̀nanaí càmíiyéica yeebáida nutàacáì càmítacué yéewa báawaca naicáca pía, quéwa báawaca naicáca núa numàacacáiná náalíacawa nabáyawaná ìwaliwa.

⁸ Pìacuéwa culto néré, núa quéwa càmítacué nùawa siùca, càmíicáinátacué nuenáíwaná yàanàa cayába —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese idécánami càì icàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰ Néeseté idécánami Jesús yéenanái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén iyacàlená nérépiná. Càmita quéwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha; yàacawa batéwa ibàacanéeri iyú.

¹¹ Néese judío íiwacanánái nacutácani culto yaalí, Jerusalén iyacàlená iricu. Yá nasutáidaca néemlawa wenàiwicanái:
—¿Alénásica yáara asialica? —náimaca.

¹² Nía nacái wenàiwica natàanica ibàacanéeri iyú nalíwáaca Jesús ìwali: “Cayábéeri íiwitáise”, náimaca. Quéwa áibanái náimaca: “Càmíirita cayába, ichìwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca.

¹³ Quéwa macáita natàanica Jesús ìwali ibàacanéeri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níai báawéeyéica iicáca Jesús.

¹⁴ Idècunitàacá namànica culto semana ìwalibàacatái, yaté Jesús ìwàlucawa templo iriculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré.

¹⁵ Níai judío íiwacanánáica nánáidacawa manuísiwata néemlaca Jesús yéewáidáaná. Yá náimaca ìwali:

—¿Canéeri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmíicáinaté yéewáidawa wàasu escuela iricu! —náimaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Jesús fícha.

¹⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía ìwali càmíirita nùasu tàacáisi. Nucàlidacué píri yàasu tàacáisi yái Núaniri Dios, yái ibànuérica núa.

¹⁷ Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáalíacawa nuéwáidaca nía Dios yàasu tàacáisi iyú; náalía nacáíwa càmita nuéwáida nía nùasu tàacáisi iyúwa meedá.

¹⁸ Cawinácaalí itàanírira íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimíetacaná, quéwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Núaniri Dios íimíetacaná, yái ibànuérica núa. Iná nutàanica báisíiri iyú, núcáináta yái báisírira, càmita nacái nuchíwa.

¹⁹ “Profeta Moisés icàlidacaté piawirináimicué iríni càinácaalí Dios iwàwáanacué pimànica. Quéwa canácatacué pèewi áiba imánírira càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánacué piwàwa pinúaca núa? —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níai wenàiwicanáica náimaca irí:

—¿Demonio iyaca piwàwalicu idacuèri píiwitáise, iná máiwitáiseca pía meedá! ¿Canácata iwàwéeri inúaca pía! —náimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué píináidacawa manuísiwata piicáidaca yái numàníriraté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicucawa, nuchùnìcaalíté cáuláiquéeri asiali, iná báawacuéca piicáca núa numànicáiná yái wawàsi píiméericuéca ìwali càmíiricasa Dios imàaca wamànica sábado iricu judionái iyamáidacatáicawa.

²² Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábado iricu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawàsi Dios ichùulièrica wamànica. Càita iyaca circuncisiónca. Profeta Moisés yéewáidacaté nía circuncisión ìwali, càide iyúwaté

wàawirináimi imànlínáté circuncisión néenibe asianái iríwa madécaná camuí Moisés ipichawáise. Yáí Moisés yéewáidacaté nía iwàwacutáanácué pimànica circuncisión sùmàì iri abéeri semana idénáami imusúaca iicà èeri éwita iyacáníta sábadò piyamáidacatáicuécawa. Iná pimànicuéca circuncisión péenibe asianái iríwa cainácaalí èeri iwàwacutácatáicué pimànicani, yéewacaténácué pimànica machacánìri iyú càide iyúwa Dios ichùullaná.

²³ Càita pimànicuéca càide iyúwa profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi Dios inùmalicuise, yá pimànicuéca circuncisión péenibe asianái iríwa éwitacué iwàwacutácaníta pimànicani sábadò irícu wayamáidacatáicawa, idèniacaalí abéeri semana yáí sùmàica. Néese, ¿cánácué báawa piwàwa núapicha ìwalíse yáí nuchùnlánaca macáì iiná yáara asialica cáuláiquéerimica sábadò piyamáidacatáicuécawa?

²⁴ Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná ìwali ipíchawáisecúé píalía nàwali cayába cainácaalí namàniná. Iwàwacutácué píináidacawa cáaliacáiri iyú ipíchawáise picàlidacuéca naináwaná ìwali. Néese, pitàanícué báisìiri iyú —ìimaca yáí Jesúsca.

Jesús habla de su origen

²⁵ Idécanáamité néemíaca Jesús ìmáaná, néese abénaméeyéi iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús, yáí asìali judío ìiwacanánái nacutéerica nanúacaténái!

²⁶ Píicácué yáí, itàanica iyúwa iwàwáaná itàanica macáì wenàiwica yàacuésemi, quéwa wáiwacanánái càmita nàalà cachàinìiri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái naináidacawa ìwali Mesíascani, wacuèrinápiná wía judíoca, Dios ibànùérica walí.

²⁷ Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáaliacáináwa ácatáiséericaalí yáí asialica, quéwa Mesías yàanàcaalípiná, yá canáca yáaliéripiná ìwali síisáanéericaalíni — náimaca.

²⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo irícu, yá yémíaca yáí naiméerica ìwali. Néese Jesús ìimaca cachàinìiri iyú:

—Piyúunáidacuéca píaliacawa nùwali. Piyúunáidacué nacáì píaliacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàaca Dios ibànùacáiná núa, yáí Dios báisìirica, càmiríicué píalía ìwali.

²⁹ Núalíaca Dios ìwali nùanàacáiná yàatanáise. Ibànùa nacáì núa néese —ìimaca yáí Jesúsca.

³⁰ Néese judío ìiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànàliculé, quéwa càmítatè nàibàani càmicáinátàacá Jesús yéenáiwaná yàanàa nanúacatáipinacatèni.

³¹ Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yáí judío icuèrinápináca Dios ibànùérica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yáí asialica imànicáiná macáì ìiwitáaná yáí càmiríica áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmalicuise, yáí Mesías yàanèeripinacaté icuacaténá wía, wía israelitaca —náimaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

³² Néeseté abénaméeyéi fariseo néemíaca wenàiwicanái itàanica ibàacanèeri iyú nalíwáaca Jesús ìwali. Iná fariseonái, sacerdote ìiwacanánái

yáapicha nabànùaca nàasu úwínáíwa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápínání presoíyéi ibànaliculé.

³³ Iná Jesús íimaca:

—Nùyacué pèewi achúma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yái ibànùericaté núa.

³⁴ Néese picutápinácué núawa, quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nùyacatalépináca —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese judíonái náimaca nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Alénásica yàawa yái asialica càmicatalépináca wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanái yàatalé iyéyéica càmiyéi judío yèewiré yéewáidacaténá càmiyéi judío. Quéwa canápináta meedá yàacawa, càmicáiná neebáida itàacái.

³⁶ ¿Cáinásica íimáaná? ‘Picutápinácué núawa quéwacué càmita pidé pianàaca núawa càmicáinácué yéewa pianàaca néré nùyacatalépináca’, càì íimaca —náimaca, naicáníca Jesús iquíniná.

Ríos de agua viva

³⁷ Aiba èerité namàlàidáanápíná namànica culto, máiníri iwàwacutáca nali yái èrica. Yá Jesús ibàlùacawa nàacuèsemi, yá íimaca cachàiníri iyú, icàlidaca nali comparación:

—Piwàwacaalícué picáucawa càmiíri imáalàawa càide iyúwa macàléyéi iwàwa nawàwacaalí úni, néese peebáidacué nutàacái. Yásí nùacué picáuca càmiíri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca úni, cawinácaalí macàléyéica iwàwa.

³⁸ Càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta itànèericaté Dios inùmalícuise, cawinácaalí wenàiwica yeebáidérica nutàacái, idèniapíná cáuri úni iwàwalicuwa, yái úni cáurica yèerica ícauca càmiíri imáalàawa càide iyúwa cayábèeri únibàa depuúwéeri canácatáita chuini —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús icàlidaca nali yái comparaciónca yéewáidacaténá nía Espíritu Santo ìwali, yái icuèripinácaté náiwitáise cawinácaalí yeebáidéyéica Jesús itàacái. Yái úni cáurica íimáanáca càicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa néenialité càmitàacá Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri irículé càmicáinátécá Jesús yéetáwa, càmicáalítécá nacái imichàawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanèeri iyú Dios yáapicha. Ináté càmitàacá yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri irículé.

División entre la gente

⁴⁰ Néeseté abénameyéi néená níái wenàiwicaca idécanáami néemiaca Jesús itàacái, yá náimaca:

—Básícaata profetacani yái Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi profeta ìwali yàanèeripinácaté yéewáidacaténá wía —náimaca.

⁴¹ Aibanái íimaca:

—Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànùerica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái íima:

—Càmita yéewa wacuèrinápiná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese.

⁴² Iwàwacutá rey David itaquérinámicani yái Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná profetanái itànèericaté. Iwàwacutá nacái imusúaca iicá èeri Belén iyacàlená ñazret, yái yàcaléca David imusúacalécaté iicá èeri. Quéwa yái asialica Jesús, Nazaret iyacàlená néeséeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáináté néemiaca Jesús iináwaná ìwali imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená ñazret, rey David itaquérinámi nacáicani, yái Jesúsca.

⁴³ Càita nàináidacawa Jesús ìwali, íná càmíta abédanama náiwitáise náapichawáaca níái wenàiwicaca.

⁴⁴ Aibanái nawàwa náibàacani quéwa càmítaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Néseté úwinái icuèyéica templo nèpùacawa fariseonái yàatalé, sacerdote ìwacanáiná nacái. Yá náimaca úwinái irí:

—¿Cánacué càmíta píté néesení? —náimaca.

⁴⁶ Néese úwinái íimaca nalí:

—¡Canátàacá áiba wenàiwica itàaníríca àta siùca nacáide càide iyúwa itàaníná yáara asialica! —náimaca.

⁴⁷ Néese fariseonái náimaca nalí:

—Pimàacasicué ichìwáidaca pía nacái càide iyúwa ichìwáidáaná áibanái?

⁴⁸ Canácata wéená wía náiwacanáíca, wía nacái fariseoca, canácata wéená yebáidéeri itàacái.

⁴⁹ Quéwa áibanái wenàiwica yebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmíyéi yáaliíwa Dios itàacái ìwali, Dios yúuquéeyéipíná íchawa meedá —náimaca.

⁵⁰ Néese Nicodemo yái fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá ìyaca néeni fariseonái yèewi, judío ìwacanáiná nacái. Yá Nicodemo íimaca nalí:

⁵¹ —Dios itàacái càmíta ìbatàa wanúca wenàiwica àta wéemìacataléta icàlidaca ìinánawána, wáaliícaténáwa ìwali yái imànínáca —íimaca yái Nicodemoca.

⁵² Néese náimaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeséeri nacái? Pitànínca máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeséeyéica. Pía péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèricaté, yásí píaliíacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —náimaca naimáichacáinaté abénaméyéi profeta nàanàcaté Galilea yàasu cáli néese.

⁵³ Néese nèpùacawa macáita nacapèe néréwa.

8

La mujer adúltera

¹ Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná.

² Néese mapisáita àniwa amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenàiwica nàcawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacaténá nía.

³ Néese abénaméyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu, fariseonái nacái natéca inanái Jesús yàatalé, abéechúa inanái caníríchúa. Nàanàcaté úa idècunitàacá uimáca áiba asiali yáapicha càmíríca unírísíwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níái ìyéeyéica néeni.

⁴ Yá náimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wenàiwica, wadéca wàanàca úái inanáica idècunitàacá uimáca áiba asiali yáapicha càmíríca unírísíwa.

⁵ Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté Dios inùmaliícuise íimaca iwàwacutáanápíná wanúca úa íba iyú cawinácaalí inanái iiméechúa áiba asiali yáapicha càmíríca unírísíwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca ùwali úái inanáica? —náimaca.

⁶ Nasutáca néemlawa Jesús yéewanápiná náalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàcatená iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa.

⁷ Quéwa nasutáca néemlawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá ìmaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáqueí mabáyawanéeri, yásí iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —ìmaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús yáawiacawa itànàca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa.

⁹ Quéwa idécanáami néemiacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namànírica, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níái béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese ùuculiyéi nàacawa náicha. Idécanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa. Yá iicáca úái inanáica ibàlùèchúacawa abéechúata.

¹⁰ Néese Jesús isutáca yéemlawa úa:

—¿Néeni níái icháawèeyéica piináwaná ìwali? ¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná ìwalísewa? —ìmaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa —úumaca. Néese Jesús ìmaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siùcade píawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —ìmaca yái Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹² Néeseté wenàiwicanái ìwacáidáyacacawa Jesús yàatalé àniwa, yá ìmaca nalí:

—Péemiacué comparación: Càica núade iyúwa camalásí cháí èeri irícu nuéwáidacáiná èeri mnanái náalíacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càmita nèepuníwa catéeri náiwitáise yáapichawa iyúwa wenàiwica càmiyéica yáalíá Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica náiwitáise, náalíacaténá Dios ìwali, núnacáiná nacáuca càmlíri imáalàawa —ìmaca yái Jesúsca.

¹³ Néese fariseonái náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná piináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenàiwica yáalíacawa asásí báisícaalíni —náimaca.

¹⁴ Jesús ìmaca nalí:

—Cawèníriquéí yái nucàlidéerica éwita nucàlidacáaníta nuináwaná ìwaliwani, núaliacáináwa sísisáanacaalí nùanàa, núalía nacáíwa alénacaalípiná nùawa. Quéwa càmitacué píalíawa sísisáanacaalí nùanàaca, alénacaalí nacái nùapínáwa.

¹⁵ Pidécuéca píimaca áibanái ìwali iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa píináidacuéca meedáwa èeri mnanái ìiwitáise iyú. Néese càmita càí nuináidacawa. Càmita nacái nuémì naináwaná ìwali cháí èeri irícu nùuwichàidacaténá nía.

¹⁶ Quéwa núumacaalí siùca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásí nùuwichàidaca nía machacàníri iyútá, càmicáiná nuináidawa nulínáamitawa nùuwichàidáanápíná níatá, néese nuináidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁷ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté bàaluité ìmaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica ìiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápíná áibanái iináwaná ìwali, yásí cawènica natàacái.

18 Uwé, nàyaca pucháiba icàlidéeyéica nuináwaná ìwali cawinácaalí núa: Núacata icàlidéerica nuináwaná ìwaliwa, yácata nacái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, icàlida nacái nuináwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawènírica wataácái pucháibacáiná wía —íimaca yái Jesúsca.

19 Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wéemíaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núalíacawa càmitacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacái nuíwitáise. Núalíacawa nacái càmitacué píalíwa Núaniri Dios ìwali. Píalíacaalícuéwa cawinácaalí nuatá, yá píalíacuécawa nacái Núaniri Dios ìwalítá —íimaca yái Jesúsca.

20 Càité Jesús íimaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanáí templo irícu, mawiéníta ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaqueericaté Dios irípiná ofrenda iyú. Quéwa càmitaté náibàani càmicáinátécawa Jesús yéenáipwaná yàanàa nanúacatáipináténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

21 Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái judío íiwacanánáica:

—Yá núacawa mesúnamáita, néese picutápinácué núawa, nuwasàcaténácué pía yùuwichàacáisi íicha, quéwa càmitacué pidé píanàaca núa, íná péetápinácuécawa méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichacuéwa. Núacawa aléera canácatalépináca yéewanácué píwàlúacawa —íimaca yái Jesúsca.

22 Néese judío íiwacanánáí náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta ínúpínáca yáawawa íná càì íimaca yàanápináwa alénácaalí caná yéewaná wawàlúacawa —náimaca naicáaníca Jesús íquíniná.

23 Néese Jesús íimaca nalí:

—Eeri mìnánáicuéca pía, quéwa núaqueí chènuníseeri. Piyacuéca cháí èri irícu quéwa càmita èri mìnali núa.

24 Íná nudéca núumacuéca pírí péetáanápináca méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichawa. Càmicaalícué peebáida iyúwa núumáanácué pírí cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa píbáyawaná yáapichawa —íimaca yái Jesúsca.

25 Néese náimaca Jesús irí:

—¿Cawiná píá? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Nudàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué píríni mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siùcade canápináta meedá nutàanicuécawa píapíca càmicáinácué píwàwa peebáidaca nutàacái.

26 Iyaca madécaná wawási nucàlidacaténácué pírí péemiacaténácué píbáyawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuèrica núa itàaníca báisiiri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidéerica èri mìnánáí irí yácata tàacáisi nuèmièrica icàlidaca, yái ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

27 Quéwa níái judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca ìyaca Yáaniri Dios ìwaliwa.

28 Íná Jesús íimaca nalí:

—Pimichàidacaalípinácué núa cruz ìwali pinúacaténácué núa, núa asìali Dios néeséerica, yásí píalíacuécawa núwali núacata yái càide iyúwacué núumáaná pírí. Píalíapínácué nacáíwa càmita numàni wawási nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa.

29 Yái Núaniri Dios ibànuèrica núa ìyaca núapícha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

30 Jesús idécanáami càì ímaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

31 Néeseté Jesús ímaca nalí abénaméeyéi judío icàlidéeyéica neebáidáana ítàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pimànicaténácué càide iyúwa nuchùulianácué pía, yásí nuéwáidacalécuéca pía báisíri iyú.

32 Yásí píalíacuécawa ìwali yái nutàacái báisírira. Yá nutàacái báisírira iwasaápinácué píawa —ímaca yái Jesúsca.

33 Náimaca íri:

—Wíaquéi Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanái yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápínása wíawa! —náimaca.

34 Jesús ímaca nalí:

—Péemíacué cayába, cawinácaalí imàníyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, namánica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùulianá nía, càide iyúwa áibanái wenàiwica íbaidáaná mawéníri iyú náiwacali íríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía.

35 Náiwacali càmita íma yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénásàiriquéi’, càmita íma. Néese ímaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nuírca yái’, càì ímaca.

36 Iná núa Dios írica, nuwasàacaalícué pía píbáyawaná íchawa, yásí càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa píbáyawaná ichùulianácué pía, Dios yéenibecáinácué pía báisíta.

37 Núalíacawa Abraham itaquénáinámicuéca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmicáinácué peebáida nutàacái.

38 Nucàlidacué píri ìwali yái báisíri tàacáisica Núaniri Dios yáasáidéerica nulí. Quéwa núalíacawa pimànicuéca càide iyúwa píaniri ímáanácué píri —ímaca yái Jesúsca.

39 Náimaca Jesús íri:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Básícaalícué Abraham itaquénáinámica pía piwàwalícuésewatá, yá pimànicuéca càide iyúwaté Abraham imànínatá.

40 Quéwa éwita nucàlidacáanítacué píri báisíri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicánita piwàwacué pinúaca núa meedá. ¡Càmítaté Abraham iwàwa inúaca wenàiwica Dios ibànuèyécáté Abraham yàatalé!

41 Pimànicuéca meedá càide iyúwa píaniri imàníná —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús íri:

—Càmíyéica wáatúa yéenibe úalani írìcuíse wíaquéi. Wadènia abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíná, yái Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàacaténá ídolo cuwáiná yéenáiwana icàaluíná —náimaca.

42 Néese Jesús ímaca nalí:

—Básícaalícué Diosquéi píaniricatá, yásí cáinínacuéca píicáca núatá, Dios néeseéricáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanàa nùasu wawàsi ìwaliwa meedá, néese Dioscata yái ibànuèrica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná.

43 ¿Cánácué càmita píalimá píalíaca péemíaca yái nucàlidéericuéca píri? Núalíacawa càmitacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, iná càmitacué píalimá píalíaca péemíaca càinácaalí ímáaná.

44 Píaniricué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwicaca. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás idéca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siùca nacáide. Càmita ínáidawa báisíri tàacáisi ìwali, báawacáiná Satanás iicácani. Itànica yáawamita chìwái

mamáalàacata càide iyúwa íiwitáise iyáaná, cachiwéericáiná meedáni. Yácata chiwái yáanirica, yái Satanásca, imàacacáiná wenàiwica itàanica chiwái.

⁴⁵ Quéwa nucàlidacáinácué piri báisíri tàacáisi, íná càmitacué peebáida nutàacái.

⁴⁶ Macáitacué pialíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué piri báisíri iyúni, íná ¿cánacué càmita peebáida nutàacái?

⁴⁷ Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmitacué Dios yéenibe pía, íná càmitacué piwàwa peebáidaca itàacái —íimaca yái Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

⁴⁸ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté píwali machacàníri iyúni wáimacaalíté píwali samaritanosàirica pía, càníri judío líri meedá. Iyaca nacái demonio piwàwalicu idacuèrica píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá —náimaca.

⁴⁹ Jesús íimaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwalicu. Yái numànírica numànicani núasáidacaténa cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmitacué piicá núa cáimiétaquéri iyú.

⁵⁰ Càmita nucutá wenàiwica nacàlidacaténa cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yáasáidapiná cawínacaalí cabáyawanéeyéi.

⁵¹ Péemiacué cayábani, cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idènlaca siúcáise de icáucawa càníri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

⁵² Néese judío íiwacanánái íimaca irí:

—Siúca wáalíacawa báisíri iyú demonio iyaca piwàwalicu. Néetacatéwa macáita profetaca icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicuise bàaluité, Abraham nacái yéetacatéwa. Néese, ¿cáná càì píimaca: ‘Cawinácaalí imànírica càide iyúwa nutàacái ímáaná, idènlaca siúcáise de icáucawa càníri imáalàawa’, cáná càì píimaca?

⁵³ ¡Pía càníri cachàini íicha yái wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetacatéwa, nía nacái profetaca néetacatéwa nacái. Càmita yéewa cachàiníri náicha pía. ¡Càmita máini cachàinírira pía càide iyúwa piyúunáidáaná! —náimaca.

⁵⁴ Jesús íimaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná íwaliwa cayábéerica núatá, yásí canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericuè íwali Picuèrinásacué Dioscaní.

⁵⁵ Quéwa càmitacué píalía Dios íwali càinácaalí íiwitáise iyaca. Núacata yái yáalíerica Dios íwali. Núumacaalí càmitasa nualía Dios íwalitá, yásí nucàlidaca nuchíwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa nualíaca Dios íwali báisíri iyú, nuebáida nacái càide iyúwa ímáaná.

⁵⁶ Piawirimicuè Abraham casímáica iwàwa bàaluité Dios imàacacáinaté Abraham yáalíacawa nuénáiwánápiná íwali, núanàcatáipinaté aléi éeri írículé. Yaté Abraham yáalíacawa núanànápinaté, íná yéewa casímáicaté Abraham iwàwa manuíswata —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁷ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Càmitàacá pidènlaca cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná iyacaté néese siúca dos mil camuí —náimaca.

⁵⁸ Jesús íimaca nalí:

—Péemlacué cayábani, núacata yái iyéericaté càiripináta ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, núacáiná yái Diosca —ímaca yái Jesúsca icàlidacaténá iináwanáwa Dioscani, yái camíirica imáalàawa.

⁵⁹Néese náibàaca íba nanúacaténá Jesús íba iyú quéwa Jesús íbàacawa náicha. Yá imusúacawa templo iricúise. Yá yàacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

9

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yèepunicawa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuúri asiali. Quéwa yáta asáináni matuúrita.

² Néese wasutáca wéemlawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuúri iyú yái asialica? ¿Isèenái íbáyawaná ìwalísesica càì matuúca yái asialica, càmiccaalí nacái, íbáyawaná ìwalísetasicawa? —wáimaca.

³ Néese Jesús ímaca walí:

—Càmita íbáyawaná ìwalísewéera, càmita nacái isèenái íbáyawaná ìwalísewéera. Yái asialica imusúacawa matuúri iyú yéewanápiná macái wenàiwica yáalíacawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéeri iyú.

⁴ Péemlacué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeriapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacái iwàwacutácué wamànica cayábéeri siüca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái íbànùèrica núa. Nuénáiwaná yàanàaca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuíbadaca.

⁵ Idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, yá càica núade iyúwa camalási icànéeri wenàiwica ìwali, amalácáiná numànica náiwitáise náalícaténá Dios ìwali —ímaca yái Jesúsca.

⁶ Néese Jesús idècanáami càì ímaca, néese yàapisáidaca cáli yèewiré. Yá yèewladaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuúri ituí ímami ìwali.

⁷ Néese Jesús ímaca irí:

—Pia píibaca pituúwa úni yáaculé namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé náiquéericaté cáli yèewiré —ímaca yái Jesúsca. (Yái ípidenéerica Siloé ímáanáca: “Íbànùèri”.) Néese matuúri yàaca íbaca yáawawa néré. Néese idècanáami yèepùacawa icapèe néréwa, yá catuúcani.

⁸ Néese áibanái wenàiwica matuúrimi imanùbacanái naicácani. Áibanái nacái náalíaca naicácani naicácáinaté isutáca plata wenàiwica ícha iwènìacaténaté iyáapináwa. Néese níái yáaliyéica iicácani nasutáca néemlawa níawáaca:

—¿Càmitasica yái asialica matuúri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácaténá plata wenàiwica ícha yéewanápiná iwènìaca iyáapináwa? —náimaca.

⁹ Abénaméeyéi íima:

—Yácata yái —náimaca. Áibanái náima:

—Càmíiri, áibacata yái, quéwa càiride iyúwa iicacánáwa —náimaca. Quéwa yái asiali ímaca:

—Núacata yái matuúrimica —ímaca.

¹⁰ Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuúca pía? —náimaca.

¹¹ Yá ímaca nalí:

—Yáara asiali ípidenéerica Jesús yèewiadaca cáli yáawiruní yèewiwa. Yá ipusúaca cáli nutuí íimami ìwali, yá íimaca nulí: ‘Piawa úni yàalu néré namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé, yá manuiri yàaluca náiqueericaté cáli yèewiré. Píiba pituíwa úni iyú’, íimaca nulí. Yá nùacawa néré. Yá idécanáami nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —íimaca yáí asialica.

¹² Néese nasutáca néemiawani:

—¿Alénásica yáara asialica? —náimaca. Yá íimaca nalí:

—Càmita núalíawa —íimaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴ Sábado yáté èerica, judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèewiadacaalíté cáli catuícáténá imànica matuíri. Iná abénaméeyéi wenáiwica natéca matuírimi fariseonái yàatalé.

¹⁵ Néese fariseonái nasutáca néemiawa matuírimi cáná yéewaná iicáidaca. Yá íimaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí íimami ìwali. Néese nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —íimaca.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asiali imànírira càì càmita yéewa Dios néeséericani, íibaidacáiná sábadó wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmita yéewa imàniquéí càmírira wenáiwica idé imànicatá —náimaca. Iná càmita abédanama náiwitáise Jesús ìwali, níái fariseoca.

¹⁷ Yá nasutáca néemiawa matuírimi àniwa. Yá náimaca irí:

—¿Néeni pía? ¿Càiná píimaca ìwali yáara asiali catuírira imànica pía? —náimaca irí. Néese íimaca nalí:

—Núumacué piri profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise —íimaca.

¹⁸ Quéwa judío íiwacanánái càmita neebáida matuínáni, néese catuícani iná namáacaca matuírimi yàacawa náicha, néese namáidaca matuírimi isèenái.

¹⁹ Nasutáca néemiawa matuírimi isèenái:

—¿Pírisica yáara asialica? ¿Idésica imusúacawa matuíwaca? Néeni, ¿cáná yéewa catuí siùcanide? —náimaca.

²⁰ Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáalíacawa wàiriquéera. Wáalíaca nacáíwa imusúacatéwa matuíwaca.

²¹ Quéwa càmita wáalíawa càinácaalí iyú yéewaná catuíca siùcanide. Càmita nacáí wáalíawa cawinácaalí ichùnia ituí. Pisutacué péemiawani. Béericáináni iná yáalimá icàlidacuéca píriini —náimaca.

²² Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacaténá wenáiwica judiónái yéewáidacàalu ícha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Mesíascani yáí judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica.

²³ Iná matuírimi isèenái náimaca: “Pisutacué péemiawani béericáináni”, càì náimaca.

²⁴ Néese judiónái namáidaca matuírimi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisiri iyúni Dios iicápiná. Wáalíacawa cabáyawanéerica yáara asialica Jesús —náimaca.

²⁵ Néese íimaca nalí:

—Càmita núalíawa ìwali cabáyawanéericasicaní mabáyawanéericaalíni. Abéerita núalíawa báisiri iyú matuircaté núa quéwa siùcade catuíca núa —íimaca.

²⁶ Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni píri? ¿Càiná imàni ichùniacaténá pituí? —náimaca.

27 Yá ímaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmitacué peebáida. ¿Cánacué piwàwa nucàlidaca pirícué iináwaná ìwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué piacawa yáapicha nacái yéewáidacalénáipiná —ímaca iicáaníca naquíniná.

28 Néese nacúisaca náichawa matuírimi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—¡Píacata yáara asiali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía.

29 Wáalíacawa Dios itàaníca Moisés yáapicha bàaluité, quéwa càmita wáalíawa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, iná càmita yéewa idé yàanàca Dios néese —náimaca.

30 Néese yái matuírimi ímaca nalí, iicáaníca naquíniná:

—¡Yéé, canácatàacá nuemièri càiri wawàsi àta siuca nacáide! Píacacué icàlidéeyéica iináwanáwa píalánásacué Dios ìwali, siuca píimacuéca càmitasacué píalíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, quéwa idéca ichùnìaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánacué càmita píalíawa? ¿Dàalasicué píiwita?

31 Wáalíacawa cayábéeri iyú Dios càmita yéemla cabáyawanéeyéi isutáaná ícha. Yeebáida abéta nasutáaná ícha cawinácaalí yèeyéica icàaluíniná, imàniyéi nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná.

32 Canácatàacá wéemièri àta siuca nacáide áiba wenàiwica iináwaná ìwali cháí èeri írìcu yáaliméeri ichùnìaca wenàiwica imusuéericaawa matuírì iyú.

33 Càmiccaalí yàanàca Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsità —ímaca.

34 Néese judío íiwacanánái nacúisaca náichawa matuírimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca irí:

—Pía cáanáiri ibáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáaliyéyéica madécaná píicha —náimaca. Yá náucacani néewáidacàalu íchawa.

Ciegos espirituales

35 Néeseté Jesús yáalíacawa matuírimi iináwaná ìwali, judío íiwacanánái náucacani néewáidacàalu íchawa. Iná Jesús yàanàca yái matuírìmica, yá ímaca irí:

—¿Néeni, peebáidasica Dios líri itàacái, yái asiali Dios néeséerica? —ímaca ìwaliwa yái Jesúsca.

36 Yá asiali ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asialica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —ímaca.

37 Jesús ímaca irí:

—Pidéca piicàcani. Núaca yái Dios néeséerica, yái itàanírìca píapicha —ímaca yái Jesúsca.

38 Néese asiali ibàlùacawa yùululù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —ímaca.

39 Néese Jesús ímaca:

—Nudéca nùanàca aléi èeri írìculé núsáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái, cawinácaalí nacái càmiyéyéica yeebáida. Nùanàca catuícacaténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéyéica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéeyéica catuúca íiwitáise, càica níade iyúwa matuýyéi

càmíiyéi yáalimá iicáidaca nayúunáidacáiná mabáyawanáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese abénaméeyéi fariseo ibàluèyécawa mawiénita Jesús irí néemiàcani, íná náimaca Jesús irí:

—Wíata quéwa càmiyéi matuí íiwitáise, wía yéewáidéeyéica wenàiwica Dios ìwali —náimaca.

⁴¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué càmita píalíawa pibáyawanáwa ìwalítá, yásí càmita máini cabáyawanácuéca píatá, quéwa éwitacué píalíacáanítawa pibáyawaná ìwaliwa, càicáanítá càmitacué peebáida nutàacái, íná cabáyawanácuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

10

El pastor y sus ovejas

¹ Néeseté Jesús íimaca: “Péemiàcué cayába comparaciòn. Aibanái iwàwacaalí iwàlùacawa oveja icorralni iriculé càmirica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma iricubàa, néese náiriàcawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía.

² Quéwa áiba iwàluèriwa inùma iricubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipíra ovejanáwa.

³ Aiba wenàiwica icuèrica corral inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná iwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemiàca nacuèriná itàacáiwa. Yá imáidaca yàasu ovejanáwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral iricuise.

⁴ Idécanaami yeedáca macáita yàasu ovejanáwa corral iricuise, néese yàacawa napíchalé. Yàasu ovejanái nàacawa yáamíise náalíacáiná néemiàca isàna.

⁵ Càmita nàawa yáamíise yái càmirica náalía néemiàca itàacái. Napiancawa meedá ícha càmicáiná náalía néemiàca itàacái cawinácaalí càmirica náalía naicá”, íimaca yái Jesúsca.

⁶ Càité Jesús yéewáidaca nía comparaciòn iyú quéwa càmita náalía néemiàca càinácaalí íimáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa: “Péemiàcué cayába nucàlida píriini càinácaalí íimáaná yái comparaciònca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanái iyacatáica. Níái ovejaca íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nùasunáipiná.

⁸ Macái cachíwéeyéi yàanèyécate nupíchatécáwa icàlidéeyécate ichiwawa Dios ibànùacasa nía, càica níade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmitaté néemià nalí, càide iyúwa ovejanái càmiccaalí neebáida itàacái càmirica nacuèriná.

⁹ Càica núade iyúwa corral inùma. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nuwasàapiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yásí nucùapiná nùasu wenàiwicawa, yá nàypiná matuíbanáita càide iyúwa ovejanái imusúacaalíwa èeríapi, yá nàanàca nayáapináwa cayábéeri, néese nèepùa nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

¹⁰ “Aibanái cachíwéeyéica càica níade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáaláidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachíwéeyéi nawàwaca namànica báawéeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàca nùacaténá èeri mìnánái icáuca càmiri imáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú.

11 Càica núade iyúwa cayábéeri pastor icuèrica yàasu ovejanáíwa, nucuàcáiná nùasu wenàiwicawa yeebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucuàcawa nùasu wenàiwicanáí íchawalínáwa.

12 Quéwa áiba íbaidéeri icuèrica áibanáí irí napìra ovejanáí yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icùa oveja cayába. Néese iicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàaca, yá imàacaca ovejanáí, yá ipiacawa náicha icalùniwa càmicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo íbàaca abéeri oveja, yá áibanáí oveja napìa nacàlàllacawa.

13 Yáí asialí ipiacawa náicha íbaidacáiná meedá plata ìwalinápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanáí. Càita nacái nàyaca abénaméeyéí icàlidéeyéica ináwanáwa nawàwanása nacùaca nùasu wenàiwica. Càmita namàaca nacàcawa nùasu wenàiwicanáí íchawalíná.

14-15 “Núacata yáí cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa Núaniri Dios yáalláná iicáca núa, càide iyúwa nacái nùalíaná nuicáca Núaniri Dioswa, càita nacái nùalía nuicáca nùasu wenàiwicanáíwa, náalía nacái naicáca núa. Yá numàacapiná nucuàcawa nùasu wenàiwicanáí íchawalínáwa.

16 Nudènia nacái nùasu wenàiwica áibanáí càmiyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapiná nutàacáíwa, yásí nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise nàapichawáaca níái nùasu wenàiwicaca yéewanápiná abéerita núa icuèripiná núa.

17 “Cáinináca Núaniri Dios iicáca núa numàacapinácáiná nucuàcawa nùasunáí íchawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa nucuàcawa àniwa, nucuàcàcaténáwa.

18 Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacaalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapiná nanúaca núa. Dios idéca ichùullaca numàacáanápiná nucuàcawa. Nudènia nacái nuchàiniwa nuedáanápiná nulíwa nucuàcawa àniwa, nucuàcàcaténáwa Núaniri Dioscáiná idéca ichùullaca numàninápiná càí”, íimaca yáí Jesúsca.

19 Néese judiónáí idécanáami néemíaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise nàapichawáaca.

20 Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemla irí! Demonio idacùaca íiwitáise íná máiwitáise cani — náimaca.

21 Quéwa abénaméeyéí íimaca:

—Demonio idacùacaalí íiwitáisetá, néese càmita yéewa itàaní cáalíacáiri iyútá, càmita nacái yáalimá ichùniwa matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

22 Néese té àniwa unìabépi, Jerusalén iyacàlená mìnánáí namànicaté culto nawàwalicaténá áiba èerimité masacàcatáí namànicaté templo Dios irípiná.

23 Yá Jesús iyaca templo iricu, lìpinaca abéeri imàdàaná iricubàa ípidenacatalé Pórtico de Salomón.

24 Néese judío íiwacanánáí nàwacáidáyacacawa, nabàlùacawa Jesús itéesebàa. Yá náimaca irí:

—Picá máini pidècuniacawa picàlidáanápiná walí báisíiri iyúni cawinácaalí pía. Báisícaalí Mesíasca pía, yáí wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —náimaca irí.

25 Jesús íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yái numànírica Núaniri Dios íiwitáise iyúwa, yáasáidaca amaléeri iyúni cawinácaalí núa.

²⁶ Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinácué nùasu wenàiwica pía.

²⁷ Nùasu wenàiwicanái náalía néemíaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalíaná néemíaca nacuèríná itàacáíwa. Nùalía nacái nuicáca núa, yá namànica càide iyúwa nuchùullaná núa.

²⁸ Yá nùaca nacáuca càmiri imáalàawa, íná càmita namáalàapínáwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca núa núcápi írícúise.

²⁹ Cachàiníri náicha canánama yái Núaniri Dios, yái yèrica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca núa Núaniri ícápi írícúise.

³⁰ Càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, càita nacái nùyaca —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese judío íiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú.

³² Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri píacuésemicué Núaniri Dios ichàini iyúwa. ¿Càirínácué ìwalíise piwàwa pinúaca núa íba iyú ìwalíise yái numànínáca? —ímaca yái Jesúsca.

³³ Judío íiwacanánái íimaca írì:

—Càmita wanúca pía ìwalíise yái pimànínáca cayábéeri, néese wawàwa wanúaca pía pitàanicáiná báawéeri iyú Dios ìwali. Eeri mìnalicáiná meedá pía quéwa picàlidaca piínáwaná ìwaliwí Dioscasa pía —náimaca.

³⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca picàlidaca piínáwanáwa píléecasa Dios itàacái. Uwé, yái cuyàluta profetanái itànèricaté Dios inùmallcué íimaca: ‘Núumacatécué píri càicuéca píade iyúwa Dios iyáaná’, càité íimaca yái Diosca israelitanái írì, yàacaalíté nalí itàacáíwa.

³⁵ Wáalíacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícacani càiripináta. Yáté Dios íimaca càica níade iyúwa Dios iyáaná, níai wenàiwicaca Dios yèeyéicaté írì itàacáíwa nacàlidacaténá áibanái írìni.

³⁶ Càita nacái núa. Dios idéca imàacaca nuíbaidaca írìpíná, yá ibànùaca núa aléi èeri írìculé nuyúudàacaténá èeri mìnánái. Iná, ¿cánácué yéewa càì píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawéeri iyú núumacáiná Dios íirica núa?

³⁷ Càmicaalí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imànínátá, néese càmitacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá.

³⁸ Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàníná, íná iwàwacutácué peebáidaca nutàacái ìwalíise yái numànínáca éwitacué càmicáaníta peebáida yái tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacái ìwalíise yái numànínáca, yásí píalíacuécawa amaléeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái càicanide iyúwa núa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmita nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

⁴⁰ Néese Jesús yèepùacawa abéemàalé Jordán inanába ícha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizácatalécaté wenàiwica.

⁴¹ Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemíacaténá Jesús itàacái. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ewitaté càmicáaníta Juan imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisíiricata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yái asíalica —náimaca Jesús ìwali.

⁴² Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái idècunitàacá yéewáidaca nía néenibàa.

11

Muerte de Lázaro

¹ Néese iyacaté áiba asiali iculuériwa ípidenéeri Lázaro, abéeri Betania iyacàlená minali. Nàyaca néeni nacái Lázaro yéénánái inanái pucháiba. Uucha ípidenéechúa María, ubèeru ípidenéechúa nacái Marta.

² Uái Mariaca, úacata Lázaro yéénásàatúa, yùucuèchúapínacaté pumèníri isàni Wáiwacali yàabàli iwali. Yá uchuidaca yàabàli úiwita íbáiná iyúwa.

³ Níái Lázaro yéénánái pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús írí iyéerica abémàalé Jordán inanába ícha. Náimaca:

—Wáiwacali, piacawéeriná iculúacawa —náimaca írí.

⁴ Idécanáami Jesús yéemiacani, yá ímaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmita ínúpínáni. Néese mecuní yáasáidapíná wenàiwicanái iicá Dios íiwitáise cachàiniiri, nàacaténá Dios icàaluíniná; yáasáidapíná nacái wenàiwicanái iicá nuíwítáise cachàiniiri, núa Dios íirica —ímaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Ewita Jesús cainineeyéicáníta iicáca Martaná, Lázaro nacái, càicáníta idécanáami yéemíaca iináwaná iculúacawa yái Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abémàalé Jordán inanába ícha.

⁷ Yá néese ímaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —ímaca walí.

⁸ Néese wáimaca írí:

—Wáiwacali, táquicha tàacáwa judío íiwacanánái iyéeyéica néeni nawàwacaté nanúaca pia íba iyú. ¿Cáná piwàwa piacawa néré àniwa? —wáimaca írí.

⁹ Néese Jesús ímaca walí:

—Péemíacué comparaciòn: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeriapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri írìcu.

¹⁰ Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yásí yúuwàacawa càmicáiná asái iicáidaca — ímaca walí yái Jesús wáalíacaténáwa judío íiwacanánái càmítaté náalimápiná nanúacani àta Dios imàacacatalépináta nanúacani.

¹¹ Néese Jesús ímaca walí àniwa:

—Yái wàacawéerináca Lázaroa iimáca iyaca, quéwa nùacawa néré nu-cawàidacaténáni —ímaca walí yái Jesúsca, yáalíacáináwa yéetácatéwa yái Lázaroa.

¹² Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús írí, wayúunáidacáiná Lázaro iimácáita meedá:

—Wáiwacali, iimácaalí iyaca, yásí mecuní ichàbacawa ícha —wáimaca írí.

¹³ Quéwa Jesús iwàwaca wáalíaca wéemíaca Lázaro yéetácatéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàaníca iimácái iwali meedá.

¹⁴ Yá Jesús ímaca walí amaléeri iyú:

—Lázaro idéca yéetáca.

¹⁵ Casíimáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùnìacaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini pirícuéni, yéewánápinácué peebáidaca nulí manuúiwata. Quéwa, wàacué waicácani —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Iná Tomás, áibaalí náiméerica iwali Gemelo, ímaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacái wéetácawa yáapícha yái Wáiwacalíca —ímaca yái Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

¹⁷ Néeseté wàacawa Jesús yáapicha Betania iyacàlená néré. Yá wàanàcaté néré, wéemiaca Lázaroni iináwaná iriacawa báinúaca èeri càliculli iricu.

¹⁸ Yái Betania iyacàlená iyaca mawiénita Jerusalén iyacàlená ícha, máisiba kilómetro idècuni iyaca íchawáaca.

¹⁹ Madècaná judíonái nàanàcaté nàacawéridacaténá María, Marta nacái yéetácáinátéwa náicha néenàsàirimica.

²⁰ Yá nacàlidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capìiricuise ùaca úipunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capìi iricuta.

²¹ Yá Marta íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénàsàirimica.

²² Quéwa nùaliacawa Dios imàinínápiná pìrì siùcade macáita iyúwata pìsutáanáca íchwaa, éwita nuénàsàiri idéca yéetácawa —úumaca.

²³ Jesús íimaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Marta íimaca:

—Báísita, nùaliacawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macái yéetáyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úumaca.

²⁵ Jesús íimaca:

—Núacata yái imichàidéripínáca yéetáyéimiwa. Núacata yái yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicánita yèepùapínáta cáuca àniwa èeri imáalàapínácaalíwa.

²⁶ Néenialípiná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canacátáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacái? —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Yá úumaca:

—Báísita, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái. Nùaliacawa Mesíasca pía, judío icuèrinápináca, yái Dios Iirica, wacuèricaté Dios ibànuèripínáca walí aléi èeri iriculé —úumaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

²⁸ Néeseté utàanicadénáami Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénàsàatúa Maríawa. Yá úumaca ulí ibàacanèeri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úumaca ulí.

²⁹ Néese María ueñiacaalíni, yá ùacawa úipunitáidacani, yái Jesúsca.

³⁰ Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé iriculé, iyacáwaca alé Marta íipunitáidacataícani.

³¹ Néese níai judío úapichéeyéica iyéeyéica capìi iricu, naicácanacáita umusúacawa capìi iricuise, yá nàaca nacáiwa úamiwáise nayúunáidacáiná ùacawa càliculli nérépiná uícháanicaténá néenibàa.

³² Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàlùacawa ùului ipùata iyúwa irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pìyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénàsàirimica —úumaca irí.

³³ Jesús iicácáiná uícháánica úái Maríaca, nía nacái judío úapichéeyéica, yá achúmaca línáidacawa iwàwawa manuísíwata, yái Jesúsca.

³⁴ Yá íimaca nalí:

—¿Aléná nabàllani? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pía piicáca néréni —náimaca irí.

³⁵ Néese Jesús ituíyáa imusúaca nacáiwa.

³⁶ Iná judíonái náimaca nalíwáaca:

—Piicácué, cáininácaté iicáca yáara yéetээримicawa —náimaca.

³⁷ Quéwa áibanái judíonái yéená náimaca:

—Yái ichùnièricaté matuíri, ¿cáná càmita ichùnia Lázaromi ipíchanaté yéetácawa? —náimaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Néese, máini báawaca Jesús yéemíaca nataacái. Yá máini báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculli yàatalé, yái utàwi nabàlièrica inuma manuiri íba iyú. Yái càliculli náicacaté dúli ibàlài írucu, yéewanápiná càlicullicani, càide iyúwa capíi imàdàaná.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Peedácué íba càliculli inuma íicha —íimaca yái Jesúsca. Uái Martaca, yéetээрiwa yéenásàatúamica, úumaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáasээрiquéera, idèniacáiná báníuaca èeri yéetácadénámiwa —úumaca.

⁴⁰ Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté pírí, peebáidacaalí núa, yásí piicáca Dios íiwitáise cachàiníri —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese needáca manuiri íba càliculli inuma íicha. Jesús iicáidaca chènuniré, íimaca Dios irí:

—Núaniri, nùaca pírí cayábéeri peebáciná nulí iyúwa nusutáaná píicha.

⁴² Núalíacawa báisíri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata nusutáaná píicha. Quéwa càí núumaca pírí yéewacaténá níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús idécánámi càí íimaca Dios irí, yá iicáidaca càliculli írículé. Yá íimaca cachàiníri iyú:

—¡Lázaro, pimusúawa sísaara! —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yá yéetээрimiwa imusúacawa nadacuèri macáita iwálíise wáluma iyú, yàbàli, ícáapi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa judíonái yéepùaná yéetээрimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Píwasàacué íichani. Pimàacacué yèepunicawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca íicha yái néepùanàcani.

Conspiración para arrestar a Jesús

⁴⁵ Idécánámité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi íicha, yá madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imàníríca.

⁴⁶ Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái irí iwali yái Jesús imàníríca.

⁴⁷ Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapícha, níái israelita íiwacanánáica béeyéica. Yá náimaca nalíwáaca: —¿Càinásica yéewa wamànica? Yáara asíalica imànica iyaca madécaná wawási cachàiníri càimíri áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁸ Wamàacacaalí imànica càí mamáalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapiná Mesíascani, yái wacuèrinápináca wía judíoca. Néese namànipiná ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa, iná romanonái nàanàpiná wáipunita, yásí namáalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca.

⁴⁹ Quéwa abéeri néená íipidenéeri Caifás, yácata sacerdote íiwacaliná yaté camúca, íimaca nalí:

—Píacué càmiyéita yáaliáwa, dàaléyéicuéca íiwita pía meedá.

⁵⁰ Càmitacué nacái píaliáwa cayábáanápíná cachàini píricuéni wanúacaali abéeri asiali ipichaná macái wàasu cáli néeseyéyi imáalàacawa —ímaca yái Caifásca.

⁵¹ Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese iyacáináté sacerdote íiwacaliná yáté camuica, ínáté Dios imàacaca Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise íiméerica Jesús yéetáanápínátéwa judiónái íichawalíná.

⁵² Càmita yéetáanápínátéwa abéta judiónái íichawalíná, néese macái èeri mìnánái íichawalíná yéewanápíná nàyaca Dios yéenibe macái cáli íinatabàa.

⁵³ Iná yáté èerica judío íiwacanánái náinádacawa nanúnápínáté Jesús.

⁵⁴ Iná Jesús càmita yèepuniwa judiónái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli íicha wáapicha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín iyacàlená néré iyéerica mawiénita manacúali yùucu càinàwàiri, canácatalé máini wenàiwica. Jesús iyamáacawa néeni wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁵⁵ Mawiénicaté judiónái yàasu culto Pascua, íná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén iyacàlená néré namànicaténá quéechacáwa áiba culto nacáiri masacáanápíná Dios íicáca nía, ipíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto.

⁵⁶ Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén iyacàlená íricubàa. Nabàlùacawa templo írìcu, yá nasutáca néemiawáaca. Yá nàimaca:

—¿Càiná píinádacawa? ¿Yàanàsica aléi íicátaténá culto, càmitasica yàanàa? —nàimaca.

⁵⁷ Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachùullacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náaliacaalí alénácaalí íya Jesús, náibàacaténáni.

12

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

¹ Seis èeri ipíchawáiseté judiónái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yái yàcaléca iyacatáiquéi Lázaro, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

² Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Martaca uwacùaca nalí nayáapíná. Lázaro abéeri néená níai yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapicha mesa iwéré.

³ Néese María ítéca catúa idènièchúa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumènírica isàni yáawamíiri íipidenéri nardo, quéwa máiniiri cawènica. Yá ùucùaca pumèníri isàni Jesús yàabàli íwali. Néese uchuidaca yàabàli àniwa úwita íbáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capli írìcuíyéi namíaca isàni pumèniwaca.

⁴ Néese Simón lírimi íipidenéri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéená ítéeripínacaté Jesús yuuwidenái, náibàacaténáni, íimaca Jesús írì:

⁵ —¿Cáná pimàaca úcaca plata meedá máiwitáiseéri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulla uwéndacani yái séenási pumènírimica trescientos denario íwalínápíná, yái abéeri camuí iwènicatáica, yéewanápíná wayúudàaca catúulécaneyéyi? —ímaca yái Judas Iscarioteca.

⁶ Yái Judas quéwa càmita catúulécana íicáca wenàiwica. Cayéedéericáita meedáni, iwàwéeri iyéedùaca plata wàasu plata yàalu írìcuise, Judascáiná icùacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedùaca yàacawa wàasu plata púubanamataté.

⁷ Néese Jesús íimaca Judas írì:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udèncatè yái pumènirica isàni ùcùcaténá nùwalini nusànipiná nabàliacaténá nuinàmi càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

⁸ Catúulécaneeyéi wenàiwica nàyacuéca píapicha mamáalàacata càiripináta ína yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicacatué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapiná píapichacué càiripináta cháí èeri iricu —ímaca yái Jesúca.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Madécaná judío yáaliacatéwa Jesús iyaca Betania iyacàlená iricu. Nàcawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi lícha.

¹⁰ Iná sacerdote íiwacanánái nàináidacawa nanúanápiná Lázaro nacái.

¹¹ Madécanácáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote íiwacanánái itàacái, neebáidáanápiná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicácáiná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² Madécaná wenàiwica nàanàcaté Jerusalén iyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemiaca tàacáisi Jesús iináwaná ìwali yàanàanápínaté Jerusalén iyacàlená néré.

¹³ Iná nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá natéca báinási nacáapi iricuwa nàasáidacaténá casímáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén iyacàlená iricuise nàipunitáidáanápiná Jesús natáidacaténáni. Yá namáidaca nàcawa casímáiri iyú:

—¡Wàacuè Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànucèrica walí, icùacaténá wía! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáinámica! —náimaca.

¹⁴ Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro íinata, iwàlùacaténáwa Jerusalén iyacàlená iriculé, càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalicúise. Dios íimacaté:

¹⁵ “Picácué cáalu pía, píacué iyéeyéica Jerusalén iyacàlená iricu, áibaali íipidenácatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca pialalécué, cáimiétacanéeri, matuíbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlisài íinata”,

íimacaté yái Diosca.

¹⁶ Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemiaca càinácaalíté íimáná yái wenàiwicanái imànírira Jesús irí. Quéwa néesecáwa idécanáamité Jesús imichàacawa chènuniré iyacaténá cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalicúise càinácaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷ Néese níái wenàiwica iyéeyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càlicullí iricúise, imichàidacaténáni yéetácáisi lícha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná, yái naicánacaté Jesús icáucáidaca Lázaro.

¹⁸ Iná manúbéeyéi wenàiwica nàaca nàipunitáidaca Jesús néemiacáináte iináwaná Jesús imàníná yái càmirica áiba wenàiwica idé imànica.

¹⁹ Quéwa fariseonái náimaca nalíwáaca:

—¿Cánácué pidècuníawa mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicácué, ¡macái èeri m̀nanái yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

²⁰ Manùbèeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacaténá Dios icàaluíniná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén iyacàlená írìcu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmiyéi judío.

²¹ Yá nàacawa natàanica Felipe yáapicha yái Betsaida iyacàlená minalica Galilea yàasu cáli ínatéerica iyaca. Yá nasutáca Felipe ícha wawàsi manúsiwata. Námaca írí:

—Néeni, pimàni walí cayábéeri, pité wía Jesús yàatalé watàanicaténá yáapicha —námaca.

²² Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés írí. Néese Felipe, Andrés nacái nàaca nacàlidaca Jesús íríni.

²³ Néese Jesús ímaca nalí:

—Nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacaténá Dios imàcaca cámiétacanéerica núa chènuniré, núa asàlica Dios néeséerica.

²⁴ Péemlacué comparación. Càica núade iyúwa trigo ituíná ími. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yèwiré iyacaténá iyúwa yéetéerimiwa, néese iyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yèwiré iyúwa yéetéerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái núa, iwàwacutá nuétáacawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadèniaca nacáucawa càmiíri imáalàawa.

²⁵ Cawinácaalí càmiírira iwàwa yeebáidaca nutàacái cáininácáiná íicáca icáucawa cháí èeri írìcu, imáalàidaca íchawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái éwita nanúacaalíni cruz iwali càmicáiná cáininá íicáca nuícha icáucawa, idèniapíná icáucawa càmiíri imáalàawa Dios yáapicha càiripináta.

²⁶ Aibacaalí iwàwa íbaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacái imànicaténá càide iyúwa nuwàwaaná. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná iyapíná núpicha nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàacapíná cámiétacanéericani, yái wenàiwica íbaidéerica nulípiná —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

²⁷ Néeseté Jesús ímaca: “¿Siúca máini cáaluca nuínáidacawa nuwàwawal ¿Càinásica núumapíná Núaniri Dios íríwa? ¿Núumásica írí: ‘Núaniri, piwasàa núa ícha yái yúuwichàacáisica’, núumásica írí? ¿Càmírita! Nudéca nùanàaca núuwichàacaténáwa”, ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Jesús ímaca Dios írí: “Núaniri, pimàaca wenàiwica náalíacawa máiniíri cachàinica píá”, ímaca yái Jesúsca. Néese níái wenàiwica ibàluèyéicawa néenibàa néemíaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi ímaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náalíacawa cachàinica núa, yá càì numàacapíná náalíacawa àniwa”, ímaca yái tàacáisica.

²⁹ Néese áibanái wenàiwica ibàluèyéicawa néenibàa idécanáami néemíaca tàacáisi, yá námaca néemíacasa énu nacáiri isàna, càide iyúwa tiríricaalí èeri isàna. Abénaméeyéi quéwa námaca:

—Angel itàanica yáapicha —námaca.

³⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Dios idéca itàanica nulí, éwita núalíacáaníta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha, quéwa itàanica nulí píalíacaténácuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná ícha.

³¹ Mesúnamáita Dios yùuwichàidapiná macáì èeri mìnánáì càmíyíéi yeebáida nutàacáì, yásì Dios yúucapiná méetàuculé báawéeri Satanás, yáì ichùulièrica èeri mìnánáì íiwitáise siùcade.

³² Yá namichàidacaalípiná núawa cruz ìwali chènunibàa, yásì wenàiwica macáì cáìi néeseéyèi neebáidapiná nutàacáì —íimaca yáì Jesúsca.

³³ Càité Jesús icàlidaca walíni wáaliacaténáwa yéetáanápinátéwa cruz ìwali.

³⁴ Níái wenàiwicaca náimaca Jesús írì:

—Wadéca waléeca Dios itàacáì profetanáì itànèericaté Mesías ìwali Mesías iyáanápiná càiripináta, yáì wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí wía judíoca. Quéwa pidéca picàlidaca píwaliwa, yáì asìali Dios néeseéericasa, iwàwacutáanápinása nanúaca pía cruz ìwali. ¿Cawínásica yáara asìali Dios néeseérica? —náimaca.

³⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Achúma èeritacué nuéwáidaca pía amalácaténácué píiwitáise. Peebáidacué nutàacáì siùcata. Picácué pichábáida péenáìwanáwa, ipíchanácué piúcacawa méetàuculé Dios íicha càiripináta. Cawínácaalí càmíyíeica yeebáida nutàacáì, catáta náiwitáise, càmita náalíawa náucáanápináca càiripináta. Càica níade iyúwa wenàiwica yèepuníiriwa catéeri írìcu, càmíri yáaliíawa alénácaalí yáawa.

³⁶ Núata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacáì idècunitàacá nùyaca píapicha, amalácaténácué píiwitáise, pèepuníínápiná Dios yáapicha —íimaca yáì Jesúsca. Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá yàacawa náicha. Iyamáacawa náicha ibàacanéeri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Ewita Jesús imànicáanítaté madécaná yáì càmíirica wenàiwica idé imànica judíonáì yàacuèsemi, càicáaníta manùbéeyéi càmita neebáida itàacáì.

³⁸ Ináté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícuise. Isaías íimacaté:

“Pía, Wacuèriná Dios, canáata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmalícuise. Canáata yáaliériwa píiwitáise ìwali, càmicáiná neebáida pitàacáì”,

íimaca yáì Isaíasca.

³⁹ Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmita náalimá neebáidaca. Isaías íimacaté:

⁴⁰ “Dios imàacacaté matúica náiwitáise, càmíyíéi nacáì yáaliíawa. Íná càmita náalimá náalíaca néemlaca itàacáì cànácaalí íimáaná, càmita nacáì neebáida báisíri iyú; càmita náalimá nawènúadaca náiwitáisewa Dios írípíná, íná càmita Dios iwàlísàida nawàwa”,

íimacaté yáì Isaíasca.

⁴¹ Càité Isaías icàlidacaté nalíni, iicácináté yéenáìwanási nacáiri íimáanáca Jesús iyáanápináté cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha chènuniré. Yáté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús ìwali.

⁴² Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacáì. Abénaméeyéi judío íiwacanánáì neebáida nacáì quéwa ibàacanéeri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipíchaná náucaca nía judíonáì yéewáidacàalu íicha.

⁴³ Náimaca nawàwáanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máini cachàiniwanáì nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca nía, íná nabàaca naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacáì, ipíchaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús ìwalíse.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

⁴⁴ Jesús ímacaté cachàiníri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁵ Cawinácaalí yáaliéerica nùwali càinácaalí nuíwitáise ìyaca, yáalíaca ìwali nacái yái Núaniri Diosca, yái ibànuèrica núa aléi.

⁴⁶ Càica núade iyúwa camalási. Nudéca nùanàca aléi èeri irìculé yéewanápiná amaláca náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmita nàya càide iyúwa wenàiwica càmiyéi yáalía Dios ìwali.

⁴⁷ Aibacaalí yéemla nutàacái quéwa càmiiri yeebáida, càmitàacá nùuwichàida siùcanide, càmicáiná nùanàca aléi èeri irìculé nùuwichàidacaténá wenàiwica, néese nudéca nùanàca nuwasàcaténá wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁴⁸ Aibacaalí báawa iicáca núa, càmiiri nacái yeebáida nutàacái, ìyaca áiba wawási yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yái tàacáisi nucàlidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁹ Càmicáiná nutàaní nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yái ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulièrica núa nucàlidáanápiná tàacáisi inùmalicuise, nuéwáidáanápiná nacái wenàiwica.

⁵⁰ Yá nùalíacawa nadèlianápiná nacáucawa càmiiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùullaná. Iná yái nucàlidéericuéca píri, yá nucàlidacuéca píriní càide iyúwa Núaniri Dios ichùullaná núa”, íimaca yái Jesúsca.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

¹ Iwàwacutácaté abé èeri ipíchawáise judiónái imànicaté nàasu cultowa ípidenèeri Pascua. Jesús yáalíacawa yéenáiwaná yàanàcaté yàanápináwa èeri ícha yèepùacaténáwa Yáaniri Dios yàataléwa. Cáininácaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata manuísíwata, wía yàasu wenàiwica ìyéeyéica cháí èeri irícu, càita nacái cáininácaté iicáca wía àta yéetácatalétawa.

²⁻⁴ Satanás imàacacaté Judas íinádacawa itéenápiná Jesús yùuwidenái náibàcaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote íiricani.

Jesús nacái yáalíacatéwa yàanàcaté Dios yàatanáise, yáalíacaté nacáiwá yèepùanápinátéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáalíacatéwa Dios imàacacaté Jesús icùaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapícha, wía yéewáidacaléca, yá yàacawa mesa ícha, imàacaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri ìwalísewa. Yá idacùaca wáluma ìwallabàawa.

⁵ Néese Jesús yùucùaca úni ponchera irìculé. Yá imànica walí cayábéeri, idàbaca íbaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuìdaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica ìwallabàawa càide iyúwa wáiwitáise ìyáaná wía judíoca, càmicáináaté wamàni walíwáaca yái cayábéerica.

⁶ Yàanàca Simón Pedro yàatalé íbacaaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro íimaca Jesús íri:

—Nuíwacali, ¡càmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenàiwica píal! — íimaca yái Pedroca.

⁷ Jesús íimaca íri:

—Siùca càmita píalía péemíaca càinácaalí íimáaná yái numàníríca píricué quéwa áibaalípiná yásí píalía péemíacani — íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa Pedro íimaca irí:

—¡Canácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —íimaca yái Pedroca. Jesús íimaca irí:

—Càmicaalí nuíba piabàli, néese càmita nùasu wenàiwica pía —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Simón Pedro íimaca irí:

—Iyá, Nuíwacali, piapídáida núa, píiba nùabàli, núcáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa núcáapi iyúwa, nuíwítáise iyú nacáíwa — íimaca yái Pedroca.

¹⁰ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemà comparación: Aibacaalí yàapídánica quéechatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, lipínacáiná àyapulcubàa, ínà íibacáita yàabàliwa. Càita nacái piacué. Nudéca nùapídáidacuéca píiwítáise masacàacaténacué Dios iicáca pía, numàacacáináte nuwàwawa píbáyawaná íichacué peebáidacáinácué nutàacái. Néese pimànicaalícué píbáyawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué picàlidaca píichawani nuíbacaténacué pícha yái báawéerica pimànírira áibaalípíná cháí èeri írìcu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenacué casaquèeri meedá íiwítáise mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Jesús yáallacatéwa chánacaalí wéená itéeripínaté yùuwidenái nàibàacaténáni, ínáté Jesús íimaca: “Abéeri péenacué casaquèeri meedá íiwítáise mamáalàacata”, càì íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese idécanaami Jesús íibaca wàabàli, yá yúucaca ìwalísewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. Íimaca walí:

—Siùcàde nucàlidacué píiríni càinácaalí íimáaná yái nuíbáanácuéca piabàli.

¹³ Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéi píimáanácuéca càì nùwali, núcáináta càiri.

¹⁴ Núa, yái yéewáidéericuéca pía, Píiwacalícuéca nacái, nudéca nuíbaidaca píirípínacué càiride iyúwacué plasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama íibaidéericué píiripíná, numànicaténacué píirí yái cayábéerica nuíbáanácuéca piabàli. Nudéca nuíbaidacuéca píiripíná càide iyúwa plasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama íibaidéericué píirí, éwitacué Píiwacalícáanita núa, ínà iwàwacutácué píibaidaca píirípínáwáaca pimànicaténacué píiríwáaca cayábéeri.

¹⁵ Nudéca càì núsáidacuéca píiríni pimànicaténacué cayábéeri píiríwáaca càide iyúwa numàniínacué píirí.

¹⁶ Péemàcué comparación: Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íichawa. Iná picácué píináidawa cachàiniyéicuéca nuícha pía. Càide iyúwa nuíbáanácuéca píiripíná, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca píiripínáwáaca.

¹⁷ Píalíacaalícué péemàca càinácaalí íimáaná yái nùuméericuéca píirí, píibaidacaalícué nacái píirípínáwáaca càide iyúwa nuchùlianacué pía, yásí casímáicuéca píwàwawa.

¹⁸ “Càmita macáicué càì nùumaca píwaliwa. Nùalíacawa nàwali níái nuedéeyéica nùasunáipínáwa. Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàaná tàacáisi nùuwide ìwali Dios inùmalícuíse bàaluité. David íimacaté: ‘Yái nùacawéeriná iyéericaté iyácaléwa nuápicha, yácata idé yùuwideca imànica núa, imànicaténá nulí báawéeri’, íimacaté yái Davidca.

¹⁹ Yá nucàlidacuéca píiríni ipíchawáise nùuwide imànica nulí báawéeri. Néese idécanaami càì imànica nulí, yásí peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa, yái càimírira imáalàawa.

²⁰ Péemiacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nùasu wenàiwica itàacái, yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yái Dios ibànuèrica núa aléi —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca walíni, néese máini achúmaca iwàwa. Yá íimaca walí amaléeri iyú:

—Péemiacué cayába, abéeri péenacué itéeripiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáaliawa càirinácaalí yái càì Jesús íimaca iwali.

²³⁻²⁴ Núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núawinacawa nùyaca mawiénita Jesús irí. Iná Simón Pedro yúucaca icáapiwa nulí nusutáanápiná nuèmiawa Jesús càirinácaalí yái càì Jesús íimaca iwali.

²⁵ Iná núawiacawa Jesús ipualé, nusutácaténá nuèmiawani. Yá núumaca irí:

—Nuíwacali, ¿càiriná yái càì píimaca iwali? —núumaca irí.

²⁶ Jesús íimaca nulí:

—Yácata yái núapúadéerica irípiná pan quirápieli iriculé —íimaca yái Jesúsca. Iná idécanáami yáapúadaca pan, yá yáaca Judas iríni, yái Simón Iscariote írrica.

²⁷ Néese Judas yeedácanacáita írriwa pan yéená isàbéeri, yá Satanás iwàlúacawa Judas iwàwaliculé ichùuliacaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Yáara wawàsi pimàníripináca, pía pimànica ráunamáitani —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yáté èerica canáta wéénáquéi yáaliériwa cáná yéewa Jesús icàlidaca Judas iríni.

²⁹ Abénaméeyéi wéená nayúunáidaca Jesús ichùuliaca Judas iwèniánápinaté yàacási wamáapuèrica Pascua piná. Aibanái wéená nayúunáida nacái Judas yàacaténá plata catúulécanéeyéi irí. Judascáiná icuèrité wàasu plata.

³⁰ Iná Judas idécanáami iyáaca írriwa pan yéená isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá catáca iwali.

El nuevo mandamiento

³¹ Inaté idécanáami Judas yèepúacawa wáicha, yá Jesús íimaca walí:

—Siúcáise de wenàiwica naicápiná núa cáimiétaquéeri iyúwa, núa asiali Dios néeséerica. Núasáidapiná nalíwa nacái cachàinica Dios íiwitáise.

³² Càide iyúwa núasáidáanápiná nalíwa cachàinica Dios íiwitáise, càita nacái Dios yásáidapiná nalíwa cachàinica nacái núiwitáise, núa asiali Dios néeséerica. Càicatanica Dios imànipiná mesúnamáisíwata.

³³ Péemiacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué píapicha achúma èerita. Yá picutápinácué núawa quéwa núumacué píri càide iyúwa núumáanaté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa píacawa núapicha siúca aléera nùacatalépinácawa.

³⁴ Nuchùuliacué pía pimàninápiná áiba wawàsi wàlisàita: Cáininácué píicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca píicáyacacawa.

³⁵ Cáininácaalicué píicáyacacawa, yásí macái èeri mìnánái yáaliacuécawa píwali nuéwáidacalécuéca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶ Néese Simón Pedro isutáca yéemlawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿alénápinásica plawa? —Íimaca yái Pedroca. Yá Jesús íimaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa placawa núapicha siuca, quéwa áibaalípiná yásí placawa núami néréwa —Íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Pedro íimaca irí:

—¡Càmírita, Nuíwacali! Nùalimáca nùacawa píapicha siucasiwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píchawalíná, yá cayábaca nuétácawa —Íimaca yái Pedroca.

³⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—¿Báisitásica pimàacaca nanúaca pía nuíchawalíná? Càmiirita, máinicáiná càulenáca píchani. Péemla cayába, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali ipíchaná nanúaca pía núapicha —Íimaca yái Jesúsca.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Néeseté Jesús íimaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuícué pínáidaca piwàwawa Dios ìwali, nùwali nacái.

² Núaniri Dios icapèe iyéerica chènuniré idèniaca imàdàanáwa madécaná wenàiwica iyacatáipiná. Canácaalí iyéeri néréta, yá càmitacué nucàlida piritáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué piyacatáipiná.

³ Nudécanáamicué nùacawa píicha, yá nuchùnìacuéca nacái piyacatáipiná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué pía núapichawa, yéewacaténácué piyapináca nùpicha aléera nùyacataléca.

⁴ Píaliacuécawa alénácaalí nùawa. Píaliacué nacáiwa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica placaténácuéwa néré nacái”, íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáaliawa alénácaalí plawa. Iná càmita yéewa wáaliacawa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàacaténáwa néré —Íimaca.

⁶ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái placaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Nùaliacawa, nuémìaca nacái macáita báisíri tàacáisi Dios ìwali. Nùacata yái yèerica nacáuca càmiiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàacawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái.

⁷ Píaliacáinácué nùwali, iná píaliapinácué nacáiwa Núaniri Dios ìwali, yá siucáise de píaliacuécawa Dios ìwali. Piicátécué Dios madécaná èeri, iná píaliacuéca ìwali —Íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pimàaca waicáca Píaniri Dios, yásí casímáica wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —Íimaca.

⁹ Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca píapicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa píaliawa cawinácaalí nùwa? Cawinácaalí wenàiwica yáaliéerica nùwali yáalía nacái Núaniri Dios ìwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá nuícha numàacáanápinácué piicáca Núaniri Dios. Pidécúca piicàcani.

¹⁰ Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacái iyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuéca piri càmita nutàani nùnùmalicúsewa. Néese nutàanica Núaniri Dios inùnùmalicúsewa. Càmita nacái

numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri irìcu, néese Núaniri Dios ìyaca nuwàwalìcu, yácata imànírica iyúwa iwàwáaná imànica.

¹¹ Peebáidacué nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái ìyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicálícué píalimá peebáidaca yái núuméerica píricúé nùyáaná iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, néese peebáidacué piicáciná yái numànírica càmirita áiba wenàiwica idé imànica.

¹² Péemiàcué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànipiná càide iyúwa numàníná. Imànipiná nacái cachàiníri ícha yái numànírica nùacáináwa Núaniri Dios yàataléwa.

¹³ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácúé Dios ícha nunùmaliçúise càide iyúwa nuwàwáaná nuchùuliacáinácúé pisutáanapíná Dios íchani, yá numànipinácúéca píriwani yéewacaténá núa yái Dios Írica nùasáidaca macái wenàiwica irí máiní cachàinica Núaniri Dios íiwitáise.

¹⁴ Macáita cayábéeri wawàsi pisutéeripinácúé nuícha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànipinácúéca píriwani —ímaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵ Néeseté Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá ímaca walí: “Báisicalícué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuécá càide iyúwa nuchùullaná pía.

¹⁶ Yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa ibànúanapinácúé píri áiba Yàacawéeridéeripinácúé píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácúéca pía báisíri tàacáisi iyú Dios íwali, yàaléeripinácúé pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa.

¹⁷ Quéwa èeri mìnánáì càmiyeyí yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwalìculéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, càmiri nacái náalía íwali, quéwa píalíacué íwali ìyacáinácúé píapícha siùca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa píwàwalìcuwa càiripináta icùacaténácúé píiwitáise.

¹⁸ “Càmita numàacapinácúé pía abéerita iyúwa canéyeyí isèenái. Nuèpua nùanàaca nùyacaténácúé píapícha àniwa.

¹⁹ Achúma èeri áibanáì èeri mìnánáì càmiyeyíca yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná núawa quirinama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa pícaucàapinácúéca nacáiwa.

²⁰ Néenialípiná idécanáami Espíritu Santo yàanàaca, yásí píalíacuécawa nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, piyacué abédanamata nacái núapícha, nuya nacái píwàwalìculécué.

²¹ Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùullanáni, yá nacái imànírica càide iyúwa núumáaná, yácata yáasáidéerica báisíri iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacái cáininéeripiná iicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca núa. Yá nacái cáinináca nuicápinácani, yá nùanàapínáca yàatalé numàacacaténá yáalíaca núwali báisíri iyú”, ímaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Judas, (càmírita quéwa Iscariote), ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapíná píawawa waicácaténá pía, quéwa càmita pimàacapíná píawawa èeri mìnánáì naicácaténá pía? —ímaca irí.

²³ Néese Jesús ímaca irí:

—Càmicáiná cáininá naicáca núa. Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacái cáininéeripiná nacái iicácani. Yá nacái Núaniri Dios, núa nacái wàanàapínáca wàyacaténá yáapícha.

²⁴ Quéwa, cawinácaalí càmiríca cáininá iicáca núa, càmita nacái yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuécá nucàlidaca píri, càmirita nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànuèrica núa.

25 “Nucàlidacuéca pírí macáita yáí tàacáisica idècunitàacá nùyaca píapicha.

26 Quéwa nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa, yásí ibànucué pírí yáí Yàacawéeridéeripínacuéca píawa, yáí Espírítu Santoca, iyúudàanápinacué píá nulípiná, yàalèeripínacué píá nacái. Yá Espírítu Santo yéwáidapínacuéca píawa píalíacaténáwa macáita wawàsi íwali. Yá imàacapínacuéca piwàwalica macáita yáí nucàlidéericuéca pírí.

27 “Nùacaalípináwa, yá numàacué matuíbanáica piwàwa càide iyúwa matuíbanáiná nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnánái iyáaná càmiyéica yeebáida nutàacái. Picácué achúma píináidacawa piwàwawa, picácué nacái cáalu piwàwa.

28 Nucàlidacué pírí nùanápinacuéwa pícha, néese nuèpùapínacué nùyaca píapicha àniwa. Báisícaalícué cáinináca píicáca núa manuísíwatatá, yásí casímáicuéca piwàwatá péemlácáinacué nùanápináwa Núaniri Dios yàataléwa cachàinicáiná nuícha Núaniri Dios.

29 Nucàlidacuéca píriní ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécanáami nùacawa, yásí peebáidacuéca yáí nucàlidéericuéca pírí.

30 “Siùca canáca nulí èeri nutàanínápinacué déecuírí iyú píapicha, Satanáscaíná yàanàaca mesúnamáisíwata, yáí ichùulìerica èeri mìnánái íwítáise càmiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawèniadaca íchawa núa.

31 Néese, éwita Satanás càmicáaníta yáalimá imawèniadaca núa, càicáaníta numàacapíná càì imànica, núsáidacaténá macái èeri mìnánái írì cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùullaná núa. Pimichàacuéwa. Wàanacuéwa —íimaca walí yáí Jesúscá.

15

La vid verdadera

1 Idècunitàacá wàacawa, Jesús íimacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemlácué comparación: Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná máinírí cawènica. Núaniri Dios iyaca càide iyúwa icuèrica abéyéeri uva yéetaná.

2 Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenáiwica càmiyéica imàni càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná càica níade iyúwa abéya yàana màyacanéeri. Néese Núaniri Dios yúucaca nía méetàuculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya ícha, macái yàana màyacanéerica. Néese cawinácaalí wenáiwica imàniyéica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níái yeebáidéeyéica nutàacái, Dios itéca náicha cáinacaalí báawéeri iyaca nalí, namànicaténá cayábéeri cachàiníwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábéeri yàana ícha masacàcaténá yáí yàanaca yéewanápiná idèniaca iyacanáwa cayábéeri manùbéeri nacái.

3 Siúcáise de masacàacuéca píiwítáise, Núaniri Dioscáiná idéca imàcaca iwàwawa píbáyawaná íchacué, peebáidacáinacué nutàacái.

4 Picácué piwènúada píiwítáisewa nuícha yéewanápinacué nùyaca piwàwallicu mamáalàacata. Péemlácué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya ícha. Càita nacái càmitacué píalimá pímnica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná píináidacaalícuéwa nuícha.

5 “Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwallicu,

yásí imànica madécaná cayábéeri. Càmicáinácué píalimá pimànica cayábéeri méetàuculé nuícha.

⁶ Cawinácaalí càmírica yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núaniri Dios yúucapiná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyanéeri àta músicatalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nia quichái iriculé neemácaténáni.

⁷ “Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicaalícué nacái piimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá pisutácué nuícha numànínapínacué píri cainácaalí cayábéeri piwàwéericuéca, yá numànicuéca píriwani.

⁸ Pimànicaalícué madécaná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núaniri Dios cáimiétaquéeri iyú. Càita nacái píasáidapínacuéca nuéwáidacalécuéca pía.

⁹ Cáininácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Núaniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténacué cáinináca piicáca núa càide iyúwa cáinináanacué nuicáca pía.

¹⁰ Pimànicaalícué iyúwa nuchùulianá pía, yásí cáininácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinináaná Núaniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùulianá núa.

¹¹ “Cáicuéca núumaca píri casímáicatenácué piwàwa núapicha, yéewanápiná nacái casímáicuéca pía manuísíwata.

¹² Nuchùuliacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacawa càide iyúwa cáinináanacuéca nuicáca pía.

¹³ Péemiacué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáalíacawa báisíiri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwallícuéca. Càita nacái numàacapiná núcáucawa píchawalínacué cáininácinácué nuicáca pía.

¹⁴ Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa núumáaná, cáininácaténacué piicáyacawa, yásí núcawéeyéinacuéca pía.

¹⁵ Càmitacué quirinama núuma píwali nùasu wenàiwicuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáalíwawa íwali yái íiwacali imànínáca. Néese núumacué píwali núcawéeyéinacuéca pía nucàlidacáinacué píri macáita yái Núaniri Dios ímáanáca nulí.

¹⁶ Càmitaté peedacué núa píiwacalipínáwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipínáwa, yá nudéca nuchùuliacuéca pía pimànínapíná cayábéeri, yéewacaténacué nacái yái cayábéerica pimàníricuéca iyamáacawa càiripináta. Yásí Núaniri Dios imànicuéca píriwa cainácaalí cayábéeri wawàsi pisutéeripínacuéca ícha nunùmalícuéca, pisutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná.

¹⁷ Iná nuchùuliacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacawa”, ímaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

¹⁸ Jesús ímacaté walí: “Aibanái éeri mìnánái càmíyeyí yeebáida nutàacái báawapíná naicácuéca píawa, íná piwàwalícué báawáanáte naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía.

¹⁹ Piyacaalícué càide iyúwa éeri mìnánái iyáanáta, yá cáininácuéca éeri mìnánái iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía éeri mìnánái yéewáise, peebáidacaténacué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmicáinácué píya càide iyúwa náyáaná.

²⁰ Piwàwalícué yái núuméricatécué píri: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali íchawa’, càité núumaca. Càita nacái càmita yéewacué cachàinica nuícha pía. Iwàwacutácué piuwichàacawa càide iyúwa núuwichàanáwa. Abénameyéeyí

nàuwedeca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanái yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapíná nacái iyúwa péewáidáanacué nía.

²¹ Quéwa áibanái camíiyéi yeebáida nutàacái namànipíná pirí báawéeriwa peebáidacáinacué nutàacái càmicáiná nálía Dios ìwali, yái ibànuerica núa aléi.

²² “Càmicaalíté nùanàatá nucàlidacaténá wenàiwicanái irí nutàacáiwatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa siùcáise de canáca yéewaná náimaca camínápinása cabáyawaná nía nùwalíse néemiácáináté nùumaca nalí nudéca nùanàca Dios yàatanáise.

²³ Máiniyéi cabáyawanáca níara wenàiwicaca camíiyéica yeebáida nutàacái, yácáiná cawinácaalí báawéerica iicáca núa, idéca báawaca iicáca núa báawacáináté iicáca Núaniri Dios quéechatécáwa.

²⁴ Càmicaalíté numàni nàacuésemi yái camíirica áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa éwita naicácaníta càì numànica, càicácaníta báawaca naicáca núa, báawa nacái naicáca Núaniri Dios.

²⁵ Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmalicuíse bàaluité. David íimacaté: ‘Máini báawacaté naicáca núa éwita canácaníta ìwalíse báawánápiná naicáca núa’, càì íimacaté nunùmalicuíse yái Davidca.

²⁶ “Quéwa nudécanámi nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piríwa Espíritu Santo, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica, itàaníríca báisíiri iyú, yái Yàacawéeridéericuéca pía. Espíritu Santo yàanàpiná, yásí yéewáidacuéca píawa nùwali yéewanápinacué picàlidaca nuináwaná ìwali.

²⁷ Pidécuéca piyaca núapicha mamáalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwica àta siuca nacáide, íná picàlidapínacué nuináwaná ìwali èri mnanái íríwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

16

¹ Jesús íimaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuéca piríni ipíchaná piwènùadacuéca píiwitáiseewa nuícha isicúata, nadàbacaalípiná nàuwedeca namànicuéca pía.

² Yásí náucacué píawa judiónái yéewáidacàalu íicha, càmitacué quirínama nabatàa piwàlùacawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúunáida nacái náibaidaca nàyaca Dios irípiná nanúacaalícué píawa.

³ Yá namànipínacué pirí báawéeri càmicáiná nálía Núaniri Dios ìwali, nùwali nacái.

⁴ Nucàlidacuéca piríni siucata yéewanápinacué nadàbacaalípiná namànicuéca pirí báawéeri, yásí piwàwalicuéca nudéca nucàlidacuéca piríni”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús íimacaté walí àniwa: “Idàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, càmitaté nucàlidacué piríni piùwichàanápinacuéwa nulípiná, nùyacáinátécué píapicha.

⁵ Quéwa siúcáade yá nùacawa nùyacaténá yáapicha yái Dios ibànuericaté núa aléi. ¿Cánacué càmita pisutá péemlawa núa siúcade ìwali yái nùanápinácawa Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casíimáica piwàwa núapicha.

⁶ Quéwa, máini achúmacuéca piwàwa siuca nucàlidacáinacué piríni.

⁷ Quéwa, péemiácué cayába. Cayába cacháiniwanái píricuéni nuèpúanápinácawa Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yái Yàacawéeridéeripínacuéca pía, yái Espíritu Santoca. Quéwa nùacaalípináwa, yá nubànùacuéca piríwani.

⁸ Espíritu Santo yàanàapíná, yásí imàacaca èeri m̀nanáí náalíacawa cabáyawanáca nía. Imàacapíná náalíacawa nacáí nudéca ǹyaca machacàniri iyú Dios iicá. Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa nacáí càinácaalí iwàwacutáanápiná namànica ǹyacaténá machacàniri iyú. Espíritu Santo imàacapíná nacáí náalíacawa Dios ỳuwichàidáanápiná cabáyawanéeyéí wenàiwica.

⁹ Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa cabáyawanáca nía càmicáiná neebáida nutàacáí.

¹⁰ Yá Espíritu Santo imàacapíná èeri m̀nanáí náalíacawa nudéca ǹyaca machacàniri iyú Dios iicá íná yéewa ǹucacawa Núaniri Dios ỳataléwa. Espíritu Santo imàacapíná nacáí náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica ǹyacaténá machacàniri iyú Dios iicá, càmicáinácué piicá núa cháí èeri írìcu.

¹¹ Espíritu Santo imàacapíná èeri m̀nanáí náalíacawa nacáí Dios ỳuwichàidáanápiná níawa càiripináta. Càipíná náalíacawa Dioscáiná idéca ínáidacawa ỳuwichàidáanápiná Satanás càiripináta, yáí ich̀uulìerica èeri m̀nanáí líwitáise.

¹² “Iyaca madécaná nucalidéeripinácué pirí, quéwacué siuca càmita píalimá píalíaca péemíaca macáita, càinácaalí ímáaná.

¹³ Quéwa Espíritu Santo yàanàapíná, yáí itàanírìca báisíiri iyú, yásí yéewáidacuéca píawa macáí báisíiri tàacáisi íwali, càmicáiná icàlidapíná ỳasu wawásiwa, néese icàlidapíná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlidéeri írì. Néese Espíritu Santo imàacapínácué píalíacawa càinácaalí ich̀abáanáwa áiba èeriwa.

¹⁴ Espíritu Santo imàacapíná wenàiwica náalíacawa cachàinica nuíwitáise, icàlidacáinácué pirí nutàacáí péemíacaténácué càinácaalí ímáaná.

¹⁵ Macáita yáí Núaniri Dios idènièrica nudèniata nacáí yáapichani, íná núumacué pirí Espíritu Santo icàlidapínácué piríwa nutàacáí, imàacacué nacáí píalíaca péemíacani, càinácaalí ímáaná.

¹⁶ “Achúmáanataacá càmitacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinácué núa àniwa ǹucáináca Núaniri Dios ỳataléwa”, ímaca walí yáí Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷ Néeseté abénameéeyéí wéenanáí wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinástica ímáaná yáí tàacásica? Idéca ímaca walí achúmáanataacá càimínápinása waicáni, néese mesúnamáitasa yèep̀ua waicápináca àniwani, ỳaacáináscáwa Yáaniri Dios ỳataléwa.

¹⁸ ¿Càinástica ímáaná yáí tàacásica ‘achúmáanataacá’? Càmita wáalíawa càinácaalí íwali itàaní —náimaca.

¹⁹ Néese Jesús yáalíacawa wawàwaca wasutáca wéemíawa íwalini. Yá ímaca walí:

—Nudéca núumacuéca pirí achúmáanataacá càmitacué piicápiná núa, néeseecué mesúnamáita piicápinácué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemíawa píawáaca íwali yáí tàacásica?

²⁰ Péemíacué cayá bani. Achúmáanataacá pícháanípinácuéca, yá achúmapínácuéca píwàwa nanúacaalí núa, quéwa áibanáí èeri m̀nanáí càmiyeyéí yeebáida nutàacáí, casímáipínáca nawàwa. Quéwa éwita achúmacáanitacué píwàwa maléna èeri nuétácaí íwalíse, càicánita mesúnamáita casímáicuéca píwàwa nuétácaí íwaliwa.

²¹ Péemíacué comparación: Achúmaca inanáí iwàwa úasu èericaalí yàanàaca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa úuwichàacáináwa cáiwíri

iyú, quéwa idécanáami asáica uìri, yásí uimáichaca yái cáiwíríca, máinicáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri.

²² Càita nacái siùcade achúmacuéca piwàwa. Quéwa nuèpùapinácawa nuicácuéca pía àniwa, yásí máinicué casímáica piwàwa, yá canácata yáliméeripiná achúmaca imànicuéca piwàwa àniwa.

²³ “Néenialípiná càmítacué iwàwacutá pisutáca péemiawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapínacué píawa. Péemiacué cayába, Núaniri Dios imànipínacué piriwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca imàninápiná piri, pisutácaalícué Dios ícha nunùmaliçuise càide iyúwa nuwàwáaná.

²⁴ Càmitàacá pisutácué Núaniri Dios ícha nunùmaliçuise imàninápinacué piri cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios ícha nunùmaliçuise imàninápiná piri cayábéeri, yásí imànicuéca piriwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténacué casímáica piwàwa manuísíwata —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

²⁵ Jesús íimacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuéca pía càulenéri comparación iyú. Quéwa áibaalípináwa càmítacué nutàani piri comparación iyú. Néese nutàanínacué piri amaléeri iyú Núaniri Dios iwaliwa, píalíacaténacué péemiaca ráunamáitani, càinácaalí íimáaná.

²⁶ Néenialípiná pisutápinacué Dios ícha nunùmaliçuise imàninápinacué piri cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata piri pinacué.

²⁷ Cáininácáiná Dios iicácuéca pía, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata piri pinacué. Cáininácuéca Dios iicáca pía cáininácáinácué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanácaté Dios yàatanáise.

²⁸ Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanácaténá aléi èeri iriculé. Siúcáade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténáwa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

²⁹ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Siúca pitàaníca piyaca amaléeri iyú, càmita picàlida piyaca càulenéri comparación.

³⁰ Siúca wáalíacawa píalíacawa macáita wawàsi. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemiawa pía píalíacáinátawa càinácaalí wáináidáanáwa wawàwalíçuisewa píalíacáináwa wáiwitáise iwali. Íná weebáidaca pianàacaté Dios yàatanáise —wáimaca irí.

³¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Piyúnáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì íiméeri iyú macái piwàwalíçuisewa, quéwa càmitàacáwa cachànicué píiwitáise nùwali.

³² Mesúnamáisiwatacué pipliácuécawa picàlaliacawa nuícha, yá pimàacapínacuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máini abéerisiwa núa, Núaniricáiná iyaca núapícha.

³³ Nucàlidacuéca piri macáita yái tàacáisica yéewacaténacué matuúbanáica pía peebáidacáinácué nutàacái. Chái èeri irícu piùwichàapínacawa, quéwa pichàniadacué piwàwawa. Nudéca numawèniadaca Satanás íiwitáise cachàiníri, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise namàninápiná nabáyawanáwa, íná yéewacué píalimápiná pimawèniadaca píchawa Satanás nacái —íimaca walí yái Jesúsca.

¹ Néseté idécanáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá íimaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuénáiwana yàanaaca. Pimàaca èeri mìnanaí náaliacawa cachàinica nuíwitáise, núa Piirica, yéewanápiná numàaca nacái náaliacawa cachàinica píiwitáise.

² Pidéca pimàacaca nulí píiwitáisewa nucùanápiná èeri mìnanaí canánama, nùacaténá nacáuca càmiiri imáalàawa, níái pièyéica nulí nùasunápiná, núa Piirica.

³ Nadèniápiná nacáucawa càmiiri imáalàawa níái yáaliyéica wàwali, pía abéerita Dios báisírira, núa nacái Jesucristo yái pibànuérica aléi èeri iriculé.

⁴ “Nudéca núsáidaca nalí cachàinica píiwitáise cháí èeri iricu, íná nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùulianá numànica.

⁵ Iná Núaniri siúcade pimàaca cáimiétacanéerica núa píapicha chènuniré càide iyúwaté nùyaaná píapicha bàaluitésiwa èeri ipíchawáise.

⁶ “Pidéca peedáca níái wenàiwicaca èeri mìnanaí yèewáise piacaténá nulí núa nùasunápiná. Yá nudéca numàacaca náalíaca píwali iyúwa piyáaná. Quéechatécáwa plasunáica núa, yá pidéca piaca nulí núa nùasunápiná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùulianá núa.

⁷ Siúca náaliacawa macáita yái numànírira, yá nacái tàacáisi nuéwáidéerica iyú núa, nudéca numànicani pichàini iyú, yái pichàini pimàaqueerica nulí.

⁸ Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacásica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náaliacawa báisíri iyúcani nùanàacaté piatanáise. Neebáida nacái pibànúanaté núa.

⁹ “Nusutáca nalí píicha manuísíwata. Càmita nusutá píicha áibanái èeri mìnanaí irípiná càmiiyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca píicha nalí níái pièyéica nulí piàsunáicáiná núa.

¹⁰ Macáita níái nùasunáica níacata piàsunái nacái. Macáita níái piàsunáica níacata nùasunái nacái. Nàyacáiná machacàníri iyú, íná nàasáidaca cachàinica nuíwitáise.

¹¹ “Siúcáade càmita nuyamáawa cháí èeri iricu, quéwa nayamáapínacawa cháí èeri iricu, idècunitàacá nùyaca píapicha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, picúa núa píripínáwa pichàini iyúwa neebáidáanápiná mamáalàacata pitàacái, níái pièyéica nulí nùasunáipiná, yéewacaténá abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwitáise píapicha.

¹² Idècunitàacá nùyaca náapicha cháí èeri iricu, yá nucùacaté núa píripíná pichàini iyú, níái pièyéica nulí nùasunáipiná. Canácata néená yúuquériwa nuícha, abéerita meedá yáara yúuquericatéwa quéechatécáwa. Iná yéewa macáita ichàbapínacawa iyúwa profetanái itànàanaté tàacáisi íwali pinùmallicúise bàaluité.

¹³ “Siúcáade nùacawa piatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri iricu, yá nusutáca píicha nalí casímáicaténá nawàwa manuísíwata càide iyúwa casímáiná nuwàwa.

¹⁴ Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnanaí iicáca núa càmicáiná nàya càide iyúwa èeri mìnanaí iyáaná, càide iyúwa núa nacái càminá nùya càide iyúwa èeri mìnanaí iyáaná.

¹⁵ Càmita nusutá píicha pitèenápiná núa èeri íicha, néese nusutáca píicha picùanápiná núa Satanás íicha yái báawéerica.

¹⁶ Càide iyúwa càminá nùya èeri mìnanaí íiwitáise íwali, càita nacái níái yeebáidéyéica nutàacái càmiyéita nacái íya èeri mìnanaí íiwitáise íwali.

¹⁷ Masacàca pimànica náiwitáise pitàacái báisíri iyúwa náibaidacaténá piri càide iyúwa piwàwáaná. Báisíri tàacáisica yái pitàacáica.

¹⁸ Càide iyúwa pibànùanaté núa èeri mìnaná yèewiré, càita nacái nubànùaca níai nùasunáicawa èeri mìnaná yèewiré càmíyéica yeebáida nutàacái.

¹⁹ Yá siùcáade numàacapínaca nucáucawa náichawalína numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacáca pimànica náiwitáise pitàacái báisíri iyúwa náibaidacaténá piriíná càide iyúwa piwàwáaná.

²⁰ “Càmita nusutáca pícha abéta nalí níai yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca pícha nacái áibanái iripíná yeebáidéeyéipíná nutàacái áibaalipíná néemiacaalipíná nuéwáidacalénái icálidaca nalíni.

²¹ Núaniri, nusutáca pícha pimàacáanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca macáita manuísiwata, càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. Càide iyúwa piyáaná núapicha, nùyáaná nacái píapicha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapicha, yéewanápiná áibanái èeri mìnaná neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi.

²² Pidéca pimàacaca nùasáidaca nalí cháí èeri iricu cachàinica píiwitáise. Núa nacái, nudéca numàacaca náasáidaca áibanái irí cachàinica píiwitáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca.

²³ Nùyaca nawàwalicu, pía nacái iyaca nuwàwalicu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manuísiwata, yéewanápiná èeri mìnaná càmíyéi yeebáida nutàacái náaliacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náaliacawa cáinináca piicáca níai nùasunáica càide iyúwa cáinináaná piicáca núa.

²⁴ “Núaniri, pidéca píaca nulí núa nùasunáipíná. Nuwàwaca nàyaca núapicha aléera nùyacatalépiná naicácaténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéri iyú nùyacaalipíná píapicha chènuniré, cáininácáinaté piicáca núa bàalutésiwa èeri ipíchawáise.

²⁵ Pía, Núaniri mabáyawanéeri, áibanái èeri mìnaná càmíyéi yeebáida nutàacái càmita náalía píwali, quéwa nùalíaca píwali. Níai nacái nùasunáica náaliacawa pibànùacaté núa aléi.

²⁶ Nudéca numàacaca náaliacawa píiwitáise iwali. Yá numàacapíná mamáalàacata náalíaca píwali càiripínáta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná piicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalicu”, íimaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íchawa.

18

Arrestan a Jesús

¹ Jesús idecanámi isutáca walípiná Dios ícha, yá yàacawa wáapicha wía yéewáidacaléca, wàacaténáwa abéemàalé únibàa ícha, ípidenéeri Cedrón. Iyaca néeni bànacalé inàlimaná. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapicha wía yéewáidacaléca.

² Judas, yái yèericatéwa wáicha itécaténá Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yáaliacawa iwali yái bànacaléca, Jesús iyacáinaté néeni wáapicha madécaná yáawiría, wía yéewáidacaléca.

³ Iná Judas yàanàaca bànacalé inàlimaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanáni, fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináwa Judas

yáapicha. Nadèniaca nacáapisàwi. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali.

⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa cainácaalí namàninápináté irí, iná imusúacawa náipunita, yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —Íimaca yái Jesúsca.

⁵ Náimaca irí:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeseérica wacutá —náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaqueí —íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha.

⁶ Ideté Jesús íimaca: “Núaqueí”, yáta cáalua nía Jesús íicha, yá néerúacawa íicha, yá náuwàacawa cáli íinatálé nacalùniwa.

⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —Íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeseérica wacutá —náimaca irí.

⁸ Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni nuináwanáwa núaqueí. Picutácáinácué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níai núapichéeyéica —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús íimáanáté: “Núaniri, níai pièyéica nulí nùasunáipiná canácata néená yúuquériwa nuícha”, càité íimaca yái Jesúsca, iwàwacáinaté icùaca wía yúuwichàacáisi íicha, wía yéewáidacaléca.

¹⁰ Néese Simón Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwataàca espada yàalu irìcúsewa, yáalimáidaca ipélicatató quéwa isasàacáita meedá asiali yúuwi yéewápuwáiseechúa yái lípidenéerica Malco, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Quéwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Piyyàa piàsu espadawa yàalu irìculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísiwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

¹² Néeseté níai úwinái, náiwacali yáapichawa, nía nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacùaca náichawa icáapi.

¹³ Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèe néré. Caifás icuírìciani yái Anásca. Néenialité sacerdote íiwacalinácani yái Caifásca.

¹⁴ Yái Caifás, yácata icàlidéericaté judío íiwacanánái irí cayábáanápináté cachàiníwanái nalíni abéeri asiali yéetacaalípinátéwa macái wenàiwica íichawalíná, ipíchaná romanonái inúaca macáita judíonái.

Pedro niega conocer a Jesús

¹⁵ Néese Simón Pedro, núa Juan nacái, wàacawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàaca sacerdote íiwacaliná icapèe néré, yá namàacaca nuwàlùacawa Jesús yáamiwáise capli ibàacháwalená irìculé, yácáiná sacerdote íiwacaliná yáalía íicáca núa.

¹⁶ Pedro ibàlùacawa bàacháwáiseéri inùma íicha. Iná nùacawa bàacháwa íicha nutécáténá Pedro núapichawa bàacháwa irìculé. Yá nusutáca wawási inanái íicha icuèchúaca capli inùma bàacháwáise umàcáanápiná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa.

¹⁷ Néese usutáca uémíawa Pedro:

—¿Píasica nacái abéeri néená níai Jesús yéewáidacaléca? —úumaca Pedro irí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Càmita núani —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

¹⁸ Néese casalinicaté nàwali níai sacerdote yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni, úwinái nacái icuèyéica templo, íná napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacái náapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

¹⁹ Idècunitàacá Pedro iyaca bàacháwáise manuíri capíi íicha, yá capíi írìcu sacerdote íiwacaliná idàbacaté isutáca yéemíawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemíawa Jesús nacái càinácaalí ìwali yéewáida wenàiwica.

²⁰ Jesús íimaca írì:

—Càmita nuéwáida nía ibàacanéeri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macái wenàiwica yàacuésemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judíonái yéewáidacàalu írìcu, templo írìcu nacái, aléde nàwacáidáyacatalécawa macái judíoca.

²¹ ¿Cáná pisutá péemíawa núa? Pía pisutáca péemíawa áibanái yéemièyéicaté nutàacái càinácaalíté ìwali nuéwáidaca nía. Náalíacawa ìwali yái nucàlidéerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

²² Idécanáami Jesús càì íimaca nalí, néese abéeri néená níai úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni ìwali. Yá íimaca Jesús írì:

—Picá càì pitàaníca sacerdote íiwacaliná írì —íimaca.

²³ Jesús íimaca írì:

—Nutàanácaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàaní. Quéwa càmicaalí nutàaní báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Néese Anás ichùullaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yái áiba sacerdote íiwacaliná.

Pedro niega otra vez a Jesús

²⁵ Idècunitàacá Pedro ibàlúaníca yàanabàca iyaca, yá áibanái iyéeyéica néeni nasutáca néemíawani:

—¿Càmitasica pía nacái abéeri néená níai Jesús yéewáidacaléca? —náimaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Càmírìta núa —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ípíchaná náibàacani.

²⁶ Néese sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàìriná yái aslái Pedro isasèericaté yùuwi, yácata isutáca yéemíawa Pedro nacái. Yá íimaca Pedro írì:

—¿Càmitasica pía yái nuiquéericaté Jesús yáapicha bànacalé inàlimaná néeni? —íimaca.

²⁷ Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

²⁸ Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe íicha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, íná càmita nawàlùawa gobernador càmiri judío icapèe írìculé, náimacáiná càmitasa nawàwa casacàaca nía Dios íicha ìwalíise yái nawàlúanácawa càmiri judío icapèe írìculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná nía, casacàacaalí Dios iicáca nía yáté èerica, yá càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yáasuná culto yaalí.

²⁹ Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe íichawa itàanácaténá náapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué ibáyawaná pirí yái aslálíca? —íimaca.

³⁰ Néese náimaca irí:

—Càmicaalí imàni ibáyawanáwatá, néese càmita waté pìatalétáni —náimaca.

³¹ Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitécuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa piawirináimi íiwitáise íimáaná — íimaca yái Pilatoca. Níái judíoca náimaca Pilato irí àniwa:

—Piacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmitacué pibatàa wanúaca wenàiwica cruz ìwali, wía judíoca —náimaca irí.

³² Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanáté ìwaliwa nanúanápináténi cruz ìwali, níái càmiyéica judío.

³³ Pilato yèepùa iwàlùacawa icapèe manuírì iriculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca.

³⁴ Jesús íimaca irí:

—¿Pisutásica péemlawa núa piínáidacáináwa pisutáanápiná péemla núa, càmicaalí nacái, pisutásica péemlawa núa áibanái icàlidacáiná piríni? —íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Pilato íimaca irí àniwa:

—Núa càmirita judío! Péenánái judíonái, nía nacái sacerdote íiwacanánái nadéca natéca pía nùatalé nacháawàcaténá piináwaná ìwali. ¿Càiná báawéeriquéi pímanica? —íimaca.

³⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Càmita nucua wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icuáná yàasu wenàiwicawa cháí èeri írìcu. Nucùacaalí càì nùasu wenàiwicawatá, yá nudèniaca nùasu úwináiwatá imàniyéipiná úwi ipíchaná nùuwidenái íibàaca núa presoíri iyú natécaténá núa judío íiwacanánái yàatalétá. Quéwa càmita nucua nùasunáwa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese Pilato isutáca yéemlawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —íimaca. Néese Jesús íimaca.

—Báisita, nuaquéi càide iyúwa píimáaná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacaténá nalí báisíiri tàacáisi. Cawinácaalí wenàiwica iwàwéyéica yáalíacawa báisíiri tàacáisi ìwali, néemlaca cayába nucàlidáanáca nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese Pilato íimaca Jesús irí:

—Canácata yáaliméeri yáalíacawa càirínacaalíni, yái píiméerica ìwali báisíiricaca tàacásica —íimaca yái Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanámité càì isutáca yéemlawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèe íchawa àniwa itàanicaténá judíonái yáapicha. Íimaca nalí:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná yái aslìlica.

³⁹ Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise iyáaná, nuwasáapínacué piríwa abéeri presoíri Pascua yàasuná culto yaalíwa. ¿Piwàwasicué numàacaca yèepunícawa pirí Jesús, yái judío icuèrináca? —íimaca yái Pilatoca.

⁴⁰ Néese macáita néemíaníacawa:

—¿Càmírita! ¡Piwàsàa walí Barrabás! —náimaca néemíaníacawa. Yái Barrabásca abéeri presoíri imàníricaté ùwicái romanonái yàasu gobierno íipunita.

19

1 Néeseté Pilato ichùullaca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiniiri cabèsi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha.

2 Néese úwinái namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíse, abéeri ruana nacáiri cáaléeri quiríreeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni.

3 Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanùbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicalí icàaluíniná, quéwa naicáanícáita iquíniná meedá, càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. Yá nàimaca íri:

—¡Casímái piwàwa, piyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —nàimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Yá nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

4 Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanícáténá judíonái íri. Yá íimaca nalí:

—Piicácué yái, nudéca nutécuéca pítaléni, yéewacaténácué píalíacawa càmita nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca.

5 Néese namusúadaca Jesús capíi irícuíse idènièri tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná íiwita ìwaliwa, idènièri ìwalísewa bàlesi quiríreeri nacái. Yá Pilato íimaca nalí:

—¡Piicácuéni, yácata yái asalica! —íimaca.

6 Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judíonái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadàbaca néemíanicawa. Nàimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —nàimaca. Néese Pilato íimaca nalí:

—Píatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca.

7 Níái judíoca nàimaca:

—Wadènlaca wàawirináimi yàasu tàacásiwa íiméerica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios íiricasani —nàimaca.

8 Néese idécanáami Pilato yéemiaca natàacái, yá cáaluca manuísíwatani.

9 Yèepùa iwàlùacawa icapèe manuírí iriculéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Síséeríiná pía? —íimaca. Quéwa Jesús càmirita itàaní.

10 Néese Pilato íimaca íri:

—¿Cáná càmita pítàani nulí? Píalíacawa núalimá nuchùullaca natàtàaca pía cruz ìwali, iná iwàwacutá pícalídaca nulí piináwanáwa numàacáanápíná pèepunicawa càmicáalí piwàwa pèetácawa —íimaca.

11 Néese Jesús íimaca íri:

—Càmicaalí Dios ibatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, iná yàara wenàiwica ibànuèricaté núa presoíri iyú píatalé, máini yáwanái ibáyawaná píicha —íimaca yái Jesúsca.

12 Yáta Pilato icutáca càinápínacáalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèepunicawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanicawa:

—¡Pimàacacaalí yèepunicawa yái asalica, néese càmita quirínama cayába píapícha emperador romanosàirica, yái píiwacalísiwa icuèrica macái cáli imanùbaca! ¡Cawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yùwudeca imànica píiwalí emperador! —nàimaca.

13 Néese, idécanáami Pilato yéemiaca natàacái, yá ichùullaca úwinái natéanápíná Jesús capíi irícuíse. Yá Pilato yáawinacawa yàasu yàalubáisi íinatawa

yéemìacataléca wenàiwica iináwaná, ípidenácatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí ípidenácatalé íba sàabadanaméeyéi.

¹⁴ Yáté èerica Pascua yàasuná culto ipíchawáiséeri, yáté judíonái nachùniaca yàacàsi nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalítè machacànica èeri, yá Pilato ímaca judíonái irí:

—¡Piicácué yái picuèrináca! —íimaca.

¹⁵ Quéwa néemianícawa:

—¡Pinúacuéni! ¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Pilato ímaca nalí:

—Càmita cayába nutàtàacué picuèriná cruz ìwali —íimaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—¡Canáca áiba wacuèriná emperador romanosaìri íicha! —náimaca.

¹⁶ Inaté Pilato yèpùadaca nalí Jesús natàtàacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

¹⁷ Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yàasu cruzwa. Néese nàanàaca néré ípidenácatalé La Calavera ímáanáca “Íiwitasi yáapimi ìyacatalé” (áibaalí ípidenácatalé Gólgota hebreo itàacái iyú).

¹⁸ Néese natàtàacani cruz ìwali. Yá natàtàaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abéemàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí.

¹⁹ Pilato gobernador ichùuliacaté nahanàidaca tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacáisi ímaca: “Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri, yái judío icuèrináca.”

²⁰ Yá madécaná judío iléeca tàacáisi úwináicáiná natàtàacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí. Yá náalimá naléeca tàacáisi natànàacáinaté máisiba tàacáisi iyúni: hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái.

²¹ Inaté judíonái yàasu sacerdote íiwacanánái nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacáisica pichùulìerica natànàaca íiméerica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulì natànàaca áibata àniwa. Pichùulì càì natànàanápíná: ‘Yái íiméerica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, càì pichùulìaca natànàanápínáni —náimaca.

²² Quéwa Pilato ímaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanácani —íimaca.

²³ Néese idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca ibàlemi, naseríaca báinúacanama nàwaliwáacani, yá macái úwisàiri imanùbaca yeedáca iríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináawanimi cáaléeri càmfiri isucúacaná, yái wáluma ináawaniná iyàacanéri chènuníise àta cáliaculénama.

²⁴ Iná úwinái náimaca nalíwáaca:

—Picácué wacacanáidani, waseríanápíná wàwaliwáacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte ìwalínápíná wáalíacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripíná wáichani —náimaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Jesús inùmaliçúise bàaluité. Càité ímaca “Naseríaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi ìwalínápíná nacái, càinácaalí néená yeedéeripíná iríwani”, càì profeta itànàacaté tàacáisi Jesús inùmaliçúise. Càité namànica níái úwináica.

²⁵ Jesús yáatúa ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúa nacái. Uyaca náapicha nacái María, úai Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena iyaca náapicha nacái.

²⁶ Jesús iicáca yáatúawa ibàlùèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáininéerica Jesús iicáca, yá Jesús íimaca yáatúa iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá cáinide iyúwa pìiriwa —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa píatúawa —íimaca yái Jesúsca. Yá nucùacaté úa nuénánái yáapichawa nucapèèricuwa idécanáamité Jesús yéetácawa.

Muerte de Jesús

²⁸ Néeseté Jesús yáalíacawa imáalàidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná imànica, íná Jesús íimaca:

—Macàlaca nuwàwa —íimaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanaté Dios itàacái bàaluité.

²⁹ Uyaca néeni catúa ipuniéchúawa uva ituní iyú càaméeri líiracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacúaca wáluma nacáiri isabéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalìcu, yái hisopo sitúa nacáirica. Néese namichàidacani mawiénita Jesús inúma irí, yéewacaténá ibèrúacani.

³⁰ Yá Jesús ibèrúaca achúmanamata íisapiacaténá inúmawa iyú yái uva ituníca càaméeri líiracaná, yéewacaténá itàanica cachàiníri iyú. Néese Jesús íimaca:

—Nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná numànica —íimaca yái Jesúsca. Néese icùadaca íiuitawa, yá imàcaca icáucawa yàacawa iiná íichawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

³¹ Yáté èerica viernes ipíchawáiseté judíonái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judíonái càmitaté nawàwa yéetéeyéimiwa ichéecami ichanàacawa cruz iwali nàasu sábadu irícu nayamáidacatáicawa. Yáté èerica nayamáidacatáicawa máinírira iwàwacutácawa nalí namànicaténá nàasu cultowa íipidenéeri Pascua. Iná nasutáca Pilato íicha wawàsi ichùullanápiná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níai ichanèeyéicawa cruz iwali néetácaténáwa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicùadaca nachéecami cruz íicha.

³² Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yái idàbáanéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yái áiba natàtèerica mawiénita Jesús irí.

³³ Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetácatéwa, íná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

³⁴ Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlái irícu ùlibàna iyú. Yáta íiranámi imusúacawa icháuná irícuise úni nacáiri yéewi.

³⁵ Nudéca nucàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácaínaté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca ibàlái irícu ùlibàna iyú. Iná yéewa nucàlidacuéca píri báisíri iyúni. Nùalíacawa nucàlidacuéca píri báisíri iyúni, peebáidacaténácué nacái Jesús itàacái.

³⁶ Namànicaté macáita Jesús irí càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi bàaluité Dios inùmallicuise Mesías iwali, yái judío icuèrinápiná Dios ibànùèripinacaté nalí. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicuise. Dios íimacaté: “Picácué pimalàa yáapi, yái oveja wàlisàica pinuéricuéca Pascua yàasuná culto piná”, íimacaté yái Diosca.

³⁷ Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise Mesías ìwali. Profeta ìmacaté: “Naicáidapiná irí, yái asiali nasutèericaté”, càité itànàaca yái profetamica.

Jesús es sepultado

³⁸ Nésetécáwa José, abéeri Arimatea iyacàlená mìnali, yàcawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàacanéeri iyúta quéechacáwa cáalucáináté José judío íiwacanánái ícha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, iná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

³⁹ Nicodemo nacái, yái yèericatéwa áiba catá itàanicaténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèniiri isàni, yèewladéericaté pucháiba pumèniyéi isàni íiwitáaná iyú, ípidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba.

⁴⁰ Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepùacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèniiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judionái imàniiná yéetéeyéimiwa irí ipíchawáise nabàliaca núa.

⁴¹ Iyacaté bànacalé inàlimaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlimaná yèewi iyaca wàlisài càliculli canácáwa nabàlièri yéetèerimiwa néré. Yái càlicullica áibanái íicacaté dúli ibàlài iricu yéewanápiná càlicullicani, capii imàdàaná nacáiri.

⁴² Naliadaca Jesús iinámi càliculli iriculé mawiénicáiná cruz iríni yái càlicullica, catácáiná nacái yàacawa yátè èerica viernesca, ipíchawáise sábadó judionái iyamáidacatáicawa.

20

La resurrección de Jesús

¹ Mapisáisiwata domingo iricu, María Magdalena ùacatéwa càliculli néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuíri íba ibàluèricawa méetàucuta càliculli inúma ícha, yái íba nabàlianáca càliculli inúma. Yái càlicullica áibanái íicacaté dúli ibàlài iricu yéewanápiná càlicullicani, capii imàdàaná nacáiri.

² Néseté upiacawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Yá úumaca walí:

—¡Nadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculli iriçuise, yá càmita wáaliawa alénácaalí náucani! —úumaca.

³ Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicácaténá càliculli nérépiná.

⁴ Wía asianái wapiacawa pucháibanamata. Nupiacawa cachàini Pedro ícha. Yá idàba nùanàaca càliculli néré.

⁵ Yá núawia nuicáidaca càliculli iriculé, yái càliculli náiquéericaté dúli ibàlài iricu iyúwa capii imàdàaná. Nuicáca ibàlemi, yái néepùanacaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùawa càliculli iriculé.

⁶ Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculli imàdàaná iriculé. Pedro nacái iicáca yái ibàlemica.

⁷ Iicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íiwitami. Méetàucuta iriawa áiba wáluma ícha ituwíeriwa cayába.

⁸ Néese núa Juan, yái idàbàanéerica yàanàaca càliculli néré, nuwàlùacawa nacái nuicácaténá néré. Nuicáca iyúwa iyáaná, yá nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi ícha.

⁹ Càmicáináté wáali wéemiaca cayába quéechatécáwa càinácaalíté Dios itàacái ímáaná ímèericaté ìwali iwàwacutáanápínáté Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha.

10 Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèpùacatéwa wacapèe néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

11 Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli irí. Idècunitàacá uícháanica, yá úawia uicáidaca càliculli imàdàaná iriculé.

12 Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi ibàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi iriacatáicawa. Abéeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàabàlimi néeni.

13 Níái ángelca náimaca ulí:

—Néeni, ¿cáná pícháani? Càmita iwàwacutá pícháanica —náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénácaalí náucani —úumaca úái María Magdalenaca.

14 Udècanacáita càì úumaca, néese uwènúaca uicáidaca uémaléwa báawata, yá abéeri wenàiwica ibàlúacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsca.

15 Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná pícháani? Càmita iwàwacutá pícháanica. ¿Cawiná picutá? —íimaca yái Jesúsca. Uyúnáidéeri meedá icúaca bànacalé inàlimaná càliculli iyacatáica. Iná úumaca irí:

—Píatasica idéca itécani, néese pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni alénácaalí píriadani, nutécaténáni —úumaca irí. Yá uwènúacawa íicha àniwa.

16 Néese Jesús íimaca ulí:

—¡María! —íimaca ulí. Yá uèpùa uwènúaca uicáidaca irí àniwa, yá úumaca irí hebreo itàacái iyú:

—¡Raboni! —úumaca irí (íimáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa ulíacawa unúamáawawa Jesús irí, uíbàaca yàabàli ìwali ùacaténá icàaluíniná, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

17 Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Picá píibàa nùwali!, iwàwacutácáiná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Piawa picàlidacaténá nuénánái iríni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa, Píaniri Dios yàatalécué nacái —íimaca yái Jesúsca.

18 Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí:

—¡Wáiwacaliquéi nudéca nuicáca siùcasíwatàacáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái walí yái íimáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

19 Néeseté idècanáami catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capí iricu. Yá wabàliacaté macái capí inúma llave iyú cáalucáiná wía ípíchaná judío íiwacanánái nanúaca wía nacái. Yáta Jesús iyaca wèewi. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

20 Idècanáami càì íimaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, ibàlàiricu nacáwa ùlibàna yáami. Yá casíimáica wawàwa waicácáiná báisícata Wáiwacalícani.

21 Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Matuíbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacái nubànùapínacué píawa pimànicaténacué càide iyúwa nuchùulíaná —íimaca walí yái Jesúsca.

22 Néese Jesús ipùa icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadèñianápiná wacáucawa wàlisáiwá. Yá íimaca walí:

—Peedácué nuícha Espíritu Santo, icuèripinácué píiwítáise.

23 Aibanái iwènúadacaalí íiwítáisewa Dios irípiná, yá numàacaca píricué nuíwítáisewa picàlidáanápinácué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha. Quéwa cawinácaalí càmíyéica iwènúada íiwítáisewa Dios irípiná, yá numàacaca píricué nuíwítáisewa picàlidáanápinácué nalí Dios càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha —íimaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

24 Tomás áibaalí íipidenéri Gemelo, abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanúbaca, càmítaté iya wáapicha Jesús yàanàcaalíté wéewiré.

25 Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás íimaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá ícaapi icháuná útuwi yáamíca, yá nacái càmicaalícá numàaca núcáapi ipùatawa néeni útuwi yáami írìcu, yá nacái càmicaalícá numàaca núcáapiwa ibàlàì icháunálicu ùlibàna yáami, yá càmítacá nùalimá nuebáidaca cáucani —íimaca.

26 Néeseté abéeri semana idénáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capíi írìcu. Tomás íyacaté néeni wáapicha. Néese éwita wabàliacáanítaté capíi inuma llave iyú, macáí capíi inuma, càicáaníta Jesús yàanàca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuìbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

27 Néese Jesús íimaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa núcáapi icháuná írìcu útuwi yáamíca, yá picáida núcáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlàì icháuná írìcu, ùlibàna yáamíca. Picá píináidawa mamáalàacata càide iyúwa wenáiwica càmíiri yeebáida, néese ípeebáida nudéca numichàacawa yéetácáisi íicha! —íimaca yái Jesúsca.

28 Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, píacata Nucuèriná Dios! —íimaca yái Tomásca.

29 Jesús íimaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicácáiná núa. Casíimáipináca áibanái yeebáidéeyéipiná nutàacái éwita càmíyécáaníta íicá núa —íimaca yái Jesúsca.

El porqué de este libro

30 Wía Jesús yéewáidacaléca waicácaté Jesús imànica madécaná wawàsi íiwítáise cachàiniiri iyúwa. Quéwa càmita nutànèa macáita cháí cuyàluta írìcu.

31 Nudéca nutànèaca yái tàacásica peebáidacaténácué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuericaté walí, Dios íiricani, yéewanápinácué pidèniaca picáucawa càmíiri imáalàawa chènuniré, píacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

1 Néesetécáwa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalisaniná néeni, áibaalí íipidenéri Tiberias icalisaniná. Càité imànica:

2 Siete wamanúbaca wía íyeyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacáí, áibaalí íipidenéri Gemelo; Natanael nacáí, Caná íyacàlená mìnali, Galilea yàasu cáli íinatéeri yacaléca; wía nacáí Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacáí Jesús yéewáidacalé pucháiba.

³Yá Simón Pedro íimaca walí:

—Nùacá nuibàaca cubái —íimaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáíwa piápicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlùacawa barca iriculé. Yá máadání wacamáaca wèpunícawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica.

⁴Néseté amalácalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina íinata idècunitàacá wàyaca úni yáacubàa barca irícu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmitaté wáalíá waicácani.

⁵Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená íinatáise. Íimaca walí:

—¡Néenicué, nùacawéeyéiná! ¿Canátacué picaméeri? —Íimaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí.

⁶Néese Jesús íimaca walí:

—Piúcaué plasu chinchorrowa yéewápuwáise barca íicha, yásí píibàacuéca nía —íimaca. Néese wamànica càide iyúwa íchùulianá wía, quéwa càmita wáalimá weedáca wáasu chinchorrowa úni yáacuise manùbacáiná níái cubáica iyéeyéica irícu.

⁷Néseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—¡Yácata báisí Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yéemiacanacáita Wáiwacalicaní, yá iwálica íbàlewa iwataacáináté íichawani idècunitàacá íibaidaca. Yá Simón Pedro ipisíacawa úni yáaculé, yá imàlacawa càina íinatalépiná yàanàacaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná.

⁸Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàaca càina néré barca irícu. Yá wawatáidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máiní déeculé wía càina íicha, cawàwanáta wàyaca cien metro idècuni càina íicha weedácaalíté níái cubáica.

⁹Wamusuácanáamiwa barca irícuise, yá waicáca abéeri cubái iriadéeri quichái imení íinata pan yáapicha.

¹⁰Jesús íimaca walí:

—Peedácué néená níái cubáica píibèeyéica —íimaca yái Jesúsca.

¹¹Yá Simón Pedro iwàlùacawa barca iriculé, yá iwatáidaca chinchorro càina íinatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputáaca nía, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacáaníta nía, càicáaníta càmita namàdá chinchorro.

¹²Néese Jesús íimaca walí:

—Aqualé, placué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemíawa cawinácaalíni wáalíacáináwa Wáiwacalicaní.

¹³Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴Yácata máisibáaná yàawiría Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idècanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵Néseté wadècanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùquéeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níái oveja púubanameeyéi yáanaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemlawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picùa nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemlawa àniwani máisiba yàawiríanápiná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cayábasica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácáiná yéemlawni máisiba yàawiría cáinináná iicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, píalíacawa macáita ìwali. Píalíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida nía nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipira iyáapínawa.

¹⁸ Péemia cayába. Bàaluté ùculliricaalíté pía, yáté piwalica pibàlewa, yá piacatéwa àta alénacaalíté piwàwa piacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúcalé pianawa, yá áibanái nadacùapíná píwaliabàa, yá natépiná píawa càmicalaté piwàwa piacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Jesús icàlidaca Pedro iríni wéemlacená Pedro yéetáanápínatéwa cruz ìwali, yáasáidacatená èeri m̀nanái irí cachàinica Dios íiwitáise Pedro yéetácaalípinatéwa Jesús ìwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Píawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

²⁰ Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca ínataléwa, yá iicáca nùacawa námísewa, núa Juanca. Nùacata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Nùacata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayáacaalíté wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; nùacata yái isutéericaté yéemlawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripínaca piùwidenái náibàacatená pía?” nùumacaté Jesús irí.

²¹ Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yéemlawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asálica? ¿Cáinacaalí iyáanápíná? —íimaca yái Pedroca.

²² Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise. Iwàwacutá peebáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

²³ Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càmínápiná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita cãi íima. Néese íimacaté: “Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá píalíacawa nuíwitáise”, cãitè íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Nùacata yái Juanca, Jesús yéewáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná ìwali. Nudéca nutànacuéca píriní. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisíri iyúni.

²⁵ Jesús imànicaté manùba càmíri nutànàa ìwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàniricatá, yá cuyàluta napuniadaca macái cháí èeritá.

LOS HECHOS

La promesa del Espíritu Santo

¹ Nubànua piri cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máiniri cáimiétacanáca. Bàaluité nutànàaca piri yáara idàbáanéericaté cuyàlutaca nucàlidacaténá piri macáita Jesús imànináté, yéewáidáanáté nacái quéechatécáwa.

² Nucàlidacaté piríni nùasu idàbáanéerité cuyàluta irìcu càinácaalíté Jesús imànica yèepunicaalítéwa cháí èeri irìcu àta imichàacatalétatéwa chènuniré. Ipíchawáiseté yàacawa èeri ícha, yá imáidaca yàataléwa yàasu apóstolnáiwa, íbaidéeyéipináté irí yáamirìcubáa. Néese Espíritu Santo íiwitáise iyú, Jesús yàalàaca nía náaliacaténáwa càinácaalípináté iwàwacutáaná namànica.

³ Jesús yéetacadenáamitéwa, néese imichàacatéwa yéetácáisi ícha. Yá imàacaca yáawawa apóstolnái iicácani. Cuarenta èeri imàacaté yàacawa yáawawa naicácani náaliacaténátéwa báisíri iyú cáucani. Yéewáidaca nía nacái neebáidáanápíná Dios itaacái namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴ Idècunitàacá iyaca yàasu apóstolnái yáapichawa, yáté Jesús yàalàaca nía ipíchanáté namusúacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Iimacaté nalí:

—Picùacué Espíritu Santo yàanàaca, yái Núaniri Dios íiméericaté ìwali ibànùanápínacué piriwani, càitade iyúwa nùumáanacuéca piri.

⁵ Báisíta Juan el Bautista ibautizacaté wenáiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùacué piriwa Espíritu Santo, yái yàacawéeridéeripínacuéca píawa, ibautizacaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú —íimaca yái Jesúsca.

Jesús asciende al cielo

⁶ Néeseté idècunitàacá nàwacáidáyacacawa Jesús yáapicha, yá apóstolnái náimaca nasutáca néemíawani:

—Wáiwacali, ¿siucatasica piwasàa wía romanonái ícha, wía judíoca, yéewacaténá píata icúaca wàasu cáli néeséeyéí? —náimaca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué iwàwacutá píaliacawa càiná èeri irìcucaalí Núaniri Dios imànìpinácué piri wawàsi. Abéerita Núaniri Dios yáaliéricawa. Càmita icàlida áibanái iríni càiná èeri irìcucaalípináni. Càmitacué iwàwacutá píaliacawa.

⁸ Quéwa Espíritu Santo iwàlùupínacué piwàwaliculéwa, yái yéeripínacuéca pichàiniwa chènuníséericawa, yéewanápínacué pla picàlidaca nuináwaná ìwali, ipíchanacué cáaluca piicáca wenáiwicanái. Càitacué nacái picàlidapíná nuináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená irìcu, Judea yàasu cáli néenibáa nacáíwa, Samaria yàasu cáli néenibáa nacái, nía nacái yàcalé déecubàanaméyéica, cháí èeri irìcu —íimaca nalí yái Jesúsca.

⁹ Idècanáamité càí íimaca, idècunitàacá naicáidaca irí, yá imichàacatéwa náicha chènuniré. Yá iwàlùacawa acalée yéewiré, càmita quirínama nadé naicácani.

¹⁰ Idècunitàacá Jesús imichàacawa, yá naicáidaca yáamísewa chènuniré. Yá pucháiba asianái cabalèenaméyéí ibàle namàacacaté níawawa apóstolnái iicáca nía.

¹¹ Yá náimaca apóstolnái irí:

—Píacué Galilea yàasu cáli néeséeyéica, ¿cánacué píbalùu piicáidaca chènuniré? Yái Jesús siùquéerica tàacáwa imichàacawa chènuniré pèewísecué,

yàanàpiná àniwa acalèe yèewíise càide iyúwa pidéénacué piicácáwa imichàacawa —náimaca níái ángelca.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹² Néeseté apóstolnái yèepùacawa dúli ínatáise, ípidenéchúa Olivos, olivo inàlimanáca. Yá nàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Uái dúli yáawinéechúacawa mawiénita Jerusalén iyacàlená ícha, batéwa abéeri kilómetro idècuni, càiride iyúwaté judíonái íiwitáise imàacáaná nèepunicawa sábadò írìcu nayamáidacatáicawa.

¹³ Nàanàacaté yàcalé néré, yá macáita nayamáacawa abéeri capíi imàdàaná írìcu iyéerica chènunibàa cáli ináni ícha. Once namanùbaca níái asianáica iwàluèyéicawa néré: Pedro, Juan nacái, Santiago nacái, Andrés nacái, Felipe nacái, Tomás nacái, Bartolomé nacái, Mateo nacái, Santiago nacái yái Alfeo írìca, Simón nacái, áibaalí ípidenéri Celote, Judas nacái, yái Santiago yéénásàirica.

¹⁴ Abédanamata náiwitáise náapichawáaca canánama nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha mamáalàacata, náapicha nacái abéenaméeyéi inanáica, María nacái, Jesús yáatúaca, Jesús yéénánái nacái.

¹⁵ Néenialité Pedro imicháa ibàlùacawa nàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, ciento veinte namanùbaca ìwacáidáyaquéeyéicawa néré. Yá íimaca nalí:

¹⁶ “Píacué nuénánáica, idéca ichàbawaca macáita càide iyúwa rey David itànaanáté Dios itàacái, Espíritu Santo inùmalicúise. Bàalutécáiná David itànàaca tàacáisi Judas Iscariotemi iináwaná ìwali, yái yéericatéwa náiwitápu níái úwinái íibèeyéicaté Jesús presocaténáté namànicani.

¹⁷ Yèepunicáinatéwa wáapicha, yái Judasmica. Iibaidacaté nacái Dios irí wáapicha”, íimaca yái Pedroca.

¹⁸ Sacerdote íiwacanánái iwèniacaté abéeri cáli Judas yàasu plata iyú yái nèericaté irí platamica imànírìcaté ìwalíise íbáyawanáwa. Imulacàacatéwa yái Judas íchéecamica, yá yúuwàacawa isubèriacawa ìwaliabàawa balánamá, iyapicúami imusúacawa ícha canánama.

¹⁹ Néese, Jerusalén iyacàlená mìnánái yéemlacaalíté Judasmi iyáaná, yá nàaca ípidená yái cálica Acéldama, ímáanáca natàacái iyú: “Írái yàalu”.

²⁰ Pedro itàanica nalí àniwa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pedro íimaca nalí: “Càité rey David itànàacaté tàacáisi Judas Iscariotemi ìwali cuyàluta Salmos írìcu. David íimacaté:

‘Máisapínaca icapèemica, canácata iyéeripiná icapèemi írìcu’,
càité David itànàaca. Itànàacaté àniwa:

‘Aiba wenáiwica àniwa íibaidapíná yáamirìcubàami’,
càité David itànàaca Salmos írìcu”, íimaca yái Pedroca.

²¹ Pedro idécanáamité icàlidaca nalíni Judasmi iináwaná ìwali, yá íimaca nalí àniwa: “Iyéeyéica wèewi níái asianáica yèepuníyíicatéwa wáapicha èeri imanùbaca idècunitàacá Wáiwacali Jesús iyaca wáapicha.

²² Yèepuníyíicawa wáapicha Juan íbautizácatáiseté Jesús àta Wáiwacali imichàacatalétatéwa wáicha chènuniré. Càide iyúwaté rey David itànaanáté tàacáisi íiméerica: ‘Aiba wenáiwica àniwa íibaidapíná yáamirìcubàami’, càita nacái iwàwacutá abéeri íibaidaca Dios írípíná wáapicha Judas yáamirìcubàami icàlidacaténá Jesús iináwaná ìwali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha”, íimaca yái Pedroca.

²³ Iná macáita Jesús yéewáidacaléca manùbéeyéi needáca nèwáisewa pucháiba asianái. Abéeri ípidená José, áibaalí ípidená Barsabás, áibaalí ípidená nacái Justo, máisibaca ípidená. Yá nacái yàacawéerináca ípidená Matías.

²⁴⁻²⁵ Yá macáita nasutáca níawawa Dios ícha macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wáiwacali, píacata yái yáaliérica macái wenàiwica íiwitáise. Píasáida walí càirínácaalí nénéa níái pucháiba asianáica piwàwéeri íbaidaca píri iyúwa apóstol Judas yáamirícubàami, yái Judas íbaidacalémica Judas yúuquéricaté íchawa íbáyawaná ìwalísewa, yàacaténátéwa yùuwichàacatalépinácawa, yái in-fierno”, náimaca nasutáca Dios.

²⁶ Néese, iyúwaté judío íiwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte púubanáméeyéi íba, náaliacaténátéwa càirínácaalí nénéa Dios yeedéericaté íbaidéeripináté Dios íri náapicha níái apóstolca. Yá needáca náicha Matías, íbaidéeripiná Dios íri náapicha. Yácata doce apóstol yéénaca, yái Matíasca.

2

La venida del Espíritu Santo

¹ Néenialíté judíonái namànicaté nàasu cultowa ípidenéerica Pentecostés, yá macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa abéeri capli írìcu.

² Yátaté néemíaca manuírì sànasi chènuníiséeri càide iyúwa wéemlaná cachàinírì cáuli isàna. Macáita yáawinéeyéicawa capli írìcu néemíaca yái sànasica.

³ Yá naicáca quichái nacáiri ipèrùa manùba càide iyúwa waicáaná quichái. Yá quichái ipèrùa iseríacawa náiwita ìwali náalimáwanama, macáita níái wenàiwicaca.

⁴ Yá Espíritu Santo iwàlùacawa nawàwaliculé canánama, icùacaténá náiwitáise. Yá nadàbaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise áiba cáli néeséeyéi itàacái iyú, yái tàacáisica càmirítécáwa nadé náalíaca natàaníca iyú, càide iyúwa Espíritu Santo imàacáaná nacàlidacani.

⁵ Néenialíté áibanái judío iyaca néeni Jerusalén iyacàlená írìcu, yàanèyéicaté macái cáli néese. Níái judíoca neebáidacaté Dios itàacái cáaliacáiri iyú.

⁶ Judíonái yéemíacanacáita yái sànasi chènuníiséerica, yá manùba nàwacáidáyacacawa capli néré. Néemíaca apóstolnái, áibanái nacái náapichéeyéica, nacàlidaca nalíni natàacái imanùbaca iyú. Macái wenàiwica yéemíaca itàacáywa. Náináidacawa manuísíwata néemíaca natàacáywa, níái manùbéeyéica judíoca yàanèyéicaté capli néré.

⁷ Yá judíonái nasutáca néemíawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná natàaníca watàacái imanùbaca iyú? Ewita Galilea yàasu cáli néeséeyéicáaníta níca canánama, càicáaníta natàaníca watàacái imanùbaca iyú.

⁸ ¿Càinásica yéewaná náalimá nacàlidacani watàacái iyú?

⁹ Manùba cáli néeséeyéi wía: Partia yàasu cáli, Media yàasu cáli nacái, Elam yàasu cáli nacái, Mesopotamia yàasu cáli nacái, Judea yàasu cáli nacái, Capadocia yàasu cáli nacái, Ponto yàasu cáli nacái, Asia yàasu cáli nacái,

¹⁰ Frigia yàasu cáli nacái, Panfilia yàasu cáli nacái, Egipto yàasu cáli nacái, Libia yàasu cáli néeséeyéi nacái, iyéeyéica mawiénita Cirene yàasu cáli írì, Roma iyacàlená minaná nacái ipáchiyéyica iyaca cháí,

¹¹ áibanái nacái judíosiwanái, áibanái nacái càmiyéyica judío iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa neebáidacaténá Dios itàacái iyúwa judíosiwanái, Creta yàasu cáli néeséeyéi nacái, Arabia yàasu cáli néeséeyéi nacái. Manùba cáli néeséeyéica

wía, quéwa macáita wáalimáwanama wéemíaca natàaníca watàacái iyú nacàlidaca ìwali yái Dios imànníníca cayábéeri íiwitáise cachàiníri iyúwa — náimaca nalíwáaca.

¹² Níái manùbéeyéi wenàiwicaca, càmitaté náalíawa càinácaalí iyú yéewaná apóstolnái càì natàaníca madécaná tàacáisi iyú yéewanápiná manùbéeyéi cáli néeséeyéi yéemíaca itàacáíwa. Nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Càináca yéewaná càì natàaníca? —náimaca nalíwáaca.

¹³ Abénaméeyéi quéwa naicáanícáita apóstolnái iquíniná meedá. Iná náimaca: —¡Càméeyéica nía meedá! —náimaca naicáaníca.

Discurso de Pedro

¹⁴ Néeseté Pedronái, níái docéeyéica imanùbaca apóstolca, namusúacawa manùbéeyéi yéewíse, níái ciento veinte namanùbaca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidacaténá manùbéeyéi wenàiwica íríní. Yá Pedro icàlidaca nalíni cachàiníri tàacáisi iyú. Íimaca nalí: “Píacué, nuénánái judíoca, macáitacué pía nacái Jerusalén iyacàlená mìnanáca, péemíacué cayábani yái nucàlidéeripínacuéca píriwa.

¹⁵ Piyúnáidacuéca nacámaca níái wenàiwicaca. ¡Càmíirita! Canácata icàméeri mapísái yáawanáitacáwa a las nueveta.

¹⁶ Néese Dios idéca ibànùca Espíritu Santo càide iyúwa profeta Joel icàlidáanáténi bàaluité, itànàanáté tàacáisi Dios inùmálicuíse nacái. Dios íimacaté:

¹⁷ ‘Mawíenicaalí yái èeri imáalàacatáipínáwa, yá nubànùapíná Espíritu Santo wenàiwicanái írì canánama, yàacawéeridacaténá nía; Iná yéewanápinacué péenibe nacàlidaca tàacáisi nunùmálicuíse; nubànùapíná tàacáisi ùculliyéi írì yéenáiwánási nacáiri iyú, béeyéi írì nacái náamacani írìcúsewa.

¹⁸ Néenialípiná nubànùca Espíritu Santo nùasu wenàiwicanái iwàwaliculéwa, yàacawéeridacaténá nía, aslanái, inanái nacái, yéewanápiná nacàlidaca tàacáisi nunùmálicuíse.

¹⁹ Capíraléeri cáli írìcuwa nùasáidapíná naicá wawàsi nacalùadéeripíná naicáca, ímata nacái cáliquéi—írái, quichái, acalèe nacáiri íisaca nacái.

²⁰ Yái èeri icamaláná catéeripínáwa, quéeri nacáíwa naiquéechúapíná quírawaca càide iyúwa waicáaná írái, ipíchawáise nùasu èeri máiní cayábéeri yàanáca, caiyéininéeri nacái.

²¹ Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica isutéeyéica yáawawa nuícha nuicáanápíná napualé, nuwasàapíná níawa nùasu yùuwichàacáisi íichawa’,

íimacaté yái Diosca, càité profeta Joel itànàacaté tàacáisi Dios inùmálicuíse.

²² “Iná péemíacué cayábani yái nucàlidéeripínacuéca píriwa, píacué israeli-taca: Píalíacuécawa machacàníri iyú càinácaalíté ìyáaná pèewibàa, yái Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeséerica. Dios idéca yáasáidacuéca píriní, píalíacaténáwa Jesús iwali, abéeri Dios néeséericani, yái Jesúsca. Dios imàacacaté Jesús imánca máiníri cayábanaméeri wawàsi, càmíríca wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténacué píri Dios ibànùacani.

²³ Ewitacué píalíacáanítatéwa ìwali Dios néeséericani, càicáanítacué píibàacaténí, pínúacaténáni. Quéwa bàaluitésíwa Dios ínáidacatéwa imàacáanápíná áiba wenàiwica iyúudàacuéca píibàaca Jesús presoíri iyú, yéewanápinacué píimàacaca báawanaméeyéi aslanái itàtàacani cruz iwali.

24 Quéwa Dios iwasaacaté Jesús yéetácáisi ícha, yáté imichàidaca Jesús yéetácáisi ícha càmicáiná yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.

25 Yáté rey David icàlidacaté tàacáisi Jesús iwali Dios inùmaliçuise. Jesús ímacaté Dios irí:

‘Nucuèriná Dios, núalíacawa piyáanápíná núapicha càiripináta, placawéeridaca nacáí núa. Iná canácata yáaliméeri imàacaca nucalíacawa pícha, pía Nucuèriná Diosca.

26 Iná yéewa casímáica nuwàwa, yásí nucántàa nacáí casímáiri iyú. Yá máini manuíca nuínáidapínacawa nuwàwawa píwali,

27 càmicáiná pimàacapíná núa càliculli írìcu. Càmita nacáí pimàacapíná ibadácawa yáí nuináca, núa píasu wenàiwicaca mabáyawanéerica.

28 Pidéca pimàacaca cáuca núa, yá nuyanídapínacawa nüyacaalípináta píapicha’, ímacaté yáí Jesúsca, càité David itànàaca Jesús itàacái.

29 “Píacué nuénánáica, macáitacué wáalíacawa wàawirimi rey David yéetacatéwa, yáté nabállacani. Siúcade macáita wía judíoca wáalíacawa alénacaalí David yáasu càliculími iyaca cháí wèewibàa.

30 Profetacaté yáí rey Davidmíca, yá yáalíacatéwa nacáí Dios imànicaté wawàsi David yáapicha cámiétacanéeri iyú imàacáanápínaté rey David itaquérinámi icúaca israelitanáí David yáamiricubàami.

31 David icàlidacaté yáí tàacáisi Dios inùmaliçuise, càide iyúwa David idéca nacáicaalí íicáca macáita yáí ichàbáanápínacawa. Iná yéewa rey David icàlidacaté tàacáisi ímérica Mesías icáucáanápínatéwa, yáí israelita icuèrinápínáca. David ímacaté nacáí Mesías càminápínaté iyamáawa càliculli írìcu, càminápínaté nacáí íinámi ibadàwa.

32 Yáí Jesúsca, Dios idéca icáucàidacani, yá nacáí macáí wía, wadéca waicáca cáucani.

33 Dios idéca imichàidaca Jesús chènuniré, imàaca nacáí yáawinacawa yéewápuwáise Dios irí, icuacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré. Yá càide iyúwaté Jesús icàlidáaná walíni, Wáaniri Dios idéca imàacaca Jesús ibànúaca walí Espíritu Santo. Siúca èeri pidécuéca péemíaca, piicáca nacáí càinácaalí iyú Espíritu Santo icúaca wenàiwicanáí íiwitáise.

34 Wáalíacawa Mesíascani yáí Jesúsca, Dios ibànueripínacaté icuacaténá wía, yácáiná rey David càmitaté imichàawa chènuniré icáuca yáapichawa, quéwa David icàlidacaté tàacáisi Mesías iwali Dios inùmaliçuise. David ímacaté: ‘Wacuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picuacaténá núapicha macáita,

35 idècunitàacá numawèniadaca pícha macáí piùwidenáíwa, íimaca yáí Diosca’, càité David ímaca.

36 “Píacué macáí Israel itaquénánámica, iwàwacutácué píalíacawa báisíiricani: Yáí Jesúsca, pinuéricatécué cruz iwali, yácata Dios imàaquéerica Wáiwacalipíná, Mesías nacáí, yáí wacuèrinápínáca, wía judíoca”, íimaca yáí Pedroca.

37 Néese níái wenàiwica iwacáidáyaquéeyéicawa néré, néemíacáiná Pedro yáasu tàacáisi, iná máini achúmaca nawàwa nabáyawaná iwaliwa. Yá nasutáca néemíawa Pedro, apóstolnái nacáí. Yá náimaca nalí:

—Píacué wéenanáica, ¿càinásiica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

38 Néese Pedro ímaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná. Pibautizácué nacáíwa Jesucristo íipidená iwali píasaídacaténácué peebáidaca itàacái. Yásí Dios imàacacué

iwàwawa pibáyawaná ícha. Ibànùpinácué pírí Espíritu Santo icùcaténácué plíwítáise.

³⁹ Yáí Espíritu Santoca, Dios iwàwéericuéca yàaca pírí, péenibe irí nacái, nalí nacái macáita iyéeyéica déeculé, yácáiná Dios ibànùpiná Espíritu Santo nalí canánama, cawínácaalí Wacuèriná Dios iwàwéeyéica imáidaca yàasunáipináwa —ímaca yáí Pedroca.

⁴⁰ Càita Pedro icàlidaca nalíni déecuírí iyú, yàalàa nacái nía. Ímaca nalí: —Píwènúadacué plíwítáisewa ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía náapicha náí cabáyawanéeyéi wenàiwicaca —ímaca yáí Pedroca.

⁴¹ Ináté náíi yeebáidéeyéicaté Pedro yàasu tàacáisi, nabautizácawa. Tres mil namanúbaca náíi yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái yáté èerica.

⁴² Nàwacáidáyacacawa náapicha áibanáí yeebáidéeyéica néemlìcaténá apóstolnái yéewáidáaná nía. Yá macáita neebáidaca cachàiniwaca. Abédanamata nacái náiwítáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa. Nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha, nawacùcaténá nàwaliwáaca pan, yáí Santa Cenaca, nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná.

La vida de los primeros cristianos

⁴³ Néeseté apóstolnái ichùnìaca yàacawa manùbéeyéi cáuláiquéeyéi Dios líwítáise iyú. Dios imàaca nacái namànica manùba cachàinìiri iyú càmlìri wenàiwica idé imànica. Iná Jerusalén iyacàlená mìnánái cáaluca nawàwa nàináidacàwacawa canánama.

⁴⁴ Macáita náíi yeebáidéeyéica Jesús itàacái, abédanamata náiwítáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa.

⁴⁵ Yá nawéndaca nàasuwa càinácaalí nadènièrica nawacùcaténá iwènináami catúlécaneeyéi irí yeebáidéeyéica Jesús.

⁴⁶ Eeri imanúbaca nàwacáidáyacacawa templo iriculé nàacaténá Dios irí cayábèeri. Nàwacáidáyaca nacáíwa nacapèe iriculéwa nawacùcaténá nàwaliwáaca pan, yáí Santa Cenaca nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná. Yá nayáaca nayáacaléwa náapichawáaca casímáiri iyú nawàwalicúsewa.

⁴⁷ Jerusalén iyacàlená mìnánái cáimiétaquèeri iyú naicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Eeri imanúbaca Wáiwacali iwasàaca áibanáí wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha néenánáicaténá nía, náíi yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

3

Un cojo es sanado

¹ Aiba èerité Pedro, Juan nacái nàacawa templo néré a las trescatáica táicalé càide iyúwa judío líwítáise iyáaná nasutáca níawawa Dios ícha èeri imanúbaca.

² Macái èeri imanúbaca iyacaté néré abèeri asialì éeruírí yàabàli, quéwa yáta imusúanátawa. Eeri imanúbaca áibanáí itècani templo inùma nérépiná, yáí templo inùma lípidenacatáica Hermosa. Néré isutáca plata wenàiwicanáí ícha, náíi iwàluèyécawa templo iriculé. Isutáca náicha plata iwèniacaténá iyáapináwa.

³ Ícáca Pedro, Juan nacái iwàluèyéiwa templo iriculépiná, yá isutáca náicha plata.

⁴ Idècunitàacá isutáca náicha plata, yá naicáidaca irí. Pedro ímaca irí: —Píicáida walí —ímaca yáí Pedroca.

⁵ Yáí asìali éeruúri yàabàli iicáidaca nalí machacànita, iyúunáidacáiná nàapináca irí plata.

⁶ Quéwa Pedro ímaca irí:

—Canáca nulí plata, orocáaníta canácata nulíni. Numànica piriwa yáí núaliméerica numànica. Núumaca pirí Jesucristo Nazaret iyacàlená néeséeri inùmalicúise, yáí ichàiniadéerica núa, nuchùnìacaténá pía, pimichàawa piipíná —ímaca yáí Pedroca.

⁷ Yá Pedro íbàaca asìali icáapi yéewápuwáiséeri, yá Pedro imichàidaca ibàlùawa yáí asìalica. Idècunitàacá imichàacawa yáí asìalica, yáta cachàinica yàabàli.

⁸ Yá ipisia ibàlùacawa. Yá idàbaca lìpinaca. Iwàlùacawa Pedronáí yáapicha templo iriculé, ipisianíca nacáí yàacawa, yàaca Dios irí cayábéeri néeninamata.

⁹ Macáita wenàiwica ìyeyéica templo irícu naicáca lìpináaníca. Néemiá nacáí itàicáí yàaca Dios irí cayábéeri.

¹⁰ Náináidacawa manuúsiwata naicáidaca irí, cáalu nacáí nánáidacawa nawàwawa ìwali, yáí asìali ichàbàanácawa, náalíacáinátéwa Dios íwítáise ìyaca néré, náalíacáiná naicácani yáí asìalica, náalíacáiná nacáíwa ìwali yáawinánáirimicawa isutáca náicha plata templo inùma néré ìpidenácátáica Hermosa.

Discurso de Pedro en el Pórtico de Salomón

¹¹ Yáí asìali éeruúricaté yàabàlimi, ichùnìericatéwa, càmita iwàwa nàacawa ìicha yáí Pedroca, Juan nacáí. Nabàlùacawa abéeri imàdàaná néeni templo irícuúri. Yáí imàdàanáca ìpidenácaté Pórtico de Salomón. Madécaná wenàiwica nánáidacawa manuúsiwata néemiaca Pedronáí iináwaná, íná naplacawa néré naicácáténá nía.

¹² Néese Pedro iicácáiná nàwacáidáyacacawa, yá ímaca nalí: “¿Cánásicué máini piínáidacawa manuúsiwata piicáidaca walí, píacué israelitaca? Picácué piínáidawa wadéca wachùnìaca yáí asìalica wáiwítáise iyúwa meedáta. ¡Càmírita! Càmita nacáí wadé wamàacaca lìpinaca ìwallíse yáí wamànínáca culto Dios irí.

¹³ Achúmatàacáwa nucàlidacué piriwani càinácaalí yéewaná lìpinaca. Péemiacué cayába quéechacáwa: Wacuèriná Dios, yáí Dios wàawirináimi Abraham, Isaac nacáí, Jacob nacáí nèericaté icàaluíná, yácata imàaquéerica Jesús iyaca cáimiétacanéeri iyú náicha canánama, íbaidéerica Dios irípiná. Yáí Jesúsca presocatécué pimànicani, pimàacacáténaté càmiyéí judío inúacani, níái icuèyéica wàasu cáli. Néeseté gobernador Pilato iwàwacaalíté iwasàaca Jesús, yá pitàanícátécué báawéeri iyú Jesús ìwali, íná càmitatécué pimàaca Pilato iwasàacani.

¹⁴ Càmitacué pisutá Pilato iwasàanápínáténi, yáí Jesús mabáyawanéerica imànìirica càide iyúwa Dios ichùullaná. Néeseté pisutácuéca Pilato ìicha iwasàanápínátécué pirí abéeri inuéricaté wenàiwica.

¹⁵ Càita pinúacátécué yáí yéerica wacáuca càmiíri imáalàawa. Quéwa Dios imichàidacaténi yéetácáisi ìicha. Wía nacáí, wadéca waicáca cáucani, yáí Jesúsca.

¹⁶ Siúcade yáí asìali piiquéericuéca cháí, píaliéricué nacáí piicáca, idéca ichùnìacawa cachàinícaténáni Jesús ìpidená ìwali, lìpinacáténá, yeebáidacáiná Jesús itàacáí. Dios idéca imàacaca wachùnìacani cayába, càide iyúwa píicánácué macáitani, weebáidacáiná Jesús itàacáí.

17 “Píacué nuénánáica, núalíacuécawa pìwali, píwacanáái nacái pinúacaalítécué Jesús, càmitacué báisiri iyú píalíacawa cawinácaalí yái pinuéricatécuéca.

18 Quéwa Dios imàacacatécué pimànica càide iyúwaté yàasu profetanái canánama nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise iwali yái yàasu Mesíasca. Náimacaté iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca.

19 Iná, píwènúacuéwa Dios irí àniwa, píwènúadacué nacái píiwitáisewa Dios irípiná yéewacaténácué imàacaca iwàwawa píbáyawaná ícha. Píwènúadacaalícué píiwitáisewa píbáyawaná íchawa caquialéta, yá cawàwanáta Wacuèriná Dios imàacapínácué piyaca matuìbanáiri iyú.

20 Píwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná yéewanápinácué Dios ibànùaca pìatalé Jesús, yái Mesíasca. Bàaluité Dios ínáidacawa imàacáanápínácué picuèrinápinácani, píacué israelitaca.

21 Quéwa iwàwacutá Jesucristo iyamáacawa chènuniré àta Dios ichùnicataléta macái wawàsi càide iyúwaté profetanái ímáaná Dios inùmalicuise, níái Dios yàasu profetaca íbaidéeyéicaté Dios irípiná bàaluité èeri.

22 Càité profeta Moisés ímaca wàawirináimi irí: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapínácué píri profeta péenátacuéwa, nuíwitáise nacáirica. Peebáidacué macáita càide iyúwa ichùullaná pimànica.

23 Macái cawinácaalí càmiyéica yeebáida iyúwa yái profetaca ichùullanápiná, Dios yùuwichàidapíná níawa càiripínáta’, ímacaté yái Moisésca.

24 “Yá macáita profetanái, yái Samuel, nía nacái profetanái Samuel yáamíisàna nacàlidacaté Mesías yéenáiwana íwalipínaté.

25 Profetanái nacàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicuise íméericaté Dios ibànùanápínácué pìatalé picuèrinápiná. Siùca idéca ibànùacuéca pìataléni càide iyúwaté ímáaná. Dios imànicaté wawàsi cáimiétacanèeri iyú wàawirináimi yáapicha imànínápínácué píri cayábèeri, píacué nataquénáinámica. Siùcade idéca imànicuécaca píri cayábèeri càide iyúwaté ímáaná. Yácáiná Dios ímacaté wàawirimi Abraham irí: ‘Pitaquénáinámi íwalíse numànipiná cayábèeriwa macái èeri minaná irí’, càité ímaca yái Diosca.

26 Idécanáamité Dios imichàidaca Iriwa yéetácáisi ícha, yá ibànùaca wía wacàlidacaténácué píri iináwaná iwali quéechatécáwa, imànicaténácué píri cayábèeri, píacué israelitaca, yéewanápiná macáitacué píwènúadaca píiwitáisewa píbáyawaná íchawa”, ímaca yái Pedroca.

4

Pedro y Juan ante las autoridades

1 Idécunitàacá Pedro, Juan nacái nacàlidaca yái tàacáisi wenàiwicanái irí, yá sacerdotenái nàanàca néré, yá nacái úwi íiwacalíná, níái úwi icuèyéica templo, abènaméyèi saduceo nàanàca náapicha nacái.

2 Calúaca nía yácáiná Pedro, Juan nacái néewáidaca wenàiwicanái tàacáisi iyú ímérica Dios idéca yásáidaca báisiri iyú icáucaidáanápíná yéetéyèimiwa, Dios icáucaidacáináte Jesús.

3 Yá úwinái náibàaca nía, presoca namànica Pedro, Juan nacái. Namàacaca nía presoíyéi ibànalicu, máinicáiná catáca yàacawa, íná namàacaca nía néré táiyápinama.

⁴ Quéwa manùbèeyéi néená yéemièyécaté Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidaca Jesús itàacái. Macáita níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái batéwa cinco mil namanùbaca níawami aslanáita. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái yeebáidéeyéica Jesús.

⁵ Néese mapisáináami àniwa, judío íiwacanánái sacerdotenái, judío icuèrinánái béeyéi nacái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu nàwacáidáyacacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

⁶ Iyacaté néré náiwacanánái yèewi Anás, yái sacerdote íiwacalináca. Nàyaca néré áibanái sacerdote nacái: Caifás, Juan nacái, Alejandro nacái, áibanái nacái sacerdote íiwacanánái yéenanáisiwa macáita.

⁷ Néese nachùullaca natéca nàatalé Pedro, Juan nacái. Yá namàacaca Pedronái nabàlùacawa nàacuèsemi. Yá nasutáca néemlawa Pedronái. Náimaca Pedronái iri:

—¿Cawiná íiwitáise iyú pidécué càì pimànica? ¿Cawinácué ichùulla pimànica càiri wawàsi? —náimaca.

⁸ Néese Espíritu Santo icùaca Pedro íiwitáise. Yá icàlidaca nalíni:

—Píacué nuénánái judío íiwacanánáica, wacuèrinánái béeyéica nacái:

⁹ Pidécuéca pisutáca péemlawa wía ìwali yái wamànináca cayábèeri cáuláiquéeri írì, píalíacaténácuéwa càinácaalí yéewaná asìali ichùnìacawa.

¹⁰ Uwé, wacàlidacae piríni yéewanápiná macáita Israel itaquénánámi náalíacawa. Yái asialica iyéerica cháì macáita wenàiwicanái yàacuèsemi, idéca ichùnìacawa Jesucristo Nazaret ìyacàlená néesèeri ìpidená ìwali, Jesús ichùullacáiná wachùnìacani, yái Mesíasca Dios ibànùerica walí wacuèrinápináca, wía judíoca. Pinúacatécué Jesús cruz ìwali, quéwa Dios icáucàidacatèni.

¹¹ Píacué nuénánáica israelita íiwacanánáica, báawacatécué piicáca Jesús, piyúunáidacáinácué canáca iwèni, quéwa Dios idéca imàacaca máini cachàiníri náicha canánama, yái Jesúsca. Péemiacué comparación: Càicuéca piade iyúwa wenàiwica imàníyéica íba icapèená. Nayúunáidaca báawaca abèeri íba, íná náucaca náichawani. Néese yái íbaca máini iwàwacutácawa capii irípiná áiba íba íicha canánama. Càita nacái Dios idéca imàacaca máiníri cáimiétacanáca náicha canánama yái Jesúsca, éwitacué piyúunáidacáaníta canáca iwèni.

¹² Canácata áiba Jesús íicha yáalimèeri iwasaaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, canácáiná áiba Jesús íicha cháì èri iricu Dios imàaquèeri iwasaaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha —ímaca yái Pedroca.

¹³ Idécanáami náiwacanánái yéemiaca Pedro, Juan nacái nacàlidáaná macàaluíninátani Jesús iináwaná ìwali, yá náiwacanánái nánáidacawa manuísíwata néemiaca Pedronái itàanáca cáalíacáiri iyú, níacáiná náiwacanánái náalíacawa càmitaté Pedronái yéewáidawa judionái yàasu escuela iricu, íbaidéeyéica meedá nía nacái. Yá nawàwalica Pedronái nèepunicatéwa Jesús yáapicha.

¹⁴ Yái éeruicaté yàabàlimi nacái ichùnìèricatéwa ibàlùacawa néré náapicha, íná judío íiwacanánái càmitaté náalimá natàanáca báawèeri iyú Pedronái ìwali.

¹⁵ Néeseté níai iwacáidáyaquèyèicawa nachùullaca úwinái namusúadaca Pedronái méetàucuta náicha achúmáanata. Yá namusúadaca Pedronái. Néese sacerdotenái natàanáca náapichawáaca Pedronái ìwali.

¹⁶ Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinápínásica wamàni nalí, níara aslanáica? Macáita Jerusalén iyacàlená mìnánái náaliacawa nadéca namànica yái càmlíríca wenàiwica idé imànica. Iná càmita yéewa wáimaca càmitasa namàni càiri wawàsi.

¹⁷ Quéwa iwàwacutácué wàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca siúcáisede Jesúsmi iináwaná iwali, ipíchaná macái wenàiwica nacàlidaca nalíwáaca mamàalàacata asiali iináwaná iwali, yái éeruicáté yàabàlimi nachùnièrica —náimaca.

¹⁸ Néese namáidaca Pedronái àniwa. Yá nàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca Jesús iináwaná iwali, ipíchaná nacái néeswáidaca wenàiwica Jesús iwali.

¹⁹ Quéwa Pedro, Juan nacái náimaca nalí:

—Wadéca wáináidacawa wamàninápíná càide iyúwa Dios ichùulianá wía. Néese píaliacuécawa càmita wadé weebáidacuéca pitàacái Dios itàacái fícha.

²⁰ Càmita yéewa masànaca wía. Iwàwacutá wacàlidaca iwali yái waiquéerica, wéemièri nacái —náimaca níái Pedronáica.

²¹ Néese náiwacanánái nàalàaca nía cachàiníri iyú, nabáuliaca nàuwichàidáanápíná Pedronái càmicaalí namàni càide iyúwa nachùulianá nía. Néese namàacaca Pedronái namusúacawa náicha. Càmita náalimá nàuwichàidaca Pedronái yácáiná macái wenàiwica yàaca Dios irí cayábéeri iwali yái asiali ichùnlánacawa.

²² Yái asiali ichùnièricátéwa Dios íiwitáise iyú idènlacaté cuarenta camuí ichàbanfise.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Néeseté Pedro, Juan nacái idécanáamité nàacawa náicha, yá nàacawa nàwacáidáyacacawa nàacawéeyéiná yáapichawa. Pedronái icàlidaca nalí macáita yái sacerdote íiwacanánái íimánacaté, nía nacái judío icuèrinánái béeyéica.

²⁴ Néemiacanáami, yá macáita nasutáca níawawa Dios fícha abédanamata macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, piacata yái imàníricaté capíraléeri cáli, chá nacái éeriquéi, manuiri úni nacái, canánama wawàsi nacái íyéerica.

²⁵ Pía Wacuèriná Diosca, bàaluité Espíritu Santo icùaca plasu wenàiwica rey David íiwitáise, yáara wàawirimica, yéewacaténáté icàlidaca tàacáisi pinùmalcuíse. David íimacaté:

‘Canápináta meedá càmlíyeyí israelita namànica ùwicái Dios íipunita.

Canápináta meedá israelitanái nàináidacawa namàninápíná ùwicái, càmicáiná náalimá namawèniadaca náichawa Dios.

²⁶ Aibanái èeri mìnánái icuèrinánái, náiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa namànicaténá ùwicái Wacuèriná Dios íipunita, íipunita nacái yái Dios yàasu Mesíasca, Dios ibànuèripínaca icùacaténá israelitanái’,
càité íimaca yái Davidca.

²⁷ “Báisita macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profeta rey David itànaanáté tàacáisi Dios inùmalcuíse: rey Herodes, gobernador Poncio Pilato nacái nàwacáidáyacacawa cháí Jerusalén iyacàlená irícu náapicha níái càmlíyeyíca israelita, israelitanái nacái, nanúacaténá Píri Jesús, plasu wenàiwica mabáyawanéerica, yái Mesíasca pibànuèricaté icùacaténá israelitanái.

²⁸ Càité namànica macáita càide iyúwaté pínáidáanáwa iwàwacutáanápínaté ichàbacawa.

²⁹ Siúcade pía Wacuèriná Diosca, péemla natàacái yái nabáulianáca nàuwichàidáanápíná wía. Píchàiniada wía, wía plasu wenàiwicaca

wacàlidacaténá pitàacái mamáalàacata, macàaluínínatani nacái yái Jesús iináwanáca.

³⁰ Pimàaca wachùnìaca cáuláiquéeyéi pichàini iyúwa. Pimàaca nacái wamànica yái camìlica wenàiwica idé imànica Jesús ípidená ìwali weebáidacáiná yái Pìiri Jesús mabáyawanéerica, íbaidéerica nacái píripíná”, còi nasutáca níawawa Dios íicha.

³¹ Néeseté idécanáami nasutáca níawawa Dios íicha, yá icusúacawa yái capìica nàwacáidacàaluca, yá Espíritu Santo icùaca náiwitáise macáita. Yá cachàinica nawàwa, nacàlidaca Dios itàacái macàaluínínáta.

Todas las cosas eran de todos

³² Abédanamata náiwitáise náapichawáaca níái manùba wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Canácata nénéa imáisanieri yàasuwa áibanái íicha, áibanái imáapùacaalíté wawàsi.

³³ Apóstolnái nacái namànicaté madécaná Dios ichàini iyú, mamáalàacata nacàlidaca nacái Wáiwacali Jesús iináwaná ìwali icáucàcatéwa. Yá Dios imànica cayábéeri nalí macáita manuúsiwata.

³⁴⁻³⁵ Canácata nèewi áiba imáapuèri wawàsi, níacáiná cawinácaalí idènièyéicaté bànacalé yàaluná, capìi nacái, nawéndaca nía, yá natéca iwènináami apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái nawacùaca iwènináami catúulécanéeyéi irí, àta càisimalénácaalí namáapuèrica.

³⁶ Càité iyaca nèewi abèeri levita ípidenéerica José, íbaidéericaté Dios yàasu templo írìca, abèeri Chipre yàasu iwàwata néeséeri. Apóstolnái nàacaté nacái ípidená Bernabé. (Yái ípidená Bernabé íimánáca: “Yái asiali ichàiniadéerica wawàwa” íimánáca).

³⁷ Yái Bernabé idèniacaté bànacalé yàaluná, yá iwéndacani. Yá itéca iwènináami apóstolnái yàatalé nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

5

El pecado de Ananías y Safira

¹ Quéwa, iyacaté áiba asiali ípidenéericaté Ananías, yàacawéetúa nacái ípidenéechúa Safira. Náináidacawa nawéndaanápiná bànacalé yàaluná, yá nawéndacani.

² Yái asiali yeedáca iríwa iwènináami yéená, yá itéca nacái yéená apóstolnái yàatalé, yá imàacaca nalíni nawacùacaténáni catúulécanéeyéi irí, icàlidaca nacái nalíni idécasa imàacaca macáita iwènináami. Yàacawéetúa nacái úalíacawa ìwali ùacawéeri yeedáanáca iríwa yéená.

³ Néese Pedro íimaca irí:

—Ananías, ¿cáná pimàaca Satanás ichùuliaca píiwitáise pimànicaténá pichìwawa Espíritu Santo irí? Pidéca picàlidaca walí piináwanáwa pitécasa wàatalé macáita iwènináami, quéwa pidéca peedáca píriwa iwènináami yéená yái piwéndéerica plasu cálimicawa.

⁴ Yáara bànacalé yàalunámica plásusíwataté, càmítaté iwàwacutá piwéndacani, càmicaalí còi piwàwa. Néese pidécanáamité piwéndacani, yáté plásusíwata yái iwèninámica. Càmítaté iwàwacutá pimàaca macáitani ofrenda iyú càmicaalí còi piwàwatá. ¿Cáná yéewa piináidacawa pimànica yái báawéerica? Càmítaté pimàni pichìwawa abéta wenàiwicanái íríta, néese pidéca pimànica pichìwawa Dios irí nacái —íimaca yái Pedroca.

⁵ Yéemiacanacáitani, yáta Ananías yéetácawa ibàlùacawa, yá ichéecami yúuwàacawa. Macáita yéemièyéica iináwaná yéetáanáwa, yá cáaluca nía macáita manuísíwata.

⁶ Néese abénaméeyéi ùuculiyéi yàanàaca, yá néepùaca ichéecami wáluma iyú. Yá natéca nabàllawani.

⁷ Máiisiba hora idénáami, yá Ananías yàacawéetúami ùanàaca uwàlùacawa néré nàwacáidacàalu iriculé. Cà míchúaca yáalláwa yái ichàbàanácawa.

⁸ Néese Pedro isutáca yéemiáwa úa:

—Picàlida nulíni, ¿piwéndacalítécué yáara bànacalé yàaluná, peedátésicué yái iwèninámica picàlidéerimicué walíni? —ímaca yái Pedroca. Yá úumaca irí:

—Báísita, wadéca wamàacaca ofrenda iyú macáita yái iwèninámica weedéerica —úumaca.

⁹ Néese Pedro ímaca ulí:

—¿Cánacué yéewa abédanamata píiwitáise píapichawáaca píalimáidáanápínacué piicáwa Espiritu Santo, yái Wáiwacali ibànuèrica walí? Aca néese níara siùquéeyéica tàacáwa yàaca ibàllaca placawéerimi. Siùca nacáide natépiná nabàllawa pía —ímaca yái Pedroca.

¹⁰ Yáta uetácawa ubàlùacawa, yá uchéecami yúuwàacawa Pedro yàabàli idaní. Nawàlùacawa néré níai ùuculiyéica, yá nàanàaca uchéecami. Yá natéca nabàllawa úa ùacawéerimi idaníbàwa.

¹¹ Néese macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita nacái áibanái yéemièyéica yái ichàbàanácawa, yá cáaluca nía manuísíwata.

Muchos milagros y señales

¹² Apóstolnái namànicaté nàacawa madécaná cayábéeri wawàsi wenàiwicanái irí, Dios íiwitáise iyú. Nàwacáidáyacacawa abéeri imàdàaná iriculé templo iricuírca. Yái imàdàanáca ípidenácaté Pórtico de Salomón.

¹³ Abénaméeyéi cáaluca nèepunicawa apóstolnái yáapicha. Aibanái wenàiwica cayábaca naicáca apóstolnái cáimiétaquéeri iyú.

¹⁴ Manùbéeyéi wenàiwica neebáidacaté Wáiwacali itàacái, asianái, inanái nacái manùbéeyéi.

¹⁵ Iná nèepunída nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulcubàa. Néese náawináidaca cáuláiquéeyéi yàalubáisi íinata, naliadaca nacái nía cusíduma nacáiri íinata. Nacúaca Pedro ichàbàcawa néenibàa, imàacacaténá icáapiwa nàwali, càmicaalí nacái Pedro itàaná ichàbawa nàwalíse, yéewacaténáté uláicái ichàbàcawa náicha.

¹⁶ Manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca ìyéeyéica mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí, natéca nacái néenánáwa cáuláiquéeyéi, nía nacái wenàiwica demonio yùuwichàidéeyéica. Yá macáita cáuláiquéeyéi nachùnìacawa.

Pedro y Juan perseguidos

¹⁷ Néeseté sacerdote iwacaliná, nía nacái saduceo yéenáca ìyéeyéica yáapicha, calúaca naicáca apóstolnái, cayàbacáiná wenàiwica naicáca apóstolnái sacerdotenái íicha.

¹⁸ Yá sacerdotenái náibàaca apóstolnái, yá náucaca nía presoíyéi ibànaliculé.

¹⁹ Táiypita quéwa Wáiwacali yàasu ángel yàanàaca yàacúaca presoíyéi ibàna inùma. Yá ímusúadaca nía néese. Yá ángel ímaca nalí:

²⁰ “Placuéwa templo iriculé. Picàlidacué wenàiwicanái íríni yái tàacáisica íiméerica Wáiwacali íwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha”, ímaca nalí yái ángelca.

²¹ Idécanaami néemlacani, yá nawàlùacawa templo iriculé mapisáita. Yá nadábaca néewáidaca wenàiwicanái iyéeyéica néeni. Idècunitàacá nàyaca néré, néese sacerdote íiwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica nàanàaca templo néré, áiba imàdàaná iriculé quéwa. Yá nàwacáidaca Junta Suprema, níai israelita íiwacanánáica macáita. Yá nachùullaca úwinái yàaca yeedáca apóstolnái presoíyéi ibàna iricuése, natécatená nía sacerdotenái yàatalépiná.

²² Uwináita quéwa nàanàaca presoíyéi ibàna néré, yá canáca néeni níai apóstolca. Yá úwinái yèepùa icàlidaca náiwacanánái iríwani.

²³ Uwinái íimaca nalí:

—Wàanàaca presoíyéi ibàna ibàlièricawa cayába yái inùmaca. Níai úwi nacùaca cayábani, yái inùmaca. Quéwa, wàacùaca waicáwa presoíyéi ibàna inùmaca, yá canáca iyéeri iricu —náimaca níai úwica.

²⁴ Idécanaami néemlacani, néese sacerdote íiwacaliná, úwi íiwacaliná nacái, níai úwi icuèyéica templo, nía nacái sacerdote íiwacanánáica, càmita nàalimá nàalíacawa íwali cànàcaalí íimáná, yá nasutáca néemlawa níawáaca cànàcaalísica apóstolnái iyáaná.

²⁵ Néese áiba asiali yàanàaca. Yá íimaca nalí:

—Níara aslanáica pibàlièyecatécué presoíyéi ibànalícu, nabàlùacawa áiba imàdàaná iricu, cháí templo iricuíríca. Néewáidaca nàyaca wenàiwica templo iricu —íimaca.

²⁶ Néese úwi íiwacaliná yàacawa úwinái yáapicha. Yá yeedáca níai apóstolca. Càmita quéwa inúadáida nía, cáalucáiná úwinái íicáca wenàiwica, ípíchaná wenàiwica nanúaca úwinái íba iyú.

²⁷ Natéca apóstolnái Junta Suprema yàatalé. Néese sacerdote íiwacaliná íimaca apóstolnái irí:

²⁸ —Wadéca wachùullacuéca pia machacànita cachàiníri iyú càmíinápiná quirinama péewáidaca wenàiwicanái íwali yáara asialimica Jesúsca. Quéwa pidécuéca péewáidaca Jerusalén iyacàlená mìnánái canánama. Piwàwacué nacái picháawàaca waináwaná íwali cabáyawanácasa wía íwalíise yái yéetáanácawa, yáara asialimica —íimaca nalí.

²⁹ Quéwa Pedro, apóstolnái yáapichéeyéi nacái náimaca sacerdotenái irí:

—Iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái, éwita wenàiwicanái ichùullacáaníta càmíinápiná cài wamàni.

³⁰ Wàawirináimi yàacaté Dios icàaluíná, yái Dios imichàidéricaté Jesús yéetácáisi íicha, yái Jesús pinuéricatécué cruz íwali.

³¹ Quéwa Dios idéca imàacaca Jesús wacuèrinápiná, yéewanápiná Jesús icúaca wenàiwicanái canánama. Dios imàacaca Jesús Wáiwacalipiná, wía Israel itaquénáinámica. Dios nacái imàacaca Jesús iwasàca wía Dios yàasu yùuwicháacáisi íicha, yéewanápiná wawènúadaca wáiwitáisewa wabáyawaná íichawa, Dios imàacacatená iwàwawa wabáyawaná íicha.

³² Wáalíacawa báisírícani yái tàacáisica, wacàlida nacái wenàiwicanái iríni, waicácáináni watuí iyúwa, yái Jesús, imichèericatéwa yéetácáisi íicha. Wacàlida íwali yái waiquéerica. Espíritu Santo nacái íicacaté macáita yái ichàbàanácátéwa, íná yéewa wacàlidacani Espíritu Santo inùmaliçuése, yái Espíritu Santoca Dios ibànuèrica walí canánama, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái —íimaca nalí yái Pedroca.

³³ Néese, idécanaami judío íiwacanánái néemlacani, yái Pedro itàacáica, yá calúaca nía. Nawàwa nanúaca Pedronái.

³⁴ Iyacaté quéwa judío íiwacanánái yèewi áiba aslali fariseonái yéená, ípidenéericaté Gamaliel. Yéewáidéeri wenáiwicanái Dios itàacái iyú, profeta Moisés itànèericaté. Cáimiétacanéeri yái Gamalielca. Yá imichàa ibàlùacawa. Yá ichùuliaca úwinái namusúadaca náichawa níái apóstolca achúmáanata. Yá úwinái imusúadaca apóstolnái.

³⁵ Néese, Gamaliel íimaca judío íiwacanánái irí:

—Piacué nuénánáica Israel itaquénáinámica. Péemiacué cayába. Cayábacué, píináidacuéwa cayába ìwali quéechacáwa, yái píináidéericuéca pimàníinápíná nali, níara aslanáica.

³⁶ Píwàwalicué yáara aslímica Teudas. Yàcatéwa icàlidaca ìwaliwa máinírisa cachàinìcani, íná áibanái aslanái cuatrocientos namanúbaca nèepunicawa yáapicha. Quéwa, áibanái nanúacani, yái Teudasmica, yá macáita yáapichéeyéimi naseriacawa. Yáté imáalacawéi wawàsica.

³⁷ Néese àniwa, néenialíté watànàacaalíté wáipidenáwa gobierno irí, naputàacaténá wía, iyacaté néeni Judasmi, Galilea yàasu cáli néeséeri. Abénaméeyéi nàacatéwa yáapicha. Néese áibanái inúacani. Yá macáita naseriacawa níái yáapichéeyéimica.

³⁸ Iná nùlàacuéca pía, pimàacacué matuíbanáica níara aslanáica apóstolca. Picácué písàiwica nali wawási. Wenáiwica íiwitáise iyúcaalí meedáni, yái tãcãisi nèewáidéerica iyú wenáiwicanái, yásínica imáalàacawa.

³⁹ Quéwa Dios íiwitáisecaalíni, yá cãmítacué píalimá pimáalàidacani. Iná cayábacué nuénánái, ipíchanácué pimànica ùwicái Dios íipunita —íimaca nali yái Gamalielca. Néese judío íiwacanánái neebáca iyúwa Gamaliel yàalàaná nía.

⁴⁰ Yá namáidaca apóstolnái nàatalépináwa àniwa. Yá needáca apóstolnái ibàle, nanúadáidaca nía àicu iyú, treinta y nueve yàawiría nacapèedáidaca nía àicu iyú. Yá nachùuliaca apóstolnái cãmíinápíná quirínama nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali. Néese namàacaca namusúacawa.

⁴¹ Níái apóstolca nèepùacawa judío íiwacanánái íicha. Casímáica nawàwa, nàaca nacái Dios irí cayábéeri, Dios iicácáinaté nía cáimiétaquéri iyú, imàcáanápínaté nàuwichàacawa Jesús iripíná, neebáidacáiná itàacái.

⁴² Apóstolnái cãmítaté nayamáida nèewáidaca wenáiwica, nacàlidaca nacái Jesús iináwaná ìwali, yái Mesíasca Dios ibànuèricaté icùacaténá israelitanái. Néewáidacaté wenáiwica èeri imanúbaca templo írìcu, wenáiwicanái icapèe írìcu nacái.

6

Se nombra a siete diáconos

¹ Néenialíté manúbáwanái nàacawa mamáalàacata níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Madécáná judionái itàaníyéica griego itàacái iyú nàanàacaté áiba cáli néese naicácaténaté judionái yàasu culto Jerusalén iyacàlená néré. Nadécánáami neebáidaca Jesús ìwali, yá nayamáacawa néré. Nàyaca nèewi abénaméeyéi inanái inírimi yéteyeyéimicawa íicha, íná canáca nali nayáapíná. Apóstolnái iwacùacaté nayáapíná èeri imanúbaca níái imáapuèyéica yàacàsi, quéwa nawàwacutácaté quiríta yàacàsi níái itàaníyéica griego itàacái iyú. Iná níái itàaníyéica griego itàacái iyú natànica áibanái judionái ìwali báawéeri iyú, itàaníyéica hebreo itàacái iyú.

² Néese níái doce namanúbaca apóstol nàwacáidaca macáita wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá apóstolnái íimaca nali:

—Càmita cayába wayamáida wacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí wawacùacaténá yàacàsi catùulécaneéyéi irí.

³ Iná piacué wéenánáica, picutácué siete namanùbaca asianái pèewiwa. Iwàwacutá cayába náiwitáise, càmíiyéi áibanái icháawàa ibáyawaná ìwali. Iwàwacutá nacái cáalácáica nía, iwàwacutá nacái Espiritu Santo icùaca náiwitáise. Yási wachùulla nawacùanápíná yàacàsi catùulécaneéyéi irí.

⁴ Néese wía apóstolca wasutápiná wíawawa Dios ícha mamáalàacata, wéewáidaca nacái wenàiwica Dios itàacái iyú, Jesús iináwaná ìwali —námaca níai apóstolca.

⁵ Yá abédanamata náiwitáise canánama ìwali yái apóstolnái icàlidéerica nalí ìwali. Yá needáca Esteban, abéeri yeebáidéerica Jesús itàacái manuísiwata, Espiritu Santo icuèri nacái Esteban íiwitáise. Needáca nacái Felipe, Prócoro nacái, Nicanor nacái, Timón nacái, Parmenas nacái, Nicolás nacái, yái Antioquía iyacàlená mìnalica, abéeri càmíiri israelita quéwa iwènúadéericaté íiwitáisewa Dios irípiná yeebáidacaténá càide iyúwa judíonái yeebáidáná.

⁶ Néese natéca níai siete namanùbaca asianái apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái isutáca nalí Dios, namàacaca nacáapiwa sietéyéi ìwali nàasáidacaténá macái wenàiwica irí náibaidánápináté Dios irí, níai sietéyéica imanùbaca diáconoca.

⁷ Néeseté macáita yeebáidéyéica Jesús itàacái nacàlidaca Dios itàacái Jesús iináwaná ìwali manùbéyéi wenàiwica irí cachàiniwanái mamáalàacata. Yá máini manùbaca nía mamáalàacata Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéyéica Jesús itàacái. Manùbéyéi nacái sacerdotenái judíonái neebáidaca Jesús itàacái.

Arrestan a Esteban

⁸ Abéeri diácono, ípidenéericaté Esteban, itàaníiri cayába Dios íiwitáise iyú, ichùnica cáuláiquéyéi wenàiwica. Imàni nacái yái càmíirica wenàiwica idé imànica, Dios íiwitáise iyú.

⁹ Nàyacaté Jerusalén iyacàlená irícu abénaméyéi Esclavos Libertados nàasu yéewáidacàalu néená, Cirene yàasu cáli néeséyéi, Alejandría iyacàlená néeséyéi nacái, Cilicia yàasu cáli néeséyéi nacái, Asia yàasu cáli néeséyéi nacái. Macáita natàanica Esteban yáapicha, chàinisíiri iyú wenàiwicanái yàacuésémi. Nasutáca néemíawa Esteban, náalimáidacaténá naicáwani, nawàwacáinaté nàasáidaca càmítisa báisíiritáni, yái Esteban itàacáica.

¹⁰ Quéwa, canácata yéewaná namawèniadaca Esteban yàasu tàacáisi, itàanicáiná cáalácáiri iyú, Espiritu Santo íiwitáise iyú.

¹¹ Néeseté nàaca áibanái irí plata nacàlidáanápíná nachíwawa néemíacasa Esteban itàanica báawéeri iyú profeta Moisés ìwali, Dios ìwali nacái.

¹² Càité báawaca namànica Jerusalén iyacàlená mìnánái íiwitáise, nía nacái Jerusalén íiwacanánái, nía nacái yéewáidéyéica wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú. Yá napiacatéwa Esteban yàatalé, náibàacani, yá natécani nacháawàacaténá iináwaná ìwali, Junta Suprema yàacuésémi, níai judío íiwacanánái béeyéica.

¹³ Needáca áibanái àniwa natàanicaténá nachíwawa Esteban ìwali. Yá námaca Esteban ìwali:

—Yái asialica itàanica mamáalàacata báawéeri iyú wàasu templo ìwali, yái wàasu templo mabáyawanéerica. Itàanica báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté.

14 Wadéca wéemíaca icàlidáaná Jesús Nazaret iyacàlená néeséerimi imáalàidapínása wàasu templo, iwènúadapínása nacái wáiwitáise profeta Moisés itàacái ícha —náimaca namànica nachiwawa.

15 Néese macáita náiwacanánáica, nía nacái yáawinéeyéicawa néré naicáidaca Esteban irí. Yá naicáca Esteban inàni icànaca càiride iyúwa ángel inàni icànáná.

7

Defensa de Esteban

1 Néeseté, sacerdote íiwacaliná isutáca yéemíawa Esteban asáisi báisícaalíni, yái náimáanáca nacháawáanáca Esteban iináwaná iwali.

2 Néese Esteban íimaca nalí: “Píacué nuénánáica, wacuèrinánái béeyéi nacái, péemíacué nulí: Wacuèriná Dios icànéeri máini mèmumèluíri iyú, yácata imàaquéricaté yáawawa wáawirimi Abraham iicácani Abraham iyacaalíté Mesopotamia yáasu cáli ínata, ipíchawáiseté yáacawa iyacaténá Harán iyacàlená írícu.

3 Dios íimacaté Abraham irí: ‘Pimàaca píasu cáliwa, péenánái nacáiwa. Piawa áiba cáliyé núsáidéeripiná píri’, íimacaté yái Diosca.

4 Néese Abraham yáaniri yéetácadénáamiwa, yá Dios itéca Abraham ínatalépiná yái cáliquéi càicuéca píyacuéca siúcade.

5 Quéwa Dios càmítaté imàaca Abraham idènlaca yái cálica, ibatàa ibàlùacatáipínáwa yàabàli iyúwa, càmítaté Dios yàaca cáli Abraham irí. Dios íimacáita Abraham iri yàanápínaté írini, yéewanápiná Abraham itaquénáinami idènlaca yái cálica, Abraham yéetácadénáamitéwa, éwítaté méenibecáanítáacáwa yái Abrahamca yáté èrimicaté.

6 Dios icàlidacaté Abraham írini nacái itaquénáinami nàyanápinaté iyúwa canéeyéi yáasu cáli áiba cáli ínata. Dios íimacaté nàyanápinaté néré càulenáwaca, áibanái yáasu wenàiwicapínaté nía, yá nacái yáara cáli néeséeyéica nàuwichàidáanápínaté Abraham itaquénáinami cuatrocientos camuípínaté.

7 Quéwa Dios íimacaté Abraham irí: ‘Núuwichàidapíná níara iyéeyéica áiba cáli ínata imàniiyéipínáca yáasu wenàiwicawa pitaquénáinami. Yá pitaquénáinami namusúapínáwa ícha yáara cálica, yásí nàapíná nucàaluíná cháí Canaán yáasu cáli’, càité íimaca yái Diosca.

8 Dios imànicaalíté wawási Abraham yáapicha, yáté ichùuliaca Abraham imànínápiná circuncisión yéenibe asianái íríwa nawàwalicaténá Dios yáasu wenàiwicaca nía, yéeyéica icàaluíná. Iná idécanáamité Abraham líri Isaac imusúaca iicá èeri, yáté Abraham imànica circuncisión Isaac irí Isaac idènlacaalíté ocho èeri. Càita nacái Isaac imànicaté circuncisión líri íríwa ípidenéericaté Jacob. Jacob imànicaté nacái circuncisión yéenibe asianái íríwa doce namanúbaca. Néese Jacob yéenibe docéeyéica imanúbaca, níacata wáawirináimica, wía doce wamanúbaca Israel itaquénáinami yáawíríaca.

9 “Wáawirináimica níái Jacob yéenibecaté. Néeseté báawaca naicáca naméerériwa José, cayábacáiná náichani. Yáté nawéndaca José áibanái írí natécáténáni Egipto yáasu cáli néré. Quéwa Dios yáacawéeridacaté José Egipto yáasu cáli néeni.

10 Yáté Dios iwasáaca José yúuwichàacáisi ícha. Dios imàacaca cáalíacáicani, yái Joséca, iná faraón, yái icuèricaté Egipto yáasu cáli, cayábacaté iicáca José.

Yáté faraón imàacaca José icùaca yáapicha Egipto yàasu cáli. Imàaca nacái José icùaca faraón icapèe manuíri.

11 “Néeseté máapicái iyacaté Egipto yàasu cáli imanuíca, cháí wàasu cáli íinata nacái, íipidenácatelécate Canaán. Yá macái wenàiwicanái yùuwichàacatéwa báawanama máapicái iyú. Wàawirináimi nacái càmítaté nàanà nayáapináwa cháí nàasu cáli íinatawa.

12 Quéwa Jacob yéemíacaté Egipto yàasu cáli iináwaná nàwacáidacaté trigo ituíná Egipto yàasu cáli néeni. Iná Jacob ibànùacaté néré yéenibewa, níái wàawirináimica. Néeseté nàacawa Egipto néré idàbàanáté nàacawa.

13 Néeseté nàacawa néré pucháibàanáté yàawiriapiná, yáté José icàlidaca iináwanáwa yéenanái iríwa néenásàiricani. Iná yéewa, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli, yáallacawa nacái José ìwali, cànínacáali íiwitáaná wenàiwicacani.

14 Néeseté José ibànùacaté tàacáisi yáaniri Jacob iríwa itéenápináté yáapichawa yéenanáwa macáita Egipto yàasu cáli nérépináté. Nàyacaté setenta y cinco namanùbaca asianái Jacob yéenibeca, itaquénái nacái, manùbéeyéi inanái nacái.

15 Càité Jacob yàacawa iyacaténa Egipto yàasu cáli íinata. Jacob yéetácawa néré máinícaalíté béericani. Wàawirináimi nacái béeyéicaalíté nía, yá néetáté nacáiwa Egipto yàasu cáli íinata.

16 Néeseté Jacob yáapimi natécawa Siquem néréni nabàllacaténáni càliculli irìcu, yái càliculli Abraham iwènièricaté Hamor yéenibe íicha níái Siquem mìnánáica.

17 “Mawiénícaalíté néenáiwaná Dios imànicatáipináté càide iyúwaté íimáaná Abraham irí, yáté madécaná nía, níái Israel itaquénáinámica Egipto yàasu cáli néré.

18 Néeseté madécaná camuí idécanáamité José yéetácawa, yá áiba nacuèriná Egipto mìnali idàbaca icùaca Egipto yàasu cáli càmíiricaté yáalláwa José iináwanámi ìwali.

19 Néese nacuèriná ichìwáidacaté wàawirináimi. Yáté imànica nalí báawéeri. Ichùuliaca náuca néenibewa quíraslinái néetácáténátéwa.

20 Yáté èerica Moisés imusúaca iicá èeri. Yá cayábéeri Dios iicáca yái quíraslica. Moisés isèenái icùacani máisiba quéeri nacapèe irìcuwa.

21 Néese iwàwacutá namàacaca méetàuculétani. Quéwa faraón íidu yàanàaca yái sùmàica, yá uedácani uìripináwa, yá udàwinàacani càide iyúwa uìrisíwa.

22 Càité Moisés yéewáidacawa macái wawàsi ìwali Egipto yàasu cáli néeséeyéi yáallánacawa. Yá Moisés itàanica cáallácáiri iyú, cachàiníiri nacái íiwitáise.

23 “Néese idécanáamité idènlaca cuarenta camuí, yá Moisés iwàwacaté ipáchíaca yéenanái yàataléwa, níái israelitaca.

24 Néré iicáca Egipto yàasu cáli néeséeri icapèedáidéeri israelitasàiri. Yá Moisés yàacawa iyúudàcaténá catúulécaneeri israelita. Moisés inúaca Egipto yàasu cáli néeséerica.

25 Moisés iyúunáidacáiná yéenanái yáallacawa Dios imàacáanápináté Moisés iwàsàaca nía nàuwidenái íichawa, níái Egipto yàasu cáli néeséeyéica. Càmítaté quéwa càì nàináidacawa, níái israelitaca.

26 Néese mapisáináami àniwa Moisés yàanàaca pucháiba israelitanái ipéliyaquéeyéiwa. Yá Moisés iwàwa namàacáyacacawa. Iná íimaca nalí: ‘Abémisanacuéca pía, ¿cánacué pimàni báawéeri piríwàaca?’ íimaca yái Moisésca.

²⁷ Néese yáì asiali imànriricaté báawéeri yéénàsàiri iríwa iwesiáca íchawa Moisés. Yá ìimaca Moisés irí: ‘¡Pía càmririta icùa wía! ¿Cáná yéewaná pialàa wáichawáaca wía?’

²⁸ ¡Càmita pialimá pinúaca núa càide iyúwa pinúaná Egipto mìnali táquicha!’ ìimaca.

²⁹ Néese Moisés yéemìacaalíni, yá ìplacawa Egipto yàasu cáli ícha. Yá yàacawa Madián yàasu cáli néré. Moisés ìyacaté néré càide iyúwa canéeri yàasu cáli. Néeseté yeedáca yàacawéetùapináwa. Yá idèniaca yéenibewa pucháiba asianái.

³⁰ “Néese áiba cuarenta camuí idénáami, yáté Moisés iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri mawiénita manuiri dúli irí ìpidenéeri Sinaí. Yá Moisés ìicáca Dios càiri ìicacánáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés ìicácani quichái yéewíse, maléenéeri àicu yéewíse, yeeméeriwa quichái iyú.

³¹ Yá Moisés icalùadacawa ìicáca yáì yéenáiwánási nacáirica. Néese yàacawa mawiénita ìicácaténá cayáiba, yá yéemiaca Wacuèriná Dios itàacái. Dios ìimacaté Moisés irí:

³² ‘Núacata yáì Dios piawirinái yèerica icàaluíná. Núacata yáì Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, ìimacaté yáì Diosca. Yá Moisés itatácawa icalùniwa. Yá cáaluca ìicáidaca néré.

³³ Néese Wacuèriná Dios ìimaca irí: ‘Piwatàa píchawa pizapatoníwa piacaténá nucàaluíná, pibàlùacáináwa nuípunita, núa mabáyawanéerica.

³⁴ Báisíta nudéca nuicáca nàuwichàanáwa, níai wenàiwica cáininéeyéica nuicáca ìyéeyéica Egipto yàasu cáli néré. Nudéca nuémiaca nasàna náicháanica manuísíwata. Iná nudéca nulicúacawa nuwasàacaténá nía nàuwidenái íchawa. Iná aquialé, nubànùapiná pía Egipto yàasu cáli néré’, ìimaca yáì Diosca.

³⁵ “Ewitaté canácanáita iwèni naicáca Moisés náimacaalíté irí: ‘¡Pía càmririta icùa wía, canáca yéewaná pialàa wáichawáaca wía!’ càì náimacaté, càicáaníta Dios ibànùacaté nalí Moisés nacuèrinápináca iwàsèeripinacaté nía nàuwidenái íchawa. Yáì Dios càiri ìicacánáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés ìicácani maléenéeri àicu yéewíse yeeméericawa quichái iyú, yácata yáì Diosca yàacawéeridéericaté Moisés iwàsàacaténáté, icùaca nacái níai israelitaca.

³⁶ Yáté Moisés yàacawa Egipto yàasu cáli néré. Néese Moisés iwàsàacaté wàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha. Moisés imànicaté madécaná Dios ichàini iyú càmríri idé áiba wenàiwica imànica, iwàsàacaténáté israelitanái. Càité Moisés imànicani Egipto yàasu cáli néeni, Mar Rojo yàasu manuiri úni néré nacái, manacúali yùucubàa càinàwàiri nacái idècunitàacá nèepunícawa chuiri cáli ìnatabàa cuarenta camuí.

³⁷ Yácata Moisés icàlidéericaté wàawirináimi irí nacái: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapináué piriwa profeta péenátacuéwa, nuíwítáise nacáirica’, ìimacaté yáì Moisésca.

³⁸ Yácata Moisés nacái ìyéericaté Israel itaquénáinámi yáapicha ìwacáidáyaquéeyéicawa chuiri cáli néré néemìacaténá Dios itàanica nalí. Moisés itàanicaté Dios yáapicha càiri ìicacánáwade iyúwa ángel Sinaí yàasu manuiri dúli ipùataliculé, yá Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmallicúise wàawirináimi irí. Yácata Moisés nacái yéemèericaté Dios itàacái icàlidéerica càinácaalí iyú Dios yàaca wenàiwica nacáuca càmríri imáalàawa, yéewacaténá Moisés icàlidaca walíni yáì tàacáisica.

³⁹ “Wàawirináimi quéwa càmitaté nawàwa neebáidaca Moisés itàacái. Nawàwacaté náucaca náichawa meedáni, nawàwaté nacái nèepùacawa Egipto yàasu cáli néré.

⁴⁰ Ináté idècunitàacá Moisés ìyaca Dios yáapicha Sinaí yàasu manuírì dúlì ipùataliculé, yá wàawirináimi náimacaté Aarón irí, yá Moisés ibèerica: ‘Pimàni walí wàasu cuwáináipíná icuèyèipíná wía, càmicáiná wáaliáwa càinácaalí ìyáaná yáara Moisésca yeedèerimicaté wía Egipto yàasu cáli íicha’, náimaca.

⁴¹ Néeseté namànica ídolo, pacá yéenibe yéenáiwáná, nàasu cuwáisàiripináwa. Yá nanúaca napírawa iyúwa sacrificio ídolo irí, nàacaténá cuwáisàiri icàaluíniná. Yá casímáiri iyú namànicaté manuírì fiesta ídolo irípiná, nàacaténá cayábèeri nàasu cuwáisàiri iríwa, yá ídolo namàníricaté nacáapi iyúwa.

⁴² Ináté Dios iwènúadaca íiwitáisewa náicha, yá imàacaca nàaca dùlupùta icàaluíniná yéewacaténá nàuwichàacawa nabáyawaná iwalísewa. Càité Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Dios íimacaté:

‘Píacué israelitaca, bàaluité càmitacué pía cayába nucàaluíniná sacrificio iyú, ofrenda iyú nacái, idècunitàacá pèepunícawa cuarenta camuí manacúali yùucubàa càináwàiri:

⁴³ ¡Càmírita! Núalíacatéwa píacuéca mamáalàacata cuwáisàiri Moloc icàaluíniná, yá nacái cuwáisàiri Refán yàasu dùlupùta nacái, níara cuwáinái yéenáiwáná pimàníyèicatécué picáapi iyúwa, pimànicaténácué nuícha culto nalípiná. Iná núucapínacué píawa píasu cáli íichawa, máini déeculé Babilonia ìyacaléná íicha’,

íimacaté yá Diosca.

⁴⁴ “Manacúali yùucubàa càináwàiri, wàawirináimi nadèniacaté Dios yàasu manuírì capíima mabáyawanèeri íimamisíiri, yá nasutácatáipínáca Dios íicha. Nacúacaté pucháiba íba sàabadéyèi capíima írìcu, níái íbaca Dios itànèyèicaté ìwali itàacáíwa. Namànicaté Dios yàasu manuírì capíima íimamisíiri càide iyúwa Dios ichùullánaté Moisés. Yáté Moisés ichùullaca namànicanì càide iyúwa iicáanaté yéenáiwánási nacáiri írìcuise Dios imàaquéericaté Moisés iicáca Sinaí yàasu manuírì dúlì ipùataliculé.

⁴⁵ Néeseté wàawirináimi yeedáca Dios yàasu capíima nasèenáimi íichawa. Néese wàawirináimi yàanèyèicaté Josué yáapicha, natéca Dios yàasu capíima aléi wàasu cáli íinatalé idècanáamité namawèniadaca áibanái wenàiwica wàasu cáli íicha. Níara áibanái wenàiwicanái íiwitáanáca, Dios yúucacaté nía wàasu cáli íicha yàacaténaté nàasu cáli wàawirináimi irí. Wàawirináimi nadèniacaté yá manuírì capíima íimamisíiri àta rey David yàasu èeripináté.

⁴⁶ Néeseté Dios imànica cayábèeri rey David irí, cayábacáiná iicáca David íiwitáise, íná David iwàwacaté imànica wálisài caplísiwa Dios ìyacatáipíná, yá Dios Jacob itaquénáináimi nèericaté icàaluíniná, níái wàawirináimica.

⁴⁷ Quéwa Dios imàacacaté rey David líri Salomón imànica Dios yàasu templo.

⁴⁸ Quéwa Dios chènuníseeri càmita ìya templo írìcu wenàiwicanái imànírìca icáapi iyúwa. Càité Dios yàasu profeta Isaías íimacaté Dios inùmalicuise. Dios íimacaté:

⁴⁹ ‘Núacata yá Dios ìyèerica chènuniré, máini nacái achúmèeri nuícha èeriquéi.

Canácata wenàiwica yáalimèeri imànica nucapèe, nuyamáacatáipínáwa,

⁵⁰ núacáiná máini manuírì náicha macáita yá wawàsi nudábèericaté’,

íimacaté yá Diosca”, íimaca nalí yá Estebanca.

⁵¹ Yá Esteban icàlidaca nalíni àniwa níái judío íiwacanánáica: “Píacué quéwa, mamáalàacatacué càmita píwàwa peebáidaca Dios itàacái. Càmitacué píwàwa péemíaca Dios itàacái. Píináidacuécawa píwàwalícuisewa càide iyúwa wenàiwica càimíyèi yáalíawa Dios ìwali. Píùwidecuéca pímanica Espíritu Santo càiripináta. Píináidacuécawa càide iyúwa píawirináimi náináidáanáwa bàaluité.

⁵² Pìawirináimicué namànicaté báawéeri macáita Dios yàasu profetanái irí, níái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmallcuise. Pìawirináimicué nanúacaté wenàiwica icàlidéeyéicaté tàacáisi íméricaté Jesús yàanàanápínaté yái mabáyawanéerica. Néese siúcade idéca yàanàaca yái mabáyawanéerica Jesucristo, quéwa picháawàacatécué Jesucristo, yáté pinúacuécani.

⁵³ Péemliacatécué Dios itàacái ángelnái icàlidéerica wàawirináimi irí, quéwa càmticué peebáida yái tàacáisca”, ímaca yái Estebanca.

Muerte de Esteban

⁵⁴ Néeseté idécanáami judío íiwacanánái yéemiaca Esteban icàlidáaná nalíni, yá máini calúaca nía. Yá naamiaca nayéiwa nalúa iyúwa.

⁵⁵ Quéwa Espíritu Santo icùaca Esteban íiwitáise, yá Esteban iicáidaca chènuniré, yá iicáca Dios iyacàle iriculé icànéerica Dios icamalá iyú. Esteban iicáca nacái Jesús ibàluèricawa Dios yéewápuwáise.

⁵⁶ Yá Esteban íimaca:

—Piicácué nacái núapichani. Nuicá capìraléeri cáli yàacuèricawa. Nuicá nacái yái asiali Dios néeséerica ibàluèricawa Dios yéewápuwáise —ímaca yái Estebanca.

⁵⁷ Quéwa judío íiwacanánái nabàliacáita meedá nàuiwiwa nacáapi iyúwa Esteban itàacái íicha. Néemianícawa quéwanáta cachàiníri iyú. Yá napiaca náibàaca Esteban.

⁵⁸ Yá namusúadacani yàcalé íicha. Néese níái icháawèeyéica Esteban iináwaná ìwali náucaca náichawa nàasu ruana nacáiriwa. Abéeri asiali íipidenéeri Saulo icùaca nalípiná nàasu ruana nacáiri. Yá nadàbaca nanúaca Esteban íba iyú.

⁵⁹ Idècunitàacá nanúaca Esteban íba iyú, Esteban isutáca yáawawa Jesús íicha mamáalàacata, ímaca Jesús irí: “Nuíwacali Jesús, peedáçatéta nucáuca”, ímaca yái Estebanca.

⁶⁰ Néese Esteban yúuwàa ibàlùacawa yùululù ipùata iyúwa, yá ímaca cachàiníri iyú: “¡Nuíwacali, pímaaca piwàwawa nabáyawaná íicha yái nanúanáca nùal!” ímaca yái Estebanca. Idécanáamité càì ímaca, yá yéetácawa Estebanca.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Yái Saulo abédanamata íiwitáise náapicha, níái inuyéicaté Esteban. Yáté èerica manùbéeyéi nàuwideca namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená iricu. Nadàbaca namànica ùwicái cachàiníri iyú yeebáidéeyéi íipunita. Iná macáita yeebáidéeyéica Jesús nèepùacawa Jerusalén iyacàlená íicha Judea yàasu cáli nérépiná, Samaria yàasu cáli nérépiná nacái. Níawamita apóstolnái càmiyéi yèepùawa Jerusalén íicha.

² Abénaméeyéi asianái yeebáidéeyéi Dios itàacái cáaliacáiri iyú natéca nabàllawa Estebanmi. Yá náicháanica íiwitáise cachàiníri iyú.

³ Quéwa Saulo iwàwacaté imáalàidaca macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá itéca úwinái, iwàlùacawa nacapèe iriculé macáita íbàacaténá asianái, inanái nacái, yá úwinái iwatàidaca nía nacapèe iricúsewa, yá Saulo ibànùaca nía presoíyéi ibànaliculépiná.

Anuncio del evangelio en Samaria

⁴ Quéwa áibanái iwàwacutéeyéicaté ipìacawa Jerusalén iyacàlená íicha, nàacatéwa nacàlìliacawa madécaná yàcalé néré, yá àta alénacaalíté nàacawa

naçàlidaca yáì tàacáisi ímérica Jesús iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁵ Aiba Felipe, abéeri néená níái imusuéyícatéwa Jerusalén iyacàlená ícha, yàcawa manuírì Samaria iyacàlená néré. Yá idàbaca icàlidaca nalí Cristo íináwaná ìwali.

⁶ Madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá néemìlaca cayábéeri iyú yáì tàacáisi Felipe icàlidéerica, naicácáiná Felipe imànica madécaná Dios ichàini iyú yáì càmírica wenàiwica idé imànica.

⁷ Felipe yúucacaté demonio madécaná wenàiwica ícha. Yá demonionái yàcawa yéemáníyíwa wenàiwicanái ícha. Felipe ichùnìlaca nacái madécaná màapínéeyéi íiná, áibanái nacái éeruýéi yàabàli.

⁸ Iná yéewa casímáica nawàwa manuísíwata níái Samaria iyacàlená mìnánica.

⁹ Quéwa iyacaté néeni abéeri asìali ípidenéerica Simón. Quéchatécáwa imànicaté imàliyéidewa yàcalé írìcu, yácáiná camàliquéericanì, yáì Simónca. Ichìwáidacaté Samaria iyacàlená mìnánái, ímacáinaté ìwaliwa màinírìsa cachàinica íiwitáise.

¹⁰ Quéchatécáwa macáita Samaria iyacàlená mìnánái, sùmanái, béeyéi nacái macáita neebáidacaté Simón itàacái. Yá nàimacaté nalíwáaca: “Yàcata nàiméerica ìwali idènièricasa Dios íiwitáise manuírì”, nàimacaté Simón ìwali.

¹¹ Quéchatécáwa néemìlaca írì cayábéeri iyú yáì Simónca, ichìwáidacáinaté wenàiwica imàlica iyúwa madécaná camuí.

¹² Quéwa neebáidacaté yáì cayábéeri tàacáisi Felipe icàlidéerica nalí, ímérica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, yáì tàacáisi Jesucristo ìwali nacái, ínáté nabautizácawa, níái aslanáica, inanái nacái, yeebáidéyícaté Jesús itàacái.

¹³ Yáì Simónca nacái yeebáidacaté Jesús íináwaná ìwali, yá ibautizácawa. Néese Simón yàcawa Felipe yáapicha, Simón íináidacáináwa manuísíwata íicáidaca Felipe írì Felipe imànícáiná manuísíwata madécaná wawàsì càmíri wenàiwica idé imànica.

¹⁴ Néeseté apóstolnái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená írìcu, néemìlaca naináwaná Samaria iyacàlená mìnánica neebáidacaté Dios itàacái Jesús ìwali, íná apóstolnái nabànùaca Pedro, Juan nacái nàcaténáwa Samaria iyacàlená néré.

¹⁵ Idécanáami nàanàaca Samaria iyacàlená néré, yá Pedronái nasutáca nalí Dios ibànùanápíná Espíritu Santo nawàwaliculé.

¹⁶ Càité apóstolnái ísutáca Dios ícha càmícáinácawa Espíritu Santo yàanàa Samaria iyacàlená mìnánái ìwali, ibatàa abéeri ìwalipíná, càmítàacáwa yàanàa nàwali. Nabautizácáitawa Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, nàasáidacaténá neebáidaca itàacái.

¹⁷ Néese Pedro, Juan nacái namàacaca nacáapiwa nàwali níái Samaria iyacàlená mìnánica. Càité Espíritu Santo yàanàaca nàwali yàacawéeridacaténá nía.

¹⁸ Simón íicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo yàanàaca nàwali apóstolnái namàacacaalíté nacáapiwa nàwali, yá Simón iwàwacaté yàaca plata apóstolnái írì nawéndacaténá írì yáì Espíritu Santo ichàinica.

¹⁹ Simón íimaca nalí:

—Piacué nacái nulí yáì pichànicawa yéewanápíná nacái numàacacaalí núcáapiwa cawínácaalí ìwali, yásì yàanàaca nàwali yáì Espíritu Santoca —íimaca yáì Simónca.

²⁰ Yá Pedro íimaca írì:

—¡Pí!a imáalèeripinácawa yàasu plata yáapichawa!, càmicaalí piwènúada píiwitáisewa báawéeri ícha, piyúunáidacáiná píalimápiná piwèniaca Espíritu Santo ichàini plasu plata iyúwa, yáí Espíritu Santo Dios yèerica wenàiwicanáí irí mawèñiri iyú.

²¹ Canáca yéewaná peedápiná piriwani, càmicáiná cayába píiwitáise Dios íicápiná.

²² Píuca píchawa yáí píiwitáisecawa báawéerica. Pisutá píawawa Dios ícha manuísíwata. Cawàwanáta imàaca iwàwawa pibáyawaná ícha, yáí píináidáanácawa báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

²³ Núalíacáináwa ipisíríca piwàwa lúasi iyú càide iyúwa ipisírí culáli, yá nacáí píiwitáise báawéeri ídacùaca pía —ímaca yáí Pedroca.

²⁴ Yá Simón íimaca nalí:

—Pisutácué Dios ícha nulípiná ipíchaná imàacaca yàanàaca nùwali yáí píiméerica nulí ìwali —ímaca.

²⁵ Néese níái apóstolca, nadécanáamité nacàlidaca naináwanáwa neebáidaca Jesús itàacáí, nadécanáami nacáí néewáidaca wenàiwica Dios itàacáí iyú, yá nàacawa náicha. Nacàlidaca nacáí yáí cayábéeri tàacásica Jesús ìwali áiba yàcalé írícubàa Samaria yàasu cáli ínatéeyéica iyaca. Càité nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa.

Felipe y el funcionario etiope

²⁶ Néeseé àniwa Wáiwacali yàasu ángel íimaca Felipe irí: “Píawa sur iwéré àyapu írícubàa yèericawa Jerusalén iyacàlená ícha Gaza iyacàlenámi nérépiná”, íimaca yáí ángelca. Yáara àyapu yèericawa manacúali yùuculé càinawàiri, canácatalé wenàiwica.

²⁷ Yá Felipe yàacawa. Néese Felipe yàanàaca asáli àyapulicubàa, Etiopía yàasu cáli néeseeri. Yácata nàasu wenàiwica cachàiníri, gobiernosàiri, íibaidéerica Etiopía yàasu cáli icuèrinásàatúa irí, icùaca ùasu cawèñiri. Quéchatécáwa yàacawa Jerusalén iyacàlená néré yàacaténá Dios icàaluíná.

²⁸ Néeseté yáí asáli yèepùacawa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa. Yàacawa yàasu carro írícua, caballonáí iwatàidéerica yèepunícawa yáamiwáisewa. Yáawinéerica yaca yàasu carro írícua iléeri néeni Dios itàacáí profeta Isaías itànèericaté cuyàluta írícua.

²⁹ Yá Espíritu Santo íimaca Felipe irí àniwa: “Píawa yàatalé yáí carroca”, íimaca yáí Espíritu Santoca.

³⁰ Iná Felipe ipiacawa néré, yàanàaca carro yàatalé, yá Felipe yéemiaca etiopesàiri itàacáí iléeca Dios itàacáí profeta Isaías itànèericaté cuyàluta írícua. Yá Felipe isutáca yéemlawani:

—¿Péemiasica càinácaalí íimáaná yáí píléerica? —ímaca yáí Felipeca.

³¹ Yá etiopesàiri íimaca irí:

—Càmita yéewa nuémiaca càinácaalí íimáaná canácáiná yéewáidéeri núa — íimaca. Yá isutáca Felipe ícha wawàsi iwàlúanápiná yáawinacawa yáapicha carro írículé Felipe yéewáidacaténáni.

³² Yáí tàacási etiopesàiri iléericaté íimaca:

“Natéca nanúawani càide iyúwa nanúacaalí napírawa ovejawa iyúwa sacrificio, càide iyúwa cordero ibàlùacaalíwa nàacuésemi níái idaluéyéica ichùna. Quéwa càmita itàani nalí báawéeri iyú, níái imàníyéica irí báawéeri, càmita nacáí icuísá íchawa nía.

³³ Yá nawàwaca nabáiniadacani, naicáanica iquíniná. Ewita càmicáanítaté imàni ibáyawanáwa, càicáaníta nàuwichàidacani. Canácata itaquénáinápíná nanúacáináni”,
càitè itànàaca yáí profeta Isaíasca.

³⁴ Néese yáí gobierno icuèriná etiopesàiri íimaca Felipe irí:

—Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni cawinácaalí wenàiwica ìwali profeta icàlidaca yáí tàacáisica. ¿Icàlidasica lwaliwata, áiba ìwalitasica nacáí? —íimaca.

³⁵ Néese Felipe icàlidaca irí yáí cayábéeri tàacáisi Jesús ìwali. Quéechatécáwa Felipe icàlidaca iríni càinácaalí íimáaná yáí tàacáisi profeta Isaías itànèericaté. Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise íiméerica Jesús yàanàanápínaté yùuwichàacaténátéwa, yáí tàacáisi etiopesàiri iléericaté.

³⁶ Néese nachàbaca nàacawa úni néenibàa, yá gobierno icuèriná íimaca Felipe irí:

—Piicá úni; ¿cayábasica pibautizáca núa? —íimaca.

³⁷ Néese Felipe íimaca irí:

—Uwé, peebáidacaalí Jesús itàacái macái piwàwalicúisewa —íimaca yáí Felipeca. Néese asialí íimaca:

—Nuebáidaca Dios Iiricani yáí Jesucristoca —íimaca.

³⁸ Néese etiopesàiri ichùuliaca nayamáidaca carro, yá nalicúacawa úni yáaculé, yá Felipe ibautizácani.

³⁹ Namichàacatéwa úni yáacúise, yáta Espíritu Santo Wáiwacali ibànùerica, itéca Felipe. Gobierno icuèriná càmita quirínama íicáca Felipe. Néese etiopesàiri yèepùa yàacawa yàasu cáli nérépínáwa àniwa casímáica iwàwa manuísíwata.

⁴⁰ Yáta Felipe yàanàaca Azoto iyacàlená néré, yá icàlidaca nalíni yáí tàacáisi cayábéerica Jesús iináwaná ìwali. Néese Felipe ipáchiaca yèepunícawa macái yàcalé iricubàa iyéeyéica àyapu ìwalibàa, yá icàlidaca macái yàcalé iricuni àta yàanàacatalétaté Cesarea iyacàlená néré.

9

Conversión de Saulo

¹ Quéwa Saulo icutácaté mamáalàacata inúanápíná wenàiwicanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná Saulo yàacawa sacerdote íiwacaliná yàatalé.

² Saulo isutáca íicha ibànúanápíná tàacáisi Damasco iyacàlená néré, judíonái yéewáidacàalu imanùbaca íiwacanánái irí, namàacacaténá Saulo íibàaca yeebáidéeyéi, aslanái, inanáí nacái, iyéeyéica Damasco iricu, itecaténá nía preefoíri iyú Jerusalén iyacàlená néré.

³ Idécanámité Saulo yeedáca iríwa cuyàluta namanùbaca, yá yàacawa Damasco iyacàlená nérépíná. Iyacaalíté mawiénita Damasco irí àyapulicubàa, yáta camalási chènuníiséeri icànacaté Saulo itéese máiní mèlumèluíri iyú.

⁴ Yá Saulo yúuwàa iriacawa cáli ínatalé, yéemíaca tàacáisi. Yáí tàacáisi íimaca Saulo irí: “Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?” íimaca yáí tàacáisica.

⁵ Saulo isutáca yéemíawani: “¿Cawiná pía, Nuíwacali?” íimaca yáí Sauloca. Yáí tàacáisi íimaca Saulo irí: “Núacata yáí Jesús. Núacata yáí piùwidéerica pimànica. Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréeri ipùatalcú”, íimaca yáí Wáiwacalica.

⁶ Yá Saulo itatácawa icalùniwa. Néese íimaca: “Nuíwacali, ¿càinásica piwàwa numànica?” íimaca yáí Sauloca. Néese Wáiwacali íimaca irí: “Pimichàawa

plañáwa yàcalé iriculé. Nérénica nacàlidaca piríwani càinácaalí iwàwacutá pimànica”, ímaca yáí Wáiwacalica.

⁷ Aibanáí Saulo yáapichéeyéica aslanáica cáaluca nía báawanama néemiacáiná sànsi quéwa canéeyéita iiquéeri wenàiwicaca.

⁸ Néese Saulo imichàacawa cáli íicha. Yá yàacùaca ituíwa, quéwa càmita yéewa iicáidaca. Iná náibàacáita natéwa Saulo icáapi iwali Damasco iyacàlená iriculépiná.

⁹ Saulo iyaca Damasco iyacàlená irícu máisiba èeri, càmita idé iicáidaca. Càmlírita iyáa iyáacaléwa, ibatàa únipiná líra.

¹⁰ Iyaca néré Damasco iyacàlená mìnali ípidenéerica Ananías. Néese, Wáiwacali imàacaca yáawawa Ananías iicácani yéenáíwanási nacáiri irícuise. Yá ímaca Ananías irí: “¡Ananías!” ímaca yáí Jesúsca. Néese Ananías ímaca: “¿Càiná, Nuíwacali?” ímaca yáí Ananíasca.

¹¹ Yá Wáiwacali ímaca Ananías irí: “Piawa irícubàa yáí àyapuca ípidenéerica Derecha. Piwàlùawa Judas icapèericulé. Pisutá íchani, pitàanínápiná áiba asiali yáapicha, Tarso iyacàlená néeséeri, ípidenéeri Saulo. Siùca isutáca iyaca yáawawa Dios íicha.

¹² Idéca iicáca áiba asiali yéenáíwanási nacáiri irícuise ípidenéeri Ananías, iwàluèricawa imàacaca icáapiwa iwali yéewanápiná idé iicáidaca àniwa”, ímaca yáí Jesúsca.

¹³ Quéwa Ananías, idécanáami yéemiacani, yá ímaca: “Nuíwacali, madécaná nacàlidaca nulíni iináwaná iwali, yáara asialica. Nadéca nacàlidaca nulíni iwali imànica báawéeri nalí níara yeebáidéeyéica pitàacáí Jerusalén iyacàlená néeni.

¹⁴ Sacerdote íiwacanánái nadéca nachùullaca yàanàanápiná aléi itecaténá macáita wía presoíri iyú, wía isutéeyéica yáawawa píicha”, ímaca yáí Ananíasca.

¹⁵ Quéwa Wáiwacali ímaca Ananías irí: “Piawa matuúbanáiri iyú; nudéca nuedáca yáí asialica icàlidacaténá nuináwaná iwali áibanái wenàiwica irí, nalí nacáí áiba cáli néeséeyéica, nacuèrinánái irí nacáí, israelitanái irí nacáí.

¹⁶ Núasáidapiná iríwa nuíwitáisewa càinácaalí iyú iwàwacutápiná yùuwichàacawa nulípiná, yeebáidacáiná nutàacáí”, ímaca yáí Jesúsca.

¹⁷ Néese Ananías yàacawa capli néré, Saulo iyacatalé iyaca. Yá iwàlùacawa néré imàacaca icáapiwa Saulo iwali. Yá Ananías ímaca Saulo irí:

—Nuénàsàiri Saulo, Wáiwacali Jesús imàaqueericaté yáawawa piicácani àyapulicubàa, yáquéi ibànùaca núa platalé yéewanápiná pidé piicáidaca àniwa, yéewanápiná nacáí Espíritu Santo icùaca plíwitáise —ímaca yáí Ananíasca.

¹⁸ Yáta cubái íimami nacáiri ituúacawa Saulo ituírícuise, yá idé iicáidaca àniwa. Yá imichàacawa ibautizáacawa.

¹⁹ Néese Saulo iyáaca iyáacaléwa, cachàinica àniwani. Iyamáacawa néeni máisibáwanáita èeri náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacáí, iyéeyéica Damasco iyacàlená irícu.

Saulo predica en Damasco

²⁰ Néeseté Saulo idàbaca yèepunícawa yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacaalu irícu. Icàlidaca nalíni Dios líriquéi Jesúsca.

²¹ Macáita yéemiéyéica Saulo icàlidáaná, nánáidacawa manuúsiwata néemlaca yáasu tàacáisi. Néese náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewa imàni càì? Yáí asialica yùuwidecaté imànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesúsmi iináwaná iwali Jerusalén iyacàlená néeni. Yácata yáí yàanèericaté aléi nacáí itecaténá nía presoíri iyú, yéewanápiná sacerdote

íiwacanáiná yùuwichàidaca nía. ¿Cánásica iwàwa icàlidaca Jesúsmi iináwaná ìwali? —námaca nalíwáaca.

²² Quéwa Saulo icàlidaca yàcawa cachàiniwanái. Yéewáidaca wenàiwica náalíacaténáwa Mesíasca yái Jesús, israelita icuèrinápináca Dios ibànuèripinacaté nalí. Itàanica cáalíacáiri iyú yái Sauloca, Iná judionái Damasco iyacàlená minaná càmítatè yéewa namawèniadaca Saulo yàasu tàacáisi. Yá càmíiyéi yáalíawa náiméeripiná irí. Iná masànacáicata nía ícha meedá.

Saulo escapa de los judíos

²³ Néesetécáwa madécaná èeri idenáami, yá judío íiwacanáiná natàanica náapichawáaca ibàacanéri iyúta quéwa, abédanamacaténá náiwitáise nanúanápínaté Saulo.

²⁴ Quéwa Saulo yáalíacatéwa nawàwaca nanúacani. Nachùuliaca nàasu wenàiwicawa nacúanápiná yàcalé inùma imanùbaca, èeríapinama, táiyápinama nacái nanúacaténá Saulo.

²⁵ Iná níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàlùadaca Saulo manuíchúa mapíiri iriculé. Yá táiyápi nalicùadaca Saulo mapíiri irícu yéenúlusi ìwali chènuniiséeri ventana iricubàa yàcalé iwáiná ínatáise, yàanàcaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé ícha. Càita idéca imusúacawa náicha yái Sauloca.

Saulo en Jerusalén

²⁶ Néeseté Saulo, idécanáamité yàanàca Jerusalén iyacàlená néré, yá iwàwacaté iwacáidáyacacawa náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Quéwa macáita cáaluca naicácani, càmiciáiná neebáida iwènúadacaté íiwitáisewa báisiiri iyú yeebáidáanaa Jesús itàacái.

²⁷ Quéwa Bernabé itéca Saulo yáasáidacaténáni apóstolnái irí. Bernabé icàlidaca nalíni Saulo iicacaté Wáiwacali àyapulicubàa, Wáiwacali itàanícaté nacái Saulo yáapicha, Saulo icàlidacaté nacái macàaluínínatani yái tàacásica Jesús iináwaná ìwali Damasco iyacàlená irícu. Iná idécanáamité apóstolnái yéemiaca Bernabé icàlidaca nalí Saulo iináwaná, yáté needáca nàataléwa Saulo.

²⁸ Néese Saulo iyamáacawa náapicha Jerusalén iyacàlená irícu, yèepunícawa nacái náapicha. Icàlidaca cachàiniiri iyúni macàaluínínata Wáiwacali iináwaná ìwali.

²⁹ Itàaní nacái náapicha áibanái judío itàaníyéica griego itàacái iyú, càmíiyéica yeebáida Jesús ìwali. Saulo icàlidaca nalíni cachàiniiri iyú macàaluínínata. Quéwa nawàwacaté nanúaca Saulo.

³⁰ Néese níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacáináwa áibanái nawàwaca nanúaca néenásàiri Saulo, yá natéca Saulo Cesarea iyacàlená néré. Yá nabànucani Cesarea ícha yàacaténáwa Tarso iyacàlená nérépiná.

³¹ Ináté yéewa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica macái Judea yàasu cáli imanuíca, Galilea yàasu cáli néeseeyéi nacái, Samaria yàasu cáli néeseeyéi nacái, náyaca matubanáiri iyú. Cachàiniwanái náiwitáise Dios ìwali, neebáidaca itàacái tòi íméeri iyú, nadàwináidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú. Nàaca Wáiwacali icàaluíniná. Espíritu Santo nacái iyúudáaca nía nawènúadánápinaté áibanái íiwitáise Wáiwacali iripiná, Iná yéewa manùbáwanái nàacawa.

Curación de Eneas

³² Néenialíté Pedro yàaca ipáchiaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá yàaca ipáchiaca áibanái ìyeyéica Lida iyacàlená irícu.

³³ Pedro yàanàca áiba asiali ípidenéeri Eneas. Iríaniiricáitawa yàalubái ínatawa ocho camuí, máapínacáináni, yái Eneasca.

³⁴ Néese Pedro ímaca irí:

—Eneas, siücade Jesucristo ichùniaca píawa. Pimichàawa peedá pialubáíwa — ímaca yái Pedroca. Yáta Eneas imichàacawa.

³⁵ Macáita Lida ìyacàlená mìnánái, Sarón ìyacàlená mìnánái nacái naicáca Eneas imichàacawa, yá nawènúadaca náiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Uycaté inanái Jope ìyacàlená irícu yeebáidéechúa Jesús itàacái, ípidenéechúa Tabita, (ímáanáca Dorcas griego itàacái iyú). Uái inanáica umànicaté cayábèeri mamáalàacata. Uyúudàca nacái catúulécanéeyéi wenáiwica.

³⁷ Néeseté, idècunitàacá Pedro ìyaca Lida ìyacàlená néeni, yá cáuláicaca Dorcas, yá uetácawa. Néese abénaméeyéi inanái nàapidáidaca uinámi, yá nàwalica úwali ubàlemi, yá nalladaca úa capli imádáaná iriculé iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha.

³⁸ Yái Jope ìyacàlená ìyaca mawiénita Lida ìyacàlená irí, Pedro iyacataléca. Níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái náallacatéwa Pedro ìyaca Lida ìyacàlená irícu, yá nabànúaca pucháiba aslanái yèeyéipiná imáidaca Pedro. Náimaca irí: “Aqualé Jope ìyacàlená néré aquialésiwata”, náimaca.

³⁹ Yáté Pedro yàacawa náapicha. Idécanámité yàanàaca néré, yá natècani néré Dorcasmi iràacataléca. Madécaná inanái inìrimi yéetèyèimicatéwa íicha nàyaca néré, nabàlùacawa Pedro itéese, íicháníyéi, náasáidaca nacái Pedro iicá bàlesi, ruana nacái umàniyèicaté nali, uái Dorcasmi idècunitàacá cáuca úa.

⁴⁰ Néese Pedro ichùuliacaté macáita namusúacawa capli imádáaná irícuíse. Yá ibàlùacawa yùlulú ipùta iyúwa, yá isutáca Dios íicha. Néese iicáidaca yéetèechúamiwa irí. Yá ímaca ulí:

—¡Tabita, pimichàawa! —ímaca yái Pedroca. Yáta ùacùaca utuíwa. Uicáca Pedro, yá umichàaca úawinacawa.

⁴¹ Pedro íibàaca ucáapi íwali, yá imichàidaca úa. Imáidaca níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nía nacái maníriyèimica, yáasáidacaténá nali úa, cáuca úa àniwa.

⁴² Macáita Jope ìyacàlená mìnánái néemlaca uináwaná, yá madécaná wenáiwica iwènúadaca íiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

⁴³ Yá Pedro iyamáacawa Jope ìyacàlená irícu madécaná èeri. Pedro ìyaca icapèe néeni áiba aslali ípidenéeri Simón ichùnièrica pírái íimamimi íwéndacaténá nía.

10

Pedro y Cornelio

¹ Aiba aslali camíiri judío ípidenéeri Cornelio ìycaté Cesarea ìyacàlená irícu. Yái Cornelio, náiwacalicani níai romanonái yàasu úwinái yéénaca ípidenéeri el Italiano.

² Yái Cornelio yàaca Dios icàaluíniná cáaliacáiri iyú, macáita yéénánái yáapichawa. Imàaca nacái manùba plata ofrenda iyú iyúudàcaténá judionái. Isutéeri yáawawa Dios íicha mamáalàacata.

³ Aiba èeri cawáwanáta a las trescatáita táica, Cornelio iicáca yéénaiwanási nacáiri: Yá iicáca amalèeri iyú Dios yàasu ángel iwàlùacawa Cornelio yàatalé. Yá ímaca Cornelio irí: “¡Cornelio!” ímaca yái ángelca.

⁴ Yá Cornelio iicáidaca ángel irí manuísiwata icalùni iyúwa. Yá ímaca ángel irí: “¿Càinásica piwàwa numànica píripiná?” ímaca yái Cornelio. Néese ángel

íimaca irí: “Dios idéca yéemíaca yái pisutáanáca íicha, cayába nacái iicáca yái piyúúdàanáca catúulécanéeyéi wenàiwica.

⁵ Siúcade pibànùca wenàiwica Johe iyacàlená néré namáidacaténá néese Simón áibaalí íipidenéeri Pedro.

⁶ Yái Pedroca iyaca áiba asiali icapèe írìcu íipidenéeri Simón ichùnièrica piráí íimamíca iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuírì úni idùlepi. Yái Pedroca icàlidapíná pirírwani cànínacaalí iwàwacutá pímànica”, íimaca yái ángelca.

⁷ Idècanáami yàacawa yái ángel itàanírica yáapícha, yá Cornelio imáidaca pucháiba yàasu wenàiwicawa. Imáidaca nacái abéeri úwi íibaidéeri Cornelio irí, yèerica Dios icàaluíníná manuísíwata, Cornelio yáalièrica cayábaca íiwitáise imànínápiná cayábéeri.

⁸ Cornelio icàlidaca nalíni macáita yái ángel icàlidéericaté irí. Yá Cornelio ibànùca nía Johe iyacàlená nérépiná.

⁹ Néese mapiásínáami àniwa, cawàwanáta machacànicaalíté èeri, yá nàyaca mawiénita Johe iyacàlená irí. Yáta hora nacái Pedro, iyéerica Simón icapèe írìcu, yàacawa caplí ipùata sàabadéeri íínatalé, machacànicaalíté èeri. Pedro yàacawa néré isutácaténá yáawawa Dios íicha.

¹⁰ Máini máapicani íná iwàwa iyáaca iyáacaléwa. Quéwa idècunitàaca namànica iyáapíná, Pedro iicáca yéenáiwánási nacáiri.

¹¹ Yá iicáca capíraléeri cáli yàacùacawa, yá áiba wawàsi iricùacawa chènuníise cáli íínatalépiná, abéeri wawàsi càiri iyúwa manuírì sábara idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéénulusi iyú.

¹² Chái sábara írìcu nàyaca néeni macái cuwèesínái íiwitáaná, pírái nacái, àapínái nacái, cuípíranái nacái, macái íiwitáaná íyeyéica cháí èeri írìcu.

¹³ Néese Pedro yéemíaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi íimaca: “Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía”, íimaca.

¹⁴ Néese Pedro íimaca: “Cámíiri, Nuiwacali. Canácatáita nuyáa níai casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùullacáináté wía judíoca pinùmallicúise ipíchaná wayáaca nía”, íimaca yái Pedroca.

¹⁵ Néese tàacáisi íimaca irí àniwa: “Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, picá píma ìwali casacàacani”, íimaca yái tàacáisica.

¹⁶ Máisiba yàawiriaté Pedro iicáca sábara nacáiri iricùacawa, yéemíca nacái tàacáisi. Néese sábara yèepùca imichàacawa chènuniré àniwa.

¹⁷ Pedro íínáidacawa manuísíwata iwàwallcúisewa cànínacaalí íimáaná yái yéenáiwánási nacáirica, máincáiná càulenáca íichani. Idècunitàacá íínáidacawa ìwali, yá Cornelio yàasu wenàiwicanái nàanàaca caplí inùma néré. Nèepunícawa nasutáca néemíawa alénacaalí Simón icapèe iya.

¹⁸ Nàanàaca néré, yá namáidaca cachàini nasutácaténá néemíawa asáisi iyacaalí néeni áiba asiali íipidenéeri Simón, íipidenéeri nacái Pedro.

¹⁹ Idècunitàacá Pedro íínáidacawa mamáalàacata ìwali yái yéenáiwánási nacáirica, yá Espíritu Santo íimaca irí: “Piicá, máisiba asíanáica níara icutá pía.

²⁰ Pimichàawa, píawa nàatalé pèepunínáwa náapícha. Picá achúma píínáidacawa piwàwawa, néese manuí píínáidaca piwàwawa; nudéca nubànùca nía píatalé”, íimaca yái Espíritu Santoca. Iwàwacutácaté Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa bàaluitécáiná profeta Moisés ichùullacaté judíonái càmínápiná nèepuníwa càmíiyéi judío yáapícha, íná Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa.

²¹ Néese Pedro yàacawa nàatalé, yá íimaca nalí:

—Núaquéi picutéericuéca. ¿Càinásicué piwàwa numànica pirípiná? —Íimaca yái Pedroca.

²² Náimaca irí:

—Cornelio ibànùaca wía, abéeri úwi íiwacaliná, iyéerica machacàniri iyú Dios iicá, yèeri nacái Dios icàaluíniná. Macái judíonái naicáca cáimiétaquéri iyúni, yá nacái cáinináca naicácani. Dios yáasu ángel ichùulacaté Cornelio ibànùanápíná wenàiwica namáidacaténá pia, yéewacaténá piacawa icapèe néré yéewanápíná Cornelio yéemlaca yái picàlidéeripináca irí —náimaca.

²³ Néese Pedro yeedáca yàataléwa nía. Yá nayamáacawa néeni Pedro yáapicha abéeri catá. Mapisáita àniwa yá Pedro yàacawa náapicha. Abénaméeyéi Jope iyacàlená minaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacawa náapicha.

²⁴ Néese mapisáita àniwa nàanàca Cesarea iyacàlená néré, cháí Cornelio icúacatáica nàanàca. Ipíchawáiseté nàanàca, yáté Cornelio imáidaca néré yéenanáiwica, yàacawéeyéiná nacáiwica cáininéeyéica Cornelio iicáca.

²⁵ Pedro yàanàca icapèe néré, yá Cornelio imusúacawa íipunita yeedácaténá yàataléwani. Cornelio ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Pedro irí yàacaténá icàaluíniná.

²⁶ Quéwa Pedro imicháidacani. Yá íimaca irí:

—Pimichàa pibàlùacawa. Asìalicata nacái núaquéi càide iyúwa pía —íimaca yái Pedroca.

²⁷ Idècunitàacá Pedro itàaníca yáapicha, yá iwàlùacawa iicáca madécaná wenàiwica iwacáidáyaquéeyéiwa néré, càmfíyéi judío.

²⁸ Néese Pedro íimaca nalí:

—Píalíacuécawa judío íiwitáise càmita ibatàa wàwacáidáyacacawa píapichacué, piacué càmfíyéica judío, ibatàa wawàlùanápínátawa picapèe iriculé, càmitasa cayába cài wamàni. Quéwa Dios idéca yàalàca núa càmfínápiná quirínama casacàca nuicáca áibanái, càmita nacái nuicá nía iyúwa canéeri iwèni Dios irípiná nía.

²⁹ Iná namáidacaalíté núa, yá nùanàca néese aquialéta, càmita báawa nuínáidacawa nuwàwawa iwali. Iná siúcade nuwàwa núalíacawa càiná iwálícalícué pimáida núa —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Yá Cornelio íimaca irí:

—Báinúaca èerica néese siúcáade, chácataícaté èeri càide iyúwa siúcade, nuyacaté cháí nucapèe iricuwa, imàaquéri íichawa iyáacaléwa, isutéeri yáawawa Dios íicha táicalénama. Yáté áiba asìali mèlumèlúiri ibàle imàacaca yáawawa nuicácani.

³¹ Íimaca nulí: ‘Cornelio, Dios idéca yéemlaca yái pisutáanáca íicha. Cayábaca Dios iicáca yái piyúudàanáca catúulécaneeyéi wenàiwica.

³² Pibànùa wenàiwica Jope iyacàlená néré namáidacaténá néese áiba asìali íipidenéeri Simón, íipidenéeri nacái Pedro. Yái Pedro iyaca áiba Simón icapèe irícu, yáara ichùnìerica pirái íimamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuúri úni idùlepi’, càí íimaca nulí.

³³ Iná nubànùacaté nía ráunamáita nactútaca pía, yá pidéca pimànica nulí cayábéeri pianàacáiná. Siúcade macáita wáyaca cháí Dios iicápiná, yá wawàwaca wéemlaca macáita tàacáisi Wacuèeriná Dios ichùulièrica picàlidáanápíná walíni —íimaca yái Cornelio.

Discurso de Pedro en casa de Cornelio

³⁴ Néeseté Pedro idàbaca icàlidaca nalíni. Yá íimaca nalí:

—Siùcade nùaliácawa báisìiri iyú Dios càmita iicá abéeri wenàiwica íiwítáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese iicáca macái wenàiwica íiwítáaná abédanamata.

³⁵ Néese, cayábaca Dios iicáca náiwítáise canánama, macái wenàiwica íiwítáaná yéeyéica icàaluíniná, imàniyéica nacái cayábéeri.

³⁶ Dios idéca icàlidaca walí tàacáisi, wía Israel itaquénánámica. Dios icàlidaca walí yái cayábéeri tàacáisica íiméerica Jesucristo imàacáanápíná wàyaca Dios yáapicha matuúbanáiri iyú. Yái Jesucristo, yácata macái wenàiwicanái íiwacali.

³⁷ Píaliacuécawa cayába cànácaalíté iya judíonái yàasu cáli imanúica. Quéechatécáwa Juan el Bautista icàlidaca nalíni iwàwacutáaná wenàiwicanái íbautizácawa, náasáidacatená nawènúadacaté náiwítáisewa Dios irípiná. Néeseté Jesús idábacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli íinata.

³⁸ Píaliacué nacáwa Dios ibànúacaté Espíritu Santo Jesús íwali icùacatená Jesús íiwítáise manuísíwata, ichàniadacatenáni nacái, yái Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica. Píaliacué nacáwa Jesús yèepunicaté imànica yàacawa cayábéeri wenàiwicanái irí, ichùnlacaté nacái macáita wenàiwica Satanás yúuwichàidéeyéica. Càité Jesús idé imànica Dios yàacawéeridacáináni.

³⁹ Wadéca waicáca macáita yái Jesús imàniricaté Judea yàasu cáli íinata, Jerusalén iyacàlená írìcu nacái. Néese natàtaacani cruz íwali, càité nanúacani.

⁴⁰ Néeseté másiba èeri írìcu idécanámité nanúacani, yá Dios icáucàidacani. Néese Dios ibànúacaté Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wáaliacatenáwa cáucani.

⁴¹ Jesús càmitaté imàaca yáawawa macái wenàiwica iicácani. Néeseté imàacaca yáawawa waicácani, wía Dios íináidéeyéicatéwa íwali bàaluité imàacáanápínaté iicáca cáucani, yái Jesúsca. Yá nacái wayáacaté wayáacaléwa yáapicha idécanámité imichàacawa yéetácáisi íicha.

⁴² Néeseté Jesús ichùullacaté wacàlidáanápíná israelitanái írìni, yái tàacáisi íiméerica Dios idéca imàacaca Jesús icàlidáanápíná báawéeyéi iináwaná íwali, cáuyéica, yéetéyémíwa nacái, yúuwichàidacatená níawa càiripináta nabáyawaná íwalíisewa, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴³ Ipíchawáiseté Jesús yàanàca aléi èeri írìculé, yáté macáita profetanái nacàlidacaté iináwaná íwali. Nacàlidacaté nacái Dios imàacáanápínaté iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná íicha, Jesús yéetácáinátéwa nabáyawaná íwalíise, cawínácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —íimaca yái Pedroca.

Los no judíos reciben el Espíritu Santo

⁴⁴ Néeseté idécunitàacá Pedro icàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo iricùacawa nàwali icùacatená náiwítáise macáita níai yéemiéyéica Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidacáiná yái tàacáisica.

⁴⁵ Níai judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái yàacawéeridéeyéica Pedro, nánáidacawa manuísíwata naicáidaca càmiyéi judío írì Dios yàacáináté Espíritu Santo càmiyéi judío írì nacái.

⁴⁶ Judíonái yéemíaca nacái càmiyéi judío itàaníca áiba tàacáisi iyú, càmiíri èeri mánanái itàacái, nàaca nacái Dios írì cayábéeri.

⁴⁷ Néese Pedro íimaca:

—Dios idéca ibànúaca Espíritu Santo nàwali yàacawéeridacatená níai càmiyéica judío càide iyúwaté ibànúaná Espíritu Santo wàwali, wía judíoca. Wàacué wabautizáca nacái nía. Canáca yéewaná wamáisaníaca náicha nabautizáanáwa —íimaca yái Pedroca.

48 Yá Pedro ichùullaca yáapichéeyéiwa ibautizáca níai càmíyéica judío Jesucristo ípidená ìwali náasáidacatená neebáidaca Jesús itàacái. Néese níai càmíyéica judío nasutáca Pedro ícha iyamánápináwa náapicha máisibáwanái èeri.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

1 Néeseté apóstolnái, nía nacái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéicaté Judea yàasu cáli íinata néemlaca càmíyéi judío íináwaná ìwali neebáidacaté Dios itàacái càide iyúwa judiónái yeebáidáanáté.

2 Quéwa idécanáamité Pedro yèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa, néese abénaméeyéi judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái nataánica ìwali yái Pedro imànínáca càmíyéi judío yáapicha.

3 Náimaca Pedro irí:

—¿Cánáté pia pipáchiaca nàatalé níara càmíyéica judío? ¿Cána piyáa piyáacaléwa náapicha? —náimaca.

4 Néese Pedro icàlidaca nalí macáita yái idàbáanacaté ichàbacawa. Yá íimaca nalí:

5 —Nùyacaté Jope iyacàlená írìcu. Idècunitàacá nusutáca núawawa Dios ícha, yá nuicácaté yéenáiwánási nacáiri. Nuicácaté áiba wawàsi càiri iyúwa manuíri sávana írìcùacawa chènuníse, idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéénulusi iyú. Yáté írìcùacawa nùatalé.

6 Nuicáidacaté cayába irí nuicácatená càinácaalí wawàsi iya sávana írìcu, yá nuicáca macái pírái íiwítáaná, cuwèesínái nacái, àpinái nacái, cuipìranái nacái, macái íiwítáaná ìyéeyéica cháí èeri írìcu.

7 Yáté nuémíca tàacáisi. Íimaca nulí: ‘Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía’, íimaca nulí.

8 Quéwa núumacaté irí: ‘Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níai casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùullacáinaté wía judíoca pinùmalicúise ipíchaná wayáaca nía’, càì núumaca.

9 Néese yái tàacáisi chènuníseérica íimacaté nulí àniwa. Íimaca nulí: ‘Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, yá picá píima ìwali casacàacani’, íimaca.

10 Máisiba yàawíría nuicácaté sávana nacáiri írìcùacawa, nuémíca nacái tàacáisi. Yáté macáita yèepùa imichàacawa chènuniré àniwa.

11 Yáta máisiba asianái Cesarea iyacàlená néeséeyéi nàanàacaté nucapèe néré wàyacatáica. Náiwacali ibànùacaté nía nacutáanápíná núa.

12 Yáté Espíritu Santo ichùullaca nùacawa náapicha, ipíchaná achúmaca nuínáidacawa nuwàwawa ìwali. Níai seis namanùbaca wéénánái nacái nàacatéwa núapicha. Macáita wawàlùacatéwa áiba asiali icapèe írìculé.

13 Yái asialica icàlidaca walíni íicácaté àngel icapèe írìcu. Yá àngel íimacaté irí: ‘Pibànua wenàiwica Jope iyacàlená nérépiná namáidacaténá néese Simón ípidenéeri nacái Pedro.

14 Yái Pedroca icàlidapíná píriwani càinácaalí iyú píalimá piwasáaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, pía nacái, péenánái nacái’, íimacaté yái àngelca.

15 Néeseté idécanacáita nudábaca nucàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo yàanàca nàwali, yàacawéeridacaténá nía, càide iyúwaté Espíritu Santo yàanàanáté wàwali báaluité.

16 Néeseté nuwàwalica tàacáisi Wáiwacali icàlidéericaté walí. Íimacaté: ‘Báisita Juan el Bautista ibautizácaté wenàiwicanái úni yáaculé.

Quéwa mesúnamáita Dios ibànùapinácué piríwa Espíritu Santo, yái yàacawéeridéeripinácuéca pía, ibautizácáténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú', íimaca yái Wáiwacalica.

17 Uwé, Dios idéca yàaca Espíritu Santo càmiyéi judío irí càide iyúwaté yàanaté walíni, wía judíoca, weebáidacaalíté Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa, iná canáca yéewaná wapéliaca Dios ípunita, canáca yéewaná wamáisaníaca náichani, yái Espíritu Santoca —íimaca yái Pedroca.

18 Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená írìcu, nadécanáami néemiaca yái tàacáísica, yá càmita quirínama natàaníca báawéeri iyú Pedro lwali, néese nàaca Dios irí cayábéeri. Yá náimaca:

—¡Dios idéca ibatàaca càmiyéi judío nawènúadaca nacái náiwitáisewa írìpiná yéewacáténá nacái nadèniaca nacáucawa càmiiri imálàawa, càide iyúwa wáyáaná, wía judíoca! —náimaca.

La iglesia de Antioquía

19 Nadécanáamité nanúaca Esteban Jerusalén iyacàlená néeni, yá nadàbacaté namànica ùwicái yeebáidéeyéi ípunita canánama. Iná napíacatéwa áibalépiná. Abénaméeyéi yàacatéwa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Aibanái yàacatéwa Chipre yàasu iwàwata nérépiná. Aibanái yàacatéwa Antioquía iyacàlená nérépiná. Nacàlidacaté Jesucristo iináwaná iwali abéta judionái irí. Càmita nacàlida càmiyéi judío írìni.

20 Aibanáita yeebáidéeyéi Jesús itàacái Chipre yàasu iwàwata néeseeyéi, Cirene iyacàlená mìnánái nacái áibanái, nàanàacaté Antioquía iyacàlená írìculé. Nadàbacaté nacàlidacani càmiyéi judío irí. Nacàlidaca nalí Jesús iináwaná Wáiwacalicaní.

21 Wáiwacali íiwitáise cachàiníri iyacaté nalí, ínáté yéewa manúbéeyéi wenàiwica namàacaca náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa, yá neebáidaca Wáiwacali itàacái.

22 Néese, níái yeebáidéeyéica Jesús, Jerusalén iyacàlená néeniyéica néemiaca Antioquía iyacàlená mìnánái iináwaná. Yá nabànùaca Bernabé yàacáténáwa Antioquía iyacàlená nérépiná.

23 Bernabé yàanàacaté néré, yá yáaliacawa Dios imànica nalí cayábéeri. Iná casímáica Bernabé iwàwa, iyanídacawa náapícha. Yàalàaca nía, ichàiniadaca nacái nawàwa canánama, cachàinínápiná náiwitáise neebáidáanápiná mamálàacata Wáiwacali itàacái tai ímèeri iyú.

24 Cayábéericáiná íiwitáise yái asialica, yái Bernabéca, Espíritu Santo icùacáiná íiwitáise. Yeebáida Dios itàacái manuísíwata tai íimèeri iyú. Càita áibanái manúbéeyéi àniwa néemiaca Bernabé icàlidáaná nalíni, yá nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacáténá Wáiwacali itàacái.

25 Néeseté Bernabé yàacawa Tarso iyacàlená írìculé icutácaténá Saulo. Idécanáamité yàanàacani, yá itéca Saulo Antioquía iyacàlená néré.

26 Bernabé, Saulo yáapícha nàyacaté néré abéeri camuí náapícha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néewáidacaté madécaná wenàiwica. Antioquía iyacàlená néeni áibanái nàacaté yeebáidéeyéi íipidenápiná cristianonái, íimáanáca Cristo yéewáidacalénái, Cristo yáapichéeyéi nacái íimáanáca.

27 Néenialité abénaméeyéi profeta itàaniyéica Dios inùmaliçúse nàacatéwa Jerusalén iyacàlená íicha, yá nàanàaca Antioquía iyacàlená néré.

28 Abéeri néená, íipidenéeri Agabo, ibàlùacawa nàacúsemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Espíritu Santo icùaca Agabo íiwitáise icàlidacáténá nalí tàacáisi Dios inùmaliçúse. Yá icàlidaca nalíni iyáanápinaté

máapicái cachàiníri iyú nàasu cáli néré, yái Israel yàasu cálica. Càité ichàbacawa néesetécáwa idècunitàacá emperador romanosàiri Claudio icùaca macái cáli imanùbaca.

²⁹ Iná Antioquía iyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesús itàacái nánáidacatéwa nabànùanápínaté plata iyúwa ofrenda nayúudàacaténá áibanáí yeebáidéeyéica Jesús iyéeyéica Judea yàasu cáli ínata. Macái wenàiwica imanùbaca nabànùaca plata iyúwata nàalimáaná namàacaca ofrenda.

³⁰ Càité nàwacáidaca plata, yá nabànùacani iyúwa ofrenda náapicha níái Bernabé, Saulo nacái natécaténáni ancianonái irí icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Judea yàasu cáli ínata, nayúudàacaténá catúlulécaneeyéi wenàiwica yeebáidéeyéi Jesús itàacái.

12

Muerte de Santiago y encarcelamiento de Pedro

¹ Néenialíté rey Herodes idàbaca yùuwideca imànica abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená néeniyéica iyaca. Herodes idàbacaté yùuwichàidaca nía.

² Herodes ichùullaca úwináí iwichùaca Santiago ícha íwita, yéetácáténátéwa, yámi Juan ibèerimica.

³ Néese, yái Herodesca, yáalíacawa casímáica judío íwacanáí ìwali yái yéetánacawéi Santiгомica, iná ichùullaca úwináí íbàaca Pedro nacái. Yá náibàacani judíonái yàasu culto Pascua yaalí nayáacaalíté pan càmiiri idènla levadura.

⁴ Idécanaámíté náibàaca Pedro, néese Herodes ichùullaca nacùaca Pedro presoíyéi ibànalicu. Ichùullaca nacùacani, níái úwináí báinúaca náiwitáaná imanùbaca. Nàyaca báinúacanama úwináí macái náiwitáaná imanùbaca. Herodes iwàwacaté ichàbáidaca Pedro judíonái irí nanúnápínáni Pascua yàasuná culto idénámi.

⁵ Càité Pedro iyaca presoíyéi ibànalicu. Nacùaca cayábani. Quéwa manùbéeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca Dios ícha Pedro irípiná manuísíwata mamáalàacata.

Dios libra de la cárcel a Pedro

⁶ Yáta catáca mapisáipínáta Herodes ichàbáidapínaté Pedro judíonái irí, nanúnápínáni, yá Pedro íimáca iyaca bamuchúamibàa náicha pucháiba úwináí. Pedro nadacuèri pucháiba cadena iyú. Aibanáí úwi ibàluèyéiwa presoíyéi ibàna inùma néeni nacùaca presoíyéi ibàna ipíchaná Pedro imusúacawa.

⁷ Yáta Dios yàasu ángel yàanàaca néré, ibàlúacawa mawiénita Pedro irí. Yá camalásí ipuníada presoíyéi ibàna iriculé. Néese ángel icapèedaca Pedro ibàlái ìwali icawáidacani. Yá ímaca Pedro irí: “¡Caqualéta, pimichàawa!” ímaca yái ángelca. Yáta pucháiba cadena icaláacawa Pedro icáapi ícha.

⁸ Yá ángel ímaca Pedro irí: “Pìwali pibàlewa, pizapatoní nacáíwa”, ímaca yái ángelca. Idécanaámi Pedro imànica càide iyúwaté ángel ímáaná irí, yá ángel ímaca irí àniwa: “Peedá piasu ruana nacáiriwa, piúca pìwalísewani. Piawa núamiwáise”, ímaca irí yái ángelca.

⁹ Yá Pedro imusúacawa ángel yáamiwáise. Càmita yáalíawa asáisi báisicaalíni, ángel imusúadánacani presoíyéi ibàna iricúise. Pedro iyúunáidaca yéenáiwanási nacáiri càì iicáca meedá.

¹⁰ Nachàbacatéwa idàbáanéeyéi úwi ícha, néese nachàbacawa áibanáí ícha àniwa icuèyéica presoíyéi ibàna. Nàanàaca inùma néré, yái manuírí inùma

yáawami hierroírta, namusúacatáipinácawa carretera iriculé yàcaléricu, yá inúma yàacùacawa yàasu wawàsitawa meedá. Yá namusúacawa ícha. Nèepunicanáamiwa abéeri carretera iricubàa, yáta ángel imàacaca Pedro abéerita.

¹¹ Néese átata Pedro yáaliacawa imusúacatéwa náicha. Yá ímaca iríwa: “Siúcade núalíacawa báisíiri iyú, Dios idéca ibànùaca yàasu ángelwa nùatalé imusúadacaténá núa Herodes ícha, náicha nacái níara judíoca iwàwéeyéica inúaca núa”, ímaca iríwa yái Pedroca.

¹² Idécánáami íináidacawa iwali macáita iyáaná, néese yàacatéwa María icapèe néré, úái Juan yáatúaca. Yái Juanca áibaalí ípidená Marcos. Quéchatécáwa madecaná wenàiwica iwacáidáyacacawa néré, yá nasutáca nàyaca Dios ícha.

¹³ Pedro inúacaté bàacháwáiserica iwáiná inòmaca, yá abéechúa màncàu ípidenéechúa Rode umusúacawa caplí ícha, ùacatéwa mawiénita iwáiná inúma irí uemíacaténá néré cawinácaalí càì isàna néese.

¹⁴ Ualiaca uemíaca Pedro itàacái, quéwa càmita ùacua irí iwáiná inúma, máinicáiná casimáica úa íná uplacawa caplí iriculé àniwa ucàlidaca nalíni Pedro ibàlùanàwa bàacháwáiseri iwáiná inúma néeni.

¹⁵ Yá nàimaca ulí:

—¡Máiwitáiseca pía! —nàimaca ulí. Quéwa úumaca báisícata. Néese nàimaca:

—Canácani. Iwàwa cáurimica meedá yáara càì péemíaca isàna —nàimaca ulí, nayúunáidacáiná úwinái nanúacaténi.

¹⁶ Idècunitàacá natàanica caplí iricu, quéwanáta Pedro inúaca mamáalàacata bàacháwáiseri iwáiná inúma. Néese nàacùaca bàacháwáiseri iwáiná inúma, yá naícaca Pedro ibàlùericawa néeni. Yá nàináidaca manuísiwata naicáidaca irí.

¹⁷ Néese Pedro yúucaca icáapiwa nalí masànacaténá nía. Yá icàlidaca nalíni càinácaalíte iyú Wáiwacali imusúadacani presoíyéi ibàna iricúise. Yá ímaca nacái nalí:

—Picàlidacué Santiago iríni, yái Wáiwacali iméererica. Picàlidacué nacái nalíni, níara yáapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca. Néese Pedro yàacawa náicha áibalépiná.

¹⁸ Néeseté mapisáita àniwa, cáanáica úwinái naplianacawa presoíyéi ibàna iricubàa nacutáca Pedro, néemíanica nacáywa nalíwáaca lúasi iyú, càmicáiná nadé nàanàaca Pedro.

¹⁹ Herodes ichùuliacaté nacutácani, quéwa càmita náalimá nàanàacani. Iná Herodes isutáca yéemíawa naináwaná, níái úwi icuèyéicaté Pedro presoíyéi ibàna iricu. Yá ichùuliacata yàasu wenàiwicawa nanúanápíná níái úwica. Néese Herodes yàacatéwa Judea yàasu cáli ícha iyacaténá Cesarea iyacàlená iricu.

La muerte de Herodes

²⁰ Néeseté calúaca rey Herodes áibanái yáapicha, Tiro iyacàlená mìnanáica, Sidón iyacàlená mìnanáí nacái. Iná níái pucháiba yàcalé mìnanáica natàanica náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa nàanápínáwa Herodes yàatalé natàanicaténá yáapicha éeréeri iyú, yéewacaténá cayábaca íicaca nía àniwa. Nàaca plata Blasto irí, abéeri Herodes yáapichéeri máiníri cachàini, nawàwacáinaté Blasto itàanica nawicácu Herodes yáapicha, yéewanápíná Herodes ibatàa nàyaca matúbanáita. Iwàwacutácaté nàyaca cayába Herodes yáapicha nawèniacaténaté yàacási áiba cáli néeni Herodes icuèricaté.

²¹ Herodes imàacaca nalí abé èeri nàwacáidáyacáanápináwa yàatalé. Idéca èeri yàanàaca, yá Herodes iwálica ibàle cawèníriwa. Néese yàacawa wenàiwicanái yàacuèsemi, yá yáawinacawa yàasu yàalubáisi chènuníri ínatawa.

²² Yá idàbaca icàlidaca nalíni. Néese níái wenàiwica yéemièyéica Herodes irí nadàbaca càì namáidáidaca: “¡Yái icàlidéerica walíni camírita aslali, néese abéeri chènunísericani!” càì namáidáidaca mamáalàacata, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca.

²³ Yáta Wáiwacali yàasu ángel ibànùaca uláicái Herodes ìwali, càmicáiná Herodes yàa Dios icàaluíniná, néese imàacacáita wenàiwicanái yàaca irí cayábéeri, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca. Néeseté Herodes yéetácawa cáiwíiri iyú, enísi nacáiyéi iyácáiná iyapicúa irícuíse ipíchawáiseté yéetácawa.

²⁴ Quéwa níái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca nàacawa Dios itàacái mamáalàacata áibanái wenàiwica irí. Yá manùbéeyéi neebáidacani macái yàcalé.

²⁵ Idécanámité Bernabé, Saulo nacái namáaláidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, yáté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Yá natéca náapichawa Juan, ípidenéri nacái Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

¹ Madécaná Antioquía iyacàlená múnaná neebáidacaté Jesús itàacái. Abénaméeyéi profeta, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica nàyacaté yeebáidéeyéi yéewi. Càica náipidená: Bernabé; Simón nacái, áibaalí ípidená Negro; Lucio nacái, Cirene yàasu cáli néeséeri; Manaén nacái, idàwinéericatéwa rey Herodes yáapicha, yái Herodes icuèricaté Galilea yàasu cáli; Saulo nacái áiba.

² Aiba èeri namànicaté nàyaca culto Wáiwacali irí, namàacaca náichawa nacái nayáacaléwa. Yáté Espíritu Santo ímacaté nalí: “Peedácué pèewísewa nulípiná níái Bernabé, Saulo nacái namànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná namànica”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³ Néese nasutáca Dios ícha nalípiná àniwa, namàaca náichawa nacái nayáacaléwa mamáalàacata, yá namàacaca nacáapiwa nàwali, níái Bernabé, Saulo nacái. Néese nabànùaca nía, náibaidacaténáté Dios irípiná.

Los apóstoles en Chipre

⁴ Néeseté namànica càide iyúwa Espíritu Santo ibànùaná nía, yá Bernabé, Saulo nacái nàacatéwa Seleucia iyacàlená néré, mawíéníiri iyaca manuíri úni irí. Néenita nawàlùacawa nave irículé, yá nàacawa úni yàasu iwàwata íninalé ípidenacatalé Chipre.

⁵ Idécanámité nàanàca néré, yá nawàlùacawa Salamina iyacàlená irículé. Yá nadàbaca nacàlidaca nalí Dios itàacái judíonái yéewáidacàalu irícu. Juan Marcos yàacawa náapicha nacái iyúudácaténá nía.

⁶ Yá nàacawa iwàwata imanuíca macáita yàcalé imanùbaca iyéerica iwàwata ínata. Yá nàanàcaté Pafos iyacàlená néré. Nàanàca judíosàiri ípidenéerica Barjesús. Yácata camàliquéeri. Itàáníca ichíwawa. Ímaca ìwaliwa itàánícasa Dios inùmallícuíseta, quéwa ichíwa meedá.

⁷ Yái camàliquéeri iyaca gobernador yáapicha, yái gobernador ípidenéerica Sergio Paulo, abéeri cáaliacáiri icuèricaté manùbéeyéi wenàiwica. Yái gobernadorca imáidaca yàataléwa Bernabé, Saulo nacái, gobernador iwàwacáinaté yéemiaca Dios itàacái.

⁸ Quéwa yái camàliquerica, ípidenéerica Elimas griego itàacái iyú, yùuwidaca imànica apóstolnái. Iwàwa nacái iwènúadaca gobernador íiwitáise ipíchaná yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Néese Saulo, ípidenéri Pablo griego itàacái iyú, Espíritu Santo icuèri íiwitáise, yá iicáidaca machacàniri iyú Elimas irí.

¹⁰ Yá íimaca irí:

—Pía cachiwéerica, báawéeri meedá, Satanás nacáiri íiwitáise, pía, nàuwidaca canánama cayábéeyéi íiwitáise. ¿Cáná càmita piyamáida piwènúadaca Dios itàacái pichíwa iyúwa?

¹¹ Iná siúcade Dios yùuwichàidapiná píawa. Matuípínaca píawa maléená èerita. Càmita píalimá piicáca èeri icamaláwa —íimaca yái Pabloca. Yáta catáca Elimas iicáca. Yá icutáca wenàiwica itecaténáni icáapi íwali, càmicáiná yáalimá iicáca ituí iyúwa.

¹² Yá idécánami gobernador iicáca càinácaalí iyáaná, yá yeebáidaca, íináidacáináwa manuíswata Wáiwacali itàacái ichàini íwali.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³ Néeseté Pablo iwàlùacawa nave iriculé iyéerica Pafos íidalutalená néeni yàacawéeyéiná yáapichawa. Yá nàacawa manuíri úni yáacubàa Perge íidalutalená néré, iyéerica Panfilia yàasu cáli íinata. Quéwa Juan Marcos yèepùacatéwa náicha Jerusalén iyacàlená nérépiná.

¹⁴ Yá Pablo, Bernabé nacái nachàbacatéwa Perge iyacàlená íicha, nàacawa machacànita Antioquía iyacàlená iriculé. Yái yàcalé iyaca Pisidia yàasu cáli íinata. Yá nawàlùacatéwa judíonái yéewáidacàalu iriculé, sábado, judíonái iyamáidacatáicawa. Pablo, Bernabé nacái nàawinacawa néré néemlacaténá naléca Dios itàacái.

¹⁵ Néese judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái naléca nalí Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, áibanái profeta itànèericaté nacái. Néese nabànùaca tàacáisi Pablonái irí. Yá náimaca Pablonái irí:

—Wéénánái, pidèniasicué tàacáisi píalèeripínacué iyú wenàiwica, ára picàlidacué walíni —náimaca Pablonái irí.

¹⁶ Néese Pablo imichàa ibàlùacawa, yá yúucaca nalí icáapiwa masàanápiná nía. Yá íimaca nalí: “Péemiacué, piacué israelitaca, piacué nacái camíiyéica judío, yèeyéica Dios icàaluíná.

¹⁷ Yái Dios icuèrica Israel itaquénáinami yeedacaté wàawirináimi yàasunáipináwa. Dios imàacacaté madécánaca nía idècunitàacá nàyaca Egipto yàasu cáli íinata, càmírira nàasu cáli. Néeseté Dios iwasaaca nía ichàini iyúwa íicha yáara cálica.

¹⁸ Ewitaté nawènúadacáaníta náiwitáisewa Dios íicha, càicáaníta icùacaté nía cuarenta camuí idècunitàacá nèepunicawa chuiri manacúali yùucubàa càinwàiri, canácatalé wenàiwica.

¹⁹ Néeseté Dios imáalàidacaté siete namanùbaca wenàiwica íiwitáaná iyéeyéicaté Canaán yàasu cáli íinata yàacaténáté nàasu cáli wàawirináimi irí.

²⁰ Càité Dios imànica wàawirináimi irí cawàwanáta cuatrocientos cincuenta camuí.

“Néeseté Dios ibànùaca nalí náiwacanánápiná nacùacaténáté nía àta profeta Samuel yàasu èeripínaté.

²¹ Néeseté wàawirináimi nasutáca Dios íicha wawàsi imàacáanápinaté nalí abéeri rey icuèripiná nía. Yá Dios imàacaca nalí rey icuèripínacaté nía cuarenta

camuí. Yái idàbáanéeri reyca ípidenácate Saúl, yái Cis ìrica, Benjamín itaquérinámi.

²² Néeseté Dios càmita quirínama ibatàa Saúl icùaca israelitanái. Yá Dios imàacaté rey David icuèripináté israelitanái Saúl yáamirìcubàami. Dios ímacaté David ìwali: ‘Yái Davidca, Isaí ìrica, cayába nuicáca íiwitáise. Núaliacawa iwàwa imànica macáita càide iyúwa nuwàwáaná’, còi íimaca yái Diosca.

²³ Yái rey Davidca idènlaca itaquérinámiwa, ípidenéeri Jesús. Dios ibànùacaté Jesús iwasàacatená Israel itaquénáinámi Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, càide iyúwaté Dios icàlidáaná bàaluité.

²⁴ Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca, Juan el Bautista icàlidacaté tàacáisi macái Israel itaquénáinámi írì. Icàlidaca nalíni iwàwacutáanáté nawènùadaca náiwitáisewa Dios írìpiná, nabautizáanápiná nacáíwa, náasáidacatená nawènùadacaté náiwitáisewa báawéeri íicha.

²⁵ Néese mawiénicaté Juan yàasu èeri yéetáanápinátéwa, yá íimaca: ‘Núa càmiri Mesías, icuèripiná israelitanái càide iyúwacué píináidáanáwa nùwali, néese áiba yàanàpiná núamirìcubàawa máinírì cachànica nuícha. Nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmiri cachàini náicha canánama, máinícáiná cayábérica nuíchani’, íimacaté yái Juan el Bautistaca.

²⁶ “Píacué nuénánica, Abraham itaquénáinámi, píacué nacái càmiyéica judío yèyéica Dios icàaluíná, Dios idéca ibànùacuéca píri yái tàacáisica píaliacatenácuéwa Jesús iwàwaca iwasàacuéca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

²⁷ Siùcade nucàlidacué píriní. Níara Jerusalén iyacàlená mìnánica, nía nacái náiwacanánica, càmitaté náalíwa cawínacaalíni yái Jesúsca. Siùcade mamáalàacata càmita náalía néemíaca càinacaalí íimáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Jesús iináwaná ìwali, éwita naléecáanítani néewáidacàalu írìcuwa sábadò imanùbaca nayamáidacatáicawa. Iná nachùullacaalíté úwinái inúaca Jesús, yáté judíonái namànicaté macáita càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

²⁸ Ewitaté càmicáaníta nàanàa Jesús ìwali ibáyawaná nanuérìpiná ìwalíiseni, càicáaníta nasutáca Pilato gobernador íicha wawási ichùullanápináté úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali. Càité yéetácawa.

²⁹ Néese nadécanáamité namànica írì macáita càide iyúwaté Dios itàacái icàlidáanácani Jesús ìwali, yáté áibanái nalicuadacani cruz ìwalíise. Yá nabàllacani.

³⁰ Quéwa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi íicha.

³¹ Yáté manùba èeri Jesús imàacaté yáawawa naicácani níai yèepuníyéicátéwa yáapícha Jerusalén iyacàlená néré Galilea yàasu cáli íicha. Siùcade nacàlidaca nàacawa Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanái írì.

³² “Càita wacàlidacuéca píriní yái cayábéeri tàacáisica: Dios idéca imànica macáita càide iyúwa icàlidáanáté cáimíetacanéeri iyúni wàawirináimi írì.

³³ Iná siùcade Dios idéca imànica walíni wía nataquénánámica càide iyúwaté icàlidáaná tàacáisi wàawirináimi írì, íiméerica imichàidáanápináté Jesús yéetácáisi íicha. Yái rey Davidca nacái itànàacaté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali pucháibáaná salmo írìcu, David itànàacáináté tàacáisi Dios inùmaliçuse. Dios íimacaté írì írìwa: ‘Píacata Nuírìca; siùcade nudéca numàacaca èeri mìnánái náaliacawa Nuírìca pía’, còi íimacaté yái Diosca.

³⁴ Dios icàlidacaté walíni imichàidáanápínaté Jesús yéetácáisi ícha ipíchaná iinámi ibadácawa. Càité Dios íimaca walí profeta Isaías yàasu tàacáisi iyú. Dios íimacaté israelitanái írí: 'Nucàlidacaté rey David írí tàacáisi mabáyawanéeri, cáimíetacanéeri iyú machìwéeri nacái, íiméerica numàninápinaté írí cayábéeri. Yá numànipínacué pírí macáita yái cayábéerica nucàlidéericaté íwali David írí', íimacaté yái Diosca.

³⁵ Báisíta Dios idéca imànica càide iyúwaté ímáaná, càmitaté imàaca Jesús iinámi ibadácawa, ínáté rey David itànàaca áiba salmo Dios Íiri inùmalícúise. Dios Íiri íimacaté: 'Càmita pimàacapíná ibadácawa yái nuináca, núa píasu wenàiwicaca mabáyawanéerica', íimacaté yái Dios Íirica.

³⁶ Uwé, siúcade macáita wáalíacawa rey David icúacaté israelitanái càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Néeseté béericaalíténi, yá yéetácawa, yái Davidmica, yá nabàllacani yàawirináimi yàasu càliculli írículéwa. Yáté íchécami ibadácawa.

³⁷ Quéwa yái Jesús, Dios imichàidéericaté yéetácáisi ícha, càmitaté iiná ibadáwa.

³⁸⁻³⁹ Iná píacué nuénánáica, wacàlidacué pírí yái tàacáisica: Peebáidacaalícué Jesús itàacái, yásí Dios imàacacué iwàwawa píbáyawaná íchawa. Bàaluité profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái, yái tàacáisica icàlidéericaté nalíni cáinácaalíté Dios iwàwaca wàawirináimi náyaca, wía nacái. Quéwa, éwita wamànicaalí macáita càide iyúwa Moisés itàacái ímáanáta, càicáaníta càmita Dios iicá wía iyúwa mabáyawanéeritá. Néese, siúcade weebáidacaalí Jesús itàacái, yásí Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, mabáyawanáca iicáca nacái wía, éwita càmicáaníta mabáyawaná wía.

⁴⁰ Iná cayábacué, nuénánái, ipíchanacué Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca píwali càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícúise. Dios íimacaté:

⁴¹ 'Péemiacué cayába, píacué báawéeyéica iicáca núa. Picalùadacuéwa, néese péetácuéwa, mesúnamáicáináta nubànùacué píwali manuúri yùuwichàacáisi, càulenéeripíná peebáidaca iináwaná íwali, éwita áibanái icàlidacáaníta píricué yùuwichàacáisi iináwaná íwali',

càité íimaca yái Diosca", íimacaté nalí yái Pablocá.

⁴² Yá Pablo imáalàidaca icàlidaca nalíni. Idècunitàacá namusúacawa judionái yéewáidacàalu írícúise, yá càmiyeyéi judío nasutáca Pablo ícha wawàsi yèepùanápinaté icàlidacaténá nalíni àniwa, yái tàacáisica, áiba sábadopináté nayamáidacatáicawa.

⁴³ Idécanáamité namáalàidaca namànica culto, yá namusúacawa macáita yéewáidacàalu ícha, yá manùbèeyéi judionái yàacawa náapícha níái Pablo, Bernabé nacái; áibanái nacái càmiyeyéi judío, yèebèeyéi quéwa càiyéide iyúwa judionái yèebáidáaná Dios itàacái, níacata yèeyéicatéwa Pablonái yáapícha. Yá Pablonái yàalàaca nía neebáidáanápíná mamáalàacata Wáiwacalí itàacái, yéewacaténá Dios imànica nalí cayábéeri.

⁴⁴ Néese áiba sábadó àniwa judionái iyamáidacatáicawa, batéwa macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé írícú nàwacáidáyacacawa néré néemiacaténá Pablonái icàlidáaná nalí Wáiwacalí itàacái.

⁴⁵ Quéwa abénaméeyéi judío íiwacanánái naicácáiná madécaná wenàiwica iwacáidyaquéeyéicawa, yá calúaca níái judío íiwacanánáica, cayábacáiná wenàiwica iicáca náicha Pablonái, níái apóstolca. Yá judío íiwacanánái nadàbaca natàaníca casaquèeri iyú Pablo íwali. Natàaní nacái báawéeri iyú íwali, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica wenàiwicanái írí.

⁴⁶ Iná Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca judíonái iríni macàaluínináta. Yá náimaca:

—Quéecháwanáimi iwàwacutácaté wacàlidacuéca piríni, piacué judíoca, quéwacué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios itàacái íicha, càmícáinacué piwàwa picáucawa càmíri imáalàawa. Iná péemiacué cayába, siúcade wàca wacàlidaca Dios itàacái càmíyeyí judío irí.

⁴⁷ Wáiwacali idéca ichùullaca wía, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná Dios itàacái. Wáiwacali íimacaté:

‘Nudéca nuedáca pía péewáidacaténá càmíyeyí israelita, càide iyúwa camalási icànacaalí nàwali, náaliacaténáwa nùwali. Picàlidáanápíná nalíni, nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, macái èeri mìnánái iyéyeyéca macái cáli déecuíséyeyí’,

íimaca walí yái Wáiwacalica —náimaca níái Pablonáica.

⁴⁸ Néese idécanáami càmíyeyí judío yéemiacani, yá casímáica nawàwa. Yá nàaca Dios irí cayábèeri itàacái ìwali. Yá macáita wenàiwica Dios yéeyéca ícauca càmíri imáalàawa, neebáidaca Pablonái yàasu tàacáisi.

⁴⁹ Càité manùbéyeyí wenàiwica iyéyeyéca Pisidia yàasu cáli ínata néemíaca Wáiwacali itàacái.

⁵⁰ Quéwa abénaméyeyí judío natàanica báawèeri iyú Pablonái ìwali. Judíonái itàanica yàcalé íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái abénaméyeyí inanái cáimietacanéyeyéca yeebáidéyeyéca càide iyúwa judíonái. Càita judíonái nawènúadaca yàcalé íiwacanánái íiwitáise nàuwidecaténá namànica apóstolnái. Yaté namusúadaca Pablonái nàasu cáli íichawa.

⁵¹ Néese, Pablonái nachùpiaca cáli ichùmalé nàabàli íichawa judíonái iicápiná càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, náasáidacaténá Dios yúuwichàidáanápínaté níái judíoca. Yá Pablonái yàacawa Iconio iyacàlená néré.

⁵² Níacata quéwa Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéyeyéca Jesús itàacái, casímáica nawàwa manuísíwata, Espíritu Santo nacái icùaca náiwitáise.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Néeseté Pablo, Bernabé nacái, nàanàaca Iconio iyacàlená iriculé, yá nawàlucawa judíonái yéewáidacàalu iriculé. Yá nacàlidaca nalí Wáiwacali itàacái cáaliacáiri iyú, íná yéewa manùbéyeyí yeebáidaca nalíni, abénaméyeyí judío, áibanái nacái càmíyeyí judío.

² Aibanáita quéwa judío càmíyeyí yeebáida, nawènúadaca yàcalé mìnánái íiwitáise, càmíyeyéca judío, nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidéyeyéca Jesús itàacái.

³ Iná apóstolnái iyamáacatéwa néeni madécaná èerisíwata. Nacàlidaca nalíni cáaliacáiri iyú Wáiwacali inùmalicuise. Yá Wáiwacali imàacaca nalí ichàiniwa nachùnìacaténá cáuláiquéyeyí wenàiwica. Imàaca nacái namànica yái càmíríca wenàiwica idé imànica. Ináté yéewa macáita náaliacawa Pablonái icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicuise, báisíiri iyú.

⁴ Níái wenàiwica iyéyeyéca yàcalé iricu càmíta abédanamata náiwitáise náapichawáaca. Abénaméyeyí yeebáidaca judío íiwacanánái itàacái, áibanái abédanamata náiwitáise apóstolnái yáapicha.

⁵ Néeseté abénaméyeyí judío, áibanái nacái càmíyeyí judío natàanica yàcalé íiwacanánái yáapicha. Yá abédanamaca náináidacawa náibàanápíná Pablonái, nanúanápíná nacái nía íba iyú.

⁶ Quéwa Pablo, Bernabé nacái náalíacawa naináwaná ìwali, ínáté nàacawa náicha. Yá nàacawa áiba yàcalé néré ípidenéeyéi Listra, Derbe áiba iyéeyéica Licaonia yàasu cáli ínata. Ináté Pablonái nèepunícawa yàcalé imanúbaca iyéeyéica mawiénbàa Listra, Derbe nacái ícha.

⁷ Nacálidaca yái cayábéeri tàacáisica, íméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸ Iyacaté áiba Listra iyacàlená mìnali, éeruiri yàabàli, càmiiri idé ìpìnáníca. Yáawináníca meedá yácáináta imusúanáwa yáatúa íchawa. Canácatáita ìpìnání.

⁹ Yái aslali yéemlàca tàacáisi Pablo icàlidéerica. Néese Pablo iicáidaca irí. Yá Pablo yáalíacawa éeruiri yàabàli yeebáidaca cayába yéewanápiná ichùnìacawa.

¹⁰ Néese Pablo ímaca irí cachàiníri iyú:

—Pimichàawa pibàlùacawa machacàiníri iyú piabàli iyúwa —ímaca yái Pablocá. Yáta éeruiri yàabàli ipisia imichàa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnáníca.

¹¹ Níái wenàiwica idécanáami naicáca yái Pablo imánírica, yá néemíaníca cachàiníri iyú. Néemíaníca Licaonia yàasu cáli néeséeyéi itàacái iyú. Náimaca:

—¡Cuwáináica níái wenàiwicaca! ¡Nadéca nalicùacawa chènuníse wàatàna iyúwa aslanái! —cái náimaca Pablonái ìwali.

¹² Náimaca Bernabé ìwali cuwáisàiricasani ípidenéerica Zeus. Náimaca Pablo ìwali cuwáisàiricasani ípidenéerica Hermes, Pablo icàlidacáiná tàacáisi wenàiwicanái irí.

¹³ Iyaca néré sacerdote icuèrica templo iyéerica mawiénita yàcalé inùma irí, yái nasutácaaluca nàasu cuwáisàiriwa ípidenéeri Zeus. Yái sacerdoteca itéca pacá idènièyéica ichílanáwa íwinási. Yá itéca pacá Pablonái yàatalé. Yái sacerdoteca, wenàiwicanái nacái canánama nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio, nàacaténaté Pablonái icàaluíniná naicácáinaté Pablonái iyúwa chènuníseeyéi.

¹⁴ Níái apóstolca, Bernabé, Pablo nacái idécanacáita náalíacawa wenàiwicanái nawàwáaná nàaca nacàaluíniná, yá Pablonái icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná máinícaalí achúmaca nawàwa. Yá Pablonái ìplacawa wenàiwicanái yèewiré, namáidáidaca napiacawa. Náimaca wenàiwicanái irí:

¹⁵ —Píacué wenàiwicaca, picácué càì pimàni. Wíacáiná wenàiwicanáita nacái càitade iyúwacué pía. Wadéca wàanàaca wacàlidacaténacué pírí tàacáisi cayábéeri íméerica iwàwacutácué piwènúadaca piwítáisewa ícha, yái canéerica iwèni wawásica pisutácaténacué píawawa cáuri Dios ícha, yái imáníricaté macáita waiquéerica chènuniré, dúpupùta yàasu cáli nacái, yá nacái èeriquéi, manuiri úni nacái, macáita nacái iyéerica cháì èeri irícu.

¹⁶ Bàaluté Dios imàacaca wenàiwicanái canánama nàyaca iyúwaté nawàwáaná.

¹⁷ Mamáalàacata quéwa imànicatécué pírí cayábéeri imàacacaténacué píalíacawa cawínácaalíni. Ibànuèri unía. Yèeri walí cayábéeri bànacalé yàasu èeri irícuwa. Yèeri nacái wayáapiná casímíacaténá wawàwa —náimaca níái Pablonáica.

¹⁸ Ewita Pablonái icàlidacáaníta nalíni, níái wenàiwicaca, càicáaníta mamáalàacata máini wenàiwica nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio Pablonái irí nàacaténá apóstolnái icàaluíniná.

¹⁹ Néese abénaméeyéi judío yàanàaca Antioquía ìyacàlená néese, ìyéerica Pisidia yàasu cáli íinata. Aibanái judío yàanàaca Iconio ìyacàlená néese nacái. Yá natàanica nawènúadánápiná yàcalé minaná íiwitáise Pablo íicha nanúanápináni íba iyú. Ináté nanúadáida Pablo íba iyú nanúacaténáni. Nayúunáidaca néetáidacaténi, íná nawatáidacani yàcalé írícúise, yái Pabloca.

²⁰ Níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa Pablo itéesebàa, yá Pablo imichàacawa yéepùa iwàlùacawa yàcalé írículé àniwa. Néseté mapisáináami àniwa, Pablo yàacatéwa Bernabé yáapicha Derbe ìyacàlená nérépiná.

²¹ Nacálidaca nalíni Derbe ìyacàlená írícú yái tàacáisi íiméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, yá manùbéeyéi yeebáidaca Wáiwacali Jesús itàacái. Idécánáami nacálidacani Derbe írícú, yáté nèepùa napáchiaca Listra ìyacàlená néré, Iconio ìyacàlená néré nacái, Antioquía ìyacàlená néré nacái, ìyéerica Pisidia yàasu cáli íinata.

²² Macái yàcalé imanùbaca Pablonái ichàiniadaca nawàwa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pablonái yàalàaca nía cachàinínápiná náiwitáise neebáidánápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì íiméeri iyú. Nacálidaca nalíni nacái iwàwacutá wàuwichàacawa Wáiwacali írípínáwa manùba yàawíría ipíchawáise wawàlùacawa Dios ìyacàle írículé, Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²³ Yàcalé imanùbaca Pablonái ibàlùadaca ancianonái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nacuèrinánápiná, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca. Apóstolnái namàacacaté náichawa nayáacaléwa, nasutácaténá Wáiwacali íicha nalípiná icùanápiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquia de Siria

²⁴ Néseté Pablo, Bernabé nacái nachàbacawa Pisidia yàasu cáli, yá nàanàacaté Panfilia yàasu cáli néré.

²⁵ Yá nacálidaca Dios itàacái wenàiwicanái írì Perge ìyacàlená írícú. Néseté Pablonái yàacawa Atalia ídalutalená néré.

²⁶ Atalia néeni nawàlùacatéwa nave írículé, yá nàacawa manúiri úni yáacubàa àta nàanàacatalétaté Antioquía ìyacàlená néré, namáalàidacáinaté namànica macáita náibaidacaléwa Dios írípíná. Antioquía néeseacánaté áibanái ibànùacaté nía, nasutacánámité Dios íicha Pablonái írípíná, náibaidánápinaté írì.

²⁷ Pablonái yàanàacaté Antioquía ìyacàlená néré, yá nàwacáidaca Antioquía minaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Pablonái icálidacaté nalíni Dios iyúduàacaté nía manuísíwata, Dios imàacáanaté nacái càmiyéi judío neebáidaca itàacái.

²⁸ Pablo, Bernabé nacái nàyacaté néeni madécana èeri náapicha, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

15

La reunión en Jerusalén

¹ Néenialité abénaméeyéi asianái nàacatéwa Judea yàasu cáli íicha. Yáté nàanàaca Antioquía ìyacàlená néré. Néese nadàbaca néewáidaca Antioquía ìyacàlená minaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Náimacaté iwàwacutáanása càmiyéi judío namànica nalíwa circuncisión càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanaté judíonái imànica, néese, càmicaalí namàni nalíwa circuncisión, yá càmitasa Jesús iwasàa nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, náimaca.

² Pablo, Bernabé nacái nàalàaca nía cachàiníri iyú báawacáiná Pablonái yéemiaca nàasu tàacáisi. Néese macáita náimaca naliwáaca chàinisíri tàacáisi iyú. Atata níái Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo, Bernabé nacái, áibanái nacái náapicha nàanápínáwa Jerusalén iyacàlená néré. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemlawa apóstolnái, ancianonái nacái icuèyéica Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemlawa nía càinácaalí Pablonái iwàwacutáaná ichùullaca càmiyéi judío namànica circuncisión iwali.

³ Ináté Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablonái nàasu àyapupiná, yá nabànùaca nía. Pablonái nàacatéwa nachàbacawa Fenicia yàasu cáli ínatalé, Samaria yàasu cáli nacái. Yá nacàlidacaté nalíni càmiyéi judío iináwaná iwali namàacacaté náichawa náiwitáise bàaluisáimiwa neebáidacaténá Dios itàacái. Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, idécánáami néemlacani, yá casímáica néemiaca yái tàacáisica.

⁴ Néese Pablo, Bernabé nacái nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré. Yá macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená mìnánái, apóstolnái nacái, ancianonái nacái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita natàidaca Pablonái cayábéeri iyú. Néese Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca nalíni Dios iyúudàacaté nía manuíswata.

⁵ Quéwa abénaméyéi fariseo yeebáidéeyéica Jesús itàacái namichàacawa. Yá náimaca Pablonái iri:

—Iwàwacutácué wamànica circuncisión càmiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iwàwacutácué nacái wachùullaca namàinápíná càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanáté wàawirináimi imànica —náimaca níái fariseoca.

⁶ Iná apóstolnái, ancianonái nacái nàwacáidáyacacawa natàanícáténá iwali yái wawàsica.

⁷ Idécánáami natàanica naliwáaca déecuiri iyú, néese Pedro imichàacawa itàanica nalí. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánáica, píaliacuécawa bàaluité Dios yeedáca núa pèewísecué nucàlidacaténá tàacáisi càmiyéi judío irí, yái cayábéeri tàacáisica íméerica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewanápiná neebáidaca Jesús itàacái.

⁸ Néese Dios, yái yáaliéerica wenàiwica íiwitáise, yáasáidacaté walí cayábaca iicáca càmiyéi judío iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios iripiná. Càité Dios yáasáidaca walíni yàacáináté nalí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá nía càide iyúwaté yàaná walí Espíritu Santo.

⁹ Dios iicáca macáita wenàiwica abédanama, wía judíoca, nía nacái càmiyéica judío. Càica wáalíacawa Dios imàacacáiná iwàwawa nabáyawaná íicha neebáidacáiná Wáiwacali itàacái, iná masacàaca Dios iicáca náiwitáise éwita càmicáníta namàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica.

¹⁰ Cayábaca Dios iicáca nía, iná ¿cánásicué piwàwa pimànica iyúwa Dios càminá iwàwa? Pichùullacaalícué namànica circuncisión, níara càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái, pichùullacaalícué nacái namànica macáita càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi, yásí pílimáidacuéca píicáwa Dios, Dios imàacacáiná iwàwawa nabáyawaná íicha éwita càmicáníta namàni iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná, yái càulenéri wawàsica càmirica wáalimá wamànica cayába, wàawirináimi nacái càmitaté náalimá namànica cayábani.

11 Càmitacué cayába càì pimànica, macáicáináta wía judíoca weebáidaca Wáiwacali Jesús idéca imànica walí cayábéeri mawèñiri iyú, iwasaanápináté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha ìwalíse yái weebáidáanáca Jesús, càide iyúwa nacái iwasaaná níara càmiyéica judío —íimaca yái Pedroca.

12 Néese masánacata nía macáita. Yá néemiácaté Bernabé, Pablo nacái nacàlidaca nalíni Dios imàacacaté nalí ichàiniwa nàyaacalíte càmiyéi judío yèewi namànicaténá madécaná wawàsi càmiíri áiba wenàiwica idé imànica.

13 Idécanáami natàanica, yá Santiago íimaca nalí macáita:

—Piacué, nuénánáica, péemiácué nulí:

14 Simón Pedro idéca icàlidaca walíni càinácaalíte iyú Dios imànica cayábéeri càmiyéi judío irí quéecháwanáimi yeedácaténá nèewíse nacái yàasunáipináwa, neebáidacáiná Jesús itàacái.

15 Càita nacái Dios yàasu profetanái náimacaté, nacàlidacaté Dios itàacái. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios íimacaté:

16 'Néeniáipiná nuèpùawa néese àniwa, yá numàacapiná àniwa rey David itaquénáinámi icùaca Israel yàasu cáli,

17 yéewanápiná israelitanái imàaqueyéicawa nasutáca níawawa nuícha àniwa, càmiyéi israelita yéebáidéyéica nutàacái, níái wenàiwicaca numáidéyéica nulípináwa.

18 Núa, Picuèrinácué Dios, núumacatécué piríni, yá báisíta numànipiná macáita càide iyúwaté núumáaná bàaluité',

íimacaté yái Diosca.

19 Iná nuínáidacawa càmita cayába wachùulia namànica circuncisión, yá nacái iyúwa profeta Moisés ichùullanáté, níara càmiyéica judío imàaqueyéica íichawa íiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái.

20 Iwàwacutácaíta watànàacuéca nalí tàacáisi wàalàacaténácué nía ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo iripiná, yái cuwáiná yéenáwanáca; càmiínápiná nacái naimá áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmiíríca nacái nanírísíwa; càmiínápiná nacái nayáa iinási càmiíríca íiraná imusúawa íicha; càmiínápiná nacái nayáa irái.

21 Néese nawàwacaalí néewáidacawa ìwali yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, yá cayábaca néewáidacawa ìwali, yácaíná idàbáanátatéwa bàaluitémi áibanái judío nadéca néewáidaca wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yá siuca nacáide macái yàcalé imanùbaca naléca Moisés yàasu cuyàluta néewáidacàalu írìcuwa sábadò imanùbaca judíonái iyamáidacatáicawa —íimaca yái Santiagoca.

La carta a los no judíos

22 Néese apóstolná, ancianonái nacái, macái nacái ìwacáidáyaquéyéicawa néré Jerusalén iyacàlená mìnánái yéebáidéyéi Jesús itàacái, macáita náináidacawa needánápiná nèewísewa abénaméyéi nabànùacaténá nía Antioquía iyacàlená néré náapicha níái Pablo, Bernabé nacái. Yá needáca Judas, áibaalí íipidenéeri Barsabás; needáca Silas nacái, pucháiba asianái cáimíetacanéyéi nèewi níái yéebáidéyéica Jesús itàacái.

23 Yá nabànùaca náapicha cuyàluta. Yáté íimaca:

“Wía apóstolca, wía nacái ancianoca, péenánaicuéca Jesucristo ìwalíisená, wawálicué póla wéenanái càmiyéica judío iyéyéica Antioquía iyacàlená írìcu, Siria yàasu cáli íinata nacái, Cilicia yàasu cáli íinata nacái.

24 Wadéca wéemlaca áibanái iináwaná ìwali, càmiyéica wabànùacué píatalé, nasáiwicacuéca pirí wawàsi nàasu tàacáisi iyúwa. Iná càmitacué

píalíawa càinácaalícué iwàwacutáanápíná pimànica, nacàlidacáinácué píriní iwàwacutáanásacué pimànica circuncisión. Náima nacái iwàwacutáanása pimànicuéca càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, wía judíoca, éwita càmicáanífta wachùulla néewáidáanápínacué pía càiri tàacáisi iyú.

²⁵ Iná abédanamata wáináidacawa weedáanápíná aslanái wèwéiwewa nàacaténacué naicáca pía, náapicha níái wéenanáica Bernabé, Pablo nacái máiníiyéica cáinináca waicáca.

²⁶ Níái Pablonáica, nadéca nacái nacàlidaca Wáiwacali Jesucristo itàacái náibaidacaténá írípíná, éwita áibanái iwàwacáaníta inúaca nía.

²⁷ Iná wabànuacué platalé Judas, Silas nacái natàanínápínacué píapicha, nacàlidáanápínacué píri machacàniri iyúni macáita yái watànèericuéca píri cuyàluta írìcu.

²⁸ Wíacáiná abédanamata wáiwitáise Espíritu Santo yáapicha càminápínacué wachùulla pimànica madécaná càulenéeri wawàsi méetàuculé íicha yái máinírìca iwàwacutácuéca pimànica:

²⁹ Picácué piyáa iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo írì, yái cuwáináí yéenáiwána. Picácué nacái piyáa írái. Picácué nacái piyáa iinási càmirìca íraná imusúawa íicha. Picácué nacái píimá áiba yáapicha càmicúuaca píinusiwa, càmirìca nacái píinrìsiwa. Píicácaalícué píichawa yái báawéerica, yási piyapínacué machacàniri iyú. Yácata imanùbaca. Wawàwalicuéca pía macáita”, càité íimaca yái cuyàlutaca.

³⁰ Càité Pablonái, idécanáamité natàanica Jerusalén mìnanáí yáapicha, yáté nàacawa náicha nèepùacaténáwa Antioquía iyacàlená néré cuyàluta yáapicha. Nàanàca néré, yá nàwacáidaca macáita wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái néré. Yá nàaca nalí yái cuyàlutaca.

³¹ Idécanáamité naléecani, yáté casíimáica nawàwa manuísíwata cuyàluta ichàiniadacáinaté nawàwa.

³² Yái Judas, Silas nacái profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalicúise. Iná yéewa Judas, Silas nacái nachàiniadaca yàcalé mìnanáí iwàwa manuísíwata, nàalàa nacái nía cayábéeri iyú, níái Antioquía iyacàlená mìnánica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

³³ Judas, Silas nacái nayamáacawa néré máisibáwanáita semana. Néeseté níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa namàacacaténá nèepùacawa náicha matuúbanáiri iyú Jerusalén iyacàlená nérépíná àniwa, nacàlidacaténá nalíni níái ibànuèyéicaté nía.

³⁴ Silas quéwa íináidacatéwa iyamáanápínacawa Antioquía iyacàlená írìcu.

³⁵ Pablo, Bernabé nacái nayamáacawa Antioquía iyacàlená néré. Néese Pablonái, áibanái nacái manùbéeyéi, néewáidaca wenáiwica, nacàlidaca nacái nalí Wáiwacali iináwaná íwali.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Aiba èerité Pablo íimaca Bernabé írì:

—Wàa wapáchiaca néré àniwa wéenanáíwa yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca wacàlidacatalécaté Wáiwacali iináwanáwa. Wàa waicáca càinácaalí nàyaca —íimaca yái Pablocá.

³⁷ Néese Bernabé iwàwacaté itéca náapicha Juan áibaalí íipidenéeri Marcos.

³⁸ Quéwa Pablo íináidacawa càminápíná cayába natécani, Marcos yèepùacáinatéwa náicha Panfilia yàasu cáli néese, yá càmitaté iyamáawa

náapicha íbaidacaténáté Dios irípiná náapicha, nacàlidacaalíté nàacawa Dios itàacái.

³⁹ Níái Pablo, Bernabé nacái, canáca yéewaná abédanama náiwitáise, canásíwa, íná nàacawa náichawáaca. Yá Bernabé itéca Marcos. Yáté nawàlùacawa nave iriculé nàacaténáwa manuírí ùni yáacubàa, Chìpre yàasu iwàwata nérépiná.

⁴⁰ Pablo nacái itéca Silas. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca nalí Dios iyúudàanápiná nía, yá nabànùca náichawa Pablonái, náibaidàanápináté Dios irípiná.

⁴¹ Yá Pablonái nachàbacawa Siria yàasu cáli ínatalé, Cilicia yàasu cáli nacái. Yá nachàiniadaca nawàwa néré níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Néeseté Pablo, Silas nacái nàanàcaté pucháiba yàcalé néré ípidenéeyéica Derbe, Listra nacái. Néréte nàanàaca áiba ùculliri yeebáidéeri Jesús itàacái ípidenéri Timoteo. Yáatúa judíosàatúa, yeebáidéechúa Jesús itàacái. Yáanirimi quéwa griegosàiri, càmlírica judío.

² Listra iyacàlená mìnaná yeebáidéeyéi Jesús itàacái, Iconio iyacàlená mìnaná nacái nacàlidacaté Timoteo iináwaná ìwali, cayábéerica íiwitáise.

³ Yáté Pablo iwàwaca Timoteo yàacawa náapicha. Yá itéca Timoteo namànicaténá irí circuncisión báawacáicha judionái iicáca Timoteo, níai judíoca iyéeyéica yàcalé irícu Pablo iwàwéeyéica ipáchiaca, macái judíocáiná náalíacatéwa Timoteo yáanirimi ìwali griegosàirimicani, càmlíri judío.

⁴ Néese Pablonái ipáchiaca yèepunicawa yàcalé imanùbaca. Ata alénácaalí nàacawa nacàlidaca cuyàluta iricuírí tàacáisi nalí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi apóstolnái, ancianonái nacái Jerusalén mìnánaica natànericaté cuyàluta irícu, nàalàacaténáté càmlíyéi judío.

⁵ Iná yéewa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca, néemiaca Pablonái yàalàaná nía, yá neebáidaca cachàiniwanái. Yá èeri imanùbaca áibanái mamáalàacata nawènùadaca náiwitáisewa neebáidàanápiná Jesús itàacái.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶ Néeseté Espíritu Santo càmita ibatàa Pablonái icàlidaca Dios itàacái Asia yàasu cáli néré. Iná nachàbacawa Frigia yàasu cáli ínatalé, Galacia yàasu cáli nacái.

⁷ Néese nàyacaalíté mawiénita Misia yàasu cáli irí, yá nàináidacatéwa nawàlùanápináwa Bitinia yàasu cáli ínatalépiná quéwa Espíritu Santo Jesús íbànuerica càmitaté imàaca nàacawa néré.

⁸ Néese nachàbacatéwa Misia yàasu cáli ínatalé. Yá nalicùacawa Troas ídalutalená néré.

⁹ Yá táiyápi Pablo iicácaté yéenáiwánási nacáiri, Dios néeséeri. Yá iicáca asiali Macedonia yàasu cáli néeséeri. Yái asiali íbàlùacawa isutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata. Yá ímaca Pablo irí: “Aqualé Macedonia yàasu cáli ínatalé, piyúudàa wía”, ímaca.

¹⁰ Néese Pablo iicácináté yái yéenáiwánási nacáirica, ínaté wachùnliaca wàasuwa àyapu piná caquialéta wàacaténáwa Macedonia yàasu cáli néré,

wáalfacáináwa báisfiri iyú Dios imáidacaté wía wacàlidáanápíná nalí cayábéeri tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹ Néeseté Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, núa Lucas, wawàlùacatéwa nave iriculé, iyéerica Troas ìdalutalená néré. Yá wàacawa machacànita manuúri úni yáacubàa iwàwata néré ìpidenéechúa Samotracia. Yá mapisáita àniwa wàacawa wàanàaca Neápolis iyacàlená néré iyéerica iwàwata ìnata.

¹² Wàacawa cáli ìnatabàa Neápolis iyacàlená ìcha àta wàanàacataléta Filipos iyacàlená iriculé, nàyacataléca níai manùbéeyéi romanosíwa. Yái yàcaléca màiníri cachàinica Macedonia yàasu cáli yééná ìnata. Wàyaca néeni cawàwanáta másisiba èeri.

¹³ Aiba sábadò judíonái iyamáidacatáicawa, Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, wamusúacawa yàcalé ìcha. Yá wàacawa inanábalé wéemiácáinaté judíonái iináwaná ìwali nasutáca níawawa Dios ìcha néré. Abénaméeyéi inanái nàyaca néré nàwacáidáyacawa nasutácaténá níawawa Dios ìcha. Yá wáawinacawa néré, wacàlidaca nalí Dios itàacái.

¹⁴ Abéechúa néená ìpidenéechúa Lidia, Tiatira iyacàlená mìnalu. Uái Lidia iwéndéechúa cawèníri wáluma ctulíri capiraléwaca iicacánáwa. Uái inanái, yèechúa Dios icàaluíná, uémíaca wacàlidáaná nalíni. Yá Wáiwacali imàacaca uebáidaca yái tàacáisi cayábéerica Pablo icàlidéerica nalí.

¹⁵ Yá ubautizácawa, áibanái nacái ucapèe iricuýéica. Néese úumaca walí:

—Píináidacaalícuéwa nuebáidaca Wáiwacali itàacái báisfiri iyú, yásí aquialécué piyamáacuéwa nuénánái yáapicha —cài úumaca walí mamáalàacata àta wàacatalétatéwa wayamáacawa nacapèericu.

¹⁶ Néesetécáwa áiba èeri àniwa, wàacawa inanába nérépíná wasutácaténá wíawawa Dios ìcha, yá wàanàaca áiba mànacàu demonio idacuèchúca ìwítáise, íná yéewa uwicùlidaca demonio ìwítáise iyú. Wenàiwicanái ipáyaidaca uwicùlidacaténá. Uíwacanánái needácaté nalíwa manùba plata ùwalíse úái iwicùlidéechúca, nàasu wenàiwicacáiná úa.

¹⁷ Uái mànacàuca udàbaca ùacawa wáamiwáise, wía Pablonáica. Yá uémíaníca ùacawa:

—Níái asíanáica, náibaidaca chènuníséeri Dios irípiná. Nàanàaca nacàlidacaténacué piríni Dios iwàwaca íwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi ìchawa —úumaca wàwali, wía Pabloca.

¹⁸ Uémíanícauca ucàlidacani madécaná èeri àta maséecataléta Pablo yéemiaca usàna. Yá Pablo iwènúacawa, yá ímaca demonio iri idacuèrica uíwítáise:

—Jesucristo inùmalícuíse nuchùulia plàcawa uícha —ímaca yái Pabloca. Yáta yàacawa uícha caquialéta yái demonioca.

¹⁹ Néese mànacàu ìiwacanánái náalfacawa canácata quirínama needápinaté nalíwa plata ùwalíse, íná náibàaca Pablo, Silas nacái, yá natéca nía yàcalé ìiwacanánái yàatalé, yàcalé mìnánái nàwacáidacàalu.

²⁰ Yá nacháawàaca Pablonái iináwaná ìwali jueznái irí. Yá náimaca Pablonái ìwali:

—Níái asíanáica judíonái meedá. Calúaca namànica wàyacàle mìnánái.

²¹ Néewáidaca wía wèepunínápináwa càide iyúwa áiba ìwítáisesi ímáaná méetàuculéerica wáiwítáise ìcha. Càmita cayába weebáidani, romanocáiná wía, íná canáca yéewaná weebáidacani —náimaca.

²² Iná yàcalé mìnánái canánama nadàbaca néemíanícauca báawéeri iyú Pablonái ìwali, yá jueznái nachùuliaca needáca Pablonái ibàle. Yá

nanúadádaca Pablonái àicu iyú manùba yàawiríà àta náiraná imusúacatalétawa nàwallíse.

²³ Idécanáami nanúadádaca nía báawanama, yá náucaca Pablonái presoíyéi ibànaliculé. Yá nachùullaca yái icuèricaté presoíyéi ibàna icùanápiná nía cayába.

²⁴ Yeebáca yái nachùullanácani, íná yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca iwàlùadawa Pablo, Silas nacái presoíyéi ibànaná iriculé alé imáalaanáca. Yá icàbadáca nacáwa pucháiba tabla imiéyéi iwéré ipíchaná namusúacawa.

²⁵ Quéwa bamuchúami catá Pablo, Silas nacái nasutáca níawawa Dios ícha, nacántáca nacái Dios írí, yá áibanái presoíyéi yéemiaca natáacái.

²⁶ Néese yáta cáli icusúacawa cachàiníri iyú, íná yái presoíyéi ibànaca icusúacawa macáita cachàiníri iyú. Yá presoíyéi ibàna inúma imanúbaca nàacúacawa macáita, cadena nacái nadacúanáca nía nacaláacawa náicha macáita níái presoíyéica iyéyéica presoíyéi ibànalicu.

²⁷ Néeseté, yái asiali icuèrica presoíyéi ibàna icawàacawa. Yá iicáca presoíyéi ibàna inúma canánama yàacúacanéerica, yá imusúadaca yàasu espada machete nacáiriwa, inúcaténá yáawawa, iyúunáidacáiná nachúuliacatéwa ícha, níái presoíyéica.

²⁸ Quéwa Pablo imáidaca írí:

—¡Picá pinúa píawawa! ¡Wàyaca macáita! —íimaca yái Pabloca.

²⁹ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna ichùullaca yàasu wenàiwicawa itéénápiná írí quichái lámpara nacáiri, yá ipia iwàlùacawa Pablonái yàatalé itatáca yàacawa icaluniwa. Yá ibàlùacawa yuulul ipùata iyúwa Pablonái írí.

³⁰ Yá imusúadaca nía presoíyéi ibàna írícúise, níái Pablonáica. Yá isutáca yéemlawa nía:

—Píacué aslanáica, ¿càináica iwàwacutá numànica yéewanápiná Dios iwasàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa? —íimaca nalí.

³¹ Yá náimaca írí:

—Peebáidacaalí Wáiwacali Jesús itàacái, yásí Dios iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, nía nacái picapèe írícuyéica —náimaca írí.

³² Néese nacàlidaca írí Wáiwacali itàacái, nalí nacái iyéyéica icapèe írícu, yái icuèrica presoíyéi ibàna.

³³ Yá néese, yáté horaca, bamuchúami catá, yái icuèrica presoíyéi ibàna íibaca Pablonái icháuná, nanúadádacatabàca nía àicu iyú. Yá ibautizáca, yéénánái canánama nacái nabautizáca.

³⁴ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca nía icapèe írículéwa. Yá yàaca nayáapíná. Yá cayábaca iwàwa, yéénánái nacái, neebáidacáiná Dios itàacái.

³⁵ Amalacaté yàacawa nawicáu, yá jueznái nabànùaca úwinái presoíyéi ibàna néré nachùuliacaténá nawasàaca Pablonái.

³⁶ Yái icuèrica presoíyéi ibàna íimaca Pablo írí:

—Níara juezca nachùullaca nuwasàacuéca pía, íná pimusúacuéwa matuibanáita —íimaca Pablonái írí.

³⁷ Quéwa Pablo íimaca úwinái írí:

—Nadéca nanúadádaca wía àicu iyú, wía romanosíwaca wenàiwicanái yàacuésemi. Càmítatè namàaca wacàlidaca waináwaná iwaliwa. Canacaté nacái nàanèeri wàwali wabáyawaná nàuwichàidéeripíná wía iwálíse. Yá nadéca náucaca wía presoíyéi ibànaliculé. Siúcade nawàwa nawasàaca wía ibàacanéeri iyú. Quéwa càmíta wawàwa wamàni càì. Píacué picàlidaca nalí níani juezca níacaténáta iwasàa wía —íimaca yái Pabloca.

³⁸ Néese úwinái nacàlidaca jueznái iríni. Iná cáaluca jueznái néemiaca naináwaná ìwali romanonáicáiná níai Pablonáica.

³⁹ Néese níai juezca nàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá nasutáca Pablonái fícha wawàsi namàacáanápíná nawàwawa fícha yái báawéerica jueznái imàniricáté nalí. Yá jueznái iwasaaca nía presoíyéi ibàna fícha. Néese nasutáca Pablonái fícha wawàsi manuíswata nèepùanápínawa yàcalé fícha.

⁴⁰ Pablonái namusúacawa presoíyéi ibàna fícha, yá napáchiaca Lidia néré. Idécánami nàwacáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá Pablonái nachàiniadaca nawàwa Dios itàacái iyú. Néese Pablonái nèepùacawa náicha.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Pablo, Silas nacái napáchiacaté nèepunicawa, yá nachàbacawa Anfípolis iyacàlená iricubàa, Apolonia iyacàlená nacái. Yátè nàanàca Tesalónica iyacàlená néré. Iyaca néré judíonái yéewáidacàalu.

² Càide iyúwaté Pablo íiwitáise iyáaná, iwàlùacawa néewáidacàalu iriculé sábadò imanùbaca, máisiba sábadò iricu judíonái iyamáidacatáicawa. Yá itàanica náapicha, icàlidaca nacái nalíni càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise.

³ Yá Pablo icàlidaca nalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise Mesías ìwali, yái israelita icuèrinápináca Dios ibànueripinacaté nalí. Pablo icàlidaca nalíni Mesías iwàwacutácaté yéetáca, néese idécánamité yéetáca, yá iwàwacutácaté nacái icáucàacawa. Yá Pablo íimaca nalí:

—Yái Jesús nucàlidéericuéca pírí iináwaná ìwali, yácata yái Mesíasca Dios ibànueripinacaté walí Wacuèrinápiná, wía judíoca —íimaca yái Pabloca.

⁴ Néese abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Yátè nèepunicawa Pablonái yáapicha. Madécáná griegonái yéeyéi Dios icàaluíná, neebáidacaté Jesús itàacái, madécáná nacái inanái cáimiétacanéeyéi neebáida nacái.

⁵ Quéwa áibanái judío càmiyéi yeebáida Jesús itàacái, yá báawaca naicáca Pablonái, manùbacáiná wenàiwica nawàwa néemiaca Pablo itàacái. Yá judíonái nàwacáidaca áibanái báawéeyéi íiwitáise, níai machawàaqueeyéica iyéeyéica calle iricubàa, nawènúadánápíná yàcalé mìnánái íiwitáise canánama calúacaténá naicáca Pablonái. Yá wenàiwicanái ipiacawa, néemianicawa, yá nawàlùacawa cachàimíri iyú Jasón icapèe iriculé nacutácaténá Pablo, Silas nacái náibàacaténá nía natéénápíná nacái nía yàcalé íiwacanánái yàatalé nacháawàacaténá Pablonái iináwaná ìwali.

⁶ Quéwa canácaté néré níai Pablonáica, íná níai manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jasón, náibàaca nacái áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nawatáidaca Jasónnái nacháawàacaténá naináwaná yàcalé íiwacanánái irí. Yá náimaca néemianícawa:

—¡Níara Pablo, Silas nacái nadéca báawaca namànica macái èeri mìnánái íiwitáise calúacaténá naicáca wacuèriná emperador! ¡Íná càmita èeri mìnánái náyaca matuúbanáiwaca! ¡Siuca Pablonái nadéca nawàlùacawa wàyacàle iriculé nacái!

⁷ ¡Yái Jasón idéca yeedáca nía icapèe iriculéwa! Macái namànica máini méetàuculéeri wawàsi emperador itàacái fícha, yái wacuèriná emperador romanosàirica icuèrica macái cáli imanùbaca, náimacáiná iyacasa áiba wacuèrinápiná, yáara ípidenéerimica Jesús —náimaca.

⁸ Idécanáamité néemìacani, yá báawaca nánáidacawa nawàwawa, níái wenàiwicaca, nía nacái yàcalé ìiwacanánáica.

⁹ Quéwa Jasón, áibanái nacái iyéeyéica yáapicha, napáyaidaca náichawa plata iyú yàcalé ìiwacanánái càide iyúwa yàcalé ìiwacanánái ichùullaná napáyaidaca nía. Yásí namàacaca Jasónnái nèepunícawa.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Néeseté níái Tesalónica iyacàlená m̀nanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablo, Silas nacái namusúacawa caquialéta nàacaténawa táiyápi Berea iyacàlená nérépiná. Nàanàaca néré, yá nawàlùacawa judíonái yéewáidacàalu iriculé.

¹¹ Abénaméeyéi judío iyéeyéica Berea iyacàlená iricu cáimiétacanéeyéica nía Tesalónica iyacàlená m̀nanái íicha, íná néemìaca cáaliacáiri iyú yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Eeri imanùbaca Berea iyacàlená m̀nanái yéewáidacawa tàacáisi ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmallicúise, náaliacaténawa asáisi báisíiricaalíni, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí.

¹² Iná madécaná nawènuadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesús itàacái. Aibanái nacái griegonái manùbéeyéi neebáida nacái, madécaná wenàiwica cáimiétacanéeyéi, inanái, asianái nacái.

¹³ Quéwa abénaméeyéi judío Tesalónica iyacàlená néeséeyéi néemìacaté Pablo iináwaná ìwali icàlidáná Dios itàacái Berea iyacàlená iricu nacái, yá nàacawa néré. Yá báawaca namànica yàcalé m̀nanái íiwitáise nawàwacaténá náibàaca Pablonái nàuwichàidacaténá nía.

¹⁴ Yásí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo caquialéta áiba yàcalé nérépiná iyéerica manuíri úni idùlepi. Silas, Timoteo nacái nayamàacatéwa Berea iyacàlená iricu.

¹⁵ Níái itéyeyéicaté Pablo nàacawéeridacani àta nàanàacatalétaté Atenas iyacàlená néré. Néese nèepùacawa íicha. Pablo ibànùaca náapicha tàacáisi imáidacaténá Silas, Timoteo nacái nàanápinátéwa caquialéta Pablo yàatalépiná.

Pablo en Atenas

¹⁶ Inaté Pablo iyaca Atenas iyacàlená iricu. Icùaca iyaca nàanàaca néré níái Silas, Timoteo nacái. Yá báawaca Pablo iwàwa iicácáiná manùbéeyéi ídolo, yái cuwáiná yéenáiwana íbàluyéicawa néenibàa, Atenas iyacàlená m̀nanái ísutéeyéica yáawawa íicha.

¹⁷ Iná Pablo itàanica judíonái yáapicha néewáidacàalu iricu, náapicha nacái áibanái yèeyéica Dios icàaluíná. Icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali. Nasutáca néemìawani nacái. Eeri imanùbaca nacái Pablo itàanica áibanái yáapicha càiyéinácaali íbàluyéicawa yàcalé bamuchúamibàa. Pablo iwàwaca iwènuadaca náiwitáise neebáidáanápiná Jesús itàacái.

¹⁸ Nàyaca néeni abénaméeyéi asianái yéewáidéeyéiwa epicureonái yàasu tàacáisi ìwali. Aibanái asianái nacái yéewáidéeyéiwa estoicoonái yàasu tàacáisi ìwali. Aiba èeri nàanàaca Pablo. Yá nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica ìwali itàani mamáalàacata yái asialica? —náimaca nalíwáaca. Quéwa áibanái íimaca Pablo ìwali:

—Cawàwanáta itàanica áibanái cuwáiná inùmallicúise áiba íiwitáaná cuwáiná wàasu cuwáiná íicha —náimaca ìwali, Pablo icàlidacáiná nalí Jesús iináwaná ìwali imichàacatéwa yéetácáisi íicha.

19 Iná namáida natéwa Pablo nàwacáidacàalu néréwa ípidenacataléca Areópago, náiwacanánái ìwacáidáyacacatalécawa, cáaliácáyéi nacái. Yá nasutáca néemiawa Pablo:

—¿Cawínásica yáí wàlisài tàacáisi picàlidéerica?

20 Picàlidacáiná walí áiba tàacáisi càmiírícáwa wáaliíawa ìwali. Iná wawàwa wáaliíacawa càinácaalí ímáaná yáí tàacáisica —náimaca Pablo írí.

21 Càité náimaca Pablo írí níacáiná Atenas iyacàlená mìnánáica, áibanái nacái iyéeyéica nèewi, casíimáica néemiaca natàaníca èeríapinama macái wàlisài tàacáisi ìwali.

22 Iná Pablo yàa ibàlùacawa nàacuésemi níái ìwacáidáyaquéeyéicawa Areópago néeni. Yá íimaca nalí:

“Píacué, Atenas iyacàlená mìnánáica, núaliíacuécawa piináwaná ìwali planácué cuwáináí icàaluíniná nuuísíwata.

23 Nuchàbacáináté nuicáca níara manùbéeyéi pisutátacáicuéca, yá nùanáaca áiba altar tàacáisi ichanèericawa ìwali. Yá tàacáisi íimaca: ‘Dios írípiná, yàara càmiíríca wáaliíawa ìwali’, íiméeri. Quéwa péemiacué cayábani. Yáí Dios pièricuécá írí cayábéeri càmiírícué píalíá ìwali, yáca Dios yáí nucàlidéericuécá pírí íináwaná ìwali.

24 “Dios idàbacaté cháí cáli. Idàbaté nacái macáita wawási iyéerica. Náiwacalica nacái macái cáli chènuníseeyéica, yá nacái cáliquéi. Càmita Dios ìya templo írícu wamàníríca wacáapi iyúwa.

25 Canáca imáapuèri wáicha wamànírípiná írí. Abéerita Dios yáí yèerica wacáuca, yèeri wacalésa nacái, yèeri nacái macáita wàasu.

26-27 “Dios idàbacaté abéeri asiali, abéechúa inanái nacái. Wàawirináimicaté níá, wía èeri mìnánáica canánama, iyéeyéica macái cáli. Dios ichùullacaté wàwali macáita càinápinácaalí wàasu èeri, càinápinácaalí nacái wàasu cáli, wacutátacaténá wáaliíacawa Dios ìwali, éwita càmicáanítá wáalimá waicácani watúí iyúwa. Quéwa càmita càulená wáaliíacawa ìwali.

28 Dios yèericáiná wacáuca, wachàini nacái, càide iyúwa nacái náimáaná níara abénaméeyéi pèewi itànèyeyéica tàacáisi íiméerica: ‘Wíacata nacái Dios yéenibe’, càí natànáaca.

29 Dios yéenibecáiná wía, íná càmita cayába wáináida Dios yéenáiwánaca yáí ídoloca, yáí yéenáiwánási wenàiwica imàníríca oro ícha ídopolíná, yá nacái platéechúa ídoloca, íbéechúa ídoloca nacái iyúwa nayúunáidáaná Dios yéenáiwánacani.

30 Bàaluité èeri, càmitaté wàawirináimi yáaliíawa, íná Dios ìideníacaté yáí namànínáca. Quéwa siúcade ichùullaca wawènúadánápiná wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, wamàacacaténá wáichawa yáí wabáyawaná wamàníríca.

31 Dios idéca ichùullaca wawènúadánápiná wáiwitáisewa; idéca imàacaca abé èerípiná icàlidánápiná báisíiri iyú èeri mìnánái íbáyawaná ìwali, yéemiíacaténá naináwaná ìwali cáaliíacáiri iyú. Dios idéca imàacaca abéeri asiali icàlidánápiná naináwaná ìwali yùuwichàidacaténá níá. Idéca yáasáidaca walí canánama càirínácaalíni, yáí Jesúsca, Dios imichàidacáináté Jesús yéetácáisi ícha”, íimaca nalí yáí Pabloca.

32 Néese Atenas mìnánái idécanáami néemiaca íináwaná imichàanáwa yéetácáisi ícha, yá abénaméeyéi nèewi naicáaníca Pablo íquíniná. Quéwa áibanái íimaca Pablo írí:

—Wawàwaca picàlidaca walí àniwani, áibaalípiná —náimaca Pablo írí.

33 Iná Pablo yèepùacawa náicha.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi nèewi nàacawa Pablo yáapicha, yá neebáidaca iríni. Abéeri ípidená Dionisio, abéeri néenáca, níai Areópagoca. Aiba yeebáidéechúa, úpidená Dámaris. Aibanái náapicha nacái neebáidacaté Jesús itàacái.

18

Pablo en Corinto

¹ Néeseté Pablo yàacawa Atenas iyacàlená ícha Corinto iyacàlená nérépiná.

² Corinto iyacàlená írìcu Pablo yàanàca abéeri judío ípidenéeri Aquila, abéeri Ponto yàasu cáli néeséeri. Achúma éerité ípíchawáiseté Pablo yàanàca néré, Aquila yàanàacaté Italia yàasu cáli néese, yàacawéetúa Priscila yáapichawa. Iwàwacutácaté namusúacawa Italia yàasu cáli ícha, yácaíná emperador romanosàiri Claudio, icuèricaté macái cáli imanùbaca, ichùullacaté macái judionái imusúacawa Roma iyacàlená ícha. Ináté níai Aquilanáica nàacatéwa Italia yàasu cáli ícha, néese nàanàacaté Corinto iyacàlená néré. Yá Pablo ipáchiaca níai Aquilanáica.

³ Pablo iyamáacatéwa íbaidacaténá náapicha náibaidacáiná yái wawàsi Pablo yáaliéerica íbaidaca, capiima ímamisírìca.

⁴ Néese sábado imanùbaca judionái iyamáidacatáicawa, Pablo iwàlùacawa néewáidacàalu írìculé. Yá icàlidaca nalí Jesús iináwaná ìwali. Iwàwacaté nacái iwènùadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, níai judioca, nia nacái camíiyéica judío.

⁵ Silas, Timoteo nacái nàanàacaalíté Pablo yàatalé Macedonia yàasu cáli néese, yaté Pablo imàacaca íchawa yàasu íbaidacalésiwa capiima ímamisírìca icàlidacaténá mamáalàacata Jesús itàacái, iwènùadacaténá nacái judionái íiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, nàasu Mesíascani, yái nacuèrinápínáca Dios ibànuèricaté judionái irí.

⁶ Quéwa abénaméeyéi judío nàuwideca namànica Pablo, yá nadàbaca natàanica ìwali báawéeri iyú. Néese Pablo icusúaca napualé yàasu ruana nacáiriwa càide iyúwa judío íiwitáise íyáaná, yáasáidacaténá Dios yùuwicháidáanápínáté nía. Yá íimaca nalí:

—Píacué judioca, piùwìchàapínáwa píbáyawaná ìwalísecuéwa. Canácata nubáyawaná ìwalíse yái piùwìchàanápínácuécawa, nùalàacáinácué pía yùuwìchàacáisi íchaná. Siúcade nùacawa nucàlidacaténá yái tàacáisica camíiyéi judío irí —íimaca yái Pabloca.

⁷ Yá Pablo imusúacawa judionái yéewáidacàalu írìcuíse. Yá iwàlùacatéwa áiba asiali icapèe írìculé camíiri judío, ípidenéerica Ticio Justo. Yái asiali yèericaté Dios icàaluíná. Idènlaca icapèewa judionái yéewáidacàalu idaníbàa.

⁸ Iyataté áiba judío ípidenéeri Crispo, yácata abéeri néewáidacàalu íiwacali. Yái Crispo yeebáidacaté Wáiwacali itàacái, macái yéénánái yáapichawa. Madécaná Corinto iyacàlená mìnánái nacái néemíaca Jesús iináwaná ìwali, yá neebáidaca Jesús itàacái, yá nabautizá nacáiwá, náasáidacaténá neebáidaca Jesús.

⁹ Néese áiba catá Wáiwacali íimaca Pablo irí yéenáíwanási nacáiri írìcuíse: “Píca cáalu pía. Picàlida nalí nutàacái mamáalàacata, píca masàna pía.

¹⁰ Nùacáináta píapícha íná canácata yáalíméeri imànica píri báawéeri, nudèniacáiná madécaná nàasu wenáiwicawa judionái yeebáidéeyéipíná nutàacái yá yàcaléquéi”, íimaca yái Wáiwacalica.

¹¹ Càité Pablo iyamáacawa abéeri camuí y medio Corinto iyacàlená írìcu. Yá yéewáidaca wenáiwicanái Dios itàacái iyú.

¹² Quéwa néenialíté Galión gobernador icùacaté Acaya yàasu cáli. Néese madécaná judío nàwacáidáyacawa, yáté náibàaca Pablo. Yá nawatàidaca Pablo nacháawàcaténá iináwaná iwali Galión gobernador irí.

¹³ Yá náimaca gobernador irí:

—Yái asialica icàlidaca yèepunicawa iwènuadaca wenàiwicanái íiwitáise nàacaténá Dios icàaluíniná iyúwa càminá romanonái ibatàa wamànica — náimaca.

¹⁴ Néese Pablo batéwa idàbaca itàanica, quéwa yái Galión íimaca judiónái irí:

—Isàiwicacaalí áiba wenàiwica irí wawàsita, càmicaalí nacái, imànicaalí ibáyawanáwa manuísíwatatá, yásí básiita nuìdeniaca quiríta nuémìacaténacué cayába písaña picháawàanacué iináwaná iwali, piacué judioca.

¹⁵ Quéwa plasu wawàsicué meedáni, pitàanicaténacué piríwáaca chàinisíri iyú, canéeri iwèni tàacáisi iwali, náipidená iwali nacái, iwali nacái yái pichùullianacuéca. Pichùnìacué piawamitani yái wawàsica càmicáiná nuwàwa nuémìacuéca plasu wawàsi iináwaná iwali —íimaca yái gobernadorca.

¹⁶ Yá yúucaca íichawa nía capli irícuíse, yái capli imàdàanaca gobernador yéemìacataléca wenàiwica iináwaná iwali.

¹⁷ Néese macáita náibàaca Sóstenes, áiba judiónái yéewáidacàalu íiwacali. Yá nacapèèdàidacani gobernador íipunita. Quéwa matuìbanái meedá Galión iicáca yái namànírira.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ Néeseté Pablo iyamáacatéwa Corinto iyacàlená irícu madécaná èri mamáalàacata. Néese itàanica náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái icàlidacaténá nali iináwanáwa yàanápínáwa náicha, yá namàacaca yàacawa matuìbanáita. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irículé náapicha níai Priscila, Aquila nacái yàacaténáwa manuiri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Quéechatécáwa nàanàaca Cencrea íidalutalená néré. Yá nayamáidacawa néré maléena èerita. Ipíchawáiseté nawàlùacawa nave irículé àniwa, Pablo idalúaca íiwita ibáináwa imàalàidacáináté imànica áiba íibaidacalési càide iyúwa icàlidàanáté Dios iríni, iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

¹⁹ Néeseté nàacawa àniwa manuiri úni yáacubàa àta nàanàcataléta Efeso íidalutalená néré. Yá Pablo yàacawa náicha, níai Priscila, Aquila nacái iwàlùacaténáwa judiónái yéewáidacàalu irículé. Yá itàanica judiónái yáapicha iwacáidáyacuéyécawa néré.

²⁰ Yá nasutáca Pablo íicha wawàsi manuísíwata iyamáanápínáwa náapicha quiríta yéewáidacaténá nía, quéwa càmitaté iwàwa iyamáacawa néré.

²¹ Ipíchawáiseté Pablo yàacawa náicha, yá íimaca nali: “Iwàwacutá nùyaca Jerusalén iyacàlená irícu áiba èeriwa nuicácaténá náapicha mesúnamáita áiba culto namànírripinaca. Quéwa Dios iwàwacaalí nuèpùacawa néese àniwa, yásí nuèpùacué nupáchiaca pía àniwa”, íimaca yái Pabloca. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irículé, yàacaténáwa manuiri úni yáacubàa. Yá yàacawa Efeso iyacàlená íicha.

²² Idécanáami Pablo yàanàaca Cesarea íidalutalená néré, yáté yàacawa cáli íinatabàa Jerusalén iyacàlená néré itàidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Idécanáamité itàidaca nía néré, yáté yàacawa Antioquía iyacàlená néré.

²³ Néese ípáchiaca nía néré achumáanata, yá yàacatéwa náicha àniwa, yèepunicaténáwa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli íinatabàa, Frigia yàasu cáli íinatabàa nacái. Càité yèepuní íchàiniadaca nawàwa macáita níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Néenialité áiba judío ípidenéeri Apolos, Alejandría iyacàlená néeséeri yàanàcaté Efeso iyacàlená néré. Yái Apolos yáaliaca icàlidaca Dios itàacái cáallacáiri iyú, yéewáidacaté nacáíwa cayábéeri iyú tàacáisi ìwali profetanái, áibanái nacái itànèericaté Dios inùmaliçuise, íná yéewa yáaliacawa ìwali cayába.

²⁵ Apolos yéewáidacatéwa tàacáisi ìwali icàlidéerica cainácaalí Wáiwacali iwàwáaná wáyaca. Yá icàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali manuísíwata macái iwàwalçuisewa. Yéewáida wenàiwicanái amaláwaca Jesús ìwali, éwita yáaliacáanítawa abéerita ìwali yái Juan el Bautista ibautizáanáté wenàiwica iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa Dios irípiná.

²⁶ Yá Apolos idábaca icàlidaca macáaluínínátani judíonái yéewáidacàlu irícu. Quéwa Priscila, Aquila nacái idécanáamité néemiaca Apolos, yá natécani méetáucuta nàataléwa nacàlidacaténá amaláwaca iríni macáita yái Wáiwacali iináwanáca.

²⁷ Néese Apolos iwàwacaté yàaca icàlidaca Wáiwacali itàacái Acaya yàasu cáli néré. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàwacaté nayúudàacani yàasu àyapu piná. Yá nabànùaca yáapicha cuyàluta wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái Acaya yàasu cáli néeni, natàidáanápínáni cayábéeri iyú, yái Apolosca. Yàanàcaté Acaya yàasu cáli néré, yá Apolos iyúudàaca nía manuísíwata, níái Dios imáníyéica irí cayábéeri mawèníri iyú imàacáanápíná neebáidaca Jesús itàacái.

²⁸ Yácáiná Apolos icàlidacani macái wenàiwica yàacuésemi, cachàíníri iyú nacái imawèniadaca nàasu tàacáisi níái judíoca. Icàlidacaté nalí machacàníri iyúni cainácaalí ímáaná tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuise, yásáidacaténá Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànùericaté nalí.

19

Pablo en Efeso

¹ Idécunitàacá Apolos iyaca Corinto iyacàlená irícu, yá Pablo yàacawa ichàbacawa dúlinaméeri cáli néenibàa. Yá yàanàca Efeso iyacàlená irículé. Néré Pablo yàanàca abénaméeyéi yeebáidéeyéi.

² Yá íimaca nalí:

—¿Dios ibànùasicué píri Espíritu Santo, peebáidacaalítécué? —íimaca yái Pabloca. Yá náimaca irí:

—Càmíri. Canácata wéemièricáwa Espíritu Santo iináwaná ìwali yàanàaná —náimaca.

³ Néese Pablo isutáca yéemíwawa nía àniwa:

—¿Càirínácaalícué tàacáisi peebáidaté ìwali, nabautizácaténácué pía? —íimaca yái Pabloca. Néese náimaca irí:

—Weebáidacaté yái tàacáisi Juan el Bautista yéewáidéericaté iyú wenàiwica wawènúadáanápínáté wáiwitáisewa Dios irípiná —náimaca.

⁴ Pablo íimaca nalí:

—Juan ibautizácaté wenàiwica násáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Juan icàlidacaté nalí nacái iwàwacutáanápínáté neebáidaca áiba itàacái, yái yàanèripinacaté Juan yámirícubàa, yái Jesúsca —íimaca yái Pabloca.

⁵ Idécanáami néemíacani, yá nabautizáca Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, neebáidacáiná itàacái.

⁶ Néese Pablo imàacaca icáapiwa nàwali, yá Espiritu Santo yàanàaca yàacawéridacaténá nía, yá natàanica áiba tàacáisi iyú, càmiiri èeri mìnanaí itàacái. Nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalcuíse.

⁷ Cawàwanáta doce namanùbaca aslanáica níai yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

⁸ Néese Pablo iyamáacatéwa nèewi Efeso iyacàlená néré máisiba quéeri. Eeri imanùbaca icàlidaca nalíni judíonái yéewáidacàalu irícu. Icàlidaca nalíni macàaluínináta, itàaní nacái náapicha, iwènúadaca náiwitáise náalíacaténáwa càinacaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa.

⁹ Quéwa abénaméeyéi judío báawaca néemíaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nawàwa neebáidacani. Natàanica wenàiwicanái irí báawéeri iyú tàacáisi ìwali, yá cayábéeri tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Iná Pablo yàacawa náicha, càmita quirínama icàlida nalíni judíonái yéewáidacàalu irícu. Itécaté nacái yáapichawa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nàacawa Tirano yàasu yéewáidacàalu iriculé. Yáté Pablo icàlidaca nalí Dios itàacái èeri imanùbaca.

¹⁰ Pablo icàlidacaté nalíni pucháiba camuí. Ináté yéewa macáita Asia yàasu cáli néeseeyéi néemíaca Wáiwacali iináwaná ìwali. Judíonái, nía nacái càmiyéica judío néemíata nacái.

¹¹ Yá Dios imàacaca Pablo ichùnìaca manùbéeyéi máiniyéi cúláicaca.

¹² Abénaméeyéi naliadaca Pablo yàasu panuelo, ibàle yéenaí nacái cúláiquéeyéi ìwali, yá nachùnìacawa níai cúláiquéeyéica. Pablo yúucaca demonio wenàiwicanái ìcha nacái.

¹³ Quéwa áibanái judío yàanàacaté ipáchiaca néré náucacaténá demonio wenàiwicanái ìcha. Nawàwacaté náucaca demonio wenàiwica ìcha Wáiwacali Jesús ípidená iyú. Yá náimaca demonionái irí: “Jesús inùmalcuíse wachùulacuéca piacawa, yái Jesúsca Pablo icàlidéerica iináwaná ìwali”, náimaca.

¹⁴ Càité siete aslanái judíonái imànica. Náaniri ípidenáté Esceva, abéeri sacerdote íiwacalináca.

¹⁵ Quéwa áiba èeri náalimáidacaté náucaca demonio asíali ìcha, yá demonio íimaca nalí: “Núalíaca nuicáca Jesús. Núalía nacáíwa Pablo ìwali. Càmitacué núalía nuicáca píá”, íimaca nalí yái demonioca.

¹⁶ Yáta yái asíali demonio idacuèri íiwitáise, ipisíacawa nàwali, níai sietéeyéica imanùbaca aslanáica. Yá inúadáidaca nía cachàiníiri iyú báawanama macáita, yá inúadáidaca nía canánama cáiwíiri iyú, àta nèepùacatalétawa napiacawa capíi irícuíse, mabàleta, cacháunéeyéi báawanama.

¹⁷ Néese macáita Efeso iyacàlená mìnanaí, judíonái canánama, càmiyéi judío nacái, néemíacaté naináwaná ìwali, níai sietéeyéi aslanáica, iná yéewa cáaluca macáita wenàiwica manuísíwata, yá naináidacawa cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali Jesús ìwali.

¹⁸ Madécaná wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nabàlucawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá nacàlidaca náichawa nabáyawanáwa namàníricaté.

¹⁹ Madécaná nacái camàliquéeyéi natéca nàasu cuyàlutawa manùbawaca, yái cuyàluta icàlidéerica sapii ìwali, namàlica ìwali nacái. Yá neemáca nàasu cuyàlutawa macáita Efeso iyacàlená mìnanaí iicápiná nàasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa namàlica ìchawa. Aibanái napatàacaté nawèni níai cuyàlutamica, yá nawèni cincuenta mil namanùbaca dracma, yái cincuenta mil èeri iwènicatái.

²⁰ Càité manùbéeyéi wenàiwica yéemíaca Wáiwacali itàacái, yá neebáidacani, madécanéeyéi wenàiwicaca.

²¹ Idécanáamité ichàbawaca yáí wawàsica, yá Pablo ínáidacatéwa ipáchíanápiná Macedonia yàasu cáli néré, Acaya yàasu cáli néré nacái yàacaténáwa àniwa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Íimacaté nacái idécanáamité ipáchiaa Jerusalén iyacàlená néré, yá nacái iwàwacutápinaté yàacawa Roma iyacàlená néré, íimaca.

²² Iná yéewa Pablo ibànùcaté pucháiba wenàiwica iyúudèyéicani nàacaténáwa ipáchalépiná Macedonia yàasu cáli néré. Níái yàacawéyéiná náipidená Timoteo, Erasto nacái. Idècunitàacá nèepunicawa nérépiná, yá Pablo iyamáacawa Asia yàasu cáli néré achúma èerita.

El alboroto en Efeso

²³ Néenialité áibanái nadàbaca natàanica báawéeri iyú nàwali níái yeebáidèyéica Jesús itàacái. Iná abénaméyéi Efeso iyacàlená mìnánái báawaca naicáca Dios itàacái, calúaca nacái nánáidacawa.

²⁴ Abéeri asiali ípidenéri Demetrio báawacaté imànica Efeso mìnánái íiwitáise nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidèyéica Jesús itàacái. Demetrio-cáiná imàníríté platéeri yéenáiwánási cawèníri. Imànicaté achúméri capíi platéeri, templo nacáiyéi íicacánáwa nasutàcàalu níawawa nàasu cuwáisàatúa íichawa ípidenéchúa Artemisa. Aibanái imàníiyéi achúmanaméyéi capíi platéeri, càasuca máiní nía Demetrio yáapicha.

²⁵ Iná Demetrio iwacáidaca nía, áibanái yáapicha imàníiyéica platéeri wawási, yá íimaca nalí canánama: “Piacué aslanáica, píaliacuécawa wàyaca càasuíri iyú íwalíise yáí wáibaidacaléca.

²⁶ Pidécuéca píicáca, péemíaca nacái yáara Pablo icàlidéerica yèepunicawa tàacáisi. Itàanírira wáibaidacalé íwali, níái ídolo cuwáiná yéenáiwáná wamàníiyéica, Pablo íimaca càmitasa báisi Diosca nía. Càita Pablo idéca iwènúadaca manùbéyéi wenàiwica íiwitáise cuwáiná íicha cháí Efeso iyacàlená írìcu, macái Asia yàasu cáli nëenibàa nacái.

²⁷ Máiníri báawaca, cawàwanáta imáalàacawa wáicha yáí wáibaidacaléca, càmicáiná quirínama wenàiwica iwènàpiná yáí ídoloca wamànírira. Ua nacái wasutàcàalu iináwaná imáalàapínacawa wáicha, úara manuíchúa temploca wasutàcàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa íicha ípidenéchúaca Artemisa, wenàiwica iyamáidacaalí nàaca ucàaluíniná, úái macái wenàiwica yèechúaca icàaluíniná, wía wenáiwicanái canánama Asia yàasu cáli íinatéyéica iyaca, macái èeri mìnánái nacái”, íimaca yáí Demetrioaca.

²⁸ Néese Demetrio yáapichéyéi idécanáami néemíaca Pablo iináwaná, yá máiní báawaca nawàwa íwalíise. Yá nadàbaca néemíanicawa cachàiníri iyú, néemíanicawa mamáalàacata: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso iyacàlená mìnánáica!” càí néemíanicawa mamáalàacata.

²⁹ Yá manùbéyéi wenàiwica napiacawa néemíaca nasàna àta máiwitáiscataléta madécaná Efeso iyacàlená mìnánái. Yá náibàaca Gayo, Aristarco nacái, níái Pablo yàacawéyéináca, Macedonia yàasu cáli néeseyéica. Yá napiacawa nawatàidaca nía manuíri nàwacáidacàalu írìculéwa, iyéerica Efeso iyacàlená írìcu.

³⁰ Néese Pablo iwàwacaté iwàlùacawa néré icàlidacaténáni manùbéyéi wenàiwica írì. Quéwa áibanái yeebáidèyéica Jesús itàacái càmita nabatàa Pablo iwàlùacawa néré.

³¹ Aibanái nacái, Asia yàasu cáli icuèrínánáica, Pablo yàacawéyéináca nía, nabànùaca tàacáisi Pablo írì isutàcaténá íicha wawási manuísíwata ipíchanaté iwàlùacawa néré.

³² Yá nàwacáidacàalu írìcu abénaméeyéi néemíanicawa nàyaca abéeri wawàsi. Aibanái nacái néemíanicawa nàyaca áiba wawàsi nacái máiwitáiseccióná nía canánama meedá. Manùbéeyéi nèewi càmita nàaliáwa càinàpinácaalí wawàsi ìwali nàwacáidáyacacatéwa.

³³ Néese abénaméeyéi judío iyéeyéica néeni náibàaca nawesiaca asiali ípidenéri Alejandro, ibàlúacatenáwa macái wenàiwica yàacuésemi. Yá áibanái wenàiwica nacàlidacani Alejandro írì. Néese yái Alejandro yúucaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica írì masànacaténá nía, Alejandro iwàwacáinaté icàlidaca judionái iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica írì nàaliacatenáwa canácasa judionái imànìrì ibáyawanáwa.

³⁴ Quéwa idécanacáita manùbéeyéi wenàiwica nàaliacawa judiocani, yái Alejandro, yá nadábaca néemíanicawa. Pucháiba hora néemíanicawa mamáalàacata macáita namanùbaca iyúwa abéeri isàna iyú. Náimaca: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáisàatúa Artemisaca, wía Efeso iyacàlená mìnanáica!”, càì nàimaca néemíanicawa mamáalàacata.

³⁵ Néeseté áiba Efeso iyacàlená mìnanáicuèriná iwàwaca icàlidaca nalíni. Idécanáami masànaca imànica nía, yá íimaca nalí: “Píacué Efeso mìnanáica. Macái èeri mìnanáí nàaliacawa wàyacàle Efeso iináwaná, wía icuèyéica cayába templo wasutàcàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa Artemisa íchawa, nàaliá nacáiwawa wacúaca Artemisa uénáiwánami, yáara nàiméerica ìwali yúuwèericasawa chènuníse bàaluité cuwáináí yàasu cáli ícha.

³⁶ Macái èeri mìnanáí nàaliacawa báisicani, íná matuñbanáicué pía. Picácué máiwitáise píawa, pimànícáichacué wawàsi máiwitáiseeri iyú.

³⁷ Níacáiná aslanáica pitéeyéicuéca aléi, càmita nayéedúa wawàsi írìcuíse, yáara wasutàcàalu wíawawa Artemisa ícha, càmita nacái natàani báawéeri iyú ìwali.

³⁸ Yái Demetrioca, áibanái nacái íbaidéeyéica yáapicha nawàwacaalí nacháawàaca naináwaná ìwali jueznái írì, yá iyaca jueznái yéemìripiná natàacái. Macáita nàalimá nacháawàayacacawa machàcanìrì iyú yàcalé íiwacanánái írì.

³⁹ Piwàwacaalícué áiba wawàsi, yá iwàwacutácué písutáca náicha wawàsi níara yàcalé íiwacanánáica, nàwacáidáyacapínácaalíwa, càide iyúwa wacuèrinánái romanonái ichùullaná wamànica.

⁴⁰ Máinìrì báawaca yái pimànìricuéca cháì. Cawàwanáta romanonái icháawàaca waináwaná ìwali, wía Efeso iyacàlená mìnanáica, nàimapiná wamànicasa úwicái wacuèrinánái romanonái ípunitawa. Náiwacanánái yéemlacaalí càinácaalícué pimàníná cháì bàwina, yásí nasutá néemlawa núawa cánácué yéewaná pimàni máiní máiwitáiseeri iyú. Càmita núalimápiná nucàlidaca nalíwani”, íimaca yái yàcalé icuèrináca.

⁴¹ Néese yái yàcalé icuèriná idécanáami icàlidaca nalíni, yá ichùullaca nèepùacawa. Néese macáita namusúacawa nàwacáidacàalu írìcuísewa, yá nàaca náichawáaca, nèepùacawa nacapèe néréwa.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Idécanáamité imáalàacawa yái Efeso iyacàlená mìnanáí imànínáca máiwitáiseeri iyú, yá Pablo imáidaca yàataléwa níái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yàalàacaténá nía. Néese idécanáami ichàiniadaca nawàwa, yá yàacawa náicha Macedonia yàasu cáli nérépiná.

² Pablo ipáchiaca macái yàcalé imanùbaca iyéeyéica Macedonia yàasu cáli íinata. Yá ichàiniadaca nawàwa manuísiwata, yàalàaca núa déecuiri iyú níai yeebáidéeyéica Jesús itaacái. Néese Pablo yàanàaca Grecia yàasu cáli néré.

³ Yá iyamáacawa néré máisiba quéeri. Néeseté mawiénica yéeniáwaná iwàlùanápínátéwa nave iriculé yàacaténáwa manuiri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Yá yéemiaca judiónái iináwaná nàináidánáwa namàníinápíná irí báawéeri. Iná iwènúadaca íiwitáisewa, yá íináidacawa yèepùanápínátéwa cáli íinatabàa, ichàbacaténáwa àniwa Macedonia yàasu cáli íinatalé.

⁴ Nàa nacáíwa yáapicha áibanái íipidenéeyéi: Sópater, yái Pirro írrica, Berea iyacàlená mìnali; Aristarco nacái, Segundo nacái, níai pucháiba aslanáica Tesalónica iyacàlená mìnánáica; Gayo nacái, Derbe iyacàlená mìnalicá; Timoteo nacái; Tíquico nacái, Trófimo nacái, níai pucháiba aslanáica Asia yàasu cáli néseyéica.

⁵ Níai aslanáica nàacatéwa wapíchalépiná, wía Pablo, núa Lucas nacái, nacùacaténá wàanàaca Troas íidalutalená néré.

⁶ Néese idécánámité ichàbacawa Pascua yàasuná culto, judiónái iyáacalíté pan càmíiri idènia levadura, yáté wàacawa Filipos íidalutalená íicha manuiri úni yáacubàa nave iricu. Néese báinúaca èeri idénáami, mapisáináami àniwa, yá wàanàaca níai wáapichéeyéicawa Troas íidalutalená néré. Yá wayamáacawa néré siete èeri.

Visita de Pablo a Troas

⁷ Néeseté domingo iricu, wàwacáidáyacacawa náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itaacái wawacùacaténá wàwaliwàaca pan, yái Santa Cenaca. Yá Pablo icàlidaca nalí. Iwàwacutápínáté Pablo yàacawa náicha mapisáita, iná icàlidaca nalí àta bamuchúamicataléta catá.

⁸ Wàwacáidáyacacatéwa abéeri imàdáná iriculé iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha. Nàyaca néré madécaná lámpara ipucuyéicawa nacamalá piná.

⁹ Néese abéeri ùuculliri íipidenéeri Eutico yáawinéeriwa iyaca ventana iricu. Pablo itàanicáiná mamáalàacata, yá cadapùleca báawanama yái ùucullirica. Yá íimáca íichawa yáawinacawa. Néese icaláacawa ventana iricuíse, máisiba pisoiri ichènunica. Yá yéetáacawa.

¹⁰ Pablo iricùacawa ùuculliri yàatalé. Néese Pablo yáawia iicáidaca ùucullirimi irí, yá Pablo yeedácani yùucutaléwa. Yá íimaca nalí níai yeebáidéeyéica Jesús itaacái:

—Picácué cáalu pía. Cáucani —íimaca yái Pabloca.

¹¹ Néeseté Pablo yèepùa iwàlùacawa nàwacáidacàalu iriculé chènuniréerica. Yá iwacùaca nalí pan, yái Santa Cenaca, iyáaca iyáacaléwa náapicha nacái, yá Pablo icàlidacaté nalí mamáalàacata, àta amaláacataléta wawicáu. Néese yàacawa náicha.

¹² Néese yái ùucullirica, yèepùacawa yéenanái yáapichawa, icáucacáinátéwa, iná yéewa casímáica nawàwa manuísiwata.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³ Néeseté wàacawa Pablo ipíchalépiná. Wàacawa nave iricu manuiri úni yáacubàa àta wàanàacataléaté Aso íidalutalená néré wáipunitáidacaténá Pablo néré càide iyúwaté iwàwáná, iwàwacáináté yàacawa néré cáli íinatabàa.

¹⁴ Wàanàaca Pablo Aso íidalutalená néré, yá iwàlùacawa wàatalé nave iriculé. Yá wàacawa manuiri úni yáacubàa Mitilene íidalutalená néré.

15 Nééseté wàacawa Mitilene ícha. Wàacawa abé èeri manuíri úni yáacubàa. Néese wàacawa mawiénita Quío yàasu iwàwata irí. Néese mapisáita àniwa wàanàca Samos ídalutalená néré, idécanáamité wayamáidacawa Troguilio ídalutalená néré. Néese mapisáita àniwa wèepùa wàacawa. Yá wàanàca Mileto ídalutalená néré.

16 Càité wèepunicawa càmicáináté Pablo iwàwa idècuniacawa manùba èeri Asia yàasu cáli ínata. Càmitaté nacái iwàwa yàacawa Efeso iyacàlená néré. Néese, iwàwacaté yàanàca caquialéta Jerusalén iyacàlená néré iwàwacáináté iicáca nàapicha judíonái yàasu culto lípidenéerica Pentecostés.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

17 Idècunitàacá Pablo iyaca Mileto ídalutalená néré, yáté ibànùaca tàacáisi Efeso iyacàlená néré imáidacatená ancianonái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Efeso iyacàlená mīnanái.

18 Idécanáamité ancianonái nàanàca yàatalé, yá Pablo ímaca nalí: “Píalíacuécawa nuináwaná ìwali, càinácaalíté nùyacuéca pèewi èeri imanùbaca nùanàcatáiseté Asia yàasu cáli ínatalé àta siùca nacáide.

19 Macái èerité nùyaca pèewi íbaidéeri Wáiwacali irípiná. Càmitaté cachàini nuicáca núawawa. Máini achúmacaté nuwàwa nàwali níara càmiyíecaté yeebáida Wáiwacali itàacái. Nùuwichàacaté nacáiwá cáiwíiri iyú judíonái nawàwacáináté imànica nulí báawéeri.

20 Ewitaté nùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta càmitaté numáisanía píchacué tàacáisi iyúudèeripínacuécaté pía, ibatàa abéeri tàacáispínáta idècunitàacá nucàlidacuéca píriní nàwacáidacàalu néré, nacapèe irícu nacái.

21 Nùalàacaté níara judíoca, càmiyéi judío nacái. Núumacaté nalí iwàwacutáaná nawenúadaca náiwitáiseewa Dios irípiná neebáidáanápiná nacái Wáiwacali Jesús itàacái.

22 Iná siùcade nùacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Espíritu Santo idéca ichùullaca nùanápináwa néré, càmita quéwa núalíawa càinápinácaalí namànica nulí néré.

23 Núalíacáitawa abéeri wawàsi. Yàcalé imanùbaca Espíritu Santo icàlidaca nulíni náucáanápiná núa presoíyéi ibànalículé, nùuwichàanápiná nacáiwá madécaná yàawiría.

24 Quéwa càmita nuicá nucáucawa iyúwa máiníiri cawènica nulí. Abéerita nuwàwacáita numáaláidaca numànica nuibaidacaléwa casímáiri iyú, yái nuibaidacalécawa Wáiwacali Jesús ichùullèerica numànica, nucàlidáanápiná tàacáisi wenàiwicanái irí, yái cayábéeri tàacáisi ímèerica cáinináca Dios iicáca wenàiwica.

25 “Siùcade núalíacawa báisíiri iyú càmitacué píicá núa quirínama, píacué nucàlidéeyéicaté irí yái tàacáisica icàlidéerica càinácaalí iyú Dios icuaca yàasu wenàiwicawa.

26 Iná siùcade nuwàwacué nucàlidaca píriní, canáca nubáyawanácué piwallíse, péetácaalícuéwa píbáyawaná yáapichawa, nùalàacáinátécué pía.

27 Nucàlidacatécué píri macái tàacáisi Dios iwàwéericuécá píalíacawa ìwali; càmitacué nubàa pícha tàacáisi, ibatàa abéeripínáta, càmitacué nubàa píchani.

28 Iná píicácué píichawa cayába, píicuacé píiwitáiseewa báawéeri ícha. Píicuacé nacái macáita níara yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìwacáidáyaquéyécawa píyacàle nérécué, yácáiná Espíritu Santo imàacacué pícuaca Dios yàasu wenàiwica Dios iwènèiyéicaté Iiri íraná iyúwa.

²⁹ Nùaliáca nacáíwa nùacanáamiwa píichacué, yásí áibanái nàanàca pìataléucé iwàwéeyéica iwènùadacuéca píiwitáise Wáiwacali íchawa càide iyúwa caluéyéi cuwési lobo namáaláidacaalí ovejanái.

³⁰ Abénaméeyéi péenácué, áiba èeriwa néewáidaca wenáiwicanái nachíwa báawéeri iyúwa, nachíwáidacatená wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacatenáca cachíweyéi yáapícha.

³¹ Iná píicácué píichawa cayába. Píwàwalicué cayába nùlàacatécué pía máisiba camuí èeríapi, táiyápi nacái. Nùlàacatécué pía macáita manuísíwata, nuícháanicaté nacái píwalicué.

³² “Siúcade nuénánái numàacacué Dios icùaca pía, péewáidáanápínacué nacáíwa tàacáisi iwali, yái nucàlidéericatécué píri ímérica cáinináca Dios íicáca èeri mnanái. Dios itàacái yáalimácué ichàiniadaca píiwitáise Dios íwali, yáalimácué nacái imàacaca píaliacawa cayába iwali yái caweníríca Dios yèeripínacuéca píriwa áiba èeriwa, náapícha macáita yàasu wenáiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

³³ Càmitaté nuwàwa nùasupínáwa áibanái yàasu plata, nabàle nacái.

³⁴ Píaliacuécawa nuíbaidacaté cachàiníri iyú nucáapi iyúwa nuwènicaténaté cainácaalí wawási wamápuèricaté, núa nacái, núapichéeyéi nacái.

³⁵ Nucàlidacatécué píri càiripínata iwàwacutáanacué wáibaidaca, wayúudáacué nacái catulécaneyéi wenáiwica. Píwàwalicué Wáiwacali Jesús itàacái. Yá íimacaté walí: ‘Casíimái cachàini wía wàacaalí áibanái írì yái namápuèrica, íicha yái nàanáca walí cawenírí’, càité íimaca yái Wáiwacalica”, íimaca yái Pablocá.

³⁶ Idécánáami Pablo icàlidaca nalíni, yá íbàlùacawa yùlulú ipùata iyúwa. Yá ísutáca Dios íicha náapícha.

³⁷ Néese macáita náicháanica achúmaca nawàwa Pablo yàacáinátéwa náicha. Yá aslanái nàanalícuca Pablo nasúsua nacái ináni iwali, càide iyúwa judío íiwitáise íyáaná, namàacacaalí yèpùacawa náicha wenáiwica cáininéeri naicáca.

³⁸ Yá máiní achúmaca nawàwa Pablo íimacáinaté nalí camíinápínaté yèepùca íicáca nía quirínama. Néese nàaca nàacawéeridaca Pablo àta nàanàacataléta nave néré.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Wàacanáamitéwa náicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wawàlùacawa nave íriculé. Néese wàacawa manuírí únì yáacubàa machacànita Cos yàasu iwàwata nérépiná. Néese mapísáita àniwa wàacawa Rodas yàasu iwàwata néré. Néese wàacawa Pátara ídalutalená néré.

² Néese idècunitàacá wàyaca Pátara ídalutalená néré, yáté wàanàca nave yèericawa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Yá wawàlùacawa íriculé. Yá wàacawa náapícha.

³ Wàacawa manuírí únì yáacubàa, yá waicáca Chipre yàasu iwàwata. Yá wàacatéwa yéewápuwáise íicha àta wàanàacalétaté Siria yàasu cáli néré. Yá wawàlùacatéwa Tiro ídalutalená néré iwàwacutácináté nave imàacaca yàasusi néré.

⁴ Néese Tiro iyacàlená néré wacutáca áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wayamáacawa náapícha néré siete èeri. Espíritu Santo icàlidacaté nalí Pablo yùuwichàanápínátéwa Jerusalén íyacàlená néré, íná nasutáca Pablo íicha wawási manuísíwata ipíchaná yàacawa néré.

⁵ Quéwa idécanáami wayamáacawa néré siete èeri, yáté wàacawa náicha. Macái níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nàacawéetúanái nacái, néenibe nacái, nàacawéeridacaté wía yàcalé íicha. Néese wabàlùacawa wàululì ipùata iyúwa càina íinatalé wasutácaténá wíawawa Dios íicha néré.

⁶ Néese wacàlidacaté nalí wàanápináwa náicha. Yá wawàlùacawa nave iriculé. Nèepùacawa nacái nacapèe néréwa.

⁷ Yá wàacatéwa Tiro íidalutalená íicha manuírì úni yáacubàa àta wàanàacataléta Tolemaida íidalutalená néré. Yáté wadéca wamàalàidaca wèepuníináwa manuírì úni yáacubàa. Wàanàacaté Tolemaida iyacàlená néré, yá wataídaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái. Yá wayamáacawa náapicha abé èeri.

⁸ Néeseté mapisáita àniwa Pablo, wía nacái yèepuníyéicawa yáapicha, wàacawa náicha cáli íinatabàa. Néese wàanàaca Cesarea iyacàlená néré. Yá wawàlùacawa Felipe icapèe iriculé, yái icàlidéerica Wáiwacali itàacái áibanái irí. Yái Felipe abéeri néená níái sietéeyéica imanùbaca díaconoca, iyúudéeyéicaté apóstolnái quéecháwanáimi Jerusalén iyacàlená iricu. Yá wayamáacawa Felipe yáapicha.

⁹ Yái Felipe idèniacaté báinúaca yéenibe inanáíwa maníríyéi. Níái inanáica, profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹⁰ Wayamáacatéwa néré máisibáwanái èerita, yá áiba profeta yàanàaca néré, Judea yàasu cáli néeséeri ípidenéeri Agabo, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise.

¹¹ Idécanáami Agabo yàanàaca wàatalé, yá yeedáca Pablo yàasu cinturón. Néese yái profeta Agabo idacùaca yàabàliwa, icáapi nacáíwa Pablo yàasu cinturón iyú. Yá Agabo íimaca walí:

—Espíritu Santo íimaca: Níara judío Jerusalén iyacàlená mìnánáica idacùapiná yái cinturón íiwacalica presocaténá namànicani, namàacacaténá càmíyéi judío yúuwichàidacani —íimaca yái profetaca.

¹² Wéemiàcáináni, níái nacái Cesarea iyacàlená mìnánáica, íná wasutáca Pablo íicha wawási manuísíwata ípíchaná yàacawa Jerusalén iyacàlená néré.

¹³ Néese Pablo íimaca walí:

—¿Cánacué pícháani? ¿Cánacué piwàwa cáaluca pimànica núa? Nudéca nuínáidacawa numàacáanápíná nadacùaca núa, nanúacaténá nacái núa Jerusalén iyacàlená néré Wáiwacali Jesús íwalíise, Dios íwàwacaalí còi namànica —íimaca yái Pabloca.

¹⁴ Yá càmita wáalímá wawènúadaca Pablo ííwitáise, íná masànaca wía. Wáimacáita walíwáaca:

—Wasutácué irí Wáiwacali íichawa imànínápíná irí càide iyúwa Dios iwàwáaná —wáimaca.

¹⁵ Néese wachùniaca wàasuwa wàacaténáwa. Yá wàacawa Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁶ Naa nacáíwa wáapicha abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái Cesarea iyacàlená néeséeyéi. Wàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré, yá natéca wía Mnasón icapèe néré, abéeri asiali béerína yeebáidéericaté Jesús itàacái madécaná camuí. Yá wayamáacawa yáapicha néré.

Pablo visita a Santiago

¹⁷ Idécanáamité wàanàaca Jerusalén iyacàlená néré, néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nataídaca wía casímáiri iyú.

18 Néese mapisáita àniwa Pablo yàacawa wáapicha wapáchiacaténá Santiago. Nàyaca nacái néré macáita ancianonái, icuèyéica Jerusalén iyacàlená mìnánái yeebáidéyéica Jesús itàacái.

19 Yá Pablo itàidaca nía. Néese icàlidaca nalíni éeréeri iyú macáita yái Dios imàniricaté càmíiyéi judío yèewi Pablo icàlidacaalíté nalí Wáiwacali itàacái.

20 Níái ancianoca idécánáami néemiacani, yá nàaca Dios irí cayábéeri. Néese náimaca Pablo irí:

—Uwé, wéenasàiri, péemla cayábani, píaliacawa madécaná mil namanùbaca judionái neebáidaca Jesús itàacái. Yá macáita náimaca mamáalàacata iwàwacutáanása wía judíoca wamànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica, éwita weebáidacáaníta Jesús itàacái.

21 Níái judíoca yeebáidéyéica Jesús itàacái nadéca néemlaca áibanái cachiwéyéi icàlidaca piináwaná ìwali péewáidacasa macái judionái iyéyéica áiba cáli nayamáidáanápiná namànica càide iyúwa profeta Moisés ichùulianáté. Náimaca píalàacasa judionái ipíchaná namànica circuncisión néenibe aslanái iríwa, ipíchaná nacái namànica càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, náimaca.

22 ¿Càinásica wamàni? Báisita néemlapiiná piináwaná ìwali píanàaná aléi Jerusalén iyacàlená iriculé.

23 Cawàwanáta cayábaca pímanicaalí càide iyúwa wàalàaná píá. Nàyaca wèewi cháí báníuaca aslanái iwàwacutéyéica íbaidaca Dios irípiná càide iyúwaté nacàlidáaná irí.

24 Pité nía píapichawa pímanicaténá náapicha culto càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, masacàanápinácué judionái iicáca píá, piwàlùanápinácuéwa templo iriculé. Píwènia nacái nalípiná pírái nawàwacutéerica namàacaca ofrenda iyú sacrificio piná templo néré. Yásí náalimá nadalúaca náiwita íbáináwa, náasáidacaténá nadéca namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná. Càita macái judionái náalíapinácawa càmíinápiná báisíiri yái néemièricaté píináwaná ìwali pímanicáiná machacàníiri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wamànica, wía judíoca.

25 Quéwa watànàacaté cuyàluta càmíiyéi judío irí yeebáidéyéica Jesús itàacái, náalíacaténáwa càmita iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wamànica wía judíoca. Abéerita iwàwacutá càmita nayáa iinási áibanái imàaquéerica ídolo irí iyúwa sacrificio, yái cuwáinái yéenáiwána. Iwàwacutá nacái càmita nayáa irái. Iwàwacutá nacái càmita nayáa iinási càmíirica íraná imusúawa ícha. Iwàwacutá nacái càmita naimá áiba wenáiwica yáapicha càmíichúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanírisíwa —íimaca yái Santiagoca.

Arrestan a Pablo en el templo

26 Néeseté mapisáita àniwa Pablo itéca níái báníuaca aslanáica. Imànica náapicha culto nacáiri, nàapida náichawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná masacàanápiná judionái iicáca nía. Néese iwàlùacawa templo iriculé icàlidacaténá sacerdotenái irí cainá èeri iricucaalípináté namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, natécatáipinacaté nàasu ofrendawa namàacacaténá Dios iríni sacrificio piná.

27 Iwàwacutácaté nacùuca siete èeri. Batéwacaalíté namáalàacawa níái si-eteca èeri, namàacacatáipináté pírái ofrenda iyú, yá Pablo iyaca templo irícu. Abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeséeyéi naicáca Pablo templo irícu. Yá

natàanica báawéeri iyú Pablo ìwali báawacaténá namànica áibanái wenàiwica íiwitáise calúanápíná naicáca Pablo, níái wenàiwica iyéeyéica templo irícu.

28 Càité judiónái néemianícawa wenàiwicanái irí: “¡Píacué israelitaca, piyúudàacué wía! Yái aslaliquéi yèpuníriwa macái cálita, yéewáida yèpunícawa macái wenàiwica báawacaténá naicáca wía, wía judíoca. Yéewáidaca nía nacái nánáidacaténáwa báawéeri iyú Dios itàacái iwali, profeta Moisés itànèericaté. Yéewáidaca nacái báawáanápíná naicáca templo. Idéca nacái itéca càmíiyéi judío aléi templo iriculé casacàcaténá imànica templo Dios íicha, yái Dios yàasu templo masaquèrica”, náimaca Pablo ìwali.

29 Càité nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali, naicácáinaté Pablo Jerusalén iyacàlená irícu, Trófimo yáapícha, Efeso iyacàlená mìnali, càmíríca judío. Iná nayúunáidaca Pablo itécaté yáapíchawa Trófimo templo iriculé.

30 Iná madécaná wenàiwica nàanàaca napiacawa, néemianícawa, máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén iyacàlená mìnánái manùbéeyéica. Yá náibàaca Pablo nawatàidacani templo irícuíse. Idécanacáita namusúadacani, yá áibanái nabàliaca íicha templo inùma imanùbaca.

31 Idècunitàacá nanúacani, yá romanonái yàasu úwi íiwacaliná yéemíaca naináwaná namànicasa máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén iyacàlená mìnánái macáita.

32 Yá ráunamáita itéca yàasu úwináíwa, náiwacanáiná yáapíchawa, yá nalicúa napiacawa wenàiwicanái yèwiré. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca, naicácanacáita úwi íiwacaliná, yàasu úwinái yáapíchawa, yá nayamáidaca nanúadáidaca Pablo.

33 Néese úwi íiwacaliná yàacawa nàatalé, yá íibàaca Pablo. Yá ichùullaca úwinái nadacùca Pablo pucháiba cadena iyú. Néese úwi íiwacaliná isutáca yéemíawa nía cawinácaalíni, cainácaalí báawéeri nacái imànica yái Pablocá.

34 Quéwa níái wenàiwicaca abènaméeyéi néemianícawa nacàlidaca abéeri wawàsi. Aibanái yéemianícawa nacàlidaca nàasu wawàsita nacáíwa áibalé áiba íicha. Yái úwi íiwacalináca càmíta asái yéemíacani, namànicáiná madécaná nasánawa. Yá ichùullaca yàasu úwináíwa natéenápíná Pablo nacapèe iriculéwa.

35 Nàanàaca escalera néré, úwinái icapèe yàasu yàawa iriculé, yá iwàwacutáca úwinái iwàwacutáidaca Pablo nacúacaténá náichani, níái manùbéeyéi caluéyéi wenàiwicaca, iwàwéeyéica inúacani.

36 Nàacáináwa Pablo yáamiwáise néemianícawa mamáalàacata: “¡Pinúacuèni!” náimaca néemianícawa.

Pablo se defiende delante de la gente

37 Batéwa úwinái iwàlùadaca Pablo nacapèe iriculéwa, quéwa Pablo itàanica griego itàacái iyú úwi íiwacaliná irí. Pablo íimaca irí:

—¿Càmítasica píimàaca nutàanica píapícha abéeri wawàsi? —íimaca yái Pablocá. Néese úwi íiwacaliná íimaca Pablo irí:

—Càmíta núalía píalía pítàanica griego itàacái iyú.

38 Nuyúunáidacáita píaca Egipto yàasu cáli néeséeri, yái itéericaté báinúaca mil namanùbaca asianái inuéyéica wenàiwica manacúali yùuculé caináwàiri imànicaténá úwi romanonái yàasu gobierno íipunita —íimaca.

39 Néese Pablo íimaca irí:

—Judíocata núa. Numusúacatéwa Tarso iyacàlená irícu, yái yàcalé máiniiri cachàinica Cilicia yàasu cáli íinatéerica iyaca. Pimàni nulí cayábéeri, píimàaca nucàlidaca nalíni, níái wenàiwicaca —íimaca yái Pablocá.

⁴⁰ Néese úwi íiwacaliná imàacaca Pablo itàanica. Iná Pablo ibàlùacawa escalera íinata. Yá yúucaca icáapiwa nalí, masànacaténá nía, níai manùbéeyéi judíoca. Néese idéca masànaca nía, yá icàlidaca nalíni nataacái iyú, hebreo iyú.

22

¹ Pablo íimacaté nalí: “Péemiacué, nuénánái, siúcade nucàlidacué piri nuináwanáwa”, íimaca nalí yái Pabloca.

² Idécanacáita néemiaca itàanica nataacái iyú, hebreo iyú, yá masànata cachàiniwanái nabàlùacawa néemiaca irí.

³ Íimaca nalí àniwa yái Pabloca: “Judíoca núaquéi. Numusúacatéwa Tarso iyacàlená irícu, Cilicia yàasu cáli íinata. Quéwa nudàwinàacatéwa cháí Jerusalén iyacàlená néeni. Gamaliel yéewáidacaté núa. Nuéwáidacatéwa macái tàacáisi ìwali Dios ichùlièricaté iyú wàawirináimi. Máini nuwàwaca numànica iyúwa Dios iwàwáaná càide iyúwa píacué siúcade.

⁴ Bàaluité numànica ùwicái náipunita, níai yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nubànùacaté nía yéewacaténá úwinái inúaca nía. Nudacùacaté nía, aslanái, inanái nacái yéewacaténá úwinái itéca nía presoíyéi ibànaliculé.

⁵ Sacerdote íiwacaliná, nía nacái Jerusalén iyacàlená íiwacanánái macáita náalimá nacàlidaca nuináwaná ìwali nuedacaté náicha cuyàluta judionái yéewáidacàalu íiwacanánái irípiná, ìyeyéicaté Damasco iyacàlená irícu. Nùacatéwa néré nuibàacaténá nía presoíri iyú nutécáténá nía Jerusalén iyacàlená nérépiná nàuwichàacaténátéwa, níai yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta su conversión

⁶ Pablo íimaca nalí àniwa: “Nùacatéwa àyapulcubàa Damasco iyacàlená nérépiná, yá machacànicaalíté èeri nùyaca mawiénita Damasco irí, yáta camalási chènuníseeri icànaca núa cachàiniiri iyú.

⁷ Ináté núuwàacawa nullacawa nucalùniwa cáli íinalaté. Néese nuémiaca tàacáisi chènuníse. Yá íimaca nulí: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?’, íimaca nulí.

⁸ Néese nusutáca nuémiawani: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Yá tàacáisi íimaca nulí: ‘Jesús Nazaret iyacàlená néeseérica núaquéi, yái piùwidéérica pimànica’, íimaca nulí.

⁹ Aibanái núapichéeyéica naicáca camalási, íná cáaluca nía. Càmita quéwa neebá tàacáisi itàaníríca núapicha.

¹⁰ Néese núumaca irí: ‘Nuíwacali, ¿càiná iwàwacutá numànica?’, núumaca irí. Yá Wáiwacali íimaca nulí: ‘Pimicháawa, pianáwa Damasco iyacàlená irículé; nérénica nacàlidaca piríwani macáita iwàwacutéeripiná pimànica’, íimaca nulí.

¹¹ Yái camalásica matuícaté imànica núa, íná núapichéeyéica natéca núa nucápi ìwaliwa, yá wàanàacaté Damasco iyacàlená irículé.

¹² “Iyacaté néré áiba aslali íipidenéeri Ananías. Níara judíoca ìyeyéica Damasco iyacàlená irícu, natàanicaté cáimiétaquéri iyú Ananías ìwali, cáallacáiri iyúcáiná yeebáidaca Dios itàacái, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise.

¹³ Yá Ananías yàanàacaté nùatalé iicáténá núa. Yàanàacaté itàidaca núa cayábeeri iyú. Yá íimaca nulí: ‘Nuénásàiri Saulo, catuíca píawa’, íimaca nulí. Yáta catuíca núa. Yáté núalimá nuicàcani, yái Ananíasca.

¹⁴ Néese íimaca nulí: ‘Yái Diosca, wàawirináimi yeebáidéericaté itàacái, idéca yeedáca pía píalíacaténáwa càinácaalí iwàwáaná pimànica. Idéca imàacaca

piicáca Jesús, yái mabáyawanéerica. Idéca imàaca nacái péemiaca Jesús itàaníca piápicha.

¹⁵ Iná picàlida macáita èeri mìnanaí iríwani, yái piquéerica, yái péemièrica nacái.

¹⁶ Siúcade picá pidècuniawa. Pimichàawa, pibautizáanawa, pisutá piáwawa Wáiwacali ícha imàacáanápíná iwáwawa pibáyawaná ícha', càité Ananías ímaca nulí", ímaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los no judíos

¹⁷ Néeseté Pablo ímaca nalí àniwa: "Nuèpùacanámítéwa Jerusalén iyacàlená iriculé, yá nuàcatéwa templo iriculé nusutácaténá nuawawa Dios ícha.

¹⁸ Idècunitàacá nusutáca Dios ícha, yá nuicáca Wáiwacali yéenáiwanási nacáiri iricúise. Yá ímaca nulí: 'Pèepùawa Jerusalén iyacàlená ícha caqualéta, càmicáiná neebáidapíná piríwani, yái picàlidéerica nunùmalicúise', ímaca yái Wáiwacalica.

¹⁹ Néese númaca irí: 'Nuíwacali, náaliacawa nuináwaná ìwali nùanátéwa néewáidacàalu imanúbaca iriculé, yáté nuibàaca nutéwa wenàiwica presoíyéi ibànaliculé, níái yeebáidéeyéica pitàacái. Nuchùulicaté nacái úwinái icapèedáidaca nía.

²⁰ Nanúacaalíté Esteban íba iyú, yái icàlidéericaté tàacáisi pinùmalicúise, yá nubàlùacatéwa néeni abédanamata nacái nuíwitáise náapicha, nucùacaté nacái nàasu ruana nacáiri, níara inuyéicaté Esteban', càité númaca Wáiwacali irí.

²¹ Quéwa Wáiwacali ímaca nulí: 'Plawa, nubànùacáiná piacawa déeculé picàlidacaténá nacái nuináwaná ìwali càmfíyéi judío irí', càité ímaca nulí yái Wáiwacalica", ímaca yái Pabloca.

Pablo en manos del comandante

²² Néemàcanacáita yái Pablo icàlidéerica càmfíyéi judío ìwali, yá càmita quirínama judionái yéemiaca Pablo iríni. Néese nadàbaca néemíanicawa cachàiniiri iyú Pablo ìwali. Náimaca néemíanicawa: "¡Pinúacuéni, yái asialica! ¡Cayábéerica yéetácawéi!" náimaca néemíanicawa.

²³ Idècunitàacá néemíanicawa, yá nacusúa nàasu ruana nacáiriwa, náucaca nacái cáli ichùmalé chènuniré, máinicáiná calúaca nía.

²⁴ Iná úwi íwacaliná ichùullaca úwinái itéca Pablo nacapèe iriculéwa. Yá ichùullaca nacapèedáidaca Pablo cabèesi iyú, icàlidacaténá nalí iináwanáwa, báisíiri iyúta, náaliacaténáwa cáná yéewa wenàiwicanái néemíanicawa Pablo ìwali. Uwi íwacaliná càmitaté yáaliawa càmicáiná yéemla hebreo itàacái, yái tàacáisi Pablo icàlidéericaté iyúni wenàiwicanái irí.

²⁵ Quéwa, idècanáami úwinái nadacùca náichawa Pablo nacapèedáidacaténáni, yá Pablo ímaca áiba capitán irí ibàluèricawa néeni. Pablo ímaca capitán irí:

—Báawéeriquéi picapèedáidáanáuéca núa, romanosàiricáiná núa, càmiricáwaca juez yéemla icàlidáaná iináwanáwa —ímaca yái Pabloca.

²⁶ Iná capitán yàacawa úwi íwacaliná yàatalé. Ímaca irí:

—Cayába, picá pimàni irí báawéeri, yái asialica. Romanosàiriquéi —ímaca.

²⁷ Néese, úwi íwacaliná yàacawa Pablo yàatalé, isutácaténá yéemiawa Pablo. Yá ímaca Pablo irí:

—¿Báisi romanosàirica pía? —ímaca. Néese Pablo ímaca irí:

—Báisíta, núaquéi —ímaca yái Pabloca.

²⁸ Néese úwi íwacaliná ímaca Pablo irí àniwa:

—Iwàwacutácaté nupáyaidaca madécaná plata iyú, namàacacaténáté romanosàirica núa —íimaca. Quéwa Pablo íimaca irí:

—Emperador imànicaté cayábéeri nusèenáimi judionái irí, imàacacaté romanonáica nía. Càicata romanonái ìiricata núaquéi, íná yéewa romanosàirisíwacata núa —íimaca yái Pablocá.

²⁹ Níái úwinái idacuèyéicaté Pablo nacapèèdáidacaténáni, néemìacáiná iináwaná romanosàiricani, yá nèepùacasíwa Pablo íicha. Yá nacái cáaluca úwi íiwacalínáca, ichùullacáinaté úwinái idacùacani, yái Pablocá, romanosàirica.

Pablo ante la Junta Suprema de los judíos

³⁰ Néese mapisáináami àniwa, úwi íiwacalíná iwàwacaté yéemìaca machacàníri iyú iwali cáná yéewa judionái icháawàaca Pablo iináwaná iwali. Yá iwasaaca cadena Pablo íicha. Néese ichùullaca nàwacáidáyacacawa macái sacerdote íiwacanáiná, Junta Suprema nacái, níái judío icuèrinánái béeyéica. Néese itéca Pablo nàatalé, yá imàacaca Pablo ibàlùacawa nàacuèsemi.

23

¹ Néeseté Pablo iicáidaca machacàníri iyú nalí níái Junta Supremaca. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánái, Dios yáaliacawa nudéca nùyaca machacàníri iyú Dios iicá sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide —íimaca yái Pablocá.

² Néeseté Ananías yái sacerdote íiwacalínáca ichùullaca áiba ibàlùèriwa mawiénita Pablo irí icapèèdàanápíná Pablo inùma.

³ Néese Pablo íimaca irí:

—¡Dios yùuwichàidapíná píawa, pía pucháibéeri íiwitáiseca! Báisícaalí píawinawa néré péemiacaténá nuináwaná iwali càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná, néese, ¿cáná pichùulla namànica, yái nacapèèdàanáca núa? —íimaca yái Pablocá.

⁴ Néese níái iyéeyéica néré náimaca Pablo irí:

—¡Picá picuísá píichawa Dios yàasu sacerdote íiwacalíná! —náimaca.

⁵ Néese Pablo íimaca àniwa:

—Píacué nuénánáica, càmitaté nùalíawa sacerdote íiwacalínacani, nùaliacáináwa Dios itàacái íimaca: ‘Píacué pitàani báawéeri iyú picuèriná iwaliwa’, íimaca yái Dios itàacáica.

⁶ Néese Pablo yáaliaca iicáca nía, níái Juntaca. Yáaliacawa saduceonái yéénaca abénaméeyéi nèewi, fariseonái yéénaca áibanái nèewi. Iná Pablo íimaca nalí cachàiníri iyú:

—Píacué nuénánáica, fariseoca núaquéi. Fariseonáicaté nacái nùawirináimica. Nùyaca cháí presoíri iyú áibanáicáiná icháawàaca nuináwaná iwali nuebáidacáiná Dios icáucáidàanápíná yéetéeyéimiwa wenàiwica áiba èeriwa —íimaca yái Pablocá.

⁷ Néese idécanacáita icàlidaca nalíni, yá níái fariseoca, saduceonái nacái nadàbaca néemíanicawa nalíwàaca uuléeri tàacáisi iyú.

⁸ Níacáiná saduceoca náimaca càmitasa yéetéeyéimiwa nacáucaapínáwa, canása nacái àngelnái, canása nacái wenàiwica iwàwa cáuri. Quéwa fariseonái neebáidaca macáita.

⁹ Yá macáita néemíanicawa nalíwàaca lúasi iyú. Néese abénaméeyéi fariseo yéewáidéeyéi wenàiwica templo írìcu namicháacawa, yá náimaca:

—Yái asiali càmita imàni báawéeri. Cawàwanáta àngel idéca itàanáca yáapicha, càmicaalí nacái cawàwanáta wenàiwica iwàwa cáuri idéca icàlidaca irí tàacáisi —náimaca.

¹⁰ Néese, nadàbaca napéliyacacawa, yá icalùadacawa yái úwi íiwacalináca íináidacawa namàdáidáanápíná náichawáaca yèewi yái Pabloca. Iná úwi íiwacaliná ichùullaca yáasu úwináíwa nawasàanápíná Pablo judíonái íicha cachàiníri iyú. Yá úwinái itéca Pablo úwinái icapèè néré.

¹¹ Néeseté táiyápi Wáiwacali imàacaca yáawawa Pablo iicácani. Yá íimaca Pablo irí: “Picá cáalu pía, iwàwacutáciná picàlidaca nuináwaná ìwali wenàiwicanái irí Roma iyacàlená írìcu, càide iyúwa picàlidáanácáwa nalíni cháí Jerusalén iyacàlená írìcu”, íimaca yái Wáiwacalica.

Planes para matar a Pablo

¹² Mapisáita àniwa abénaméeyéi judío abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nanúanápíná Pablo. Néese náimaca nalíwáaca Dios íipidená ìwali càminápinaté nayáa nayáacaléwa, ibatàa ùnipiná nàira àta nanúacataléta Pablo. Náimaca Dios inúanápínaté nía càmicaalí namàni càide iyúwa náimáanaté, náimacáinása càì Dios íipidená ìwali, náimaca.

¹³ Càité náimaca cuarenta ichàbaníise aslanáica.

¹⁴ Iná nàacawa sacerdote íiwacanánái yàatalé, yàcalé íiwacanánái néré nacái. Yá náimaca:

—Wadéca wamànica wawàsi wáapichawáaca Dios íipidená ìwali, Dios inúanápíná wía wayáacaalí wayáacaléwa ipíchawáise wanúaca Pablo.

¹⁵ Iná píacué, nía nacái Junta Suprema, pisutácué úwi íiwacaliná íicha wawàsi yeedáanápíná píatalé Pablo táwicha. Píimacué úwi íiwacaliná irí piwàwáanacué péemíaca Pablo ináwaná ìwali quiríta cayábèeri iyú. Yási wacacani wanúacatenáni ipíchawáise yàanàca píatalécué —náimaca.

¹⁶ Quéwa Pablo yéenasàatúa líri yéemíacaté nawàwáanaté nanúaca Pablo. Yá yàacawa úwinái icapèè néré icàlidacatená Pablo írìni.

¹⁷ Néese Pablo imáidaca capitán. Yá Pablo íimaca capitán irí:

—Pité yái ùcullirica píiwacali yàataléwa, yáara úwi íiwacalináca, iwàwacutáciná ùculliri icàlidaca irí wawàsi —íimaca yái Pabloca.

¹⁸ Yá capitán itéca ùculliri úwi íiwacaliná yàatalé. Yá íimaca úwi íiwacaliná irí:

—Yái Pablo presoírca idéca imáidaca núa. Yá isutáca nuícha wawàsi nutéenápíná píatalé yái ùcullirica. Iwàwacutása icàlidaca píirí wawàsi —íimaca.

¹⁹ Néese úwi íiwacaliná itéca ùculliri icáapi ìwaliwa, yá itécani méetàucuta áibanái íicha. Yá íimaca ùculliri irí:

—¿Càinásica piwàwa picàlidaca nulí? —íimaca.

²⁰ Néese ùculliri íimaca irí:

—Abénaméeyéi judío nadéca abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nasutáanápíná píícha wawàsi píiténápíná Pablo táwicha Junta Suprema yàatalé nawàwacáinása néemíaca Pablo ináwaná ìwali cayábèeri iyú.

²¹ Picánica quéwa peebá, nadèniacáiná cuarenta ichàbaníise aslanáica icuèyèi ibàacanéeri iyú nanúacatenáni. Yá nadéca namànica wawàsi náapichawáaca Dios íipidená ìwali, Dios inúanápínása nía, nayáacaalí nayáacaléwa ipíchawáise nanúaca Pablo. Siúcade nadéca nachùnìlaca macáita. Abéta iwàwacutá nasutá píícha wawàsi —íimaca.

²² Néese úwi íiwacaliná imàacaca ùculliri yàacawa íicha. Ichùullaca ùculliri càminápiná icàlida áibanái írìni.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

²³ Néeseté úwi íiwacalíná imáidaca pucháiba yàasu capitánwa. Yá ichùullaca nàwacáidáanápíná doscientos namanùbaca úwi, yèyeyíwa yàabàli iyúwa, se-tenta namanùbaca úwi nacái yèyeyíwa caballo ínata, áiba doscientos namanùbaca úwi itéyeyíca yàasu ùlibànawa. Ichùullaca namusúacawa Jerusalén iyacàlená ícha nàacaténáwa Cesarea iyacàlená nérépiná a las nuevecatái catá.

²⁴ Ichùulla nacái nachùnianápíná caballonái yéewacaténá Pablo yàacawa caballo ínata. Ichùulla macáita nacúanápíná cayábani yái Pabloca, natéénápínáni gobernador Félix yàatalé.

²⁵ Yá ibànùaca náapicha cuyàluta. Yá cuyàluta íimaca:

²⁶ “Núa, Claudio Lisias, nuwàwalica pía manuísíwata, pía máiníri cáimietacanáca Félix gobernador.

²⁷ Níái judíoca náibàacaté yái asialica, yá nawàwacaté nanúacani, quéwa nuémìacanaacáita iináwaná ìwali romanosàiricani, yá nùacawa nàatalé nùasu úwinái yáapichawa nuwasàacaténáni judíonái ícha, yái asialica.

²⁸ Néese nuwàwacaté nùaliacawa càiná ìwaliisecaalí nacháawàaca iináwaná ìwali, íná nutécani judíonái yàasu Junta yàatalé, níái judío íiwacanánáica.

²⁹ Càì meedá nacháawàaca iináwaná ìwali nàawirináimi íiwitáise ìwaliwa, quéwa càmita nàanàa ìwali ibáyawaná nanuèripíná ìwaliiseni, càmita nacái wáuquèeripínáni presoíyeyí ibànaliculé.

³⁰ Quéwa nuémìacáinaté judíonái iináwaná ìwali náináidacatéwa nanúnápínáni, íná nubànùacani pìatalé. Nudéca nacái nusutáca náicha, níara icháawèyeyíca iináwaná ìwali nàanápíná pìatalé nacàlidacaténá píriní càinácaalí báawéeri wawàsi nadèniaca yáapicha. Yácata imanùbaca, núa Claudio Lisias”, íimacaté yái cuyàlutaca.

³¹ Néeseté úwinái namànicaté càide iyúwa náiwacali ichùullanáté nía. Yá needáca natéwa Pablo táiyápicáwa Jerusalén iyacàlená ícha àta nàanàacataléta Antípatriis iyacàlená néré.

³² Néese mapisáita àniwa, níái úwi yèepuníyeyíca yàabàli iyúwa nèepùacawa úwinái icapèe néré Jerusalén iyacàlená iriculé. Aibanái úwi yèyeyíca caballo ínata nàaca natéca Pablo mamáalàacata.

³³ Nàanàacaté Cesarea iyacàlená néré, yá úwinái yàaca cuyàluta gobernador irí. Nachàbáida nacái irí Pablo.

³⁴ Gobernador iléecanáami cuyàluta, yá isutáca yéemìlawa síisáanéericaalí yái Pabloca. Néese gobernador yéemìacáiná Cilicia yàasu cáli néeséericaní, yá gobernador íimaca Pablo irí:

³⁵ —Nàanàacaalípiná níara icháawèyeyíca piináwaná ìwali, yásí nuémì pi-ináwanáwa —íimaca. Néese gobernador ichùullaca úwinái icùaca Pablo cayába Herodes icapèe manuírí iricu.

24

Defensa de Pablo ante Félix

¹ Néeseté cinco èeri idenáami, yaté Ananías, yái sacerdote íiwacalíná, yàanàaca Cesarea iyacàlená néré. Abénaméyeyí Jerusalén iyacàlená íiwacanánái yàanàaca Ananías yáapicha, abogado nacái ípidenéeri Tértulo. Yá nàacawa Félix gobernador yàatalé nacháawàacaténá Pablo iináwaná ìwali.

² Néese úwinái natéca Pablo néré, yá Tértulo idàbaca icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Tértulo íimaca Félix gobernador irí:

—Cayábéeri píiwitáise, píá gobernador, pidéca picùaca wía cayába. Siùcade wàyaca matuíbanáiri iyú picùacáiná wía cayába, pidéca nacái pimànica madécaná cayábéeri wawàsi piyúudàacaténá wàasu cáli néeseeyéi.

³ Iná macái wía àta alénácaalí wàyaca, wàaca pírí cayábéeri càiripináta, píá máiniiri cáimiétacanáca Félix.

⁴ Quéwa càmita wawàwa wasàiwicaca pírí wawàsi mamáalàacata, abéerita wasutáca pícha wawàsi pimánfinápiná walí cayábéeri pèemlanápiná wasàna quiríta.

⁵ Wadéca wáaliacawa máini báawéerica íiwitáise yái asialica. Macái cáli íinata báawaca imànica macái judío íiwitáise náapichawáaca. Yácata náiwitápu níara nazarenoca, yeebáidéyéica áiba tàacáisi méeetàuculéerica wàawirináimi íiwitáise íicha.

⁶ Iwàwacaté nacái casacàaca imànica wàasu templo Dios íicha. Iná wáibàacani wàuwichàidacaténáni càide iyúwa wàawirináimi yàasu tàacáisi ichùullaná wamànica.

⁷ Quéwa yáara úwi íiwacalíná Lisias iwàlùacatéwa wèewiré, yá itéca wáichani cachàiniiri iyú.

⁸ Néese Lisias icàlidacaté walí iwàwacutáanása nàanàaca piatalé, níái iwàwéyéica icháawàaca iináwaná ìwali. Quéwa píalimá pisutáca péemlawni, yái úwi íiwacalínaca iyéerica Jerusalén iyacàlená írìcu, píaliacaténáwa machàcaníiri iyú ìwali yái wacháawàanaca iináwaná ìwali, yái asialica —ímaca yái abogadoca.

⁹ Càita nacái áibanái judío ibàlùeyéicawa néré náimaca Félix irí abédanamataa náiwitáise nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali.

¹⁰ Néese gobernador yúucaca icáapiwa Pablo irí yásáidacaténá imàcaca Pablo icàlidaca iináwanáwa. Yá Pablo íimaca:

—Casímáica nuwàwa nucàlidáanápiná pírí nuináwaná ìwaliwa, càinácaalí ìwalíise nacháwàaca núa. Pidéca picùaca wàasu cáli madécaná camuí, pidéca nacái péemiaca waináwaná, íná yéewa píaliacawa cayába cainácaalí wàyaca càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise iyáaná, wía judíoca.

¹¹ Píiwawacaalí pisutáca péemlawa áibanái, yásí píaliacawa nùwali nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néré doce èeri néese siùcàade, nùacaténaté Dios icàaluíná.

¹² Càmita nàanàa núa itàanírìca chàinisiiri tàacáisi iyú wenàiwicanái yáapicha templo írìcuta. Càmita nacái nuwènúada wenàiwicanái íiwitáise calúacaténá nía namánfinápiná máiwitáiseeri iyú. Càmita nacái numàni càì judíonái yéewáidacàalu írìcu, áibacatalé Jerusalén iyacàlená írìcubàa nacái.

¹³ Níái wenàiwica iyéeyéica cháì càmita náalimá náasáidaca pírí báisicani yái nacháawèerica nuináwaná ìwali ìwalíise.

¹⁴ Quéwa nucàlida píriini nuibaidaca Dios irípiná, yái Dios wàawirináimi nèericaté icàaluíná. Yá nuebáidaca càide iyúwa ímáaná yái tàacáisi íipidenéerica Wálisà Ayapu, yái tàacásica níái wenàiwicaca íiméerica ìwali càmlírìca báisíta, quéwa nuebáidaca mamáalàacata macáita tàacáisi profeta Móises icàlidéericaté, profetanái nacái natànéericaté Dios inùmalicuse.

¹⁵ Nuebáida nacái Dios icáucàidáanápiná macái yéteyéimiwa, cayábéeyéi, báawéeyéi nacái, càide iyúwa níái judíoca yeebáidáaná nacái.

¹⁶ Iná núalimáidaca numànica macáita machacàniiri iyú càiripináta amalacaténá nuíwítáise wenàiwicanái iicápiná, Dios iicápiná nacái.

¹⁷ “Táquicha tàacáwa, nuèpunicanáamiwa áiba cálré máisibáwanáita camuí, yá nuèpùacawa aléi nùasu cáli ínataléwa nutécáténá plata nuénánái

catúulécaneéyèi iríwa, numàacacaténá nacái plata ofrenda iyú Jerusalén iyacàlená néeni.

18-19 Néese nüyacaté templo iricu, numàacacaténáté ofrenda, idécanaámíté namànica culto nacáiri, nùapìda nuíchawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise iyáana masacàcaténá naicáca núa, càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirinámi imànica, ipíchawáise nawàluacawa templo iriculé. Canáca máini wenàiwica nùapicha, càmita nacái wawènúada wenàiwicanái íiwitáise namànicaténá máiwitáiseeri iyú. Néeseté abénaméeyèi judío Asia yàasu cáli néeseéyèi nàanàaca núa néré. Níaté báawaca imànica wenàiwicanái íiwitáise calúacaténáté naicáca núa. Iná iwàwacutá níata yàanàaca aléi pìatalé nacháawàacaténá nuináwaná iwali báisícaalíté naicáca numànica nubáawanáwa.

20 Càmicaalí níara Asia yàasu cáli néeseéyèica nàanàaca, yá pimàaca níai judío iyéeyèica cháí nacàlidaca píriní càirínícaalí nubáawaná nàanàaca nùwali nubàluacaalítéwa judionái yàasu Junta Suprema yàacuésemi, níai judío icuèrinánái béeyèica.

21 Abéerita wawàsi iwàlìise cawàwanáta náalimá nacháawàaca nuináwaná iwali: Nubàluacaalítéwa Junta Suprema yàacuésemi, yá nucàlidacaté nalíni cachàiníri iyú: 'Pidécuéca picháawàaca nuináwaná iwali nuebáidacáiná Dios icáucaidánápiná yéetéeyèimiwa', càité núumaca", íimaca yái Pabloca.

22 Néese Félix idécanaámíté yéemiacani, yá ichùullaca íichawa níai judíoca, yéemiacaténása nacháawàaná Pablo iináwaná iwali quiríta áiba èeripinása, yácaíná Félix yáallícatéwa càinácaalíté nàyaca níai yeebáidéeyèica Jesús itàacái, yái tàacáisi áibanái yàaca íipidená Wàlisà Ayapu. Yá Félix íimaca nalí:

—Nucúaca yàanàaca yàara úwi íiwacalíná Lisiasca, yásí nuémíacué quiríta iwali, yái píasu wawásica —íimaca yái Félixca.

23 Néese Félix ichùullaca úwisàiri capitán icuànapíná Pablo presoíri iyú, quéwa imàacáanápíná Pablo yèepunicawa matuíbanáita caplí iricubàata, imàaca nacái Pablo yàacawéeyèiná napáchiacani, nayúudàacaténáni, càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

24 Néeseté máisiba èeríwanái idénáami, yá Félix yàanàaca àniwa yàacawéetúa Drusila yáapichawa, abéechúa judíosaatúa. Yá Félix ichùullaca needéca yàatalé Pablo. Yá yéemíaca Pablo icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná iwali, yái tàacáisi íiméerica iwàwacutáaná wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái.

25 Néese Pablo icàlidaca nalíni iwàwacutá wàyaca machacàníri iyú, iwàwacutá wacúaca wáiwitáisewa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yá nacái Dios yúuwichàidánápináca báawéeyèi wenàiwica imáalàapínacaalíwa yái èeriquéi, ínáté cáaluca Félix. Yá íimaca Pablo irí:

—Siúcade pèepùawa wáicha. Aibaalípiná numáidaca pía àniwa nudèniacaalíta èeri —íimaca yái Félixca.

26 Félix iwàwacaté nacái Pablo yàaca irí plata iwasàacaténáni, íná Félix imáidaca yàatalé Pablo manùba yàawiría itàanicaténá yáapicha.

27 Néeseté pucháiba camuí idénáami, Félix càmita quirínama icua yàara cálica. Yá Porcio Festo icúaca cáli Félix yáamirícubàa. Félix iwàwacaté cayábaca judionái iicàceni, ínáté imàacaca Pablo presoíyèi ibànalicu.

25

¹ Néseté Festo yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré icùacaténá cáli. Yá máisiba èeri idénáami àniwa, Festo yàacátéwa Cesarea ìyacàlená ícha Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

² Idécanáami Festo yàanàaca Jerusalén néré, yá sacerdote ìiwacanánái, nía nacái judío máinliyéi cachàinica icháawàaca Pablo ìináwaná ìwali Festo írí.

³ Nasutáca Festo ícha wawàsi imàninápiná nalí cayábèeri ichùulliaa úwinái natéénápiná Pablo Jerusalén ìyacàlená néré, níacáiná judiaca nadèniaca nàasu wenàiwicawa icuèyéica Pablo yàanàaca àyapulicubàa nanúacaténáni.

⁴ Quéwa Festo icàlidaca nalíni iwàwacutáanáté romanonái icùaca Pablo Cesarea ìyacàlená néeni, yá nacái Festo yèeripinaté néréwa mesúnamáita, íimaca.

⁵ Yá Festo íimaca judiónái írí:

—Iná iwàwacutácué píiwacanánái nàacawa núapicha Cesarea ìyacàlená néré. Néese báisicalité Pablo imànica íbáyanáwa, yásí yéewacué picháawàaca ìináwaná ìwali —íimaca yái Festoca.

⁶ Festo iyamáacawa Jerusalén ìyacàlená írìcu ocho èeri, cawàwanáta diez èeri. Yáté yèepùacawa Cesarea ìyacàlená néré. Néese mapisáináami àniwa yáawinacawa yàalubái ínatawa yéemlacaténá wenàiwicanái ìináwaná. Yá Festo ichùulliaa úwinái itéca yàatalé Pablo.

⁷ Pablo iwàlùacawa néré, néese níái judío yàanèeyéicaté Jerusalén ìyacàlená ícha nàacawa Pablo yàatalé. Yá nacháawàaca Pablo ìináwaná ìwali; náimaca Pablo imànica madécaná wawàsi báawèeri, éwita càmicáaníta náalimá nàasáidaca báisicatani, yái náiméerica ìwali.

⁸ Néese Pablo íimaca Festo írí icàlidacaténá ìináwaná ìwaliwa:

—Càmítaté numàni áiba wawàsi méetàuculéeri judío yàawirináimi ìiwitáise ícha, càmita nacái numàni áiba báawèeri wawàsi judiónái yàasu templo írí, càmitaté numàni ùwicái emperador romanosàiri íipunita, yái icuèerica macái cáli imanùbaca —íimaca yái Pabloca.

⁹ Quéwa Festo iwàwacaté casíimáica judiónái íicacani yái Festoca, íná isutáca yéemlawa Pablo:

—¿Pìwàwasica piacawa Jerusalén ìyacàlená néré nuémìacaténá piináwaná ìwali néré judío ìiwacanánái yàacuésemi wáalíacaténáwa asáisi iwàwacutácaalí wàuwichàidaca pía ìwalíise yái wawàsi nacháawèerica pía ìwalíise? —íimaca yái Festoca.

¹⁰ Néese Pablo íimaca írí:

—Nùyaca cháí emperador romanosàiri yàasu gobierno ichùulliacataléca péemlaca nuináwaná ìwali, wenàiwica icháawàacaalí nuináwaná ìwali, càide iyúwa iwàwacutáaná péemlaca nulí, romanosàiricáiná núa. Canáca yéewaná judiónái néemlaca nuináwaná ìwali nàuwichàidacaténá núa. Píalíacawa cayábèeri iyú canáca nubáyaná judiónái írí.

¹¹ Báisicalí numànicaté nubáyanáwa nanuérìpiná ìwalíise núatá, yá càmita nusutá nawasàanápiná núa yéetácáisi íchatá. Càmita quéwa báisi yái nacháawèerica nuináwaná ìwalíise, íná iwàwacutá càmita pèepùada nalí núa. Nuwàwaca emperador romanosàiri yéemlaca nuináwaná ìwali —íimaca yái Pabloca.

¹² Néseté Festo itàanica áibanái aslanái yáapicha, níái yáapichéeyéica yàalèyèicani. Festo itàanica náapicha, néese íimaca Pablo írí:

—Pídéca pisutáca nuícha wawàsi nubànùanápiná pía emperador yàatalé yéemlacaténá piináwaná ìwali, íná nubànùapíná pía néréwa —íimaca yái Festoca.

Pablo ante el rey Agripa

¹³ Néeseté máisibáwanáita èeri idenáami, rey Agripa yàanàaca Cesarea iyacàlená néré, Berenice yáapicha. Nàanàacaté natàidacaténá Festo, yái gober-nadorca.

¹⁴ Yá nayamáacawa máisibáwanáita èeri, íná Festo icàlidaca rey Agripa irí Pablo iináwaná ìwali. Yá Festo íimaca rey Agripa irí:

—Iyaca cháí abéeri asiali Félix imàaquericaté presoíyéi ibànalicu, íipidenéerica Pablo.

¹⁵ Nupáchiacaalíté Jerusalén iyacàlená néré, níara sacerdote íiwacanánáica, nía nacái Jerusalén iyacàlená íiwacanánáica, nacháawàaca nulí iináwaná ìwali. Nawàwacaté numàacaca nanúacani.

¹⁶ Yáté nucàlidaca nalíni càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía romanoca, càmita wachùulla nanúaca wenàiwica àta íicàcataléta cawinácaalí icháawèeyéica iináwaná ìwali, yéewacaténá icàlidaca iináwaná ìwaliwa nacái, yái wawàsi nacháawèerica iináwaná ìwalíise.

¹⁷ Iná idécanáamité nàanàaca aléi, yáté càmita núuca èeri. Néeseté mapisáita àniwa núawinacatéwa nùasu yàalubáisi íinatawa nuémìacataléca nacháawàaná wenàiwica iináwaná ìwali. Yá nuchùuliaca úwinái needáca nùataléwa yái asialica.

¹⁸ Néese níái icháawèeyéicaté iináwaná ìwali càmita nacàlida ìwali báawèeri wawàsi càide iyúwa nuínáidáanátéwa nacháawàanápináté iináwaná ìwali.

¹⁹ Nacháawàacáitaté iináwaná ìwali meedá ìwalíise yái nàawirináimi íiwitáiseca. Nacháawàa nacái iináwaná ìwali icàlidacáinása tàacáisi áiba asialimi ìwali íipidenéerimicaté Jesús, yéetéericatéwa quéwa náimaca Pablo icàlidacasa mamáalàacatani cáunásani, yái Jesúsca.

²⁰ Càmicáiná núalíawa cáinápinácaalí numáníripiná ìwali yái wawàsica, yá nusutacaté nuémíawa Pablo asáisi iwàwacaalí yàacawa Jerusalén iyacàlená néré nuémìacaténá néré yàasu wawàsi.

²¹ Quéwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápináni emperador yàatalé, yái emperador romanosáiri wèericuéca íimiétacaná, icuèrica macái cáli imanùbaca, yéewacaténá emperador yéemíaca nacháawàaca yái asiali iináwaná ìwali. Iná nuchùuliaca úwinái icùaca Pablo presoíyéi ibànalicu àta núalimácataléta nubànùacani emperador yàatalé —íimaca yái Festoca.

²² Néese rey Agripa íimaca Festo irí:

—Núacáanítani nuwàwa nuémíaca yáara asiali icàlidáaná iináwaná ìwaliwa —íimaca yái Agripaca. Yá Festo íimaca irí:

—Táwicha péemíawani —íimaca yái Festoca.

²³ Néese mapisáináami àniwa Agripa, Berenice nacái nàanàaca máini cáimiétaquéri iyú, nabàle cawèníri yáapichawa, namanùbaca yáapichawa nacái manùbéyéi. Yá nawàlùacawa caplí imàdáná manuírí iriculé, nàwacáidacàalu néemìacataléca wenàiwica iináwaná ìwali. Uwi íiwacanánái nawàlùacawa náapicha, nía nacái Cesarea iyacàlená íiwacanánái máiniyéica cachàini. Néese Festo ichùuliaca úwinái yeedáca Pablo. Yá natéca Pablo.

²⁴ Néese Festo íimaca nalí, níái manùbéyéi wenàiwicaca:

—Rey Agripa, piacué nacái iwacáidáyaquéyéicawa wáapicha. Yácata asialí. Madécaná judío nadéca nacháawàaca nulí iináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená néeni, cháí Cesarea iyacàlená nacái. Mamáalàacata néemíanicawa nulí, nasutáca numàacáanápiná nanúacani.

²⁵ Quéwa càmita nùanàa ìwali ibáyawaná nuchùulíèripiná nanúacani ìwalíise. Táquicha tàacáwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápináni emperador yàatalé, yái emperador wèerica íimiétacaná, yéewacaténá emperador yéemíaca yàasu

wawàsi, asáisi iwàwacutácaali nàuwichàidacani. Iná nudéca nuínáidacawa nubànùanápíná Pablo yàacaténáwa emperador yàatalé.

²⁶ Quéwa càmita núaliawa càinácaali iwàwacutáanápíná nutànàca nuíwacali emperador iríwa, càmicáiná nùanàa iwali ibáyawaná, yái Pabloca. Iná nudéca nùwacáidaca macáitacué pía, pía nacái rey Agripa wasutácaténá wéemíawa cayábani placuésemi, pialáacaténá núa, yéewanápíná nutànàca cuyáluta emperador irí, wacàlidacaténá irí càinácaali ibáyawaná, yái asialica.

²⁷ Canápináta meedá nubànùaná presoíri càmicaali nutànàa càiná iwálisecaali nacháawàca iináwaná iwali —ímaca yái Festoca.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

¹ Néeseté rey Agripa ímaca Pablo irí:

—Yá numàacaca picàlida piináwaná iwaliwa —ímaca yái Agripaca. Néese Pablo imichàidaca icáapiwa napualé. Yá idàbaca icàlidaca nalíni:

² “Casímáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni siùcade, pía rey Agripa, máiníri cáimíetacanáca, nucàlidáanápíná pirí nuináwaná iwaliwa machacàníri iyú, nucàlidacaténá iwali yái wawàsi judíonái nacháawèerica núa iwálise.

³ Casímáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni, pialáacáináwa iwali macáita yái wáiwitáiseca, wía judíoca; pialá nacáíwa iwali yái wawàsica càmirica abédanamata wáiwitáise iwali. Iná nusutáca pimàinápíná nulí cayábèeri péemíacaténácawa cayába nuináwaná iwali”, ímaca yái Pabloca.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴ Pablo ímacaté nalí: “Macái judíonái náalíacawa nùwali càinácaalíté nùyaca sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide àniwa nùasu calí néese, Jerusalén iyacàlená irícu nacái.

⁵ Càmita nawàwa nacàlidaca piríni, quéwa náalía nacáíwa fariseonái yéénaca núa ùuculiricatáiseté núa àta siùca nacáide, yá nudéca nùyaca càide iyúwa fariseo íiwitáise iyáaná madécaná camuí. Càide iyúwa pialánáwa, wía fariseoca weebáidaca machacàníri iyú macáita càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise íimáaná wàanápíná Dios icàaluíná. Pialá nacáíwa canáca áibanái judío yeebáidéeyéi macáita cáalíacáiri iyú cachàiniwanái wáicha, wía fariseoca.

⁶ Siùcade nadéca nacháawàca nuináwaná iwali nuebáidacáiná Dios imàinápíná walí cayábèeri càide iyúwaté icàlidáanáté cáimíetacanéeri iyúni wàawirináimi irí, icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áiba èeripiná.

⁷ Macái wía Israel itaquénánámi doce wàawiría wamanùbaca wacùca Dios imàinápíná càide iyúwaté icàlidáaná walíni, icáucàidáanápíná wía áiba èeriwa. Iná wàca Dios icàaluíná, wáibaida nacái irípiná èeríapinama, táiyápinama nacái. Yácata wawàsira iwálise yái judíonái icháawàca nuináwaná iwali siùcade, pía rey Agripa, nuebáidacáiná càide iyúwa náimáaná neebáidacasa nacái, yái tàacáisi íiméerica Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa.

⁸ ¿Cánásicué càmita peebáida Dios icáucàidáaná yéetéeyéimiwa?” ímaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo perseguía a los cristianos

⁹ Pablo ímacaté nacái: “Bàaluté, éwita nuebáidacáaná Dios icáucàidáanápínáté yéetéeyéimiwa, càicáaná nuyúnáidaca iwàwacutáaná nùuwichàidaca wenàiwicanái yeebáidéeyéicaté Jesús itaacái, yái Nazaret iyacàlená néeséerica, càmicáinaté nuebáida icáucàacatéwa.

10 Càité numànica Jerusalén iyacàlená irìcu. Yáté sacerdote ìiwacanáiná nabànùaca núa, núucacaténá nía presoíyèi ibànaliculé, madécaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese úwinái inùacaalíté nía, yá abédanamata nuíwítáise náapicha, níai inuényéicaté nía.

11 Manùba yàawiría núuwichàidaca nía núalimáidacaténá nuicáwa nía, nawènúadánápiná náiwítáisewa Jesús ícha. Càité numànica macái judíonái yéewáidacàlu irìcu namanùbaca. Mánícáiná calúaca báawanama nuíwítáise náapicha, ínáté càmita nuyamáawa cháí wàasu cáli ínata, néese nùaca nacái nucutáca nía àta áiba yàcalé iyéeyéica méetàuculé wàasu cáli ícha, núuwichàidacaténáté nía”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta otra vez su conversión

12 Pablo íimacaté nalí nacái: “Nùacatéwa núuwichàidacaténá nía Damasco iyacàlená néré, idécanáamité sacerdote ìiwacanáiná nabànùaca nua nuibàanápínaté wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

13 Péemla cayába, pía rey, nuèpunícatéwa àyapulicubàa machacànicaalíté èeri, yáté nuicáca camalási chènuníse icànéericaté cachàiníri iyú èeri ícha. Yá icànaca núa mèlumèluwaca, nía nacái núapichéeyéica.

14 Néese macáita wáuwàcawa waliacawa wacalùniwa cáli ínatalé, yá nuémíaca tàacáisi. Yá íimaca nulí hebreo itàacái iyú: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa? Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréeri ipùatalicu’, íimaca nulí.

15 Néese núuma irí: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Néese Wáiwacali íimaca nulí: ‘Núacata yái Jesús, yái piùwidéerica pimànica.

16 Siúcade pimichàa píbalùacawa, nudéca numàaca núawawa piicáca núa píibaidacaténá nulípiná, picàlidáanápíná nacái wenàiwicanái irí yái siùquéerica tàacáwa piicáca, yá nacái núasáidéeripíná píri.

17 Yá nuwasáapínáca píawa judíonái íchawa, càmiíyèi judío ícha nacái. Siúcade nubànà pía picàlidacaténá nutàacái càmiíyèi judío irí.

18 Nubànùapíná píawa nàatalé picàlidacaténá nalí nutàacái, amalácaténá náiwítáise, nàyacaténá Dios icamaláná irìcu, ipíchaná nàyaca mamáalàacata càide iyúwa Satanás ichùulianá nía, néese nèepunícaténáwa Dios yáapicha; yéewanápiná nacái neebáidaca nutàacái, Dios imàacacaténá iwàwawa nabáyawaná ícha, numàacacaténá nacái Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa, neebáidacáiná nutàacái’, càité íimaca nulí yái Wáiwacalica”, íimaca yái Pabloca.

Pablo obedece a la visión

19 Pablo íimacaté àniwa: “Iná, pía rey Agripa, nudéca numànica càide iyúwa Wáiwacali ichùulianá numànica iricuise yái yéenáiwánási nacáiri chènuníseerica.

20 Quéechatécáwa nucàlidaca itàacái Damasco iyacàlená mìnánái irí. Néese nucàlidacani Jerusalén iyacàlená mìnánái irí, macái Judea yàasu cáli imanúica nacái. Nucàlidaca nacái càmiíyèi judío iríni nawènúadacaténá náiwítáisewa Dios irípiná, namànínápiná cayábèeri náasáidacaténá nawènúadaca náiwítáisewa Dios irípiná.

21 Càiri wawàsi ìwalíté judíonái náibàacaté núa templo irìcu nanúacaténá núa.

22 Quéwa Dios idéca iyúudàaca núa àta siùca nacáide. Yá nucàlidaca nuèpunícawa Dios itàacái mamáalàacata macái irí, púbéyèi irí, béeyèi irí nacái. Nucàlidaca nalí abéerita yái tàacáisi profetanái itànèericaté, yá nacái

profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, ímérica càinácaalí Mesías imànínápinaté, yái wacuèrinápináca Dios ibànueripinacaté walí.

²³ Níacáiná profetanái itànacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise ímérica iwàwacutáanápinaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànueripinacaté walí, wía judíoca. Profetanái íimacaté nacái idécanaámite Mesías yéetácawa, yáté Mesías iyáanápinaté idábáanéeri wenáiwica Dios icáucàidéeripinacaté iyacatená càiripináta, icàlidéeripinaté tàacáisi judíonái irí, càmiyéí judío irí nacái, yái tàacáisi ímérica Dios iwàwa iwasàca nía yàasu yùuwichàacáisi íchawa”, íimaca yái Pablocá.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

²⁴ Idécunitàcá Pablo icàlidaca nalí ináwanáwa, yá Festo íimaca Pablo irí cachàiniíri iyú:

—¡Máiwitáiseca pía meedá, Pablo! Pidéca péewáidacawa báawanama madecaná wawási iwali iná máiwitáiseca pía —íimaca yái Festoca.

²⁵ Quéwa Pablo íimaca irí:

—Càmíirica máiwitáise núaquéí, pía Festo máiniíri cáimiétacanáca. Néese nucàlidaca báisíiri tàacáisi cáiwitáiseeri iyú.

²⁶ Iyaca cháí rey Agripa, yáaliéricawa cayába iwali yái wawási nutàanírira iwali, iná yéewa manuíca nuínáidacawa nuwàwawa nucàlidáanápiná iríni, núaliacáináwa báisícata rey Agripa yáaliacawa cayába iwali yái wawásica, càmicáiná nutàani wawási iwali wenáiwicanái imánírira ibàacanéeri iyú — íimaca yái Pablocá.

²⁷ Néese Pablo icàlidaca àniwa rey Agripa iríni. Pablo íimaca irí:

—Rey Agripa, máiniíri cáimiétacanáca, ¿peebáidásica tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmaliçuise? Núaliacawa peebáidacani —íimaca yái Pablocá.

²⁸ Néese Agripa íimaca Pablo irí:

—¿Cánásica piwàwa piwènúadaca nuíwitáise ráunamáita meedá yéewanápiná cristiano núa nuebáidáanápiná Jesús itàacái? —íimaca yái rey Agripaca.

²⁹ Néese Pablo íimaca irí:

—Núalimácaalí nuwènúadaca píiwitáise Jesús irípiná ráunamáita, càmicaalí nacái éeréeri iyú, yásí casíimáipiná nuwàwa, nusutácáinácué pírí Dios, pía rey Agripa, macái nacái yéemièyéica nutàacái siuca, macáitacué peebáidacatená Jesús itàacái càide iyúwa nuebáidáaná, abéerita càmiínápinácué nadacua pía cadena iyú càide iyúwa nùyáaná —íimaca yái Pablocá.

³⁰ Idécanaámi càí Pablo íimaca, yá rey Agripa imichàa ibàlùacawa, gobernador nacái, Berenice nacái, macáita náapicha níái yáawinèyéicawa néré.

³¹ Yá nàacawa méetàucuta natàanicaténá iwali yái wawásica. Yá náimaca nalíwáaca:

—Yáara asiali càmita imàni ibáyawanáwa nanueripiná íwalíseni, càmiíripiná nacái náucacani presoíyéí ibànaliculé —náimaca.

³² Néese rey Agripa íimaca Festo irí:

—Càmicaalíte isutá pícha wawásitá pibànùanápinaté emperador yàataléni, emperador yéemlanápiná ináwaná, yá píalimácaté pimàacaca yèepunicawa matuíbanáiri iyútá —íimaca yái rey Agripaca.

27

Pablo enviado a Roma

¹ Néeseté náináidacawa nabànùanápiná wía abéemàalé manuíri úni íicha, Roma iyacàlená nérépiná, iyéerica Italia yàasu cáli ínata. Iná nachàbáidaca

presoiyéi áiba capitán irí, níai presoiyéi Pablo, áibanái nacái presoiyéi yáapicha. Yái capitán ípidená Julio, abéeri náiwacali níai úwi ípidenéeyéica Emperador yáasu úwinái.

² Núa nacái Lucas nùacawa náapicha. Yá wawàlùacawa nave iriculé, Adramitio ídalutalená néré. Yái nave yèeripinacatéwa madécaná ídalutale nérépiná, iyéeyéica Asia yáasu cáli ínata. Iya nacái wáapicha yái Aristarco, Tesalónica iyacàlená mìnali, yái yàcalé iyéerica Macedonia yáasu cáli ínata. Yá wadàbaca wàacawa manuiri úni yáacubàa.

³ Mapisáináami àniwa wàanàca Sidón ídalutalená iriculé. Yá capitán Julio imànicaté cayábéeri Pablo irí, imàcaca Pablo yàca ipáchiaca yàacawéeyéiná néréwa nàacaténá irí càinacaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

⁴ Wamusúacatéwa Sidón ídalutalená néese, yá wachàbacawa mawiénita Chipre yáasu iwàwata irí, úyaca apáuwáise wáicha úái iwàwataca. Càité wàacawa cáulicáiná ipùa wáipunita.

⁵ Yá wàacatéwa manuiri úni yáacubàa náaliméerica machacànita níai cáli Cilicia, Panfilia nacái. Yá wàanàca Mira ídalutalená iriculé Licia yáasu cáli ínatéeri iyaca.

⁶ Mira néeni capitán Julio yàanacaté áiba nave Alejandría iyacàlená néeséeri, yèeripinátewa Italia yáasu cáli nérépiná. Yá capitán ichùullaca wawàlùacawa nave iriculé, wàacaténáwa nave irícu yáapicha.

⁷ Yáté wàacawa máisibáwanái èerita éerénamata, manuiri úni yáacubàa. Máini càulenáca wàacawa mawiénita Gnido ídalutalená ícha. Néese cáulicáiná ipùa wáipunita mamáalàacata, yá wàacawa mawiénita Salmón irí. Uyaca wéewápuwáise úái iwàwataca ípidenéechúa Creta.

⁸ Máini càulenáca wàacawa mawiénibàata cáli irí, yái Creta yáasu iwàwataca, àta wàanàcataléta ídalutale néré ípidenacataléca Buenos Puertos. Iyaca mawiénita Lasea iyacàlená irí.

⁹ Wadéca wáucaca madécaná èeri. Càulenápinacaté wàanápinátéwa manuiri úni yáacubàa, mawiénicáinaté uníabé. Iná Pablo yàalàaca nave íiwacanánái.

¹⁰ Pablo íimaca nalí:

—Píacué, aslanáica, nùaliacawa yái àyapuca máini yáwanáiripiná càulenáca. Iná imáalàapinácawa wáicha yái naveca, nave ísanái nacáíwa macáita. Yá cawàwanáta nacái wéetápinácawa —íimaca yái Pabloca.

¹¹ Quéwa capitán yeebáidaca nave íiwacanánái irí Pablo itàacái ícha.

¹² Báawaca yái ídalutaca uníabépi iná càmitaté yéewa wayamáacawa néenibàa. Yá manùbéeyéi néená nayúunáidaca cayábapináca wèepùacawa néeseté, yéewanápiná wàanàca Fenice ídalutalená néré, Creta yáasu cáli ínatéeri iyaca. Yái Fenice ídalutalená iyaca síslamàade èeri iwàlùacataléca iná càmita cachàini cáuli ipùaca néeni uníabépi. Iná nawàwacaté nayamáacawa Fenice ídalutalená néré uníabépi.

La tempestad en el mar

¹³ Néeseté cáuli idàbaca ipùaca síisade cuculíawa èeri iwali, iná nayúunáidaca cawàwanáta wáalimáaná wàacawa àniwa manuiri úni yáacubàatá. Yá wàacawa ídalutale ícha, yá wàacawa mawiénita Creta yáasu iwàwata irí.

¹⁴ Quéwa achúmáanata àniwa cáuli ipùaca nave ípunita àniwa. Yái cáuli máiniiri cachàinica ípidenéeri Noreste. Yá cáuli iwesíaca nave déeculé cáli ícha.

¹⁵ Néese cáuli iwesíacáiná yái naveca, yá càmitaté wáalimá wàacawa alénacaalí wawàwa wàacawa. Iná iwàwacutácaté wamàacaca nave yàacawa. Yá úni yàalaca iwatáidaca wía.

16 Yá wachàbacatéwa úamísewa, úái iwàwata achúméchúaca ípidenéchúaca Cauda. Càmita máini cachàini cáuli ipùaca néré, íná yéewa wamichàidaca barca achúméchúaca nave írìculé càulenéri iyú, úái barca achúméchúaca nave itéechúacaté yáamiwáisewa.

17 Nadécanámi namichàidaca barca nave írìculé, yá nadacùaca nave iwàllabàa ipíchaná nave isubèriacawa. Néese cáaluca nía náináidacawa wàabácawa càina ínatalé, yái càina ípidenéerica Sirte, iyéerica úni yáaculé mawiénita Libia yàasu cáli írì. Iná nalicùadaca macáita vela nave ícha ipíchaná cáuli itéca wía Sirte yàasu càina ínatalé. Yá namàacaca cáuli itéca nave éeréta.

18 Mapisáinámi àniwa cáuli ipùaca mamáalàacata cachàiníri iyú. Yá nadàbaca náucaca macái wawàsi iyéerica nave írìcu úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

19 Mapisáinámi àniwa, yá wáucaca nave yàasunámi úni yáaculé. Càité cáuli ipùaca wía máisiba èeri.

20 Madécaná èerita càmitaté wadé waicáca èeri, dùlupùta nacái catácáiná máini íná wayúunáidaca wéetápinácawatá cachàinicáiná ipùaca wàwali yái cáulica.

21 Canáca wayéeri madécaná èeri, íná Pablo ibàlùacawa wèewi icàlidacaténá walíni. Yá ímaca walí:

—Píacué asianáica, cayába cachàinitésicué piritáni peebáidacaalícuéca nutàacáitá, ipíchanaté wèepùacawa Creta yàasu iwàwata íchatá, yá càmita yúuwàwa wàwali yái báawéericatá, càmita nacái wáuca wàasuwatá.

22 Quéwa siúcade, picácué achúma piwàwa. Nave imáalàapínacawa, quéwa canáta yéetéeriwa wéénaca.

23 Táiyápicáiná bàwina Dios, yái nuíbaidéerica írìpiná, nuèrica nacái icàaluíniná ibànùaca àngel imàacáanápiná yáawawa nuicácani.

24 Yá àngel ímaca nulí: 'Picá cáalu píawa, Pablo, iwàwacutácáiná picàlidaca pináwaná iwaliwa emperador romanosàiri írì, yái icuèrica macái cáli imanùbaca. Dios idéca yéemiaca pisutáaná ícha, íná icùapíná canánama yéetácáisi ícha níái píapichéyeyéica iyéeyéica nave írìcu', ímaca nulí yái àngelca.

25 Iná píacué asianáica, manuícué plínáidacawa píwàwawa, nuebáidacáiná Dios itàacái, núalíacawa nacái báisiiri iyú macáita ichàbáanápinacawa càiwade iyúwa àngel ímáaná nulí.

26 Abéerita nave ibacápináwa áiba iwàwata iwéréwa —ímaca nalí yái Pablocá.

27 Càité wachàbaca pucháiba semana wèepunínáwa manuiri úni yáacubàa, yá wàyaca manuiri úni yáacubàa ípidenéeri Adriático. Abéeri catá úni yàalaca iwatàidaca wía éeréta abéemàalé manuiri úni ícha. Bamuchúamibàa catá níái íbaidéeyéica nave írìcu náináidacawa mawiénica wía cáli írì.

28 Náalimáidaca idepuíwaca yái única. Idepuíwaca iyaca treinta y seis metros. Néese achúmáanata àniwa náalimáidaca idepuíwaca àniwa. Idepuíwaca àniwa veintisiete metros mecá.

29 Ináté cáaluca nía náináidacawa nave inúanápiná yáawawa íba iwéré iyéerica úni yáacubàa. Natúadaca báiúnaca imiýeyéi ancla nave yàapùa néese cáaléyeyéi cadena iwali ipíchaná nave yàacawa máini. Yá nasutáca níawawa Dios ícha manuísíwata amaláanápiná nawicáu.

30 Néese níái íbaidéeyéica nave írìcu nawàwaca nachúuliacaca nave ícha ibàacanéri iyú ipíchaná néetácawa. Iná nadàbaca nalicùadaca achúméchúaca barca úni yáaculé, càide iyúwa natúadaca nacáicaalí áiba ancla nave ídacua néeni.

³¹ Quéwa Pablo icàlidacani úwinái irí, capitán irí nacái. Yá Pablo ímaca nalí: —Nachúuliacaalíwa wáicha níái íbaidéeyéica nave irícu, yásí péetácuécawa macáita —ímaca yái Pabloca.

³² Iná úwinái nadalúaca barca íyaná, yá ucaláacawa úni yáaculé, úái barcamica.

³³ Amalácaté yáacawa wawicáu, yá Pablo yàaláaca wía wayáanápínaté wayáacaléwa. Yá ímaca walí:

—Pucháiba semana canátacué piyéeri, canátacué nacái piimáaná cayába.

³⁴ Iná nusutácué pícha wawási manuísíwata piyáanápínacué piyáacaléwa achúmáanata, pichàinipínacuéwa. Canácata yéetéeripínáwa. Canácatacué nacái picháunáwa —ímaca yái Pabloca.

³⁵ Idécanáami càí ímaca, yá Pablo yeedáca pan icáapi irículéwa. Yá yàca Dios irí cayábéeri wàacuésemi wía ìyéeyéica nave irícu. Yá isubèriadaca írìwani, yá idàbaca iyáacani.

³⁶ Iná yéewa manuíca wáináidacawa wawàwawa macáita, yá wayáaca wayáacaléwa nacái.

³⁷ Wamanùbaca wía nave irícuíyéica, doscientas setenta y seis wamanùbaca wía wenàiwicaca.

³⁸ Néese idécanáamité macáita wayáaca wayáacaléwa càide iyúwaté wawàwáná, yá wáucaca trigo ituíná imàaquéerimiwa macáita úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

Se hunde el barco

³⁹ Néeseté amaláca wawicáu, yá níái íbaidéeyéica nave irícu, càmitaté náalía naicáca yái iwàwataca. Yá naicáca úni iwènuériwa wiúcataléca úni quéwa càina iyacatalé. Yá nawàwaca nawàlùadaca nave néré càina ínatalépiná.

⁴⁰ Iná nadalúaca ancla íyaná, yá namàacaca nacaláacawa úni yáaculé níái anlamica. Yá nawasàaca manuíri téna nacáiri namachacàniacaténá nave. Néese namichàidaca vela ibàlùawa nave ídacualé, cáuli itécaténá wía àniwa. Yá nave idàbaca yáacawa càina nérépiná.

⁴¹ Naveta quéwa yàabácawa dàalanama cáli iwéré, iyéerica úni yáacu cálica. Dàalanamaca yàanàca càina iwéré yái nave ídacuaca, canásiwa yéewaná imusúacawa càina ícha. Nave yàapùami ibacácawa màladàca ichàini iyú.

⁴² Inaté úwinái nawàwa nanúaca macáita presoíyéi, ipíchaná nachúuliacawa namàlacawa náicha cáli nérépiná.

⁴³ Capitánta quéwa iwàwa icúaca Pablo náicha, íná càmita ibatàa úwinái inúaca nía. Néese capitán ichùullaca cawinácaalí yáaliyéica imàlacawa napsianápínáwa nave ícha quéechacáwa namàlacaténátéwa cáli iwérépiná.

⁴⁴ Néese capitán ichùullaca áibanái nawatácawa àicu ínata, níái àicu nave yéemamica, cawinácaalí càmiyéica yáalía imàlacawa. Càité macáita wadéca wàanàca cáli iwéré. Canáta wéená yéetánáwa.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Idécanáamité macáita wàanàca cáli iwéré, yá nacàlidaca walí iwàwata ípidenéechúaca Malta.

² Abénaméeyéi Malta néeséeyéi namànicaté walí cayábéeri, yá napucúadaca walí manuíri quichái, máinicáiná casalínica wàwali yúuwàacáiná wía uníaca. Yá namáidaca wía macáita wàanabàcaténá.

³ Yá Pablo yàanàidaca abéeri ibàpi quichái. Quéwa idécanacáita iriadacani quichái iriculé, yáta àapi ipisia ipiacawa quichái yèewíse. Néese yaamía ichanàacawa Pablo icáapi ìwali, yái àapica.

⁴ Níai Malta mìnánáica naicácáiná àapi yaamíaca Pablo icáapi ìwali ichanàacawa, yá náimaca nalíwáaca: “Yá asialiquéi cawàwacanéeri inúaca wenáiwica. Ewita cáucáanítani manuiri ùni ícha, cáicáaníta wàasu cuwáisàatúa càmita imàacapíná cáucani”, náimaca nalíwáaca.

⁵ Quéwa Pablo yúucaca àapi quichái iriculé icáapi ìwalísewa. Yá canácata iyáaná yái Pablocá.

⁶ Macáita nacùaca yéenacawa yái Pablocá àapi iyú. Nacùaca nacái yúuwàanápíná yéetácawa aquialéta. Idécanáami nacùaca mamáalàacata yéetacáténáwa, yá canácata naicá iyáaná. Néese nadábaca naináidacawa áiba wawási ìwali àniwa, cuwáisàirica cámináni, yái Pablocá, náimaca.

⁷ Iyacaté asiali ípidenéeri Publio, yácata iwàwata icuèrináca, idèniaca ibànacalewa mawiénita néré. Yá Publio yeedáca wía yàataléwa, imànica walí cayábéeri, icùaca wía, yàaca nacái wayáapíná máisiba èeri.

⁸ Iyaca nacái néré Publio yáaniri. Irièricáitawa meedá yàasu cama ínatáwa, iculuériwa, ísuadéeri nacái. Yá Pablo yàaca íicáca néréni. Idécanáami Pablo isutáca irí Dios, yá Pablo imàacaca icáapiwa Publio yáaniri ìwali, yá ichùniacani.

⁹ Iná áibanái Malta yàasu iwàwata néeséeyéi cáuláiquéeyéi nàanàca wàatalé, yá nachùniacawa.

¹⁰ Iná nàaca walí manùba wàasupíná mawèniiri iyú. Néese, máisiba quéeri idénáami, wawàlùacawa áiba nave iriculé àniwa, yá nàaca walí macáita wawási wamáapuerica wàacáténáwa àniwa.

Pablo llega a Roma

¹¹ Wàyacaté máisiba quéeri Malta yàasu iwàwata ínata. Néeseté wawàlùacawa nave iriculé iyéericaté uniabépinama Malta yàasu iwàwata néeni. Alejandría iyacàlená néeséericani, yái naveca, ípidenéeri Cástor, Pólux yáapicha, níara romanonái yàasu cuwáináica. Yá wàacatéwa Malta yàasu iwàwata ícha.

¹² Yá wàacatéwa manuiri ùni yáacubàa àta wàanàacataléta Siracusa ídalutalená iriculé. Yá wàyaca yàcalé iricu máisiba èeri.

¹³ Néeseté wawàlùacawa nave iriculé àniwa, yá wàacawa àniwa mawiénibàata cáli irí. Yá wàanàaca Regio ídalutalená néré. Mapisáinámi àniwa cáuli ipùaca cuculíawa èeri ìwali, yá iwesíaca nave wàacáténáwa manuiri ùni yáacubàa àniwa. Yá pucháiba èeri idénáami, wàanàacaté átata Puteoli ídalutalená néré. Yá wamáacaca nave, wàacáténáwa cáli ínatabàa.

¹⁴ Abènaméeyéi wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica néré natutáca wáicha wawási wayamáanápínáwa náapicha abéeri semana. Iná wayamáacatéwa náapicha. Néese, abéeri semana idénáami, yá wàacawa náicha, cáli ínatabàa, Roma iyacàlená nérépiná.

¹⁵ Abènaméeyéi Roma iyacàlená mìnánái, yeebáidéeyéi Jesús itàacái, néemiacaté waináwaná ìwali. Iná namusúacawa yàcalé ícha náipunitáidacáténá wía ayapulcubàa. Yá wàanàaca nía Foro de Apio iyacàlená iricu. Macáita wàacawa àniwa, yá wàanàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesús itàacái Tres Tabernas iyacàlená iricu. Pablo íicácáiná nía, iná yàaca Dios irí cayábéeri, yá manuica ínàidacawa iwàwawa.

¹⁶ Wàanàacaté Roma iyacàlená iriculé, néese capitán ichàbáida presoíyéi áiba asiali irí, yái icuèrica presoíyéi ibàna. Quéwa capitán imàacaca Pablo iyaca

méetàuculé presoíyéi ibàna ícha áiba caplí irícuta. Iyaca nacái Pablo yáapicha abéeri úwi icuèripináni.

Pablo en Roma

¹⁷ Idécánámi wáyaca néeni máisiba èeri, yá Pablo imáidaca yàataléwa judío íiwacanánái iyéeyéica Roma iyacálená irícu. Néese nàwacáidáyacacawa néré, yá Pablo íimaca nalí:

—Nuénánái, canáca nubáyawaná judíonái irí. Canáca nacái numàníiri áiba wawàsi càmíiri wàawirináimi íiwitáise imàaca wamànica. Ewita canácáaníta numàníiri nubáyawanácawa, càicáaníta abénaméeyéi judío Jerusalén iyacálená minánái nachàbáidacaté núa presoíri iyú romanonái irí.

¹⁸ Néese romano íiwacanánái nasutáca néemlawa nuináwaná ìwali, yá nawàwacaté nawasàaca núa, càmicáináté nàanàa nùwali nubáyawaná nanuèripiná núa ìwalíise.

¹⁹ Quéwa càmítaté judíonái iwàwa numusúacawa, ínáté iwàwacutácaté nusutáca romanonái ícha wawàsi nabànùnápínáté tàacáisi emperador irí emperadorcaténá yéemlaca nucàlidaca irí nuináwaná ìwaliwa. Càmita quéwa nuwàwa nucháawáaca nuénánái judío iináwaná ìwaliwa. Canáca nudènièri náapicha báawèeri wawàsi.

²⁰ Iná nudéca numáidacuéca nùataléwa pía nucàlidacaténacué píri nuináwaná ìwaliwa, nualíacaténacué nacáíwa píwali. Presocaté namànica núa, idacuèriwa cadena iyú, nucàlidacáináté nalí Mesías ìwali, yái wacuèricaté Dios ibànùnápínáté walí wacuèrinápiná, wía israelitaca —íimaca nalí yái Pabloa.

²¹ Néese níái judío íiwacanánáica náimaca Pablo irí:

—Canácatàacá wéemièri piináwaná ìwali, canácáiná nabànùèri walí cuyàluta Judea yàasu cáli néese. Aibanái wéénánái judíoca nadéca nàanàaca aléi, quéwa canáta nacháawèeri walí piináwaná ìwali.

²² Wawàwaca wéemlaca càinácaalí píináidacawa, wáaliacáináwa macái cáli imanùbaca abénaméeyéi judío natàanica báawèeri iyú nàwali, níara yeebáidéeyéica áiba tàacáisi wàawirináimi íiwitáise ícha —náimaca Pablo irí.

²³ Yá namàacaca abé èeri nàwacáidáyacacatáipínáwa néemlaceténá Pablo icàlidaca iináwaná ìwaliwa. Néeseté madécáná wenàiwica iwacáidáyacacawa Pablo iyacatáica. Yá Pablo icàlidaca nalíni èeríapinama, yái tàacáisi íiméerica Dios iwàwaca wenàiwicanái nawènúadaca náiwitáisewa neebáidáanápiná Jesús iináwaná Mesíascani, yái nacuèrinápináca Dios ibànùèripínacaté nalí, càide iyúwaté Dios ichùullanáté profeta Moisés itànàaca tàacáisi Jesús ìwali, iyúwa nacái profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús ìwali Dios inumallicúise.

²⁴ Néeseté abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica Jesús ìwali. Aibanái càmíiyéita yeebáida iríni.

²⁵ Càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca íná nadàbaca nèepùacawa Pablo ícha. Iná Pablo íimaca nalí:

—Báisiiri iyúta profeta Isaías icàlidacaté tàacáisi Espíritu Santo inumallicúise píawirináimi irícué. Isaías íimacaté:

²⁶ Dios ichùullaca nucàlidacuéca píriini, yái tàacáisica: Ewitacué péemlacáníta mamàalàacata píiúwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínacuéwa càinácaalí íimáaná. Ewitacué píicacáníta madécáná wawàsi píuú iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapíná píicácani. Càì ibànùacuéca píri tàacáisi yái Diosca. Yá íimaca nulí àniwa yái Diosca:

²⁷ Níái wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Càica níade iyúwa màuwíiyéi, càmita nawàwa néemiaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natúíwa, cà míiyéi iwàwa yáaliacawa càinácaalí ímáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha, nuwasàcaténá nía nùasu yùuwichàacáisi íichawa. Càité íimaca nulí yái Diosca,

íimacaté yái profeta Isaíasca.

²⁸ Péemiacué cayábani, siùcade Dios iwàwaca iwasàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, níái cà míiyéica judío. Níata yeebáidapínacani yái Dios itàacáica —íimaca nalí yái Pabloca.

²⁹ Idécanáami cà Pablo íimaca, yá judiónái yèepùacawa íicha, namusúacawa itàaníiyéica iriwáaca cachàiníiri iyú, náimaca nalíwáaca chàinisíiri iyú nàapichawáaca.

³⁰ Néese pucháiba camuí macáinaméeri Pablo iyacaté capíi irícu. Pablo ipáyaidaca capíi íiwacali. Yá Pablo itàidaca cayába macáita cawinácaalí yèeyéica ipáchiacani.

³¹ Matuúbanáiri iyú icàlida nalíni yái cayábéeri tàacáisica, ímérica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yéewáida nacái nía Wáiwacali Jesucristo iwali. Canáca isàiwiquéeri Pablo irí wawàsi néré, néese namàacaca itàníca matuúbanáita.

ROMANOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo yàasu wenàiwicaca núa, nutànàacué piri cuyàluta. Dios imáidacaté núa, yàasu apóstolcaténá núa, ibànùacaténá núa nuíbaidáanápíná abéerita Dios irípiná. Dios imáidaca núa nucàlidacaténá itàacái cayábéeri áibanái irí, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo íwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

² Bàaluité Dios icàlidacaté wenàiwicanái iríni, yái tàacáisi cayábéerica. Yáté Dios imàacaca yàasu profetanái itànàaca inùmaliçuíseni, yái tàacáisica.

³⁻⁴ Yácata tàacáisi icàlidéerica walí Dios Iri íwali, ípidenéeri Jesucristo, yái Wáiwacalica. Abéeri rey David itaquérinámicani, yái Wáiwacalica, imusuéricaté íic éeri càide iyúwa wenàiwica. Quéwa éwita wenàiwicacánítani, càicáaníta idènlaca íiwitáisewa mabáyawanéeri càide iyúwa Dios íyáaná. Idécánámité Wáiwacali yéetácawa, néese imichàacatéwa yéetácáisi íicha. Càité Dios yáasáidaca Dios Íiricani, yái Wáiwacali Jesucristo cachàiníríca íiwitáise.

⁵ Jesucristo yéetácatéwa nuçhawalíná, íná Dios idéca imànica nulí cayábéeri manuísiwata mawèníri iyú ibànùanápíná núa iyúwa yàasu apóstol nucàlidacaténá tàacáisi inùmaliçuíse. Càité Dios imànica yéewanápíná iyaca wenàiwicanái macái cáli imanùbaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imàníyéica nacái càide iyúwa ichùullaná nía.

⁶⁻⁷ Píatacué nacái, peebáidacuéca Jesucristo itàacái, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená iricu. Iná nutànàacué piri cuyàluta. Cáininácué Dios íicáca pía, idéca nacái imáidacuéca pía yéewacaténácué Jesucristo yàasu wenàiwicaca pía. Nusutácué Wáaniri Dios íicha píripínácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápínácué piri cayábéeri manuísiwata, mawèníri iyú, namàcáanápínácué nacái pìyaca matuíbanáita.

Pablo quiere visitar Roma

⁸ Quéechacáwa nuwàwa nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué Jesucristo ípidená íwali, peebáidacáinácué Wáiwacali itàacái. Nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué canánama nuémíacáiná wenàiwica nacàlidacué píináwaná íwali macái cáli imanùbaca, náimaca peebáidacuéca Jesucristo itàacái.

⁹ Nuíbaida Dios irípiná macái nuçhàini iyúwa nucàlidáanápíná yái cayábéeri tàacáisica Dios Iri íináwaná íwali. Dios yáalíacawa nusutáca íicha píripínácué mamáalàacata.

¹⁰ Nusutáca Dios íicha mamáalàacata imàcáanápínácué nupáchiaca pía átata bàaluitécáiná nuwàwacaté nupáchiacuéca pía áta síuca nacáide.

¹¹ Nuwàwacáiná nuicácuéca pía nuéwáidacaténácué pía iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná núa peebáidacaténácué mamáalàacata tàí íiméeri iyú cachàiníwanái.

¹² Yá nuçhàiniadapínácué píwàwa Dios itàacái iyú, càita nacáicué píchàiniadapíná nuwàwa Dios itàacái iyú, yái peebáidéericuéca, nuebáidéerica nacái.

¹³ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa abéeri wawàsi: Madécaná yàawíríca nuwàwacaté nùaca nuicácuéca pía, quéwaté càmitàacá nudé nùalímá. Nuwàwatécué nùacawa píatalé nuéwáidacaténácué pía Dios itàacái iyú

yéwanápiná mamáalàacata áibanái wàlisàna neebáidaca pèewi càide iyúwaté áibanái yeebáidáaná áiba cáli íinata nucàlidacaalíté nalí Dios itàacái.

¹⁴ Nudèniaca manuúri numawèniacálewa Dios yáapicha, Dios imànicáiná nulí cayábéeri manuúsiwata. Iwàwacutá nuéwáidaca cáimiétacanéeyéi wenàiwica, nía nacái càmíiyéica cáimiétacaná, nía nacái cáalíacáiyéica, nía nacái càmíiyéica cáalíacái.

¹⁵ Iná máinicué nuwàwaca nuéwáidaca pía nacái ìwali yái tàacáisi cayábéerica, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená írìcu.

El poder del evangelio

¹⁶ Càmita báí nucàlidaca yái tàacáisi cayábéerica, Dios ichàini manuúricáináni, yáaliméerica iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, macáita caw-ínacaalí yeebáidéeyéica itàacái. Wáalíacawa judíonái írìpinéericani yái tàacáisisca, Dios yàasu wenàiwicacáinaté nía quéechatécáwa. Quéwa siùca càmíiyéi judío nacái neebáidaca Dios itàacái.

¹⁷ Yái tàacáisi yásáidaca walí càinácaalí iyú mabáyawanáca Dios iicáca wía. Ewita cabáyawanácaánita wía, càicáanita mabáyawanáca Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios. Càité nacái áiba profeta itànàcaté tàacáisi Dios inùmalcuíse. Yáté íimaca: “Cawinácaalí wenàiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú ìwalíse yái yeebáidáanáca Dios, yácata iyéeripiná càiripináta càmíri imáalàawa Dios yáapicha”, íimacaté yái profetaca.

La culpa de la humanidad

¹⁸ Quéwa wáalíacawa Dios, yái iyéerica chènuniré, yùuwichàidapiná manuúsiwata macáita wenàiwica càmíiyéica yàa icàaluúiná, imàniyyéica nacái báawéeri áibanái írì. Níái wenàiwicaca imàniyyéica íbáyawanáwa, nadéca nawènúadaca náiwitáisewa báisíiri tàacáisi íicha, càmícáiná nawàwa neebáidacani.

¹⁹ Nadéca náalíacawa cayába Dios íiwitáise ìwali Dios yásáidacáinaté nalíni, càinácaalí íiwitáise iyaca.

²⁰ Ewita càmícáaníta yéewa wenàiwica iicáca Dios, càicáaníta yéewa náalíacawa Dios íiwitáise ìwali, ìwalíse macáita yái Dios imànicaléca cháí èeri írìcu. Bàalutí èeri Dios idàbacatáiseté macáita àta siùca nacáide, èeri mnanáí idéca iicáca amaléeri iyúni yái Dios imànicaléca, íná canáca yéewaná báawéeyéi wenàiwica íimaca càmítasa náalíawa cachàinírira Dios càiripináta.

²¹ Ewitaté náalíacáaníta Dios íiwitáise ìwali, càicáaníta càmítaté nàa icàaluúiná, yái Dios cachàinírira. Càmítaté nacái nàa írì cayábéeri. Néeseté nadàbacaté nánáidacawa máiwitáiséeri iyú meedá, báawéeri nacái, namàacacáiná nawàwawa canéeri iwèni wawàsi ìwali, yá catéeyéica íiwitáise nía, càmíiyéica yéewa yáalíacawa Dios ìwali.

²² Náimacaté cáalíacáiyéicasa nía, quéwa máiwitáiséeyéica nía meedá.

²³ Càmítaté nawàwa nàaca Dios icàaluúiná, yái cachàinírira íiwitáise, icànéeri mèlumèlúri iyú icamaláná írìcuwa, càmírira yéetáwa. Nàacáita meedá nàasu cuwáináí yéenáíwaná icàaluúináwa, wenàiwica yéetéeripináwa yéenáíwanáca, cuipranáí nacái, cuwèesináí nacái, àapináí nacái. Càité nàaca cuwáináí icàaluúiná Dios íicha.

²⁴ Iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca càì nabáyawaná yáapichawa máincáiná nawàwa namànica wawàsi càmírira Dios íbatàa wenàiwica imànica. Yá nadéca namànica nàapichawáaca máini báawéeri iyú.

²⁵ Dios idéca iwènúacawa náicha càmícáiná nawàwa náalíacawa báisíiri Dios ìwali. Nadéca nàaca nacàaluúiná, níara wawàsi Dios idàbéeyéicaté. Càmita

nàa Dios icàaluíniná, yáí báisíiri Cadàbacáirica, éwita iwàwacutácáaníta wàaca írí cayábéeri càiripináta. Báisíta, amén.

²⁶ Iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinicáiná nawàwa namànica wawàsi nainá iyúwa, yáí wawàsi càmírica Dios íbatàa wenàiwica imànica. Inanáì càmita quirínama naimá aslanáì yáapicha, néese naimáca inanáì yáapicha meedá.

²⁷ Càité nacáì aslanáì càmita quirínama naimáca inanáì yáapicha. Yáté máiní nawàwaca naimáca aslanáì yáapicha meedá. Yá aslanáì naimáca nanacáiri yáapichawa, namànica máiní báawéeri iyú náapichawáaca. Nadéca naméeràacawa namànicaténá càiri báawéeri, iná Dios yúuwichàidaca nainá manuúsiwata.

²⁸ Càmicáinaté nawàwa naicáca Dios cáimiétaquéri iyú, iná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinicáiná nawàwa náináidacawa casaquèeri iyú, canéeri iwèni wawàsi ìwali nacáì. Càita namànica wawàsi càmírica cayába wenàiwica imàníná.

²⁹ Máiní namànica macáì báawéeri íiwitáaná. Máiní namànica báawéeri áibanáì írí. Máiní nawàwa needéca nalíwa madécaná cawèníiri. Máiní náináidacawa mamáalàacata càinápinácaalí náalimá namànica báawéeri áibanáì írí. Báawaca naicáca áiba wenàiwica idènièrica cawèníiri wawàsica náicha. Nanúaca wenàiwica. Nacuíáyacaca nacáíwa. Nachiwáidaca nacáì áibanáì. Nacáìdaca báawéeri tàacáisi áibanáì ìwali íbàacanéeri iyú náicha.

³⁰ Natàaníca báawéeri iyú áibanáì ìwali. Nàuwidaca namànica Dios. Càmita nàa áibanáì ímiétacaná. Cachàiníyéì iicáca yáawawa áibanáì íicha. Canúmaséeca nacáì nía. Náináidacawa mamáalàacata namànicaténá áiba íiwitáaná báawéerica wàlisàì. Càmita neebáida nasèenáì itàacáíwa.

³¹ Càmita náalíawa Dios ìwali, canásíwata. Càmita namàni càide iyúwa náimáaná. Càmita cáininá naicáca néenánáíwa. Càmita nawàwa namàacaca nawàwawa áibanáì íbáyawaná íicha. Càmita catúulécaná naicáca áibanáì.

³² Níáì báawéeyéica náalíacawa amaléeri iyú Dios idéca ímaca iwàwacutáaná néetácawa nabáyawaná ichùullacawa, cawínácaalí wenàiwica imàníiyéica càiri báawéeri. Quéwa namànica nabáyawanáwa mamáalàacata. Casíimáica nacáì naicáca áibanáì imànica càiri báawéeri iyúwa namàníná.

2

Dios juzga conforme a la verdad

¹ Iná cabáyawanáca pía nacáì, judíocaalí pía, càmicaalí nacáì, càmíricaalí judío pía. Pidéca cabáyawanáca piicáca áibanáì íiwitáise. Pidéca picáìdaca nacáì iwàwacutáanása Dios yúuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalíisewa. Pidéca càì píimaca áibanáì ìwali, iná pidéca càì píimaca píwaliwata nacáì pímanicáiná píbáyawanáwa càide iyúwata nacáì namàníná. Iná cabáyawanáca pía nacáì.

² Quéwa wáalíacawa Dios icàlidaca wenàiwica íináwaná ìwali machacàníiri iyú, báisíiri iyú nacáì. Iná Dios ímacaálí cabáyawanáca wenàiwicanáì, iwàwacutáaná nacáì nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa, yá wáalíacawa Dios idéca icàlidacani báisíiri iyú.

³ Néese pía, pidéca cabáyawanáca piicáca áibanáì, quéwa pidéca pímanica càide iyúwa namàníná, iná càmita píalimá píwasàaca píawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

⁴ Máiní cayábéeri Dios íiwitáise, iwàwéeri imànica cayábéeri wenàiwicanáì írí mamáalàacata. Càmfíri yúuwichàida wenàiwica caquialéta namànicaalí

nabáyawanáwa néese icùaca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Càì Dios iicáca pipualé iwàwacáiná iwènúadaca píiwitáise báawéeri ícha. Quéwa caná iwèni piicáca yáì cayábéerica Dios imànírica piri.

⁵ Càmita piwàwa Dios imànica piri cayábéeri, càmita nacáì piwàwa piwènúadaca píiwitáisewa Dios irípiná, pimàacacaténá píichawa yáì báawéerica pimànírira. Iná piwacáida piyaca piriwa piùwichàanápínáwa áibaalípiná Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica èeri imàalàacaalípináwa. Néenialípiná Dios yéemiaca macáì wenàiwica imanùbaca iináwaná ìwali icàlidacaténá càinácaalípiná iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa.

⁶ Yásì Dios yàaca macáì wenàiwica imanùbaca iwèni, ìwalíse yáì namànírira cháì èeri irìcu.

⁷ Abénaméeyéi nadéca namànica cayábéeri mamàalàacata máinicáiná nawàwa nàyaca càiripináta, cáimiétacanéeri iyú chènuniré Dios yáapicha, nàyacaténá Dios icamaláná mèlumèluíri irìcu. Dios imàacapiná nadènlaca yáapicha nacáucawa càmiri imàalàawa.

⁸ Quéwa áibanáì càmita nawàwa Dios icùaca nía, càmiyéi nacáì yeebáida báisfiri tàacáisi, néese neebáida meedá iyúwa náiwitáise báawéeri ichùullaná nía. Dios yùuwichàidapiná nía manuísíwata báawacáiná iicáca náiwitáise.

⁹ Nàuwichàapínacawa manuísíwata, máinípiná achúmaca nawàwa nacáì, macáita náì wenàiwicaca imàníyéica ibáyawanáwa. Macáita wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná judíonáì, quéwa càmita yùuwichàida abéta nía, néese yùuwichàidapiná càmiyéi judío nacáì.

¹⁰ Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica imàníyéica cayábéeri, Dios imàacapiná nàyaca yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluíri irìcu, cáimiétaquéeri iyú, matuìbanáiri iyú nacáì càiripináta. Macáita wáalíacawa càipiná Dios imànica judíonáì irí, quéwa càmita abéta judíonáì irí, néese càmiyéi judío iri nacáì.

¹¹ Dios yàapiná macáì wenàiwicanáì iwèni machacàniri iyú càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íwítáaná iyúwa cayábéeri áibanáì ícha.

¹² Iná macáita imàníyéica ibáyawanáwa càmiyéica yáalíawa Dios itàacáì ìwali profeta Moisés itànèericaté, nèetápináacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta nabáyawaná ichùullacawa, namànírira méetàuculé Dios itàacáì ícha. Nía nacáì imàníyéica ibáyawanáwa éwita náalíacáaníta Dios itàacáì ìwali profeta Moisés itànèericaté, Dios yùuwichàidapiná nía càide iyúwa itàacáì ímáaná.

¹³ Càmita mabáyawaná Dios iicá wenàiwica néemàacaalícáita meedá itàacáì. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí imàníyéica càide iyúwa itàacáì ichùullaná nía.

¹⁴ Quéwa áibaalí abénaméeyéi càmiyéi judío, éwita càmicáaníta náalíawa Dios itàacáì ìwali profeta Moisés itànèericaté, càicáaníta áibaalí namànica cayábéeri wawási càide iyúwa Dios itàacáì ichùullaná wía, áibaalícáiná nawàwa namànica càì. Namànicaalí cayábéeri, yá náiwitáise iyaca nalí càiride iyúwa tàacáisi ichùulièrica namànica cayábéeri.

¹⁵ Namànicaalí cayábéeri, yá náasáidaca náalíacawa nawàwalícuísewa Dios iwàwaca wamànica cayábéeri. Náalíacáiná cayábéeri ìwali báawéeri íchaná, iná náasáidaca náalíacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wamànica. Náalíapínacawa nawàwalícuísewa nadéca namànica cayábéeri, càmicaalí nacáì nadéca namànica nabáyawanáwa.

¹⁶ Càipiná náaliacawa èeri imáalàacaalípináwa, càide iyúwa nucàlidáanacué piri Dios itàacái cayábeeri; Dios imàacapiná Jesucristo yéemiaca macái báawéeyéi iináwaná iwali yúuwicháidacatená nía nabáyawaná iwalíse, yái báawéerica namànírica ibàacanéeri iyú.

Los judíos y la ley de Moisés

¹⁷ Picàlidaca piacawa piináwanáwa judíoca pía. Píimaca nacái cayábacasa Dios iicáca pía pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté. Cáimacáica piicáca piawawa áibanái ícha nacái píaliacáináwa báisíiri Dios iwali, piacáiná nacái icàaluíniná.

¹⁸ Picàlidaca piacawa píalíánásawa càinácaalí Dios iwàwáaná pimànica. Picàlidaca nacái piináwanáwa, Dios itàacái idécasa yéewáidaca pía, píaliacatenáwa cayábeeri iwali báawéeri íchaná.

¹⁹⁻²⁰ Pidéca manuíca píináidaca piwàwawa píwaliwa píalimácáinása péewáidaca wenáiwica càmíyéica yáalíawa Dios iwali, càide iyúwa watécaalí matuíri icáapi iwali. Càita nacái píináidacawa píalimáaná amaláca pimànica áibanái íwitáise, iyéeyéica càide iyúwa náiwitáise catéeri ichùullaná nía namànicáiná nabáyawanáwa. Càita píináidacawa pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, yái báisíiri tàacáisi imàaqueerica cáaliacáica nía cawínácaalí wenáiwica yeebáidéeyéicani.

²¹ Pía, yéewáidéerica áibanái, ¿cáná càmita péewáida piawawa? Pidéca píalàaca áibanái ipichaná nayéedùu. Néeni pía, ¿cáná piyéedùu?

²² Pidéca píalàaca áibanái ipichaná naimáca áiba yáapicha càmíchúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa. Néeni pía, ¿cáná pimàni càì? Pidéca picàlidaca báawacasa piicáca ídolonái, níara cuwáiná yéenáwanáca, néese, ¿cáná píwàlúawa ídolo yáasu templo írículé, wenáiwica isutácàalu nàasu cuwáiná íchawa? Báawéeriquéi piwàlúanácawa néré piyéedùacatená nàasu cawèníri.

²³ Máini cáimacáica piicáca piawawa áibanái ícha pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, quéwa pidéca píasáidaca caná iwèni piicáca Dios càmícáiná pimàni càide iyúwa itàacái ímáaná.

²⁴ Càité nacái áiba profeta icàlidacaté Dios itàacái machacàníri iyú israelítanái íri. Íimacaté nalí: “Níara càmíyéica israelita naicácáinácué pimànica píbáyawanáwa, íná máini natàanica báawéeri iyú Picuèrinácué Dios iwali píbáyawaná iwalíse, piacué israelítaca”, íimacaté yái profetaca.

²⁵ Báisíta, áibacaalí judío yeebáida cayába Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, yá cayábaca Dios iicáca íwitáise náicha níara càmíyéica judío cabáyawanéeyéica. Quéwa càmicaalí judío imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, néese éwita judíocáanítani, càicáaníta báawaca Dios iicáca íwitáise càide iyúwa cabáyawanéeri càmíiri judíocaalítani.

²⁶ Néese, áibacaalí càmíiri judío imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yá cayábaca Dios iicáca íwitáise càide iyúwa judíocaalítani, éwita càmícáaníta judíoni.

²⁷ Cawínácaalí càmíríca judío yeebáida Dios itàacái, profeta Moisés itànèericaté, yá éwita càmícáaníta judíoni, càicáaníta cayábaca Dios iicáca íwitáise judíonái ícha càmíyéica imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, éwita nadèniacáiná Dios itàacái.

²⁸ Càmita Dios iicáca wenáiwica càide iyúwa yàasunáiwá iwalíse meedá yái nadènianáca nasèenáiwá judíonái, nadènianá nacái judíonái iicacánáwa ínatàbàawa meedá.

²⁹ Néese Dios iicáca iyúwa yàasunáíwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíiri iyú. Canéeri iwèni meedáni judíonái namànicaalí circuncisión càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná judíonái imànica, càmicaalí nawènúada náiwitáisewa Dios iripiná báisíiri iyú. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíiri iyú, yásí Dios iicáca nía iyúwa yàasunáíwa, éwita càmicánita judío nía.

3

¹ Iná cawàwanáta áiba iwàwa isutáca yéemlawa núa: “¿Càinásica cayábéeri wawàsi judíonái idèña áibanái wenàiwica ícha? ¿Dios imànicatésica cayábéeri cachàiniwanái judíonái irí imàníyéica circuncisión càide iyúwa Dios ichùullaná judíonái imànica?” còi áibanái iwàwa isutáca yéemlawa núa cawàwanáta.

² Báisíta, Dios idéca imànica madécaná cayábanaméeri wawàsi judíonái irí. Yái wawàsi cayábéeri náicha canánama, yácata Dios itàacái Dios imàaquéericaté quéechatécáwa judíonái irí.

³ Wáaliacawa abénaméeyéi judío nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Dios ícha. Quéwaté Dios càmlíri imáalàida yái wawàsica imànírlicaté nàawirináimi yáapicha bàaluté.

⁴ ¡Càmírita! Dios càmlíri itàani chìwái iyúwa. Ewitasica cachìwacaalí macái wenàiwicatá, càicáaníta Dios imànipiná càiripináta báisíiri iyútáni, càide iyúwa ímáaná. Càité nacái áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalicuise, yá ímaca: “Pía Dios, áibanái náimaca càmitasa báisí pitàacái, quéwa píasáidapiná macái wenàiwicanái irí báisíricani yái pitàacáica pimànicaalípiná macáita machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná”, ímacaté yái profetaca.

⁵ Wía èeri mìnánáica wamànica wabáyawanáwa cháí èeri írìcu, quéwa canáca Dios ibáyawaná, canásíwa. Iná cawàwanáta abénaméeyéi judío báawéeyéi íiwitáise nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa manuísíwata yéewacaténá macái èeri mìnánái nàaliacawa máini cayábéeri wáichani, yái Diosca. Càipiná wayúudáaca Dios, iná càmita Dios icúa wenàiwica machacàníri iyú yúuwichàidacaalí wía, wayúudàacáináni”, còi abénaméeyéi judío náimaca. Núumacáita meedá càide iyúwa abénaméeyéi íníidáanápináwa cawàwanáta.

⁶ ¡Càmírita! Báisícaalí càmita Dios imàni wenàiwica irí machacàníri iyútá, yá canáca yéewaná Dios yúuwichàidaca nía nabáyawaná ìwallísetá.

⁷ Áibanái báawéeyéi nacái nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wachìwawa áibanáicaténá yáaliacawa máini machìwéerica Dios, cayábéeri nacái èeri mìnánái íchani, yái Diosca. Iná canáca yéewaná Dios yúuwichàidaca wía, wayúudàacáináni”, còi áibanái báawéeyéi náimaca.

⁸ Néese náima àniwa: “Wàacué wamànica báawéeri manuísíwata wayúudàacaténá Dios manuísíwata”, còi áibanái báawéeyéi náimaca. Áibanái iwàwéeyéica imànica nulí báawéeri, nadéca nacàlidaca nachìwawa nùwali, náimaca nuéwáidacasa wenàiwica càiri cachìwéeri tàacáisi iyú. Quéwa cawinácaalí càiyéica ímaca, Dios yúuwichàidapiná nía wa nabáyawaná ìwallísewa.

Todos somos culpables

⁹ Iná báisíta wía judíoca, càmita cayába wía áibanái ícha. Nudéca núasáidaca cabáyawanáca wía judíoca càide iyúwa macái èeri mìnánái cabáyawanáaná nía. Macáita nacái wabáyawaná idéca idacùaca wía iyúwa presoíyí.

¹⁰ Càité profetanái natànàacaté Dios itàacái. Náimaca: “¡Canácata wenàiwica imànírlica cayábéeri! ¡Canásíwata, ibatàa abéeri piná!

- 11 Canásiwata nacái yáaliériwa Dios íiwitáise ìwali, canácata icutéeri yáaliacaténáwa Dios ìwali.
- 12 Macáita nacái náucacawa nèepunicawa déeculé Dios íicha. Macáita nadéca nawènúadaca náiwitáisewa cayábéeri íicha, namànicaténá nabáyawanáwa meedá. Canácata imàníríca cayábéeri, canásiwata.
- 13 Càica nacanápide iyúwa càliculli yàacuéricawa, nacàlidacáiná casaquèeri tàacáisi càiride iyúwa yáaséeri chéecáimi isàni. Cäänáica nachíwa. Namànica áibanái irí báawéeri nataacái iyúwa càide iyúwa àapi yúuwichàidacaalí wía iculále iyúwa.
- 14 Cäänáica nalúu, nacúisaca náichawa áibanái báawéeri tàacáisi iyú.
- 15 Caquialéta nàaca nanúaca wenàiwica canéerica ibáyawaná.
- 16 Ata alénacaalí nàya nàuwichàidaca wenàiwica.
- 17 Càmita náalimá nayúudàaca áibanái iyáanápíná matuíbanáiri iyú nàapichawáaca.
- 18 Canásiwacatáita náaliíwa iwàwacutá cáaluca naicáca Dios”, càité náimaca níái profetaca itànèeyéicaté tàacáisi Dios inùmallcuíse.
- 19 Wáaliacawa Dios imàacacaté profetanái itànàaca càiri tàacáisi judíonái irí, wía idènièyéica Dios itàacái wáaliacaténáwa canáca yéewaná wáimaca mabáyawanáca wía, yácáiná Dios itàacái bàaluisàimi yáasáidaca walí cabáyawanáca macáita, wía èeri m̀nanáica, iwàwacutá nacái Dios yúuwichàidaca wía canánama wabáyawaná ìwalísewa.
- 20 Iwàwacutá Dios yúuwichàidaca wía canánama canácáiná wenàiwica Dios iiquéeripíná mabáyawanéeri iyú, canácáiná wenàiwica yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa tàacáisi ímáaná profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallcuíse. Yái tàacáisi bàaluisàimica yáasáidacáita walí cabáyawanáca wía, wía imàníyéica ibáyawanáwa.

La salvación es por medio de la fe

21-22 Quéwa Dios idéca yáasáidaca walí áiba wawàsi wàlisài, càinácaalí yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía, éwita càmicáaníta wáalimá wamànica macáita càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ímáaná. Wáaliacawa báisicaní, yái wawàsi wàlisàica, Dios itàacái bàaluisàimi icàlidacáiná walíni, yái Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallcuíse, áibanái profeta nacái. Mabáyawanáca Dios iicáca wía cawinácaalí wéena yeebáidéerica Jesucristo. Càita Dios imànica abédanamata macái wenàiwica irí cawinácaalí yeebáidéerica, cáininácáiná Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata.

23 Dios imànica abédanamata macáita irí, níacáiná macáita namànica nabáyawanáwa, yá canácata imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná cayábáanápíná Dios iicáca nía.

24 Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica mawèníri iyú nacái: Mabáyawanáca iicáca wía. Càita Dios idéca iwasàaca wía yàasu yúuwichàacáisi íichawa, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo Jesús.

25 Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wáichawalíná. Cristo yéetácáinatéwa, íná Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná íicha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo yéetácátéwa nabáyawaná ìwalíse. Càita Dios imáalàidacaté wáicha wàuwichàanápínatéwa méetàuculé Dios íicha càiripínáta. Dios imànicaté càì yáasáidacaténaté imànica macáita machacàníri iyú, éwitaté ìidenlàcáaníta wàawirináimi namàníná nabáyawanáwa bàaluité.

26 Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wabáyawaná ìwalíse yáasáidacaténá siucade Dios imànica iyaca macáita machacàníri iyú, iwàwacutácáinaté

mabáyawanéeri wenàiwica yùuwichàcawa Dios yàasu yùuwichàcáisi iyú èeri mìnanaí ibáyawaná ìwalìse. Mamáalàacata nacáí Dios imànica macáita machacànìiri iyú mabáyawanácaalí iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús yéetácatéwa nabáyawaná ìwalìse.

²⁷ Còi Dios imànica walí mabáyawanácaténá iicáca wía. Iná canáca yéewaná wámaca wadéca wamànica cayábéeri yéewanápinása mabáyawanáca Dios iicáca wía. ¡Canásiwa! Canáca yéewaná cáimacáí waicáca wíawawa áibanáí ícha. Càmita wamàni macáita càide iyúwa Dios itàacáí ichùulianá wía, yáí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuìse. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo.

²⁸ Iná yéewa wadéca wáaliacawa cayábani: Mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwicanáí neebáidacaalí Jesucristo. Càmita mabáyawaná Dios iicá nía ìwalìse yáí namànínáca càide iyúwa Dios itàacáí bàaluisàimi ímáaná.

²⁹ Dios càmirita abéta judionáí icuèrináca. Nacuèrináta nacáí níai càmiyéica judío.

³⁰ Yácainá abéerita yáí Diosca. Canácata ícha áiba, yáí Diosca iiquéerica mabáyawanéeri iyú macáí wenàiwica yeebáidéerica Jesucristo. Còi Dios imànica judionáí írì, càmiyéi judío írì nacáí.

³¹ Quéwa, éwita wáaliacáanítawa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwicanáí neebáidacaalí Jesucristo, càicáaníta càmita caná iwèni waicáca yáí tàacáisi bàaluisàimica Dios imàaquéericaté wàawirináimi írì. Néese wawàwa wáasáidaca máinìiri cawènicani.

4

El ejemplo de Abraham

¹⁻² Néese, cawàwanáta abénaméeyéi judío nawàwa náimaca nulí: “Wàawirimi Abraham imànicaté cayábéeri ináté yéewa cayábaca Dios iicácani”, còi nawàwa náimaca. Quéwa càmítaté Dios iicá Abraham mabáyawanéeri iyú ìwalìse yáí cayábéerica Abraham imànìiricaté. Mabáyawanácaalíté Dios iicáca Abraham ìwalìse yáí cayábéerica Abraham imànìiricatá, yáté yéewa Abraham cáimacáica iicáca yáawawa áibanáí íchatá. Quéwa, canácaté yéewaná Abraham cachànica iicáca yáawawa Dios iicá.

³ Canácaté yéewaná Abraham cáimacáica iicáca yáawawa yácainá Dios itàacáí profeta itànèericaté ímaca: “Abraham yeebáidacaté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham”, còi ímaca Dios itàacáí profeta itànèericaté.

⁴⁻⁵ Uwé, macáita wáaliacawa wenàiwica libaidacaalí cháí èeri írìcu, yásí nàaca iwèni. Càmita nàa írìni mawèníiri iyú, néese iwàwacutá libaidaca yeedácaténá írìwa plata. Quéwa càmita còi Dios yàaca yàasu wenàiwica iwèniwa. Dios imànica nalí cayábéeri mawèníiri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios, yáí Diosca iwàwéerica mabáyawanáca iicáca wenàiwica cabáyawanéeyéi, yásí mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí yeebáidéerica Dios, éwita càmicáanítacá imàni wawàsi cayábéeri Dios iicáca.

⁶ Càité nacáí rey David itànàaca Dios itàacáí bàaluité. David ímacaté casímáica cawinácaalí wenàiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú éwita càmicáanítacá imàni macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁷ Càité David itànàaca:

“¡Casímáica wenàiwicanáí Dios imàaquéeyéica iwàwawa ibáyawaná ícha, càinacaalí báawéeri namànìiricaté!

⁸ ¡Casímáica wenàiwica càmirica Wacuèriná Dios iicá cabáyawanéeri iyú!”

càité ímaca David.

⁹ David càmitaté icàlida wàwali abéta wía judíoca casíimáiná wía. Néese icàlidacaté nàwalini nacái níái càmfíyéica judío, cawínácaalí yeebáidéeyéipínaté Jesucristo. Wadéca wacàlidaca mabáyawanacaté Dios íicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios.

¹⁰ Mabáyawanacaté Dios íicáca Abraham ipíchawáiseté namànica Abraham írí circuncisión.

¹¹ Quéchatécáwa mabáyawanáca Dios íicáca Abraham bàaluité Abraham yeebáidacaalíté Dios. Néeseté namànica circuncisión Abraham írí. Càité circuncisión iyú Dios yáasáidaca mabáyawanacaté íicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios. Cayábacaté Dios íicáca Abraham íiwitáise Abraham yeebáidacaalíté Dios ipíchawáiseté judíocani yái Abrahamca. Iná yéewa yái Abrahamca, càicanide iyúwa nàawirimi macái càmfíyéi judío yeebáidéeyéica Dios. Càita mabáyawanáca Dios íicáca càmfíyéi judío nacái, neebáidacaalí Dios, éwita càmicáaníta namàni circuncisión.

¹² Yácata judíonái yàawirimi nacái, yái Abrahamca, cawínácaalí judíonái yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná ipíchawáiseté judíocani.

La promesa se cumple por medio de la fe

¹³ Píalíacuéwa Abraham íyacaté cawàwanáta quinientos camuí ipíchawáiseté Moisés yàasu èerité. Bàaluité Dios icàlidaca Abraham írí cáimiétacanéeri iyúni yàanápínaté Abraham írí macái cáli íyéerica cháí èeri írìcu, itaquénáinámi írí nacái Abraham yáapicha. Quéwaté Dios càmfírira icàlida Abraham írí càiri tàacáisi cáimiétacanéeri iyú íwalíse yái Abraham imànínáca càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté, bàaluitécáiná canátàacáwa Moisés yàasu cuyàluta Abraham yàasu èerité. Néese Dios icàlidacaté Abraham írini Abraham yeebáidacaalíté Dios imànínápinaté Abraham írí cayábéeri. Yáté mabáyawanáca Dios íicáca Abraham.

¹⁴ Abénaméeyéi judío náimaca iwàwacutáanása wamànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta ímáaná yéewanápínáca Dios imànica walí cayábéeri, yái cayábéerica Dios icàlidéericaté íwali Abraham írí cáimiétacanéeri iyú. Quéwa càmita báisi nataacái. Báisícaalítáni, yá canéerica iwèni meedátáni, yái weebáidáanáca Dios, canéerica iwèni nacái yái tàacáisi Dios icàlidéericaté Abraham íritá, canácáináta wenàiwica yáaliméeri imànica macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta ímáaná.

¹⁵ Càmita yéewa cayába wáapicha Dios profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yácáiná Dios itàacái yáasáidaca cabáyawanáca wía, iwàwacutá nacái Dios yúuwichàidaca wía wabáyawaná íwalísewa. Dios itàacái iyaca cháí èeri írìcu, íná yéewa wáalíacawa cabáyawanáca wía macáita, wía èeri mīnanáca.

¹⁶ Wáalíacawa canácata wééná yáaliméerica imànica macáita machacàniri iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Iná iwàwacutá Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú, wía yeebáidéeyéica Dios, yéewacatená macáita wía Abraham itaquénáinámica, weedáca walíwa yái cayábéerica Dios icàlidéericaté íwali cáimiétacanéeri iyú wàawirimi Abraham írí, wía judíoca, píacué nacái càmfíyéica judío. Yái cayábéerica, càmfírícata abéta walípiná, wía judíoca yeebáidéeyéica Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté. Néese Dios imànipiná cayábéeri càmfíyéi judío írí canánama nacái, cawínácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Càita Dios íicáca Abraham iyúwa wàawirimi, macáita wía yeebáidéeyéica Dios.

¹⁷ Dios icàlidacaté càiri tàacáisca Abraham irí bàaluité. Dios ímacaté: “Nudéca numàacaca pía madécaná wenàiwica íiwitáaná yàawiripiná pía”, ímacaté yáí Diosca. Iná mabáyawanáca Dios iicáca madécaná wenàiwica íiwitáaná cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Yácata Wacuèriná Dios wàawirimi Abraham yeebáidéericaté, yáí Diosca icáucáidéerica yéetéeyéimiwa, yáaliméeri nacáí idàbaca wawási càmíricáwa ìya siùca.

¹⁸ Ewitaté máinicáaníta béericani yáí Abrahamca, càicáaníta Abraham yeebáidacaté Dios itàacáí yéewanápinaté idèñaca ìiriwa. Ináté “Madécaná wenàiwica íiwitáaná yàawiricani”, yáí Abrahamca, càide iyúwaté Dios icàlidáaná irini: “Manùbéeyéipiná pitaquénáinámica”, ímacaté yáí Diosca.

¹⁹ Abraham idèñacaalíté batéwa cien camuí, yáté yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté Abraham yáalíacáanítawa néetáanápinátéwa mesúnamáita, yáí Abrahamca, úa nacáí yàacawéetúa Saraca. Càité Abraham yeebáidaca Dios, éwita máinicáaníta béeyéica nía nadèñanápinaté néenibewa.

²⁰ Abraham yeebáidacaté Dios mamáalàacata. Càmitaté Abraham iwènúada íiwitáisewa tàacáisi íicha Dios icàlidéericaté irí cáimiétacanéeri iyú imàcáanápinaté quéenibeca Abraham. Yeebáidacaté Dios manuúsiwata cachàiniwanáí mamáalàacata. Yàacaté nacáí Dios irí cayábéeri.

²¹ Yáté Abraham yeebáidaca macáí ichàini iyúwa cachàinica Dios, yáaliméericaté imànica macáita càide iyúwaté íimáaná Abraham irí cáimiétacanéeri iyú.

²² Abraham yeebáidacaalíté Dios tàì íiméeri iyú, yá mabáyawanácaté Dios iicácani.

²³ Càmitaté natànàa abéerita Abraham ìwali mabáyawanácaté Dios iicácani.

²⁴ Néese natànàacaté càiri tàacáisi wàwali nacáí, mabáyawanáciná Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios, yáí Dios imichàidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi íicha.

²⁵ Dios imàacacaté Jesús yéetácawa wabáyawaná ìwalíise iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néeseté Dios imichàidaca Jesús yéetácáisi íicha yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

5

Libres de culpa

¹ Iná siùcáise mabáyawanáca Dios iicáca wía, wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa. Mabáyawanáca Dios iicáca wía, iná cayábaca wáapicha Dios matuìbanáiri iyú Wáiwacali Jesucristo ìwalíise, Wáiwacali yéetácáinatéwa wabáyawaná ìwalíise.

² Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, iná cayábaca Dios iicáca wía, imànica walí cayábéeri, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacáí. Yá manuúca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, casímáí nacáí wawàwa idècunitàacá wacùca wàyáanápiná chènuniré Dios yáapicha icamaláná mèlumèlúiri irìcu, cáimiétaquéeri iyú nacáí, càide iyúwa Dios ìyáaná.

³ Càita nacáí casimáica wawàwa siùcáise ìwàwacutácaalí wàuwichàacawa. Wáalíacáináwa yùuwichàacáisi yéewáidaca wía yéewacaténá màulenáca wía, cachàini nacáí wáiwitáise Wáiwacali ìwaliwa wàidenianápiná wàuwichàanáwa mamáalàacata.

⁴ Màulenácaalí wía, yásí wásáidaca weebáidaca Wáiwacali itàacáíwa tàì íiméeri iyú. Idécanámi càì wásáidaca cachàinica wáiwitáise, yásí máini cachàiniwanáí

manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa wáalimáanápíná wàidenlaca wàuwichàanáwa mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré.

⁵ Néese manuícaalí wáináidaca wawàwawa, yá càmita báí wía, yácáiná Dios imànìpiná walí cayábéeriwa chènuniré càide iyúwaté ìmáaná walí. Wáalíacawa Dios imànínápiná càì ibànùacáinaté Espíritu Santo wawàwaliculé, yáì Espíritu imàaquéerica wáalíacawa macáì wawàwalicúsewa cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata.

⁶ Wáalíacawa cáinináca Dios iicáca wía, bàaluitécáiná càmicaalíté wáalímá wawasàaca wíawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, yáté Cristo yàanàaca aléi èeri iriculé yàasu èerité, yáté yéetácawa wáichawalíná, wía báawéeyéica.

⁷ Máiní càulenáca wéetácawa áiba wenàiwica íchawalíná wayúudàacaténáni, éwita cayábéericáaníta íiwitáiseni. Quéwa cayábasíwéericaalí íiwitáise, yá cawàwanáta abénaméeyéi yéetápinácawa íchawalíná nayúudàacaténáni.

⁸ Quéwa Dios ibànùacaté Cristo yéetáanápínátéwa wáichawalíná éwitaté cabáyawanácaníta wía. Càité Dios yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía.

⁹ Siúcáisede mabáyawanáca Dios iicáca wía Cristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasáanápíná wíawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, èeri imáalàapínácaalíwa.

¹⁰ Wáalíacawa Dios iwasáanápíná wíawa, bàaluitécáiná idècunitàacá wàuwíwede wamànica Dios, yáté cáinináca Dios iicáca wía, iwàwacaté nacáì imànica walí cayábéeri, Dios Íiri yéetácáinatéwa wabáyawaná ìwalíise. Íná yéewa cayábaca wáapícha Dios siúcáisede matuíbanáiri iyú. Néeseté Cristo imíchàacatéwa yéetácáisi ícha, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasáanápíná wíawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, íiwitáise càuri iyúwa, cachàiníri nacáì, cayábacáiná wáapícha Dios siúcáisede matuíbanáiri iyú.

¹¹ Yá nacáì casímáica wawàwa Dios yáapícha Wáiwacali Jesucristo ìwalíise, cayábacáiná wáapícha Dios matuíbanáiri iyú Cristo yéetácáinatéwa wáichawalíná.

Adán y Cristo

¹² Bàaluité, yáì idàbàanéericaté asíalica imànicaté ibáyawanáwa; càité idàbaca wenàiwicanáì imànica ibáyawanáwa cháì èeri írìcu. Càité nacáì idàbaca néetácawa méetàuculé Dios ícha nabáyawaná ichùllacawa. Càité nacáì yéetácáisi yàanàaca macáì wenàiwicanáì ìwali macáicáináta namànicaté nabáyawanáwa.

¹³ Ípíchwáiseté Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés írì israelitanáì írìpiná, yáté macáì èeri mìnánáì yàawirináimi namànicaté nabáyawanáwa. Ínaté néetácawa nabáyawaná ichùllacawa. Càmicaalíté wenàiwica yáalíawa Dios iwàwáaná nàyaca machacàníri iyútá, yá càmitaté cabáyawaná níatá. Quéwa náalíacatéwa.

¹⁴ Yáté wenàiwicanáì yéetácawa Adán yàasu èericatáiseté àta profeta Moisés yàasu èerité nacáì namànicáinaté nabáyawanáwa éwita càmicáanítaté nayáa àicu iyacaná càide iyúwaté Adán iyáaná abéeri àicu iyacaná íiwitáaná càmiíricaté Dios íbatáa wenàiwica iyáaca. Siúcade wéewáidacuéwa Adán ìwali, Cristo ìwali nacáì, yáì yàanèripínacaté madécaná camuí Adán idénámi.

¹⁵ Quéwa yáì Adán ibáyawanámicaté, máiní áiba íiwitáanade ícha yáì cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníri iyú. Madécaná wenàiwica néetácawa abéeri asíali ibáyawaná ìwalíise, yáì Adánca, quéwa Dios idéca imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú wía madécaná wenàiwicaca. Dios idéca imànica walí cayábéeri abéeri asíali ìwalíisená, yáì Jesucristoca.

16 Abéeri asiali ibáyawaná, yái Adánca, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imànírica walí mawèníri iyú. Cabáyawanáca macáita wenàiwica Adán ibáyawaná ìwalíise quéwa Dios idéca imànica cayábéeri mawèníri iyú wenàiwicanáí irí abéeri asiali ìwalíisená, yái Jesucristoca, mabáyawanácaalíté Dios iicáca wenàiwica imàníyéicaté ibáyawanáwa manuísíwata.

17 Báisíta wenàiwicanáí néesátacéwa abéeri asiali ibáyawaná ìwalíise, yái Adánca. Quéwa Dios imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú, iná yéewa wáaliacawa báisíiri iyúcani, wía Dios iiquéeyéica mabáyawanéeri iyú, wàyapiná cáimiétaquéeri iyú, casímáiri iyú nacái wacáuca wàlisàí yáapichawa abéeri asiali ìwalíisená, yái Jesucristoca.

18 Càité Adán ibáyawaná cabáyawanácaté imànica macái wía èeri mìnánica Dios yúuwichàidánápináté wía. Quéwa Jesucristo imànicaté cayábéeri càide iyúwaté Dios iwàwáaná yéetáanápinátéwa wabáyawaná ìwalíise yéewacatená mabáyawanáca Dios iicáca macáita wía.

19 Ímáanáca cabáyawanáca wía madécaná wenàiwicaca abéeri asiali ibáyawaná ìwalíise yái báawéerica abéeri asiali imàníricaté, yái Adánca, càníricaté imàni càide iyúwaté Dios ímáaná. Càita nacái mabáyawanáca Dios iicápiná wía madécaná wenàiwicaca ìwalíise yái cayábéerica abéeri asiali imàníricaté, yái Jesucristoca, yái yeebáidéericaté iyúwa Dios ichùullaná imànica.

20 Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés iri yéewacatená wenàiwicanáí yáaliacawa máini cabáyawanáca nía. Quéwa éwita wamànicáanítaté wabáyawanáwa manuísíwata, càicáaníta Dios imànicaté walí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata cachàiniwanáí wabáyawaná manuiri ícha.

21 Quééchatécáwa wenàiwica néesátacéwa méetáuculé Dios ícha càiripináta nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa siúcáise de Dios, yái cayábéeri íiwitáiseca, icúaca wía imànicatená walí cayábéeri mawèníri iyú, yá mabáyawanáca Dios iicáca wía, yàaca nacái wacáuca càníri imáaláwa Wáiwacali Jesucristo yéetáací ìwalíise.

6

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

1 Cawàwanáta áibanáí iyúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca cayábaca càicaalí wáimaca: “Wamànicué wabáyawanáwa mamáalàacata manuísíwata yéewanápiná macái èeri mìnánáí náaliacawa máiníri cayábaca Dios íiwitáise néemiacáiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná manuiri ícha”, càì áibanáí íníidacawa.

2 ¡Càmírira! Wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái càmita iwàwacutá wamànica wabáyawanáwa quirínama. Péemiacué comparación: Wenàiwica yéetéerimiwa càmita yáalimá imànica quirínama ibáyawanáwa cháí èeri írìcu. Càita nacái wía. Càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, iná iwàwacutá càmita quirínama wamànica wabáyawanáwa. Wamànicaalí wabáyawanáwa mamáalàacata, càmita wáalimá wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

3 ¿Càmitasicué pialáwa wadàbacaté wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa? Càité wadàbaca wàyaca weebáidacaalíté Cristo Jesús itàacái wabautizáanápinátéwa wáasáidacatená weebáidaca. Siúcade wàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái yéetéericatéwa

wáichawalíná, íná iwàwacutá wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, càminápiná quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁴ Yáí wabautizáanácawa, yácata yéetácáisi yéenáiwaná nacáiri. Càide iyúwa nabállacaalí yéetéerimiwa càliculli iriculé, càita nacái walicùacatéwa úni yáaculé càide iyúwa wéetáca nacáicaalíwa Cristo yáapicha wabautizácaalítéwa wásáidacaténá weebáidaca Cristo itàacái. Wabautizácaalítéwa, yáté wásáidaca wadàbacaté wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa íbáyawaná íchawa. Wabautizácaalítéwa, yáté wásáidaca Dios yàacaté wacáuca wàlisàì yéewanápiná wàyaca wàlisàì wáiwitáise yáapichawa càide iyúwaté Wáaniri Dios cacháiníri íiwitáise imicháidáanáté Cristo yéetácáisi ícha.

⁵ Wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Càita nacái báisíiri iyú wadèniaca siùcáisede wacáuca wàlisàìwa Cristo yáapicha.

⁶ Wáalíacawa Dios idéca ichùidaca wáicha wabáyawaná, yáí wáiwitáise bàaluisàimi íchàinica, Cristo yéetácái ìwalíise, yáí natàtèericaté cruz ìwali, yéewanápiná chulca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná nacái càmita wamàni mamáalàacata wabáyawanáwa, iyúwa áibanáì yàasu wenàiwicanáì iwàwacutáaná ìbaidaca mawèníiri iyú náiwacali íríwa.

⁷ Càide iyúwa yéetéerimiwa càminá imàni íbáyawanáwa quirínama cháì èeri írìcu, càita nacái wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁸ Wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani wàyaca abédanamata Cristo yáapicha.

⁹ Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi ícha, íná yéewa wáalíacawa càmita quirínama yéetáwa àniwa. Càmita quirínama yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.

¹⁰ Cristo yéetácatéwa abé yàawiríata ichùidacaténá wáicha wabáyawaná càiripináta, yáí wabáyawaná íchàinica, quéwa siùcáisede Cristo ìyaca càiripináta Dios yáapicha imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Càitacué nacái pía. Cristo Jesús yéetácatéwa píchawalínacué, néeseté icáucàacawa, íná iwàwacutacué piicáca píawawa iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa íbáyawaná íchawa, piyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Íná picácué pimàni píbáyawanáwa. Néese piyacué iyúwa cáuyéi wenàiwica Dios írípíná, iyúwa wenàiwica imichèeyéicatéwa yéetácáisi ícha, piyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha píibaidacaténacué Dios írípíná cáimiétaquéeri iyú.

¹² Íná picácué pimàaca píiwitáise cabáyawanéeri ichùullaca pía pimàninápiná píbáyawanáwa iyúwa píiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná.

¹³ Picácué pimàaca píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca pía iyúwa píiwacali pimàninápinacué mamáalàacata píbáyawanáwa píiná iyúwa, píiwitáise iyú nacáíwa. Néese pimàacacué píawawa Dios írì pimànicaténacué cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Bàaluitécáiná piyacatécué déeculé Dios ícha iyúwa yéetéeyéimiwa píbáyawanacué yáapichawa, quéwa siùcade iwàwacutacué pimàacaca píawawa Dios írì piyacaténacué càide iyúwa píiwitáise wàlisàì ímáaná picáuca wàlisàì yáapichawa, pimànicaténacué cayábéeri macái píiwitáise iyúwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹⁴ Bàaluité píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullacatécué pía. Yá Dios ímacaté cabáyawanacuéca pía, iwàwacutáanacué nacái piùwichàacawa píbáyawaná ichùullacawa. Quéwa Dios idéca imànicuéca pírí cayábéeri

mawèniri iyú imàacáanápínaté iwàwawa pibáyawaná íchacué, íná siùcade iwàwacutácué càmita pimàni càide iyúwa plíwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullanácué pía, néese Dios ichàiniadapínácué píawa pimànicaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

¹⁵ Wáaliacawa Dios idéca imànica walí cayábeeri càì mawèniri iyú: Mabáyawanáca iicáca wía éwita càmicáaníta wamàni macáita càide iyúwa iwàwáaná. Néese siùcade cawáwanáta áibanáí nayúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa Dios imàacacáiná iwàwawa wabáyawaná ícha éwita càmicáaníta wamàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná. ¡Càmírìta!

¹⁶ Péemlacué comparación: Píaliacuéwa pimàacacaalícué píawawa áiba wenàiwica irí pimànicaténá càide iyúwa ichùullanácué pía, yásì yàasu wenàiwicaca imànicuéca pía íbaidéeripiná irí mawèniri iyú. Iwàwacutácué nacáí pimànica càide iyúwa ichùullaná pía. Càita nacáí piacué: Pimàacacaalícué pibáyawaná ichùullaca pía, yásì pibáyawaná yàasu wenàiwicaca imànipinácuéca píawa, yá péetápinácuécawa méetáuculé Dios ícha pibáyawaná yáapichawa. Quéwa pimànicacaalícué càide iyúwa Dios ichùullaná pía, yásì Dios yàasu wenàiwicaca imànipinácuéca píawa, yá piyapinácuéca machacàniri iyú.

¹⁷ Quéwa nùaca Dios irí cayábeeri píwalicué. Bàaluité pimànicatécué càide iyúwaté pibáyawaná ichùullanácué pía, quéwa siùcade peebáidacuéca tàì íméri iyúni yáì tàacáisi cayábéerica Dios íbànuèricaté wenàiwica irí néewáidacaténácué iyú pía.

¹⁸ Dios idéca iwasaacuéca pía píiwacali bàaluisàimi íchawa, yáì pibáyawaná ichànica ichùulìericatécué pía. Yá pidécuéca pidàbaca piyaca machacàniri iyú càide iyúwacué Píiwacali wàlisàì ichùullanácué pía, yáì Wáiwacali Jesucristoca.

¹⁹ (Nucàlidacuéca nùyaca piríni càide iyúwa wenàiwica itàaníná aliséeri tàacáisi iyú càmicáinácué píalía péemliaca cayábani càinacaalí ímáaná, càulenácinácué píchani.) Quéechatécáwa pimàacacatécué pibáyawaná ichùullaca pía pimànicaténáté pibáyawanáwa casaquèeri manuísíwata. Quéwa siùcade iwàwacutácué pimàacaca píawawa Dios irí piyacaténácué machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, píbaidacaténácué Dios irípiná mabáyawanáwaca macáì pìchàini iyúcuéwa.

²⁰ Pimànicacalítcué càide iyúwa pibáyawaná ichùullanácué pía, yáté càmitacué píibaida Dios irípiná, ínaté càmitacué pimàni cayábeeri piyacaténácué machacàniri iyú.

²¹ Píaliacuéwa cayába càmitaté piya casímáiri iyú, néese pibáyawanácué itecaté yàacawa pía irìculé yáì yéetácáisica càmirica imáalàawa. Báicuéca pía siùca íwalíise yáì pimànìricatécué, íná canéerica iwèni piríni yáì iyúwaté piyáaná bàaluité.

²² Quéwa Dios idéca ichuidacuéca píicha pibáyawaná, yáì píiwitáise bàaluisàimi ichànica. Yá pidécuéca pidàbaca píibaidacuéca Dios irípiná iyúwa yàasu wenàiwica. Yá pidécuéca peedáca piríwa yáì cayábeeri iwènica: Dios imàacacué píibaida irípiná mabáyawanéeri iyú cháì èeri iricu, yá nacáì imàacapínácué piyaca yáapìcha chènuniré càiripináta.

²³ Abéericata nawèni needáca nalíwa cawinácaalí imàníyéica íbáyawanáwa. Needáca nalíwa meedá yéetácáisi. Quéwa Dios imànica walí cayábeeri

mawèñiri iyú, yàaca wacáuca càmfiri imáalàawa Wáiwacali Cristo Jesús yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacái.

7

Un ejemplo tomado del matrimonio

¹ Píacué nuénánái judíoca, yáaliyéycawa tàacáisi ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalcuise. Píalíacuéwa yái tàacáisi ichùullaca wenàiwica abéta idècunitàacá cáucani yái wenàiwicaca.

² Péemiacué comparación: Dios itàacái ìmaca walí, canìrìchúa inanái càmita udé uèpùacawa unìri ìchawa àta yéetácatalétawa uícha, ìmacáiná càì yái tàacásica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Quéwa unìri yéetácaalíwa uícha, yá imáalàacawa yái matrimonioca, yásí canáca ubáyawaná éwita uedácaalí ulíwa áiba àniwa.

³ Iná umácaalí áiba asìali yáapicha càmfirica unìrisíwa idècunitàacá cáuca yái unìrica, yá umànica ubáyawanáwa. Quéwa unìri yéetácaalíwa uícha, yá imáalàacawa yái matrimonioca. Yásí úalimá ucásàacawa áiba asìali yáapicha mabáyawanéeri iyú.

⁴ Càita nacái píacué nuénánáica. Bàaluité máini cabáyawanácuéca pía, ínáté càmitacué píalimá pímanica càide iyúwaté Dios itàacái ìmáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté. Quéwa Cristo yéetácatéwa píchawalínacué, íná yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéyecatéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ìcha. Càmitacué quirínama yáalimá ichùullaca pía. Siúcáisede Cristo yàasu wenàiwicacuéca pía, yái imichèericatéwa yéetácaisi ìcha. Càita wáalimá wamànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Bàaluité wáyaca wabáyawaná yáapichawa, yáté wéemiaca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ìmèerica càinácaalí Dios iwàwaca wáyaca machacàniri iyú. Wáalíacatéwa càirínácaalí wawàsi Dios imáisaniericaté wamànica, ínáté máini wawáwacaté wamànica càiri wawàsi. Iná yái wabáyawanáca itécaté yàacawa wía yéetácaisi iriculé méetáuculé Dios ìcha càiripináta.

⁶ Quéwa idéca chuica wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi ichàinica, ichùulèericaté wamànica wabáyawanáwa méetáuculé Dios itàacái ìcha. Iná Dios idéca iwasàaca wía wáibaidacaténá irípiná wacáuca wàlisàì yáapichawa Espíritu Santo yèerica walí. Càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, yái wáiwitáise bàaluisàimica càmfiri iwàwa wamànica càide iyúwa Dios itàacái ìmáaná, yái bàaluisàimi tàacásica profeta Moisés itànèericaté.

El pecado que está en mí

⁷ Cawàwanáta áibanái wenàiwica iyúunáidaca nùasu tàacáisi ìmáanáca báawaca meedáni yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírita! Néese, máini cayábéericani yái tàacásica, quéwa nùalíacáinatéwa Dios imáisaníata nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, íná máini nuwàwacaté numànica nubáyawanáwa. Càmicaalíté tàacáisi imáisanía nuwàwaca numànica nubáyawanáwatá, yá càmitaté máini nuwàwa numànica nubáyawanáwatá.

⁸ Quéwa máini cachànicaté mamáalàacata yaacatéwa nubáyawaná ìwalíse yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalcuise, yái tàacáisi imáisaniericaté nuwàwaca numànica nubáyawanáwa. Yá nubáyawaná yáalimáidacaté núa ìwalíse yái Dios itàacáica, imàacáanápiná nuínáidacawa numáníinápiná nubáyawanáwa macái ìiwitáaná, macái wawàsi Dios

imáisanìèrica wamànica. Càmicaalí wáaliáwa Dios imáisanìaca wamànica áiba wawási báawéeri, néese càmita máini wawàwa wamànica yái wawási báawéerica.

⁹ Bàaluité càmita nùalía Dios imáisanìaca wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, ináté nùyaca matuíbanáita, càmita achúma nuínáidacawa nuwàwawa nubáyawaná iwaliwa. Quéwa idécanáamité nùaliácawa Dios càmita iwàwa wáináidacawa wamàniínápiná wabáyawanáwa, yá máini cachàincaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ichàini nuwàwàanápináté numànica nubáyawanáwa. Yá nùaliácatéwa cabáyawanáca núa, iwàwacutáanápináté nacá nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa.

¹⁰ Dios imàacacaté itàacái cayábéeriwa profeta Moisés iri yáasáidacaténá walí càinàcaalí iwàwacutáaná wamànica wàyacaténá casímáiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái Dios yáapicha. Quéwa nubáyawaná ichìwáidaca núa numàniínápiná nubáyawanáwa, iná yái tàacáisica imàacacaté nùaliácawa cabáyawanéerica núa, iwàwacutáanápináté nacái nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹¹ Yáté nubáyawaná yáalimáidaca núa Dios itàacái cayábéeri iwalíse, yáté nubáyawaná ichìwáidacaté núa. Yá nubáyawaná cabáyawanáca imàincaté núa Dios itàacái iyú, nuétáanápinátéwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa.

¹² Máini cayábéericani, yái tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí, imáisanìacáiná wamànica wabáyawanáwa. Máini cayábéerica nacái yái tàacáisi imáisanìèrica wawàwaca wamànica wabáyawanáwa. Yái tàacáisica yéewáidaca wía wàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cayábéericani yái tàacáisica iyúudàacáiná wía wàyacaténá casímáiri iyú.

¹³ Yái cayábéeri tàacáisica profeta Moisés itànèricaté, canáca yéewaná wayúunáidaca báawéericani iwalíse yái ímáanáca iwàwacutáca wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta wabáyawaná ichùullacawa. ¡Cámírita! Néese máinicáiná cabáyawanáca núa, iná nùaliácáinatéwa Dios itàacái cayábéeri imáisanìaca numànica nubáyawanáwa, ináté máini nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, yá iwàwacutácaté nuétáanápináwa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Iná yéewa nùaliácawa amaléeri iyúni, máini báawacani yái nubáyawanáca, nubáyawanácáiná ichùullaca numànica nubáyawanáwa éwita nùaliácáanáta Dios itàacái cayábéeri imáisanìaca numànica càiri.

¹⁴ Wáaliácawa báisíri iyú cayábéericani yái tàacáisica profeta Moisés itànèricaté yácáiná Espíritu Santo imàacacaté Moisés itànàacani. Quéwa báawéeri meedá nuíwitáise càide iyúwa macái èeri mìnanáí íiwitáise lyáaná: Nubáyawaná ichùullaca núa cachàiníri iyú numàniínápiná nubáyawanáwa, càide iyúwa áiba náiwacali báawéeri íiwitáise ichùullaná cachàiníri iyú yáasu wenàiwicawa íbaidéerica irí mawèníri iyú càiripináta.

¹⁵ Càmita nùalía cáná yéewa nuíwitáise càica lyaca; càmita numàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese, numànicáita meedá báawéeri wawási càimírira nuwàwa numànica, yái máinírira báawaca nuicáca.

¹⁶ Báawaca nuicáca yái numànírica, càita nudéca núsáidaca nùaliácawa cayábéerica Dios itàacái, báisírira nacái.

¹⁷ Iná núa, idènièrica wálisài íiwitáisewa, càmita nuwàwa numànica nubáyawanáwa. Quéwa éwita càmicáanáta nuwàwa numànica nubáyawanáwa, càicáanáta nuíwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca numàniínápiná nubáyawanáwa.

18 Núaliacawa canáca irí cayábéeri, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica. Ewita nuwàwacáaníta numànica cayábéeri, càicáaníta càmíta núalimá càì numànica nuchàini iyúwa.

19 Càmita numàni cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, néese numàni mamáalàacata nubáyawanáwa, yái càmíirica nuwàwa numànica.

20 Iná numànicaalí yái càmíirica nuwàwa numànica, yá càmíta núa yái iwàwéerica imànica ibáyawanáwa, néese nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri, yácata ichùulièrica numànínápiná nubáyawanáwa.

21 Càì ichàbaca núa, macáì èerita nuwàwacatáita numànica cayábéeri, càmíta yéewa numànicani, néese numànicáita yáawami nubáyawanáwa.

22 Máini cáinináca nuicáca Dios itàacáì.

23 Quéwa iyaca nuwàwalicu áiba chàinisi càmíirica imàaca nuínáidacawa machacàniri iyú, ipélièri nacáì nuíwítáise wálisàì ìpunita. Yácata nuíwítáise, yái cachàini, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica, idacuèrica núa iyúwa presoíri.

24 ¡Máini achúmaca nuwàwa! ¿Cawiná iwasaàpiná núa ícha yái nubáyawaná ichàinica iwàwéerica itéca núa yéetácáisi iriculé, nuétácáténáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùuliacawa?

25 Abéericata Dios yáaliméeri ichuìdaca nuícha nubáyawaná ìwalíse yái cayábéerica Wáiwacalì Jesucristo imàníricatè nullopiná, iná nùaca Dios irí cayábéeri. Càita nuyaca cháì èeri iricu: Nuwàwaca numànica càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, quéwa nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca núa mamáalàacata numànínápiná nubáyawanáwa. Quéwa Dios idéca ichuìdaca nuícha nubáyawaná.

8

La vida conforme al Espíritu de Dios

1 Iná yéewa wáaliacawa Dios càmíta yùuwichàidapiná wíawa wabáyawaná ìwalísewa infierno iricu, yái manuíri quicháica, wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

2 Yacáiná Espíritu Santo yàaca wacáuca càmíiri imáalàawa, wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Yá Espíritu Santo ichàini ichuìdaca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná càmíta iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, yái wáiwítáise bàaluisàimica iwàwéerica itéca wía yéetácáisi iriculé, wéetácáténáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

3 Dios imàacacaté itàacáìwa profeta Moisés irí, quéwa wáalimáidacaalítè wamànica càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, yátè càmíta wáalimá wachuìdaca wáichawa wabáyawanáwa máinicáinatè wawàwa wamànica wabáyawanáwa, wía èeri mìnánica. Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica càmíiricatè wáalimá wamànica: Dios ibànùacaté liriwa càiride iyúwa waicácanáwa, wía èeri mìnáná imàniyéica ibáyawanáwa. Dios ibànùaca liriwa yéetáanápináwa iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíse. Càitè Dios yùuwichàidaca liriwa wabáyawaná ìwalíse ichuìdacaténá wáicha wabáyawaná.

4 Dios imànicaté càì yéewanápiná wáalimá wàyaca machacàniri iyú càide iyúwa ichùullaná wía iricúise yái tàacáisi Dios imàaqueericaté profeta Moisés irí. Iwàwacutácáiná càmíta wamàni càide iyúwa wáiwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri iwàwáaná, néese iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná wamànica.

5 Cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa íiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, íináidacawa meedá wawási iwali íslímáidéeripinácani báawéeri iyú. Quéwa cawinácaalí imànírica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, íináidacawa imànicaténá wawási casímáiripináca Dios íicá.

6 Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yá náiwitáise itépiná níawa yéetácáisi iriculé méetàuculé Dios íicha càiripináta nabáyawaná iwaliisewa. Quéwa cawinácaalí imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, nadèniaca nacáucawa càmfiri imáalàawa, nàya nacái matuľbanáiri iyú, cayábacáiná náapicha Dios.

7 Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, nàuwideca namànica Dios, càmicáiná náalimá namànica càide iyúwa Dios itàcái íimáaná, càmita nacái nawáwa namànica càì.

8 Iná cawinácaalí iyéeyéica càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri ichùullaná nía, càmita náalimá namànica yái casímáirica Dios íicá.

9 Píacué quéwa, càmitacué piya càide iyúwa bàaluisàimi íiwitáisesi iyáaná, néese núaliacué piyaca càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Espíritu Santo iyacué piwàwalcu yàacawéeridacaténácué pía. Cawinácaalí wenàiwica canéerica íri Espíritu Santo Cristo ibànuèrica walí, càmfirica Cristo yàasu wenàiwicacani.

10 Cristo iyacaalícué piwàwalcu, yá cáuca Espíritu Santo imànica píiwitáise càiripináta, éwitacué yái piináca pídenièricuéca cháí èri írìcu yéetácáanítawa áibaalíwa, machawàacacáiná wainá macáita iwálise yái wàawirimi Adán ibáyawanáca. Cáuca Espíritu Santo imànicuéca píiwitáise, mabáyawanácáinácué Dios íicáca pía.

11 Wáaniri Dios icáucàidacaté Jesús yéetácáisi íicha. Néeseté Dios ibànùaca Espíritu Santo iyacaténá wawàwalicu. Espíritu Santo iyacaalícué piwàwalicu, yási Dios icáucàidapinácué píawa wálisài iyú yéetácáisi íicha áibaalípiná càide iyúwaté Dios icáucàidáanáte Cristo yéetácáisi íicha. Yá Dios icáucàidapinácué píawa Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu iyéericuéca piwàwalicu.

12 Iná nuénánái, wáaliacáináwa Dios icáucàidapiná wíawa, íná iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo ichùullaná wía. Picácué wamàni iyúwa wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaná wía.

13 Pimànicaalícué piacawa càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaná, yá pèetápinácuéca méetàuculé Dios íicha càiripináta. Quéwa pimàacacaalícué Espíritu Santo iyúudàacuéca pichuidaca píchawa píbayawanáwa, yái píiwitáise bàaluisàimi ichànica, yá piyapinácuéca càiripináta.

14 Macái imàníyéica càide iyúwa Espíritu Santo yàalàaná nía, níacata Dios yéenibe.

15 Yái Espíritu Santo Dios ibànuèrica walí càmita máini ichùulla wía cachàiníri iyú, càmita nacái cáalu imànica wía, càide iyúwa áiba náiwacali ichùullaná yàasu wenàiwicawa cachàiníri iyú. Néese Espíritu Santo imàacaca Dios yéenibeca wía, íná yéewa wamáidaca Dios íri: “¡Pía Wáaniri!” càì wáimaca Dios íri.

16 Yái Espíritu Santoca, yácata icàlidéerica walíni wawàwalicuise, Dios isùmanáireca wía.

17 Dios yéenibecáiná wía, íná Dios yàapiná walí cawèníri càide iyúwaté íimáaná cáimiétacanéeri iyú. Yá weedápiná yái cawènírica Cristo yáapichawa,

wàuwichàacáináwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, wàyacatená cáimiétaquéri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluíri irìcu.

La gloria que ha de venir

¹⁸ Nuicáca iyúwa achúméerína meedá yái wàuwichàanácawa cháí èeri irìcu nuínáidacáináwa ìwali yái wàyáanápínáca cáimiétaquéri iyú Wáiwacali yáapichawa chènuniré icamaláná mèlumèluíri irìcu wacùacatená yáapicha macáita.

¹⁹ Macáita wawàsi Dios idàbéericaté cháí èeri irìcu, capìraléeri cáli íinata nacái, macáita máini natuíyàaca wéenáiwana yàanàaca caquialéta, Dios yáasáidacatáipínáca yéenibeca wía.

²⁰ Dios yùuwichàidacaté macáita wawàsi idàbéericaté, íná càmita máini cayábaca nàyaca siùcade, Dios íináidacáinatéwa yùuwichàidáanápínaté nía. Quéwa Dios iwàwacaté iwasàaca macáita wawàsi yùuwichàacáisi ícha áibaalípiná.

²¹ Macái wawàsi Dios idàbéericaté, áibaalípiná Dios iwasàapíná níawa báawéeri ícha, càmita quírínama nacái nabadácawa, néese nàyapíná cayábéeri iyú wáapicha, wía Dios yéenibeca, wàyapínacáiná mabáyawanáwaca, cáimiétaquéri iyú nacái Dios icamaláná mèlumèluíri irìcu.

²² Wáalíacawa macái wawàsi Dios idàbéericaté cháí èeri irìcu, capìraléeri cáli íinata nacái, macáita yái iyéerica idéca yùuwichàacawa déecuíri iyú Dios idàbacatáiseté yùuwichàidaca nía àta siùca nacáide, èeri m̀nanaí ibáyawaná ìwalíse. Yá macáita nàuwichàacawa, càide iyúwa inanái ùuwichàacaalíwa umusúadacatená iicá èeri.

²³ Càmita abéta yùuwichàacawa yái macáita wawàsi Dios idàbéerica, wíacáaníta nacái wàuwichàacawa, wía Dios yéyeyéicaté irí Espíritu Santo wáalíacatenáwa Dios imàninápiná walí cayábéeri càide iyúwaté ímáaná walí. Wàuwichàacawa wáináidacawa wawáwalícuísewa idècunitàacá watuíyàaca wéenáiwana yàanàaca, Dios yáasáidacatáipínáta yéenibeca wía imichàidacaalípiná wíawa yéetácáisi ícha.

²⁴ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imànicatená walí cayábéeri áibaalípiná wapíchalécáwa. Imáalàidacaalíté imànica walí yái cayábéerítá, yá càmita iwàwacutá watuíyàacatáni.

²⁵ Quéwa càmitàacá yéewa waicáca yái cayábéeri watuíyèerica siùcade, íná iwàwacutá watuíyàaca mamáalàacatani, matuíbanáiri iyú, càmita nacái waméyáawa watuíyàacani.

²⁶ Càita nacái Espíritu Santo iyúudàaca wía, ichàiniadaca wáiwitáise, càmícáiná wáalíawa cayába càinácaalí iwàwacutáaná wasutáca Dios ícha càide iyúwa iwàwacutáaná wáalíacawa. Quéwa Espíritu Santo isutáca walípiná Dios ícha wáanuísíwata. Isutáca walí Dios ícha tàacáisi iyú càmíríca yéewa èeri m̀nanaí yáalimá icàlidaca natàacái iyúwa.

²⁷ Diosca, yái yáalíerica wawàwa, yáalía nacái yéemlaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica, yácáiná Espíritu Santo isutáca walí Dios ícha càide iyúwa Dios iwàwáaná, wía Dios yéenibeca.

Más que victoriosos

²⁸ Wáalíacawa macáita yái wachàbáanácawa, wía Dios yàasunáica, Dios idéca imàacaca ichàbacawa, iyúudàacatená wía, yéewanápiná wàyaca càide iyúwa iwàwáaná, wía cáininéyeyéica iicáca Dios, Dios imáidéeyéica càide iyúwaté íináidáanáwa imáidáanápínaté wía yàasunáipínáwa.

²⁹ Dios yáaliacatéwa wàwali bàaluitésíwa, yáté íináidacawa imàacáanápínáté wadèniaca waicácanáwawa Dios Iiri iicácanáwa nacáiri, wadèniacaténá nacái wáiwitáisewa càide iyúwa Dios Iiri íiwitáise iyáaná yéewanápiná wabèericani, yá iirica, icuèrica wía manùbèeyéica.

³⁰ Wía Dios íináidéeyéicatéwa ìwali quéechatécáwa imàacáanápínáté wàyaca càide iyúwa Iiri iyáaná, wíacata Dios imáidéeyéicaté yàasunáipínáwa. Wía Dios imáidéeyéicaté yàasunáipínáwa, wíacata nacái mabáyawanéeyéicaté Dios iicá. Wía Dios íiquéeyéicaté mabáyawanéeri iyú, wíacata nacái Dios íináidéeyéicatéwa ìwali imàacáanápíná wàyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha chènuniré icànèeyéipíná Dios icamaláná mèlumèlúiri iyú.

³¹ ¡Iná péemíacué cayábani, nuénánái! ¡Dios yàacawéeridacáiná wía, íná canácata yáaliméerica imáalàidaca wía!

³² Dios càmítaté imáisaníaca wáicha Iiriwa, càmítaté nacái icùa Iiriwa yùuwichàcáisi íicha, nèese Dios íbànúcaté Iiriwa yéetáanápínátéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise. Dios imànicáínáté walí yái cayábèeri manuísíwéerica, íná yéewa wáaliacawa báisiiri iyúcani Dios yàanápíná walíni Iiri yáapichawa, macáita yái wamáapuèrica.

³³ ¡Canácata yáaliméeripíná icháawàaca wabáyawanámi iináwaná ìwali Dios írí, wía Dios yeedéeyéicaté yàasunáipínáwa! Yácáiná idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía.

³⁴ ¡Canácata yáaliméeripíná yúucaca wía infierno iriculé wabáyawanámi ìwalíise!, yácáiná Cristo Jesús yéetácátéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, imichàcaté nacáiwa yéetácáisi íicha. Yáté yàacawa chènuniré yáawinacaténáwa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha. Jesucristo ísutáca iyaca Dios íicha walípiná mamáalàacata, itàaníca wawicáu Dios yáapicha.

³⁵ ¡Canácata yáaliméeripíná yeedáca wía Cristo íicha, yái cáininéerica iicáca wía! Ewita wàuwichàacaalíwa, éwita nacái máinícaalí achúmaca wáináidaca wawàwawa, éwita nacái nàuwichàidacaalí wíawa Wáiwacali ìwalíise weebáidacáiná itàacái, éwita máapícaalí wía manuísíwata, éwita catúulécanaalí wía, éwita máinícaalí nawàwa namànica walí báawéeri, éwita nanúacaalí wíawa, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Cristo íicha, yái cáininéerica iicáca wía.

³⁶ Aiba profeta icàlidacaté Dios itàacái bàaluité íiméerica càinácaalí Dios yàasu wenàiwicanái yùuwichàanápínátéwa. Íimacaté:

“Mamáalàacata nawàwa nanúaca wía weebáidacáiná pitàacái. Càide iyúwa wenàiwica itécaalí ípirawa oveja alé yàatalé inuéerica pírái, càita nacái nawàwa nanúaca wía”, íimacaté yái profetaca.

³⁷ Quéwa éwita wàuwichàacáanítawa càiri wawàsi ìwalíise, càicáaníta wamawèniadaca wàacawa nacái báawéeri íiwitáaná, cachàiníwanái mamáalàacata nacái wáiwitáise Wáiwacali Jesucristo ìwaliwa, ichàini iyú nacái, iyúudàacáiná wía, yái Wáiwacalica cáininéericaté iicáca wía, yéetáanápínátéwa wáichawalíná.

³⁸ Núalíacáináwa báisiiri iyúcani canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha yái cáininéerica iicáca wía. Ewita wéetácaalíwa, éwita wàyacaalí quiríta nacái, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha. Angelnáí nacái, demonio íwacanánái nacái càmítá náalímá needáca wía Dios íicha. Canácata báawéeriquéi yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha, yái báawéerica íyéerica siùcade, càita nacái báawéeri íyéeripíná wapíchalécáwa, canácata yáaliméeripíná yeedáca wía Dios íicha.

³⁹ Ewita wàacaaliwa dùlupùta yàasu cáli néré, càita nacái walicùacaaliwa depuwalé cáli iriculé, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios ícha. ¡Yá canáca áiba wawàsi Dios idàbéericaté yáaliméeripiná yeedáca wía Dios ícha, yái wáaliéricawa cáinináca iicáca wía ibànùacáináté Wáiwacali Cristo Jesús yéetáanápínátéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse!

9

Dios ha escogido a Israel

¹ Núa, yeebáidéerica Cristo itàacái, númacué pirí báisíri iyú, càmitacué nacái nuchiwáida pía. Espíritu Santo imàacacáiná matuñbanáica nuwàwa, íná yéewa núaliacawa nucàlidacani báisíri iyú.

² Máini catúulécanáca numànica nuwàwawa nuénánái israelitanái ìwaliwa, achúma nacái nuwàwa mamáalàacata nàwali.

³ Máini cáinináca nuicáca nuénánáisiwawa, nùawiría yéénánái, ínaté batéwa nuwàwacaté càmita Cristo yàasu wenáiwica núa Dios yùuwichàidáanápínaté núa càiripináta núalimácalí nuétácawa nuénánái israelita íchawalínáwa, nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa càmita yéewa nuétácawa náichawalíná nabáyawaná ìwalíse, éwita cáininácaaníta nuicáca nía manuúsiwata.

⁴ Israel itaquénáinámica nía. Dios yeedácaté nía yàasunáipináwa iicácaténá nía iyúwa yéenibewa. Bàaluité Dios iyacaté nàacuésemi icamaláná mèlumèluiri irícuwa. Imànicaté nacái náapicha wawàsi icùanápínaté nía. Imàacacaté nacái itàacáiwa profeta Moisés irí, yéewacaténá israelitanái yáaliacawa càinácaalíté Dios iwàwáaná náyaca. Dios yéewáidacaté nía nacái namànicaténá culto nàacaténá Dios icàaluíná. Icàlidacaté nacái nalí cáimiétacanéeri iyúni imànínápínaté nalí cayábéeri manuúsiwata.

⁵ Níai israelitaca, níacata wàawirináimi itaquénáinámica. Néeseté Wáiwacali, yácata israelitanái yàasu Mesias, yái nacuèrinápínáca Dios ibànùericaté nalí. Wáiwacali yàanàacaté aléi èeri iriculé, yáté imusúaca iicá èeri iyúwa israelitasàiri. Yái Wáiwacali, yácata Wacuèriná Diosca cachàiníríca náicha canánama, icuèrica nacái macáita, íná wàacué Wáiwacali iríwa cayábéeri càiripináta. Báisíta, amén.

⁶ Quéwa éwita càmicáaníta macáita Israel itaquénáináimi neebáida Dios itàacái, càicáaníta Dios càmita yúuca íchawa itàacáiwa icàlidéericaté nalí cáimiétacanéeri iyú, ímérica imànínápíná nalí cayábéeri. Quéwa càmita Dios iicá macáita Israel itaquénáináimi iyúwa yàasunáiwawa, báisí israelitanáisiwawa, níacáiná abénaméeyéi néená càmita neebáida Jesucristo itàacái.

⁷ Dios càmita iicá iyúwa yàasunáiwawa macáita Abraham itaquénáináimi, yácáiná Dios càí ímacaté Abraham irí: “Nuicápiná iyúwa nùasunáiwawa píiri Isaac itaquénáináimi”, càí ímacaté yái Diosca, éwita Abraham idèniacáanítaté yéenibewa áibanái.

⁸ Íná yéewa wáaliacawa Dios càmita iicá iyúwa yéenibewa macáita Abraham itaquénáináimi, néese níawamita cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacái Dios icàlidéericaté Abraham irí cáimiétacanéeri iyú, ímérica Dios imànínápínaté cayábéeri Abraham itaquénáináimi irí.

⁹ Dios icàlidacáináté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imàcáanápínaté quéenibeca Abraham. Yáté càí Dios ímaca: “Aiba camuúpiná numàacapíná quéenibeca pirí úara piacawéetúaca Saraca, yá udènipináca uúriwa”, ímacaté yái Diosca.

10 Iyaca áiba wawàsi nacái: Wàawirimi Abraham ìri ìpidenéericaté Isaac idèniacaté yéenibewa yàacawéetúa Rebeca yáapichawa. Pucháiba asianáica níara Isaac yéenibeca. Ibèri ìpidenáté Esáu, iméeréeri nacái ìpidenáté Jacob.

11-13 Quéwa ipíchawáiseté namusúá naicá èri, ipíchawáiseté nacái namànica cayábèeri, báawéeri nacái, yáté Dios ìmaca Rebeca irí: “Ibèri ìbaidapíná iméeréeri iríwa”, càité ìmaca yái Diosca. Càité nacái profeta itànàacaté tàacáisi nàwali Dios inùmalcuíse. Dios ìmacaté: “Cáininacaté nuicáca Jacob, quéwa càmítatè nuedá Esáu nùasu wenàiwicapínáwa”, càité ìmaca yái Diosca. Càita wáaliacawa Dios yeedáca nía yàasu wenàiwicanáipínáwa càide iyúwaté ìnàidáanáwa. Yási imáidaca wenàiwica yàasunáipínáwa quéwa càmíta ìwalíise yái namàníríca.

14 Iná cawàwanáta áibanái ìmaca báawacasa Dios ìwítáise càmícáiná imáida wenàiwica yàasunáipínáwa ìwalíise yái namàníríca. ¡Càmíríta!

15 Dios ìmacáináte profeta Moisés irí: “Nuicápiná napualé cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca ipualé. Càita nacái catúulécanápiná nuicáca cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca itúulécaná”, càité Dios ìmaca.

16 Iná yéewa wáaliacawa Dios càmíta iicá wenàiwica ipualé ìwalíise yái nawàwéerica, ìwalíise nacái yái namàníríca macái nachàini iyúwa. Néese iicáca napualé ìnàidacáináte imànínápiná nalí cayábèeri.

17 Càité nacái bàaluité Dios ìmacaté faraón irí, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli. Dios ìmacaté: “Nudéca numàacaca picùaca piasu cáliwa nùasáidacaténá nuchàiniwa macái èri mìnánái irí numànicaalípiná pírí wawàsi caiyéiminéeri. Iná yéewa macái èri mìnánái yéemlápíná nuináwaná ìwali”, ìmacaté yái Diosca.

18 Càita wáaliacawa catúulécanáca Dios iicáca cawinácaalí Dios iwàwéeyéica iicáca itúulécaná. Dàalaca nacái imàacaca áibanái ìwítáise dàalacaténá nàinàidacawa nawàwalicúsewa.

19 Cawàwanáta píimaca píináidacawa píriwa: “Dios imànicáiná càì, iná canáca yéewaná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica Dios imàacacáiná namànica nabáyawanáwa”, càì píináidacawa cawàwanáta.

20 Picá càì píimaca. Wenàiwicacáiná píá meedá, canáca yéewaná pisutáca péemlawa Dios cáná yéewa imàni wawàsi. Péemla comparación: Canácatáita càì catùá ìmaca irí yái imàníríca úa: “¿Cáná càì pímanica núa?”, càmíta yéewa úma úái catùaca.

21 Yái imàníríca catùá yáalimá imànica ibái iyúwata iwàwáaná imànicani. Iná imànica ibái yéená úasiwaná, yéenáta nacái imàni áiba iwàsape iyú.

22 Càita nacái báisírí iyú Dios yéewa imànica càide iyúwa iwàwáaná. Dios yéewa yùuwichàidaca manuísíwata ichàini manuírí iyúwa macáita wenàiwica Dios ìnàidéeyéicatéwa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí imàníiyéica ìbáyawanáwa. Dios idéca ìdeníaca yái namànínáca nabáyawanáwa déecuírí iyú.

23 Càita nacái Dios imànica yeedácaténá wía yàasunáipínáwa. Dios ìnàidacatéwa catúulécanáanápináté iicáca wía, imànínápináté nacái walí cayábèeri manuísíwata. Ìnàidacaté nacáiwa imàcáanápiná wàyaca cáimíétacanéeri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluírí irícu. Càì imànica walí yàasáidacaténá ìwítáise cachàiníríwa macái wenàiwica irí.

24 Iná Dios idéca imáidaca wía yàasunáipínáwa, abénaméeyéi wéenanái wía judíoca, abénaméeyéi nacái càmíyéi judío.

25 Càité nacái profeta Oseas itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalcuíse. Dios ìmacaté:

“Aibanái càmiyéité nucùà bàaluité, nucùapíná níawa áibaalípiná. Níà nacái càmiyéica áibanái iwàwa bàaluité, cáininápináca nuicáca níawa.

²⁶ Alé núumacatalécaté nali: ‘Càmiyéicué píà nùasu wenàiwica’, alé núumapínáca nàwaliwa nuénibeca níà, núà cáuri Diosca”,
ímacaté yái Diosca.

²⁷ Bàaluité profeta Isaías ímacaté israelitanái ìwali: “Ewita manùbéyéicáaníta níái Israel itaquénáinámica càide iyúwa càina imuluí, càicáaníta càmiyéipíná manùba níà Dios iwasèyéipíná yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

²⁸ Yácáiná Wacuèriná Dios imànipíná mesúnamáita macáita càide iyúwaté ímáaná imàninápináté cháí èeri írìcu”, càité ímaca yái Isaíasca.

²⁹ Càité nacái profeta Isaías ímaca bàaluité:

“Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, càmicaalíté ichàiniada wéenibe yéetácáisi íchatá, wía israelitaca, yáté càica wlatáde iyúwa pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra nacái, Dios imáalàidéyéicaté nabáyawaná ìwalísewa”,

càité ímaca yái profetaca Isaías.

Los judíos y el evangelio

³⁰ Péemiacué cayábani. Abénaméeyéi càmiyéi judío, càmiyéicaté nacái icutá Dios cayábáanápiná íicáca níà, mabáyawanáca Dios íicáca níà, cawinácaalí yeebáidéyéica Jesucristo.

³¹ Quéwa, israelitanái càmitaté càì namànica. Nadèniacaté tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise icàlidéerica càinácaalíté israelitanái iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú Dios íicápiná. Néese máiníté náalimáidaca namànica macáita cayábèeri iyú càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, náimacáinaté mabáyawanáca Dios íicáca níà ìwalíse yái cayábéerica namàníricaté. Quéwa càmitaté mabáyawaná Dios íicáca níà.

³² Nucàlidacué piríni siúcade cáná yéewa càmita mabáyawaná Dios íicáca níà: Nawàwacáiná cayábaca Dios íicáca níà ìwalíse yái namànináca cayábèeri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùllianaté nàawirináimi. Càmita nawàwa cayábaca Dios íicáca níà ìwalísecáita yái neebáidáanáca Dios. Iná yéewa nacaláacawa Dios íicha Jesucristo ìwalíse, báawacáiná naicáca Cristo yéetáanáwa cruz ìwali. Càita Jesucristo ìyaca nalí siúcade iyúwa manuiri íba wenàiwica yúuwèeriwa iwéré cáiwíri iyú.

³³ Càité nacái áiba profeta itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalicuise Jesucristo ìwali. Yái Jesucristoca càicanide iyúwa manuiri íba. Dios ímacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábèeri íba manuiri idàbacaténá imànica capli dàalanama, càita nacái nubànùapíná abèeri wenàiwica israelitanái írìwa nacuèrinápiná máiníri cayábaca, níara iyéyéica Jerusalén iyacálená írìcu, áibaalí íipidenácatalé Sión. Quéwa abénaméeyéi nénéa càmitapíná neebáida itàacái, calúa nacái naicápinácani. Quéwa abénaméeyéi nénéa neebáidapíná itàacái, ínà càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalísewa, yácáiná Dios imànipíná nalíwa macáita càide iyúwaté ímáaná nalí”,

ímacaté yái Diosca.

10

¹ Píacué nuénánáica, máiní nuwàwaca Jesucristo iwasàaca israelitanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Iná nusutáca Dios íicha nalípiná mamáalàacata neebáidáanápiná.

² Nùalimá núcàlidaca nàwali yáí cayábéerica: Níái israelitaca máiní nawàwaca nàaca abéerita Dios icàaluíniná, quèwa càmita nàalíawa cayába càinácaalí Dios iwàwáaná.

³ Càmita nawàwa neebáidaca Cristo yéetácátéwa yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca nía. Nawàwaca meedá namànica nachàini iyúwani, cayábanápinása Dios iicáca nía lwalíse yáí cayábéerica namánírira. Càmita nawàwa neebáidaca Cristo càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁴ Abéericata Cristo yáí yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté. Iná yéewa macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái, mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁵ Bàaluité profeta Moisés itànàacaté càinácaalí wenàiwica nàalimáaná nàyaca machacàníriri iyú namànicaalí macáita càide iyúwa Dios itàacái ímáaná Moisés itànèericaté. Moisés ímacaté: “Cawinácaalí wenàiwica imànírira macáita càide iyúwa Dios ichùullaná, yácata iyéeripiná casímáiri iyú”, càité ímaca.

⁶ Quèwa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo. Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ímaca: “Picá càí pínáidacawa: ‘Canácata yáaliméeripiná íríracawa chènuniré’”, càité ímaca Moisés. Yáí tàacáisi ímáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo chènuníse iyúudàacaténá wía.

⁷ Moisés ímacaté nacái: “Picá nacái pínáidacawa: ‘Canácata yáaliméeripiná íricùacawa yéetéyémíwa yèewiré’”, càité ímaca Moisés. Yáí tàacáisi ímáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo yéetácáisi ícha iyúudàacaténá wía. Càmita iwàwacutá wamànica càiri càulenáca wawási yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁸ Péemla Dios itàacái íméerica: “Yáí tàacáisi iyaca mawiénita píri pinùmalicu, piwàwalicu nacái”, càí ímaca Dios itàacái. Yácata tàacáisi wacàlidéerica íméerica iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁹ Picàlidacaalí áibanái írí Jesús iináwaná ìwali Wacuèriná Dioscani, peebáidacaalí nacái piwàwalicúsewa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi ícha, yásí Jesucristo iwasàaca píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Weebáidacaalí wawàwalicúsewa, yásí mabáyawanáca Dios iicáca wía. Càita nacái wacàlidacaalí áibanái írí waináwanáwa weebáidaca Jesucristo itàacái Wacuèriná Dioscani, yásí iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹¹ Aiba profeta itànàacaté Dios itàacái icàlidéerica tàacáisi Wáiwacali Cristo ìwali: “Cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalísewa, yácáiná Dios imànìpiná nalí macáita càide iyúwaté ímáaná nalí”, càí ímaca Dios itàacái.

¹² Cáinínáca Dios iicáca wía abédanamata, judíocaalí wía, càmicaalí judío wía nacái wadèniacáiná abéerita Wáiwacaliwa, macáita wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Cristo itàacáiwa. Wáiwacali imàni nacái cayábéeri manuísíwata nalí macáita yèeyéica icàaluíniná.

¹³ Càicáináte áiba profeta itànàaca Dios itàacái Wáiwacali Cristo ìwali: “Macáita cawinácaalí isutéeyéica Wáiwacali ícha iicáanápiná napualé, yá Wáiwacali iwasàapínáca níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha”, ímacaté yáí profetaca.

¹⁴ Iná yéewa wáalíacawa iwàwacutáaná wàaca wacàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali áibanái wenàiwica írí, càmicáiná nàalimá nasutáca ícha iicáanápiná napualé, yáí càmirícáwaca neebáida itàacái. Càmita nacái nàalimá neebáidaca

ìwali yáì càmíricáwaca néemìà iináwaná ìwali. Càmìta nacáì nàalimá néemìàcà iináwaná ìwali canácaalí áibanáì icàlìdèeyéipiná nàlì itàacáì.

¹⁵ Càmìta nacáì wenàiwicanáì yàa icàlìdaca nàlì itàacáì càmìcaalí áibanáì ibànàa nía. Càitè profeta itànàaca Dios itàacáì bàaluitè: “ìMáinì casìimáica waicáca nàanàanàca wàatalé, níáì itéeyéica walí cayábéeri tàacáisi!” càitè ìmaca.

¹⁶ Quéwa càmìta neebáida Jesucristo itàacáì iwasàcaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càitè profeta Isaías itànàacaté Dios itàacáì bàaluitè. Ìmacaté: “Wáiwacali, canácata yeebáidéerica walí wàasu tàacáisi, yáì wacàlìdèerica nàlì pinùmalìcuise”, càitè ìmaca yáì Isaíasca.

¹⁷ Iná yéewa wàalìacawa iwàwacutá wenàiwicanáì yéemìaca áiba icàlìdaca nàlì Cristo itàacáì yéewacaténá neebáidaca Cristo.

¹⁸ Quéwa nusutáca nuémìawa: ¿Cawàwanáta càmìtaté néemìà Dios itàacáì, yáì tàacáisi icàlìdèerica Dios iináwaná ìwali? ¡Báisi, nadéerica néemìaquéera! Yácáiná Dios itàacáì áiba profeta itànèericaté ìmaca:

“Macáì èeri mìnánáì àta alénácaalí nàyaca cháì èeri írìcu nàalìacawa iyaca abéeri Dios, naicácáiná macáita wawàsi Dios idàbèericaté cháì èeri írìcu, capìraléeri cáli ìnata nacáì”,

càitè ìmaca yáì profetaca.

¹⁹ Yá nuèpua nusutáca nuémìawa àniwa: ¿Càmìtasica israelitanáì yáalìatéwa Dios yeedáanápínáté càmìyèi israelita yàasunáipínáwa? Báisi, nadéerica néemìaquéera, yácáiná profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuise. Dios ìmacaté:

“Píacué israelitaca, piicápinácué numànica cayábéeri càmìyèi israelita írì, yáì máinícué báawaca píináidacawa, calúacuéca nacáì piicáca nía, níáì piyúunáidèeyéicuéca càmìyèica yáalimá yáalìacawa Dios ìwali”,

ìmacaté yáì Moisésca.

²⁰ Néese càmìtaté cáalu profeta Isaías, yá itànàacaté càiri tàacáisica àniwa Dios inùmalìcuise. Dios ìmacaté:

“Nudéca numàacaca nàalìacawa nùwali, níara càmìyèica israelitaca, càmìyèicaté iwàwa yáalìacawa nùwali. Nudéca nacáì nùasáidaca nuíwitàise cachàiníriwa nàlì, níara càmìyèicaté isutá yéemìawa nuínáwaná ìwali”,

càitè ìmaca yáì Diosca, càmìyèi israelita ìwali.

²¹ Isaías itànàacaté Dios itàacáì nacáì israelitanáì ìwali. Dios ìmacaté: “Mamáalàacata núalimáidacaté nuwènúadaca náiwitàise báawéeri ícha, níáì israelitaca càmìyèica yeebáida nutàacáì, càmìyèi nacáì iwàwa nucúaca nía”, ìmacaté yáì Diosca.

11

El Israel escogido

¹ Iná cawàwanáta áibanáì iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íchawa yàasu wenàiwicawa cáininéeyéica Dios iicáca, níáì israelitaca. ¡Càmìrìta!, núacáiná nacáì israelitaca núa, Abraham itaquérinámi, Benjamín yàawiría yéenáca núa.

² Bàaluitésíwa Dios yeedáca israelitanáì yàasu wenàiwicanáìpináwa, yá siúcade càmìta yúuca íchawa nía. Píalíacuéwa càinácaalí Dios itàacáì icàlìdáná profeta Elías ìwalitè. Elías isutacaté Dios ícha, yátè Elías icháawàaca israelitanáì iináwaná ìwali Dios írì. Elías ìmacaté Dios írì:

³ “Nuíwacali, israelitanáì nadéca nanúaca píasu profetanáì, nadéca namáalàidaca píasu altar canánama, nàawirináimi nàacatalécaté picáaluíná.

Abéericata núa iyaca quiríta. Nawàwata nacái quéwa nanúaca núa”, ímacaté yái Elíasca.

⁴ Quéwa Dios ímacaté Elías irí: “Nudéca nuçúaca nía báawéeri ícha, nùasu wenàiwicawa israelitanái siete mil namanùbaca aslanái càmiyéica yàa cuwàisàiri Baal yéenáiwana icàaluíná”, ímacaté yái Diosca.

⁵ Càita nacái siùcade nàyaca mamàalàacata màisibáwanáita israelitanái Dios yeedéyéica yàasunáipináwa ínáidacáinatéwa imànnínápiná nali cayábéeri mawèníri iyú.

⁶ Dios càmita yeedá nía yàasunáipináwa ìwallíse yái cayábéerica namànírica irípiná nachàini iyúwa. Néese Dios yeedáca nía yàasu wenàiwicapináwa iwàwacáiná imànica nali cayábéeri mawèníri iyú. Dios imànicaté nali cayábéeri mawèníri iyú yeedácaalíté nía yàasunáipináwa, éwita càmicáanítaté namàni cayábéeri.

⁷ Iná càica nàyaca: Madécaná israelitanái nawàwacaté Dios iicáca nía mabáyawanéeri iyú, quéwa Dios càmitaté càì imàni. Néese abénaméeyéi israelitanái Dios ínáidéyéicatéwa yeedáanápináté nía yàasunáipináwa, mabáyawanáca Dios iicáca nía. Quéwa áibanáica, dàalacaté Dios imàacaca náiwitáise dàalacaténá nánáidacawa, càulenacáténaté neebáidacani, níái càmiyéica iwàwa yeebáidaca Dios itàacái.

⁸ Càité nacái profetanái itànàaca Dios itàacái israelitanái ìwali. Náimacaté: “Dios imàacacaté dàalaca náiwitáise, dàalacaténá nánáidacawa, càmiyéipiná yáalia yéemlaca càinácaalí báisíiri tàacáisi ímáaná. Càita nacái nía siùcade. Péemiacué comparación: Càica níade iyúwa wenàiwica idèniyéica ituíwa càmiíri náalimá naicáidaca iyú, idèniyéica nacái yúuwiwa càmiíri náalimá néemlaca iyú”, càité náimaca níái profetaca.

⁹ Rey David itànàacaté nacái Dios itàacái israelitanái ìwali. Íimacaté: “Nàasu cayábéeri yàacàsi, cawèníri wawàsi nacái ichìwàidapiná nía, nayúunáidacaténá cayábaca náapicha Dios. Néese, ráunamáita Dios yúuwichàidapiná nía nabáyawaná ìwallísewa.

¹⁰ Càipináca níade iyúwa matuíyéi, càmicáiná náalíawa Dios yúuwichàidáanápiná níawa. Dios imàacapiná báawéeri yúuwàcawa nàwali, yá nàuwichàapinácawa mamàalàacata”, càité ímaca yái Dios itàacáica.

La salvación de los no judíos

¹¹ Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íchawa judíonái càiripináta nabáyawaná ìwallíse, yái càmiínaca neebáida Jesús itàacái. ¡Càmiírita! Dios càmitaté imàaca naméeràcawa yúucacaténá íchawa nía meedá càiripináta. Néese Dios iwàwacaté càmiyéi judío yeebáidaca Jesús itàacái yéewanápiná judíonái iicáca càinácaalí càmiyéi judío nàyáaná casimáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá judíonái iwènúadaca íiwitáisewa neebáidacaténá nacái Jesucristo itàacái.

¹² Càmitaté judíonái yeebáida Cristo itàacái, Iná Dios idéca imàacaca càmiyéi judío yeebáidaca. Càita càmiyéi judío nadéca nàanàaca cayábéeri wawàsi càmicáiná judíonái yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wàaliacawa Dios imànnínápiná máini cayábéeri cachàiniwanái macái èeri mìnánái irí judíonái iwènúadapinácaalí íiwitáisewa Dios irípiná àniwa yéewacaténá manùbéyéi neebáidaca Cristo itàacái.

¹³ Quéwa siùcade nuwàwacué nucàlidaca pírí wawàsi, píacué càmiyéica judío. Dios idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá itàacái càmiyéi judío irí, Iná máini

cawènica nuicáca yáí nuíbaidacalécawa, nuwàwaca nacái nuíbaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú.

¹⁴ Nuwàwaca nuénánáí judíonáí iicáca càinácaalicué piyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá nawàwaca neebáidaca Cristo itàacái càide iyúwacué peebáidáaná. Càita cawàwanáta núalimá nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná iwásacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁵ Dios idéca iwènúacawa judíonáí ícha càmícáinaté nawàwa neebáidaca Cristo itàacái, iná siùcade yáalimá cayábaca Dios macái èeri m̀nanáí yáapicha. Iná yéewa wáaliacawa Dios imàniinápiná máini cayábéeri cachàiniwanáí mamáalàacata macái èeri m̀nanáí irí judíonáí nawènúadacaalípiná náiwitáisewa Dios irípiná àniwa. ¡Yásí máinípiná cayábaca walíni càide iyú wenàiwica icáucàacaalíwa yéetácáisi ícha!

¹⁶ Péemiacué comparaciòn: Judíonáí imànicaalí idàbáanéeri pan ofrenda piná namàacacaténáni Dios irí sacerdotenáí iyáapiná, yásí Dios yàasucani, yáí idàbáanéeri panca namànfirica íbesi ícha panpiná. Dios yàasucáináni, yáí idàbáanéerica panca, iná Dios yàasuca yáí íbesica macáirita. Càita nacái wamàacacaalí àicu ipichu ofrenda iyú Dios irí, yásí Dios yàasuca nacái àicu yàanaca canánama. Yáí comparaciònca ímáanáca càicanide iyúwa judíonáí yàawirináimi. Dios yàasu wenàiwicacaté nía idàbáanéeyéicaté, iná yéewa wáaliacawa áibaalípiná Dios yàasu wenàiwicapináca nacái nataquénáinámi, níái judíoca.

¹⁷ Péemiacué áiba comparaciòn: Dios iicáca yàasu wenàiwicawa càide iyúwa olivo yéetaná. Quéechatécáwa yàasu wenàiwicaca níái judíoca. Néeseté abénaméeyéi néená nawènúadaca náiwitáisewa Dios ícha. Inaté càmita quirínama Dios yàasu wenàiwica nía, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha. Néese Dios imáidacaté pía, pía càmírira judío yàasu wenàiwicacaténá pía judíonáí yáamirìcubàa, càide iyúwa wachanàidacaalí áiba íiwitáaná olivo yàanata ànalimáiseerica idàbáanéeri yàanamica yáamirìculé càyacanacaténáni olivo yéetaná íwali. Yáí yàanaca ànalimáiseeri wachanàidéerica olivo yéetaná íwali ímáanáca càicanide iyúwa pía, pía càmírira judío yeebáidéerica Cristo itàacái, yéewacaténá Dios yàasu wenàiwicaca pía, càide iyúwaté judíonáí iyáaná quéechatécáwa.

¹⁸ Picá cáimacái piicáca píawawa náicha níái Dios yàasu wenàiwica idàbáanéeyéimica, níái judíoca. Piyúnáidacaalí cayábaca pía judíonáí ícha, néese piwàwali càmita yéewa cachàinica pía Dios yàasu wenàiwica idàbáanéeyéi ícha, níara judíonáí yàawirináimi yeebáidéeyéicaté Dios itàacái bàaluité, càide iyúwa àicu yàana càmíná yéewa càyacanacani ichàini iyúwa méetàuculé àicu ipichu ícha.

¹⁹ Cawàwanáta càì píimaca: “Quéwa Dios iwichùacaté idàbáanéeri yàanami ichanàidacaténá núa olivo yéetaná íwali. Càita Dios imàacaca yàasu wenàiwicaca núa, iná cayábéerica núa judíonáí ícha”, càì piwàwa píimaca cawàwanáta.

²⁰ Cayába, nuénásàiri, picá càì píináidacawa. Piwàwali Dios yúucacaté íchawa nía càmíyéicaté yeebáida itàacái, idéca nacái imàacaca yàasu wenàiwicaca pía peebáidacáiná Jesucristo, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha wachanàidacaténá áiba íiwitáaná olivo yàana àicu íwali. Càité Dios imànica píri cayábéeri, iná picá cachàini piicáca píawawa judíonáí ícha, néese píaca Dios icàaluíniná, picá píichawa cayába nacái, ipíchaná píimànica píbáyawanáwa.

21 Càmicáináté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níai idàbàanéeyéimica yàanaca, níai judíoca càmiyéica yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wáaliacawa càmita imàacapiná iwàwawa pibáyawaná ícha pimànicaalí pibáyawanáwa mamáalàacata càide iyúwaté judíonái imàniná.

22 Iná pínáidawa cayába Dios íwali máiníri cayábaca íiwitáise, quéwa máiníri cachànica íiwitáise nacái. Dios imànicaté cachàini nalí icaléeyéicatéwa Dios ícha nabáyawaná íwalisewa, néese imànicaté píri cayábéeri. Quéwa iwàwacutá peebáidaca itàacái mamáalàacata, piwènúadacaténá píiwitáisewa pibáyawaná íchawa. Càmicaalí càì pimàni, yásí yúuca íchawa pía càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha.

23 Quéwa judíonái nawènúadacaalí náiwitáisewa neebáidacaténá Cristo itàacái, yásí Dios yàasu wenàiwicaca nía àniwa, càide iyúwa wachanàidacaalí olivo yàanami àniwa olivo yéetaná íwali wàlisái iyú, cachàiníricáiná Dios imànicaténá càì.

24 Péemià comparación: Wáalimá wamànica càulenéeri wawàsi wachanàidàaná ànalimáiséeri àicu yàana cayábéeri olivo yéetaná íwali idàwinàcaténáwa, iná yéewa wáaliacawa càmírira máiní càulenáca wachanàidaca olivo yàanamisíwa olivo yéetaná íwali, yái yàanamica wawichùericaté olivo yéetaná ícha. Càita nacái Dios imànica: Dios imàacaté yàasu wenàiwicaca pía, éwita càmicáaníta judío pía, iná yéewa wáaliacawa imàacáanápíná yàasu wenàiwicapíná nía àniwa níai judíoca, neebáidacaalí Cristo itàacái, idàbàanéeyéicáináté Dios yàasu wenàiwicaca nía bàaluité.

La salvación final de los de Israel

25 Píacué nuénánáica, nuwàwacué píaliacawa wawàsi ibàacanéeri íwali ipíchanacué máini cáimacáica piicáca píawawa israelitanái ícha. Dios idéca imàacaca dàalaca náiwitáise achúma èerita, níai israelitaca. Càipíná israelitanái iyaca àta macáita càmiyéi judío néená neebáidacataléta Jesucristo itàacái, macáita càmiyéi judío Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

26 Idécanáami càì ichàbacawa, yásí Dios iwasàapíná Israel itaquénáinámi canánama Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Càica wáaliacawa bàaluitécáiná profetanái itànàcaté tàacáisi Dios inùmallcuíse. Càité Dios ímaca:

“Yái iwasèeripínáca israelitanái yàanàapíná Sión iyacàlená néesewa. Yá iwènúadapíná náiwitáise nabáyawaná íchawa, níai Jacob itaquénáinámica.

27 Càipíná numànica nalíwa machacàníri iyúni càide iyúwaté numànináté wawàsi nàawirináimi yáapicha, numàacáanápínaté nuwàwawa nabáyawaná ícha”,

íimacaté yái Diosca.

28 Siúcade manùbéeyéi judío yéená càmitàacáwa neebáida yái tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, iná Dios iicáca judíonái iyúwa yúuwidenáwa. Nàuwidecaté namànica Dios, néeseté píacué càmiyéica judío pidàbacatécué péemiaca Dios itàacái peebáidacaténácué nàamiricubàa. Quéwa cáinináca Dios iicáca judíonái mamáalàacata imànicáináté wawàsi nàawirináimi yáapicha yeedáanápínaté nía yàasunáipínáwa.

29 Cáinináca Dios iicáca judíonái mamáalàacata càmicáiná Dios yèepùadapíná náichawa yái cayábéeri wawàsica imànírìcaté nàawirináimi yáapicha, càmita

nacái Dios yúucapiná íchawa núa, níái wenàiwica Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa.

³⁰ Bàaluité càmítacué pimàni càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Quéwa siúcade càmícáiná judíonái imàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná catúulécanáca Dios iicácuéca pía, píacué càmíiyéica judío.

³¹ Càide iyúwacué càmínáté pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, càita nacái siúcade judíonái càmita namàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa Dios iicáanácué pipualé càmícáinaté judíonái yeebáida, càita nacái Dios iicápiná judíonái ipualé àniwa.

³² Dios iicápiná judíonái ipualé Dioscáiná idéca cabáyawanáca iicáca macái wenàiwica íiwitáaná, yéewanápiná Dios iicáca macái wenàiwicanái ipualé abédanamata.

³³ ¡Máini manuísíwata Dios iicáca wenàiwicanái ipualé, imànicaténá nalí cayábéeri manuísíwata! ¡Máiniiri cáaliacáicani áibanái ícha canánama yái Diosca! ¡Máini nacái yáaliacawa macái wawási iwali! Canácata yáaliméerica yáaliacawa macáita wawási Dios íináidéericawa iwali; càita nacái canácata yáaliéricawa cayába Dios íiwitáise iwali macáisiwata.

³⁴ Càité áiba profeta itànàca Dios itàacái íiméerica: “Canácata yáaliméerica yáaliacawa cayába cànácaalí Wacuèriná Dios íináidáanáwa. Canácata nacái yáaliméerica yàalàca Dios.

³⁵ Macáita yái Dios idènièrica, càmítaté áibanái yàaca írini, íná Dios càmita imawèña áibanái ícha wawási, càmita nacái iwàwacutá ipáyaidaca íchawa imawèñacálewa”, íimacaté yái profetaca.

³⁶ Canácata cachàinírica Dios ícha, Dios idàbacáinaté macáita wawási, yá nacái Dios icúaca macáitani, yá nacái macáita yái íyéerica, iyaca Dios írípiná. ¡Íná wàcué Dios írí cayábéeri càiripináta! Báisíta, amén.

12

La vida consagrada a Dios

¹ Píacué nuénánáica, Dios idéca iicáca wapualé manuísíwata imànicaténá walí cayábéeri, íná nùalàcué pía manuísíwata pimàcáanápinácué píawawa Dios írí iyúwa cáuri ofrenda, mabáyawanéeri nacái, casímáiri nacái Dios iicáca. Yácata báisíiri culto Dios iwàwéericuéca pimànica írí, píacaténácué Dios icàaluíniná cáiwitáiséeri iyú.

² Picácué quirínama píyaca càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná siúcade, níái càmíiyéica yáaliáwa Dios iwali. Néese piwènúadacué yái pínáidáanáca yéewacaténácué píyaca píiwitáise wálisái yáapichawa, yéewanápinácué nacái píaliacawa Dios íiwitáise iwali, cànácaalí Dios iwàwáanácué pimànica cayábéeri, mabáyawanéeri iyú, casímáirica Dios iicáca.

³ Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú imàcáanápiná nuíbaidaca írípiná. Ichùullaca núa nùalàanápinácué pía. Íná núumacué píri: Picácué máini cachàini píicáca píawawa càmicaalícué máini cachàini pía. Néese, iwàwacutácué pínáidacawa píwaliwa cáiwitáiséeri iyú. Picácué píalimáida pimànica áiba píubaidacaléwa Dios írípiná càmicaalí Dios imàca píri càiri chànisi píubaidacaténá cà. Néese pimànicué píubaidacaléwa Dios írípiná, yái íibaidacalési Dios imàaquéericuéca píri càiri chànisi pimànicaténáni, yái chànisi Dios imàaquéericatécué píri idàbacaalítécué peebáidaca itàacái.

⁴ Péemiácué comparación: Abéericata yái waináca, quéwa wadèniaca wàwalíiséeriwa madécaná. Iya nacái wáiwita, wacáapi nacái, wàbàli

naçái, wàuwí naçái, watuí naçái. Macái wàwalíséeri imanùbaca nadèniaca nàibaidacaléwa méetàucunamata nàichawáaca.

⁵ Càita naçái wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Ewita manùbéeyéicáaníta wía, cáicáanita wáyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica Cristo ichàini iyú. Yá waicáyacawa càide iyúwa abémisana, càide iyúwa wainá idènianá iwalíséeriwa madécaná quéwa abéericata yái waináca.

⁶ Dios imàacacaté walí chàinisi wáalimáwanama méetàucunamata wáichawáaca càide iyúwa iwàwáná imàacaca walíni. Iná iwàwacutá wamànica cayábéeri walíwáaca wayúudàayacacatenáwa, wáibaidáanápíná Dios irí càide iyúwa Dios imàacáanaté walí chàinisi. Wadèniacaalí chàinisi Dios néeseeri wacálidacatená tàacáisi inùmálicuise, yási iwàwacutá wacálidaca tàacáisi inùmálicuise càide iyúwa Dios imàacáaná wáalíacani.

⁷ Wadèniacaalí chàinisi Dios néeseeri wayúudàacatená áibanái, yási iwàwacutá wayúudàaca nía cayábéeri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi yéewáidacatená áibanái wenàiwica Dios itàacái iyú, iwàwacutá yéewáidaca nía cachàiníri iyú.

⁸ Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi yàlàanápíná áibanái ichàiniadacatená nawàwa, iwàwacutá imichàidaca áibanái íiwitáise mamáalàacata. Cawinácaalí wéenáca yèerica cawèníri iyúudàacatená áibanái, iwàwacutá càmíríca canúmasée yàasu ofrenda iwaliwa. Cawinácaalí wéenáca icuèrica wía icùacatená wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá icùaca wía cáaliacáiri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi íicacatená catúulécanéeyéi ipualé iyúudàanápíná nía, iwàwacutá iyúudàaca nía casímáiri iyú.

Deberes de la vida cristiana

⁹ Cáininácué piicáyacacawa báisíri iyú. Pimàacacué píchawa píiwitáise báawéeriwa. Pimànicué mamáalàacata abéerita yái cayábéerica.

¹⁰ Iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa iyúwa abémisana. Iwàwacutácué piicáyacacawa iyúwa cachàiníyéi íichawáaca, cáimiétaquéeri iyú naçái.

¹¹ Cachàinicué píiwitáise, picácué ínu pía. Píibaidacué Wáiwacali irípiná cachàiníri iyú macái píchàini iyúwa.

¹² Píyanídacuéwa casímáiri iyú wacùacáinácué wàyáanápíná càiripínáta Dios yáapícha. Píidenácué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyúni piùwichàacaalícuéwa Wáiwacali irípiná peebáidacáinácué itàacái. Picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios íicha mamáalàacata.

¹³ Píyúudàacué wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái. Pimàacacué nali yái namáapuèrica. Pitàidacué cayába cawinácaalícué ipáchiyéyéica pía, níai yeebáidéeyéica Jesucristo, peedácaténácué píataléwa nía.

¹⁴ Aíbanácaalí imànicué píri báawéeri, pisutácué nali Dios imànínápíná nali cayábéeri. Picácué pisutá Dios íicha yùuwichàidáanápíná nía.

¹⁵ Casímáicué píwàwa náapícha cawinácaalí casíméeyéica iwàwa. Píacawéeridacué naçái cawinácaalí achúméeyéica iwàwa.

¹⁶ Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca. Picácué cachàini píicáca píawawa áibanái íicha, néese píacawéeridacué wenàiwica càmíyeyéica cachàini áibanái íicha canánama. Picácué píináidawa máini cáaliacáica pía áibanái íicha.

¹⁷ Aíbanácaalí imànicué píri báawéeri, picácué pímaní nali báawéeri píipuináwa. Píyacué machacàníri iyú macái wenàiwica íicápiná.

¹⁸ Pimànicué píalímánáta píyacatená matuíbanáiri iyú áibanái yáapícha macáita.

¹⁹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, áibanáicaalí imànicué píri báawéeri, picácué pimàni nalí báawéeri pípuináwa, néese, pimàacacué Dios yúuwichàidaca nía. Càité áiba profeta itànàaca tàacáisi bàaluité Dios inùmalcuíse. Dios ímacaté: “Núacata yái yúuwichàidéeripináca wenàiwica nabáyawaná ìwalísewa, yásí nùaca nawèniwa, macáita imàniyéica báawéeri áibanái irí”, ímacaté yái Diosca.

²⁰ Càité nacái Dios ímaca: “Máapicaalí piúwide, pia iyápiná. Macàlacaalí iwàwa, pia lira ùni. Pimànicaalí irí càì cayábéeri, yásí báicani íbáyawaná ìwaliwa, yái yúuwidéenaca imànica pí”, ímacaté yái Diosca.

²¹ Picácué piwàwali yái báawéerica imàniricatécué píri, ipíchaná imawèniadacuéca piwitàise cayábéeri. Picácué pimàni irí báawéeri àniwa pípuináwa. Néese pimànicué irí cayábéeri pimawèniadacaténá íwitàise báawéeri, piacawéeridacaténacué pimànicani.

13

¹ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutácué macái peebáidaca natàacái níái icuèyéicuéca piasu cáli, Dioscáiná idéca yàaca nachàini nacùanápínacué piasu cáli, idéca nacái Dios imàacaca nacùaca wenàiwica.

² Iná cawinácaalí càmiyéica yeebáida yàasu cáli icuèrinánái itàacáiwa, nàuwideca namànica Dios yái imàaquéerica nàasu cáli icuèrinánái icùaca wenàiwica. Néese cawinácaalí càmiyéica càì yeebáida, nàuwichàapínacawa.

³ Níái icuèyéica wàasu cáli càmita nàya nacalùadacaténá wenàiwica imàniyéica cayábéeri, néese nàyaca nacalùadacaténá wenàiwica imàniyéica báawéeri áibanái irí. Piwàwacaalí piyaca macàaluínináta náicha níái icuèyéica piasu cáli, néese piya machacàniri iyú, yásí cayábaca naicáca píawa, níái icuèyéica piasu cáli.

⁴ Níái icuèyéica piasu cáli, idéca Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái, imànicaténá píri cayábéeri. Quéwa pimànicaalí báawéeri, yásí iwàwacutá cáaluca pía náicha, Dioscáiná imàacaca nàuwichàidaca wenàiwicanái báawéeyéi íwitàise. Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái nàuwichàidacaténá machacàniri iyú cawinácaalí imànirica báawéeri áibanái irí.

⁵ Iná iwàwacutá wamànica càide iyúwa nachùullaná wía, níái icuèyéica wàasu cáli. Càmita meedá weebáidaca nía ipíchaná wàuwichàacawa, néese weebáidaca nía wáaliacáináwa wawàwalcuísewa Dios iwàwa wamànica càide iyúwa nachùullaná wía.

⁶ Dios imàacacué nacùaca piasu cáli, iná iwàwacutácué pipáyaidaca nía càide iyúwa gobierno ichùullanacué pipáyaidaca píchawa nía, náibaidacáiná iyúwa Dios imàacáaná náibaidaca.

⁷ Pimànicué macái picuèrinánái iríwa càide iyúwa nachùullaná pía, níái icuèyéicuéca piasu cáli. Pipáyaidacué píchawa níái yeedéeyéica plata gobierno iripiná. Pipáyaidacué nacái níái yeedéeyéica plata piasu cawèniyéi ìwalísecuéwa gobierno iripiná. Càita nacái piacué nacàaluíniná níái iwàwacutéeyéica píaca icàaluíniná. Càita nacái píaca náimiétacaná níái iwàwacutéeyéica píaca ímiétacaná.

⁸ Picácué pimawèni áibanái íicha wawàsi mamáalàacata, plata nacái, idécanámicué pimawèniacále yàasu èeri yàanàaca pipáyaidáanápínacué píchawani. Iyacáinácué píri abéeri wawàsi cayábéeri iwàwacutéericuéwa pimànica, yái cáinináanácuéca piicáyacacawa. Canácatáita wáaliméeripiná wamáalàidaca wapáyaidaca wáichawa macáita yái wamawèniacálecawa

cáinináanápiná waicáca áibanái wenàiwica càiripináta càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise.

⁹ Càité ímaca yái tàacáisca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmfichúca pínusiwa, càmlírca pínrisíwa nacái, picá pinúa wenàiwica, picá piyéedù, picá picàlida pichìwawa áibanái ìwali, picá piwàwa pìasupináwa áibanái yàasu”, càí ímaca yái Dios itàacáica. Nàyaca nacái áiba wawàsi Dios ichùuliyéica wamànica, quéwa macáita yái ichùullacanásica ímáanáca abéeri wawàsi, càide iyúwa yái ichùullacanási maléenéeri ímáaná: “Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca piawawa pimànicaténá nalí abéerita cayábéeri”, càí ímaca yái Dios itàacáica.

¹⁰ Cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica, càmita wamàni nalí báawéeri, íná cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica, yásí wamànica wàcawa macáita càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

¹¹ Aiba wawàsi nacái, iwàwacutácué piwàwalica máini báawéerica yái èerica wàyáanáca siúcade, iwàwacutá nacái wacawàcawa wadapùle íchawa wáibaidacaténá cachàiniiri iyú Dios irípiná, yácáiná mawiéniwanáica wéenáiwaná Wáiwacali iwasàcatáipiná wíawa. Mawiéniwanáica walíni ícha yára èerimicaté wadàbacatáicaté weebáidaca itàacái.

¹² Mesúnamáita ímálàapinácawa wáicha yái èriquéi, siúcade amaláca yàcawa wawicáu yára wéenáiwánápináca Wáiwacali iwasàcatáipináca wíawa, íná iwàwacutá wamàacaca wáichawa wáiwitáise catéeriwa ipíchaná wamànica càide iyúwa èeri mìnánái catéeyéi íwitáise imàníná. Yá wamànicué cayábéeri màulenácaténá wía Dios icamaláná irícu wamànicaténácué cayábéeri macái wenàiwica iicápiná. Càipiná wamànica ùwicái Satanás ípunita, càide iyúwa úwinái ìwalicaalí quírameníri bàlesi dàaléeri nabàlùacaténáwa tàì íméeri iyú nàuwidenái ípunitawa.

¹³ Yá wamànicué machacàniiri iyú macái wenàiwica iicápiná càide iyúwa wenàiwica iyéeyéica Dios icamaláná irícu. Picácué wacàma wàyaca. Picácué nacái wamàni báawéeri fiesta málaléquéeri iyú. Picácué nacái waimáca náapicha níara íiméeyéica asianái yáapicha plata ìwalinápiná; càita nacái picácué wamàni wáalaniwa. Picácué nacái wacúsáyacawa chàinisíri iyú. Picácué nacái báawa waicáca áibanái nàasu cawèniiri ìwalísewa.

¹⁴ Néese piyacué càide iyúwa Wáiwacali Jesucristo iyáanáte, yásí Wáiwacali icùacué piáwa wàuwide Satanás ícha, càide iyúwa úwinái ìbale dàaléeri icùacaalí úwinái nàuwidenái íchawa. Yá picácué picutá písímáidacaténá píiwitáise bàaluisàimiwa ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

14

No critiques a tu hermano

¹ Nàyaca abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, quéwa càmiyéi cachàini íwitáise Wáiwacali ìwali càmicáiná náalíawa càinácaalí iwàwacutáaná náyaca, càmita nacái náalíawa cayába ìwali yái cayábéerica Dios imànírica walí mawèniiri iyú mabáyawanácaténá iicáca wía. Quéwa picácué báawa piicáca nía càmiyéica cachàini íwitáise, néese placawéeridacué nía. Picácué pitàani náapicha chàinisíri iyú piwènúadacaténá náiwitáise nánáidáanápináwa càide iyúwacué píináidáanáwa.

² Níacáiná abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nánáidacawa cayábacani nayácaalí macái yàacàsi íwitáaná, iínási nacái, quéwa áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nayáca yáawami bànacalé, àicu iyacaná nacái,

ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáiná yéenáiwánáca. Cáaluca nayáaca iinási càmicáiná cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Càmitàacá manuí nàináidacawa nawàwawa Wáiwacali ìwali.

³ Uwé, cawinácaalí iyéerica macáí yàacàsi ìiwitáaná, iwàwacutá càmita cachàini iicáca yáawawa yéenasàiri íchawa, yái càmlírica cachàini ìiwitáise Wáiwacali ìwali. Yái iyéerica macáí yàacàsi ìiwitáaná iwàwacutá càmita iicàani yéenasàiri iquínináwa, càmita nacáí caná iwèni iicàceni, iyúwa càmlíri yáalíawa nacáí. Càita nacáí yái càmlírica iyáa macáí yàacàsi ìiwitáaná iwàwacutá càmita itàani báawéeri iyú ìwali yái wenàiwica iyéerica macáí ìiwitáaná, cayábacáiná Dios iicáca ìiwitáise.

⁴ Péemia comparación: Canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba aslali yàasu wenàiwica ìwali. Cayábacaalí ìiwacali iicáca yái ìbaidacalési yàasu wenàiwica imànlírira írí, càita nacáí báawacaalí iicáca yái wawàsi yàasu wenàiwica imànlírira, yácata ìiwacali yàasu wawàsica, càmlírira plasu wawàsi. Càita nacáí canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali yeebáidéerica Wáiwacali itàacáí, Wáiwacali yàasu wenàiwicacáináni, càmlírira plasu. Quéwa Wáiwacali yáalimá iyúudàca yàasu wenàiwicawa imànlínápiná càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

⁵ Abénaméeyéí nacáí nàináidacawa máiníri cayábaca abé èeri macáí semana imanùbaca áiba èeri ícha canánama. Quéwa áibanái wenàiwica naicáca macáí èeri imanùbaca abédanamata. Iwàwacutá nàalimáwanama nàalíacawa machacànlíri iyú cainácaalí Dios iwàwáaná namànica.

⁶ Cawinácaalí ìináidéericawa máiníri cayábaca abé èeri macáí semana imanùbaca, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná. Càita nacáí cawinácaalí iiquéerica macáí èeri imanùbaca abédanamata, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná. Cawinácaalí iyéerica macáí yàacàsi ìiwitáaná, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná, yàaca nacáí Dios írí cayábéeri iyáacalé ìwaliwa. Áiba wenàiwica càmita iyáa macáí yàacàsi ìiwitáaná ipíchaná iyáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáiná yéenáiwánáca. Càmicaalí iwàwa iyáaca iinási, yá càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná, yàaca nacáí Dios írí cayábéeri iyáacalé ìwaliwa.

⁷ Wía yeebáidéeyéica Wáiwacaliwa, càmita wàya walípináwa, càmita nacáí wéetáwa walípináwa.

⁸ Néese wía yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacáíwa, idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu, yá wàyaca wáibaidacaténá Wáiwacali írìpináwa. Càita nacáí wéetacaalípináwa, yásí wéetácawa càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná. Iná idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu, càita nacáí wéetápinácaalíwa, yá Wáiwacali yàasunáica wía mamáalàacata.

⁹ Wáiwacali yàasunáica wía, yácaíná Cristo yéetácátéwa, yáté nacáí yèepùaca cáuca àniwa Náiwacalicaténáni níara yéetéeyéimicawa, nía nacáí cáuyéica cháí èeri írìcu.

¹⁰ Iná picá pitàani báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali yeebáidéerica Jesu-cristo itàacáí. Picá nacáí caná iwèni piicàceni. Iwàwacutácaíná macáita wàacawa áibaalípiná wabàlùacaténáwa Dios ípunita yéewanápiná Dios icàlidaca waináwaná ìwali, cainácaalíté wamàníná, waináidaca nacáíwa cháí èeri írìcu.

¹¹ Wáalíacawa báisíricatani, áiba profetacáiná itànàacaté yái tàacáisi Dios inùmallicúse. Dios ìmacaté:

“Péemiacué cayábani, nùumacáiná cáimiétacanéeri iyúni, núa Picuèrinácuéca Dios, macáí wenàiwicanái ibàlùapínacawa yùlulú iyúwa nuípunita, yá nàapínaca nulí cayábéeriwa”,

ímacaté yái Diosca.

¹² Iwàwacutápiná macáita wía wacàlidaca waináwaná ìwaliwa Dios irí, càmínacalíté wamàníná, wáináidaca nacáywa cháì èeri írìcu.

No haqas tropezar a tu hermano

¹³ Iná picácué wataánica báawéeri iyú áibanái ìwali yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese píalimáidacué càmínápiná pimàni áiba wawàsi imàaqueeripiná áibanái imànica íbáyawanáwa.

¹⁴ Núa, yeebáidéerica Wáiwacali Jesús itàacái, nùaliacawa báisíri iyúcani càmita yáalimá casacàaca yàacási írínáamitawa, iná càmita báawa wayáacani. Quéwa áibacaalí wenàiwica casacàacaalí iicáca yái yàacàsica ídolo cuwáinái yéenáwaná ìwalíse, yá casacàaca írini, yái yàacàsica, iná báawaca iyáacani.

¹⁵ Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái naicácaalí piyáaca yàacàsi casaquèerica naicáca ídolo ìwalíse, níai cuwáinái yéenáwanáca, nadábacaalí nacái nayáacani càide iyúwa piyáaná piyáacaléwa, yá namànica nabáyawanáwa, achúma nacái nawáwa ìwalíse, nayúunáidacáiná Dios càmita iwàwa nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá cuwáinái icàaluíná. Yá càmita pimàni cayábèeri, càmita nacái cáininá piicáca áibanái. ¡Picá pimàni càiri wawàsi imàaqueerica áiba wenàiwica icaláacawa Dios itàacái ícha, piwàwacáiná piyáaca meedá áiba yàacàsi íiwitáaná! Picá piimáicha Cristo yéetacatéwa íchawalíná nacái.

¹⁶ Ewita càmícáaníta báawa píriní yái wawàsica, càicáaníta càmita cayába pimànicani áibanáicaalí itàanica báawéeri iyú Dios itàacái ìwali ìwalíse yái pimànírìca.

¹⁷ Dios càmítaté imáida wía icùacaténá wía iyúwa yàasu wenàiwicanái yéewanápiná meedá wayáaca yàacàsi, wàira nacái càide iyúwa wawàwáaná. Néese Dios icùaca wía wáyacaténá machacànírìri iyú, matuìbanáiri iyú nacái wáapichawáaca, casímáiri iyú nacái Espíritu Santo ìwalíse.

¹⁸ Cawinácaalí càì íibaidéerica Cristo írìpiná, cayába Dios iicácani. Yá nacái áibanái wenàiwicanái iicáca cáimiétaquéeri iyúni.

¹⁹ Dios iwàwacáiná càì wàyaca, iná wamànicué wáalimáanáta macái wachàini iyúwa wáyáanápiná matuìbanáiri iyú wáapichawáaca yéewanápiná wachàiniadaca wawàwawáaca, yéewacaténá cachàiniwanái mamáalàacata wáiwitáise canánama Wáiwacali ìwaliwa.

²⁰ Dios imàacaca yàacaca cayábèeri wawàsi péenásàiri iwàwaliculé, yái càmírìca cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Iná picá pimàaca piyáacalé imálaláidaca yái cayábèerica Dios imàaqueerica péenásàiri iwàwaliculé. Báisíta masacàaca macái yàacàsi, quéwa abéericaalí wéená icaláacawa Dios ícha wayáacalé ìwalíse, yá wamànica wàacawa írì báawéeri.

²¹ Aiba wenàiwica imànicaalí íbáyawanáwa iicáciná piyáaca iinási, píira nacái írìcalésì ipuúri, pimàni nacái áiba wawàsi, yá cayába cachàiniwanái pimàacacaalí píichawa macáita yái wawàsica, ipíchaná áiba wenàiwica imànica íbáyawanáwa, icaláacáichawa Dios ícha ìwalíse yái pimànírìca.

²² Píalíacaalíwa càmita pimàni píbáyawanáwa piyáacaalí iinási áibanái inuérimica yàacaténá ídolo icàaluíná, yá cayába càì píináidacawa abéerita Dios iicápiná, quéwa picá canúmasée píá ìwali áibanái yàacuésemi. Casímáica iwàwa cawinácaalí yáalíerica càmita imàni wawàsi Dios iiquéerica báawéeri iyú.

²³ Quéwa áiba wenàiwica càmita yáalláwa cayába asáisi Dios imàacacaalí iyáaca áiba yàacàsi, líra nacái. Néese iyáacaalí yái yàacàsica, yási cabáyawanácani,

càmícíná yáalíawa cayába iwàwalicúsewa asásí Dios imàacacaalí iyáacani. Wamànicaalí wawàsi càmiíríca wáalíawa cayába wawàwalicúsewa Dios imàacáaná wamànicani, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

15

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

¹ Abénaméeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitàacá náalíawa cayába, íná càmita máini cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Uwé, wía yeebáidéeyéica tàì íiméeri iyú, iwàwacutá wàidenlàcani matuíbanáiri iyú càmicàlitàacá abénaméeyéi wenàiwica náalíawa macáita, wayúudàacaténá nía, níái càmiyéica cachàini iwitáise Wáiwacali ìwali. Iwàwacutá nacái càmita wamàni càide iyúwa wawàwáanáwa meedá, wasíimáidáanápiná meedá wíawawa.

² Macáita wía iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yéewanápiná cachàinica náiwitáise Wáiwacali ìwali cachàiniwanái mamáalàacata.

³ Cristocáiná càmitatè imàni càide iyúwatè iwàwáaná ísímáidáanápiná meedá yáawawa, néese imànicatè càide iyúwa áiba profeta itànàanátè tàacáisi Cristo inùmalicúse. Cristo ímacatè Dios írì: “Níái icuúséeyéica íchawa pía báawéeri iyú, nadéca nacúisaca náichawa núa nacái”, ímacatè yái Cristoca.

⁴ Macái yái tàacáisi profetanái itànèericatè bàaluitè Dios inùmalicúse Dios imàacacatè natànàacani yéewáidacaténá wía. Yái tàacáisi yéewáidaca wía, íchàiniada nacái wawàwa wàidenlàcaténá wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú cachàiniwanái, àta wàanàacatalépináta chènuniré.

⁵⁻⁶ Yá nusutáca Dios ícha píripínacué, yái iyúudèerica wàidenlàca wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú, íchàiniadèerica nacái wawàwa. Nusutácué Dios ícha píripíná iyúudàanápinacué pìyaca matuíbanáiwica píapichawáaca, càide iyúwatè Cristo Jesús iyáaná, yéewanápinacué píaca Dios írì cayábèeri abédanamata càide iyúwa wenàiwicanái icántàacaalí abédanamata macáita namanùbaca iyúwa, píacaténacué Dios írì cayábèeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica.

El evangelio es anunciado a los no judíos

⁷ Iná iwàwacutácué píicáyacacawa iyúwa abémisana éwita abénaméeyéi càmicáanitàacá náalíawa macáita, Cristocáiná yeedácatécué pía yáasunápináwa, macáitacué pía, yéewacaténá macáita náalíacawa máini cachàinica Dios, nàanápiná írì cayábèeri.

⁸ Nuwàwacué nucàlidaca píripíni Cristo yàanàacatè chènuníise iyúudàacaténá judíonái. Càitè Cristo imànica càide iyúwatè Dios icàlidáaná wàawirináimi írìni cáimiétacanèeri iyú. Càitè Cristo imànica yáasáidacaténá Dios imànica machacàníiri iyúni càide iyúwa icàlidáaná wenàiwicanái írìni cáimiétacanèeri iyú.

⁹ Cristo yàanàacatè yéewacaténá càmiyéi judío nacái nàaca Dios írì cayábèeri ìwali yái Dios íicáanáca wenàiwicanái ípualé. Càitè profetanái itànàaca tàacáisi Cristo ímèericatè Dios írì. Cristo ímacatè:

“Iná nùapíná píri cayábèeriwa càmiyéica israelita yàacuésemi, nucántàapíná nacái píipidená ìwaliwa nucàlidacaténá píináwaná ìwali cáimiétaquèeri iyú”,

ímacatè yái Cristoca.

10 Càita nacái profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Moisés ímacaté:

“¡Píacué càmiyéica israelita, casímáicué piwàwa israelitanái yáapicha, Dios yàasu wenàiwicanáica!”

ímacaté yái Moisésca.

11 Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Yáté ímaca:

“¡Píacué Wacuèríná Dios irí cayábéeri, macáitacué pía càmiyéica israelita!”

ímacaté yái profetaca.

12 Profeta Isaías itànàacaté nacái tàacáisi Dios inùmaliçuise. Isaías ímacaté:

“Isaí iri rey David itaquénáinámi nàyaca siúcade iyúwa àicumi yùuquériwa, càmicáiná cachàini nía. Quéwa càide iyúwa wàlisài àicu achúmèeri ibacácaalíwa àicu ipíchu yèewíse, idàwinàacaténáwa wàlisài iyú àniwa, càita nacái abéeri rey David itaquérinámi imichàapínacawa icùacaténá càmiyéi israelita, yásí neebáidapíná itàacáíwa”,

ímacaté yái Isaíasca, icàlidacaténáté Cristo icuánápináté càmiyéi israelita.

13 Nusutácué Dios ícha píripínácué yái imàaquérica manuíca wáináidaca wawàwawa íwali. Nusutáca Dios ícha imàacáanápínácué casímáica piwàwa manuísíwata, matuíbanáicaténácué píiwitáise, píacué yeebáidéeyéica itàacái. Nusutáca Dios ícha imàacáanápínácué manuíca píináidaca piwàwawa íwali manuísíwata, Espíritu Santo ichàini iyú.

14 Píacué nuénánáica, núalíacawa máini cayábacuéca píiwitáise, máini cáalíacáiyéicuéca nacái pía, píalíacué nacái càinácaalí iwàwacutáanácué píaláayacacawa éeréeri iyú.

15 Quéwa nudéca nutànàacuéca píri yái cuyàlutaca nucàlidacaténácué píri abénaméeyéi wawàsi íwali machacàníri iyú, macàaluínínáta, ipíchanácué píimáichaca nía. Nudéca càì numànicani Dios imànicáinaté nulí cayábéeri mawèníri iyú imàacáanápíná nuíbaidaca Jesucristo íripíná.

16 Dios idéca ichùullaca nuíbaidáanápíná Jesucristo irí nuyúudàacaténá càmiyéi judío. Nuíbaidaca Dios íripíná càide iyúwa sacerdote imàacacaalí ofrenda Dios irí. Nucàlidaca càmiyéi judío iríni, yái Dios itàacáica ímèerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Cawínácaalí yeebáidéeyéica yái tàacásica nucàlidéerica nalí, càica níade iyúwa nùasu ofrenda numàaquérica Dios irí. Casímáica Dios íicáca nía Espíritu Santocáiná idéca masacàaca imànica náiwitáise, íná Dios íicáca nía iyúwa cayábéeri ofrenda, mabáyawanéeri nacái.

17 Cristo Jesús idéca iyúudàaca núa, yái Cristo Jesús nuebáidéerica itàacái. Cristo iyúudàacáiná núa, íná càmiyéi judío nadéca neebáidaca itàacái; yá máini casímáica nuwàwa siúcade íwalíse yái nuíbaidacaléca Dios íripíná.

18 Canácatáita nuwàwa nucàlidaca nuínáwanáwa canùmaséeri iyú, néese nuwàwacáita nucàlidaca Cristo íináwaná íwali, càinácaalí cayábéeri wawàsi Cristo imàníríca nuíbaidacalé íwalíse, nùasu tàacáisi íwalíse nacái, iwènúadacaténá càmiyéi judío íiwitáise neebáidacaténá Dios itàacái.

19 Neebáidaca Cristo itàacái naicácáinaté numànica Dios ichàini iyú yái càmiríca wenàiwica idé imànica. Càité Cristo imáidaca nía Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica. Càita nudéca numàaláidaca nucàlidaca nalíni yái tàacásica ímèerica Cristo iwàwaca iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nudéca nucàlidacani Jerusalén íyacàlená mìnánái irí, nalí nacái íyéeyéica aiba cáli íinata canánama, àta nùanàacatalétaté Iliria yàasu cáli néré.

²⁰ Càité nùalimáidaca macáí nuchàini iyúwa nucàlidáanápínaté nalíni alé càmicatalécaté néemiátécáwa Cristo iináwaná ìwali náalíacaténáwa Cristo iwàwaca iwàsàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Càmitaté nuwàwa nuéwáidaca wenàiwica alé áibanái yéewáidacatalécaté nía Cristo ìwali, nuwàwacáináté nucàlidaca abéta nalíni, cawinácaalí càmiyéicaté yéemiácáwa Cristo iináwaná ìwali.

²¹ Càita nucàlidaca nalíni numànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmallicúise. Profeta itànàacaté wenàiwicanái néemiánápínaté Cristo iináwaná ìwali:

“Níái càmiyéicaté yéemiácáwa iináwaná ìwali, náalíapínaca ìwali; yá néemiapínaca iináwaná ìwali, yái càmiíricaté néemiácáwa”, ìmacaté yái profetaca.

Pablo piensa ir a Roma

²² Manùba yàawíría máadáini nuwàwacaté nupáchiacuéca pía, quéwa càmitaté nùalimá máinicáináté càulenáca núa nuèpunicáinátéwa nucàlidaca Cristo iináwaná ìwali.

²³ Quéwa nudéca numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa Dios irípiná cháí áiba cáli íinata, íná yéewa nupáchiapínacuéca píawa càide iyúwaté nuwàwáaná numànica madécaná camuí.

²⁴ Nuínáidacawa nùalimáanápíná nupáchiacuéca pía nùapínacaalíwa España yàasu cáli nérépináwa. Néese idécanáami nupáchiacuéca pía casíimáiri iyú malééná èeripíná, yá nusutácué píicha wawàsi piyúudáanápínacué núa nùacaténáwa España yàasu cáli nérépináwa.

²⁵ Quéwa siùcade nùacáwacawa Jerusalén iyacàlená nérépináwa nutécaténá nalí plata, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁶ Nutépiná nalí plata néré áibanáicáiná wéénánái càmiyéi judío, Macedonia yàasu cáli néeseyéi, Acaya yàasu cáli néeseyéi nacái, nadéca namàacaca plata ofrenda iyú nabànùacaténá nalíni níara wéénánái judío catúulécanéeyéica iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néré.

²⁷ Nadéca nàwacáidaca plata casíimáicáiná nawàwa nayúudáanápíná judíonái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata ichùulièricaté nàwacáidáanápíná plata. Néese nadéca namànica cayábéeri, níacáiná càmiyéi judío imawènlaca judíonái íicha cayábéeri. Quéecháwanáimi judíonái neebáidacaté Jesucristo itàacái, néese nàacatéwa nacàlidáanápíná càmiyéi judíonái iríni. Càité judíonái iwacùacaté yái cayábéeri wawàsica càmiyéi judío irí, nayúudáacaténá càmiyéi judío ìwítáise. Íná càmiyéi judío imawènlaca judíonái íicha cayábéeri, íná siùcade iwàwacutá càmiyéi judío iyúudáaca judíonái nàasu wawàsi iyúwa èeri irícuírca, níara judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càipíná càmiyéi judío iwacùaca cayábéeri wawàsi judíonái iríwa, yái plataca iyúudéeripínaca judíonái.

²⁸ Íná nudécanáami numáalàidaca numànica yái wawàsica nùanápíná nalí yái ofrendaca, yásí nùacawa España yàasu cáli nérépináwa, yá nupáchiapínacué píawa nùwaliwa ipíchawáise nùacawa España yàasu cáli nérépiná.

²⁹ Nùalíacawa cayába nùapínacaalícuéwa píatalé, yá Cristo imànipíná nulí cayábéeri manuísíwata.

³⁰ Píacué nuénánáica, nùalíacawa cáininácuéca piicáca Wáiwacali Jesucristo, nùalíaca nacáíwa Espíritu Santo idéca imàacaca cáinináca waiçáyacacawa. Íná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata pisutáanápínacué nulí Dios piyúudáacaténácué numànica ùwicái Satanás íipunita.

³¹ Pisutácué Dios ícha nulípiná icùanápiná núa náicha abénaméeyéica càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái iyéeyéica Judea yàasu cáli ínata. Pisutácué nacái Dios ícha yéewanápiná casimáiri iyúca wéenanái judíonái Jerusalén iyacàlená mìnánái needáca nalíwa yái ofrendaca nutéeripináca nalí.

³² Pisutácué Dios ícha nulípiná imàacáanápinácué nùacawa pìatalé casimáiri iyú, Dios iwàwacaalí còi numànica, nuicácaténácué pia, wachàiniadacaténá wawàwawáaca.

³³ Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápinácué macáita piyaca matuíbanáiri iyú. Báisíta, amén.

16

Saludos personales

¹ Siúcade nucàlidacué pirí wéenasàatúa Febe iináwaná ìwali, cayábéechúa íiwitáise, yeebáidéechúa Jesucristo itàacái. Udéca ubaidaca Dios irípiná nèewiré níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Cencrea iyacàlená írìcu.

² Pitàidacué úa cayába Wáiwacali ípidená ìwali iyúwa péenasàatúacué, peedácaténácué pìataléwa úa, càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica wéenanái írìwa, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Piyúudàacué nacái úa càirínácaalí wawàsi umáapuèri, uyúudàacáiná madécaná wéenanáíwa, núacáaníta nacái.

³ Nuwàwali nacái úara Prisca, ùacawéeri Aquila nacái, níara yàacawéeridéeyéicaté núa wáibaidacaalíté Cristo Jesús irípiná.

⁴ Achúmacaté néetácawa nawasàacaténá núa áibanái ícha iwàwéeyéicaté inúaca núa. Iná nùaca nalí cayábéeri, càita nacái macáita wéenanái càmíyéica judío nàaca nalí cayábéeri, níara wéenanái iyéeyéica yàcalé imanùbaca, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Càita nacái nuwàwali wéenanái alé ìwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto nacapèe írìcu, yái nacapèeca Prisca, Aquila nacái. Nuwàwali nùacawéerináwa cáininéerica nuicáca ípidenéeri Epenetoca. Yái Epenetoca, yácata idábáanéeri wenàiwica yeebáidéericaté Cristo itàacái Asia yàasu cáli néeni.

⁶ Nuwàwali nacái María, íbaidéechúaca cachàiníiri iyú Dios irípiná pèewi.

⁷ Nuwàwali Andrónico, Junias nacái, nùasu cáli néeséeyéica. Nàyacaté núapicha presoíyéi ibànalicu. Apóstolca núa, caináwanéeyéica, namànicáiná cayábéeri manuíswata. Neebáidacaté Cristo itàacái nupíchawáise.

⁸ Nuwàwali Ampliato, nùacawéeriná cáininéerica nuicáca yeebáidéerica Wáiwacali itàacái.

⁹ Nuwàwali nacái Urbano, wàacawéeriná íbaidéerica wáapicha Cristo irípiná. Nuwàwali nacái yára cáininéerica nuicáca Estaquis.

¹⁰ Nuwàwali nacái Apeles yáasáidéericaté manubàawíría yeebáidaca Cristo itàacái tàì íiméeri iyú yùuwichàacaalítéwa Cristo irípiná. Nuwàwali nacái Aristóbulo yéenanái.

¹¹ Nuwàwali nacái nùasu cáli néeséeri ípidenéerica Herodión, Narciso yéenanái nacái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

¹² Nuwàwali nacái úara Trifena, úa nacái Trifosa, níara inanái íbaidéeyéica Wáiwacali irípiná. Nuwàwali nacái úara cáininéechúaca waicáca wéenasàatúa Pérsidaca, íbaidéechúaca cachàiníiri iyú Wáiwacali irípiná.

¹³ Nuwàwali Rufo yeebáidéerica Wáiwacali itàacái cayábéeri iyú. Nuwàwali nacái yáatúa imàníchúacaté nulí cayábéeri càide iyúwa nùatúasíwa.

14 Nuwàwali nacái níara aslanáica Asíncrito, Flegonte nacái, Hermes nacái, Patrobas nacái, Hermas nacái, nía nacái wéénánái iyéeyéica náapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

15 Nuwàwali nacái yáara Filólogo, úara Julia nacái, yái Nereo nacái, yéénásàatúa nacái, Olimpas nacái, macáita nacái iyéeyéica náapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

16 Pitáidáyacuéwa cayábéeri iyú. Macáita yeebáidéeyéica Cristo itàacái iwacáidáyacuéeyéicawa imànica culto yàcalé imanùbaca, nawàwalicuéca pía.

17 Píacué nuénánáica, piicácué píchawa cayába cawinácaalí icàlidéeyéicuéca pírí áiba tàacáisi càmíricuécua imàaca abédanamata píiwitáise píapichawáaca, imàaquéericuécua nacái piseríacawa píchawáaca. Nawàwacué náalimáidaca pía, pimàninápinácué píbáyawanáwa, pitàanicaténácué piwaliwáaca báawéeri iyú. Piicácué píchawa nía, càmícáiná namàni càide iyúwa límáaná yái tàacáisica peewáidéericatécuéwa ìwali. Píacuéwa náicha.

18 Iwàwacutácué placawa náicha càmícáiná náibaida Wáiwacali Jesucristo irípiná. Néese náibaidacáita nasíimáidacaténá níawawa meedá. Nàaca wenàiwica icàaluíniná, natàanica éeréeri iyú, cayábéeri tàacáisi iyúca nacái casíimáiri wenàiwica yéemíaca. Càita natàanica nachíwáidacaténá wenàiwica bàsàbàséeyéica íiwita, càmíiyéica yáaliíwa cayába báisiiri tàacáisi ìwali.

19 Ata alénacaalí nùacawa, yá macáita náalíacuéca piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái, íná casíimáica nuwàwa. Nuwàwacué cáalíacáica pía pimàninápiná cayábéeri mamáalàacata, ipichanácué pimànica píbáyawanáwa.

20 Pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, càmicaalícué nacái peebáida cachíwéeyéi itàacái, yásí yái Dios imàaquéerica wáyaca matuíbanáiri iyú iyúdàapínácué pimawèniadaca píchawa Satanás, machawàacacaténácué píchani, càide iyúwa àapimi piabàli yáapiré. Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué imànínápinácué píri cayábéeri.

21 Timoteoca, yái nùacawéerináca cháí libaíderica núapicha Dios irípiná, iwàwalicuéca pía. Níái nùasu cáli néeséeyéi Lucio, Jason nacái, Sosípater nacái iyéeyéica cháí núapicha, nawàwalicuéca pía.

22 Núa, Tercio, nutànàaca yái cuyàlutaca Pablo irípiná, nuwàwalicué pía Wáiwacali ípidená ìwali, weebáidacáiná itàacái.

23 Gayo nacái iwàwalicué pía, yái nùyéerica icapèe írìcu, núa Pabloc. Yái Gayoca imàaquéerica nacái icapèewa nàwacáidáyacacaténáwa namànica culto macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Erasto iwàwalicué nacái pía, yái icuèrica gobierno yàasu plata cháí yàcalé írìcu. Wéénàsàiri Cuarto iwàwalicué nacái pía.

24 Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué imànínápinácué píri cayábéeri canánama. Báisíta, amén.

Alabanza final

25 Wàacué Dios irí cayábéeri, yái yáaliméericuécua dàalanamaca imànica pía, pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi límáaná, yái tàacáisi núcàlidéerica wenàiwicánái írì, yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Dàalanama Dios imànínápinácué píawa pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi límáaná nuéwáidéerica iyú wenàiwica Jesucristo iináwaná ìwali. Yá núcàlidaca nalíni càmínacaalíté Dios íináidánáwa

iwàwacutáanápínaté wamànica. Dios idéca yáasáidaca walíni yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha bàaluitésíwa ipíchawáiseté idàbaca èeri.

²⁶ Quéwa siùcáisede Dios imàacaca wáaliacawa, waléecaalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmaliúise. Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi càide iyúwa Dios ichùulianá wía, yái Dios camírira imáalàawa. Yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha icàlidaca càinácaalíté Dios ínáidáanáwa imàínápínaté. Siùcade Dios imàacaca wenàiwica macái cáli néeséeyéi yéemiaca yái tàacáisi Dios ibèericaté náicha. Siùcade Dios imàacaca wenàiwica yeebáidacani.

²⁷ ¡Iyaca abéerita Dios, canáca ícha áiba cáaliácáiri, Iná wàacué irí cayábéeri càiripínata Jesucristo ìwaliise! Báisita, amén.

1 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nutànàacué pírí cuyàluta. Dios idéca imáidaca núa nuibaidacatená Jesucristo irípiná iyúwa apóstol, Jesucristo ibànüacatená núa càide iyúwa Dios iwàwàaná nucàlidacatená Jesucristo iináwaná ìwali wenàiwicanáí irí. Yái wéénásàiri Sóstenes yeebáidéerica Jesucristo itàacái ìyaca nacái núapicha cháí. Yá Sóstenes itànàacuéca pírí núapichani, yái cuyàlutaca.

² Nutànàacué pírí cuyàluta píacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Corinto iyacàlená iricu. Peebáidacáinacué Cristo Jesús itàacái, íná pìyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá nacái Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise yàasunácaténacué pía, íibaidéeyéipiná abéerita Dios irípiná. Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáipináwa, nàapicha macáita wenàiwica isutéeyéica yáawawa Wáiwacali Jesucristo íicha macái cáli íinata, yái Wáiwacali, Náiwacali nacái.

³ Nusutácué Wáaniri Dios íicha pírípiná, Wáiwacali Jesucristo nacái namánínápinacué pírí cayábéeri mawèñiri iyú manuísíwata, namàacáanápinacué pìyaca matuibanáiri iyú.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴ Nùaca cayábéeri Dios irí píwalicué mamáalàacata Dioscáiná idéca imànicuéca pírí cayábéeri mawèñiri iyú Cristo Jesús ìwalíse, yái píyéericuéca abédanamata yáapicha.

⁵ Piyacáinacué abédanamata Cristo Jesús yáapicha, íná Dios idéca càasuca imànicuéca pía madécaná chàinisi chènuníseeri iyú. Iná yéewa píalimácué picàlidaca Cristo iináwaná ìwali cayábéeri iyú. Píalíacué nacáíwa cayába ìwali yái tàacáisi báisíríca.

⁶ Càita peebáidacuéca tàì íiméeri iyú yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali. Peebáidacuéca Cristo itàacái, íná yéewa pìyacuéca siùcade machacànñiri iyú Dios iicápiná. Càita píasáidacuéca báisíríricani, yái tàacáisica.

⁷ Iná canáta píimápuericuéca chàinisica quiríta Dios néeseeri idècunitàacá picùacuéca Wáiwacali Jesucristo yàanàaca àniwa.

⁸ Yá Dios ichàiniadinácué píwàwawa peebáidacatenácué itàacái àta èeri imáalàacatalépinátawa yéwanápiná canáta yéewanacué nacháawàaca pía Wáiwacali Jesucristo yàanàacaalí àniwa.

⁹ Dios imàni càiripináta càide iyúwa icàlidáaná. Yá idéca imáidacuéca pía yàasu wenàiwicapináwa pìyacatenácué abédanamata Dios Iiri yáapicha, yái Wáiwacali Jesucristoca.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Píacué nuénánáica, nusutácué píicha manuísíwata Wáiwacali Jesucristo íipidená ìwali yàasu wenàiwicacáinacué pía, abédanamacué píimànica píiwitáisewa; picácué quirínama píseríaca píichawáaca. Abédanamacué píiwitáise canánama píapichawáaca, abéeri íiwitáiseesi iyúta.

¹¹ Càicuéca nùmaca pírí, píacué nuénánáica, níacáiná Cloé uénánái nacàlidaca nulíni picuísáyacáanásacuéwa pìyaca.

¹² Nuémíacuéca píináwaná ìwali abénaméeyéí péená íimaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píichacué”; áibanái nacái íima: “Núacata Apolos yéewáidacalé

píchacué”; càita nacái áibanái náimaca: “Núacata Pedro yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íima: “Núacata Cristo yéewáidacalé píchacué”, càì náimaca.

¹³ Quéwa abéericata yái Cristoca, càmirita wáalimá waseríacani, wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháì èeri irícu. Canáca yéewaná waseríaca Cristo iiná. Iná báawéeriquéi pis-eríanácúeca píchawáaca. Núa nacái, Pablo, càmitizé nuétáwa píchawalínácúe píbáyawaná íwalíise. Càmitatécúe nacái píbautizáwa nuípidená íwali. Iná báawéeriquéi picàlidáanácúeca píwaliwáaca nuéwáidacalécúeca pía áibanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁴ ¡Núaca Dios irí cayábéeri canácáinaté nubautizéerica péenácúeca, ipíchanácúe píimaca píwaliwa nuéwáidacalécúeca pía áibanái ícha! Níawamita Crispo, Gayo, níái nubautizéeyéicaté nùyacaalítécúe píápicha.

¹⁵ Iná caná yéewaná náimaca nabautizáanásawa nuípidená íwali.

¹⁶ Quéwa nubautizáté nacái Estéfnas yéenanái, quéwa càmita núalimá nuwáwalica asáisi nubautizácaalíté áibanái.

¹⁷ Càmicáinaté Cristo ibànúcúe núa píyacàle néré nubautizáanápíná madécaná wenáiwica. Néese Cristo idéca ibànúaca núa nucàlidacaténá wenáiwicanái írini Cristo iwáwa iwasàaca núa Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Quéwa càmita nucàlida cayábanaméeri tàacáisi iyúni càide iyúwa casímáiná èeri mìnánái yéemíaca càmiyéica yeebáida Dios itàacái. Càmita nuwàwa nucàlidacani èeri mìnánái yáaliacái iyú, ipíchanácúe wenáiwicanái iimáichaca abéerita yái Cristo yéetáanácawa iwasàaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, yái Cristo yéetéericatéwa cruz íwali wáichawalíná.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Wacàlidaca wèepunícawa yái tàacáisica: Cristo yéetátéwa wáichawalíná cruz íwali, iná yéewa yáalimá iwasàaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha. Áibanái yéeyéipínacawa infierno irículé néemíacaalí yái tàacáisica, yá naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái, náimaca càmitasa yéewa cáiwitáiséeyéi yeebáidacani. Quéwa wía Cristo iwasèeyéipíná Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, wéemíaca cáaliacáiri iyúni, yái tàacáisica, wáaliacáináwa weebáidacaalí yái tàacáisi Cristo íwali, yásí Dios iwálisàidaca wáiwitáise cayábéeri iyú íwitáise cachàiníri iyúwa.

¹⁹ Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái. Dios ímacaté:

“Yá numáalàidapíná náicha náaliacái, níái íináidéeyéicawa cáaliacáica nuícha nía, cayábéeyéi nacái íicáca èeri mìnánái yáaliacái. Càipíná nacái núsáidaca càmita báisi náaliacawa”, íimaca yái Diosca.

²⁰ Iná canáca iwèni meedá yái náaliacáica, níái èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Dios, éwita nánáidacáanítawa cáaliacáica nía, néewáida nacái áibanái, náalía nacái nataánica èeri yáasu wawási íwali. ¡Dios idéca yáasáidaca canáca iwèni meedá yái èeri mìnánái yáaliacáica càmiyéica yeebáida Dios!

²¹ Máini cáaliacáica Dios áibanái ícha canánama. Dios íináidacatéwa càmiínápinaté imàaca èeri mìnánái yáaliacawa íwali náaliacái iyúwa. Néese Dios íináidacatéwa iwasáanápínaté wía yáasu yúuwichàacáisi íchawa, íwalíise yái weebáidáanaca tàacáisi íméerica Cristo yéetátéwa wáichawalíná cruz íwali. Áibanái èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Cristo, caná iwèni naicáca yái tàacáisica.

²² Abénaméeyéi judío náimaca neebáidáanápínása Cristo itàacái naicácaalí wamànica áiba wawási càmirica wenáiwica idé imànica wáasáidacaténá

wadèniaca Dios ichàini chènunfiséeri. Nía nacái càmfíyéica judío, caná iwèni naicáca yái tàacáisica càmicáiná iya abédanamata náaliacái yáapicha, yái èeri m̀nanái yáaliacáica.

²³ Quéwa wacàlidaca yái tàacáisica: Yái Jesucristoca, yácata Mesías, Dios ibànuericaté icùacaténaté judionái. Néese yái Mesíasca yéetacatéwa wáichawalíná cruz iwali. Judionái yéemlacaalí yái tàacáisica, càmita nawàwa neebáidacani. Nía nacái càmfíyéica judío néemlacaalí yái tàacáisica, yá caná iwèni naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái.

²⁴ Quéwa wía Dios imáidéeyéica yàasunáipináwa, judiocalí wía, càita nacái càmicaalí judío wía, weebáidaca yái Mesíasca, ípidenérica Cristo, yéetéericatéwa cruz iwali, wáaliacáináwa Cristo idèniaca Dios ichàini manuíri, idèniá nacái Dios yáaliacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁵ Dios ibànùacaalíté Cristo yéetacaténáwa wáichawalíná, yáté caná iwèni èeri m̀nanái iicáca yái Dios imànírira, quéwa Dios imànicaté máini cáaliacáiri iyú macái èeri m̀nanái yáaliacái ícha. Naicácaté Cristo iyúwa machawàaquéeri wenàiwica, yéetacáinatéwa máini báawéeri iyú cruz iwali, quéwa wáaliacawa Cristo yásáidacaté iyaca walí Dios ichàini máiníri manuíca macái èeri m̀nanái ichàini ícha.

²⁶ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piwàwalica Dios imáidacatécué pía yàasunáipináwa nàyacaalítécué pèewi máisibáwanáita cáaliacáiri èeri m̀nanái líwitáise iyú, máisibáwanái péenácué nacái ichùulièyecaté áibanái wenàiwica, càitacué nacái píseénáimi càmitaté máini càasuca nía, càmita nacái máini cachàinica nía cháí èeri írìcu.

²⁷ Aibanái èeri m̀nanái càmfíyéi yeebáida Dios naicácuéca pía iyúwa máiwitáiséeyéi, quéwa Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa íbániadacaténá wenàiwica ímáidéeyéicawa cáaliacáica nía áibanái ícha canánama. Càita nacái èeri m̀nanái iicácuéca pía iyúwa machawàaquéeyéi, quéwa Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa íbániadacaténá wenàiwica cachàiniyéica iicáca yáawawa.

²⁸ Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa, píacué áibanái líquéeyéica iyúwa báawéeyéica meedá, iyúwa canéeyéica iwèni nacái, iyúwa càmfíyéica máini cachàini cháí èeri írìcu, iyúwa wawàsi càmírira iya. Càita Dios yeedácatécué pía yásáidacaténá caná iwèni iicáca èeri m̀nanái ichàini, cawínácaalí cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanái ícha canánama.

²⁹ Iná canáca yéewaná cachàinica wenàiwica iicáca yáawawa Dios yàacuésemi, íbatàa abéeripiná.

³⁰ Quéwa Dios idéca imàacacué pìyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Dios imàaca nacái Cristo yásáidaca walí Dios líwitáise cáaliacáiri. Dios nacái mabáyawanáca iicáca wía iwálise yái Cristo yéetánácawa wáichawalíná. Cristo nacái masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná ícha yéewacaténá wáibaidaca abéerita Dios írìpiná, iwasàaca nacái wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³¹ Iná canáca yéewaná cachàinica waicáca wíawawa. Càité profeta itànàca Dios itàacái íméerica: “Picá picàlida piináwaná iwaliwa máinicasa cayábéerica pía áibanái iicácaténá pía cáimiétaquéeri iyú; néese picàlida Wáiwacali iináwaná iwali, macáita yái cayábéerica Wáiwacali imànírira pirí, yéewacaténá áibanái iicáca Wáiwacali cáimiétaquéeri iyú”, ímaca yái Dios itàacáica.

2

¹ Quéwacué nuénánái bàaluité nùanàacaalítécué pìatalé, nucàlidacatécué pìrì yáì tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanáì fìcha; siùcáisede Dios imàacaca wacàlidacuéca pìrìni, ìmèrica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi fìcha. Càmitaté nucàlidacué pìrìni càulenéeri tàacáisi iyú, càmita iyú nacáì yáì èeri mìnánái yáalíacáica càmíyíeca yeebáida Dios.

² Néseté nùyacaalítécué píapicha, yáté nuínáidacawa nucàlidáanápínacué pìrì abéerita Jesucristo iináwaná ìwali, abéerita yáì tàacáisi ìmèrica Jesucristo yéetátécéwa cruz ìwali wáichawalíná, iwàsàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi fìcha.

³ Càmitaté nucàlidacué pìrìni nuchàini iyúwa núaliacáinatéwa nuwàwacutáca Dios iyúudàaca núa. Nutatátécéwa nucalùniwa Dios iicá máinicáinaté nuwàwaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùullaná núa.

⁴ Nutàanicaalíté píapichacué, nucàlidacaalíté nacáì pìrì yáì tàacáisica, càmitaté nuwàwa nuchìwáidacuéca pía èeri mìnánái yàasu tàacáisi iyú, nuwènúadacaténaté píiwitáise. Néese, Espíritu Santoquéi iwènúadéericatécué píiwitáise Dios ichàini iyú peebáidacaténaté Jesucristo itàacáì.

⁵ Càité Dios imàacaca nucàlidacuéca pìrìni yéewacaténá macáita náaliacawa càmitacué yáalimá èeri mìnánái yáalíacáì iwènúadaca píiwitáise Dios irípiná, néese abéericata Dios ichàini idéca imàacacué peebáidaca Jesucristo.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Quéwa wacàlidaca tàacáisi yáasáidéerica Dios yáalíacáì wenàiwicanáì irí wàyacaalí wenàiwicanáì yáapicha yeebáidéeyéica Jesucristo tàì ìmèeri iyú. Quéwa yáì yáalíacáisi wacàlidéerica iyú nalíni, càmíricata èeri mìnánái yáalíacáì, níai càmíyíeca yeebáida Dios, càmíricata nacáì náaliacáì níai icuèyéica yáì èeriquéi, imáalèeripinácawa mesúnamáita.

⁷ Néese wacàlidaca nalí tàacáisi yáasáidéerica nalí Dios yáalíacáì, yáì tàacáisi Dios ibèericaté èeri mìnánái fìcha. Bàaluité ipíchawáiseté Dios idàbaca èeriquéi, néenialíté Dios ìnàidacawa imàacáanápínaté wàyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanéeri iyú, icànèyèipínaca mèlumèlúri iyú nacáì, wacùacaténá yáapicha macáita. Quéwa, quèechatécáwa càmitaté Dios icàlida wenàiwicanáì iríni.

⁸ Níara èeri mìnánái icuèrinánáica inuèyèicaté Wáiwacali cruz ìwali, càmitaté náaliacawa Dios ìnàidacatéwa imànínápínaté walí cayábèeri. Náaliacaalítéwa ìwalitá, yá càmitaté nanúa Wáiwacalitá, yáì máiníríca cáimiétacanáca, cachàiníríca nacáì ìiwitáise, icànèerica mèlumèlúri iyú chènuniré, icuèrica macáita Dios yáapicha.

⁹ Quéwa Dios idéca imàacaca wáaliacawa ìwali yáì cayábèerica imànírípináca walí. Càité profeta itànàaca Dios itàacáì ìmèerica:

“Dios idéca ichùnìlaca nalípiná cayábèeri wawàsi, níai cáininéyéica iicáca Dios, yáì cayábèeri wawàsi càmíricáwaca wenàiwica iicá, càmíricáwaca nacáì néemla iináwaná ìwali, yá nacáì càmíricáwaca nánáidawa ìwali”,

ìimaca yáì Dios itàacáica.

¹⁰ Yácata wawàsi Dios imàaquéerica Espíritu Santo yéewáidaca wía ìwali, yácáiná Espíritu Santo yáallaca Dios ìiwitáise ìwali macáita, àta càinàcaalí Dios ìnàidáanáwa iwàwalicúsewa nacáì, yáì càmíríca áiba yáalí yéemíaca càinàcaalí ìmáaná.

¹¹ Canáca áiba wenàiwica yáaliériwa càinàcaalí áiba wenàiwica ìnàidáanáwa iwàwalicúsewa. Abéericata yáì wenàiwica yáaliéricawa càinàcaalí ìnàidáanáwa

iwàwàlicúsewa. Càita nacái abéericata Espíritu Santo yái yáaliéricawa càinácaalí Dios íináidáanáwa iwàwàlicúsewa.

¹² Dios càmitatè ibànüta wawàwaliculé áiba wenàiwica íiwitáise, néese ibànücaté walí Espíritu Santo yéewacatená Dios íiwitáise iyaca wawàwalicu, yéewanápiná wáaliacawa íwali yái wawási cayábanaméerica Dios yéerica walí.

¹³ Wéewáidacué pía píaliacatenácué íwali yái cayábéerica Dios imàníríca walí, yá wacálidacuéca píríni càide iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná wía, yái Espíritu Dios néeséerica. Càmitacué wacárida píríni èeri mìnánái yáaliacái iyú yái néewáidéericawa íwali cháí èeri írìcu. Néese wacálidacué píríni píaliacatenácuéwa Dios íiwitáise íwali càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáanácué íimaca pírí, píacué idèniyéica iwàwalicuwa yái Espíritu Santo.

¹⁴ Aibanái càmfíyéica idènia Espíritu Santo nawàwalicuwa, càmita neebáida iyúwa Espíritu Santo Dios néeséeri yéewáidáaná wía, caná iwènicáiná naicáca Espíritu Santo yàasu tàacáisi. Càmita nacái náalía néemliaca càinácaalí íimáaná, níacáiná níawamita cawinácaalí idèniyéica Espíritu Santo iwàwalicuwa, níata yáalía yéemliaca càinácaalí íimáaná yái Espíritu Santo yàasu tàacáisica.

¹⁵ Quéwa wía idèniyéica Espíritu Santo iwàwalicuwa wáaliaca cayábéeri íwali báawéeri íichaná. Canáca yéewana èeri mìnánái nayúunáidaca wáináidacawa máiwitáiséeri iyú wawàwalicúsewa.

¹⁶ Càulenáca náichani, yái iyúwa wáináidáanáwa càmicáiná nadènia Cristo íiwitáise càide iyúwa wadèlianá. Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái íiméerica: “Canáca wenàiwica yáaliériwa càinácaalí Wáiwacali íináidáanáwa iwàwàlicúsewa. Eeri mìnánái nacái càmita náalimá nàalàaca Wáiwacali nacálidacatená írini càinácaalí iwàwacutáanápiná imànica”, càí íimaca. Quéwa wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, wíata yáallawa íwali yái Cristo íináidáanácawa iwàwàlicúsewa wadèniacáiná Cristo íiwitáise.

3

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

¹ Néeni, píacué nuénánáica, ¿cánácué càmitàacá píbatàa Espíritu Santo yéewáidaca pía? ¿Cánácué píináidawa mamáalàacata iyúwa èeri mìnánái canéeyéica írì Espíritu Santo? Iná càmitatè núalimá nuéwáidacuéca pía càulenéeri tàacáisi iyú Cristo íwali, néesetè iwàwacutácué nuéwáidaca pía màulenéeri tàacáisi iyú càide iyúwa sùmanáicaallicué pía, càmfíyéica yáalía yéemliaca càinácaalí íimáaná, yái càulenéeri tàacáisica.

² Nuéwáidacatécué pía éeréeri iyú càide iyúwa nàacaalí quírasíi líraca línisi càmicáiná yáalimá iyáaca íinási. Nuéwáidacatécué pía màulenéeri tàacáisi iyú, càmicáinácué píalía péemliaca càinácaalí íimáaná yái càulenéeri tàacáisica. ¡Siüca nacáide mamáalàacata càmitacué píalía péemliacani!

³ ¡Càmítacué píalía péemliaca càinácaalí càulenéeri tàacáisi íimáaná pídeniáicáinácué èeri mìnánái íiwitáise mamáalàacata! Núaliacawa báawacuéca píicáyacacawa píasu cawèníiri íwalíisewáaca, báawacué nacái píicáyacacawa macáicáiná péenácué iwàwaca áibanái íicácani iyúwa cachàiníiri áibanái íicha canánama ichùuliacatenácué pía macáita. Iná picuísáyacacuécawa píyaca nacái, píseriacuéca píichawáaca nacái. Iná pídeniacuéca mamáalàacata èeri mìnánái íiwitáise, mamáalàacata nacái píimànicuéca píacawa càide iyúwa èeri mìnánái imàníná càmfíyéica yeebáida Cristo itàacái.

⁴ Abénaméeyéi péenácué íimaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píichacué”, càì náimaca; áibanái nacái íimaca: “Núacata Apolos yéewáidacalé píichacué”,

càicaalícué píimaca, yá pèepunícuécawa càide iyúwa èeri m̀nanáí línáidáanáwa báawéeri iyú.

⁵ Càmitacué cayába càì píináidacawa, càmiyécáiná cachàini wía áibanáí íicha, núa Pablo, yá nacáí Apolos. Dios yàasu wenàiwicaca wía, íibaidéeyéica irípiná. Wacàndacatécué pírí Wáiwacali iináwaná pèebáidacaténácué itàacáí. Wadéca wamànica yáí wáibaidacalécawa Wáiwacali imàaquéericaté walí.

⁶ Péemiácué comparaciòn: Abéeri náiwacali idèniaca ibànacale yàalunáwa. Yá ibànùaca yàasu wenàiwicawa ibànacaténá néré. Néese ibànùaca yàasu wenàiwicawa áiba yùucùacaténá néré úni, ipíchaná chuica cáli. Yá Dios imàacaca bànacalé idàwinàacawa cayába. Càita nacáí Wáiwacali ibànùacaté núa piatalécué nuibaidáanápínaté irí pèewibàa nuéwáidáanápínácué pía itàacáí iyú quéecháwanáimi; néeseté Wáiwacali ibànùacaté Apolos íibaidacaténá irípiná núamiricubàa yéewáidacaténácué pía mamáalàacata Cristo íwali cachànicaténácué píiwitáise Cristo íwali. Quéwa abéericata Dios yáí imichàidéericuécawa píiwitáise.

⁷ Iná núa ibanéericaté Dios itàacáí piwàwalcu, Apolos nacáí yáí icuèricatécué pía núamiricubàa, càmiyéí cachàini wía áibanáí íicha, yácáiná Diosca yáí abéericata imichàidéericatécué píiwitáise.

⁸ Apolos, núa nacáí wáibaidaca Dios irípiná wáapichawáaca, Dios yàasu wenàiwicacáiná wía. Càmita cachàini abéeri wéená áiba wéená íicha, néese Dios idéca imàacaca walí wáibaidacalépiná méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa Dios yàapíná nawèni cawinácaalí íibaidéeyéica irípiná. Yàapíná nawèni íwalíise yáí namàniínaca náibaidacaléwa Dios imàaquéerica nalí.

⁹ Wíata íibaidéeyéí Dios irípiná wáapichawáaca, quéwa píacué, càicuéca píade iyúwa Dios ibànacale, cáininéerica Dios íicáca, iyúwa nacáí cayábéeri capíi Dios imàníríca iyaca. Iná Dios ibànùaca wía wáibaidacaténá irípiná wayúudáanápínácué pía.

¹⁰ Péemiácué comparaciòn: Aiba wenàiwica iwàwacaalí imànica cayábéeri capíi íba icapèená, yásí quéechacáwa ibànùaca yàasu wenàiwicawa iríadacaténá néré cachàiníríi íba íbàlùadacatáipínaca íinata capíi iwáiná. Néese capíi íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibanáí náawináidacaténá cayábanaméeyéí íba capíi iwáinápiná. Nabàlùadaca capíi iwáiná cachàiníríi íba íinata, yáí íba idàbáanéeri wenàiwica iríadéerica. Yáí Dios, càicanide iyúwa náiwacali ichùulièrica namànica capíi. Quéechatécáwa Dios ibànùacaté núa yàasu wenàiwica nucàlidacaténá wenàiwicanáí irí Jesucristo iináwaná íwali. Siùcade Dios ibànùaca áibanáí yéewáidacaténá wenàiwica mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí Dios ibànùerica yéewáidacaténá wenàiwica, iwàwacutá íicáca íichawa cayába imànicaténá machacàníríi iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Yáí Jesucristoca, càicanide iyúwa idàbáanéeri íba cachàiníríi nalladéerica cayábéeri iyú nabàlùadacatáipínaca íinata capíi iwáiná. Yáí nuéwáidáanáca wenàiwica Jesucristo íwali, càicanide iyúwa nalladacaalí cayábéeri iyú idàbáanéeri íba cachàiníríi. Canáca yéewaná áibanáí yéewáidaca wenàiwica méetàuculé íicha yáí tàacásica, canácáiná áiba Jesucristo íicha weebáidéeripíná itàacáí iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹² Wéewáidacaalí wenàiwica cáallacáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, nàyacaténá machacàníríi iyú, níáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica cawèníríi wawàsi capíi iwáinápiná, yáí oroca, quírameníríi plata nacáí, cawèníríi íba nacáí, yáí cayábanaméeri wawàsi càmiríca yéewa quicháí imáalàidaca. Quéwa wéewáidacaalí nía canéeri iwèni

tàacáisi iyú, càmlírira iyúudàa nàyaca machacàniri iyú Dios iicápiná, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica púuba capli iwáinápiná, masicái nacái, sitùá ibáiná nacái, yái wawàsi quichái imáaláidéeripináca.

¹³ Aiba èriwa, èri imáalàacatáipinátawa, Dios yáasáidapiná amaláwacani yái wáibaidéerica irípiná, quichái yéenáiwana yàanàpinácaalí. Néesequí quichái yáalimáidapiná iicáwa wáibadacalé wamànírira Dios irípiná cawiná íiwitáanácaalíni. Càipiná Dios yáasáidaca asásí cayábacaalíni, càmicaalí nacái caná iwèni, yái wéewáidáanáca wenàiwica.

¹⁴ Wéewáidacaalí wenàiwica cayába nàyacaténá machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yái wáibaidéerica Dios irípiná lidenlápina quichái, càide iyúwa cawèníri íba icapèenà càmlírira yeemáwa, yásí Dios yàapináca wawèniwa, wía yàasu wenàiwicawa.

¹⁵ Quéwa càmicaalí wéewáida wenàiwica cayába nàyacaténá machacàniri iyú Dios iicápiná, yásí quichái imáaláidapiná yái wáibaidéerica, càide iyúwa quichái yeemácaalí capli idènièrica iwáináwa masicái meedá, yásí yái wáibaidéerica imáalàapináca wáicha, càmita nacái Dios yàapiná wawèni. Quéwa éwita yái wáibaidéerica imáalàacaalíwa wáicha, càicáaníta cáupiná wíawa quichái ícha iyúwa wenàiwica ipiàcaalíwa quichái ipèrà yèewíse, yá càmita wamáalàapináwa.

¹⁶ Abénaméeyéi wenàiwica namànica manuúri capli íipidenéeri templo, yá nawàlúacawa nàacaténá Dios icàaluíniná. ¿Càmítasicué píaláwa Dios yàasu temploca píá Espíritu Santo iyacáinácué piwàwalícu?

¹⁷ Abéerita Dios irípinácué píá, càide iyúwa Dios icapèe. Píacatacué yái Dios yàasu temploca. Iná áibacaalí báawa imànicuéca píiwitáise cachìwéeri tàacáisi iyú, yásí Dios yúuwichàidapiná manuúsiwatani.

¹⁸ Picácué píináidawa máiníná cáalíacáca píá. Aibacaalí péenácué íináidawa máiníná cáalíacáicani èri m̀nanái yáalíacái iyú, iwàwacutá iwènúadaca íiwitáisewa ícha yái íináidáanáca iicácaténá yáawawa iyúwa càmlírira cáalíacái áibanái ícha. Càita yáalimá cáalíacáicani báisíiri yáalíacáisi iyú, yái yáalíacáisi yàanèrica Dios néese.

¹⁹ Caná iwèni Dios iicáca èri m̀nanái yáalíacái càide iyúwaté profeta itànaná Dios itàcái íiméerica: “Dios yúuwichàidapiná nía cawinácaalí cáimacáiyéica iicá yáawawa, níái icàlídéeyéica náalíánásawa manùba wawàsi ìwali cháí èri m̀nanái íiwitáise iyú. Yái báawéerica nawàwéerica namànica áibanái íri, Dios imàacapiná yàanàca nàwali idècunitàacá nachìwáidaca áibanái náalíacái iyúwa”, íimaca.

²⁰ Càité nacái áiba profeta itànàca Dios itàcái íiméerica: “Wacuèriná Dios yáalíacaca canáca iwèni meedá yái náináidáanáca cawinácaalí íináidéeyéica cáalíacáca èri m̀nanái yáalíacái iyú”, íimaca.

²¹ Iná picácué cachàni píicáca píawawa ìwalíse yái áiba wenàiwica yéewáidáanáca píá, náiméerica ìwali cayábéericasani áibanái ícha yéewáidéeyéi wenàiwica. Iwàwacutácué cayábaca píicáca nía canánama abédanamata Dios imàacacáinácué pírí macáita.

²² Dios imàacacué pírí núa Pablocá, yá nacái Apolosca, yá nacái Pedro wéewáidacaténácué píá. Dios imàacacué pírí yái èriquéi píyacaténácué cháí èri írícu. Imàacacué pírípiná nacái yéetácáisi. Imàacacué pírí nacái siuca èride, macái èrita wapíchalépináca wacáca. Càicué Dios imàacaca pírí macáita.

²³ Yá Cristo yàasu wenàiwicacuéca nacái píá, Cristocáiná nacái Dios yàasu wenàiwicaca.

4

El trabajo de los apóstoles

1 Càita iwàwacutácué piínáidacawa wàwali, wía apóstolca, íbaidéeyéica Cristo irípiná, Cristo ibànüacáiná wía wéewáidacaténácué pía iyú yái cayábéeri tàacáisica Dios ibèericaté áibanái ícha. Siùcáisede Dios imàacaca wáaliacawa cayábéeri tàacáisi íwali.

2 Wenàiwica íbaidacaalí áiba irí, iwàwacutá imànica càide iyúwa íiwacali ímáaná irí.

3 Iná càmita nuínáidawa íwali yái píimáanácuéca nùwali, píimacaalícuéca nùwali càmítasa nuíbaida cayába. Càita nacái càmita nuínáidawa íwali yái áibanái íimáanáca nùwali. Núa nacái canáca yéewaná núumaca nuíbaidacasa cayába Dios irípiná càmícáiná nùalimá nùalíaca nuíwítáisewa càide iyúwa Dios yáalianáwa.

4 Càmita nuwàwali asáisi numànicaalíté áiba wawàsi báawéeri, quéwa cawàwanáta nudéca numànica áiba wawàsi càmíríca nùalíawa íwali. Abéericata Wáiwacali yái yáaliéricawa, yácata yái icàlidéeripináca nuínáwaná íwali asáisi nuíbaidacaalíté irípiná cayába, càita nacái canéerica iwènicaaalí meedáni, yái numànírícaté.

5 Iná picácué picàlida áibanái iináwaná íwali càmítasa náibaida cayába Dios irípiná. Picúacué Wáiwacali yàanànapiná, yásí yásásídapiná amaléeri iyú yái wamàníríca ibàacanéeri iyú. Yásásídapiná nacái càinácaalíté wáináidáanáwa wawàwalcúsewa wèepunícaalíté wáibaidaca Dios irípiná. Néese cayábacaalí Dios iicá yái wamàníríca, yásí Dios icàlidapiná wamànícaté cayábéeri.

6 Píacué nuénánáica, nùalàacuéca pía càiri tàacáisi iyú nuyúudàcaténácué pía, yéewanápinácué nacái píyaca càide iyúwa Apolos iyáaná, núa nacái, ipíchanácué picutáca áiba tàacáisi Dios itàacái ícha, yéewanápinácué nacái cayábaca píicáca abédanamata macáita wenàiwica íbaidéeyéica Dios irípiná, nía nacái yéewáidéeyéicuéca pía. Báawéeriquéi cachàinínácuéca píicáca píawawa íwalíise yái pidèñlanácuéca áiba yéewáidéericuéca pía píiméericuéca íwali cayábéericasani áibanái ícha canánama.

7 Néeni, ¿cánácué yéewa cáimacái píicáca píawawa áibanái ícha canánama? ¿Càmítasicué píalíawa Dioscata yái yèerica píri macáita pidènièricuéca? Dios yàacáinácué píríni, néese ¿cánácué yéewa cachàiníca píicáca píawawa càide iyúwa pídéca nacáicaalícué peedáca píriwani pichàini iyúwa?

8 Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita wawàsi Dios íwali. Piyúunáidacuéca píyaca càide iyúwa càasuíyèi idènièyéica manúba caweníri, càmíyéica iwàwacutá áibanái iyúudàca. Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita yái iwàwacutéericuéca píalíacawa, iná càmítacué píwàwa wéewáidaca pía quirínama. Píicácuéca píawawa iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái càmíyéica iwàwacutá wayúudàca. Dios imàacacaalícuéca picúaca macái wenàiwica cachàiníri iyútá, yá nucuácuéca nía píápichatá. Quéwa càmita nacuèriná núa cháí èeri írícu, canásíwata.

9 Wía apóstolca, càmita yéewa wàya iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái, nuínáidacáináwa cawàwanáta Dios idéca imàacaca wàuwichàacawa manuísíwata, wía apóstolca. Báawaca èeri mìnánái iicáca wía iyúwa presoiyéi imàníyéica ibáyawanáwa manuísíwata, yéeteyéipináca wamání báawéeri iyú nabáyawaná íwalísewa. Eeri mìnánái, àngelnái nacái náináidacawa manuísíwata naicáidaca walí idècunitàcá wàuwichàacawa.

10 Madécaná wenàiwica naicáca wía iyúwa máiwítáiséyèi wàuwichàacáináwa Cristo irípiná. Quéwa píicácuéca píawawa iyúwa cáiwítáiséyèi Cristo itàacái

ìwàlìsè. Pímacuéca càmítasa pimàni iyúwa máiwitáiséeyéi ipíchanácué piùwichàacawa iyúwa wía. Eeri mìnáná iicáca wía iyúwa machawáaquéeyéi càmícáiná wéewáida wenàiwica èeri mìnáná yáalíacáí iyú. Néese piicácuéca píawawa iyúwa cachàiníyéica íiwitáise, cáimiétacanéeyéica nacáí, quéwa èeri mìnáná iicáca wía iyúwa canéeyéi iwèni, wía apóstolca.

11 Mamáalàacata àta siùca nacáide wàuwichàaca máapicáí, macàlaca nacáí wawàwa, canáca nacáí wabàle cayába. Aibaalí nacapèedáidaca wía. Canáca nacáí wacapèesíwa.

12 Wáibaida nacáí wacáapi iyúwa cachàiníri iyú àta chamàlecataléta wía wawèniacaténá wayáawa. Aibanáí iculsaca íichawa wía, quéwa wasutáca nalí Dios imànínápíná nalí cayábèeri. Nàuwidèca namànica wía quéwa wàidèniaca yáí báawéerica namànírica walí.

13 Natàanica báawèri iyú wàwali, quéwa càicáaníta watàanica nalí éerèeri iyú quéwanáta. Mamáalàacata àta siùca nacáide namànica walí càide iyúwa náucacaalí náichawa báawèri yáséerimi, casaquèri wawàsi natunuéerica bàacháwalícué.

14 Càmita núumacué píri càì nubáiniadáanápínácué pía, néese nuwàwacáita nùlàacuéca pía càide iyúwa nuénibewa, cáinináicáinácué nuicáca pía.

15 Yácáiná éwitasica diez mil namanùbaca yàanàacaalí néewáidacaténácué pía Cristo iwali, càicáaníta càmítacué pídenla madécaná písenáíwa. Nùacata càide iyúwacué píaniri, bàaluitécáiná nucàlidacué píri Cristo Jesús iináwaná, yátè peebáidacuéca itàacáí, iwasaanápínácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

16 Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata pimànicaténácué càide iyúwa numàníná, càide iyúwacué píaniricaalícué nù.

17 Nudéca nubànùacuéca píatalé Timoteo, yáí nuíquéerica iyúwa nùiriwa cáininéerica nuicáca Wáiwacalí ìwàlìsè. Nùalíacawa Timoteo ìwali imànínápíná cayábèeri mamáalàacata càide iyúwa nusutáaná íicha. Nubànùacaté Timoteo iwàwalicaténácué pía cáinácaalí nùyaca mamáalàacata càide iyúwa iwàwacutáaná wenàiwica ìyaca yeebáidéerica Cristo Jesús itàacáí. Càita nuéwáidaca wenàiwica nàyacaténá càì macáí níái yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí macáí cáli íinata, àta alénácaalí nuèpuníwa.

18 Abénaméeyéi péenácué cachàinica naicáca níawawa nayúunáidacáiná cáaluca nùca nupáchiacuéca pía.

19 Quéwa nuwàwacué nùacawa nuicáca pía mesúnamáita Wáiwacalí imàcacaalí numànica càì. Yásí nùacawa nuicácaténá yáí náiméerica náalimáanása namànica náibaidacaténása Dios irípiná, náimaca, níara cachàiníyéica iicáca yáawawa. Càmita nùawa néré nuémíacaténácáita nasàna meedá, náimaca cachàinínása nía.

20 Càmita nuwàwa nuémíaca nacàlidacáicata naináwanáwa, yácáiná cawínácaalí wenáiwica Dios icuèyéica náasáidaca Dios yàasu wenáiwicaca nía ideníeyéica Dios ichàini náibaidacaténá Dios irípiná cachàiníri iyú, nàyacaténá nacáí machacàníri iyú. Càmita nacàlidacáita meedá naináwaná ìwaliwa nadènianása Dios ichàini.

21 Néeni, ¿càinásiúcué piwàwa numànica? ¿Píwàwasícué nùanàca píatalé piùwichàidacaténácué pía píbáyawaná ìwàlìsèwa, yáí cachàinínácuéca píicáca nùawawa? Càmicaalícué piwàwa nùacawa píatalé piùwichàidacaténácué pía, néese píwènúadacué píiwitáisèwa píináidacaténáwa machacàníri iyú, píicácaténácué píawawa iyúwa càmiyéica cachàini, yéewacaténácué nùalàaca pía éerèeri iyú cáinináicáinácué nuicáca pía.

5

Juicio sobre un caso de inmoralidad

¹ Macáita nacàlidacué naliwáaca piináwaná iwali báawéeri iyú iyacáiná abéeri péenacué yeedéericaté iríwa yáatúanáwa, úara yáaniri yàacawéetúaca. ¡Máini báawéerica yái namànírica pèewi! Ewita èeri mìnanaí càmicáaníta neebáida Jesucristo itaacái, càicáaníta càmita máini namàni càiri báawasiwéeri wawási, càide iyúwacué péená imàníná.

² ¿Cánacué cachàini piicáca piawawa mamáalàacata? ¡Iwàwacutácué máini achúmaca piwáwa manuíswata pibáyawaná iwaliwa! Yái asiali imànírira càiri báawéeri, iwàwacutácué piúcaca pèewísewani yái asialica.

³ Ewita càmicáaníta nùyaca piápichacué néré, càicáaníta nuicáca núawawa iyúwacué abéeri péená. Nudéca nuinádacawa núuwichàidáanápina yái asialica càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué piápicha néré. Yái Wáiwacali Jesucristo idéca ichùulíaca núa nucàlidáanápina càinácaalí iwàwacutáanápina yúuwichàacawa yái imànírira càiri báawasiwéerica.

⁴ Píwacáidáyacuéwa, yá piináidacuéwa nùwali càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué piápicha, nùalàacaténacué pía. Yásí Wáiwacali Jesús cachàiníri íiwitáise iyapínacué piápichawa.

⁵ Iná iwàwacutácué pèepùadaca yái asialica Satanás irí yéewanápiná Satanás imáalàidaca iiná uláicái iyú àta yéetácatalépinátawa ipíchaná yúuwichàacawa Dios yáasu yúuwichàacáisi iyú càiripinátawa Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná àniwa.

⁶ Picácué picàlida piináwanáwa canùmaséeri iyú cayábáanasacué pía idècunitàacá pimàacacué abéeri péená imànica càiri báawéeri. Píalíacuéwa comparación íimérica: “Nèewàdacaalí achúmanamata levadura íbesi yèewi, yá levadura imàacaca macáita íbesi inísàapínacawa”, càì íimaca yái comparacióna wabáyawaná iwali. Yái levadura ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica ibáyawaná. Iná pimàacacaalícué abéeri péená imànica ibáyawanáwa mamáalàacata, yásí mesúnamáita macáitacué pía pimànipiná piacawa pibáyawanáwa.

⁷ Iná piúcacué pèewísewa yáara levadura nacáirica íiwitáise, yái péenacuéca imànírira báawéeri, ipíchanacué báawaca imànica píiwitáise canánama. Yásí píalimácué piyaca wàlisài iyú, mabáyawanéeri iyú nacái. Càicuéca píade iyúwa wàlisài pan, càmiri idènia levadura, Dioscáiná idéca yúucacué pícha yái báawéerica pimàníricaté. Càide iyúwa judiónái nanúacaalí oveja wàlisài nàasu culto Pascua yaalíwa nawàwalicaténá iyúwaté Dios iwàsàaná nía, càita nacái wàasu Cordero ípidenéerica Cristo yéetácatéwa iwàsàacaténá wía, wàyacaténá wàlisài iyú.

⁸ Judiónái namànica nàasu Pascuawa, yá náucaca náichawa macáita levadura. Càita nacái, wáucacué wáichawa yái levadura nacáirica wáiwitáiseca bàaluisàimica. Picácué wàya quirínama wabáyawaná yáapichawa. Càide iyúwa pan càmicaalí idènia levadura, càita nacái iwàwacutá wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa, wataánícué nacái báisíri iyú.

⁹ Bàaluité nutànàacatécué píri áiba cuyàluta nùalàacaténacué pía ipíchanacué piacawéeridaca wenàiwica íiméeyéica áiba yáapicha càmfichúaca nàinusíwa, càmírira nacái nanírísíwa.

¹⁰ Quéwa càmitacué píalía péemíaca cayábani càinácaalíté ímáaná yái númèericatécué píri. Càmita nuchùulíacué pianápináwa déeculé náicha macái èeri mìnanaí càimíyéica yeebáida Jesucristo itaacái, níai íiméeyéica áiba yáapicha

càmíichúaca náinusíwa, càmirírica nacái nanìrisíwa, nía nacái iwàwéeyéica yeedáca iríwa macái wawàsi cawèníri, nía nacái cayéedéeyéica, nía nacái yéeyéica ídolo icàaluíniná, yái cuwáiná yéenáwanáca. Càmitàcá píalimácué píacawa náicha àta péetacatalétacuéwa píacaténáwa èeri ícha.

11 Càmitaté còi nuchùuliacuéca pía, néese nùalàacatécué pía ipíchaná píacawéeridaca wenáiwica icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa neebáidáanása Jesucristo itàacái quéwa namàni nàacawa càiri báawéeri: Naimáca áiba yáapícha, càmiríichúaca náinusíwa, càmirírica nacái nanìrisíwa; nawàwaca needáca nalíwa macái wawàsi cawèníri; nàaca ídolo icàaluíniná yái cuwáiná yéenáwanáca; natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali, áibaalí nacái nacàmaca; áibaalí nacái nayéedùaca, quéwa mamáalàacata nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái. Picácué píacawéerida nía; picácué piyáa piyáacaléwa náapícha.

12-13 Dios càmitacué ichùulla wàuwichàidaca èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Néese Diosta yùuwichàidapíná níawa. Quéwa cawinácaalí iyéeyéica pèewibàa, nacàlidacaalí naináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái, quéwa namànica nabáyawanáwa, néese iwàwacutácué picháawáaca naináwaná ìwali, píalàacaténácué nía cachàiníri iyú. Iná piúacué pèewísewa yái imànírira íbáyawanáwa.

6

Pleitos ante jueces no creyentes

1 Aiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái imànicaalícué píri báawéeri, ¿cánácué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái? Báawéeriquéi pimànínácuéca còi. Néese iwàwacutácué picháawáaca iináwaná ìwali Dios yàasu wenáiwica irí, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidayaquéeyéicawa, nachùnìacaténácué píri yái wawàsica.

2 Píacué Dios yàasu wenáiwicaca, píalíacuéwa Dios imàacáanápínácué péemíaca èeri mìnánái iináwaná ìwali èeri imáalàacaalípínáwa picàlidacaténácué iwàwacutáaná nàuwichàacawa càiripínátawa nabáyawaná ìwalísewa. Iná yéewa píalimácué péemíaca piináwanáwáaca achúméerína wawàsi ìwali cháí èeri irícu pichùnìacaténácué wawàsi píriwáaca, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

3 Píalíacuéwa nacái wéemianápiná nacái ángelnái iináwaná ìwali wacàlidacaténá cayábacaalíni, báawacaalí nacái, èeri imáalàacaalípínáwa. Iná màulenáca meedá péemíacuéca piináwanáwáaca cháí èeri irícu, pichùnìacaténácué píriwáacani, yái achúméeri wawàsica.

4 Iná abéeri péenácué yeebáidéerica Jesucristo itàacái cháí èeri irícu imànicaalícué píri báawéeri, ¿cánácué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí picàlidéeyéica iináwaná canápinéeyéicasa nía, níara càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái?

5 Núumacué píri còi báicaténácué pía, piwènúadacaténácué píiwitáisewa. ¿Càmítasicué ìya abéeri péená yáaliméeri yéemíacuéca piináwaná, ichùnìacaténácué píichawáaca yái wawàsica?

6 ¡Báawéeriquéi pípelíanácuéca, picháawàayaca nacáíwa jueznái irí, quéwa báawéeriquéi cachàiníwanái picháawàanácuéca piináwaná ìwaliwáaca jueznái irí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái!

7 Picháawàacaalícué piináwaná ìwaliwáaca, yá pidéuécaca pimàacaca báawéeri icàbadáacuéca pía, càmitacué nacái pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, imànicaalícué píri báawéeri, iyéedùacaalícué

pícha piasu nacái, yá cayába cachàiniwanái pìdeniacaalícué piùwichàanáwa masànatatá, ipíchaná èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàcái naicácuéca pipéliyacacawa.

⁸ ¡Quéwacué càmita pìdeniani, néese pimànicuéca càì pibáyawanáwa cachàiniwanái: Pimànicuéca áibanái irí báawéeri, piyéedüacuéca nàasu, éwita pimanùbaccáaníta nía!

⁹⁻¹⁰ Píalíacuéwa báawéeyéi íiwitáise càmita nawàlùapínáwa Dios iyacàle iriculé, yái icùacataléca chènuníseérica. Picácué pibatàa áibanái ichiwáidaca pía cachiwéeri tàacáisi iyú. Càmiyéipíná iwàlùawa Dios iyacàle iriculé cawinácaalí imàniyéica yáalaniwa; nía nacái yéeyéica ídolo cuwánái yéenáiwáná icàaluíniná; nía nacái iiméeyéica inanái yáapícha càmfichúca nánusiwa, nía nacái iiméeyéica asiali yáapícha càmiirica nanrísíwa; nía nacái asianái imàaquéeyéica áiba asiali idúica, áibanái nacái asianái iiméeyéica inacáiri yáapíchawa; nía nacái iyéeduèyéica; nía nacái iwàwéeyéica yeedáca iríwa macái wawási cawèníri, nía nacái icáméeyéica; nía nacái itaaníyéica báawéeri iyú áibanái íwali, nía nacái ipéliyéica áibanái nayéedüacaténá nàasu. Nía càmiyéipínáta iwàlùawa Dios iyacàle iriculé chènuniré.

¹¹ Càitécué abenaméeyéi péená iyacaté ipíchawáiseté piwènúadacuéca piwítáisewa Dios írípíná peebáidacaténácué Jesucristo itàcái. Quéwa Dios idéca imàacacué iwàwawa pibáyawaná ícha càide iyúwa idéca nacáicaalícué íibaca píchani. Idéca nacái yeedácuéca pía yàasu wenàiwicapínáwa mabáyawanácáténá íicácuéca pía. Càita Dios idéca imànicuéca píri cayábéeri Wáiwacali Jesucristo ípídená íwali, yéetácáinatéwa wáichawalíná. Dios idéca imàacacué yàasu wenàiwicaca pía Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Dios íbanuèricuéca piwàwalícué.

La santidad del cuerpo

¹² Abenaméeyéi nacáidaca: “Càmicaalí Dios imáisanla numànica áiba wawási, yásí cayábaca numànica macái wawási nuwàwéerica numànica”, càì námaca. Quéwa, núumacué píri, éwita Dios càmicáaníta imáisanla wamànica áiba wawási, càicáaníta càmita macái wawási iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwaná càmicaalí báawa yái wawàwéerica wamànica, quéwa iwàwacutá wacùca wíawawa ipíchaná yái wawási wawàwéerica wamànica idacùca wía cachàiníri iyú àta càmicataléta wáalimá wamàacaca wáichawani. Báawaca wamàacacaalí áiba wawási idacùca wáiwitáise.

¹³ Nacáidaca báisíri iyúni námacaalí yàacási íwali watùra írípínéerica, watùra nacái wayáacalé írípíná. Báisíta, Dios imàacaca wayáaca macái yàacási wawàwéerica. Quéwa áibaalípiná Dios imáalàidapíná yàacási, watùra nacái càmicáiná iwàwacutá wayáaca wayáacaléwa quirínama. Quéwa wainá càmita iya càide iyúwa yàacási; namànicáita nachiwawa meedá námacaalí cayábacasa waimáca áibanái yáapícha cawinácaalí wawàwéeri, càmicáaníta wáinusíwani, càita nacái càmicáaníta wanrísíwani. Càmita báisí nataacái, néese, yái waináca, yácata Wáiwacali yàasu weebáidacaténá itàcái. Wáiwacali nacái wainá írípínéeri, ichàiniadacaténá wainá, yéewanápiná wáibaidaca írípíná.

¹⁴ Càide iyúwaté Dios imichàidáaná Wáiwacali yéetácáisi ícha, càita nacái imichàidapíná wíawa yéetácáisi ícha íiwitáise cachàiníri iyúwa, yái chàinisi imichàidéericaté iyú Wáiwacali.

¹⁵ ¿Càmitasicué píalíawa piíná íwaliwa Cristo iíná íwalíseericani? Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàcái, càica wíade iyúwa Cristo iíná iyéerica cháí

èeri irìcu. ¡Iná máini báawaca abéericaalí wéená imànica ibáyawanáwa inaná yáapicha iiméechúaca asianái yáapicha plata ìwalinápiná! ¡Picácué wamàni càiri báawéeri!

¹⁶ ¿Càmitasicué píalíawa asiali iimácaalí inaná yáapicha iiméechúaca asianái yáapicha plata ìwalinápiná, yásí níái pucháibaca abéerica nainá? Càité profeta itànàaca Dios itàacái nàwali cawinácaalí iiméeyéica yáapichawáaca: “Dios ìcáca níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càì ímaca.

¹⁷ Quéwa wenàiwica yeebáidacaalí Wáiwacali itàacái, yásí iyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

¹⁸ Iná plácuéwa náicha caquialéta cawinácaalí iimáidéeyéicuéca pía pí-imáanápiná áiba yáapicha càmíríca pinírísíwa, càmíchúaca nacái píinúsiwa. Macái áiba nabáyawaná íiwitáaná càmíta imàni báawéeri nainá íríwa, quéwa cawinácaalí iiméeyéica áiba yáapicha càmíríca nanírísíwa, càmíchúaca nacái náinúsiwa, namànica nabáyawanáwa nainá íríwa.

¹⁹ ¿Càmitasicué píalíawa píiná ìwalicuéwa Espírítu Santo yàasu templocani, yái Espírítu Santo Dios imàaquéricatécué píri, yá nacái Espírítu Santo iyacuéca piwàwalìcu? Càmitacué píiwacali píawawa.

²⁰ Yái Diosca, yácatacué Píiwacali, Dioscáiná iwènìcatécué pía cawèníri wawàsi iyú, yái Iri íranáca. Iná picácué píimàni píibáyawanáwa píiná iyúwa, néese píyacué mabáyawanéeri iyú yéewanápiná áibanái náalíacawa máini cayábérica íiwitáise yái Diosca.

7

Consejos sobre el matrimonio

¹ Siúcade nuçàlidacué píríni yái písutéericuéca péemíawa núa ìwali píbanúacaalítécué nulí cuyàluta. Báisíta cayábaca càmicaalí asianái idunùa inaná ìwali.

² Quéwa madécaná wenàiwica nawàwaca naimáca áiba yáapicha, càmíchúaca náinúsiwa, càmíríca nacái nanírísíwa, íná cayábacata macái asianái yeedáca ínuwa, macái inaná nacái uedáca uníríwa.

³ Íwàwacutá asiali iimáca íinúsiwa yáapichawa càide iyúwa iwàwacutáaná imànica. Càita nacái iwàwacutá inaná uimáca unírísíwa yáapichawa.

⁴ Uái inánica càmíta uiná íiwacalu úa, néese unírí yàasucani. Càita nacái asiali, càmíta íiná íiwacalini, néese íinu yàasucani.

⁵ Picácué píimáisanía píináwa píinu íichawa, pinírí íicha nacáíwa, càmicaalícué abédanama píiwitáise píapichawáaca quéechacáwa càmínápiná píimá píapichawáaca maléená èerita písutáanápinácué Dios íicha manuísiwata. Pídecánáamicué píimáalàidaca píimànica càì, néese iwàwacutácué pèepùa píimá píapichawáaca àniwa ipíchanácué càmíta píalímá picúaca píawawa, yá Satanás yáalímáidacuéca pía píimáníinápiná píibáyawanáwa áiba yáapicha.

⁶ Càmitacué nuchùulla pía peedáanápiná píríwa píacawéeripináwa, quéwa piwàwacaalícué picásàacawa, yá cayábacani.

⁷ Macái wenàiwica náalímácaalí nàyaca abéeritatá càide iyúwa nùyáaná canéeri ínutá, yá cayáacatáni, quéwa càmíta macái náalímá nàyaca abéerita. Néese Dios imàaca wálí wáalímáwanama madécaná chàinisí íiwitáaná wáibaidacaténá írípíná, wadènianápiná wáalímáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Dios imàaca abénaméeyéi wéená nàyaca abéerita casímáiri iyú. Imàaca áibanái wéená nàyaca nàcawéeri yáapichawa casímáiri iyú.

8 Núumacué pírí piacué máinuíyéica, maníríyeyí nacái, piacué nacái inírimi yéetéeyéimicawa ícha, cayábaca piyamáacaalícuéwa abéerita càide iyúwa nùyaaná abéerita.

9 Quéwa càmicaalícué píalimá picùaca píawawa ipíchaná pimànica píbáyawanáwa, yásí iwàwacutácué peedáca piníríwa, píinu nacáiwa, cayábacáiná cacháiníwanái picásàacaalícuéwa máinicáichacué píináidáanicawa píimáanápíná áiba yáapícha.

10-11 Quéwa nuchùuliacué pía, piacué cáinuíyéica, piacué nacái caníríyeyéica càide iyúwaté Wáiwacalí ímáaná walí, càminápiná inaná imàaca iníríwa, càita nacái càminápiná asiali imàaca ínuwa. Càmlíricata núa meedá yái ichùulíericuéca pía, néese Wáiwacalícuéca yái ichùulíericuéca càminápiná pimàni cài. Quéwa inaná uèpùacaalíwa unírí íchawa, iwàwacutá uyamáacawa abéechúata, canáca yéewaná uedá ulíwa áiba àniwa. Néese càmicaalí quirínama uwàwa ùyaca abéechúata, yá iwàwacutá unírí, úa nacái nawenúadaca náiwitáisewa nalíwáaca nàyacaténá abédanamata náapichawáaca àniwa.

12 Siúcade nuwàwacué nùlàaca pía quirita càide iyúwa nuináidáanáwa, piacué áibanái yeebáidéeyéica Wáiwacalí itàacái. Càmita Wáiwacalí ichùulia núa nùlàanápínacué pía tàacáisi iyú núméesipínacuéca píri, quéwa nuináidacawa cayábacani. Péemiácué: Abéeri asiali yeebáidéeri Jesucristo itàacái ínucaalí càmlíhúwa yeebáida, quéwa uwàwacaalí ùyaca yáapícha, iwàwacutá asiali yeebáidéerica Jesucristo càmita imàaca íchawa úa.

13 Càita nacái inaná yeebáidéechúwa Jesucristo itàacái unírícaalí càmlíri yeebáida, quéwa iwàwacaalí iyaca úapícha, iwàwacutá inaná yeebáidéechúwa Jesucristo càmita umàaca úchawani.

14 Cayábaca nayamáacawa náapichawáaca, yácáiná Dios íicáca iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa yái asialica úwallise úái ínuca yeebáidéechúwa Jesucristo. Càita nacái Dios íicáca iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa úái inanáca íwallise yái uníríca yeebáidéerica Jesucristo. Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo, càmicaalícué piyamáawa piacawéeri yáapíchawa càmlírica yeebáida, yá cawàwanátacué péenibe càmita neebáida Jesucristo itàacái; néese piyamáacaalícuéwa piacawéeri yáapíchawa, péenibe yáapíchawa nacái, yásí Dios íicácuéca péenibe iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa.

15 Quéwa yái uníríca, úa nacái ínuca, càmlíyeyéica yeebáida Jesucristo itàacái máinícaalí nawàwaca nèepùacawa nàacawéeri íchawa yeebáidéerica, píimáacacué nèepùacawa náicha. Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitacué iwàwacutá piyamáacawa piacawéeri yáapíchawa càmlírica yeebáida nawàwacaalí nèepùacawa píchacué càmicáiná Dios iwàwa wapéliyacacawa, néese Dios ídéca ímáidaca wía wàyáanápíná matuíbanáiri iyú.

16 Nawàwacaalícué nèepùacawa pícha, píimáacacué nèepùacawa ipíchanácué píepéliyacacawa, càmicáinácué píalíwa, piacué inanáca, asáisi píalímácaalí píwènúadaca píinírí íiwitáisewa Dios írípiná. Càita nacái piacué aslanáica, càmitacué píalíwa asáisi píalímácaalí nacái píwènúadaca píinu íiwitáisewa Dios írípiná.

17 Píalímáwanama macáitacué iwàwacutáca píyaca càide iyúwaté Wáiwacalí imáacáanátécué píri cháinisi píibaidacaténácué írí. Càmicaalícué báawa yái píibaidacaléca, néese píyacué càide iyúwaté píyáaná Dios ímáidacaalítécué pía. Càita nùlàaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, íwacáidáyacuéyeyéicawa yàcalé imanúbaca.

18 Dios imáidacaalí aslali namàníricaté irí circuncisión, càmita iwàwacutá iwènùadaca yàasu circuncisiónwa. Càita nacái Dios imáidacaalí aslali càmíricaté namàni irí circuncisión, càmita iwàwacutá imàacaca namànica írini siùcade.

19 Picácué achúma pínáidáanícawa piwàwawa circuncisión ìwali, cáinináciná Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata. Abéerita pínáidacuéwa pimàninápiná machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

20 Càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué macáita pìyaca càide iyúwa pìyáanáté quéecha Dios imáidacaalítécué pía.

21 Aibanái yàasu wenàiwicacaalíté pía íibaidéericaté mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía, picá achúma piwàwawa ìwali. Quéwa namàacacaalí pèepunicawa matuíbanáita, yá cayábaca pèepunicawa máiwacalináwaca.

22 Cáinináca Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, íná áibanái yàasu wenàiwicacaalíté pía íibaidéerica mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía peebáidáanápináté Wáiwacali itàacái, néese siùcade éwita áibanái yàasu wenàiwicacáaníta pía mamáalàacata, càicáaníta iwàwacutá piwàwalica Wáiwacali idéca iwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha píibaidacaténá Wáiwacali írìpiná; càita nacái pía yèepuníricatéwa máiwacalináwaca cháí èeri írìcu Dios imáidacaalíté pía, siùcáise de Cristo yàasu wenàiwica pía íibaidéeripiná Cristo írì càiripináta.

23 Dios iwènàcatécué pía cawèníri wawàsi iyú, yái Iiri íiranáca. Iná picácué pínáidáanícawa ìwali yái èeri mìnánái íimáanáca píwali. Picácué nacái cáimacái píicáca píawawa iyúwa èeri mìnánái.

24 Iná píacué nuénánáica, càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué pìyaca mamáalàacata càide iyúwa pìyáanátécué Dios imáidacaalítécué pía.

25 Siùcade nùalàacué pía nàwali níara càmíiyéicáwaca icàsàawa. Wáiwacali càmita imàaca nulí tàacáisi nuchùullanápiná nía quéwa nùalimá nùalàaca nía Dios iyúudàacáiná núa manuúsiwata, iicáciná nupualé, yéewanápiná nùalàaca wenàiwica cáalíacáiri iyú.

26 Nuínáidacawa cayábaca macáita wenàiwica nayamáacaalíwa càide iyúwa nùyáaná máinuta, manírta nacái macáicáinácué càulenápiná wàasu èeri siùcade, nàuwichàidapinácaalí wía Cristo ìwalíise, weebáidacáiná itàacái.

27 Quéwa cáinucaalí pía, picá pímhàaca píichawa úa. Máinucaalí pía, cayábaca càmicaalí peedá píinuwa.

28 Quéwa peedácaalí píinupináwa, càmita pimàni píbáyawanáwa. Càita nacái mánacáu uedácaalí unríwa, càmita cabáyawaná úa. Quéwa níái cáinuíyéica, nía nacái canríiyéica nàyapiná càulenéri iyú cháí èeri írìcu, iwàwacutáciná nàuwichàacawa Cristo írìpiná. Iná nùalàacuéca pía ipíchanácué máiní pìyaca càulenéri iyú.

29 Píacué nuénánáica càicué nuwàwaca nùalàaca pía: Iyaca wapíchalé achúma èerínata meedá, íná siùcade cawinácaalí idènièyéica yàacawéeriwa, iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali írìpiná càide iyúwa nàalimáanáta cachàiníri iyú.

30 Càita nacái cawinácaalí achúmèeyéica iwàwa yéénánái yéetèeyéimiwa ìwaliwa iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali írìpiná càide iyúwa càmíiyéi achúma iwàwa. Cawinácaalí nacái imàníyéica fiesta iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú càide iyúwa càmíiyéi máiní casímái iwàwa náibaidacaténá cáalíacáiri iyú Wáiwacali írìpiná. Cawinácaalí nacái iwènèiyéica wawàsi iwàwacutá càmita máiní cáinináca naicáca nàasuwa, néese iwàwacutá nàináidacawa càide iyúwa canéeyéica yàasu, náibaidacaténá cachàiníri iyú Wáiwacali írìpiná.

³¹ Cawinácaalí nacái imàníyéica yàasu wawàsiwa cháí èeri irìcu needácaténá nalíwa plata, iwàwacutá càmita máini báawaca nawàwa nàináidáanicawa nàasu cawèníiri ìwaliwa cháí èeri irìcuirica, yácaína mesúnamáita imáalàapinácawa macáita yái waiquérica cháí èeri irìcu.

³² Càmitacué nuwàwa píináidáanicawa báawanama cháí èeri yàasu wawàsi ìwali. Máinucalí asiali, yásí ínáidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali imànicaténá càide iyúwa Wáiwacali iwàwaná casímáicaténá imànica Wáiwacali iwàwa.

³³ Quéwa cáinucaalí asiali, yá iwàwacutá ínáidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali casímáicaténá imànica ínu iwàwawa. Yái asiali càmita yáalimá íbaidaca macái ichàini iyúwa ínu irípináwa, Wáiwacali irípiná nacái.

³⁴ Càita nacái maníríchúa, áiba inanái nacái càmíchúaca icásàawa, nàináidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali, casímáicaténá namànica Wáiwacali iwàwa, namàcacaténá naináwa, náiwitáise nacáiwá Dios irí, náibaidacaténá cachàiníri iyú irípiná. Quéwa áiba inanái caníríchúaca iwàwacutá únáidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali usímáidacaténá unriwa.

³⁵ Càita nuàlàcuéca pía nuyúudàcaténácué pía. Càmita numáisanlacué picásàacawa, néese núumacué píri càí piyacaténácué cáimiétaquéeri iyú, píibaidáanápínácué nacái Wáiwacali irípiná macái pichàini iyúwa.

³⁶ Quéwa áibacaalí asiali ínáidawa càmita cayába imáisanlacaalí mamáalàacata íduwa ucásàacawa béerucáiná úa, uwàwacaalí ucásàacawa nacái, yásí cayábaca úaniri imàcacaalí ucásàacawa. Càmita namàni nàyaca nabáyawanáwa, níái icásèyéicawa.

³⁷ Quéwa áibacaalí idènia íduwa, càmicaalí iwàwacutá ídu icásàacawa asiali yáapicha, càmicaalí nacái uwàwa ucásàacawa, úaniri nacái ínáidacaalíwa càmlínápiná imàaca ucásàacawa yáapicha yái asialica, yá úaniri imànica ìyaca cayábèeri wawàsi.

³⁸ Iná cawinácaalí imàaquéerica íduwa icásàacawa imànica cayábèeri wawàsi. Quéwa cawinácaalí càmirica imàaca ucásàacawa imànita nacái cayábèeri yáwanái.

³⁹ Uái caníríchúaca canáca yéewaná umàaca uíchawa unriwa. Iwàwacutá uyamáacawa yáapicha idècunitàacá cáucani. Quéwa yéetácaalíwa uícha, yásí úalimáca udéca ucásàacawa àniwa yáapicha cawinácaalí asiali máinuírca uwàwéerica, quéwa iwàwacutá ucásàacawa abèeri yáapicha yebáidéerica Jesucristo itàacái.

⁴⁰ Quéwa nuináidacawa casímáinápiná cachàiníwanái uwàwa càmicaalí uedá unripináwa àniwa. Càita nuináidacawa, nuebáida nacái Espiritu Santo Dios néeseeri idéca iyúudàca nuináidáanáwa càì.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

¹ Siúcade nucàlidacué píriní ìwali yái pisutéericuécá péemlawa núa ìwali píasu cuyàluta irìcuwa: yái iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáiná yéenáiwaná icàaluíná, càide iyúwa náiwitáise íyáaná, níara áibanáica càmíyéica yebáida Jesucristo itàacái. Pidécuéca píimaca cáalíacáicasacué pía macáita. Cayábacué nuénánái, ipíchanácué cáimacáica píicáca píawawa píalíacái ìwalísewa. Cayába cachàiníwanái cáininácaalícué píicáyacacawa, yéewanápinácué píiwitáise idàwinàacawa Dios líiwitáise iyú peebáidacaténácué itàacái tàì íimèeri iyú.

² Cawinácaalí iyúunáidéerica yáaliacawa madécaná wawàsi iwali, càmitàacá yáaliawa cayába càide iyúwa iwàwacutáaná yáaliacawa.

³ Quéwa cawinácaalí cáinináca iicáca Dios, yásí Dios yáalia iicáca yái wenáiwicaca, cayábaca Dios iicáca íiwitáise nacái.

⁴ Pisutácatécué péemlawa núa asásí cayábacaalícué piyáaca iinási nanuérica iyúwa sacrificio náacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáináí yéenáíwanáca. Càitacué núumaca píri íwali: Báisíta canéerica iwèni meedáni, canáca nacái ichàini yái ídoloca, cuwáisàiri yéenáíwanáca meedáni cháí èeri írìcu, canácáiná áiba báisíiri Dios ícha, abéerita yái Diosca.

⁵ Báisíta nàyaca madécaná demonio íwacanánái cachàiniyíyí báawéeyéi íiwitáise icuèyéica yàasu cáliwa chènuniséeri cáuli írìcubàa, cháí èeri írìcu nacái èeri mìnanáí yèeyéica ípídená cuwáináí (ímáanáca díosnáí). Madécaná wenáiwica nàca demonio icàaluíniná, wenáiwica icàlidéeyéica íwali cuwáináicasa nía.

⁶ Quéwacué canáca walí áiba wèeripiná icàaluíniná ícha yái abéerita Wáaniri Diosca. Wáaniri Dios imànicaté macáita, íná wawàwa wàyaca càide iyúwa iwàwáaná. Iya nacái abéerita Wacuèriná, yái Wáiwacali Jesucristoca, yái idàbéericaté macáita, àta wía nacái, Wáaniri Dios írìpiná.

⁷ Quéwa càmitacué macái wééná nàalía néemlaca cayába càinácaalí ímáaná yái tàacáisica. Càmita cachàini náiwitáise Dios iwali càmicáináca nàalía cayába. Níái wéénanáí yéewánéeyéita yàaca ídolo cuwáisàiri yéenáíwaná icàaluíniná ípíchawáiseté nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesucristo itàacái. Nayáacaalí nayáacaléwa áibanái yáapícha, nawènlacaalí iinási nacái yàcalé írìcu, yá nàaliacawa áibanái nadéca nanúca yái píráimica iyúwa sacrificio náacaténá ídolo icàaluíniná. Abénaméeyéi wééná iyáacaalí yái iinásica, yá nayúunáidaca càmita báisí Dios imàca nayáacani. Quéwa nayáacani quéwanáta. Iná nadábaca náináidacawa méetáuculé Dios ícha, yá báawaca náiwitáise íwalíse yái namàníináca wawàsi náináidéerica Dios ímáisanáca namànica.

⁸ Báisíta càmita cayába Dios iicáca wía íwalíse meedá yái wayéerica, íná càmita cayábáwanái Dios iicáca wía áiba wawàsi íwalíse wayáacaalíni. Càita nacái càmita báawa Dios iicáca wía íwalíse yái càmirica wayáa.

⁹ Quéwacué éwita Dios imàacacáaníta piyáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo cuwáisàiri yéenáíwaná írì, càicáaníta iwàwacutácué píicá píchawa cayába ípíchánacué abéeri wéénásàiri càmirica yeebáida tàí ímèeri iyú imànica íbáyawanáwa iicácáinácué piyáacani, yái iinásica.

¹⁰ Píacáiná yáaliéricawa Dios imàacaca piyáaca yái iinásica, néese píawinacaalíwa piyáacaténá piyáacaléwa ídolo yàasu templo néré, nawacùacataléca iinási nanuérimica iyúwa sacrificio ídolo írì, yá cawàwanáta abéeri wééná càmiri yeebáida tàí ímèeri iyú iicáca pía néré, néese iwàlúacawa néré nacái iyáacaténá yái iinásica, éwita íináidacáanítawa càmita Dios iwàwa imànica càì.

¹¹ Pídéca píimaca píwaliwa píalíánásawa madécaná, quéwa yái píaliacáica càmita iyúudàa péenásàiri yái càmirica yeebáida tàí ímèeri iyú, néese pídéca pímanica írì máini báawéeri píaliacái iyúwa, yá cawàwanáta yéetápinácawa méetáuculé Dios ícha íbáyawaná yáapíchawa, yái péenásàirica, éwitaté Cristo yéetáacáanítawa nacái íchawalíná.

¹² Iná péewáidacaalícué péenánáíwa càmitíyéica yeebáida tàí ímèeri iyú namàníinápiná áiba wawàsi náináidéerica íwali càmirica Dios iwàwa namànica, yá pímanícuéca píacawa píbáyawanáwa péenánái írìwa, Cristo írì nacái.

¹³ Iná yái nuyáanáca iinási imàacacaalí nuénásàiri imànica ibáyawanáwa nuyáacalé ìwalíise, yási cayába cachàiniwanái càminápiná quirínama nuyáaca iinási, ipichaná núalimáidaca nuicáwa nuénásàiriwa àta imànicataléta ibáyawanáwa.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ewita apóstolcáaníta núa, yái Dios ibànuèrica, càicáaníta càmita nuèpuníwa càide iyúwa isímáidáaná núa meedá, néese nuwàwaca nuyúudàaca áibanái. Báisíta Dios imàacacaté núa apóstolpiná, iná canáca ichùulièri núa cháí èeri irícu. Nudéca nuicáca Wáiwacali Jesús. Píacué nacái yáasáidéeyéica apóstolca núa bàaluitécáiná piwènúadacuéca píiwitáisewa Dios irípiná nuibaidacaalíté Wáiwacali irípiná pèewibàa, nucàlidáanápinácué pírí iináwaná ìwali.

² Cawàwanáta áibanái càmita naicá núa càide iyúwa apóstol, yái Dios ibànuèrica, quéwa píalíacuéwa báisíiri iyú apóstolca núa, bàaluitécáiná piwènúadacuéca píiwitáisewa peebáidacaténá Wáiwacali itàacái, nucàlidacaalítécué pírí iináwaná ìwali. Càita Dios yáasáidacuéca pírí apóstolca núa.

³ Natàanicaalí báawéeri iyú nùwali, náimacaalí nacái càmitasa apóstolca núa, yási càí nùuma nalíwa:

⁴ Dios ibànùacaté núa iyúwa apóstol nucàlidacaténá Wáiwacali iináwaná, iná Dios imàacaca nusutáca nuyáapináwa wenàiwicanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Dios imàaca nacái macái apóstol idèniaca ínuwa yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, imàaca nacái apóstol itéca yáapichawa úa idècunitàacá yèepunicawa icàlidacaténá Dios itàacái, càide iyúwa áibanái apóstol namàniná, núa nacái Wáiwacali yéenanái iméeréerináica, Pedro nacái. Iná nudèniacaalí nuínuwatá, yá cayáaca nutéca núpichawa úatá.

⁶ Dios imàaca nacái Bernabé, núa nacái wayamáidaca wáibaidaca wacáapi iyúwa, wasutácaténácué píicha wayáapináwa idècunitàacá wacàlidaca píricué Dios itàacái. Quéwa éwita Dios ibatàacáaníta wamànica càí, càicáaníta càmitaté wasutácué píicha wayáapináwa, néese wíata ipáyaidaténí.

⁷ Péemiácué comparación: Píalíacuéwa úwinái càmita nawèniá nayáapináwa. Càita nacái wenàiwica ibànacaalí ibànacalewa abéyèeri uva yéetaná, càmita iwàwacutá ipáyaidaca iyáacaténá yàasu uva ìyacanáwa. Càita nacái abéeri icùacaalí áibanái ipíra ovejanái, canáca imáisanieri ìiraca leche yeedéerica ovejanái ícha. Càita nacái Dios imàacaca apóstolnái isutáca iyáapináwa wenàiwicanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Dios ibànùacáiná apóstolnái naatalé.

⁸ Picácué píináidawa númáanáca càiri tàacáisi nuíwitáise iyúwa meedá, bàaluitécáiná Dios càí ímaca imàacacaalíté itàacáíwa profeta Moisés irí, Moisés icàlidacaténáté israelitanái iríni.

⁹ Càité Moisés itànàaca tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúise: “Picácué pídacúa pacá inùma ituínási ícha idècunitàacá úbaidaca pírí ubawàidaca ituínási, ùlulúacaténá ituínási iwíralé, néese pímaacacué yúacani idècunitàacá úbaidaca uèpuncawa”, ímaca. Dios ímacaté càí walí wáalífacaténáwa catúulécanáca íicáca pacá, quéwa iwàwacutácué wáalíacawa áiba wawàsi quirita.

¹⁰ Dios ímacaté càí icàlidacaténá walí iwàwacutáanáca wayúudàaca wenàiwica iyúudéeyéica wía. Dios ichùullacaté Moisés itànàanápináté yái tàacáisi

wamànicaténá cayábèeri nali cawinácaali yéewáidéeyéica wía Dios itàacái iyú. Péemiacué comparación: Asiali ichùniacaali cáli nabàncatáipiná, yá iwàwacutá namàacaca yeedáca yàasupináwa quíiracaali yái iyacanásica. Càita nacái cawinácaali yùulùèrica ituínási iwíralè, iwàwacutá namàacaca yeedáca yàasupináwa. Càita nacái wía yéewáidéeyéicuéca pía, Dios imàacaca wasutácuéca pícha wayáapináwa.

11 Wabàncatécué Dios itàacái piwàwalicu, ínà cayábaca wasutácué pícha weedácaténá wàasupináwa, yái wayáapiná, wabàlepiná nacái, wayamáacatáipiná nacái cháí èeri írìcu.

12 Dios imàacacáiná áibanái yéewáidéeyéicuéca pía istutácuéca píchani, yá máini cachàiníwanái Dios imàaca wasutácuéca píchani, wíacáinaté idábàanéeyéicaté icàlidacuéca píri Jesucristo iináwaná. Quéwa, éwita Dios imàacacáiná wasutácuéca pícha wayáapináwa, càicáaníta càmita càì wamànica. Néese wàideníacaté wàuwichàanáwa wáibaidaca wawèñanápiná wayáawa ipíchanácué báawaca péemíaca Cristo itàacái ìwalise yái wasutáanácuéca wayáapináwa pícha.

13 Píalíacuéwa naináwaná ìwali, cawinácaali íbaidéeyéica templo írìcu. Needáca nayáawa templo írìcuíse. Iimáanáca, cawinácaali inuéyéica píraí iyúwa sacrificio, needáca nalíwa iinási yéenáimi, macái píraí yéená nanuérica neemácaténáni altar ínata.

14 Càita nacái Wáiwacali idéca ichùullíaca cayábàanápiná nàyaca náibaidacalé ìwaliwa namànírica Dios írípíná, cawinácaali icàlidéeyéica yái tàacáisi cayábèerica, ínà cayábaca nasutáca nayáapináwa wenàiwicanái ícha yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái. Yácata nawèni, níái icàlidéeyéica Dios itàacái.

15 Quéwa canácatáita càì numànité nùyacaalítécué píapícha, càmita nacái nutànàacué píri cuyáluta sìuca píacaténácué nulí wawási. ¡Máini casímáica nuwàwa nucàlidacué píri Dios itàacái mawèníri iyú! ¡Cayába cachàiníwanái nulítáni nuétácaaliwatá ipíchaná nuyamáidaca nucàlidaca Dios itàacái mawèníri iyú!

16 Càmita cachàini nuicá núawawa ìwalise yái nucàlidáanáca Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese nucàlidacani Cristo ichùullíacáiná núa. ¡Máini báawéeri yùuwichàacáisi yàanèripináca nùwali càmicaali nucàlida yái tàacáisica wenàiwicanái írì!

17 Iná nucàlidacaalíté yái tàacáisica nuíwitáise iyúwa meedátá, yá nuedácaté wenàiwicanái ícha nuwènipináwatá. Quéwa càmita nucàlidani nuíwitáise iyúwa, néese Dioscata yái ichùulíèrica nucàlidacani.

18 Yácata nuwèni yái: Casímáica nuwàwa nucàlidacáiná mawèníri iyúni yái tàacáisica íméerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càita nucàlidaca mawèníri iyúni: Ewita Dios imàacacáaníta nusutácué pícha nuyáapináwa nucàlidacáinácué píri itàacái, càicáaníta càmita càì nusutácuéca píchani.

19 Ewita càmicáaníta áibanái yàasu wenàiwica núa íbaidéerica mawèníri iyú, càicáaníta numàacaca núawawa càide iyúwa macái wenàiwicanái yàasu wenàiwica íbaidéerica mawèníri iyú nuyúudàanápiná áibanái wenàiwica manùbéeyéi nawènúadàanápiná náiwitáisewa Cristo írípíná.

20 Nùyacaali judíonái yáapícha, yá nùyaca càide iyúwa náiwitáise iyáaná nuyúudàacaténá nawènúadaca náiwitáisewa Cristo írípíná. Càita nacái numànica nùyacaali náapícha níái càimíyéica judío yeebáidéeyéica tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés írì bàaluité; yá nùaca Dios icàaluíná

náapicha càide iyúwa náiwitáise iyáaná, yéewacaténá néemíaca nucàlidaca nali Cristo iináwaná lwali, éwitacué càmicáaníta iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná wàacaténá Dios icàaluíniná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái.

²¹ Càita nacái nùyacaalí náapicha níái càmlíyéica judío, càmlíyéica iya Moisés yàasu tàacáisi lwali, yá càmita numàni iyúwa wenàiwica imànírica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, nuwàwacáiná nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná. Quéwa éwita càmicáaníta numàni càide iyúwa wenàiwica iyéerica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, càicáaníta nuebáidaca mamáalàacata Dios itàacái càide iyúwa Cristo ichùullianá núa.

²² Nùyacaalí áibanái yáapicha càmlíyéica yeebáida tàì íméeri iyú, yá nuèpua nùyaca càide iyúwa abéeri néená, nuicá nacái cáimiétaquéeri iyú yái náináidáanácawa, càmita nuicáani naquíniná. Càita nùyaca náapicha nuyúudàacaténá neebáidaca Jesucristo itàacái cachàiniwanái. Iná núalimáidaca nùyaca abédanamata náapicha macái wenàiwica íiwitáaná numànicaténá àta càinácaalí núalimáanáta numànica nuyúudàacaténá abénaméeyéi nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná yéewacaténá iwàsàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²³ Càita numànica yéewacaténá madécaná wenàiwica yéemíaca yái tàacáisi cayábéerica íméerica Cristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, nuwàwacáiná nacái Dios imànica nulí cayábéeri náapicha níái yeebáidéeyéica Cristo.

²⁴ Péemíacué comparaci6n: Píaliacuéwa lwali yái naplanínacawa carrera lwali, yá macáita napaníacawa, quéwa abéerita yái imawenladéerica áibanái yeedáca iríwa cawèníri. Càide iyúwa níái íplaníyécawa cachàiníri iyú carrera lwali, càita nacái iwàwacutácué píbaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú, píalimáidacué macái pichàini iyúwa pimànicaténá càide iyúwa ichùullianácué pía. Càicué pimàni peedácaténácué píriwa yái cawènírica Wáiwacali yèeripináca yàasu wenàiwicanái iríwa chènuniré.

²⁵ Chái èeri iricu macáita iwàwéeyéica isàiwicaca deporte needácaténá nalíwa cawèníri, néewáidacawa cachàiníri iyú yéewacaténá cachànica nainá; namàacaca náichawa macái wawàsi imànírica báawéeri nainá irí. Yá néewáidacawa cachàiníri iyú needácaténá nalíwa abéeri corona, laurel íbáiná icáyuwainá. Quéwa báinásiiri corona yèèpúaca chuica ráunamáita, yá imáalàacawa, néese wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái wáibaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípináwa weedácaténá walíwa áiba cawèníri càmlírica ímáalàawa iyéerica chènuniré.

²⁶ Núacata càmlíri iyúwa matuíri íplanícaalíwa éeruwaca, càmita nacái iyúwa áiba inúadáidéeri cáuli meedá. Néese núaliacawa càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná numànica, yá nuibaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

²⁷ Nucúaca núawawa, nuiná nacáiwa cachàiníri iyú ipíchaná numànica nubáyawanáwa, ipíchaná nacái numànica áiba wawàsi càmlírica iyúudáa áibanái, càmicáiná nuwàwa Wáiwacali ímáisanlaca nuibáidáanápiná irí quirínama idécanámi nuéwáidaca áibanái.

10

Consejos contra la idolatría

¹ Píacué nuénánáica, picácué piimáicha macái wàawirináimi israelitanái namusúacatéwa profeta Moisés yáapicha Egipto yàasu cáli ícha. Néeseté

idècunitàacá nèepunicawa nàcawa manacúali yùucubàa càinàwàiri, yátè Dios imàacaca manuíri acalèe yàacawa napíchalépiná yáasáidacaténátè alénàcaalí iwàwacutá nàcawa. Macáita nèepunicatèwa acalèe yáapíise, catámèeri írìcu ùlùlèeri íicha. Macáitatè nàcawa Moisés yáapicha, yá nachàbacatèwa chuíri cáli linatabàa Mar Rojo yàasu manuíri úni ìwallabàa.

² Càitè macáita abédanama namànicatè náiwitáisewa Moisés yáapicha namànicaténátè iyúwa Moisés ichùulianá nía càide iyúwatè nadéca nacáicaalí nabautizácawa nèepunicáinatèwa Moisés yáapicha acalèe yáapíise, úni ìwallabàa nacái.

³ Càitè nacái macáita nayáacaté chènuníiséeri yàacàsi Dios yèericaté nalí, yái pan nacáirica lípidenéericaté maná.

⁴ Macáita nacái nàiracaté úni Dios imàaquéericaté imusúacawa íba yèewíise. Yái Cristo yàacawéridéericaté yèepunicawa nía, càicanide iyúwa cachàiníri íba Cristo yàacáinatè nacáuca.

⁵ Quéwatè báawaca Dios iicáca náiwitáise batèwa macáita, ínátè Dios inúaca nía, yá nachéecami icálàllacatèwa manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁶ Càitè nachàbacawa. Dios yùuwichàidacaté nía yéewáidacaténá wía ipíchaná wawàwaca báawèeri càide iyúwatè nawàwàaná báawèeri.

⁷ Iná picácué pia ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíná càide iyúwatè abénaméeyéi nanúanátè píraí, nayáaca nacái iinási nàacaténá ídolo ícàaluíná. Càitè profeta itànàca Dios itàacái íiméerica: “Níara wenàiwicaca náawinacatèwa nayáacaténá iinási, yátè nàiraca nacái, néese namichàacatèwa nasàiwicacaténá náapichawáaca, yá naimáca náapichawáaca”, íimaca.

⁸ Píacué nuénánái, picácué waimá áiba yáapicha càimíchúaca wáinusíwa, càimírira nacái wanírísíwa, càide iyúwatè abénaméeyéi imànínátè. Yátè veintres mil namanùbaca néetácawa Dios inúacáinatè nía nabáyawaná ìwalíise.

⁹ Picácué nacái wáalimáida waicáwa Cristo càide iyúwatè abénaméeyéi namànínátè nabáyawanáwa mamáalàacata néese Dios yùuwichàidacaté nía. Yátè néetácawa àapi iyú Dios ibànuyéica nèewiré.

¹⁰ Picácué picuísá píchawa Dios càide iyúwatè abénaméeyéi nacúisáidacaté Dios, yátè Dios ibànúaca yàasu ángelwa inuérica wenàiwica, yá inúacaté nía.

¹¹ Càitè ichàbacawa. Dios yùuwichàidacaté wàawirináimi yéewáidacaténá wía ipíchaná wamànica càide iyúwa namànínátè. Néesetè áibanái profeta natànàacaté Dios itàacái nàalàacaténá wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía iyéeyéica siúcade ipíchawáise èeri imáalàacawa.

¹² Iná píináidacaalícuéwa cachàinica píiwitáise, cáalíacáiri nacái, iwàwacutácué píica píchawa cayába ipíchaná pícaláacawa Dios íicha pímaníicáichacué píbáyawanáwa.

¹³ Pidàbacaalícué piwàwaca pímanica píbáyawanáwa, néese piwàwalícué macái èeri mìnánái nachàbaca càiri wawàsi yáalimáidéerica nía namànínápiná nabáyawanáwa. Quéwa cayábèeri Dios íiwitáise, imànírira nacái machacàníri iyú càide iyúwa íimáaná, yá iyúudàapínacué pia ipíchaná pímanica píbáyawanáwa. Iná yéewa píalimácué manuíca píináidacawa piwàwawa Dios íwali càimínápinacué imàaca càulenéeri wawàsi yáalimáidaca pia cachàinánái íicha yái píaliméericuéca píideniaca. Néese càulenéeri wawàsi yáalimáidacaalícué pia pímanínápiná píbáyawanáwa, yásí Dios iyúudàcué píawa yéewacaténá píideniaca mamáalàacatani ipíchanácué pímanica píbáyawanáwa. Càipiná Dios iyúudàapínacué píawa, íná càmitacué iwàwacutá pímanica píbáyawanáwa.

14 Iná piacué nuénánái nuwàwéeyéica, picacué piacawéerida wenàiwica yèeyéica ídolo cuwáinái yéenáiwaná icàaluíniná. Piyacué déeculé náicha cawínácaalí imàniyéica càì.

15 Nùaliacawa cáiwitáisecuéca pía, iná nutàanicué piri nuwàwacáinacué píináidacawa cáaliacáiri iyú ìwali yái nùuméricuéca piri. Yásí píaliacuéwa báisicatani.

16 Macái imanùbaca wamànicaalí Santa Cena, yá wasutáca Dios ícha cayábacaténá imànica walí uva ituní, wàa nacái Dios irí ìwali cayábéeri, yácáiná uva ituní ìmáanáca càicanide iyúwa Cristo íraná imusuéricatéwa ícha cruz ìwali wáichawalíná. Macái imanùbaca wàiracaalí yái uva ituníca, yá wásáidaca wàyaca abédanamata Cristo yáapícha, yéetácáinatéwa cruz ìwali wáichawalíná. Macái imanùbaca wayáacaalí wáalimáwanama pan yéená wasubèriadéerica, yá wásáidaca wàyaca abédanamata Cristo yáapícha, Cristo iiná yùuwichàacáinatéwa cruz ìwali wáichawalíná.

17 Ewita manùbéeyéicáaníta wía, càicáaníta macáita wayáaca abéeri pan yéená macáita wamanùbaca iyúwa. Càita wásáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wàyacáiná abédanamata Cristo yáapícha, éwita manùbéeyéicáaníta wía.

18 Piwàwalicué Dios ichùulicaté Israel itaquénáinámi bàaluité. Abédanamata namànica náiwitáisewa náapichawáaca nayáacaalíté iinási macáita namanùbaca iyúwa, yái píráimi nanuéricaté iyúwa sacrificio cáuri Dios irí.

19 Càmita núma nàaca Dios icàaluíniná cawinácaalí inuényéica pírái iyúwa sacrificio ídolo irí. Càmita báisí cáurica yái ídolo cuwáisàiri yéenáiwána, iná canáca iwèni meedá. Yá nacái pírái iinámi neeméerica ídolo irí, càmirita cachàini áiba iinási íiwitáaná ícha.

20 Néese nuwàwacué píaliacawa nàwali níara áibanái yèeyéica ídolo icàaluíniná. Namàaca iinási iyúwa sacrificio ídolo irí, quéwa càmita nàa Dios icàaluíniná, néese nàaca demonio icàaluíniná. Iná càmitacué nuwàwa piyáaca náapichani idècunitàacá nàaca ídolo ìmiétacaná fiesta írìcu, ipíchanacué piyaca abédanamata demonio yáapícha, náapícha nacái níara yèeyéica demonio icàaluíniná.

21 Càmitacué Dios imàaca píiraca uva ituní Santa Cena yaalí Wáiwacali yàasu copa írìcuíse, píiracaalícué nacái demonio yàasu copa írìcuíse. Càita nacái càmitacué Dios íbatáa piyáaca piyáacaléwa Santa Cena Wáiwacali yàasu mesa iwéré, piyáacaalícué piyáacaléwa nacái demonio yàasu mesa iwéré, aláera namànicataléca fiesta nadécánámi nanúaca pírái iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwaná icàaluíniná.

22 ¡Picacué wamàni càì ipíchanacué máini báawaca Wáiwacali iicáca wáiwitáise! ¡Picacué wayúunáida cachàiniwánáca wía Wáiwacali íchawa! Canáca yéewaná wamànica irí càiri báawéeri wawàsi.

La libertad y el amor cristiano

23 Abénaméeyéi nacálidaca: “Càmicaalí Dios imáisanla wamànica áiba wawàsi, yásí cayábaca wamànica càinácaalí wawàsi wawàwéerica wamànica”, càì náimaca. Quéwa nùumacué piri, éwita Dios càmicáaníta imáisanla wamànica áiba wawàsi, càicáaníta càmita macái wawàsi iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisita Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwáaná, càmicaalí báawa yái wawàwéerica wamànica, quéwa càmita macái wawàsi imàaca wáiwitáise idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú weebáidacaténá itàacái tàì ìméeri iyú, wayúudàacaténá nacái áibanái neebáidáanápináni.

²⁴ Picácué wacutácáita wasíimáidáanápíná wíawawa meedá, néese wacutácué wayúudàacaténá áibanái nadáwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú àta neebáidacataléta itàacái tàì íiméeri iyú.

²⁵ Piyáacué macáita cawinácaalí iinásica piwènièricuéca nawéndacataléca iinási; picácué pisutá péemiawa nía iwéndéeyéicani píalíacaténácuéwa asásí áibanái inúacaalíté yái píráimica nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwaná icàaluíniná, achúmacáichacué piwàwa íwali. Dios imàacacué piyáacani íná piwèniacué matuíbanáiri iyúni.

²⁶ Càmitacué iwàwacutá achúmaca piwàwa yàacàsi íwali Wáiwacali yàasucáiná macái wawàsi èeri írìcuírìca.

²⁷ Néese áibacaalí càmfiri yeebáida Jesucristo itàacái, imáidacaalícué piyáaca piyáacaléwa yáapicha, piwàwacaalícué nacái piyáaca yáapicha, néese piyáacué macáita yàacàsi yèericuéca piyáa. Picácué nacái pisutá péemiawa nía iinási íwali píalíacaténácuéwa asásí áibanái inúacaalíté yái píráimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwaná icàaluíniná, achúmacáichacué piwàwa.

²⁸ Quéwa áibacaalícué càì yàalàaca pía: “Yái iinásica, nadéca nanúacani iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwaná icàaluíniná”, càicaalícué íma píri, néese picácué piyáani pímanícáichacué báawéeri írì yái yàalèericuéca pía píchaná iwènúadaca íiwitáisewa Dios íicha, càmicáiná yeebáida tàì íiméeri iyú néese iyúnáidaca Dios imáisiànerica wayáaca yái iinásica.

²⁹⁻³⁰ Abénaméeyéi càmitàacá neebáida tàì íiméeri iyú, íná machawàacaca nánáidacawa. Cáaluca namànica wawàsi càmfiricué cáalu pímaníca, càmicáiná náalíawa cayába càide iyúwacué píalíánáwa. Nayúunáidaca báawáanápíná Dios íicáca nía yàacàsi ìwalíse. Quéwa cawàwanátacué piwàwa càì píimaca nulí: “Dios idéca imàacaca numànica càide iyúwa nuwàwáaná càmicaaalí báawa yái nuwàwéerica numànica, íná canáca yéewaná áiba imáisanlaca numànicani achúmacáicha meedá iwàwa. Nudéca nuaca Dios írì cayábéeri yàacàsi íwali, íná canáca yéewaná áiba itàaníca báawéeri iyú nùwali nuyáacalé ìwalísewa”, càicué piwàwaca píimaca cawàwanáta.

³¹ Báisíta, quéwa péemiacué nulí, nuénánái. Càinácaalícué wawàsi piyáaca, càinácaalícué wawàsi nacái pímaníca, pímanícué abéerita yái imàaquéerica áibanái íicáca Dios cáimiétaquéri iyú.

³² Picácué pímaní wawàsi càì áibanícaalícué íicá pímanícani yá nacaláacawa Dios íicha, yá namànica nabáyawanáwa, macáita cawinácaalí nía, judíocaalí nía, càmfíyéicaalí judío nía, nía nacái Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³³ Núa nacái, àta càinácaalí numànica, núalimáidaca nuyúudàaca macái wenàiwica íiwitáaná. Càmita nucutá numànicaténá abéerita yái ísimáidèeripínáca núa, néese nucutáca numànicaténá yái iyúudèeripínáca manùbéeyéi wenàiwica, yéewanápiná nawènúadaca náiwitáisewa Cristo írìpiná iwasaàcaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

11

Las mujeres en el culto

¹ Piyacué nacái càide iyúwa nuyáaná càide iyúwa nacái Cristo iyáanáaté.

² Píacué nuénánáica, iyéeyéica Corinto iyacàlená írìcu, nadéca nacàlidacuéca nulí píináwaná íwali. Cayábéeriquéi piwàwallínácuéca núa mamáalàacata, pímanícuéca nacái mamáalàacata càide iyúwa nucalídánátécué píri tàacáisi.

³ Quéwa nuwàwacué p'álíacawa áiba wawàsi: Càide iyúwa Dios ichùullaná Cristo, yá Cristo yeebáidaca Dios itàacái, càita nacái Cristo ichùullíaca macái asianái yeebáidéeyéica itàacái; néese càide iyúwa Cristo ichùullaná macái asianái yeebáidéeyéica itàacái, yá neebáidaca itàacái, càita nacái macái asianái idènièyéica ínuwa iwàwacutá nachùullaca náinuwa, yá iwàwacutá nacái inaná neebáidaca nàacawéeri itàacáwa.

⁴ Asiali ibàllíacaalí íiwitawa idècunitàacá isutáca yáawawa Dios ícha, icàlida nacái tàacáisi Dios inùmalicúse, càmita yàa Cristo íimiétacaná.

⁵ Quéwa càmicaalí inaná ibàllia uíwítawa idècunitàacá usutáca Dios ícha, ucàlida nacái tàacáisi Dios inùmalicúse, càmita ùa unìri íimiétacanáwa, néese càica úade iyúwa inaná nàuwisèechúaca ícha íwita ibáiná macáita.

⁶ Càmicaalí inaná ibàllia uíwítawa, iwàwacutá udalúaca uíchawa uíwita ibáináwa. Quéwa báicaalí udalúaca uíwita ibáináwa macáita, iwàwacutá ubàllíaca uíwítawa.

⁷ Iwàwacutá asiali càmita ibàllia íiwitawa. Dios idàbacaté idàbáanéeri asiali quèchatécáwa iyúwa Dios iicacánáwa, íná iwàwacutá asianái yáasáidaca cachàiníríca Dios íwítáise. Quéwa iwàwacutá inaná yáasáidaca cáimiétacanáca unìri.

⁸ Bàalutécáiná Dios idàbacaalíté idàbáanéeri asialica, càmitaté Dios iwènúada inaná ibàllai yáapi asiali iyú uacawéeripiná, néese Dios yeedácaté asiali ibàllai yáapi, yá iwènúadacaté yáapi inaná iyú asiali yàacawéetúapiná.

⁹ Càmitaté Dios imàni asiali inaná írípíná. Néese Dios imànicaté inaná asiali írípíná. Iná iwàwacutá inaná uebáidaca unìri itàacáwa.

¹⁰ Dios imànicaté inaná asiali írípíná, íná iwàwacutá inaná ubàllíaca uíwítawa, ángelnái iicacáná úa.

¹¹ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, cáinináca Dios iicáca wía abédanamata: Asianái càmita nàya isicúa canácaalí inaná, càita nacái inaná càmita nàya isicúa canácaalí asiali.

¹² Ewitaté Dios iwènúadacáaníta asiali ibàllai yáapi idàbáanéechúaca inaná iyú, asiali yàacawéetúapiná, càicáaníta siùcade asianái imusúaca iicá èeri inaná ícha. Quéwa Dios idàbacaté macáita, wía èeri mìnanaíca.

¹³ ¿Càinásicué píináidacawa? ¿Cayábasica inaná usutácaalí Dios ícha càmicaalícáwa ubàllia uíwítawa?

¹⁴ ¿Càmítasica macáita wáalíacawa cáalacaalí asiali íwita ibáiná idàwinàacawa, yási báawaca áibanái iicácaní?

¹⁵ Quéwa cáalacaalí inaná íwita ibáiná idàwinàacawa, yá casímáica uicácani, úalíacáináwa Dios imàacaca ulí uíwita ibáiná uepùacaténá uíwítawa iyú.

¹⁶ Quéwa abénaméeyéi péenacué iwàwacaalí itàaníca chàinisíiri iyú íwali yái tàacáisica, càmicáiná nawàwa namànica càide iyúwa númáanacué píri, yá nùalàaca nía cachàiníiri iyú namànínápiná iyúwa númáaná. Wía apóstolca, macáita nacái Dios yáasu wenáiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wamàni càiri méetàuculéeri wawàsi, iyúwacué pimàniná.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Siùcade nutànàacué píri áiba wawàsi íwali, quèwacué càmita nùalimá númuma cayábeeri píwali càmicáinácué pimàni cayába. Macái imanùbaca píwacáidáyacacalícúéwa, yá pimànicuéca báawéeri píriwáaca, càmitacué píyúudàayacawa.

¹⁸ Quéechacáwa nuwàwacué nutànàaca píriní iyúwa áibanái icàlidáanacué píináwaná íwali. Càì nàimaca: Píwacáidáyacacucéwaca pimànicaténá culto, quèwa

càmítacué abédanama píiwitáise, íná piwènúadacuéca píiwitáisewa píchawáaca. Batéwa nuínáidacawa báisicani yái náimáanacuéca píwali.

¹⁹ ¡Píiwènúadacuéca píiwitáisewa píchawáaca cachàinicáinacué piicáca píawawa píchawáaca piwàwacáinacué áibanái náináidacawa abéericatacué pía níái yeebáidéeyéica Cristo itàacái báisiri iyú!

²⁰ Piseriácuécawa píchawáaca, íná éwitacué píwacáidáyacacánítawa, càicáaníta càmitacué pimàni Santa Cena machacáiniri iyú càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

²¹ Yàanàcáiná yàasu èricatái piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca ipíchawáise pimànicuéca Santa Cena, yá ráunamáita piyáacuéca piyáacaléwa méetàuncunamata píchawáaca, yái yàacàsi pitéericuéca píapichawa. Néese áibanái catúlécaneeyéica yàanéeyéicué píamísewa canéeyéica irí yàacàsi natéeripiná, yá máapica nía, quéwa áibanái càasuíyéi nacàmaca nàiracáiná manuí uva ituní.

²² Píacué càasuíyéica, ¿cánácué càmita piyáa piyáacaléwa picapèericutawa ipíchawáisecuéca pianàaca? ¿Cánácué báawa piicáca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái? ¿Cánácué píbáiniada catúlécaneeyéi wenàiwica canéeyéica irí yàacàsi natéeripiná? Piyúunáidacuéca nucalidáanápina píri pimànicuéca cayábéeri. ¡Càmírita! ¡Càmítacué pimàni cayábéeri!

La Cena del Señor

²³ Bàaluté Wáiwacali yéewáidacaté núa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica yái Santa Cena. Càita nacái nuéwáidacatécué pía: Yátaté catáca, ipíchawáiseté Judas itéca úwinái Wáiwacali Jesús yàatalé náibàacaténáni, yá Wáiwacali yeedáca pan icáapi iriculéwa.

²⁴ Néese idécanáamité yàaca Dios irí cayábéeri pan íwali, yá isubèriadacani. Yá íimaca: “Yácata nuiná yái, yéetéeripinácuécawa píchawalíná ipichanácué Dios yúuwicháidacuéca pía píbáyawaná íwalísewa. Piyáacuéni yái panca piwàwalíripinácué càinácaalí nuétácawa píchawalíná”, íimaca yái Wáiwacalica.

²⁵ Càite nacái idécanáamité nayáaca nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa ideníechúa iricuwa uva ituní. Yá íimaca: “Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz íwali píripinácué, ipichaná Dios yúuwicháidacuéca pía píbáyawaná íwalísewa. Yái uva ituníca yásáidacuéca píri báisiricani yái wálisái wawàsi Dios imaníríca wenàiwicanái yáapíca iwasáacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Macái imanùbaca píiracaalícuéni, piwàwalícué càinácaalí nuétácawa píchawalíná”, íimacaté yái Wáiwacalica.

²⁶ Iná nuénánái, piyáacáinacué yái panca, píracáinacué nacái yái uva ituníca, íná píasáidacuéca placawa áibanái irí càinácaalíté iyú Wáiwacali yéetácawa wáichawalíná cruz íwali. Pimànicué càì àta Wáiwacali yàanàacataléta àniwa.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ Iná macái imanùbaca pimànicaalícué Santa Cena, iwàwacutácué piwàwalica yái pan ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali iiná, yá nacái uva ituní copa iricuíríca ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiraná. Néese abéericaalí péenacué càmita iyáa yái panca cáimiétaquéeri iyú, líra nacái yái uva ituníca, yá imànica íbáyawanáwa Wáiwacali irí, càmicáiná íicá cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali iiná, íiraná nacái.

²⁸ Iná ipíchawáise wayáaca pan, wàira nacái uva ituní copa iricuise, iwàwacutá wáináidacawa wáalimáwanama wawàwalícuésewa Dios íicápiná asáisi

iyacaalí áiba báawéeri wawàsi wamànírica iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa quéechacáwa Dios irí ipíchawáise wayáaca, wàiraca nacái yái Santa Cenaca.

²⁹ Macái imanùbaca wayáacaalí yái panca, wàiracaalí nacái yái uva itúnica, iwàwacutá wawàwalica ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali iiná, íraná nacái, yéetacáinatéwa wáichawalíná cruz íwali. Càmicaalí càì wáináidacawa, néese wáalimáidaca Dios yùuwichàidáanápíná wíawa.

³⁰ Manùbéeyéi péenácué nadéca namànica càì, íná cáuláicaca nía, machawàacaca nacái nía. Abénaméeyéi nadéca néetácawa.

³¹ Quéwa wáináidacaalíwa wáalimáwanama wawàwalliúsewa cayába Dios iicápiná asásí iyacaalí áiba wawàsi báawéeri wamànírica iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa Dios irí, néese càmita iwàwacutá Wáiwacali yùuwichàidaca wía.

³² Quéwa Wáiwacali yùuwichàidacaalí wía, yá imànica càì yéewáidacaténá wía, wawènúadánápíná wáiwitáisewa báawéeri ícha, ipíchaná Dios yúucaca wía infierno iriculé náapicha áibanái èeri mìnánáì càmlíyéica yeebáida itàacái.

³³ Iná nuénánái, macái imanùbaca piwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca, iwàwacutácué picùaca macáita pimanùbacaanáì yàanáaca.

³⁴ Máinícaalí máapica abéeri péenácué, néese iwàwacutá iyáaca iyáacaléwa icapèe néenitawa, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía íwalíse yái càmlínácuéca piyáaca piyáacaléwa machacàníiri iyú macáita pimanùbaca iyúwa, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wenàiwica idènièyéica cayába yàacási nayáacáiná nayáacaléwa cadénama ipíchawáise catúulécaneeyéi yàanáaca. Néeni, nùanàapínácaalícué nupáchiaca pía, yá nuchùnìaca áiba wawàsi, yái pisutéericuéca péemíawa núa íwali píasu cuyáluta iricuwa.

12

Los dones espirituales

¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca píri áiba wawàsi píalíacaténácuéwa íwali yái chàinisica Espíritu Santo imàaquéerica walí wáalimáwanama, wáibaidacaténá Wáiwacali írípínáwa.

² Píalíacuéwa cayába bàaluité càmitacué peebáida Jesucristo itàacái, íná demoníonái iméeràidacatécué pía iyúwa máiwitáiseeyéi piacaténaté madécana ídolo icàaluíná, níara cuwáináì yéenáiwána, càmlíyéica yáalimá itàaníca.

³ Bàaluité càmitacué ídolo iyúudàa pía, íná siúcade nuwàwacué nucàlidaca píriní càinácaalícué píalimá píalíacawa asásí wenàiwica itàanícaalí Espíritu Santo inùmalícuise: Cawínácaalí itàaníyéica báawéeri iyú Jesús íwali, náimacaalí nacái càmitasa Dios yái Jesúsca, yásí píalíacuéwa càmita nataání Espíritu Santo ichàini iyú. Néese áibanáicaalí íima: “Yái Wáiwacali Jesús, yácata Wacuèriná Dios”, càicaalí náima, yásí píalíacuéwa náimaca càiri tàacáisi Espíritu Santo ichàini iyú.

⁴ Càmita abédanama Espíritu Santo imàaca wáalimáwanama wachàini wáibaidacaténá Wáiwacali írípínáwa. Quéwa abéerita yái Espíritu Santo imàaquéerica walí ichàiniwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Càmita abédanama macáita yái wáibaidacaléca Wáiwacali írípíná, néese wadèniaca wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa abéerita yái Wáiwacali ichùulíerica wáibaidáanápíná íri.

⁶ Wadèniaca chàinisi wáalimáwanama Dios imàaquéerica walí méetàucunamata wáichawáaca, wáibaidacaténá Wáiwacali írípínáwa, quéwa

abéerita yáí Diosca ichàiniadéerica wía canánama, wamànicaténá macáita yáí iwàwéerica wamànica.

⁷ Dios idéca imàacaca macái wáalimáwanama chàinisi yáasáidéerica wadèniaca Espíritu Santo, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yéewanápiná wayúudàayacacawa.

⁸ Espíritu Santo ichàiniadaca abénaméeyéi wéná yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái natàanicaténá cáalíacáiri iyú nàalàacaténá áibanái. Néese Espíritu Santo ichàiniadaca áibanái wéná néewáidacaténáwa cachàiníiri iyú nacàlidáanápiná Dios itàacái cayábéeri iyú áibanái irí.

⁹ Espíritu Santo ichàiniadaca nacái abénaméeyéi wéná manuícáténá nàináidaca nawàwawa Dios ìwali neebáidacaténá tàí ìmíeri iyú. Ichàiniadaca nacái abénaméeyéi nachùniapíná cáuláiquéeyéi.

¹⁰ Espíritu Santo ichàiniadaca nacái áibanái wéná namàníinápiná wawàsi camíiri wenàiwica idé imànica. Áibanái wéná nacái Espíritu Santo ichàiniadaca nía nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmálicúise. Espíritu Santo nacái imàacaca áibanái wéná yáalíacawa càirínácaalí wenàiwica icàlidaca iyaca tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmálicúise, yá nacái càirínácaalí icàlidaca iyaca cachíwéeri tàacáisi demonio inùmálicúise. Aibaalí nacái Espíritu Santo imàaca abénaméeyéi wéná itàanica áiba tàacáisi iyú camíirica èeri mìnánái itàacái. Espíritu Santo ichàiniada nacái áibanái wéná yéewanápiná nacàlidaca walíni watàacái iyú càinácaalí ìmáaná yáí tàacásica áibanái icàlidéerica camíirica èeri mìnánái itàacái iyú.

¹¹ Abéerita Espíritu Santo imàaquéerica walí chàinisi wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Espíritu Santo iwacùaca walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹² Péemiacué comparación: Wainá idèniaca ìwalíséeriwa madécaná: níái wacáapica, wacàwa nacái, wàabàli nacái, watuì nacái, wàuwu nacái, madécaná áiba ìwalíséeri nacái. Quéwa éwita wainá idèniacaaná ìwalíséeriwa madécaná, càicáaná abéericatani, yáí wánáca. Càica ìmaca yáí comparaciónca. Uwé, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo ìiná iyéerica cháí èeri írìcu. Càide iyúwa abéeri wenàiwica ìiná idèniáná ìwalíséeriwa madécaná, càita nacái iyaca madécaná wéná, madécaná wenàiwica ìiwitáaná nacái.

¹³ Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica ìiná, yácáiná Espíritu Santo abédanamata imànica wáiwitáise wáapichawáaca, macái wía judiòcaalí wía, càita nacái camíiyéica judiòcaalí wía, càita nacái áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía, càita nacái yèepuníiyéicaalíwa máiwacalináwaca wía. Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica ìiná. Wabautizáanáwa iyú wáasáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica ìiná, iyacáiná abéerita Espíritu Santo iwàluèricatéwa wawàwaliculé macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁴ Péemiacué comparación: Abéeri wenàiwica ìiná càmita idèniá ìwalíséeriwa abéerita, néese idèniaca ìwalíséeriwa madécaná.

¹⁵ Cawàwanáta yàabàli ìima: “Càmíricata núa icáapi, ìná canéerica iwèni núa meedá, camíricata ìiná ìwalíséeri”, càì ìimaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ìimaca, càicáaná mamáalàacata ìiná ìwalíséericani.

¹⁶ Càita nacái yúuwicaalí càì ìimaca: “Càmíricata núa ituí, ìná canéerica iwèni núa meedá, camíricata ìiná ìwalíséeri”, càì ìimaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ìimaca, càicáaná mamáalàacata ìiná ìwalíséericani.

17 Iná ituícaalí macáita yáí wainácatá, ¿càinásica wáalimá wéemíaca? Càita nacáí yùuwicaalí macáita yáí wainácatá, ¿càinásica wáalimá wamíaca pumèníri isàni?

18 Quéwa Dios idéca imàacaca macáí wainá ìwalíséeyéi alénácaalí iwàwa imàacaca nía.

19 Abéeri ìwalíséericaalí yáí waináca macáitatá, yá canáca wainá macáiritá.

20 Báisíta, éwita wainá idèniàcáaníta ìwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéerita yáí waináca.

21 Canáca yéewaná watuí ímaca wacáapi irí cà: “Càmita nuwàwacutá píá”; càita nacáí canáca yéewaná wáiwita ímaca wàabàli irí: “Càmita nuwàwacutá píá”.

22 Néese yáí wainá ìwalíséeri waiquéerica iyúwa machawàaquéeri náicha canánama, yácata máiníri wawàwacutáca.

23 Yá wainá ìwalíséeri càmirica máiní cayábaca iicácanáwa, yáta wamànírica irí cayábéeri wáiyàanápíná ìwali cayába, cawèníri nacáí. Yá nacáí wainá ìwalíséeri báirica wamàacaca áibanáí iicá, yáta iwàwacutéerica wamànica irí cáimiétaquéeri iyú cachàiniwanáí, wáiyàanápíná ìwali ibàlepiná càiripínáta.

24 Quéwa wainá ìwalíséeri cayábéerica iicácanáwa, càmita máiní iwàwacutá wàaca ímiétacaná, iná càmita wáiyàa ibàle. Càita Dios idéca ichùnìlaca wainá wamànicaténá cáimiétaquéeri iyú cachàiniwanáí irí yáí wainá ìwalíséerica waiquéerica iyúwa càmlíri cachàini náicha canánama. Càita ímaca walí yáí comparaciónca, wáalícaténáwa càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irícu.

25 Dios imàacaca wàyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná yéewanápíná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, yéewanápíná nacáí waicáyacacawa catúlécaneeri iyú, yéewacatená nacáí wamànica cayábéeri walíwáaca abédanamata, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

26 Abéericaalí wéená yùuwichàacawa, yá achúmaca wawàwa macáita. Càita nacáí namànicaalí cáimiétaquéeri iyú abéeri wéená irí, yásí casímáica wía macáita.

27 Iná macáitacué píá, càicuéca píade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irícu, yá píacué canánama píalímáwanama abéeri Cristo iiná ìwalíséerica píá, yáí Cristo iiná iyéerica cháí èeri irícu.

28 Iná Dios iwàwaca wáibaidaca wáapichawáaca Wáiwacali irípináwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Quéechacáwa Wáiwacali ibànùaca abénáméeyéi wéená iyúwa apóstolnái, nèepunicaténáwa áibalé nacàlidacaténá Wáiwacali iináwaná ìwali, yéewanápíná áibanáí iwènùadaca íwítáisewa Jesucristo irípiná; abénáméeyéi wéená yàanàaca apóstolnái yáamirìcubàa, níái profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmallicuise. Néese Dios imàacaca áibanáí wéená yéewáidaca wenàiwica Dios itàacáí iyú, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Dios imàaca nacáí áibanáí imànica yáí càmlírica wenàiwica idé imànica; imàaca nacáí abénáméeyéi ichùnìlaca cáuláiquéeyéi wenàiwica; imàaca nacáí abénáméeyéi iyúudàaca áibanáí; imàaca nacáí abénáméeyéi wéená icùaca wenàiwica; imàaca nacáí áibanáí itàaníca áiba tàacáisi iyú càmlírica èeri mìnánáí itàacáí.

29 Càmita apóstol macáí wía, Wáiwacali ibànùeyéica wacàlidacaténá iináwaná ìwali. Càmita nacáí profeta macáí wía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmallicuise. Càmita nacáí macáí wéewáida wenàiwica. Càmita nacáí macáí wamànica yáí càmlírica wenàiwica idé imànica.

30 Càita nacái càmita macái wadènia Dios ichàini wachùnìanápíná cáuláiquéeyéi. Càmita nacái macái watàani áiba tàacáisi iyú càmírìca èri mìnáná itàacái. Càmita nacái macái wáalía wacàlidaca càinàcaalí ìmáaná yái tàacáisi càmírìca èri mìnáná itàacái.

31 Pisutácué Dios ícha manuísíwata imàacáanápínacué pírì chàinisi máiníri wamáapùaca náicha canánama, piyúudàcaténacué wía macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéwa iyaca áiba wawàsi máiníri cayábaca cachàiníwaná náicha canánama. Siùcade nuéwáidapínacué pía ìwali.

13

El amor

1 Iyaca áiba wawàsi cayábèeri náicha canánama chàinisi. Yácata cáinináanáca waicáca áibanáí wenàiwica. Nutàanicaalí áiba èri mìnáná itàacái iyú càmírìcáwaca nuéwáidawa ìwali, nutàanicaalí nacái àngelnáí itàacái iyú, quéwa càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica, yá canéerica iwèni meedá nutàacái càide iyúwa báawèeri sànasi nanúadàidacaalí lata nacáiri, quirápieli nacái.

2 Ewita nucàlidacaalí tàacáisi Dios inùmalicúise, éwita nacái nùaliacaalí macái wawàsi ìwali Dios ibèericaté áibanáí ícha; éwita nacái nuémìacaalí càinàcaalí ìmáaná macái ìiwitáaná Dios yáaliacáica; éwita nacái manuícaalí nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali tàì ìiméeri iyú nuedàcaténá manuírì dúli yàalu íchawa áibacatalépiná, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

3 Ewita nuwacúacaalí macáita nùasuwa catúulécanéeyéi irí, éwita nacái numàcacaalí neemáca núa Dios ìwalíise càmicáiná numéyáawa nuebáidaca itàacái, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

4 Cawinácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, yácata yáaliméerica ìideníaca yùuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanáí imànicaalí irí báawèeri, càmírìcata nacái calúa ráunamáita áibanáí yáapicha. Íicáca áibanáí ipualé iyúudàanápíná nía. Càmírìcata nacái báawa íicáca íchawa áibanáí nàasu cawèníri ìwalíise. Càmírìcata nacái canúmaséé, càmicáiná cachàini íicáca yáawawa.

5 Cawinácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, càmírìcata cáimacái iicáca yáawawa, càmírìca nacái imàni áibanáí irí báawèeri; càmírìca nacái ichùulla áibanáí cachàiníri iyú namànlínápíná abéerita càide iyúwa iwàwáaná namànica. Ewita áibanáí yáalimáidacáaníta iicáwani, càicáaníta càmita calúani, càmita nacái iwàwali mamáalàacata yái báawèerica áibanáí imànírìca irí, néese imàacaca iwàwawa ícha.

6 Càmita casímáí iicáca wenàiwica namànica nabáyawanáwa nàuwichàidacaténá áibanáí, néese casímáica iwàwa iicáca wenàiwicanáí iyaca machacàníri iyú.

7 Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanáí wenàiwica, càmírìcata icháawàa naináwaná ìwali ráunamáita namànicaalí báawèeri, néese imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha; iicáca nacái macáita wenàiwica iyúwa cayábéeyéipíná ìiwitáise; ituíyáa nacái nawènúadàanápíná náiwitáisewa namànicaténá cayábèeri; yá ìideníaca macáita càiripínáta matuíbanáiri iyú, éwita càulenácáaníta íchani.

8 Dios iwàwaca cáinináca waicáca áibanáí càiripínáta cháí èri írìcu, áibaalípiná nacái ìdcánámi èri imáalàcawa. Yá áibaalípiná càmírìpináta iwàwacatá wenàiwica nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalicúise. Càmírìpináta nacái nutàanica áiba tàacáisi iyú càmírìca èri mìnáná itàacái. Càmírìpináta nacái iwàwacutá néewáidaca wenàiwica Dios yáaliacái ìwali.

⁹ Aibaalípiná Dios imàacapíná nachàbacawa wáicha macáita yái wawàsica, yácáiná éwita Dios imàacacáaníta wáaliacawa siùcade, càicáaníta wáalía yéénata meedá. Dios imàacaca abénaméeyéi wééná nacàlidaca tàacáisi inùmaliçuise, quéwa náalimá nacàlidaca yéénata meedá nacái.

¹⁰ Quéwa Cristo yàanàapínacaalí cachàiníiri íiwitáise yáapichawa, icamalá írìcu nacáiwá icùacaténá macáita, yásí wáaliacawa macáita, yá nacái imáalàapínacawa yái camínáca wáaliawa cayába siùcade.

¹¹ Péemiacué comparación: Sùmàicaalíté núa, yáté nutàanica sùmài íiwitáise iyú, càité nacái nuínáidacawa iyúwa sùmài, quéwa idécanáamité béerica núa, yáté numàacaca nuichawéi sùmàináca nuíwitáise.

¹² Càita nacái wía, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháí èeri írìcu. Siùcade càmita wáaliawa Dios ìwali cayába, quéwa áiba èeriwa, yásí wáaliacawa cayába. Siùcade wáalía wéemiaca yéénata meedá càinácaalí íimáaná yái Dios yáaliacáica, càide iyúwa waicácaalí wíawawa samànéechúa inàni chapúaca írìculé, quéwa áiba èeriwa waicápiná Dios inàni amaláwaca. Siùcade wáaliacawa yéénata meedá Dios ìwali, quéwa áiba èeriwa wapíchalépinácáwa, yásí wáaliacawa amaláwaca Dios íiwitáise ìwali càide iyúwa Dios yáallánawa wáiwitáise ìwali.

¹³ Càide iyúwa númáaná, macáita yái chàinisi Dios imàaqueérica walí wáibaidacaténá írìpiná, áiba èeriwa Dios imàacapíná nachàbacawa wáicha. Quéwa camíiyéipínáta nachàbawa wáicha níái máisiba wawàsica: yái weebáidáanáca Jesucristo, yá nacái wáallánacawa idéca iwasaaca wía Dios yàasu yúuwicháacáisi íicha, yá nacái cáinináanáca waicáca áibanái. Níái máisiba wawàsica canácatáita nachàbawa wáicha, quéwa cachàinica náicha canánama yái cáinináanáca waicáca áibanái.

14

El hablar en lenguas

¹ Píalimáidacué manuísíwata cáinináanápiná piicáca áibanái. Néese pituyáacué nacái Dios imàacáanápinácué píri chàinisi píibaidacaténá Wáiwacali írìpiná. Cayába cachàiníwanái pituyáacaalícué Dios imàacáanápiná píri chàinisi picàlidáanápinácué tàacáisi Dios inùmaliçuise pimanùbacanái itàacái iyúwa, piyúudàacaténácué nía.

² Càì númacuécá píri yácáiná áibacaalí itàaní áiba tàacáisi iyú camíirica èeri mìnánái itàacái, càmita iyúudàa nía yàasu tàacáisi iyúwa, néese itàanicáita Dios yáapicha, canácáiná áibanái yáalláná yéemiacani càinácaalí íimáaná, éwita néemiacáaníta isàna. Espíritu Santo ichàiniadacani icàlidacaténá càiri tàacáisi íbàacanéeri wawási ìwali camíirica èeri mìnánái itàacái iyú, quéwa itàanica tàacáisi camíirica yáalla càinácaalí íimáaná. Iná yái tàacáisi càmita iyúudàa áibanái.

³ Quéwa cawinácaalí icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyúcué, yáta iyúudàacué pía yéewáidacáinácué pía pidàwinàidacaténá píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinínápinácué píiwitáise Dios ìwali. Yái icàlidéericuécá píri tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yáta imichàidacuécá píiwitáise, ichàiniadacué nacái píwàwa peebáidacaténácué Dios tàì íiméeri iyú.

⁴ Cawinácaalí itàanírica Dios yáapicha áiba tàacáisi iyú camíirica èeri mìnánái itàacái, yáta ichàiniadéerica íiwitáisewa Dios ìwali. Quéwa cawinácaalí icàlidéericuécá píri tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yáta iyúudàacué pía

pidàwinàidacaténá plíiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinacaténácué plíiwitáise Dios ìwali, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Macáita péenácué idènlacaalí chàinisi itàanicaténá áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnáná itàacái, yá cayábaca casíimáicáiná nuicáca yái pimànínácúe caí. Quéwa cayába cachàiniwaná nuwàwa picàlidacaalícué tàacáisi Dios inùmaliçuise péenáná itàacái iyúwa. Cayába cachàiniwaná yái picàlidáanácúe tàacáisi Dios inùmaliçuise péenáná itàacái iyúwa, íicha yái pitàanínácúe áiba tàacáisi iyú, càmicaalícáwa nacái picàlidacué nàlì cànácaalí íimáaná yái tàacáisi picàlidéericuéca. Iwàwacutácué picàlidaca nalíni natàacái iyú, piyúudàacaténácué nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú, cachàinacaténá náiwitáise Dios ìwali.

⁶ Iná nuénáná nupáchiacaalícué pía, yá nutàanicaalícué píri áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnáná itàacái, yá càmítacué píalíá péemíaca cànácaalí íimáaná nùasu tàacáisi. Numànicaalí caí, néese nùasu tàacáisi càmita iyúudàacué pía. Iná canéerica iwèni meedá píricuéní, yái nùasu tàacáisi. Quéwa nucàlidacaalícué píríni machacàníri iyú pitàacái iyú, yái tàacáisi Dios imàaquéerica nùalíaca ìwali, nucàlidacaalícué nacái píri pitàacái iyúni cànácaalí íimáaná yái báisiiri tàacáisi, nucàlidacaalícué nacái píri tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, nuéwáidacaalícué pía nacái Dios ìwali, yásí nùasu tàacáisi iyúudàacuéca pía, yéewanápinácué peebáidaca Dios itàacái tàì íiméeri iyú.

⁷ Péemíacué comparación: Napùliacaalí flauta íwa nacáiri namànicaténá música, nanúacaalí arpa nacái, càmicaalí namàni música machacàníri iyú, néese áibaná càmita nàalíá néemíaca cawínácaalí música íiwitáanáquéi caí namànica.

⁸ Néeni, nucàlidacué píri áiba comparación ùwicái ìwali: Aibacaalí ipùlla trompeta imáidacaténá úwiná, càmicaalí ipùlla amaláwaca, néese càmita nàalíawa iwàwacutáaná nachùnìaca nacáapisáíwa namànicaténá ùwicái.

⁹ Càitacué nacái pía: Càmicaalícué pitàani pitàacái iyúwa péewáidacaténá wenàiwica amaléeri tàacáisi iyú náalíerica néemíaca cànácaalí íimáaná, néese càmitacué nàalíá néemíaca píasu tàacáisi. ¡Yái tàacáisi picàlidéericuéca nàlì càmita iyúudàapíná nía!

¹⁰ Báisiiri iyúcata ìyaca madécaná íiwitáaná èeri mìnáná itàacái cháí èeri írìcu. Nía nacái itàaníyéica caí nàalíaca néemíacani, natàacáicáináni.

¹¹ Quéwa càmicaalí nùalíá nuemíaca cànácaalí tàacáisi íimáaná áiba wenàiwica icàlidéerica nulí, yásí nuínáidacawa ìwali áiba cáli néeséericani nùasu cáli íicha. Càita nacái íináidacawa nùwali càmicáiná nùalíá nuemíaca cànácaalí itàacái íimáaná.

¹² Càita nacái pitàanicaalícué áiba tàacáisi iyú, càmírica èeri mìnáná itàacái, yásí áibaná càmita nàalímá néemíaca cànácaalí píasu tàacáisi íimáaná, yá càmítacué piyúudàa nía. Iná piwàwacáinácúé Dios imàacaca píri chàinisi píibaidacaténácué írípíná cachàiníri iyú, yá pituúyàacué Dios imàacáanápínácué píri chàinisi yéewacaténácué piyúudàaca wenàiwica manuúiswata yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadàwinàidacaténá náiwitáisewa Dios ìwali, neebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú.

¹³ Iná cawínácaalí wenàiwica Dios imàaquéerica írì chàinisi itàanicaténá áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnáná itàacái, iwàwacutá isutáca Dios íicha imàacáanápíná írì chàinisi icàlidacaténáni áibaná írì natàacái iyúwa cànácaalí íimáaná yái tàacáisi.

14 Càita nacái núa: Espíritu Santo imàacacaalí nusutáca Dios ícha áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnanaí itàacái, yá nusutáca Dios ícha manuísíwata, quéwa càmita nùalíwata cainácaalí nùasu tàacáisi ímáaná. Nutàanícaalí càì, yá càmita nudé nuyúudàaca wenàiwica nùasu tàacáisi iyúwa.

15 Iná nucàlida pírì cainácaalí numànlínápináca: Nusutápiná Dios ícha áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnanaí itàacái, núcántàa nacái Dios írì tàacáisi iyú càmírica èeri mìnanaí itàacái. Quéwa nusutápiná Dios ícha nacái wenàiwica itàacái iyú, núcántàa nacái Dios írì wenàiwica itàacái iyú.

16 Càita numànica yácáiná, wàacaalí cayábèeri Dios írì manuísíwata áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnanaí itàacái, néese níái áibanái yèemièyéica wasàna càmicaalí náalíwata néemlacani yái tàacáisca, yá càmita yáalimá abédanama náiwitáise wáapicha iyúwa wàanaí Dios írì cayábèeri, càmicáiná náalía néemlacani, cainácaalí ímáaná yái wasutérica.

17 Cawàwanáta wàaca cayábèeri Dios írì cayábèeri iyú, quéwa áibanái wenàiwica íiwitáise càmita idé idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú, neebáidacatená itàacái tàì ímèeri iyú, càmicáiná náalía néemlaca cainácaalí wàasu tàacáisi ímáaná.

18 Nùaca Dios írì cayábèeri nutàanicáiná Dios yáapicha cachàiniwanái píchacué canánama áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnanaí itàacái, idècunitàacá náyaca nulínáamitawa méetàucuta áibanái ícha nusutácatená núawawa Dios ícha.

19 Quéwa culto írìcu, nùyacaalí áibanái yèewi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yásí cayába cachàiniwanái nùumacaalí cinco namanùbaca palabra nataacái iyú náalírica néemlaca cainácaalí ímáaná nuéwáidacatená nía lícha yái nùumáanáca diez mil namanùbaca palabra áiba tàacáisi iyú càmírica náalía néemlaca cainácaalí ímáaná.

20 Píacué nuénánáica, picácué plínáidawa càide iyúwa sùmàì ínáidáanáwa càmíyeyí yáalíwata cayába. Piyacué càide iyúwa sùmanái càmíyeyéica yáalíwata madécaná báawèeri íwali. Quéwa plínáidacuéwa cáalíacáiri iyú càide iyúwa béeyéi, píalíacatenácué péemlaca yái nùuméericuéca pírì íwali yái tàacáisi càmírica èeri mìnanaí itàacáica.

21 Bàaluité profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmallicuise. Dios ímacaté: “Nutàanípiná ísraelitanái yáapicha quéwa áiba cáli néeseeyéi itàacái iyú. Nubànùpiná càmíyeyí ísraelitanái nacàlidacatená tàacáisi nunùmallicuise ísraelitanái írì, quéwa éwita numànicáanáta càì, càicáanáta níái ísraelitaca càmita neebáidapíná nutàacáiwá”, íimaca Wacuèriná Dios.

22 Iná watàanícaalí áiba tàacáisi iyú, càmírica èeri mìnanaí itàacái, yá càmita wáasáida Dios ichàini wenàiwicanái írì yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, néese wáasáidaca Dios ichàini áibanái írì càmíyeyéica yeebáida Jesucristo íwali. Quéwa wacàlidacaalí tàacáisi Dios inùmallicuise wataacái iyúwa, yá càmita wáasáida Dios ichàini áibanái írì càmíyeyéica yeebáida Jesucristo itàacái, néese wáasáidaca Dios ichàini wenàiwicanái írì yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

23 Néese culto írìcu, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, macáicaallicué pitàaníca áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnanaí itàacái iyú, yá cawàwanáta áiba wenàiwica iwàlùacawa càmírica yáalíwata íwali yái pimànlínácuéca, áiba nacái càmíri yeebáida Jesucristo itàacái. Yásí néemlacuéca písàna, yá nánáidacawa máiwitáiseeyéicuéca pía macáita.

24 Quéwa macáicaallicué picàlida tàacáisi Dios imàaquéerica pírì pitàacái iyúwa, yá nacái áibacaalí wenàiwica iwàlùwata càmírica yáalíwata íwali

yáí pimànínácúéca, áiba nacáí càmíríca yeebáida Jesucristo itàacáí, yásí nawàwalíca nadéca namànica nabáyawanáwa, náalíacáíná néemiaca macáíta yáí picàlídéerícuéca, natàacáí iyúcáínáni.

²⁵ Iná néemiacáínáni, yá náalíacawa Dios iicáca náíwítáise, iyúwa náínáídáanáwa nawàwalícuísewa íbàacanéeri iyú áibanáí ícha. Yásí nabàlùacawa nàulú ípùata iyúwa nàacaténá Dios icàaluíníná, nàacaténá nacáí írí cayábéeri. Yá nacàlídapínacué píínáwaná ìwali nacáí Dios iyáanácúé píapícha báísírí iyú.

Hárganlo todo decentemente y con orden

²⁶ Uwé, píacué nuénánáica, macáí imanùbaca pimànicaalícué culto, abénaméeyéí péenácúé ícántáapíná salmos nàacaténá Dios írí cayábéeri, abénaméeyéí péenácúé nacáí yéewáida wenàiwíca Dios itàacáí iyú, áibanáí péenácúé nacáí icàlídaca tàacáisi Dios imàaquéeríca náalíacawa, áibanáí péenácúé itàaníca áiba tàacáisi iyú, càmíríca èeri m̀nanáí itàacáí, áibanáí péenácúé nacáí icàlídaca cànácaalí ímáaná yáí tàacáisíca. Quéwa, píicacué pííchawa cayába yéewanápiná macáíta yáí pimànírícuéca culto írúcu iyúudáaca wenàiwíca nadàwinàidacaténá náíwítáisewa Dios ííwítáise iyú neebáídáanápiná Dios tàí ímèeri iyú, níái yeebáídéeyéíca Jesucristo itàacáí.

²⁷ Natàanícaalí culto írúcu áiba tàacáisi iyú càmíríca èeri m̀nanáí itàacáí, pimàacacué pucháiba itàaníca, áibacaalí ìya, néese pimàacacué máisiba wenàiwíca itàaníca abéerinamata. Iwàwacutá nacáí áiba ìyaca néré píapíchacué icàlídacaténacué pírí cànácaalí ímáaná, yáí tàacáisi nacàlídéeríca.

²⁸ Quéwa canácaalí áiba icàlídéeripínacué pitàacáí iyúni, cànácaalí ímáaná yáí tàacáisi áibanáí iwàwéeríca icàlídaca, iwàwacutá masànaca nía culto írúcu, ípíchaná natàaníca áiba tàacáisi iyú. Iwàwacutá natàaníca Dios yáapícha nàyacaalí nalínáamítawa méetàucuta áibanáí ícha.

²⁹ Càíta nacáí nàyacaalí abénaméeyéí péenácúé icàlídéeyéíca tàacáisi Dios inùmálcúse, pimàacacué pucháibata itàaníca, áibacaalí ìya, néese pimàacacué máisiba wenàiwíca itàaníca abéerinamata. Iwàwacutá áibanáí yéemiacani yáí nacàlídéeríca, náínáidacaténáwa cáalíacáiri iyú ìwali, yéewanápiná náalíacawa asásí báisícaalí natàaníca Dios inùmálcúse.

³⁰ Quéwa Dios imàacacaalí tàacáisi áiba wenàiwíca írí yáawinéeríca néré, yásí yáí idàbáanéeri wenàiwíca iwàwacutá yáawinacawa imàacacaténá áiba icàlídaca nacáí nalíni.

³¹ Càíta píacué macáíta icàlídéeyéíca tàacáisi Dios inùmálcúse, píalímácué picàlídacani abéerinamata yéewanápiná macáíta néemiaca cànácaalí tàacáisi Dios imàaquéeríca píalíacawa, nachàiniadacaténá nawàwawa.

³² Cawínácaalí icàlídaca tàacáisi Dios inùmálcúse náalímá masànaca namànica níawawa ìyacaalí áiba iwàwéeríca icàlídaca tàacáisi Dios imàaquéeríca írí.

³³ Càíta iwàwacutácué pimànica culto càmícáíná Dios íbatàa macáíta nacàlídaca tàacáisi macáíta namanùbaca iyúwa, néese imàaca natàaníca abéerinamata. Càmita iwàwa wamànica culto canéeríca iwèni iyúwa máíwítáiseeyéí. Iwàwacutácué pimànica nacáí càide iyúwa macáíta Dios yáasu wenàiwíca imàníná, níara áibanáí yeebáídéeyéíca Jesucristo itàacáí, iwàcáidáyaquéeyéíca yàcalé imanùbaca.

³⁴ Iná iwàwacutá masànaca inanáí culto írúcu. Canáca yéewaná inanáí itàaníca culto írúcu. Néese iwàwacutá nàaca nàacawéeri ímíétacanáwa, neebáida nacáí itàacáí, càide iyúwa Dios itàacáí ímáaná profeta Moisés itànèericaté.

³⁵ Néeni, inanái nawàwacaalí nàaliácawa wawàsi ìwali, iwàwacutá nasutáca néemiàwa nàacawéeriwa nacapèe néenitawa, báawacáiná inanái itàaníca culto írìcu.

³⁶ Piwàwalicué Dios itàacái càmiírìca píapìcha idàbatéwa. Càmitacué nacái pía abéta yeebáidani. Iná iwàwacutácué peebáidaca càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

³⁷ Báisicaalícué píalímá picàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái írì, càita nacái báisicaalícué Espíritu Santo imàacacaté píri chàinisi cáaliácacáténácué pía, yásí píaliácuéwa Wáiwacali ichùuliacaté nutànanápinácué píri yái tàacáisica. Iná iwàwacutácué peebáidacani.

³⁸ Quéwa nàyacaalí abénaméeyéi càmiyéica iicá nùasu tàacáisi iyúwa Wáiwacali itàacái, picácué péemà nali, càmicáiná nataàní báisírì iyú Dios inùmalícué.

³⁹ Iná nuénánái, pituyàacué Dios imàacáanápinácué píri chàinisi picàlidacaténá tàacáisi inùmalícué. Picácué pimáisanía áibanái itàaníca áiba tàacáisi iyú càmiírìca èeri mìnánái itàacái.

⁴⁰ Quéwa iwàwacutácué pimànica macáita machacànírì iyú culto írìcu, pimàacacué wenàiwica icàlidaca tàacáisi abéerinamata, áiba itàaní áiba yáamíise.

15

La resurrección de Cristo

¹ Siùcade píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidacuéca píri àniwa piwàwalicaténáni yái tàacáisica nucàlidéericatécué píri, yái tàacáisi íiméerica Cristo iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yácata tàacáisi peebáidéericatécué, siùca nacáide peebáidacuéca piyacani tàì íiméeri iyú.

² Yásí Cristo iwasàacué píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha peebáidacaalícué mamàalàacata yái tàacáisi nucàlidéericatécué píri, báisicaalícué peebáidacaté Cristo itàacái.

³ Quéchaté nucàlidacuéca píri yái tàacáisi cachàinírì náicha canánama càide iyúwaté Cristo yéewáidáaná núa. Nucàlidacatécué píri Cristo yéetacatéwa wáichawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profetanái itànèericaté.

⁴ Nucàlidacatécué píri nacái nabàliacaté Cristo càliculí iriculé, quéwa imichàacatéwa yéetacáisi íicha máisiba èeri írìcu càide iyúwaté íimáaná nacái Dios itàacái profetanái itànèericaté.

⁵ Nucàlidacatécué píri nacái Cristo imàacacaté yáawawa Pedro iicácani, néese imàacacaté yáawawa naicácani, níái doce namanùbaca apóstolca, Cristo ibànuyéicaté nacàlidacaténá itàacái.

⁶ Néseté Cristo imàacaca yáawawa naicácani, áibanái quinientos ichàbaníiséeyéica yeebáidéeyéica itàacái. Yá batéwa macáita néená iyaca siùcade nutànàacaalíca yái cuyàlutaca, quéwa abénaméeyéi néená nadéca néetáca.

⁷ Néseté Cristo imàacaca yáawawa iméeréeri iicácani, yái Santiagoca, néseté macáita apóstolnái naicacaté Cristo nacái.

⁸ Néseté idécánáami imàacaca yáawawa macái áibanái iicácani, yáté átata imàacaca nacái yáawawa nuicácani. Iná nuicáca núawawa càiride iyúwa sùmàì càmiírìcáwa imusúawa yàasu èeri írìcuwa, máimíicáinaté námíiseca Wáiwacali imáidaca núa ibànùacaténá núa iyúwa apóstol.

⁹ Núcata càmiírì cachàini náicha canánama níái apóstolca, Wáiwacali ibànuyéica nacàlidacaténá iináwaná. Canacaté yéewaná nùumaca nùwaliwa

apóstolca núa nuplādáidacáináté Dios yàasu wenàiwica, nùuwichàidacaténáté nía, níái yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

¹⁰ Quéwa Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú imáidáanápínáté núa yéewanápináté apóstolca núa, éwita nùuwichàidacáanítaté yàasu wenàiwica manuísiwata. Yá càmita caná iwèni yái imáidáanáca núa, nuíbaidacáiná irípiná cachàiniwanái macái áibanái apóstol ícha. Quéwa càmita còi numànica nuchàini iyúwa, néese Dios yái imàníríca nulí cayábéeri mawèníiri iyú, yácata iyúudèrica núa.

¹¹ Quéwa éwita wáibaidacáaníta Dios irípiná, níái áibanái apóstol, núa nacái, càicáaníta iyaca áiba wawàsi cachàiníri wáicha canánama, yácata yái tàacáisi wacàlidéericuéca pírí, yái tàacáisi peebáidéericatécué nacái.

La resurrección de los muertos

¹² Wadéca wacàlidacuéca pírí Cristo imichàacatéwa yéetácáisi ícha, quéwa abénaméeyéi péenacué náimaca càmítasa wenàiwicanái imichàawa yéetácáisi ícha. Báawéeriquéi nacàlidáanáca càiri cachíwéeri tàacáisi.

¹³ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese iwàwacutá nacái wáimaca càmítaté báisi Cristo imichàacawatá.

¹⁴ Néese, càmicallíté báisi Cristo imichàawatá, yá canéerica iwènitáni yái tàacáisica wacàlidéerica. Yá nacái canéerica iwèni meedáni yái peebáidáanáca Jesucristo itàacáitá.

¹⁵ Quéwa iyaca áiba wawàsi báawéeri yáwanái: Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese àta wía apóstolca wadéca wacàlidaca wachíwawa Dios iwalítá, wacàlidacáiná Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi ícha. Quéwa càmicaalípiná Dios imichàida yéetéeyéimiwatá, néese iwàwacutá wacàlidaca càmítaté Dios imichàida Cristotá.

¹⁶ Yácáiná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawatá, néese càmítaté báisi nacái Cristo imichàawatá.

¹⁷ Càmicallí Cristo imichàacatéwa yéetácáisi íchatá, néese iwàwacutá canéerica iwèni meedátáni yái peebáidáanacuéca Cristo itàacái, yá pìyacuéca mamáalàacata pibáyawaná yáapichawatá.

¹⁸ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, néese áibanái yeebáidéeyéimicaté Cristo itàacái ipíchawáiseté néetácawa nadéca náucacawa Dios íchatá.

¹⁹ Wadéca wawènúadaca wáiwitáisewa ícha macáita yái èeri irícuíríca, weebáidáanápíná Cristo itàacái wacúanápiná cayábéeri èerica yàanèripínáca, wáalíacáináwa wamichàanápínáwa yéetácáisi ícha. Iná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íchatá, yá wadéca weebáidaca cachíwéeri tàacáisitá, iwàwacutá nacái áibanái íicaca wía càiyéide iyúwa yùuwichèeyéiwa catúlécánéeri iyú cachàini áibanái ícha canánama.

²⁰ ¡Quéwa Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi ícha báisiiri iyú! Yácata yái idàbáanéericaté imichàacawa yéetácáisi ícha càmíripíná quirínama yéetácawa àniwa. Càita nacái yácata Cristo idàbáanéerica wamanùbacanái yéenáca, wía manùbéeyéica imichèeyéipínacawa yéetácáisi ícha càide iyúwa bànacalé imusúacaalíwa cáli irícuíse wenàiwica yeedacaténá iyacaná manùba.

²¹ Bàaluité wàawirimi Adán, yái idàbáanéericaté wenàiwica, imànicaté ibáyawanáwa, ínáté yéetácáisi iwàlùacatéwa irículé èeriquéi. Néese Cristo imànicaté cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa idéca iwàlùacawa aléi èeri irículé yái wamichàanápínacawa yéetácáisi ícha.

²² Macáita wía Adán itaquénáinami wéetápinácawa wadèniacáiná wàawirimi Adán íiwitáise cabáyawanéeriwa. Càide iyúwa macáita wía wadèniáná abéeri wàawirimi, yái Adánca, càita nacái wía iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha wamichàapínácawa yéetácáisi íicha wadèniacáiná wacáuca wàlisàiwá càmíiri imáalàawa.

²³ Quéwa Dios idéca íináidacawa imàacáanápiná wamichàacawa yéetácáisi íicha Cristo yáamfise: Quéechatécáwa Cristo imichàacatéwa càide iyúwa idàbáanéeri needáca iyacanásica nabànacale íichawa. Néese Cristo yàanàpiná àniwa, yásí macáita wamichàapínácawa, wía yàasu wenàiwicaca.

²⁴ Néese èeri imáalàacaalípináwa, yásí Cristo imáalàida nachàini, macái èeri mìnáná icuèrinánáica, demonio íiwacanánái nacái. Néese idécanáami Cristo imànica macáita càide iyúwa Dios ichùullanáni, yásí Cristo yéepùadapíná macáita Yáaniri Dios íríwa àniwa, Dios icùacaténá macáita.

²⁵ Iwàwacutácáiná Cristo icùaca macáita siúcáise de idècunitàacá Dios imawèniadaca macáita Cristo yùuwidenái.

²⁶ Yái wàuwide namáalàidáanáca canánama, yácata yái yéetácáisica; yá Dios imawèniadéeripíná, imáalàidapíná nacái yéetácáisi, iwasàapínácaalí wía yéetácáisi íicha.

²⁷ Dios idéca imàacaca Cristo icùaca macáita, íná yéewa wáalíaca iyaca abéerita càmíirica Cristo ichùulla, yái Yáaniricawa yái Diosca.

²⁸ Aibaalípiná idécanáami Dios imawèniadaca macáita Cristo yùuwidenái, néese Cristo, yái Dios írrica, imàacapíná yáawawa Dios írí, imànicaténá càiripináta càide iyúwa Dios ichùullaná, yái imàaqueericaté Cristo icùaca macáita. Yásí Dios icùaca macáita càiripináta, macáita yái iyéerica.

²⁹ Néese abénaméeyéi péenácué nadéca neebáidaca Jesucristo itàacái, nawàwacáiná nadèniaca nacáuca càmíiri imáalàawa áiba èeriwa néenánáimi yáapichawa, níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Yá nadéca nabautizácawa náasáidacaténá nàyanápiná àniwa néenánáimi yáapichawa áiba èeriwa. Quéwa càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese canéerica iwèni meedátáni, yái wenàiwicanái íbautizáanácawa nàwalíná.

³⁰ Néeni càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese canéerica iwènitáni wèpunícaalíwa wacàlidacaténá Jesucristo iináwaná iwali áibalé nawàwacataléca nanúaca wía macái èeri imanúbaca.

³¹ Báisíta nuénánái, áibanái iwàwaca inúaca núa macái èeri imanúbaca; càita nacái báisíta máini casíimáica nuicácuéca pía peebáidacáinacué Wáiwacali Jesucristo itàacái.

³² Chá nacái Efeso iyacàlená írri cu nawàwacaté nanúaca núa, níái áibanái càmíiyéica yeebáida, caluéyéi cuwèsi nacáiyéi íiwitáise, iwàwéeyéicaté imàdádaca nuèwi. Quéwa càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, yá canéerica iwèni meedátáni yái nùuwichàanácawa Wáiwacali írripíná. Píicácué píichawa cawínácaalí càmíiyéica yeebáida yéetéeyéimiwa imichàanápináwa, náimacáiná càiri cachìwéeri tàacáisi: “Wàacué wayáaca wayáacaléwa cadénama, wàira nacái manuí, táwichacáiná wéetápinácawa, néese canáca wía, canáca nacái yùuwichàidéeripíná wíawa wabáyawaná íwalíise”, náimaca.

³³ Picácué pí màaca nachìwáidaca pía, néese píacuéwa náicha, càide iyúwa áiba tàacáisi íimáaná cáalíacáiri iyú: “Wamàacacaalí báawéeyéi íiwitáise yàacawéeridaca wía, yásí namáalàidaca wáicha wáiwitáise cayábéeri”, íimaca.

34 Pìwènúadacué píiwitáisewa báawéeri ícha pínáidacaténácuéwa cáiwitáiseeri iyú càide iyúwacué iwàwacutáaná piyaca machacàníri iyú; yá picácué pimàni quirínama pibáyawanáwa. Càì nùumacué piri báicaténácué pia, nùaliacáináwa abénaméeyéicué pèewi càmitàacáwa nàalía Dios ìwali báisfiri iyú.

Cómo resucitarán los muertos

35 Abénaméeyéi péenácué càmita neebáida yéetéeyéimiwa imichàanápínáwa yéetácáisi ícha, iná namànica naquúniwa ìwali, yá nàimaca: “Càmita nàalimá nacáucáacawa, níái yéetéeyéimicawa. ¿Càìrínásica chéecáisi íwitáaná iyú namusúapínáwa càliculli írìcuíse?” càì nàimaca naicáanica.

36 ¡Natàanicáita máiwitáiseeri iyú meedá! Péemlàcué comparación: Wabànacaalí bànacalé ìmi cáli írìculé, néese bànacalé ìmi iwàwacutá iyaca càiride iyúwa yéetéerimiwa yéewanápiná iyaca yái bànacaléca.

37 Yái ìmi wabànéerica, càmfírìta ìmi yái imusuéricawa cáli írìcuíse. Wabànacáita bànacalé ìmi, cawàwanáta trigo ituiná ìmi, càmicaalí áiba bànacalé ìmi nacái.

38 Yái ibaquéericawa Dios yàa iicácanáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Macái bànacalé ìmi íwitáaná, Dios idéca imàacaca idèniaca bànacalé iicácanáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

39 Càita nacái iinási càmita abédanamani. Wíá èeri mìnánica wadèniaca waináwa áiba íwitáanáta. Cuwèesinái nadèniaca nacái naináwa áibata. Culpíra iiná, áiba íwitáanáta nacái. Cubái iiná, áiba íwitáanáta nacái.

40 Càita nacái níara iyéeyéica chènuniré nadèniaca naináwa áibata ícha yái naináca macáita níái iyéeyéica cháí èeri írìcu. Quéwa chènuníseeyéi áibata nadèniaca cayábéeri naicácanáwa èeri írìcuíyéi ícha, yácáiná chènuníseeyéi iináca icànaca mèlumèlufri iyú.

41 Càita nacái níái iyéeyéica capiráléeri cáli íinata. Nadèniaca nacamaláwa áibata. Néese èeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese quèeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese dùlupùta nadèniaca nacamaláwa áibata. Níá nacái dùlupùtaca nadèniaca nacamaláwa méetàucunamata náichawáaca. Càita íimaca comparaciónca.

42 Càipiná nacái namichàacawa níái yéetéeyéimicawa. Idécanáami nabàllaca wainámi cáli írìculé, yá wainámi ibadápínáca, quéwa wainá imichèeripínáca yéetácáisi ícha, càmfírìta yéewa ibadácawa.

43 Yá nabàllaca wainámi càliculli írìculé, chéecáisi báawéeri iicácanáwa, néese wainá icáuquèeripínáca icànápiná mèlumèlufri iyú, cayábéeri iicácanáwa. Nabàllaca wainámi machawàaqueeri néese cachàinipínácani yái waináca imichèeripínáca càliculli ícha.

44 Nabàllaca wainámi, cháí èeri írìcuírìca, néese wainá chènuníseeri imichàapínáca, iyacáiná wainá èeri írìcuírì, càita nacái iyaca wainá chènuníseeri.

45 Càité profeta itànàaca Dios itàacái bàaluté: “Idécanáamité Dios imànica wàawirimi Adán iiná, yái idábàanéericaté wenàiwicaca, yáté Dios cáucaté imànica Adán iyacaténáté cháí èeri írìcu iyúwa èeri mìnali”, íimaca yái Dios itàacáica. Quéwa máini cachànica Cristo íwitáise Adán ícha, yácáiná idécanáamité Cristo yéetácawa, yáté imichàacatéwa yéetácáisi ícha yàacaténá wacáuca càmfírì imáalàwa.

46 Sìuca càmita wadèniaca chènuníseeri iicácanáwa idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu. Wadèniaca èeri írìcuírì iicácanáwa quéechacáwa, néese piná wadèniaca chènuníseeri iicácanáwa.

47 Dios imànicaté cáli ichùmalé wàawirimi Adán iyú, yái asiali idàbàanéerimica. Yáté èeri m̀nalicani, yái Adánca. Néeseté Cristo yàanàaca, yáté chènuníseericani.

48 Wía iyéeyéica cháí èeri irìcu, wadèniaca waináwa cháí èeri irìcuírca càide iyúwaté yái asiali iiná Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asialipiná, yái wàawirimi Adánca. Néese, weebáidacaalí Cristo itàacái wàyacaténá chènuniré, yási wadèniapiná waináwa chènuníseeri càide iyúwa Cristo iyáaná, yái chènuníseerica.

49 Càide iyúwacué wadèniáná iicacánáwa yái wàawirimi Adán Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asialipiná, càita nacái wadèniapiná iicacánáwa yái Cristo yàanèericaté chènuníse.

50 Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca pírí áiba wawàsi: Yái wainá idènièrica íranáwa cháí èeri irìcu càmíripiná yéewa iwàlùacawa Dios iyacàle iriculé Dios icùacataléca macáita, wainá imáalàacáináwa áiba èeriwa. Iná càmita yáalimá iwàlùacawa néré càmicalépináca imáalàawa.

51 Quéwacué nuwàwa píaliacawa áiba wawàsi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha, quéwa siúde imàacawa wáaliacawa. Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wéetápináwa canánama, quéwa Dios iwènúadapiná wíawa macáita wàlisanácaténá waicacánáwa.

52 Wéemiapiná trompeta isàna, yái trompeta namáalàidáanáca canánama, yási abèericúseta Dios iwàlisàidapiná waináwa ráunamáita càide iyúwa bàli íimacaalí watuí. Yácáiná wéemiapiná trompeta isàna, yási namichàacawa càliculli iricúse macái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Namichàapinácawa yéetácáisi ícha nainá yáapichawa, càmíyépiná yèepùa yéetácawa quirínama. Yási wíaca nacái cáuyéica Dios iwènúadapiná wíawa wàlisanácaténá waicacánáwa.

53 Yácáiná wainá èeri irìcuírca càmita yéewa iyaca càiripináta, íná iwàwacutá Dios iwàlisàidaca wainá wadèniacaténá waináwa wàlisài càmíri imáalàawa.

54 Néese idécánami Dios iwàlisàidaca wainá, wadèniacaténá waináwa wàlisài càmíri imáalàawa, yási wáyapiná cáiwade iyúwaté profetanái itànanáté Dios itàacái bàaluité. Náimaca: “Yái yéetácáisi idéca imáalàacawa. Dios idéca imáalàidaca wáichani, yái wàuwidaca yéetácáisica.

55 Pía yéetácáisi, càmita quirínama yéewa pimawèniadaca wía. Pía càliculli, càmita quirínama yéewa piùwichàidaca wía, canácáiná quirínama píwi”, càipiná wáimaca.

56 Yái wabáyawanáca iyaca càide iyúwa yéetácáisi íiwica, yácáiná wabáyawaná iwàlìse, iwàwacutácaté wéetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Yá nacái yái tàacáisi Dios imàaqueericaté profeta Moisés irí càicanide iyúwa idéca nacáicaalí yàaca wabáyawaná ichàini, wíacáiná wáalíacaalítéwa càinácaalí wawàsi Dios imáisanieri wamànica, néese máinité cachàiniwanái wawàwaca wamànica wabáyawanáwa.

57 Quéwa Wáiwacali Jesucristo yéetácátéwa wáichawalíná, íná idéca iwasaàca wía ícha yái wéetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta; càita nacái Wáiwacali Jesucristo yéetáaná iwàlìse, Dios iyúudàaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. ¡Iná wàacué Dios irí cayábeeri!

58 Iná píacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, cachàinicué píiwitáise, píibaidacué mamáalàacata Wáiwacali irípiná cachàiniwanái, píaliacáinácuéwa cawèníricani, yái píibaidéericuéca Wáiwacali ichàini iyú.

16

La colecta para los hermanos

¹ Siúcade núcàlidacué piri ìwali yái ofrenda pìwacáidéeripínacuéca pibànùacaténacué plata iyúwa ofrenda catúulécanéeyéi irí, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pìwacáidacué ofrenda càide iyúwa núcàlídaanáté nali áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ìinatéeyéica iyaca.

² Domingo imanùbaca semana ìwali, macáitacué pía canánama iwàwacutácué pìwacáidaca yééná yái plata peedéericuécá piriwa. Yá picùacué méetàucutani. Iná nùanàapínácaali néré, càmítacué iwàwacutá pimichàidaca plata picùacaalícué méetàucutani semana imanùbaca.

³ Néese nùanàapínácaali néré, yásí nubànùaca wenàiwica natécaténá plata Jerusalén iyacàlená nérépiná, cawínácaali wenàiwica peedéeyéicuécá pèewísewa natécaténá piasu ofrenda néré. Yá nubànùapíná náapicha cuyàluta nali níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu, natàidacaténá nía cayába níái péenácuécá pibànüeyéipínacuéca néré.

⁴ Nuínáidacaalíwa cayábaca nùacaalíwa nacái, yásí nàacawa nùapicha.

Planes de viaje de Pablo

⁵ Nùapínacuéwa piatalé, yá iwàwacutá nuchàbaca Macedonia yàasu cáli néenibàa. Nudécanámi nuchàbacawa néenibàa, yá nùanàapínacué piyacàle néréwa Corinto iyacàlená néré.

⁶ Cawàwanátacué nupáchiaca píawa achúma èerita, càmicaalí càì, yá nùyapínacué piápichawa uníabépinama. Néese píalimápinacué piyúudàaca núa nùwacáidacaténá wawàsi numàluwepínáwa alénácaali iwàwacutápiná nùacawa.

⁷ Càmítacué nuwàwa nupáchiaca pía malééná èeri meedá, néese nuwàwacuécá nùyaca piápicha madécaná èeri Wáiwacali imàacacaalícué nùyaca piápicha.

⁸ Quéwa nuyamáapínácaawa cháì Efeso iyacàlená irícu àta judiónái imànicatalépináta nàasu cultowa ípidenéerica Pentecostés.

⁹ Nuwàwa nuyamáacawa quirítacáwa cháì, nàyacáiná madécaná wenàiwica iwàwéeyéica yéemíaca Jesucristo iináwaná ìwali, iná nuíbaidacáwaca cháì Wáiwacali irípiná, éwita nàyacáaníta nacái madécaná wàuwídeca, càmíiyéica iwàwa nuéwáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹⁰ Timoteo yàanàacaalícué piatalé, pitàidacué cayábani casímáicaténá iwàwa piápichacuéwa. Pimànicué irí cayábèeri íbaidacáiná Wáiwacali irípiná càide iyúwa núa.

¹¹ Iná piicácué píchawa cayába ipíchaná abèeri péenácué caná iwèni iicáca Timoteo. Néese piyúudàacué Timoteo yàasu àyapu ìwali yàanápináwa matuíbanáiri iyú nùatalé, núcùacáiná yàanàaca náapicha níara áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹² Néeni, nudéca nusutáca wawàsi manuísíwata wéénásàiri Apolos ícha yàanápinacué ipáchiaca pía áibanái wéénánái yáapicha. Quéwa siúca càmítacáwa iwàwa yàacawa. Néeseçáwa ipáchiapínacué píawa idèniacatáita wawàsi.

Saludos finales

¹³ Piicácué píchawa cayába. Peebáidacué Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú mamáalàacata. Picácué cáalu pía, néese píináidacuéwa cáiwitáiséeri iyú càide iyúwa béeyéi aslanái.

¹⁴ Macáita yái pimàníricuéca, pimànicué cáininéeri iyúni, piyúudàacaténacué áibanái.

¹⁵ Siücade píacué nuénánáica, píalíacué naináwaná ìwali níara Estéfanas yéénánáica ìyéeyéicuéca píapícha. Níacata idàbáanéeyéicaté yeebáidaca Jesucristo itàacái Acaya yàasu cáli ìnata. Yá nadéca namàacaca níawawa Dios irí nayúudàacaténacué pía, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Nuwàwacué pimànica càide iyúwa nàalàanacué pía, níai Estéfanas yéénánáica, cawinácaalí nacái inacáiyéica iyúudèeyéica wenàiwica, ìbaidéeyéica nacái Wáiwacali irípiná.

¹⁷ Casímáica nuwàwa níacáiná áibanái péenacué nadéca nàanàca nùatalé, níai Estéfanas, Fortunato nacái, Acaico nacái. Nadéca namànica nulí cayábéeri càmfíricué píalimá pimànica canácáinácué pía nùapícha.

¹⁸ Nadéca nachàiniadacuéca piwàwa, nuwàwa nacái. Iwàwacutácué piicáca cáimiétaquéri iyú macái wenàiwica ìyéeyéica càide iyúwa nàyaná.

¹⁹ Nawàwalicué pía níai ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca cháí Asia yàasu cáli ìnata, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái Aquila, úai nacái yàacawétúaca Prisca nawàwalicué pía manuísíwata Wáiwacali ìpídená ìwali, náapícha macáita ìwacáidáyaquéeyéicawa nacapèe irícu namànicaténá culto.

²⁰ Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháí nawàwalicué pía. Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

²¹ Núa Pablo nutànàacué píri yái achúméeríina tàacáisica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácué pía.

²² Aibanáicaalí càmita cáininá iicáca Wáiwacali Jesucristo, Dios yùuwichàidapíná níawa. ¡Pía, Wáiwacali, píawa síisaara caquialéta!

²³ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ìcha pírípinácué imànínapínácué píri cayábéeri mawènriri iyú.

²⁴ Nuwàwalicué pía manuísíwata cáininácáiná nuicácuéca pía Cristo Jesús ìwalíise.

2 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo imáidéericaté yàasu apóstolcaténá núa ibànùacaténá núa càide iyúwa Dios iwàwàaná. Núa Pablo, Timoteo yáapicha, yái wéenàsàiri yeebáidéerica Jesucristo itàacái, wawàwalicué pía. Nubànùacué pírí cuyàluta, píacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyacquéeyéicawa Corinto ìyacàlená írìcu, píacué nacái Dios yàasu wenàiwica ìyeyéica macái Acaya yàasu cáli ìinata.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípínacué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínapínacué pírí cayábéeri mawèníiri iyú, namàcàanápínacué nacái piyaca matuìbanáiri iyú.

Sufrimientos de Pablo

³ Wàacué cayábéeri Dios irí, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèriná Diosca, Yáaniri nacái, yácáiná yái Diosca, yácata Wáaniri iiquéerica watúulécaná, ichàiniadéerica nacái wáiwitáise macái èerita achúmacaalí wawàwa.

⁴ Macái imanùbaca wàuwichàacaalíwa, yási Dios ichàiniadaca wawàwa yéewacaténá wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa, cawínácaalí yùuwichèeyéicawa. Yá wachàiniadaca nawàwa càide iyúwa Dios ichàiniadáná wawàwa.

⁵ Wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa yácáiná éwita iwàwacutácánita wàuwichàacawa manuísiwata Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, càicánita Cristo ichàiniadaca wawàwa manuísiwata nacái yéewacaténá wàidenlaca wàuwichàanàwa.

⁶ Siùcade wía apóstolca wàuwichàacawa wacàlidacáinácué pírí Jesucristo ìinàwaná iwali yéewacaténácué ichàiniadaca piwàwa, iwasàacaténácué pía nacái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa Dios idéca ichàiniadaca wawàwa, wía apóstolca, yéewacaténá wachàiniadacuéca piwàwa, píalíacaténácué nacáíwa Dios iyúudàanápínácué píidenlaca piùwichàanàwa piùwichàapínácaalíwa càide iyúwa wàuwichàanàwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái.

⁷ Manuíca wáináidacawa wawàwawa pìwalicué píalimáanápínácué píidenlaca piùwichàanàwa Cristo irípiná, wáalíacáináwa càide iyúwa piùwichàanácuéwa wáapicha Cristo irípiná, càita nacái Dios ichàiniadacué piwàwa siùcade càide iyúwa ichàiniadáná wawàwa.

⁸ Píacué wéenánáica, wawàwacuéca piwàwalica wàuwichàacatéwa manuísiwata Asia yàasu cáli ìinata. Máinícáináté càulénéerica yái wàuwichàanácawa, yáté càmita wáalimá wàidenlaca quirínamani wachàini iyúwa. Yáté wayúunáidaca wéetáanápínácatéwa néré.

⁹ Wía apóstolca waicácaté wíawawa càide iyúwa nacháawèeyéi nanuéyipínáca. Quéwa cayábacaté walíni yái wàuwichàanácawa, wéewáidacáinátéwa càminápiná wáibàa wawàwawa wachàini iwérewa, néese Dios iwérepíná wáibàaca wawàwawa yái Dios icáucàidéerica wenàiwica yéetácáisi ícha.

¹⁰ Dios iwasàacaté wía ícha yái wéetáanápínácatéwa máini báawéeri iyú, wía apóstolca. Iwasàaca nacái wía mamáalàacata siùcade. Manuíca wáináidacawa wawàwawa Dios iwali iwasàanápíná wíawa madécaná yàawiría.

11 Quéwa iwàwacutácué piyúudàaca wía pisutácué Dios ícha walípiná. Manùbéeyécaalí isutá Dios ícha walípiná, yásí manùbéeyéí nàapíná nacái Dios írí cayábéeri icuacáiná wía cayábéeri iyú.

Por qué no fue Pablo a Corinto

12 Iyaca áiba wawàsi ísiimáidéerica wawàwa, wía apóstolca, yái wáallánácawa wawàwalicúsewa wadéca wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa cháí èeri írìcu machiwéeri iyú nacái Dios iicá, yá máini càì wàyacaté wàyacaalítécué píapícha. Càmitaté càì wàyaca wáallácái iyúwa, néese Dios imànicaté walí cayábéeri mawèniiri iyú iyúudàacaté wía wàyàanápínaté càì pèewibàa.

13-14 Macái wàasu cuyàluta írìcu watànèericuécá pirí, wacàlidacué piríni machacàniri iyú, machiwéeri iyú nacái, piléecaténácué péemiawani màulenéeri iyú càinácaalí ímáaná. Nuwàwacué macáita manuica plínáidaca piwàwawa nùwali, càide iyúwa batéwa macáitacué plínáidáanáwa nùwali siùcade. Càitacué nuwàwa plínáidacawa yéewanápiná casímáica wawàwa macáita. Yáalimápinácué casímáica piwàwa wàwali, wía apóstolca, íwalíse yái wéewáidáanácatécué pía, càide iyúwa yáalimáanápiná casímáica wawàwa piwalicué néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalí àniwa.

15 Manuicaté nuínáidacawa nuwàwawa piwalicué, casímáinácué pía nùapícha, íná quéechatécáwa nuínáidacatéwa nupáchiánápinácué pía pucháibàawíríra nuyúudàacáténácué pía.

16 Quéechatécáwa nuwàwacatécué nupáchiaca pía nuèpunicáalítéwa Macedonia yàasu càli nérépiná. Nuwàwacaté nacái nupáchiacuécá pía àniwa nuèpùacaalítéwa Macedonia yàasu càli néese. Càité nuwàwacatécué piyúudàaca núa nùanápínatéwa Judea yàasu càli nérépiná.

17 Néese càmitaté núa platalécué càide iyúwaté nucàlidáanácué piríni. Quéwa picácué plínáidawa càmitaté nuínáidawa cáimiétacanéeri iyú. Picácué plínáidawa nutáanica càide iyúwa èeri minali pucháibéeri íiwitáise, íiméerica “báisíta” inùma iyúwa quéwa íináidacáitawa iwàwalicúsewa “càmita”.

18 ¡càmíirita pucháiba íiwitáise núaquéí! Dios yáallácawa watàanínácuécá pirí báisíiri iyú, càita nacái càmitacué wáima pirí “báisíta” wáináidacaalíwa wawàwalicúsewa “càmita”.

19 Núa Pablo, yá nacái Silvano, áibaalí ípidenéeri Silas, yá nacái Timoteo, wadéca wacàlidacuécá pirí Cristo Jesús íináwaná ìwali, yái Dios íirica. Càmita pucháibéeri íiwitáise yái Cristo Jesúsca. Cristo càmita íima “báisíta” íináidacaalíwa iwàwalicúsewa “càmita”, néese yái Cristo càicanide iyúwa Dios yàasu tàacáisi íiméerica “báisíta”, Cristo icàlidacáiná macáita báisíiri iyú, imàni nacái càide iyúwa ímáaná.

20 Cristo idéca imànica macáita càide iyúwaté Dios icàlidáanáaté ìwali. Íná macái imanùbaca wàacaalí Dios írí cayábéeri, yá wáimaca “Amén”, Cristo Jesús íwalíse, ímáanáca “báisíta”, weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái.

21 Yái Diosca, yácata ichàniadéerica wía apóstolca, píacué nacái ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Cristo ícha. Dios idéca ibàlùadaca wía yàasunáipínáwa, wáibaidáanápiná írí.

22 Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwaliculé, íná yéewa wáallácawa báisíiri iyúcani Dios yàasunáica wía, wáalláca nacáita Dios imànínápiná walí macáita yái cayábéerica icàlidéericate walí ìwali.

23 Quéwa éwítaté nucàlidacáanáitacué pirí nùanàanápínaté piyacàle Corinto néré nupáchiacáténácué pía, càicáanáta càmitaté nùawa néré. Siùcade nuwàwaca nucàlidacuécá piríni cáná yéewaná càmitaté nùawa néré. Nucàlidacué piríni Dios

yéemlápíná: Càmitaté nuwàwa nùuwichàidacuéca pía cachàiníri iyú pibáyawaná ìwalíséwa ipíchanácué máini achúmaca piwàwa nùwallíse. Inaté nuínáidacawa cawàwanáta cayábáwaná pirícuéni càmicaalípináté nùawa pìatalé ráunamáita.

²⁴ Wía apóstolca, wáaliacawa peebáidacuéca Jesucristo itàcái tàì ìmèeri iyú, íná càmita wawàwa wachùuliacuéca pía cachàiníri iyú peebáidáanápínácué càide iyúwa iwàwacutáanácué peebáidaca. Néese wawàwacáitacué wayúudáca pía casímáicaténácué piwàwa.

2

¹ Inaté nuínáidacawa càmlínápinátécué nupáchia pía caqualéta àniwa ipíchanácué máini achúmaca piwàwa báawanama. Nùacaalítéwa pìatalécué ipíchawáiseté piwènúadaca píiwítáísewa pibáyawaná íchawatá, yá iwàwacutácaté nùuwichàidacuéca pía cachàiníri iyútá.

² Máincaalícué achúmaca numànica piwàwa, néese càmitacué yéewa wasímáidáyacacawa.

³ Inaté càmitacué nupáchia pía, néeseté nubànùacuéca piri cuyàluta, pichùniacatenácué wawási ipíchawáise nùanàca pìatalécué, càmicáináté nuwàwa nùacawa néré achúmacaténá nuwàwa piwalicué, yácáiná nuwàwacué casímáica pimànica nuwàwa. Manuícate nuínáidacawa nuwàwawa nacái piwalicué casímáinápínáté piicáca nùacawa pìatalé casímáiri iyú.

⁴ Bàaluité nutànàacuéca piri yára queéchéri cuyàlutaca nùlàacatenácué pía cachàiníri iyú, néeseté máini achúmaca nuínáidáanícawa nuwàwawa. Catúulécanáca numànicaté nuwàwawa manuísíwata àta nuícháanicataléta. Quéwa càmitaté nutànàacué piri cuyàluta achúmáanápínácué piwàwa, néese nutànàacatécué piri yára cuyàluta píalíacatenácuéwa máini cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata.

Perdón para el que había ofendido a Pablo

⁵ Yái imàníricaté ibáyawanáwa pìatalécué, achúmacaté imànicuéca piwàwa canánama. Càita nacái achúmacaté imànica nuwàwa. Quéwa siúcade càmita nuwàwa nucháawàca iináwaná ìwali mamáalàacata cachàiníri iyú, néese nuwàwaca numàcaca nuwàwawa ibáyawaná ícha, yùuwichàacáinátéwa manuísíwata.

⁶ Batéwa macáitacué pidéca piúcaca píchawani, íná idéca yùuwichàacawa ibáyawaná ichùullacawa. Càmitacué iwàwacutá piùwichàidaca mamáalàacatani.

⁷ Iná siúcade iwàwacutácué pimàcaca piwàwawa ibáyawaná ícha. Pichàiniadacué iwàwa nacái ipíchaná máini achúmaca iwàwa àta yúucacalétawa píchacué càiripínáta.

⁸ Iná nusutácué pícha manuísíwata píasáidáanápínácué cáinináca piicácani, peedácué pèewiréwa àniwani.

⁹ Nutànàacatécué piri ìwali yái wawàsica nùalimáidacatenácué nuicáwa pía nùalíacatenátéwa asáisi pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué pía.

¹⁰ Iná siúcade pimàcacaalícué piwàwawa áiba wenàiwica ibáyawaná ícha, yási nacái numàcaca nuwàwawa ícha. Yá nudéca numàcaca nuwàwawa Cristo iicápiná péenásairicué ibáyawaná ícha, yái báawéerica imàníricaté nulí, nuwàwacáinácué casímáica piwàwa macáita.

¹¹ Wamàacacué wawàwawa ibáyawaná ícha ipíchanácué Satanás imawèniadaca wía. Wáaliacáináwa báisíri iyú Satanás yáalimáidaca wenàiwica namànínápiná nabáyawanáwa.

Intranquilidad de Pablo en Troas

¹² Nùanàacaté Troas iyacàlená néré nucàlidacaténá nali Cristo itàacái, yá Dios imàacacaté numànica cachàiníri iyú nuibaidacaténá Wáiwacali irípiná, nucàlidáanápiná iináwaná madécaná wenàiwica irí.

¹³ Quéwa achúmacaté nuwàwa nuínáidacawa càmicáiná nùanàa nùacawéerináwa Tito yái nuíquérica iyúwa nuénàsàiriwa, yeebáidacáiná Jesucristo itàacái. Néese càmicáinaté nùanàa Tito néré, ínáté nucàlidaca nuináwanáwa Troas iyacàlená mìnanaí irí nùacaténáwa náicha, yá nùacatéwa Macedonia yàasu cáli nérépiná.

Victoriosos en Cristo

¹⁴ Quéwa nùaca Dios irí cayábéeri imawèniadacáiná wáicha wàuwidenái càiripináta, níara càmfíyèica iwàwa wacàlidaca Cristo Jesús iináwaná, yái wàyéerica abédanamata yáapicha. Nùaca Dios irí cayábéeri nacái imàacacáiná wacàlidaca itàacái madécaná wenàiwica irí. Yá Wáiwacali iináwaná icàlállacawa macái cáli ínata càide iyúwa pumèníri isàni icàlállanáwa.

¹⁵ Yá cayábaca Dios iicáca wacàlidáaná Cristo iináwaná. Càica wíade iyúwa pumèníri incienso isàni Cristo yèerica Dios irí iyúwa ofrenda, Cristo iyacáiná wawàwalicu. Yá Cristo iináwaná icàlállacawa macái wenàiwica íiwítaná irí. Icàlállacawa wenàiwicanái irí Cristo iwasèyèipínaca Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha neebáidacáiná Cristo itàacái. Càita nacái Cristo iináwaná icàlállacawa wenàiwicanái irí yúuquèyèipínacawa Dios íicha càmicáiná neebáida Cristo itàacái.

¹⁶ Yái Wáiwacali itàacáica càicanide abénaméeyéi iríni iyúwa chéecáisimi isàni inuérica wenàiwica, cawinácaalí yúuquèyèipínacawa Dios íicha nàuwichàapínacáináwa càiripináta. Néese yái Wáiwacali itàacáica càicanide áibanái iríni iyúwa pumèníri isàni yèerica wenàiwica ícauca càmfíri imáaláwa, cawinácaalí wenàiwica Cristo iwasèyèipínaca Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nàypinacáiná Dios yáapicha càiripináta. Quéwa, canácata wenàiwica yáaliméeri icàlidaca Wáiwacali itàacái ichàini iyúwa meedá.

¹⁷ Wacàlida wèepunícawa Dios itàacái quéwa càmita càì wamàni weedácaténá walíwa plata càide iyúwa madécaná áibanái imàníná. Néese wacàlidaca Dios itàacái machiwéeri iyú Dios iicápiná càide iyúwa wenàiwica Dios ibànuyéica báisícáináta wawàwa wamànica càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, wàyacáiná nacái abédanamata Cristo yáapicha.

3

El mensaje del nuevo pacto

¹ Wadéca càì wacàlidaca waináwanáwa, wía apóstolca, íná cawàwanáta abénaméeyéi péenacué iyúunáidaca wadàbaca watàanica wàwaliwa canùmaséeri iyú càide iyúwacu abénaméeyéi péená icháawàanáté wía queéchatécáwa. Quéwa càmita càì wamànica. Càita nacái càmita iwàwacutá wásáidacuéa píri cuyàluta áibanái itànèerica waináwaná ìwali píaliacaténácuéwa Dios ibànuyéica wía. Càmitacué nacái iwàwacutá wasutáca píicha cuyàluta picàlidáanacué waináwaná ìwali áibanái irí needácaténá nàataléwa wía. Madécaná áibanái yéewáidéyèicué pía nadéca nasutáca píicha càiri cuyàluta, quéwa càmita càì wamànica.

² Canáca iwàwacutácué walí píicha cuyàlutaca píacáinácué càicuéca píade iyúwa cuyàluta icàlidéeripiná waináwaná ìwali áibanáicaalí iwàwa yáaliacawa wàwali asáisi Dios ibànucacalí wía, bàaluitécáiná peebáidacatécué Jesucristo

itàacái wacàlidacaalítécué pirí iináwaná. Càicuéca píade iyúwa cuyàluta Dios itànèrica wawàwalicu wáaliacaténáwa Dios ibànùcaté wía, wía apóstolca. Macái wenàiwica náaliacawa peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué pirí iináwaná.

³ Macáita náaliacawa amaléeri iyú càicuéca píade iyúwa cuyàluta Cristo itànèrica wáibaidacalé iyú peebáidacáinácué Cristo itàacái wacàlidéericuéca pirí. Càmitacué càì píade iyúwa cuyàluta wenàiwica itànèrica tinta iyú. Càmitacué càì píade iyúwa tàacáisi natànèrica íba ìwali càide iyúwaté Dios itànàanáté itàacáiwa íba ìwali profeta Moisés irípiná. Néese cáuri Dios idéca ibànùacuéca Espíritu Santo piwàwa cáuri iriculé yáasáidacaténá Cristo yáasunáicuéca pía. Iná yéewa macáita náaliacawa Dios ibànùcaté núa núcàlidacaténácué pirí itàacái.

⁴ Cristo idéca imàacaca manuica wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali, wía apóstolca, yá wáaliacata báisíri iyú Dios ibànùcaté wía wacàlidacaténácué pirí itàacái.

⁵ Càmita wáalimá wacàlidaca Dios itàacái wachàini iyúwa meedá, néese macáita yái wamànírca Dios idéca ichàiniadaca wía wamànicaténáni.

⁶ Dios idéca ichàiniadaca wía wáibaidacaténá irípiná, wacàlidáanápiná yái tàacáisca icàlidéerica wàlisài wawàsi ìwali, yái wawàsi Dios imànírca wenàiwicanái yáapcha icùanápiná nía iyúwa yáasunáwa. Yái wawàsi wàlisài càmirita càide iyúwa wawàsi bàaluisàimica profeta Moisés itànèricaté iináwaná ìwali, yái tàacáisi ímèericaté Dios icùanápináté israelitanái namànicaalí càide iyúwa ichùulianá nía. Yái bàaluisàimi tàacáisca Moisés itànèricaté icháawàaca wía wéetáanápináwa càmicáiná wáalimá wamànica macáita càide iyúwa ímáaná. Quéwa siúcade Dios ichàiniadaca wía wéewáidacaténácué pía wàlisài wawàsi ìwali Dios imànírca wáapcha wawàwalicuise, yàaca walí Espíritu Santo, yái Espíritu yèerica wacáuca càmfiri imáalàawa.

⁷ Bàaluité Dios itànàcaté itàacáiwa íba sàabadéeyéi ìwali, profeta Moisés yéewáidacaténá wàawirináimi israelitanái. Máinicáiná Dios icànaca mèlumèlúri iyú, iná yéewa idécanáamité Moisés iyaca Dios yáapcha yeedácaténá Dios ícha yái bàaluisàimi tàacáisca, yaté Moisés inàni icànaca nacái máini mèlumèlúri iyú. Israelitanái càmitaté náalimá naicáidaca Moisés inàni irí máinicáiná inàni icànaca. Quéwaté yái camalásica ichacàcawa yàacawa Moisés inàni ícha. Ewita yái bàaluisàimi tàacáisca yáasáidacáaníta iwàwacutáaná wéetáacawa wabáyawaná ichùuliacawa, càicáanítaté yàanàaca aléi èeri iriculé máini mèlumèlúri iyú yàanàacáinaté Dios néese.

⁸ Iná yéewa wáaliacawa Dios imànínápiná walí cayábéeri cachàiniwanái, wía Dios imàniiyéca yáapcha wàlisài wawàsi imàacáanápiná Espíritu Santo iwàlùacawa wawàwaliculé!

⁹ Núumacué pirí àniwa; éwita yái bàaluisàimi tàacáisca icháawàacáaníta wía wéetáanápinátéwa wabáyawaná ichùuliacawa, càicáanítaté Dios yáasáidaca wenàiwicanái irí ichàini manuíriwa icànèrica mèlumèlúri iyú imàacacaalíté itàacáiwa profeta Moisés irí. Iná yéewa wáaliacawa máini cayábéericani cachàiniwanái yái wàlisài wawàsi Dios imànírca wáapcha iicácaténá wía iyúwa mabáyawanéeyéi, cayáacaténá nacái imànica wáiwitáise!

¹⁰ Báisíta yái tàacáisi bàaluisàimica yàanàcaté mèlumèlúri iyú. Quéwa siúcade waicácani iyúwa càmfirica máini cawènica yácáiná wàlisài wawàsi idéca yàanàaca, máiníri cayába cachàiniwanái quéchéerimi ícha.

11 Càide iyúwaté tàacáisi bàaluisàimi yàanàanaté mèlumèluíri iyú éwítatè imàalàapinatéwa, càita nacái cayábèeri cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica iyamáacáináwa càiripináta wáapicha.

12 Wáaliacawa wàlisài wawàsi iyamáanápínáwa càiripináta, ínà wacàlidaca Dios itàacái macàaluínináta, càmita nacái wamáisanla Dios itàacái wenàiwica ícha.

13 Càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa profeta Moisés imànináté. Idècanámité Moisés icàlidaca Dios itàacái israelitanái irí, yá ibàlliacaté inàniwa wáluma iyú ipíchaná israelitanái iicáca camalási ichacàca yàacawa inàni ícha, yái camalásica càmirica icàna càiripináta.

14 Quéwa càmitatè nàalía néemiaca càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica, matuícáinaté náiwitáise. Siuca nacáide naléecaalí yái tàacásica bàaluisàimica Dios imàaquéricaté profetanái irí, yá mamáalàacata càmita nàalía néemiacani càinácaalí ímáaná matuícáiná náiwitáise càide iyúwa cáucuíri wáluma idéca nacáicaalí ibàllaca náiwita. Càmita idé catuúca náiwitáise yácaíná abéerita Cristo yáalimá imàacaca nàalía néemiacani, quéwa càmita neebáida itàacái.

15 Ata siuca nacáide naléecaalí macáita yái cuyàlutaca profeta Moisés itànericaté, yá mamáalàacata càmita nàalía néemiaca càinácaalí ímáaná, càide iyúwa cáucuíri wáluma idéca nacáicaalí ibàllaca náiwita.

16 Quéwa áibacaalí israelita iwènúada íiwitáisewa Wáiwacali irípiná, yásí Wáiwacali imàacaca yáalíaca yéemiaca Dios itàacái, càide iyúwa Wáiwacali idéca nacáicaalí yeedáca cáucuíri wáluma wenàiwica íiwita ícha, yéemiacaaténá Dios itàacái.

17 Wáiwacali iyaca abèdanamata Espiritu Santo yáapicha, ínà wadèniacáiná Espiritu Santo, yásí Espiritu Santo iwasàaca wía wacàlidacatená Dios itàacái macàaluínináta, wáaliacatená wéemiaca nacái càinácaalí ímáaná.

18 Péemiacué comparaciòn: Càmita wabàlía wanàniwa cáucuíri wáluma iyú. Càita nacái macáita wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wabàa Wáiwacali íiwitáisewa áibanái wenàiwica ícha. Càide iyúwa chapúa íibacaalí èeri icamaláná quirameniwaca, icànacaténá èeri icamaláná iyú, càita nacái Espiritu Santo imàacaca wáasáidaca áibanái irí máini cayábèerica Wáiwacali íiwitáise. Càide iyúwa waicáidaca nacáicaalí Wáiwacali yéenáiwana iríwa icànéerica mèlumèluíri iyú chapúa iricuise, càita nacái wamàacaca wawàwawa Wáiwacali iwaliwa, weebáida nacái itàacái, ínà yéewa Espiritu Santo imàacaca wáiwitáise iwènúaca yàacawa Wáiwacali íiwitáise iyúwa, wáyacatená càide iyúwa Wáiwacali iyáaná. Macái yàawiría imanúbaca wadèniaca Wáiwacali íiwitáisewa cachàiniwanái. Càita Wacuèrinásàiri imànica wawàwalicu, yái Espiritu Santoca.

4

1 Iná wía apóstolca, càmita cáalu wacàlidaca Jesucristo iináwaná iwali. Càmita nacái waméyáawa, Dios iicáciná wapualé, imáidaca wía wáibaidacatená irípiná.

2 Càmita wamàni wawàsi báawèeri ibàacanèeri iyú iwàwacutéerica báica wía iwálise. Càmita wéewáida wenàiwica cachiwèeri tàacáisi iyú. Càmita nacái wawènúada Dios itàacái wachìwáidacatená áibanái. Néese wacàlidaca Dios itàacái abéerita, machacàniri iyú, yái báisiri tàacásica. Càita wamànica macáita báisiri iyú yéewacatená macái wenàiwica nàalía watàanica báisiri iyú Dios iicápiná.

3 Wacàlidaca amalèeri iyúni yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Abènaméeyéi wenàiwica

càmita náalíá néemlaca cayábani càinácaalí ímáaná, quéwa níawamita yúuquéeyéipinácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

⁴ Càmicáiná neebáida íná yéewa Satanás idéca matuíca imànica náíwítáise, yái Satanás, nàasu cuwáisàiricani ichùulìerica èeri m̀nanáí ííwítáise. Càide iyúwa matuíyéimi càmlíná náalimá naicáca camalási icànèeri mèlumèluíri iyú, càita nacái Satanás matuíca imànica náíwítáise, níái càmlíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, ipíchaná náalíacawa máini cayábèericani yái tàacáisi wacàlìdèerica Cristo iináwaná ìwali, yái Cristo cachàiniíríca ííwítáise icànèerica mèlumèluíri iyú, cáimíetacanèeri náicha canánama, yáasáidèerica walí càinácaalí Dios ííwítáise iyaca, Dioscáináni yái Cristoca.

⁵ Wía apóstolca, càmita wacàlida tàacáisi wàwaliwa yéewacaténá cayábaca wenàiwica íicáca wía, néese wacàlìdaca Jesucristo ìwali Wacuériná Dioscani. Wáimacáita nacái wàwaliwa piasu wenáiwicacuéca wía wáibaidacaténacué piri cáininácáiná waicáca Jesús.

⁶ Wacàlìdaca Jesucristo iináwaná ìwali, yácáiná Dios idéca imàacaca wáalíacawa ìwali. Bàaluitésíwa canácaté camalási cháí èeri írìcu. Néeseté Dios ichùullìcaté camalási icànánápináté catèeri írìcuíse. Càita nacái Dios idéca imàacaca icamaláwa icànaca wawàwalicúe amalácaténá wáiwítáise yéewanápiná wáalíacawa Dios ííwítáise ìwali máini cayábèericani. Jesucristo yáasáidaca walí amalèeri iyú càinácaalí Dios ííwítáise iyaca, Dioscáináni yái Jesucristoca.

El vivir por la fe

⁷ Yá wadèniaca Dios icamaláná wawàwalícuwa, íná wáalíacawa Dios ìwali. Wadènia nacái ichàini wàyacáiná abédanamata Jesucristo yáapícha. Yái camalásica, chàinisi nacái càicanide iyúwa wawàsi máiniírì cawènica, cayábèeri nacái íicacánáwa, iwàwacutèeri wacàlìdaca ìwali áibanái írì. Quéwa wadèniaca yái cawènírica wawàsica wainá machawáaquèeri írìcuwa càiride iyúwa catùa mawèníchúa, bàcabàquèechúaca meedá, íbái icatùalenáca. Càita wáasáidaca Dios néesèericani yái chàinisi manuíríca iyéerica wawàwalícu. Càmita wáibaida wachàini iyúwa.

⁸ Íná èwita máinicáaníta càulenáca namànica walí macái watéesebàa, càicáaníta wáalimá wáibaidaca Dios írìpiná. Èwita nacái achúmacáaníta wáináidáanicawa wawàwawa ìwalíise yái wáuwichàanácawa, càicáaníta càmita wawènúada wáiwítáisewa Dios ícha.

⁹ Napiadáidaca nàuwichàidáanápiná wía, quéwa Dios càmlírìta imàaca wía abèerita. Nàucaca wía cáli ínatalé, quéwa càmitàacá namáalàida wía.

¹⁰ Ata alénácaalí wàacawa, yá abènaméeyéi iwàwaca inúaca wía, íná wàyaca càiripináta càide iyúwa Jesús íyáanáté, yái yáaliéricatéwa yéetáanápinátéwa càiwírì iyú. Càita wáuwichàacawa cháí èeri írìcu wáasáidacaténá macái wenàiwica írì cáuca Jesús, yái icuèrica wía báawèeri ícha.

¹¹ Idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu, yá macái èeri imanùbaca abènaméeyéi iwàwaca inúaca wía weebáidacáiná Jesús itàacái, wacàlìdacáiná nacái iináwaná. Càita wáasáidaca áibanái írì wadènaná Jesús icáuca càmliri imáalàawa èwita wainá yéetácanítawa áibaalípiná.

¹² Wacàlìdacatèué piri Jesucristo iináwaná, íná áibanái iwàwaca inúaca wía, quéwa pidèucéca peedáca piriwa picáucawa càmliri imáalàawa peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

¹³ Bàaluité profetanái itànàca tàacáisi Dios inùmalicúise ímèerica: “Nuebáidaca Dios íná nucàlìdaca wenàiwicanái írì manuíca nuínáidacawa

nuwàwawa Dios ìwali”, còi ìmaca yáì tàacáísica. Càita nacáì wíá, wadéca weebáidaca Dios càide iyúwaté profetanáì yeebáidáaná, íná wacáìdaca nacáì áìbanáì írì Dios ìináwaná.

¹⁴ Wacáìdaca Dios ìináwaná wáálíacáínáwá Dios imichàìdacadé Wáiwacali Jesú yéetácáisi ícha. Càita nacáì wáálíacawa Dios imichàìdàanápíná wíá yéetácáisi ícha wàyacáíná abédanamata Jesú yáapícha. Yá Dios itépiná wíá yàataléwa, piacáanítacué nacáì.

¹⁵ Wíá apóstolca, wàuwichàacawa wayúudàacaténacué píá. Yá manùbéeyéicalícué péená nawènúda náíwítáísewa Dios írìpiná, yásì manùbéeyéì nàapíná Dios írì cayábéeri ìwali yáì cayábéerica imànírica nalí, yéewacaténá manùbéeyéì yáwanáì nàalímá nàalíacawa máínì cayábéerica Dios ìwítáíse.

¹⁶ Íná càmìta waméyáawa wacáìdaca Jesucristo ìináwaná ìwali. Ewita wainá máínìcáaníta béeri yàacawa, càicáaníta Dios ìwàlìsàìda yàacawa wáíwítáíse èeri imanùbaca.

¹⁷ Ewita wàuwichàacáanítawa manuísíwata Cristo írìpiná madécaná èeri, càicáaníta waicáca wàuwichàanáwá cháì èeri írìcu iyúwa achúmèeri wawàsi ichàbéeripínáwá wáícha ráunamáita máínìcáíná manuísíwéerica yáì cawènírica wadènièripínáca càiripínáta chènuniré ìwàlìse yáì wàuwichàanácawa Cristo írìpiná, yácáíná wàyapíná máínì cáimíetaquéeri iyú Dios yáapícha chènuniré, icànéeyéì mèlumèlúrí iyú càiripínáta.

¹⁸ Íná càmìta máínì wáínáidáanícawa ìwali yáì wàuwichàanácawa, càmìcáíná cawèni waicá yáì wawàsi iyéerica cháì èeri írìcu, yácáíná macáita yáì iyéerica cháì èeri írìcu imáalàapínáwá mesúnamáita. Néese wamàacaca wawàwawa ìwali yáì cawèníri chènuníseerica càmíricáwaca waicá, iyéerica néré wàyacatalépináca càiripínáta, wáálíacáínáwá yáì chènuníseerica càmíricáwaca wadé waicáca siucade iyéeripíná càiripínáta èeri càmíri imáalàawa.

5

¹ Wáálíacawa wainá ìyaca càide iyúwa capí wadènièrica cháì èeri írìcu, càide iyúwa nacáì capíima càmírica ìya càiripínáta. Néese wéetácaalíwa càide iyúwa capí imáalàacaalíwa, yá wadènapíná waináwá chènuníseeri, Dioscáíná idéca ichùnìlaca walípináni, càiride iyúwa wacapèpiná chènuníseerica càmírica imáalàawa, càmírica wenàiwica imànicalé icáapi iyúwa.

² Íná yéewa idècunitàacá wàyaca cháì èeri írìcu wainá èeri írìcuírca yáapíchawa, yá máínì wawàwaca wáwalica wainá wàlìsàìwa chènuníseerica.

³ Yá wàwalipíná wainá wàlìsàìwa néré càide iyúwa wàwalicaalí wabàlewa.

⁴ Idècunitàacá wàyaca cháì èeri írìcu wainá írìcuwa, yá achúmaca wawàwa wáínáidacawa wainá ìwaliwa, wawàwacáíná wáwalica wainá wàlìsàìwa, yéewanápiná wainá èeri írìcuírca iwènúacawa wàlìsàì iyú ìwàlìse yáì wacáuca càmírica imáalàawa Dios yéeripínáca walí.

⁵ Dios idéca maulénáca imànica wíá wáwalicaténá wacáuca wàlìsàìwa. Dios idéca nacáì imàacaca walí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá wíá yéewanápiná wáálíacawa báisíri iyúcani Dios yàanápiná walí wacáuca wàlìsàì càide iyúwa ímáanaté walí.

⁶ Íná yéewa manuícá wáínáidacawa wawàwawa Dios ìwali mamáalàacata. Wáálíacawa idècunitàacá wàyaca cháì èeri írìcu wainá írìcuwa, wàyaca càide iyúwa canéeyéì yàasu cáli, càmìcáínáca wàya Wáiwacali yáapíchawa.

⁷ Càmitàacá wáalímá waicáca Wáiwacaliwa, quéwa weebáidacani wáíwítáíse iyúwa idècunitàacá wàyaca cháì èeri írìcu.

8 Manuúca nacái wáináidacawa wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa. Wáálíaca nacáíwa cayábáanápíná cachàiníwanáí walíni wéetácaalíwa wamusúacaténáwa wainá íchawa wàcaténá wàyaca chènuniré Wáiwacali yáapichawa. Càita máini wawàwa wàyaca yáapicha.

9 Iná wáalímáida wamànica càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná càiripináta idècunitáacá wàyaca wainá írìcuwa cháí èri írìcu, càita nacái wéetácaalíwa wàcaténá wàyaca Wáiwacali yáapichawa.

10 Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, iwàwacutápiná macáita wabàlúacawa Cristo ípunita áibaalípiná chènuniré, Cristo icàlidacaténá waináwaná iwali, càinácaalíté wamànica wàyacaalíté cháí èri írìcu wainá írìcuwa. Wáibaidacaalí cayábéeri iyú Cristo írìpiná, yásí yàaca wawèni. Quéwa càmiccaalí wáibaida cayába írìpiná, càita nacái canácaalí iwèni yái wáibaidacaléca, yá canáca wàasu cawènfíri.

El mensaje de la paz

11 Iná wáalíacáináwa iwàwacutáca wàaca Wáiwacali iyéinináwa, wía apóstolca, iná wáalímáidaca cachàiníri iyú wáasáidacaténá áibanáí írì watàanica báisiiri iyú, Dios idéca nacái ibànúaca wía. Dios yáallacawa wàwali cayábéeri iyú, iwali nacái yái wamànírìca. Yá nuwàwacué pialíacawa nacái Dios idéca ibànúaca wía.

12 Picácué pínáidawa watàanicáita wàwaliwa cayábéeri iyú meedá càide iyúwaté abénaméeyéi péenácué icháawáaná waináwaná iwali queéchatécáwa. Càmita cáimacái waicá wíawawa áibanáí ícha, néese wawàwacáita pialíacuécawa càinácaalí wamànica, càinácaalí watàanica nacái wawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Dios írìpiná. Càita wacàlidacuéca píriní casímáicaténácué píicáca wía, wía yéewáidéeyéicatécué pía. Iná áibanáí ímacaalícué píri càmitasa Dios yáasu apóstol núa, íbaidéerica Dios írìpiná, yásí pialímácué pimawèniadaca nàasu tàacáisi, níara cachàiníyéica íicáca yáawawa iyúwa cayábéerica íicacánáwa, icàlidéeyéi nacái máini cayábéeri iyúni, quéwa càmita báisi nawàwa náibaidaca Dios írìpiná náiwitáise cayábéeri yáapichawa.

13 Abénaméeyéi péenácué nadéca náimaca wàwali máiwitáisecasa wía máinicáiná wáibaidaca Dios írìpiná cachàiníri iyú, wacàlidacáiná nacái itàacái macái wachàini iyúwa. Quéwa wadéca wamànica càì càinináciná waicáca Dios, wawàwa nacái áibanáí yàaca írì cayábéeri. Néese macáitacué pialíacawa wadéca wéewáidaca pía éeréeri iyú, cáimiétaquéeri iyú nacái càide iyúwa cáiwitáiseyéi. Wadéca càì wamànica wayúudàacaténácué pía.

14 Wáalíacawa càinináca Cristo íicáca wía manuúsiwata, iná yéewa máini wawàwaca wáibaidaca írìpiná macái wacáuca iyúwa wáalíacáináwa báisiiri iyúcani abéeri wenàiwica, yái Cristoca, idéca yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná. Iná yéewa Dios íicáca macái wenàiwica càide iyúwa nadéca nacáicaalí néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa.

15 Cristo idéca yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná, yéewanápiná cawínácaalí iyéeyéica cháí èri írìcu yeebáidéeyéica Cristo itàacái càmita nàya càide iyúwa nawàwáanáta meedá, néese iwàwacutá nàyaca càide iyúwa Cristo iwàwáaná, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, imichèericaté nacáíwa yéetácáisi ícha wáwalínápiná.

16 Iná siúcáisede càmita waicá áibanáí càide iyúwa èri mìnánáí íicáaná wenàiwica. Ewita bàaluité canácaáníta iwèni waicáca Cristo, càide iyúwa èri mìnali meedá, càicáaníta siúcade càmita quírìnama wáináidacawa iwali càì.

17 Iná cawinácaalí wenàiwicaca iyéerica abédanamata Cristo yáapicha, Dios idéca iwàlisàidaca íiwitáise. Yái iyúwaté iyáaná quéechatécáwa idéca ichàbacawa fícha, yá idéca idàbaca iyaca wàlisài iyú.

18 Dioscata yái imànírica càiri cayábéeri wenàiwicanái irí. Cristo yéetacátéwa wáichawalíná, iná Dios idéca iwènúadaca wáiwitáise irípiná, yá siúcáisede cayábaca wáapicha Dios, idéca nacái Dios imáidaca wía wáibaidacaténá irípiná, wacàlidacaténá itàacái macái wenàiwica irí yéewanápiná neebáidacani, cayábacaténá náapicha Dios nacái.

19 Yái tàacáisi íimáanáca, Cristo yéetacátéwa èeri mìnáná íichawalíná nabáyawaná iwálise, yéewanápiná cayábaca náapicha Dios, yá Dios imàcaca iwàwawa nabáyawaná fícha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Dios idéca ichùullaca wacàlidáanápiná yái tàacáisi wenàiwicanái irí.

20 Iná Cristo ibànuèyéica wía wacàlidacaténá itàacái wenàiwicanái irí. Wacàlidacuéa píri Cristo itàacái Dios imáidacáinacué pía wàasu tàacáisi iyú. Yá wasutacué pícha wawàsi manuúswata Cristo inùmalicuúse piwènúadánápinacué píiwitáisewa Dios irípiná yéewanápinacué cayábaca píapicha Dios.

21 Cristo càmitaté imàni ibáyawanáwa; quéwa Dios yùuwichàidacatèni wáichawalíná càide iyúwa cabáyawaná nacáiricani, yái Cristoca. Dios yùuwichàidacaté Cristo càide iyúwa idéca nacáicaalí macái èeri mìnáná ibáyawaná iyaca ìwali, yái Cristo mabáyawanéerica. Càité Dios imànica yéewanápiná mabáyawanáca iicáca wía, wía iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha, Cristo yùuwichàacáinátéwa yùuwichàacáisi iyú yàanèeripinacátéwa wàwali wabáyawaná iwálisewa.

6

1 Iná siúcade wáibaidacáinacué Dios irípiná píapicha, yá wasutacué pícha wawàsi càimínápinacué píuca píchawa yái cayábéeri Dios imàníricuécá píri mawèníri iyú iwasaacaténacué pía yàasu yùuwichàacáisi fíchawa.

2 Bàaluitécáiná profeta itànàacaté Dios itàacái. Dios íimacaté: “Nuémíacaté pisutáaná nuícha nuwàwacaalíté nuicáca pipualé; yáté nuwasàaca pía nùasu yùuwichàacáisi fíchawa nuyúudàacaténá pía”, càì íimaca yái Diosca. Siúcade wéenanái, idéca wéenanáwaná yàanàaca cayábéeri iyú Dios iicacaténá wapualé siúcade, iná iwàwacutá wenàiwica isutáca Dios fícha siúca. ¡Siúca Cristo iwàwaca iwasaaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha!

3 Wáalimáidaca macái wachàini iyúwa wàyacaténá machacàniri iyú càiripináta ipíchaná áibanái báawaca naicáca Dios itàacái wacàlidéerica nalí, néese càmita nawàwa nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná. Wàyaca machacàníri iyú càmicáiná wawàwa áibanái itàaníca báawéeri iyú ìwali yái wáibaidáanáca Dios irípiná.

4 Néese càinácaalí wawàsi wamàni, yá wáalimáidaca wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íibaidéeyéica irípiná. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía: Wàidenlaca wàuwichàanáwa máini matuúbanáiri iyú, éwita canácaalí walí wawàsi wamáapuèrica, càita nacái áibanáicaalí càulenáca namànica walíni.

5 Càita nacái wàidenlaca wàuwichàanáwa matuúbanáiri iyú éwita nacapèedáidacaalí wía, càita nacái náucacaalí wía presoíyéi ibànaliculé, càita nacái báawacaalí namànica yàcalé mìnáná íiwitáise àta napiacatalétawa nàwacáidáyacawa nanúacaténá wía. Càita nacái wàidenlaca wàuwichàanáwa

matuñbanáiri iyú éwita iwàwacutácaalí wáibaidaca cachàinñiri iyú àta máinicataléta chamàleca wía, càita nacái càmicaalí waimá cayába táiyápinama wáibaidacatená Dios iripiná, wasutácatená ícha nacái, càita nacái máapicaalí wía canácáiná wayápiná.

⁶ Càita wamànica wáasáidacatená Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica iripiná. Wáyaca masaquèeri iyú; wáalíaca báisñiri tàacáisi; càmita calúa wía ráunamáita áibanái yáapicha, wamàni nacái nalí cayábèeri; Espíritu Santo ìyaca wawàwalicu; cáinináca waicáca wenàiwica báisñiri iyú yebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica iripiná.

⁷ Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi báisñirica, wamànica nacái Dios ichàini iyú yái càmirica wenàiwica idé imànica. Yái wàyáanáca machacànñiri iyú, càicanide iyúwa wacáapisái chènuníséerica wapélièripiná iyú Dios iripiná. Càita wamànica ùwicái Dios iripiná: Wamànica ùwicái Satanás ípunita wawènúadacaalí wenàiwica íiwitáise Dios iripiná. Wáyacaalí nacái machacànñiri iyú, yásí wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

⁸ Abénaméeyéi wenàiwica nàaca wáimiétacaná. Aibanái nacái caná wawèni naicáca wía. Abénaméeyéi natàaníca wàwali cayábèeri iyú; áibanái nacái natàaníca wàwali báawèri iyú. Naicáca wía càide iyúwa cachìwéeyéi éwita wacàlidacáaníta yái báisñiri tàacáisca.

⁹ Namànica walí báawèri càide iyúwa càmicaalí náalía naicáca wía, éwita náalíacáaníta naicáca wía cayába. Naicáca wía iyúwa yéetéeyéipináwa, quéwa cáuca wía. Nàuwichàidaca wía manuísíwata quéwacá càmita nanúa wía.

¹⁰ Naicáca wía iyúwa achúméeyéi iwàwa, yá báisicata áibaalí achúmaca wawàwa, quéwa wayanídacawa mamáalàacata wawàwalícuísewa. Ewita catúlulécanácáaníta wía, càicáaníta wadéca wawacùaca yái báisñiri cawèñirica madécaná wenàiwica írì, yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Wáyaca càide iyúwa canásíwéeyéi yàasu, quéwa Dios yáapicha wadèniaca macáita.

¹¹ Píacué wéénáníca Corinto ìyacàlená mìnáníca, wadéca wacàlidacuéca píri macáita iyúwa wáináidáanáwa. Càmitacué wabàa pícha wáiwitáisewa.

¹² Càmita wawènúada pícha wáiwitáisewa, nèese cáinináca waicácuéca pía mamáalàacata. Quéwa càmitacué máini cáininá piicáca wía.

¹³ Iná nusutácué pícha wawàsi càide iyúwa abèeri nániri isutáaná yéenibe íchawa wawàsi: Cáininácué piicáca wía báisñiri iyú càide iyúwa cáinináanácué waicáca pía.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Píacué picásàawa náapicha níara càmiyéica yebáida Jesucristo itàacái, càita nacái píacué pimàni wawàsi náapicha, càmicáiná yéewa abédanamacué píiwitáise náapicha; yácáiná cawinácaalí iwàwéerica ìyaca machacànñiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná càmita yéewa abédanama íiwitáise áiba wenàiwica yáapicha càmirica iwàwa ìyaca machacànñiri iyú. Càide iyúwa càmlíná yéewa camalási yàacawéeridaca catèeri, càita nacái càmita yéewa abédanama amalèeri íiwitáise catèeri íiwitáise yáapicha.

¹⁵ Càide iyúwa càmlíná yéewa abédanamata Cristo íiwitáise Satanás yáapicha, càita nacái cawinácaalí yebáidéerica Jesucristo itàacái càmita nacái yéewa abédanamata íiwitáise yáapicha abèeri càmirica yebáida Jesucristo itàacái.

16 Péemiácué comparación: Canáca yéewaná wenàiwica itéca ídolonái, níai cuwáiná yéenáiwána, Dios yàasu templo iriculé, yái capli wenàiwica isutácaaluca Dios ícha, càmicáinácué yéewa wàaca cuwáiná icàaluíniná wàacaalí Dios icàaluíniná. Píacué, càicuéca píade iyúwa cáuri Dios yàasu templo, cáuri Dios iyacáinácué piwàwalicu. Dios iyacáinácué píapicha, íná canáca yéewaná piyaca abédanamata áibanái yáapicha càmiyéica yeebáida Dios. Dios idéca càí ímaca wàwali, wía yàasu wenàiwicaca:

“Nüyapiná nèewibàa, nuèpunípiná nacáíwa náapicha; núatapiná Nacuèriná Dios, níatapiná nacáí nùasu wenàiwica”,
càí ímaca yái Diosca.

17 Iná Wáiwacali ímaca walí nacái:

“Pimusúacuéwa nèewíse, píacué nacáíwa náicha; picácué pimàni pibáyawanáwa náapicha, níara casaquèeyéica íiwitáise. Néese nuedápinácué píawa nùasu wenàiwicapináwa.

18 Núatapiná Píaniricué, píatapinácué nacáí nuénibewa”,
ímaca yái Wáiwacalica, yái cachàinírira náicha canánama.

7

1 Iná péemiácué cayába, píacué wéenanái cáininéeyéica waicáca, nudéca nuçàlidacuéca píriní càide iyúwa Dios ímáanáte cáimiétacanéeri iyú imánínápiná walí. Iná iwàwacutá wacúaca wíawawa masaquèeri iyú méetáuculé báawéeri ícha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa wainá iyúwa, wáiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutácué wàaca Dios iyéininá, wamàaca irí nacáí wíawawa wáalimáidacaténa wàyaca mabáyawanéeri iyú.

La conversión de los corintios

2 Píacué wéenanáica, wasutácué pícha wawàsi cáinináanápinácué piicáca wía àniwa. Canácatácué báawéeri wamàníríté píri. Càmitaté nacáí wawènúadacué píiwitáise cayábéeri ícha. Canátaté wachìwáidáanácué pía.

3 Càmita càí núuma nucháawáacaténa cué pía. Càide iyúwaté númáanácué píri quèchatécáwa: Cáininácuéca nuicáca pía manuísíwata, idècunitàacá nùyaca cháí èeri írìcu, càita nacáí wéetácaalíwa.

4 Manúca nuínáidacawa nuwàwawa píwalicué pimànínínápinácué machacàníri iyú càide iyúwa númáaná. Máini casímáica nuicácuéca pía nacáí pimànicáinácué cayábéeri. Ewita wàuwichàacáanitawa manuísíwata, wía apóstolca, càicánita nuchàiniadaca nuwàwawa casímáiri iyú manuísíwata nuémíacáinácué piináwaná íwali.

5 Wàanàacatáiseté aléi Macedonia yàasu cáli ínatalé, càmita wadé wayamáidacawa matuíbanáiri iyú, néese namànica walí máini càulenéeri iyú àta alénacaalí wàcawa. Abènaméeyéi nawàwaca napéliaca wía. Yá nacáí achúmaca wáináidacawa wawàwawa wacalùniwa wawàwallicúsewa.

6 Quéwa Dios, yái ichàiniadéerica nawàwa, cawínácaalí achúméeyéica iwàwa, ichàiniadacaté wawàwa nacáí Tito yàanàcaalíté wàatalé.

7 Càmirítaté abéta Tito íwali casímáica wawàwa yàanàanáca, néese casímáicaté wawàwa píchàiniadacáinácué Tito iwàwa iyacaalítécué píapicha. Tito icàlidacaté walí máinicúé piwàwa piicáca wía. Icàlidacaté nacáí walí achúmáanácué piwàwa nùwalíná, máinicúé nacáí piwàwaca pimànica càide iyúwa nùlànácué pía. Ináté nuémíacáináte càiri tàacáisi, íná casímáicaté nuwàwa máini cachàiníwanái.

8 Ewitaté nùasu quéechéeri cuyàluta nutànèericatécué piri achúmacaté imànicuéca piwàwa, càicáaníta siùca càmita achúma nuwàwa ìwali. Quéechatécáwa achúmaca nuwàwa nùaliácáinátéwa achúmaca nùasu quéechéeri cuyàluta imànicuéca piwàwa achúma èeripinátaté.

9 Siuca quéwa casímáica nuwàwa. Càmita casímái nuwàwa ìwali yái achúmáanacuéca piwàwa, néese casímáica nuwàwa piwènúadacáinátécué píiwitáisewa Dios irípiná àniwa achúmáicáinacué piwàwa ìwalíse yái báawéerica pimàníiricatécué. Achúmacatécué piwàwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, Iná yéewa yáara quéechéeri cuyàlutaca nutànèericatécué piri idéca iyúudacuéca pía.

10 Achúmacaalí wawàwa wabáyawaná ìwaliwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí wawènúadaca wáiwitáisewa báawéeri ícha Jesucristo iwàsàcaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese càmita quirínama iwàwacutá achúmaca wawàwa ìwalíse. Quéwa áibanái èeri mánanái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, achúmacaalí nawàwa iwàwacutácáiná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa cháí èeri irícu, càmita nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Iná néetápinácawa nabáyawaná yáapichawa méetàuculé Dios ícha càiripiná.

11 Idéca achúmacuéca piwàwa pibáyawaná ìwalicuéwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, jíná Dios idéca imànicuéca piri cayábéeri manuísiwata! Dios idéca imàcacué píináidacawa cáalíacáiri iyú ìwali yái báawéeri wawàsica, inaté pidécuéca pichùnicani ipíchanacué cabáyawanáca pía ìwalíse mamáalàacata. Yá máini calúcatécué piicáca yái báawéeri wawàsica namàníiricaté pèewi. Cáalucatécué nacái pía càmicáinacué piwàwa Dios yùuwichàidacuéca pía. Néeseté piwàwacuéca piicáca núa. Piwàwacatécué nacái piuwichàidaca péenásàiri imàníiricaté ibáyawanáwa. Iná pidécuéca píasáidaca càmita quirínama cabáyawanáca pía ìwalíse yái wawási báawéerica.

12 Iná nutànàacaalícué piri yáara quéechéeri cuyàlutaca, báisícata nuínáidacatéwa nùyaca ìwali yái wenàiwica imàníiricaté ibáyawanáwa, nuyúudacaténá nacái yái yùuwichèericawa báawéeri ìwalíse. Quéwa máini cachàiniwanái nuínáidacatéwa nùyaca píwalicué canánama yéewanápinaté píasáidacuéca Dios iicápiná cáinináanacuéca piicáca wía.

13 Càita Dios idéca ichàiniadaca wawàwa yéewacaténá casímáica wía àniwa.

Quéwa máini casímáica cachàiniwanái wawàwa waicáca casímáiná Tito iwàwa, yácáiná macáitacué pidéca pichàiniadaca iwàwa manuísiwata.

14 Ipíchawáiseté Tito yàaca ipáchiacuéca pía, yáté nucàlidaca iríni cayábaca nuicácuéca píiwitáise, càmítaté nacái báí núa píwalísecué. Néese càide iyúwa wacàlidáanacué piri abéerita yái báisíiri tàacásisica, càita nacái báisíirica macáita yái wáimáanacaté Tito irí wáimacaalíté irí casímáicué waicáca píiwitáise.

15 Yá cáinináca Tito iicácuéca pía cachàiniwanái mamáalàacata iwàwalicáiná peebáidacatécué itàacái, pitàidacatécué nacái cayábéeri iyúni, cáimiétaquéeri iyú nacái.

16 ¡Yá casímáica nuwàwa nùalimácáiná manuícá nuínáidacawa nuwàwawa píwalicué nùaliácáináwa báisíiri iyúcani casímáináca waicáyacacawa àniwa!

8

Generosidad en las ofrendas

1 Píacué wéenanáica wawàwacué wacàlidaca píriní siùcade càinácaalí iyú Dios idéca imànica cayábéeri nalí níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidáyaquéeyéicawa cháí Macedonia yàasu cáli ínata.

² Ewita nàuwichàacáanítawa manuísíwata Jesucristo irípiná neebáidacáiná itàacái, càicáaníta máini casímáica nawàwa. Máini catúulécanáca nía quéwa nadéca namàacaca manùba plata Dios irípiná manuiri ofrenda iyú càide iyúwa càasuíyéi.

³ Nudéca nuicáca nutuí iyúwani namàacaca plata Dios irípiná iyúwata nadèlianá. Nùaliacawa nacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú manuísíwata cachàiníwanái lícha yái nàalimáanáca namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú, càide iyúwaté nawàwáaná nawàwalicuíséwa.

⁴ Nasutácaté wáicha wawási manuísíwata wamàacáanápínaté namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú càide iyúwaté áibanái imàacáanaté ofrenda nayúudàacaténá wéenanái catúulécanéeyéi, yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái.

⁵ Níai Macedonia yàasu cáli néeséeyéica nadéca namàacaca manùba plata manuiri ofrenda iyú cachàiníwanái lícha yái watuíyèericaté. Quéechatécáwa namàacaca níawawa Wáiwacali irí namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, neebáidacaté nacái walí namànicaténaté càide iyúwa wàalàaná nía Dios inùmalicuísé, néese namàacacaté plata ofrenda iyú Dios irípiná.

⁶ Iná wadéca wasutáca Tito lícha wawási yàanápínacawa píatalécué àniwa yeedácaténacué píicha yái manuiri ofrenda pidàbèericuécáwaca piaca irí bàaluité.

⁷ Pidécuéca pimànica cayábéeri iyú manuísíwata. Pidécuéca peebáidaca Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú. Pidécuéca nacái picàlidaca Dios itàacái cayábéeri iyú. Pidécuéca píaliacawa Dios itàacái íwali, pidécuéca píibaidaca cayába Dios irípiná. Pidécuéca nacái cáinináca píicáca áibanái manuísíwata càide iyúwa wéewáidáanacué pía, Iná iwàwacutácué pimàacaca manuísíwéeri ofrenda nacái Dios irípiná casímáiri iyú, piyúudàacaténacué catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁸ Càmitacué càì nùumaca píri nuchùullacaténacué pía cachàiníri iyú pimàacáanápínacué plata ofrenda iyú Dios irípiná. Néese nuwàwacáitacué píaliacawa áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú, nuwàwacáinacué numichàidaca píiwitáise píasáidacaténacué cáinináca píicáca áibanái báisiiri iyú.

⁹ Yácáiná píaliacuéwa Wáiwacali Jesucristo imànicaté walí cayábéeri mawèníri iyú. Ewitaté máinicáaníta càasucani Dios yáapicha icùacáinaté macáita chènunfise, càicáaníta imàacaca líchawa yàasu cawèníriwa macáita, yá iyacaté cháì èeri írìcu iyúwa canéeri yàasu cáinináciná iicácuéca pía. Iná yéewa càasucuéca pía siúcáisede cawèníri chènunfiséeri iyú Wáiwacali itúulécaná íwalíise.

¹⁰ Nuwàwaca nuyúudàacuéca pía, iná nucàlidacué píri siúcade càinácaalí nuínáidacawa píasu ofrendapíná íwali: Aiba camuímíté pidàbacatécué píwacáidaca píasu ofrendawa, pimàacacatécué plata Dios irípiná casímáiri iyú.

¹¹ Siùca nùalàacué pía píwacáidáanápíná mamàalàacatani càide iyúwacué píalimáanáta àta pímalàidacatalétacué píwacáidaca yái plata picàlidéericatécué nulí íwali. Pimànicué nacái casímáiri iyúni càide iyúwaté pidàbáanaté pimànicani.

¹² Báisícaalí wenàiwica iwàwa imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, yásì cayábaca Dios iicáca yàasu ofrenda. Dios càmita isutá wáicha wawási càmirica wadènia.

13 Càmita nuchùulia pía pianápinácué píasuwa macáita piyúudàacaténácué áibanái àta canáacatalétacué pírí yái pimáapuèrica.

14 Néese númacué pírí cayábaca piyúudàacaalícué nía nàyacaténá càide iyúwacué plyáaná, càmiyéica máini càasu píicha, càita nacái càmiyéicué máini catúlulécaná píicha. Siúcade pidèniacué píasuwa cayába piyúudàacaténácué catúlulécanéyéi wenàiwica. Néese áibaalpiná nadèniaca nàasuwa cayába, yási náalimá nayúudàacuéca pía, càmicaalícué pidènia yái pimáapuèrica. Càitacué píalimápiná piyaca abédanamata.

15 Cayábaca iyacaalí càide iyúwaté Dios imàniíná israelitanái irí bàaluité. Dios imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuniise israelitanái nàwacáidacaténáni nayáapínáwa. Yá Dios yàasu profeta itànàacaté Dios itàacái íiméerica: “Abénaméeyéi iwacáidacaté manùba maná quéwa càmitaté nadènia manùba íicha yái namáapuèrica. Càita nacái abénaméeyéi iwacáidacaté achúmáanata maná quéwa nadèniacaté macáita namáapuèrica”, càì íimaca. Iná iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái.

Tito y sus compañeros

16 Nùaca Dios irí cayábéeri imàacacáináté Tito cáininácuéca iicáca pía càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía nacái. Iná yéewa Tito iwàwaca iyúudàacuéca pía.

17 Iná nusutácaalíté Tito yàanápinácué píatalé, yáté yeebáca nulí casímáiri iyú. Iwàwacáinácué nacái iyúudàaca pía, iná idéca íináidacawa yàanápinácué iicáca pía siúcade.

18 Iyaca cháí áiba wéenasàiri cayábéeri iináwaná, yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yánica wabànùacani Tito yáapícha. Macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéyécawa yàcalé imanùbaca nacálidaca iináwaná iwali cayábéeri iyú yái wéenasàirica, íibaidacáiná cayába Dios irípiná icálidacaténá yái tãacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

19 Yá nacái níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca needácani yái wéenasàirica yàacawéeridacaténá wía, iyúudàaca nacái watéca ofrenda, yéewacaténá wàaca Wáiwacali íimíétacanáwa, wáasáidacaténá nacái wawàwaca wayúudàaca wenàiwica catúlulécanéyéi, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

20 Wawàwa watéca wáapichawani yái wéenasàirica cayábéeri iináwaná ipíchaná áibanái itàanica báawéeri iyú wàwali ofrenda iwálíise, yái wàwacáidéerica wàyaca, manuicáináni, yái ofrendaca.

21 Wawàwa càì wamànica wáalimáidacáiná wamànica machacàniri iyú macáitani, càmfíricata abéta Wáiwacali iicápiná, néese macái wenàiwica iicápiná nacái.

22 Wabànùaca nacái náapícha áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, yái yáasáidéerica walí madécaná yàawíría íibaidáaná Dios irípiná cachàiniiri iyú. Siuca nacái máini cachàiniwanái iwàwaca iyúudàacuéca pía manuicáiná íináidacawa iwàwawa píwalícué manuísíwata, yéemlàcáinácué piináwaná piwàwáanácué piyúudàaca áibanái.

23 Aibacaalícué isutá yéemlawa pía Tito iwali, yá picálidacuéni nalí nùacawéerínacani, íibaidéerica nacái núapícha Dios irípiná wayúudàacaténácué pía. Nasutácaalícué nacái néemlawa pía nàwali níai áibanái wéenanáica Tito yáapichéeyéica, yá picálidacué nalí càì, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái

níaca ibànùa nía, náibaida nacái Cristo irípiná yéewacaténá áibanái yàaca Cristo icàaluíniná.

²⁴ Iná nàanàapinácaalícué pìatalé, yá píasáidacué nali cáininácuéca piicáca nía báisíri iyú, yéewanápiná macáita wenàiwica áiba cáli néeseyéyi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náaliacawa pimànicuéca cayábéeri, náaliacaténá nacáiwawa wacálidacatécué piináwaná ìwali machacàníri iyú, watàanicaalíté cayábéeri iyú pìwalicué.

9

La colecta para los hermanos

¹ Càmita iwàwacutá nutànàacuéca pírí àniwa ìwali yái pìasu ofrendapináca, pìwacáidéeripinácuéca piyúudàacaténácué catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

² Nùaliacáináwa cayábacuéca píwítáise, nùaliaca nacáiwawa piwàwacué pìwacáidaca plata pimàaacaténáni Dios irípiná ofrenda iyú. Càita nucálidacué casímáiri iyú piináwaná ìwali càiripináta nali níai Macedonia yàasu cáli néeseyéica. Nudéca nucálidacuéca nali piináwaná ìwali, piacué iyéeyéica Acaya yàasu cáli ìnata, píináidáanátécué pìwacáidaca ofrenda idé abéeri camúca néese. Iná yéewa batéwa macáita iyéeyéica cháí Macedonia yàasu cáli ìnata nadéca namichàidaca náiwítáisewa néemiacaínácué piináwaná ìwali pimàacáanápínácué plata Dios irí ofrenda iyú, iná nawàwaca namàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú nacái.

³ Quéwa nubànùacuéca pìatalé níai wéenanáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ipíchanácué càmitàacáwa pimàni càide iyúwa nucálidáanátécué piináwaná ìwali cayábéeri iyú pìasu ofrenda ìwalipiná. Nuwàwaca báisíta pimáalàidacuéca pìwacáidacani ipíchawáise nùanàacuéca pìatalé càide iyúwaté nucálidáaná áibanái iri piináwaná ìwalicué.

⁴ Aibanái Macedonia yàasu cáli néeseyéyi nàanàacaalí núpicha pìatalécué, càmita nuwàwa nàanàacuéca pía càmináacáwa pìwacáida ofrenda, ipíchaná báica wía ìwalíse yái wacálidáanáca manuíca wáináidacawa wawàwawa piwalicué pìwacáidáanápínácué ofrenda. Yá nacái báipínácué píawa canácaalícué pìasu ofrenda piyúudàacaténácué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Iná nudéca nuínáidacawa nusutáanápíná náicha wawási níai wéenanáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàanápínácué napáchica pía quéecha nupíchalécáwa, nayúudàacaténácué pimáalàidaca pìwacáidaca pìasu ofrendawa càide iyúwaté picálidáaná bàaluité. Iná pimáalàidacanámicué pìwacáidaca pìasu ofrendawa cayába, yásí náaliacawa pimàacacué plata Dios irípiná casímáiri iyú piwàwacáinácué piyúudàaca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeni cámicáalícuéca pimáalàida pìwacáidaca ofrenda, yásí áibanái náináidacawa càmitacué báisí piwàwa pimàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, nayúunáidapíná nacái weedácuéca píichani cachàiníri iyú.

⁶ Péemiacué cayába comparación: Aibacaalí wenàiwica ibàna achúmàana, yásí yeedáca yàacàsi achúmanamata; quéwa ibànacaalí manuí, yásí yeedáca manùba yàacàsi. Càita nacái pimàacacaalícué achúméeri ofrenda, yásí Dios imànicuéca pírí achúméerina cayábéeri; quéwa pimàacacaalícué manuírí ofrenda, yásí Dios imànicuéca pírí cayábéeri àniwa manuísíwata.

⁷ Iwàwacutá macái wenàiwica imanùbaca imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú càide iyúwa ìnàidáanáwa iwàwalícuésewa. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica imàaqueyéica ofrenda casímáiri iyú. Càmita Dios iwàwa

wamàacaca plata ofrenda iyú báawacaalí wawàwa ìwalíse, càide iyúwa áibanáí idéca nacáicaalí ichùullíaca wíá cachàiníri iyú.

⁸ Dios yáalimá imànicuéca pírí macáí cayábéeri íiwitáaná manuísíwata càiripináta pidèniacaténácué macáita pimáapuèricuéca, pidèniacaténácué nacáí piasuwa cayába piyúudàacaténácué macáí íibaidacalési íiwitáaná cayábéeri.

⁹ Càité profeta itànàacaté Dios itàacáí bàaluité:

“Yáí wenàiwica cayábéerica íiwitáise idéca yàaca catúulécanéeyéi yàasupiná manuísíwata. Imànipiná áibanáí íríwa machacàníri iyú càiripináta”,
cài íimaca.

¹⁰ Dios yàacuéca walí bànacalé íimi wabànacaténácué wabànacalewa. Yàacué nacáí walí yàacási wayáapiná. Càita nacáí Dios yàapínácué pírí macáita yáí pimáapuèrica. Dios imàacapínácué pidèniaca piasuwa cayába piacaténácué catúulécanéeyéi yàasupiná. Néese Dios imàacapínácué piasu ofrenda iyúudàaca nía manuísíwata. Yásí Dios imànicuéca píriwa cayábéeri manuísíwata, yéewanápinácué piyúudàaca áibanáí àniwa.

¹¹ Càipínácué pidèniapínácué macáí cawèníri íiwitáaná yéewanápinácué piaca catúulécanéeyéi yàasupiná manùba. Pibànùacaalícué piasu ofrendawa núapícha catúulécanéeyéi írípíná, yásí níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí nàapíná Dios írí cayábéeri piasu manuírí ofrenda ìwalíse.

¹² Yácáiná watépinácué piasu ofrenda catúulécanéeyéi írí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, quéwa càmlíricata abéta wàa nalí yáí wawásica namáapuèrica, néese wachàiniadapíná nawàwawa nacáí nàacaténá Dios írí cayábéeri manuísíwata.

¹³ Nàapíná Dios írí cayábéeri, yácáinácué piasu ofrenda yáasáidapíná nalíwa peebáidacuéca Cristo itàacáí cayábéeri pimànicaténá càide iyúwa Cristo ichùullíánácué píá. Nàapíná nacáí Dios icàaluíná ìwalíse yáí manuírí ofrenda pimáaquèericuéca piyúudàacaténá nía, áibanáí nacáí.

¹⁴ Yá nacáí nasutápinácué Dios íicha píripínácué manuísíwata, máiní cáininéeri iyú, Dios imànicáinácué pírí cayábéeri mawèníri iyú.

¹⁵ ¡Wàacué Dios írí cayábéeri imànicáiná walí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, quéwa máiní manuí cachàiníwanáí íicha yáí wáaliméeripínáca wacálidaca èeri mìnánáí itàacáí iyú!

10

La autoridad de Pablo como apóstol

¹ Núa Pablo, nùalàacué píá manuísíwata, quéwa éeréeri iyúta nacáí càide iyúwa Cristo yaaláaná wenàiwica éeréeri iyú, imàni nacáí cayábéeri wenàiwica írí. Abènaméeyéi péenácué náimaca nùwali cáalucasa nuicácuéca píá, náimaca nacáí nùalàacasa wenàiwica éeréeri iyú idècunitàacá nùyaca píapícha, quéwa náimaca nùyacaalícué déeculé pícha, yá nùalàacuécasa píá cachàiníri iyú, náimaca.

² Uwé, nusutácué pícha wawási manuísíwata, picácué píalimáida piicáwa núa nùacaalípiná nupáchiacuéca píá, ipíchaná íwàwacutáca nùalàaca nía cachàiníri iyú níara péenácuéca ícháawéeyéica nuínáwaná íwali náimacáiná numànicasa càide iyúwa èeri mìnánáí imàniná càmlíyéica yeebáida Dios. Nudéca nuínáidacawa nùalàanápíná nía cachàiníri iyú nùyacaalípinácué píapícha càmicaaalícuéca nawènùada náíwítáisewa báawéeri íicha.

³ Báisícata iwàwacutá wàyaca cháí èeri írìcu càide iyúwa macái èeri mìnánáí, quéwa càmita wamàni ùwicáí Dios írìpiná càide iyúwa èeri mìnánáí imàníná ùwicáí nàuwidenáí ípunitawa nacáapisàí iyúwa èeri írìcuírìca.

⁴ Yáí wacáapisàí càmlírìca càide iyúwa èeri mìnánáí icáapisàí, néese yáí Dios ichàinica, yácata wacáapisàí yáaliméerica imáalàidaca Satanás imànicalé cachàinírìca, yáí Satanás idacúanáca wenàiwica íiwitáise.

⁵ Iná yéewa Dios ichàini iyú wáasáidaca cachiwéerica nàasu tàacáisi cawinácaalí ichiwáidéeyéica áibanáí ipíchaná neebáidaca Jesucristo itàacáí. Wáasáidaca nacáí cachiwéeyéica nía, cawinácaalí cáimacáiyéica iicáca yáawawa, icàlidéeyéica cachiwéeri tàacáisi ipíchaná wenàiwica yeebáidaca Dios. Wadèniacáiná yáí wacáapisàicawa, yáí Dios ichàinica, Iná yéewa wáalimá wawènúadaca wenàiwica íiwitáise Cristo írìpiná neebáidacaténá itàacáí.

⁶ Càita nacáí Dios ichàini iyú wáalimá wàuwicháidaca níara abénaméeyéi péenacuéca càmlíyéica iwàwa imànica càide iyúwa wàalàaná nía, pidécanaamicué pimànica machacànírì iyú càide iyúwa wáimáaná.

⁷ Càmitacué píalimá píináidacawa machacànírì iyú píicácáinácué wenàiwica iicácanáwa meedá, ínacué píicáca núa càide iyúwa machawàaquéeri. Aibanáicaalí pèewi icàlida iináwanáwa Cristo yàasunáicasa nía, iwàwacutá nawáwalica Cristo yàasunáica nacáí wía, wía apóstolca.

⁸ Cawàwanáta piyúunáidacuéca canùmaséeca núa nucàlidacáiná madécaná ìwali yáí wachùullanápinácuéca pía, quéwa càmita báipíná núa nutàacáí ìwalísewa yácáiná núasáidapínacué píriwa amaléeri iyú Wáiwacalí idéca imàacaca wàalàacuéca pía wayúudàacaténácué píðawínáidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinacaténácué píiwitáise Dios ìwali. Càmitaté imàaca walí ichàiniwa wamáalàidacaténácué pía.

⁹ Càmitacué nuwàwa piyúunáidaca nuwàwaca nucalùadaca pía nùasu cuyàluta iyúwa.

¹⁰ Aibanáí íimaca nutànàacasa cachàinírì tàacáisi cuyàluta írìcu, nùalàacaténá wenàiwica cachàinírì iyú, quéwa náimaca càmitasa nùalimápiná nutàanica cayába nùyacaalipínacué píapícha, náimaca nacáí càmitasa cachàini nuíwítáise nuchùullanápiná wenàiwica, náimaca.

¹¹ Quéwa níara icàlidéeyéica càí iwàwacutá náalíacawa cachàinínápiná wáiwítáise wamànicaténá cachàinírì iyú wàyacaalipínacué píapícha càide iyúwa wabànànanácuéca píri cachàinírì tàacáisi cuyàluta iyú.

¹² Nàyaca abénaméeyéi pèewi icàlidéeyéica ìwaliwa máiniyéicasa cayábaca nía. Quéwa péemiácué cayábani, càmita báisí cáalíacáica nía. Náimaca cawínácaalí wenàiwica iyéerica càide iyúwa náyáaná, máiníicasa cayábaca íiwitáise, náimaca. Iná cáimacáica naicáca níawawa áibanáí íicha máinícáinása cayábéerica náiwítáise, náimaca. Càmita numàni càí, báawacáináni.

¹³ Càmita wataání wàwaliwa canùmaséeri iyú. Wacàlidacáita wáibaidacalé iináwanáwa, yáí íibaidacalési Dios imàaquéerica walí wamàinínápiná írì. Dioscata yáí yáasáidéerica walí alénácaalí iwàwa wáibaidaca írìpiná. Imàacacaté wàanáca píatalécué Corinto iyacàlená néré.

¹⁴ Ináté càmita wachàbawa íicha yáí Dios imàacacataléca wáibaidaca írìpiná wàalàacaténácué pía, wàyacaalítécué píapícha. Wíaté idàbàanéeyéi yàanáca píatalécué icàlidéeyéica yáí cayábéeri tàacáisica Cristo iináwaná ìwali.

¹⁵ Aibacaalí íibaidaté Dios írìpiná pèewi icàlidacaténácué píri Jesucristo itàacáí, yá cayábaca. Càmita wataání áibanáí íibaidacalé ìwali càide iyúwa wadéca nacáicaalí wamànìcani. Càmita nacáí wamàni áiba wawàsi íicha

yái wáibaidacaléca Dios imàaquéerica wamànica irípiná. Néese wawàwacué wáibaidaca àniwa Dios irípiná pèewi wayúudàacaténacué peebáidaca Jesucristo itàacái cachàiniwanái. Yásí píalimácué piyúudàaca wàanàpináwa áibalé wáibaidacaténá Dios irípiná càide iyúwa imàacáaná walí wáibaidacalépiná.

¹⁶ Wawàwa nacái wàacawa déeculé yáwanái píasu cáli íichacué wacálidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali iwasáaca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha. Càmita quéwa wawàwa wéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé írìcu áibanái yéewáidacatalécaté nía Jesucristo ìwali, càmicáiná wawàwa watàanica canùmaséeri iyú càide iyúwa wadéca nacáicaalí wéewáidaca wenàiwica néré ipíchawáiseté áibanái yàanàaca néré néewáidacaténá nía.

¹⁷ Picácué canùmaséé pía píwaliwa, néese pitàanicué cayábéeri iyú Wáiwacali ìwali. Picálidacué Wáiwacali idéca imànicuéca píri cayábéeri. Iwàwacutácué cawènica píicáca yái Wáiwacali icálidáanáca píináwaná ìwali pidécuéca pímanica cayábéeri.

¹⁸ Wawàwacaalí áibanái iicáca wía cáimiétaquéeri iyú, iwàwacutá càmita wáima wàwaliwa máinicasa cayábaca wía. Néese iwàwacutácué wamànica càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná yéewacaténá Wáiwacali icálidaca waináwaná ìwali cayábéeri iyú.

11

Pablo y los falsos apóstoles

¹ Cawàwanátacué píalimá píideniaca nutàanínáca nùwaliwa achúmáana iyúwa máiwitáiséeri, càide iyúwa canùmaséeri. Píideniacué achúmáanata. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì quéwa iwàwacutá nucálidacuéca píriní, máinicáinácué ráwanáita píwènúadaca píiwitáisewa báisíri tàacáisi íicha.

² Máinicué cáinináca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Dios iicácuéca pía. Dios, núa nacái càmita wawàwa píwènúadacué píiwitáisewa Cristo íicha. Péemiacué comparación: Cayábacaalí mànacàu íiwitáise, càmita uimá ùculliri yáapicha. Néese ucúaca úawawa masaquèeri iyú aslanái íicha àta uedácataléta ulíwa unìriwa cáininácaténá uicáca abéerita yái unìrisíwaca. Càitacué nacái pía: Nuwàwacué picúaca píawawa masaquèeri iyú cachìwéeri tàacáisi íicha yéewanápinácué cáinináca píicáca abéerita Cristo.

³ Quéwa achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalicué cawàwanáta pímacáanápinácué Satanás ichiwáidaca pía. Bàaluité Satanás ichacamàanicawa cáallacáiri àapi iyú. Satanás icálidacaté cachìwéeri tàacáisi Eva írì, úái idàbàanéechúaté inanáica. Yáté Satanás yáalimáidacaté úa uyáanápináté abéeri íiwitáaná àicu iyacaná, yái íiwitáaná càmirícaté Dios ibatàa wenàiwica iyáca. Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalicué cawàwanáta Satanás yáasu wenàiwica ichiwáidacuéca pía píwènúadánápinácué píiwitáisewa Cristo íicha, píméyáacaténácué cáinináca píicáca abéerita Cristo mabáyawanéeri iyú.

⁴ Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalicué, casímáicáinácué péemíaca natàacái cachìwéeri níara yèepuníyécawa icálidaca áiba tàacáisi Jesús ìwali áibalé íicha yái tàacáisca wacálidéerica. Píwàwacuéca peebáidaca áiba tàacáisi íicha yái tàacáisi wacálidéerica Espíritu Santo ìwali càide iyúwacué peebáidaca nacáicaalí áiba yàcawéeridéerícuéca pía Espíritu Santo íicha. Casímáica nacái peebáidacuéca áiba tàacáisi méetàuculéeri íicha yái peebáidéericatécué Jesucristo ìwali iwasàanáca wenàiwica Dios yáasu yúuwichàacáisi íicha.

⁵ Uwé, nuínáidacawa càmita caná nuwèni náicha níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa apóstolcasa nía, níara peebáidéeyéicuéca irí, piíquéeyéicuéca iyúwa máiniyeyí cayábaca íiwitáise yéewáidaca.

⁶ Báisícata càmita nucàlida tàacáisi èeri mìnáná yáaliacái iyú iná piínáidacuwéca càmita núalimá nutàaníca ibaniéri tàacáisi iyú. Quéwa núalíacawa cayábéeri iyú ìwali yái tàacáisi nucàlidéericuéca piri. Madécaná yàawiríatè wáasáidacuéca piri Dios idéca imàacaca wáaliacawa cayába, piicácaalítécué cànínacalí wamàni pèewibàa.

⁷ Bàaluité nucàlidacatécué piri yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yáté càmita nuchùulia pipáyaidáanápínacué núa. Néese nuíbaidacaté nucáapi iyúwa nuwèncaténáté nuyáapínáwa. Quéwa siúcade píimacuéca canácasa iwèni yái tàacáisi nucàlidéericatécué piri càmícáináté nuobracué pia, nùyacáináté nacái iyúwa càmírica cachàini píichacué. Iná calúacuéca pia núapícha siúcade càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca piri báawéeri manuísíwata. Quéwa càmítatè nuobracué pia nuwàwacáináté nuyúudàacuéca pia yéewanápinacué piyaca cáimiétaquéri iyú Dios yáapícha.

⁸ Aibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda nuwèncaténáté nuyáawa iyú idècunitàacá nuéwáidacatécué pia.

⁹ Néeseté imáalàacatèwa nuícha yái plata idècunitàacá nùyaca piápíchacué, quéwa càmítatè nusutácué píícha plata éwítatè canácáaníta nulí yái numáapuèrica, yá canácatè wenàiwica nusàiwiquéri irí wawàsi yàanápínatè nuyáapíná, íbatàa abéeri piná. Néeseté áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàanàacaté Macedonia yàasu cáli néese, yá nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda, ínaté yéewa nudèniaca yái numáapuèrica. Càitè nuwàwaca numànica ipíchanátè nusàiwicacué piri wawàsi piacaténacué nuyáapíná, ipíchanátè càulenácuéca pííchani. Siúca nacáide nuwàwa numànica càì mamáalàacata.

¹⁰ Càide iyúwa núalíánáwa báisíiri tàacáisi ìwali, yái icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, càita nacái nudéca nuínáidacawa nucàlidáanápíná mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèniiri iyú aléera piasu cálicué imanuíca, yái Acaya yàasu cálica, yéewanápiná casímáica nuwàwa ìwalíise càiripínáta yái càmínáca nusàiwicacué piri wawàsi nuedáanápínacué píícha plata nulípináwa.

¹¹ Néeni, ¿cánásica nutàani càì? ¿Càmícáinásica cáiníná nuicácuéca pia? Càmíirita. ¡Dios yáaliacawa cáinínáca nuicácuéca pia manuísíwata!

¹² Quéwa nuwàwa nucàlidaca nuèpunícawa mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèniiri iyú numawèniadacaténá níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa náibaidacasa Dios irípiná càide iyúwa núa. Quéwa nasutácué píícha nawènipínáwa, iná càmita báisí náibaida Dios irípiná càide iyúwa núa.

¹³ Níacáináta meedá cachìwéeyéica icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa Cristo yàasu apóstolcasa nía, quéwa nachìwáidacáita wenáiwica meedá.

¹⁴ Núalíacatèwa namànínápinátè càì, namànicáiná càide iyúwa náiwacali Satanás imàníná. Satanás yáalimácáiná imàacaca yáawawa cacamalánéri iyú wenàiwica iicácaténáni càide iyúwa mèlumèlúiri ángel Dios néeséeri ichìwáidacaténá wenàiwica namànínápiná nabáyawanáwa.

¹⁵ Iná yéewa wáaliacawa Satanás yàasu wenàiwica íibaidéeyéica irí namànica càide iyúwa Satanás imàníná. Yá náimaca nàwaliwa cayábanaméeyéicasa íiwitáise nía, íibaidéeyéicasa Dios irípiná, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá. ¡Iná nàuwichàapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú càiripínáta namànicáiná nabáyawanáwa!

Sufrimientos de Pablo como apóstol

¹⁶ Nusutacué pícha wawàsi àniwa, picacué plínáidawa máiwitáiseca núa. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì nucàlidacatená máini nùwaliwa, quéwa iwàwacutá nutàanicuéca piri iyúwa máiwitáiseeri máinicáinacué piwàwaca piwènúadaca píiwitáiseewa Jesucristo ícha. Iná iwàwacutá canumaséeca núa nacái achúmáanata, càide iyúwa níara áibanái cáimacáiyéica iicá yáawawa. Quéwa càmita báisi nuwàwa nutàanica iyúwa nía.

¹⁷ Wáiwacali càmita iwàwa wacàlidaca wàwaliwa máinicasa cayábaca wía. Quéwa iwàwacutá canumaséeca núa achúmáanata càide iyúwa máiwitáiseeri piwàwacáinacué péemiaca máiwitáiseeyéi itàacái meedá, níara canumaséeyéica iicáca yáawawa.

¹⁸ Iwàwacutá canumaséeca núa nacái, nucàlidacatená nuináwanáwa máiwitáiseeri iyú càide iyúwa wenàiwica cachàiníri iicáca yáawawa áibanái ícha! Càita iwàwacutá nutàanicuéca piri nuyúduàacatenácué pía, máinicáinacué piwàwaca péemiaca yáawamita máiwitáiseeyéi itàacái.

¹⁹ Càmitacué máini cáaliacáicuéca pía càide iyúwa plínáidáanáwa, quéwa piicácuéca píawawa iyúwa máiniyéica cáaliacáica áibanái ícha, iná yéewa plideniacuéca nía casímáiri iyú níara máiwitáiseeyéica.

²⁰ Iná yéewa casimáica piicáca níara cachiwéeyéica yéewáidéeyéicuéca pía, éwita nachùuliacáanitacué píibaidaca nalí, éwita nacái nayáacáanitacué macáita píasu yàacási, éwita nacái nachiwáidacáanitacué pía, éwita nacái nanúacáanitacué pináni iwali.

²¹ Càmita wamànicué piri càiri wawàsi, iná piicácuéca wía iyúwa machawàaquéyéi càmicáinaté wamànicué piri báawéeri. Yá nacái piwàwacuéca píabáiniadaca wía iwalíse yái càmináicuéca wamàni piri cachàiníri iyú.

Quéwa càmicáiná cáalu níara cachiwéeyéica nacàlidáanápíná nàwaliwa máini canumaséeri iyú, iná iwàwacutá canumaséeca núa macàaluínináta nacái iyúwa máiwitáiseeri éwita càmicáaníta nuwàwa nutàanica càì báawacáináni. Quéwa iwàwacutá núsáidacuéca piri apóstolca núa, Dios ibànuérica yéewáidéeripínacué pía.

²² Níara cachiwéeyéica nacàlidaca hebreoca nía. Núa nacái hebreosàirita, itàanírca hebreo itàacái iyú. Nacàlidaca nacái israelitaca nía. Núacáanítani israelitasàirita, Israel itaquérinámicáiná núa. Nacàlida nacái Abraham itaquénáinámica nía. Núacáanítani Abraham itaquérinámica nacái.

²³ Náimaca náibaidáanása Cristo iripíná. Núacáaníta nacái máini cachàiníwanái náicha, quéwa càmita báisi nuwàwa nucàlidaca càiri wawàsica nùwaliwa, níacáiná abéta máiwitáiseeyéi natàanica càì canumaséeri iyú nàwaliwa. Quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca piri càì píaliacatenácuéwa báisícata apóstolca núa, Dios ibànuérica. Yá nudéca nuibaidaca Cristo iripíná cachàiníri iyú náicha. Nudéca nuuwichàacawa cachàiníwanái náicha. Nuuwidenái yúucaca núa presoíyéi ibànaliculé manùba yàawíría náicha. Aibanái máini nacapèdàidacaté núa cachàiníwanái náicha. Manùba yàawíría áibanái iwàwacaté inúaca núa.

²⁴ Cinco yàawiriaté judionái nuuwichàidaca núa. Cinco yàawiriaté nacapèdàidaca núa cabèesi iyú treinta y nueve yàawíría.

²⁵ Máisibàawíría nacapèdàidacaté núa àicu iyú. Abé yàawiriaté nanúadáida núa íba iyú nanúacatenáté núa. Máisibàawiriaté nùacawa manuiri úni yáacubàa nave írìcu, yáté nave nasawíacawa wáicha. Abé yàawiriaté batéwa

nuisicùmacawa nùyaté táiyápinama, abé èeri nacái manuíri úni yáaculé, nuwatácawa àicu íinata.

²⁶ Nudéca nuèpunicawa madécaná yàawiría, déeculé nacái nucàlidacaténá Dios itàacái. Nudéca nuchàbacawa caiyéininéeri inanába yáacubàa; iwàwacutácáté nuèpunicawa cayéedéeyéi yèewibàa nacái. Nuicácáté nacái cáalunáiri nùasu cáli néeséeyéi yèewiwa, càmíyéi nacái nùasu cáli néeséeyéi yèewi. Nuicácáté nacái cayéininéeri yàcalé írìcu, nawàwacataléca nanúaca núa, càita nacái manacúaliré, manuíri úni yáacubàa nacái. Nudéca nuicáca cáalunáiri nèewi nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi icàlidéeyéica íinàwaná ìwaliwa neebáidacasa Jesucristo itàacái.

²⁷ Nudéca nuíbaidaca cachàiníri iyú. Nudéca nacái nùuwichàacawa càulenéeri wawàsi iyú, nuíbaidacaténá Dios írìpiná, íná madécaná yàawiría càmita nùalimá nuimáca cayába. Nudéca nùuwichàacawa máapicái iyú macàláaná nacái nuwàwa. Madécaná yàawiría càmita nudé nuyáaca nuyáacaléwa. Nudéca nacái nùuwichàacawa casalíníri iyú, canácaté nacái nubàle cayába.

²⁸ Nàyaca nacái manùba áiba wawàsi càulenéeri nuícha. Càita nacái macái èeri imanùbaca catúlécánáca numànica nuwàwawa nàwali macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa macái cáli imanùbaca.

²⁹ Aibacaalí càmíri yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, yá achúmaca nuwàwa máinicáiná nuwàwaca nuyúudàaca nía. Aibacaalí icaláawa Dios íicha imànicaténá ìbáyawanáwa ìwalíse yáì nachìwáidáanácani, yá achúmaca nuwàwa báawanama, báawa nacái nuínáidacawa.

³⁰ Iwàwacutácaalí canùmaséeca núa péemíacaténácué nulí, yá cayába cachàiníwanái canùmaséecaalí núa ìwali yáì wawàsi yáasáidéerica machawàacaca nútá, yéewacaténá macáita nálíacawa abéericata Diosca yáì ichàiniadéerica núa.

³¹ Wáiwacali Jesucristo Yáaniri, yáì Icuèriná Diosca, yáì wèeripináca írì cayábéeri càirìpináta, yáalíacawa nucàlidáaná nuinàwanáwa báisíri iyú.

³² Nùyacaalíté Damasco iyacàlená írìcu, yáì gobernador íibaidéericaté rey Aretas írì ichùullacaté yáasu úwináíwa nacúanápináté macái iwáiná inùmaca, yáì yàcalé itéeséerica iwáináca, náibàanápináté núa.

³³ Quéwa áibanái nayúudàacaté núa, yá nalicúadacaté núa manuíri mapíiri írìcu yéenúlusi ìwali chènuníséeri ventana írìcubàa yàcalé iwáiná íinatáise nùanàcaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé íicha. Càité numusúacawa náicha.

12

Visiones y revelaciones

¹ Canápináta meedáni wacàlidacaalícué waináwaná ìwaliwa canùmaséeri iyú, quéwa níara cachìwéeyéica nacàlidaca canùmaséeri iyú nàwaliwa, náimaca nadéca naicáca yéenáíwanási nacáiri Dios néeséeri, íná iwàwacutá nacái nucàlidaca Wáiwacali ídèca imàacaca nuicáca yéenáíwanási nacáiri yáasáidacaténá nulí wawàsi ìbàacanéeri iyú.

² Catorce camuí néese siùcade, núa, yáì yeebáidéerica Cristo itàacái, nùacátèwa chènuniré Dios itécáinaté núa aquíalénamata àta nùanàacataléta máisibáaná cáli chènuníséeri néré, yáì Dios iyacàle chènuníséerica. Càmita nùalíawa asáisi nùacaalítèwa néré nuiná yáapichawa, càmicaalí nuwàwa cáuri iyú. Diosta yáalíawa.

³ Nùalífacawa Dios itécaté núa aquialénamata paraíso néré, quéwa càmita nùalílawá asáísí nùacaalítéwa nuiná yáapichawa, càmiccaalí nuwàwa cáuri iyú nùawa. Abéerita Dios yáalílawá.

⁴ Nùacatéwa paraíso néré, yá nuémíacaté tàacáisi máiníríca íbàacanáca íná Dios càmita íbatàa wenàiwíca ícàlidaca áibanáí íríní.

⁵ Ewita máinicáaníta cayábéericani yáí nuchàbàanácawa paraíso néré, càicáaníta càmita nuwàwa nutàaníca nùwaliwa canùmaséeri iyú, néese nucàlidacáita machawàacáanáca núa cháí èeriquéí.

⁶ Nuínáidacaalíwa nucàlidáanápíná cayába nuináwaná ìwaliwatá, yá càmita nutàaní máiwítáíséeri iyútá, néese nucàlida cáimíétaquéeri iyútání, báisícáínátání, yáí núuméeripínacatá. Quéwa càmita numànipíná càì ípíchaná áibanáí iyúnáidaca máíní yáwanáica cachàini núa ícha yáí naicáanáca núa, ícha nacáí yáí néemlanáca nucàlidaca Dios itàacáí.

⁷ Yáara yéenáíwanásí nacáíri nuiquéericaté, máíní yáwanáíri íchúnica, máíní nacáí Dios yáasáidaca nulí wawàsi íbàacanéeri iyú, íná ípíchaná máíní cachàiníca nuicáca nùawawa áibanáí ícha, yáté Dios imàacaca nulí uláicái. Yáí uláicáica cáiwíca nulíní càide iyúwa manuírí tuírí iyacaalí wainálicu cáiwírí iyú. Siùcade Satanás yúuwichàidaca núa mamáalàacata iyú yáí uláicáica. Càita Dios imàacaca nùuwichàacawa ípíchaná máíní cáimacáica nuicáca nùawawa càide iyúwa wenàiwíca cachàiníríca íicáca yáawawa áibanáí ícha.

⁸ Másíba yàawíríaté nusutáca Wáiwacalí ícha yeedáanápínáté nuícha yáí uláicáica.

⁹ Quéwa Wáiwacalí íimaca nulí: “Càmírí. Quéwa núata píapícha. Càmita pímaápua áiba wawàsi ícha yáí cáinináanáca nuicáca píca. Machawàacacaalí píca, yáísí wenàiwíca naicápiná nuchàini nuchàini amaléeri iyú cachàiníwanáí. Naicácaalí pímaníca cachàinírí iyú éwita machawàacacáaníta píca, yáísí náalíacawa pímanícani nuchàini iyú”, càì íimaca nulí yáí Wáiwacalíca. Íná casíimáica núa machawàacáanáca núa, yéwanápiná Cristo íchàini iyamáacawa nùwali, nùasáidacaténá áibanáí írí cachàiníríca Cristo íiwítáise.

¹⁰ Íná yéewa cayábacá nuwàwa machawàacáanáca núa, namàníná nacáí nulí báawéeri nabáiníadacaténá núa; cayába nacáí nuwàwa éwita cattulécánacaalí núa, nàuwichàidacaalí nacáí núa Cristo ìwalíise nuebáidacáíná Cristo itàacáí, càulenácaalí nacáí namànica nulíní. Máínícaalí machawàacaca núa, yáísí máíní cachàiníwanáí Cristo íchàini iyamáacawa nùwali.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

¹¹ Nudéca nucàlidaca nuináwaná ìwaliwa canùmaséeri iyú càide iyúwa máiwítáíséeri. Càmita báisí nuwàwa nutàaníca càì, quéwa iwàwacutá numànicaní càmicáínacué picàlida nuináwaná ìwali cayábéeri iyú. Cayába cachàinitésicatání picàlidacaalítécué nuináwaná cayábéeri iyútá, càmicáíná caná nuwèni náicha níara cachíwéeyéica peebáidéeyéicuca írí ícàlidéeyéica ìwaliwa apóstolacasa núa Dios íbànueyéicasa máíníyéicasa cayábaca áibanáí apóstol ícha. Ewita canéeri iwènicáaníta núa, càicáaníta Dios imàacaca cachàiníca núa náicha.

¹² Bàaluité nùyacaalícu píapícha, yá numànicaté mamáalàacata báisírí apóstol íbaidacalé, yáí càmíríca wenàiwíca idé imànica, ínaté yéewa píalíacuéwa báisírí iyúcaní Dios íbànueríca núa.

¹³ Iyacaté abéeri wawàsi càmírícaté numànicué pírí numànírícaté áibanáí írí canánama, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí macáí áiba calí imanùbaca: Yáí nusutáanáca náicha nuyáapínáwa, nuimácatáipíná nacáí. Ínacué cawàwanáta

báawacuéca piicáca núa meedá càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuécá pirí báawéeri càmicáináté nusàiwicacué pirí wawàsi ipíchanácué nuínataléca piríni. Báawacaalícué piicáca núa, nusutácué pícha wawàsi pimàacáanápínacué piwàwawa ícha.

14 Siùcade màulenáca núa nupáchiacaténacué pía àniwa máisibàawíríanápíná. Yá mamáalàacata càmítacué nusutápiná nuyáapínáwa pícha, ipíchanácué nusàiwicaca pirí wawàsi. Yácáiná càmíta cáininá nuicácuéca píasu plata, néese cáinináca nuicácuéca pía. Càmítacué nucutá píwacáidáanápíná plata nulípiná, yácáiná nuicácuéca pía càide iyúwa nuénibewa, yá píalíacuéwa sùmanái càmíta nàwacáida plata nasèenái irípináwa.

15 Càita nacái núucapíná macáita nùasuwa casímáiri iyú, nuyúudàacaténacué pía. Yá nacái iwàwacutácaalí numàacaca nucáucawa numànicaténacué pirí cayábéeri, yá cayábaca. Càita nuwàwacué nuyúudàaca pía éwitacué pimànicáaníta nulí càide iyúwa càmíiyéi máini cáinináca iicáca núa, éwita máinicáanítacué cáinináca nuicáca pía.

16 Báisíta, càmítacué nusutá pícha nuyáapínáwa, quéwa abénaméeyéi péenacué nacàlidaca nùwali nudéca nuchiwáidacuéca pía nuchiwa iyúwa, náimaca nacái nudéca nuedácuéca pícha plata máalíacanéeri iyú.

17 Quéwa, píalíacuéwa cayába càmítaté nachiwáidacué pía needácatená pícha plata nulípiná níai nubànuèyéicacué píatalé.

18 Nusutácaté wawàsi Tito ícha ipáchianápínátacué pía. Nubànucaté nacái áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái yàacaténátéwa Tito yáapícha. Píalíacuéwa Tito càmítaté ichiwáidacué pía yeedácaténacué pícha plata nulípiná. Píalíacuéwa báisíiri iyúcani wía pucháibaca, núa Pabloca, Tito nacái wadéca wamànicuécá pirí abédanamata abédanamacáiná wáiwitáise wáapichawáaca.

19 Cawàwanátacué píináidacawa wacàlidacáitacué pirí waináwanáwa càide iyúwa wawàwaca nacáicaalí wáasáidacuéca pirí mabáyawanáca wía. Quéwa càmíta wawàwa wamànica càì, néese watàanica Dios iicápiná Cristo yáasu wenàiwicacáiná wía. Yá macáita yái wacàlidéericuécá pirí cháì cuyàluta írìcu, wadéca wacàlidacuéca piríni yéwanápínacué pídwínàidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú peebáidacaténacué itàacái tàì íiméeri iyú, píacué wéenanái cáininéeyéica waicáca.

20 Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanáta càmíta nùanàapínacué píyaca càide iyúwa nuwàwáaná nùanàacaalípinácué nuicáca pía. Càita nacái achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanátacué càmíta planàapíná núa casímáiri núa píapichacuéwa. Nuínáidacawa cawàwanáta náyacué abénaméeyéi péená icuísáyaquéeyéiwa, abénaméeyéi nacái báawéeyéica iicáca áibanái wenàiwica náasu cawèníiri íwalíse, abénaméeyéi nacái caluéyéica, abénaméeyéi nacái cachàiníiyéica iicáca yáawawa, abénaméeyéi nacái itàaníiyéica báawéeri iyú áibanái íwali, abénaméeyéi nacái icuíséeyéica íchawa áibanái, abénaméeyéi nacái cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanái ícha, abénaméeyéi nacái càmíiyéica iwàwa abédanaméeri íiwitáise áibanái yáapícha.

21 Achúmaca nuwàwa nuínáida nacáíwa cawàwanáta Nucuèriná Dios imàacapíná báica núa píwalísecué, nùanàacaalípinácué píatalé àniwa, yá nacái cawàwanáta iwàwacutápiná nuicháanicuécá píwali, manùbéeyéicaalí péenacué nadéca nèepùaca namànica nabáyawanáwa àniwa bàaluitéericuise àta siùca nacáide, càmíiyéicáwa nacái iyamáida íimáca áiba yáapícha càmíichúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa.

13

Advertencias y saludos finales

¹ Yácata máisibéeri yàawíríáná nupáchiánápinácué píá. Profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái íiméerica: Aibanáicaalí iwàwa icháawàaca wenàiwica ibáyawaná nàuwichàidacaténáni, iwàwacutá natéca náapichawa pucháiba wenàiwica nacàlidacaténá iináwaná càmicaalí máisiba nacái. Uwé, nùapínácuéwa píataléwa máisibàawíríánápiná nùalàacaténácué píá báawéeri íichaná. Càmicaalícué peebáida, yásí nùuwichàidacué píawa.

² Píacué imàníyíecaté ibáyawanáwa manuísíwata bàaluité, canánamacué nacái píá. Nùalàacué píá macáita àniwa idècunitàacá nùyaca déeculécué píicha càide iyúwaté nùalàanácué píá bàaluité nùyacaalítécué piapicha yái pucháibáaná yàawíríánáca. Néeni nupáchiacaalícué píatalé àniwa, yá càmita quirínama numàni nalí cayábéeri iyú, níara imàníyíeica yàacawa ibáyawanáwa mamàlálacata.

³ Cachàinipíná numànicuéca píríwa picàlidacáinácué piwàwacasa píalíacawa asáisi nutàanícaalí Cristo inùmalícué. Cristo càmita yùuwichàidapínácué píawa machawàaquéeri iyú, néese cachàiníri iyúpinácué yùuwichàida píawa.

⁴ Báisíta natàtàacaté Cristo cruz ìwali idècunitàacá iyaca cháí èeri írìcu iyúwa machawàaquéeri. Quéwa siùcáise de iyaca Dios yáapicha, idèniaca nacái macáita Dios íiwitáise cachàiníri. Càita nacái machawàacaca wía cháí èeri írìcu càide iyúwaté Cristo iyáánaté quéwa wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, íná yéewanápiná wàyaca Dios ichàini iyú, wayúudàacaténácué píá.

⁵ Picácué píalímáida píicáwa wía, néese píináidacuéwa piwàwalícuéwa asáisi báisícaalícué peebáidacaté Cristo itàacái. Nuínáidacawa píalíacuéwa Cristo iyacué piwàwalícu. Quéwa, canácaalíni, ñéeseecuè càmitàacá peebáida Cristo báisíri iyú!

⁶ Nutuíyàca píalímáanápinácué píalíacawa báisíri iyúcani wadéca weebáidaca Cristo báisíri iyú, Cristo idéca ibànùaca wía nacái wáibaidacaténá írípíná iyúwa yàasu apóstolnái.

⁷ Wasutáca Dios íicha píripínácué nacái ípíchanácué pímaníca píbáyawanáwa. Càmita wasutá Dios càì píasáidacaténácué wadéca wéewáidacuéca píá cayába, néese wawàwacáitacué pímaníca cayábéeri, éwitasica áibanái íináidacawa càmita apóstol wía, càmicáiná wàuwichàidacué píá wáasáidacaténá báisíríca apóstolca wía idènièyéica Dios ichàini wàuwichàidacaténá báawéeyéi.

⁸ Yácáiná iwàwacutá wamichàidaca wenàiwica íiwitáise namànínápiná cayábéeri, càide iyúwa Dios itàacái báisíri íimáaná. Canáca yéewaná watuíyàca namànica nabáyawanáwa yéewanápiná wàuwichàidaca nía.

⁹ Iná wàanàacaalípinácué píatalé, yá wàanàacaalícué píá yeebáidéeyéi iyaca tàì íiméeri iyú, càmicaalí nacái iwàwacutá wàuwichàidacuéca píá píbáyawaná íwalísewa, yásí cayábaca wawàwa éwitasica áibanái íicáca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmicáiná wáasáida Dios ichàini wàuwichàidacaténácué píá. Wawàwacáita peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, cachàinícaténácué píiwitáise íwali. Yá wasutácué Dios íicha píripínácué mamàlálacata ichùnlanápinácué píiwitáise cayábéeri iyú.

¹⁰ Nudéca nutànàacuéca píri yái cuyàlutaca ípíchawáise nùacué nuicáca píá. Nùanàacaalícué píá imàníyíeica yàacawa ibáyawanáwa nùanàacaalípinácué píatalé, yásí iwàwacutá numànicuéca píri cachàiníri iyú, nudèniacáiná Wáiwacalí ichàini nucàcaténácué píá. Iná nutànàacué píri yái cuyàlutaca quéechacáwa piwènùadacaténácué píiwitáisewa báawéeri íicha. Wáiwacalí càmita imàaca nulí

ichàiniwa nuwènúadáanápínacué píiwitáise Dios ícha, néese imàacaca nulí ichàiniwa nuyúudàacaténacué pía yéewanápínacué cachàinica píiwitáise Dios ìwali.

¹¹ Yáta imanùbaca, píacué nuénánáica. Nuwàwacué pìyaca casímáiri iyú. Picutácué pìyacaténá machacànìiri iyú Dios iicápiná. Pimichàidacué píiwitáisewa peebáidacaténacué iyúwa nùalàaná pía. Abédanamacué pimàni píiwitáisewa píapichawáaca. Pìyacué nacái matuìbanáiri iyú píapichawáaca. Yásí yéewapínacué Dios ìyaca píapicha, yái Dios imàaquéerica wàyaca matuìbanáiri iyú, imàaquéerica nacái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

¹³ Macáita níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìyéeyéica cháí nawàwalicué pía.

¹⁴ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha imàníinápinacué píri cayábéeri mawèníiri iyú; càita nacái nusutáca Dios ícha imàacáanápínacué píalíacawa piwàwalicúsewa cáininácuéca Dios iicáca pía; càitacué nacái abédanamáanápíná píiwitáise Espíritu Santo yáapicha càiripináta.

GÁLATAS

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùacué pirí cuyàluta. Apóstolca núa, Dios ibànùèrica nucàlidacaténá itàacái wenàiwicanáí irí. Càmitaté wenàiwica níái càì imàaca núa apóstolpiná càmitaté nacái wenàiwica níái càì ibànùa núa nucàlidacaténá Dios itàacái. Néese yáí Jesucristoca yácata ibànùèrica núa. Idéca nacái Dios ibànùaca núa, yáí Wáaniri Dios imichàidéericaté Jesucristo yéetácáisi ícha.

² Macáita níái wéenánaíca núpichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalicuéca pía. Nubànùacué pirí cuyàluta píacué macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ínatéeyéica ìyaca.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínapínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú namàcáanápínácué nacái píyaca matuìbanáiri iyú.

⁴ Yáí Jesucristo imàacacaté ícaucawa yéetacaténáwa wáichawalíná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalisewa. Càitè Jesucristo imànica iwasàacaténá wía ícha yáí báawéeri èerica càide iyúwaté Wáaniri Dios iwàwáaná imànica walí, yáí Wacuèriná Diosca.

⁵ ¡Iná wàacué Dios irí cayábéeri càiripináta, yáí cachàiníri íiwitáiseca ìyéerica chènuniré cáimiétaquéeri iyú, icànéeri nacái icamaláná mèlumèluíri irìcwal Báisíta, amén.

No hay otro mensaje de salvación

⁶ Máinícué achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuémìaca piináwaná ìwali, càulenáca nacái nuebáidaca yáí náimáanáca píwalicué píwènúadacasacué píiwitáisewa caquialéta Dios ícha. Dios idéca imáidacuéca pía yéewanápínácué Cristo imànica pirí cayábéeri mawèníri iyú quéwa pídécuéca píwènúadaca píiwitáisewa peebáidacaténácué cachìwéeri tàacáisi áibanáí ímèerica ìwali iwasàanápínásacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁷ Quéwa canáca áiba tàacáisi báisíri iwasèeripínaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese nàyaca meedá áibanáí píatalécué imèniadáeyéicuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú íná báawaca píiwitáise píapichawáaca. Nawàwa nacái nawènúadaca Dios itàacái báawacaténá namànicani, yáí tàacáisi icàlidéerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁸ Quéwa, péemìacué cayába, áibanáicaalí icàlidacué pirí áiba tàacáisi mèetàuculéeri ícha yáí wacàlidéericatécué pirí, yásí Dios yùuwichàidacani càiripináta. Càita nacái nucàlidacaalícué pirí áiba tàacáisi, yásí Dios yùuwichàidaca núa càiripináta. Càita nacái chènuníseeri ángel icàlidacaalícué pirí áiba tàacáisi, yásí Dios yùuwichàidacani càiripináta.

⁹ Nudéca nucàlidacuéca píriní quéwa siúcade nucàlidacuéca pirí àniwani: Aibacaalí icàlidacué pirí áiba tàacáisi mèetàuculéeri ícha yáí wacàlidéericatécué pirí, yá Dios yùuwichàidéeripiná càiripináta.

¹⁰ Càmita quirínama nucutá cayábacaténá meedá wenàiwicanáí iicáca núa, néese nucutáca cayábacaténá Dios iicáca yáí numànírica. ¡Núalimáidacaalí mamáalàacata numànica meedá càide iyúwa casímáiná wenàiwicanáí iicácatá, néese càmita Cristo yàasu wenàiwica núatá!

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

11 Píacué nuénánáica, nuwàwacué píaliacawa ìwali yáì tàacáisi nucàlidéericuéca pírì Jesucristo ìwali, yáì tàacáisi ìméerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càmitaté èeri mìnánáí níái càì ichùniaca yáì tàacáisi nàaliacáí iyúwa.

12 Càmitaté wenàiwicanáí níái càì imàaca nulí yáì tàacáisica. Càmita nacáí néewáida núa càì. Néese Jesucristocata yáì imàaquéerica núaliacawa nucàlidacaténá wenàiwicanáí írìní.

13 Pidécuéca péemiaca nuináwaná ìwali càinácaalíté numànica bàaluité nuèpunicaalítéwa càide iyúwa judiónáí yéewáidáná. Píaliacuéwa nuuwichàidacaté Dios yàasu wenàiwica mamáalàacata, máini báawéeri iyú, níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacáí. Nunúacaté manùbéeyéi numáalàidacaténá ní.

14 Nuèpunicáinatéwa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, yáté máini numànica cachàinírì iyú náicha madécaná nunacáiyéicawa nuénánáí judioca máinicáinaté cachàiníwanáí náicha numànicaté macáita machacànírì iyú càide iyúwa wàawirináimi judío íiwitáise ímáaná.

15 Quéwa ipíchawáiseté numusúaca nuicáca èeri, Dios yeedacaté núa nuibaidacaténá iripiná. Yá cáininacáiná Dios iicáca núa, íná imànica nulí cayábéeri mawènírì iyú imáidáanápínaté núa nuibaidacaténá iripiná. Néese Dios íináidacatéwa imàacáanápínaté nuicáca Jesucristo. Yáté nuicácani.

16 Dios imàacacaté núaliacawa Dios Íiricani yáì Jesucristoca, yéewanápiná nucàlidaca yáì tàacáisi Jesucristo ìwali càimíyéi judío írì. Idécanáamité Dios imàacaca nuicáca Íiri, yá càmitaté nuwàwacutá áibanáí wenàiwica yéewáidáanápínaté núa.

17 Càmitaté nacáí nùawa Jerusalén ìyacàlená néré nuicácaténá níara apóstolca, Dios imáidéeyéicaté nupíchawáise. Càmitaté nusutá nuémìawa nía nùasu tàacáisi ìwali Dios imàaquéericaté nulí. Néeseté nùacatéwa machacànita Arabia yàasu cáli néré. Néesetécáwa nuèpùacawa Damasco ìyacàlená néré.

18 Néeseté másiba camuí idénáami, yá nùacatéwa átata Jerusalén ìyacàlená néré, nupáchiacaténaté Pedro néré, idàbáanaté nùacawa yéewanápiná núalía nuicáca Pedro. Yáté nuyamáacawa Pedro yáapicha quince èeri.

19 Quéwa canácata nuíquéeri áibanáí apóstol, abéerita Santiagoquéi nuicá, yáì Wáiwacali iméeréerica.

20 Núumacué pírì báisírì iyú, abéerita Jesucristo yáì càì imàaquéericaté núaliacawa itàacáí. Dios yáaliacawa nucàlidacuéca pírì báisírì iyúni.

21 Néese idécanáamité nupáchiaca néré, yáté nùacawa Siria yàasu cáli néré, Cilicia yàasu cáli néré nacáí.

22 Níara wénánáí yeebáidéeyéicaté Cristo itàacáí ìwacáidáyaquéeyéicatéwa yàcalé imanùbaca Judea yàasu cáli íinata, càimíyéicáwaté yáalía iicáca núa.

23 Néemiacáitaté nuináwaná ìwali. Càì náimacaté nùwali: “Yáta yùuwichàidéericaté wía bàaluité, yáì iwàwéericaté imáalàidaca wía ìwalíise yáì weebáidáanáca Jesucristo itàacáí, siùcade yàaca yàalàaca wenàiwica neebáidáanápíná Jesucristo itàacáí”, càì náimacaté nùwali.

24 Yá nàacaté Dios írì cayábéeri nùwali Dios iwènúadacáinaté iripináwa nuíwítáise.

2

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

¹ Néseté catorce camuí idenáami, yáté nuèpua nùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa Bernabé yáapicha, yá nutecaté Tito nùapichawa.

² Nùacatéwa néré Dios ichùuliacáinaté nùanápináwa néré. Néseté Jerusalén iyacàlená néenibàa nùacawa nàatalé níara nacuèrinánái cáimiétacanéeyéica, wataánicaténá wáapichawáaca méetàucuta áibanái ícha. Yá nucàlidacaté nacuèrinánái irí yái tàacáisca nucàlidéerica càmíyíe judío irí, ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nuwàwacaté cayábaca néemiaca nùasu tàacáisi ipíchanaté canáca iwèni yái íbaidacalésica numànírícaté Dios irípiná, càita nacái yái íbaidacalési numàníríca siùcade.

³ Néenialité abénaméeyéi cachiwéeyéica nacàlidacaté iwàwacutáanása namànica circuncisión Tito irí, yái nùapichéerica griegosàiri, càmíríca judío. Quéwa níai nacuèrinánáica càmítaté nachùulla Tito namànínápiná irí circuncisión.

⁴ Níara ichùuliyéicaté namànínápiná circuncisión Tito irí, cachiwéeyéica nía meedá icàlidéeyéicaté iináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái. Nawàlùacatéwa wèewiré ibàacanéeri iyú. Yá nawàwacaté nacháawàaca waináwaná íwali càmíicáinaté wamàni macái càulenéeri wawàsi profeta Moisés ichùulíerícaté israelitanái imànica nàacaténaté Dios icàaluíná. Quéwa Cristo Jesús iwasàacaté wía Moisés yàasu tàacáisi ícha. Càité cachiwéeyéi namànica nawàwacáinaté nadacùaca wía wamànínápinaté àniwa càide iyúwa Moisés ichùullianá israelitanái bàaluité.

⁵ Quéwa càmítaté weebá nataacái ibatàa abéeri momentopináta, wawàwacáinaté wacùacuéca pirípináni yái tàacáisi báisíríca ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha mawèníri iyú.

⁶ Níai nacuèrinánái áibanái iiquéeyéica cáimiétaquéeri iyú, càmítaté nachùulla nucàlidáanápiná áiba wawàsi wàlisài càmíyíe judío irí, néese cayábacaté naicáca nucàlidáanaté Jesucristo iináwaná. Quéwa càmítaté nucutá cayábáanápiná naicáca núa ewíta cáimiétacanéeyéicáaníta nacuèrinánáica nía, càmíicáiná Dios icá abéeri wenàiwica iyúwa cayábéeri áibanái ícha.

⁷ Càmítaté nachùulla nucàlidáanápinaté áiba wawàsi wàlisài, néese náimacaté nùwali báisícata Dios ichùullacaté nucàlidáanápiná itàacái càmíyíe judío irí, yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha; càité nacái Dios ichùullacaté Pedro icàlidáanápiná yái tàacáisi judíonái irí.

⁸ Dios ibànùacáinaté Pedro iyúwa apóstol icàlidacaténá Jesucristo iináwaná íwali judíonái irí. Càita nacái Dios ibànùaca núa iyúwa apóstol nucàlidacaténáni càmíyíe judío irí.

⁹ Inaté Santiago, Pedro nacái, Juan nacái, níai áibanái iiquéeyéicaté iyúwa nacuèrinánáiwá, níata yáalíacatéwa Dios imànicaté nulí yái cayábéerica mawèníri iyú, imàacacaténaté nucàlidaca itàacái càmíyíe judío irí. Néseté náibàaca nacáapiwáaca wáapicha, núa, Bernabé nacái náasáidacaténá casimáica naicáca wía iyúwa nàacawéeyéináwa iyúdeeyéica nía. Yáté abédanamata náiwitáise nacái wáapicha wacàlidáanápinaté Jesucristo iináwaná íwali càmíyíe judío irí idècunitàacá áibanái apóstol íbaidaca Dios irípiná nacàlidacaténá itàacái judíonái irí.

¹⁰ Nasutácaté wáicha abéeri wawàsi meedá wayúudáanápinaté catúulécaneeyéi wenàiwica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita nùalimáidaca numànica cáalíacáiri iyú càiripináta.

Pablo reprende a Pedro en Antioquia

11 Quéwa Pedro idécanáamité yàanàaca Antioquía iyacàlená néré, néese nùlàacani cachàiníri iyú imànicáináté yàacawa áiba wawàsi báawéeri. Càitè imànica:

12 Quééchatécáwa Pedro imànicaté cayábéeri, yáté iyáaca iyáacaléwa wéenanái yáapicha, níara càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeseté abénaméeyéi judío yàanàaca néré nacái, níai judío Santiago ibànueyéicaté néré, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi. Idécanáamité nàanàaca, yá báawacaté naicáca Pedro, yàacawéeridacáináté càmiyéi judío. Ináté Pedro iwènúacawa càmiyéi judío íicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitaté iyáa iyáacaléwa náapicha càì quirínama cáalucáináté Pedro iicáca níai judío yàanéeyéicaté Jerusalén néese, casacàacáiná judiónái iicáca càmiyéi judío.

13 Néeseté áibanái judío iyéeyéicaté yácalé írucu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, abédanamata namànica náiwitáisewa Pedro yáapicha, namànicaténá càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise. Yáté càmita quirínama Bernabé yàacawéeridaca wéenanái càmiyéi judío.

14 Nuicácaté càmita namàniná càide iyúwa báisíri tàacáisi yéewáidáaná wía, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenáiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha mawèníri iyú, cawinácaalí wenáiwica yeebáidéeyéica Jesucristo. Ináté nùlálaca Pedro cachàiníri iyú nàacuésemi macáita níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicatéwa néré. Núumacaté Pedro írì: “Pía judíosàirica, quééchatécáwa piacawéeridacaté wéenanái càmiyéica judío càide iyúwa càmiri judío, píaliacáinátéwa cáinináca Dios iicáca macái wenáiwica íiwitáaná abédanamata, íná ¿cáná pichùulla càì nàyaca càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, níai wéenanái càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái?” càitè nùumaca Pedro írì.

Los judíos y los no judíos alcanzan la salvación por la fe

15 Néeseté nùumaca Pedro írì: “Pía, núa nacái, wíata asáiyéi iyúwa judiónái, càmitaté wamàni iyúwa càmiyéi judío imàníná, càmiyéica yeebáida Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté.

16 Quéwa éwita judiocánita wía, càicánita wáaliacawa càmita mabáyawaná Dios iicáca wía íwalíse yái wamànináca càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta Moisés itànèericaté. Néese mabáyawanáca Dios iicáca wía abéerita íwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo. Iná wía nacái judíoca wadéca weebáidaca Jesucristo yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía íwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo, càmita íwalíse yái wamànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Canácáiná wenáiwica Dios iiquéeri mabáyawanéeri iyú íwalíse yái imànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná”, núumacaté Pedro írì.

17 Uwé, càita weebáidaca: Mabáyawanáca Dios iicáca wía wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha. Iná áibanái judío càmiyéi yeebáida Cristo náimaca wàwali cáicasa wíade iyúwa càmiyéi judío cabáyawanéeyéica, càmicáiná wachùulla wenáiwica namànica macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Iná náimaca Cristo idécasa cabáyawanáca imànica wía. ¡Càmírita!

18 Néese cabáyawanáca wía báisíri iyú wèepúacaalí wéewáidaca wenáiwica iwàwacutáanápináca namànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná yéewacaténáca cayábaca Dios iicáca wía. Wadéca wáasáidaca càmita Dios iicá wía mabáyawanéeri iyú íwalíse yái cayábéerica wamànirica.

19 Yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés írì yáasáidacaté nulí iwàwacutáanáté nuétácawa nubáyawaná ichùullacawa càmicáináté nudé numànica macáita machacàníri iyú càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía.

Quéwa Cristo yéetacatéwa cruz ìwali nuíchawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca núa nubáyawaná ìwalísewa. Siùcade nùyaca abédanamata Cristo yáapicha. Iná yái tàacáisi Dios imàaquéericaté Moisés irí càmita quirínama icháawàaca nubáyawaná. Càmita nacái nucutá Dios iwasàaca núa yàasu yùuwichàacáisi ìchawa ìwalíse yái numànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ìmáaná. Càité Dios imànica nulí nùyacaténá machacàniri iyú siùcade càide iyúwa Dios ìwàwáaná.

²⁰ Siùcàisede càmita nùya nucáuca iyúwa, néese Cristo icáuca iyúcata càì nùyaca. Iná yéewa idècunitàcá nùyaca cháì èeri iricu, yá nuebáidaca Dios Iiri itàacái, yái cáininéericaté iicáca núa, imàaquéericaté nacái icáucawa yéetacaténáwa nuíchawalíná.

²¹ Càmita caná iwèni nuicáca yái Dios imànínáca walí cayábèeri mawèniri iyú, néese nùaliacawa Cristo yéetacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía. Néeni, mabáyawanácaalíté Dios iicáca wía ìwalíse yái wamànínáca càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ichùulianá wamànícá, yá canáca iwèni meedá yái Cristo yéetánacawatá.

3

La ley o la fe

¹ ¡Píacué Galacia yàasu cáli néeséeyéica, càmítacué píináidawa cáaliacáiri iyú! Aiba wenáiwica idéca ichìwáidacuéca pía, iná píináidacuécawa máiwitáiseeri iyú, yá pidécuéca peebáidaca cachìwéeri tàacáisi. Nucàlidacatécué pirí Jesucristo ìináwaná ìwali máini machacàniri iyú. Nucàlidacatécué pirí Cristo yéetánátéwa cruz ìwali wáichawalíná. Yáté píaliacuéwa cayába amaléeri iyúni caná yéewaná Jesucristo yéetacatéwa, càide iyúwa nudéca nacáicaalícué numàacaca piicàcani pitú iyúwa.

² Péemiacué cayábani: Píaliacuéwa Espíritu Santo càmítaté ìwàlùawa piwàwalículé ìwalíse yái pimànínácuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ìmáaná, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírita! Néese Espíritu Santo ìwàlùacatécué piwàwalículé peebáidacáinaté yái tàacáisi péemièricatécué, yái Jesucristo ìináwanáca, iwasàa wenáiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ìicha. Iná píaliacatécué amaléeri iyúni Espíritu Santo càmítacué ìwàlùawa piwàwalículé ìwalíse yái pimànínáca iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ìmáaná.

³ ¿Cánásicué yéewaná máini máiwitáiseca pía? Pidàbacatécué pèepunícawa Cristo yáapicha Espíritu Santo ichàini iyú, iná siùcade, ¿cánácué piwàwa píalimáidaca píyaca machacàniri iyú pichàini iyúcuéwa meedá?

⁴ Yái Espíritu Santo idéca imànicuéca pirí madécaná cayábèeri. ¿Cánácué piwàwa píucaca píchawa siùcade meedá macáita yái cayábèerica? ¡Nutuíyàaca càmínápinácué pimàni càì!

⁵ Dios idéca imàacacuéca pirí Espíritu Santo, yá siùcade Dios imànica ìyaca pèewi yái canáca áiba yáaliméeri imànica. Dios càmítacué imàni pirí càiri cayábèeri ìwalíse yái pimànínácuéca càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ìmáaná, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Néese Dios imànicuéca pirí yái cayábèerica ìwalíse yái peebáidáanáuéca tàacáisi péemièricatécué Cristo ìwali.

⁶ Abraham yeebáidacaté Dios, yáté mabáyawanáca Dios iicàcani.

⁷ Iná iwàwacutácué píalíacawa cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná, Dios iicáca nía iyúwa báisiyéi Abraham itaquénáinámi.

⁸ Dios itàacái yáasáidaca walí Dios íináidacatéwa bàaluité iwasàanápínaté càmiyéi judío nabáyawaná íchawa, yéewacaténa mabáyawanáca iicáca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéipínacaté Dios. Càité Dios icálidaca Abraham íríní bàaluité, yái tàacáisi cayábéerica. Dios íimacaté Abraham írì: “Numànipíná cayábéeriwa macái èri mìnáná írì yeebáidéeyéica núa càide iyúwa peebáidáaná”, íimacaté yái Diosca.

⁹ Iná yéewa macáita wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica, Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwaté imàníná Abraham íríní, yái yeebáidéericaté Dios nacái.

¹⁰ Abénaméyéi wenàiwica iwàwaca mabáyawanáca Dios iicáca nía ìwalíse yái namànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Quéwa càmita náalimá namànica machacànìri iyú macáita càide iyúwa yái tàacáisi ichùullaná namànica. Iná cabáyawanáca nía, iwàwacutá nacái néetácawa nabáyawaná ichùullacawa, yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacái íméerica: “Iwàwacutá yéetácawa ibáyawaná ichùullacawa cawinácaalí càmlírìca imàni mamáalàacata macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná”, íimaca.

¹¹ Iná wáalíacawa amaléeri iyúni canácata wenàiwica mabáyawanéeripíná Dios iicáca ìwalíse yái imànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacái íméerica: “Mabáyawanáca Dios iicáca níawamita yeebáidéeyéica Dios. Nàyapíná Dios yáapicha càiripínáta”, íimaca yái Dios itàacáica.

¹² Quéwa yái tàacáisi Moisés itànèericaté càmlírìta ichùulla wenàiwica yeebáidáanápíná Dios, néese yái tàacáisi ímacáita meedá: “Cawinácaalí imànírica càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, yáta mabáyawanéeripíná Dios iicáca”, íimaca. Quéwa canácata èeri mìnali yáaliméeri imànica càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, inaté iwàwacutá macáita wéetácawa wabáyawaná ichùullacawa.

¹³ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yái yùuwichàacáisi yàanèeripínáca wàwali ìwalíse yái càmlínáca wamàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yái tàacáisi Moisés itànèericaté. Dios imàacacaté yàasu yùuwichàacáisi yàanáca Cristo ìwali yéetacaténátéwa wáichawalíná. Wáalíacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanáacaté Cristo ìwali yácáinaté áiba profeta itànàacaté Dios itàacái íméerica: “Cawinácaalí nachanàidéerica àicu ìwali yéetacaténáwa, náimapíná ìwali Dios idéca yùuwichàidacani manuísíwata”, íimaca.

¹⁴ Càité Cristo Jesús yéetacatéwa píchawalínácué yéewanápíná Dios imànicuéca nacái pirí yái cayábéerica icàlidéericaté ìwali Abraham írì, píacué càmiyéica judío yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, yéewanápíná nacái macáita wía weedáca Espírìtu Santo wawàwaliculéwa càide iyúwa Dios ímáaná weebáidacaalí Jesucristo itàacái.

La ley y la promesa

¹⁵ Píacué nuénánáca, siùcade nucàlidacué pirí comparación nàwali níái cháí èri írìcuíyéica: Aslali imànicaalí wawàsi áiba wenàiwica yáapicha, yá natànàaca nàasu wawàsi íináwaná ìwaliwa cuyàluta írìcu. Néese natànàaca nàipidenáwa cuyàluta írìcu náasáidacaténa cawèníricani, yái wawàsi namànírica náapichawáca. Yá canáca yéewaná áiba wenàiwica yúucaca yái wawàsica, càmita nacái yéewa áiba wenàiwica itùculiadaca tàacáisi quiríta.

16 Càité nacái Dios icàlidaca Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté Abraham irí cayábéeri, itaquérinámi irí nacái. Yái tàacáisi càmita íma “itaquénánámi”, ímáanáca manùbéeyéi, néese íma “itaquérinámi”, ímáanáca abéeri wenáiwica. Yái Abraham itaquérinámi yácata yái Crístoca.

17 Yácata nuwàwéericuéca nùmaca pírí: Dios imànicaté wawàsi Abraham yáapicha, néese cawènírica Dios imànica yái wawàsi ípídená íwaliwa máini cáimiétacanéeri iyú. Néeseté cuatrocientos treinta camuí Abraham yàasu èeri idénámité àniwa, yá Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí, nalípiná níara israelítaca. Moisés yàasu tàacáisi càmita yéewa canéerica iwèni imànica yái idábánéeri wawàsica Dios imàníricaté Abraham yáapicha. Càmita nacái yéewa Moisés yàasu tàacáisi canéerica iwèni imànica Dios itàacáí bàaluitéeri cachàiniwanáí Moisés yàasu tàacáisi ícha, Dios icàlidacáinaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú madécaná camuí Moisés yàasu tàacáisi ípíchawáiseté.

18 Càmita Dios imàni walí cayábéeri íwalíise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté nalí cayábéeri mawèníri iyú, cawínacaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Iná wáalíacawa càmita yéewa weedáca walíwa yái cayábéerica íwalíise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná.

19 Siúcade cawàwanáta áibanáí iwàwa isutáca yéemíawa núa cánaté yéewaná Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés irí ichùullacaténaté israelitanáí. Uwé, Dios imàacacaté nalí itàacáíwa yéewanápiná wáalíacawa cabáyawanáca macái èeri mìnánáí, càmita nacái wamàni càide iyúwa Dios ímáaná. Iwàwacutácaté namànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná àta Abraham itaquérinámi yàanàacatalétaté aléi èeri iriculé, yái Crístoca, Dios icàlidéericaté irí cáimiétacanéeri iyú imàacáanápinaté Crísto imànica cayábéeri èeri mìnánáí irí. Dios imàacacaté tàacáisi yàasu àngelnáí íríwa nacàlidacaténaté itàacáí Moisés irí, néese Moisés ichùullacaté israelitanáí namànínápinaté càide iyúwa Dios ímáaná.

20 Quéwa abéerita yái Dios itàaníricaté Abraham irí, càmítaté Dios ibànù àngelnáí nacàlidacaténaté Abraham irí Dios imànínápinaté irí cayábéeri mawèníri iyú. Iná yái wawàsi Dios imàníricaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha, cachàiniíricani Moisés yàasu tàacáisi ícha.

El propósito de la ley

21 Yái tàacáisi nucàlidéericuéca pírí càmita ímáaná profeta Moisés yàasu tàacáisi yúuwide imànica Dios itàacáí, yáara wawàsi Dios imàníricaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha. ¡Càmírita! Néese Dios càmita mabayawaná íicáca wía íwalíise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná wía. Iná Moisés yàasu tàacáisi càmita yáalimá yàaca wacáuca càmíri imáalàawa.

22 Càita nacái Dios itàacáí icàlidaca walíni: Wabáyawaná ichàini idacùuca wía iyúwa presoíyéi, macáita wía èeri mìnánáca. Càica Dios itàacáí ímaca yéewanápiná cawínacaalí yeebáidéeyéica Jesucristo nàalimáanápiná needáca nalíwa yái cayábéerica Dios íméericaté cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté nalí.

23 Ípíchawáiseté Jesucristo yàanàca aléi èeri iriculé, wía judíoca càmítaté yéewa weebáidacani iwasàcaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise ichùullacaté wía cachàiníri iyú, idacùucaté wía nacái iyúwa presoíyéi, cabáyawanácáinaté wía.

Càité wàyaca, wía judíoca, àta Dios imàacacatalétaté wáaliacawa iwàwacutáanáté weebáidaca Jesucristo.

²⁴ Péemiacué comparación: Càasuíri aslali idèniaca yàasu wenàiwicawa icuèrica íiwacali yéenibewa. Càita nacái yái Moisés yàasu tàacáisica, càicatenide iyúwa Dios yàasu wenàiwica icuèricaté wía judíoca àta Cristo yàanàacatalétaté yéwanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía íwalíse yái weebáidáanaca Cristo.

²⁵ Quéwa Cristo idéca yàanàca, íná weebáidaca itàacái. Càmita quirínama profeta Moisés yàasu tàacáisi icùaca wía, càide iyúwa càasuíri yàasu wenàiwica càmita icùa íiwacali yéenibewa, béeyéicaalí nía. Néese Cristo icùaca wía siùcáisede.

²⁶ Yá nacái Dios yéenibecuéca pía macáita, píacué càmiyéica judío peebáidacáinacué Cristo Jesús itàacái. Yá piyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

²⁷ Bàaluité pibautizácuéca píasáidacatenácué peebáidaca Cristo Jesús, yá pidàbacatécué piyaca abédanamata Cristo yáapicha, piyacuéca nacái siùcade càide iyúwa Cristo íiwitáise íyáaná.

²⁸ Cáinináca Dios iicáca wía macáita abédanamata. Canácata wenàiwica Dios iiquéerica iyúwa áiba íiwitáaná judíonái íicha, judíocaalí wía, càita nacái càmiyéicaalí judío wía, càita nacái áibanái yàasu wenàiwicaalí wía, càita nacái yèpunícaalíwa máiwacalináwaca wía, càita nacái aslanáicaalí wía, càita nacái inanáicaalí wía, néese wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata.

²⁹ Yá nacái Cristo yàasunáicaalícué pía, yásí Dios iicácuéca pía iyúwa Abraham itaquénáinami nacái. Càipiná nacái Dios imànicuéca piriwa yái cayábéerica càide iyúwaté icálidáanáté Abraham írini cáimiétacanéeri iyú.

4

¹⁻² Siùcade nucàlidacué pírí comparación píaliacatenácuéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi íwali, yái áiba íiwitáanáca tàacáisi Jesucristo itàacái íicha. Cawínácaalí wenàiwica imàniyéica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca nía, càica níade iyúwa càasuíri líri idècunitàacá sùmàicani. Càmitàacá yéewa idèniaca yáaniri yàasu cawèníriwa. Iwàwacutá imànica càide iyúwa icuèrinánái íimáaná. Íná càicanide iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéerica mawèníri iyú càiripináta. Quéwa yái sùmài yáanirica idéca imàacaca abé èeripiná, béericatalépináta yái lírica. Íná yéewa yàanàcaalí ùuculliri yàasu èeri, yásí namàacaca idèniaca yáaniri yàasu cawèníriwa. Yái ùucullirica, càicanide iyúwa wía íyeyéica abédanamata Jesucristo yáapicha. Wáaniri Dios idéca yàaca walí yái cawènírica: Idéca iwasàaca wía yàasu yúuwichàacáisi íichawa íwalíse yái weebáidáanaca Jesucristo.

³ Bàaluité càicuéca wíade iyúwa yái sùmài nachùulíericaté. Wàyacaté càide iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníri iyú càiripináta, demonionái idacùacáináté wáiwitáise bàaluité, níara báawéeyéica ángelca icuèyéica yàasu cáli chènúníseyéyiwa, ichùuliyéyéica nacái èeri mìnaná íiwitáise càmiyéica yáalía Dios íwali.

⁴ Quéwa Dios íináidacatéwa íbanúnápináté Iiriwa aléi èeri irìculé, íná yéenáiwaná yàanàcaalíté, yáté Dios íbanùaca Iiriwa imusúacatenáwa abéechúa ínanái íicha. Judíosàiricaténi, íná imànicaté càide iyúwa judío íiwitáise íyáaná, iyúwa nacái Dios itàacái íimáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùullacatená judíonái.

⁵ Dios ibànùcaté Iiriwa iwasàcaténá wía íicha yái càulenéri tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicuise, wía judioca. Càité Dios Iiri iwasàaca wía, iwasàacué nacái pía, Dios yeedácaténá wía macáita yéenbepináwa. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná cayábáanápíná Dios iicáca wíatá.

⁶ Néese yásáidacaténá Dios yéenbeca wía, yá Dios ibànùaca walí Espíritu Santo wawàwaliculé, yái Espíritu Dios Iiri ibànùerica. Iná yéewa wáimaca Dios irí Espíritu Santo íiwitáise iyú: “¡Pía, Wáaniri, cáininéerica waicáca!” Iná yéewa wáimaca.

⁷ Càita Dios isùmàireca pía, càmita quirínama demonio idacùa píiwitáise càmicáiná nàasu wenàiwica pía quirínama, néese Dios Iiri idéca iwasàaca pía náicha. Siùcáise de Dios isùmàireca pía, iná Dios idéca nacái iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

Pablo se preocupa por los creyentes

⁸ Píacué càmíiyéica judío, bàaluité càmítacué píalíawa Dios íwali, yáté càicuéca píade iyúwa demonio yàasu wenàiwica, demonionái idacùacáinácué píiwitáise, piacaténáté nacàaluíná, níara cuwáináica, íipidenéeyéica díosnáí, bàaluitécáiná píyúnáidacuéca báisíiri Diosca nía.

⁹ Quéwacué siùcade píalíacuécawa Dios íwali. Cayába cachàini númaca Dios idéca iicácuéca píupalé quéchatécáwa imànicaténácué píri cayábéeri. Iná ¿cánácué píwàwa pèpùacawa Dios íicha peebáidacaténá demonio itàacái àniwa, níái canápinéeyéica càmíiyéicué yáalimá iyúudàaca pía? ¿Cánácué píwàwa pímacaca nadacùaca píiwitáise àniwa? Pidàbacaalícué pímanica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná cayábáanápíná Dios iicácuéca pía, yásí càicuéca píade iyúwa wenàiwica iwàwéeyéica demonio nadacùaca íiwitáise.

¹⁰ Aibanái idéca ichiwáidacuéca pía, iná pidécúca pidàbaca pímanica macái culto íiwitáaná càide iyúwa judionái imàniná sábadu írìcu, áiba èeri nacái, quèeri imanùbaca nacái, camuí imanùbaca nacái. Càitacué pímanica madécaná culto cayábáanápínácué máadáini Dios iicáca pía, píyúnáidacáinácué píwasàanápíná píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha íwalíse yái pímanínáca culto.

¹¹ Iná máini achúmaca nuwàwa nuínáidacawa píwalícué cawàwanáta canáca iwèni yái nuéwáidáanátécúca pía. Peebáidacaalícué cachíwéeyéi yàasu tàacáisi, yásí canáca iwèni meedá yái nuéwáidáanátécúca pía.

¹² Píacué nuénánáica, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata. Píyacué càide iyúwa nùyáaná. Càmita numàni mamáalàacata càulenéri wawàsi judionái imànírica cayábáanápíná náapícha Dios. Néese nuíbàca nuwàwawa abéerita Jesucristo iwéré iwasàcaténá núa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càide iyúwacué píbàanáté píwàwawa Jesucristo iwéré peebáidacaalítécúé itàacái quéchatécáwa. Bàaluité nùyacaalítécúé píapícha, càmítaté pímaní nulí báawéeri.

¹³ Píalíacuéwa nùuwichàacatéwa uláicái iyú quéchatécáwa nucálidacaalítécúé píri yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁴ Yái nùuwichàanácawa uláicái iyú yáalimáidacatécúé iicáwa pía báawáanápínáté píicáca núa, nùasu tàacáisi nacái, máinicáiná báawaca yái uláicáica. Quéwacué càmítaté báawa píicáca núa uláicái íwalíse. Càmítaté nacái píuca píchawa núa, néese pítàidacatécúé núa cayábéeri iyú, peedácatécúé núa píataléwa càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios yàasu ángel yàanàca píatalécúé; pímanícatécúé nulí cayábéeri càide iyúwa idéca nacáicaalí Jesucristo yàanàca píatalécúé!

15 ¿Cánacué càmita casímái piwàwa núapicha càide iyúwaté quéechatécáwa? Núalimacué nucàlidaca piináwaná ìwali cayábéeri iyú máinicuéca piwàwacaté piyúudàaca núa, ínáté pialimácaallicué pimusúadaca pituíwa pimàacacaténacué nutuípinátáni, yá pimànicatécué càiritá.

16 Quéwa siucade nuínáidacawa cawàwanátacué piicáca núa càide iyúwa piwàwida, iwállise yái nucàlidáanacatécué piri báisíri tãacáisi.

17 Níara cachíwéeyéica náacué picàaluíniná, namànicuéca piri máini cayábéeri iyú nacái cáininacaténacué piicáca núa, quéwa càmitacué nawàwa piri cayábéeri. Nawàwacué báawaca piicáca wía piicacaténacué níata cáimiétaquéeri iyú.

18 Cayábaca nuémíaca áibanái iináwaná ìwali namànicaallicué piri cayábéeri nawàwacáiná nayúudàacuéca pía. Cayábaca nacái namànicaallicué piri cayábéeri càiripináta, càmirita abéta nùyacatáitacué piápicha.

19 Píacué cáininéeyéica nuicáca càide iyúwa nuénibewa, máinicué achúmaca nuínáidacawa nuwàwawa piwalicué ániwa càide iyúwa achúmáaná inanái iwàwa ùwìchàacaalíwa cáiwíri iyú umusúadacaténá iicá èeri. Yá nuwìchàapináwa nuwàwallcúsewa mamáalàacata àta peebáidacataléta Cristo itàacái tàì íméri iyú pidèniacaténacué Cristo íwítáise manuísíwata.

20 ¡Máinicué nuwàwaca nùyaca piápicha siucade nutàanicaténacué piápicha éeréeri iyúta, càmicáiná núalía cayába càinácaallicué iwàwacutáaná núumaca piri!

El ejemplo de Agar y Sara

21 Picàlidacué nulí abéeri wawàsi, píacué càmiyéica judío iwàwéeyéica idacúaca íwítáisewa pimànicaténacué càide iyúwa càulenéri tãacáisi ímáaná, yái tãacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténaté judíonái. Báisícaallicué piwàwa pimànica càide iyúwa yái tãacáisi ímáaná Dios iwasàanápínacué pía yáasu yùwìchàacáisi íchawa, néese ¿cánacué càmitaacá pèewáidawa ìwali cayábéeri iyú píalíacaténacuéwa càinácaalí ímáaná?

22 Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ímaca: Abraham idèniacaté ínuwa idàbáanéechúa ípidenéechúaca Sara, càmicíhúaca yáasu wenàiwica. Idèniacaté nacái ínuwa ípidenéechúa Agar, úái Sara yáasu wenàiwicaca íbaidéechúaca nalí mawèníri iyú càiripináta. Abraham idèniacaté ìriwa Ismael Agar yáapicha. Idèniacaté nacái ìriwa Isaac Sara yáapicha.

23 Úái Agarca, náasu wenàiwica íbaidéechúaca nalí, udéericucaté, néese umusúadaca iicá èeri càide iyúwa macái èeri mìnaná ímáiná. Quéwa úái Saraca, càmicíhúataté náasu wenàiwica, umusúadacaté iicá èeri Dios imànicáinaté yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáinaté yáalimá Sara udéericu, quéwa Dios ichàiniadacaté úa udèniacaténá uìriwa Abraham yáapicha càide iyúwaté Dios icàlidáaná Abraham íríni quéechatécáwa, cáimíetacanéeri iyú.

24 Yái tãacáisi pucháiba inanái ìwalírica yáasáidaca walí comparacón. Níai pucháiba inanáica ímáanáca càicanide iyúwa pucháiba wawàsi Dios imànírícaté wenàiwicanái yáapicha yáasu wenàiwicacaténaté nía. Abéeri wawàsi yácata yái Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ichùullacaténá israelitanái náyamáacaalítéwa mawíénita manuírí dúli írí ípidenéeri Sinaí, Dios imànicatáicaté náapicha wawási icuánaté nía. Yái Moisés yáasu tãacáisica, càicanide iyúwa Agar, úái náasu wenàiwica íbaidéechúacaté mawèníri iyú càiripináta. Péemíacué comparacón: Macái sùmài imusuéricatéwa náasu wenàiwica ícha iwàwacutácaté íbaidaca yáatúa íwacalí ìriwa mawèníri iyú

càiripináta. Càita nacái cawinácaali wenàiwica iwàwéeyéica isímaídaca Dios ìwalíse yái namànináca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, càica níade iyúwa áibanái yàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníri iyú càiripináta.

²⁵ Iná Agar ímáanáca càicanide iyúwa Sináí yàasu manuírí dúli, iyéerica Arabia yàasu cáli íinata. Siúcade Jerusalén iyacàlená m̀nanái càmíyeyí yeebáida Jesucristo itàacái càica níade iyúwa Agar yéenibe, úái nàasu wenàiwica íbaidéechúacaté mawèníri iyú càiripináta, níacáiná judíonái namànica mamáalàacata càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi ímáaná Moisés itànèericaté ichùuliacaténá israelitanái, quéwa canácatáita náalimá càí nawasàaca níawawa Dios yàasu yluwichàacáisi ícha.

²⁶ Quéwa úái Saraca, càmíchúacaté nàasu wenàiwica, ímáanáca càicanide iyúwa wàyacàlepiná chènuníséeri ípidenácataléca wálisái Jerusalén, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata ídacuèri wía iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníri iyú càiripináta, Jesucristocáiná idéca iwasàaca wía ícha yái càulenéeri tàacáisica Moisés ichùulìericaté iyú israelitanái.

²⁷ Wáaliacawa wadèniaca wàyacàlepináwa yái Jerusalén iyacàlená chènuníséerica, yácáiná áiba profeta itànàacaté comparación Jerusalén ìwali Dios inùmalcúise. Càica ímáanáca yái comparaciónca: Píacué Jerusalén iyacàlená chènuníséeri m̀nanáica. Aibanái íicácuéca pía iyúwa máisibáanata meedá càide iyúwa abéechúa inanái càmíchúa yáalimá idèniaca yéenibewa. Quéwa, siúcade casímáicué píwàwa manuísíwata, pímaídacué casímáiri iyú nacái. Manùbapínacué pía náicha níara imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápiná Dios íicáca nía, càica ímáanáca yái comparaciónca.

²⁸ Píacué nuénánáica, càicuéca píade iyúwa Abraham líri ípidenéericaté Isaac. Píatacué Dios íiquéeyéica iyúwa Abraham itaquénáinámi. Píatacué Dios icàlidéeyéicaté ìwali Abraham írí itaquénáinápináté nía, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁹ Quéwa siúcade áibanái judío càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái namànica walí báawéeri càide iyúwa Agar líri Ismael imànínaté báawéeri Sara líri írí, ípidenéericaté Isaac. Yái Ismael imusúacaté íicá èeri càide iyúwa macái èeri m̀nanái iyáaná, quéwa Espíritu Santo imànicaté yái càmíríca wenàiwica idé imànica yéewacaténáté Isaac imusúa íicá èeri. Càita nacái Espíritu Santo idéca imàacaca Dios yéenibeca wía. Yá nacái judíonái imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná nàuwichàidaca wía.

³⁰ Dios íimacaté Abraham írí bàaluité: “Píchùulia píchawa úái Agarca, píasu wenàiwicaca íbaidéechúaca pírí mawèníri iyú; píbànua úapícha úri nacái, nàacaténáwa déeculé pícha; canácainá yéewanápiná íbaidéechúa pírí ùri yeedáca píasumi yáapícha yái píiri Isaac, pídeníerica píinu Sara yáapíchawa, úái càmíchúaca íbaida mawèníri iyú càiripináta”, càité íimaca.

³¹ Iná píacué nuénánáica, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmíca càí wíade iyúwa Agar yéenibe, íbaidéeyéipínaté mawèníri iyú càiripináta càide iyúwa áibanái yàasu wenàiwica meedá. Càmita iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná. Néese càica wíade iyúwa Sara yéenibe, úái càmíchúacaté áibanái yàasu wenàiwica, Jesucristocáiná idéca iwasàaca wía, yéewacaténá Dios yéenibeca wía.

Firmes en la libertad

¹ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yái càulenéri tàacáisica profeta Moisés ichùulièricaté iyú israelitanái. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápíná wáapicha Dios Cristo yéetacáinátéwa wáichawalíná wabáyawaná iwállise iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná cachànicué píiwitáise pèepunicaténacuéwa macàaluínínawaca. Aibanái iwàwa idacùacuéca píiwitáise àniwa iyúwa nàasu wenàiwica iwàwacutéeyéica íbaidaca cachàini mawèníiri iyú càiripináta. Náimaca iwàwacutáanásacué pimànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápíná Dios iicácuéca pía. Picácué peebá nachíwa.

² Péemiacué nulí cayába. Núa Pablo núumacué píri, píacué càmíiyéica judío, pimàacacaalícué cachìwéeyéi namànicuéca píri circuncisión píwasàanápínacué píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, néese càmitanica Cristo iwasàacué píawa.

³ Nuwàwa nucàlidacuéca píri àniwani: áibacaalí asiali imàacacaalí namànica íri circuncisión cayábáanápíná Dios iicàceni, yásí iwàwacutáca imànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa Moisés ichùullanáté israelitanái.

⁴ Píacué iwàwéeyéica mabáyawanáca Dios iicáca pía iwállise yái pimánínacuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Péemiacué cayába: Pidécueca píwènúadaca píiwitáisewa Cristo ícha, píucacáinacué píichawani, yái cayábéerica Dios iwàwéericuéca imànica píri.

⁵ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Espíritu Santo imàacaca wáaliacawa, imàaca nacái weebáidaca mabáyawanánáca Dios iicáca wía.

⁶ Wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, canáta iwèni Dios íri áibanái imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmicaalí namàni walí circuncisión. Abéerita iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái. Báisícaalí weebáidaca, yásí wamànipíná áibanái íri cayábéeri cáininéri iyú.

⁷ Quéechatécáwa peebáidacatécué cayába. ¿Cánacué pimàaca áibanái cachìwéeyéi iwènúadaca píiwitáise ícha yái báisíiri tàacáisica?

⁸ Càmíirita Dios yái imèniadéericuéca pía; néese Dios idéca imáidacuéca pía iwasàacaténacué pía ícha yái càulenéri wawàsica.

⁹ Aiba comparación ímaca: “Nèewladacaalí achúmanamata levadura íbesi yèewi, yásí levadura imàacaca macáita íbesi inísàacawa”, càì ímaca. Càita nacái pimàacacaalícué áiba wenàiwica yéwáidacuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú, yásí mesúnamáita macáita piméeráapínacuécawa báisíiri tàacáisi ícha.

¹⁰ Quéwa manuíca nuínáidacawa nuwàwawa Wáiwacali iwali càmínápínacué píináidawa áibalé ícha yái nuínáidánacawa. Núalía nacáiwawa Dios yùuwichàidánápíná abédanama macáita cawinácaalí imèniadéericuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú.

¹¹ Píacué nuénánáica píalíacuéwa cayába càmita nuchùulia wenàiwica namánínápíná nalíwa circuncisión cayábáanápíná Dios iicáca nía. Nucàlidacaalí mamáalàacata nalítáni, yásí judíonái càmita nàuwichàida mamáalàacata núatá nùasu tàacáisi iwállisewa, níacáiná judíoca nawàwaca macáita namànica circuncisión, náimacáiná càmítasa cayába Dios iicáca wenàiwica càmíiyéica imàni circuncisión. Quéwa báawaca meedá judíonái iicáca nucàlidáná Cristo iwali yéetáanátéwa cruz iwali wáichawalíná iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹² Quéwa níara imèniadéeyéicuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú pimàacacaténacué namànica píri circuncisión cayábáanápíná Dios iicáca pía,

néese ¿cáná càmita nèepùawa píchacué náiriadacaténá naináwatá? Báawacáiná Dios iicáca yáí nachùullanácuéca pimànica circuncisión, píacué càmiyéica judío.

¹³ Néeni píacué nuénánáica, Dios idéca imáidacuéca pía iwasàcaténácué pía yéewanápinácué pèepunícawa matuñbanáiri iyú. Càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa càulenéri tàacáisi ímáaná Moisés itànericaté, quéwa picácué pimàni máiwitáiseeri iyú meedá càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná imànica mamáalàacata. Néese piyúudàayacacuéwa píasáidacaténácué cáinináca piicáyacacawa.

¹⁴ Macáita tàacáisi Moisés itànericaté Dios inùmaliçué ímáanáca abéerita wawási. Càì ímaca yáí abéerita ichùullacanásica máiníri iwàwacutáca weebáidaca: “Cáininá piicáca áibanái wenáiwica, càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, càì ímaca.

¹⁵ Picácué picuísáyacawa, càita nacái picácué pitàaní báawéeri iyú piríwáaca càide iyúwa cuwèsinái yaamiayacacaalíwa, nayáayacaca nacáiwa. Pimànicaalícué càiri báawéeri, néese càmitacué quirínama cáinináca piicáyacacawa, yá nacái càmitacué quirínama peebáida Cristo itàacái.

Los deseos humanos y la vida por el Espíritu

¹⁶ Iná númacué pirí: Piyacué càide iyúwa Espíritu Santo ichùullanácué pía. Picácué pimàni càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáanácué pimànica píbáyawanáwa.

¹⁷ Yácáiná wáiwitáise bàaluisàimi yúuwidaca imànica Espíritu Santo. Càita nacái Espíritu Santo yúuwidaca imànica wáiwitáise bàaluisàimi iwàwéerica wamànica wabáyawanáwa. Yá máini nàuwidéyacacawa náipunitawáaca íná càulenácuéca pimànica cayábéeri càide iyúwa píwàwáaná.

¹⁸ Quéwa Espíritu Santo icùacaalícué píiwitáise, néese càmita yéewa Moisés yáasu tàacáisi bàaluisàimi icháwàacuéca píbáyawaná, pimànicáinácué cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullaná.

¹⁹ Macáita wáaliacawa cáinacaalí iyú namànica níara yèepuníyécawa càide iyúwa náiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaná nía: Naimáca áiba yáapícha càmiçhúaca náinusíwa, càmlírica nacái nanírísíwa; namàni nacái nainá iyúwa casaquèeri wawási càmlírica Dios íbatàa wenáiwica imànica; namànica macái báawéeri íiwitáaná máaléçuéeri iyú, mabáiníri iyú áibanái yàacuésemi.

²⁰ Nàaca cuwáináí yéenáíwaná icàaluíniná, níái ídoloca; namàni nacái namàliyéidewa namáidacaténá demonionái iyúudàanápiná nía; nàuwidéyacacawa náipunitawáaca. Nacuísáyacacawa; báawaca naicáyacacawa nàasu cawèníri ìwalísewáaca. Ráunamáita calúaca nía. Namànica macái wawási nalípináwa meedá; càmita nawàwa abédanaméeri náiwitáise áibanái yáapícha; naseríaca náichawáaca.

²¹ Nawàwa needáca nàasupináwa áibanái wenáiwica yáasu; nanúaca wenáiwica; icáméeyéi nacái; camùnica nía, iyéeyéica máini manuí iyáacaléwa; yá namànica macái báawéeri íiwitáaná. Càita nùlàacuéca pía siuca àniwade càide iyúwaté nucàlidáanácué pirí bàaluité: Macái wenáiwica imàniyéica ìyaca íbáyawanáwa càì mamáalàacata, canáca yéewanápiná nawàlùacawa Dios iyacàle írículé Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²² Quéwa Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yásí cáinináca waicáca áibanái; cayábaca nacái wawàwa; matuñbanáica nacái wáiwitáise; wàideníaca nacái wàuwichàanáwa matuñbanáiri iyú áibanái imànicaalí walí báawéeri; cayábaca

nacái wáiwitáise; wamàni nacái áibanái irí cayábéeri; wamànica macáita machacàniri iyú yéewanápiná manuíca áibanái ínáidacawa iwàwawa wàwali.

²³ Espíritu Santo icüacaalí wáiwitáise, yá càmita cáimacái waicá wíawawa áibanái ícha; wacüa nacái wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iná wamàacaalí Espíritu Santo icüaca wáiwitáise, yásí wamànica wàyaca càide iyúwa Dios itàacái ichùllaná wía.

²⁴ Càide iyúwaté natàtaaná Jesucristo cruz ìwali, càita nacái wía Jesucristo yàsunáica, wadéca wawènúacawa wáiwitáise bàaluisàimi íchawa, càide iyúwa wadéca nacáicaalí watàtàca wáiwitáise bàaluisàimiwa cruz ìwali yéetacaténáwa, macáita yái wabáyawanáca wawàwéerica wamànica. Càita iwàwacutá waicáca wíawawa iyúwa yéetéyèimiwa càmíyéica yáalimá imànica ibáyawanáwa, ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

²⁵ Espíritu Santo idéca yàca wacáuca wàlisài càmíríca imáalàawa, iná iwàwacutá wamàacaca Espíritu Santo icüaca wáiwitáise wamànicaténá càide iyúwa ichùllaná wía.

²⁶ Picácué cáimacái waicáca wíawawa áibanái ícha. Picácué nacái wáalimáidaca waicá wíawáaca calúanápiná wamànyacacawa. Picácué nacái báawa waicáyacacawa wàasu cawèñiri ìwalísewáaca.

6

Ayúdense unos a otros

¹ Píacué nuénánáica, píalíacaalíwa abéeri péená idéca imànica isicúata ibáyawanáwa, néese abénaméeyéi pèewi Espíritu Santo icuèyéica íiwitáise níata iwàwacutá iyúudáacani iwènúadacaténá íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, nàalàacani nacái imàacáanápiná íchawa ibáyawanáwa. Quéwa iwàwacutácué píalàacani éeréeri iyú. Piicácué píchawa cayába nacái ipíchaná Satanás yáalimáidacuéca pía nacái pimànínápinácuéca pibáyawanáwa.

² Piyúudáayacacuéwa piwènúadánápiná píiwitáisewa Dios irípiná àniwa pibáyawaná íchacuéwa. Càipínacué pimànica càide iyúwaté Cristo ichùllaná wía, wía yeebáidéyéica itàacái.

³ Picácué cachàini waicáca wíawawa áibanái ícha, wíacáiná èeri mìnánái, càmita báisí cachàinica wía. Cáimacáicaalí waicáca wíawawa áibanái ícha, yásí wachìwáidacáita wíawawa meedá.

⁴ Macáitacué iwàwacutá píináidacawa piwàwalicúisewa ìwali yái pimànírícuéca asásí cayábacaalíni. Néese cayábacaalíni, yásí yáalimácué casímíca pía piwàwalicúisewa ìwali yái pimàníríca. Iwàwacutácué càmita cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha.

⁵ Macáicáináta wía èeri mìnánáica áibaalí wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, canácáiná mabáyawanéeri cháí èeri irícu.

⁶ Cawinácaalícué yéewáida pía iyú yái Dios itàacái íiméerica Jesucristo iwasaaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, piacué yàasupiná macái píasu yéenáwa cayábéeri íiwitáaná imanùbaca piacaténácué iwèni.

⁷ Abénaméeyéi cachìwéeyéi náimaca càmítasa yéewa Dios íicáca yái pimànírícuéca, càmítasa nacái yúuwichàidapínacué píawa pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa nachíwa meedá. Picácué peebá nalí. Càmítacué yéewa pichìwáidaca Dios, piicáanacaténácáita iquíniná meedá. Péemiacué comparación: Aiba ibànacaalí bànacalé ìimi, yásí yeedáca yái bànacalé íiwitáaná iyaanáca yàasu èeri irícu. Càita nacái, cànácaalícué pimànica, yásí Dios yàapínacué piwèni.

⁸ Cawinácaalí imànírica ibáyawanáwa càide iyúwa íiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yéetápinácawa yúuwichàacaténáwa càiripináta. Quéwa cawinácaalí imànírica càide iyúwa Espiritu Santo iwàwáaná, yeedápináca iriwa icáucawa camíiri imáalàawa Espiritu Santo yèeripináca irí.

⁹ Iná iwàwacutá càmíta waméyáawa wamànica cayábéeri, yácáiná càmicaalí waméyáawa wamànica cayábéeri, yásí Dios yàapiná walí wàasu cawèníriwa áibaalípina yéenáiwana yàanàacatalépináca.

¹⁰ Iná chácataínápinácaalí wáalimáca wamànica cayábéeri, iwàwacutá wamànica cayábéeri macái iríta, cachàiniwanái nacái nalí waiquéeyéica iyúwa wéenanáisiwawa neebáidacáiná Jesucristo itàacái.

Advertencias y saludos finales

¹¹ ¡Piicácué yái manuúri letra nutànèericuéca piri siúcade nutànàacaténácué piri yái achúméerfina tàacáisica nucáapi iyúwa!

¹² Níara ichùulièyéica pimànínápínácué piriwa circuncisión nacàlidaca càiri cachiwéeri tàacáisi cayábacaténácáita áibanái judiónái iicáca nía meedá. Càmíta nawàwa judiónái yúuwichàidaca nía íwalíise yái nacàlidáanáca tàacáisi ímèerica Jesucristo yéetáanátéwa cruz íwali wáichawalíná iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹³ Níara judíoca càmíta namàni macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùullaná judiónái imànica. Canácata yáalimèerica imànica macáita machacàmíiri iyú càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Nawàwacáita nacàlidaca naináwanáwa píwalícué canúmaséeri iyú meedá; nawàwa nacàlidaca nachùullacuécasa pía pimànicaténácué circuncisión áibanáicaténá yáalíacawa néewáidacalécúca pía, níái cachiwéeyéica.

¹⁴ Quéwa càmíta nuwàwa nucàlidaca nuináwanáwa canúmaséeri iyú. Néese nuwàwa nucàlidaca abéerita Wáiwacali Jesucristo iináwaná íwali, yéetácatéwa cruz íwali iwasàacaténá wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Cristo yéetácatéwa cruz íwali nuíchawalíná, iná nuicáca núawawa nacái càide iyúwa wenáiwica yéetéericatéwa ícha macái wawàsi báawéerica èeri mìnanaí iwàwéerica numànica. Canéeri nulí iwèni macáita yái báawéerica, càmíta quirínama nuwàwa numàni càì.

¹⁵ Néese, wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá canéeri walí iwèni wasèenáí imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmicaalí namànité walí circuncisión. Abéerita cawènírica walí yái Dios iwàlísàidáanáca wáiwitáise, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Nusutácué Dios ícha piriipínácué imàcáanápiná píyaca matuíbanáiri iyú, iicáanápinácué pipualé nacái, macáitacué pía yeebáidéeyéica càide iyúwa nucàlidáanácué piríni, macáitacué pía nacái Dios yàasu wenáiwicaca báisíiri iyú.

¹⁷ Siúcáiseide càmíta nuwàwa áibanái ímaca càmítasa Jesús ibànà núa, nasáiwicacaténá nulí wawàsi. Yái cabéesi yáaminá nùwalíisèerica yáasáidaca amaléeri iyú nudéca nùuwichàacawa Jesús irípiná yàasu wenáiwicacáiná núa.

¹⁸ Píacué nuénánáica, nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha piriipínácué imànínápíná piri cayábéeri mawèníri iyú, macáitacué pía. Báisíta, amén.

EFESIOS

Saludo

1 Núa Pablo, nubànùacué pírí cuyàluta, núa abéeri Jesucristo yàasu apóstol. Jesucristo ibànùaca núa nuçàlidacaténá wenàiwicanáí irí tàacáisi càide iyúwa Dios iwàwáaná, Dios imáidacáiná núa. Nubànùacué pírí cuyàluta, piácué Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí iyéeyéica Efeso iyacàlená írìcu.

2 Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípínácué, Wáiwacali Jesucristo nacáí namànínápinácué pírí cayábéeri mawènìri iyú, namàacáanápinácué nacáí pìyaca matuíbanáita.

Bendiciones espirituales en Cristo

3 Wàacué Dios írì cayábéeri, yáí Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, Dioscáiná idéca imànica walí cayábéeri Cristo ìwalíise, yáí wàyéerica abédanamata yáapicha, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacáí. Dios idéca imànica walí macáí cayábéeri íiwitáaná chènuníseeri iyúudèeripiná wáiwitáise, wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

4 Dios yeedácaté wía yàasu wenàiwicacaténá wía, ipíchawáiseté idàbaca èeri yáaliacáinatéwa Cristo yéetáanápinátéwa wáichawalíná. Dios yeedácaté wía imàacacaténá wàyaca yáapicha chènuniré, wáibaidacaténá nacáí abéerita Dios írìpiná mabáyawanéeri iyú Dios iicápiná.

5 Cáininácáinaté Dios iicáca wía èeri ipíchawáiseté, ínáté ínáidawa yeedáanápináté wía iicácaténá wía iyúwa yéenibewa. Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná càide iyúwaté Dios ínáidáanátéwa. Iná Dios iicáca wía iyúwa yéenibewa.

6 Iná wàaca Dios írì cayábéeri mamáalàacata imànicáiná walí cayábéeri manuísíwata mawènìri iyú. Càité Dios imànica walí cayábéeri, imàacacaté líri yéetáca wáichawalíná, yáí lírica cáininéerica Dios iicáca.

7 Cáininácáiná Dios iicáca wía, iná ibànùacaté líriwa yéetácaténátéwa wáichawalíná. Dios líri líraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali yéetácaalítéwa wáichawalíná, iná Dios idéca iwasaaca wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, imàaca nacáí iwàwawa wabáyawaná ícha, bàaluitécáiná Dios iwàwacaté imànica walí cayábéeri mawènìri iyú. Dios imànicáiná wenàiwicanáí írì cayábéeri manuísíwata càmlíri imáalàawa.

8 Dios idéca yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía. Wáaliacawa cáinináca iicáca wía imàacacáiná cáaliacáica wía wáaliacaténáwa macáí wawàsi ìwali, yáí iwàwacutéerica wáaliacawa ìwali wàyacaténá machacànìri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

9 Dios imàaca nacáí wáaliacawa yàasu cayábéeri ìwali, yáí cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica walí, càmlírité wenàiwicanáí yáaliíwa ìwali quéchatécáwa. Dios ínáidacáinaté ibànùanápináté Cristo aléi èeri iriculé imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

10 Aibaalípiná Dios imànipiná càide iyúwaté ínáidáanáwa imànínápiná alétéde yéenáíwaná yàanàacatalépináta. Càipiná Dios imànica: Imàacapiná Cristo icùaca macáita iyéerica chènuniré, chá nacáí èeri írìcu.

11 Dios yeedácaté wía èeri ipíchawáiseté imàacacaténá wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacáí, yéewanápiná weedáca walíwa yáí

cawènirica càide iyúwaté Dios íníáidáanáwa imàacáanápínaté walíni, yáí Dios imànirica macáí wawási machacàniri iyú, cayábéeri iyú nacáí càide iyúwa iwàwáaná imànicani.

¹² Dios idéca càì imànica walí, wía judíoca, níáí idàbáanéeyéicáwaca yeebáidaca Cristo íwali yéewanápiná wáyaca machacàniri iyú cháí èeri írìcu, yéewacaténá áibanáí canánama yàaca Dios írì cayábéeri íwali yáí manuírì cayábéerica Dios imànirica mawènìri iyú wenàiwicanáí írì.

¹³ Píacué nacáí càmíyéica judío, bàaluité péemíacuéca yáí báisìri tàacáisi icàlidéerica Cristo iwàwaca iwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá peebáidacatécué Cristo itàacáí. Inaté Dios imàacacué pìyaca abédanamata Cristo yáapícha, Dios imàacacué nacáí Espíritu Santo iwàlùacawa piwàwaliculé càide iyúwaté Dios ímáaná, píalíacaténacuéwa Dios yàasunáica pía.

¹⁴ Espíritu Santo iyacáiná wawàwalicu íná yéewa wáallacawa báisìri iyú Dios imàacáanápíná walí macáita yáí cawènirica càide iyúwa icàlidáaná walíni, áiba èeriwa idécanáami imáalàidaca iwasàaca wía, wía yàasunáica, yéewacaténá áibanáí canánama yàapínaca Dios írì cayábéeri íwali yáí cayábéeri manuírìca Dios imànirica mawènìri iyú wenàiwicanáí írì.

Pablo pide a Dios que dé sabiduría a los creyentes

¹⁵ Nudéca nuemíacuéca piináwaná íwali íná yéewa núalíacawa peebáidacuéca Wáiwacali Jesús itàacáí. Nudéca nuemíaca nacáí cáinináacuéca píicáca macáí Dios yàasu wenàiwicanáí.

¹⁶ Íná nùaca Dios írì cayábéeri mamáalàacata pìwalicué. Yá nusutácué Dios ícha píripínácué.

¹⁷ Nusutácué Dios ícha píripínácué, yáí Wáiwacali Jesucristo Icuèrináca, yáí Wáaniri Dios cachàinirica íiwitáise, icànéerica mèlumèluírì iyú. Nusutácué Dios ícha píripínácué imàacáanápíná cáallácaica pía Espíritu Santo yáallacáí iyú, píalíacaténácué péemíaca cayába cainácaalí ímáaná yáí tàacáisica, píalíacaténácué nacáí Dios íwali cayábéeri iyú cachàiniwanáí mamáalàacata.

¹⁸ Nusutácué Dios ícha píripínácué amalácaténá imànica píiwitáise píalíacaténácuéwa íwali yáí cawènirica Dios imàaquéeripínácuéca pírí. Dios idéca imáidacuéca pía pícùanápínácué imàacaca píríni, cawèniricáináni yáí cayábéerica, manuísíwata nacáí, áibaalícáiná Dios imàacapínácué pìyaca yáapícha chènuniré cáimiétacanéeri iyú manuísíwata, máiní mèlumèluírì iyú nacáí, píacué Dios yàasu wenàiwicaca.

¹⁹ Nusutácué nacáí Dios ícha píripínácué píalíacaténácuéwa Dios ichàini íwali máiní manuírì càmíri imáalàawa nacáí, càmíri nacáí yéewa wáalimáidacani, cainácaalí imanufca, yáí ichàini manuírìca íyéerica wawàwalicu, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Yáí ichànica íyéerica wawàwalicu, yácata Dios ichàini manuírìca Dios yásáidéericaté cachàiniri iyú, manuísíwata nacáí imichàidacaalíté Cristo yéetácáisi ícha.

²⁰ Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi ícha cachàiniri íiwitáise iyúwa, néeseté Dios imàacaca ichàini iyúwa Cristo yáawinacaténátéwa Dios yéewápuwáise chènuniré icùacaténá macáita Dios yáapícha. Yácata Dios ichàini manuírìca íyéerica wawàwalicu.

²¹ Dios imichàidacaté Cristo chènuniré, yá imàacacaté Cristo icùaca macáí chàinisi íwitáaná, macáí íiwitáisesi íwitáaná nacáí, macáí nacuèrinánáí íwitáaná nacáí, macáí náiwacanánáí íwitáaná nacáí, macáí wawási íyéerica nacáí. Siùcáisede Cristo icùaca macáita, icùapíná macáita nacáí áibaalí iwàlísàidacaalípiná macáita.

²² Dios idéca imàacaca Cristo irí macái íiwitáisewa, Cristo icùacaténá macáita. Dios idéca nacái ibàlùadaca Cristo wáiwitápupiná icùacaténá wía macáita, wía yeebáidéeyéica itàacái.

²³ Wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri irícu, wáiwitápucáináni yái Cristoca, yái icuèrica macáita, iyaca macáita nacái, yáalimèeri nacái imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná.

2

Salvos por el amor de Dios

¹ Bàaluité pìyacatécué iyúwa yéeteéyéimiwa pibáyawaná ìwalísewa piúcacáinácuéwa Dios ícha.

² Pèepunicatécuéwa pibáyawaná yáapichawa, pimànicáináatécué càide iyúwa èeri mìnáná imàníná, iyúwa nacái Satanás iwàwáaná, yái ichùulièrica demonioná iyéeyéica cáuli irícu, ichùulièrica nacái èeri mìnáná íiwitáise càmiyéica yeebáida Dios itàacái.

³ Càité wáyaca nacái macáita bàaluité, wía judíoca. Yá wamànicaté macáita càide iyúwaté wawàwáaná wamànica meedá macáita wawàsi Dios imáisaníèrica wamànica. Wamànicaté wabáyawanáwa càide iyúwaté wáiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, iyúwaté nacái wáináidáaná wamàníinápiná. Báawacáináté wáiwitáise, ínáté iwàwacutáca Dios yùuwichàidaca wía manuísíwata, iyúwa áibanáí èeri mìnáná canánama càmiyéica judío.

⁴ Quéwa Dios iicácaté wapuále manuísíwata, yáté máini cáinináca iicáca wía.

⁵ Ewítaté wáyacáaníta càide iyúwa yéeteéyéimiwa, wáucacáinácuéwa Dios ícha wabáyawaná ìwalísewa, càicáaníta cáininácaté Dios iicáca wía. Ináté imàacacué wáyaca abédanamata Cristo yáapicha. Càité Dios yàaca wacáuca càimíri imáalàawa. Pidécuéca pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábèrica mawèniiri iyú.

⁶ Wáyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha, íná Dios iicáca wía càide iyúwa idéca nacáicalí Dios imichàidaca wía yéetácáisi ícha, Dioscáiná idéca yàaca wacáuca wàlisàì wáyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Dios iicáca wía nacái càide iyúwa wadéca nacáicalí wáawinacawa Cristo Jesús yáapicha chènuniré wacùacaténá macáita Cristo yáapicha, yái yáawinèericatéwa néré icùacaténá macáita.

⁷ Càita Dios idéca imànica walí yéewacaténá yáasáidaca càiripináta cáinináca iicáca wía manuísíwata èeri càimíri imáalàawa, yáasáidacaténá nacái imànínáca walí cayábèeri mawèniiri iyú Cristo Jesús yéetácáinátéwa wáchawalíná, yái wàyéerica abédanamata yáapicha.

⁸ Dios idéca iwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi ícha, Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábèrica mawèniiri iyú peebáidacáináatécué Cristo Jesús. Càmitacué píalimá píubaidaca ìwalínápiná peedacaténácué piríwani yái iwasàanácuéca pía. Néese Dioscata yái yèericuéca piríni mawèniiri iyú.

⁹ Canáca wáalimèeri wamànica Dios iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, íná càmita yéewa canúmaséeca wía ìwali, cachàinacaténá waicáca wíawawa áibanáí ícha.

¹⁰ Yácáiná Dioscata yái idàbèerica wía wàlisàì iyú wáyacaténá abédanamata Cristo Jesús yáapicha yéewanápiná wamànica cayábèeri càide iyúwaté Dios íináidáanáwa bàaluité wàwali wamàníinápináté cayábèeri.

La paz que tenemos por medio de Cristo

11 Iná piwàwalicué càinácaalíté p̄yáaná bàaluité. Càmitacué judío p̄ía iná judionái náimacuéca p̄wali “càmíyēi imàni circuncisiòn”, níacáiná judionái namànic circuncisiòn aslanái íimami ìwali. Yá náimaca nalíwáaca “wía imàníyēica circuncisiòn”, náimaca. Iná báawaca judionái iicáca càmíyēi judío iyúwa casaquèyēi Dios íicha.

12 Piwàwalicué càinácaalíté p̄yáaná: Bàaluité càmitacué p̄ialíawa Cristo ìwali. Càmitacué Israel itaquénáinámi yéena p̄ía. Càmitacué Dios imànité p̄iapicha wawàsi imànicaténáté p̄irí cayábēeri càide iyúwaté imàníná wawàsi israelitanái yáapicha. Piyacatécué cháí ēeri írīcu canéyēitaté icuèriná Dios, càmitaté nacái p̄ialíawa Dios ìwali. Canátatécué p̄irí abēeri iyúuðēeripínacué p̄ía.

13 Quéwa Cristo Jesús íiraná imusúcatéwa íicha cruz ìwali, yáté yéetácawa wáichawalíná. Inacué siúcáise de p̄iyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Píacué càmíyēica judío, iyéyēicaté iyúwa yúquéyēiwa Dios íicha, Dios idéca imawienidacuéca írīwa p̄ía, Cristo Jesús yéetácáinátéwa p̄íchawalínacué.

14 Cristo imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, wía yebáidēyēica itàacái. Abéerita wenàiwica íiwitáaná imànica wía, wía judíoca, píacué nacái càmíyēica judío. Cristo imáalàidacaté wáicha nacái canánamani yái wàuwidēyacáanácawa càide iyúwa idéca nacáicaalí imáalàidaca manuírī iwíiná iyéericaté bamuchúamibàa wáicha.

15 Cristo imáalàidacaté íiná iyúwani, yái wàuwidēyacáanácawa yéetácáinátéwa cruz ìwali. Bàaluitécáiná Dios íchùulīca israelitanái imànínápiná madécaná càulenēeri wawàsi masacàcaténáté Dios iicáca náiwitáise. Quéwa Cristo yéetácatéwa imáalàidacaténá íchàini, yái tàacáisi bàaluisáimica, iná Cristo idéca íwasàca macái wenàiwicanái. Yá imàacaca wáyaca càide iyúwa abéerita wenàiwica íiwitáaná wàlisàna, wía judíoca, píacué nacái càmíyēica judío, wáyacaténá abédanamata Cristo yáapicha. Càité imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca.

16 Cristo yéetácáinátéwa cruz ìwali, yá imáalàidacaté wàuwidēyacáanáwa, wía pucháiba íiwitáaná wenàiwicaca. Yá Cristo imàacaca cayábaca wáapicha Dios, yá idéca imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abēeri wenàiwica.

17 Cristo yàanàacaté chènuníse icàlidacaténá walí macáita yái cayábēeri tàacáisica wáalīcaténáwa càinácaalí yéewa cayábaca wáapicha Dios, píacué càmíyēica judío iyéyēicaté iyúwa yúquéyēiwa Dios íicha, wía nacái judíoca, yáaliyéyēicatéwa Dios íináwaná ìwali.

18 Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, iná cayábaca wáapicha Wáaniri Dios, macáita wía, píacué nacái, Espíritu Santo iyúuðacáiná wía macáita.

19 Iná càmitacué p̄iya iyúwa canéyēi yàasu cáli, iyúwa nacái càmíyēi wéenanái, píacué càmíyēica judío, néese p̄iyacuéca wáapicha iyúwa wàasu cáli néesēyēi, wía Dios yàasu wenàiwicaca, yá Dios yéenibecuéca p̄ía wáapicha.

20 Càicué p̄ía wáapicha iyúwa capíi íbàlùericawa cachàinírī íba íinata. Níara apóstolca, profetanái nacái, càica níade iyúwa cachàinírī íba capíi íbàlùericawa íinata, nacàlidacáinaté tàacáisi Dios inùmalicuíse quéchatécáwa, yéewacaténá wenàiwicanái yebáidaca Jesucristo itàacái. Yái Jesucristoca, càicanide iyúwa capíi yàasu íba cachàinírī náicha canánama, máinírī iwàwacutácawa capíi írípíná, Wáiwacalícáináni, yái Jesucristo wáyēerica abédanamata yáapicha.

21 Càide iyúwa wenàiwicanái íbàlùadacaalí íba ícapèená, càita nacái macáita wía yebáidēyēica Cristo itàacái iwàwacutá abédanamata wáiwitáise

wáapichawáaca macáita càide iyúwa wamànica nacáicaalí templo abéta Wáiwacali irípináwa, wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

²² Iná piacué iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha, abédanamacué píiwitáise piapichawáaca yéewanápinácué pìyaca càide iyúwa templo Dios iyéerica irícu, Espíritu Santo iyacáinácué piwàwalicu.

3

Pablo encargado de llevar el evangelio a los no judíos

¹ Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri mawèníri iyú, piacué càmiyéica judío, iná yéewa presoca núa, núa Pablo, nucàlidacáiná Cristo Jesús itàacái càmiyéi judío irí.

² Nùaliacawa pidécuéca péemlaca nuináwaná ìwali Dios imànínáté nulí cayábéeri mawèníri iyú ichùullanáté nucàlidáanápínacué pirí itàacái, piacué càmiyéica judío.

³ Dios idéca imàacaca nùaliacawa càinácaalíté ìnàidacawa imànínápiná, cànírité imàaca áibanái yáalí ìwali. Dios idéca imàacaca nùaliacawa, yá nudéca nucàlidacuéca piríni maléenéeri cuyàluta irícu.

⁴ Piléecaalícuéni, yásí piáliacuéwa nùaliacawa ìwali yái tàacáisi Dios ibèericaté áibanái ícha, Cristo yásáidéerica nulí.

⁵ Bàaluité Dios càmita imàaca wenàiwicanái yáaliacawa yái tàacáisi ìwali, quéwa Dios idéca imàacaca Espíritu Santo yásáidaca nalíni, níai Dios yàasu apóstolca, profetanái nacái, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmallícué siùcade.

⁶ Yácata tàacáisi ibàacanéeri: Níai càmiyéica judío, neebáidacaalí yái tàacáisi cayábéeri ìmérica Cristo Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá Dios imànínáca naliwa cayábéeri manuísíwata abédanamata càide iyúwa imàníná cayábéeri judionái irí, cawínacaalí yebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, nàyacáiná iyúwa abéeri wenàiwica iiná, yái Cristo iináca, judionái yáapicha, Dioscáiná idéca imànica wawàsi nacái càmiyéi judío yáapicha imànínápiná nalí cayábéeri nàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, càide iyúwa Dios imàníná cayábéeri judionái irí.

⁷ Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníri iyú: Imàacaca nuíbaidaca irípiná nucàlidacaténá yái tàacáisica. Càité Dios imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú, ichàiniadaca nacái núa íiwitáise cachàiníri iyúwa.

⁸ Nùacata yái cànírica cachàini náicha canánama Dios yàasu wenàiwicaca, quéwa Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníri iyú: Imàacaca nucàlidaca cayábéeri tàacáisi càmiyéi judío irí, yái tàacáisi icàlidéerica walí máini cayábéerica Cristo íiwitáise, imàni nacái wenàiwica irí cayábéeri manuísíwata. Canácata wenàiwica yáaliméeri iputàaca yái cawènírica Cristo idènièrica, yá nacái cayábéeri manuírca Cristo imànírca wenàiwicanái irí.

⁹ Yácata Dios, yái idàbéericaté macáita, idéca ichùullaca nucàlidáanápíná macái wenàiwica irí càinácaalíté Dios ìnàidacawa ibàacanéeri iyú bàaluitésíwa, yái tàacáisi Dios ibèericaté bàaluitésíwa.

¹⁰ Càité Dios imànica yéewanápiná macái ángel íiwacanánái iyéeyéica chènuniré, demonio íiwacanánái nacái icuèyéica yàasu cáliwa cáuli irícu, nàaliacawa átata cayábéeri iyú máini cáaliacáica Dios áibanái ícha canánama imànicaténá macái íiwitáanáta càulenéeri wawàsi. Càì nadéca nàaliacawa naicácáiná Dios imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, macáita wía yebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

11 Dios idéca imànica càide iyúwaté lináidáanáwa bàalutésiwa èri ipíchawáiseté. Yá Wáiwacali Jesucristo idéca imànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná Wáiwacali imànica.

12 Néese wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, yá macàaluínináta wasutáca wíawawa Dios ícha wamawiénidacatenáni. Yá manuía wáináidaca wawàwawa Dios iwali wasutácatená ícha weebáidacáiná Cristo itàacái.

13 Iná nusutácué pícha wawàsi manuísíwata càmlínápinácué píináidáanáwa íwalíse yái nùuwichàanácúecawa píwalíse nucàlidacáinaté pirícué Dios itàacái. Néese píchàiniadacué píwàwawa, yáacáiná yái nùuwichàanácawa imàacaca áibanái íicácuéca pía cáimiétaquéri iyú.

El amor de Cristo

14 Iná nubàlùacawa nùlulù ipùata iyúwa Wáaniri Dios irí nùacatená icàaluíniná.

15 Macáita Dios yàasunái iyéeyéica cháí èri írìcu, nía nacái iyéeyéica chènuniré, Dios idéca idàbaca nía.

16 Yái Wáaniri Dios, máini cachàinica íwitáise náicha canánama, icànéeri nacái mèlumèlúri iyú mamáalàacata, imàníri nacái walí cayábéeri mawèníri iyú càiripináta càmlíri imáalàawa. Nusutácué Wáaniri Dios ícha píripínácué ichàiniadánápiná píiwitáise manuísíwata Espíritu Santo ichàini manuírí iyú.

17 Nusutácué Dios ícha píripínácué imàacáanápiná peebáidaca Cristo itàacái yéewanápinácué Cristo iyaca píwàwalícu. Càipínácué cachàinica píiwitáise Cristo iwali càide iyúwa manuírí àicu idèniacaalí ipíchuwa depuítalé cáli írìculé, cáininácaténácué píicáca Dios, áibanái nacái.

18 Yásí píalimácué píalíacawa náapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacái cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, bàalutésiwa èri ipíchawáiseté, àta siùca nacáide, càiripínátawa, càmlíri imáalàawa, yáacáiná àta alénácaalí wàacawa, néréta nacái cáinináca Cristo íicáca wía.

19 Iná nusutácué Dios ícha píripíná píalíacatenáwa cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, máini manuírí ícha yái wáaliméerica wáalíacawa càinácaalí imanuía. Càicué nusutáca píri Dios iyáanápinácué píwàwalícu manuísíwata icùacatenácué píiwitáise macáita, yái Dios máiníríca cayábaca náicha canánama.

20 Siùcade, wàacué Dios irí cayábéeri, yái cachàiníríca íwitáise náicha canánama, yáaliméerica imànica walí cayábéeri máinísíwata manuírí cachàiníwanái ícha yái wasutéerica, manuísíwata ícha nacái yái wáináidéericawa, yái Dios ichàiniadéerica wía ichàini iyúwa iyéerica wawàwalícu.

21 ¡Wàacué Dios irí cayábéeri wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, iyéeyéica abédanamata yáapicha! ¡Wàacué irí cayábéeri càiripináta èri càmlíri imáalàawal Báisita, amén.

4

Unidos por el Espíritu

1 Iná núaquéi presoíri nucàlidacáiná Wáiwacali itàacái, nusutácué pícha wawàsi manuísíwata píyáanápinácué machacàníri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná náyaca cawinácaalí Dios imáidéeyéica yàasunáipináwa, Dioscáiná idéca imáidacuéca pía.

2 Picácué cáimacái píicáca píawawa áibanái ícha. Picácué calúa píiwitáise, néese iwàwacutácué casíimáica píiwitáise áibanái yáapicha. Cáininácué píicáyacacawa píideníacatenácué píuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalícué píri báawéeri.

³ Píalimáidacué macái pichàini iyúwa yéewanápinácué abédanamata píiwitáise píapichawáaca, càide iyúwacué Espíritu Santo iyúudàaná píá, yéewanápinácué piyaca matuibanáiri iyú píapichawáaca iyúwa abéeri wenàiwica.

⁴ Weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái, íná càica wíade iyúwa Cristo iiná, yái abéerita iiná iyéerica cháí èeri írìcu. Abéericata nacái yái Espíritu Santoca. Càita nacái Dios idéca imáidaca wía abédanamacaténá wáiwitáise wacúanápiná abéerita yái iwasàanápináca wíawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁵ Iyaca walí abéerita Wáiwacali. Weebáidaca abéerita tàacáisi. Iyaca abéerita wabautizáanáwa.

⁶ Iyaca abéerita Dios, yái Wáanirica macáita, yái icuèrica wía macáita, iyúudéerica nacái wía macáita, iyéerica nacái wawàwalìcu macáita.

⁷ Quéwa Cristo idéca imàacaca walí wáalimáwanama cayábeeri chàinisi wamanúbaca nacáitawa, càide iyúwa iwàwáaná imàacaca walíni, wáibaidacaténá írìpiná, wamànicaténá írì wáibaidacaléwa wáalimáwanama.

⁸ Iná càì ímaca yái Dios itàacáica áiba profeta itànèericaté Cristo ìwali:

“Imichàacatéwa chènuniré, itéeri
yáamiwáisewa yùuwidenáíwa,
manùbéeyéi presoíyéica idacuèyéicawa.

Idéca yàaca cayábeeri chàinisi wenàiwicanáí írì náibaidacaténá írìpiná”,
ímaca yái tàacáisica.

⁹ Néeni, ¿píalíasicué càinácaalí ímáanáquéi tàacáisi íméerica “Cristo imichàacatéwa”? Yá ímáanáca Cristo iwàlùacatéwa quéechatécáwa càliculù írìculé, infierno írìculé nacái.

¹⁰ Yái Cristo írìcuèricatéwa, yácata imichèericaté nacáíwa chènuniré Dios yàatalé, yái cáli chènuníseerica náicha canánama, icùacaténá macáita Dios yáapicha, cáimiétacanéeri iyú, mèlumèluíri iyú nacái. Càité Cristo imànica ipuniadacaténaté macáita íiwitáise iyúwa. Iná yéewa iyaca macáita, icùaca nacái macáita depuúwalé náicha canánama àta chènuníse náicha canánama nacái, yácáiná Dioscani yái Cristoca.

¹¹ Cristo imàacacaté walí cayábeeri chàinisi wáalimáwanama wáibaidacaténá írìpiná. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená apóstolnáipiná nía, ibànùacaténá nía madécaná yàcalé néré nacàlidacaténá iináwaná ìwali. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená profetanáipiná nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmálicuise; Cristo imàacaca abénaméeyéi wéená icàlidaca yái cayábeeri tàacáisica íméerica Cristo iwasàaca wenàiwicanáí Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha; Cristo idéca imàacaca abénaméeyéi wéená pastornáipiná nía nacùacaténá wenàiwica yebáidéeyéica Cristo itàacái abéeri yàcalé mnanáí. Imàaca abénaméeyéi yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹² Càita Cristo idéca ichàiniadaca wía, wía yàasu wenàiwicaca wáibaidacaténá írìpiná, wayúudàacaténá áibanáí, wamichàidacaténá nacái náiwitáise níái yebáidéeyéica Cristo itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èeri írìcu.

¹³ Iwàwacutácué càì wamichàidaca wáiwitáisewáaca àta weebáidacataléta abédanama Dios írì itàacái tàì íméeri iyú, àta nacái wáalíacatalétawa Dios írì ìwali báisírì iyú càide iyúwa íiwitáise íyáaná. Càipiná cachàini yàcawa wáiwitáise Cristo íiwitáise iyú iyúwa béeyéi wenàiwica àta wáalimáacataléta wáaca machacànírì iyú, cáalíacáiri iyú nacái càide iyúwa Cristo iwàwáaná wàyaca.

¹⁴ Càicaalí wàyaca, néese càmita wèepunípináwa càide iyúwa sùmanáí iwènúadéeyéica ráunamáita íiwitáisewa madécaná yàawírì, càiyéide iyúwa

ída cachàiníri cáuli, màladàca nacái iwàtèyèica. Càmita wamàacapíná macái wàlisài tàacáisi iméeràidaca wía Dios ícha càide iyúwa cáuli itécaalí cáli ichùmalé déeculé. Càmita wabatàapíná nachiwáidaca wía níara cachiwèyèica imàniyèica càide iyúwa cachiwéeri tàacáisi ímàaná.

¹⁵ Néese iwàwacutá cáinináca waicáca áibanái watàanicaténá nalí éeréeri iyú wacàlidàanápíná nalí yái báisíri tàacáisca yéewanápíná wadàwinàidaca wáiwitáisewa Cristo íiwitáise iyú càide iyúwa béeyéi wamànicaténá càide iyúwa Cristo iwàwáaná, wáiwitápucáináni, wía yeebáidéeyèica itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri írìcu.

¹⁶ Iná macáita wía yeebáidéeyèica Cristo itàacái càiyéide iyúwa Cristo iiná, wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, wáiwitápucáináni. Abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Yá nacái cachàinicaalí macái wéená íiwitáise Cristo ìwali, wáibaidacaalí cayába Cristo írípíná nacái, yásí cachàinica wáiwitáise yàacawa macáita, wamichàida nacái wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Yácata tàacáisi núuméricuéca píri, nuchùulièricuéca iyú pía nacái Wáiwacali ípidená ìwali Wáiwacali ichùuliacáináté nucàlidàanápínacué píriini: Picacué píya quirínama càide iyúwa áibanái iyáaná càmiyèica yeebáida Dios itàacái, imàniyéi nacái càide iyúwa ímàaná áiba íiwitáisei canéerica iwèni.

¹⁸ Catáca meedá náiwitáise nabáyawaná ìwalísewa. Canáca nacáuca wàlisài càimíri imáalàawa Dios yèerica wenàiwica írì, càmicáiná náalíá Dios ìwali. Càmita náalíá Dios ìwali matuícáiná náiwitáise.

¹⁹ Dàalaca náiwitáise ichàbanamawa, càmita quirínama báica nía nabáyawaná ìwalísewa, càmita nacái achúma nawàwa ìwali. Càmita quirínama náinàidacawa napáichaléwa nabáyawaná ìwaliwa, nadéca namàacaca níawawa namànicaténá náapichawáaca máini báawéeri wawàsi nainá iyúwa áibanái yàacuésemi, yá namànica casaquèeri wawàsi macái íiwitáanáta máiwitáiseeri iyú nasímáidàanápíná níawawa.

²⁰ Quéwa càmitatécué píalíá Cristo ìwali piyáanápínacué meedá iyúwa nàyáaná, níái càmiyèica yáalíawa.

²¹ Nùaliacawa pidécuéca péemiaca Cristo iináwaná ìwali, idéca nacái Cristo yéewáidacuéca pía píalíacaténácuéca càirínacaalí yái báisíri tàacáisca.

²² Piúcacué píichawa píiwitáise bàaluisàimiwa yái iyúwaté piyáaná bàaluité, yái píiwitáise yáaséerimica. Bàaluité piwàwacatécué pimànica yái càmirica Dios íbatáa wenàiwica imànica, ínaté píiwitáise bàaluisàimi ichìwáidacatécué pía.

²³ Pimàacacué Dios iwàlisàidaca píiwitáise piwàwalicu.

²⁴ Piyacué píiwitáise wàlisài yáapichawa, yái píiwitáisecuéca Dios idàbéericaté, Dios íiwitáise inacáiripíná piyacaténacué machacàníri iyú, mabayawanéeri iyú nacái càide iyúwa báisíri tàacáisi ímàaná.

²⁵ Iná picacué pitàaní pichìwawa áibanái írì. Néese pitàanicué báisíri iyúta píriwáaca iwàwacutácáiná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wíacáiná canánama wáalimáwanama, abéeri Cristo iiná ìwalíseerica wía, yái Cristo iiná iyéerica cháí èeri írìcu.

²⁶ Calúacaalícué pía, picacué pimàni pibáyawanáwa, néese piúcacué píichawa píluwa ipíchawáise èeri iwàlùacawa; pimàacacué caquialéta nacái piwàwawa ícha càirínacaalí báawéeri áibanái imàníri píri.

²⁷ Calúacaalícué pía déecuiri iyú, yásí màulenáca Satanás yáalimáidacuéca pía, pimàinápínacué pibáyawanáwa.

28 Cawinácaalí péenácué cayéedéeri, iwàwacutá iyamáidaca iyéedùaca íbaidacatená machacàniri iyú icáapi iyúwa yéewanápiná idèniaca yàasuwa cayába iyúudàcatená catúulécanéeyéi wenàiwica.

29 Picácué pitàani báawéeri wawàsi ìwali, néese pitàanicué cayábéeri wawàsi ìwali, càirinácaalí wawàsi iwàwacutéerica wenàiwicanái yéemlaca, abéerita yái wawàsi iyúudèripináca wenàiwica yéemièyécuéca picàlidáaná, pimichàidacatenácué náiwitáise, yéewanápiná Dios imànica nalí cayábéeri mawèniri iyú ìwalíse yái picàlidéericuéca nalí.

30 Picácué pitàani báawéeri wawàsi ìwali ipíchanácué achúmaca pimànica Espíritu Santo iwàwa, yái Dios mabayawanéerica. Yái Espíritu Santoca idéca iwàlùacuécawa piwàwalículé yáasáidacatenácué Dios yàasunáica pía. Càipiná Espíritu Santo imànica èeri imaalàcaalípináwa, Dios iwasaacaalípinácué píawa macái yúuwichàacáisi fícha.

31 Piúcacué píchawa yái báawánáca piicáyacacuécawa. Piúcacué píchawa píluawa. Picácué picuísáyacacawa, càita nacái picácué pitàani áibanái ìwali báawéeri iyú; càita nacái piúcacué píchawa macáita píiwitáise báawéeriwa.

32 Néese cayábacué píiwitáise píapichawáaca, càita nacái catúulécanácué piicáyacacawa, pimàacacué piwàwawa fícha càirinácaalí báawéeri péenásàiri imànírira pirí, càide iyúwa Dios imàacáanáté iwàwawa wabayawaná fícha Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná.

5

Como deben vivir los hijos de Dios

1 Píacué Dios yéenibeca, cáininéeyéica Dios iicáca, piyacué càide iyúwa Dios iyáaná.

2 Cáininácué piicáyacawa, càita nacái cáininácué piicáca Dios, áibanái nacái, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, yá imàacacaté icáucawa yéetácatenátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio. Yá casimáicaté Dios iicáca Cristo cáininácáináté Cristo iicáca wía imàacáanápináté icáucawa wáichawalíná. Dios iicáca Cristo yéetáanáwa iyúwa cayábéeri ofrenda, sacrificio nacái neeméerica pumèniri isàni yáapícha.

3 Píacué nuénánáica, Dios yáasunácáinácué pía, íná iwàwacutácué canácátáita piimá áiba wenàiwica yáapícha càmlírira pinìrisíwa, càmlíchúaca nacái píinusíwa. Càita nacái iwàwacutácué canácátáita pimàni casaquèeri wawàsi piiná iyúwa, càita nacái picácué piwàwa piásupináwa áibanái yàasu.

4 Picácué picàlida casaquèeri tàacáisi. Càita nacái picácué picàlida tàacáisi canéeri iwèni càide iyúwa máiwitáiseeyéi. Càita nacái picácué piicáani casaquèeri tàacáisi ìwali. Macái tàacáisi casaquèeri, càmita iyúudàa wenàiwica. Néese, cayába cachàiniwanái píacaalícué Dios írì cayábéeri.

5 Dios imàacapiná walí cayábéeri cawènírira, wía Dios yéenibeca áiba èeriwa wawàlùacaalípináwa chènuniré, yái yàcalé Cristo icùacataléca macáita Dios yáapícha. Quéwa píalíacuéwa canácata néená iwàlùèripinácawa néré, íbatàa abéeri néená piná, cawinácaalí càmlíyéica yeebáida Cristo itàacái, nía nacái iiméeyéica áiba yáapícha càmlírira nanìrisíwa, càmlíchúaca nacái nàinusíwa, nía nacái imàníyéica casaquèeri wawàsi iiná iyúwa, nía nacái iwàwéeyéica yàasupináwa áibanái yàasu, Dios iicácáiná nía iyúwa wenàiwica yèyéica ídolo cuwáinái yéenáiwana ícaaluíná cáininácáiná naicáca cawèniri wawàsi Dios fícha.

6 Picácué pibatàa áibanái ichìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú pimànicáichacué càiri báawéeri máinicáiná báawaca Dios iicáca yái namànírica, yásí yùuwichàida níawa manuísíwata, cawinácaalí càmíyéica imàni càide iyúwa Dios ichùullaná.

7 Iná picácué piacawéerida wenàiwica imàniyéica càiri báawéeri.

8 Bàaluté piyacatécué catéeri píiwitáise yáapichawa, pimànicáinatécué pibáyawanáwa, quéwa siúcáise piyacuéca amaléeri píiwitáise yáapichawa, piyacuéca nacái iyúwa camalási cháí èeri írìcu, piyacáinácué abédanamata Wáiwacali yáapicha, píasáidacáinácué nacái áibanái írì cànácaalí Dios íiwitáise iyaca. Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa wenàiwica amaléeyéi íiwitáise, iyéeyéica mabáyawanéeri iyú càide iyúwa báisíiri tàacáisi íimáaná.

9 Wèepunícaalíwa amaléeri wáiwitáise yáapichawa càide iyúwa Dios iwàwáaná wáyaca mabáyawanéeri iyú, yásí cayábéeri wáiwitáise, wáyaca nacái machacàníiri iyú, wèepuní nacáíwa càide iyúwa báisíiri tàacáisi íimáaná.

10 Píalimáidacué pimànica yái casímáirica Wáiwacali iicáca.

11 Picácué pimàni pibáyawanáwa canéerica iwèni náapicha níara áibanái yèpuníyéicawa catéeri íiwitáise yáapichawa, càmíyéica yáaliíwa Dios íwali, néese píaláacué nía náalíacaténáwa báawaca Dios iicáca yái namànírica.

12 Iwàwacutácué píaláaca nía namàacáanápiná náichawa yái báawéerica namànírica, máinicáiná báawacani yái namànírica nainá iyúwa íbáacanéeri iyú áibanái íicha, iná báica natàanica íwali.

13 Quéwa píaláacaalícué nía Dios itàacái iyú, yásí náalíacawa namànica nàacawa nabáyawanáwa.

14 Iná còi íimaca áiba tàacáisi:

“Pía yèpuníricawa íiwitáise catéeri yáapichawa, pimànicáiná pibáyawanáwa matuúbanáiri iyú Dios íicha, càica píade iyúwa wenàiwica íiméerica iyaca, iyúwa nacái yéetéerimiwa; iná iwàwacutá piwènúadaca píiwitáise pibáyawaná íichawa càide iyúwa wenàiwica icawàacaalíwa idapùle íichawa, iyúwa nacái yéetéerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi íicha, yásí amaláca Cristo imànica píiwitáise piyacaténá machacàníiri iyú Cristo icamaláná írìcu”,

íimaca yái tàacáisica.

15 Iná piicácué píichawa cayába, picùacué píawawa piyacaténácué machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué piya càide iyúwa máiwitáiseyéi wenàiwica, néese piyacué cáalíacáiri iyú.

16 Picácué píuca èeri máiwitáiseeri iyú, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri èeri ímanúbaca, idècunitàacá wáyaca cháí èeri írìcu ipíchawáise èeri ímaláacawa, máinicáiná èeri mìnánái imànica íbáyawanáwa siúcade.

17 Picácué máiwitáise pía, néese péewáidacuéwa píalíacaténácuéwa cànácaalí Dios iwàwáanácué pimànica.

18 Picácué picàma ípíchanácué píaalàidaca píawawa máiwitáiseeri iyú, néese pimàacué Espíritu Santo icùaca píiwitáise manuísíwata pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

19 Pitàanicué piacawa píriwáaca Wáiwacali íináwaná íwali. Pimichàidacué píiwitáisewáaca salmos iyú, himnos iyú nacái, cantos iyú nacái íchàiniadéeyéica wáiwitáise Espíritu Santo íchàini iyú. Picántàacué manuísíwata casímáiri iyú Wáiwacali írì, píacué nacái írì cayábéeri.

20 Pìacué mamáalàacata Wáaniri Dios irí cayábéeri ìwali yái macáita imàaquéericuéca pìrì. Pìacué Dios irí cayábéeri Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali, pìyacáinácué abédanamata Jesucristo yáapicha.

La vida familiar del cristiano

21 Cáimiétaquéri iyúcué piicáyacawa, péemiacué pìrìwáaca nacái pìcaténacué Cristo icàaluíná.

22 Pìacué inanái canìrìiyéica, pimànicué càide iyúwa pinìri ichùullaná pía, pimànicaténacué càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

23 Iwàwacutácué peebáidaca pinìri itàacáwa Dioscáiná idéca imàacaca píiwitápupináni, yái pinìrica, càide iyúwa Dios imàacáaná wáiwitápupiná yái Cristoca, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo idéca nacái iwasaaca wía Dios yàasu yùuwicháacáisi ícha, wía càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èeri írìcu. Càica wíade iyúwa Cristo iiná wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

24 Néese càide iyúwa iwàwacutáaná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái wamànica càide iyúwa Cristo ichùullaná wía, càita nacái pìacué inanái canìrìiyéica iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwa pinìri ichùullaná pía.

25 Pìacué aslanái cáinuíyéica, iwàwacutácué cáinináca piicáca pínuwa, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, wía yeebáidéeyéica itàacái. Yá Cristo imàacacaté icáucawa yéetáanápinátéwa wáichawalína.

26 Cristo imànicaté càì yeedácaténá wía yàasunápináwa idécanáamité masacàaca imànica wáiwitáise báawéeri ícha itàacái iyúwa wabautizácaalítéwa wásáidacaténáté weebáidaca itàacái.

27 Cristo imànicaté càì yéewanápiná imàacaca wabàlùacawa ípunita chènuniré icanéeyéipiná mèlumèlúiri iyú, cayábéeyéi iicácanáwa, canéeyéi ibáyawaná ibatàa achúméerína piná, néese mabáyawanéeyéi Cristo írìpiná, wía yeebáidéeyéica itàacái.

28 Asiali idèniacaalí ínuwa, yá iwàwacutá cáinináca iicáca úa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Cawínácaalí cáininéerica iicáca ínuwa, imànica iyaca írìwa cayábéeri, Dios iicáciná níaí pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica.

29 Canáca asiali báawéeri iicáca iináwa, néese icùaca iináwa yàacàsi iyú, bàlesi iyú nacái. Càita nacái iwàwacutá asiali iicáca ínuwa càide iyúwa iicáaná iináwa, icùacaténá úa cáininéeri iyú, càide iyúwa Cristo icùaná wía cáininéeri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái.

30 Cristo icùaca wía wàyacáiná iyúwa iiná cháí èeri írìcu. Wía nacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná iwáliséeyéi, wía yeebáidéeyéica itàacái wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha càide iyúwa inanái ùyáaná abédanamata unìri yáapichawa.

31 Dios itàacái icàlidacaté walíni, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmálicuise. Íimaca: “Iná asiali yàacawa yáaniri íchawa, yátúta ícha nacáiwá, iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa. Néese idécanáami asiali iimáca úapicha, yásí Dios iicáca níaí pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càì íimaca.

32 Máini iwàwacutá wawàwalica yái cayábéeri tàacásica Dios yásáidéerica walí asiali ìwali ínu yáapichawa, quéwa nuwàwa nuéwáidacuéca pía comparación iyú, Cristo ìwali, yàasu wenàiwicanái yáapichawa nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái.

33 Iná nucàlidacuéca pìrì àniwani, iwàwacutácué macáita péená cáinináca iicáca ínuwa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Càita nacái pìacué

canríryéica, iwàwacutácué piicáca pinñriwa cáimiétaquéri iyú, pimànicué nacái càide iyúwa ichùullaná pía.

6

¹ Píacué sùmanái, peebáidacué càide iyúwa pisèenái ichùullanácué pía píasáidacaténácué cáinináca piicáca Wáiwacali, cayábacáná pimànicaalícué còi.

²⁻³ Iyaca abéeri ichùullacanási máinírícué iwàwacutá piwàwalica, icàlidéericuéca píri cànínacalí Dios ichùullaná pimànica. Dios ímacaté cáimiétacanéeri iyú imànínápiná cayábéeri nalí cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacáisica íméerica: “Píacué nacái píaniri límiétacanáwa, píatúa límiétacaná nacáíwa, casímáicaténácué piwàwa, píyacaténácué nacái madécaná èeri cháí èeri írìcu”, càité ímaca yái Diosca.

⁴ Néenicué pía quéenibéeyéica, picácué pichùulla péenibewa lúasi iyú mamálàacata ípíchanácué píalímáidaca piicáwa nía àta calúacataléta náiwitáise. Néese píðawínàa nía neebácaténá pítaacái. Péewáidacué nía nacái, píalàacué nía, pimichàidacué nacái náiwitáise neebáidacaténá Wáiwacali itàacái, cáininácaténá nacái naicáca Wáiwacali.

⁵ Píacué áibanái yàasu wenàiwicaca íbaidéeyéica mawèníri iyú, peebáidacué píwacanáái itàacáíwa ichùuliyéicuéca pía cháí èeri írìcu. Píacué náimiétacaná, nacàaluíná nacái, básíiri iyú. Píibaidacué nalí cachàiníri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Cristo írìpiná.

⁶ Píibaidacué nalí cayábéeri iyú càiripináta, càmfíríca abéta naicáidacaalícué píri cayábacaténácaíta naicácué pía meedá, néese píibaidacué iyúwa Cristo yàasu wenàiwica íbaidéeyéica írìpiná, pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná macái pichàini iyúwa básíiri iyú.

⁷ Pimànicué píibaidacaléwa casímáiri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali írìpiná, càmfíríca èeri mìnánái írì meedá.

⁸ Càicué píibaida píalíacáinácuéwa Wáiwacali yàanápiná walí cawèniyíyí wamanùbaca nacáitawa ìwalíse yái cayábéerica wamàníríca, áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía íbaidéeyéica mawèníri iyú, càita nacái wèepunícaalíwa máiwacalináwaca.

⁹ Píacué wenàiwica íiwacanánaica, pimànicué cayábéeri píasu wenàiwicanái írìwa càide iyúwa nuchùullaná nía náibaidáanápinácué píri cayába. Picácué píbáulia picapèedáidáanápiná nía náibaidacaténácué píri cachàiníri iyú. Píwàwalícué Wáiwacali chènuníséeri ichùullacuéca pía, càita nacái ichùullacué píasu wenàiwica, cáininácaíná Wáiwacali íicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, càmita nacái íicá abéeri wenàiwica iyúwa cayábéeri áibanái íícha.

Las armas espirituales del cristiano

¹⁰ Néese nuénánái, cachànicué píiwitáise Wáiwacali ìwali, íiwitáise manuírí iyú.

¹¹ Càide iyúwa úwisàiri ìwalícaalí íbàlewa dàaléeri hierro nacáiri ípíchaná yúuwidenái isutàcani, càita nacái pícuacué píawawa Dios ichàini iyú macáita. Peedácué píriwa Dios íícha píiwitáise íbàllanápináwa hierro nacáiri cachànicaténácué píiwitáise macàaluínináta Satanás íipunita, càide iyúwa úwisàiri íbàlùacaalíwa tàí ímèeri iyú yúuwidenái íipunitawa. Iwàwacutácué cachàinica píiwitáise Dios ichàini iyú ípíchaná yái ícháwàidéerica wía ílipidenéeri Satanás imawèniadacuéca pía, yái cachíwéerica yáalímáidéerica wenàiwica namànínápiná nabáyawanáwa.

12 Càmicáiná wamàni úwi èeri m̀nanaí ìpunita, nèese wamànica wàacawa úwi náipunita níara canéeyéica iiná, canéeyéica yáapi, demonio ìwacanánáica cáuli iricuyéica, níái báawéeyéica ángel ichùulièyéica èeri m̀nanaí catéeyéi ìwítáise.

13 Iná peedácué piríwa píiwítáise ib̀llanápináwa hierro nacáiri, Dios im̀aquerícuéca pirí cachànicaténácué píiwítáise càinácaalí báawéeri èeri nálimáidacatáitacué pía. M̀ulenácaalcúe pimànica píiwítáisewa ùwicái piná, yáí píalimácué píbalùacawa tàì ìm̀éeri iyú Satanásnáì ìpunita yéewanápinácué càmita pimàni píbáyawanáwa.

14 Càide iyúwa úwisàiri ib̀lùacaalíwa tàì ìm̀éeri iyú ỳuwidenáì ìpunitawa, càita nacáì cachànica píiwítáise Wáiwacalì ìwali mamáalàacata ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía. Càide iyúwa úwisàiri idac̀lacaalí ìwaliabàawa ỳasu cinturónwa ipíchaná ib̀le hierro nacáiri icaláacawa ìcha, càita nacáì picùacué cayába píawawa báisíri tàacáisi iyú. Yáì úwisàiri ìwalica ìwaliabàawa dàaléeri ib̀lewa ỳucutalìcubàawa ipíchaná ỳuwidenáì isutàacani. Càita nacáì iwàwacutácué píyaca machacànìiri iyú mabáyawanéeri iyú nacáì picùacaténácué píawawa ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía.

15 Nèese àniwa càide iyúwa úwisàiri ìwalicaalí izapatoníwa yéewanápiná imusúacawa caquialéta im̀anicaténá ùwicái, càita nacáì péewáidacuéwa cayába picàlidacaténácué áibanáì irí yáì tàacáisi cayabéerica ìm̀éerica Cristo im̀aacaca wenáiwica ǹyaca matubánáiri iyú Dios yáapícha.

16 Máini iwàwacutá úwisàiri icáapica ỳasu manuírì escudowa, yáì wawàsi dàaléerica, cáucuírì nacáì úwisàiri itéerica icáapi iricuwa ichacàidacaténá ìchawa ipièrica ipualé chucùlu yeeméericawa ipiacawa ipualé. Càita nacáì peebáidacué Cristo itàacáì tàì ìm̀éeri iyú picùacaténácué píawawa Satanás ìcha, yáì báawéerica yáalimáidéerica wía cachàiníri iyú càide iyúwacué ichàwidàaca nacáicaalí wía chucùlu yeeméeri iyúwa, waméyicatená wabáyawanáwa, waméyáacaténáwa weebáidaca Cristo itàacáì.

17 Nèese àniwa càide iyúwa úwisàiri ib̀lìacaalí ìiwitawa dàaléeri càyuwa nacáiri iyú ipíchaná nanúaca ìiwita, càita nacáì iwàwacutácué piwàwalica Cristo idéca iwàsàacuéca pía Dios ỳasu ỳuwichàacáisi ìcha, Iná éwitacué Satanás icháawàacáaníta piináwaná ìwali Dios irí, càicáaníta càmitacué iwàwacutá pimànica píbáyawanáwa. Nèese càide iyúwa úwisàiri yeedácaalí espada machete nacáiri ipélicaténá ỳuwidenáìwa, càita nacáì iwàwacutácué peedáca piríwa Dios itàacáì, yáì wacáapisàì Espírìtu Santo im̀aqueríca walí, péewáidacué nacáìwa Dios itàacáì ìwali, píalíacaténácuéwa ìwali piwàwalicúsewa, yéewanápinácué picàlidaca áibanáì iríni. Càita píalimácué pimànica ùwicái Satanás ìpunita.

18 Píacué pimànica ùwicái Satanás ìpunita èeri imanùbaca: Picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios ìcha. Pisutácué Dios ìcha manuísiwata càiripináta, càide iyúwa Espírìtu Santo iyúudàanácué pisutáca Dios ìcha. Píicácué píchawa cayába, píchàiniadacué píiwítáisewa, picácué píuca piwàwawa, nèese pisutácué Dios ìcha nalípiná, macáita Dios ỳasu wenáiwica.

19 Pisutácué nacáì Dios ìcha nulípiná im̀acáanápiná núalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná núumaca nucàlidacaténá cayába yáì tàacáisi cayabéerica ìm̀éerica Cristo iwàsàaca wenáiwica Dios ỳasu ỳuwichàacáisi ìcha, nucàlidacaténáni macàluínináta áibanáì irí, yáì tàacáisi Dios ib̀èerícaté wenáiwicanáì ìcha bàaluité quéwa yáì im̀aqueríca wáalíacawa ìwali siùcade.

20 Dios idéca ib̀nùaca núa nucàlidacaténá iǹumalicúse yáì tàacáisi cayabéerica. Siùcade ǹyaca presoírì iyú nucàlidacáiná áibanáì iríni càide

iyúwa Dios ibànùaná núa nucàlidáanápináni. Iná pisutácué Dios ícha nulípiná nucàlidáanápiná itàacái macàaluínináta.

Saludos finales

²¹ Yá nubànùacué pìatalé yái Tíquicoca, wéénàsàiri cáininéerica waicáca iyúudèeri cayába nacái wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Tíquico icàlidapínacué pírí nuináwaná ìwali, ìwali nacái yái numànírica.

²² Iná nubànùacué pìataléni icàlidacaténacué pírí waináwaná ìwali. Càipiná ichàiniadacué piwàwawa.

²³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué Wáiwacali Jesucristo nacái namàacáanápinácué pìyaca matuìbanáiri iyú, píacué macáita wéénánáica, cáininácaténacué piicáyacacawa nacái, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

²⁴ Nusutácué Dios ícha nacái pirípiná imàninápinácué pírí cayábèeri mawèníri iyú macáitacué pía cáininéeyéica iicáca Wáiwacali Jesucristo mamáalàacata báisíri iyú càiripináta.

FILIPENSES

Saludo

1 Núa Pablo, Timoteo yáapicha, Jesucristo yàasu wenàiwicaca wía, íbaidéeyéica irípiná. Watànàacué pirí cuyàluta piácué Filipos iyacàlená mìnanáica, piácué Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, macáitacué pía yeebáidéeyéica itàacái, piácué nacái ancianonáica, diácononái nacái canánama.

2 Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué píri cayábéeri mawéníri iyú, namàcáanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú.

Oración de Pablo por los creyentes

3 Nùaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri macái imanùbaca nusutácaalí ícha pirípinácué.

4 Nusutáca Dios ícha pirípinácué, yá macái yàawiríata mamáalàacata nusutácué Dios ícha pirípiná canánama casímáiri iyú.

5 Casímáicué nuwàwa píwali piyúudàacáinácué núa nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali áibanái irí nàaliacaténáwa iwàwa iwàsàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Piyúudàacatécué núa bàaluité idàbcatáisetacué péemiaca Jesucristo iináwaná ìwali àta siùca nacáide.

6 Bàaluité peebáidacuéca Jesucristo itàacái, yáté Dios idàbcatécué imànica íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuise, yáté imàacacué píri píiwitáise wàlisài pimànicaténácué cayábéeri. Càita nacái nùaliacawa bàisíiri iyú Dios imànipinácué yái íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuise mamáalàacata àta imàalàidacataléta ichùniacué píiwitáise cayábéeri iyú néenialípiná Jesucristo yàanàapinácaalí àniwa.

7 Cayábéeriquéi nuináidáanácawa càì píwalicué casímáiri iyú cáininácáinácué nuicáca pía, Dios imànicáinácué píri cayábéeri nacái càide iyúwa imàníná nulí cayábéeri siùca idècunitàacá nùyaca cháì presoíyéi íbanalìcu, càita nacái macái yàawiríata nubàlùacaalíwa nàipunita nacái níái nacuèrinánáica nucàlidacaténá nalí nuináwanáwa nuebáidáaná Jesucristo itàacái, nùasáidacaténá nacái bàisíiricani yái tàacáisi ímèerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

8 Dios yáaliacawa máini cáinináca nuicácuéca pía macáita Jesucristo imàacáiná cáinináca nuicácuéca pía manuísiwata.

9 Nusutácué Dios ícha pirípinácué iyúudàanápinácué pía cáininacaténá piicáyacacawa cachàiniwanái mamáalàacata, imàcáanápinácué nacái cáaliacáica pía manuísiwata píaliacaténácuéwa cáinácaalí Dios iwàwaná pimànica, píaliacaténácué piicáca cayábéeri báawéeri íchaná.

10 Càita nusutácué Dios ícha pirípinácué píaliacaténácuéwa piicáca cayábéeri báawéeri íchaná, pimànicaténácué nacái cayábéeri cachàiniwanái mamáalàacata. Càicaalìcué pimànica, yásí píalimácué piyaca masaquèeri iyú, canácata yáaliméeripiná icháawàacuéca piináwaná ìwali Cristo yàanàapinácaalí àniwa.

11 Pimànicué cayábéeri manuísiwata Jesucristo ichàini iyú yéewacaténá áibanái wenàiwica nàináidacawa cayába Dios ìwali, natàanicaténá nalíwàaca cayábéeri iyú Dios ìwali nacái.

Para mi la vida es Cristo

¹² Píacué nuénánáica, nadéca náucaca núa presoíyéi ibànaliculé báawacáiná naicáca yái nucàlidáanáca Jesucristo iináwaná iwali. Quéwa nuwàwacué píaliacawa macáita yái nuchàbáanáca iyuúdàaca áibanái wenàiwica nacàlidacaténá yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹³ Iná yéewa macáita wenàiwica, nía nacái úwi iyéeyéica nacuèriná icapèe manuíri irícuwa, càita nacái macáita áibanái wenàiwica iyéeyéica cháí yàcalé, náaliacawa nuináwaná iwali presoca núa nuebáidacáiná Cristo itàacái.

¹⁴ Nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica cháí yàcalé, batéwa macáita nachàiniadaca náiwitáisewa idécanáami naicáca núa presoíyéi ibànalicu. Naicácáiná nuideniaca nùuwichàanáwa matuúbanáiri iyú, íná cachàinica náiwitáise manuísíwata cachàiniwanái. Càmita càalu nacàlidaca Dios itàacái, néese náibàaca nawàwawa Wáiwacali iwéré iyúudàanápíná nía nacái.

¹⁵ Báisíta abénameyéyi nèewi nacàlidaca Cristo iináwaná iwali báawacáiná naicáca caináwanáca náicha núa. Nawàwaca namawènladaca núa meedá. Quéwa áibanái nacàlidaca Cristo iináwaná iwali cayábéeri náiwitáise yáapichawa.

¹⁶ Nacàlidaca Cristo iináwaná iwali cáininácáiná naicáca núa, náaliacáináwa Dios idéca imàacaca presoca núa nucàlidacaténá madécaná wenàiwica irí cainácaalí ímáaná yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁷ Quéwa níara báawéeyéica iicáca núa nacàlidaca Cristo iináwaná iwali caináwanácaténá nuícha nía. Càmita báisí nawàwa nacàlidaca Cristo iináwaná iwali, néese nawàwa meedá càulenáca cachàiniwanái namànica nulíni presocáiná núa.

¹⁸ Quéwa éwita nacàlidacáaníta Cristo iináwaná iwali báawacáiná naicáca núa, càicáaníta càmita achúma nuwàwa iwali. Néese casímáica nuwàwa, càide iyúwa casímáiná nuwàwa nacàlidacaalí Cristo iináwaná iwali cáininácáiná naicáca núa.

¹⁹ Yá mesúnamáita casímáica cachàiniwanái nuwàwa núaliacáináwa macáita yái namànírira iyúudàanápíná numusúacawa cayába, písutácáinácué Dios ícha nulípiná, Espíritu Santo nacái iyúudàaca núa, yái Espíritu Jesucristo ibànuérica yàacawéeridacaténá wía.

²⁰ Núaliacáináwa báisíiri iyú nuwàwalicúsewa Dios càminápíná ibáiniada núa ìwalíise yái nuebáidáanáca itàacái nucùacaténá iyúudàaca nutàanica nalí; néese núaliacawa iyúudàanápíná núa nutàanicaténá macàaluínáta nàacuésemi macáita. Manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios iwali iyúudàanápíná núa càide iyúwa iyúudàaná núa càiripínáta núsáidacaténá cayábéeri iyú cachàiniwanái máini cayábéericani, yái Cristoca, cachàiníiri nacái íiwitáise. Càipíná Dios iyúudàaca núsáidaca cáimiétacanéericani yái Cristoca, idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu, càita nacái nuétácaalíwa.

²¹ Nuwàwa núsáidaca cachàinírira íiwitáise yái Cristoca, núacáiná nudéca numàacaca núawawa Cristo irí numànicaténá abéerita càide iyúwa iwàwáaná idècunitàacá nùyaca cháí èeri irícu; néese nanúacaalí núa Cristo iwali nuebáidacáiná itàacái, yá cayába cachàini nulíni líchéi nùyáanáca cháí èeri irícu níacáiná madécaná yáwanái wenàiwica nëemípiná Cristo iináwaná iwali nuétáaná ìwalíise, yá nacái nùyapínáca yáapicha chènuniré.

²² Quéwa núaliacawa núalimá nuíbaidaca mamáalàacata Cristo irípiná nuyamáacaalícáwa cháí èeri irícu. Iná càmita núaliáwa càirínácaalí nuwàwéeri

náicha, yáí núcáuca cháí èeri irìcuírìca, càmicaalí núcáuca chènùnìsèeri.

²³ Máiní càulenáca nùaliacaténáwa càirínácaalí náicha nuwàwéeri numànica. Nuínáidacaalíwa abéerita nùwaliwa, yá nuwàwa nuétácawa yéewanápiná nùyaca Cristo yáapicha chènuniré cayábacáiná cachàinica nulíni nùyáanáca néeni ícha èriquéi.

²⁴ Quéwa, nuwàwalicaalícué pía, yá nùaliacawa iwàwacutácué nùyaca píapicha cháí èeri irìcu, nuyúudàacaténácué pía.

²⁵ Nùaliacáináwa iwàwacutáanácué nuyúudàaca pía quiríta, íná yéewa nuebáidaca nuwàwalicúsewa nùyáanápinácué mamáalàacata píapicha cháí èeri irìcu nuchàiniadacaténácué píiwítáise peebáidacaténácué Jesucristo itàacái manuísíwata cachàiniwanáí mamáalàacata, casímáiri iyú nacái.

²⁶ Iná nùyápinácaalícué píapicha àniwa, yásí cáimiétaquéeri iyúpiná piicáca Cristo Jesús nùwalísená, icuacáiná núa cayába.

²⁷ Péemiácué abéeri wawàsi: Máinícué iwàwacutáca píyaca machacàníri iyú càide iyúwa Cristo iyáanáaté, yéewanápiná áibanáí iwàwaca yéemiaca Cristo ìnàwaná íwali. Càita nùacaalí nupáchiacuéca pía, càmicaalícué nacái nùawa píatalé, yá nuwàwacué nuémiaca piináwaná íwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái tái ìméeri iyú, abédanamacacué nacái píiwítáise píapichawáaca Espíritu Santo íchàini iyú. Càita iwàwacutácué pimànica ùwicái Dios irípiná: Píibaidacué Dios irípiná cachàiníri iyú píapichawáaca picàlidacaténácué macàaluínináta yáí tàacásica, yéewanápiná áibanáí yeebáidaca Jesucristo itàacái, yéewacaténá iwàsáca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁸ Picácué máiwítáise pía picalùniwa piùwidenáí ìwalísewa, ibatàa abé yàawiríapiná. Piùwidenáí iicácaalícué piideníaca piùwichàanáwa Cristo irípiná matúbanáiri iyú, yásí nàaliacawa amaléeri iyú nàuwichàanápinácawa càiripináta nabáyawaná ìwalísewa. Càipiná nacái Dios imàacacué píaliacawa Jesucristo idéca iwàsàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁹ Dios idéca imànícuéca píri yáí cayábéerica Cristo ìwalísená: Dios imàacacué peebáidaca Cristo itàacái, càita nacái Dios imàacacué piùwichàacawa Cristo irípiná cháí èeri irìcu, peebáidacáinácué itàacái.

³⁰ Píacué, núa nacái abédanamata wamànica wàacawa ùwicái Dios irípiná. Càita wamànica ùwicái: Wàuwichàacawa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái. Bàaluité piicácuéca namànica nulí báawéeri nùyacaalítécué píapicha. Pidécúéca péemiaca nuínáwaná íwali àniwa namànica nulí báawéeri mamáalàacata cháí. Càita numànica nùacawa ùwicái Dios irípiná.

2

La humillación y la grandeza de Cristo

¹ Píacué nuenánáica, nùaliacawa Cristo idéca imichàidacuéca píiwítáise, pidécúéca pichàiniadaca piwàwawa nacái cáininácinácué Cristo iicáca pía. Nùaliacawa nacái Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía. Càita nacái nùaliacawa piicáanácué áibanáí ipualé, cáinináca piicácuéca nía nacái.

² Iná yéewa píalimácué casímáica pimànica nuwàwa pimànicaalícué cà: Abédanamacacué píiwítáise píapichawáaca, píacué macáita. Cáininácué piicáyacawa. Abédanamacacué piwàwa píináidacawa, píibaidacué cachàiníri iyú Dios irípiná macáita pimanúba iyúwa.

³ Picácué pimànì píriwata cayábéeri yéewanápiná meedá caináwanácuéca pía áibanáí ícha; càita nacái picácué cáimacái piicáca píawawa. Néese iwàwacutácué piicáca píawawa iyúwa càimíri cachàini áibanáí ícha. Picácué

picutá cachàinicaténá pimànica píawawa áibanái ícha, néese piicá áibanái iyúwa cayábéeyéi íiwitáise pícha.

⁴ Picácué pimàni abéerita piríwata cayábéeri, néese picutácué piyúudàacaténá áibanái, pimànicaténácué nalí cayábéeri.

⁵ Píináidacuéwa càide iyúwaté Cristo Jesús íináidáanáwa.

⁶ Càité Cristo Jesús imànica: Ewitaté Dioscáanítani, yáí Cristo Jesúsca, càicáaníta càmítaté cachàini imànica yáawawa áibanái ícha macáicaténáté yàaca icàaluíniná càiride iyúwa abéeri Dios inacáiri.

⁷ Néese iwàwacáináté imànica càide iyúwaté Dios iwàwáaná, ínáté Cristo Jesús imàacaca íchawa ichàini manuiriwa, yá nacái icamalánáwa icànéerica mèlumèluiri iyú chènuniré Dios yáapícha. Yáté Cristo Jesús imànica yáawawa iyúwa Dios yàasu wenáiwica íbaidacaténá Dios írí, yá imusúacaté iicá èeri iyúwa wenáiwica.

⁸ Yèepunicatéwa iiná èeri írìcuiri yáapíchwawa, yá iyacaté càide iyúwa càmíiri cachàini náicha canánama. Dios ichùullacaté Cristo Jesús yéetáanápínátéwa, yá Cristo Jesús imànicaté càide iyúwaté Dios ichùullanáni. Càmitaté yéetáwa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetáanáwa, néese yúuwichàacaté yéetácáisi máiniiri báawaca, báiri nacái wenáiwica iicáca nanúacáináténi cruz íwali càide iyúwa nanúaná wenáiwica imàníríca íbáawanáwa manuísíwata.

⁹ Ináté idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha, yá Dios imàacacaté Jesús iyaca cáimiétacanéeri iyú áibanái ícha canánama, yéewacaténá macáita yàaca Jesús iyéininá iyúwa Dios.

¹⁰ Càité Dios imànica Jesús írí yéewanápiná macáita nàaca Jesús icàaluíniná, macáita níara iyéeyéica chènuniré, nía nacái èeri írìcuíyéica, nía nacái yéetéeyéimicawa. Càipíná nàaca Jesús iyéininá Dioscáiná idéca imàacaca cachàinicaní náicha canánama.

¹¹ Yá macáita nacálidapíná Jesucristo íwali Wáiwacalicaní, cachàiníríca náicha canánama icuèrica macáita. Càipíná nàaca Wáaniri Dios írí cayábéeri Jesucristo íwali.

Los cristianos son como luces en el mundo

¹² Iná piácué nuénánáica cáininéeyéica, càide iyúwacué peebáidáanáté nutáacái nùyacaalícué píapícha bàaluité, càita nacái nuwàwacué peebáidaca nutáacái tàì ímèeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata idècunitàacá nùyaca déeculé píchacué. Jesucristo idéca iwàsàacuéca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, íná píalimáidacué macái píchàini iyúwa pimàninápinácué càide iyúwa Dios iwàwáaná placaténácué iyéininá cáimiétaquéeri iyú, ípíchanácué pimànica píbáyanáwa.

¹³ Píalimápinácué càì pimànica Dioscáiná idéca imàacacué píri píiwitáise cayábéeri yéewacaténácué píwàwaca pimànica cayábéeri, Dios nacái iyúudàacuéca pía pimànicaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁴ Picácué pitàani lúasi iyú, picácué nacái pitàani piríwáaca chàinisíiri iyú, íwalíise yáí iwàwacutéericuéca pimànica, néese píbaidacué Dios írípíná píípíchwáaca.

¹⁵ Pimànicué càì, yéewanápinácué canácata áibanái yáaliméeri icháawàca píbáyaná, càmítacué nacái pucháiba píiwitáise. Dios yéenibecáinácué pía, íná píyacué mabáyanéeri iyú nèewi níái èeri mìnánái báawéeyéica íiwitáise, iméerèeyéicawa. Càicuéca píade cháì èeri írìcu iyúwa dùlupùta ípucuèyéicawa catéeri írìcu, píalíacáinácué Dios íwali.

16 Picàlidacué nali yáí báisíri tàacáisica yéewanápiná nadèniaca nacáucawa càmiiri imáaláawa. Iná pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanacué pía, yá casímáipináca nuwáwa piwallisecué Cristo yàanàacaalípiná núaliacáináwa cawèníricani yáí nuéwáidáanacuéca pía. Cawènírica nacáí yáí nuíbaidacaléca Dios irípiná.

17 Péemiacué comparación: Judíonáí imàacacaalí píraí ofrenda iyú Dios irípiná nàacaténá irí cayábéeri, yá nàucùaca quíréeri uva ituní cáli ínatabàa iyúwa sacrificio yéewacaténá cawèníri cachàiniwanáí namànica nàasu ofrendawa Dios irípiná. Càita nacáí peebáidacuéca Jesucristo itàacáí, piùwichàacuécawa irípiná nacáí. Yácatacué píasu ofrenda Dios irípiná. Uwé, cawàwanáta Dios iwàwaca nuétácawa Cristo ìwali càide iyúwa sacrificio íiranámi imusúacaalíwa ícha cáli ínatabàa. Càita núalimácué cawènica cachàiniwanáí numànica píasu ofrendawa Dios irípiná, yáí peebáidáanacuéca Jesucristo itàacáí, piùwichàanacuéwa irípiná nacáí. Quéwa éwita nanúacaalí núa, càicáaníta casímáica núa, nuyanídacawa píapichacué nacáí.

18 Casímáicué piwàwa, piyanídacuéwa nacáí núapicha.

Timoteo y Epafrodito

19 Wáiwacali Jesús iwàwacaalí càì, yá nuwàwaca nubànùacuéca píatalé Timoteo mesúnamáta ipáchiacaténacué pía, nuwàwacáinacué icàlidaca nulí píináwaná ìwali casímáicaténá nuwàwa.

20 Yá nubànùacué píatalé Timoteo canácáiná núapicha áiba wenàiwica íináidéeriwa abédanamata núapicha, iyúudàacaténacué pía càide iyúwa nuwàwáaná.

21 Macáita níara áibanáica nánáidacáitawa nàasu wawàsi ìwaliwa. Càmita máini nawàwa namànica càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná.

22 Quéwa píaliacuécawa Timoteo íináwaná ìwali iyaca machacàniiri iyú, íibaida nacáí Dios irípiná núapicha, wacàlidacaténá Dios itàacáí, yá Timoteo iyúudàaca núa càide iyúwa asíali iyúudàacaalí yáaniriwa.

23 Iná nuwàwaca nubànùacani iicácaténacué pía, idécanacáita núaliacawa càinacaalí namànínápiná nulí cháí presonáí íbànaná írìcu.

24 Quéwa manúíca nuínáidaca nuwàwawa Wáiwacali ìwali nùanápiná nuicácuéca pía caquialéta, Wáiwacali iwàwacaalí numànica càì.

25 Càita nacáí nuínáidacawa iwàwacutáaná nubànùacuéca píatalé wéenasàiri Epafrodito, yáí yeebáidéerica Jesucristo itàacáí, íbaidéerica núapicha Dios irípiná, wamànicaténá ùwicáí Satanás ípunita Jesucristo irípiná. Bàaluité píbànùacatécué nùatalé yáí Epafroditoca iyúudàanápináté núa.

26 Máini Epafrodito iwàwaca iicácuéca pía macáita. Achúmaca iwàwa manuísiwata píwalicé péemiácáinaté íináwaná ìwali iculúanátéwa.

27 Báisíta iculúacatéwa, batéwa nacáí yéetácawa, quéwa Dios iicácaté ipualé. Dios iicácaté nacáí nupualé, íná càmitaté imàaca Epafrodito yéetácawa máinicáicha achúmaca nuwàwa cachàiniwanáí náicha macáita yáí wawàsica imàaquéerica achúmaca nuwàwa.

28 Iná máini cachàiniwanáí nuwàwaca nubànùacuéca píataléni caquialéta casímáicaténacué piwàwa píicáca àniwani. Píicacaalípinácué Epafrodito iyaca cayába síuca, yásí matufbanáca nuwàwa.

29 Pitàidacué Epafrodito casímáiri iyú càiride iyúwa péenasàiri yeebáidacáiná Wáiwacali itàacáí; píacué nacáí náimiétacaná càiripináta, cawinácaalí cayábeyéica íiwitáise càide iyúwa Epafrodito iyáaná.

30 Batéwáté yéetácawa íbaidacáináté cachàiníri iyú Cristo irípiná. Yúuwichàacatéwa cáalunáiri iyú iyúudàacaténáté núa, imànicaténáté nulí cayábéri píchawalínacué, yái cayábéerica càmíricuécá píalimá pímaníca nulí déeculécáinacué pía nuícha.

3

Lo verdaderamente valioso

¹ Siúcade nuénánái casímáicué piwàwa Wáiwacali ìwali, yàasu wenàiwicacáinacué pía. Yá casímáica nuwàwa nutànàacuéca píri àniwani càide iyúwa nudéénacué nutànàacáwa píriní iwàwacutácáinacué píalíacawa péemlaca cayábani.

² Iná péemiácué cayábani: Piicácué píchawa cayába níara báawéeyéica íiwitáise, yèpuníyécawa càide iyúwa íbaidacanacáiyéi Dios irí, quéwa namàncáita nabáyawanáwa meedá. Nachùuliaca càmíyéi judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadalúanápiná naináwa circuncisión iyú càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

³ Picácué péemla nalí, wíacáiná Dios yàasunáisíwaca wía, wía yèyéica Dios icàaluíniná báisíri iyú càide iyúwa Espíritu Santo imichàidáaná wáiwitáise. Yá casímáica wàyaca abédanamata Cristo Jesús yáapícha. Càmita nacái cáimacái waicáca wíawawa ìwalíse yái wáaliméerica wamànica wachàini iyúwa.

⁴ Idécaalí Dios yàasu wenàiwicaca wía ìwalíse yái wamáníricatá, yáté Dios yàasu wenàiwicaca núa ráunamáita áibanái íicha canánamatá, máinícáiná judíosiwaca núa.

⁵ Namànicaté nulí circuncisión nudènlacaalíté ocho èeri, càide iyúwaté Dios ichùullaná judíonái imànica nawàwalicaténáté Dios yàasu wenàiwicaca núa. Israelitaca núa, Israel itaquérinámicáiná núa, Benjamín itaquénáinámi yéénaca núa, yái Israel ìrimicaté ípidenéricaté Benjamín. Núacata hebreosíwa, hebreosíwacáiná macáita nùawirináimica, càmíyéité icásàawa càmíyéi israelita yáapícha. Nutàanica nacái hebreo itàacái iyú, càmítaté nacái núuca nuíchawa israelita íiwitáise nùyacaténáté iyúwa càmíri israelita. Yá nuéwáidacatéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, yá fariseocaté núa yeebáidéericaté manuísíwata càide iyúwa fariseonái yéewáidáaná, níái yeebáidéeyéica cachàiníri iyúni náicha canánama.

⁶ Máinícáináté nuebáidacaté cachàiníri iyú fariseonái yàasu tàacáisi, ínáté nùuwichàidaca nùacawa níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nùyacaté machacàníri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùullianáté wàawirináimi, ínáté canácata yáaliméeri icháawàaca núa Moisés yàasu tàacáisi ìwalíse.

⁷ Bàaluité cawèníricaté nulí nuicáca macáita yái wawàsica quéwa siúcáise caná iwèni nulí nuicácani, núalíacáináwa càmíta yéewa iwàsàaca núa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, néese nuwàwaca Cristo icúaca núa.

⁸ Càita nacái nuicáca macái wawàsi càiride iyúwa canéeri iwèni íicha yái Nuíwacali Cristo Jesúsca, máinícáiná cawènica nuicácani, nuwàwa nacái núalíaca ìwali manuísíwata. Nuebáidacáináté Cristo, yáté yúucacawa nuícha macáita yái wawàsi judío íiwitáise ìwalírica. Siúcáise nuicáca yái wawàsica iyúwa náuquéerimi wawàsi báawéeri nuwàwacáiná nudènlaca Cristo Jesús Nuíwacalipináwa, nuwàwacáiná nacái núalíaca nùacawa ìwali manuísíwata cachàiníwaná mamáalàacata àta nùanàacataléta yàatalé chènuniré.

⁹ Nuwàwa nacái nùyaca abédanamata Cristo yáapícha càiripináta. Núalíacawa càmíripiná mabáyawaná Dios íicáca núa ìwalíse yái numàníníaca càide iyúwa

itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmallicúise; néese manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios iwali mabáyawanáanápíná iicáca núa iwálise yái nuebáidáanáca Cristo.

¹⁰ Máini nuwàwaca núalíaca Cristo iwali, nudènicaténá ichàini nuwàwallcu, yái chàinisi Cristo idènièrica imichàacáinatéwa yéetácáisi ícha, núuwichàacaténáwa iripíná nacái nuebáidacáináni, àta nuíwítáise iyacataléta càide iyúwaté Cristo íiwítáise iyáanáté yéetácaalítéwa.

¹¹ Càita nuwàwaca nùyaca càide iyúwa Cristo iyáanáté numichàacaténáwa yéetácáisi ícha càide iyúwaté Cristo icáucáanátéwa.

La lucha por llegar a la meta

¹² Càmitàacá macáita nuíwítáise iya càide iyúwa Cristo Jesús íiwítáise iyáaná. Càmitàacá nacái mabáyawaná núa càide iyúwa Cristo iyáaná. Quéwa núalimáida nùacawa mamáalàacata nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná, yácáiná Cristo Jesús idéca yeedáca núa yàasu wenàiwicapínáwa.

¹³ Píacué nuénánáica, núumacué píri àniwa, càmitàacá núalimá nùyaca càide iyúwa Cristo iyáaná. Néese càì numànica: Numàacaca nuwàwawa ícha macáita yái numàníricaté bàaluité. Yá càmita quirínama nuínáidacawa iwali, néese nuchàiniadaca nuíwítáise nuchàiníricaténá yái iyéerica nupíchalé núalimáidáanápíná macái nuchàini iyúwa nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná.

¹⁴ Nuchàiniadaca nuíwítáise nuchàiníricaténá yái iyéerica nupíchalé núalimáidáanápíná macái nuchàini iyúwa nùyacaténá càide iyúwa Cristo iyáaná. Càita nacái nùapínácaalíwa chènuniré, yá Dios imàacapíná nulí yái cawènírica Dios imáidéerica wía weedáanápíná walíwa Cristo Jesús iwálise, weebáidacáiná itàacái.

¹⁵ Báisícaallicué cachànica píiwítáise Jesucristo iwali peebáidacaténacué itàacái tàì íméeri iyú, néese iwàwacutácué píináidacawa càide iyúwa núumáanacué píri. Iyacaalí abéeri wawàsi píináidéericuécawa iwali méetàuculé núícha, yásí Dios imàacacué píalíacawa nacái càide iyúwa iwàwacutáanacué píalíacawa.

¹⁶ Quéwa iwàwacutá wàyaca machacàníri iyú báisíri tàacáisi iwali càide iyúwa Dios imàacáaná wáalíacawa.

¹⁷ Píacué nuénánáica, pímanícué càide iyúwa nùyáaná. Píicáidacué nalí níara wenàiwicaca iyéeyéica càide iyúwaté wáyáanacué pèewibàa, wía apóstolca, píalíacaténacuéwa càinácaalí iwàwacutáaná píyaca.

¹⁸ Nudéca núcàlidacuéca píríni madécaná yàawírí, quéwa siùca núcàlidacué píri àniwani nutuíyáa yáapichawa: Madécaná wenàiwica nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Cristo itàacái báisíri iyú, quéwa nàuwídeca namànica Cristo, canácáiná iwèni naicáca Cristo yéetáanacawa cruz iwali wáichawalíná.

¹⁹ Quéwa èeri imáalàacaalípínáwa, yásí nàuwíchacawa càiripínáta, níara báawéeyéica íiwítáise. Camùnica nía, nayáaca nayáacaléwa máini cadénama, namànicanaténá càide iyúwa natúra iwàwáaná meedá. Yá cáimacáica naicáca níawawa nabáyawaná iwaliwa, yái báawéerica namànírica, yái wawàsi iwàwacutéericuécá báica wamànica. Náináidacawa mamáalàacata èeri írícúiri wawàsi iwali.

²⁰ Wía quéwa wadèñaca wàasu cáliwa chènuniré. Wacùaca nacái Wáiwacali Jesucristo yàanàaca chènuníse, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²¹ Néese Wáiwacali Jesucristo iwàlisàidapíná wainá machawàaquéerica cayábéeri iyú iyacaténá càide iyúwa iiná chènuníseeri iyáaná, icànéerica mèlumèlúri iyú. Càipíná imànica ichàini iyúwa, idèñlacáiná ichàiniwa icùacaténá macáita.

4

Alégrese siempre en el Señor

¹ Iná peebáidacué Wáiwacali tàì íiméeri iyú, piacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca. Máini nuwàwaca nuicácuéca pía àniwa. Piacué cáininéeyéica nuicáca, píatacué isímáidéeyéica nuwàwa. Càicuéca píade iyúwa yái cawèñirica Dios yèeripínaca nulí písásidacáinácué cawènica Dios iicáca yái nuíbaidacaléca irípiná.

² Nusutáca wawàsi uícha úara Evodiaca, uícha nacái úara Síntiqueca abédanamáanápiná náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abémisana neebáidacáiná Wáiwacali itàacái.

³ Píá nacái íbaidéerica Dios irípiná núapicha cayábéeri iyú, nusutáca pícha wawàsi piwènúadánápiná náiwitáise nalíwáaca, níara pucháiba inanáica abédanamacaténá náiwitáise, nayúudàacáinaté wamànica úwi Dios irípiná wacálidacaténaté yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wáibaidacaalíté Dios irípiná Clemente yáapicha, áibanái yáapicha nacái idènièyéica ípidenáwa cuyàluta iricu chènuniré, yái cuyàluta idènièrica náipidená canánama wenàiwica Dios yéeyéica icáuca càimíri imalàáwa.

⁴ Casímáicué piwàwa càiripínata Wáiwacali ìwali. Yá núumacué pirí àniwani: ¡Casímáicué piwàwa!

⁵ Pimànicué áibanái irí éeréeri iyú yéewacaténácué macái wenàiwica náalíacawa cayábéericuéca píiwitáise. Mawíénica Wáiwacali yéenáiwaná yàanàcaténá àniwa.

⁶ Picácué achúma píináidáanicawa piwàwawa áiba wawàsi ìwali càinácaalícué pichàbáanáwa, néese picálidacué Dios irí macáita, macái imanùbaca písutácaalícué píawawa Dios ícha. Pisutácué nacái ícha wawàsi. Piacué nacái irí cayábéeri.

⁷ Yásí Dios imàacacué matuúbanáica píiwitáise manuúsiwata, manuúsiwéeri cachàiniwánái mamáalàacata ícha yái èeri mìnánái yáaliméerica yáalíacawa ìwali. Yá nacái Dios icùapínácué piwàwa, píiwitáise nacái, piyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

Piensen en todo lo que es bueno

⁸ Néese, iyaca abéeri wawàsi quiríta nucàlidéeripínácué pirí nuénánái: Píináidacuéwa macái báisiri tàacáisi ìwali. Píináidacué nacáiwá macái cáimíétacanéeri wawàsi ìwali, píináidacuéwa ìwali nacái macáita yái iwàwacutéerica wamànica wàyacaténá machacàníri iyú. Píináidacué nacáiwá macái wawàsi ìwali càimíríca yáalimáida wenàiwica imánínápiná íbáyawanáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iicacánáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iináwaná. Píináidacué nacáiwá ìwali macái cayábéeri íiwitáaná, ìwali nacái macáita wacálidéerica iináwaná cayábéericani.

9 Pimànicué càide iyúwaté nuéwáidáanacué pía, càide iyúwa nacái nùalàanacué pía. Pimànicué nacái càide iyúwaté nucàlidáanacué pírí, càide iyúwaté nacái piicáanacué numànica. Pimànicué càì, yásí Dios yàacawéeridacuéca píawa, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

10 Casímáica nuwàwa manuísíwata Wáiwacali ìwali piwàwalicáinacué núa àniwa. Nùalíacawa càmítacué piimáichaté núa, néese càmítaté píalimacué piyúudàaca núa.

11 Nudèniaca siùcade yái numáapuèrica, ínà càmíta nutàna pírí cuyàluta pibànùanápínacué nulí ofrenda àniwa, núcáiná nudéca nuéwáidacawa casíamáinápínà nùyaca iyú cànácaalí nudènièrica.

12 Aibaalí nùyaca catúulécanéeri iyú. Aibaalí nacái nùyaca càasuíri iyú. Nudéca nuéwáidacawa matuíbanáicaténà nùyaca cháì èeri írìcu cànácaalí nùyáaná, éwita máapicaalí núa, càita nacái nudèniacaalí cayába nuyáacaléwa, càita nacái nudèniacaalí madécaná nùasuwa, càita nacái canácaalí nulí yái numáapuèrica.

13 Cànácaalí iyú iwàwacutá nùyaca, nùalimá nuìdenìaca macáita yácáiná Cristo ichàiniadaca núa.

14 Quéwa, pidécuéca pimànica nulí cayábéeri manuísíwata pibànùacaalíté nulí plata, áiba wawàsi nacái numáapuèricaté.

15 Bàaluité nucàlidacatécué pírí yái tàacáisica íméeerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Néesetè nuèpùacawa píasu cáli íchacué, yáara Macedonia yàasu cálica, nùacaténaté nucàlidaca yái tàacáisica áibanái írì. Píalíacuéwa nuèpùacaalítéwa píchacué, píacué Filipos iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yátè abétacué pía ibànuèricaté nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda piyúudàacaténacué núa, piwàwacáinacué píaca Dios írì cayábéeri ìwali yái nucàlidáanacuéca pírí itàacái.

16 Càita nacái ipíchawáiseté nùacawa Macedonia yàasu cáli ícha, idècunitàaca nùyaca Tesalónica iyacàlená néré, yátè pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda máisibáwanái yàawíríca nudèniacaténaté yái numáapuèrica.

17 Càmíta nuínáidawa nùasu ìwaliwa meedá nuedácaténá nulíwa nùasupínáwa, néese nuwàwaca Dios imànicuéca pírí cayábéeri manuísíwata piyúudàacáinacué núa.

18 Nudéca nuedáca macáita yái pibànùericatécué nulí, yá nudèniaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái Epafrodito yáapícha, ínà yéewa nudèniaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Yái píasu ofrenda pibànùericuéca nulí, càicanide iyúwa pumèníri isàni neeméerica nàacaténà Dios írì cayábéeri, yá casímáica Dios íicácuéca yái pimànírica piyúudàacaténacué núa.

19 Iná Nucuèriná Dios imàacapínacué pírí manuísíwata macáita pimáapuèricuéca cháì èeri írìcu, píacué iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapícha, Dios idèniacáiná máiní manuísíwata cawèníri chènuniré.

20 ¡Wàacué Wáaniri Dios íríwa cayábéeri càiripínáta! Báisíta, amén.

Saludos finales

21 Nuwàwali macáita níara Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Níái wéenanái iyéeyéica cháì nùapícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nawàwalicué pía nacái.

²² Macáita níái Dios yàasu wenàiwicaca ìyéeyéica cháí yàcalé, nía nacái íbaidéeyéica emperador romanosàiri icapèèricu nawàwalicué pía nacái.

²³ Yá nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué imànínápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú macáita.

COLOSENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, abéeri Jesucristo yàasu apóstol, Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali wenàiwicanáí irí càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nubànùacué pírí cuyàluta. Yáí wéénàsàiri Timoteo yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí iyaca nùapicha, iwàwalicuéca pía nacáí.

² Nutànàacué pírí cuyàluta piácué wéénánaíca, Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica Colosas iyacàlená irícu yeebáidéeyéica Cristo itàacáí tàì ìiméeri iyú. Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípínácué imànínápinácué pírí cayábéeri mawèníri iyú, imàacáanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú nacáí.

La oración de Pablo por los creyentes

³ Macáí imanùbaca wasutácaalí Wáaniri Dios ícha pírípínácué, yáí Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, yá wàaca irí cayábéeri pìwalicué.

⁴ Wadéca wéemlacuéca piináwaná ìwali peebáidacuéca Cristo Jesús itàacáí, cáininácué nacáí piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí.

⁵ Píalimácuéca cáinináca piicáca nía píaliacáinácuéwa piyáanápiná chènuniré Dios yáapicha casimáiri iyú. Pidécúéca pidábaca picùaca piyáanápinácué néré péemiacáináté yáí báisíiri tàacáisi cayábéerica icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwásáacuéca pía Dios yàasu yúuwicháacáisi ícha. Yáté peebáidacuécani.

⁶ Yáí báisíiri tàacáisca áibanáí icàlidéericatécúé pírí, idéca manùbéeyéi yéemlacani, yá neebáidacani macáí cáli ínata. Yá macáí wenàiwica íiwitáaná nèewi nàyaca abénaméeyéi yeebáidéeyéica yáí tàacáisi càide iyúwacué peebáidáaná, bàaluitécáiná péemiacuéca cáinináca Dios iicácuéca pía báisíiri iyú.

⁷ Wéénàsàiri cáininéerica waicáca lípidenéerica Epafra, yéewáidacatécúé pía báisíiri tàacáisi iyú. Yáí Epafra íbaidaca Dios irípiná wáapicha. Yá siúcade Epafra íbaidaca mamáalàacata Cristo irípiná cachàiníri iyú.

⁸ Epafra idéca icàlidacuéca walí piináwaná ìwali. Icàlidaca walí Espíritu Santo idéca ichàiniadacuéca pía cáininácaténácué piicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

⁹ Ináté wéemlacanacáitacué piináwaná ìwali, yá càmita wayamáida wasutáca Dios ícha pírípínácué imàacáanápinácué píaliacawa càinácaalícué iwàwáaná pimànica, imàacáanápiná nacáí cáaliacáicuéca pía, cáiwitáiseocaténá nacáí píaliacaténácuéca cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

¹⁰ Dios imànicaalícué pírí càì, yásí píalimácué piyaca càide iyúwa iwàwacutáaná Wáiwacali yàasu wenàiwica imànica, pimànicaténácué mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná wamànica, pimànicaténácué píibaidacaléwa macáí cayábéeri íiwitáaná Dios irípiná idècunitáacá píaliacuécawa Dios ìwali cayábéeri iyú cachàiníwanáí mamáalàacata.

¹¹ Wasutácué Dios ícha nacáí pírípínácué ichàiniadánápinácué pía íiwitáise chènuníséeri iyúwa, yáí icànéerica mèlumèluíri iyú. Càitacué píalimá píidenlaca macáí wawàsì matuíbanáita, tàì ìiméeri iyú nacáí.

¹² Càita nacái pialimácué piaca Wáaniri Dios irí cayábéeri casímáiri iyú, yái màulenéericuéca imànica pía cayábéeri iyú, piacué yeebáidéeyéica Jesu-cristo itàacái, peedácáténácué piríwa yái cawènírica Dios yèeripináca yàasu wenàiwicanáí iríwa Dios iyacàle cacamaléeri iricu.

¹³ Dios idéca iwasàaca wía Satanás íiwitáise catéeri íicha, íná càmita quirínama Satanás idacúa wáiwitáise; Dios idéca imàacaca líriwa icùanápíná wía, yái lírica cáininéerica Dios iicáca.

¹⁴ Yái Dios lírica yéetácátéwa wáichawalíná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalíséwa. Càita Dios líri idéca iwasàaca wía íiraná iyúwa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Iná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, wía yeebáidéeyéica Dios líri itàacái.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

¹⁵ Càmita wáalimá waicáca Dios watuí iyúwa, quéwa yái Cristo, yácata Dios yéenáiwaná wáaliméerica waicáca. Yácata Dios lírica, iyéericaté ipíchawáiseté idàbacawa macáita yái iyéerica.

¹⁶ Dios imàacacaté líri idàbaca macáita yái iyéerica, macáita iyéerica capíraléeri cáli íinata, cháí èeri iricu nacái. Idàbacaté macáita yái waiquéerica, yá nacái càmiricáwa wáalimá waicáca. Dios líri idàbacaté macáita àngelnáí icuèyéica yàasu cáliwa chènuníseeyéi. Dios líri idàbacaté irípináwa macáita yái iyéerica.

¹⁷ Cristo iyacaté macái wawàsi ipíchawáise, yá siuca Cristo icùaca macáita namànicaténá càide iyúwa iwàwacutáaná namànica.

¹⁸ Cristo nacái icùaca wía, ichùuliaca wía nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái. Càide iyúwa wenàiwica íiwitáise ichùullaná iináwa, càita nacái wáiwitaca yái Cristoca, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri iricu. Cristoca yái yéerica macái wawàsi icàuca, imàacacaté nacái weebáidaca itàacái. Yácata yái idàbàanéericaté imichàacawa yéetácáisi íicha. Iná Cristo icùaca macái wawàsi, cachàinicáiná íiwitáise, manuírí íiwitáise nacái náicha macáita yái wawàsica Cristo imàníricaté.

¹⁹ Dios íináidacatéwa iwàwáaná íiwitáise manuírí iyaca Cristo iwàwalícu máiná manuísíwata.

²⁰ Dios iwàwacaté nacái Cristo yéetácawa wáichawalíná cruz ìwali, ipíchaná wàuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabáyawaná ìwalíséwa. Yáté Cristo íiraná imusúacatéwa íicha cruz ìwali. Càité Dios iwàwaca imànica yéewacaténá cayábaca iicáca macái wawàsi, níái macáita iyéeyéica cháí èeri iricu, nía nacái iyéeyéica chènuníseeri cáli íinata.

²¹ Quéecatécáwa càmitacué Dios yàasu wenàiwica pía, iyúwa canéeyéi yàasu cáli. Bàaluité Dios yùuwidecuéca pía manuísíwata, pimànicáinatécué píbáyawanáwa.

²² Quéwacué Dios idéca cayábaca iicácuéca píiwitáise imàacacáinaté iwàwawa píbáyawaná íicha, Cristo yùuwichàacáinaté yéetácáisi iiná yáapichawa, yái iiná èeri iricuírca. Dios idéca càì imànicuéca píri itecaténácué pía ìbàlùdàanápinácué pía íipunitawa, masaquèeyéipíná íiwitáise, mabáyawanéeri iyú nacái.

²³ Quéwa píwàwacaalícué píyaca Dios yáapicha, iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú mamáalàacata. Picácué piméyáa pícuaca Jesu-cristo iwasàanápiná píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, néese peebáidacué mamáalàacata càide iyúwa nacálidàanáatécué píri cayábéeri tàacáisi. Yácata

tàacáisi madécaná wenàiwica íiwítáaná yéemièrica macái cáli íinata. Núa nacái Pablo, nudéca nucàlidaca wenàiwicanái íríni.

Pablo encargado de servir a la iglesia

²⁴ Siùca casímáica nuwàwa nùuwichàcawa cháí presoíyéi ibànalicu ìwalíse yái nucàlidáanácúeca píri Jesucristo íináwaná, madécaná áibanái wenàiwica írí nacái, nuwàwacáiná núasáidaca áibanái írí cànínacaalíté Cristo yùuwichàanáwa náichawalíná imàacacaténá yàasu wenàiwicaca nía, cawínácaalí yeebáidéeyéica itàacái, iyéeyéipíná càiwade iyúwa Cristo íiná iyéerica cháí èeri írìcu.

²⁵ Dios idéca ichùullaca nuibaidáanápínacué píri, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuyúudàacaténacué pía. Dios ichùullacaté núa nucàlidáanápíná itàacái wenàiwicanái írí, quéwa iwàwacutáca nucàlidaca itàacái macáita, àta yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha.

²⁶ Bàaluitésiwa, èeri ipíchawáiseté, néenialíté Dios ibàacaté yái tàacáisi macái àngelnái íicha. Néeseté idécanáami idàbaca wenàiwicanái, yaté ibàaca náichani nacái, yái tàacáisca. Iná madécaná mil camuí Dios idàbacatáiseté èeri àta siùca nacáide, idéca ibàaca yái tàacáisca wenàiwicanái íicha. Quéwa siùca Dios imàacaca yàasu wenàiwicanái yáalíacawa ìwali.

²⁷ Píacué càmiyéica judío, Dios iwàwacatécué imàacaca píalíacawa ìwali yái tàacáisi máiníri cayábaca, máiníri nacái cawènica, Dios ibèericaté áibanái íicha. Yácata yái tàacáisca: Dios idéca imàacacué Cristo iyaca píwàwalicu, píalíacaténacúewa píyáanápíná chènuniré Dios yáapicha, cáimiétacanéeri iyú, mèlumèluírípíná pícamalá yáapichawa.

²⁸ Wía apóstolca, wacàlidaca Cristo itàacái wenàiwicanái írí. Wàalàca nía éeréeri iyú macái wenàiwica íiwítáaná. Wéewáida nacái macái wenàiwicanái macáita Dios yáalíacái iyú náalíacaténá néemiaca cayábani, cànínacaalí ímáaná wawàwacáiná wabàlùadaca nía Dios ípunita cachàiníyéi íiwítáise Cristo ìwali.

²⁹ Iná nuibaidaca Dios írípíná cachàiníri iyú macái nuchàini iyúwa, yái chàinisi Cristo imàaquéerica nulí.

2

¹ Nuwàwacué píalíacawa nusutácué Dios íicha píripíná manuísíwata, píacué Colosas iyacàlená mìnánáica. Càita nacái nusutáca Dios íicha nalípiná níara Laodicea iyacàlená mìnánáica, macáita nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmiyéicáwa íicá núa.

² Nusutácué Dios íicha píripíná canánama Dios ichàiniadánápínacué píwàwa, yéewanápíná nacái cáinináca píicáyacacawa abédanamata. Nusutácué Dios íicha nacái imàacáanápínacué píalíacawa manuísíwata Cristo ìwali. Yái Jesucristoca, yácata tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha, quéwa siùca Dios imàacaca wáalíacawa Jesucristo ìwali.

³ Dios iwàwa wáalíacawa Cristo ìwali, yácáiná Cristo idèniaca macáisiwata Dios yáalíacái, máini cayábéerica. Iná wáalíacaalíwa Cristo ìwali, yásí imàaca wáalíacawa macái wawàsi ìwali Dios iwàwéerica wáalíacawa ìwali.

⁴ Núumacué píri càí ipíchanacué nachíwáidaca pía cachíwéeri tàacáisi iyú casímáirica wenàiwicanái yéemàca, níái càmiyéica yáalíca Dios ìwali.

⁵ Ewitacué canácaánita núa píapicha siùca, càicáanítacué nuwàwali pía mamáalàacata càide iyúwa nùyaca nacáicalícué píapicha. Yá casímáica nuwàwa nuémíacué píináwaná ìwali abédanamacué píiwítáise píapichawáaca píyacaténacué machacàníri iyú Dios íicápiná, peebáidáanacué nacái Cristo itàacái tàí íiméeri iyú.

La nueva vida en Cristo

⁶ Pidécueca peebáidaca Wáiwacali Jesucristo iwasàanápínacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, íná iwàwacutácué pìyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

⁷ Càide iyúwa manuírì àicu ipìchu ibàlùacaaliwa depuìwalé cáli iricu, yá canácata yáaliméeri iwatàacani, càita nacái iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì íméeri iyú càide iyúwatécué néewáidáaná pía. Pìacué nacái cayábéeri Dios irí mamáalàacata.

⁸ Piicácué píchawa cayába ipíchanácué áibanái iwènúadacuéca píiwitáise báisírì tàacáisi ícha nawàwacáiná nachìwáidacuéca pía nàasu cachìwéeri tàacáisi iyúwa. Càmita nacàlida Cristo itàacái, càmita nacái Cristo iyúudáa nía. Néese nacàlidacáita meedá càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise ímáaná, yá nacái nàawirináimi yàasu tàacáisca. Nacàlida nacái demonionái yàasu tàacáisi, níara demonio ichùulièyéica èeri mìnánái íiwitáise namànicaténá nabáyawanáwa.

⁹ Picácué péemla cachìwéeyéi irí yácáiná yái Cristoca, yácata abéerita wenàiwica idènièrica macáita Dios íiwitáise cachàinírì manuísiwata.

¹⁰ Dios íiwitáise cachàinírì idéca ipuníadacuéca piwàwa piyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha, yái Cristo ichùulíèrica macái àngelnái íiwitáaná, demonionái nacái, macáita icuèyéica yàasu cáliwa chènuníseeyéi, cháì èeri iricu nacái. Iná cachàinírìca náicha canánama yái Cristoca.

¹¹ Péemlàcué comparación: Dios ichùulicaté judíonái namàninápinaté circuncisión néenibe aslanái iríwa nawàwalicaténaté Dios yàasunáica nía. Yái circuncisión ímáanáca càicanide iyúwa Dios idéca nacáicalí idalúaca náicha náiwitáise cabáyawanéeri. Càité Dios iwàwaca judíonái imànica àta Cristo yàanàacalétaté. Siuca piyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha, íná Cristo idéca ichuidacuéca pícha píiwitáise cabáyawanéeri càide iyúwa idéca nacáicalí idalúacuéca pícha báawéeri. Càitacué Cristo yásáidaca yàasu wenàiwicaca pía.

¹² Càita nacái ímáaná yái pibautizáanácuécawa: Quéechatécué piricùacaalítéwa úni yáaculé, yá píasáidacatécué Cristo idéca ichuidacuéca pibáyawaná machawàacacatenácué pibáyawaná iyúwa yéetéerimiwa. Iná càicatécué píade iyúwa yéetéeyéimiwa Cristo yáapicha càliculli iricu, piricùacaalítécuéwa úni yáaculé. Néese pimichàacaalítécuéwa úni yáacuíse, yáté píasáidacuéca pidàbacaté pìyaca picáuca wàlisài yáapichawa càide iyúwa pidéca nacáicalícué pimichàacawa yéetácáisi ícha Cristo yáapicha, peebáidacáinaté cachàinírìca Dios íiwitáise, yái imichàidéericaté Cristo yéetácáisi ícha.

¹³ Bàaluité càicuéca píiwitáise iyúwa yéetéeyéimiwa, pimànicáinatécué pibáyawanáwa. Inaté càmitacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa yéetéerimiwa càminá yáalimá imànica cayábéeri, píiwitáise cabáyawanéeri idacúacáinatécué pía. Quéwa Dios idéca cáuca imànicuéca píiwitáise piyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha. Dios idéca imàacaca iwàwama macáita wabáyawaná ícha, ìwalíse yái Cristo yéetáanáacawa wáichawalíná.

¹⁴ Bàaluité càmita wamàni càide iyúwaté Dios ichùullaná wamànica imàacacaalíté itàacáíwa profeta Moisés irí. Inaté yái tàacáisi icháawàacaté waináwaná ìwali. Dios itàacái ímacaté iwàwacutáanaté wàuwichàacawa wabáyawaná ichùullacawa. Yái yùuwichàacáisca càicanide iyúwa wamawèniacále manuírì iwàwacutéerica wapáyaidaca wáichawa càiripináta càmicáinaté wáalimá wamànica macáita machacàinírì iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Quéwa Dios idéca imáalàidaca wáicha yái wamawèniacáleca imàacacáinaté iwàwawa wabáyawaná ícha Cristo yéetáacáinatéwa cruz ìwali

wáichawalíná. Iná càmita iwàwacutá wàuwichàacawa càiripináta wabáyawaná ichùullacawa. Dios idéca iwasaaca wía ícha.

¹⁵ Cristo yéetacáinatéwa cruz iwali wáichawalíná, yáté Dios imawèniadaca demonionái ichàini, níara demonio íiwacanánáica ichùuliyéyica èeri mìnánái íiwitáise. Yá Dios íbáiniadaca nía macáaluínináta macái chènuníiséeyéi íicápiná. Yá nacái Dios imàacaca Cristo itéca yámísewa demonio íiwacanánái presoírí iyú, càide iyúwa cachàiníri úwi íiwacalíná itécaalí yámísewa yùuwidenáíwa idécanáami úwi íiwacalíná imawèniadaca nía.

Busquen las cosas que son del cielo

¹⁶ Iná càmitacué iwàwacutá péemlaca nalí níara áibanái icháawèyeyéica piínáwaná iwali piyáacalé íwalísewa, íwalíse nacái yái càminácuéca pimàni judionái yàasu manuíri culto macái camuí imanùbaca, macái quéeri imanùbaca nacái, macái semana imanùbaca nacái, sábado írìcu, judionái iyamáidacatáicawa.

¹⁷ Bàaluté Dios ichùullacaté israelitanái namàninápináté macáita yái wawàsica nàináidacaténátéwa iwali nacuèrinápináca Dios íbànùèripináté nalí, yái Cristoca. Quéwa Cristo yàanàcaté aléi èeri írìculé, iná càmita iwàwacutá wamànica wàacawa quirínama yái wawàsica iyúwa áibanái cachìwéeyéi nàimáanacué píri síuca.

¹⁸ Péemlacaalícué cachìwéeyéi írì, yásí nachìwáidacué píawa; picácué péemla nacháawàaná piínáwaná iwali. Càita nacàlidaca nèepunicawa nàasu tàacáisi cachìwéeriwa: Nàimaca iwàwacutáanása wàyaca máini catúulécaneéri iyú, wamàcáanása nacái wáichawa wayáacaléwa cayábáanápinása Dios íicáca wía. Nàimaca nacái iwàwacutáanása wàaca ángelnái icàaluíniná, wasutáanása náicha wawàsi natàanínápiná wawicáu Dios yáapicha, cachìwéeyéi ímacáiná càmitasa Dios iwàwa yéemlaca wasutáaná ícha. Nacàlidaca nachìwawa nacái naicácasa yéenáiwánási nacáiri Dios néeséeri. Yá nacái máini cáimacáica naicáca níawawa manuísíwata náiwitáise èeri írìcuírì íwalísewa.

¹⁹ Càmita nàya abédanamata Cristo yáapicha, yái icuèrica wía, wía yebáidéeyéyica Cristo itàacái. Cristo ichùullaca wía càide iyúwa wenàiwica íiwitáise ichùullaná íináwa, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo íiná íyérica cháí èeri írìcu. Cristo ichàiniadaca wawàwa, imàacacué nacái abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái yéetéericatéwa píichawalínácué, iná yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéericatéwa Cristo yáapicha demonionái ícha, níara demonio ichùuliyéyica èeri mìnánái íiwitáise. Iná càmitacué quirínama iwàwacutá píyaca càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná. Càmitacué iwàwacutá peebáidaca iyúwa cachìwéeyéi ichùullanácué píá.

²¹ Càita nacàlidaca nachìwawa cayábáanápinásacué Dios íicáca píá. Nàimaca: “Picácué pidunúwa yái wawàsi iwali; picácué piyáa yái yàacàsica; picácué peedáni picáapi írìculéwa”, nàimaca.

²² Macáita yái tàacásica nacàlidacáita wawàsi iwali imáalèeripinácawa, iná càmita iwàwacutá wéemlaca nàasu tàacáisi írì, Dios imànicáinaté yàacàsi wayáapiná. Níara cachìwéeyéica nachùullaca wenàiwica, néewáidaca nacái nía èeri mìnánái yàasu tàacáisi iyú.

²³ Báisita madecaná wenàiwica iyúunáidaca cáalíacáica nía cawinácaalí yebáidéeyéyica cachìwéeyéi itàacái, áibanácáiná nayúunáidaca nàalimáaná nàaca Dios icàaluíniná cayábéeri iyú cachàiniwanái náicha canánama namànicaalícaita càulenéri wawàsi, nàyacaalí nacái máini catúulécaneéri

iyú, namàcacaalí náichawa nayáacaléwa, nàuwichàidacaalí nacái naináwa báawanama. Quéwa macáita yái canéeri iwèni wawàsica càmita iyúudàa wía wadacùcaténá wáichawa wáiwitáise báawéerica, yái ichùulièrica wamànínápiná wabáyawanáwa.

3

¹ Iná piyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi lícha, iná siuca piyacuéca picáuca wàlisài yáapichawa, càide iyúwa pidéca nacáicaalícué pimichàacawa Cristo yáapicha yéetácáisi lícha. Iná iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Cristo ichùullaná pía peedácaténacué piríwa yái cayábéeri cawènírica iyéerica chènuniré, Cristo iyacataléca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

² Píináidacuéwa ìwali yái cawèníri iyéerica chènuniré peedéeripinacuéca piríwa áibaalípiná. Picácué píináidawa mamáalàacata ìwali yái èri iricúirica.

³ Càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéyécátéwa Cristo yáapicha. Càide iyúwa yéetéerimiwa càminá ìnàidawa quirínama èri iricúiri ìwali, càita nacái picácué píináidawa mamáalàacata èri yáasu wawási ìwali. Cristo, yái iyéerica abédanamata Dios yáapicha, icùaca iyaca picáuca càmiri imáalàawa Dios iripiná ibàacanéeri iyú áibanái èri mìnánái lícha.

⁴ Piyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha, iná abéericata Cristo yái yéericuéca picáuca càmiri imáalàawa. Aibaalípiná Cristo yàanàpiná àniwa, yási piyapinacué icamaláná mèlumèluíri iricu Cristo yáapicha, picuápiná macáita Cristo yáapicha, yái iyéerica chènuniré máiníri cáimiétaquèeri iyú naicáca, icùacáiná macáita.

La vida antigua y la vida nueva

⁵ Aibaalípiná piyapinacué Cristo yáapicha chènuniré, iná siuca cháí èri iricu pimànicué úwicái cachàiníri iyú ípunita yái píiwitáise bàaluisàimica, yái ichùulièricuéca pimànica pibáyawanáwa mamáalàacata: Picácué píimá áiba yáapicha càmirica pinrisíwa, cànichúaca nacái píinusíwa. Picácué pimàni báawéeri píiná iyúwa, yái wawási càmirica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Picácué nacái pimàni càide iyúwa píiwitáise báawéeri iwàwáná pimànica. Picácué piwàwa peedáca piríwa mamáalàacata macái wawási cawèníri. Cáininácaalícué piicáca cawèníri wawási, yá piacuéca èri iricúiri wawási icàaluíniná Dios lícha, iná pimànicuéca càide iyúwa wenàiwica yèeyéica ídolo cuwáinái yéenáwaná icàaluíniná Dios lícha.

⁶ Cawinácaalí imàníyéica càì nàuwichàapinácawa manúsíwata áibaalípiná Dios yáasu yúuwichàacáisi caiyéininéeri yàanàpinácaalí nàwali, càmicáiná neebáida Dios itàacái.

⁷ Càitécué pimànica bàaluité píináidacáinátécuéwa ìwali yái èri iricúirica.

⁸ Quéwa siuca pimàacacué píichawa macáita yái báawéerica. Picácué calúa píiwitáise, càita nacái picácué calúa pía ráunamáita. Picácué báawa piicáca áibanái. Picácué picúisa píichawa áibanái, càita nacái picácué pitàani nàwali báawéeri iyú. Picácué pitàani casaquèeri tàacáisi iyú.

⁹ Piwènúacatécuéwa píiwitáise bàaluisàimi líchawa, lícha nacái yái báawéerica pimàníricatécué ipichawáiseté peebáidaca Jesucristo itàacái, iná picácué picálida pichìwawa piríwáaca.

¹⁰ Siúcade pidèniacuéca wàlisài píiwitáisewa iyéerica càide iyúwa wàlisài wenàiwica. Yá píiwitáisecué wàlisài idàwinàacawa yàacawa Dios íiwitáise

inacáiripiná, yéewanápinácué pialácawa cayába Dios ìwali, yái Dios idàbéericatécué pía.

11 Weebáidacaalí Cristo itàacái, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata, Cristo ìwalíise, judíocaalí wía, càmíiyéicaalí judío wía nacái, imàníiyéicaalí circuncisión wía nacái, càmíiyéicaalí imàni circuncisión nacái wía, yàanèyeyéicaalí áiba cáli néese wía nacái, càmíiyéicaalí yáalia wía nacái, áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía nacái, íbaidéyeyéica mawèníri iyú, náiwacanánáicaalí wía nacái. Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutéeri macáita wamànica: Iwàwacutá wadèniaca Wáiwacaliwa abéerita macáita, yái Cristoca. Yá nacái Cristo iyaca wawàwalicu macáita.

12 Cáinináca Dios iicácuéca pía. Dios idéca yeedáca pía yàasu wenàiwicacatécué pía. Iná piyacué machacàniri iyú. Piicácué áibanái itúulécana báisíri iyú. Pimànicué áibanái irí cayábéeri. Picácué cachàini piicá piawawa áibanái ícha, néese iwàwacutácué piicáca áibanái iyúwa cachàiniyéica pícha. Piideniacué piùwichàanáwa matuúbanáiri iyú áibanái imànicaalícué pirí báawéeri.

13 Aibacaalí péenácué imàni pirí báawéeri, yá piideniacuèni, néese pimànacué piwàwawa ícha, yái báawéerica imànírícuéca pirí. Càide iyúwa Wáiwacali imàcáanátécué iwàwawa píbayawaná ícha, càita nacái pimànacué piwàwawa ícha yái báawéerica áiba péená imànírícuéca pirí.

14 Iyaca abéeri wawàsi cachàiníri náicha canánama, yái cáininánáca waicáyacacawa. Cáininácaalí waicáyacacawa, yásí abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca manuísíwata.

15 Pimànacué Cristo iyúudáca pía piyacaténácué matuúbanáiri iyú piapichawáaca yácáiná Dios imáidacatécué pía abédamacaténácué piíwitáise piapichawáaca càide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri írícu. Piacué Dios irí cayábéeri ìwali macáita yái cayábéerica Dios imànírícuéca pirí.

16 Pínáidacuéwa mamáalàacata Cristo itàacái ìwali piwàwalícuésewa pialácacaténácué péemliaca manuísíwatani. Péewáidáyacacuéwa Dios yáaliacái iyú. Pichàiniadacué piwàwawáaca nacái cáaliacáiri iyú. Picántácué cachàiníri iyú piacaténácué Dios irí cayábéeri. Picántácué Dios irí salmos iyú, himnos iyú nacái, canciones iyú nacái, iyúwa Espíritu Santo iyúudàanácué picántáca.

17 Cànácaalícué wawàsi pimàni, cànácaalícué nacái picàlida, pimànicué macáita Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, píasáidacaténácué íiwitáise áibanái irí. Piacué Wàaniri Dios irí cayábéeri nacái Wáiwacali Jesús ípidená ìwali.

Deberes sociales del cristiano

18 Piacué inanái canríiyéica, peebáidacué piníri itàacáiwa, yácáiná cawínácaalí inanái yeebáidéechúaca Wáiwacali itàacái iwàwacutá umànica càide iyúwa ùacawéeri ichùullaná úa.

19 Piacué aslanái cáinuíyéica, cáininácué piicáca pínuwa, pimànicué ulí cayábéeri. Picácué piùwichàida úa. Picácué nacái pitàani ulí ipisíri tàacáisi iyú.

20 Piacué sùmanáica, peebáidacué píseená itàacáiwa macáita casímáicáiná Wáiwacali iicácué pimàni cà.

21 Piacué aslanái quéenibéeyéica, picácué píalimáida piicáwa péenibenáíwa àta calúacataléta náiwitáise, ipíchaná achúmaca nawàwa manuísíwata, yá càmita quirínama neebáidacué pitàacái.

22 Piacué áibanái yàasu wenàiwicaca, íbaidéyeyéica mawèníri iyú píiwacali iríwa, pimànicué macáita càide iyúwa píiwacali ichùullaná pía cháí èeri írícu. Pimànicué cayábani yái píibaidacalécawa, càmíríca abéta píiwacali iicáidacaalícué

pirí, cayábacaténácáita iicacué pía meedá, néese píibaidacué cayába càiripináta píiwitáise cayábéeri yáapichawa báisíiri iyú, píasáidacaténacué píaca Dios icàaluíná.

²³ Cawinácaallicué pimàni, pimànicué cayábani casímáiri iyú càide iyúwacué píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali íri, camíríca wenàiwica íri meedá.

²⁴ Cáicue pimàni píalíacáinacuéwa Wáiwacali yàanápínicué píri yàasu cawèníiri yéénáwa yàacaténacué píwèni áibaalípíná píànàcaallicué chènuniré, píibaidacáinacué Cristo írípiná, yáí Píiwacalisíwacué abéerita.

²⁵ Quéwa cawinácaalí imànírica íbáyawanáwa, Dios ípáyaidapínáni yúuwichàacáisi iyú, ìwalíse yáí báawéerica imànírica, càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íiwítáaná iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese iicáca macái wenàiwica abédanamata.

4

¹ Píacué náiwacanánái iwàwacutacué picùaca píasu wenàiwicawa machacàníiri iyú. Picacué píuwicháida nía máiwitáiséeri iyú, néese pimànicué nalí cáalíacáiri iyú. Píiwàwalicué pídeníaca Píiwacaliwa chènuníiséeri. Yá áibaalípíná iwàwacutacué picàlidaca píináwanáwa íri càinácaallicué cayábéeri, báawéeri nacái pimànírica cháí èeri írìcu.

² Píacué wéénánaica, picacué píméyáawa písutáca píawawa Dios ícha. Néese písutacué píawawa Dios ícha manuísíwata. Yá píacué Dios íri cayábéeri.

³ Písutacué nacái Wáiwacali ícha walípíná imàcáanápíná wacàlidaca yáí cayábéeri tàacáisica áibanái íri mamáalàacata, wacàlidacaténá nacái nalí yáí tàacáisi camíríicaté wenàiwica yáalía ìwali, yáí tàacáisi ímérica Cristo íwasàaca camíiyéi judío Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Iná písutacué Dios ícha nulípiná ípíchaná cáaluca núa, nùyacáiná siuca cháí presoíyéi íbànalicu nucàlidacáiná yáí tàacáisica wenàiwicanái íri.

⁴ Písutacué nulí Dios amalácaténá numànica nalí yáí tàacáisica yéewanápíná nálíaca néemiacani, càinácaalí ímáaná.

⁵ Píicacué píichawa cayába, pimànicué cáalíacáiri iyú, iwàwacutácaallicué pimànica wawási nèewi níara áibanái camíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Càicaalínácaallicué píalímá picàlidaca nalí Wáiwacali íináwaná ìwali, yá píicàlidacué nalíni.

⁶ Iwàwacutacué pítàanica éeréeri iyú càiripináta, cáiwitáiséeri iyú nacái. Iwàwacutacué píalíaca píicàlidaca machacàníiri iyú nalíni, macáita cawinácaalí wenàiwica isutéyéica yéemlawa pía.

Saludos finales

⁷ Wéénásàiri cáininéerica waicáca ípidenéerica Tíquico icàlidapínicué píriwa macáita nuínáwaná. Tíquico yàacawéeridaca wía cayába, íibaidaca nacái Wáiwacali írípiná núapícha.

⁸ Iná nubànùacué píataléni icàlidacaténacué píri waináwaná íchàiniadacaténacué píiwitáise Wáiwacali ìwali.

⁹ Onésimo yáí wéénásàiri cáininéerica waicáca, píyacàle nééséericué nacái, yáapínácawa Tíquico yáapícha. Yásí nacàlidacué píriwa macáita ìwali càinácaalí íyaná cháí.

¹⁰ Aristarco yáí íyéerica presoíri iyú núapícha presoíyéi íbànalicu, iwàwalicuéca pía. Càita nacái Marcos, yáí Bernabé yéénásàirináca, iwàwalicuéca pía nacái. Nudéca nucàlidacuéca píri Marcos ìwali, ípáchiacaallicué pía, yá pítàidacué cayábéeri iyúni.

¹¹ Aiba wenàiwica ípidenéeri Jesús, áibaalí ípidenéeri Justo, iwàwalicuéca pía nacái. Níacata abéta judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái íbaidéeyéica núapicha, wacàlidacaténá cànácaalí iyú Dios icúaca yàasu wenàiwicawa. Càita nachàiniadaca nuwàwa.

¹² Epafras abéericué pìyacàle néeséeri íbaidéerica Cristo irípiná iwàwalicuéca nacái pía. Yá mamáalàacata isutácuéca Dios ícha pirípinácué manuísiwata cachànicaténácué píiwitáise Jesucristo ìwali, pimàacáanápínácué píawawa nacái Dios irí pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹³ Núaliacawa Epafras isutácué Dios ícha pirípinácué manuísiwata, càita nacái Epafras isutáca Dios ícha nalípiná níara Laodicea ìyacàlená mìnanáica, Hierápolis ìyacàlená mìnanáica nacái.

¹⁴ Lucas nacái yái cadepiacáirica cáininéerica waicáca, iwàwalicuéca pía nacái. Càita nacái Demas iwàwalicuéca pía.

¹⁵ Nuwàwali níara wéenanáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Laodicea ìyacàlená mìnanáí. Nuwàwali nacái Ninfa, nía nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa ucapèericulé namànicaténá culto.

¹⁶ Pidécanaamicué piléeca yái cuyàluta piríwáaca, yá pibànùacuéni naléecaténáni, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Laodicea ìyacàlená mìnanáica. Píacué nacái, piléecué nacái yáara cuyàlutaca nubànuèrica nalí Laodicea néré.

¹⁷ Píimacué càì Arquipo irí: “Píibaida cayába pimànicaténá píibaidacaléwa càide iyúwa Wáiwacali ichùulláná pimànica irípináni”, càì núumaca Arquipo irí.

¹⁸ Núa Pablo nutànàacué pirí yái tàacáisi achúméerínaca nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácué pía. Pisutácué Dios ícha nulípiná presocáiná núa. Nusutácué nacái Dios ícha pirípinácué imánínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

1 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái nutànàacué pírí cuyàluta, píacué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacaléná m̀nanái, píacué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía. Wía apóstolca, wasutáca Dios ícha pírípínacué imàninápináacué pírí cayábéeri mawèníri iyú, imàcáanápináacué pìyaca matuìbanáiri iyú nacái.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

² Macái imanùbaca wasutácaalí Dios ícha pírípínacué, wàaca irí cayábéeri pìwalicué macáita.

³ Wàaca Wáaniri Dios iríwa cayábéeri mamáalàacata píibaidacáinacué Dios irípiná cachàiníri iyú peebáidacáinacué Jesucristo itàacái. Wáalía nacáiwá piyúudàacuéca áibanái manuísíwata cáininácáinacué piicáca Dios. Wáalía nacáiwá picùacuéca manuísíwata Wáiwacali Jesucristo yàanàanápiná àniwa, íná yéewa píideniáacuéca píùwichàanáwa matuìbanáiri iyú idècunitàacá namànicuéca pírí báawéeri ìwalíse yái peebáidáanacuéca Jesucristo itàacái.

⁴ Píacué wéenánáica, cáinináacuéca Dios íicáca pía. Wáalíaca nacáiwá Dios idéca yeedácuéca pía yàasu wenàiwicacaténacué pía.

⁵ Wacàlidacaalítécué pírí Jesucristo iwásàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càmítatè wacàlidacáitacué píríni yáawami tàacáisi iyú meedá, néese wacàlidacatécué píríni Espíritu Santo ichàini iyú, wáalíacaté nacáiwá báisíiri iyú báisícáni yái tàacáisi wacàlidéerica. Píalíacué nacáiwá amaléeri iyú wàycatè machacàníiri iyú pèewibàa, wayúudàacaténacué pía, íná píalíacuéwa wacàlidacatè pírí Dios itàacái báisíiri iyú.

⁶ Wía apóstolca, wáalíacawa Dios yàasunáica píacué, bàaluitécáiná pidàbacué pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa wásáidáanátécué pírí, càide iyúwatè nacái Wáiwacali iyáaná. Yá peebáidacatécué Jesucristo itàacái casímáiri iyú, càide iyúwatè Espíritu Santo imàcáanacué casímáica pía, éwítatè áibanái càmíiyéi yeebáida nàuwichàidacáanítacué pía báawanama peebáidacáinacué Jesucristo itàacái.

⁷ Càita píasáidacuéca áibanái irí càinácaalí iwàwacutáaná neebáidaca, macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Macedonia yàasu cáli íinata, Acaya yàasu cáli íinata nacái.

⁸ Wáalíacawa píimàacacué madécaná áibanái náalíacawa Wáiwacali itàacái ìwali, càmíríca abéta níara iyéeyéica Macedonia yàasu cáli íinata, nía nacái iyéeyéica Acaya yàasu cáli íinata, néese macái cáli imanùbaca manùbéeyéi wenàiwica náalíacué piináwaná ìwali. Náalíacawa peebáidáanacué Dios itàacái, íná càmíta iwàwacutá wacàlidacuéca nalí piináwaná ìwali.

⁹ Néese, níata icàlidaca iyaca walí piináwanáacué ìwali, íná náalíacawa wapáchíanacué pía bàaluitè, pitàidacatécué wía cayába, péemíacatécué nacái wàasu tàacáisi. Piyamáidacatécué píaca ídolo icàalúiníná, níara cuwáinái yéenáiwánáca, yá píimàacacatécué píawawa cáuri Dios irí, yái báisíríca, peebáidacaténacué itàacái, píibaidacaténacué irípiná nacái.

¹⁰ Nacàlidaca nacái walí picùacuéca Jesús yàanàaca chènuníse àniwa, yái Dios íiríca, Dios imichàidéericatè yéetácáisi ícha. Yácata Jesús iwásèerica wía

Dios yàasu manuírí yùuwichàacáisi ícha, yáí yùuwichàacáisi yàanèripináca èeri imáalàacaalpináwa.

2

El trabajo de Pablo en Tesalónica

¹ Iná píacué wéenánáica píaliacuéwa Dios imànicatécué pírí cayábèeri wapáchiacaalícué pía bàaluité.

² Péemìcatécué waináwaná iwali, wía apóstolca, ipíchawáiseté wàanàacué piatalé, yáté Filipos iyacaléná mìnánáí namànicaté walí máiní báawèeri, natàanicaté nacáí wàwali báawèeri iyú idècunitàacá nàuwichàidaca wía iwàlìise yáí wacàlidáanáca Jesucristo itàacáí. Quéwa Dios iyúudàacaté wía wàanàacaténáté piyacàle nérécué wacàlidáanápínacué píríní macàaluínináta, yáí tàacáisica ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, éwitaté áibanáí nàuwidécáníta namànica wía manuísíwata.

³ Càmitaté wacàlidacué pírí cachìwèeri tàacáisi, càmita nacáí watàanicué pírí wachìwáidacaténacué píameedá, weedácaténacué píicha plata.

⁴ Néese Dios yáalimáidacaté iicáwa wía asáisi wáibaidacaalí iripiná machacàniri iyú, wía apóstolca. Néese idécánámíté cayábaca Dios iicáca iyúwaté wáibaidáaná írí, yá ibànùacaté wía wacàlidáanápínáté yáí tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná yéewa wacàlidaca wenàiwicanáí íríní. Càmita wáalimáida wasímáidacáita wenàiwica meedá wàasu tàacáisi iyúwa, néese wacàlidaca Dios itàacáí càide iyúwa Dios iwàwáaná, yáí Dios yáaliérica wawáwa.

⁵ Píaliacué nacáíwa càmitaté wachìwáidacué pía cachìwèeri tàacáisi iyú càide iyúwa èeri mìnánáí iwàwáaná yéemíaca. Càmitaté wamàni càí weedáanápínacué píicha cawèníri. Càmitaté nacáí wamàni wawàsi ibàacanèeri iyú weedácaténacué píicha plata. Càité wàyacué pèewibàa machacàniri iyú Dios iicá.

⁶ Càmitaté wawáwa wenàiwica naicáca wía iyúwa máiníyéica cayába áibanáí ícha. Càmitacué wacutá píicha càiri, áibanáí ícha nacáí, íbatàa abèeri piná, éwita Dios imàacacáaníta walí cáimiétacanèeri íbaidacalési, wía apóstolca. Càité nacáí, éwita Dios imàacacáaníta walí íiwitáisewa wachùuliacaténacué pía cachàiníri iyú, càicáaníta càmitaté wamàni càí.

⁷ Càmitaté wachùuliacué pía cachàiníri iyú, éwita Cristo yàasu apóstolcáaníta wía. Néese watàanicatécué pírí éerèeri iyú. Wamànicatécué pírí càide iyúwa inanáí udàwinàacaalí uénibewa, ucúa nacáí nía cáininèeri iyú.

⁸ Càité nacáí cáinináca waicácuéca pía iná wawàwacaté wacàlidacuéca pírí Dios itàacáí cayábèeri, yá wáibaidacaté macáí wachàini iyúwa wayúudàacaténacué pía. ¡Yá wacàlidacatécué pírí Dios itàacáí mamáalàacata cáinináciná waicácuéca pía!

⁹ Píacué wéenánáica, píaliacuéwa wáibaidacaté wacáapi iyúwa mamáalàacata cachàiníri iyú wawèniacaténáté wayáapínáwa, wàyacaalíté pèewibàa. Càmitaté wawáwa wáinataléca pírícuéni, iná wáibaidacaté èeríapinama, táiyápinama nacáí ipíchanacué wacutáca píicha wayáapínáwa idècunitàacá wacàlidacatécué pírí Dios itàacáí.

¹⁰ Píaliacuéwa amalèeri iyúni wàyacatécué pèewibàa machacàniri iyú píicápinacué, mabáyawanèeri iyú nacáí Dios iicá.

11 Píaliacué nacáíwa wàalàacatécué pía, wamichàidacatécué píiwitáise, wachàiniadacatécué piwàwa, píacué abéechúanaméeyéica càide iyúwa nániri cayábéeri íiwitáise imáníná yéenibe íríwa.

12 Wàalàacatécué pía pimàninápinácué càide iyúwa iwàwacutáaná Dios yàasu wenàiwica imànica, yái Dios imáidéericuéca pía icùacaténácué pía iyúwa Picuèriná, piyacaténácué nacáí Dios icamaláná mèlumèlúiri írìcu chènuniré.

13 Iyaca áiba wawási nacáí wèerica Dios írì cayábéeri íwalíse mamáalàacata: Bàaluité péemiacanámícué wacàlidaca píri Dios itàacái, yáté peebáidacuécani píaliacáinátéwa Dios itàacáicani báisíiri iyú, càmita càide iyúwa wenàiwica itàacái meedá. Báisíta Dios itàacáicani, iwàlisáidéericuéca píiwitáise piwàwalícúsewa, píacué yeebáidéeyéicani.

14 Iná píacué wéenanáica, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái, ínáté íwalíse plasu cáli néeséeyéi nàuwichàidacatécué pía, níái càmíyéica yeebáida. Yá piùwichàacatécúewa càide iyúwa Dios yàasu wenàiwica nàuwichàanátéwa, níara yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái Judea yàasu cáli íinata, bàaluitécáiná néenanái nacáí judíonái nàuwichàidacaté nía íwalíse yái neebáidáanáca Jesucristo itàacái.

15 Níara judíoca nanúacaté Wáiwacali Jesús, càide iyúwaté nàawirináimi inúanaté Dios yàasu wenàiwica profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalícúse. Judíonái yùuwichàidacaté wía nacáí, náucaca wía nacáí nàasu cáli íichawa. Càmita namàni càide iyúwa casímáiná Dios íicáca. Nàuwideca namànica macái wenàiwica.

16 Macái imanùbaca wawàwacaalí wacàlidaca Dios itàacái càmíyéi judío írì, yéewacaténá Jesucristo iwasàaca nía nacáí Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, judíonái càmita namàaca wacàlidaca Dios itàacái càmíyéi judío írì. Càita máini namànica nabáyawanáwa, níái judíoca. Quéwa átata Dios yàasu yùuwichàacáisi máiniiri manuúca idéca yàanàaca mawiéniré nalí, yàanàacaténá nàwali mesúnamáita.

Pablo desea visitar otra vez a los de Tesalónica

17 Píacué wéenanáica, achúmacaté wawàwa iwàwacutácáináté wàacawa píchacué, achúma èeripináté, yáté éwita càmícáaníta waicácué pía, càicáaníta wawàwalícué pía mamáalàacata wawàwalícúsewa. Iná wawàwacaté wàacawa platalécué máincáináté wawàwaca wapáchiacuéca pía.

18 Yáté wáináidacawa wapáchiánápináté píacué. Núa, Pablo nuwàwacaté nupáchiacuéca pía madécaná yàawíría quéwa càulenácaté Satanás imànica nuíchani, íná càmítaté núalimá nùanàaca néré.

19 Wía apóstolca, máinté wawàwaca waicácuéca pía casímáicáinácué pimànica wawàwa wacùacáinácué wabàlùanápináwa píapicha Wáiwacali Jesucristo íipunita áiba èeriwa Wáiwacali yàanàacaalípiná àniwa. Néenialípiná, jmáini casímáipínáca wawàwa píwalícué peebáidacáinácué Jesucristo itàacái tàí íiméeri iyú!

20 Báisíta, wacàlidapínácué piináwaná íwali casímáiri iyú, pimànicáinácué máini cayábéeri.

3

1 Néeseté máini nuwàwacaté nuémíaca piináwaná íwalícué, quéwa càmítaté núalimá nùaca nupáchiacuéca pía. Càmícáináté núalimá nuídenlaca mamáalàacata yái càmínáca núalíawa, ínáté nuínáidacawa nuyamánápinátéwa abéerita Atenas iyacàlená néré.

2 Yáté nubànùaca wéénàsàiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacái, ipáchiacaténácué pía. Yái Timoteo abéeri wééná wía íbaidéeyéica Dios irípiná, wía icálidéeyéica yái cayábéeri tàacáisica Cristo iináwaná ìwali. Yáté nubànùacué pìatalé Timoteo imichàidacaténácué píiwitáise, ichàiniadacaténácué piwàwa nacái, yéewanápinácué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìmèeri iyú.

3 Nubànùacaté Timoteo pìatalécué yàalàcaténácué pía, báawacáichacué piwàwa piùwichàacái ìwalísewa, ipíchanácué piwènùadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha. Píaliácuéwa iwàwacutáaná wàuwichàacawa càì, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

4 Càita nacái bàaluté wàyacaalítécué píapicha, yáté wacàlidacué píri áibanái nàuwichàidáanápiná wía, weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Siuca píaliácuéwa wadéca wadábaca wàuwichàacawa càide iyúwaté wacàlidáanácué píri.

5 Iná càmicáináté núalimá nùideníaca quirínamani, yái càminácuéca núalía piináwaná ìwali, yáté nubànùaca Timoteo isutácaténácué yéemíawa pía yéewanápiná núaliácuéca piináwaná ìwali asáisi peebáidacaalícué Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìmèeri iyú. Nubànùacatécué pìataléni achúmacáináté nuwàwa núináidacawa píwalícué cawàwanáta Satanás yáalimáidacatécué pía piwènùadáanápinácué píiwitáisewa Jesucristo ícha. Càita Satanás iwàwa ímànica yéewanápiná canáca iwèni, yái wacàlidéericuéca píri Dios itàacái bàaluté.

6 Quéwa siúcade Timoteo idéca yèepùacawa píyacàle néesecué, yáara Tesalónica iyacàlenáca. Yá idéca icàlidaca walí cayábáanácué piináwaná peebáidacáinácué Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìmèeri iyú, cáininácinácué nacái píicáyacacawa. Idéca icàlidaca walí piwàwallínácué wía cáininéeri iyú mamáalàacata, máini nacái piwàwacué píicáca wía càide iyúwa wawàwáanácué waicáca pía.

7 Iná piácué wéénánáca, éwita wàuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta wadéca wachàiniadaca wawàwawa, wía apóstolca, wéemíacáinácué piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìmèeri iyú.

8 Yá wáalimá wàideníaca yùuwichàacáisi wéemíacáinácué piináwaná ìwali càminácué píiméyáawa peebáidaca Wáiwacali itàacái tàì ìmèeri iyú.

9 Càimíripináta wayamáida wàaca Dios irí cayábéeri piináwaná ìwalísecué, yá nacái pímanínácuéca cayábéeri. Iná yéewa casímáica wía Dios iicápiná píwalínácué.

10 Eeríapinama, táiyápinama nacái wasutáca Dios ícha manuísíwata imàacáanápiná waicácuéca pía watuí iyúwa wéewáidacaténácué pía mamáalàacata iwàwacutácinácué píalíacawa áiba wawàsi ìwali peebáidacaténácué Jesucristo itàacái tàì ìmèeri iyú.

11 Wía apóstolca, wawàwaca Wáaniri Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudáca wía yéewanápiná wáalimáca wapáchiacuéca pía mesúnamáita.

12 Wasutá Wáiwacali ícha píripinácué, imàacáanápinácué cáinínáca píicáyacacawa cachàiníwaná mamáalàacata, càita nacái cáinináanápinácué píicáca áibanái wenáiwica canánama, càide iyúwa cáinináaná waicácuéca pía.

13 Càita nusutáca Wáiwacali ícha píripinácué ichàiniadáanápinácué píiwitáise, yéewanápinácué mabáyawanáca Dios iicáca pía Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná macáita yàasunái mabáyawanéeyéi yáapichawa èeri imáalàapínacaalíwa. Báisíta, amén.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Siúcade piácue wéenánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wasutácue pícha wawási manuísiwata, wàalàacue pía nacái Wáiwacali Jesús inùmallicúse. Piyacué machacàniri iyú cachàiniwanái mamàalàacata casímáicaténacué Dios iicáca píiwitáise càide iyúwacué pidàbàanáté pìyaca péemìacanáicaitacué wéewáidaca pía.

² Péemìacatécué cayába yái tàacáisi wacàlidéericatécué piri Wáiwacali Jesús inùmallicúse.

³ Dios iwàwacué pìyaca mabáyawanéeri iyú píibaidacaténacué abéerita irípiná. Càmita iwàwacué piimáca áiba yáapicha càmírica pinrísíwa, càmícháa nacái píinusíwa.

⁴ Càita Dios iwàwacué pìyaca, yéewanápiná cawinácaalí aslali iwàwéerica icásàacawa yáalimá yeedáca iríwa íinupináwa mabáyawanáwaca, iyacaténá úapicha cáimiétaquéeri iyú.

⁵ Aibanái wenàiwica càmíyéica yáaliáwa Dios iwali needáca inanái máinicáiná nawàwacáita naimáca náapicha meedá. Càmita básí naicáyacacawa cáimiétaquéeri iyú.

⁶ Picácué nacái piimá áiba aslali ínu yáapicha, càita nacái áiba inanái iniri yáapicha. Pimànicaallicué càiri báawéeri áiba wenàiwica irí, yásí Wáiwacali yùuwichàidacué píawa manuísiwata, càide iyúwacué wàalàanáté pía cáimiétaquéeri iyú.

⁷ Dios càmita imáida wía wamànínápiná wabáyawanáwa casaquèeri iyú, néese imáidaca wía wàyacaténá mabáyawanéeri iyú, yéewanápiná wáibaidaca abéerita irípiná.

⁸ Yái tàacáisi nùalèricuéca iyú pía, càmírira meedá wenàiwica yàasu tàacáisi, néese Dios itàacáicani, íná cawinácaalí càmírica yeebáida yái tàacáisi, idéca yúucaca íchawa Dios, yái Dios ibànuèricuéca Espíritu Santo piwàwalliculé. Yái Espíritu Santo ípidená ímáanáquéi “Yái Mabáyawanéerica” ímáanáca, Espíritu yàanàcáinaté mabáyawanácaténá imànica wía.

⁹ Quéwa càmita iwàwacutá nùalàacuéca pía cáinináanápinacué piicáyacacawa Dioscáiná idéca yéewáidacuéca pía càì, íná nùalíacawa cáinináacuéca piicáca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁰ Wàalíacawa cáinináacuéca piicáca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata. Quéwa wasutácue pícha wawási manuísiwata, piácue wéenánáica, cáinináanápinacué cachàiniwanái mamàalàacata piicáca macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Píalimáidacué piyacaténá matuìbanáiri iyú áibanái yáapicha. Picácué máini písutáida péemiawa áibanái yàasu tàacáisi iwali, néese píibaidacué picáapi iyúwa càide iyúwaté wàalàanacué pía.

¹² Píibaidacué cachàinliri iyú yéewanápiná áibanái càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái naicácuéca pía cáimiétaquéeri iyú, pidènicaténacué nacái yái pímaapuèrica, ipíchanacué picutáca piyáapináwa áibanái ícha.

El regreso del Señor

¹³ Piácue wéenánáica, wawàwacué píalíacawa càinácaalí nàyanápiná níara yéetéyémicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái achúmacáichacué piwàwa manuísiwata càide iyúwa achúmáaná èeri mìnaná iwàwa càmíyéica

yeebáida Jesucristo itàacái. Achúmaca nawàwa manuísiwata càmicáiná nacù néesánáimi imichàacawa yéetácáisi ícha.

14 Wadéca weebáidaca Jesús iináwaná iwali yéetácátéwa, néese imichàacaté nacáywa yéetácáisi ícha. Càita nacái weebáidaca Dios imichàidáanápíná yéetéeyéimiwa yéetácáisi ícha, níái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nacáucami yàanàapíná Jesús yáapicha namichàacaténáwa yéetácáisi ícha Jesús yàanàapínacaalí àniwa.

15 Iná wacàlidacué pírí yái tàacáisi càide iyúwa Wáiwacali yéewáidáaná wía: Wía cáuyéicáwaca mamáalàacata cháí èri írìcu Wáiwacali yàanàacaalípiná, càmita wàawa napíchalé chènuniré níái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

16 Wéemiápiná chènuníséeri tàacáisi imáidéerica wía cachàinírì iyú, yá ángel íiwacalíná imáidapíná nacái wíawa, yá nacái Dios yàasu trompeta casànapíná wéemiáwa napulíacaalíni. Yásí Wáiwacali írìcuápináwa chènunibàata. Néese níái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Cristo itàacái, níata idàbapíná icáucàacawa quéechacáwa.

17 Néese wía cáuyéicáwaca wamichàapínacawa náapichawa cáuli írìculé, wawàlùacaténáwa acalèe yèwiré wáipunitáidacaténá Wáiwacaliwa capíraléeri cáli ínatalé. Càipíná wàyaca Wáiwacali yáapichawa càiripínáta.

18 Iná pichàniadacué piwàwawáca iyú yái tàacáisi cayábéerica ipíchanacué máini achúmaca piwàwa pèenánái yéetácaalíwa pícha.

5

1 Píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitacué iwàwacutá nutànàaca pírí tàacáisi iwali yái Wáiwacali yéenáiwánáca yàanàacatáipínáta, càisimalénácaalí camuí iya wapíchalé.

2 Píalíacuéwa cayába canáca èri mìnánái yáaliériwa càicaalínápinácaalí Wáiwacali yàanàaca àniwa. Càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí táiyápi càmicatáita wenàiwicanái ínáidawa iwali, càita nacái Wáiwacali yàapínáwa néese àniwa càmicatáita èri mìnánái icùa yàanàaca.

3 Néeniálpíná wenàiwica nacàlidapíná cà: “Cayába macáita. Canáca ùwicái. Wàyaca matuíbanáita”, càipíná náimaca. Néese ráunamáita yúuwichàacáisi yàanàapínacawa nàwali cáiwírì iyú imáalàidacaténá nía, càide iyúwa inanái idàbacaalí yúuwichàacawa isicúasiwata umusúadacaténá íicá èri. Yásí càmita náalimá napiacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

4 Quéwa píacué wéenánáica càmitacué catá píiwitáise, píalíacáinácuéwa Dios iwali. Iná càmitacué Wáiwacali yéenáiwáná icalùada píawa, yàanàapínacaalí càide iyúwa cayéedéeri icalùadacaalí wenàiwica.

5 Amalácáinácué píiwitáise macáita, píalíacáinácuéwa Dios iwali, picùacáinácué nacái Wáiwacali yàanàaca. Càmita wàya càide iyúwa catéeyéi íiwitáise iyáaná, càmfíyéica yáalí Dios iwali.

6 Iná iwàwacutá wamichàidaca wáiwitáisewa wacùanápíná Wáiwacali yàanàaca. Picácué wàya iyúwa iiméeyéi meedá, càmfíyéica icùa Jesús yàanàanápíná. Yá waicáidacué Wáiwacali ípunitawa cáalíacáiri iyú, wacùacaténá wíawawa ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Wáiwacali íchawa.

7 Aibanái catéeyéica íiwitáise càmita náalíawa Dios iwali. Càica níade iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá táiyápinama, iyúwa nacái wenàiwica icàméeyéica catéeri írìcu.

⁸ Quéwa wía amaléeyéica íiwitáise, icuèyéica nacái Wáiwacali yàanàanápíná, iwàwacutá wacùaca wíawawa cayába ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái, càita nacái cáininácué waicáyacacawa, càita nacái manuícué wáináida wawàwawa Jesucristo ìwali iwasàanápíná wíawa Dios yáasu yùuwichàacáisi íicha. Wamànicaalí càì, yásí wacùapíná wíawawa cayába Satanás íicha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, càide iyúwa úwisàiri ìwalicaalí icàyuwaniwa, ìbàle nacáiwa dàaléeri hierro nacáiri icùacaténá yáawawa yùuwidenái íichawa.

⁹ Dioscáiná càmítaté yeedá wía yàasunáipínáwa imàccáanápíná yàasu manuíri yùuwichàacáisi yàanàaca wàwali, néese idéca yeedáca wía iwasàacaténá wía yáasu yùuwichàacáisi íichawa ìwalíse yái Wáiwacali Jesucristo yéetáanácawa wáichawalíná.

¹⁰ Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná wàyacaténá yáapicha càiripínáta, éwita nacái wéetácaalíwa, càita nacái cáucaalícáwa wía áiba èeriwa Jesucristo yáapínácaalíwa néese àniwa.

¹¹ Iná pimichàidacué píiwitáisewáaca mamáalàacata, pichàiniadacué nacái piwàwawáaca càide iyúwa pimàninácué píacawa siùcade.

Pablo aconseja a los hermanos

¹² Píacué wéenanáica wasutácué píicha wawàsi manuísíwata, píacué ancianonái íimiétacaná, níái íibaidéeyéica Dios iripíná pèewibáa, nacùacaténácué pía, nàalàacaténácué pía Wáiwacali itàacái iyú, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Iwàwacutácué píaca ancianonái íimiétacaná, cáininácué nacái píicáca nía manuísíwata ìwalíse yái íibaidacalésica namàníríca Dios irípiná, yái nacùanácúeéca pía. Piyacué matuíbanáita píapichawáaca.

¹⁴ Wachùullácué pía, píacué wéenanáica, píalàacué cachàinírí iyú níara péená càmíiyéica iwàwa íibaidaca. Pichàiniadacué nawàwa nacái cawínácaalí achúméeyéica íináida iwàwawa, nàuwichàacái ìwalísewa. Piyúudàacué nacái níara machawáaquéeyéica íiwitáise, càmíiyéicáwaca yeebáida tàì íméeri iyú. Pimànicúe macáita íri éeréeri iyú mamáalàacata.

¹⁵ Aibanáicaalí imànícúe píri báawéeri, píacué pimàni íri báawéeri nacái píipuináwa, néese píalímáidacué pimànica cayábéeri píriwáaca càiripínáta, macái wenàiwica íri nacái.

¹⁶ Cayábacué piwàwa càiripínáta.

¹⁷ Pisutácué píawawa Dios íicha mamáalàacata.

¹⁸ Píacué Dios íri cayábéeri càinácaalícúe píyáaná, càicáinácué Dios iwàwa pimànica, píacué yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái.

¹⁹ Càide iyúwa càmicaalí wachacáida cayábéeri quichái iyúudèerica wía, càita nacái picácué pímalàida píichawa yái cayábéerica Espíritu Santo imànírícuéca piwàwalícué.

²⁰ Picácué caná iwèni píicáca nataacái níái wenàiwica Espíritu Santo ichàiniadéeyéica nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícué.

²¹ Quéwa píináidacuéwa cáalíacáiri iyú ìwali macái tàacáisi péemièricuéca píalíacaténácuéwa asásí báisícaalí Dios itàacáicani, néese peebáidacué abéerita yái cayábéeri tàacásica.

²² Píwènúacuéwa macái báawéeri íiwitáaná íicha.

²³ Wasutáca Dios íicha píripinácué, yái Dios matuíbanáirica imànica wáiwitáise, masacáanápínácué imànica píiwitáise píibaidacaténácué abéerita

Dios irípiná, icùanápinácué nacái píiwitáise manuísíwata, piwàwa nacái, piiná nacái mabáyawanéeri iyú àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

²⁴ Càipiná Dios imànicuéca piríni. Yái Dios imáidéericatécué pía yàasunáicaténácué pía, imànipinácué pirí macáita càide iyúwa icàlidáanácué piríni.

Saludos y bendición final

²⁵ Píacué wéenanáica, pisutácué Dios ícha walípiná nacái.

²⁶ Pitàidacué cayábéeri iyú macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁷ Nuchùliacué pía Wáiwacali inùmalicúise, piléecué yái nùasu cuyàlutaca nalí macáita níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁸ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué, imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú.

2 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái, nutànàacué piri cuyàluta, píacué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacàlená iricu, píacué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía.

² Wasutáca Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú, namàcáanápinácué nacái píyaca matuíbanáiri iyú.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo vuelva

³ Píacué wéenánáica, casímáica wáaca Dios irí cayábéeri càiripináta píwalicué. Yá cayábaca cài wamànica peebáidacáinácué piacawa Jesucristo itàacái manuísiwata cachàiníwanái, yá nacái wáalíacawa cáinináanácué yáwanái piicáyacacawa mamáalàacata.

⁴ Iná wacálidacuéca piináwaná ìwali casímáiri iyú áibanái irí Dios yàasu wenáiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái macái yàcalé wapáchiacatabàa. Wacálidaca nalíni píideníanácuéca piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidáanácué nacái mamáalàacata Jesucristo itàacái éwitacué áibanái nàuwichàidacáanítacué pía madécaná yàawírí, éwitacué nacái piùwichàacáanítawa madécaná càulenéeri wawàsi iyú.

⁵ Iná yéewa wáalíacawa amaléeri iyú Dios yàanápiná macái wenáiwica iwèni machacàníri iyú, namànicaalí cayábéeri, càita nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Siùcade piùwichàacuécawa píyaca ìwalíise yái peebáidáanácuéca iyúwa Dios ichùullanácué pía, quéwa càmítacué piméyáawa peebáidaca. Iná Dios icàlidapinácué piináwaná ìwali pimàninácuéca cayábéeri, yá imàacapinácué píwàlùacawa Dios iyacàle irìculé Dios icùacataléca yàasu wenáiwicanáíwa càiripináta chènuniré.

⁶ Dios yàapiná macái wenáiwica iwèni machacàníri iyú, yùuwichàidapiná nacái níara wenáiwica nabáyawaná ìwalíisewa, níái yùuwichàidéeyéicuéca pía siùcade.

⁷ Dios yàapiná macái wenáiwica iwèni machacàníri iyú, imàacapinácué nacái piyamáidacawa piùwichàacái íchawa càide iyúwa imàacáanápiná wayamáidaca nacáíwa. Càipiná Dios imànica walí macáita néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná chènuníise mèlumèluíri iyú, quichái ipèrúa yèewíise yàasu cachàiníyíéi ángel yáapichawa.

⁸ Yá Wáiwacali Jesús yàanàapiná yùuwichàidacaténá wenáiwica nabáyawaná ìwalíisewa, níái càmíyéica iwàwa yáalíaca Dios ìwali, macáita nacái càmíyéica yeebáida yái tàacáisi ímérica Wáiwacali Jesucristo iwásàaca wenáiwicanáí Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁹ Yá Wáiwacali yúucapiná íchawa nía déeculé, nàuwichàacaténáwa nabáyawaná ìwalíisewa càiripináta, èeri càmíiri imáalàawa, yá càmita quirínama naicáca Wáiwacali, yái mèlumèlúrica iicacánáwa, icuérica macáita cáimiétacanéeri iyú, máinicáiná cachàínica íwitáise manuíri.

¹⁰ Càipiná Wáiwacali imànica nalíwa néenialípiná yàanàacaalípiná àniwa. Yàapinácawa néese àniwa yéewacaténá macáita yàasunái, wía yeebáidéeyéica itàacái, wáaca irí cayábéeri manuísiwata cáimiétaquéeri iyú casímáiwaca. Núalía

nacáíwa piicáanápínacué Wáiwacali yàanàaca, piapínacué nacáí irí cayábéeri, peebáidacáinacué iyúwaté wacàlidáaná pírí Wáiwacali iináwaná.

¹¹ Wáaliacawa pianápínacué Wáiwacali irí cayábéeri néenialípiná, íná wasutáca Wacuèriná Dios ícha píripínacué mamáalàacata. Wasutáca Dios ícha iyúudáanápínacué pía piyacaténacué càide iyúwa wenàiwica Dios imáidéeyéica nàyacaténá machacànìiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita nacáí wasutáca Dios ícha píripínacué ichàiniadáanápínacué pía íiwitáise cachàinìiri iyúwa, pimànicaténacué macáí cayábéeri wawási piwàwéericuéca pimànica, yá nacáí píibaidacalécuéca pimànìirica peebáidacáinacué Jesucristo itàacáí.

¹² Càita wasutáca Dios ícha píripínacué yéewanápiná áibanáí nacáí nàapínaca Wáiwacali Jesús irí cayábéeri naicácaalípiná ichàiniadacuéca pía pimànicaténá cayábéeri, yéewanápiná nacáí piacué lyéeyéica abédanamata Wáiwacali Jesús yáapicha píasáidacuéca áibanáí irí cayábéeri íiwitáisevani, yáí Wáiwacalica. Píalimápinacué pimànica càí yácáiná Wacuèriná Dios, Wáiwacali Jesucristo nacáí nayúudàacuéca pía mawènìiri iyú.

2

Aclaraciones sobre el regreso del Señor

¹ Siúcade piacué wéenanáica, píaliacuéwa Wáiwacali Jesucristo yàanàanápíná àniwa. Píaliacué nacáíwa Dios iwacáidáanápíná wíawa Wáiwacali Jesucristo yàatalé. Siúcade wawàwaca wéewáidacuéca pía ìwali quiríta.

² Cawàwanáta abénaméeyéí cachìwéeyéí nacàlidapínacué píriní idécasa ichàbacawéí Wáiwacali yéenáiwana yàacaténáwa néese àniwa. Wasutácué pícha wawási manuísíwata ipíchaná piúcáida piwàwawa picalùniwa caqualéta iyúwa sicuscuyéí iwàwa. Picácué cáalu pía áibanáí cachìwéeyéí nàimacaalicué píri nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmàlicúise íméerica idécasa ichàbacawéí Wáiwacali yéenáiwana, càita nacáí néewáidacaalicué pía iyú càiri cachìwéeri tàacáisica. Cawàwanáta nàasáidapínacué píri cuyàluta nàiméerica ìwali nutànàacasacué píri, quéwa picácué peebáida nachìwa, picácué nacáí cáalu pía.

³ Picácué pimàaca áibanáí ichìwáidacuéca pía áiba tàacáisi cachìwéeri iyú, ibatàa abéeri tàacáisi iyúpináta. Ipíchawáise Wáiwacali yéenáiwana yàanàaca yàacaténáwa néese, yá madécaná wenàiwica nawènúadapíná náiwitáisewa Dios ícha manuísíwata, yá càmita nawàwapíná Dios icùaca nía. Abéeri asiali nacáí yàanàapíná, máinìiri cabáyawanáca, Satanás inacáiri íiwitáise, yáalimáidèripíná èeri mìnanaí namànínápiná nabáyawanáwa. Máinípiná báawacani, yáí asìalica, íná Dios idéca ínáidacawa imáalàidáanápínáni báisiri iyú.

⁴ Yáí asiali yàanèripínáca, yácata Dios yúuwidesíwaca báawéerica náicha canánama. Yá máinípiná cáimacáica iicáca yáawawa. Icàlidapíná ìwaliwa cachàinicasani Dios ícha, cachàinisa nacáicani macáí cuwáinái ícha áibanáí yéeyéica icàaluíná, íná ichùullapíná èeri mìnanaí yàaca icàaluíná Dios ícha. Néese imànipíná càiri báawasíwéeri: Ibàlùadapíná yàasu manuíri yàalubáisiwa Dios yàasu templo írìcu, yá yáawinacawa néré icùacaténá macáita, Dioscáinásani, cáipiná ímaca yéewacaténá èeri mìnanaí yàaca icàaluíná. Yá icàlidapínáca iináwanáwa Dioscani.

⁵ Núaliacawa piwàwalicuéca cayábani yáí tàacáisi nucàlidéericatécué píri. Bàaluité nùyacaalítécué píapícha, yáté nucàlidacuéca píri iináwaná ìwali yàara máinìiri cabáyawanáca yàanèripínáca áibaalípiná.

⁶ Siúcade píaliacuéwa càirínácaalí chàinisi càmirítàacá íbatàa yáasáidacawa yáara máiníri cabáyawanáca, àta idécatalépináta yéanáiwaná yàanàca, Dios imàaquéerica irí yàanàcatáipiná.

⁷ Dios imàacaca wáaliacawa Satanás idéca idábaca iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios ícha. Quéwa càmitàacá idé Satanás yáalimá imànica macáita yái báawéerica iwàwéerica imànica, iyacáiná siúcade abéeri imáisaníerica Satanás imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná imànica. Aibaalípiná yàapínacawa èeri ícha yái càmirícáwaca íbatàa Satanás imànica macáita yái iwàwéerica imànica. Idécanáami yàacawa èeri ícha, yásí Satanás yáalimápiná imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná cháí èeri irícu.

⁸ Néese yáara máiníri cabáyawanáca wenàiwica yáasáidapínacawa cháí èeri irícu, yái asiali Wáiwacali Jesús inuéripináca caquialéta itàacái iyúwa. Wáiwacali yàanàpiná cachàiníri íiwitáise yáapichawa, icamalá mèlumèluíri irícu nacáíwa, yá Wáiwacali imáalàidapínacani yáara máiníri cabáyawanáca.

⁹ Quéwa néenialípiná, idécunitàacá iyaca cháí èeri irícu, yáara máiníri cabáyawanáca, yásí Satanás ichàiniadapínacani manuísíwata idèncaténá ichàini manuériwa. Yásí yáara máiníri cabáyawanáca imànipiná madécaná wawási cachàiníri iyú càmiri wenàiwica idé imànica ichìwáidacaténá wenàiwica.

¹⁰ Imànipiná nacái macái báawéeri íiwitáaná ichìwáidacaténá wenàiwica Dios yùuwichàidéyéipiná nabáyawaná ìwalíise càiripináta càmicáiná cáininá naicáca báisíri tàacáisi neebáidacaténáni. Dios yùuwichàidapíná nía càmicáiná neebáida báisíri tàacáisi yéwanápiná Jesucristo iwasàca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹¹ Càmicáiná nawàwa neebáidaca báisíri tàacáisi, íná Dios imàacapíná cachìwéeri tàacáisi ichìwáidaca nía, neebáidacaténáni cachàiníri iyú.

¹² Càipiná Dios imànica yáasáidacaténá yùuwichàidáanápiná càiripináta macáita wenàiwica càmiyéica iwàwa yeebáidaca yái báisíri tàacáisica, néese casíimáica meedá namànica nabáyawanáwa.

Escogidos para ser salvados

¹³ Quéwa wía apóstolca, iwàwacutá wàaca Dios irí cayábéeri càiripináta píwalicué, píacué wéenanáica cáininéyéica Wáiwacali iicáca. Wàaca Dios irí cayábéeri bàalutécáiná Dios yeedácuéca pía èeri ipíchawáise iwasàacaténácué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, Espíritu Santo imàacacáinácué Dios yàasu wenàiwicaca pía, peebáidacáinácué nacái yái báisíri tàacáisica.

¹⁴ Dios iwàwacáinaté iwasàacuéca pía, íná Dios ibànùacaté wía wacàlidacaténácué píri yái tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càita Dios imáidacaténácué pía yàasunáicaténácué pía, yéwanápinácué píyaca Wáiwacali Jesucristo yáapicha cáimiétacanéeri iyú, icamaláná mèlumèluíri irícu nacái càide iyúwa Wáiwacali iyáaná.

¹⁵ Iná píacué wéenanáica, cachàinicué píiwitáise Jesucristo ìwali, peebáidacué itàacái mamáalàacata tàì íméri iyú. Picácué píimáicha yái wacàlidéericatécué píri wàyacaalícué píapicha bàaluté. Picácué nacái píimáicha yái tàacáisi wacàlidéericuécá píri cuyàluta irícu watànèericuécá píri.

¹⁶ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué, Wáaniri Dios ícha nacái, yái cáininéerica iicáca wía, imànírica nacái walí cayábéeri mawèníri iyú. Càita idéca ichàiniadaca wawàwa càiripináta, imàca nacái manuica wáináidaca wawàwawa Dios ìwali imànínápíná walí cayábéeri càide iyúwa icàlidáanaté walíni.

17 Yá wasutáca Dios ícha pirípinácué ichàiniadánápinácué piwàwa, imàacáanápinácué nacái pimànica cayábèeri mamáalàacata macái íiwitáanata, pitàanicaténácué nacái yáawamita cayábèeri wawàsi ìwali.

3

Oren por nosotros

1 Píacué wéénánáica, ìyaca nacái áiba wawàsi quiríta wawàwéericuéca wacàlidaca pirí: Pisutácué Dios ícha walípiná imàacáanápiná wacàlidaca Wáiwacali itàacáíwa áibanái irí caquialéta macái cáli imanùbaca. Pisutácué Dios ícha imàacáanápiná madécaná wenàiwica neebáidaca Wáiwacali itàacái cáimiétaquèeri iyú càide iyúwacué peebáidáaná.

2 Pisutácué Dios ícha nacái icùanápiná wía báawèeri ícha, nàyacáiná abénaméeyéi wenàiwica máiniyéica báawaca íiwitáise, iwàwéeyéica imànica walí báawèeri càmicáiná macái wenàiwica yeebáida Wáiwacali itàacái.

3 Quéwa Wáiwacali imànica macáita càiripináta càide iyúwa ímáaná, íná yéewa wáaliacawa ichàiniadánápinácué píiwitáise peebáidacaténácué itàacái mamáalàacata, tàì ímèeri iyú, icùanápinácué pía nacái Satanás ícha, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

4 Manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa iyúudánápinácué pía pimànicaténácué piacawa mamáalàacata càide iyúwa wachùullanácué pía.

5 Wasutáca Wáiwacali ícha pirípinácué iyúudánápinácué cáinináca piicáca Dios càide iyúwa cáinináanácué Dios iicáca pía. Càita nacái wasutáca Wáiwacali ícha ichàiniadánápinácué píiwitáise pìdeniacaténácué piùwichàanáwa matuìbanáiri iyú càide iyúwaté Cristo ìidenlána yùuwichàanáwa.

El deber de trabajar

6 Píacué wéénánáica, wachùullacué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise iyúwa, picácué piacawéerida cawinácaalí péenácué càmiríca iwàwa íibaidaca, càmiríca nacái ìya càide iyúwa wéewáidáanácué pía.

7 Píaliacuéwa càinácaalí iwàwacutáanácué piyaca pimànicaténácué càide iyúwaté wáasáidáanácué pirí wàyacaalítécué píapícha. Néenialí wàyacaalítécué píapícha, wía apóstolca, wáibaidacaté wawèniacaténá wayáapináwa.

8 Càmitaté nacái wayáacué píícha yàacàsi mawèníri iyú. Néese wía apóstolca wáibaidacaté cachàiníri iyú èeríapi, táiyápi nacái wapáyaidacaténá wayáapináwa, ipíchanácué piùwichàacawa wàwalíise, càmicáinaté wawàwa wáinalaléuécá piríni, íbatàa abèeri péená írì.

9 Ewita Dios imàacáaníta wasutácuéca píícha wayáapináwa mawèníri iyú wéewáidacáinácué pía, càicáaníta càmitaté wamàni càì. Néese wáibaidacaté cachàiníri iyú wáasáidacaténácué pirí càinácaalí iwàwacutáanácué píibaidaca cachàiníri iyú.

10 Wàyacaalítécué píapícha, yáté wachùullacuéca pía càiri tàacáisi iyú íiméerica: Aibacaalí péenácué càmita iwàwa íibaidaca, picácué pía iyáapiná.

11 Quéwa wadéca wéemíacuéca piináwaná ìwali ínucúé pèewibàa abénaméeyéi péená, càmiyéica íibaida íbatàa achúméerína íibaidalési piná. Càmita nabatàa áibanái íibaidaca, néese nasáiwicaca nalí wawàsi meedá.

12 Níara ìnufyéica, càmiyéica íibaida, wachùulia nía, wasutáca náicha wawàsi manuísíwata nacái Wáiwacali Jesucristo íiwitáise iyúwa, náibaidáanápiná matuìbanáiri iyú needácaténá nayáapináwa.

¹³ Píacué wéenánáica, picácué chamàle pimànica cayábéeri ipíchaná piméyáacawa, néese pimànicué piacawa cayábéeri mamáalàacata.

¹⁴ Aibacaalí péenácué càmita imàni càide iyúwa wachùullianáni cháí cuyàluta irìcu, picàlidacué iináwaná ìwali macái wenàiwicanái yàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué piacawéeridani, yéewacaténá báicani ibáyawaná ìwaliwa.

¹⁵ Quéwa picácué piùwide pimànica yái wenàiwicaca, néese plàlàacué éeréeri iyútani, càide iyúwacué plàlàaca nacáicaalí péenásàiriwa.

Bendición final

¹⁶ Wasutáca Wáiwacali ícha pirípinácué, yái imàaquéerica matuíbanáica yàasu wenàiwica iwàwa, imàacáanápíná matuíbanáicuéca piwàwa càiripináta càinácaalícué piyáaná. Wasutáca Wáiwacali ícha pirípinácué yàacawéeridáanápínácué pía manuísíwata.

¹⁷ Núa Pablo nutànàacué pirí yái achúméerína tàacáisica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácué pía. Càita nutànàacani macái nùasu cuyàluta irìcuwa. Càì nutànàacani píalíacaténácuéwa càinácaalí iicacánáwa, ipíchanácué áibanái ichìwáidaca pía.

¹⁸ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué, imànínápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, píacué canánama.

1 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùaca pírí cuyàluta. Núa Pablo Jesucristo yàasu apóstol, Dioscáiná ibànùaca núa nuíbaidáanápíná irí. Yái Diosca, yácata iwásèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Wáiwacali Jesucristo nacái ibànùaca núa, yái Jesucristo imàaquéerica manuíca wáináidaca wawàwawa ìwali imànnínápiná walí macáita càide iyúwaté ímáaná walí.

² Nutànàaca pírí cuyàluta Timoteo, píacata nuiquéerica càiride iyúwa nuiriwa báisíta peebáidacáiná Jesucristo itàacái, càide iyúwa nuebáidáaná nacái. Yá nusutáca Wáaniri Dios ícha pírípiná, Wáiwacali Cristo Jesús nacái, namànnínápiná pírí cayábéeri mawèniiri iyú, naicáanápíná nacái pipualé namàcáanápíná nacái matuúbanáica piwàwa.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³ Pimàni càide iyúwaté nùalàaná pía ipíchawáiseté nùacawa pícha Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwaca piyamáacawa aléera Efeso ìyacàlená irícu plàlàacaténá cachàiníri iyú áibanái wenàiwica néeniyéica ìyaca nayamáidáanápíná néewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú.

⁴ Píalàa nía nacái cachàiníri iyú ipíchaná nēcái néewáidacawa mamáalàacata áiba tàacáisi cachìwéeri ìwali náiméerica ìwali icàlidacasa càinácaalí nàawirináimi imànníná bàaluté, ipíchaná nacái nacàlidaca mamáalàacata macáita nàawirináimi ípidenáwa madécaná. Wenàiwicanái yéewáidacaalíwa nàwali, yá nasutáca néemíawa níawáaca mamáalàacata, natàanica náapichawáaca chàinisíri iyú nacái. Yái tàacáisi cachìwéerica càmita iyúudàa wenàiwica neebáidáanápíná Dios itàacái nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Dios idéca ichùullaca wía cáinináanápíná waicáyacacawa. Wáalimá càì wamànica masacàacaalí wáiwitáise macái báawéeri ícha, wawènúadacaalí nacái wáiwitáisewa Dios irípiná imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha, weebáidacaalí nacái Jesucristo itàacái báisíri iyú.

⁶ Abénaméeyéi càmita càì nàyaca nawènúacáinatéwa Dios itàacái ícha, yá naméeràacawa déeculé báisíri tàacáisi ícha. Siùcade natàanica náapichawáaca chàinisíri iyú canéeri iwèni wawàsi ìwalíise meedá.

⁷ Náimaca nawàwacasa néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, quéwa càmita náalía néemíaca càinácaalí ímáaná Moisés yàasu tàacáisi. Nayúunáidaca náalía néemíaca yái tàacáisica, ína manuíca nàináidaca nawàwawa nàwaliwa néewáidáanápíná wenàiwica, quéwa càmita náalía néemíaca tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica.

⁸ Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wáalíacawa cayábéericani, yái profeta Moisés yàasu tàacáisica, cayábaca nacái wéewáidacaalí iyú wenàiwica yái tàacáisica, quéwa iwàwacutá wéewáidaca nía càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁹ Iwàwacutá wawàwalica Dios itàacái càmita imáisanà wamànica cayábéeri, néese icháawáaca naináwaná ìwali cawinácaalí imànniyéica íbáyawanáwa, cànniyéica nacái iwàwa yeebáidaca Dios itàacái. Càì namànica: Nàuwideca namànica Dios, namànica nabáyawanáwa; càmita nàa Dios iyéininá, caná iwèni naicáca áibanái yàanáca Dios icàaluíniná; nanúaca nàaniriwa, náatúa nacáiwá, nanúa nacái áibanái wenàiwica.

10 Naimáca áiba yáapicha càmfíhúaca náinusíwa, càmfíríca nanírísíwa nacái, aslanái naimáca nanacáiri yáapichawa, inanái naimáca nanacáichúa yáapichawa nacái; náibàaca wenàiwíca plata iwalínápiná; nacàlidaca nachíwawa, nachíwáida nacái áibanái, nacháawàaca áibanái iináwaná iwali nachíwa iyúwa. Càita áibanái wenàiwíca náyaca imàníyéíca macái báawéeri ííwítáaná méetàuculé ícha yái yéewáidacalésica machacàníríca. Iná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ícháawàaca naináwaná iwali, ímaca iwàwacutáanápiná nàuwichàacawa nabáyawaná iwálíséwa.

11 Moisés yàasu tàacáisi báisíríca iyaca abédanamata yáapicha yái tàacáisi Dios imàaquéerica nulí, nucàlidacaténá áibanái írini yéewanápiná náalíacawa Jesucristo íwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái Dios mèlumèluíríca íicacánáwa; iwàwacutá wàaca Dios icàaluíná.

Gratitud por la misericordia de Dios

12 Yá nùaca Wáiwacali Jesucristo írí cayábéeri, yái íchàiniadéerica núa. Nùaca írí cayábéeri bàalutécáiná íicáca núa càiride iyúwa abéeri imànírípináté càide iyúwa íchùullaná núa, yáté imàacaca nuíbaidaca írípiná.

13 Càita idéca imànica nulí yái cayábéerica éwítaté nutàanicáaníta báawéeri iyú Jesús iwali quéechatécáwa, nùuwichàidacaté nacái wenàiwíca yeebáidéeyéicaté itàacái, numànicaté nacái nalí báawéeri manuísíwata iyúwa wenàiwíca cáimacáiri íicáca yáawawa áibanái ícha. Quéwa Dios íicácaté nupualé càmicáináté núalíawa nùuwichàidáanáté nùacawa yàasu wenàiwicanái ípíchawáiseté nuebáidaca Jesucristo itàacái.

14 Yá Wáiwacali idéca imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata. Yá imàacaca nuebáidaca itàacái, cáinináca nacái íicáca núa. Càita wáyaca, wía iyéyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yeebáidéeyéica itàacái.

15 Nucàlidacué pirí báisísíwéeri tàacáisi. Iwàwacutá macáita yeebáidacani: Cristo Jesús yàanàacaté aléi èeri írículé íwasàacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwíca Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nùacata yái cabáyawanéerica náicha canánama èeri írícuíyéica cabáyawanéeyéica.

16 Dios íicácaté nupualé, núa cabáyawanéerica náicha canánama, yéewacaténá Jesucristo yásáidaca macáita wenàiwíca írí máini cayábéerica ííwítáise, náalíacaténáwa nacái càmita yùuwichàida wenàiwíca ráunamáita, néese icúaca déecuírí iyú yéewanápiná wenàiwíca nawènúadaca írípiná náíwítáiséwa. Càipíná náalíacawa néemiápinácaalí nuináwaná iwali, náalíacaténáwa Dios íicáanápiná napualé nacái neebáidacaalí Jesucristo itàacái needácaténá nalíwa nacáucapínáwa càmfíri imáalàawa.

17 ¡Wàacué Dios írí cayábéeri manuísíwata càirípináta, wàacué iyéininá nacái cáimiétaquéeri iyú, yái Wacuéríná Dios càmfíríca imáalàawa, càmfíri nacái yéetáwa, càmfíri nacái yéewa èeri mīnanái íicáca, yái abéericata Dios! Báisíta, amén.

18-19 Néeni, Timoteo, nuiquéeri càiride iyúwa nuíríwa, nuchùullacaté pía píaláanápiná cachàimírí iyú níara yéewáidéeyéica wenàiwíca cachíwéeri tàacáisi iyú. Càí nuchùullaca pía píimànicaténá cayábéeri ùwicái cachíwéeyéi ípunita, pímwèniadacaténá nía báisírí tàacáisi iyú. Píalímápiná pímwèniadaca nía peebáidacaalí mamáalàacata yái tàacáisi báisíríca, píwènúadacaalí nacái pííwítáiséwa càirípináta píbáyawaná íchawa. Iwàwacutá píimànica càide iyúwaté abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nacàlidáanáté tàacáisi píwali Dios inùmalícuíse. Náimacaté píibáidáanápináté Dios írí cáalíacáiri iyú. Áibanái

càmítaté nawènúada náiwítáisewa nabáyawaná íchawa báisíri iyú, íná nadéca naméyàaca neebáidaca yái báisíri tàacáisica.

²⁰ Càita nadéca namànica níara Himeneo, Alejandro nacái. Iná nudéca numàacaca nía yéewanápiná Satanás yúuwicháidaca nía namàacacaténá náichawa yái natàanínáca báawéeri iyú Dios íwali.

2

Instrucciones sobre la oración

¹ Quéechacáwa nuwàwa plalàaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nasutáanápiná Dios ícha macái èeri m̀nanái irípiná. Iwàwacutá wasutáca Dios ícha nalípiná, wàaca nacái Dios irí cayábéeri nàwali macáita.

² Iwàwacutá wasutáca Dios ícha nalípiná níái icuèyéica cáli, nali nacái macáita icuèyéica wenàiwicanái, yéewacaténá wàyaca matuìbanáita, yéewanápiná nacái wàaca Dios icàaluíná matuìbanáiri iyú, yéewanápiná nacái wàyaca cáimíetaquéeri iyú macái wenàiwicanái iicápiná.

³ Cayábéeriquéi wasutáanáca Dios ícha nalípiná, casímái nacái Dios yéemlaca yái wasutáanáca ícha nalípiná, yái Dios iwàsèerica wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa.

⁴ Cayábaca Dios yéemlaca wasutáaná ícha nalípiná Dioscáiná iwàwaca Jesucristo iwàsàaca macái wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha; Dios iwàwa nacái náaliacawa íwali yái báisíri tàacáisica.

⁵ Iyacáiná abéerita Dios. Iyaca nacái abéerita wenàiwica yáaliméerica itàaníca Dios yáapicha èeri m̀nanái iwicáu, yái wenàiwica ípidenéerica Jesucristo. Canácata áiba Jesucristo ícha yáaliméerica imàacaca wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

⁶ Jesucristo imàacacaté icáucawa macái èeri m̀nanái íchawalíná iwàsàacaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios yásáidáaná walí iwàwacáinaté wáaliacawa.

⁷ Dios imàacacaté apóstolca núa ibànùacaténá núa nucàlidáanápiná càiri tàacáisi inùmalicuise Jesucristo iináwaná íwali. Nùumaca piri báisíri iyú, càmita nuchìwa: Dios ibànùaca núa nuéwáidacaténá càimíyèi judío báisíri tàacáisi iyú, neebáidacaténá Jesucristo itàacái.

⁸ Iná àta alénácaalí nàwacáidáyacacawa, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuwàwaca aslanái isutáca Dios ícha. Namicháidacaalí nacáapiwa nasutácaténá Dios ícha, iwàwacutá masacàaca nawàwa mabáyawanéeri iyú càide iyúwa cayábáaná Dios iicáca. Iwàwacutá càmita calúa nía, càmita nacái natàani nàapichawáaca chàinisíri iyú.

⁹ Cayábaca nacái inanái nadèniacaalí nabàlewa iyúwa cáimíétacanéeyéi inanái, ipíchaná aslanái naicáidaca nali, néese náináidacawa inanái íwali báawanama. Cayábaca càmicaalí nachùnla náiwita ibáinàwa máini cawèníri iyú, oro yáapicha, cawèníyèi t̀lìquìchi yáapicha nacái, cawèníchúa íba perla yáapicha nacái. Cayábaca nacái càmicaalí nàwalica máiníri cawènica bàlesica.

¹⁰ Càmita cayába inanái náasáidaca meedá nadèniaca madécaná cawèníri, néese cayábaca inanái náasáidacaalí nadéca namàacaca níawawa Dios irí nàacaténá iyéininá báisíri iyú. Càì nàalimá náasáidaca náiwítáisewa: Iwàwacutá namànica cayábéeri áibanái irí.

¹¹ Iwàwacutá masànaca inanái culto iricu, néemlaceténá aslanái yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú. Iwàwacutá nacái inanái nàaca náimíétacaná, cawínácaalí aslanái yéewáidéeyéica wenàiwicanái.

¹² Càmita numàaca inaná yéewáidaca aslanái Dios itàacái iyú culto iricu macái wenàiwica yàacuésemi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càmita nacái numàaca inaná ichùullaca aslanái, néese iwàwacutá masánaca inaná nëemlacaténá aslanái yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹³ Canáca yéewaná inaná ichùullaca aslanái, Dios idàbacáináté Adán quéecha, néeseté idàbaca Eva, niara idàbáanéeyéicaté wenàiwicaca, wàawirinámica nía, wía èeri mìnánáica canánama.

¹⁴ Yái Adán càmitaté Satanás ichiwáidani, néese Satanás icàlidacaté ichiwawa inaná irí, yá uebáidacani, uyáacaté abéeri àicu iyacaná càmfiricaté Dios ibatàa nayáaca. Càité umànica ubáyawanáca quéechaté. Iná yéewa wáaliacawa canáca yéewaná inaná ichùullaca aslanái.

¹⁵ Quéwa níái inánáica namusúapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha namànicaalí càide iyúwa iwàwacutáaná namànica néenibe iríwa, neebáidacaalí nacái mamáalàacata Jesucristo itàacái cáalfacáiri iyú càide iyúwa cáimiétacanéeyéi, cáininácaalí nacái naicáca áibanái. Iwàwacutá nacái masacàca náiwitáise macái báawéeri íicha, náibaidacaténá Dios irí mabáyawanéeri iyú.

3

Cómo deben ser los dirigentes

¹ Báisíta cayábacá máinícaalí abéeri iwàwaca íbaidaca Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Báisíta máiní cayábéeri, cáimiétacanéerica nacái yái anciano íbaidacaléca Dios irípiná.

² Iná cawinácaalí íbaidéerica Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá ìyaca machacàníri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàca iináwaná ìwali, ipíchaná náimaca anciano imànica íbáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechúata ínuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yáawawa cáimiétaquéeri iyú ipíchaná imànica íbáyawanáwa. Iwàwacutá nacái casímáica yeedáca yàataléwa áibanái nayamáacaténáwa icapèe iricu, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yèepuníyécawa déeculé icapèe íchawa. Iwàwacutá nacái anciano yáalimá yéewáidaca wenàiwica cayába.

³ Càmita nacái anciano icàma. Càmita nacái ipélica, néese càmfíri calúa iwàwa, càmita nacái iwàwa itàanica chànísíri tãacáisi iyú. Càmita icutá mamáalàacata yeedácaténá iríwa manùba plata.

⁴ Iwàwacutá anciano icùaca icapèericuýéiwa cayába. Iwàwacutá yéenibe neebáidaca itàacái, nàa nacái ímiétacaná manuísíwata.

⁵ Iwàwacutá càì anciano icùaca icapèericuýéiwa, yácáiná càmicaalí yáalimá icùaca cayába icapèericuýéiwa, néese càmita nacái yáalimá icùaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁶ Iná iwàwacutá anciano càmfíríca wàlisàì yeebáidaca Jesucristo itàacái, ipíchaná cachàinica iicáca yáawawa áibanái íicha, yá imànica íbáyawanáwa, néese Dios yùuwichàidacani càide iyúwaté Satanás cachàinínáté iicáca yáawawa Dios íicha, yáté imànica íbáyawanáwa, Iná Dios yùuwichàidapínacani báawanama càiripináta.

⁷ Iwàwacutá nacái anciano ìyaca machacàníri iyú yéewanápiná áibanái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, naicáca cáimiétaquéeri iyúni, yái ancianoca. Càmicaalí càì anciano ìyaca, yá cawàwanáta áibanái itàanica ìwali báawéeri iyú, néese Satanás yáalimáidacani imànínápiná íbáyawanáwa.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Càita nacái diácononái: Iwàwacutá nàya cáimiétaquéri iyú, càmiyéita cachíwa, néese namànica càide iyúwa nàimáaná; càmiyéita nacái icàma, càmiyéita nacái iwàwa imànica yàasu wawàsi báawériwa needácaténá nalíwa plata.

⁹ Iwàwacutá diácononái yeebáidaca tàì íméri iyú yái tàacáisi báisírira weebáidéerica, Dios imàaquéerica wáalíacawa ìwali. Iwàwacutá nacái masacàaca diácononái íiwitáise.

¹⁰ Yá iwàwacutá piicáca náiwitáise quéecha asáisi náibaidacaalí cayába Dios irípiná, nàyacaalí nacái machacànìiri iyú. Néese càmicaalí namàni nabáyawanáwa, yásí nàalimáca náibaidaca Dios irípiná iyúwa diácono.

¹¹ Càita nacái inaná íbaidéeyéica Dios irípiná iyúwa diácono. Iwàwacutá nàya cáimiétaquéri iyú, càmiyéica itàani áibanái ìwali báawéri iyú, càmiyéita nacái icàma, namànica nacái macáita náibaidacaléwa machacànìiri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná namànicani.

¹² Iwàwacutá diácono idènlaca abéechúata ínuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yeenibewa cayába, icapèericuíyéi nacáíwa.

¹³ Iwàwacutá càì nàya náí diáconoca, níacáiná, náibaidacaalí cayába Dios irí, yásí áibanái íicáca nía cáimiétaquéri iyú, yá nacái manuípínaca diácononái ínáidaca iwàwawa, cachàinìiri yáwanái náiwitáise nacàlidacaténá naináwanáwa macàaluínináta neebáidáaná Cristo Jesús itàacái.

La verdad revelada de nuestra religión

¹⁴ Nutuíyàaca nùalimáanápiná nùaca nupáchiaca pía mesúnamáita, quéwa siúcade nutànàaca pirí cuyàluta.

¹⁵ Iná càmicaalí nùalimá nùacawa platalé mesúnamáita, càicáaníta píalápinácawa càinácaalí iwàwacutáaná wàyaca, wía Dios yéenibeca, cáuri Dios yàasunáica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá wéewáidaca wenáiwica càiripináta báisìiri tàacáisi iyú.

¹⁶ Macáita wáalíacawa báisìiri iyú, máini cachàinírira yái tàacáisi Dios ibèericaté wenáiwica íicha bàaluité quéwa siúca Dios idéca imàacaca wáalíacawa ìwali. Yácata tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí iwàwacutáaná weebáidaca: Cristo yàanàcaté aléi èeri írículé càide iyúwa wenáiwica. Néese Espíritu Santo icàlidacaté Cristo ìwali mabáyawanéericani, ángelnái nacái naicácani. Aibanái nadéca nacàlidaca iináwaná wenáiwicanái irí; abenaméeyéi èeri mìnánái neebáidaca itàacái; néeseté Cristo imicháacawa chènuniré àniwa, iyacaténá cáimiétacanéri iyú, ícamaláná mèlumlufri írìcu nacáíwa.

4

Los que se apartarán de la fe

¹ Quéwa Espíritu Santo icàlidaca yái tàacáisi amaléeri iyú: Aibaalípiná maléena èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yásí abenaméeyéi nawènúdaca náiwitáisewa Jesucristo íicha, càmita quirínama neebáidapíná itàacái. Néese neebáidapíná demonionái itàacái cachíwéeri, demonionái yàasu yéewáidacalési cachíwéeri nacái.

² Néenálípiná wenáiwica néemlápíná pucháibéeyéi íiwitáise irí, cachíwéeyéi nacái. Níara cachíwéeyéica nàalápinácawa cabáyawanáca nía, quéwa càmita quirínama báipíná nía nabáyawaná ìwaliwa, càmita nacái achúma nawàwa ìwali, néese namànipíná mamáalàacata nabáyawanáwa.

³ Níara cachìwéeyéica càmìta nabatàa wenàiwica nacásàacawa. Namáisanlaca wenàiwica iyáaca abénaméeyéi yàacàsi íiwítáaná, quéwa Dios idéca imàacaca wenàiwicanái icásàacawa; Dios iwàwaca nacái nàaca irí cayábéeri náinu ìwaliwa, nanìri ìwali nacáíwa. Dios idéca nacái idábaca macái yàacàsi íiwítáaná wayáapíná idécánáami wàaca irí cayábéeri ìwali, yái yàacàsi, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáaliyéicawa báisíri tàacáisi ìwali nacái.

⁴ Cayábaca wayáacaalí macái yàacàsi íiwítáaná, cayábacáiná macáita yái Dios idábacaléca íná càmìta iwàwacutá wáucaca wáichawa áiba yàacàsi, néese weedácani casímáiri iyú idécánáami wàaca Dios irí cayábéeri ìwali.

⁵ Cayábaca wayáacaalíni Dios itàacái íimacáiná walí cayábacani, yá nacái wasutáaná Dios íicha masacàaca imànica walí macáita yàacàsi.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶ Iwàwacutá péewáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Péewáida nía iyú yái tàacáisi yàacàsi ìwalírica, pialàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeyéi yàasu tàacáisi. Péewáidawa mamáalàacata nacái ìwali yái tàacáisi icàlidéerica walí cànínacaalí iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo itàacái. Peebáida nacái mamáalàacata yái cayábéeri yéewáidacalésica càide iyúwa pidàbàanáté peebáidacani àta siuca nacáide. Càicaalí pimànica, yásí pílbaidapíná piacawa Jesucristo irípiná cayábéeri iyú.

⁷ Eeri mìnánái càmíyéi yáalía Dios ìwali nacàlidaca nàasu tàacáisiwa canéerica iwèni, máiwitáiséerica, cachìwéerica nacái, càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná wenàiwica irí. Píuca píchawa macáita càiri tàacáisi. Picá péemia nalí. Néese péewáidawa cachàiníri iyú piyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁸ Cayábaca walíni cachàinicaalí wainá cháí èeri irícu idècunitàacá wàyaca cháí maléná èeri. Quéwa cayába cachàini walíni càiripínáta wàyacaalí machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácáiná càicaalí wàyaca, yá cayábaca Dios iicáca wáiwitáise siúcade. Néese áiba èeriwa wàyapínáca yáapicha càiripínáta.

⁹ Báisícata yái tàacásica. Iwàwacutá macái wenàiwica yeebáidacani.

¹⁰ Íná wáibaidaca cachàiníri iyú, weebáidacáiná cáuri Dios, manuícáténá wáináidaca wawàwawa ìwali càiripínáta, yái iwàsèerica macái wenàiwicanái Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, cawínacaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Càita iwàwacutá pichùullaca nàyaca, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, péewáida nacái nía, iyú yái tàacásica nucàlidéerica píri.

¹² Timoteo, picá pimàaca caná piwèni naicáca pía, éwita ùuculíricáaníta pía. Néese piásáida nalí cànínacaalí iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pitáani abéerita cayábéeri wawàsi ìwali. Piya machacàníri iyú wenàiwicanái iicápiná. Cáininá piicáca áibanái, piyúudáanápiná nía. Peebáida Dios. Iwàwacutá masacàaca píiwitáise macái báawéeri íicha.

¹³ Pilée nalí Dios itàacái macái imanùbaca nàwacáidáyacacaalíwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Pimicháida náiwitáise mamáalàacata neebáidáanápiná cachàiníwanái; péewáida nía nacái Dios itàacái iyú àta nùnàacataléta píatalé.

¹⁴ Picá píbatàa imáalàacawa pícha yái chàinisi Dios imàaquéericaté píri pílbaidáanápiná irí, bàaluité ancianonái imàacacaalíté icáapiwa píwali, nacàlidacaté nacái tàacáisi píwali Dios inùmalicúise íiméerica pílbaidáanápináté Dios irípiná.

¹⁵ Pimàni mamáalàacatani macái pichàini iyúwa càide iyúwa núumáaná pirí, yéewacaténá macáita wenàiwica náalimá naicáca pimànica piacawa cayábéeri cachàiniwanái mamáalàacata.

¹⁶ Picùna piáwawa wenàiwica ibáyawaná ícha. Péewáidawa mamáalàacata Dios itàacái iwali, néese péewáida wenàiwica cáaliacáiri iyú càide iyúwa Dios iwáwáaná. Pimànicaalí còi, yásí piwasàaca piáwawa cachìwéeyéi yàasu tàacáisi ícha. Càita nacái piwasàapiná nía cachìwéeri tàacáisi ícha, níara yéemièyéica pirí.

5

Cómo portarse con los creyentes

¹ Picá pialàa nía cachàimíri iyú, níara béeyéica aslanáica, néese pialàa nía éeréeri iyú càide iyúwa pialàaca nacáicaalí pianiriwa éeréta. Pialàa nacái ùuculliyéi càide iyúwa pialàaca nacáicaalí péenásàiriwa.

² Pialàa béeyéi inanái càide iyúwa pialàaca nacáicaalí piatúwawa éeréta. Pía ùucullirica, péewáidacaalí mànacanái, piicá nía càiyéide iyúwa péenásàatúanái, picùna nacái piáwawa càiripináta ipíchaná pimànica piáyawanáwa.

³ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàyacuéca pèewi abénaméeyéi inanái inírimi yéetéeyéimicawa ícha. Piyúudacué níara manìriyéimica canéeyéica yéenibe, canéeyéica nacái yéenanái iyúudéeyéipiná nía.

⁴ Quéwa manìrichúami idèniacaalí yéenibewa, càita nacái udèniacaalí utaquéniáwa, yásí iwàwacutá nayúudàaca úa quéecha nàacaténá uimíetacaná càide iyúwa Dios ichùullaná. Iwàwacutá nayúudàaca úa nèepùadacaténá yái cayábéerica nasèenáimi imànìricatè nali, casímáicáiná Dios ícáca namànica ulí cayábéeri.

⁵ Nàyaca abénaméeyéi inanái manìriyéimi catùulécanásíwéeyéi, canácáiná néenanái iyúudéeyéipiná nía. Níara manìriyéimica náibàaca nawàwawa Dios iwéré iyúudàanápíná nía, yá nasutáca níawawa Dios ícha èeríapinama, táiyápinama nacái. Iná iwàwacutácué piyúudàaca nía, piacué Dios yàasu wenàiwicaca.

⁶ Quéwa càmitacué iwàwacutá piyúudàaca áiba manìrichúami ùyacaalí meedá càasuíri iyú usímáidacaténá úawawa. Càmita uínáidawa Dios iwali, iná ùyaca càide iyúwa yéetéechúamiwa.

⁷ Càita iwàwacutá pichùullaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàyáanápíná machacànìiri iyú ipíchaná áibanái nacháawàca naináwaná iwali.

⁸ Aiba icàlidacaalí iináwanáwa yeebáidacasa Jesucristo itàacái, quéwa càmita iyúudàa yéenanáíwa, icapèerìculyéi nacáíwa, idéca iyamáidaca yeebáidaca Jesucristo itàacái. Báawéerica íiwitáise áibanái ícha càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁹ Aiba manìrichúami iwàwacaalí íbaidaca abéerita Dios irípiná mamáalàacata uyúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yá iwàwacutá udèniaca sesenta camuí. Iwàwacutá nacái abéerichúamica iníri.

¹⁰ Iwàwacutá nacái caináwanáca úa íwalíse yái umànínáca áibanái irí cayábéeri; idàwinèechúa yéenibewa cayába nàyacaténá machacànìiri iyú; yeedéechúa wenàiwica ucapèerìculéwa casímáiri iyú, ùacaténá nayáapíná; iyúudéechúa cayába áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái úbaidàanápíná nali càide iyúwa nàasu wenàiwica íbéerica wenàiwicanái yàabàli; iyúudéechúa

nacái cawinácaalí yùuwichèeyéicawa; ímáanáca uwàwacaalí umànica macái cayábéeri íiwitáaná áibanái írí.

¹¹ Pitànàcaalí inanái ípidená cuyàluta írìcu, náibaidacaténá abéerita Dios írìpiná càiripináta, picá pitànàa náipidená cawinácaalí manìrìyémica càmíyèitàacáwa idènia sesenta camuí; níacáiná abénaméeyéi manìrìyéimi nawènúadapíná náiwitáisewa náibaidacalé íchawa náiméericaté íwali namànínapínása Cristo írìpiná nawàwacáiná needáca naliwa nanìrìpináwa àniwa.

¹² Néese namànicaalí càì, yá cabáyawanáca nía càmícáiná namàni càide iyúwaté nacàlidáaná quéecha náibaidáanápinása abéerita Dios írìpiná mamáalàacata nayúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Abénaméeyéi inanái nacái napáchiaca nàacawa meedá capíi imanùbaca, yá ínuca náibaidaca meedá; càmita ínucáita nía meedá, néese nadàbaca natàanica áibanái íwali báawéeri iyú; máini nawàwaca náaliacawa áibanái yàasu tàacáisi íwali; néese nacàlidaca áibanái írì tàacáisi càmírìca cayába nacàlidaca nalí.

¹⁴ Iná nuwàwaca nacàsàacawa àniwa níara manìrìyémica, inìrimi yéetéeyémicawa ícha, cawinácaalí inanái càmíyèitàacáwa idènia sesenta camuí, nadàwinàacaténá nacái néenibewa, nacúa nacái nacapèewa àniwa, ípíchaná wàuwidenái itàanica báawéeri iyú wàwali, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Níacáiná abénaméeyéi manìrìyéimi nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha namànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná.

¹⁶ Abéechúa inanáicaalí yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, udèniacaalí uénánaiwa inanáiwica inìrimi yéetéeyémicawa ícha, yá iwàwacutá uyúudàaca nía, ípíchaná níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá nayúudàaca nía. Yásí níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náalimá nayúudàaca inanái manìrìyéimi canéeyéica yéenanái iyúudèyèipíná nía.

¹⁷ Iwàwacutá níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú napáyaidacaténá ancianonái íbaidéeyéica mamáalàacata Dios írìpiná, icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica. Anciano icùacaalí nía cayába, íbaidacaalí cachàiníri iyú Dios írìpiná mamáalàacata icàlidacaténá nalí Dios itàacái, yéwáidacaténá nía mamáalàacata nacái, yá iwàwacutá namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú pucháiba yàawiriéricatái ícha yái ofrenda namàaquéerica áiba anciano írì, nàacaténá iwèni yéewanápiná anciano idèniaca cayába iyáapínáwa, yéenibe yáapichawa.

¹⁸ Cayábaca Dios íicáca namànica càì bàalutécáiná profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalcúise. Dios íimacaté: “Picácué pidacúa pacá inùma ituínási ícha, idècunitàacá uibaidaca píri ubawàidaca ituínási uùlucacaténá iwíralè, néese pímacacué uyáacani idècunitàacá uibaidaca uèpunicawa”, íimacaté yái Diosca. Càité nacái Wáiwacali íimaca: “Iwàwacutácué píaca iwèni yái íbaidéericuéca píri”, íimaca.

¹⁹ Picá péemia írì cawinácaalí ícháawàaca anciano iináwaná íwali canácaalí pucháiba, càmicaalí nacái máisiba ícháawèyéica anciano iináwaná íwali.

²⁰ Quéwa cawinácaalí imànìyéica íbáyawanáwa mamáalàacata, iwàwacutá píalàaca nía cachàiníri iyú macái wenàiwica yàacuésemi cáalucacaténá áibanái namànica nabáyawanáwa, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²¹ Nuchùllaca pía Dios íicápiná, Jesucristo íicápiná nacái, mabáyawanéeyéi ángel íicápiná nacái, pímanìinápiná macáita càide iyúwa núumáaná píri siùcatàacáwa. Cawinácaalí imànìyéica íbáyawanáwa, píalàa nía cachàiníri

iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pialàa nía, iwàwacutá nacái càmita cayába piicáca abéeri wenàiwica áibanái ícha, néese pialàa nía macáita abédanamata, cawinácaalí imàníyéica ibáyawanáwa.

²² Picá pimàaca picáapiwa mesúnamáita asialí iwali pibàlùadacaténáni iyúwa anciano icuèrinápiná wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picúa picáwani asásí yèepunícaalíwa machacàniri iyú, isicúacáicha cabáyawanéericani yái asialica idécanáami pibàlùadacani iyúwa anciano. Pibàlùadacaalí càiri anciano, néese imànicaalí ibáyawanáwa, yásí cabáyawanáca pía nacái, càide iyúwa pidéca nacáicaalí piyúudàaca imànica ibáyawanáwa. Picúa piáwawa masacáawaca macái báawéeri ícha.

²³ Núaliacawa pidéca piyamáidaca piiraca uva ituní píasáidacaténá càmita piwàwa picámaca iyúwa áibanái báawéeyéi. Quéwa cáuláicaca pidèericubàa madécaná yàawiría, íná nùlàaca pía ipichaná piiraca yáawami únita, néese pèewàda achúmanamata uva ituní úni yèewi piiracaténáni iyúwa dabé.

²⁴ Píinádawa cáaliacáiri iyú ipíchawáise pibàlùadaca áiba anciano nacuèrinápiná. Abénaméeyéi namànica nabáyawanáwa amalánama wenàiwicanái yáaliéricawa iwali ipíchawáise áibanái ícháwàaca naináwaná iwali, quéwa áibanái namànica nabáyawanáwa ibàacanéeri iyú, càmita nacái wáaliáwa iwali madécaná èeripiná.

²⁵ Càita nacái waicáca amalánamata yái cayábéerica abénaméeyéi imànírira. Aibanái nacái namànica cayábéeri ibàacanéeri iyú quéwa càmita yéewa ibàacawa càiripináta, yái cayábéerica namànírira.

6

¹ Níara áibanái yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá nàaca náiwacali icàaluínináwa cáimiétaquéeri iyú náibaidacáiná irí, ipichaná áibanái càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái natàanica báawéeri iyú Dios iwali, iwali nacái yái tàacáisi wéewáidéerica iyú wenàiwica.

² Náiwacalicaalí yeebáida Jesucristo itàacái, iwàwacutá càmita nayamáida nàaca icàaluíniná cáimiétaquéeri iyú mamáalàacata, éwita néenásàiricáanítani Jesucristo iwalísená. Néese iwàwacutá náibaidaca irí cachàiníwanái mamáalàacata nayúudàacaténáni, náiwacalícáiná yeebáidaca Jesucristo itàacái, iwàwacutá nacái cáinináca naicácani, néenásàiricáináni, Jesucristo iwalísená.

La verdadera riqueza

³ Aibacaalí yéewáidaca wenàiwica cachíwéeri tàacáisi iyú, càmicaalí nacái abédanama íiwitáise yeebáidacaténá yái báisíiri tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yéewáidéericaté iyú wenàiwica, càmicaalí nacái yeebáida yái tàacáisi icàlidéerica cànícaalí iwàwacutáaná wàyaca, yá cáimacáica iicácawa.

⁴ Máini cachànica iicáca yáawawa meedá áibanái ícha, quéwa càmita báisí yáaliáwa, íbatàa abéeri wawásipiná, càmita yáaliáwa. Cáuláicaca íiwitáise máinicáiná iwàwa icuísaca íchawa áibanái canéeri iwèni tàacáisi iwalíise; yá idécanáami natàanica náapichawáaca chàinisíiri iyú, yá báawaca áibanái iicáca nía náimacáiná náaliacasa nacàlidaca máini cáaliacáiri iyúni. Néese càmita yáalimá abédanamata náiwitáise náapichawáaca, yá nadábaca nacuísyacacawa máini báawéeri iyú. Néese nadábaca nayúunáidaca báawaca áibanái íiwitáise canánama. Càmita náalimá manuíca nánáidaca nawáwawa áibanái iwali.

⁵ Néese napéliyacacawa mamáalàacata níái báawéeyéica íiwitáise, càmíyéica yáaliá báisíiri tàacáisi iwali. Nacàlidaca naináwanáwa meedá neebáidáanása

Jesucristo itàacái, quéwa càmita neebáida báisíri iyúni. Nacàlidacáita naináwanáwa càì needácaténá nalíwa plata.

⁶ Báisita weedáca waliwa cawèníri wàyacaalí càide iyúwa Dios iwàwáaná, quéwa yái cawènírica íyaca wawàwalicu Dios imàacacáiná casímáica wía cayábacaalí waicáca wàasuwa Dios imàaquéerica walí, matuíbanáicaalí nacái wía cawèníri wawási íicha.

⁷ Canápináta meedá cáinináaná waicáca cawèníri wawási, bàaluitécáiná canáca watéeri wáapichawa wamusúacaalíté waicá èeri; càita nacái canácata watéeripiná wáapichawa wàacaalíwa èeri íicha.

⁸ Néese wadèñacaalí wayáapináwa, wabàlepiná nacáiwa, yásí yéewa casímáica wawáwa.

⁹ Quéwa cawinácaalí iwàwéyéica càasuca, neebáidaca Satanás itàacái, yáalimáidacáiná nía namànínapiná nabáyawanáwa, yá nacaláacawa Dios íicha, yá nabáyawaná íibáaca nía càide iyúwa trampa íibáacaalí cuwèsi ráunamáita. Néese máini nawáwa namànica madécaná báawéeri wawási máiwitáiséeri iyú, yái báawéerica càmlírica iyúudáa wenàiwica, néese iwatàidéerica nía yéetácáisi íriculé, càide iyúwa wenàiwica ísicùmacaalíwa depuúwéeri úni yáaculé.

¹⁰ Cawinácaalí wenàiwica cáininéerica íicáca plata, imànica macái báawéeri íiwitáaná yeedácaténá íríwa mamáalàacata plata. Abénaméeyéi nacái cáininéeyéica íicáca plata nadéca nawènúadaca náiwitáiséwa Jesucristo íicha nacutácaténá mamáalàacata plata, néese nadéca needáca nalíwa manuísíwéeri yúuwichàacáisi, íná achúmaca nawáwa siùca nàuwichàacáináwa.

La buena lucha de la fe

¹¹ Quéwa pía, Timoteo, píacata Dios yáasu wenàiwicaca íibaidéerica Dios írípiná, íná píiúca píichawa macáita yái báawéerica namànírica. Píalimáida macái píchàini iyúwa píyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Píia Dios icàaluíná, peebáida itàacái, cáininá nacái píicàceni, píidenia píuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹² Píalimáida macái píchàini iyúwa pímanícaténá cayábéeri ùwicái Dios írípiná. Yácata cayábéeri ùwicáica: yái pícalídánáca báisíri tàacáisi íiméerica iwàwacutá wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái. Càì iwàwacutá pímaníca, yásí peedápiná píríwa píacáucawa càmlíri imáaláawa. Dioscáiná imáidacaté pía pímanícaténá càì. Dios imáidacáináté pía, íná yéewa pícalídadaté cayába píináwanáwa madécaná wenàiwicanái yàacuèsemi peebáidáaná Jesucristo itàacái.

¹³ Siùcade Dios, yái yèerica nacáuca, macáita yái íyéerica, yéemíaca yái nuchùullanáca pía. Jesucristo nacái yéemíaca yái nuchùullanáca pía, yái Jesucristo icàlidéericaté cayábéeri tàacáisi, icàlidacaté nacái íináwanáwa machacàníri iyú Poncio Pilato írí.

¹⁴ Íná nuchùulla pía Dios íicápiná, Jesucristo íicápiná nacái, pímaní macáita càide iyúwa nuchùullanáca pía. Píca píwènúada yái tàacáisica, íbatàa abéeri tàacáisi piná, ípíchaná iwàwacutá nùaláaca pía cachàiníri iyú. Pímaní mamáalàacata càiripináta càide iyúwa nuchùullanáca pía àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

¹⁵ Dios imàacapiná Wáiwacali Jesucristo yàacawa néese àniwa yéenáwaná yàanàacaalíwa càide iyúwa abéerita Dios yáalíanáwa, chácaalínápiná èeri íricuacaalí. Càipíná Dios imànica abéericáináta Dios máiniíri cayábaca, cachàinírica nacái náicha canánama; yácata Wacuèriná nacái cachàinírica áibanái nacuèrinánái íicha canánama; yácata Wáiwacali nacái cachàinírica áibanái íiwacanánái íicha canánama.

16 Yáí Diosca, yácata abéerita cà mírica imáalàawa, iyéerica icamaláná iricuwa canácatalé áiba yáaliméeri yàanàaca mawiéniré irí, máincáiná mèlumèluírìcàni. Canácata èeri mìnali iiquéericaté Dios. Canácata nacái èeri mìnali yáaliméeri iicàcàni. ¡Macáita nàapíná abéerita Dios iyéininá càiripínáta, yáí Dios cachàinírìca náicha canánama èeri cà míri imáalàawa! Báisíta, amén.

17 Píalàa níara càasuýéica idènièyéica cháí èeri yàasu cawèníri. Píalàa nía ipíchaná cáimacái naicáca níawawa áibanái íicha. Iwàwacutá nacái càmita manuí náináidaca nawàwawa nàasu cawèníri ìwaliwa, càmicáiná yéewa nàasu cawèníri icùaca nía báawéeri íicha, yá nacái nàasu cawèníri imáalàapínácawa áibaalípíná. Néese iwàwacutá manuica náináidaca nawàwawa Dios ìwali icùanápiná nía, yáí Dios imàaquéerica walí madécaná wawàsi casímáicaténá wawàwa.

18 Pichùulla càasuýéi namànica cayábéeri áibanái irí nayúudàacaténá nía. Cayába namànicaalí áibanái irí cayábéeri manuísiwata nadèniacáiná manùba cawèníri. Iwàwacutá casímáica nàaca catúulécanéeyéi irí càinácaalí wawàsi catúulécanéeyéi imáapuèrica.

19 Càasuýéi imànicaalí càì, yásí nadènipínáca cawènisíwéeri nàasuwa áiba èeriwa, yáí nacáuca báisírìca cà mírica imáalàawa.

Encargo final a Timoteo

20 Timoteo, pimàni cayába píibaidacaléwa Dios imàaquéericaté pirí picàlidáanápíná yáí báisírì tàacáisica. Picá peebá èeri mìnánái yàasu tàacáisi canéeri iwèni, casaquèeri nacái. Aibanái nacái nawàwa natàanica náapichawáaca chàinisírì wawàsi iyú nàasu tàacáisi cachìwéeri ìwaliwa. Náimaca cáalíacáicasa nía quéwa càmita báisí náalíacawa. Picá peebá nalí.

21 Abénaméeyéi nadéca neebáidaca nàasu yéewáidacalési cachìwéeri, yá nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo íicha.

Nusutácué Dios íicha pirípínácué imàninápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

2 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànù pírí cuyàluta. Núacata abéeri apóstol Jesucristo ibànùerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Jesucristo ibànùaca núa Dios ímacáináté imàacáanápíná wenàiwica nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa cawinácaalí iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Nubànù pírí cuyàluta, Timoteo cáininéerica nuicáca càiride iyúwa nuiriwa. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pírípíná, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínápíná pírí cayábéeri mawèníri iyú, naicáanápíná nacái pipualé, namàacáanápíná nacái pìyaca matuíbanáiri iyú.

Dar testimonio de Cristo

³ Nusutáca Dios ícha pírípíná éeríapi, táiyápi nacái, yá nùaca Dios irí cayábéeri píwali, yái Dios nuibaidéerica irípíná, nuèrica nacái icàaluíná matuíbanáiri iyú nùyacáiná machacàníri iyú càide iyúwaté nùawirináimi yàaná Dios icàaluíná.

⁴ Macái yàawíría nusutácatáita Dios ícha pírípíná, máini nuwàwa nùaca nuicáca pía, nuwàwalicáiná achúmacaté piwàwa manuísiwata nuèpùacaalítéwa pícha. Iná nuwàwa nuicáca pía àniwa casíimáicaténá nuwàwa manuísiwata.

⁵ Yá nùaca Dios irí cayábéeri píwali núaliacáináwa peebáidaca Jesucristo itàacái báisíri iyú macái piwàwalcúsewa. Quéechatécáwa píirumi Loida uípidená, píatúami nacái Eunice uípidená, neebáidacaté Jesucristo itàacái, yá núaliacawa báisíri iyú peebáidáaná nacái.

⁶ Iná càì nùalàaca pía: Càide iyúwa wapucúadacaalí quichái capèrùacaténáni, càita nacái iwàwacutá picáucàidaca chàinisi Dios imàaquéericaté pírí numàacacaalíté nucáapiwa píwali; yá pímaní píibaidacaléwa cachàiníri iyú, yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté pírí, ichùulièrica nacái pímaníca.

⁷ Píalímá pímaníca píibaidacaléwa cachàiníri iyú yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté pírí, Dioscáiná idéca yàaca walí Espíritu Santo. Yái Espíritu Santo cà mírita cáalu imànica wía, néese ichàiniadaca wía wáibaidacaténá Dios irípíná, imàaca nacái cáinináca waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái, iyúudàaca nacái wacúwa wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yéewacaténá nacái wamànica macáita cáaliacáiri iyú.

⁸ Picá báí picàlidaca áibanái irí Wáiwacali iináwaná. Picá nacái báí pía nùwalíse, yái nùuwichàanácawa presoíri iyú Wáiwacali irípíná núcàlidacáiná iináwaná. Néese píidenla yùuwichàacáisi nùapícha wacàlidacáiná tàacáisi píaléerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Píalímá píidenla piùwichàanápínáwa yácáiná Dios yàaca píchàini.

⁹ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Ichùuliaca wàyaca mabáyawanéeri iyú nacái. Càmitaté iwasàa wía, imáida wía nacái ìwalíse yái wamàníríca wachàini iyúwa. Néese iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imáida wía nacái ínáidacáinátéwa imànínápínáté walí cayábéeri mawèníri iyú, cáininácáináté nacái íicáca wía ìwalíse yái cayábéerica Cristo Jesús imànírípínacaté walí. Bàaluitécáiná éeri ipíchawáiseté, néenialíté cáinináca Dios íicáca wía.

¹⁰ Siúcade Dios imàacaca wáaliacawa cáinináca íicáca wía, iwàwa nacái imànica walí cayábéeri mawèníri iyú. Càì yásáidaca walíni: Ibànùacaté Jesucristo, yái

iwàsèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Jesucristo idéca imáalàidaca wáicha yái yéetácáisica imàaquéeripiná wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta, íná càmita quirínama iwàwacutá cáaluca waicáca wéetáanápínáwa. Wéetácaaliwa, yá wéetápinácawa Dios icáapirícuta, íná càmita cáalu wía. Jesucristo idéca nacái imàacaca wáaliacawa wáyáanápínacué càiripináta wacáuca càmiri imáaláawa yáapichawa weebáidacaali Jesucristo itàacái.

¹¹ Dios idéca ichùullaca nucàlidáanápíná yái tàacáisica. Yá ibànùuca nua iyúwa apóstol nuéwáidacaténá wenàiwicanái iyú yái tàacáisica.

¹² Íná siùcade nùuwichàacawa presoíri iyú. Quéwa càmita báí núa iwalíse yái nùuwichàanácawa Jesucristo iripiná, núaliacáiná iwali yái nuebáidéerica, yái Jesucristoca, núaliaca nacáíwa báisíiri iyú cachàiníiricani icùacaténá núa yéewanápíná nuebáidaca itàacái mamáalàacata àta yàanàacataléta àniwa.

¹³ Pia picàlidaca machacàníiri iyúni yái tàacáisi càide iyúwaté péemianá nucàlidaca piríni. Peebáida mamáalàacata Cristo Jesús itàacái, cáininá piicáca Dios, wenàiwicanái nacái càide iyúwa Cristo Jesús ichàiniadáaná pía.

¹⁴ Picúa cayába yái tàacáisi cayábéerica Dios imàaquéericaté pirí, ipíchaná áibanái iwènúadacani. Picúa cayábani Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu iyéerica wawáwalicu, ichàiniadéerica nacái wía.

¹⁵ Píaliacawa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi nadéca namàacaca núa abéerita. Càita nacái nawènúacatéwa núicha níara Figelo, Hermógenes nacái, yáté càmita nayúudáa núa quirínama idécanáamité romanonái yúucaca núa presoíyéi ibànaliculé.

¹⁶ Quéwa Onesíforo idéca iyúudàaca núa, íná nusutáca Dios ícha iicáanápíná napualé, níái Onesíforo icapèericúiséeyéica, yácáiná Onesíforo idéca iyúudàaca núa madécaná yàawiría, yá ichàiniadacaté nuwàwa. Càmitaté báí ipáchica núa éwita presocáaníta núa presoíyéi ibànalicu.

¹⁷ Néese idécanáamité Onesíforo yàanàaca aléi Roma iyacàlená iriculé, yáté icutáca núa mamáalàacata àta yàanàacataléta núa cháí presoíyéi ibànalicu.

¹⁸ Yá nusutáca Dios ícha iicáanápíná Onesíforo ipualé, imàni nacái irí cayábéeri néenialípiná Jesucristo yàanàacaalípiná àniwa. Píaliaca nacáíwa Onesíforo iyúudàacaté wía nacái wáyacaalíté néeni Efeso iyacàlená irícu.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Íná Timoteo, nuiquéerica càiride iyúwa nuíriwa, pimàaca Dios ichàiniadaca píiwitáise Cristo Jesús ichàini iyú, yái imàníríca pirí cayábéeri mawèníiri iyú píyacáiná abédanamata yáapicha.

² Bàaluté péemiaca nucàlidaca yái tàacáisica madécaná wenàiwica yàacuésemi. Siùcade iwàwacutá péewáidaca áiba asíanái, pichùulia nacái nacàlidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá cayábéeyéica íiwitáise, yeebáidéeyéica tàí íiméeri iyú, imàníiyéica nacái machacàníiri iyú càide iyúwa náimáaná. Iwàwacutá nacái náaliaca néewáidaca áibanái wenàiwica iyú yái tàacáisica.

³ Pidenia piùwichàanáwa Jesucristo iripiná wáapicha wía yéewáidéeyéica wenàiwica Jesucristo itàacái iyú càide iyúwa cayábéeri úwisàiri iidenlaná yùuwichàanáwa imànicaténá càide iyúwa íiwacali iwàwáaná.

⁴ Péemia comparación: Uwisàiri càmita iya càide iyúwa càimíyéi úwi, néese yeebáidaca íiwacali iríwa iwàwacáiná ísimáidaca íiwacaliwa, yái imáidéericani. Càita nacái iwàwacutá pimàacaca píawawa Cristo Jesús irí píibaidacaténá irí cachàiníiri iyú.

⁵ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica isàiwicacaalí deporte imawèniadacaténá áibanái. Canáca yéewaná yeedáca iríwa cawèníri premio yái coronaca, càmicaalí isàiwica machacàníri iyú càide iyúwa nachùnianá deporte. Càita nacái iwàwacutá péewáidacawa cachàiníri iyú, píibaida nacái machacàníri iyú pimànicaténá macáita càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná; yási yáaca piríwa cawèníri piapinácaaliwa chènuniré.

⁶ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica íbaidacaalí ibànacalewa cachàiníri iyú, yá yáalimá iyáaca idàbáanéeri ibànacale iyacanáwa. Càita nacái iwàwacutá píibaidaca cachàiníri iyú Jesucristo irí, néese yàapináca piríwa cawèníri chènuníisérica.

⁷ Píináidacawa cayába íwali yái tàacáisi siùquérica tàacáwa nucàlidaca pirí, yási Wáiwacali imàacaca píalácawa macáita piwàwacutérica píalácawa íwali.

⁸ Píalimápiná píidenlaca piùwichàanáwa piwàwicalaalí Jesucristo, yái wenàiwica Dios imichàidéericaté yéetácáisi ícha. Yácata rey David itaquérinami nacái, yái Jesucristoca. Càì nucàlidaca yái tàacásica ímérica Jesucristo iwasáca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁹ Yá nàuwichàidaca núa nucàlidacáiná yái tàacásica. Yá nadéca nadacùca núa cadena iyú cháì presoiyéi ibànalicu, càide iyúwa cabáyanéeri. Quéwa yái Dios itàacáica, càmita náalimá nadacùacani, néese áibanái icàlidaca yàacawa mamáalàacatani.

¹⁰ Iná nuídenla macái yùuwichàacáisi nalípiná níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Càì nùuwichàacawa yéewanápiná neebáidaca Cristo Jesús itàacái iwasàcaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yéewanápiná náyaca yáapicha cáimiétacanéeri iyú, nacamaláná mèlumèluíri írìcu nacáíwa càiripináta.

¹¹ Báisíricata yái tàacásica ímérica:

Weebáidaca Jesucristo itàacái, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, íná càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa íbáyanámi íchawa. Yá wàypiná nacái Jesucristo yáapicha càiripináta;

¹² wàidenlacaalí yùuwichàacáisi Jesucristo irípiná, yá wacùapináca macáita yáapicha áiba èeriwa; quéwa wáimacaalí càmitasa yàasunái wía; càita nacái ímapináca càmita yàasunái wía;

¹³ cawàwanáta wawènúadapiná wáiwitáisewa ícha, quéwa Jesucristo imànipiná macáita càide iyúwa ímáaná càmicáiná yéewa iwènúadaca íiwitáisewa áiba íiwitáisesi íwali.

Un trabajador aprobado

¹⁴ Picàlida nalí àniwani, yái tàacáisi nucàlidéericaté pirí íwali, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Píalàa nía Dios íicápiná ípíchaná natàanica náapichawáaca chàinisíiri iyú canéeri iwèni wawàsi íwali. Canéerica iwèni yá tàacáisi natàanírìca íwali. Natàanicaalí càiri canéeri iwèni wawàsi íwali, càmita nayúudàa wenàiwica, néese báawaca namànica wenàiwicanái íiwitáise cawinácaalí yéemièyéica nàasu tàacáisi, íná càmita neebáida Jesucristo itàacái tàì ímèeri iyú.

¹⁵ Píalimáida macái pichàini iyúwa píibaidacaténá cayábèeri iyú Dios irípiná, casíimáicaténá Dios íicaca yái pimànírìca, càide iyúwa abèeri yàasu wenàiwica íbaidacaalí cayába, yá càmita iwàwacutá báicani íwalíse yái imànírìca. Yá picàlidaca machacàníri iyú nalíni, yái tàacáisi báisíricata Dios itàacáica.

¹⁶ Picá pitàani wenàiwica yáapicha natàanicaalí máiwitáiséeri iyú cháì èeriquéi yàasu tàacáisi cachíwèeri íwali, mèetàuculéeri tàacáisi nacái, níacáiná itàaníyéica

máiwitáiséeri iyú càiri wawàsi ìwali naméeràidaca wenàiwica déeculé Dios ícha, nàyacaténá iyúwa càmlíná Dios iwàwa.

17 Yáì nàasu tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica máiní báawaca imànica wenàiwicanáí íiwitáise. Nàasu tàacáisi idàwinàacawa wenàiwicanáí iwàwallu càide iyúwa cháunási ibadéericawa iyáacaalí yáacawa wainá máuláiquéerica. Càita néewáidaca wenàiwica níara Himeneo, Fileto nacáí.

18 Nadéca naméeràacawa báisíri tàacáisi ícha. Nadéca nawènúadacani. Nacàlidaca nachìwawa meedá càì: Náimaca idéCasa ichàbacawa wáicha yáì namichàanácawa yéetácáisi ícha. Càita nadéca báawaca namànica abénaméeyéí íiwitáise íná càmita neebáida Jesucristo itàacáí tàì íméeri iyú.

19 Quéwa cachàinírica càiripínàtani, yáì Dios itàacáí báisírica, càide iyúwa manuiri íba wabàlùadéeripínáca ínata manuísíwéeri capli. Iyaca nacáí tàacáisi íba ìwali, yáì tàacáisi íméerica: “Wáiwacali yáalíacawa cawínácaalí níái yàasu wenàiwicaca”, càì íimaca. Yá íimaca àniwa: “Cawínácaalí icàlidéeyéica íinwánáwa Wáiwacali yàasu wenàiwicaca nía, neebáidaca nacáí itàacáí, iwàwacutáca namàacaca náichawa macáí nabáyawanáwa namànírica”, íimaca.

20 Péemà comparación: Càasuíri icapèe manuiri írìcu nàyaca madécaná quíràpieli íiwitáaná. Nadènlaca abénaméeyéí cawèníyéí quíràpieli oro imànicaná, quírameníri plata imànicaná nacáí. Iyaca nacáí abénaméeyéí quíràpieli càmíiyéica cawèni, cáli imànicaná, àicu imànicaná nacáí. Yá capli íiwacali icùaca càiripínáta níái cawèníyéica quíràpielica, quéwa áibaalipíná yúucaca meedá íchawa quíràpieli canéeyéica iwèni. Càita nacáí àta alénácaalí nàyaca Wáiwacali yàasunáí, yá iyaca nèewi abénaméeyéí càmíiyéica yàasu.

21 Iná abéeri Wáiwacali yàasu wenàiwica icùacaalí cayába yáawawa masaquèeri iyú ipíchaná imànica íbáyawanáwa, yásí yáalimá íbaidaca cayába Wáiwacali írìpiná, imànicaténá àta càinacaalí cayábèeri íbaidacalési Wáiwacali ichùulièrica imànica, càide iyúwa nacùacaalí cawèníri quíràpieli abéerita capli íiwacali írìpiná.

22 Iná picá pímaní càide iyúwa abénaméeyéí ùuculiyéí iwàwáaná imànica meedá, néese pímaní cayábèeri macáí píchàini iyúwa. Peebáida Jesucristo itàacáí. Càininá píicáca Dios, áibanáí wenàiwica nacáí. Pìya matuíbanáiri iyú náapícha cawínácaalí masaquèeyéica íiwitáise isutéeyéica yáawawa Wáiwacali Jesucristo ícha.

23 Picá pítàani náapícha cawínácaalí iwàwéeyéica itànica canéeri iwèni wawàsi ìwali càide iyúwa máiwitáiséeyéí càmíiyéica yáalíawa. Píalíacawa natàanicaalí càiri wawàsi ìwali, yá nadàbaca natàanica náapíchawáaca chàinisíri iyú, tàacáisi ùuléeri iyú nacáí.

24 Pía íbaidéerica Wáiwacali írìpiná iwàwacutá càmita pípelía placawa, néese iwàwacutá càmírica calúa píiwitáise macáí wenàiwica yáapícha. Iwàwacutá nacáí píalíaca péewáidaca wenàiwica cayába. Iwàwacutá nacáí píideníaca píùwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanáí imànicaalí pírí báawéeri, càmicaalí nacáí nawàwa néewáidacawa.

25 Abénaméeyéí nàuwídeca namànica báisíri tàacáisi. Píalàa nía éeréeri iyú. Iwàwacutá càmita cáimacáí píicáca píawawa náicha. Càì iwàwacutá pímanica yéewacaténá cawàwanáta Dios imàacaca nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá yáì báisíri tàacáisica,

26 yéewacaténá nacáí Dios iwasàaca nía Satanás ichàini ícha. Satanás idéca íbàaca nía càide iyúwa trampa íbàacaalí cuwèesi. Dios iwasàacaalí nía, yásí nàalimá namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

3

Cómo será la gente en los tiempos últimos

¹ Iwàwacutá píalíacawa abéeri wawàsi: Aibaalípíná malééná èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá máinípíná càulenáca wenàiwica nàyaca cháí èeri írìcu.

² Máinípíná cáinináca wenàiwica naicáca níawawa áibanái ícha, cáininápiná nacái naicáca plata, máini cáimacáica naicápiná níawawa áibanái ícha. Cachàinipíná nacái naicáca níawawa. Natàanípíná báawéeri iyú Dios iwali. Càmita neebápiná nasèenái ichùullacawa. Càmita nàapíná cayábéeri tàacáisi quirínama áibanái írì, Dios írì nacái. Caná iwèni naicápiná áibanái yàanáca Dios icàaluíníná.

³ Càmita cáininá naicápiná néenánáiwá. Càmita abédanamata náiwitáise áibanái yáapicha matuíbanáiri iyú. Nacàlidapíná nachìwawa báawéeri iyú áibanái iwali. Càmita nacùapíná níawawa cayába íná namànipíná macái íiwitáaná báawéeri namàlìawalé iyúwa. Caluéyépíná íiwitáise iyúwa cuwèsinái. Nàuwedepíná namànica macái íiwitáaná cayábéeri.

⁴ Yá nacháawápiná nanacáiyéiwa nàuwidenái írìwa. Ráunamáita namàni nàacawa nabáyawanáca máiwitáiseeri iyú ipíchawáise nàináidacawa iwali yái namàníripínáca. Yá máini cayábapíná naicáca níawawa áibanái ícha. Nawàwapíná namànica meedá càinácaalí wawàsi isímáidéeripíná nawàwa. Càmita nacutápiná náalícaténá Dios iwali namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pucháibéyépíná íiwitáise, namànipíná càide iyúwa wenàiwica yèyéica Dios icàaluíníná báisírì iyú, quéwa nachìwa iyúwa meedá. Càmita namàcapíná Dios icùaca náiwitáise nàyacaténá machacànírì iyú. Pìawa náicha cawinácaalí imàníyéica càì.

⁶ Picá placawéerida wenàiwica imàníyéica càì nàyacáiná nèwi abénaméeyéi asianái ichìwáidéeyéica wenàiwica namàacáanápíná nawàlùacawa nacapèe írìculé. Néese nachìwáidaca máalíawáiseeyéi inanái, bàsabàseeyéi íiwita, máiníyéi cabáyawanáca, imàníyéica madécaná báawéeri namàlìawalé iyúwa càide iyúwa máiníná nawàwa namànica.

⁷ Ewita níara inanáica néewáidacáanítawa mamáalàacata áiba tàacáisi wàlisàì iwali, càicáaníta canácatáita náalimá náalíaca néemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi báisírìca.

⁸ Níái cachìwéeyéica nàuwideca namànica báisírì tàacáisi, càide iyúwaté pucháiba camàliquéeyéi lípidenéyécáté Janes, Jambres nacái. Bàaluité nàuwideca namànicaté profeta Moisés, icàlidéericaté Dios itàacái. Siùca nacáide, níái báawéeyéica máini éruca náiwitáise, nàináidacawa abéerita báawéeri iwali. Caná nawèni Dios iicáca nía càmicáiná neebáida Jesucristo itàacái báisírì iyú.

⁹ Quéwa càmita náalimápiná nawènùadaca wenàiwicanái íiwitáise mamáalàacata macáicáiná wenàiwica náalimápiná náalíacawa máiwitáiseca nía. Néese nachàbapínácawa càide iyúwaté nachàbáanáwa, níara pucháiba yùuwidéyécáté imànica profeta Moisés.

El último encargo de Pablo a Timoteo

¹⁰ Quéwa Timoteo, pídeca peebáidaca cayába càide iyúwaté nuéwáidáaná wenàiwica báisírì tàacáisi iyú. Píalía nacáíwa càinácaalí nùyaca, càinácaalí nacái nuínáidaca numànica. Píalíacawa càinácaalí nuebáidaca Dios, càinácaalí nacái núalimáidaca mamáalàacata nuéwáidacaténá wenàiwica éeréeri iyú. Píalíacawa

cáinínáca nacái nuicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái. Píalíacawa càinácaalí nuideniaca núuwichàanácawa Wáiwacali irípiná.

¹¹ Píalía nacáiwa càinácaalíté nàuwichàidaca núa, yá núuwichàacawa Wáiwacali irípiná nuíbaidacáiná irí. Píalíacawa macáita iwali yái nuchàbáanacátéwa nàuwichàidacaalíté núa Antioquia iyacàlená irícu, Iconio iyacàlená irícu nacái, Listra iyacàlená irícu nacái. Píalíacawa iwali yái núuwichàanacátéwa quéwa Wáiwacali iwasàacaté núa náicha canánama.

¹² Báisíta macáita cawinácaalí iwàwéeyéica iyaca machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná nàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá áibanái yúuwichàidapíná níawa Cristo Jesús iwali.

¹³ Quéwa níai báawéeyéica, nía nacái ichiwáidéeyéica wenàiwica namànipíná nàacawa mamáalàacata nabáyawanáwa cachàiniwanái, yá nachiwáidapíná wenàiwica mamáalàacata, nachiwáidaca nacái níawawa.

¹⁴ Quéwa pía Timoteo, iwàwacutá peebáidaca yái tàacáisica mamáalàacata, pimàni nacái càide iyúwa péewáidáanátéwa, iyúwa nacái píalianáwa báisírícata yái tàacáisi péewáidéericawa iwali, píalíacáináwa néewáidacaté pía báisíiri tàacáisi iyú, níara yéewáidéeyéicaté pía.

¹⁵ Píwàwali píalíacátéwa Dios itàacái iwali sùmàicátáiseta pía àta siùca nacáide, yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalicuise. Píalíacawa Dios itàacái iwali íná yéewa cáalíacáica pía. Píalía nacáiwa peebáidacaalí Cristo Jesús itàacái, yá iwasàapíná píawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁶ Macáita yái Dios itàacáica Dios imàacacaté wenàiwica náalíacawa càinácaalíté iwàwacutáaná natànàaca itàacái inùmalicuise. Iná cayábaca wéewáidaca wenàiwicanái Dios itàacái iyú, wàalàaca nía nacái cachàiniiri iyú namànicaalí nabáyawanáwa. Yá cayábérica Dios itàacái wéewáidacaténá iyú wenàiwica, wawènúadacaténá náiwitáise Dios irípiná, wásáidacaténá nacái càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàniri iyú Dios iicá.

¹⁷ Iná iwàwacutá wía Dios yàasu wenàiwicaca wéewáidacawa Dios itàacái iwali yéewacaténá wáalíacawa, yéewacaténá nacái wáalimá wamànica càinácaalí cayábéeri wawàsi Dios ichùulìerica wamànica.

4

¹ Nuchùulla pía manuísíwata Dios iicápiná, Cristo Jesús iicápiná nacái, yái yàanèeripínáca icàlidacaténá macái èeri minaná iináwaná iwali, càinácaalí báawéerica namànica, yúuwichàidacaténá nía nabáyawaná íwalísewa, níai cáuyéica, nía nacái yéetèeyéimicawa. Nuchùullaca pía manuísíwata Cristo Jesús yàacáináwa néese àniwa icùacaténá macáita.

² Nuchùullaca pía manuísíwata picàlidáanápíná báisíiri tàacáisi wenàiwicanái irí. Picàlida nalíni mamáalàacata éwita càmicaalí nawàwa néemíaca píriní. Píalàa nía cachàiniiri iyú cawinácaalí imàníyéica íbáyawanáwa, píwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa. Pimichàida náiwitáise namàninápíná cayábéeri. Picá piméyáa péewáidaca nía càmicaalí neebáida caquialéta, néese péewáida nía éeréeri iyú mamáalàacata.

³ Picàlida nalíni siùcade, mesúnamáicáináta càmita wenàiwica nawàwa néemíaca irí yái tàacáisi báisíríca. Néese nacutápiná nalíwa meedá máini madécana yéewáidéeyéipínáca níawa, icàlidéeyéipínáca nalí abéerita tàacáisi nawàwéerica néemíaca, càinácaalí wàlisài tàacáisi itiquilíadáidéeripíná nàui. Nàwacáidapíná nalíwa càiyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nawàwacáiná namànica nabáyawanáwa nasímáidacaténá níawawa.

⁴ Nawènúapíná cawa báisíri tàacáisi íicha, yá càmita quirínama nawàwapíná néemlacani, néese naméeràacawa meedá neebáidaca èri m̀nanaí yàasu tàacáisi cachiwéeri càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná.

⁵ Quéwa pía Timoteo, píináidawa mamáalàacata machacàníri iyú. Píidenla yái piúwichàanácawa. Picàlida mamáalàacata yái tàacáisi íiméerica Cristo Jesús iwásaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Pimàni cayába macáita píibaidacalécawa càide iyúwa Dios ichùullaná pimànica.

⁶ Iwàwacutá píibaidaca cachàiníri iyú Dios irípiná núamirìcubàami, yácáiná nuénáiwana ídèca yàanaaca nuétácatáipínáwa Wáiwacali ìwali, íná nuétápináwa càide iyúwa sacrificio Wáiwacali ìwali.

⁷ Nudéca nuíbaidaca Jesucristo irípiná cachàiníri iyú càide iyúwa úwisàiri imànicaalí cayábéeri ùwicái. Nudéca numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa Jesucristo irípiná càide iyúwa wenàiwica imáalàidacaalí ipianícawa carrera ìwali. Càmitaté nuwènúawa Dios íicha, néese nuebáidaca yái tàacáisi báisírira mamáalàacata.

⁸ Càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwica irí, yái wenàiwica ipianíricatéwa carrera ìwali imawèniadaca nacái áibanái, càita nacái siúcade iyaca nulí nùasu cawèníri chènuniré, Wáiwacali yèeripínaca nulí yàacaalíwa néese àniwa, numànicáiná cayábéeri machacàníri iyú càide iyúwa iwàwáaná. Yái Wáiwacali, cayábéerica íwitáise, icúaca wenàiwica machacàníri iyú, yúuwichàidapíná nacái báawéeyéi. Càmita nulípiná abéerita yàacani, yái cawènírica, néese yàapíná cawèníri macái wenàiwica irí cawinácaalí máini iwàwéeyéica iicáca Wáiwacali yàacawa néese àniwa cáininácáiná naicácani.

Instrucciones personales

⁹ Pimàni macáita càide iyúwa iwàwacutáaná pimànica piacaténáwa nùatalé mesúnamáita.

¹⁰ Nuwàwacutáca pía, Demascáiná ídèca imàacaca núa abéerita cáininácáiná iicáca èri m̀nanaí íwitáise. Ídèca yàacawa Tesalónica iyacàlená néré. Crescente ídèca yàacawa Galacia yàasu cáli néré. Tito nacái ídèca yàacawa Dalmacia yàasu cáli néré.

¹¹ Abéerita Lucasquéi ìya núapicha. Pía picutáca Marcos pitécáténáni píapichawa iyúudàacáiná núa cayábéeri iyú nuíbaidacaténá Dios irípiná.

¹² Nuwàwacutáca Marcos iyúudàaca núa nubànùacáiná Tíquico yàacaténáwa Efeso iyacàlená néré.

¹³ Idècunitàacá pianàaca nùatalépiná, peedá nulí nùasu ruana nacáiri núuquéri nuwàlìsèwa, numàaquéericatè Carpo icapèe írìcu, Troas iyacàlená néeni. Peedá nacái nùasu cuyàluta imanùbaca iwawanèericawa. Máini nuwàwacutáca nacái nùasu cuyàluta iwawanèericawa canánama, níai píraí íimamimica namànírira cuyàluta piná.

¹⁴ Alejandro yái íibaidéerica hierro ídèca imànica nulí báawéeri manuísíwata. Wáiwacali yúuwichàidapínácani ìwalìse yái báawéerica imànírira.

¹⁵ Piicá píichawa cayábani yái asàlica ipíchaná imànica píri báawéeri nacái máinicáina yúuwidèca imànica yái tàacáisi wacàlidéerica.

¹⁶ Quéchatécáwa nubàlùacaalítéwa nàacuésèmi níai yàcalé íiwacanánáica, yá nucàlidacaté nalí nuináwaná ìwaliwa yái nuuwidenái icháawàanáca nuináwaná ìwali. Yátè canáca áibaquéi yàacawéeridéeripínacaté núa. Macáicata namàacacaté núa abéerita. Nusutáca Dios íicha nalípiná, ipíchaná yúuwichàidaca nía ìwalìse yái namàacáanacaté núa abéerita.

¹⁷ Quéwa Wáiwacali idéca yàacawéeridaca núa, ichàiniadaca nacái nuíwitáise, íná yéewa nudéca numáaláidaca nucàlidaca yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, yéewacaté nate macáita camíiyéi judío néemíaca Jesucristo iináwaná iwali. Wáiwacali iwasàacaté núa cáalunáiri ícha càide iyúwa idéca nacáicaalí iwasàaca núa león inúma ícha, cháwi quíréeri nacáirica.

¹⁸ Yá núaliacawa Wáiwacali iwasàanápíná núawa macái báawéeri íiwitáaná ícha, yá itépiná núawa cayábacatalé chènuniré Wáiwacali icuàacataléca macáita. ¡Néese macáita nàapíná irí cayábéeri càiripináta, yái icuèripináca macáita cáimíetacanéeri iyú, ícamaláná mèlumèluíri irícuwa càiripináta! Báisíta, amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ Nuwàwali níara Prisca, Aquila nacái, nía nacái Onesíforonáica.

²⁰ Erasto iyamáacatéwa Corinto iyacàlená irícu. Numàacacaté Trófimo icu-luéricawa Mileto iyacàlená irícu.

²¹ Pimàni macáita iyúwata píalimáanáta, piacaté nawa mesúnamáita nùatalé ipíchawáise unlabéca. Nawàwali pía macáita níai iyéeyéica cháí yàcalé, níai Eúbulo, Pudente nacái, Lino nacái, úa nacái Claudia, macáita nacái yebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²² Pía Timoteo, nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha pirípiná ichàiniadánápíná píiwitáise. Píacué canánama, nusutácué Dios ícha nacái pirípinácué imánínápínácué píri cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, píacué yebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

TITO

Saludo

¹ Núa, Pablo, nubànua piri cuyàluta, pía Tito. Núa íbaidéerica Dios irípiná. Nucàlida tàacáisi nacái Jesucristo inùmalcuise. Numàni càì yéewanápiná macáita wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa neebáidaca Dios itàacái tàì ímèeri iyú, yéewanápiná nacái nàaliacawa macáita yái tàacáisi yéewáidéerica wía wáaliacaténáwa càinácaalí Dios iwàwa wàyaca cháì èeri írìcu.

² Nuíbaida Dios irípiná, nutàani nacái Jesucristo inùmalcuise nùaliacáináwa báisíri iyúcani Dios yáalimá imàacaca wàyaca yáapicha càiripináta. Yái Diosca, yái càmírica cachíwa, icàlidacaté tàacáisi bàalutésíwa èeri ipíchawáise. Dios icàlidacaté cáimiétacanèeri iyúni, yàanápiná wacáuca càmíri imáalàawa. Wáalía nacáwa imànínápiná càì.

³ Siùcáise de Dios imàacaca wáaliacawa tàacáisi ìwali Dios icàlidéericaté. Yá wáaliacawa ìwali yái tàacásica, Dios ibànùacáináté wenàiwica néewáidacaténá wía. Yácata yái tàacásica Dios ichùlièrica nucàlidaca wenàiwicanái írì, yái Dios iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁴ Nubànua piri cuyàluta, Tito. Báisíta, nuicáca pía càiride iyúwa nuìriwa weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Jesucristo nacái, yái iwasèericaté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, namànínápiná piri cayábèeri, namàcáanápiná nacái pìyaca matuìbanáiri iyú.

El trabajo de Tito en Creta

⁵ Numàcacaté pía Creta yàasu iwàwata íinata pimànicaténá yái íbaidacalési càmíricawaca numáaláida numànica nèewi níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Nuwàwa nacái pibàlùadaca ancianonápiná macái yàcalé imanùbaca nacuerínánápináca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá nacái ancianonái nàyaca càide iyúwaté nùumáaná piri.

⁶ Càita iwàwacutá ancianonái nàyaca: Iwàwacutá anciano ìyaca mabáyawanèeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná ìwali, ipíchaná nàimaca imànica ibáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechúata ínuwa. Yéenibe nacái iwàwacutá neebáidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá anciano yéenibe nàyaca machacàníri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca naináwaná ìwali, ipíchaná áibanái nàimaca anciano yéenibe nawàwáanása namànica meedá macái bàawèeri íiwitáaná, càmitasa nacái neebáida nániri itàacáíwa.

⁷ Yácáiná anciano íbaidaca Dios irípiná, icùacaténá Dios irípiná yàasu wenàiwica, íná iwàwacutá anciano ìyaca mabáyawanèeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná ìwali. Iwàwacutá càmírita canúmaséé yái ancianoca, càmíri cachàini iicáca yáawawa. Càmita nacái calúa. Càmita nacái icàma. Càmita nacái icuúsa íchawa wenàiwica. Càmita ínádawa mamáalàacata yeedácaténá írìwa plata.

⁸ Néese, iwàwacutá anciano itáidaca wenàiwica cayába, cawinácaalí yèepuníyeyéicawa déeculé icapèe íchawa, anciano yeedáanápiná yàataléwa nía, nayamáacaténáwa icapèerìcu. Iwàwacutá casímáica nacái anciano imànica yáawamita cayábèeri áibanái írì. Iwàwacutá cáimiétacanèeri, cáaliacáiri nacái, yái

ancianoca. Iwàwacutá iyaca machacànîiri iyú. Iwàwacutá anciano yàaca Dios icàaluíniná. Iwàwacutá anciano icùaca yáawawa ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

⁹ Iwàwacutá nacái anciano yeebáidaca tàì ìiméeri iyúni yái tàacáisi báisîirica wéewáidéerica iyú wenàiwica yéewanápiná anciano yáalimá yàalàaca wenàiwica báisîiri tàacáisi iyú, yéewanápiná nacái anciano yáalimá imawèniadaca cachiwéeyéi wenàiwica báisîiri tàacáisi iyú cawinácaalí cachiwéeyéica yéewáidéeyéica wenàiwica cachwéeri tàacáisi iyú.

¹⁰ Pibàlùada ancianonáipiná càide iyúwa númáaná pirí, manùbacáiná wenàiwica càmita neebáida nacuèrinánái itàacáíwa. Manùba wenàiwica natàanica máiwitáiséeri iyú meedá. Nachìwáidaca nacái áibanái wenàiwica. Abénaméeyéi judío yéewáidéeyéica wenàiwica, máini cachiwéeyéica nía cachàiníwanái áibanái íicha, náimacáiná iwàwacutáanása càmiyéi judío imànica circuncisión idécanámi neebáidaca Jesucristo itàacái. Nachìwacáita meedá, níai judío icàlidéeyéica càiri tàacáisica.

¹¹ Cawinácaalí ancianonái pibàlùadéeyéica iwàwacutá nachùullaca masànanápiná níara icàlidéeyéica càiri cachiwéeri tàacáisica, níacáiná cachiwéeyéica nadéca nawàlùacawa abénaméeyéi icapèericulé, néese cachiwéeyéi iméeráidaca wenàiwica báisîiri tàacáisi íicha, canánama níai caplîricuíyéica. Naméeráidaca áibanái néewáidacáiná nía meedá chìwái iyú, càmirica báisí tàacáisica, yéewanápiná needáca nalíwa plata nachíwa iyúwa meedá.

¹² Iwàwacutá ancianonái ichùullaca masànanápiná níara cachiwéeyéica, bàaluitécáiná iyacaté áiba cáaliacáiri Creta yàasu cáli néeséeri. Yá ìimacaté yàasu cáli néeséeyéi ìwaliwa: “Níai Creta yàasu cáli néeséeyéi nachìwáidaca áibanái wenàiwica mamáalàacata. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwèesi. Inuca nacái nía, càita nacái camùnica nía. Nawàwaca nayáaca nayáacaléwa cadénama meedá, napuníadacaténá natúrawa”, ìimacaté yái cáaliacáirica.

¹³ Yái cáaliacáirica Creta yàasu cáli néeséeri itàanicaté báisîiri iyú yàasu cáli néeséeyéi ìwaliwa. Iná pialàa nía cachàinîiri iyú, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái neebáidáanápiná tàì ìiméeri iyú abéericata yái tàacáisi báisîirica.

¹⁴ Pialàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachiwéeri tàacáisi áibanái icàlidéerica ichíwa iyúwa, judíonái yàawirináimi yàasu tàacáisimica. Pialàa nacái nía ipíchaná neebáidaca iyúwa cachiwéeyéi ichùullaná namànica, níai càmiyéica yeebáida báisîiri tàacáisi.

¹⁵ Pialàa nacái nía cachàinîiri iyú. Cayábacaalí wenàiwicanái ìiwitáise, yásí cayábacani macáita yái namànîirica. Néese, báawacaalí wenàiwicanái ìiwitáise, yá càmicaalí neebáida Dios itàacái, yásí báawacani macáita yái namànîirica. Càita nàyaca: Nàináidacawa báawéeri ìwali, càmita báí nía nabáyawaná ìwaliwa.

¹⁶ Pialàa nía cachàinîiri iyú, níara cachiwéeyéica. Ewita nacàlidacáaníta naináwaná ìwaliwa Dios yàasu wenàiwicacasa nía, càicáaníta náasáidaca càmita Dios yàasu wenàiwica nía. Náasáidaca càmita Dios yàasunáica nía, namànicáiná wawási báawéerica Dios iicá, càmicáiná nacái neebáida càide iyúwa Dios iwàwáaná namànica. Canácatáita namàni cayábéeri.

2

La sana enseñanza

¹ Tito, iwàwacutá péewáidaca wenàiwica nàyanápiná machacànîiri iyú càide iyúwa báisîiri tàacáisi ìimáaná.

² Péewáida béeyéi aslanáí ipíchaná nacàmaca, iwàwacutá cáimiétacanáca nía, iwàwacutá nacáí nacùaca níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá neebáidaca Dios itàacáí tàì ìiméeri iyú. Iwàwacutá cáinináca naicáca Dios báisíri iyú. Iwàwacutá nacáí nàidenlàca nàuwichàanáwa matuìbanáiri iyú áibanáicalí imàacaca nàuwichàacawa neebáidacáiná Jesucristo itàacáí.

³ Càita nacáí péewáida béeyéi inanáí. Iwàwacutá nàyaca càide iyúwa inanáí iyáaná yeebáidéeyéica Dios itàacáí. Iwàwacutá càmita natàani báawéeri iyú áibanáí ìwali. Iwàwacutá càmita nàira mamáalàacata ìiracalési ipuíri. Iwàwacutá béeyéi inanáí néewáidaca áibanáí namànínápíná cayábéeri.

⁴ Iwàwacutá nacáí béeyéi inanáí nàyaca machacàníri iyú néewáidacaténá mánacanáí canìrìiyéica cáininánápíná naicáca nanìriwa, néenibe nacáíwa.

⁵ Iwàwacutá nacáí béeyéi inanáí néewáidaca mánacanáí canìrìiyéi nacùanápíná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá nacáí càmita nàináidawa áiba aslàí ìwali càmirica nanìrisíwa. Iwàwacutá nacáí béeyéi inanáí néewáidaca mánacanáí canìrìiyéi náibaidáanápíná néenánáí irípináwa nacapèricuwa, namànínápíná nacáí cayábéeri áibanáí irí, namànínápíná nacáí càide iyúwa unìri ìmáaná ulí. Iwàwacutá mánacanáí namànica càì ipíchaná áibanáí itàanica báawéeri iyú Dios itàacáí ìwali.

⁶ Càita nacáí pialàaca ùculliyéi nacùanápíná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa.

⁷ Pimàni abéerita yáí cayábéerica yéewanápíná pinacáiyéi ùculliyéica náalíacawa cáinácaalí iwàwacutáaná nàyaca. Péewáida nía cáimiétacanéeri iyú abéta báisíri tàacáisi iyú.

⁸ Pitàani nacáí báisíri iyú yéewanápíná áibanáí càmita náalimá nacháawàaca pía ìwalíise, yáí pitàanínáca. Pitàani báisíri iyú càiripináta, báicaténá piùwidenáí càmicáiná nàanàa píwali wawàsi nacháawàanápíná pía ìwalíise.

⁹ Néese, pialàa nacáí níara áibanáí yàasu wenàiwica ìbaidéeyéica mawèníri iyú áiba wenàiwica irí neebáidáanápíná càiripináta náiwacali itàacáíwa, càide iyúwa ichùullaná nía. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacali iwàwáaná. Pialàa nía nacáí ipíchaná natàanica lúasi iyú náiwacali yáapichawa, náiwacali ichùlliacaalípiná náibaidaca.

¹⁰ Pialàa níara ìbaidéeyéica mawèníri iyú áibanáí irí ipíchaná nayéedùaca náiwacali yàasuwa. Iwàwacutá namànica cayábéeri náiwacali iríwa mamáalàacata, matuìbanáicaténá náapichani, yáí náiwacalica. Iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata yéewanápíná áibanáí nacáí neebáidaca walí yáí tàacáisi wacalidéerica Dios ìwali, yáí iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi ìchawa.

¹¹ Cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí iwàwacutá nàyaca machacàníri iyú, càide iyúwaté núumáaná pirí, Dioscáiná idéca yásáidaca amaléeri iyú èeri mìnánáí iríni náalíacaténáwa iwàwaca iyúudàaca wenàiwica càì: Iwàwaca iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi ìchawa.

¹² Dios idéca imànica walí yáí cayábéerica, íná yéewa wáalíacawa iwàwacutáaná wayamáidaca wamànica macáí wawàsi càmirica Dios iwàwa. Iwàwacutá nacáí càmita wawàwa quirínama wamànica càide iyúwa èeri mìnánáí nawáwáaná namànica, níáí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacáí. Néese, idècunitàcá wàyaca cháí èeri irícu, iwàwacutá wàcaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá wamànica cayábéeri, iwàwacutá nacáí wàyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca.

¹³ Càita iwàwacutá wàyaca idècunitàacá wacùaca yàanàaca yái wáliéricawa yàanàanápíná àniwa, yái Jesucristoca. Dios imànica walí cayábéeri Jesucristo iwalíise. Yái Jesucristo, yácata Wacuèriná cachàiníríca íiwitáise, iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Wacùaca Jesucristo yàanàanápíná àniwa icamalá cachàinírí irícuwa, cáimiétacanéeri iyú nacái, máini nacái cachàiníríca íiwitáise icùacaténá macái èeri mìnáná.

¹⁴ Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetácaténátéwa wáichawalíná, yéewanápíná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha macáita. Jesucristo imàacacaté yáawawa wáichawalíná masacàacaténá imànica wáiwitáise, yéewacaténá nacái yàasu wenàiwicaca wía, yéewanápíná nacái casíimáica wamànica cayábéeri càiripínáta.

¹⁵ Iná pía Tito, péewáida wenàiwica iyú yái tàacáisi nutànèerica píri. Píalàa níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namànínápíná càide iyúwa nutànàanà píri cháí cuyàluta irícu. Píalàa cachàinírí iyú cawínácaalí càmiyéica yeebáida càide iyúwa nuéwáidàaná wenàiwica. Péewáida nía, píalàa nía cachàinírí iyú, Dioscáinà idéca ibànùaca pía, píalàacaténá nía. Picá pímaca caná iwèni naicáca píasu tàacáisi.

3

Deberes de los creyentes

¹ Tito, iyaca áiba wawàsi pímanírípiná: Píwàwali nía, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, neebáidàanápíná nacuèrináná itàacáiwá, nía nacái náiwacanáná áibaná. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacanáná íimàaná nalí. Iwàwacutá casíimáica namànica cayábéeri càiripínáta.

² Iwàwacutá càmita quirínama natàani báawéeri iyú áibaná iwali. Iwàwacutá càmita nacái natàani náapichawáaca chàinisíri iyú. Iwàwacutá nacái naicáca áibaná ipualé. Iwàwacutá nacái cáimiétaquéeri iyú naicáca macái wenàiwica càiripínáta.

³ Tito, picàlida nalí àniwani, namànínápíná càide iyúwa nutànàanà píri, bàalutécáiná wía macáita wamànicaté wabáyawanáwa. Bàalutité máiwitáisecaté wía meedá, càmitaté nacái weebáida Dios itàacái. Bàalutité weebáidaca cachíwéeri tàacáisi. Bàalutité wawàwaca wamànica mamáalàacata macái báawéeri íiwitáaná càide iyúwa èeri mìnáná nawàwáaná namànica càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Mamáalàacataté wáináidacawa wamànínápíná wabáyawanáwa. Wawàwacaté wàasupínáwa áibaná yàasu. Áibaná báawacaté naicáca nacái wía. Wía nacái báawacaté waicáyacacawa.

⁴ Quéwa, éwitaté wamànicáaníta cà, càicáanítaté Dios yáasáidaca walí íicaca wenàiwica ipualé, cáinináca nacái Dios íicaca wenàiwica, yái Diosca iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

⁵ Yási Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Càmitaté iwasàa wía iwalíise yái cayábéerica wamàníríicaté. Néese iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, íicáicáináté wapualé, imàacacáináté nacái iwàwawa íicha yái báawéerica wamàníríicaté. Espíritu Santo ichàini iyú, Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, imàacaca nacái wàyaca wáiwitáise wàlisáí yáapichawa, wàyacaténá wàlisáí iyú.

⁶ Dios idéca ibànùaca walí Espíritu Santo iyúudàacaténá wía manuísíwata. Dios yáalimá imànica cà yácáinà Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

⁷ Dios iwasaacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, yéewanápiná weedáca walíwa Dios ícha wacáuca wálisài càmíri imáalàawa, wía Dios yéenibeca. Manuíca wáináidaca wawáwawa Dios íwali yàanápiná walíni, yái wacáuca càmíri imáalàawa, Dioscáiná iicacaté wapualé, mabáyawanácaté nacái iicáca wía.

⁸ Iná báisícáiná nutaacái nutànerica pírí, iná iwàwacutá péewáidaca nía cachàiníri iyú nùasu tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Dios itaacái. Péewáida nía yéewanápiná náalimáidaca cachàiníri iyú namànicaténá cayábéeri càiripináta. Yái tàacáisi nuéwáidéerica iyú pía, cayábéeri tàacáisica, iyúudàa nacái wenàiwica.

⁹ Iwàwacutá nacái càmíta pitàani mamáalàacata áibanái yáapicha canéeri iwèni wawàsi íwali. Picá péemla cachìwéeri tàacáisi írì wàawirináimi judío icàlidéericaté nachìwa iyúwa. Picá nacái pitàani chàinisíri iyú áibanái yáapicha càinácaalí ímáaná tàacáisi profeta Moisés itànericaté. Picá picuisáyacawa áibanái yáapicha íwali, yái wawàsica. Pitàanicaalí càì chàinisíri iyú, càmíta piyúudàa wenàiwica. Canéeri iwèni meedá walítáni wacuisáyacacaalíwa mamáalàacata íwali yái tàacáisica.

¹⁰ Néese áibacaalí yéewáida wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái, néese pichùulia iyamáidáanápiná yéewáidaca nía càì. Néese, càmicaalí iyamáida yéewáidaca nía càì, yá píalàani abé yàawiría quiríta imàcáanápiná íchawani. Néese, càmicaalí imàaca íchawani, yá picá píbatàa iyaca náapicha níara yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái.

¹¹ Píalíacáináwa cawinácaalí yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàicáisi iyú, nadéca naméeràacawa báisíri tàacáisi ícha, iná namànica nabáyawanáwa meedá. Càita náasáidaca cabáyawanáca nía.

Instrucciones personales

¹² Uwé, Tito, iyaca abéeri wawàsi quiríta: Nubànùapíná píatalé Artemas, càmicaalí Tíquico. Yàanàacaalípiná píatalé, píacàatétawa píipunitáidacaténá núa Nicópolis iyacàlená néré, nuínáidacáináwa nuyamáanápináwa néenibàa uníabépinama.

¹³ Piyúudàa nacái yáara abogado lípidenéerica Zenas, Apolos nacái nachùniacaténá nàasuwa nèepùanápináwa Creta yàasu cáli ícha. Pimàni nalí iyúwa píalimáanáta pimànica, yéewanápiná nadèniaca macáita càinácaalí namáapuèrica nàacaténáwa.

¹⁴ Càita nacái macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái iwàwacutá casímáica nayúudàaca áibanái nadèniacaténá yái namáapuèrica. Namànicaalí càì, yásí cawènica Dios iicáca náibaidacalé namànírira írípíná.

Saludos y bendición final

¹⁵ Yáta imanùbaca nutànàaca pírí, Tito. Macáita níai núapichéeyéica cháì yeebáidéeyéica Jesucristo, nawáwalica pía. Wawáwali nacái macáita níara píapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itaacái, cáininéeyéica iicáca wía. Wawáwali Dios ícha píripínacué imànínápinacué pírí cayábéeri, macáitacué pía.

FILEMÓN

Saludo

¹ Núa Pablo iyéerica presoíri iyú Cristo Jesús irípiná, núcàlidacáiná iináwaná ìwali, nubànua pirí cuyàluta. Wéenasàiri nacái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yái Timoteoca, iwàwalica pía. Wabànua pirí cuyàluta, pía Filemón, wàacawéeriná cáininéerica waicáca íbaidéerica Dios irípiná wáapicha.

² Wawàwali nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto picapèe irícu, úa nacái wéenasàatúa Apphíaca, yá nacái Arquipo, wàacawéeriná yàacawéeridéerica wía wamànicaténá ùwicái wàuwide Satanás ípunitawa.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué canánama, Wáiwacali Jesucristo nacái, namàninápinácué pirí cayábéeri manuísíwata, namàacáanápinácué nacái matuíbanáica pía.

El amor y la fe de Filemón

⁴⁻⁵ Núaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri píwali macái imanùbaca nusutácaalí Dios ícha pirípiná, pía Filemón, nuémíacáiná piináwaná ìwali, cáinináca piicáca Wáiwacali Jesús, yeebáidaca nacái Wáiwacali itàacái tàì ímèeri iyú, cáinináca nacái piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica.

⁶ Nusutáca Dios ícha pirípiná, pía Filemón, yeebáidéerica abédanamata wáapicha, yéewanápiná píaliacawa machacàníiri iyú ìwali macáita yái cayábéerica wadènièrica weebáidacáiná Cristo itàacái.

⁷ Cayábaca nuwàwa manuísíwata píapicha, pía nuénásàirica, cáininácainá piicáca núa, íná yéewa manuíca nuínáidaca nuwàwawa; casíimáica nuwàwa nacái pichàiniadacáiná nawàwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

Pablo pide un favor para el esclavo Onésimo

⁸⁻¹⁰ Iná éwita Dios imàacacánita nuchùullaca pía Cristo yàasu apóstolcáiná núa nuchùullacaténá pía ìwali, yái iwàwacutéeripináca pimànica, càicáaníta nuwàwa nusutáca pícha wawási manuísíwata cáininácainá nuicáca pía. Núa Pablo, máini béerica, presoca nacái núa Cristo Jesús irípiná, nusutáca pícha wawási Onésimo iwicáu, yái nuiquéerica càiride iyúwa nuíriwa, nuwènúadacáináaté íiwitáise cháí preso ibànalicu yeebáidáanápiná Jesucristo itàacái.

¹¹ Aibaalíté yái Onésimo iyacaté pirí canéeri iwèni píasu wenàiwicaca. Quéwa siúcáside Onésimo yáalimá iyúudàaca pía cayába, càide iyúwa iyúudáaná núa.

¹² Yásí nubànua Onésimo píatalépiná àniwa, yái Onésimo cáininéerica nuicáca manuísíwata. Pimàni irí cayábéeri càide iyúwa pimàníná nulí.

¹³ Iyamácaaliwa núapichatá, yá cayábaca nuwàwatá, yéewanápiná yáalimá iyúudàaca núa mamáalàacata píamiricubàata, idècunitàacá presoca núa núcàlidacáiná wenàiwicanái irí Wáiwacali Jesucristo itàacái.

¹⁴ Càmita quéwa nuwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha càmicaalí piwàwa numànica còi. Càmicaalí nacái piwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha, yá canáca yéewanáwa iyamáacawa núapicha. Càmita nuwàwa nuchùullaca pía cachàiniiri iyú pimàacáanápiná Onésimo iyamáacawa núapicha. Néese nuwàwaca pimàaca iyamáacawa núapicha càicaalíta piwàwa.

¹⁵ Cawàwanáta Dios imàacacaté Onésimo yàacawa pícha achúma èerínata, yéewacaténá Dios yèepùadaca pírí càiripínátani.

¹⁶ Càmita quéwa Dios yèepùada pírí Onésimo plasu wenàiwicapinániwatá meedá. Siücáise de Onésimo ìyaca pírí cayábéeri ícha plasu wenàiwica meedá: Iyaca pírí siücáise de péenàsàirisíwa Wáiwacali ìwalísená. Máini cáinináca nuicácani, quéwa iwàwacutá cáinináca piicácani cachàiniwanái, càmita iyúwa piicáaná áiba wenàiwica meedátá, néese iyúwa piicáaná péenàsàirisíwawa Wáiwacali ìwalísená.

¹⁷ Piicácaalí núa iyúwa péenàsàiriwa Wáiwacali ìwalísená, yá nusutáca pícha wawàsi pitàidáanápíná Onésimo cayábéeri iyú càide iyúwa pitàidáaná núa.

¹⁸ Imànicaalítésica pírí báawéeri, imawèniacaalí pícha plata nacái iyéedüacáinaté plasu, yásí nuichata peedá yái imawènièrica pícha.

¹⁹ Núa Pablo nutànàaca pírini nucáapi iyúwani nuípidená yáapichawa nupáyaidapíná píawa Onésimo imawèniacále. Picá piimáicha nucàlidacaté pírí Wáiwacali itàacái, pidèniacaténá picáucawa càmlíri imáalàawa. Numànicáinaté pírí cayábéeri manuí, íná iwàwacutá pimànica nulí cayábéeri peebá nusutáaná pícha.

²⁰ Báisíta, nuénàsàiri, nuwàwaca pimànica nulí cayábéeri peebáidacáiná Wáiwacali itàacái. Pisímáida nuwàwa, pía nuénàsàirica yeebáidéerica Cristo itàacái.

²¹ Nutànàa pírini núalíacáináwa báisíri iyú pimànínapíná càide iyúwa nuwàwáaná. Núalía nacáíwa pimànínapíná cachàiniwanái ícha yái nusutéerica pícha.

²² Aiba wawàsi quiríta, pimàni nulí cayábéeri, pichùnia nulí nùyacatáipínáwa, nucüacáiná Dios imàacáanápíná nùacawa píatalécué nùyacaténacué píapícha, càide iyúwacué pisutáaná Dios ícha nulípiná.

Saludos y bendición final

²³⁻²⁴ Yái Epafraas iwàwalica pía, yáca nùacawéeríná presoírca cháí presoíyéi ibànalícu icàlidacáiná Cristo Jesús iináwaná ìwali. Nía nacái áibanái iyúudèyeyéica nuíbaidáanápíná Dios írípíná, yái Marcos, Aristarco nacái, Demas nacái, Lucas nacái, nawàwalica pía.

²⁵ Nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha imànínapínacué pírí cayábéeri ichàiniadacaténacué píwàwa.

HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Bàaluité Dios imàacacaté yàasunái wenàiwica profetanái icàlidaca tàacáisi inùmaliçuise judionái yàawirináimi irí. Profetanái icàlidacaté Dios itàacái madécaná yàawiría idécanáamité néemlaca itàacái náamacani iríçuisewa, yéenáiwanási nacáiri iríçuise nacái. Néeseté nacàlidaca Dios itàacái wàawirináimi irí, wía judioca. Càité Dios itàanicaté wàawirináimi yáapicha icàlidacatená nalí máisibáawanáita wawàsi iwali Dios imàníiripinácaté.

² Quéwa siuca ipíchawáise èeri imáalàacawa, Dios idéca ichùullaca Iiriwa icàlidáanápíná walí tàacáisi Dios inùmaliçuise, yáasáidacatená walí Dios íiwitáise càinàcaalíté Dios íináidáaná imànínápíná walí. Bàaluité Dios ichùullaca Iiriwa idàbáanápínaté macái wawàsi. Néese Dios imàacaca Iiri icùanápíná macáita.

³ Dios Iiri icànaca Dios icamaláná mèlumèluíri iyú, cachàiníri íiwitáise nacái càide iyúwa Dios iyáaná. Macáita yái Dios Iiri íiwitáise, yá nacái macáita yái Dios Iiri imàníríca yáasáidaca walí Dios íiwitáise. Iná yéewa wáalíacawa báisiiri iyú, Dioscani, yái Dios Iirica, yái icuèrica, ichùulièrica nacái macái wawàsi itàacái máiníri cachàini iyúwa, macáita yái íyèrica cháí èeri irícu, chènuniré nacái. Dios Iiri yéetácatéwa wáichawaliná masacàcaténá imànica wáiwitáise wabáyawaná íichawa, yéewanápíná cayábaca wáapicha Dios nacái. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacatená macáita cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha.

El Hijo de Dios es superior a los ángeles

⁴ Yái Dios Iiri máini cachàiníríca íiwitáise náicha macái ángelnái. Càí wáalíacawa Dioscáiná idéca imàacaca Iiri icùaca macáita, icùaca nacái ángelnái. Néese càmíta Dios imàaca ángelnái icùaca macáita.

⁵ Canácáiná Dios icàlidáaná ángel irí “Nuíríca píá”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús irí:

“Nuíríca píá, siuca èeri nudéca numàacaca macáita náalíacawa Nuíríca píá”, íimaca yái Diosca. Càita nacái canáca Dios icàlidáaná ángel iwali “Nuírícani”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús iwali càiri tàacáisi. Dios íimacaté:

“Núacata Yáaniri, yácata nacái Nuírí”, íimaca yái Diosca.

⁶ Quéwa Dios ibànùacaalíté yái idàbáanéeri Iiricawa aléi èeri iriculé, yaté Dios íimaca yàasu ángelnái iríwa:

“Píacué Nuírí icàaluíná, macáita píacué nùasu ángelca”, íimaca yái Diosca.

⁷ Càí Dios íimaca yàasu ángelnái iináwaná iwaliwa:

“Nudàbaca nùasu wenàiwicawa ángelnáíwa náibaidacatená nulí, natécaténá tàacáisi caquialénamata càide iyúwa cáuli ipianáwa; nùasu ángelnái íibaidéeyéica nulí, càica níade iyúwa quichái ipèrù”, íimaca yái Diosca.

⁸ Quéwa Dios íimaca Iiri iríwa:

“Píá Dios, picùapíná macáita càiripínáta, picùapíná nía cayába, machacàníri iyú nacái.

⁹ Casíimáica pimànica abéerita cayábéeri. Báawa nacái piicáca báawéeri. Iná núa Picuèriná Dios numàacapíná picùaca macáita casíimáiri iyú náicha canánama piapichéeyéica”,

íimaca yái Diosca.

¹⁰ Dios íimaca nacái Iiri iríwa:

“Pía, Nuíwacali, bàaluité pidàbacaté yái èeriquéi; piácata imàníricaté macáita iyéerica chènuniré.

¹¹ Yá macáita yái wawàsica namáalaapínácawa macáita, quéwa piyapíná càiripináta. Macáita isíamipínáca nía càide iyúwa bàlesi.

¹² Càide iyúwa wenàiwica ituwiacaalí ibàlewa, yá pituwiapíná yái pidàbacaléca, cháí èeriquéi, chènuníse nacái, pimànínápiná áiba àniwa wàlisài iyú! Quéwa pía, canácatáita piwènúadapíná píiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali. Néese piyapíná càiripinátawa, càmíiripináta imáalaawa”,

íimaca yái Diosca.

¹³ Canácatáita Dios imàacaté ángel icùaca yáapicha macáita, ibatàa abéeri piná.

Quéwa Dios idéca íimaca Iiri iríwa:

“Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita idècunitàacá numawèniadaca píicha macái piùwidenái”,

íimaca yái Diosca.

¹⁴ Iná cachàinica Dios Iiri íiwitáise náicha ángelnái canánama, níacáiná ángelca, Dios yàasu wenàiwicaca nía meedá, íibaidéeyéica irí. Cáuli nacáiyéica nía macáita, càmíiyéica yéewa waicáca watuí iyúwa. Dios ibànùaca nía aléi èeri iriculé nayúudàacaténá wía, wía Jesucristo iwàsèyèyipínáca Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

2

No hay que descuidar la salvación

¹ Dios idéca itàanica walí Iiri itàacái irìcubàawa, yái cachàiníri íiwitáiseca náicha ángelnái canánama, íná iwàwacutá weebáidaca cayábani, cáaliacáiri iyú nacái yái tàacáisi Dios Iiri icàlidéerica walí ipíchaná wawènúadaca íicha wáiwitáisewa.

² Bàaluité Dios ibànùaca itàacáiwa ángelnái yáapicha, yái tàacáisi Dios imàaquericaté profeta Moisés irí icàlidacaténaté wàawirináimi israelitanái irí càmíicáalíté iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Cawinácaalíté imànírica íbáyawanáwa, càmírica nacái yeebáida yái tàacásica, yaté nàuwichàidacani ráunamáita càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná.

³ Càmicáináté nàalimá namusúacawa yùuwichàacáisi íicha, íná yéewa wáaliacawa càmita wáalimá wachúuliacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesucristo íicha, yái imànírica walí càiri cayábéeri manuísíwata iwàsàanápiná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yái Wáiwacali, yácata idàbéericaté icàlidaca yái tàacásica íiméerica Jesucristo iwàwaca iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néese níái yéemièyèicaté icàlidaca nalíni, nacàlidacaté walíni.

⁴ Càita nacái Dios idéca yáasáidaca walí báisíiricani yái tàacásica imàacacáináté ichàiniwa yàasu wenàiwicanái iríwa namànicaténá macái íiwitáanáta cachàiníri wawási càmírica áibanái idé imànica. Wáaliacawa báisíiricani yái tàacásica Dioscáiná idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwaliculé, yái imàaquéerica walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná, wáibaidacaténá Dios irípiná.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

⁵ Dios càmita imàacapiná àngelnái icùaca wàlisài èeri wacàlidéerica iináwaná iwali, yái wàlisài èeri Dios imànìripináca wàlisài iyú. Nèese imàacapiná wenàiwicanái icùaca yái èerica.

⁶ Càita ímaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Pía Dios, èwita màinicáaníta cachàinica píiwitáise, càicáaníta pidéca picùaca wenàiwicanái, pidéca nacái piicáca wapualé, wía càmfíyéica cachàini.

⁷ Pidéca pidàbaca wía, yá siùcade machawàacaca wía àngelnái ícha achúma èerìnapináta; quéwa áiba èeriwa pimàacapiná màiníyéi cachàinica wía wacamaláná mèlumèluíri iricuwa, wacùacaténá macáita yái pidàbacaléca;

⁸ yá pimàacapiná wachùuliaca macáita”,

ímacaté yái profetaca, nàwali níai yeebáidéeyéica Dios. Càita Dios idéca ínáidacawa imàacáanápina wacùaca macáita. Canácata áiba wawàsi càmlìripiná wacùca, wía yeebáidéeyéica itàacái. Quéwa càmitàacáwa wacùca macáita siùcade.

⁹ Nèese wadéca wáaliacawa Jesús iináwaná iwali idéca yàanàca aléi èeri iriculé, yái Dios imàaqueericaté iyaca iyúwa machawàaquéeri àngelnái ícha achúma èerínaté. Càinináca Dios iicáca wenàiwica ínáté iwàwaca Jesús yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná. Jesús yùuwichàacaté yái yéetácáisica, íná Dios idéca imàacaca màinìiri cachàinica Jesús, mèlumèluíri icamaláná yáapichawa icùacaténá macáita chènuníse.

¹⁰ Macáita yái wawàsi iyéerica iyaca Dios irípiná, bàaluité nacái Dios idàbacaté macáita. Dios iwàwaca yéenibe macáita nàyaca cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha chènuniré, icamaláná mèlumèluíri iricu. Ináté iwàwacutá Dios imàacaca Jesucristo yùuwichàacawa cruz iwali, yéewacaténáté Jesucristo imànica macáita machacànìiri iyú càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa. Iná Jesucristo idéca imànica macáita yéewanápina Wáiwitápuca yàacawa, iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wía Dios yéenibeca.

¹¹ Jesucristoquéi masaquèerica imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa, imàacacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéipiná Dios irípiná. Iná yéewa Dios Iiri, wía nacái Dios yéenibeca wadènlaca Wáaniriwa abéerita, yái Diosca. Iná càmita báí Dios Iiri icàlidaca waináwaná iwali, yéenanáica wía.

¹² Càité Dios Iiri ímaca Yáaniri Dios iríwa. Abéeri profeta itànàacaté yái tàacáisica Dios Iiri inùmalicúise. Dios Iiri ímacaté:

“Nucàlidapiná piináwaná iwali nuénánái iríwa, nucántaapiná nacái himnos nàacuèsemi níai yeebáidéeyéica pitàacái”,

ímacaté yái Dios Iirica.

¹³ Ímacaté nacái:

“Nuebáidapiná Dios itàacái”,

ímacaté yái Dios Iirica. Ímacaté nacái àniwa:

“Cháta nùyaca, náapicha níai nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, níai wenàiwicaca Dios yèeyéica nulí nucuèyéipiná”,

ímacaté yái Dios Iirica.

¹⁴ Wía Dios yéenibeca, èeri mìnánáica wía, idènièyéica iináwa, íiraná nacáiwá. Càita nacái Jesús yàanàacalíté aléi èeri iriculé, imusúaca iicá èeri, idènlacaté iináwa, íiraná nacáiwá càide iyúwa macái èeri mìnánái. Jesús iyacaté cháí èeri irícu iyúwa èeri mìnali, nèeseté nanúacani. Càité Jesús yéetácawa wáichawalíná imawèniadacaténáté yái icháawáidéerica waináwaná iwali, yái Satanásca, idènièricaté ichàniwa inúacaténáté wenàiwica.

¹⁵ Jesús yéetácatéwa wáichawalíná, íná idéca iwasàaca wía wacalùni íchawa, wía iyéeyéicaté mamáalàacata iyúwa presoíyéi wacalùni iyúwa idacuèricaté wía, máinicáiná cáalucaté waicáca wéetáanápínátéwa. Siúcáisede càmita iwàwacutá cáaluca waicáca yéetácaisi.

¹⁶ Jesús càmítaté yàanàa aléi èeri iriculé iyúudàacaténáté ángelnáita, néese yàanàacaté chènuníise iyúudàacaténá wía yeebáidéeyéica Dios itàacái, Dios ìiquéeyéica càiyéide iyúwa Abraham itaquénáinámi.

¹⁷ Ináté iwàwacutá Jesús iyaca cháí èeri irìcu càide iyúwa èeri m̀nalsíwá, yéewanápiná íbàlùacawa Dios ípunita íbaidacaténá Dios írípiná càide iyúwa sacerdote íwacalíná, itàanírira wawicáu Dios yáapicha, imànírica macáita machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, ìiquéerica wía nacái catúlulécaneeri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái. Jesús íbaidaca iyaca Dios írípiná càide iyúwa sacerdote íwacalíná imànicaténá walí yái cayábérica: Itàaníca wawicáu Dios yáapicha ísutácaténá Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa wabáyawaná ícha. Jesús yáalimá càì ísutáca Dios ícha wawàsi Jesús yéetácinátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio wabáyawaná íwalíise, yúuwichàacaténátéwa Dios yàasu yúuwichàacáisi iyú wáichawalíná.

¹⁸ Jesús yúuwichàacatéwa manuísíwata càide iyúwa èeri m̀nali, Satanás nacái yáalimáidacaté Jesús cacháiníri iyú imànínapínáté íbáyawanáwa càide iyúwa Satanás yáalimáidáaná macái èeri m̀nanái, íná siúcáisede Jesús yáalimá iyúudàaca wía, macái imanùbaca Satanás yáalimáidacaalí wía.

3

Jesús es superior a Moisés

¹ Iná píacué nuenánáica, Dios yàasu wenàiwicanái, Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáicaténá pía. Iná iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú Cristo Jesús íwali. Yái Cristo Jesús, yácata Dios yàasu apóstol cayábèeri náicha canánama, Dios íbànuèrica chènuníise icàlidacaténá walí Dios itàacái. Yácata nacái Dios yàasu sacerdote íwacalíná itàanírira wawicáu Dios yáapicha ísutácaténá Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa wabáyawaná ícha, yái Cristo Jesús weebáidéerica itàacái.

² Jesús idéca imànica macáita cayábèeri iyú, machacàníri iyú nacái càide iyúwa Dios íchùullaná imànica, càide iyúwaté profeta Moisés íbaidáanáté cayába Dios írí icùacaténáté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái, càide iyúwa wenàiwica icùacaalí áiba wenàiwica icapèe.

³ Quéwa iwàwacutá waicáca Jesús cáimiétaquèeri iyú Moisés ícha, càide iyúwa cawinácaalí imànírica capíi, cáimiétacaneéricani capíi ícha.

⁴ Macái capíi iyéerica, idéca áiba wenàiwica imànicani, quéwa Dios idàbacaté macái wawàsi iyéerica cháí èeri irìcu, chènuniré nacái.

⁵ Càité nacái Moisés, yái Dios yàasu wenàiwica, íbaidacaté cayába Dios írípiná icùacaténáté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái. Iwàwacutácaté Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmalícuíse israelitanái írí càinácaalíté Dios ímàanápínáté wenàiwicanái írí Moisés idénáami.

⁶ Quéwa Cristo, yái Dios íirica, icùaca Dios icapèe cayábèeri iyú, càide iyúwa iwàwacutáaná capíi íwacalí líri icùaca yáaniri icapèewa. Càica wíade iyúwa yái Dios icapèeca, wíacáiná yeebáidéeyéica Dios itàacái, Dios íicáca wía càiride iyúwa icapèewa, weebáidacaalí itàacái mamáalàacata tàì íimèeri iyú, casímáiri iyú nacái àta wéetácatalétawa, wacùacaténá Dios imànica walí cayábèeri càide iyúwa ímàaná walí.

Reposo del pueblo de Dios

⁷ Iná iwàwacutá weebáidaca Cristo itàacái, càide iyúwaté profeta itànàanà Dios itàacái Espíritu Santo inùmalicuise. Iimacaté:

“Siúcade péemiacaallicué yáí tàacáisi Dios ímérica pírí,

⁸ picácué piwènúada píiwitáisewa Dios ícha càide iyúwaté piawirináimi israelitanái imàníná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité, iyúwa nacái nàalimáidáanáté naicáwa Dios nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁹ Piawirináimicué yáalimáidacaté iicáwa núa, éwitaté naicácáaníta madécaná cayábéeri numàníríca nalí nuíwítáise cachàinírí iyúwa cuarenta camuí bàaluité.

¹⁰ Ináté máini báawaca nuicácaté náiwítáise níara wenàiwicaca, yáté núumaca nàwali: ‘Máini nawàwa naméeràacawa nuícha càiripínáta, càmita nawàwa nucùaca nía, càmita nacái nawàwa nàalíacawa nutàacái ìwali nàyacaténa machacànírí iyú càide iyúwa nuchùllaná nía’, càité núumaca.

¹¹ Máincáináté báawaca nuicáca náiwítáise, ináté núumaca nàwali cáimiétacanéeri iyú, càminápináté nawàlùawa ínatalé yáí cálica nuchùnièrica nùasunái írípínáwa”,

íimacaté yáí Espíritu Santoca.

¹² Píacué nuénánáica, piicácué píichawa cayába báawacáichacué piwàwa cáuri Dios ícha, piùwidecáichacué pimànica Dios càmicáinácué peebáida itàacái cayába.

¹³ Néese pimichàidacué píiwitáisewáaca èeri imanùbaca, cachànicaténácué píiwitáise peebáidáanápinácué Jesucristo itàacái idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu siúcade càide iyúwa tàacáisi íimáaná profeta itànèricaté Dios inùmalicuise. Pimichàidacué píiwitáisewáaca ipíchanácué pibáyawaná ichiwáidaca pía, ipíchaná nacái piùwide pimànica Dios.

¹⁴ Weebáidacaalí Cristo itàacái tàì ímèeri iyú mamáalàacata àta wétácatalétawa càide iyúwa weebáidáanáté quèechatécáwa, yásí wadèniaca nacái cayábéeri Cristo yáapichawa, yáí cawèníríca Dios imàaquéeripínáca Cristo írí.

¹⁵ Iná càì Dios itàacái yàalàaca wía:

“Siúcade, péemiacaallicué yáí tàacásica Dios ímérica pírí, picácué piwènúada píiwitáisewa Dios ícha càide iyúwaté piawirináimi israelitanái imàníná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité”,

cài íimaca.

¹⁶ Píalíacuéwa profeta Moisés itécaté israelitanái yàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha. Néeseté macáita néemiaca Dios itàacái icàlidacáináté nalí itàacáíwa càinàcaalíté iwàwáaná nàyaca machacànírí iyú, quéwa nàuwidecaté namànica Dios, níara manùbéeyéica, càmitaté nawàwa namànica càide iyúwa Dios ichùllaná nía.

¹⁷ Ináté máini báawaca Dios iicáca náiwítáise cuarenta camuí bàaluité, níái imàníyèicaté yàacawa ibáyawanáwa. Yáté néetácawa manacúali yùucubàa càinàwàiri.

¹⁸ Níái càmiyèicaté imàni càide iyúwaté Dios ichùllaná, Dios icàlidacaté nàwali cáimiétacanéeri iyú càminápináté nawàlùawa ínatalé yáí cáli ípidenacataléca Canaán Dios ichùnièricaté yasunái írípínáwa.

¹⁹ Iná wáalíacawa naináwaná ìwali càmitaté nawàlùawa càmicáináté neebáida Dios itàacái.

4

¹ Dios idéca icàlidaca walíni wáallícaténáwa báisíri iyú imàacáanápíná wawàlùacawa iriculé yáí wayamáidacatalécawa wàyacaténá Dios yáapicha chènuniré, quéwa iwàwacutá waicáca wáichawa cayába ipíchanácué abenaméeyéi péená càmita náalímápiná nawàlùacawa néré iwàllíse yáí càmináca neebáida.

² Iwàwacutá weebáidaca wéemlácáináté nacáí yáí tàacáisi cayábéerica ímérica Dios iwasàaca wenàiwica yàasu yúuwichàacáisi íchawa, càide iyúwaté israelitanáí yéemianáté, níara wenàiwica profeta Moisés yáapichéeyéicaté. Quéwaté yáí tàacáisca, càmitaté iyúudàa nía, càmicáináté neebáida càide iyúwa áibanáí yeebáidaanáté.

³ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, wawàlùapínacawa iriculé yáí wayamáidacatalépinácawa, wàyacaténá Dios yáapicha chènuniré. Càité Dios ímaca íwali yáí wenàiwicanáí iyamáidacatalécawa Dios yáapicha. Dios ímacaté: “Máinicáináté báawaca nuicáca náíwitáise, ínáté núumaca nàwali cáimíetacanéeri iyú càminápináté nawàlùawa iriculé yáí wenàiwicanáí iyamáidacatalécawa núapicha chènuniré”,

càité ímaca yáí Diosca, éwitaté ichùnìacáaníta yáí nayamáidacatalépinácátéwa. Wáallíacawa Dios imáaláidacaté imànica macáita íbaidacaléwa idécanáamité idábaca yáí èeriquéi, chènuníse nacáí.

⁴ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmaliçuise sietená èeri íwali. Ímacaté:

“Dios iyamáidacatéwa macáí íbaidacalé íchawa sietená èeri iricu”, ímaca.

⁵ Quéwa, càmitaté nawàlùawa, càmicáináté neebáida Dios itàacáí, càide iyúwaté áiba profeta itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté:

“Càmita nawàlùapínáwa iriculé yáí wenàiwicanáí iyamáidacatalécawa núapicha chènuniré”, ímacaté yáí Diosca.

⁶ Néese áibanáí iwàlùapínacawa iriculé yáí nayamáidacatalécawa Dios yáapicha chènuniré quéwa càmita níáí idábáanéeyéicaté yéemlaca yáí tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha càmicáináté neebáida Dios itàacáí.

⁷ Iná Dios idéca imàacaca áiba wéenáíwanápiná, yácata siuca èeri yéewacaténá wenàiwicanáí iwàlùacawa. Dios imàacacaté rey David icàlidaca tàacáisi inùmaliçuise wáallícaténáwa wéenáíwaná íwaliwa. Rey David itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise madécaná camuí idécanáamité profeta Moisés yáapichéeyéi yéetácawa. Càité David itànàacaté Dios itàacáí càide iyúwa núumáanácué pírí siuca tàacáwa cháí cuyàluta iricu. David ímacaté:

“Siúcade péemlacaalícué yáí tàacáisca Dios ímérica pírí, picácué piwènúada pííwitáisewa Dios ícha”, ímacaté.

⁸ Idécanáamité profeta Moisés yéetácawa, yáté Josué icùacaté israelitanáí Moisés yáamiricubàami. Yá Josué itécaté israelitanáí Canaán yàasu cáli ínatalé. Quéwa madécaná camuí Josué idénáami, yáté Dios yèepùacaté itàanlca áiba néenáíwaná íwali yàasu wenàiwicanáí iwàlùacatalépinácátéwa iriculé yáí nayamáidacatalécawa Dios yáapicha. Càita wáallíacawa càmfírira wayamáidacatalépináwa yáí cáli Canaán.

⁹ Néese Dios icùaca lyaca mamáalàacatani, yáí wayamáidacatalépinácawa chènuniré wàyacaténá Dios yáapicha, wía yàasu wenàiwica.

10 Níacáiná iwàluèyéipínácawa néré nàyacaténá Dios yáapicha, nayamáidapínácawa náibaidacalé íchawa, nàuwichàacái ícha nacáíwa càide iyúwaté Dios iyamáidáanáwa íbaidacalé íchawa, idécanáamité idàbaca macáita yái èeriquéi, chènuníise nacái.

11 Iná iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái mamáalàacata macái wachàini iyúwa yéewacaténá wawàlucawa írículé yái wayamáidacatalépinácawa Dios yáapicha chènuniré ipíchaná wamànica càide iyúwaté níái Moisés yáapichéeyéimica càmlínaté neebáida Dios.

12 Dios itàacái idèniacáiná cáuri Dios ichàini. Máini cachàinírira yái Dios itàacáica, càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica. Quéwa espada yáalimácáita íriádaca iinási, yáapi nacái, néese cachàinírira Dios itàacái macái espada ícha yáalimácáiná iwàlucawa depuúwalé wawàwaliculé, yáalimá nacái iwàlucawa írículé yái wáiwitáise wabèerica áibanái ícha, yá Dios itàacái yásáidaca asáisi cayábacaalí wáiwitáise, càita nacái báawacaalí wáiwitáise, yái wáináidáanáwaca wawàwalicúsewa càmlírira áibanái yáalíawa íwali.

13 Canácata wéená yáaliméeri ibàacawa Dios ícha, wía Dios idàbèeyéicaté, macái wawàsi nacái Dios idàbèericaté. Dios yáalíaca iicáca wáiwitáise macáita amaláwaca. Néese áibaalípiná iwàwacutápiná wabàlucawa Dios ípunita wacàlidáanápiná iri waináwanáwa.

Jesús es el gran sumo sacerdote

14 Yái Jesús, yái Dios írira, yácata sacerdote íiwacaliná cachàiníri íiwitáise. Jesús ichàbacatéwa macái cáli iyéeyéica chènuniré àta iwàlucatalétawa aléera Dios yàatalé chènuníiséerica. Dios íriri iwàlucatéwa néré iyúudàcaténá wía, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Iná weebáidacué Jesús itàacái tàì íiméeri iyú mamáalàacata.

15 Yái Jesús, yácata sacerdote íiwacaliná itàanírira wawicáu Dios yáapicha, yáaliméerica iicáca watúulécaná, wía càmlíyéica cachàini, Jesús yúuwichàacáinatéwa càide iyúwa wàuwichàanáwa. Jesús yúuwichàacatéwa Satanás yáalimáidacaalíténi quéwa càmitaté Jesús imàni ibáyawanáwa.

16 Iná wamawiéndacué Dios wáiwitáise iyúwa macàaluínínawaca wasutácaténá Wacuèriná Dios íchawa, yái cáininéerica iicáca wía. Wasutácué Dios ícha iicáanápiná wapualé, imànínápiná nacái walí cayábéeri mawèníri iyú iyúudàcaténá wía chácaalínácaalí wawàwacutá iyúudàaca wía.

5

1 Píalíacuéwa judíonái needácaté nèewísewa abéeri néenáwa sacerdote íiwacalinápiná íbaidacaténáté Dios írípiná. Yáté sacerdote íiwacaliná itàanicaté nawicáu Dios yáapicha, imàacacaté nacái ofrenda, inúacaté nacái píraí iyúwa sacrificio judíonái ibáyawaná íwalíse, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha.

2 Aibaalíté sacerdote íiwacaliná imànicaté ibáyawanáwa, wenàiwicacáiná meedáni càide iyúwa wía macáita. Ináté yéewa yàalàaca wenàiwicanái éeréeri iyú namànicaalíté nabáyawanáwa níái càmlíyéica yáalíawa.

3 Sacerdote íiwacaliná imànicáinaté ibáyawaná nacáíwa, ináté iwàwacutáca inúaca píraí iyúwa sacrificio ibáyawaná íwalísewa, càide iyúwaté iwàwacutáaná nacái imànica sacrificio Dios íriri macái judíonái ibáyawaná íwalíse, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha macáita.

4 Canacaté yáaliméeri ibàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacaliná, wenàiwicanái iicacatenáni cáimiétaquéri iyú, néeseté iwàwacutá Dios imáidacani íibaidacatenáté Dios irí càide iyúwaté Dios imáidáanáté Aarón, yái idàbáanéerité sacerdote íiwacalináca.

5 Càita nacái Cristo. Càmitaté Cristo idé ibàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacaliná itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha, néese Dioscata yái càì imàaquericaté Cristo sacerdote íiwacalinásiwapiná, itàanírìca wawicáu Dios yáapicha, yái Cristo waiquérica cáimiétaquéri iyú. Wáallacawa Dios idéca imànica càì, Dios íimacáináté Cristo ìwali:

“Nùrìca pía, siùca èeri nudéca numàacaca macáita náalíacawa Nùrìca pía”, íimacaté yái Diosca.

6 Càité nacái profeta itànàacaté áiba tàacáisi Dios íiméericaté Cristo irí. Dios íimacaté:

“Sacerdoteca pía càiripináta, íibaidéerica nulípiná, itàanírìca núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íibaidáanáté nulípiná”,

íimaca yái Diosca.

7 Idècunitàacá Cristo iyacaté cháì èeri irìcu, yáté isutáca yáawawa Dios íicha manuúsiwata àta ituíyáa imusúacatalétatéwa ituí íicha. Càité Jesús isutáca yáawawa Dios íicha, yái Dios yáaliméericaté iwasàacani yéetácáisi íicha, ipíchanáté Jesús yéetácawa ipíchawáiseté natàtàacani cruz ìwali. Yáté Dios yéemíaca Cristo isutáaná, Cristo yàacáináté Dios iyéininá, yeebáidaté nacái Dios itàacái.

8 Càité Cristo, éwitaté Dios íiricáanítani, càicáaníta yùuwichàacatéwa yéewáidacatenátéwa yeebáidaca Dios itàacái.

9 Cristo imànícáináté macáita càide iyúwaté Dios ichùulianáni, íná yéewa Cristo yáalimá iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càiripináta, macáita yeebáidéyéica Cristo itàacái.

10 Yáté Dios imàacaca Cristo sacerdote íiwacalinápináca, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha càide iyúwa sacerdote Melquisedec imànínáté bàaluité.

Peligro de renunciar a la fe

11 Nuwàwaca nucàlidacuéca píri madécaná tàacáisi Cristo ìwali yái itàanírìca wawicáu Dios yáapicha. Quéwa máinícué càulenáca nucàlidaca píriní càmícáinacué píwàwa píalíaca péemíacani, càinácaalí íimáaná.

12 Pidécúeca peebáidaca Jesucristo itàacái madécaná camuí, íná iwàwacutácué péewáidaca áibanái wenàiwica quéechacáwatá. Quéwa càmitàacá péewáidacué áibanái. Néese iwàwacutá mamáalàacata wéewáidacuéca pía iyú yái wawási màulenéerica yáwanáica Dios itàacái yéewáidéerica iyú wía. Pidécúeca péepùacawa machawàacaca píináidacawa iyúwa sùmài. Iwàwacutá wéewáidacuéca pía màulenéeri tàacáisi iyú càide iyúwa quíraslì ìiracaalí ìinisi càmícáiná idé iyáaca dàaléeri iinási. Càicuéca píade càmícáiná píalíaca péemíaca càinácaalí íimáaná yái càulenéeri tàacásica.

13 Cawinácaalí càmíyéica yáalíca yéemíaca càinácaalí íimáaná yái càulenéeri tàacásica, càica níade iyúwa quíraslì ìiréyeyéi ìinisi. Càmita náalíca cayába macái càulenéeri tàacáisi ìwali Dios íiméerica walí, càmita nacái náalíca cayábéeri ìwali báawéeri íichaná, càide iyúwa quíraslì càmíná idé iyáaca iinási.

14 Quéwa cawinácaalí yáalíerica yéemíaca càinácaalí íimáaná yái càulenéeri tàacásica Dios íiméerica walí, càica níade iyúwa béeyéi yáalíeyéica iyáaca

dàaléeri yàacàsi. Nadéca namànica cayábéeri madécaná yàawiría, íná nàináidacawa cayába, nàalía nacái cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

6

¹⁻² Iwàwacutá wéewáidacawa wáináidacaténáwa Dios itàacái ìwali iyúwa béeyéi íiwitáise. Bàaluité wadàbacaté weebáidaca Cristo itàacái, yá wéewáidacatéwa idàbáanéeri tàacáisi ìwali, yái tàacáisi wéemièricaté nacàlidáaná walí. Nacàlidacaté walí Dios imichàidáaná wawènúadaca wáiwitáisewa Dios irípiná, iwàwacutá nacái wayamáidaca wamànica wabáyawanáwa, itéericaté yàacawa wía yéetácáisi iriculé, iwàwacutá nacái weebáidaca Dios itàacái. Nacàlidacaté walí nacái cáná yéewaná iwàwacutáca wabautizácawa. Nacàlidacaté walí nacái ancianonái namàacaca nacáapiwa wáiwita ìwali wadàbacaalíté weebáidaca Jesucristo itàacái nasutácáténá walí Dios áibanái yàacuésemi. Bàaluité nacái nacàlidacaté walí Dios imichàidáanápiná yéetáyéimiwa, yúuwichàidapíná nacái macái báawéeyéi wenàiwica càiripináta. Bàaluité wéemiaca cayába yái idàbáanéeri tàacáisica. Iwàwacutá càmita waimáicha yái tàacáisi màulenéerica wéemièricaté quéechatécáwa, quéwa iwàwacutá wachàbacani siùcade wéewáidacaténáwa quiríta càulenéeri tàacáisi ìwali.

³ Siùcade wéewáidacuéwa càulenéeri tàacáisi ìwali wadàwinàidacaténá wáiwitáisewa cáaliacáiri iyú Dios imàacacaalí wamànica cái.

⁴ Aibanáicáiná abénaméeyéi wenàiwica nadéca néemiaca báisíiri tàacáisi. Nàaliacawa Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú imàacáaná iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha. Nadéca naicáca cànácaalí iyú Espíritu Santo icùca wenàiwica íiwitáise namànicaténá cayábéeri.

⁵ Nàaliaca nacáiwa cayábéericani yái Dios itàacáica, nàaliaca nacáiwa Dios yáasáidáanápiná ichàiniwa áibaalípiná iwàlísàidacaalí yái èeriquéi.

⁶ Néese nawènúadacaalí náiwitáisewa Jesucristo ícha nèepùcaténá nacaláacawa Dios ícha, yá càmita nàalimá nèepùcawa nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná àniwa, namànícáiná báawéeri Dios Iiri irí àniwa náucacaténá náichawani, càide iyúwa nadéca nacáicaalí natàtàacani cruz ìwali àniwa, namàacacaténá áibanái íicánica Dios Iiri iquíniná àniwa. Abédanamata namànica náiwitáisewa báawéeyéi yáapicha inuényéicaté Dios Iiri.

⁷ Càica níade iyúwa waicáaná cáli líraacaalí unía yúuwàacaalíwa cáli ìwali, Dios imànícáiná cáli irí yái cayábéerica, quéwa cáli idàwinàida báawéeri bànacalé meedá. Péemiacué comparación: Cáli idàwinàidacaalí bànacalé cayába nalí níái ibànéeyéicani, yásí nacùaca cayábani, yái cálica. Càita nacái Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanái irí. Neebáidacaalí itàacái, namànicaalí cayábéeri càide iyúwa iwàwáaná, yásí Dios imàaca nalí cayábéeri manuísiwata cachàiniwanái mamáalàacata.

⁸ Quéwa áiba cáli idàwinàidacaalí báawéeri tuiri canéerica iwèni meedá, áwa yúuba nacái, yásí caná iwèni cáli íiwacali íicáca yái cálica, yá yeemáca meedá yái báawéerimica. Càita nacái wenàiwica càmíiyéica yeebáida Dios itàacái: Dios íináidapínácawa imáalàidáanápiná níá, yásí mesúnamáita neemápinácawa quichái iyú.

La esperanza que nos mantiene firmes

⁹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, éwitacué càì nùalàaca píá, càicáanáta càmítacué càì nuináidacawa píwali, néese núaliacawa peebáidáanácuéca Jesucristo itàacái iwasàacaténácué píá Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

10 Dios icùacáiná wenàiwica machacànìiri iyú, íná càmìta iimáichapíná yái cayábéerica pimànìiricuéca. Càmìta iimáicha nacái yái piyúudàanacuéca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái píasáidacaténá cáinináca piicáca Dios, càide iyúwacué piyúudàaná pìacawa nía mamáalàacata nacái.

11 Quéwa máini nuwàwaca macáita cáininacuéca piicáca áibanái mamáalàacata àta imáalàacatalétawa yái èeriquéi, yéewacaténacué peedáca piríwa plasu cawènìiriwa macáita, yái cayábéerica Dios imàaquéeripinacuéca piríwa.

12 Càmìtacué nuwàwa pèepùla ìnucuéca pía àniwa, néese nuwàwa piyacuéca càide iyúwa níara iyéyéica siùca Dios yáapicha chènuniré yeedéeyéica ìriwa yái cawènìirica Dios icàlidéericaté nalí ìwali cáimiétacanéeri iyú imàcáanápínaté nalíni neebáidacáinaté itàacái mamáalàacata tàì ìiméeri iyú.

13 Bàaluité Dios icàlidacaté Abraham ìrì ìwali yái imànínápinacaté Abraham ìrì cayábéeri, yásí Dios icàlidacatèni ìpidená yáapichawa, cáimiétacanéeri iyú nacái, yéewacaténaté Abraham yáalíacawa Dioscata yái imànìiripinacaté ìrì yái cayábéerica. Càita Dios icàlidacaté Abraham ìrìni ìpidená yáapichawa canácáiná áiba cachàinìiri Dios ìicha, canáca nacái áiba yáaliméeri imànica càide iyúwa Dios imàníná.

14 Yáté Dios ìimaca Abraham ìrì: “Báisìiricata núuma pirí, numànìpiná piríwa cayábéeri manuìswata. Numàacapíná nacái manùbéeyéipíná níara pitaquénáiná”, ìimacaté yái Diosca.

15 Dios icàlidacáinaté càì Abraham ìrìni, íná Abraham icùacaté mamáalàacata matuìbanáiri iyú. Néese càité Dios imànica ìrìni, imàcacaté quéenibeca yái Abrahamca; yá Abraham idènlacaté ìriwa ìpidenéericaté Isaac, càide iyúwaté Dios ìimáaná Abraham ìrì cáimiétacanéeri iyú.

16 Péemiàcué comparacìon: Aiba wenàiwica báawéeri ìiwitáise iwàwacaalí áibanái yeebáidaca itàacái, yá icàlidaca nalíni Dios ìpidená yáapicha, cachàinicáiná wenàiwica ìichani, yái Diosca. Néese idécánáami càì icàlidacani, yásí áibanái càmìta nawàwa náimaca càmínápiná báisì itàacái náimacáiná Dios yùuwichàidapínáca nía.

17 Quéwa Dios càmìta imàni càide iyúwa wenàiwica imàníná. Néese Dios iwàwacaté yáasáidaca amaléeri iyúni yéenibe ìriwa báisìiricani yái itàacáica, wía yáasu wenàiwica Dios imàaquéeyéipínáca ìrì yái cawènìirica càide iyúwaté icàlidáaná walí cáimiétacanéeri iyúni. Dios iwàwacaté yáasáidaca amaléeri iyú walíni, imànínápiná walí macáita machacànìiri iyú, càide iyúwaté ìimáaná wáalíacaténáwa càmìripíná iwènúada ìiwitáisewa ìicha yái wawàsi imànìiricaté wáapicha. Inaté Dios icàlidacatèni ìpidená yáapichawa Abraham ìrì cáimiétacanéeri iyú, Abraham yáalíacaténátéwa báisìiri iyúcani Dioscata yái imànìiripinacaté ìrì cayábéeri.

18 Iná Dios idéca yáasáidaca walíni pucháiba wawàsi iyú, níái pucháiba wawàsi càmìiyéica idé iwènúacawa, yái Dios itàacáica, yá nacái Dios ìpidenáca. Wáalíaca nacái Dios, yái cachàinìirica ìiwitáise, càmìiri yéewa cachìwa itàacái ìwaliwa, ìpidená ìwali nacáíwa. Iná yéewa wáalimá manuìca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali tàì ìiméeri iyú, yái ichàiniadéerica wawàwa, wía isutéeyéica yáawawa Dios ìicha icùanápiná wía yáasu yùuwichàacáisi ìichawa. Yá wadéca weebáidaca itàacái, wáalíaca nacáíwa báisìiri iyú iwàsàanápíná wía yáasu yùuwichàacáisi ìichawa.

19 Néese wáalíacáináwa báisìiri iyú Dios iwàsàanápíná wía yáasu yùuwichàacáisi ìichawa, íná yéewa cachànica wáiwitáise weebáidáanápíná

Jesucristo itàacái mamáalàacata. Péemiacué comparación: Càica wíade iyúwa nave lancha nacáiri yèericawa manuíri úni yáacubàa. Yái naveca idèniaca yàasu ancla imiériwa yéenúlusi ìwalíri úni yáaculé ipíchaná nave iméeràacawa cáuli iyú, màladàca íchàini iyú nacái. Càita wía nacái. Càmita waméeràawa Dios ícha, wàyacáiná abédanamata Jesús yáapicha, yái iwàlùericatèwa Dios yàatalé, àlèra yàawàaná ìinatawáise iyéerica templo írucu chènuníserica.

²⁰ Jesús iwàlùacatèwa néré yàacùacaténá walí wawàlùanápínawa néré Dios yàatalé, Dios imàacacáinaté Jesús sacerdote íiwacalíná càiripinàta itàaníri waw-icáu Dios yáapicha càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté Dios irí bàaluité.

7

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

¹ Bàaluité Melquisedec, yácata Salem iyacàlená icuèrináca, sacerdote nacáicani íbaidéericaté Dios irípiná, yái Dios chènuníserica, itàanicaténáté Dios yáapicha wenàiwicanái iwíicáu. Néenialité Abraham imànica ùwicái áiba yàcalé icuèrinánái ípunita iwasàacaténá náicha ìirináwa ípidenéericaté Lot. Néeseté idécanaamité Abraham imawèniadaca nacuèrinánái, yási Abraham yèepùacawa ùwicái ícha. Yáté Melquisedec yàaca ípunitáidaca Abraham, itàidacaténáténi. Melquisedec isutacaté Dios ícha imànínápiná cayábèeri Abraham irí.

² Dios iyúudàacaté Abraham, ínáté Abraham imàacaca cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí. Abraham yèepùadacaté madécaná cawèníri nacuèrinánái ícha, níai nacuèrinánái íbèyeyícaté Abraham ìiriná imanùbacaaná yáapicha. Néese macái néená níai diéyéica cawèníyeyí yàasusica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, Dios iyúudàacáinaté Abraham. Melquisedec ípidená ímáanáca “Yái Wacuèriná mabáyawanéerica, icuèrica wía machacàníri iyú”, ímáanáca. Salem iyacàlená ípidená ímáanáquéi “Matuíbanái”; íná Melquisedec icuèricáinaté Salem iyacàlená, íná yéewa ímáanáquéi nacái “Yái Wacuèrináca, wía iyéeyéica matuíbanáiri iyú, cayábacáiná wáapicha Dios”, ímáanáquéi.

³ Profetanái càmítaté nacàlida walí Melquisedec yáanirimi ìwali, yáatúami nacái, yàawirináimi nacái. Càmitaté nacàlida walí càicaalínácaalíté Melquisedec imusúa iicá èeri, càita nacái càicaalínácaalíté yéetáwa. Íná yéewa yái Melquisedec càicanide iyúwa Dios Iri, abèeri sacerdote iyéerica càiripinàta, itàanírira Dios yáapicha wenàiwicanái iwíicáu.

⁴ Íná pínáidacuéwa cayába ìwali yái Melquisedec, cachàinírificani macái wenàiwica ícha bàaluité. Cachàinícaté Melquisedec wàawirimi Abraham ícha, ínáté Abraham imàacaca cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí. Macái néená níai diéyéica yàasusica cawèníyeyéica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí, yái cawèníri yàasusi Abraham yèepùadéericaté náicha níai nacuèrinánáca Abraham imàníyeyícaté ípunita ùwicái.

⁵ Píalíacuéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté. Yái tàacáisi icàlidaca Leví itaquénáinámi ìwali níacata iwàwacutèyeyícaté íbaidaca Dios irí iyúwa sacerdotenái. Dios imàacacaté sacerdotenái yeedáca cawèníri yàasusi ofrenda piná néenánái íchawa, níai israelitaca. Macái néená níai diéyéica yàasusica israelitanái yeedéyeyícaté iríwa, sacerdotenái yeedácaté náicha abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios irípiná. Càité sacerdotenái

icobraca nía, éwita néenánáicáaníta nía, nadèñlàcáanítaté nacái nàawirimiwa abéerita, yái Abrahamca.

⁶ Quéwa yái Melquisedec éwitaté càmicáaníta Leví itaquérinámini, càicáanítaté yeedáca ofrenda Abraham ícha; macái néená níái diyéyica yàasusica Abraham idènièricaté, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, cachàinicáináté Melquisedec Abraham ícha éwitaté Dios icàlidacáanítaté Abraham irí cáimiétacanéeri iyú imàninápináté Abraham irí cayábéeri. Melquisedec nacái icàlidacaté cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacaténáté Dios imànica Abraham irí cayábéeri, Melquisedec yáalimácáináté itàaníca Dios inùmalicúise.

⁷ Iná yéewa macáita wáalíacawa cachàinícaté Melquisedec Abraham ícha, yácáináté Melquisedec yáalimácaté icàlidaca cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacaténáté Dios imànica cayábéeri cachàiníwanái Abraham irí.

⁸ Chái èeri irícu israelitanái yèewi sacerdotenái yeedáca ofrenda néenánái israelita íchawa; macái néená níái diyéyica yàasusica wenàiwica yeedéerica iríwa, sacerdotenái yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios irípiná. Quéwa idécanáamité béeyéyica níái sacerdoteca, yáté néetácawa, quéwa profetanái natànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise Melquisedec ìwali càide iyúwa wáalíacawa ícha nacáicaalí siúcáisede mamáalàacata càiripináta. Iná yéewa wáalíacawa cachàiníríca Melquisedec áibanái sacerdote ícha canánama.

⁹⁻¹⁰ Bàaluité Abraham imàacacaalíté cawèníiri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí, néenialíté càmitàcá imusúa iicá èeri yái Abraham itaquérinápináté ípidenéericaté Leví, yái macái sacerdotenái yàawirimica. Siúca sacerdotenáica níái Leví itaquénáinámi, yá needáca ofrenda israelitanái ícha; macái néená níái diyéyica yàasusi israelitanái yeedéerica iríwa, Leví itaquénáinámi yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda. Bàaluité Abraham idèniàtàacáwa nía iiná irícuwa, níara Leví itaquénáinámi, Leví nacái, Melquisedec yàacaalíté ípunitáidaca Abraham. Iná yéewa wáalimá wáimaca nàwali níái sacerdoteca, Leví itaquénáinámica, namàacacaté ofrenda Melquisedec irí, yácáináté nàawirimi Abraham imàacacaté cawèníiri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí madécaná camuí ípíchawáiseté namusúa naicá èeri. Càica wáalíacawa cachàiníríca Melquisedec macái sacerdotenái ícha canánama, níái Leví itaquénáinámica.

¹¹ Néeseté madécaná camuí Abraham idénáamité, Dios imàacacaté itàacáíwa Israel itaquénáinámi irí. Yáté Dios yeedáca Leví itaquérinámi ípidenéericaté Aarón, yéenibe yáapichawa náibaidacaténáté Dios irí iyúwa sacerdotenái, itàaníyéipináté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Quéwa càmitaté yéewa Aarón itaquénáinámi iwasàca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càmicáináté sacerdotenái yáalimá mabáyawanáca imànica wenàiwicanái. Ináté iwàwacutáca Dios ibànùaca Cristo, yái áiba íwítáaná sacerdote Aarón itaquénáinámi ícha, yái Cristo ìyéerica càide iyúwaté Melquisedec ìyáanáté.

¹² Dios imàacacáiná walí wálisài íwítáaná sacerdote, yái Cristoca, iná iwàwacutá iyaca áiba wálisài tàacáisi sacerdote ìwali, áiba íwítáaná tàacáisi profeta Moisés yàasu tàacáisi ícha, yái tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise.

¹³ Wáalíacawa iwàwacutáca iyaca wálisài tàacáisi càmicáiná Leví itaquérinámi yái Wáiwacalica, yái Dios itàacái icàlidéerica walí ìwali. Wáiwacali idèniaca áibata yàawiríawa náicha níái sacerdote yàawiríaca. Canácatáita Wáiwacali yàawiríwa yéená íbaidaté Dios irí iyúwa sacerdote.

14 Wáaliacawa Judá itaquérinámicani yáí Wáiwacalica. Bàaluité Dios ímacaté abéeri Judá itaquérinámi icúanápinaté israelitanái. Càmitaté Dios ichùulia profeta Moisés yeedáanápinaté Judá itaquénáinámi náibaidacaténaté Dios irí iyúwa sacerdotenái itaaníyáepinaté Dios yáapicha wenàiwica iwicáu.

15 Iná wáaliacawa amaléeri iyú ìyaca áiba wàlisài sacerdote íwitáaná, yácáiná Cristo, yácata wàlisài sacerdoteca íbaidéerica Dios irípiná càide iyúwaté Melquisedec iyáanaté, itaanícaténá wawicáu Dios yáapicha.

16 Bàaluité Dios yeedáca Leví itaquénáinámi sacerdotenáipinaté nía íbaidéeyéipiná irí. Quéwa càmita Dios imàaca walí Cristo sacerdotepiná yàawiría ìwalíséwa, néese Dios imàacaca sacerdotecani yáí Cristoca, Cristo idèniacáiná ícauca cachàiníriwa yáí càmfírca imáalàawa, càmfírca nacái áiba yáaliméeri imáalàidaca.

17 Wáaliacawa báisírnicani Dioscáiná idéca càì ímaca Wáiwacali irí:

“Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itaanírca núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanaté nulípiná”,
ímaca yáí Diosca.

18 Yáí quéechéericaté tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí icàlidacaté nalní càinácaalíté iyú sacerdotenái iwàwacutáaná íbaidaca Dios irí, àta Wáiwacali yàanàacatalétaté. Dios idéca iwènúacawa ícha yáí quéechéeri tàacáisimica sacerdotenái ìwalírca, machawàacacáinaté nía, níái sacerdoteca, càmfíyécaté yáalimá iwàsàaca wenàiwicanái Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha.

19 Níái sacerdoteca náibaidacaté Dios irí càide iyúwaté Dios ichùullaná profeta Moisés icàlidáanápinaté nalní. Quéwa càmitaté náalimá mabáyawanáca namànica wenàiwica Dios íicá. Néese siúcade wadèniaca Cristo, yáí cayábéeri náicha canánama sacerdoteca, mabáyawanéerica imànica wía Dios íicápiná, imàaquéeri nacái wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa.

20 Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáaliacaténáwa báisírni iyú Dios idéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yáí Wáiwacalica, itaanícaténá wawicáu Dios yáapicha.

21 Dios càmitaté icàlida càiri tàacáisi áibanái sacerdote ìwali, níái Leví itaquénáinámica. Néese Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáaliacaténáwa báisírni iyú idéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yáí Wáiwacalica. Iná càì Dios ímaca Cristo irí:

“Núa, Picuèriná Dios, nuçàlidacaté tàacáisi núpidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú yéewacaténá macáita náaliacawa báisírni iyúcani, yá canácatáita nuwènúadapiná nuíwitáisewa ícha. Núumacaté píri: ‘Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itaanírca núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanaté nulípiná’, càité núumaca píri”,

ímacaté yáí Diosca Wáiwacali irí.

22 Jesús ìyacáiná sacerdote càiripináta itaanícaténá wawicáu Dios yáapicha, iná wáaliacawa Jesús idéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha cayábéeri ícha yáí bàaluisáimi wawàsica, Dios imànírcaté israelitanái yáapicha icúanaté nía iyúwa yáasu wenàiwicanáwa. Yáí wàlisài wawàsi Jesús imànírca walípiná Dios yáapicha ímáanáca Dios icúanápiná wía càiripináta, Jesús ìyacáiná càiripináta.

²³ Manùbacaté náíi sacerdoteca bàaluisàna, Leví itaquénainámica, càmicáinaté nadé náibaidaca Dios irípiná càiripináta néetácáinatéwa nàacawa, ínáté càmita náalimá natàanica Dios yáapicha wenàiwicanáí iwicáu càiripináta.

²⁴ Quéwa Jesús càmiripiná yéetáwa, íná yéewa íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha; càmiripiná Jesús imàaca íchawa íbaidacaléwa áiba sacerdote irí, canásiwata.

²⁵ Iná yéewa Jesús yáalimá iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha báisíri iyú càiripináta, wía yebáidéeyéica Jesús itaacáí, wamawiénidacatená Dios wáiwitáise iyúwa Jesús iyacáiná càiripináta isutácatená Dios ícha walípiná, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha nacáí.

²⁶ Iná Jesús, yácata sacerdote íwacaliná báisírira íbaidéerica Dios irípiná, yáí wawáwacutéerica itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Yá mabáyawanéericaní, càmirica nacáí yáalimá imànica íbáyawanáwa. Yáí Jesúsca, yácata áiba íwítáaná wenàiwica cabáyawanéeyéí wenàiwica ícha, iyéerica siúcáisede déeculé náicha, Dios imichàidéericaté chènuniré náicha canánama náíi cáli chènuniséeyéica, icúacatená macáita Dios yáapicha.

²⁷ Càmita iwàwacutá Jesús íbaidaca càide iyúwa áibanáí sacerdote íwacananáí. Iwàwacutácaté nanúaca pírái namànicaténá sacrificio Dios irí èeri imanùbaca. Quéechacáwa nanúacaté pírái iyúwa sacrificio nabáyawaná íwalísewa nasutácatenáté Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa nabáyawaná ícha. Néeseté nanúaca áiba pírái iyúwa sacrificio àniwa wenàiwicanáí íbáyawaná íwalíse cayábacatená Dios iicáca náiwitáise. Càmita iwàwacutá Jesús imàni cà, néese Jesús imànicaté abéta sacrificio abé yàawiríata, cawènírica càiripináta, imàacacaté icáucawa wáichawalíná, nanúacatenáténi cruz íwali, yùuwichàacatenátéwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabáyawaná íwalíse.

²⁸ Dios ichùullacaté profeta Moisés yeedáanápínaté Aarón itaquenáí náibaidacatenáté Dios irí iyúwa sacerdote íwacananáí, itàaníyéipínacaté Dios yáapicha wenàiwicanáí iwicáu. Quéwa èeri mīnanáí meedá nía, cabáyawanéeyéica. Néeseté madécaná camuí Moisés idenáamité, Dios icàlidacaté itaacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéeri iyú wáalíacatenáwa báisíri iyúcani idéca imàacaca sacerdote íwacalinácani, yáí íirica mabáyawanéerica, imànírira macáita càide iyúwa Dios ichùullianá, yéewacatená íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote íwacaliná, itàanírira wawicáu Dios yáapicha.

8

Jesús, mediator de un nuevo pacto

¹ Péemlacué cayába, íyaquéí walí sacerdote íwacaliná, yáí Cristoca, itàanírira wawicáu Dios yáapicha. Cristo idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise chènuniré icúacatená macáita Dios yáapicha.

² Yá Cristo íbaidaca iyaca iyúwa sacerdote báisíri templo iriculé iyéerica chènuniré, Wacuèriná Dios imànírircaté, càmirica wenàiwica imàni.

³ Iwàwacutácaté macáí sacerdote íwacaliná imàaca cawèníri yàasusi ofrenda iyú Dios irí, iwàwacutácaté nacáí inúaca pírái iyúwa sacrificio Dios irí wenàiwicanáí íbáyawaná íwalíse yéewacatenáté Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanáí íbáyawaná ícha bàaluité. Iná iwàwacutácaté Jesucristo imàacaca cayábéeri wawàsi nacáí Dios irí ofrenda piná.

⁴ Jesucristo iyacaalícáwa siúca cháí èeri irícutá, càmita judiónáí íbatàa íbaidaca Dios irí templo irícu iyúwa sacerdotetá, càmicáiná Leví itaquérinámīni, yáí

Jesucristoca; yá nacái judiónái nadèniaca mamáalàacata néenánaiwa sacerdote íbaidéeyéica templo írìcu inuéyéica pìrái iyúwa sacrificio wenàiwicanái íbáyawaná íwallise càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanáté nàawirináimi, manùbacáiná níái judioca càmiíyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Quéwa canéerica iwèni meedáni yái náibaidacaléca siùcáise, níái judiónái yáasu sacerdoteca, náibaidacáiná cháí èeri írìcu meedá. Nàasu templo, yácata báisíri templo yéenaiwaná meedáni, yái báisíri templo iyéerica chènuniré, Dios iyacàle báisírìca. Càica wáaliacawa bàaluitécáiná ipíchawáiseté profeta Moisés ichùullaca israelitanái imànica Dios yáasu capìima mabáyawanéeri, yái capìima ímamisírìca, israelitanái isutácatáipiná Dios ícha, yáté Dios ímaca Moisés írì: “Píibaida cáaliacáiri iyú. Pimàni macáita cayába càide iyúwa yái núasáidéerica pìrì capìima yéenaiwanápiná manuírì dúli ínatalé ípidenéerica Sinaí”, ímaca yái Diosca. Càité Dios yáasáidaca Moisés írì báisíri templo chènuníseeri yéenaiwanápiná yéewacaténáté Moisés yáaliacawa càinacaalíté iyú iwàwacutáaná namànica Dios yáasu capìima mabáyawanéeri israelitanái isutácatáipinaté Dios ícha cháí èeri írìcu.

⁶ Quéwa siùcáise Jesucristoca, yái íbaidéerica Dios írìpiná iyúwa sacerdote íiwacaliná itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha, yácata imànírìca iyaca culto máiníri cayába cachàiníwanái ícha yái culto sacerdotenái imànírìca cháí èeri írìcu. Càita Jesucristo idéca imàacaca wàyaca abédanamata Dios yáapicha Jesucristocáiná idéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha, Dios icuáná wía. Yái wàlisài wawàsi, cayábéericani bàaluisàimi wawàsi ícha Dios imànírìcaté israelitanái yáapicha, Dioscáiná idéca icàlidaca walíni cáimiétacanéeri iyú imànínápiná walí cayábéeri cachàiníwanái.

⁷ Yái quéechéericaté wawàsi càmita iyúudàa wenàiwicanái cayába imàacacaténá mabáyawanáca nía Dios iicápiná, íná iwàwacutácaté Dios imànica wàlisài wawàsi wenàiwicanái yáapicha.

⁸ Quéwa cabáyawanácaté Dios iicáca níara israelitaca namànicáinaté nabáyawanáwa. Càí ímaca Dios itàacái profeta itànèericaté Dios inùmalicúise: “Wacuèriná Dios ímaca: Aibaalípiná numànipiná wàlisài wawàsi náapicha níái Israel itaquénáinámica, Judá itaquénáinámi nacái, nucùanápiná nía cayábéeri iyú.

⁹ Yái wàlisài wawàsica càmirìpiná càide iyúwa bàaluisàimi wawàsi numànírìcaté nàawirináimi yáapicha bàaluité numusúadacaalíté nía Egipto yáasu cáli ícha càide iyúwa wenàiwica itécaalí líriwa icáapi íwali. Néese càmicáinaté namàni càide iyúwaté nuchùullaná nía, ínaté núucaca nuíchawa nía, ímaca yái Diosca.

¹⁰ Néese Dios ímaca àniwa: Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yái numànipiná náapicha wawàsi àniwa, nucùanápiná nía, níái Israel itaquénáinámica. Càipiná numànica nalí, núa Nacuèriná Diosca: Numàacapiná nuíwitàise náiwitalìcu, náaliacaténáwa nutàacái íwali nawàwalicúsewa, yéewanápiná neebáidaca machacàníri iyú càide iyúwa nuchùullaná nía. Yá núapínacata Nacuèriná Diosca, níapínacata nacái nùasu wenàiwica cáininéeyéica nuicáca.

¹¹ Càmita iwàwacutápiná néewáidáyacacawa náaliacaténá nùwali, níái náapichéeyéica, nía nacái néenánáica, macáicáiná náaliapínaca nùwali, macáita púubéeyéi, béeyéi nacái.

¹² Yá numàacapínaca nuwàwawa nabáyawaná ícha, càmita quirínama nuèpùà nuwàwalica yái báawéerica namànírìcaté, ímacaté yái Diosca”,

cài ìimaca yáí profetaca.

¹³ Dios idéca icàlidaca walí yáí tàacáisica wàlisàì wawàsi ìwalíirica, yáí wawàsi Dios imànírira wáapicha Jesucristo ìwalíise, ìná yéewa wáalíacawa Dios idéca ìicáca quéechéeri wawàsi càiride iyúwa éwisàimi, yáí wawàsi Dios imànírícaté abéta israelitanáí yáapicha, Leví itaquénáinámi ìibaidacaténáté Dios ìrí iyúwa sacerdotenáí. Yá idéca imáaláacawa yáí éwisàimi wawàsica sacerdotenáí ìwalíirica, Dioscáiná idéca imàacaca ìichawani.

9

El templo terrenal y el templo celestial

¹ Quéechatécáwa Dios imànicaté wawàsi israelitanáí yáapicha, imàacacaténá Leví itaquénáinámi ìibaidaca ìrí iyúwa sacerdotenáí. Yáté Dios icàlidacaté profeta Moisés ìríni, càinacáalíté iyú iwàwacutáaná sacerdotenáí imànica culto cháí èeri ìricu Dios yàasu capíima mabáyawanéeri ìriculé, yáí manuírí capíima ìimamisíirica, israelitanáí isutácatáipináca Dios ìicha bàaluité.

² Namànicaté manuírí capíima idènièricaté imàdàanáwa pucháiba. Idèniacaté inùmawa abéeri yáawàaná. Ìinatawáise yáí capíima inùma wáluméerica iyacaté idàbáanéeri imàdàanáca ìipidenéerité Mabáyawanéeri. Imàdàaná ìricu iyacaté abéeri lámpara, àicu cáiwínaca nacáiri ìicacánáwa, sietéericaté ica-malá imanùbaca. Iyacaté néeni abéeri mesa nacáí, nalladéericaté ìinata pan namàaquéericaté Dios ìrí ofrenda iyú sacerdotenáí iyáapiná.

³ Bamuchúamibàa capíima ìricu iyacaté áiba yáawàaná, wáluma cáucuíri iyú. Ìinatawáise yáí pucháibáanáca yáawàaná, iyacaté áiba imàdàaná capíima imáaláanáwa. Yáí imàdàaná, yácata Dios ìchàini iyacataléca, yáí Dios mabáyawanéerica náicha canánama, ìnaté imàdàaná ìipidenácaté Mabáyawanéeri náicha canánama.

⁴ Iyacaté oroírí altar mesa nacáiri ìyéericaté mawiénita pucháibáanáca yáawàaná ìrí. Neemácaté pumèníri isàni altar ìinata nàacaténá Dios icàaluíniná. Iyacaté nacáí Dios yàasu yàalusí nacáiri mabáyawanéeri nachanàidéeri macáita ìinatàbàa oro iyú. Yàalusí nacáiri ìriculé náawináidacaté oroíhúca catúa ipuniéhuwama maná iyú, yáí pan nacáirica Dios ìbànuèricaté nalí chènunfise nayáapiná. Náawináidacaté nacáí Aarón yàasu àicu yàalusí nacáiri ìriculé, yáí Aarón yàasu àicu yèepuèricaté imusúadaca ìiwínáwa àniwa. Nàyacaté nacáí ìba yàalusí nacáiri ìricu, níái pucháiba sàabadéeyéica ìba Dios itànèyèicaté ìwali itàacáíwa diez namanùbaca tàacáisi israelitanáí yeebáidacaténáté iyúwa Dios ìchùullaná nía.

⁵ Pucháiba querubín yéenáíwaná àngel càanabáiyéi náipunitawáca nabàlùacawa nalíwáca yàalusí nacáiri inùmabàalé ìinata, naicáidaca yàalusí inùma ìrí. Dios ìchàini icamaláná icànacaté mèlumèluírí iyú bamuchúamibàa náicha níái querubín yéenáíwanáca. Querubín yàanabáí ipùata yàanàacaté iwérewáca yàalusí nacáiri inùmabàalé iwicáulé. Yáí yàalusí nacáiri inùmabàalé ìipidenéericaté “Dios imàacacatáí iwàwawa wabáyawaná ìicha”. Sacerdote ìiwacalíná idàchladacaté píràí ìiranámi yàalusí inùmabàalé ìwali yéewacaténá Dios ìmàacaca iwàwawa ìsraelitanáí ìbáyawaná ìicha. Quéwa canáca nulí èeri cayába ìiicade nucàlidáanápiná macáitani ìwali yáí wawàsica.

⁶ Càité nachùnìaca capíima bàaluité. Sacerdotenáí nawàlùacatéwa èeri imanùbaca ìriculé yáí capíima imàdàanáca idàbáanéerica namànicaténá culto Dios ìrí càide iyúwaté Dios ìchùullaná nía nàanápínaté Dios icàaluíniná.

⁷ Quéwa abéericata sacerdote íwacaliná iwàlùacatéwa iriculé yáí imàdàaná imàalàidàanáca abé yàawiríata camuí imanùbaca, aláera Dios ichàini icamaláná mèlumèlúiri iyacatáica, yáí Dios mabáyawanéerica náicha canánama. Sacerdote íwacaliná iwàlùacaalítéwa néré, iwàwacutácaté itéca pírái íranámi. Itéca pírái íranámi yáí inuéricaté iyúwa sacrificio íbáyawaná iwalísewa, yéewacaténáté Dios imàacaca iwàwawa sacerdote íwacaliná íbáyawaná ícha. Itécaté nacái áiba pírái íranámi sacerdote inuéricaté macái israelítanái íbáyawaná iwálíse, Dios imàacacaténáté iwàwawa nabáyawaná ícha, yáí báawéerica càmlíricaté náalíawa namànicaté.

⁸ Quéwa sacerdotenái imànicaté culto èeri imanùbaca idábáanéeri imàdàaná írúca nacaténá Dios icàaluíniná. Càita Espíritu Santo yáasáidaca walí wálalíacaténáwa idècunitáacá namànicaté culto idábáanéerica caplíma imàdàaná írúca, yáté canáca yéewaná macái wenàiwica yàacawa mawiénita Dios írí, canácáinaté áiba yáaliméeri mabáyawanáca imànica nía Dios iicá. Càide iyúwa canáanáté yéewaná nawàlucawa áiba imàdàaná iriculé naicácaténáté Dios ichàini icamaláná mèlumèlúiri, càité nacái canácaté yéewaná wenàiwica nàacawa chènuniré nàyacaténá Dios yáapícha, càmitaté nacái yéewa nàyaca abédanamata Dios yáapícha.

⁹ Iná Espíritu Santo yéewáidaca wía siùca comparaciòn iyú iwali yáí caplímami bàaluisàimica, caplíma yàasu wawàsi iwali nacái. Ewitaté namàcacáaníta ofrenda Dios írí, nanúacaté nacái pírái iyúwa sacrificio Dios írí imàacacaténáté iwàwawa nabáyawaná ícha càide iyúwaté ichùullaná nía, càicáaníta càmitaté yáalimá pírái íranámi mabáyawanáca imànica nía Dios iicá, níái yèeyéicaté Dios icàaluíniná pírái íranámi iyú.

¹⁰ Yáí bàaluisàimi tàacáisica càmitaté idé iwálisáidaca wenàiwica íwítáise nàyacaténáté machacàníiri iyú, néese yéewáidacáita nía meedá càirínácaalíté yàacási Dios imàaquéeri nayáaca, càirínácaalí wawàsi nacái Dios imàaquéeri nàiraca, càinácaalíté iyú nacái iwàwacutáaná nàapídaca náichawa masacácaténá Dios iicáca nía. Yáí bàaluisàimi tàacáisica ichùullacaté wenàiwica nachùníanápinaté náinatabàawa; yéewáidacaté nía Dios iwali nacái, àta yéenáwaná yàanáacalétaté Dios ichùníanápinaté cayába wàlisài wawàsi yàasu wenàiwicanái yáapíchawa Cristo iwálíse.

¹¹ Quéwa Cristo yàanàacaté. Siùcáisede Cristoca yáí sacerdote íwacaliná íbaidéerica Dios írípíná, itàanicaténá wawícáu Dios yáapícha. Yá Cristo imànica iyaca walí cayábéeri càmlíricaté wenàiwica yáalíawa iwali bàaluité. Imichàacatéwa chènuniré, déeculé capíraléeri cáli ícha, càide iyúwaté sacerdote íwacaliná ichábáanátéwa írúcbàa yáí caplíma imàdàanáca idábáanéerica. Yá Cristo iwàlùacatéwa templo chènuníséeri iriculé, yáí báisíiri temploca, cayábéeri ícha, mabáyawanéeri ícha nacái yáara caplímami bàaluisàimica. Yáí templo chènuníséerica, càmlíríta wenàiwica imànicaléta, càmlíríta nacái iya cháí èeri írúca.

¹² Cristo iwàlùacatéwa iriculé yáí mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios iyacatái chènuníséerica, quéwa càmitaté Cristo ité chivo íranámi, pacá yéenibe íranámi nacái; néese Cristo itécaté íranátawa iyúwa sacrificio yéetácáinatéwa macái wenàiwica íchawalíná. Càité iwàlùacawa abé yàawiríata imànicaténáté sacrificio; càmita quirínama iwàwacutá yèepla imànica sacrificio àniwa. Cristo idéca iwasaàca wía Dios yàasu yùuwichàacási ícha càiripínáta.

¹³ Bàaluité Dios ichùullaca sacerdotenái nadàchíadaca toro íranámi, chivo íranámi nacái wenàiwica iwali níái wenàiwicaca Dios íiquéeyéicaté iiná

casaquèeri iyú. Nachùchùaca becerra imenínáami wenàiwica ìwali nacái Dios iicácaténá nainá masaquèeri iyú yéewacaténáté nasutáca níawawa Dios ícha àniwa. Macáita yái wawàsica namànicáitaté wenàiwica ínatabàa meedá.

¹⁴ Quéwa cawènicáinaté níara wawàsi bàaluisàimica masakàacaténáté Dios iicáca wenàiwica iiná, jíná yéewa wáalacawa cawènica Cristo íraná cachàiniwanái náicha, masakàanápiná imànica wáiwitáise Dios iicápiná! Yácaína Cristo imàacacaté icáucawa Espíritu Santo ichàini iyú, yái càmlírica imáalàawa. Càité Cristo yéetácawa imànicaténáté càide iyúwa Dios iwàwáaná. Yéetácátéwa iyúwa mabáyawanéeri sacrificio wabáyawaná ìwalíise. Cristo yéetácátéwa wáichawalíná, íná yéewa íraná masakàaca imànica wáiwitáise canánama ícha yái báawéerica wamànírica itéericaté yàacawa wía yéetácáisi írículé. Íná siúcáise de wáalimá wáibaidaca cáuri Dios írípíná.

¹⁵ Ináté càì Jesucristo iyúdàaca wía: Yéetácátéwa wáichawalíná yéewacaténá itànica wawicáu Dios yáapicha. Càita Jesucristo imànica walípíná wàlisàì wawàsi Dios yáapicha cayábacaténá Dios iicáca wía. Cristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, íná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamàníricaté idècunitàacá wàyacaté càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi ímáaná. Càité Jesucristo imànica walí yéewanápiná wía Dios icàlídèeyéica weedáca walíwa yái cawènírica càmlírica imáalàawa Dios icàlídèerica walí ìwali cámiétacanéeri iyú yàanápiná walíni.

¹⁶ Péemiácué comparación romanonái íiwitáise ìwali: Ipíchawáise romanosàiri yéetácawa, yásí itànàaca cuyàluta icàlidacaténáni càide iyúwa iwàwáaná naseríaca yàasumi idècanáami yéetácawa. Quéwa canéeritàacá iwèni yái cuyàlutaca àta nàalíacatalétawa báisiri iyúcani yéetácátéwa, yái itànèericaté cuyàluta.

¹⁷ Iná càmlíritàacá cawèni yái cuyàlutaca idècunitàacá cáucani yái itànèericani, íná canáca yéewaná áiba wenàiwica yeedáca nalíwa yàasu cawèníri càide iyúwaté icàlídáaná nalíni. Quéwa yéetacánámiwa yái itànèericaté cuyàluta, yásí cawènírica nalí cuyàluta, níái yeedéeyéipínaca íríwa yàasumi.

¹⁸ Càité nacái Dios imànicaté quéechéeri wawàsi israelitanái yáapicha, yáté càmlíritàacá cawèni yái bàaluisàimi tàacásica àta nanúacatalétaté pírái iyúwa sacrificio. Ináté israelitanái inúaca pírái iyúwa sacrificio cawènicaténáté namànica nalíwa yái wawàsi Dios imàníricaté náapicha.

¹⁹ Bàaluité profeta Moisés iléecaté Dios itàacái macái israelitanái írí, yái tàacáisi Dios ichùulièrica neebáidaca nàyacaténáté machacàniri iyú Dios iicá. Néese Moisés yeedáca púubanaméeri hisopo yéetaná yàana idènièrica pumèníri ibáináwa. Yá yéepùaca hisopo yéetaná yàana quíréeri lana iyú. Néese ísapíadacatèni pacá yéenibe íranámi iyú, chivo íranámi iyú nacái, yéewladeréerica íni yéewi. Yá idàchladacaté íranámi cuyàluta ìwali, yái cuyàluta idènièricaté Dios itàacái Dios ichùulièricaté israelitanái yeebáidaca. Néese Moisés idàchladacaté nacái pírái íranámi macái wenàiwica ìwali, yái pírái íranámi yéewladeréerimica ùni yéewi, masakàacaténáté Dios iicáca níá.

²⁰ Néese Moisés ímacaté nalí: “Yácata íranámi, yái píráimica yéetéerimicawa píbayawaná ìwalíisecué masakàacaténácué Dios iicáca pía, yéewanápiná cawènica yái wawàsica Dios imàníricuécá píapicha, peebáidáanápiná iyúwa ichùulianácué píá”, ímacaté nalí yái Moisésca.

²¹ Moisés idàchladacaté nacái pírái íranámi Dios yàasu manuíri capíima ìwali, yái nasutácatáipínaca Dios ícha. Idàchladaca pírái íranámi macái yàalubáisi imanùbaca ìwali nacái iyéerica capíima írìcu, níá nacái quírápieli nacáiyéica

iwàwacutéeyéicawa nalí culto írípíná nàacaténáté Dios icàaluíná.

²² Càide iyúwa ímáaná yái bàaluisàimi tàacáisi Dios imàaquéericaté nalí, iwàwacutátaté namànica càiri culto pírái íranámi iyú batéwa macái wawàsi ìwalíná masacàacaténáté namànicaní Dios iicá. Canácaté Dios imàacáaná iwàwawa nabáyawaná ícha càmicaalíté nanúa napírawa yéewanápináté pírái íraná ímusúacawa náicha wenàiwica íbáyawaná ìwalíse. Iwàwacutátaté pírái yéetácawa wenàiwica íchawalíná. Càita nacái càmicaalíté Jesucristo yéetáwa wáichawalínátá íranácaténá yàapídáidaca wáiwitáisetá, yá canáca yéewaná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íchatá.

El sacrificio de Cristo quita el pecado

²³ Càité iwàwacutáca nanúaca pírái iyúwa sacrificio masacàacaténá namànica manuírí capíima pírái íranámi iyú, capíima yáasu wawàsi nacái, yái capíima ímamisíirica, nasutácatáipínaca Dios ícha bàaluité. Yái capíimaca, yácata chènuniséeri templo yéenáwanáca. Quéwa yái wawàsi chènuniséericáwaca iwàwacutátaté cayábéeri íranámi pírái íranámi ícha, yái pírái íranámi masaquéericaté imànica bàaluisàimi capíima cháì èeri írìcu.

²⁴ Càmicáinaté Cristo iwàlùawa írìculé yái capíima wenàiwica imàníricaté. Yái bàaluisàimi capíimaca yásáidacáicata walí meedá càiride iyúwa báisíiri temploca chènuniséeri iicacánáwa. Cristo quéwa iwàlùacatéwa Dios yàatalé chènuniré náicha macái capíraléeri cáli chènuniséeyéica. Siùca Cristo ibàlùacawa Dios ípunita itàanícáténá wawicáu Dios yáapícha.

²⁵ Camuí imanùbaca bàaluité israelitanái yáasu sacerdote íwacalíná iwàlùacatéwa írìculé yái mabáyawanácataléca náicha canánama Dios íchàimi icamaláná icànacataléca capíima imàdàaná írìcu. Ináté sacerdote íwacalíná iwàlùacawa néré madécaná yàawiriaté itécaténá pírái íranámi. Càmitaté sacerdote íwacalíná ité íranáwa. Quéwa Cristo iwàlùacatéwa chènuniré itécaténá néré íranáwa, yá càmitaté Cristo imàni càide iyúwa judíonái yáasu sacerdote íwacalíná imàníná.

²⁶ Iwàwacutácaalíté Cristo iwàlùacawa néré camuí imanùbacatá, yásí iwàwacutá yéetácawa madécaná yàawiriatá èeri idàbacatáise bàaluité àta siùca nacáide. Quéwa siùca ípíchawáise èeri imáalàacawa Cristo idéca iwàlùacawa aléi èeri írìculé imàacacaténáté yáawawa yéetátacaténátéwa iyúwa sacrificio abé yàawiriatá càiripínáta. Càité ichuidaca wáicha wabáyawaná.

²⁷ Dios icàlidacaté iwàwacutáanápiná macái wenàiwica yéetácawa abé yàawiriatá, néese idécanáami néetácawa, yá Dios yùuwicháidapíná báawéeyéi wenáiwica.

²⁸ Càita nacái Cristo imàacacaté yáawawa yéetátacaténáwa iyúwa sacrificio abé yàawiriatá yéewanápináté madécaná wenàiwica íbáyawaná ìyaca ìwali. Néese yàanàapíná àniwa quéwa càmita quirínama yéetácawa wenàiwicanái íbáyawaná ìwalíse, néese yàanàapíná iwasaacaténá yáasu wenàiwicawa, wía icuèyéica yàanàaca.

10

¹ Bàaluité Dios imàacacaté itàacáywa profeta Moisés írì icàlidacaténáté israelitanái írìni yéewanápináté nàaliacawa Dios iwàwaca nàyaca machacàníiri iyú. Quéwa yái bàaluisàimi tàacáisi càmitaté yásáida nalí amaléeri iyú macáita yái cayábéerica Cristo imàníiripínacaté walí. Iná yái bàaluisàimi tàacásica càmitaté idé mabáyawanáca imànica wenàiwica Dios iicá, níái inuèyéica pírái iyúwa

sacrificio Dios irí camuí imanùbaca nabáyawaná ìwalìsewa nàacaténá Dios icàaluíná.

² Yáì bàaluisàimi tàacáisi yáalimácaalíté mabáyawanáca imànica wenàiwicatá, yá nayamáidacaté nanúaca pìrái iyúwa sacrificiotá bàaluitécáiná mabáyawanácaalíté niatá, yá càmítaté nèepùa achúmaca nàináidacawa nawàwawa nabáyawaná ìwaliwatá.

³ Quéwa nanúacáinaté pìrái iyúwa sacrificio, yáté nawàwalica nabáyawanáwa camuí imanùbaca.

⁴ Càmicáinaté yéewa toro ìranámi, chivo ìranámi nacái imáalàida wenàiwica ibáyawaná.

⁵ Iná Cristo iwàlùacatéwa aléi èeri iriculé, yáté ìmaca Dios irí:

“Pía, Dios, càmita quirínama piwàwa wenàiwicanái inúaca pìrái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalìsewa, càmicáiná yéewa pìrái ìranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná, nèese pidéca pibànùaca núa iyúwa wenàiwica nuétacaténáwa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalìse.

⁶ Càmita quirínama casímái piicáca wenàiwicanái inúaca ipìrawa iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalìsewa, càmicáiná yéewa pìrái ìranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁷ Iná núumacaté pìrì: ‘Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé càide iyúwaté profetanái itànanáté tàacáisi pinùmallicùse numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios’ ”,

ìmacaté yáì Cristoca.

⁸ Quéchatécáwa Cristo ìmaca càmita quirínama Dios iwàwa sacrificio, càmita quirínama nacái casímáica iicáca wenàiwica inúaca pìrái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalìsewa, éwita Dios itàacái bàaluisàimi ichùuliacáanítaté namànica càì. Càmita quirínama cayába Dios iicáca nàasu sacrificio, càmicáiná yéewa pìrái ìranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁹ Nèese Cristo ìmaca Dios irí àniwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios”, ìmacaté yáì Cristoca. Yáì tàacáisica ìmáanáca Cristo imáalàidáanápínaté macáita sacrificio bàaluisàna imàacacaténaté yáawawa iyúwa sacrificio nàmiricubàa, yéetáanápínatéwa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalìse.

¹⁰ Idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía wáibaidacaténá abéerita Dios iripíná, Jesucristo imànicáinaté càide iyúwaté Dios iwàwáaná imàacacáinaté yáawawa iyúwa sacrificio yéetáanápínáwa abé yàawiríata càiripínáta wenàiwicanái ibáyawaná ìwalìse.

¹¹ Iyaca sacerdote judíosàiri inuérica pìrái iyúwa sacrificio Dios irí israelitanái ibáyawaná ìwalìse èeri imanùbaca. Namànica yáì sacrificio bàaluisànamica madécaná yàawiríata éwita càmicáaníta yéewa pìrái ìranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

¹² Quéwa Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetáanápínáwa iyúwa sacrificio wenàiwica ibáyawaná ìwalìse càiripínáta. Nèeseté imíchàacawa chènuniré, yá yáawinacatéwa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

¹³ Siùca Jesucristo iyamáacawa chènuniré idècunitàacá Dios imawèniadaca ìcha yùuwidénái. Yásì áibaalípíná Dios imáalàidapíná imawèniadaca Jesucristo yùuwidénái.

¹⁴ Yácáiná Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetáanápínáwa wáichawalíná abé yàawiríatá, yáté mabáyawanáca imànica wía Dios iicápiná càiripínáta, wía Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa wáibaidacaténá abéerita Dios iripíná.

¹⁵ Espíritu Santo nacái icàlidaca walí tàacáisi wáalíacaténáwa báisíri iyúcani càmíta iwàwacutá Jesucristo yèepùa yéetácawa wáichawalíná àniwa. Càitè Espíritu Santo ímaca:

¹⁶ “Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá numànipiná náapicha wàlisài wawási àniwa nucùanápiná nía, núa Nacuèriná Diosca. Càipiná numànica nalí, núa, Nacuèriná Diosca. Numàacapiná nuíwítáisewa nawàwaliculé, náalíacaténáwa nutàacái iwali náiwitalicuwa, yéewanápiná neebáidaca machacàníri iyú càide iyúwa nuchùullaná nía,

¹⁷ càmíta quirínama nuèpùa nuwàwalica nabáyawaná, yái báawéerica namàníricaté”, ímacaté yái Espíritu Santoca.

¹⁸ Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, íná càmíta quirínama iwàwacutá wanúca pirái iyúwa sacrificio wabáyawaná iwálísewa.

Debemos acercarnos a Dios

¹⁹ Iná piacué nuénánáica, siucáise de manuíca wáináidaca wawàwawa wáalimáanápiná wawàlúacawa macàaluínináta iriculé yái mabáyawanácateléca náicha canánama, Dios iyacàle chènuníseérica, Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, itéenápinaté néré íiranáwa, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná íicha. Càitè Jesucristo yàacùaca wáapunápiná yéewanápiná wamawíenidaca Dios wáiwítáise iyúwa.

²⁰ Jesucristo idéca yàacùaca walí wàlisài àyapu cáuri wawàlúacaténáwa iriculé yái Dios iyacàleca chènuníseérica. Yái Jesucristo yácata wáapuná cáurica imàaqueérica wamawíenidaca Dios, Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, néese imichàacatéwa chènuniré déeculé macái chènuníseéri cáli íicha. Péemiacué comparación: Bamuchúamibàa judónái yáasu templo írìcu iyacaté manuírì yáawàaná wáluma cáucuírì iyú ibàlìericaté Dios ichàini wenàiwicanái ituí íicha. Inaté canáca yéewaná wenàiwica nàacawa Dios yàatalé. Quéwaté, Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, yáté yái manuírì yáawàanáca icacanátéwa bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yèewi, wáalíacaténáwa wáalimá wàacawa Dios yàatalé siucáise de Jesucristo yéetácái iwálíse. Yá nacái Jesucristo iináca, càicanide iyúwa yái yáawàanámicá, iwàwacutácáinaté Jesucristo iiná icacanáca cruz iwali yéetácáténáwa wáichawalíná yéewanápinaté yàacùaca walí wáapunápiná wàacaténáwa Dios yàatalé.

²¹ Iyaca walí Jesús yái sacerdote íiwacalíná cachàinírìca, íibaidaca Dios írìpiná, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Jesúscata yái icuèrica Dios yáasu templo chènuníseérica, icuèrica nacái wía, wía Dios yéenibeca.

²² Iná wamawíenidacué Dios wáiwítáise iyúwa, wàacaténá icàaluíniná báisíri iyú. Wáibàacué wawàwa nacáíwa Dios iwéré cachàinírì iyú yeedáanápiná wía yàataléwa, yácáiná Jesús íiraná idéca yàapídadaca wáiwítáise wabáyawaná íichawa, Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná. Iná càmíta iwàwacutá achúmaca wáináidacawa wawàwawa wabáyawanámi iwaliwa, yácáiná Espíritu Santo masacàcaté imànica wáiwítáise wabautizácaalítéwa úni yáaculé.

²³ Cachàinicué wáiwítáise mamáalàacata Dios iwali, picácué nacái wawènúada wáiwítáisewa Dios íicha, néese weebáidacué Jesucristo itàacái tàì íímèri iyú càide iyúwa wacàlidáaná waináwanáwa weebáidáaná, yácáiná Dios imànipiná walíwa macáita yái cayábéerica càide iyúwaté icàlidáaná walíni cáimiétacanéri iyú.

24 Wamichàidacué wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacawa cachàiniwanái mamáalàacata, wamànicaténá nacái cayábéeri.

25 Picácué wayamáida wàwacáidáyacawa wamànicaténá culto, wàaca nacái Dios icàaluíniná. Picácué wamàni càide iyúwa náiwitáise ìyáaná níara abénaméeyéi càmíiyéica iwacáidáyacawa wáapicha, néese wachàiniadacué wawáwawáaca siúcade. Iwàwacutá còi wamànica cachàiniwanái mamáalàacata wáalíacáináwa mawiénica Wáiwacali yéenáiwana yàanàacatáipiná, éeri imáalàanápíná nacáíwa.

26 Wamànicaalí wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata wéemlacadénámi yái báisíiri tàacásica Jesucristo iwali, yá canáca walí quirínama áiba yéetéeripínáwa iyúwa sacrificio wáichawalíná wabáyawaná iwálise, canácáiná áiba Jesucristo lícha Dios iiquéeri càiride iyúwa cawèníiri yéetáanápínáwa wáichawalíná.

27 Iná wáucacaalí wáichawa Jesucristo, yá iyaca walí wapíchalépiná abéta Dios yáasu yúuwichàacáisi máiníiri caiyéinináca, cáaluíri waicáca, yá nacái manuírí quichái caluérica, ipucuéricawa ìyaca cachàiníiri iyú, yeeméeripínáca Dios yúuwidenái.

28 Bàaluté áibacaalí wenàiwica càmíta imàni càide iyúwa Dios itàacái ìmáaná, yái bàaluisáimi tàacásica profeta Moisés icàlidéericaté nalí Dios inùmallcuise, néese ìyacaalíté nacái pucháiba wenàiwica, càmicaalí máisiba nacái icháawéeyéicani, náalíacáinaté imànica íbáyawanáwa, yáté càmíta nacuérinánái iicá ipualé, néese nanúacani ráunamáita.

29 Iná píalíacuéwa nàuwichàanápínácawa manuísíwata cachàiniwanái nayamáidacaalí neebáidaca Dios líri namànicaténá írì báawéeri, càide iyúwa nabawáidaca nacáicaalíni nàabàli iyúwa; càide iyúwa nacái casacàaca nacáicaalí naicáca Dios líri íraná, caná iwèni naicácáiná Dios líri yéetáanáwa wáichawalíná; càide iyúwa nadéca nacáicaalí natàanica nacái báawéeri iyú naquíníwa Espiritu Santo iwali, yái cáininéerica iicáca wía. Yái Dios líri íranáca, yácata cawènírica imànica wálisài wawàsi Dios imànírica wáapicha iwasàcaténá wía yáasu yúuwichàacáisi íchawa. Yái Jesucristo íranáca masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa Dios íicápiná.

30 Wáalíacawa Wacuèriná Dios idéca ímaca: “Núacata yái yúuwichàidéeripínáca wenàiwica imàníiyéica íbáyawanáwa. Núacata yái yéeripínáca nawèni”, ímaca yái Diosca. Idéca ímaca nacái: “Núca Dios, nàuwichàidapíná nùasu wenàiwicawa namànicaalí nabáyawanáwa”, ímaca yái Diosca.

31 ¡Máiníiri caiyéinináca yúuwichàacáisiquéi cáuri Dios yúuwichàidacaalí wíawa!

32 Quéwa piwàwalicué càníacaalíté iyú pidàbaca péemlaca yái cayábéeri tàacásica Jesucristo iwali, píideníacatécué nacái piúwìchàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalíté píípunita manuírí úwicái peebáidacáiná Jesucristo itàacái.

33 Abénaméeyéicué píapichéeyéi nàuwichàacatéwa manuísíwata Wáiwacali írípíná macái wenàiwica yáacuésemi. Aibanái càmíiyéi yeebáida Wáiwacali natàanicaté máiníi báawéeri iyú nàwali, naicáani nacái naquíníná, nàuwichàidacaté nacái abénaméeyéi. Achúmacatécué piwàwa nàwali nàuwichàacáinatéwa.

34 Pidécuéca píicáca napualé cáininéeri iyú pítecaténácué nayáapíná, níái píapichéeyéica yúuwichèyecatéwa presoíyéi íbanálicu, neebáidacáinaté Jesucristo itàacái. Píideníacatécué nacái piúwìchàanáwa casímáiri iyú piúwidenái

imelùdacaalítécué piasuwa píalíacáinácúéwa pídenìlaca áiba piasuwa càmfíri imáalàawa chènuniré cayábéeri ícha yái píasumica cháí èeri írìcuírìca.

³⁵ Píacúé píméyáawa, néese manuícué píináidaca píwàwawa Díos ìwali; peebáidacaalícué Díos itàacái tàì ííméeri iyú mamáalàacata, yásí yàacué píriwa cawèníri manuísíwéeri chènuniré.

³⁶ Iwàwacutácué cachàinica píiwítáise mamáalàacata píidenìcaténácúé píùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, pímanìcaténácúé càide iyúwa Díos iwàwàaná yéewanápinácúé peedáca píriwa nacái yái cawènírica Díos icàlídéericatécué píri ìwali cáimíétacanéeri iyú.

³⁷ Iwàwacutá wàidenìlaca wàuwichàanáwa quíríta wacùanápiná Cristo yàacawa néese, càide iyúwa Díos itàacái ímáaná profeta itànèericaté. Càì íimacaté:

“Caquialésiwata yàanápináca yái yèeripinácawa néese, càmfírìta nacái idècuníawa càiripináta.

³⁸ Nùasu wenàiwica nuíquérica mabáyawanéeri iyú yeebáidacáiná núa, iyapíná càiripináta yeebáidacaalí mamáalàacata nutàacái, quéwa iwènúadacaalí nuícha íiwítáisewa icalùni ìwalísewa, néese càmita cayába nuicá íiwítáise”, íimaca yái Díosca.

³⁹ Quéwacué càmfíyèi néená wía, níara iwènúadéeyéica íiwítáisewa Díos ícha icalùni ìwalísewa, yásí namáalàacawa. Néese wíata yái yeebáidéeyéica Díos itàacái mamáalàacata, Jesucristo íwasèeyéipináca Díos yàasu yúuwichàacáisi ícha.

11

Lafe

¹ Báisicaalí weebáidaca Díos, yásí wáalíacawa báisíri iyúcani wawàwalícuísewa Díos imàníinápiná walí càide iyúwa icàlídáaná walíni; báisicaalí weebáidaca Díos, yásí wáalíacawa báisíri iyúcani iyaca báisíri wawàsi càmfírìcáwa wadé waicáca watuí iyúwa.

² Cayábacaté Díos íicáca abènaméeyéi wàwirínáimi ísraelítanáí íiwítáise bàaluité neebáidacáináte Díos.

³ Weebáidacáiná Díos íná yéewa wáalíacawa Díos idàbacaté macáita itàacái iyúwa, macái wawàsi íyéerica cháí èeri írìcu, chènuníseeyéi cáli íinata nacái macáita, íná yéewa wáalíacawa Díos iwènúadacaté wawàsi càmfírìca wadé waicáca imànicaténá macáita yái waiquérica.

⁴ Bàaluité Abel yeebáidaca Díos ínaté imànica càide iyúwaté Díos ichùullanáni. Abel ínucaté ípirawa iyúwa sacrificio íbáyawaná ìwalísewa, ísutácaténá Díos ícha imàcáanápiná iwàwawa Abel íbáyawaná ícha. Cayábacaté Díos íicáca yái Abel imànínáca. Íná mabáyawanacaté Díos íicáca Abel. Quéwa Abel íbèeri ípidenèericaté Caín càmitaté imàni càide iyúwaté Díos ichùullaná. Néese Caín yàacáita Díos írì íbànacale íyacanáwa meedá, càmfírìcaté Díos ichùulia wenàiwicanáí imàca Díos írì nabáyawaná ìwalísewa. Ínaté cayábéeri Díos íicáca Abel íiwítáise Caín ícha. Íná éwita Abel yéetácaánítatéwa madécaná camuí néese siúcade, càicáanáta siúcade wéemíaca íináwaná ìwali, yásí wawàwalica càinácaalíte iyú yeebáidáaná Díos, yá wáalíacawa iwàwacutáaná weebáidaca Díos nacái.

⁵ Bàaluité Enoc nacái yeebáidaca Díos, yaté Díos itécani chènuniré méetáanánamata ícáuca yáapichawa. Càmitaté quírínama nàanáca Enoc cháí èeri írìcu Díos itécáináteni. Díos itàacái profeta itànèericaté icàlídaca walí Enoc

iináwaná: Ipíchawáiseté Dios itéca Enoc chènuniré, Enoc iyacaté machacàniri iyú ináté cayábaca Dios iicáca íiwitáise.

⁶ Quéwa càmita wáalimá wáyaca iyúwa casímáiná Dios iicáca càmicaali weebáidani. Wawàwacaalí wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa wáaliacaténá ìwali, iwàwacutáca weebáidaca iyaca cáuri Dios. Iwàwacutá weebáidaca nacái Dios iicáanápiná wupalé, imáca nacái iwàwawa wabáyawaná fícha, wía icutéeyécani manuúiwata wáaliacaténá ìwali.

⁷ Bàaluité Noé nacái yeebáidacaté Dios. Néese Dios yàlàacáináté Noé yùuwichàacáisi fíchaná, yái ichàbéeripinacatéwa ipíchalé, càmirítécáwaca idé Noé iicáca, ináté Noé yeebáidaca Dios itàacái. Noé imànicaté manuúri arca lancha nacáiri iwasaanápináté yéenanáíwa Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha, yái manuúri yéesacáica imáaláidéeripinacaté macái èeri mìnanáí. Noé yeebáidacaté Dios, ináté yái arca Noé imàníríca yáasáidacaté cabáyawanáca macái èeri mìnanáica, iwàwacutáanáté nacái néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa. Quéwa Noé yeebáidacáináté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicácani iwasaanápináté Noé Dios yàasu yùuwichàacáisi fícha.

⁸ Bàaluité Abraham nacái yeebáidaca Dios, ináté Dios imáidacaalíténi, yáté Abraham yeebáidaca irí, yá yàacawa yàasu cáli fíchawa yàacaténátéwa áiba cáli nérépiná Dios yéeripinacaté irí. Abraham imusúacaalítéwa yàasu cáli fíchawa, càmitaté yáalíawa alénácaalí yàawa.

⁹ Càmitaté Abraham iméyáawa, néese yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté iwàwacutácáaníta yèepunícawa iyúwa canéeri yàasu cáli idécanáamité yàanàaca ínatalé yái cáli Dios icàlidéericaté irí iináwaná ìwali cáimiétacanéeri iyú, yàanápináté Abraham iríni. Càmitaté Abraham imàni icapèewa néenibàa, néese yèepunícáitawa yàacawa, iyacaté mamáalàacata íimamisíri caplíma irícu. Càité nàyaca nacái níái Abraham líri ípidenéericaté Isaac, Isaac líri nacái ípidenéericaté Jacob. Ewitaté Dios càmicáanítàacá yàa nalí yái cálica càide iyúwa icàlidáanáté nalíni cáimiétacanéeri iyú, càicáanítaté neebáidaca Dios mamáalàacata yàanápináté nalíni áibaalípinácáwa.

¹⁰ Càité Abraham iyaca iyúwa canéeri yàasu cáli icùacáináté yàanàanápiná áiba yàcalé íiwitáaná néré, yái cayábéeri yàcalé chènuníséerica, íbàluéricawa cachàníiri íba íinata càmiríca imáalàawa, yái yàcalé Dios idàbéericaté.

¹¹ Sara nacái, úái Abraham ínuca, yeebáidéechúa Dios itàacái. Ewitaté càmicáaníta yéewa quéenibeca úa máinicáináté béeruca úa, Abraham nacái máinicaté béericani, càicáanítaté Dios ichàiniadaca Abraham idèniánápináté líriwa Sara yáapícha Abraham yeebáidacáináté Dios imànínápináté macáita machacàniri iyú càide iyúwaté icàlidáaná Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú.

¹² Càité Abraham idèniaca líriwa yái Isaac, éwitaté máinicáaníta béericani yái Abrahamca, nayúunáidéeri yéetápinacatéwa mesúnamaíta. Néeseté Abraham líri ípidenéericaté Isaac idèniacaté yéenibe nacáíwa, itaquénái nacáíwa madécaná. Iná yéewa siúca nàyaca manùbéeyéi Abraham itaquénáinámi càide iyúwa dùlupùta imanùbaca chènuníséeyéica, iyúwa nacái imanùbaquéi manuúri úni yàasu càina imuluíca càmiríca wáalimá waputáaca.

¹³ Macáita níái Abrahamnáica yeebáidéeyécaté Dios itàacái, neebáidacaté Dios mamáalàacata tàí íiméeri iyú àta néetácatalétawa, éwitaté càmicáanítaté needá nalíwa cayábéeri wawási Dios icàlidéericaté nalí iináwaná ìwali cáimiétacanéeri iyú yàanápináté nalí nía. Quéwa neebáidacáiná Dios tàí íiméeri iyú, ináté yéewa naicáca yái cayábéerica náiwitáise iyúwa, càmlíri natuí iyúwa, yái cayábéerica Dios imànírípinacaté nataquénáinámi irí cháí èeri

irìcu, chènuniré nacái. Casímáicaté nawàwa naicácáináténi náiwitáise iyúwa càide iyúwa waicácaalí wenàiwica déecuíséericáwaca wáicha, wamáidacani watàidacaténáni casímáiri iyú idècunitàacá wàacawa wáipunitáidacani. Càité nacái níái Abrahamnáica, casímáiri iyúca nèepunicáitawa nàacawa iyúwa canéeyéi yàasu cáli náalácáinátéwa napáchiacáita nèepunicawa irìcu yái èeriquéi, nadèniacáináté nàasu cálipináwa chènuniré.

14 Cawinácaalí càì icàlidéeyéica iináwanáwa náasáidaca amaléeri iyú nacutáca nàacawa natuíyàaca nàasu cálipináwa càmirica cháì èeri irìcuíri.

15 Càmitaté nánáidawa ìwali yáara cáli nàacatáisecaté. Nánáidacaalítéwa ìwalitá, yáté náalimá nèepùacawa nérétá.

16 Quéwa nawàwacaté nàasu cálipináwa cayábáwanáiri, yái Dios yàasu cáli chènuniséerica, Dios icùacaléca macáita. Iná càmirita báì nàwalíse yái Diosca, nèese casímáica yéemlaca nacàlidáaná naináwanáwa nadènlaca Nacuèrináwa, yái Diosca. Càì wáalácawa càmita báì Dios nàwalíse, Dioscáiná idéca ichùniaca nalípiná cayábéeri yàcalé chènuniré.

17 Abraham yeebáidaca Dios tàì ìmèeri iyú mamáalàacata éwitaté Dios yáalimáidacáanita iicáwani asáisi báisícaalí Abraham yàaca Dios iyéininá. Càité Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham: Ichùuliacaté Abraham inúanápináté ìriwa Isaac iyúwa sacrificio yàacaténáté Dios icàaluíniná. Càmita báisi Dios iwàwaca wanúca irí wenáiwica, nèese càicáicaté Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham. Yá Abraham iwàwacaté yeebáidaca Dios itàacái, iná ìnáidacatéwa inúanápiná Isaac iyúwa sacrificio Dios irí, yái abéerita ìrica, éwitaté Dios icàlidacáanita Abraham iríni cáimietacanéeri iyú imàacáanápináté Isaac idènlaca madécaná itaquénáwa, Abraham itaquénáinámipiná.

18 Càité Dios ìmaca Abraham irí idècunitàacá sùmàicani yái Isaac: “Nuicápiná iyúwa nùasunáwa piiri Isaac itaquénáinámí”, ìmacaté yái Diosca.

19 Quéwa Abraham ìnáidacatéwa inúanápináté ìriwa Dios irí Abraham yeebáidacáináté Dios yáalimá imichàidacani yéetácáisi ícha, yái Isaac, Abraham yáallácáináwa cachàinírira yái Diosca. Achúmacaté Abraham inúa ìriwa, càmita imáisanla Dios íchani, yái Isaac. Quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ichùuliacaténá Abraham ipíchanáté inúa ìriwa. Iná Abraham yeebáidacáináté Dios, ináté yéewa Abraham yeedáca ìriwa càuritàacáwa, càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imichàidaca Isaac yéetácáisi ícha.

20 Càité nacái Isaac yeebáidaca Dios. Iná icàlidacaté tàacáisi Dios inùmallicúise ìmèerica Dios imànínápináté cayábéeri Jacob irí, Esaú irí nacái, níái Isaac yéenibe asianáica.

21 Jacob nacái yeebáidacaté Dios, ináté maléenácaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, Jacob icàlidacaté tàacáisi Dios inùmallicúise itaquénái ìpidená ìwaliwa, níái José yéenibe pucháiba ùculliyéica. Yái tàacáisi ìmacaté Dios imànínápináté nalí cayábéeri. Yá Jacob éwitaté machawàacacáanítani béecái iyú, càicáanítaté ìnáidacawa cáalíacáiri iyú. Yáté imichàacawa quiríta yàasu cama íchawa, yá ìbàaca ichaquèewa ìpináanírira ìwali icuadánápiná ìwiitawa, yàacaténá Dios icàaluíniná. Càité Jacob yeebáidaca Dios éwitaté iwàwacutácáanita itéca yéenibewa macáita Egipto yàasu cáli néré.

22 José nacái yeebáidacaté Dios, ináté maléenácaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, yá José icàlidacaté yéénáná iriwani, níái israelitaca, nàmusúanápinátéwa Egipto yàasu cáli ícha áibaalípináté. José yeebáidacaté Dios iyúudáanápináté israelitanái, iná José ichùuliacaté nía natéénápináté yáapimi chácatáinápinácaalíté namusúwa Egipto yàasu cáli ícha,

nabàllacaténaté yáapimi áiba cáli néré, yái cáli Dios imàaquéericaté Abraham irí.

²³ Néeseté nacái Moisés isèenái neebáidacaté Dios iyúudàanápínaté nía, nía nacái néenánái israelitaca. Iná idècanáamité Moisés imusúata iicá èeri, yá isèenái icùacatèni ibàacanèeri iyú máisiba quèeri cayábacáinaté naicáca iicácanáwa yái sumài yánaca càiride iyúwa wenàiwica íbaidèeripínaté Dios irípiná. Egipto yàasu cáli icuèriná ichùullacaté israelitanái nanúanápínaté néenibewa aslanáica, quéwa càmita cáalu Moisés isèenái, ínáté càmita namàni càide iyúwaté egipcionái icuèriná ichùullianá nía.

²⁴ Moisés nacái yeebáidacaté Dios. Quéechatécáwa Egipto yàasu cáli icuèriná lídu udàwinàacaté Moisés càide iyúwa uiriwa. Quéwa idècanáamité béerica Moisés, càmitaté iwàwa náimaca ìwali itaquéricani, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli.

²⁵ Néese cayába cachàiniwanái iicacaté yùuwichàanápínáwa Dios yàasu wenàiwica yáapicha, níái israelitaca, íicha yái iyáanápínacaté càasuiri iyú achúma èerínata náapicha níái Egipto yàasu cáli íiwacanánáica, imàniyéicaté íbáyawanáwa casímáiri iyú.

²⁶ Moisés yáalimápinacaté idènlaca macáita cawèniiri iyéericaté Egipto yàasu cáli icuèriná irí, naicácaínaté Moisés càiride iyúwa faraón líri, quéwa Moisés imàacacaté íchawa macáita, cawènicáiná cachàiniwanái iicacaté yái yùuwichàanápínacatéwa Dios irípiná càide iyúwa Cristo yùuwichàanápínatéwa áibaalípinaté. Càité Moisés íináidacawa yeebáidacáinaté Dios yáanápínaté cawèniiri nalí chènuniré cawínacaalí yùuwichèeyéicawa Dios irípiná neebáidacáiná itàacái.

²⁷ Moisés yeebáidacaté Dios, ínáté yéewa itéca israelitanái Egipto yàasu cáli íicha, macàaluínináta rey ilúa íicha, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli. Yáté cachàinica Moisés íiwitáise Dios ìwali imànicaténaté càide iyúwa Dios ichùullianáni. Moisés imànicaté cachàiniiri iyú macàaluínináta càide iyúwa iicáidaca nacáicaalí mamáalàacata Dios irí, yái Dios càmírira yéewa waicáca.

²⁸ Moisés yeebáidacaté Dios itàacái, ínáté ichùullaca israelitanái namànica idàbàanéerité Pascua yàasuná culto càide iyúwaté Dios icalíidáaná Moisés iríni. Iná israelitanái nanúacaté napírawa oveja yéenibe. Macái capíi imanùbaca írícuiyéi iwàwacutácaté nanúaca abéeri oveja wàlisài. Néese napusúa oveja íiranámi nacapèe inúma ìwaliwa ipíchaná Dios yàasu ángel inuérica wenàiwica inúaca israelitanái idàbàanéeyéica néenibe aslanáica.

²⁹ Càita nacái israelitanái neebáidacaté Dios, ínáté nachàbacawa Mar Rojo yàasu manuíri ùni ìwaliabàa. Dios yàacùaca yèewi yái única nachàbàanápínáwa abéemáalé. Yáté nàacawa chuiri cáli íinatabàa. Càité Dios imàacaca napíacawa nàuwidenái íchawa níái Egipto yàasu cáli neeséeyéica. Néese egipcionái nawàwacaté nachàbacawa nacái náibàacaténaté israelitanái, quéwa Dios imàacaca ibàllacawa yái única, ínáté Egipto yàasu cáli neeséeyéi nàisicùmacawa.

³⁰ Néese israelitanái neebáidacaté Dios, ínáté Dios iyúudàaca nía namànicaténaté ùwicái nàuwidenái ípunitawa, áiba yàcalé mīnanái, ípidenácataléca Jericó. Nàipinánáica Jericó itéesebàa siete èeri, yái yàcalé iwíiná itéesebàa càide iyúwaté Dios íimáaná nalí, yáté iwíiná yúuwàacawa.

³¹ Ua nacái Rahab, Jericó iyacàlená mīnaluca. Quéechatécáwa uimacaté aslanái yáapicha plata íwalínápiná. Quéwa wènuúadacaté úiwitáisewa ubáyawaná íchawa, yá uebáidacaté Dios itàacái. Ináté pucháiba israelitanái yáanàacaalíté Jericó iyacàlená néré naicáanápínaténi ipíchawáiseté macái

israelitanái imànica ùwicái Jericó ìpunita, yáté Rahab ubàaca nía Jericó ìyacàlená yàasu úwinái ícha. Uyúudàacáináté israelitanái, íná càmítaté nanúa úa namawèniadacaalíté Jericó ìyacàlená. Yáté càmíta uetáwa náapicha níái Jericó ìyacàlená mìnanaíca càmíiyéicaté yeebáida Dios itàacái.

³² Iyaca madécaná càiri tàacáisi nàwali áibanáica yeebáidéeyéicaté Dios. Canáca nulí cayába èeri nucàlidacaténá naináwaná ìwali macáita, níái Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, rey David, Samuel, áibanái profeta nacái.

³³ Israelitanái neebáidacáináté Dios, ínáté Dios iyúudàaca namànica ùwicái Canaan yàasu cáli mìnanaí ìpunita needácaténáté nàasu cáli. Dios iyúudàacaté israelita ìwacanánái nacùaca wenàiwicanái machacàníiri iyú. Dios imànicaté nalí madécaná cayábèeri càide iyúwaté ìmáaná nalí cáimiétacanèeri iyú. Dios icùacaté nacái áibanái ipíchaná león cháwi nacáiri iyáaca nía, íná yéewa nabàllacaté cháwinái inúma Dios ichàini iyú.

³⁴ Dios icùacaté áibanái nacái manuúri quichái ícha. Aibanái neebáidacáináté Dios, íná Dios iwasàacaté nía nàuwidenái íchwawa iwàwéeyéicaté inúaca nía espada machete nacáiri iyú. Aibanái canáca cayába nachàini, quéwa Dios yàacaté nachàinipiná neebáidacáináté itàacái, yá namànicaté ùwicái cachàiniíri iyú, yá namawèniadaca nàuwidenái yàasu úwináíwa.

³⁵ Inanáí nacái neebáidacaté Dios, íná Dios icáucàidacaté nalí néenibe yéetácáisi ícha.

Quéwa áibanái néetácatéwa cabèesi iyú càmícáináté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nàuwidenái nacapèedáidacaalíté nía. Càmítaté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nawàwacáináté namichàacawa yéetácáisi ícha áiba èeripiná nàyáanápíná cayába Dios yáapicha.

³⁶ Aibanái nàuwichàacatéwa nàuwidenái iicánícaalíté naquíniná, nacapèedáida nacái nía, nadacùaca nía cadena iyú, náucacaté nía presoíyéi ibànallículé neebáidacáináté Dios itàacái.

³⁷ Aibanái nacái néetácawa nàuwidenái nanúacáináté nía íba iyú, nasiéráidacaté nía nacái, nanúacaté nía nacái espada machete nacáiri iyú. Níái yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nèepunicatéwa macapèeta. Canáca nabàle cayába, nàwalica nabàlewa oveja ìmami, cabra ìmami nacái. Catúulécacaté nía, namèeràacawa. Aibanái yúuwichàidacaté nía. Aibanái imànicaté nalí báawèeri.

³⁸ Ewítaté canácáníta nawèni èeri mìnanaí iicáca nía, càicáníta cawènica nía èeri mìnanaí ícha, máníicáináté báawaca èeri mìnanaí ìwítáise. Nèepunicatéwa canácatalé wenàiwica manacúali yúucubàa caináwàiri, dúli yéewibàa nacái, nacutácaté utáwi nàyáanápínáté cáli iriculé, íba yéecalicubàa nacái.

³⁹ Macáita nía neebáidacaté Dios, íná mabáyawanacaté Dios iicáca nía. Quéwa càmítaté needá nalíwa yái cayábèerica Dios icàlidéericaté nalí ìwali cáimiétacanèeri iyú imàacáanápínáté nalíni.

⁴⁰ Yácaíná Dios ìnádacatéwa wàwali, àta wamusúacataléta waicá èeri, imáníinápínáté walí cayábèeri cachàiniwanái mamáalàacata náapicha, yéewanápíná Dios yáaca macáita wacáuca càmíiri imáalàawa náapicha, áibaalí èeri imáalàacaalípínáwa.

12

Fijemos la mirada en Jesús

¹ Madécanacaté nía, níái wenàiwica ìyéeyéicaté cháí èeri irícu yeebáidéeyéicaté Dios itàacái. Siúcáise de nàyaca chènuniré, iyúwa manuúri

acalèe wawicàulé, iicáidéeyéica walí naicacáténá cainácaalí wàyáaná. Wadéca wéemiaca naináwaná, iná wáaliacawa iwàwacutá weebáidaca Dios tái íméri iyú nacái. Péemiacué comparaciún: Iwàwacutácaalí wenáiwica ipianícawa carrera iwali, yá imàacaca líchawa macái wawási imiéri, càmita nacái idacúa yàabáliwa, iwàwacáiná ipianícawa cayába cachàiníri iyú. Càita nacái wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Wamàacacué wáichawa macái yái càulenérica imànica walíni, wamàacacué wáichawa nacái wabáyawanáwa idacuèrica wía. Néese wáibaidacué cachàiníri iyú Dios iripiná; wàideniacué wàuwichàanáwa mamáalàacata matuibanáiri iyú; weebáidacué Dios nacái tái íméri iyú yéewanápiná wàanàca chènuniré.

² Manuícué wáináidaca wawàwawa mamáalàacata Jesús iwali. Jesús yeebáidacáinaté Dios tái íméri iyú náicha canánama, iná nacái yáalimá iyúdàaca wía weebáidacáténá Dios mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré. Jesús yùuwichàacátéwa cruz iwali, càide iyúwa báawéeyéi yùuwichàanáwa máini báiri iyú, cáiwíiri iyú nacái namànicáiná nabáyawanáwa manuúri cachàiníwanái náicha canánama. Quéwa éwitaté nawàwacáaníta nabáiniadaca Jesús nanúacaalíténi, máini nacái cáiwíiricani, càicàaníta Jesús iicacaté yùuwichàanáwa càiride iyúwa achúméri wawási meedá yáaliacáinatéwa casímáinápinaté iwàwa manuúsiwata chènuniré yùuwichàacáisi idenáami. Néese idecanáamité icáucaacawa, yá imichàacátéwa chènuniré yáawinacawa Dios yéewápuwáise icúacáténá macáita Dios yáapicha.

³ Iná píináidacuéwa Jesús iwali, yái lideniericaté manuúri yùuwichàacáisi cabáyawanéeyéi imànicáinaté irí máini báawéeri, nacuíáidacaté náichawani cachàiníri iyú. Píináidacuéwa Jesús iwali cachàinacáténácué píiwitáise iwali, ipchána chamáleca píibaidaca Dios iripiná, machawàacacáichacué nacái pía picalúniwa, Jesús yùuwichàacáinatéwa cachàiníwanáicué píicha.

⁴ Càmitàacáwa píuwichàacuéwa manuúsiwata àta péetacatalétawa iyúwaté Jesús yéetáanáwa. Iná picácué ínu pía, néese pimànicué ùwicái manuúsiwata cachàiníwanái píbáyawaná ípunitawa pimànicáichacué píbáyawanáwa. Píideniacué nacái píuwichàanáwa matuibanáiri iyú cainácaalí báawéeri áibanái imániricuéca píri iwalíse yái peebáidáanáca Jesús itàacái.

⁵ Picácué píimáicha cainácaalíté Dios yàalàanacué pía, Dios yéenibecáinácué pía. Càì íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Péemia nulí nulíri, picá caná iwèni píicáca Wacuèriná Dios imàacáaná píuwichàacawa yéewáidacáténá pimànica cayábéeri; picá nacái máini achúmaca píwàwa yùuwichàidacaalí pía cachàiníri iyú píbáyawaná iwalísewa.

⁶ Yacáiná Wacuèriná Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú wía cáininéeyéica Dios iicáca; yùuwichàida nacái wía macáita wamànicaalí wabáyawanáwa, wía Dios yeedéeyéica yéenibepináwa”,

íimaca yái Dios itàacáica.

⁷ Píideniacué píuwichàanáwa Dios yùuwichàidacaalícué pía. Càicué imànica píri yéenibecáinácué pía. Macáita wenáiwica quéenibéeyéi néewáidaca néenibewa, nacapèedaca nía nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Càita nacái Dios imàacacué píuwichàacawa yéewáidacáténácué píideniaca mamáalàacatani, yùuwichàidacuéca pía nacái pimànicáicué píbáyawanáwa.

⁸ Càmicaalícué Dios yùuwichàida pía càide iyúwa yùuwichàidáaná yéenibewa canánama, néese càmitacué Dios yéenibesíwa pía, néese canéeyéica yáaniricuéca pía meedá.

9 Càita nacái bàaluité sùmanácaalíté wía, yáté wasèenái cháí èeri írìcu néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái wamànicaalíté wabáyawanáwa, yáté wàaca náimiétacaná. Iná Wáaniri Dios chènuníseeri yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yá iwàwacutá weebáca cachàiniwánái, yùuwichàidacaalí wía nacái wabáyawaná ìwalísewa cháí èeri írìcu, wadènianápiná yáapicha wacáucawa càmíri imáalàawa.

10 Bàaluité wasèenái cháí èeri írìcuíyéica néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái achúma èerita càide iyúwaté nawàwáaná. Quéwa Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidaca wía nacái wamànicaalí wabáyawanáwa. Dios yùuwichàidaca wía imànicaténá walí cayábèeri, iyúudàacaténá wía nacái, yéewanápiná wàyaca mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios iyáaná.

11 Dios yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidacaalí wía nacái wabáyawaná ìwalísewa, yá achúmaca wawàwa yátaca èericani cáiwicáiná walíni. Quéwa idécanáami yùuwichàacáisi ichàbacawa, yá wéewáidacaalíwa cayába, yásí wàyaca machacàníri iyú, matuñbanáiri iyú nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná, cayábaca nacái wáapicha Dios.

El peligro de rechazar la voz de Dios

12 Iná pimichàidacué píiwitáisewa wàlisài iyú píibaidacaténácué Dios írìpiná cachàiníri iyú. Pichàiniadacué piwàwawa Dios ìwali píidenàcaténácué píuwichàanáwa.

13 Piyacué machacàníri iyú càide iyúwa báisíri tàacáisi ímáaná yéewanápinácué píapichéeyéi càmíyeyéi máini cachàinica íiwitáise Jesús ìwali càmita nacaláawa Dios ícha, ipíchaná nacái naméeràacawa ícha nabáyawaná ìwalísewa.

14 Picutácué píalimáanáta píyacaténácué macái wenàiwicanái yáapicha matuñbanáiri iyú. Càita nacái píalimáidacué píyaca mabáyawanéeri iyú, yácáiná cawinácaalí càmírìca íya mabáyawanéeri iyú, càmita yáalimá íyaca Wáiwacali yáapicha.

15 Piicácué píchawa cayába ipíchaná abèeri péenácué iwènúadaca íiwitáisewa Dios ícha, yái imànírìca walí cayábèeri mawèníri iyú. Cawinácaalí iwènúadéerica íiwitáisewa Jesucristo ícha, càicanide iyúwa bànacalé idènièrica iyacaná ipisírìwa, iculálécáináni, inuérica wenàiwica. Càita nacái cawinácaalí iwènúadéerica íiwitáisewa Jesucristo ícha, càmita iwasaápiná yáawawa Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha, néese báawaca meedá imànica áibanái íiwitáise Jesucristo ícha.

16 Piicácué píchawa ipíchaná abèeri péenácué iimáca áiba yáapicha càmírìca unírìsiwa, càita nacái càmíchúaca íinusíwa. Cayábacué nacái ipíchanácué caná iwèni piicáca yái cayábéerica Dios iwàwéericuéca imànica píri. Picácué píináidawa iyúwaté Esaú íináidáanáatéwa, yái Jacob ibèerica bàaluité. Caná iwèni Esaú iicácaté yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica írì, yái Isaac írìca idàbáanéerica. Iná abé yáawírìfaté, máinicáináaté máapica yái Esaúca, íná iwéndacaté íchawani yái cayábéerica Dios imànírìpinácaté írì. Iwéndacani iméeréeri írìwani, yàcàsi íwalíná.

17 Píalíacuéwa, Esaú yèepùcaalíté iwàwaca yáaniri icàlidaca cayábèeri tàacáisi Esaú ípidená ìwali Dios inùmalcúise yéewacaténaté Dios imànica cayábèeri Esaú írì idécanámité Isaac yéetácawa, càmítate Isaac yeebá Esaú írì éwítate Esaú ícháanícáanáta manuísíwata Dios imànínápináté írì cayábèeri. Càité Dios yùuwichàidaca Esaú canácáiná iwèni Esaú iicácaté Dios imànínápináté írì cayábèeri.

18 Dios idéca imànicuéca piri cayábéeri cachàiniwanái náicha níái israelitanái yàawirináimica. Bàaluté Dios ichùullaca nabàlùanápínawa manuiri dúli ípunita, ípidenéerica Sinaí, néemiàcaténá Dios icàlidaca nalí itàacáwa. Níái israelita naicáidacaté dúli irí ipucuéricawa manuiri quichái iyú, ibàlièrica nacáwa catéeri iyú; cachàiníri cáuli nacái ipùaca manuiri dúli ìwali.

19 Néese israelitanái néemiàcaté trompeta isàna máiníri cachàini; néemià nacái Dios itàacái idécunitàacá itàanica nalí. Níái yéemiýéicaté Dios itàacái, nasutáca Dios ícha wawàsi manuísíwata ipíchanáté itàanica nalí àniwa, máinicáinaté cáaluca néemiàca itàacái.

20 Càité nasutáca Dios ícha càmicáinaté náalimá nàideniàca yái tàacáisi Dios ichùulièricaté iyú nía. Càí ímaquéí tàacáisica: “Cawinácaalí wenàiwica, pírái nacái yèericawa mawiénita manuiri dúli irí, iwàwacutácué pinúacani íba iyú, càmicaalí nacái ùlibana iyú”, ímacaté yái Diosca.

21 Máinicáiná caiyéininéerica yái naiquéericaté néeni, ínáté profeta Moisés ímaca: “Nutatáca nualùniwa”, ímaca yái Moisésca.

22 Quéwa píacué yebáidéeyéica Jesucristo itàacái pidécuéca pianàaca mawiéniré cáuri Dios iyacàle irí, áibaalí ípidenácatalé Sión yàasu manuiri dúli, yái Dios iyacàle ípidenéerica wàlisài Jerusalén chènuníseeri, alé madécaná mìl namanùbaca àngelnái ìwacáidáyacatalécawa nàacaténá Dios irí cayábéeri.

23 Dios yéenibe nacái nadéca nàwacáidáyacacawa néenibàa idènièyéica ípidenáwa cuyàluta chènuníseeri írìcu. Pidécuéca pianàaca mawiéniré Dios irí yái icuèrica macáita machacàníri iyú, yái yùuwichàidéeripínaca báawéeyéí wenàiwica. Pidécuéca pianàaca mawiéniré nalí níara wenàiwica cayábanaméeyéica íiwitáise íyèeyéica siùcáisede Dios yáapicha mabáyawanéeri iyú.

24 Pidécuéca pianàaca mawiéniré Jesús irí nacái, yái imànírica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha, Dios icùanápíná wía iyúwa yéenibewa. Jesús yéetátacaté wáichawalíná, íná yéewa íraná idéca yàapidáidacuéca píiwitáise píbayawaná íchawa. Yái Jesús íranáca yáasáidaca walí Dios iwàwa imànica walí cayábéeri mawéníri iyú, iwàsàcaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Jesús íraná càmita imàni càide iyúwa Abel íranámi. Bàaluté Abel ibèeri ípidenéeri Caín inúacaté Abel. Caín íicácaalíté iméeréeri íranámiwa cáli ínatabàa, yá cáaluca Caín, ínàidacawa cawàwanáta áiba inúaca ípuináni, Abel ìwalíise. Caín yáalíacaté nacáwa Dios yùuwichàidàanápínáténi. Quéwa Jesús íraná yáasáidaca walí Dios iwàwa imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha.

25 Iná piicácué píichawa cayába ipíchanácué piwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha, yái icàlidéerica walí Dios itàacái. Càmicáinaté israelitanái neebáida Dios itàacái iyúwa profeta Moisés icàlidàanáté nalíni cháí èeri írìcu, ínáté càmita náalimá naplacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná wáalíacawa máinípiná cachàiniwanái wàuwichàanápínawa wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesús ícha, yái chènuníseerica icàlidéerica walí Dios itàacái siùcáisede.

26 Bàaluté nàyacaté manuiri dúli itéesebàa, ípidenéeri Sinaí, yáté Dios itàacái icusúacaté cáli cachàiníri iyú. Quéwa Dios idéca ímaca walí: “Abé yàawiriata àniwa nucusúpiná cáli, macái capraléeri cáli chènuníseeri nacái, numáalàidacaténá macáita”, ímaca yái Diosca.

27 Yái tàacáisi íméerica “abé yàawiriata àniwa” ímáanaca Dios imáalàidapíná idàbacaléwa macáita cháí èeri írìcu, chènuníise nacái, yéewanápiná yáawamita wawàsi càmfírca imáalàawa iyamáapínawa.

28 Càmíripináta imáalàawa yáí wawàsi Dios imàníricaté wáapicha imàacáanápíná wacùaca macáita. Iná wàacué Dios irí cayábéeri, wàacué nacáí Dios icàaluíníná báisíri iyú càide iyúwa iwàwáaná wàaca iyéiminá.

29 Yácáiná Wáaniri Dios càicanide iyúwa caiyéininéeri quicháí imáalàidéerica macáita, yùuwichàidapínacáiná manuísíwata macáí báawéeyéi wenàiwica càide iyúwa manuíri quicháí yeemácaalí macáí báawéeri.

13

Como agradar a Dios

1 Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, picácué piyamáida cáinináca picáyacacawa mamáalàacata càide iyúwa abémisana.

2 Picácué piimáicha pitáidaca wenàiwicanáí cayábéeri iyú, peedácaténácué píataléwa nía, cawínácaalí áibanáí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí yèepuníyécawa déeuíse icapèe íchawa. Abénaméeyéi Dios yáasu wenàiwica nadéca càí namànica cayábéeri, yá needácaté nàataléwa ángelnáí Dios ibànuéyéica càiyéide iyúwa wenàiwica íicacánáwa. Inaté Dios imànica nalí cayábéeri.

3 Catúulécanácué piicáca presoíyéi, piyúudáacué nía, ipíchaná nàuwichàacawa máiní. Piwàwalicué nía càide iyúwa piyaca nacáicaalí nàapicha néeni, nàyacáiná presoíyéi ibànalícu neebáidacáiná Jesucristo itàacáí. Piyúudáacué wenàiwica yùuwichèeyécawa ìwalíse yáí neebáidáanáca Jesucristo itàacáí. Piicácué piwènúawa náicha, áibaalícáiná cawàwanáta iwàwacutácué càí piùwichàacawa nacáí.

4 Iwàwacutácué piicáca cáimiétaquéeri iyú macáita cawínácaalí idènièyéica ìniríwa, ìnu nacáíwa. Picácué piimá áiba yáapicha càmíchúaca píinusíwa, càmíríca nacáí pinìrisíwa. Yácáiná Dios yùuwichàidapíná macáita imàníyéica yáalaniwa, cawínácaalí nacáí ìiméeyéica áiba wenàiwica yáapicha càmíchúaca ìnusíwa, càmíríca nacáí unìrisíwa.

5 Picácué cáininá piicáca plata. Casíimáicué piicáca yáí pidènièricuécá siùca. Picácué achúma píináidáanicawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca wawàsi píimápuèrica. Yácáiná Dios idéca íimaca: “Càmíripináta numàaca pía, càmita nacáí núuca nuíchawa píawa”, íimaca walí yáí Diosca.

6 Iná yéewa wáalímá wáimaca macàaluínínáta: “Nuíwacalí iyúudáapíná núawa; iná càmita cáalupíná núa. Càmita cáalupíná nuicá càinácaalí báawéeri áibanáí imàníripináca nulí”, càí wáimaca.

7 Piwàwalicué níara picuèrinánáimi ancianonáí icàlidéeyéicatécué píri Dios itàacáí. Piwàwalicué càinácaalíté nàyáaná machacàníri iyú, áta néetácatalétawa. Piwàwalicué neebáidáanáté Jesucristo tàí íiméeri iyú éwitaté áibanáí inúacáaníta nía. Néese piyacué nacáí càide iyúwaté nàyáaná, neebáidáanáté nacáí Jesucristo itàacáí.

8 Jesucristo canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali. Càide iyúwaté íiwitáise íyáaná bàaluité, càita nacáí ìyaca siúcáisede, càiripináta nacáíwa èeri càmíri imáalàawa.

9 Iná picácué píbatàa áibanáí iméeráidacué pía méetàuculé íicha yáí tàacáisi peebáidéericuécá. Áibanáí nawàwacué peebáidaca madécaná tàacáisi yàacási ìwalíríca icàlidéerica walí càirínácaalí yàacási wáalímá wayáaca. Macáita yáí canéerica iwèni tàacáisi yàacási ìwalíríca canácatáita idé iyúudáaca wenàiwica náalícaténáwa Dios ìwali. Néese macáí wenàiwica yeebáidéeyéica càiri tàacáisi,

càmita cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Cayába cachàini walíni wamàacacaalí Dios imànica walí cayábèeri mawèníiri iyú ichàiniadáanápíná wawàwa.

¹⁰ Bàaluité sacerdotenái inuacaalíté pírái iyúwa sacrificio macái israelitanái ibáyawaná ìwalíise, yáté càmita Dios ìbatàa nayáaca yái iinásica. Càita nacái siuca, macáita inuyéica pírái Dios irí mamáalàacata nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca náiwitáise, canáca yéewaná náalíacawa Dios ìwali. Yácáiná Dios idéca imàacaca walí áiba sacrificio íiwitáaná, cayábèeri macái pírái íicha. Yái Jesucristo, yéetácátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio cruz ìwali wabáyawaná ìwalíise yéewacáténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

¹¹ Bàaluité sacerdote íiwacalíná itécaté pírái íiranámi Dios yàasu manuiri capíima imàdáana iriculé, yái israelitanái isutácátáipínáca Dios íicha. Itéca irái imàdáana iriculé, mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios ichàini iyacatalécaté. Idàchíadacaté irái yàalusí nacáiri ìwali, imànicaténáté ofrenda nacáiri Dios irí, isutácáténáté Dios íicha wawàsi imàacáanápínáté iwàwawa israelitanái ibáyawaná íicha. Quéwa neemácaté pírái iinámi méetàucuta nàyacàle íichawa.

¹² Càité nacái Jesús yùuwichàacawa, yéetácawa méetàucuta yàcalé íicha. Yéetácátéwa wáichawalíná, wía yàasu wenàiwicaca, yéewacáténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, Dios yeedácáténá wía yàasunáipínáwa íibaidéeyéipínáca abéerita Dios iríipíná. Càita Jesús yàapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íichawa íiraná iyúwa, yéetácáinátéwa wáichawalíná.

¹³ Càide iyúwa Jesús yàanátéwa méetàucuta yàcalé íicha yùuwichàacaténátéwa, càita nacái iwàwacutácué wàyaca méetàuculé èeri mìnánái íiwitáise íicha. Càide iyúwaté Jesús yùuwichàanáwa wáichawalíná, càita nacái iwàwacutá wèepunicawa yàapícha, wàuwíhàca nacáíwa iríipíná weebáidacáiná itàacái.

¹⁴ Chái èeri irícu canácata wàyacàle ìyéerica càiripínáta. Néese wèepunicawa wàacawa nérépíná yái yàcalé yàanèeripínáca chènuníise áibaalíipíná, yái Dios iyacàleca, wàlisàí Jerusalén.

¹⁵ Jesucristo yéetácátéwa wáichawalíná, íná wàacué Dios irí cayábèeri càiripínáta Jesucristo ìwali. Yái wàanáca cayábèeri Dios irí, yácata wàasu sacrificio wamàaquéerica Dios irí ofrenda iyú càide iyúwa iwàwacutáaná wamàacaca írini wàacaténá icàaluíná. ìíná wacàlidacué áibanái irí Dios iináwaná ìwali cayábèeri íiwitáise!

¹⁶ Picácué piméyáawa pimànica cayábèeri áibanái irí. Piyúudàacué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái píasu iyúwa casímáicáiná Dios iicáca wamáníná irí càiri sacrificio, wàacaténá icàaluíná.

¹⁷ Peebáidacué nataàcái níara picuèrináicúeca ancianonáica. Pimànicué nacái càide iyúwa náimáaná nacùacáinácué pía. Nawàwa nacùacuéca pía cayába náalíacáináwa iwàwacutá nacàlidaca naináwanáwa Dios irí càinácaalíté iyú nacùanáuéca pía. Peebáidacaalícué nataàcái, yá casímáica náibaidaca Dios irí. Quéwa, càmicaalícué peebáida nataàcái, yá achúmaca nawàwa náibaidacalé ìwalíise, yá nacái Dios yùuwichàidapínácué píawa.

¹⁸ Pisutácúé Dios íicha walíipíná. Wáalíacawa wadéca wáalimáidaca wamànica cayábèeri càiripínáta, íná càmita báí wía ìwalíise yái wamàníríca.

¹⁹ Nusutácué píicha wawàsi manuísíwata pisutáanápínácué Dios íicha nulíipíná imàacáanápíná nuèpùacawa píatalécué caquialéta.

Bendición y saludos finales

²⁰ Nusutácué Dios íicha píripíná, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise, yá nacái imicháidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi íicha, yái Wacuèriná

cachàinírica icuèrica wía cayába càide iyúwa pastor icùacaalí ipirawa ovejanái. Dios icáucaìdadatè Jesús, imàacaca nacái Wacuèrinápinácani Jesús yéetácáinátéwa wáichawalíná, íná yéewa Wáiwacali Jesús íraná cawènica imànica yái wàlisàì wawàsica Dios imànírica wáapicha icùanápiná wía càiripináta.

²¹ Yá nusutácué Dios ícha pírípínácué ichàniadáanápinácué pía píalimácaténácué pimànica macái íiwitáaná cayábéerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nusutáca Dios ícha nacái imàacáanápiná macáita wàyaca càide iyúwa iwàwáaná Jesucristo íiwitáise cachàiníri iyú. ¡Wàacué cayábéeri Cristo írí, yái iyéerica cáimíetacanéeri iyú, icanéeri nacái mèlumèlúri iyú, icuèripiná nacái macáita càiripináta! Báisíta, amén.

²² Píacué nuénánáica, nusutácué pícha píináidáanápinácuéwa cáaliácáiri iyú íwali yái nùalàanácuéca pía cháì achúméeríina cuyàluta írìcu, nutànàacáináni nuchàiniadacaténácué píwàwa mamáalàacata.

²³ Nuwàwaca nucàlidacuéca nacái pírí wéenasàiri Timoteo iináwaná nadéca namàacaca yèepunícawa presoiyéi ibànaná ícha. Yàanàacaalí caquialéta nùatalé, yásí nutéca núapichawani, nupáchiacaténácué píawa.

²⁴ Nuwàwalicué macáita picuèrinánái ancianonái, macáita nacái níara Dios yàasu wenàiwica canánama. Níái Italia yàasu cáli néeséeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalicué pía.

²⁵ Nusutácué Dios ícha pírípínácué macáita imànínápinácué pírí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú.

SANTIAGO

Saludo

¹ Núa, Santiago, yái Dios yàasu wenàiwica íbaidéerica irípiná, Wáiwacali Jesu-cristo yàasu wenàiwicaca nacái núa. Nuwàwalicué pia, piácue doce namanùbaca Israel itaquénáinami nàawiría icàlàlìyécawa macái càli ínata.

La sabiduría que viene de Dios

² Piácue nuénánáica, iwàwacutácué casímáica piicáca yái piùwichàanácawa macái yùuwichàacáisi íiwitáaná iyú.

³ Píaliacáinácuéwa piùwichàacaalíwa Dios irípiná peebáidacáin Dios, yási péewáidacuéwa plidenlacaténá yùuwichàacáisi matuíbanáiri iyú, cachàiníri píiwitáise yáapichacuéwa.

⁴ Quéwa píalimáidacué plidenlaca piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú cachàiníwanái cachàinícaténácué píiwitáise Dios íwali. Yási píalimácué pímanica macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Aibacaalí péenácué càmiri yáaliáwa cayába càinácaalí iwàwacutáaná imànica ìyacaténá machacàníri iyú, yá iwàwacutá isutáca yáawawa Dios ícha imàacáanápíná cáaliacáicani, yási Dios imàaca cáaliacáicani. Càmicáiná Dios imáisaná wáicha wáaliacáica, néese imàacacué walí manuísíwatani, càmita nacái icuúsa íchawa wía wasutácaalí ícha imàacáanápíná caaliacáica wía.

⁶ Quéwa iwàwacutá manuica wáináidaca wawàwawa Dios íwali wasutácaalí ícha imàacáanápíná cáaliacáica wía. Cawinácaalí wenàiwica càmirica manuí ínáidaca iwàwawa Dios íwali, càmita yáalimá yeebáida Dios tàì íméeri iyú, néese íméeràacawa méetàuculé Dios ícha. Càicanide iyúwa màladàca manuíri úni íwali, cáuli itéeri abéemàalé, néese yèepùacawa abéemàa iwéré àniwa.

⁷ Yái ínáidéericawa càì, càmita Wáiwacali imàacapíná cáaliacáicani.

⁸ Càmita Dios imànipíná írí cayábéeri yácáiná yái wenàiwica éerufrica íiwitáise ínáidacawa abéeri wawási íwali sìucatái, néese tàwìchanáami ínáidacawa áiba wawási íwali àniwa, yá càmita yáalimá iyaca machacàníri iyú macái èeri imanùbaca.

⁹ Catúulécanácaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá casímáica iwàwa Dioscáiná íicáni càiride iyúwa cáimiétacanéeri.

¹⁰ Càasucaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá nacái casímáica iwàwa càmicáiná cayába Dios íicáni yàasu cawèníri ìwalíise. Níacáiná macái càasuýéi wenàiwicaca nadènlaca maléena èeri nàyacaténá cháì èeri írìcu, càide iyúwa macái wenàiwica. Càica níade iyúwa íwinási íbàlùacaalíwa masicái yèewi manacúalibà, càmirica lya càiripínáta. Càita nacái càmita càasuýéi idècuníawa cháì èeri írìcu càiripínáta.

¹¹ Eeri imusúacaalíwa, yá ùuleca máiní. Yá chuìca yái masicáica, néese íwiná nacái icaláacawa. Yá imáalàacawa cayábéeri íicacánáwa. Càita nacái càasuíri yéetápináwa, idècunitàacá imànica iyaca yàasu wawásiwa yeedácaténá íríwa plata mamáalàacata.

Pruebas y tentaciones

¹² Aibaalí wawàwacaalí wamànica wabáyawanáwa, quéwa càmicaalí càì wamàni, yási casímáica wawàwa manuísíwata. Wadécanáami wásáidaca càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios ícha, yási Dios yáaca walí wacáuca

càmíri imáalàawa càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéeri iyúni yàanápíná nacáuca càimíri imáalàawa macáita cáininéeyéica iicáca Dios.

13 Piwàwacaalícué pimànica pibáyawanáwa, picácué pínáidawa Dios yáalimáidáaná pía pimàninápinácué pibáyawanáwa. Canácatáita Dios iwàwa imànica ibáyawanáwa, càita nacái canácatáita yáalimáida wenàiwica namàninápiná nabáyawanáwa.

14 Néese piwítáise báawéeri, yáata imáidéerica pía, yáalimáida nacái pía, néese idacùaca pía àta máinicataléta piwàwaca pimànica pibáyawanáwa.

15 Néese máinicáiná piwàwaca pimànica pibáyawanáwa, íná pimànica pibáyawanáwa. Pimànicaalí piacawa pibáyawanáwa mamáalàacata àta péetacatalétawa, yásí piwàlùacawa iriculé yái yéetácáisi càimírira imáalàawa méetàuculé Dios lícha càiripínáta.

16 Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Picácué píima Dios idéCasa itàanica piri piwàwalicúse piwàwacaténásacué pimànica pibáyawanáwa.

17 Macáita yái cayábéerica wadènerica, Dios yái iyéerica chènuniré, idéca imàacaca walíni, yái Wáaniri Dios idábéericaté camalási chènuniséeyéi, níái èeri, quéeri, dùlupùta nacái. Quéwa yái Wáaniri Dios càimírira càide iyúwa èeri iyáaná, yái èeri iwènericawa yàacawa, càimíri nacái icàna cayába càiripínáta. Néese Wáaniri Dios canácatáita iwènúada íwiwtáisewa áiba íwiwtáisesi lwali.

18 Dios idéca yàaca wacáuca càimíri imáalàawa weebáidacaalíté báisíiri tàacáisi. Càité Dios imànica càide iyúwaté iwàwáaná, yéewanápiná Dios yéenibeca wía, cayábéeyéi áiba wawàsi lícha macáita Dios idábéericaté cháí èeri iricu.

La verdadera religión

19 Iná piwàwalicúé cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Macáitacué pía iwàwacutácué péemiaca cáalíacáiri iyúni áibanái itàanicaalícué píapicha, yéewáidacaalí nacáicué pía. Néese pínáidacuéwa cayába ipíchawáise pitàanica. Picácué nacái calúa pía ráunamáita.

20 Cawinácaalí caluérica íwiwtáise, càmita yáalimá imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

21 Iná pimàacacué píichawa casaquèeri píiwtáiseacawa, yá nacái pibáyawaná manuírícawa. Néese peebáidacué yái tàacáisi báisírira píiwtáise cayábéeri iyúwa, yái tàacáisi néewáidéericuécá iyú pía; peebáidacaalícué yái tàacásica, yásí Jesucristo iwasàacué píawa Dios yàasu yúuwichàacáisi lícha.

22 Báisíta iwàwacutácué péemiaca yái tàacásica, quéwa péemiacaalícáita meedáni, néese càmicaalícué pimàni càide iyúwa ímáaná, yá pichìwáidacáitacué píawawa meedá. Piyúnáidacuécá cayábaca Dios iicáca píiwtáise, quéwa báawaca iicácué píiwtáise.

23 Albacaalí yéemiacáita Dios itàacái, néese càmita imàni càide iyúwa ímáaná, càicanide iyúwa wenàiwica iicácaalí inàniwa chapúalículé.

24 Yá iicáca yáawawa chapúalículé. Néese iwènúacanacáitawa chapúa lícha, yá íimáchaca caqualéta càinàcaalí iicacánáwa, íná càmita ichùnia yáawawa.

25 Weebáidacaalí Dios itàacái cayábéeri, yásí Dios ichuidaca wáicha wabáyawaná yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùllaná wía, Dios itàacáiná imáisaníaca wamànica wabáyawanáwa, quéwa yàalàaca wía wamànicaténá cayábéeri. Iná yéewa càmicaalí waimáicha Dios itàacái, wamànicaalí nacái càide iyúwa ímáaná, yá casímáica Dios imànica wawàwa lwali yái wamànírira.

²⁶ Picàlidacaallicué piináwanáwa peebáidáanása Dios itàacái, quéwa càmitacué píalimá picùaca pinùmawa ipíchaná pitàanica báawéeri iyú, yá pichìwáidacáitacué píawawa, canáca iwèni nacái yái picàlidáanáca peebáidáanáscuécú Dios itàacái. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios iicáca píiwitáise, quéwa báawaca meedá iicácué píiwitáise.

²⁷ Píwawacaallicué píasáidaca Wáaniri Dios irí peebáidáaná itàacái báisiri iyú, yá pímanicúe cà: Piyúudàacuécú sùmanái canéeyéica isèenái, nía nacái inaná inirimi yéetéeyéimicawa lícha ipíchaná nàuwichàacawa. Picácué nacái pímaní píbáyawanáwa càide iyúwa áibanái èeri mánaná imàniná.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ Píacué nuénánáica, yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacái, yái cachàiníríca íiwitáise, icànèerica mèlumèluíri iyú, yá nacái icuèrica macáita cáimiétacanéeri iyú Dios yáapícha. Picácué píicá abéeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái lícha, néese cáininácué píicáca macái wenàiwica abédanamata.

² Píwacáidáyacatáicawa píacaténácué Dios icàaluíniná, néese áiba càasuíri iwàlùacaalíwa pèewiré idènièrica anillo oro yáawamíyéita, ibàlewa cawèníri nacái. Yáta nacái áiba catúulécanéeri iwàlùacaalíwa, idènièrica ibàlewa éewisáimi, báawéeri meedá.

³ Néese, càmitacué pímaní cayábéeri, pítaidacaallicué cayábani yái idènièrica ibàlewa cayábéeri, yá nacái pímacuécú irí: “Píawinawa cháí cayábéeri yàalubáisi íinata”, quéwa pímacuécú catúulécanéeri irí: “Píbalùawa alé, càmicaalí nacái píwàwa píbalùacawa alé, yá píawinawa alé cáli íinata”, càicuécú pídecá pímaca.

⁴ Pímanícaallicué càiri báawéeri, yá pucháibacuécú píiwitáise píyaca, càmitacué cáininá píicáyacacawa abédanamata. Yá nacái píináidacuécúwawa báawéeri iyú meedá, píicáicáinácué càasuíri càiride iyúwa cayábéeri catúulécanéeri lícha.

⁵ Péemiácué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Dios idéca yeedáca yàasunáipináwa níara iyéeyéica catúulécanéeri iyú cháí èeri írícu neebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú, yéewanápiná iwasàaca nía yàasu yúuwichàacáisi lícha càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéeri iyúni imàninápiná nalí cayábéeri, macáita cáininéeyéica iicácani.

⁶ Iná, ¿cánácué máini báawaca píicáca catúulécanéeyéi wenàiwica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni? ¿Cánácué píbáiniada nía? ¿Càmítasicué píalíawa càasuíyéi nàuwichàidacuécú pía, namànicué nacái píri báawéeri needácaténácué píícha píasu ipíchanácué nacái pídènlaca yái pímaápuèrica? Yá natécúca pía yàcalé icuèrinánái yàatalé nacháawàacaténácué píináwaná iwali càmicaallicué píalimá pípáyaidaca pííhawa píawènàicálecawa.

⁷ Níara càasuíyéica naicáanica Jesucristo iquíniná, natàanica nacái báawéeri iyú iwali, yái cayábéerica íiwitáise, cáimiétacanéeri nacái, yeedéericuécú pía yàasu wenàiwicanáipináwa.

⁸ Pímanípinácué cayábéeri pímanícaallicué machacàníri iyú càide iyúwa Dios ichùulianácué pía, yái ichùulicanási cachàiníríca náicha canánama íiméerica: “Cáininá píicáca áibanái càide iyúwa cáinináaná píicáca píawawa”, càita iwàwacutácué pímaníca áibanái irí cayábéeri.

⁹ Quéwa càmicaallicué cáininá píicáca macái wenàiwica abédanamata, yá pímanícuécú píacawa píbáyawanáwa, cabáyawanácuécú pía nacái càmicáinácué pímaní càide iyúwa Dios itàacái ichùulianá wía.

¹⁰ Cabáyawanácuéca pía, éwitacué pimànicáaníta batéwa macáita iyúwa Dios ichùulianá, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pimànicaalícué abéeri wawàsi càmirícué Dios iwàwa pimànica. Yá cabáyawanácuéca pía iyúwa wenàiwica imàníiyéica macáí báawéeri íiwítáaná.

¹¹ Cabáyawanácuéca pía éwitacué pimànicaaníta abéeri wawàsi báawéeri, yáciná abéericata yái Diosca ichùulìericaté wía càminápiná wamàni wabáyawanáwa macáí íiwítáanáta. Dios íimaca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmlíchúaca píinusíwa, càmiríca nacáí pinírísíwa”, íimaca yái Diosca. Càita nacáí Dios íimaca: “Picá pinúa wenàiwica”, íimaca. Iná éwita càmicáanítacué piimá áiba yáapicha càmlíchúaca píinusíwa, càmiríca nacáí pinírísíwa, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pinúacaalícué wenàiwica. Càmitacué píimá càide iyúwa Dios itàacáí ichùulianá wía.

¹² Weebáidacaalí Dios itàacáí, yásí iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Dios icàlidapíná waináwaná ìwali, asáisi wamànicaalíté càide iyúwa itàacáí íimáaná. Iná iwàwacutácué pitàaníca cáalíacáiri iyú, piyacué nacáí machacàníiri iyú Dios iicápiná.

¹³ Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iicá áibanái ipualé, càmitapíná Dios iicá napualé áibaalípiná yùuwichàidacaalí níawa, quéwa cawinácaalí iiquéeyéica áibanái ipualé, yásí Dios iicápiná napualé. Yá Dios iwasáapínáca níawa yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

Hechos y no palabras

¹⁴ Píacué nuénánáica, caná iwèni Dios iicáca yái picàlidáanáca peebáidáanáscué Dios càmicaalícué pimàni cayábéeri píasáidacatenácué peebáidaca Dios báisíiri iyú. Dios càmita iwasáapínácué píawa yàasu yùuwichàacáisi íichawa písaña iyúwa meedá yái càí píimacuéca.

¹⁵ Iyacaalícué pèewi asialí càmicaalí nacáí inanái, yeebáidéeyéi Dios itàacáí, canácaalí nabàlepiná, canácaalí nacáí nayáapíná namáapuèrica yáta èrica, yá iwàwacutácué piyúudàaca nía.

¹⁶ Néese abéeri péenácué íimacaalí nalí: “Píacuéwa cayába píwalícué píbàlewa, píacué piyáaca nacáí piyáacaléwa cadénama”, íimacaalí nalí quéwa càmita yàa nalí yái namáapuèrica, yá canérica iwèni meedá itàacáí, càmicáiná itàacáí iyúudàa nía.

¹⁷ Càita nacáicué pía: Báisícaalícué peebáidaca Dios, yá pimànipínácué áibanái íri cayábéeri. Càmicaalícué pimàni áibanái íri cayábéeri, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíiri iyú.

¹⁸ Quéwa cawàwanátacué piwàwaca píimaca nulí: “Abénaméeyéi yeebáidaca Dios báisíiri iyú, éwita càmicáaníta namàni áibanái íri cayábéeri. Áibanái càmita neebáida Dios quéwa namànica áibanái íri cayábéeri”, càicué piwàwaca píimaca nulí cawàwanáta. Quéwa pídecuéca piwènúacawa. Càmitacué píináidawa machacàníiri iyú. Càmicaalícué pimàni áibanái íri cayábéeri, yá pídecuéca píasáidaca càmita peebáida Dios báisíiri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios báisíiri iyú, yácata imàníríca áibanái íri cayábéeri.

¹⁹ Pídecuéca peebáidaca iyaca abéerita Dios. Yá cayábéeriquéi peebáidáanácuéca càí, quéwa macáí demonio neebáidaca nacáí iyaca abéerita Dios, yá natatácawa nacalùniwa náalíacáináwa Dios yùuwichàidáanápiná níawa. Iná peebáidacaalícaíta iyaca abéerita Dios, càmitacué pimàni máiníiri cayábaca wawàsi demonionáí íicha.

²⁰ Picácué máiwitáise pía. Iwàwacutácué píalíacawa, càmicaalícué pimàni cayábéeri áibanái íri, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíiri iyú.

²¹ Mabáyawanácáté Dios iicáca wàawirimi Abraham ìwalíse yái imànírica càide iyúwaté Dios ichùllanáni. Dios isutácáté Abraham ícha inúanápíná ìriwa, yái Isaac, Dios iwàwacáináté yáalimáidaca iicáwa Abraham asáisi yeebáidacaalí Dios tàì ímèeri iyú. Yáté achúmaca Abraham inúaca ìriwa iyúwa sacrificio Dios irípiná, quéwa Dios imáidacáté Abraham irí ipíchanáté inúaca Isaac. Abraham yeebáidacáté Dios tàì ímèeri iyú, iná mabáyawanáca Dios iicácani.

²² Abraham yeebáidacáté Dios, imànicaté nacái càide iyúwaté Dios ichùllanáni. Càité nacái Abraham yáasáidaca yeebáidacáté Dios tàì ímèeri iyú.

²³ Càité ichàbacatéwa càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái ímérica: “Abraham yeebáidacáté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicácani”, càì ímaca. Néese náimacáté Abraham ìwali Dios yàacawéerinácani, imànicáináté càide iyúwa Dios ichùllanáni.

²⁴ Iná píalíacuéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios tàì ímèeri iyú imànicaténá càide iyúwa Dios ichùllanáni, yácata Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú, ìwalíse yái cayábéerica imànírica, càimírira abéta ìwalíse yái yeebáidáanáca Dios.

²⁵ Càité nacái úara Rahab, càimíchúa israelita. Quéechatécáwa uimacáté aslanái yáapicha plata ìwalínápíná, quéwa uwènúadacáté úiwitáisewa Dios irípiná. Néese uyúudàacáté pucháiba wenàiwica israelitanái ibànueyéicáté. Ubàca nía nàuwidenái íchawa. Uyúudàaca nía nacái namusúacaténáwa áiba àyapulicubàa báawéeyéi wenàiwica ícha. Ináté mabáyawanáca Dios iicáca úa.

²⁶ Péemíacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica iná yéetánáwa idécánáami iwàwa cáuri yàacawa ícha, càita nacái cawinácaalí ímérica ìwaliwa yeebáidáanása Dios, quéwa càmita imàni cayábéeri áibanái irí, yá canéerica iwèni meedá yái itàacáica iyúwa chéecáisimi, càmicáiná yeebáida Dios báisíri iyú.

3

La lengua

¹ Píacué nuénánái, iwàwacutácué càmita manùbéeyéi péená nabàlùadaca níaawa néewáidacaténá wenàiwica. Cayábacué nuénánái ipíchanácué Dios yúuwicháidaca píawa. Píalíacuéwa Dios yúuwicháidáanápíná wíawa manuíswata áibanái ícha, wía yéewáidéeyéica wenàiwica, càmicaalí wàya machacàníri iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

² Madécaná yàawiría macáita wía watàanica càimíri máini cáalíacáiri iyú. Càulenáca wacúaca wanùmawa ipíchaná watàanica báawéeri iyú. Cawinácaalí càimírira imàni íbáyawanáwa itàacái iyúwa, yá béerica úiwitáise, yáaliéri nacái icúaca yáawawa macái cáalíacáiri iyú, ipíchaná imànica íbáyawanáwa.

³ Péemíacué comparación: Wachanáidaca achúmèeri freno caballo inùmáliculé yéewanápíná caballo imànica càide iyúwa wawàwáaná. Càita wáalimá wawènúadáidaca manuírri caballo.

⁴ Càita nacái nave manuínaméeyéi, lancha nacáiyéi yèeyéicawa manuírri úni yáacubàa cáuli iyú. Ewita manuínaméeyéicánita nía, éwita nacái cacháiníri cáuli iwatáidacáaníta nía nacái, càicánita yái itéerica nave yáalimá iwènúadáidaca manuírri nave càide iyúwa iwàwáaná achúmèeri téna nacáiri iyú.

⁵ Càita nacái iyaca wanène; achúmèeri wainá ìwalíiséericani yái wanènega, quéwa yáalimèeri imànica madécaná wawàsi, wáalimáciná wamànica

wanène iyúwa cayábéeri manuí, báawéeri nacái manuíta. Yái wàasu tàacáisi imusuéricawa wanùma irìcuíse càicanide iyúwa achúméerína quichái idàbacaalí yeemáca manuírí ànalíma. Càmicaalí áiba ichacàidani, yásí quichái yeemáca ànalíma macáita. Càita nacái wía, éwita achúmácaníta yái wanèneca, càicáaníta yáalímá imànica áibanái irí báawéeri manuísíwata, càmicaalí wacùa wataacáiwá ipíchaná wataànica báawéeri iyú.

⁶ Càica wàasu tàacáisi iyacade iyúwa quichái wáalimácáiná wamànica máiní báawéeri áibanái irí wataacái iyúwa, madécaná íiwitáaná báawéeri. Yái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wanùma irìcuíse, casacàaca imànica wáiwitáise macái. Satanás, yáara demonio íiwacalínáca, yácata náiwacalica macáita wenàiwicaca itàaníyéica báawéeri iyú mamáalàacata. Wataànicaalí báawéeri iyú, yásí wataacái báawéeri máiní báawaca imànica yàacawa macáita yái wamánírica cháí èeri irìcu, càmita nacái wáalímá wàyaca casímáiri iyú áibanái yáapicha.

⁷ Wía èeri mìnanaíca, wáalímá macàalunica wamànica madécaná íiwitáaná píraí, cuwèesínái nacái, cuipíranái nacái, àapínái nacái, áibanái cuwèesi nacái iyéyéica manuírí úní yáaculé. Yá wáalímá wéewáidaca nía namànicaténá càide iyúwa wawàwáaná.

⁸ Quéwa canácata wenàiwica idéeri macàalunica imànica inènewa icùnàpínání ipíchaná itàanica báawéeri iyú. Yái wataacái báawéerica càmita quirínama iwàwa iyamáacawa. Càicanide iyúwa àapi iculáale inuérica wenàiwica, wáalimácáiná wàuwichàidaca áibanái wenàiwica báawanama wataànicaalí báawéeri iyú nàwali.

⁹ Máiní éeruírí wáiwitáise: Wàaca cayábéeri Wáaniri Dios iríwa wanène iyúwa. Néese wanène iyúwa nacái wataànica báawéeri iyú áibanái wenàiwica iwali, wacúisaca wáichawa nía nacái, níái wenàiwica Dios idàbéeyéica nàyacaténá càide iyúwa Dios inacáiyéi.

¹⁰ Abéerita wanùma irìcuíse imusúacawa cayábéeri tàacáisi Dios irí, báawéeri tàacáisi wenàiwicanái irí nacái. Píacué nuénánáica, càmita cayába wamàni càì.

¹¹ Péemiacué comparación: Canáca yéewaná ipísíri úní imusúacawa dāpu néenibàa yáapichéi úní cayábéerica.

¹² Càita nacái higuera yéetaná càmita yáalímá yàaca walí olivo iyacaná. Càmita yéewa uva yéetaná abéya nacáiri yàaca walí higo iyacaná. Càmita yéewa puíwéeri dāpu yàaca walí cayábéeri úní wàiréeripiná. Càita nacái càmita wáalímá wataànica báawéeri iyú báisícaalí cayábaca wáiwitáise wawàwalícuísewa.

La verdadera sabiduría

¹³ Báisícaalícué cáalíacáica pía, cáiwitáise nacái càide iyúwa picàlidáanacué piínáwanáwa, néese piyacúe machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué nacái cáimacái piicáca píawawa áibanái íicha. Càita píalímácué píasáidaca cáalíacáicuéca pía báisíri iyú.

¹⁴ Quéwa máinícaalícué báawaca piicáca áibanái nàasu cawèníri íwallíse, piwàwacaalícué nacái pichùullaca áibanái canánama, iwàwacutácué càmita piyúunáidaca cáalíacáica pía áibanái íicha, néese píasáidacuéca càmitacué píalía báisíri tàacáisi.

¹⁵ Pimànicaalícué càì, yásí wáalíacawa píiwitáise píiméericuéca iwali cáalíacáicasani càimírta yái náalíacáica Dios imàaquéerica wenàiwica irí. Néesequíe cháí èeri irìcuírca meedá yái píiwitáiseca càide iyúwa èeri mìnanaí íináidáanáwa, Satanás ichùullacáiná náiwitáise.

¹⁶ Ata alénácaalí nàyaaca wenàiwica báawéeyéica iicáca áibanái nàasu cawèñiri ìwalíse, nía nacái iwàwéeyéica ichùullaca áibanái canánama, yásí napéliaca níawáaca, namànica nacái macái íiwitáaná nabáyawanáwa.

¹⁷ Quéwa cawinácaalí idènièyéica yáaliacáíwa Dios néeséerica, yá wáaliacawa ráunamáita cawinácaalí nía, nàyacáiná machacàniri iyú náiwitáise masaquèeri yáapichawa. Masacáacáiná náiwitáise, íná yéwa nàyaaca nacái matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha. Càmiyéi nacái calúa íiwitáise, yéemièyéica áibanái irí cáaliacáiri iyú. Naicáca áibanái ipualé, yá nayúudàaca catúulécaneéyèi. Cayábaca naicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, natàanica machacàniri iyú, càmita nacái nachiwáida wenàiwica, néese namànica áibanái irí cayábèeri.

¹⁸ Wayúudàacaalí áibanái iyáanápiná matuíbanáiri iyú náapichawáaca, yásí wía nacái wáyapíná matuíbanáiri iyú. Néese áibanái iicápiná cáinácaalí wàyaaca, yá nawàwapíná namànica cayábèeri nacái.

4

La amistad con el mundo

¹ Píacué judíoca, ¿cánacué pimàni ùwicái píipunitawáaca? ¿Cánacué nacái pipélica píapichawáaca? Nucàlidacué piriwani. Máinicué piwàwaca peedáca piriwa cawèñiri wawàsi casímáicaténacué piwàwa, íná pipéliacuéca píapichawáaca.

² Piwàwacuéca peedáca piriwa cawèñiri wawàsi, néese càmicáinácué pidé peedácani, yásí pinúacuéca wenàiwica peedácaténá yàasumi. Yá báawacuéca piicáca áibanái wenàiwica nàasu cawèñiri ìwalíse, néese càmicáinácué píalimá peedáca piriwani, íná pimànicuécaca ùwicái píipunitawáaca, pipélica nacái píapichawáaca peedácaténacué áibanái yàasu. Càmitacué pidé peedáca piriwani yàara piwàwéerica càmicáinácué pisutá Dios íchani.

³ Néese éwita pisutáacáanítacué Dios íchani, càmitacué yàa píriñi, báawacáinácué píiwitáise pisutáca Dios íchani, písímáidacaténacué píawawa meedá báawéeri iyú.

⁴ ¡Píacué wenàiwicaca iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha! ¿Càmitasicué píalíawa pidécuéca piùwide pimànica Dios, cáinináacáinácué piicáca èeri írícuiyéi íiwitáise? Cawinácaalí iwàwéerica iyaca càide iyúwa èeri írícuiyéi íiwitáise íimáaná, idéca yùuwide imànica Dios.

⁵ Càmirica caná iwèni yái tàacáisica áiba profeta itànèericaté Dios inùmalcúise. Iimaca: “Máini cáinináca Dios iicáca wía, íná càmita iwàwa wawènúadaca ícha wáiwitáisewa ipíchaná cáinináca waicáca Dios ícha áiba”, íimaca.

⁶ Quéwa Dios iyúudàaca wía cachàiniwanái mamáalàacata imànicaténacué walí cayábèeri mawèñiri iyú càide iyúwaté profeta itàaná Dios itàacái bàaluité. Iimacaté: “Dios yùuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmitasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábèeri mawèñiri iyú nalí cawinácaali yáaliyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”, íimaca.

⁷ Íná pimàacacué Dios icùaca píiwitáise, pimànicaténacué càide iyúwa íimáaná. Pibàlùacuéwa tàì íimèeri iyú Satanás íipunita, picácué peebá irí, yásí ipiacuécawa pícha.

⁸ Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, yá iicácuéca pipualé imànicaténacué píri cayábèeri mawèñiri iyú. ¡Píacué cabáyawanéeyéica,

pimàacacué píchawa yái báawéerica pimàníricuéca! ¡Masacàacué pimànica piwàwawa pibáyawaná íchawa, yái pínáidéericuécawa báawéeri iyú piwàwalicuésawa, piacué pucháibéeyéica íiwitáiseca! Càmitacué píalimá cáinináca piicáca Dios cáininácaalicué piicáca èeri írìcuíyéi íiwitáise càmiíyéica yáalía Dios ìwali.

⁹ ¡Pícháanicué ìwali yái báawéerica pimàníricuéca! ¡Picácué casímáica picáanicá pibáyawaná ìwaliwa, néese pícháanicué ìwali! ¡Pimàacacué píchawa yái casímáiná piwàwa pibáyawaná ìwaliwa, néese iwàwacutácué achúmaca piwàwa pibáyawaná ìwaliwa!

¹⁰ Picàlidacué píchawa yái báawéerica pimànírica Wáiwacali imàacacaténacué iwàwawa pibáyawaná ícha. Yásí imànicuéca pírí cayábéeri.

No juzgar al hermano

¹¹ Píacué nuénánáica, picácué pitàaní báawéeri iyú pìwaliwáaca. Pitàanicaalicué báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, càita nacái báawacaalicué piicácani ìwalíse yái imànírica, càmitacué pimàni iyúwa Dios ichùllaná cáinináanápínacué piicáyacacawa. Càmitacué piicá Dios itàacái cáimiétaquéeri iyú, néese píasáidacuéca báawaca piicáca Dios itàacái càiride iyúwa wawàsi canéerica iwèni. Quéwa pimànicaalicué càì, yá píasáidacuéca piicáca piawawa càiride iyúwa cachàinírìca Dios ícha, picàlidacáinacué càmitasa iwàwacutá pimànica càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

¹² Iyaca abéerita Dios, yái imàaqueerica walí itàacáiwa. Piwàwalicué nacái yái Dios imàaqueerica walí itàacáiwa, yácata nacái yùuwichàidéeripínáca báawéeyéi wenàiwica, iwàsèeripíná nacái áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná canáca yéewanacué pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, abéericáináta Diosquéi yáaliéricawa wenàiwica íiwitáise.

Inseguridad del día de mañana

¹³ Siúcade péemiácué cayába piacué icàlidéeyéica càì: “Siúcade wàacawa áiba yàcalé írìculé, táwicha nacái. Yá wayamáapínacawa néenibàa abéeri camuí. Yá wamànipíná wàasu wawàsiwa weedácaténá walíwa plata mamáalàacata”, càicué píimaca.

¹⁴ ¡Picácué càì píimaca, càmicáinacué píalíawa càinápínacaalí pichàbáanápínáwa táwicha èeri! Canácata wéená iyéeri càiripínáta cháì èeri írìcu. Càide iyúwa waicácaalí samànéeri achúmasiwata, néese yáta canácani, càita nacái wàyaca cháì achúma èerínata. Càmita wáalíawa càicaalínápíná wéetáwa.

¹⁵ Iwàwacutácué càì píimaca: “Wáiwacali iwàwacaalí wamànica càì, yásí wàyaca néenibàawa, wamànica nacái wawàsi”, càicué iwàwacutá píimaca.

¹⁶ Quéwa máinicué piwàwaca pitàanica canúmaséeri iyú, cachàinicáinacué piicáca piawawa. Báawaca meedá Dios iicáca yái cáimacáinacuéca piicáca piawawa.

¹⁷ Cawinácaalí yáaliérica càinácaalí iwàwacutáaná imànica cayábéeri, néese càmicaalí imàni càì, yá imànica iyaca íbáyawanáwa.

5

Advertencias a los ricos

¹ ¡Péemiácué cayábani, piacué judío càasuíyéica càmiíyéica yeebáida Dios itàacái! ¡Pícháanicué, péemíanicawa nacái ìwali yái báawéeri yùuwichàacáisi yàanèeripínacuécawa piwali!

² Yá báawapínácuéca píchani macáita piásu cawènírica. Cuwée iyáapínácuéca pícha píbàle cayábéerica.

³ Yá cayàmipínácuéca píchani macáita yái piásu oroca, plata nacái. Cayàmicaalípinácuéca píchani, yásí macáita náalíacuéca piínáwaná ìwaliwa càmitacuéca piyúudáa catúulécanéeyéi piásu plata iyúwa, yái plata cáininéericuéca piicáca. Yácué piásu cawèníri imáaláapínácuéca pícha, néese piùwichàapínácuéca cáiwíri iyú. Pidécuéca piwacáidaca madécaná cawèníri piásupínáwa maléená èri ipíchawáise èri imáaláacawa.

⁴ Piásu plata yáasáidapíná cabáyawanácuéca piáwa, yái plata càmlíricuéca piá wenàiwica irí libaidéeyéicatécué píri needácaténácué píri píbanacale iyacaná. Yái Wáiwacali cachàinírira náicha canánama, ichùlièrica nacái chènuníiséeyéi úwi, idéca yéemiaca catúulécanéeyéi lícháanica irí, níái libaidéeyéicuéca píri, nacháawàanácué piínáwaná ìwali, yá Wáiwacali yùuwichàidapínácué piáwa.

⁵ Chái èri irícu piyacuéca cayábéeri iyú, càasuíri iyú nacái. Pidèniacuéca macáita yái piwáwéerica casímáicaténácué piwáwa. Pidécuéca piyáaca cadénama, yá walíibàacuéca piá càide iyúwa pírái walíibèeyéi nawalíibàidéeyéica cayábéeri yàacàsi iyú ipíchawáise nanúaca nía. Yá máinícué mawiénica piásu èri Dios yùuwichàidacatáipínácué piáwa càide iyúwa natécaalí pírái nanúacaténá nía!

⁶ Picàlidacuéca pichìwawa picháawàacaténá mabayawanéeyéi iináwaná ìwali, néese pinúacuéca nía, éwita càmicáanítacué napélicá piá.

La paciencia y la oración

⁷ Quéwa, piácué nuénánáica yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái, píideníacué piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta Wáiwacali yàanàacataléta. Péemiacué comparación: Yái ibànéerica ibànacalewa iwàwacutá icùaca mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta idàbacataléta unía yúuwàacawa. Néese iwàwacutá icùaca quiríta àta unía imáalàacatalétawa àniwa yeedácaténá bñacalé iyacaná.

⁸ Càita nacái picúacué mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidacué tàì líméeri iyú nacái mawiénicáiná Wáiwacali yéenáiwáná yàanàanápíná.

⁹ Piácué nuénánáica, picácué pitàaní píriwáaca lúasi iyú, ipíchana Dios yùuwichàidacuéca piáwa. Yá mawiénica Dios yáasu èri yùuwichàidáanápíná wenàiwica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capli inùmalícu ipíchawáise iwàlùacawa.

¹⁰ Piácué nuénánáica, iwàwacutácué piyaca càide iyúwa profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Wacuèriná Dios inùmalícuíse. Yáté nàuwichàacawa Dios iripíná neebáidacáinaté itàacái, quéwa nàideníacaté nàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹¹ Wáalíacawa casímáica nía siùcáise de bàaluitécáiná nàideníaca nàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú Dios iripíná. Píalíacuécawa Job iináwaná ìwali. Satanás yáalimáidacaté iicáwani cachàiníri iyú. Ewítaté Job yùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta lideníacaté yùuwichàanáwa mamáalàacata; càmitaté iwènúada íiwitáisewa Dios lícha. Píalíacué nacáíwa idécanáamité Job yùuwichàacawa manuísíwata, néeseté Wacuèriná Dios imànicaté irí cayábéeri manuísíwata, máinícáiná Dios iicáca wapualé, catúulécaná nacái iicáca wía.

¹² Quéwa péemiacué cayábani nuénánái yái tàacáisi máinírira cachàini: Picácué píima “Báisi báisísíwata, Dios yáalíericawa”, picácué càì píima. Picácué nacái càì píima capíraléeri cáli lípidená ìwali, cáli lípidená ìwali nacái, càinácaalí

áiba wawàsi ípidená ìwali nacái. Píimacaalícué “Báisíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Píimacaalícué “Càmíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Picácué píima: “Báisí báisísíwata, Dios yáaliéricawa”, ipíchanácué Dios yúuwichàidaca píawa.

¹³ Aibanáicaalí péenácué yúuwichàacawa, iwàwacutá nasutáca níawawa Dios ícha. Aibanáicaalí casímái iwàwa, iwàwacutá nacántàaca casímáiri iyú Dios irí nàacaténá irí cayábéeri.

¹⁴ Aibacaalí cáulaíca, iwàwacutá imáidaca ancianonái, níara icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá imáidaca nía nasutácaténá irí Dios, napusúacaténá nacái séenási ipùdàllicu idècunitàacá nasutáca irí Dios Wáiwacali ípidená ìwali.

¹⁵ Yá manuicaalí ancianonái ínàidaca iwàwawa Dios ìwali ichùnìanápíná cáuláiquéeri, náaliacáináwa Wáiwacali iwàwaca ichùnìlaca cáuláiquéeri, yásí ichùnìlacawa yái cáuláiquéerica, yá Wáiwacali yeedápináca íchani, yái uláicáica. Cáuláiquéeri imànicaalíté ibáyawanáwa, yásí Wáiwacali imàacaca iwàwawa ibáyawaná ícha.

¹⁶ Iná picàlidacué píichawa yái báawéerica pimànírícuéca pírwáaca, pisutáyacacuéwa píichawáaca pimàacáanápínácué piwàwawa ícha yái píbayawanácuéca. Néese pisutácué píwaliwáaca Dios ícha ichùnìanápínácué pía. Cayábacaalí wáiwitáise Dios iicápiná, wàyacaalí nacái machacànìiri iyú, néese wasutácaalí wíawawa Dios ícha, yásí Dios imànicuécúe walí cayábéeri manuísíwata.

¹⁷ Píwàwalícué càinacaalíté iyáaná Dios yàasu profeta ípidenéericaté Elías. Yácata abéeri aslali wanacáiri, quéwa Elías isutácaté Dios manuísíwata ipíchanáté unía yúuwàacawa, yéewacaténáté báawéeyéi wenàiwica nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa. Yá máisiba camuí y medio canácaté unía; Dios imànicaté càide iyúwa Elías isutáaná ícha.

¹⁸ Néese Elías isutácaté Dios ícha àniwa unía yúuwàacaténáwa àniwa, yá yèepùaca unía yúuwàacawa àniwa cáli ìwali, yèepùa bànacalé yàaca iyacanáwa.

¹⁹ Píacué nuénánáica, áiba péenácué iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios itàacái ícha, néese piyúudàacaalícué iwènúadaca íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, yá pimànicuécúe piacawa cayábéeri manuísíwata.

²⁰ Péemiàcué cayábani, cawínacaalí iwènúadéerica áiba wenàiwica ibáyawaná íchwawa, idéca icùaca cabáyawanéeri ipíchaná yéetáacawa méetáuculé Dios ícha càiripínáta. Yá nacái Dios imàacapíná iwàwawa ibáyawaná manuírí ícha.

1 SAN PEDRO

Saludo

1 Núa Pedro abéeri apóstol Jesucristo ibànuerica nuçàlidacaténá itàacái. Nutànàacué pirí cuyàluta piácué càmiyéica iya yàasu cáli ínatawa, iyéeyéica Ponto yàasu cáli ínata, Galacia yàasu cáli ínata nacái, Capadocia yàasu cáli ínata nacái, Asia yàasu cáli ínata nacái, Bitinia yàasu cáli ínata nacái.

2 Nutànàacué pirí cuyàluta, piácué Wáaniri Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicanápináwa càide iyúwaté ínàidáanáwa bàaluité. Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo piwàwaliculécué masacàacaténácué imànica piíwitáise, yéewanápinácué píibaidaca abéerita Dios irípiná, pimànicaténácué nacái càide iyúwa ichùullaná. Jesucristo íiraná imusúcatéwa íicha cruz ìwali yéetácaalítéwa píichawalínácué, piácué yeebáidéeyéica itàacái, íná Dios idéca imàacacué iwàwawa píbáyawaná íicha. Nusutácué Dios íicha píripínácué imànínápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, imàacáanápínácué nacái piyaca matulbanáiri iyú.

Una vida de esperanza

3 Wàacué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica. Dios idéca íicaca wupalé manuísíwata, íná idéca iwàlisàidaca wáiwitáise wadèniacaténá wacáuca wàlisàíwa chènuniiséerica. Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri Jesucristo imichàacáinátéwa yéetácáisi íicha. Íná yéewa manuíca wáináidaca wawàwawa idècunitàacá wacúaca Dios imànínápíná walí càide iyúwaté íimáná.

4 Dios idéca iwàlisàidacué piíwitáise yàacaténácué pirí plasu cawèníripináwa chènuniiséerica. Siùcáise de Dios icúaca iyaca píripínácué plasu cawèníri cayábéeri, càmirica yéewa áiba imáalàidacani càiripináta.

5 Peebáidacáinácué Dios itàacái, íná icúacuéca pía ichàini iyúwa, iwásàacaténácué pía yàasu yúuwichàacáisi íichawa èeri imáalàacaalípináwa, càide iyúwaté ínàidáanáwa imànínápínácué pirí cayábéeri macáita naicápiná.

6 Íná yéewa casímáicuéca piwàwa siùcáise de ewitàacáwa cawàwanáta iwàwacutácué piùwichàacawa manuísíwata achúma éerílnatàacá, manuíri yúuwichàacáisi iyú.

7 Péemiácué comparación: Nawasàaca oro ùlèeri quichái iyú needácaténá íicha macái wawàsi casaquèeri yéewanápiná masacáasiwaca yái oroca, cawènírica nacái, quírameníri nacái. Càita nacái yái piùwichàanácuéca yáalimáidacué íicáwa pía píásáidacaténácué peebáidaca Jesucristo itàacái báisíri iyú. Piideniacaalícué piùwichàanáwa matulbanáiri iyú, yásí Dios íicácuéca peebáidáaná càiride iyúwa máiníri cawènica macái oro íicha, orocáiná imáalàapínácaítawa meedá áiba èeriwa. Íná peebáidacaalícué Jesucristo itàacái tàí íimèeri iyú, ewitacué piùwichàacáanítawa, yá Dios icàlidapínácué piináwaná cayábéeri iyúwa, imàacapínácué nacái piyaca cáimiétacanèeri iyú yáapícha, picamaláná mèlumèluíri írìcuwa, Jesucristo yàacaalípináwa nèese àniwa.

8 Cáinínácuéca píicaca Jesucristo ewitacué càmicáanítàacáwa píde píicácani pítuí iyúwa. Càita nacái peebáidacuéca itàacái siùca, yái càmiricúécawaca píicá, íná yéewa piyanídacuécawaca casímáiri iyú manuísíwata Dioscáiná idéca ísímáidacuéca pía. Eeri mìnánáì càmita náalimá nacàlidacani natàacái iyúwa cánácué yéewaná casímáica pía.

9 Peebáidacáinacué Jesucristo, íná idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

10 Bàaluité Dios yàasu profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise néewáidacatéwa Dios itàacái ìwali cachàiníri iyú náalíacaténáwa cainápinácaalíté iyú wenàiwicanái yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yáté nacàlidaca Dios itàacái ímérica Dios imànnínápinátécué pírí cayábéeri mawèníri iyú.

11 Bàaluité Espíritu Santo, Cristo ibànùerica, imàacacaté Dios yàasu profetanái yáalíacawa Cristo yàanàanápinaté, yùuwichàanápinaté nacáíwa, iyáanápinaté nacái cáimiétacanéeri iyú chènuniré icamaláná mëlumëlúiri írìcuwa Dios yáapicha icùacaténá macáita. Néese profetanái néewáidacatéwa cachàiníri iyú náalíacaténáwa cawínápinácaalí wenàiwicacani, yái wenàiwica Dios imàaqueéricaté nacàlidaca iináwaná ìwali ipíchawáiseté yàanàaca, càita nacái càicaalínápinácaalíté yéenáíwaná yàanàaca. Néese profetanái naináidacatéwa mamáalàacata ìwali náalíacaténáwa cainácaalíté íimáaná yái tàacáisi Espíritu Santo imàaqueéricaté nalí.

12 Quéwa Dios imàacacaté profetanái náalíacawa càmlínápinaté nàasu èeri pinátani yái tàacáisi Espíritu Santo imàaqueéricaté nacàlidaca Dios inùmalicúise; néese Dios imàacacaté náalíacawa yàacaté nalí tàacáisi píripínacué iyéeyéipínacaté madécaná camuí náamiwáise. Pidécuéca péemiaca Dios yàasu apóstolnái icàlidáaná pírí Cristo itàacái, ímérica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nacàlidacatécué píriní Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Cristo ibànùerica chènuníise. ¡Máini Dios yàasu ángelnái chènuníiseyéi nawàwaca náalíaca néemiaca cainácaalí iyú Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha!

Dios nos llama a una vida santa

13 Íná píimichàidacué píiwitáisewa píináidacaténácuéwa cáalíacáiri iyú. Picácué picàma, néese píyacué cáimiétaquéeri iyú, píicácaténácué píichawa cayába. Manuicué píináidaca píwàwawa Dios ìwali píicàcaténácué matuíbanáiri iyú Dios imànnínápinácué pírí cayábéeri mawèníri iyú Jesucristo yàanàacaalípiná ániwa.

14 Picácué píimàni píbáyawanáwa càide iyúwacué píimàniná bàaluité ipíchawáiseté píalíaca Dios ìwali. Néese peebáidacué Wáaniri Dios itàacái.

15 Piyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná yái Diosca imáidéericuéca pía.

16 Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité; Dios íimacaté: “Piyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná núa”, íimaca yái Diosca.

17 Píalíacuéwa càmita Dios íicá abéeri wenàiwica íiwitáaná càiride iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese yùuwichàidapíná canánama báawéeyéi, ìwalíise yái báawéerica namàniirica. Íná píimacaalícué Dios ìwali Wáaniricani, yá iwàwacutácué piaca iyéininá mamáalàacata idècunitàacá piyacuéca cháí èeri írìcu.

18 Dioscáiná idéca iwasàacuéca pía ícha yái píiwitáisemica canéerica iwèni, yái píawirináimi íiwitáiseca. Píalíacuéwa máiniiricaté cawènica Dios írini yái iwasàanacatécué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Càmitaté ipáyaidani oro iyú, càmita nacái quírameníri plata iyú, yái wawási imáalèeripínacawa.

19 Néese Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa Cristo íiraná cawèníri iyú, Cristo yéetácáinatéwa iyúwa sacrificio wáchawalíná. Bàaluité Dios ichùulíaca yàasu wenàiwica nanúanápinaté cordero iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalíisewa, yái oveja wálisài cayábéeri, canéerita isacáa. Càita

nacái Cristo, yái cayábéerica íiwitáise, mabáyawanéeri nacái yéetacátéwa wáichawalína yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

²⁰ Bàalutésiwata èeri ipíchawáiseté, yáté Dios ínádacawa ibànünápináté Cristo yéetánápináwa èeri mñnanái íichawalína. Cristo idéca yàanàaca maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, iyúudàacaténácué pía.

²¹ Cristo idéca imàacacué peebáidaca Dios itàacái, yái Dios imichàidéericaté Cristo yéetácáisi íicha. Néseté Dios imàacaca Cristo iyaca yáapicha chènuniré cáimietacanéeri iyú, icamaláná mëlumëlufiri irícuwa icùacaténá macáita. Càita peebáidacuéca Dios, picùacuéca piyaca nacái Dios imànínápinácué piri cayábéeri.

²² Peebáidacuéca càide iyúwa íimáaná yái tàacáisi báisírira, íná Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise cáininácaténácué piicáca áibanái báisíri iyú cawinácaali wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, piicáanápinácué nía càiyéide iyúwa péenánáwa Wáiwacali ìwalísená. Iná iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa mabáyawanéeri iyú, báisíri iyú nacái, macáitacué pichàini iyúwa.

²³ Dios idéca iwàlìsàidacuéca píiwitáise pidèniacaténácué picáucawa chènuníseerica. Càmitacué Dios yàa picáuca imáalèeriwa càide iyúwacué pisèenáimi imànínáté cháí èeri irícu. Néese yái Dios cáurica, càmirica imáalàawa, idéca iwàlìsàidacuéca píiwitáise itàacái iyúwa, yái tàacáisi peebáidéericuéca.

²⁴ Càité nacái profeta itànàacaté Dios itàacái íiméerica:
 “Càide iyúwa masicái idaluériwa imáalàacaalíwa ráunamáita, càide iyúwa nacái íiwichi yúuwàacaalíwa masicái íicha, càita nacái wía wenàiwicaca canánama: Ewita càasuýéicaalí wía, cáalíacáiyéicaalí wía nacái, càicáaníta wàyacáita maléená èerita cháí èeri irícu.

²⁵ Quéwa Wáiwacali itàacái iyaca càiripináta”,
 càité íimaca yái profetaca. Yái Wáiwacali itàacái, yácata tàacáisi nacalidéericatécué piri píalíacaténácuéwa Jesucristo iwasàacuéca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

2

¹ Iná piúcacué píchawa píiwitáise báawéerimiwa macái íiwitáaná, macái chiwái nacái, macái nacái pucháibáanácué píiwitáise, yá nacái macái báawáanácué piicáca áibanái nàasu cawèníri ìwalíse, yá nacái macái báawéeri tàacáisi íiwitáaná picalidéericuéca áibanái ìwali.

² Péemlacué comparación: Máini quíraslinái icutáca ìnisi yáawamita nachàniadacaténá naináwa. Càita nacái iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái ìwali cachàiníri iyú, yái machiwéeri tàacásica, pichàniadacaténácué píiwitáisewa Dios ìwali, àta Jesucristo yàanàacataléta iwasàacaténácué pía macái báawéeri íicha.

³ Càita iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái ìwali píalíacáinácuéwa báisíri iyúcani Wáiwacali iicáca wapualé manuísiwata.

Cristo, la piedra viva

⁴ Abédanamacué pimànica píiwitáisewa Wáiwacali yáapicha mamáalàacata. Péemlacué comparación: Aibanái imàniyéicaté íba icapèená, náucacaté nàichawa abéeri íba canácáináté iwèni naicácani. Càita nacái abénaméeyéi èeri mñnanái caná iwèni naicáca Wáiwacali, quéwa Dios idéca ibàlùadacani iyúwa abéeri cachàiníri náicha canánama. Yái Wáiwacali, càicanide iyúwa manuírì íba cáuri Wáiwacali yàacáiná wacáuca càmiri imáalàawa.

⁵ Píacatacué càiyéide iyúwa cáuyéi íba, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios idéca iwacáidacuéca pía irípináwa. Càicuéca píade iyúwa manuúri templo cayábéeri, Dios imàníríca icapèepínáwa, Espíritu Santo iyacaténá írícu. Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise píibaidacaténácué abéerita irípiná càide iyúwa sacerdotenái mabáyawanéeyéi, isutéeyéica Dios ícha áibanái irípiná, pímanícaténácué nalí cayábéeri nacái, pímacacaténácué nacái píawawa Dios írí, píacaténácué írí cayábéeri nacái. Yácata sacrificio Dios iwàwéericuéca pímaníca irípiná píiwitáise cayábéeri yáapichawa. Yá casíimáipínácué Dios íicáca píasu sacrificio píyacáinácué abédanamata Jesucristo yáapicha, yái yéetéericatécué píchawalíná píbáyawaná íwalíse.

⁶ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi bàaluité Dios inùmálcúise. Dios íimacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuúri idàbacaténá imànica capíi dàalanama, càita nacái nubànùapíná israelitanái íríwa nacuèrinápiná, níái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená írícu, áibaalí ípidenéeri Sión. Máiní cayábéeri íiwitáise yái nacuèrinápináca nubànùeripínáca nalíwa, máiní nacái nùasu wenàiwicanái iwàwacutácani. Càicanide iyúwa cayábéeri íba manuúri, máiníri iwàwacutácawa nacái capíi irípiná, yái íba wenàiwica needéerica nadàbacaténá namànica capíi. Cawínácaalí yeebáidéeyéipínáca itàacái, yái nacuèrináca, càmita achúma nawàwa neebáidáaná íwalísewa, numànipinácáiná nalíwa macáita càide iyúwaté nùumáaná nalí”,

càité íimaca yái Diosca.

⁷ Máinícué cawènica píri yái íbaca, yái Jesucristoca, píacué yeebáidéeyéica itàacái, quéwa Dios imànipíná cachàiníri iyú áibanái írí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái càide iyúwa yàasu profetanái itànàaná Dios itàacái bàaluité. Náimaca:

“Níái imàníyíecaté íba icapèená, náucacaté náichawa abéeri íba, canácáinaté iwèni naicácani. Quéwa siúcade máiníri iwàwacutácawa capíi irípiná yái íba náuquéericaté”,

íimacaté yái profeta icàlidacaténaté Jesucristo iináwaná.

⁸ Càita nacái áiba profeta itànàacaté Dios itàacái Jesucristo íwali. Íimacaté:

“Aibanái càmitapíná neebáida itàacái, calúapíná nacái naicácani”,
cài íimaca yái tàacáisica. Siúca báawaca naicáca Jesucristo càmicáiná neebáida Dios itàacái. Yá Dios yùuwichàidapíná níawa càide iyúwaté íináidáanáwa bàaluité.

⁹ Quéwa Dios idéca yeedácuéca pía yéenibepínáwa, íná yéewa càicuéca píade iyúwa abéeri wenàiwica yàawíríca. Wacuèriná Dios idéca imàacacué pía sacerdotenáipíná, píibaidacaténácué irípiná, písutácaténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, píacaténácué nacái cayábéeri Wacuèriná Dios íríwa. Càicuéca píade iyúwa abéeri cáli néeséeyéi mabáyawanéeyéica, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapínáwa íbaidéeyéipíná abéerita Dios írípiná. Càita Dios idéca imànicuéca píri yéewanápinácué pícalídaca iináwaná íwali idéca imànica madécana cayábéeri ichàini manuúri iyúwa, yái Dios imáidéericatécué pía catéeri ícha, yái píbáyawanáca pímanírícatécué càmicaalíté píalíca Dios íwali. Dios idéca imáidacuéca pía amalácaténácué imànica píiwitáise yéewanápinácué píyaca Dios ícamalá írícu, náapícha macáita yáalíyéica, Dios íwali.

¹⁰ Bàaluité píyacuéca càide iyúwa canéeyéi yàawíríca, quéwa siúcade Dios ícuéyéicuéca pía. Bàaluité càmitacué píalíawa Dios íicáca pípualé, quéwa siúcáise de píalíacuéwa Dios íicáca pípualé manuúsiwata.

Vivan para servir a Dios

11 Píacué nuénánái cáininéyéica nuicáca, nusutácué pícha wawàsi manuísiwata piicáanápinácué píawa iyúwa wenàiwica yèepuníyéicawa déeculé yáasu cáli íchawa, idécunitaacá piyacuéca cháí èeri írìcu, yácaínácué píasu cáli iyaca chènuniré. Picácué pimàni báawéeri càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná, yái píiwitáise imànìiricuéca ùwicái píipunita, ipíchanácué picaláacawa Dios ícha.

12 Piyacué machacànìiri iyú cháí èeri írìcu yéewanápiná áibanái càmiyéica yeebáida Dios naicáca yái cayábéerica pimànìiricuéca. Siùca nataánicué píwali báawéeri iyú càide iyúwacué pídeca nacáicaalícué pimànica píbáyawanáwatá. Quéwa pimànicaalícué cayábéeri siùcade, yásí áibaalípiná nàapináca Dios írì cayábéeriwa Dios yéemlacaalípiná èeri mìnánái iináwaná iwali càinácaalíté namànìirica, càinácaalíté nacái nàyaca.

13 Pimànicué càide iyúwa nachùullanácué pía, macáita icuèyécúéca píasu cáli, píasáidacaténácué cayábéeri íiwitáise yái Wáiwacalica. Peebácué itàacái yái náiwacalináca icuèricúéca píasu cáli.

14 Pimànicué càide iyúwa nachùullanácué pía, níara gobernadornáí náiwacaliná íbànuèyécúéca píatalé nacapèedáidacaténá báawéeyéi íiwitáise, namànìcaténá nacái áibanái írì cáimiétaquéeri iyú, cawínácaalí imànìyéica cayábéeri.

15 Dios iwàwacáinácué pimànica cayábéeri, yéewanápinácué càmita náalimá nacháawáaca píináwaná iwali, áibanái máiwitáiseyéica càmiyéica iwàwa yáalíacawa.

16 Báisíta pídenlácué abéerita Píiwacaliwa chènuníiséerica, yái iwasèericatécúé pía báawéeri ícha. Quéwa càmita Wáiwacali iwasàacué pía pimànìcaténácué píbáyawanáwa meedá. Néese pimànicué abéerita càide iyúwa Dios ichùullaná, yáasu wenàiwicacáinácué pía.

17 Piicácué macái wenàiwica cáimiétaquéeri iyú. Cáininácué piicáca macái yeebáidéyéica Jesucristo itàacái, níacáinácué péenánáica nía Wáiwacali íwalísená. Placué Dios icàaluíná. Placué nacái ímiétacaná yái wenàiwica icuèricúéca píasu cáli.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

18 Píacué áibanái yáasu wenàiwicaca, íbaidéyéica mawènìiri iyú. Peebáidacué píiwacali itàacáiwa cáimiétaquéeri iyú, càmita abéta níái ichùuliyéyécúéca pía éeréeri iyú, néese nía nacái báawéeyéica íiwitáise, imànìyécúéca píri báawéeri.

19 Cayábaca Dios iwàwa iicáca píidenlácuéca yúuwichàacáisi matuìbanáiri iyú mabáyawanácaalícué pía, píuwichàacaalícuéwa cai písimáidacaténá Dios.

20 Quéwa pimànicaalícué píbáyawanáwa, néese píidenlácaalícué píuwichàanáwa matuìbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía, néese càmitacué cawèni Dios iicáca píuwichàanáwa, cabáyawanácaínácué pía meedá. Quéwa nàuwichàidacaalícué pía íwalíse yái cayábéerica pimànìirica, néese píidenlácaalícué píuwichàanáwa matuìbanáiri iyú, yásí cawènica Dios iicácué píuwichàanáca.

21 Yácaíná Dios imáidacatécúé pía píidenlácaténácué píuwichàanáwa matuìbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía íwalíse yái cayábéerica pimànìirica. Cristo yúuwichàacáinatéwa píichawalínácué yáasáidacaténácué píri iwàwacutácué pimànica càide iyúwaté Cristo imàníná.

²² Canácatáita Cristo imànité ibáyawanáwa, canásiwata. Càmitaté ichiwáida wenàiwica, ibatàa abéeripináta.

²³ Nacuísacaté náichawani báawéeri iyú, quéwa càmitaté itàaní báawéeri iyú nalí. Nàuwichàidacaté Cristo, quéwa canátaté ibáulianá nía. Néese imàacacaté yáawawa Dios irí mamáalàacata, yái yùuwichàidéeripináca báawéeyéi wenàiwica machacàniri iyú.

²⁴ Cristocata yái itéericaté ìwaliwa wabáyawaná yùuwichàanápínatéwa wabáyawaná ìwalíse iiná iyúwa cruz ìwali. Yáté Cristo yéetacatéwa wáichawaliná wabáyawaná ìwalíse, yéewanápiná wamàacaca wáichawa yái báawéerica wamànirica. Càité Cristo yéetacawa yéewanápiná wáyaca machacàniri iyú Dios iicápiná. Nacapèedáidacaté Cristo cabèesi iyú báawanama ipíchawáiseté natàtàacani cruz ìwali. Inácué Cristo icháuná ìwalíse idéca píiwitáise ichùniacawa pibáyawaná ìhacuéwa.

²⁵ Quéechatécáwa piméerèaacatécuéwa méetàuculé Dios ícha càide iyúwa ovejaná iméerèacaalíwa canéeyéica icuèriná. Quéwa pidécuéca piwènuadaca píiwitáisewa Cristo irípiná yái icuèricuéca píiwitáise cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa.

3

Cómo deben vivir los casados

¹⁻² Càita nacái piacué inanái canìriyéica, pimànicué càide iyúwa pinìri iwàwáaná. Yásí níara abénaméeyéi càmíyéicatàacáwa yeebáida Jesucristo itàacái nawènuadapiná irí náiwitáisewa, éwitacué càmicáanita pialàa nía báawanama, naicácáiná pimànicuéca cayábéeri, piyacaalícué machacàniri iyú nacái pinìri yáapichawa piacaténácué ímiétacaná càide iyúwa Dios ichùlianácué pía.

³ Piacué inanái canìriyéica, picácué máini pínáidáanícawa ìwali càinácaalícué iicácanáwa. Picácué máini pichùniaca píiwita ibáináwa cawèníri iyú. Càita nacái picácué máini picùada píwaliwa oroíri tùliquìchi cawènírica. Picácué nacái máini picutáca pibàlepináwa máinìri cawènica.

⁴ Néese pichùniacué cayába píiwitáisewa piwàwalícuésewa. Picácué cachàini piicáca piawawa áibaná ícha, néese pimànicué áibaná irí éreeri iyú. Yásí casímáicué Dios iicáca píiwitáise càiride iyúwa wawàsi cayábéeri iicácanáwa, càmìri imáalàawa.

⁵ Càité nacái inanái namànica bàaluité, Dios yàasu wenàiwicaca. Nachùniacaté náiwitáisewa cayábéeri iyú nawàwalícuésewa bàaluité, yáté cawènica Dios iicáca náiwitáise. Manuicaté náináidaca nawàwawa Dios ìwali imànínápinaté nali cayábéeri càide iyúwaté ímáaná nalí. Namànicaté nacái càide iyúwa nàacawéeri iwàwáaná.

⁶ Càité Sara imànica, úái Abraham ínuca. Umànicaté càide iyúwa Abraham iwàwáaná. Yáté ùmaca ìwali “nuíwacali”. Yá càicuéca píade iyúwa Sara ídunái pimànicaalícué cayábéeri piacawéeri iríwa, càmicaalí nacái cáalu piacué.

⁷ Càita nacái piacué asianái cáinuýéica. Piyacué píinu yáapichawa cáalíacáiri iyú. Peedácué ùsupiná piacaténácué uímiétacaná. Pimànicué càì ulí cayábéeri cáalíacáiri iyú càmicáiná cachàini úa càide iyúwacué cachàiníná pía. Piacué uímiétacaná nacái Dioscáiná idéca imànica ulí cayábéeri mawèníri iyú yàacaténá ucáuca càmìri imáalàawa càide iyúwa imànínácué píri. Piacué uímiétacaná yéewanápiná Dios yeebácuéca píri pisutánácué ícha.

Los que sufren por hacer el bien

8 Siùcade péemiacué cayába, macáitacué pía. Abédanamacué pimànica píiwitáisewa píapichawáaca, piicáyacacatenácuéwa catúulécanéeri iyú, cáininéeri iyú nacái, abémisanacáinacué pía Wáiwacali ìwalísená. Piicácué pipualéwáaca. Picácué cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha.

9 Picácué pimàni irí báawéeri cawinácaalí imàníricuécá pirí báawéeri. Picácué nacái picuísani éwita icúisacaalícué pía. Néese pitàanicuécá irí cayábéeri iyú, pimànicuécá irí cayábéeri nacái, Dioscáiná imáidacatécúé pía imànicaténacué pirí cayábéeri.

10 Càité áiba profeta idéca itànàaca Dios itàacái:

“Píwàwacaalí piyaca manùba èeri casimáiri iyú, yá iwàwacutá picùaca pinènewa pitàanicáicha báawéeri tàacáisi, picùa nacái pinùmawa ipíchaná picálidaca pichàwawa.

11 Píwènúada píiwitáisewa báawéeri ícha, yá pimàni cayábéeri. Píalimáida macái pichàni iyúwa piyacaténá matulbanáiri iyú áibanái yáapicha; picácué pipéla nía.

12 Yácáiná Wacuèriná Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica machacàníiri iyú Dios iicápiná, yeebá nacái nasutáaná ícha; quéwa Dios yùuwidaca imànica wenàiwica imàniyéica ibáyawanáwa”,

íimaca yáí Dios itàacáica.

13 Batéwa macái wenàiwica cayába naicápinacué píawa pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, yá càmitacué nàuwichàida píawa.

14 Quéwa éwita nàuwichàidacaalí píawa ìwalíse yáí cayábéerica pimàníricuécá, càicáaníta Dios imànipinacué pirí cayábéeri. Picácué cáalu pía piùwidenái íchawa. Picácué nacái achúma píináidacawa píwàwawa.

15 Néese piacué Píiwacali Cristo icàaluínináwa macái piwàwalicuéséwa. Aibanáicaalícué isutá yéemíawa pía càinácaalí peebáidéerica, yá picálidacué nalí Jesucristo ináwaná, yáí peebáidéericuécá itàacái. Picálidacué nalíni cáimiétaquéri iyú, éeréeri iyú nacái.

16 Pimànicuécá cayábéeri, yéewanápiná áibanái itàanicaalícué píwali báawéeri iyú peebáidacáinacué Cristo itàacái, yásí báica nía nataacái báawéeri ìwaliwa, pimànicáinacué abéerita yáí cayábéerica.

17 Pimànicaalícué píbáyawanáwa, yásí piùwichàapinacuéwa píbáyawaná ichùuliacawa. Quéwa caná iwèni Dios iicá yáí piùwichàanacuécawa cabáyawanácáinacué pía meedá. Quéwa Dios imàacacaalícué áibanái yùuwichàidaca pía ìwalíse yáí cayábéerica pimàníricuécá, yásí máini cawènica Dios iicácuéca piùwichàanáwa, càmicáinacué cabáyawaná pía.

18 Yácáiná Cristo nacái yùuwichàacatéwa mabáyawanéeri iyú. Cristo yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse, abé yàawiríata, néese càmita quirínama yéetácawa. Cayábéericaté íiwitáise yáí Cristoca, quéwa càicáaníta yùuwichàacatéwa wáichawalíná, wía báawanaméeyéica itécaténá wía Dios yàatalé, yéewanápiná nacái cayábaca wáapicha Dios. Yéetácatéwa càide iyúwa wenàiwica, quéwa cáucaté iwàwa cáuri mamáalàacata.

19 Néese idècanáamité Cristo yéetácawa, yáté yàacawa iwàwa cáuri iyú yàacaténáté iicáca infierno iriculé icálidacaténáté nalí tàacáisi, níara yéetéeyéimicawa báawéeyéica íiwitáise nadacuèyéica presoíri iyú.

20 Níacata càmiyéicaté yeebáida Dios itàacái bàaluité Noé yáasu èerimíté. Idècunítacá Noé imànicaté arca, yáí manuíri lancha nacárica, yáté Dios idècuníacawa quiríta nawènúadacaténáté náiwitáisewa báawéeri ícha, níara èeri minanáica. Ochocaté namanùbaca níai Noénáica yeebáidéeyéicaté Dios

itàacái nawàlùacaténátéwa arca iriculé, yá cáucaté nía manuiri yéesacái ícha, inuéricaté áibanái èeri mñanái canánama.

²¹ Yái yéesacái ímáanáca càicanide iyúwa wabautizáanáwa úni yáaculé, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càide iyúwaté arca iwasáanáte Noénái úni yéesacái ícha, càita nacái Jesucristo iwasáaca wía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha weebáidacaalí Jesucristo itàacái wabautizácaténáwa úni yáaculé. Jesucristo yáalimá iwasáaca wía imichàacáinátéwa yéetácáisi ícha. Yái wabautizáanáca, càmita ímáaná wàapìdacáita wáichawa meedá, néese ímáanáca wasutáca Dios ícha wawási imàacáanápíná iwàwawa wabáyawaná ícha, ichàiniadacaténá wía nacái yéewanápiná wàyaca machacàníri iyú Dios iicápiná.

²² Jesucristo imichàacatéwa chènuniré, yá ìyaca siùcáise de Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha, macáita ángelnái, macáita demonio íwacanánái nacái icuèyéica yáasu cáliwa chènuníseyéi, cháí èeri iricu nacái.

4

Servir según los dones recibidos de Dios

¹ Cristo yúuwichàacatéwa iiná iyúwa, íná càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa yéewanápinácué màulenáca pía piùwichàacaténáwa Cristo irípiná matulbanáiri iyú. Wàuwichàacaalíwa wainá iyúwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, yásí chuìca wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéerica.

² Néese idècunitàaca piyácuéca cháí èeri iricu, yá pimànipinácué càide iyúwa Dios iwàwáaná, càimíritacué càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná.

³ Bàaluité piúcacatécué madécaná èeri pimànicaténácué càide iyúwa èeri mñanái imàníná càimíyéica yeebáida Dios itàacái. Pimànicatécué bàawéeri macái íiwitáaná mamáalàacata mabáiníri iyú áibanái yáacuésemi. Pimànicatécué nacái piiná iyúwa yái càmirica Dios ibatàa wenáiwica imànica. Picàmacatécué nacái manuiri fiesta iricu, piyáacaalítécué piyáacaléwa manuí máiwitáiseeri iyú áibanái yáapicha icáméyéicué píapicha báawanama, imàníyéicatécué píapicha nacái máini bàawéeri wawási nainá iyúwa piacaténácué ídolo icàaluíná, níái cuwáiná yéenáiwanáca.

⁴ Siùcacué piacawéyéiná bàaluisàna náináidacawa naicáidacuéca píri, natàanicué nacái píwali bàawéeri iyú càmicáinácué quirinama piacawéeridaca nía namànicaalí nabáyawanáwa manuísíwata máléquéeri iyú.

⁵ Quéwa áiba èeriwa iwàwacutápiná nabàlùacawa Dios ípunita, yái Dios icálidéeripínaca iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùullacawa, macáita bàawéeyéi, níái cáuyécáwaca, nía nacái yéetéyéimicawa.

⁶ Níái yéetéyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái cháí èeri iricu néemiocaté yái cayábéeri tàacáisca yéewanápináté nadènlaca nacáucawa càimíri imáalàawa Dios yáapicha, éwitaté iwàwacutácaníta néetácawa càide iyúwa macái èeri mñanái.

⁷ Siuca mawiénicani yái èeri imáalàanápínacawa. Iná picùacué píawawa cayába pisutácaténácué píawawa Dios ícha càimiétaquéeri iyú iyúwa cáallacáiyéi.

⁸ Máini iwàwacutácué cáinínaca píicáyacacawa. Cáinínacaalí waicáca áibanái, yásí wamàacaca wawàwawa nabáyawaná ícha, càinácaalí bàawéerica namànírira walí, yéewanápiná nacái Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

⁹ Peedácué p̄lataléwa áibanái wenàiwica casímáiri iyú, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué calúa p̄ia ìwalíse, néese piyúudáacué wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái n̄eepunicaalíwa déeculé nacap̄e lichawa.

¹⁰ Dios idéca imàacacué p̄irí ch̄ainisi abéechúanaméeri iyú pimànicaténácué p̄libaidacaléwa Dios irípiná. Dios imàacacué p̄irí p̄iasu cawèniiri nacái, càide iyúwa iwàwáanácúe imàacaca p̄iríni, yéewanápinácúe piyúudáayacacawa. Iná pimànicúe cayábéeri p̄iríwáaca càide iyúwa Dios ich̄ainiadaanácúe p̄ia.

¹¹ Picàlidacaalícúe Dios itàacái, picàlidacué nalíni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Piyúudáacaalícúe áibanái, piyúudáacué n̄ia càide iyúwa Dios imàacáanácúe p̄irí ch̄ainisi. Cànácaalícúe pimàni, pimànicúe macáita machacàníiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái yéewanápiná áibanái wenàiwica neebáidaca Jesucristo itàacái nàacaténá Dios irí cayábéeri. Jesucristo icùapíná macáita càiripínáta íiwitáise cachàiníiri iyúwa, icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré. Báisíta, amén.

Sufrir como cristianos

¹² Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Manuíri yúuwichàacáisi idéca yàanàaca p̄walicúe. Picácué p̄ínáidawa manuísíwata piicáca yái manuiri yúuwichàacáisica yáalimáidéericuéca iicáwa p̄ia càide iyúwa quichái masacàacaalí imànica oro, yáasáidacaténá asásí báisícaalícúe peebáida Cristo. Picácué p̄ínáidawa camínápinácúe iwàwacutá piùwichàacawa.

¹³ Néese casímáicúe piwàwa manuísíwata p̄ialimácáinácúe p̄lideníaca piùwichàanáwa Cristo irípiná càide iyúwa Cristo ìidenianáté yúuwichàanáwa, yéewanápinácúe piyanídacawa cachàiníwanái Cristo yàanàacaalípiná cachàiníiri iyú, icamaláná mèlumèluíri irícuwa, icùacaténá macáita íiwitáise cachàiníiri iyúwa.

¹⁴ Casímáipínácúe piwàwa áibanái itàanícaalícúe p̄wali báawéeri iyú ìwalíse yái peebáidaanácúeca Cristo itàacái. Yá casímáipínácúe piwàwa yácáiná Espíritu Santo yàacawéeridacuéca p̄ia mamáalàacata icùacaténácúe píiwitáise Dios ich̄aini manuiri iyú.

¹⁵ Càmita nutàaní yúuwichàacáisi ìwali yàanèerica èeri m̄inanái ìwali inuényéica wenàiwica, n̄ia nacái cayéedéeyéica, n̄ia nacái imàníyéica báawéeri áibanái irí; n̄ia nacái máiníyéica iwàwaca isutáca yéemíawa áibanái yàasu tàacáisi ìwali.

¹⁶ Quéwa piùwichàacaalícúe ìwalíse yái peebáidaanácúeca Cristo itàacái, picácué báí p̄ia ìwalíse, néese p̄ia Dios irí cayábéeri n̄aalíacáinácúe p̄wali Cristo yàasu wenàiwicaca p̄ia.

¹⁷ Idéca yàanàaca n̄iasu èeri Dios idàbacatáipínáta yúuwichàidaca èeri m̄inanái nabáyawaná ìwalíse. Quéechacáwa Dios yúuwichàida wía siuca, wía Dios yéenibeca. Dios idéca idàbaca imàacaca wàuwichàacawa càide iyúwa wenàiwica icapèedáidacaalí yéenibewa, iná yéewa wáalíacawa máinípiná cachàiníwanái Dios yúuwichàidaca èeri m̄inanái manuísíwata, cawinácaalí camíyeyéica yeebáida Dios itàacái.

¹⁸ Iwàwacutá wàuwichàacawa manuísíwata cháí èeri irícu, éwita Dios yàasu wenàiwicacáaníta wía, Dios yéewáidacáiná wía yúuwichàacáisi iyú àta wàacatalétawa èeri ícha. Iná wáalíacawa Dios yúuwichàidaanápiná cabáyawanéeyéi wenàiwica càiripínáta, cawinácaalí nacái báawéeyéica iicá Dios.

¹⁹ Iná wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios iwàwacaalí wàuwichàacawa Cristo irípiná, yá iwàwacutá wamànica cayábéeri mamáalàacata, wamàacacué

nacái wíawawa Dios icáapi iriculé icùacaténá wía, yái Dios idàbéericaté wía, imàniripiná nacái walí càide iyúwaté ìimáaná.

5

Consejos para los creyentes

¹ Siùcade nuwàwaca nùlàacuéca pía piácué ancianoca icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái, iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca. Ancianoca núa nacái càide iyúwacué pía. Nuicácaté Cristo yùuwichàacawa cruz ìwali, yá nuçàlidaca iináwaná ìwali. Néese Cristo yàanàpinácaalí àniwa icamaláná mèlumèlúiri iricuwa, yásí wàyapiná Cristo yáapicha cáimiétacanéri iyú, wacùacaténá yáapicha macáita.

² Piácué ancianoca, picùacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái, níara wenàiwica Dios imàaqueeyéicuéca picùaca. Péewáidacué nía, picùacué nía cáininéri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa. Picùacué nía casímáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Piácué ancianoca, picácué picutá madécaná plata. Néese píibaidacué Dios irípiná picùacaténácué yéenibe cayába macái pichàini iyúwa piwàwalicuísewa.

³ Picácué pichùulla nía cachàiníri iyú; picácué piwàwa náiwacalicuéca pía, níai Dios imàaqueeyéicuéca picùaca. Néese picùacué nía cayábéeri iyú, piyacué nacái machacàníri iyú Dios iicápiná, piásáidacaténácué nalí càinácaalí Dios iwàwáaná nàyaca.

⁴ Yá áibaalípiná Wáiwacali yàanàpiná, yái Wáiwacalisíwaca, wía ancianoca icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái, càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa cáininéri iyú. Wacùacaalí nía cayábéeri iyú, yásí Wáiwacali yàapiná walí wàasu coronawa càmíiri imáalàawa, wáiwita ìwalíiripiná, yá wàyapiná Wáiwacali yáapichawa icamaláná mèlumèlúiri iricu càiripináta, cáimiétacanéri iyú, wacùacaténá macáita yáapicha.

⁵ Càita nacái piácué càmíiyéica máini béeyéi, piácué ancianonái ìmiétacaná, níai icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái. Pimànicué nacái càide iyúwa nàalànácué pía. Piácué píimiétacanáwáaca piyúudàayacacuéwa, picácué cáimacái piicáca piawawa, càide iyúwa Dios itàcái ìimáaná, abéeri Dios yàasu wenàiwica itànèericaté:

“Dios yùuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmítasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábéeri mawèníri iyú nalí cawinácaalí yáaliyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”, ìimaca yái Dios itàcáica.

⁶ Iná piácué Dios icàaluíná, yái cachàinírira náicha canánama; pimànicué nacái càide iyúwa ichùullanácué pía. Picácué máini cachàini piicáca piawawa Dios iicápiná, picácué máini cáimacái piicáca piawawa. Néese áibaalípiná yàanàcatáipináta pèenáwaná, èeri imáalàapinácaalíwa, yásí Dios imànicué píri cayábéeriwa wenàiwicanái iicápiná.

⁷ Picàlidacué Dios irí yái càaluúnácuéca pínáidacawa, néese manuicué pínáidaca Dios ìwali, píibàacué piwàwawa iwéré, Dioscáiná iwàwalicuéca pía mamáalàacata, icùacuéca nacái pía.

⁸ Picùacué cayába piawawa cáaliacáiri iyú ipíchanácué pimànica píbayawanáwa. Piicácué píchawa cayába ipíchanácué piùwide Satanás yáalimáidaca pía, piwènúadacáichacué piíwitáisewa Dios ícha. Satanás, yái icháawáidéerica waináwaná ìwali, yèepunícawa yáalimáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái, imàacaténá nacaláacawa Dios ícha càide

iyúwa león cháwi nacáiri caluérica yèepunícaalíwa, íchááníca, canàicáináni, icutáca iyáapínáwa wenàiwica.

⁹ Peebáidacué Jesucristo itàacái cachàiníri iyú, yéewacaténácué pibàlùacawa tàì ímèeri iyú Satanás ípunita, ipíchanácué piwènùada píiwitáisewa Dios ícha. Càmitacué píá abéta yùuwichàawa Cristo irípiná. Néese péenánáicué iyéeyéica macái cáli ímata imanùbaca, nàuwichàaca nacáíwa siúcata Cristo irípiná càide iyúwacué piùwichàanáwa, neebáidacáiná itàacái.

¹⁰ Quéwa idécanáamicué piùwichàacawa Cristo irípiná achúma èerita, yási Dios íchàiniadacué píiwitáisewa cayábèeri iyú peebáidacaténácué Jesucristo itàacái macàaluínáta tàì ímèeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata. Yái Diosca, yácata yái cáininérica iicáca wía manuísíwata, imáidacaté wía wàyáanápiná abédanamata Jesucristo yáapicha, wacànacaténá mèlumèlúiri iyú yáapicha càiripináta Dios icamaláná írìcu chènuniré.

¹¹ Wàacué Dios irí cayábèeri icùapinácáiná macáita càiripináta íchàini manuíri iyúwa. Báisíta, amén.

Saludos finales

¹² Nubànùacué pirí yái achúmèerína cuyàlutaca Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéerica Silas, yái wéenasàirica yeebáidéerica Jesucristo itàacái. Manúica nuínáidaca nuwàwawa Silvano ìwali imànínápiná cayábèeri càide iyúwa nusutáaná ícha. Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca nùalàacaténácué píá éerèeri iyú, nucàlidacaténácué pirí nacái Dios idéca imànicuéca pirí cayábèeri mawèníri iyú yáasáidacaténá cáininácuéca iicáca píá báisíri iyú. ¡Peebáidacué itàacái mamáalàacata cachàiníri iyú!

¹³ Níái iyéeyéica cháí Babilonia iyacàlená írìcu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa càide iyúwa yeedáanácué píá, nawàwalicué píá. Càita nacái Marcos yái nuiquéerica càiride iyúwa nuíriwa iwàwalicué nacái píá.

¹⁴ Pitáidáyacacuéwa cayábèeri iyú càide iyúwa abémisana. Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàcáanápinácué pìyaca matuúbanáiri iyú, píacué Cristo yàasu wenàiwica.

2 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Simón Pedro nubànùacué pírí cuyàluta. Núacata abéeri Jesucristo yàasu wenàiwica, yàasu apóstol nacái Jesucristo ibànuerica nucàlidacaténá itàacái. Nubànùacué pírí yái cuyàlutaca, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cáimiétaquéri iyú abédanama càide iyúwa weebáidáaná. Càita Wacuèriná Dios yái Jesucristoca, idéca imànica walí macáita abédanamata, icuàcáiná wenàiwica machacàníri iyú, yái Jesucristo iwasèerica wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

² Nusutácué Dios ícha pírípínácué imàacáanápínácué píaliacawa Dios ìwali manuíswata cachàiniwanái mamáalàacata, Wáiwacali Jesús ìwali nacái, yéewanápiná namànicuéca pírí cayábéeri mawèníri iyú manuíswata, namàacacaténácué nacái pìyaca matuìbanáiri iyú.

Cualidades del cristiano

³ Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini iyúwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, íná wadèniaca macáita yái chàinisi wamáapuèrica wáyacaténá siùcade càide iyúwa Dios iwàwáaná wacáuca càimíri imáalàawa yáapichawa, wàacaténá nacái Dios iyéininá machacàníri iyú. Càité Dios imànica walí imàacacalítè wáaliacawa Jesucristo ìwali, yái imáidéericatè wía írípínáwa, wáyacaténá yáapicha ícamaláná mèlumèlúri írìcu, cáimíetacanéeri iyú nacái, yái Jesucristo cayábéerica náicha canánama.

⁴ Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini manuíri iyúwa càide iyúwa ímáanátè, yái cayábéerica manuíswéeri cawèníri nacái, yéewanápinácué pidèniaca Dios íwitáise mabáyawanéeri, yéewanápinácué nacái iwasàaca píá èeri mìnánái íwitáise ícha imáalèeripínácuéca yáasèeri iyú nabáyawaná ìwalisewa, máinicáiná nawàwaca namànica nabáyawanáwa, níái èeri mìnánáica càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Dios idéca imànicuéca pírí yái cayábéerica, íná piacué yeebáidéeyéica Jesucristo, píalimáidacué macái pichàini iyúwa píyáanápíná mabáyawanéeri iyú. Néese, píalimáidacué píalianápínáwa Dios ìwali cachàiniwanái mamáalàacata, píaliacaténácué cayábéeri ìwali báawéeri íchaná cáaliacáiri iyú.

⁶ Néese píalimáidacué píçúanápíná píawawa báawéeri ícha ipíchanácué pímanáica píbáyawanáwa. Néese píalimáidacué píidenlanápíná píùwichàanáwa mamáalàacata matuìbanáiri iyúta. Néese píalimáidacué píanápíná Dios iyéininá machacàníri iyú, pímanícaténácué cayábéeri áibanái írì.

⁷ Néese píalimáidacué cayábáanápíná píicáca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái, càide iyúwa yéenáyaquéeyéiwa. Néese píalimáidacué cáinináanápíná píicáca nacái macáita èeri mìnánái.

⁸ Pimànicaalícué manuíswata macáita yái nucàlidéericuéca pírí, yásí máini cawèniaca Dios íicáca yái pímaníricuéca. Cawènírica yái píalianácuéca Wáiwacali Jesucristo ìwali.

⁹ Quéwa cawínacaalí càmita imàni càide iyúwa nucàlidéerianácué pírí, yá catáca íwitáise càide iyúwa matuúri, càì nacáide iyúwa wenàiwica càimíri yáalimá íicáca déeculé, íimáchacáiná Dios imàacacatè iwàwawa ícha yái báawéerica imànírícatè quéechacáwa.

10 Iná nuénánái, Dios idéca imáidacuéca pía, idéca nacái yeedacuéca pía yàasunáipináwa, iná iwàwacutacué pialimáidaca pimàninápiná cayábéeri macái pichàini iyúwa cawènicaténacué pimànica yái imáidàanacuéca pía. Pimànicaalícué càì, yá canácatáita picaláacuéwa Dios ícha.

11 Càita Dios itàidapinacué píawa máini cayábéeri iyú imàacáanápinacué piri plasu cawèniripiná manuúri piwàlucacaténacuéwa yácalè chènuníseeri írìculé Wáiwacali Jesucristo icùacataléca macáita càiripináta, yái Wáiwacali iwasèerica wía Dios yáasu yùuwichàacáisi ícha.

12 Iná núcàlidapinacué piriwani càì mamáalàacata éwitacué péemiacáanítani bàaluité, píalíacué nacái ìwali cayába, éwitacué nacái peebáidacáaníta tàì ímèeri iyú yái báisíiri tàacáisi néewáidéericatécué iyú pía.

13 Idècunitàacá nùyaca cháì èeri írìcu, iwàwacutacué nùalàaca pía numicháidacaténacué píiwitáise ipchanacué píimáichaca yái tàacáisica píalíericuécawa ìwali.

14 Wáiwacali Jesucristo idéca imàacaca nùalíacawa nuétáanápináwa mesúnamáita.

15 Quéwa numànipiná macáita nùalimáanáta núcàlidacaténacué piri yái tàacáisi báisírìca, yéewanápiná nuétácadenáamiwa, yá píalimápinacué piwàwalica yái tàacáisica nuéwáidéericuéca iyú pía.

Los que vieron la grandeza de Cristo

16 Bàaluité wéewáidacué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise cachàiníri ìwali. Càita nacái wacàlidacatécué piri Wáiwacali yàanàanápiná aléi èeri írìculé àniwa. Càmitaté wéewáidacué pía iyú yái piawirináimi íiwitáise cachìwéerica, yái wawàsi namànírica nàalíacái iyúwa nachìwáidacaténá áibanái. Néeseté wéewáidacuéca pía báisíiri tàacáisi iyú waicácáináté Wáiwacali watuí iyúwa, yái Wáiwacali cachàiníri íiwitáise icànéerica mèlumèlúiri iyú, yái icamaláná chènuníseerica, wàyacaalíté yáapicha manuúri dúli ínata.

17 Waicácaté Wáiwacali néenialíté Wáaniri Dios imàacacalíté Wáiwacali imàacaca yáawawa waicácani cáimiétacanéeri, mèlumèlúiri nacái icamaláná chènuníseeri yáapichawa. Yáté Dios itàaníca chènuníse, yá icàlidaca tàacáisi Wáiwacali ìwali ímèerica: “Yácata Nuiri nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, íimaca yái Diosca.

18 Wéemiacaté yái tàacáisi chènuníseerica, wàyacáináté Wáiwacali yáapichawa manuúri dúli ínatalé, chènuníseeyéi imàacacalíté yáawawa waicáca nía.

19 Iná macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté Dios itàacái Cristo iináwaná ìwali. Càita wáalíacawa cachàiníwanái báisíiri iyúcani Cristo yàanàanápiná àniwa. Iwàwacutacué péewáidacawa ìwali yái tàacáisi Dios ímèericaté Cristo ìwali, peebáidacué nacái, yácáiná yái tàacáisi imàacaca wáalíacawa càinácaalí Dios iwàwa wàyaca. Yái Dios itàacái càicanide iyúwa lámpara icànacaalí catácatalé àta Jesucristo yèepùacataléta yàanàca àniwa aléi èeri írìculé.

20 Quéwa iwàwacutacué piwàwalica abéeri wawàsi càiripináta: Càmita yéewa wáalíacawa wéemiacani wachàini iyúwa meedá càinácaalí ímáaná yái tàacáisi Dios yáasu profetanái itànèericaté inùmaliçúise. Néese iwàwacutá Espíritu Santo iyúudáaca wía wáalíacaténá wéemiacani, càinácaalí ímáaná.

21 Niacáiná Dios yáasu profetanái càmitaté nacàlida tàacáisi náiwitáise iyúwa càide iyúwaté nawàwáaná meedá; néese Dios yáasu wenàiwicaca nía icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçúise, càide iyúwaté Espíritu Santo imàacáanáté nacàlidacani.

2

Los que enseñan mentiras

¹ Bàaluité nacái israelitanái yèewi nàyacaté abenaméeyéi cachìwéeyéi iwicùlidéeyéica. Nacàlidacaté nachìwawa, nàimacaté Dios yàasu profetanácasa nía, icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmaliçuse. Càita nacái abenaméeyéi cachìwéeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nàanàpinácué pèewiré. Yá néewáidapiná wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, quéwa namànipiná càì ibàacanéeri iyú yéewanápiná áibanái iyúunáidaca cachìwéeyéi néewáidaca wenàiwica báisìiri tàacáisi iyú. Nàasu tàacáisi cachìwéeri itépiná wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi iriculé. Nacàlidapiná nachìwawa Wáiwacali ìwali, nàimapiná càmítasa Wacuèrináni, yái Jesucristoca yéetéericatéwa wáichawalíná iwasàcaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa néetápinácaalíwa, yáta Dios idàbapiná yùuwichàidaca níawa manuísíwata.

² Madécaná icàlidéeyéica iináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái neebáidapiná cachìwéeyéi yàasu tàacáisi, yá namànipiná macái báawéeri íwitáaná mabáiníiri iyú nainá iyúwa wenàiwicanái yàacuésemi. Iná nàwalíise áibanái natàanipiná báawéeri iyú báisìiri tàacáisi ìwali, wàwali nacái, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³ Níara cachìwéeyéica máini nawàwa needáca nalíwa manùba cawèníiri, íná nachìwáidapinácué píawa cachìwéeri tàacáisi iyú néewáidacáinácué pía piacaténácué nalí plata. Bàaluité quéwa Dios ínáidacawa yùuwichàidáanápíná cawínácaalí imàniyéica càì, idéca nacái ichùnìaca nalípiná nàuwichàanápínácawa càmíiri imáalàawa, yá canácata iwasèeripiná níawa nàuwichàacái íchawa.

⁴ Wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná nía, càmíicáinaté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níara báawéeyéica ángel iwènúadéeyéicaté íwitáisewa Dios ícha. Néese yúucacaté nía infierno iriculé; yáté idacùaca nía cadena iyú icùacaténá nía iyúwa presoíyéi catéeri iricu mamáalàacata àta áibaalípiná Dios icàlidacataléta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidáanápíná nía càiripínáta.

⁵ Càité nacái càmíta Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níara bàaluisàna èeri mìnanáica. Néese ibànùacaté manuíri yéesacái imáalàidacaténáté macáita báawéeyéi wenàiwica. Dios icùacaté ocho namanùbaca wenàiwica yéesacái ícha, yái Noé, yàalèericaté wenàiwica nawènúadáanápíná náiwitáisewa báawéeri ícha, yá nacái siete namanùbaca wenàiwica Noé yáapichéeyéica.

⁶ Càité nacái Dios ibànùaca manuíri yùuwichàacáisi imáalàidacaténáté pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra. Dios yeemacaté nía àta imenínáamicataléta imàacacawa. Càité Dios imáalàidaca níái wenàiwicaca yásáidacaténá áibanái báawéeyéi íri, iyéeyéipínacaté nàamiwáise, yùuwichàidáanápíná nía nacái cawínácaalí imàniyéica íbáyawanáwa.

⁷ Quéwa Dios iwasàcaté Lot Sodoma iyacàlená ícha. Yái cayábéeri íwitáiseca Lot máiníté achúmaca iwàwa íicáca namànica nabáyawanáwa mabáinináwacata nainá iyúwa, níái Sodoma iyacàlená mìnanáica bàaluité.

⁸ Yái asíali cayábéerica íwitáise ípidenéericaté Lot, iyacaté báawéeyéi wenàiwica yèewi. Yáté máini achúmaca iwàwa manuísíwata ìwalíise macáita yái báawéerica íiquéericaté namànica, natàanica nacái macái èeri imanùbaca.

⁹ Wáiwacalícata yái yáaliméerica iwasàaca wía ícha yái wawàsi yáalimáidéerica wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái. Siúcata Dios yùuwichàida iyaca níái báawéeyéimica

presoíri iyú àta néenáíwaná yàanàacataléta Dios icàlidacatáipináta nabáyawaná ìináwaná ìwali, yúuwichàidáanápiná nía càiripináta.

10 Máini cachàiniwanái mamáalàacata Dios yúuwichàidapiná wenàiwica imàniyéica yàacawa ibáyawanáwa ìiná iyúwa, yái casaquèeri wawàsi càmírira Dios íbatàa wenàiwica imànica. Càita nacái Dios yúuwichàidapiná cawinácaalí càmíyéica iwàwa Jesucristo Nàiwacalipináwa icùacaténá nía. Macáita níai yéewáidéyéica wenàiwica chìwái iyú, càmita nàa áibanái ìmiétacaná. Càmita cáalu natàani báawéeri iyú báawéeyéi ángel ìwali, níai cachàiniyéi demonio ìiwacanánáica icuèyéica yàasu cáliwa chènuníseéyeyéi cáuli iricuíyéi.

11 Néese Dios yàasu ángelnái cachàinica nía náicha macái demonio ìiwacanánái, quéwa éwita cachàinicáaníta ángelnái demonionái ìicha, càicáaníta càmita ángelnái icuúsa ìichawa demonionái Wáiwacali yàacuèsemi. Iná picácué wacúsa wáichawa demonionái.

12 Quéwa níai cachìwéyéica, yéewáidéyéica wenàiwica chìwái iyú, càica níade iyúwa cuwèesinái máiwitáiseéyéi. Càmita náináidawa cáallacáiri iyú, néese namànicáita meedá macáita càinácaalí nawàwéeri namànica càide iyúwa cuwèesinái imàníiná. Càide iyúwa wenàiwica náibàacaalí cuwèesi nanúacaténáni, càita nacái Dios idéca ìináidacawa ìibàanápiná níai cachìwéyéica yúuwichàidacaténá nía càiripináta. Nacuúsa náichawa demonionái máini báawéeri iyú, éwita càmícáaníta náalía cayába demonionái ìináwaná ìwali; quéwa Dios yúuwichàidapiná cachìwéyéi càiripináta càide iyúwa yúuwichàidáanápiná nacái demonionái.

13 Níai cachìwéyéica nàuwichàapínacawa càide iyúwa nàuwichàidáanáté áibanái wenàiwica. Casímáica nàyaca càasuíri iyú, nayáaca nacái nayáacaléwa, cawèníri yàacàsica, náináidacáináwa abéerita ìwali yái siùquèeri wawàsica. ¡Càica níade iyúwa casaquèeri wawàsi, namànicáiná nabáyawanáwa mabáiníri iyú pèewibàa pìwacáidáyacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa! Camúnica nía, casímáiri iyúta nayáaca manuí nayáacaléwa cawèníri yàacási, nàiraca nacái. Náimaca neebáidáanása báisíri tàacási, quéwa nachìwa meedá.

14 Naicácanacáita inanái, yá nawàwaca naimáca úapicha. Canácatáita chamàle namànica nabáyawanáwa. Náalimáida nawènúadáanápiná inanái ìiwitáise, asianái nacái namàníinápiná nabáyawanáwa náapichawáaca, níai wenàiwicaca càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái tàì ìiméeri iyú. Nadéca néewáidaca níawawa nawàwacaténá nàasupináwa áibanái yàasu cawèníri. Níata wenàiwicaca Dios yúuwichàidéyéipiná càiripináta.

15 Nadéca naméeràacawa Dios ìicha namàacacáiná níawawa namànicaténá nabáyawanáwa. Namàni càide iyúwaté Beor ìirimica Balaam imànínaté. Bàaluité Balaam iwàwacaté icháawáaca israelitanái ìipidená ìwali imapúacaténáté nía chàwicùli iyú, yéewanápináté báawéeri yúuwàacawa nàwali níai Dios yàasu wenàiwicaca. Càité Balaam iwàwacaté imànica yeedácaténá írìwa cawèníri wawàsi israelitanái yúuwidenái ìicha.

16 Néeseté Dios yàalàaca Balaam cachàiníri iyú ipíchanáté icháawáaca israelitanái ìipidená ìwali chàwicùli iyú. Dios imàacaca Balaam ipra burro utàanica wenàiwica isàna iyú Balaam írì. Càité burro umáisanlaca Balaam imànica ibáyawanáwa, ìna càmítaté yáalimá Balaam ibànùaca chàwicùli Dios yàasu wenàiwica ìwali, Dios icùacáinaté nía.

17 Cawinácaalí yéewáidéyéica wenàiwica siùcade cachìwéeri tàacási iyú, canéyéica iwèni nía càide iyúwa dápú canéerica írì ùni, càide iyúwa nacái cúulíri acalèe cáuli itéerica quéwa canácatáita unía yúuwèriwa

wenàiwica ibànacale ìwali. Yá Dios yúucapiná íchawa níái cachìwéeyéica nàuwichàacaténáwa càiripináta írìcu yái máiníataléca cúulica catá.

¹⁸ Níacáiná cachìwéeyéi nacàlidaca canéeri iwèni wawàsi canùmaséeri iyú. Idécanacáita wenàiwica yeebáidaca Jesucristo, nayamáidaca nacái namànica càide iyúwa cachìwéeri tàacáisi íimáaná, néese cachìwéeyéi idàbaca yáalimáidaca nía namànínápiná macái báawéeri íiwitáaná mabáinináwacata nainá iyúwa áibanái wenàiwica yàacuésemi.

¹⁹ Níái cachìwéeyéica nacàlidaca wenàiwicanái irí cayábacasa wàyaca iyúwa canéeyéi íiwacali wamànicaténá càide iyúwa wawàwáaná meedá, náimacáiná càmítasa iwàwacutá weebáidaca iyúwa Dios ichùulianá. Quéwa níái cachìwéeyéica càmíta nàya iyúwa canéeyéi íiwacali, néese càica níade iyúwa presoíyéi, nabáyawanácáiná idacùaca nía cachàiníri iyú namànicaténá meedá nabáyawanáwa itéeripináca nía yéetácáisi írìculé déeculé Dios ícha càiripináta. Yácáiná cawinácaalí wawàsi idacuèrica wenàiwica íiwitáise, yácata yái wenàiwica íiwacalica.

²⁰ Cawinácaalí wenàiwicanái yáaliyéicawa Wáiwacali Jesucristo ìwali, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá Wáiwacali iwasàaca nía èeri mìnánái íiwitáise íicha, macái casaquèeri wawàsi èeri mìnánái imàníríca. Néese, níái yáaliyéicawa Wáiwacali ìwali, nawènúadacaalí náiwitáisewa cayábèeri íicha àniwa, yá namàcacaalí nabáyawanáwa idacùaca nía àta yái báawéerica icàbadàacataléta nía, yá máiní cachàiníwanái cabáyawanáca nía ícha yái quéechéericatécáwa.

²¹ Quéechatécáwa náalíacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wàyaca machacàníri iyú, néese nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo itàacái íicha, yái tàacáisi mabáyawanéerica Dios imàaquéericaté walí; iná Dios yùuwichàidapiná níawa manúsiwata cachàiníwanái náicha cawinácaalí càmíiyéica yéemíacáwaca Jesucristo iináwaná ìwali.

²² Níái yèepuèyéica imànica ibáyawanáwa àniwa nadécanáami náalíacawa Jesucristo iináwaná ìwali, càica níade iyúwa áiba comparación íimáaná: “Aulí yèepùacawa iyáacaténá yèeculéwa. Marrano nacái nadécanáami nàapídáidaca úa, yá uèpùaca utalíacawa casacàalirìculé àniwa”, íimaca yái comparaciónca.

3

El regreso del Señor

¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, yáta pucháibáaná cuyàluta nutànèericuécá pirí. Iná nudéca nùalàacuécá pía pucháiba yàawíríca nuwàwacáinácué numicháidaca píiwitáise masaquèeri píináidacaténácuéwa cáalíacáiri iyú.

² Píináidacuéwa ìwali yái tàacáisi Dios yàasu profetanái icàlidéericaté bàaluité. Píináidacué nacáíwa Wáiwacali Jesucristo itàacái ìwali, yái ichùulíerica wamànica, yái Wáiwacali iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Wía apóstolca Jesucristo ibànuèyéica wacàlidacaténá itàacái, wadéca wéewáidacuécá pía píimànicaténácué càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná.

³ Péemíacué cayába, iyaca abéeri wawàsi máinícué iwàwacutéeri píalíacawa. Ipíchawáise èeri imaaláacawa, yá wenàiwicanái iyáanápiná iicáaniyéica waquíníná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Namàníná nabáyawanáwa macái íiwitáaná càide iyúwa náiwitáise báawéeri iwàwáaná.

⁴ Nasutápiná néemíawa wía, namànica naquíniwa cà: “Pídécuéca píimaca walí Cristo íimacasa bàaluité yàanáanápínaté àniwa. ¿Néenicué, cáná càmítacáca

yàanàa? Níara wàawirináimi iiquéeyéicaté Cristo nadéca néetácawa bàaluité, quéwa Cristo càmitàacá yàanàa. Yá macái wawási iyéerica cháí yèepunicawa iyaca mamáalàacata iyúwataté iyáaná Dios idàbacatáiseté èeri àta siuca nacáide”, càipiná nàimaca càmicáiná neebáida Dios imáalàidáanápiná yái èeriquéi.

⁵ Cawinácaalí wenàiwica icàlidéeyéica càiri tàacáisi càmita báisi nawàwa náalíacawa càinàcaalíté Dios imànica. Càmita nawàwa náalíacawa Dios idàbacaté chènuníseeyéi cáli itàacái iyúwa bàaluité. Néese Dios ichùullíacaté chuiri cáli imusúacawa manuiri úni yáacuíse. Néese iseríacaté úni yéewacaténáté yéená iyaca chènuniré, áiba yéená nacái iyamáacatéwa cháí.

⁶ Néeseté àniwa Dios imàacacaté úni yéesacawa macái cáli iwali àta idapúadacatalétaté macáita. Ináté Dios imáalàidacaté macáita cháí èeri iricúrica úni iyú, yái manuiri yéesacáica bàaluité.

⁷ Quéwa siuca chènuníseeyéi cáli, yá nacái cáliquéi iyéerica cháí èeri iricu siuca, Dios icùaca iyaca nía yeemácaténá nía quicháí iyú áibaalípiná. Yá quicháí yeemápiná níawa néenialípiná Dios icàlidapínacaalí báawéeyéi íiwitáise íbáyawaná íináwaná yúuwichàidáanápiná níawa càiripináta.

⁸ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, picácué píimáicha Dios iicáca abé èeri ichàbacawa càide iyúwa waicáaná mil camuí ichàbacawa. Càita nacái Dios iicáca mil camuí ichàbacawa càide iyúwa waicáaná abé èeri ichàbacawa.

⁹ Aibanái nayúunáidaca idéca ichàbacawa wáicha Wáiwacali yéenáwaná yàanàanápiná àniwa càide iyúwa icàlidáanáté walíni. Quéwa càmitàacá ichàbawa yái Wáiwacali yéenáwanáca, néese Wáiwacali idècuníacáicatawa icùacáiná iyaca áibanái nawènuadáanápiná náiwitáisewa íripiná. Càita icùaca éeréeri iyú càmicáiná iwàwa yúucacawa íicha íbatàa abéeripináta, néese iwàwa macáita nawènuadaca náiwitáisewa Dios íripiná.

¹⁰ Canácata yáalíeriwa Wáiwacali yéenáwaná, càicaalínápínacaalí yàanàaca àniwa, càide iyúwa càimicaalí wenàiwica náalíawa càiná èeri iricucaalí cayéedéeri yàanàapiná nacapèe néré. Néese Wáiwacali yàanàapínacaalí àniwa, yásí chènuníseeyéi cáli namáalàapínacawa máiníiri yáwanái tiríríiri isàna manuiri iyú, caiyéininéeri macái énu íicha. Yá macái wawási iyéerica iwasàapínáwa ùlúleri iyú neemácáináwa quicháí iricu, yá nachalíapínacawa. Yásí macáita yái èeriquéi, yá nacái èeri iricúiri wawàsica canánama neemápinácawa Dios imáalàidacaalí níawa.

¹¹ Dios imáalàidapiná macáita quicháí iyú, macáita yái iyéerica. ¡Iná iwàwacutácué píyaca mabáyawanéeri iyú, píacué nacái Dios iyéininá!

¹² Picùacué Dios yéenáwaná yàanàaca. Pimànicué píalimáanáta yéewanápiná yéenáwaná yàanàaca caquialéta cachàiníwanái. Néenialípiná chènuníseeyéi cáli namáalàapínacawa quicháí iyú, yá macái wawási iyéerica iwasàapínacawa ùlúleri iyú quicháí ípèrùta yéewi.

¹³ Quéwa wíata icùaca iyaca Dios idàbáanápiná wàlisài capíraléeri cáli, wàlisài cáli nacái, càide iyúwa Dios icàlidáaná walí imànínápiná. Yá macáita iyéeripináca néré, cayáapiná náiwitáise, iyéeyéipiná machacàníiri iyú càiripináta.

¹⁴ Iná nuénánái cáininéeyéica nuicáca, idècunítàacá picùaca Wáiwacali yéenáwaná yàanàanápiná, yá pimànicué macáita píalimáanáta macái píchàini iyúwa píyacaténacué matuibanáiri iyú áibanái yáapícha, mabáyawanéeri iyú nacái Dios iicápiná.

¹⁵ Picácué píimáicha Wáiwacali idècuníacawa éeréeri iyú yéewacaténá iwasàaca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Càita nacái wéenasáiri Pablo,

yáí cáininéerica waicáca, idéca itànàacuéca pírí cuyàluta pialíacaténácuéwa Wáiwacali yàanàanápíná, càide iyúwa Dios imàacáaná Pablo yáaliacawa.

¹⁶ Pablo idéca icàlidacuéca pírí càì Wáiwacali yàanàanápíná àniwa macáí yàasu cuyàluta irìcuwa. Pablo idéca icàlidaca áiba wawàsi ìwali càulenéeri wenàiwica yáalía yéemíaca càinácaalí ímáaná. Néese áibanáí càmíiyéicá yéewáidawa cayába, càmíiyéí nacáí yeebáida Jesucristo itàacáí tàì ímèeri iyú, nadéca nawènúadaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nacàlida machacàníiri iyúni càide iyúwa ímáaná. Càita nacáí nadéca nawènúadaca Dios itàacáí profetanáí itànèericaté. Iná Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí càmíiyéica icàlida Dios itàacáí machacàníiri iyú.

¹⁷ Píacué nuénánáí cáininéeyéica nuicáca, pialíacuéwa cachíwéeyéi yàanàanápíná. Iná piicácué píchawa cayába ipíchanácué báawéeyéi íiwitáise ichíwáidacuéca pía nawatàidacaténácué pía nachíwa iyúwa déeculé báisíiri tàacáisi íicha àta piméyáacatalétacuéwa peebáidaca Jesucristo itàacáí. Picácué peebá nali.

¹⁸ Néese pialimáidacué pialíacaténáwa manuísíwata cachàiniwanáí mamáalàacata Wáiwacali Jesucristo ìwali, yáí iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Pimàacacué nacáí Wáiwacali ichàiniadaca pía íiwitáise cachàiníiri iyúwa, yáí Wáiwacali cáininéerica íicácuéca pía. ¡Wàacué Wáiwacali íríwa cayábéeri siùcáise, càiripináta nacáí! Báisíta, amén.

1 SAN JUAN

La palabra de vida

¹ Wabànùacué pírí cuyàluta. Wacàlidacué pírí Jesucristo ìwali, yáì iyéericaté èri ipíchawáise bàaluité. Wacàlidacué pírí Jesucristo ìwali, yáì wéemièrica itàacáì wàuwì iyúwa, yáì waiquéerica watuí iyúwa, wíacáiná waicácaté Jesús, wamàaca nacáì wacáapiwa ìwali. Yáì Jesucristo, yácata Tàacáisi yèerica wacáuca camíiri imáalàawa.

² Jesucristo imàacacaté yáawawa waicácani yèepunícaalítéwa cháì èri irìcu, yáté waicácani. Iná yéewa wacàlidaca iináwaná ìwali, yá wacàlidacué pírí nacáì yáì tàacáisica Jesucristo ìwali, yáì camíirica imáalàawa, iyéericaté càiripináta Wáaniri Dios yáapicha, yáì Jesucristo imàaquéericaté yáawawa waicácani.

³ Iná wacàlidacué pírí iináwaná ìwali yáì Jesucristo waiquéericaté, wéemièrica nacáì itàacáì, yéewanápinácué abédanamata píiwitáise wáapicha, wàyacáiná abédanamata Wáaniri Dios yáapichawa, yáapicha nacáì yáì Dios Írica, Jesucristoca.

⁴ Iná wabànùacué pírí cuyàluta, casímáicaténácué piwàwa wáapicha.

Dios es luz

⁵ Wacàlidacué pírí yáì tàacáisica iyúwaté Jesucristo yéewáidáaná wía. Jesucristo yéewáidacaté wía wáalícaténáwa mabáyawanáca Dios, imàaca nacáì wáalíaca Dios ìwali, càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca cayába. Canéeri Dios ibáyawaná, canásíwata.

⁶ Wáimacaalí, “Wàyaca abédanamata Dios yáapicha”, quéwa wamànicaalí mamáalàacata wabáyawanáwa, yá cachìwéeyéi wía meedá, càmita nacáì wàya machacàníiri iyú.

⁷ Quéwa, wàyacaalí mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios iyáaná mabáyawanáwaca icamaláná irícuwa, yásì abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca. Dios Íiri Jesús Íiraná imusúacatéwa icháuná irícuísewa cruz ìwali, yá yéetacatéwa. Yúuwicháacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná Íicha, yáì báawéerica wamàníirica.

⁸ Néese, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càì wáimacaalí, yá ichìwáidéeyéi yáawawa meedá wía. Càmita nacáì watàanì báisíiri iyú.

⁹ Wáalíacawa machìwéericanì, yáì Diosca, imàni nacáì macáita càide iyúwa Íimáaná. Wáalíá nacáìwa Dios icùaca wenáiwica machacàníiri iyú. Iná yéewa wacàlidacaalí wáichawa Dios irí yáì báawéerica wamàníirica, yásì Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná Íicha, masacàca nacáì imànìpiná wáiwitáisewa macáì báawéeri Íiwitáaná Íicha.

¹⁰ Quéwa, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càì wáimacaalí, yá waicáca Dios càiride iyúwa cachìwéeri, càmita nacáì weebáida Dios itàacáì báisíiri iyú. Dios idéca icàlidaca waináwaná ìwali wamànica wabáyawanáwa.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Píacué, nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué pírí cuyàluta pimànicaíchacué píbayawanáwa. Quéwa, éwita wamànicaalí wabáyawanáwa, càicáaníta Jesucristo, yáì mabáyawanéerica iyéerica Wáaniri Dios yáapicha,

yàacawéeridaca wía, itàaníca wawicáu Dios yáapicha, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha.

² Jesucristo imàacacaté icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamáníríca wàyaca. Càmirítaté yéetáwa abéta wáichawalíná, néese yúuwichacatéwa macái èeri mìnáná íchawalíná nabáyawaná íwalíse.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, yásí wáaliacawa báisíri iyú wáaliacawa Dios ìwali, wàyaca nacái abédanamata Dios yáapicha.

⁴ Aibacaalí càì ímaca “Núalíaca Dios ìwali”, càicaalí íma, càmicaalí quéwa imàni càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, cachiwéeri meedáni yái wenàiwicaca, càmita nacái yeebáida báisíri tàacáisi.

⁵ Néese àniwa cawinácaalí imàníríca càide iyúwa Dios ichùullaná, yácata cáininéerica iicáca Dios báisíri iyú. Iná yéewa wáalimá wáaliacawa báisíri iyú wàyaca abédanamata Dios yáapicha wamànicaalí càide iyúwa Dios ímáaná.

⁶ Cawinácaalí càì íméerica “Nùyaca abédanamata Dios yáapicha mamáalàacata”, càicaalí íma, iwàwacutá iyaca càide iyúwa Jesucristo iyáanáte cháì èeri írìcu.

El nuevo mandamiento

⁷ Píacué nuénánáí cáininéeyéica nuicáca, càmita wàlisàì yái tàacáisi nutànèericuécá pirí. Yái tàacáisi, yácata tàacáisi peebáidéericatécué piwènúadacaalítécué píiwitáisewa Jesucristo írìpiná. Yái tàacáisi bàaluisàimica yácata tàacáisi péemiéricuécá bàaluité.

⁸ Ewitacué péemiácáanítani bàaluité, càicáaníta siùca àniwade nutànàacué piríni, càide iyúwa tàacáisi wàlisàita. Càide iyúwaté Jesucristo yeebáidáaná yái tàacáisica, càita nacáicué peebáidacani, píacué cáininéeyéica iicáyacacawa. Pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa báawéeri ícha peebáidacaténacué Jesucristo itàacái, càide iyúwa waicácaalí catéeri ichaliacawa cachàiníri camalási icànacaalí catéeri írìculé.

⁹ Aibacaalí càì ímaca “Nuebáidaca Jesucristo itàacái, nuèpuníca nacáíwa mabáyawanáwaca Dios icamaláná írìcu”, quéwa meedá báawaca iicáca áiba wenáiwica, yá meedá yèepuníriwa mamáalàacata ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenáiwica iméeràacaalíwa catácatalé, máiníri catáca.

¹⁰ Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanáí, yácata yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yèepuníri nacáíwa mabáyawanáwaca Dios icamaláná írìcu, yá canáca wawàsi yáaliméeri iwènúadaca íiwitáise imànínápiná íbáyawanáwa.

¹¹ Quéwa cawinácaalí báawa meedá iicá áibanáí, càmita yeebáida Jesucristo itàacái báisíri iyú, yá yèepuníri nacáíwa íbáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenáiwica iméeràacaalíwa catácatalé. Yá càmita yáalimá imànica cayábéeri, ilúacáiná matuí imànica íiwitáise, càide iyúwa wenáiwica yúuquéeriwa càminá yáaliawa alénácaalí yàawa.

¹² Píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué pirí cuyàluta Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa píbáyawaná ícha, Jesucristo yéetácáinacuéwa píchawalíná.

¹³ Píacué, béeyéica, nutànàacué pirí cuyàluta píaliacáinacué Jesucristo ìwali, yái iyéericaté èeri ípíchawáise. Píacué nacái ùuculiyéica, nutànàacué nacái pirí cuyàluta núaliacáináwa pidécuéca pimawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁴ Nutànàacatécué nacái pirí cuyàluta, píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, píaliacáinacué Wáaniri Dios ìwali. Nutànàacatécué nacái pirí cuyàluta píacué béeyéica píaliacáinacué Jesucristo ìwali, yái iyéericaté

èeri ipíchawáise. Nutànàacatécué nacái piri cuyàluta, piacué ùculliyéica cachàinicáinacué piwítáise peebáidacáinacué Dios itàacái tàì íiméeri iyú, núaliacáiná nacáíwa pidécuéca pimawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁵ Picácué cáininá piicáca cháì èeriquéi. Picácué cáininá piicáca èeri mìnánái líwítáise càmíiyéica cáininá iicáca Dios. Cawinácaalí cáininéerica iicáca èeri mìnánái líwítáise, càmita yáalimá cáinináca iicáca Wáaniri Dios.

¹⁶ Aibanái èeri mìnánái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, canácata néená imàníriri càide iyúwa Wáaniri Dios ichùllaná, canásíwa. Namànicáita meedá càide iyúwa náiwítáise iwàwáaná. Càita namànica: Máini máaliawáiseeri iyú nawàwa namànica wawási càmírira Dios ibatáa namànica, nasímáidacaténá níawawa meedá; máini nawàwa naicáca báawéeri wawási, càmírira Dios iwàwa wenàiwica iicáca, casímáicaténá nawàwa báawéeri iyú meedá; namàca nacái nawàwawa nàasu cawènriri ìwaliwa, yá cáimacáica naicáca níawawa áibanái íicha.

¹⁷ Yáì chéerica èeri iricúrica, macáita imáalàapináwa, nía nacái èeri mìnánaica iwàwéeyéica báawéeri meedá, namáalàapiná nacáíwa. Quéwa, cawinácaalí imànírira càide iyúwa Dios iwàwáaná, iyapiná Dios yáapicha càiripináta.

La verdad y la mentira

¹⁸ Piacué, nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, yáì èeriquéi imáalàapinácawa mesúnamáita. Pidécuéca péemlaca iináwaná ìwali abéeri asiali yàanèripináca lípidenéerica Cristo yúuwide. Siúcasiwata madécaná Cristo yúuwidenái nadéca nàanàaca, íná yéewa wáaliacawa mawiénica yáì èeriquéi imáalàanápinácawa mesúnamáita.

¹⁹ Níái Cristo yúuwidenáica nàacatéwa wèewísewa. Níacaté quéwa càmíiyéi wéenanásíwa Wáiwacali ìwalísená. Wéenanásíwacaalíté níatá, yá nayamáacatéwa wáapichatá. Dios imàacacaté nàacawa wèewíse yéewanápiná wáaliacawa abénaméeyéi iyéeyéica wèewibàa, càmita wéenanásíwa nía Wáiwacali ìwalísená.

²⁰ Cristo idéca ibànùacuéca piri Espíritu Santo íná cáiwítáisecuéca pía canánama.

²¹ Íná nutànàacué piri cuyàluta píaliacáinacuéwa báisíriri tàacáisi ìwali. Píaliacué nacáíwa piicáca báisíriri tàacáisi chìwái íchaná.

²² Siúcade nucàlidacué piri cawinácaalí cachìwéerica. Cachìwéericani, cawinácaalí càì íiméerica, “Càmírité Mesías yáara Jesúsmica”, càì íimaca imànica ichìwawa. Yácata nacái abéeri Cristo yúuwide, càmicáiná yeebáida Wáaniri Dios itàacái, Dios líri itàacái nacái.

²³ Cawinácaalí càmírira yeebáida Mesíascani yáì Dios lírica, yáì wenàiwica Dios ibànùericaté icúacaténá èeri mìnánái, càmita yáalía Wáaniri Dios ìwali. Quéwa cawinácaalí icàlidéerica Dios líri ìwali Mesíascani, yáì Mesías Dios ibànùericaté walí, yácata yáaliéerica nacái Wáaniri Dios ìwali.

²⁴ Íná peebáidacué cayábani mamáalàacata tàì íiméeri iyú, yáì tàacáisi nacàlidéericatécué piri bàaluité. Peebáidacaalícué cayábani tàì íiméeri iyú, yásì piyacuéca abédanamata càiripináta Dios líri yáapicha, yáapicha nacái yáì Wáaniri Diosca.

²⁵ Jesucristo idéca icàlidaca walíni cáimíetacanéeri iyú yàanápiná wacáuca càmíriri imáalàawa, wáaliaca nacáíwa imànínápiná càide iyúwaté íimáaná.

²⁶ Siúca nubànùacué piri cuyàluta núalàacaténacué pía náichaná níara áibanái iwàwéeyéica ichìwáidacuéca pía.

²⁷ Quéwa, iyacué piri Espíritu Santo, yáì Espíritu Santo Jesucristo ibànùericatécué piri. Càmita iwàwacutá áibanái yéewáidacuéca pía Espíritucáiná

yácata yéewáidéeicuéca pía macái wawàsi ìwali. Espíritu yéewáidaca wía báisíri iyú. Canácatáita ichìwáida wía. Peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái, càide iyúwa Espíritu yéewáidáanacué pía.

²⁸ Siùcade piácué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái manuicatená wáináidaca wawáwawa waicácaalípiná Jesucristo, yàanàapínácaalí, ipíchaná báica waicáca wíawawa iwéré wabáyawaná ìwalísewa yàanàapínácaalí àniwa.

²⁹ Píalíacuécawa Jesucristo ìwali mabáyawanácani. Iná iwàwacutácué píalíaca nacáwa báisíri iyú cawinácaalí iyéeyéica mabáyawanéeri iyú, Dios yéenibeca nía.

3

Hijos de Dios

¹ Wáalíacawa cáinináca Wáaniri Dios iicáca wía, Dioscáiná idéca yàaca wáipidená “Dios yéenibe”. Báisíta, Dios yéenibeca wía. Iná áibanái èeri m̀nanái càmiíyéica Dios yéenibe càmita náalíawa Dios yéenibeca wía càmicáiná náalía Dios ìwali.

² Piácué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, siùcáise de Dios yéenibeca wía. Ewita càmicáaníta wáalíawa càinápinácaalí wáyaca áiba èeriwa, càicáaníta wáalíacawa Jesucristo yàanàapínáca àniwa, yásí wáyapínáca càiwade iyúwa iyáaná, asáiripínácainá waiquéeripíná Jesús, càide iyúwa iyáaná.

³ Macáita icuèyéica Jesucristo yàanàanápináwa, masacàaca namànica náiwitáisewa báawéeri ícha, càide iyúwa Jesucristo iyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁴ Quéwa cawinácaalí imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa, càmita neebáida Dios itàacái. Càmicáalí weebáida Dios itàacái, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

⁵ Píalíacuéwa Jesucristo yàanàacaté aléi èeri iriculé yúucacatená wáicha wabáyawaná. Píalíacué nacáwa canácata Jesucristo ibáyawaná, canásiwata.

⁶ Cawinácaalí iyéeyéica abédanamata Jesucristo yáapicha mamáalàacata, càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa. Macáita quéwa imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, càmitàacá náináidawa Jesús ìwali, càmitàacá náalía ìwali.

⁷ Piácué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, abénaméeyéi wenàiwica nawàwa nachìwáidacuéca pía, náimacáinacué píri cayábacasa pimànicaalícué píbayawanáwa mamáalàacata éwitacué Dios yéenibecáaníta pía. Nachìwacáita meedá. Picácué pimàaca áibanái ichìwáidaca pía còi. Cawinácaalí imànírira yàacawa cayábéeri, yácata cayábéeri íiwitáise càide iyúwa Jesús iyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁸ Cawinácaalí quéwa imànírira yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, yácata Satanás yàasu wenàiwica, yái wáuwide Satanás, icháawàidéeerica waináwaná ìwali, Satanás imànicáináté ibáyawanáwa mamáalàacata èeri ipíchawáiseté àta siùca nacáide mamáalàacata àniwa. Ináté Dios líri yàanàaca imáalàidacatená macáita yái Satanás imànírira.

⁹ Báisícaalí Dios yéenibeca wía, néese càmita wamànipíná wabáyawanáwa mamáalàacata, wadènacáiná Dios íiwitáise. Càmita wáalimá wamànica wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata, báisícaalí Dios yéenibeca wía.

¹⁰ Càita wáalíacawa càiyéinácaalí níái Dios yéenibeca, càiyéinácaalí nacái Satanás yéenibeca. Cawinácaalí càmiíyéica imàni cayábéeri, nía nacái báawéeyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata càmiíyéica Dios yéenibe. Quéwa cawinácaalí

imàníyéica cayábéeri, nía nacái cayábéeyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata Dios yéenibeca.

Amémonos unos a otros

11 Yái idábáanéeri tàacáisi péemièricatécuéca madécaná yàawíríá íimaca walí: “Cáininácué piicáyacacawa”, íimaca.

12 Picácué wamàni càide iyúwa Caín imànináté, yái báawéeri Satanás yàasu wenàiwicaca, inuéricaté meedá iméeréeriwa. ¿Píalíasicuéwa cánaté yéewa Caín inúaca iméeréeriwa? Calúacáináté Caín iicáca yéenasàiri íiwitáisewa, yéenasàiricáiná imànicaté cayábéeri, quéwa Caín imànicáita meedá ibáyawanáwa.

13 Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piwàwalica báawáanápíná naicáca pía níái éeri mìnáná càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

14 Bàaluité wàyaca càide iyúwa yéetéeyéimiwa, canácáiná wacáuca càmíri imáalàawa. Néeseté Dios yàaca wacáuca càmíri imáalàawa. Cáininácaalí waicáca áibanái, yásí wáalíacawa Dios idéca yàaca wacáuca càmíri imáalàawa. Cawínácaalí càmíríca cáininá iicáca áibanái, ìyaca mamáalàacata càide iyúwa yéetéerimiwa canéerica icáuca càmíri imáalàawa.

15 Cawínácaalí báawéerica iicáca áibanái, Dios iicáca cànide iyúwa inuérica wenàiwica. Píalíacué nacáíwa cawínácaalí inuérica meedá wenàiwica, canáca icáuca càmíri imáalàawa.

16 Jesucristo idéca yéewáidaca wía cànínácaalí iwàwacutáaná cáinináca waicáca áibanái, Jesucristo imàacacáináté icáucawa imànicaténá walí cayábéeri. Càita nacái iwàwacutá wamàacaca wíawawa áibanái irípináwa yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

17 Pidèniacaalí cayába píasuwa, píalíacaalí nacáíwa áibanái càmita nadènia yái namáapuèrica, néese càmicaalí piyúudàa nía, yásí wáalíacawa càmita cáininá piicáca Dios báisíri iyú.

18 Píacué nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, picácué wacàlidacáita meedá waináwanáwa canéeri iwèni iyú. Picácué wacàlidacáita meedá cáininácasá waicáca áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese wayúudàacué nía wáasáidacaténá cáinináca waicáca nía báisíri iyú.

Confianza delante de Dios

19 Wamànicaalí càì, yásí wáalíacawa weebáidaca báisíri tàacáisi, wàyaca nacái Dios iicápiná mabáiníri iyú, macáaluínínáwaca nacái.

20 Achúmacaalí wáináidaca wawàwawa wabáyawaná ìwaliwa, iwàwacutá wawàwalica cáalíacáica wáicha Dios, yáaliéri nacái macáita wawási ìwali.

21 Píacué nuénáná cáininéeyéica nuicáca, càmicaalí Dios imàaca achúmaca wáináidaca wawàwawa wawàwalícuésewa, yásí manuíca wáináidaca wawàwawa mabáinináwaca Dios iicápiná.

22 Néese Dios yàapíná walí macáita wasutéerica íicha, wamànicáiná càide iyúwa ichùullaná wía, wamàni nacái yái casímáirica Dios iicáca.

23 Dios ichùulla weebáidáanápíná íiri itàacáíwa, yái Jesucristoca. Ichùulla nacái cáinináanápíná waicáyacacawa càide iyúwa ichùullaná wía.

24 Cawínácaalí imàníyéica càide iyúwa Dios ichùullaná, níacata ìyéeyéica abédanamata Dios yáapícha. Dios ìyaca nacái náapícha. Espíritu Santo nacái imàacaca wáalíacawa Dios ìyaca wáapícha, yái Espíritu Dios ibànuèricaté walí yàacawéeridacaténá wía.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del enemigo de Cristo

¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, manùbéeyéi náimaca nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmaliçuise. Picácué peebáida caqualéta nataacái macáita. Néese píináidacuéwa cáallicáiri iyú náasu tàacáisi ìwali quéechacáwa píalíacaténácuéwa asáisi báisícaalí nataanica Dios inùmaliçuise. Nàyacáiná cháí èeri írìcu madecaná cachìwéeyéica icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmaliçuise.

² Píalíacuéwa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmaliçuise nacàlidacáiná Jesús iináwaná ìwali, Mesíascani, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànùericaté walí iyúwa asàli.

³ Cawinácaalí càmíiri càì icàlidaca tàacáisi, canáca irí Espíritu Santo. Iyaca irí Cristo yúuwide íiwitáise. Pidécúeca péemlaca iináwaná ìwali, yàanàanápíná yáara Cristo yúuwideca íiwitáise. Siùca idéca yàanàca wàatalé aléi èeri írìculé, yái Cristo yúuwideca íiwitáise.

⁴ Píatacué quéwa nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, Dios yéenibecuéca pía. Pidécúeca pímaxenadaca píchawa níara cachìwéeyéica, càmíicáinácué peebáida náasu tàacáisi cachìwéeri, iyacáinácué píwàwalicu Dios íiwitáise, máiníiri cachàinica íiwitáise Satanás íicha, yái Satanás ichùlièrica èeri mìnánái íiwitáise, càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Níara cachìwéeyéica càmita neebáida Jesucristo itàacái. Cháí èeri írìcuíri náiwitáise meedá, íná nacàlidaca tàacáisi èeri yáasu wawàsi ìwali meedá, íná yéewa èeri mìnánái yeebáca nataacái, níái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁶ Quéwa wíata Dios yéenibeca. Cawinácaalí yáaliérica Dios ìwali, yéemlaca wáasu tàacáisi. Aibanái quéwa càmíiyéica Dios yéenibe, càmita néemla walí. Càita wáalíacawa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi Espíritu Santo inùmaliçuise báisíiri iyú, càiyéinácaalí nacái níái icàlidéeyéica ichìwawa Cristo yúuwide íiwitáise iyú.

Dios es amor

⁷ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa, cáininácainá Dios iicáca wía. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, yácata Dios isùmàireca, yáalía nacái Dios ìwali.

⁸ Cawinácaalí càmíirica cáinináca iicáca áibanái, càmitàacá yáalía Dios ìwali, cáininácainá Dios iicáca wenàiwica.

⁹ Dios quéwa idéca yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía, ibànùacáinaté Iiriwa, yái abéerita Iirica aléi èeri írìculé, yéewanápiná wadènicawa wacáucawa càmíiri imáalàawa, Dios Iiri yéetácáinatéwa wáichawalíná.

¹⁰ Siúcata càmita nutànàacué nùyaca píri ìwali, yái cáinináanaca waicáca Dios. Néese nuwàwacué píalíacawa cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata báisíiri iyú, íná ibànùacaté Iiriwa imàacacaténá icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

¹¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata, càide iyúwacué númáaná píri, íná nacái iwàwacutá macái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Canácatáita áiba èeri mìnali iicácaté Dios. Quéwa, cáininácaalí waicáyacacawa, yásí Dios iyaca wawàwalicu, yàacawéerida nacái wía, yásí wadábaca wáyaca càide iyúwa Dios iyáaná, yái cáininéerica iicáca wía.

¹³ Dios idéca ibànùaca walí Espíritu Santo. Espíritu imàacaca wáalíacawa báisíiri iyú wàyaca Dios yáapicha, wáalíaca nacáíwa Dios iyaca wawàwalicu, yàacawéeridaca nacáí wía.

¹⁴ Wía nacáí apóstolca wadéca waicáidaca Jesucristo irí watuí iyúwa Iná yéewa wacálidaca áibanái iríni Wáaniri Dios idéca ibànùaca Iiriwa Jesucristo iwásacaténá èeri minanáí Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha, macáita yeebáidéeyéica Itàacái.

¹⁵ Cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Dios Iiricani, Dios iyaca iwàwalicu, yàacawéeridacani nacái. Yái wenàiwicaca iyaca nacáí Dios yáapicha.

¹⁶ Iná wáalíacawa, weebáida nacáí cáinináca Dios iicáca wía. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, iyaca Dios yáapicha. Dios iyaca nacáí iwàwalicu, yàacawéeridacani nacái.

¹⁷ Càita nacáí wadàbaca wàyaca càide iyúwa Dios Iyáaná, yái cáininéerica iicáca áibanái, yéewanápiná manuúca wáináidaca wawàwawa mabáiníiri iyú áibaalípiná Dios yúuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica, wàyacáiná cháí èeri írìcu càide iyúwa Jesucristo Iyáaná.

¹⁸ Báisícaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacáí, càmita iwàwacutá cáaluca wía Dios ícha, wenàiwicanái ícha nacái. Néese àniwa, manuúsiwacaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacáí, yá canácata cáaluíri waicáca, canásíwa. Quéwa, cáalucaalí wía, yásí yái cáalucáica yúuwichàidaca wíawa. Iná, cáalucaalí wía, yásí wáalíacawa càmitàacá cáinináca waicáca Dios manuúsiwata, áibanái nacái.

¹⁹ Cáinináca waicáca Dios, yácáiná Dios cáininácaté iicáca wía ipichawáiseté cáinináca waicácani.

²⁰ Aibacaalí càí ímaca, “Cáinináca nuicáca Dios”, càí ímacaalí, quéwa meedá báawaca iicáca áibanái, yácata cachùwéeri meedá. Càmicaalí wáalimá cáinináca waicáca áibanái wenàiwica waiquéeyéica watuí iyúwa cháí èeri írìcu, néese càmita wadé cáinináca waicáca Dios yái càmíricáwaca waicá watuí iyúwa.

²¹ Jesucristo idéca ichùullaca wía càí: Cawinácaalí icàlidéeyéica cáininácasa naicáca Dios, iwàwacutá cáinináca naicáca áibanái wenàiwica nacái.

5

Nuestra victoria sobre el mundo

¹ Macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Mesíascani, yái Jesúsca, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànùerica walí, Dios yéenibeca nía. Cawinácaalí cáininéeyéica iicáca Wáaniri Dios, cáinináca nacái naicáca Dios yéenibe.

² Cáininácaalí waicáca Dios, wamànicaalí nacái càide iyúwa ichùullaná wía, yásí wáalíacawa cáinináca waicáca Dios yéenibe nacái.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullaná wía, yásí wásáidaca cáinináca waicáca Dios. Càmírita máiní càulenáca wáicha wamànínápiná càide iyúwa Dios ichùullaná wía.

⁴ Macáita wía Dios yéenibeca, wáalimá wamànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, wáalimá wamàacaca wáichawa wabáyawanáwa yái báawéerica wamànírira cháí èeri írìcu, weebáidacáiná Jesucristo Itàacái.

⁵ Wía yeebáidéeyéica Dios Iiricani, yái Jesúsca, wíawamita yáaliméeyéica imàacaca íchawa Ibáyawanáwa, yái báawéerica wamànírira cháí èeri írìcu.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

⁶ Jesucristo yàanàcaté aléi èeri írìculé, yá imàacacaté wáalíacawa Dios Iiricani, ibautizácaalítéwa ùni yáaculé, néese àniwa nacái íraná imusúacaalítéwa

icháuná iriçuísewa cruz ìwali. Iná idéca imàacaca wáaliácawa Dios Iiricani únì iyú, íraná iyú nacáíwa.

⁷ Espíritu Santo icàlidaca nacáí Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani, Espíritu icàlidacáiná báisíri iyúni.

⁸ Nàyaca máisiba chènuniré icàlidéeyéica walíni, yáí Wáaniri Diosca, yá nacáí Dios Iirica, yá nacáí Espíritu Santo. Ewita máisibacáaníta nía, càicáaníta abéericata nía, abédanama náiwitáise náapichawáaca. Máisiba nacáí níái icàlidéeyéica Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani, cháí èeri iricu, yáí Espíritu Santoca, yáí única nacáí, yáí íranáca nacáí. Níái máisibaca abédanamata náiwitáise nacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani.

⁹ Aibaalí wéemíaca wenàiwica icàlidáanáca walí. Quéwa, yáí Dios icàlidáanáca, cawèníri cachàini manuísíwatani, Dios icàlidacáiná walí Jesús iináwaná ìwali, Dios Iiricani.

¹⁰ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacáí, yáaliácawa báisíri iyú iwàwalicúsewa Dios Iiricani. Dios idéca icàlidaca Iiri ìwaliwa Dios Iiricani. Cawinácaalí wenàiwica càmfíríca yeebáidani iicáca Dios càiride iyúwa cachìwéeri, càmicáiná yeebáida tàacáisi Dios icàlidéerica Iiri ìwaliwa.

¹¹ Yácata tàacáisi Dios icàlidéerica walí: Dios idéca yàaca wacáuca càmfíri imáalàawa, wía yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacáí.

¹² Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacáí, yácata yáaliéerica Dios Iiri ìwali báisíri iyú, idènia nacáí icáucawa càmfíri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí càmfíríca yeebáida Dios Iiri itàacáí, càmita yáalía Dios Iiri ìwali báisíri iyú, yá canáca irí icáuca càmfíri imáalàawa.

Conclusión y consejos finales

¹³ Nudéca nutànàacuéca pirí yáí cuyàlutaca piacué yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacáí píaliacaténacuéwa pidèniaca picáucawa càmfíri imáalàawa.

¹⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, wáaliácáináwa wasutácaalí ícha wawási Dios iwàwéerica wadèniaca, yási yeebáidaca walí.

¹⁵ Càide iyúwa wáalíanáwa Dios yéemíaca wasutáaná ícha, càita nacáí wáalía nacáíwa Dios yàapíná walí yáí wasutéerica ícha.

¹⁶ Piicácalicué wenàiwica yeebáidéeri Jesucristo itàacáí imànica iyaca ibáyawanáwa, quéwa càmfíríca Dios inúa wía ìwalíise, iwàwacutácué pisutáca Dios ícha irípiná. Yási Dios icáucàidaca yáí yeebáidéerica Jesucristo itàacáí càmicaalí imàni ibáyawanáwa Dios inuéerica wía ìwalíise. Iyaca áiba wabáyawaná íiwitáaná Dios inuéericuéca wía ìwalíise. Càmita nuchùuliacué pisutáca Dios ícha nalípiná namànicaalí càì.

¹⁷ Macáita yáí báawéerica wamàníríca, yácata wabáyawanáca, quéwa, iyaca wabáyawaná íiwitáaná càmfíríca Dios inúa wía ìwalíise.

¹⁸ Wáaliácawa Dios yéenibe càmita namàni náacawa nabáyawanáwa mamáalàacata, Dios Iiri icùacáiná nía, íná báawéeri Satanás càmita yáalimá íbàaca nía.

¹⁹ Wáaliácawa Dios yéenibeca wía. Wáalía nacáíwa Satanás ichùuliacaca macáita èeri mìnánáí íiwitáise, càmfíyéica yeebáida Jesucristo itàacáí.

²⁰ Wáalía nacáíwa Dios Iiri idéca yàanàaca aléi èeri iriculé. Yá imàacaca cáaliácáica wía, wáaliacaténá Dios ìwali, yáí báisíiwéeri Diosca. Wáyaca yáapícha yáí báisíiwéerica, yáapícha nacáí yáí Iirica, yáí Jesúsca, Dios ibànuericaté. Yácata abéerita báisíiwéeri Dios, yèerica wacáuca càmfíri imáalàawa.

²¹ Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, picácué plà cuwáinái icàaluíniná.

2 SAN JUAN

La verdad y el amor

¹ Núa Juan, ancianoca núa, nubànùacué piri cuyàluta. Nuwàwalicué pía manuísiwata, piacué iwacáidáyaquéeyéicawa aléera, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa. Nuwàwalicué nacái níai piápichéeyéicuéca. Cáininácué nuicáca pía báisiri iyú. Macáita nacái yáaliéyéica báisiri tàacáisi, cáininácuéca naicáca pía.

² Cáininácué nuicáca pía weebáidacáiná báisiri tàacáisi, yái tàacáisi iyéerica walí càiripináta èeri càmliri imáalàawa.

³ Wáaniri Dios, Jesucristo nacái, yái Wáaniri Iirica, namànipinácué piri cayábéeriwa, naicápinácué piawa catùulécaneeri iyú nacái, namàacapinácué matuúbanáica piíwítáise nacái, peebáidacáinácué mamáalàacata báisiri tàacáisi, cáininácuéca nacái piicáyacacawa.

⁴ Cáininácué nuwàwa manuísiwata nùanàcáiná abénaméeyéi péenácué piápichéeyéi iyéeyéica machacàniri iyú càide iyúwa báisiri tàacáisi ímáaná, càide iyúwa Wáaniri Dios ichùullaná wàyaca.

⁵ Siùcade, piacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutácué pícha wawàsi manuísiwata, cáininácué waicáyacacawa. Yái tàacáisi nutànèericuéca piri càmlirita wálisài ichùuliacanási. Yácata idàbáanéeri tàacáisica Jesucristo ichùulìericaté weebáidáanápíná: Iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa.

⁶ Cáininácaalí waicáca Dios, yásí wamàni càide iyúwa ichùullaná wía. Bàaluité piwènúadacaalítécué piíwítáisewa Jesucristo irípiná, yáté péemàcatécué Dios ichùullaca cáinináanápínácué piicáyacacawa.

Los engañadores

⁷ Nàyacáiná manubéeyéi iwàwéeyéica ichìwáidaca wía cháí èeri irícu. Càmita nacàlida Jesús iináwaná ìwali Mesíascani, yái Wacuèrínásàiri Dios ibànùericaté aléi iyúwa asiali. Cawinácaalí icàlidéeri càì ichìwawa, yácata ichìwáidéerica wía, Cristo yùuwidécani nacái.

⁸ Cayábacué, ipíchanácué piúcaca piibaidacaléwa, yái pimànírica Dios irípiná. Piibaidacué cayába Dios irípiná, pimáaláidacué nacái pimànica yái pimànirica Dios irípiná yéewanápinácué peedáca piriwa macáita piasu cawèníriwa Dios iwàwéericuéca yàaca piri ìwaliná, yái piibaidáanácuéca irípiná.

⁹ Aibacaalí yeebáidéeri áibanái yàasu tàacáisi méetàuculéeri Jesús itàacái ícha, yácata càmlirica yáalíawa Dios ìwali. Quéwa, cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata Jesús itàacái, yácata yáalíeriwa Wáaniri Dios ìwali, ìwali nacái yái Dios Iirica.

¹⁰⁻¹¹ Nàanàacaalícué pìatalé áibanái yéewáidéeyéipinácué pía cachìwéeri tàacáisi iyú Jesús itàacái ícha, picácué pimàaca nawàlùacawa picapèe irículé. Picácué pitàida nía. Pitàidacaalícué nía, yásícué piacawéeyéináca pimànica níawa, níara imàníyéica ibáyawanáwa meedá.

Palabras finales

¹² Nuwàwacué nucàlidaca piri manùba tàacáisi mamáalàacata, quéwa càmita nuwàwa nutànàca cuyàluta irìcuni. Nucùa àta nùalimácatalépináta nùacawa nupáchiacuéca piawa, yéewanápiná casímáica wawàwa manuísiwata.

¹³ Níái pìacawéeyéináca ìwacáidáyaquéeyéicawa chábàì, Dios yeedéeyéica nacái yàasu wenàiwicapináwa, nawàwalicuéca pía.

3 SAN JUAN

Alabanzas a Gayo

¹ Núa Juan, ancianoca núa, nubànùà piri cuyàluta, pía Gayo nùacawéerináca, cáininéerica nuicáca báisiri iyú.

² Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, nusutáca Dios ícha imànnínápiná piri cayábéeri ìwalíse, yáí macáita pimànníríca. Nusutáca Dios ícha nacáí imàacacaténá mauláicaca pía. Núaliacawa cachàinica píiwitáise Dios ìwali.

³ Casímáica nuwàwa manuísíwata nàanàacáiná nùatalé táquicha tàacáwa abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, yá nacàlidaca nulí piináwaná peebáidaca mamáalàacata báisiri tàacáisi.

⁴ Canácata áiba tàacáisi càiri isímáidéeri núa càide iyúwa casímáiná nuwàwa nuémíacaalí nuéwáidacalénáí iináwanáwa neebáidaca báisiri tàacáisi machacànníri iyú.

⁵ Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, cayábéericani yáí píibaidacaléca pimànníríca Dios irípiná, yáí cayábéerica pimànníríca áibanáí irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí, éwita déecuíséeyéicáaníta nía, càmiyéicáwaca píalá píicáca.

⁶ Táquicha tàacáwa wàwacáidáyacacaalíwa chábàí, wamànicaténá culto, yá nacàlidacaté walí piináwaná ìwali, náimaca cáinináca píicáca nía. Siùcade, pimàni nulí cayábéeri, piyúudàa nía nàasu àyapu ìwalipiná, càide iyúwa casímáinápiná Dios iicáca wamànica.

⁷ Nadéca nadàbaca nèepunícawa náibaidacaténá Jesucristo irípiná, càmita nacáí needá nalíwa wawàsi áibanáí ícha càmiyéica yeebáida Jesús itàacáí.

⁸ Iná iwàwacutá wía yeebáidéeyéica Jesús itàacáí weedáca wàataléwa nía, wàacawéeridacaténá nía, níáí icàlidéeyéica yèepunícawa báisiri tàacáisi.

La mala conducta de Diótrefes y el buen ejemplo de Demetrio

⁹ Nudéca nutànàaca nalí abéeri cuyàluta, níara ìwacáidáyacquéeyéicawa aléera. Quéwa, Diótrefes càmita iwàwa yeebáidaca nutàacáí, mánicáiná iwàwa ichùullaca nía macáita.

¹⁰ Yá nùacaalípináwa néré, yásí nutàanica yáapichawa ìwali yáí càmináca iwàwa yeebáidaca nutàacáí, icháawàacáiná yèepunícawa wía máiwitáiséeri iyú, báawéeri iyú nacáí. Néesece, iwàwaca imànica áiba wawàsi mamáalàacata, íná càmita yeedá yàataléwa wenàiwica wabànuyéica néré yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí. Néese, áibanáicalí péenacué nawàwacaalí natáidaca nía, Diótrefes càmita íbatàa needáca nàataléwa nía, yúuca nacáí nía pèewíse, píacué ìwacáidáyacquéeyéicawa néenibàa.

¹¹ Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, pimàni cayábéeri càide iyúwa cayábéeyéi íiwitáise imànníná. Picá pimàni píbáyawanáwa iyúwa báawéeyéi íiwitáise imànníná. Cawinácaalí imànníríca cayábéeri, yácata Dios isumàireca. Quéwa, cawinácaalí imànníríca íbáyawanáwa, càmita yáalía Dios ìwali.

¹² Macáita wenàiwica, báisiri tàacáisi nacáí, nacàlidaca nàyaca cayábéeri iyú Demetrio ìwali. Wía nacáí wacàlidaca cayábéeri iyú Demetrio ìwali. Píalía nacáíwa nutàanica báisiri iyú.

Palabras finales

¹³⁻¹⁴ Nudènià bàwina madécaná tàacáisi nucàlidéripináca pirí, càmita quéwa nuwàwa nutànàaca cuyàluta irìcuni, nuwàwacáiná nuicáca pía aquialéta, nutàanicaténá píapichawa.

¹⁵ Nusutáca Díos ícha imàacáanápíná matuíbanáica pía. Níai wàacawéeyéináca ìyéeyéica cháí nawàwalica pía. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nalíni nuwàwalica nía macáita ìyéeyéica néenibàa, níara wàacawéeyéináca.

SAN JUDAS

Saludo

¹ Núa Judas, Jesucristo yàasu wenàiwica íbaidéerica irípiná, Santiago yéenasàirica nacái núa, nubànùacué pírí cuyàluta píacué cáininéeyéica Wáaniri Dios íicáca, Dios imáidéeyéica yàasunáipináwa, píatacué nacái Jesucristo icuèyéica.

² Nusutácué Wáaniri Dios íicha pirípinácué íicáanápinácué pipualé manuísíwata, yéwanápinácué nacái matuìbanáica pía, yéwanápinácué nacái cáinináca piicáyacacawa macái piwàwalicuésewa.

Los que enseñan mentiras

³ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nuwàwacatécué máini nutànàaca pírí cuyàluta ìwali yái Jesucristo iwasàanáca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Siúcata quéwa iwàwacutácué nutànàaca pírí tàacáisi nusutácaténácué píicha wawási manuísíwata. Iwàwacutácué plalàaca nía cachàiníri iyú, níara cachìwéeyéica, ipíchaná nawènúadaca yái báisíri tàacáisica Dios imàaquéericaté abé yàawiriaté yàasu wenàiwicanái iríwa.

⁴ Péewáidacué wenàiwica macàaluínáta báisíri tàacáisi iyú, níacáiná cachìwéeyéi nadéca nawàlùacawa ibàacanéeri iyú pèewiré. Bàaluité Dios itàacái icàlidacaté naináwaná ìwali, níai cachìwéeyéica, càinácaalí iyú Dios yùuwichàidáanápiná níawa. Báawaca naicáca Dios. Nacàlidaca nachìwawa báawéeri iyú, náimaca cayábacasa waimáca manùbéeyéi yáapicha báawéeri iyú, Dioscáiná imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, càita nacàlidaca nachìwawa. Náasáidaca càmita nawàwa Jesucristo Náiwacalipináwa, yái abéerita Wáiwacalica, Wacuèrinásàiri nacái.

⁵ Ewitacué píalácaánítawa yái tàacáisi ìwali macáita, càicáaníta nuwàwa nucàlidacuéca pírí àniwani, piwàwalicaténácuéni. Bàaluité Dios imusúada israelitanái Egipto yàasu cáli íicha. Ewitaté Dios itécáaníta macáita nía Egipto yàasu cáli íicha, càicáanítaté imàalàidaca macáita néená càmiyéicaté yeebáida itàacái.

⁶ Nía nacái ángelnái imàaquéeyéicaté íichawa íbaidacaléwa Dios imàaquéericaté nalí, níara imàaquéeyéicaté iyacatáiwa chènuniré, yá níaquéi Dios idacùacaté, presoíyéica imànica nía, catéeri írícule càiripinátawa, àta àibaalípiná Dios icàlidacatalépináta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidacaténá níawa.

⁷ Càide iyúwaté ángelnái iyáaná, càita nacái náyacaté yàcalé mìnánáimi, pucháiba yàcalémi, Sodoma, Gomorra nacái, áiba nacái yàcalémi iyéeyéicaté mawiénita nalí, máini naimácaté manùbéeyéi yáapicha mamàalàacata càmiyéica nàacawéeyéi. Nía nacái aslanái naimácaté nanacáiri yáapichawa namànicaténá yái càmirica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Inaté Dios yùuwichàidaca nía quichái iyú, yái quichái càmirica ichacàwa, càiripinéerita iyaca. Càita Dios imàacaca wáaliacawa yùuwichàidáanápiná macáita imàníyéica ibáyawanáwa.

⁸ Càita nacái níara yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, éwita náalíacáanítawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ìwali, càicáaníta namànica nacái báawéeri. Néewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú néemièricasa náamacani írícúsewa, namànicaténá nainá iyúwa yái càmirica Dios ibatàa wenàiwica

imànica; càmita nacái neebáida Wáiwacali itàacái; natàani nacái báawéeri iyú ángelnái ìwali.

⁹ Quéwa ángelnái íiwacali ípidenéerica Miguel càmitaté itàani báawéeri iyú ángelnái ìwali. Miguel itàanicaté chàinisíri iyú Satanás yáapicha càirinácaalí náicha yeedéeripinacaté Moisés ichéecami, yáté Miguel yáalacawa canacaté yéewaná icuísaca íchawa Satanás báawéeri iyú. Ináté Miguel ímacáita Satanás íri: “¡Nusutáca Wáiwacali íicha yáalaanápiná pía cachàiníri iyú!” ímaca yái Miguelca.

¹⁰ Níata quéwa cachíwéeyéica asianái natàanica báawéeri iyú ángelnái ìwali, éwita càmicáaníta náaliwa cayába ángelnái iináwaná ìwali. Namànica meedá macáita càirinácaalí nawàwa namànica càide iyúwa cuwéesinái imàníná. Iná namáalàidaca nacáucawa Dios ícha.

¹¹ ¡Dios yúuwichàidapiná níawa!, nàyacáiná báawéeri iyú càide iyúwaté Caín iyáaná. Nawènúadaca náiwitáisewa néewáidacatená wenàiwica cachíwéeri tàacáisi iyú, needácatená naliwa plata, càide iyúwaté Balaam imàníná. Namànica nacái ùwicái nacuèrinánái ípunitawa càide iyúwaté Coré imàníná. Iná nétápiná nacáiwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nabáyawaná ichùulicawa.

¹² Níai cachíwéeyéica nàyaca càide iyúwa casaquèeri wawàsi, níacáiná mabáiníri iyú namànica nabáyawanáwa pèewi píwacáidáyacacaalícuéwa piyáacatenácué piyáacaléwa Santa Cena ipíchawáise. Casímáiri iyúta nayáaca nayáacaléwa manuíri, nàiraca nacái macáaluínáta. Iiwacanánái báawéeyéica meedá níara, camúnica nía nacái iyéeyéica íriwa meedá yàacási cadénama. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa acalèe canéerica íri unía yèepuníricawa cáuli iyú. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa áicu màyacanéerica yáasu èeri yàanàcaalí, iná wenàiwica iwatàaca áicu cáli yèewíse, yásí áicu yéetácawa báisíri iyú.

¹³ Níai cachíwéeyéica imàníyéica máini yáaséeri nabáyawanáwa áibanái wenàiwica yàacuèsemi, nàyaca càide iyúwa manuíri màladàca. Cachàiníri cáuli ipùacaalí manuíri úní, yásí màladàca namichàidaca báawéeri úní icàli càina ínatalépiná. Níai cachíwéeyéica naméeràidaca áibanái, nàyacáiná càide iyúwa dùlupùta iméerèyécawa, càimíyéica icàna cayába wáapunálicubáa. Iná Dios ichùullapiná nàyáanápiná càiripináta catéeri írícu máinícataléca cúulica catá.

¹⁴ Bàaluité Enoc iyaca, yái sietéena Adán itaquéerinámi waléerica iináwaná ìwali. Enoc icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicúise cachíwéeyéi ìwali càinácaalí iyú Dios yúuwichàidáanápiná níawa. Enoc ímacaté: “Péemiácué cayába, nudéca nuicáca Wáiwacali yàanèeripináwa náapicha níai yáasu manùbéeyéi mil namànùbaca ángelnáica mabáyawanéeyéica.

¹⁵ Yàanàpiná yéemlacaténá naináwaná ìwali canánama, yáasáidacatená nacái cabáyawanáca macáita báawéeyéica íwitáise, íwalíse macáita báawéerica namàníríca, íwalíse nacái yái báawéeri tàacáisi náiméerica Dios ìwali, níai báawéeyéica íwitáise imàníyéica íbáyawanáwa”, ímacaté yái Enoc.

¹⁶ Níai cachíwéeyéica natàanica íbàacanéeri iyú nacuèrinánái ìwaliwa. Báawaca naicáca macái wenàiwica. Máini nawàwa namànica càinácaalí báawéeri ísimáidéeri níawawa. Máiniyéi canùmaséeca nía, cachàiníyéica íicáca yáawawa. Natàanica cayábéeri iyú áibanái íri, needácaténá náicha wawàsi meedá.

17 Quéwa piacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, piwàwalicué yái tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yàasu apóstolnái icàlidéericatécué piri, ímérica càinácaalí ichàbàanápináwa wapichalécáwa.

18 Náimacatécué piri: “Aibaalípiná maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàcawa, yási abénaméeyéi wenàiwica naicáanípinácué piquíná peebáidacáinacué Jesucristo itàacái. Namànipiná nabáyawanáwa càide iyúwa nawàwáaná”, náimacatécué piri níai apóstolca.

19 Quéwa níara cachìwéeyéica, nawènúadaca áibanái íiwitáise báawáanápiná naicáyacacawa. Náináidacáita meedá iricu èeriquéi. Canáca nalí Espíritu Santo.

20 Quéwacué pía nuénánái cáininéeyéica nuicáca, peebáidacué tàí íméri iyú Dios itàacái mabáyawanéerica, yéewanápinácué cachàinica píiwitáise. Pimàacacué Espíritu Santo yéewáidaca pía, pisutáanápinácué píawawa Dios ícha.

21 Picácué piwènúada píiwitáisewa méetàuculé Dios ícha, yái cáininéerica iicáca wía. Néese manuicué pínáidaca piwàwawa picúacaténá Wáiwacali Jesucristo yàaca wacáuca càmiri imáalàwawa, iicácaíná wapualé.

22 Piicácué natúulécaná píalàanápinácué níawa, cawinácaalí iwàwéeyéica iwènúadaca íiwitáisewa méetàuculé Dios ícha.

23 Níai iwàwéeyéica iwènúadaca íiwitáisewa méetàuculé Dios ícha, càica níade iyúwa wenàiwica yúuwàacaalí yàacawa quichái iriculé, nawàwacáiná nacalàacawa Dios ícha namànicaténá nabáyawanáwa. Píalàacué nía, peedácué nía ráunamáita Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, càide iyúwa weedácaalí wenàiwica quichái ícha. Aibanái wenàiwica namànica nàacawa nabáyawanáwa manuísiwata. Báawacué piicá yái báawéerica namànírica, quéwa piicácué natúulécaná níai wenàiwicaca. Píalàacué nía cachàiníri iyú, namàcáanápiná náichawa yái báawéerica namànírica, quéwa piicácué píchawa cayába, ipíchanácué cayábaca piicáca yái báawéerica namànírica nainá iyúwa. Picácué pímaní náapicha píbayawanáwa.

Alabanza final

24-25 Yái abéerita Diosca, iwasèerica wía yàasu yúuwichàacáisi íchawa, yáta yáalimácué icúaca pía ipíchanácué pímaníca píbayawanáwa. Dios yáalimácué nacái itéca píawa chènuniré ibàlùadacaténácué pía ípunitawa mabáyawanéeyéica, máinicuéca nacái casímáica piwàwawa, Dios iyacàle chènuníseeri iricu, icànéerica mèlumèluwaca Dios icamaláná iyú. Wàacué Dios irí cayábéeri íwalíse yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imànírica walípiná, máinicáiná cachàinírica Dios íiwitáise, máiní cáimíétacanéeri Wacuèriná nacáicani, icuèrica nacái macáita, cachàinírica náicha canánama, bàalutésíwa èeri ipíchawáiseté, siúca nacáide, càiripináta nacáíwa, èeri càmiri imáalàwawa. Báisíta, amén.

EL APOCALIPSIS

La revelación de Jesucristo

¹ Yáí cuyàlutaca icàlidaca walí tàacáisi iwali Dios imàaquéericaté Jesucristo yáalíacawa iwali ibàacanéri iyú áibanái ícha, yéwanápiná Jesucristo yáasáidacani Dios yàasu wenàiwicanái irí náalíacaténáwa càinácaalí iwàwacutáanápíná ichàbacawa caquialéta. Jesucristo ibànùcaté yàasu ángelwa yáasáidacaténá yáí tàacáisca Juan irí, yáí Juan, Jesucristo yàasu wenàiwicaca.

² Juan itànàcaté báisiri iyúni cuyàluta irícu macáita yáí Dios itàacái Juan yéemièrica, yá nacái Jesucristo yàasu báisiri tàacáisca, idécanámité Juan iicáca macáita tàacáisi yéenáiwanási nacáiri irícuise.

³ Casímáica iwàwa cawinácaalí iléerica nalíni, yáí cuyàlutaca, culto irícu, yáí tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí ichàbáanápínáwa. Casímáica nacái nawàwa cawinácaalí yeebéeyéica yáí tàacáisca Juan itànèerica cháí cuyàluta irícu, mesúnamápinácáináta iwàwacutá ichàbacawa.

Juan escribe a las siete iglesias

⁴ Núa Juan nutànàacuéca pirí cuyàluta, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, piacué iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli ínata. Nusutacué Dios ícha pirípinácué, Espíritu Santo nacái, Jesucristo nacái, namàínínápinácué pirí cayábéri, namàacáanápíná nacái matuìbanáicuéca pía. Dios iyacaté bàaluité, siuca nacáide, iyéeripíná càiripínáta, càimíri imáalàawa. Yáí Espíritu Santoca máiniiri cayábaca iyaca Dios yàasu yàalubáisi ípunita.

⁵ Jesucristo itànáica báisiri iyú, imànica macáita machacániiri iyú càide iyúwa ímáaná, icàlidacaté báisiri tàacáisi éwitaté nanúacáanítani. Yáí Jesucristo, yácata idàbáanéerica wenàiwica imichèericatéwa yéetáními yèewíse, idènièri iináwa càimíri imáalàawa. Jesucristo ichùullaca macái cáli icuèrináni. Cáinínaca Jesucristo iicáca wía. Jesucristo íraná imusúacatéwa icháuná irícuise cruz iwali àta yéetácatalétawa wáichawalíná. Jesucristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, íná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

⁶ Jesucristo idéca imàacaca yàasu wenàiwicaca wía. Imàacaca nacái wáibaidaca irípiná iyúwa sacerdotenái, wasutácaténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, yáí Dios Jesucristo Yáanirica. Máini nuwàwaca macái wenàiwica yáaca cayábéri Jesucristo irí, nuwàwa nacái Jesucristo icúaca wenàiwicanái canánama càiripínáta èeri càimíri imáalàawa. Báisíta, amén.

⁷ ¡Jesucristo yàapínáwa néese acalèe yèewísewa! Macáita wenàiwica naiquéeripínáni, nía nacái inuéyéicaténi, naiquéeripínáwa. Macáita èeri mìnánái càimíyéica yeebáida itàacái náicháanápíná nacalùniwa naicápinácaalí yàanáca, cáalucáiná naicácani. Báisíta, amén.

⁸ Wacuèriná Dios cacháiniiri náicha canánama, iyacaté bàaluité, siuca nacáide, iyapíná càiripínáta, càimíri imáalàawa. Wacuèriná Dios ímaca walí: “Núacata yáí idàbéericaté macáita, núacata nacái yáí imáalàidéeripínáca macáita. Iná núacata càiride iyúwa las letras alfa y omega”, càí ímaca walí yáí Wacuèriná Diosca.

Una visión del Cristo glorioso

⁹ Núa Juan, péenásáricué, nùuwichàacawa piápichacué Jesús irípiná weebáidacáiná itàacái. Weebáidaca itàacái, íná wacùapíná macáita Jesús yáapichawa. Abédanamata nacái wáiwitáise Jesús yáapicha wàideníacaténá

wàuwichàanáwa matuìbanáiri iyú. Yáté presocaté núa Patmos yàasu iwàwata ìnata nucàlidacáináté Dios itàacái áibanái írì, nucàlidacáináté nacái Jesús ìnáná ìwali.

¹⁰ Néeseté áiba domingomi, Espíritu Santo icùacaté nuíwitáise. Yá nuémìacaté tàacáisi nuínatawáise, yái cachàiníri tàacáisi càiride iyúwa wéemlaná trompeta isàna.

¹¹ Yá ìimaca nulí: “Pitànà cuyàluta, picàlidacaténá nalíni càinácaalí picáaná. Néese pibànù naalíni níara yeebáidéeyéica nutàacái iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli ìnata. Níai yàcaléca náipidená: Efeso iyacàlená, Esmirna iyacàlená nacái, Pérgamo iyacàlená nacái, Tiatira iyacàlená nacái, Sardis iyacàlená nacái, Filadelfia iyacàlená nacái, Laodicea iyacàlená nacái”, ìimaca nulí.

¹² Yá nuwènúa nuicáidaca nuínataléwa nuicácaténá yái itàanírira nulí. Yá nuicáca siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyéi.

¹³ Néese nuicá nèewibàa níai siete namanùbaca lámparaca càì iicacánáwade iyúwa asali. Idènìaca ináwaniwa cáaléeri àta yàabàli ipùata néré. Idènìaca nacái cáucúuri iwaalíbapi oroíri yùucutalicubàawa.

¹⁴ Cabalèeri ìiwita ìbáiná càide iyúwa waicáaná quichái ipèrù.

¹⁵ Yá mèlumèluíyéi yàabàli càide iyúwa waicáaná naquéesièrica bronce nacáirica nawasèerica ùulèeri iyú quéechacáwa manuúri quichái írìcu ipíchawáise naquéesiacani. Cachàinica itàacái càide iyúwa wéemlaná manuúri inanába isàna yúuwèericawa ìba yèewibàa.

¹⁶ Idènìaca siete namanùbaca dùlupùta icáapi írìcuwa yéewápuwáiseeriwa. Itàacái iyaca càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica. Inàni nacái icànaca iyúwa èeri icánáaná mèlumèluíri iyú cachàiniwaca machacànicaalí èeri.

¹⁷ Nuicácanacáitani, yá nuúwàa nullacawa nunùmáawawa nucalùniwa yàabàli idaní càide iyúwa yéetèerimiwa. Quéwa imàacaca icáapiwa yéewápuwáisewa nùwali. Yá ìimaca nulí: “Picá cáalu pia nuícha. Núcata yái idàbèericaté macáita. Núcata nacái yái imáalàidèeripináca macáita.

¹⁸ Núcata yái Cáurica. Nuétácatéwa quéwa, péemìca cayába, siúcáise de nùyaca càiripináta. Núcata imàaquéerica wenàiwica yéetácawa néenáiwana yàanàacatáita néetácatáipinátawa; nucùca nacái infierno, yáara báawéeyéimi ìiwitáise yúuwichàacatalécawa ìipidenacataléca infierno.

¹⁹ Iná pitànà macáita yái núsáidèeripináca piicá. Pitànà nacái yái ichàbèericawa siúcade, yá nacái ichàbèeripinácawa áiba èeriwa wapíchalécáwa.

²⁰ Siúcade nucàlida pirínì càinácaalí ìmáaná níai siete namanùbaca dùlupùta piíquéeyéica núcáapi írìcu. Nucàlida nacái pirí càinácaalí ìmáaná níai siete namanùbaca cáaléeyéica lámpara oroíyéica. Níai siete namanùbaca dùlupùta, ìmáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca nacuèrinánái icuèyéica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái siete namanùbaca yàcalé mìnánái. Níai siete namanùbaca lámpara cáaléeyéica, ìmáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca náapichéeyéi ìwacáidáyaquéeyéicawa yáapichawáaca yeebáidéeyéica nutàacái”, ìimaca nulí yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

2

El mensaje a Efeso

¹ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: “Pitànàa yáì tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanáì yeebáidéeyéica nutàacáì Efeso iyacàlená iricu: ‘Càì núumacuéca piri, núa idènièrica siete namanùbaca dùlupùta núcàpi irìcuwa nuéwápuwáisewa, núa yèepunírìcawa nèewibàa níái siete namanùbaca cáaléeyéì lámpara oroiyéica:

² Nùaliácawa macáitacué pìwali yáì pimànrìricuèca; nùaliácawa pìibaidacuéca nulìpiná cachàinìri iyú; nùaliácawa pìidenìacuéca pìiùwichàanáwa nacáì matuìbanáiri iyú; nùaliácawa báawacuéca piicáca náiwitáise níara báawéeyéica wenàiwicaca. Nùaliácawa nacáìwa píalimáidacuéca piicáwa nàasu tàacáisi níara icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa apóstolcasa nía, quéwa nachìwa meedá. Pidécuéca píasáidaca cachìwéeyéica meedá nía.

³ Nùaliácawa pìidenìacuéca pìiùwichàanáwa mamáalàacata. Nùaliácawa nacáìwa pìiùwichàacuéca nulìpiná manuísìwata nuípidená ìwali peebáidacáinácué nutàacáì. Càmitacué nacáì chamàle pìiwitáise pìibaidáanápínácué nulí.

⁴ Quéwa nuicácué pìwali abéeri wawàsi báawéeri. Càmitacué cáininá piicáca áibanáì càide iyúwaté cáinináaná piicáca nía quéechatécáwa.

⁵ Iná píináidacuéwa ìwali yáì quéechéeri pìiwitáise cayábéerica piúquéericatécué píichawa. Pìwènúadacué pìiwitáisewa machacànìri iyú, pimànicaténácué cayábéeri áibanáì irí càide iyúwacué pimànináté quéechatécáwa. Càmicálicué càì pimànica, yásì nùacawa caquialéta platalécué, yá nuedácué píicha píasu lámpara iyacatáì íchawa, càmicálicué pìwènúada pìiwitáisewa.

⁶ Quéwa iyacué piri yáì cayábéerica. Báawacuéca piicáca yáì báawéerica nicolaítanáì imànìrìca càide iyúwa nacáì báawáaná nuicáca yáì namànìrìca.

⁷ Néese, càuwíyéicaalícué pía, péemíacué cayába yáì tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanáì irí yeebáidéeyéica nutàacáì, iyéeyéica yacalé imanùbaca. Macáita cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapíná nayáaca nayáacaléwa àicu iyacanáca yèerica nacáuca càmlìri imáalàawa, yáì àicu iyéerica paraíso néeni, Dios iyacàle iricu’, càì pitànàaca nalí cuyàluta”, ímaca yáì Cáurica, yáì Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Esmirna

⁸ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: “Pitànàa yáì tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanáì yeebáidéeyéica nutàacáì Esmirna iyacàlená iricu: ‘Càì núumacuéca piri, núa idábéericaté macáita, núa imáalàidéeripínáca macáita nacáì, núa yéetéericatéwa, néeseté yèepùaca nucáuàacawa:

⁹ Nùaliácawa pìiùwichàacuécawa pìyaca. Nùaliácawa catúulécanácuéca pía, quéwacué nuicáca pía càiyéide iyúwa càasuíyéì. Nùaliácawa nacáìwa càinácaalí iyú nacháawàanácué píináwaná ìwali báawéeri iyú, níara icàlidéeyéica iináwanáwa judíocasa nía, quéwa càmlíyéì judío núa nawàwalicúisewa, càmicáiná neebáida nutàacáì. Báawéeri Satanás yéewáidacaléca meedá nía.

¹⁰ Picácué cáalu piicáca yáì pìiùwichàanápínácuéca. Péemíacué cayába, mesúnamáita Satanás yúca abénaméeyéì péenácué presoiyéì ibànaliculé yáalimáidacaténácué iicáwa pía macáita, pìwènúadáanápíná pìiwitáisewa nuícha. Yá pìiùwichàapínácuéwa diez èeri. Quéwa cachàinícué pìiwitáise mamáalàacata, éwitacué nanúacaalí pía, yásì nùacué piriwa picáca càmlìri imáalàawa càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwicanáì irí imawèniadéeyéica áibanáì.

11 Càuwíyéicaalícué pía, péemíacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, canácatáita yéewanáwa pucháiba yàawiriéri yéetácáisi íbàaca níawa, canásíwa', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Pérgamo

12 Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinàsàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Pérgamo iyacàlená írìcu: 'Cài nuchùuliacuéca pía, núa idènièrica espada machete nacáiri bàipunitácanaméeri caserùnica:

13 Núaliácawa macáita ìwali yái pimànírícuéca. Núalía nacáiwá pìyacuéca aléera yàcalé Satanás icuàcataléca. Núaliácawa peebáidacuéca nutàacái mamáalàacata tàì ímèeri iyú. Càmitacué piméeyáa peebáidaca nutàacái éwitaté nanúacáaníta Antipas, yái nanuéricaté yeebáidacáiná nutàacái pèewi, píacué iyéeyéica yàcalé Satanás icuàcataléca.

14 Quéwa nuicácué pìwali másibáwanáita báawéeri wawàsi, yái càmiríca cayába nuicáca: Pidèniacué píapichawa abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica càide iyúwaté Balaam yéewáidáaná wenàiwica. Bàaluité Balaam yàlàacaté Balac yáalimáidáanápíná israelitanái namànicaténá nabáyawanáwa. Ichùullacaté nayáanápíná iinási nanuérímicá iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíníná, cuwáinái yéenéiwanáca. Ichùullaté naimáca áibanái inanái yáapicha càmíyéica náinusíwa.

15 Càita nacái, iyacué pèewibàa abénaméeyéi yeebáidéeyéica nicoláitanái yàasu cachìwéeri tàacáisi.

16 Iná piwènúadacué píiwitáisewa báawéeri íicha. Càmicaaalícué càì pimànica, yásí núacuéwa píatalé caquialéta. Yá numànipíná úwi náipunitawa nutàacái iyúwa, càide iyúwa wenàiwica namànicaalí úwi espada machete nacáiri iyú.

17 Càuwíyéicaalícué pía, péemíacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawèniadéerica báawéeri, nùaca iyáapíná maná, yái pan nacáirica íbàacanáta áibanái wenàiwica íicha. Núa nacái irí cabalèeri íba natànèerica ìwali wàlisàì ípidenápíná. Abéerita yái idènièrica yàasu íbawa, yáalía ìwali yái ípidenápínáca wàlisàì, canáca áibanái yáaliériwa ìwali', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Tiatira

18 Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinàsàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Tiatira iyacàlená írìcu: 'Cài númacuéca píri, núa Dios írìca, núa idènièrica ituíwa càide iyúwa quichái ipèrùa iyáaná, núa idènièrica nacái yàabáliwa càide iyúwa naquéesièrica bronce nacáirica íicacánáwa.

19 Núaliácawa ìwali yái pimànírícuéca. Núaliácawa cáininácuéca píicáca áibanái, núaliácawa peebáidacuéca nutàacái. Núalía nacáiwá piyúudáacuéca áibanái, píideníacuéca piùwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú. Núaliácawa pimànícuéca cayabéeri cachàiníwanái íicha yái pimànírícatécué quéecha, píðabacalítécué peebáidaca nutàacái.

20 Quéwa nuicácué pìwali áiba wawàsi quiríta. Pidécuéca pimàacaca ùyaca matuíbanáita pèewibàa, úái inanáica Jezabelca. Nacàlidaca uináwaná utàanícasa Dios inùmalícuíse, quéwa uéwáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi

iyú meedá uchìwáidacaténá nùasu wenàiwica naimáanápíná áiba yáapicha càmíichúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanìrisíwa, nayáanápíná nayáacaléwa nacái íinási nanuérica ídolo írì nàacaténá cuwáinái yéenáiwaná icàaluíná.

21 Nudéca nùalàaca úa cachàiníri iyú uwènúadánápíná úíwításewa ubáyawaná íchawa, quéwa càmita uebá uwènúadánápíná úíwításewa ícha, yái uimáanáca manùbéeyéi yáapicha.

22 Siùcade, péemiàcué cayába, nùuwichàidapíná úa uláicái iyúwa, macáita nacái iiméeyéica úapicha, núucapíná níawa manuíri yùuwichàacáisi írìculéwa, càmicaalí nawènúada náiwításewa nabáyawaná íchawa, yái báawéerica namánírica úapicha.

23 Nunúapíná nacái uénibe yéetácáisi iyú. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca, néemlápínacaalí uináwaná ìwali, yásí náaliacawa núacata yái iiquéerica náiwítáise, nawàwa nacái. Yásí numànicuéca pírì cayábéeriwa, nùuwichàidapíná nacáíwa píalimáwanama càide iyúwa imanúicanamacué pimànica cayábéeri, báawéeri áibata.

24 Néese píacué Tiatira iyacàlená mìnánái càmíiyéica yeebáida Jezabel itàacái, càmíiyéi nacái yéewáidawa tàacáisi ìwali yáara náiméerica ìwali Satanás yáasu íiwítáise ibàacanéeriwa. Númacué pírì, iyaca quirita abéeri wawási iwáwacutéeri nuchùllápinácué pimànica.

25 Peebáidacué mamáalàacata nutàacái càide iyúwacué peebáidáná siùca àta nùanàacatalépináta.

26 Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, imàníyéi nacái mamáalàacata càide iyúwa nuwàwáaná àta néetácatalétawa, numàacaca nacùaca núapicha macái èeri mìnánái.

27 Càide iyúwa Núnairi Dios imàacáaná nuçùaca èeri mìnánái Dios íiwítáise iyúwa, càita nacái nùasu wenàiwica nacùapíná èeri mìnánái cachàiníri iyú, nàuwichàidapíná nacái macáita wenàiwica càmíiyéica yeebáida nutàacái, càide iyúwa hierro ibaquiádacaalí catùa achúmáanamata yéemáanáami.

28 Numàaca nacái náyaca nucamaláná írìcu, yái nucamaláná icànéerica càide iyúwa dùlupùta icànaná waiquéerica mapisáisiwata.

29 Càuwíyéicaalícué pía, péemiàcué cayába yái tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái írì yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yái Caurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

3

El mensaje a Sardis

1 Néese Wáiwacali íimaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica írì yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Sardis iyacàlená írìcu: 'Cài númacuéca pírì, núa iyéerica yáapicha yái Espíritu Santoca máiníri cayábaca, núa idènièrica nacái siete namanùbaca dùlupùta: Nùaliacawa ìwali macáita píibaidacalécuéca. Nuémiàcué piináwaná ìwali cáucasacué pía, quéwa nuicácuéca pía càiyéide iyúwa yéetéeyéimiwa.

2 Pimichàidacué píiwításewa, pichàiniadacué píiwítáise cayábéeriwa iyéericuéca pírì quirita, iwàwéerica ichàbacawa pícha, nuicácáiná yái pimáníricuéca càmíirica cayába Nucuèriná Dios iicáca.

3 Iná píináidacuéwa ìwali yái tàacáisi péemièricatécúé, peebáidéericatécúé nacái quéechacáwa. Pimànicué mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa yái tàacáisi íimáaná. Píwènúadacué píiwításewa píibáyawaná íchawa. Càmicaalícué

pimichàida píiwitáisewa, yásí nùanàacué pìatalé càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmicitáita wenàiwica icùa nùanàaca, càmitacué nacáí píalíawa chácaalinácaalí nuéníawaná yàanàa nùanàacatáipínacué pìatalé.

⁴ Quéwa abenaméeyéicué péená Sardis iyacàlená mìnaná càmita nàya cabáyawanéeri iyú. Càide iyúwa wenàiwica icùacaalí masacàata ibàlewa, càita nacáí abenaméeyéi péenacué nacùaca níawawa masaquèeri iyú, báawéeri ícha. Yá áiba èeripíná nèepunicawa núapichawa nabàle cabalèeri yáapichawa namànicáiná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná cháí èeri írìcu.

⁵ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, nadèniapíná nabàlewa cabalèeri. Càmita nacáí nutunúa náipidená cuyàluta írìcuíse yáí cuyàlutaca idèniérica náipidená macáita cáuyéica càmíyéica imáalàawa. Yá nucàlidapíná naináwaná iwàlwa nùasunáica nía Núaniri Dios íríwa, yàasu àngelnáí írì nacáí.

⁶ Càuwiyéicaalícué pía, péemlacué cayába yáí tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanáí írì yeebáidéeyéica nutàacáí yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yáí Cáurica, yáí Wáiwacalí Jesucristoca.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Néese Wáiwacalí ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yáí tàacásica írì yáara nacuèrinásáiri icuèrica wenàiwicanáí yeebáidéeyéica nutàacáí Filadelfia iyacàlená írìcu: 'Càì núumacuéca pírí, núa Mabáyawanéerica, núa yáí Báisírìca, núa rey David itaquérinámica, imàaquéerica nacáí wenàiwica iwàlùacawa Dios iyacàle írìculé, Dios icùacataléca macáita. Nùacùacaalí nalíni, yá canáta yáaliméeri ibàllaca náichani. Néese nubàllacaalí náichani, canácatà nacáí yáaliméeri yàacùaca nalíni. Péemlacué:

⁸ Cayábaca nuicáca yáí pimàníricuéca. Péemlacué cayába, numàacacué picàlidaca nuináwaná iwàli áibanáí írì, càmitacué nacáí yéewa nasàiwicaca pírí wawàsi, peebáidacáinacué nutàacáí, càmitacué nacáí piwènúada píiwitáisewa nuícha, éwitacué càmícáníta máini cachàinica pía.

⁹ Péemlacué cayába. Nàyaca píyacàle néeni abenaméeyéi judío icàlidéeyéica iináwaná iwàliwa judiosíwacasa nía, quéwa nachíwa meedá, càmícáiná neebáida nutàacáí báisírì iyú. Satanás yéewáidacaléca nía meedá. Mesúnamáita numàacapíná nabàlùacawa nàulú ipùata iyúwa píipunitacuéwa nàacaténacué picàaluíná. Yásí nàaliacawa cáininacuéca nuicáca pía.

¹⁰ Pidécuéca peebáidaca nutàacáí plidenàcaténacué piùwichàanáwa matuùbanáiri iyú, ínà nucùapínacué píawa áibaalípiná yuùwichàacáisi yàanàapínacaalí macáí cáli iwàli, yuùwichàidacaténá èeri mìnanáí.

¹¹ Nùacawa néese caquialéta. Peebáidacué tàí ímèeri iyú yáí peebáidéericuéca; picácué pimàaca áibanáí iwènúadacuéca nuícha píiwitáise ipíchanacué píucaca píichawa píasu cawèníri coronawa Dios iwàwéericuéca yàaca pírí áiba èeriwa.

¹² Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapíná nàyaca Nucuèriná Dios yáapícha càiripínáta, càide iyúwa àicu írìcusi ibàlùèriwa càiripínáta Dios yàasu templo írìcuírìca. Canácatáita nàawa Dios ícha. Nutànàapíná nacáí Nucuèriná Dios ípidenáwa nàwali yáí Nucuèriná Dios iyacàle ípidenáwa nacáí, yáí yàcalé ípidenéerica Wàlisàí Jerusalén, írìcuèripínacawa chènuníse Nucuèriná Dios yàatanáise. Nutànàapíná nacáí nuípidená wàlisàíwa nàwali.

¹³ Càuwiyéicaalícué pía, péemlacué cayába yáí tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanáí írì yeebáidéeyéica nutàacáí yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yáí Cáurica, yáí Wáiwacalí Jesucristoca.

El mensaje a Laodicea

14 Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: “Pitànaa yáí tàacáisica írí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanáí yeebáidéeyéica nutàacái Laodicea iyacàlená írìcu: ‘Cài núumacuéca píri, núa ípídenéerica Báisíiri, càmlírica íchìwáida wenàiwica, núa icàlidéerica báisíiri iyúni, núa idàbéericaté macáita Dios írípiná cháí èeri írìcu:

15 Nùaliacawa íwali yáí macáita pimànlíricuéca. Nùaliacawa càmitacué máini piwènúadaca nuícha píiwitáisewa, càmitacué nacái máini pimichàida píiwitáisewa peebáidacaténá cayába nutàacái. Iwàwacutacué píináidacawa càinácaalí pimànlínápiná. ¿Píiwènúadapínásicué nuícha píiwitáisewa? ¿Néeni, pimichàidapínásicué píiwitáisewa? ¿Càinásicué pimànipiná?

16 Néese, càmicáinácué peebáida cayába nutàacái macái piwàwallicúisewa, íná núucapínacué nuíchawa pía.

17 Picàlidacáinácué càí píwaliwa: “Càasuyéica wía, máini nacái cayábaca wía. Wadéca weedáca waliwa manùba wàasupináwa. Càmita wawàwacutá Dios iyúudáaca wía”, càicué píimaca píwaliwa. ¿Cánacué càmita píaliíwa cáuláicaca píiwitáise píbáyawaná iyúwa? Dios íicácuéca pía càiyéide iyúwa catúlécaneéyéi, màasuyéi nacái. Matuíyéicué nacái píiwitáise, báica nacáicué pía píbáyawaná íwaliwa iyúwa mabàléeri wenàiwica.

18 Íná nùalàacué pía píimàcáanápinacué numànica píri cayábéeri manuísíwata càide iyúwa wenàiwica iwéndacaalí áiba wenàiwica írí cayábéeri oro masaquèericaté namànica quicháí írìcu. Néese idécanáami numànicuéca píri cayábéeri, yásí báisícata càasuyéicuéca pía chènuníseeri cawènlíri iyú. Peedacué nacái nuícha píiwitáisepiná mabáyawanéeri càide iyúwacué píbàlepiná cabalèeri, ípíchanacué báica pía píbáyawaná íwaliwa. Pimàacacué nuchùnìaca píiwitáise matuírica càide iyúwa natuí idàbená íchùnìacaalí wenàiwica ituí, catuícaténacué píiwitáise, píalícaténacuéwa nùwali.

19 Nùalàaca nùasunáí cachàinlíri iyú, macáita wenàiwica cáininéeyéica nuicáca. Nùuwichàidaca núa nacái. Íná pimichàidacué píiwitáisewa càiripináta, piwènúadacué nacái píiwitáisewa píbáyawaná íchawa.

20 Péemiàcué cayába, mesúnamáita nùacawa néese, càide iyúwa wenàiwica íbàlùacaalíwa caplí ípunita ímáidacaténá wenàiwica iyéeyéica caplíricu. Cawínácaalí yéemiéyéica nutàacái, nawàwacaalí neebáidaca nutàacái, yá càica níade iyúwa wenàiwica yàacùacaalí icapèe inùmawa áiba írí, yeedácaténá yàataléwani. Néese cawínácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yásí nùyaca náapícha, nàyaca nacái nùapícha, càide iyúwa wenàiwica iwàlùacaalíwa caplíriculé iyácaténá iyácaléwa yéénánáí yáapíchawa.

21 Cawínácaalí imawènladéeyéica báawéeri, numàacapíná náawinacawa nùapícha nùalubáí ínatalé, nacúacaténá macáita nùapícha, càitatéde iyúwa nawènladánáté báawéeri, néese nùawinacéwa Núaniri Dios yáapíchawa, yàalubáí ínatalé nucúacaténá macáita yáapícha.

22 Càuwíyéicaalícué pía, péemiàcué cayába yáí tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanáí írí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca’, càí pitànàaca nalí cuyàluta”, ímaca yáí Cáurica, yáí Wáiwacali Jesucristoca.

4

La adoración en el cielo

1 Néeseté idécanáami Wáiwacali càí ímaca nulí, yaté nuicáidaca chènunírí, yá péemiàcué cayába, nuicáca abéeri caplí inùma yàacùacanéerica. Néese idàbàanéeri tàacáisi nuémièricaté itànica nulí iyúwa cachàinlíri trompeta

isàna, yácata tàacáisi ímaca nulí àniwa: “Pimichàawa sísaara. Yá núasáidaca piri càinàcaalí ichàbàanápínacawa áibaalípiná”, ímaca nulí.

² Aquialénamata Espíritu Santo icùaca nuíwitáise manuísíwata, péemiacué cayába, Espíritu Santo imàacaca nuicáca cayábéeri yàalubáisi ibàluèricawa chènunibàa. Nuicáca abéeri yáawinéericawa yàalubáisi ínata icùacaténá macáita.

³ Yáí yáawinéericawa yàalubáisi ínata càiride iyúwa waicáaná cuniéri íba cabalèeri ípidenèeri jaspe, iyúwa nacái waicáaná íba ípidenèeri cornalina quíiréeri, cuniéri nacái. Yá mèlumèluwaca àrawàli icànaca yàalubáisi itéese càide iyúwa waicáaná cuniéri íba esmeralda ipuléeri.

⁴ Nàyaca yàalubáisi itéesebàa áiba veinticuatro namanùbaca yàalubáisi. Náawinacawa yàalubáisi ínata veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái. Idènièyéi cabalèeri ibàlewa. Nadènia nacái nàasu coronawa yáawami orota náiwita íwaliwa.

⁵ Yáí yáawinéericawa yàalubáisi ínata icànaca mamáalàacata iyúwa énu icànáná, itáníca nacái càide iyúwa wéemianá cachàiníri énu isàna tírírícaalí. Nàyaca yàalubáisi ípunita siete namanùbaca lámpara nacáiyéi idènièyéica íca-maláwa, quicháí ipèrùna nacáiri. Yáí quicháica, yácata máiníri cayábaca Espíritu Santoca.

⁶ Iyaca nacái calisa nacáiri yàalubáisi ípunita, abéeri calisa càiride iyúwa vidrio máiníri cuníaca. Yàalubáisi itéesebàa nàyacaté báinúaca cáuyéi ángel madécanéyéi ituí naicácaténá napichaléwa, naicácaténá nacái náinataléwa.

⁷ Yáí idàbàanéeri ángel cáurica càiride iyúwa león iicacánáwa. Pucháibàaná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa toro iicacánáwa. Máisibàaná cáuri ángel àniwa càiri inànde iyúwa aslali. Báinúacáná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa áwa iicacánáwa idècunitàacá yáalanícawa.

⁸ Níai báinúaca ángel cáuyéica nadèniaca seis namanùbaca nàanabáíwa náalimáwanama. Macái cáuyéi ipuniyéyiwa natuí iyúwa náinatabàawa, nallcuísewa nacái. Yá càí náimaca èeríapinama, táiyápinama mamáalàacata:

“¡Mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, yáí Wacuèriná Dios cachàiníríca náicha canánama, yáí iyéericaté, iyéerica nacái siúcade, iyéeripiná nacái càiripináta, càmlíri imáalàawa!” càí náimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese idècunitàacá cáuyéi ángel nàaca icàaluíniná, nàaca nacái iyéininá, nàaca nacái irí cayábéeri, yáí yáawinéericawa yàalubáisi ínata, iyéerica càiripináta èeri càmlíri imáalàawa, yá veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái náuwàa nallacawa nanùmáawawa irí, yáí yáawinéericawa yàalubáisi ínata, nàacaténá icàaluíniná, yáí iyéerica càiripináta èeri càmlíri imáalàawa. Yá nalladaca nàasu coronawa yàalubáisi yàabàli idaní náasáidacaténá Dios yàasu wenáiwicaca nía. Yá náimaca irí:

¹¹ “Máiní cayábéeri píiwitáise, pía Wacuèriná Wáiwacali Dios, íná wàaca picàaluíniná, wàaca nacái píimiétacáná, wáalíaca nacáíwa máiní cachàiníríca pía, pidàbacáinaté macáita, yá nàyacaté píiwitáise iyú, pidàbacáinaté nía”, càí náimaca nacántàaca.

5

El rollo escrito y el Cordero

¹ Néeseté nuicáca cuyàluta iwawanèeriwa icáapírícu yéewápuwáise, yáí yáawinéericawa yàalubáisi ínata. Yáí cuyàluta iwawanèericawa idèniaca tàacáisi irículéwa, ínatawáise nacáíwa. Yáí cuyàluta nadacuèrica cayába siete namanùbaca nadacuèrica iyúni.

2 Néese nuicáca áiba ángel cachàiníri. Yá isutáca yéemlawa nía macáita. Imaca cachàiníri iyú: “¿Cawinásica wenàiwica Dios ibatèeripiná iwasaaca yái nadacúanacani, yàacúacaténá yái cuyàlutaca?” Ímaca yái ángelca.

3 Quéwa canáca náicha níái chènuniséeyéica, nía nacái iyéeyéica cháí èeri írìcu, nía nacái yéetéeyéimicawa, canácata yáaliméeri yàacúaca cuyàluta, iléecaténátani.

4 Yá nuicháanica manuísíwata canácáiná nàanèeri wenàiwica Dios ibatèeripiná yàacúaca cuyàluta, iléecaténáni.

5 Néese abèeri néená níái nacuèrinánáica ímaca nulí: “Picá pícháani quirínama. Piicáida írì cayába, yái israelita icuèrinásàiri, rey David itaquèrinámica, idéca imawèniadaca báawéeri, yéewacaténá iwasaaca siete namanúbaca nadacúanáca, yàacuèripiná nacái cuyàluta”, ímaca nulí.

6 Néese nuicáca Cordero ibàluèricawa nèewi yái yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Yái Cordero idèniaca icháunáwa bàaluitécáiná nanúacani iyúwa sacrificio. Idèniaca nacái siete namanúbaca ichàlewa, siete namanúbaca nacái ituíwa. Níái siete ituí ímáanáca càicanide iyúwa máiníri cayába Espíritu Santo Dios ibànuèrica macái cáli ínatalé.

7 Néese Cordero yàaca yeedáca cuyàluta icáapi yéewápuwáise ícha, yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata.

8 Néese Cordero idécanáami yeedáca cuyàluta, yá báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái veinticuatro namanúbaca nacuèrinánáica náuwàa naliacawa nanúmáawawa Cordero írì nàacaténá icàaluíniná. Nacuèrinánái náalimáwanama nadèniaca arpa, nadèniaca nacái bacàa níawami orota ipuniyéyiwa pumèníri isàni iyú. Yái pumèníri isàni ímáanáca càicanide iyúwa nasutáaná Dios ícha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca.

9 Yá nacántàaca wàlisài canción Cordero írì. Náima nacántàaca càì:

“Dios imàacaca peedáca yái cuyàlutaca, piwasàanápiná nadacúanacani, pimàacacáinaté nanúaca pía iyúwa sacrificio, yá piwèniacaté wenàiwicanái píranámi iyúwa Dios írìpiná nèewíse macái yàawírì, macái itàaníyéica áiba tàacáisi iyú nacái, macái wenàiwica nacái, macái cáli néeséeyéi nacái.

10 Pidéca pimàacaca Dios yàasu wenàiwicaca nía, icuèyèipiná macáita píapícha, isutéeyèipiná nacái Dios ícha wenàiwicanái írìpiná, yá nacúapiná macái cáli”, náimaca nacántàaca.

11 Yáté nuicáidaca néré, yá nuémíaca madécaná ángel isàna ibàluèyèicawa natéesebàa yái yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Nuicáca madécaná millones namanúbaca ángel, càmiyèi wenàiwica yáalimá íputáaca nía, càisimalénácaalí nía.

12 Yá náimaca cachàiníri iyú: “¡Wàacué Cordero icàaluíniná, yái Corde-roca imàaquéericaté nanúacani iyúwa sacrificio, yácáiná Dios idéca imàacaca Cordero icúanápiná canánama, idéca imàacaca càasuírìcani, yái Corderoca! ¡Máini cáaliacáirìcani yái Corderoca, cachàiníri nacái íwitáise! ¡Cayábaca waicácani, wàacué nacái icàaluíniná, wàacué nacái írì cayábéeri!” càì náimaca níái ángelca.

13 Nuémíaca nacái macáita Dios idàbèeyéica náimaca írì, macái iyéeyéica chènuniré, cáli ínatéeyéica nacái, nía nacái yéetéeyéimicawa, úni írìcuíyéica nacái, macáisiwa canánama náimaca Dios írì. Càì náimaca:

“¡Wàaca cayábèeri irí yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, irí nacái yái Corde-roca! ¡Cáimiétaquèeri iyú waicáca nía, wàaca nacái nacàaluíniná! ¡Máini cachàinica náiwitáise càiripináta, èeri càmlíri imáalàawa!” náimaca.

14 Néese báinúaca ángel cáuyéica náimaca: “¡Báisíta, amén, càita nacái wámimaca!” càì náimaca. Níái veinticuatro namanùbaca nacuèerinánái nabàlùacawa nàulù iyúwa nàacaténá icàaluíniná, yái iyéerica càiripináta, càmlírica imáalàawa.

6

Los siete sellos

1 Néeseté nuicáca Cordero iwasàaca idàbáanéeri néená níái siete namanùbaca nadacùanáca cuyàluta iwawanèericawa. Yá nuémìaca abéeri néená níái ángel cáuyéica ímaca cachàiníri iyú càide iyúwa tiríricaalí: “¡Aqualé, pia piicáca!” càì ímaca.

2 Néeseté nuicáidaca néré. Yá, péemìacué cayába, nuicáca caballoeri caballo. Yái asialí yáawinéericawa caballo ínata idèniaca demápu imàníripiná iyú ùwicái. Yá náawináidaca corona íwita iwali. Néese imawèniadaca yàacawa imawèniadacaténá mamáalàacata áibanái.

3 Néese Cordero iwasàaca pucháibáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca pucháibáaná cáuri ángel ímaca: “¡Aqualé, pia piicáca!” càì ímaca.

4 Yá áiba caballo imusúacawa, máini quíiréeri quéwa, càide iyúwa waicáaná irái. Nuicáca wenàiwica yáawinéericawa caballo ínata. Yá namàacaca imànínápiná ùwicái cháí èeri írìca, ipíchaná wenàiwicanái nàyaca matuìbanáiri iyú, imàacáanápiná nacái wenàiwicanái inúyacacawa. Yá nàaca irí cáaléeri espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica.

5 Néese Cordero iwasàaca máisibáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca máisibáaná cáuri ángel ímaca: “¡Aqualé, pia piicáca!” càì ímaca. Yáté nuicáidaca néré. Yá, péemìacué cayába, nuicáca cúulíri caballo. Yái yáawinéericawa caballo ínata idèniaca abéeri wapésáidáaná imiéri.

6 Néese nuémìaca tàacáisi nacáiri cáuyéi ángel yèewibàa, yá ímaca: “Abéeri kilo trigo ituíná iwèníri abéeri denario, yái abé èeri iwènicatáica. Máisiba kilo nacái cebada ituíná iwèníri abéeri denario, picá quéwa pimàni báawéeri olivo inàlimaná irí, uva ibànacalená irí nacái”, càì ímaca.

7 Néese Cordero iwasàaca báinúacáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca báinúacáaná cáuri ángel ímaca: “¡Aqualé, pia piicáca!” càì ímaca.

8 Néese nuicáidaca néré, yá péemìacué cayába, nuicáca áiba caballo éewéeri nacáiri. Yái yáawinéericawa caballo ínata ípidená Yéetácáisi. Aiba ípidenéerica Inferno yàacawa Yéetácáisi yáapícha. Namàacaca Yéetácáisi, Inferno nacái nanúanápiná madecaná èeri mnanái. Macái néená níái báinúaquéeyéica wenàiwicaca, abéeri néená yéetácawa. Yá nanúaca wenàiwicanái ùwicái iyú, máapicái iyú nacái, uláicái iyú nacái. Nachùulla nacái caluéyéi cuwèesi nanúanápiná wenàiwica.

9 Néese Cordero iwasàaca cinconá imanùbaca nadacùanáca cuyàluta, yáté nuicáca nacáucami altar yáapiré, níái Dios yàasu wenàiwicaca nanuényéicaté neebáidacáinaté Dios itàacái, iwalíise nacái yái tàacáisi báisíríca nacalidéericaté wenàiwicanái irí.

10 Néese náimaca cachàiníri iyú: “Wacuèriná Dios mabáyawanéeri, wáallacawa pimànica macáita càide iyúwa píimáaná machiwéeri iyú.

¿Chácaalínápinácaalí piùwichàidapiná èeri m̀nanaí ìwalíse yáí nanúána wía?"
cài náimaca.

¹¹ Néese yàaca nalí cáaléeri nanáawanipiná cabalèeri. Yá ichùulíaca nacúanápiná achúmáanata èeri quiríta àta nanacáiyéi yéetacatalétawa íbaidéeyéica Náiwacali irípiná, nía nacái néenánáica iwàwacutéeyéica yéetacawa càide iyúwaté néetáanawa.

¹² Néese Cordero iwasàaca seisná imanùbaca nadacùaná cuyàluta, yáté nuicáidaca néré, péemiacué cayába, nuicáca cáli icusúacawa cachàiníri iyú, yá catáca èeri càide iyúwa waicáaná cùulíri wáluma. Yá nacái macàpucuícaalí quéerica, quíiraca úa càide iyúwa waicáaná iráí.

¹³ Dùlupùta nacái nacaláacawa cáli ínatalé càide iyúwa higuera yéetaná imàacacaalí ícaláacawa iyacanáca éemíríca cachàinicáiná cáuli ipùaca ìwali.

¹⁴ Yá capíraléeri cáli icacanácawa chènuníse càide iyúwa wáluma ica-canácaalíwa. Néese iwawanàacawa abéemàalé, abéemà néese nacái càide iyúwa cuyàluta íbáiná iwawanàacaalíwa. Yá canáca capíraléeri cálimica. Yá macái dúli manuínaméeyéi, macáita nacái iwàwata nachacàacawa nàyacatáí íchawa.

¹⁵ Néese macáita èeri m̀nanaí nabàacawa íba yéecalícubàa, íba isabàlicubàa nacái. Macáita nabàacawa, níái èeri m̀nanaí icuèrinánáica, nía nacái wenàiwica íiwacanánáica, nía nacái úwi íiwacanánáica, nía nacái càasufyéica, nía nacái cachàiníyéica úwica, macáita èeri m̀nanaí canánama, nía nacái íbaidéeyéica mawèníri iyú áibanáí irí, nía nacái yèepuníyéica máiwacalináwaca.

¹⁶⁻¹⁷ Yá náimaca manuínaméeyéi dúli irí, manuínaméeyéi íba irí nacái: “¡Picáláacuéwa wáinatábàa, píbàacué wía ituí ícha, yáí yáawinéericawa yàalubáisi ílnata, ícha nacái Cordero yàasu yùuwichàacáisi íbànuèripináca wàwali! Ídeca yàanáca wéenáiwàa nàuwichàidacatáipináta wía, yá canácata wéená yáalíeeri ìdeníaca nàasu yùuwichàacáisica”, cài náimaca.

7

Los señalados de las tribus de Israel

¹ Idécanáamité nuicáca cài, yá nuicácaté áiba yéenáiwánási nacáiri, yá nuicáca báinúaca ángel íbàluèyéicawa chènuniré, iwicáubàa yáí èeriquéi macáirica. Yá náibàaca macái cáuli ipíchaná cáuli ipùaca cáli ìwali, manuíri úni ìwali nacái, áicunáí ìwali nacái canánama.

² Néeseté nuicáca áiba ángel imichàacawa cáli íinatáise èeri imusúacatáisecawa. Yá ángel idèniaca cáuri Dios yàasu néenáiwánápiná. Ángel icàlidaca nalíni cachàiníri iyú, níái báinúaca ángel Dios yèeyéicaté ichàinipiná nàuwichàidacaténá cáli, manuíri úni nacái. Yá íimaca nalí:

³ “¡Picácué piùwichàida cáli, manuíri úni nacái, áicunáí nacái càmicaalíca wachanáida Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlìcu, níái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwica íbaidéeyéica irípiná!” cài íimaca yáí ángelca.

⁴ Néese nuémíaca càisimalénácaalí nía idènièyéica Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlìcu. Namanùbaca nàyaca ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca ísraelítanáí, nèewíse macáita ísraelita yàawirínáica.

⁵ Doce mil namanùbaca Judá itaquénáinámi idènièyéica Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlìcu. Càita nacái doce mil namanùbaca Rubén itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Gad itaquénáinámi.

⁶ Càita nacái doce mil namanùbaca Aser itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Neftalí itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Manasés itaquénáinámi.

⁷ Càita nacái doce mil namanùbaca Simeón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Leví itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Isacar itaquénáinámi.

⁸ Càita nacái doce mil namanùbaca Zabulón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil José itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Benjamín itaquénáinámi.

La multitud vestida de blanco

⁹ Idécanaámíté nuicáca càì, yá nuicáca áiba yéenáiwánási nacáiri, péemìlacué cayába, yá nuicáca chínamái wenàiwica canáca yáaliméeri iputàaca nía, macái íiwitáaná cáli néeseyéi yéénaca, macái yàawirla yééná nacái, macái wenàiwica íiwitáaná yééná nacái, macái itàaniiyéica áiba tàacáisi iyú íiwitáaná yééná nacái. Yá nabàlùacawa yàalubáisi íipunita, Cordero íipunita nacái. Nadèniaca cáalèeri nanáawani cabalèeriwa. Nadènia wisiri nacáiri íbáiná nacáapi írìcuwa.

¹⁰ Macáita náimaca cachàiníri iyú:

“¡Wacuèriná Dios, yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata, Cordero nacái, nadéca nawasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha!” càì náimaca.

¹¹ Néese macáita ángel íbàluyéicawa yàalubáisi itéese, nacuèrinánái itéese nacái, báinúaca cáuyéi ángel itéese nacái, náuwàa nallacawa nanùmáawawa yàalubáisi íipunita nàacaténá Dios icàaluíniná.

¹² Yá náimaca:

“¡Báisíta, amén! ¡Wacàlidacué Wacuèriná Dios iináwaná ìwaliwa cayábéericani, wàacué nacái icàaluíniná! ¡Máini cáalíacáica Wacuèriná Dios, wàacué írì cayábéeri, cáimietaquéeri iyúcué walcácani, máiníri cachàinica íiwitáise càiripináta èeri càmíiri imáalàawa! ¡Báisíta, amén!” càì náimaca.

¹³ Néeseté abéeri néná náií nacuèrinánáica isutáca yéemlawa núa. Yá íimaca nulí: “¿Píalíacáica cawinácaalí náií idènièyéica cáalèeri nanáawani cabalèeriwa, síísáanácaalí nacái nàanáa?” càì íimaca nulí.

¹⁴ Néese núumaca írì: “Càmita núalíawa. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni”, núumaca írì. Néese íimaca nulí: “Nadéca namusúacawa manuírì yùuwichàacáisi íicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, neebáidacáiná Cordero itàacái, yái Cordero yéetéericatéwa nabáyawaná íwallíse.

¹⁵ “Iná yéewa nàyaca Dios yàasu yàalubáisi íipunita. Náibaida írìpiná táiyápinama, èeríapinama nacái yàasu templo chènuníiséeri írìcu. Yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata ìyaca náapicha icùacaténá nía.

¹⁶ Càmita quirínama máapica nía, càmita quirínama macàla nawàwa nacái. Càmita èeri yeemá níawa. Uulèeri nacáiwawa càmita íisa nía quirínama.

¹⁷ Yái Cordero iyéerica yàalubáisi íipunita icùapiná níawa càide iyúwa pastor icùacaalí ípiranáí ovejawa cáininéeri iyú. Yá Cordero imàacaca nàiraca úni yéerica nacáuca càmíiri imáalàawa. Dios nacái itunúapiná náicha natúyáa”, càì íimaca nulí.

8

El séptimo sello y el incensario de oro

¹ Néese nuicácaté Cordero iwasàaca cuyàluta íichani, yái sietená namanùbaca nadacúanacani, yá masánaca macáita chènuniré cawàwanáta media hora.

² Néese nuicáca siete namanùbaca ángel ibàluèyécawa Dios ípunita. Yàaca nalí siete namanùbaca trompeta.

³ Néese áiba ángel yàanàaca. Idèniaca quichái yàalu oro yáawamírca. Yá ángel ibàlùacawa altar ípunita. Nàaca írí manùba pumèníri isàni. Yèewladaca pumèníri isàni nèewi níái nasutáanáca Dios ícha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca. Néese ángel yeemáca pumèníri isàni altar ínata, yái altar oro yáawamírca ibàluèricawa yàalubáisi ípunita.

⁴ Càita pumèníri ísalená imichàacawa ángel icáapi ícha chènuniré Dios ípunita, yáapicha yái nasutáanáca Dios ícha, níái Dios yàasu wenàiwicaca.

⁵ Néese ángel yeedáca quichái yàaluca, yá ipuniáadaca yàalu quichái iyú altar ínatáiseeri quicháica. Néese ángel yúucaca quichái yàalu chènuníse cáli ínatalépiná. Yá nuémíaca madécaná énu isàna, madécaná tàacáisi nacái. Nuicáca madécaná énu icànaca mèlumèluwaca. Cáli nacái icusúacawa.

Las trompetas

⁶ Néese níái siete namanùbaca ángel idènièyécaca siete namanùbaca trompeta nabàlùacawa napùllacaténá nàasu trompetawa.

⁷ Yái idàbáanéerica ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá granizo íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli ínatalé quichái yáapicha yèewièricawa íraí iyú. Yá yeemáca madécaná cáli. Macái néená níái máisibéeyécaca cálica, abéeri néená yeemáca. Yeemáca nacái manùbéeyéi áicu. Macái néená níái máisibéeyécaca áicuca, abéeri néená yeemáca. Yeemáca nacáywa macáita masicái iyéerica cáli ínata.

⁸ Néese pucháibáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá áiba wawàsi yúuwàacawa manuírí úni yáaculé, yái wawàsi manuírca dúli nacáiri íicacánáwa, yeeméericawa quichái iyú.

⁹ Néese madécaná manuírí úni nachacamàacawa íraí iyú. Macái néená níái máisibéeyécaca manuírí única, abéeri néená ichacamàacawa íraí iyú. Manùbéeyéi néetácawa iyéeyécaca manuírí úni yáaculé. Ata alénacaalí manuírí úni ichacamàacawa íraí iyú, yá macáita néetácawa iyéeyécaca úni yáaculé, càita nacái manùbéeyéi nave imáalàacawa, lancha nacáiyécaca yeeyécawa úni yáacubàa. Macái néená níái máisibéeyécaca naveca, abéeri néená imáalàacawa náicha.

¹⁰ Néese máisibáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá manuírí dùlupùta nacáiri yúuwàacawa chènuníse yeeméericawa cachàiniíri quichái iyú. Yá dùlupùta nacáiri yúuwàacawa madécaná inanába yáaculé, únibàa nacái, úni imusúacatáisececa cáli írícúise nacái.

¹¹ Yái dùlupùta ípidenéeri ípisiíri. Yá macái néená níái máisibéeyécaca única, abéeri néená ichacamàacawa ípisiíri iyú. Yá madécaná wenàiwica néetácawa úni iyú, ípisiíricáináni.

¹² Néese báinúacáaná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá imáalàacawa máisibáaná néená èeri icamalánáca, máisibáaná yéená nacái quéri icamalánáca, máisibáaná néená nacái níái dùlupùta nacamalánáca. Càita catáca máisibáaná néená nacamalánáca. Càmita nacái nacàna máisibáaná néená èeríapi, táiyápi nacái.

¹³ Néeseté nuicáidaca néré, yá nuémíaca áiba ángel áwa nacáiri imáidaca cachàiniíri iyú idècunítacá yáalanícawa cáli iwicáubàa machacànita. Yá íimaca: “¡Máinicué piùwichàapináca, píacué èeri mìnánáca báawéeyécaca íiwitáise, casànapinácaalí áiba trompeta mamáalàacata, áiba máisiba ángel ipùliyéyipináca mesúnamáita!” cãí íimaca.

9

¹ Néeseté nuémliaca cinconá imanùbaca ángel ipùlliaca yàasu trompetawa. Yá nuicáca áiba ángel dùlupùta nacáiri iicacánáwa iricuèricatéwa chènuníse cáli ínatalépiná. Nàaca irí llave yàacùcaténá utàwi inùma yái máiníríca depuìwaca.

² Néese ángel yàacùaca utàwi inùma máiníríca depuìwaca. Yá ísa imichàacawa utàwi inùma iricuèse càide iyúwa yùucaníasi ísalená. Yái ísa utàwi iricuéséerica catáca imànica èri icamaláná, macái cáuli nacái.

³ Néese wirìichu nacáiyéi namusúacawa ísa yèewíse, yá nàacawa cáli ínatabàa. Níái wirìichu nacáiyéica nadèniaca náíwiwa náucacaténá wenàiwica càide iyúwa chália yúucáná wía.

⁴ Iwàwacutápiná càmita nàuwichàida masicái idàwinèericawa cáli ínata, macái bànacalé nacái, macái àicu nacái canánama. Abéta iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica canéeyéica irí Dios ípidená napùdàlicu.

⁵ Iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica cinco imanùbaca quéeripiná, càmita quéwa íbatàa wirìichu inúaca wenàiwica. Yái ícáicha cáiwica wenàiwica íríní càide iyúwa chália yúucáná wía.

⁶ Néenialípiná wenàiwica nacutáca néetácáténáwa quéwa càmita náalimápiná néetácawa. Máiní nawàwápiná néetácawa, quéwa yéetácáisi càmíripiná íbàa nía.

⁷ Níái wirìichu càica níade iyúwa caballonái úwinái ichùnìeyéica namànicaténá ùwicái. Nadènia corona oro yáawamíri náiwita ìwaliwa. Wirìichunái càiyéi inànde iyúwa wenàiwica inani.

⁸ Nadèniaca nacái náiwita íbáináwa càide iyúwa inaná íiwita íbáiná. Nadènia nacái nayéiwa càide iyúwa león cháwi nacáiri iyéi.

⁹ Nadèniaca náimamiwa càide iyúwa hierro nàucutalicuwa, ipíchaná áibanái isutàaca nía. Casànaca nàanabái idècunitàacá náalaníacawa càide iyúwa wéemianá manùbéeyéi caballo yàabàli isàna ipìacawa itéeyéica madécaná carro ùwicái nérépiná.

¹⁰ Nadèniaca nacái nasípiwa càide iyúwa chália íwi. Náwi idènièrica ícáichawa yùuwichàidacaténá wenàiwica cinco quéeripiná.

¹¹ Níái wirìichu nadèniaca náiwacaliwa, yái ángel icuèrica utàwi máiníríca depuìwaca. Angel ípidená Abadón hebreo itàacái iyú, Apolión griego itàacái iyú, ímáanáca “Imáalàidèeri wía”.

¹² Yácata idàbáanéeri yùuwichàacáisi manuíríca yàanèeripináca èri mìnánái ìwali. Péemlàcué cayába, nàyaca pucháiba yùuwichàacáisi mamáalàacata yàanèeyéipiná mesúnamáita.

¹³ Néese seisná ángel ipùlliaca yàasu trompetawa. Yá nuémliacaté tàacáisi imusuéricawa nëewíse níái altar iculuwí báinúaca, yái altar oro yáawamírica, iyéerica Dios ípunita.

¹⁴ Yái tàacáisi íimaca seisná ángel irí ipùlièrica yàasu trompetawa: “Píwasàa báinúaca ángel idacuèyécawa manuírí inanába néenibàa ípidenéeri Eufrates”, càí íimaca.

¹⁵ Yá íwasàaca báinúaca ángel nanúacaténá madécaná èri mìnánái. Macái néená níái máisibéeyéica wenàiwicaca abéeri néená yéetápinácawa náicha. Níái báinúaca ángelca Dios idacùacaté nía íwasàacaténá nía áiba èeripiná. Abéerita Dios yáaliéricawa càinácaalí horapiná, èeripiná nacái, quéeripiná nacái.

¹⁶ Nuémliaca càisimalénácaalí úwinái níái yèyeyéipínacawa caballo ínata. Nàacawa doscientos millones namanùbaca úwináica.

¹⁷ Nuicáca càì níái caballoca yéenáíwanási nacáiri iriçuíse. Níái yéeyéicawa caballo ínata nadèniaca nabàle dàaléeriwa nàucutabàawa, yái dàaléeri bàlesica quíiréeri, capíraléeri nacái, éewéeri nacái. Caballonái nadèniaca náiwitawa càide iyúwa león cháwi nacáiri íiwita. Imusúacawa caballonái inùmalicúise: quichái, ísa nacái, azufre nacái, yái éewéeri íba yeeméericawa máini ùuléri iyú.

¹⁸ Yási madécaná èeri mìnanáí néesatápináwa, iyú yái imusuéricawa caballonái inùmalicúise, yái quichái, ísa nacái, azufre nacái.

¹⁹ Níái caballoca nadèniaca nachàiniwa nanùma iriçuísewa, nasìpi néeni nacáíwa. Nasìpi ipùata càiri íicacánáwade iyúwa àapi íiwita. Nasìpi iyúwa nanúapíná wenàiwica.

²⁰ Quéwa níái wenàiwicaca iyéeyéicáwaca mamáalàacata, càmiyéicáwaca caballonái inúaca, càmita nawènúadapíná náiwitáisewa íicha yái báawéerica namànírica. Càmita nayamáida nàaca demonio icàaluíniná, ídolo icàaluíniná nacái, yái cuwáináí yéenáíwaná oróirica, platéeri nacái, broncéeri nacái, íbéeri nacái, àicuíri nacái. Níara ídoloa càmita nàalimá naicáca, càmita nacái néemla, càmita nacái nèepuníwa.

²¹ Càmita èeri mìnanáí iwènúada íiwitáisewa íicha yái nanúnáca wenàiwica, namànínáca nacái namàliyéidewa, nayéedúaná nacái, naimáaná nacái áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa.

10

El ángel con el rollito escrito

¹ Néeseté nuicáca áiba cachàiníri ángel iricuéricawa chènuníise. Yá yéepuériwa acalée iyú, idèniaca àrawàli íiwita itéesebàawa. Inàni icànaca càide iyúwa èeri icànaná. Càiri icàwade iyúwa waicáaná quichái.

² Idèniaca cuyàluta icáapi irícuwa, abéeri cuyàluta achúméerína yàacúacanéerica. Yá ángel ibàlùadaca yàabàli yéewápuwáisewa manuírí úni yáaculé. Yá ibàlùadaca abéemàa yàabàli apáuwáisewa chuitaliré.

³ Néese imáidaca cachàiníri iyú càide iyúwa león cháwi nacáiri íchacaalí. Idécanáami imáidaca, yá siete namanúbaca énu natàaníca nasána iyúwa.

⁴ Idécanáami casànaca énunái, yá nuínáidacawa nutànàanápínaté énunái itàcái, quéwa nuémíaca tàacáisi chènuníiséeri. Yá íimaca nulí: “Pibàa tàacáisi áibanái íicha, yái tàacáisi siete namanúbaca énu náiméerica íwali. Picá pitànàa yái náiméerica íwali”, càì íimaca nulí.

⁵ Néese yái ángel nuiquéerica ibàlùericawa manuírí úni yáaculé, chuitaliré nacái, yá imichàidaca icáapi yéewápuwáisewa chènuniré.

⁶ Yá icàlidaca Dios yàasu tàacáisi cáimíetacanéeri iyú, yái Dios iyéerica càiripínata èeri càmiiri imáalàawa, yái idàbéericaté capíraléeri cáli, nía nacái chènuníiséeyéi cáli, nía nacái iyéeyéica cháí èeri irícu, manuírí úni nacái, nía nacái iyéeyéica úni yáaculé. Yá íimaca: “Càmita quirínama Dios idècuníawa.

⁷ Yá yàanàapínácaalí sietená ángel yéenáíwaná idàbacatáipínata ipùllaca yàasu trompetawa, yási Dios imáalàidapíná imànicani, yái ibèericaté wenàiwicanái íicha, càide iyúwa icàlidàanaté yàasu wenàiwicanái íríwa, níái profetaca”, càì íimaca.

⁸ Néeseté nuémíaca àniwani yái tàacáisi chènuníiséerica. Itàaníca núapicha àniwa, íimaca nulí: “Pia peedáca cuyàluta yàacúacanéerica icápirícu yái ángel ibàlùericawa manuírí úni yáaculé, chuitaliré nacái”, càì íimaca nulí.

⁹ Néese nùacawa ángel yàatalé, yá nusutáca íichani yái cuyàluta achúméerínaca. Yá yàaca nulíni. Íimaca nulí: “Peedáni, piyáani. Idècunitàacá

piyáacani, yá puchìchacani pinùma irìcu càide iyúwa mába ituní, quéwa piyapicúa irìcu, yásí ipisícani”, íimaca nulí.

¹⁰ Néese nuedáca achúméerína cuyàluta ángel icáapi irìcuíse. Yá nuyáacani. Puchìchacani nunùma irìcu, quéwa idécanaami nuwetúacani, yá ipisicani nudèericuíse.

¹¹ Néese náimaca nulí: “Iwàwacutá picàlidaca tàacáisi àniwa Dios inùmaliquíse manùbéeyéi wenàiwica iwali, manùbéeyéi cáli néeséeyéi iwali nacái, nàwali nacái itàanliyéica áiba tàacáisi iyú, nacuèrinánái iwali nacái”, náimaca nulí.

11

Los dos testigos

¹ Néeseté nàca nulí cáaléeri metro sitùa nacáiri. Yá nuémíacaté tàacáisi ímérica nulí: “Aquiálé, píalimáida Dios yàasu templo, nasutácaalu Dios ícha; píalimáida altar nacái, càisimaléná metrocaalí nadèniaca. Piputàa nacái càisimalénácaalí wenàiwica yèeyéica Dios icàaluíná néenibàa.

² Picá quéwa píalimáida templo ibàacháwalená, néese pimàacani. Nadéca nàca templo ibàacháwalená càmíyéi judío irí. Yá nabawàidapínáni nàabàli yáapiréwa yái yàcalé mabáyawanéerica Jerusalén iyacàlená, idècunitàaca nacùapinàcni cuarenta y dos quèeriwa.

³ Yá nubànùapíná pucháiba nùasu wenàiwicawa nacàlidacaténá nutàacái nunùmaliquíse mil doscientos sesenta èeri. Nadèniapíná nabàlewa cúulíiri wáluma cáucuíri, iyúwa nabàle iyáaná níái ícháanliyéica yéetèeyéimiwa iwali”, íimaca nulí.

⁴ Níái pucháiba icàlidèeyéipínáca tàacáisi Dios inùmaliquíse, níacata pucháiba olivo yéetaná, níacata nacái pucháiba lámpara ibàluèyécawa Dios ípunita, yái icuèrica canánama.

⁵ Aibacaalí iwàwa imànica nalí báawéeri níái pucháibaca, yásí quichái imusúacawa nanùmaliquíse, níái pucháibaca, yá neemápináca macáita nàuwidenáiwá. Càita iwàwacutá yéetácaawa cawinácaalí iwàwéerica imànica nalí báawéeri.

⁶ Níái pucháiba nadèniapíná nachàniwa nabàliacaténá capiráléeri cáli ipíchaná unía yúuwàacawa néenaliipíná idècunitàacá nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliquíse. Nadèni nachàniwa nacái nawènúadacaténá úní irái iyú. Yá náalimá nabànùaca macái íiwitáaná yúuwichàacáisica cáli iwali iyúwata nawàwáaná.

⁷ Néese idécanaami namáalàidaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliquíse, yásí caluéri cuwèesi imusúeripinácaawa utáwi depuúwéeri irìcuíse imànipiná úwicái náipunita. Imawèniadapíná níawa, yásí inúaca nía.

⁸ Yá nachéecami irìapináwa carretera irìcubàa manuúri yàcalé irìcu, Jerusalén iyacàlená, áibanáimi itàacatalécaté Náiwacali cruz iwali. Espíritu Santo imàacaca wáalíacawa Jerusalén iyacàlená mìnánái nàyaca càide iyúwaté Sodoma iyacàlená mìnánáimi iyáanáaté, iyúwa nacái Egipto yàasu cáli néeséeyéi iyáaná.

⁹ Néese máisiba èeri y mediopiná manùbéeyéi wenàiwica macái cáli néeséeyéi naicáidapíná nachéecami irí, níái icàlidèeyéica tàacáisi Dios inùmaliquíse. Càmita nabatàapíná áibanái íbàllaca nía.

¹⁰ Casímáipináca èeri mìnánái iwàwa néetácanáamiwa níái icàlidèeyémica. Casímáica èeri mìnánái iwàwa íná nàapíná nalíwáaca cawèníiri, níacáiná pucháiba profetamica yúuwichàidaca èeri mìnánái.

¹¹ Quéwa másiba èeri y medio idénáami, yásí Dios icáucàidapiná nía àniwa, yásí namichàapiná nabàlùacawa, yá máini cáalupináca èeri mìnánái iicáca níai pucháibaca.

¹² Néese néemàpiná cachàinìiri tàacáisi chènunìiséerica. Yá íimapiná pucháiba irí: “¡Pimichàacuéwa sísaara!” càipiná íimaca nalí. Yásí namichàapináca chènuniré acalé yèewiré nàuwidenái yèewísewa.

¹³ Yáta cáli icusúapináwa máini cachàinìiri iyú Jerusalén iyacàlená néenibàa, yá manùbéeyéi capli náuwàapináwa. Macái néená níai diyéica caplica, abéeri néená yúuwàapináwa. Yá siete mil namanùbaca Jerusalén iyacàlená mìnánái néetápináwa cáli icusúacái iyú. Yá máini cáalupináca wenàiwica iyéeyéica mamáalàacata. Yá nàapiná Dios icàaluíniná yái iyéerica chènuniré.

¹⁴ Yácata pucháibáaná yúuwichàacáisi manuiri yàanèeripináca èeri mìnánái ìwali, quéwa yàanàapiná caquialéta yáara másibáaná yúuwichàacáisca.

La séptima trompeta

¹⁵ Néese sietená ángel ipùliaca yàasu trompetawa, yáté nuémìaca cachàinìiri tàacáisi chènuniré. Yá náimaca:

“Wáiwacali Dios icùapiná macái èeri mìnánái Cristo yáapichawa, yái Cristo Dios imàaquérica icùaca canánama. Yá icùaca macáita càiripináta, èeri càimìiri imáalàawa”, càì náimaca.

¹⁶ Néese veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái yáawinèeyéicawa yàalubái íinatawa Dios íipunita náuwàa nallacawa nanùmáawawa Dios irí nàacaténá icàaluíniná.

¹⁷ Yá náimaca:

“Wàaca piri cayábèeri, pía Wáiwacali Dios cachàinìirica náicha canánama, pía iyéericaté bàaluité, iyéerica nacái siúcade, iyéeripiná càiripináta. Wàaca piri cayábèeri cachàinìicáiná píiwitáise. Pidéca pidàbaca picùaca macáita.

¹⁸ Calúaca píapicha níai èeri mìnánáica, quéwa báawaca piicáca yái namànìirica. Idéca yàanàaca néenáiwaná piùwichàidacatáipináta yéetèeyéimiwa báawéeyéi íiwitáise, piacaténá nacái cawèinìiri nalí, níai íibaidéeyéica píripiná, nía nacái profeta icàlidéeyéica tàacáisi pinùmálicuise, nía nacái píasu wenàiwicaca, nía nacái yèeyéica picàaluíniná, sùmanái nacái, béeyéi nacái. Idéca yàanàaca néenáiwaná pimáalàidacatáipináta macáita cawinácaalí báawéeyéica imànica èeri mìnánái íiwitáise”, càì náimaca.

¹⁹ Néeseté nuicáca Dios yàasu templo chènunìiséeri yàacùacawa, yá naicáca Dios yàasu yàalusi nacáiri templo írìcuírca, yái yàalusica imàaquérica nawàwacali Dios imànicaté wawási israelita yáawirináimi yáapicha icùanápínaté nía. Néese manùba énu icànaca, néemìaca manùba tàacáisi, énu isàna manùba nacái, cáli icusúa nacáiwá, granizo manuínaméeyéi íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli ínatalé nacái.

12

La mujer y el dragón

¹ Néeseté nuicáca manuiri yéenáiwánási nacáiri chènuniré, abéechúa inanái yépuèchúawa èeri icamaláná iyú. Udènìaca quèeri ùabàli yáapíise. Udènìaca nacái corona úiwita ìwaliwa, abéeri corona doce namanùbaca dùlupùta iyaca ìwali.

² Idéerìcùichúacáwa úái inanáica. Yá uícháanica cáiwicáiná ulíni umusúadacaténá iicá èeri.

³ Néese nuicáca áiba wawàsi chènuniré, péemlàcué cayába, nuicáca manuíri màanu quiréeri quéwa. Idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez ichàle imanùbaca nacái. Idèniaca corona íiwita ìwaliwa yáalimáwanama.

⁴ Yái màanu íbàaca manùbéeyéi dùlupùta isìpi iyúwa. Yúucaca nía cáli íinatalépiná. Macái néená níái máisibéeyéica dùlupùtaca, abéeri néená icaláacawa cáli íinatalé. Yái màanuca íbàlùacawa inanáí íipunita. Màanu icùaca iyáacaténá uìri idécanacáita imusúacawa.

⁵ Uái inanáí umusúadaca iicá èeri yái aslali icuèripináca macái èeri mìnanáí cachàiníiri iyú. Néeseta quéwa Dios yeedáca uìri chènuniré, íimáanáca Wáiwacali, yá Dios itéca yàataléwani yàalubái íinataléwa.

⁶ Uái inanáí upiàcawa manacúali yùuculé, chuiri cáli nérépiná, canácatalé wenàiwica. Aléera iyaca ulí ùyacatalépiná, Dios ichùnìericaté ulípiná. Néré nàapiná uyáapináwa mil doscientos sesenta èeripiná.

⁷⁻⁸ Néese nuicáca namànica ùwicái chènuniré. Yái ángel íiwacaliná íipidenéeri Miguel, yáasu ángelnái nacái namànica ùwicái màanu íipunita. Yái màanuca, nía nacái yáasu ángelnáica, namànica ùwicái Miguelnái íipunita, quéwa Miguelnái imawèniadaca nía, íná màanunái càmita quirínama náalimá nàyaca chènuniré.

⁹ Càita náucacani chènuníse yái manuíri màanuca, yái bàaluitéeri àapica íipidenéeri Diablo, íimáanáca “Icháawàidéeri waináwaná ìwali”, íipidenéeri nacái Satanás, íimáanáca “Wàuwidesàiri”, yái ichìwàidéerica macái èeri mìnanáí. Yácata náuquéeri chènuníse cáli íinatalépiná, yáasu ángelnái nacái náucacawa yáapicha chènuníse.

¹⁰ Néese nuémìlaca cachàiníiri tàacáisi chènuníse. Yá íimaca: “Wacuèriná Dios idéca iwasaàca wía. Dios idéca yáasáidaca íiwitáise cachàiníiriwa icùacaténá macáita. Dios imàacapiná Cristo icùaca yáapicha macáita, yái Cristo Dios íbanuèricaté. Idéca Wàuwidesàiri yúucacawa chènuníse, yái icháawàidéerica wéénanáí iináwaná ìwali, icháawàidéerica naináwaná ìwali Wacuèriná Dios irí èeríapinama, táiyápinama nacái, icháawàaca naináwaná ìwali.

¹¹ Wéénanáí nadéca namawèniadaca Wàuwidesàiri neebáidacáiná Cordero itàacái, yái Cordero yéetéericatéwa wáichawalíná, nacàlidacáiná nacái naináwaná ìwaliwa Jesucristo yáasunáica nía, càmicáiná nacái nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha éwita áibanái inùacáaníta nía.

¹² ¡Casímáicué piwáwawa, piacué iyéeyéica chènuniré! ¡Quéwa piacué èeri mìnánáica, máinícué piùwichàapinácawa, yácáiná Diablo icháawàidéerica waináwaná ìwali, idéca iricùacawa chènuníse píatalécué máiníiri calúaca íiwitáise, yáalíacáináwa iyaca irí malééná èeri!” càí námaca.

¹³ Néese yái màanuca yáalíacáináwa náucacaténí chènuníse cáli íinatalé, yá ípiàcawa úami úái inanáí imusúadéechúaca iicá èeri.

¹⁴ Quéwa nàaca ulí pucháiba ùnabápiná manuínaméeyéi úái inanáica, càide iyúwa áwa yàanabái, yéewanápiná úalacawa màanu ícha chuiri cáli nérépiná, canácatalé wenàiwica alé ùyacatalépiná, nàacatalépiná uyáapiná máisiba camuí y medio piná.

¹⁵ Yá màanu imusúadaca úni inùmalicúsewa inanáí yáamiwáisepiná, càide iyúwa inanába, isicùmáidacaténá úa yéesacái iyú, úái inanáica.

¹⁶ Cálita quéwa iyúudàaca úa, yá yàacùacawa inùmasi nacáiri cáli yèewiré iwetúacaténá inanába màanu imusúadéerica inùmalicúsewa.

¹⁷ Néese máini calúaca yái mànuca inanái yáapicha. Yá yàacawa imànicaténá úwi náipunita níái uénibeca áibanái, yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùullaná nía, icàlidéeyéica nacái naináwaná iwaliwa Jesús yàasunáica nía.

13

Los dos monstruos

¹ Néeseté nuicáca màanu ibàlùacawa manuúri úni icàinalená íinata, yá nuicáca cachàiníri cuwèesi caluéri nacái imusúacawa manuúri úniácuíse. Yái cuwèesi idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacái ichàle. Idèniaca corona ichàle iwaliwa yáalimáwanama. Macái íiwita imanùbaca idèniaca íipidenáwa itàaníyéica casaquèeri iyú Dios iwali, icàlidéeyéica Dioscasa yái cuwèesica.

² Yái cuwèesi càiride iyúwa cháwi iicacánáwa. Idèniaca yàabàliwa càide iyúwa sálu yàabàli. Idèniaca nacái inùmawa càide iyúwa león cháwi quíréeri nacáiri. Néese màanu imàacaca íiwitáise cachàiníriwa cuwèesi íri, yéewacaténá caluéri cuwèesi ichùullaca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníri iyú.

³ Abéeri néená níái caluéri cuwèesi íiwitaca idèniaca icháuná báawéeriwa imáaquéericaté íiwita yéetácawa, quéwa chánási ichùnìacawa, yá íiwita icáucàacawa àniwa. Yá macáita èeri mìnánái máini náináidacawa naicáidaca caluéri cuwèesi íri, neebáida nacái càide iyúwa ichùullaná nía.

⁴ Yá wenàiwica nàaca màanu icàaluíniná yácáiná màanu imàacaca caluéri cuwèesi icùaca èeri mìnánái. Nàaca nacái cuwèesi icàaluíniná. Náimaca: “Máini cachàiníri náicha canánama yái caluéri cuwèesica. ¡Canácata yáaliméerica ípéliacani!” còi náimaca.

⁵ Màanu imàaca nacái canùmaséecani, yái caluéri cuwèesica, itàanicaténá casaquèeri iyú Dios iwali. Yá imàacaca cuwèesi ichùullaca èeri mìnánái cachàiníri iyú cuarenta y dos quèeri.

⁶ Cuwèesi itàanica casaquèeri iyú Dios iwali, itàanica nacái báawéeri iyú Dios íipidená iwali, itánica nacái báawéeri iyú Dios iyacàle iwali, nàwali nacái níái iyéeyéica chènuniré.

⁷ Màanu imàaca nacái caluéri cuwèesi imànica úwi Dios yàasu wenàiwicanái íipunita. Yá cuwèesi imawèniadaca nía. Màanu imàacaca cuwèesi ichùullaca macái èeri mìnánái.

⁸ Macái èeri mìnánái nàapiná caluéri cuwèesi icàaluíniná, cawinácaalí càmíyéica idèniaca íipidená ichanèericawa Cordero yàasu cuyàluta írìcu èeri ípìchawáiseté, yái cuyàluta idènièrica náipidená macái wenàiwicaca Cordero yèeyéica icáuca càmíri imáalàawa, yái Cordero nanuéricaté.

⁹ Cáuwíyéicaalícué pía, péemíacué cayába yái tàacáisi nùuméeripinácuéa píri:

¹⁰ “Iwàwacutácaalícué náibàaca pía, yásí náibàacué píawa; iwàwacutácaalícué nanúaca pía espada machete nacáiri iyú, yásí nanúacué pía espada iyúwa”, cáicué nùumaca píri.

Iná iwàwacutácué píideníaca píuwìchànáwa matuìbanáiri iyú, peebáidacué mamáalàacata, píacué Dios yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Néese nuicáca áiba caluéri cuwèesi imusúacawa cáli írìcuíse. Idèniaca pucháiba ichàlewa càide iyúwa oveja ichàle, quéwa itàanírìca càide iyúwa màanu itàaníná.

¹² Idèniaca íiwitáise cachàiníriwa imànicaténá macáita càide iyúwa idàbáanéeri cuwèesi imàníná idècunitàacá iyaca caluéri cuwèesi yáapicha. Yá ichùullaca macáita èeri mìnánái nàaca idàbáanéeri cuwèesi icàaluíniná, yái imichèericawa yéetácáisi íicha.

¹³ Imàni yàcawa nacái madécaná yái càmfírìca áiba idé imànica, ichùullaca nacái quichái yúuwàcawa chènuníse wenàiwicanái iicápiná.

¹⁴ Yái idàbáanéeri caluéri cuwèsi imàacaca pucháibáaná cuwèsi imànica yáapicha yái càmfírìca wenàiwica idé imànica, ichìwáidacaténá èeri mìnánái. Yá pucháibáaná cuwèsi ichùullaca namànica caluéri cuwèsi yéenáíwaná yái idàbáanéerica cuwèsi idènièrica icháunáwa espada machete nacáiri yáami quéwa ìyaca quiríta, cáucani.

¹⁵ Namàacaca pucháibáaná cuwèsi yàaca idàbáanéeri cuwèsi yéenáíwaná icáucapiná. Yá ichàiniadaca yéenáíwanási yéewanápiná itàanica, ichùullacaténá nacái nanúaca macái wenàiwica càmfíyèica yàa icáaluíná, yái idàbáanéerica cuwèsi yéenáíwanáca.

¹⁶ Ichùullaca nacái natànàanápiná cuwèsi yéenáíwaná macái wenàiwica icáapi yéewápuwáise iwali, càmicaalí nacáapi, néese napùdàlicu áibata, macái sùmanái, béeyéi nacái, càasuíyéi nacái, catúlulcanéeyéi nacái, nía nacái yèepuníyèicawa máiwacalináwaca, nía nacái íibaidéeyèica mawèníri iyú áibanái irí.

¹⁷ Iná canáca yáaliméeri iwènìlaca, iwéndàanápiná nacái canácaalí irí yái cuwèsi yéenáíwanáca, yái cuwèsi íipidenáca, càmicaalí íipidená, néese íipidená yàasu número áibata.

¹⁸ Iná iwàwacutá cáalíacáica wía. Péemlàcaalícué càinácaalí íimáaná, yá iwàwacutácué píalíacawa cuwèsi yàasu número iwali, wenàiwica yàasu númerocáináni. Yácata yái númeroca, seiscientos sesenta y seis namanúbaca.

14

El canto de los 144,000

¹ Néeseté, péemiácué cayába, nuicáca Cordero ibàlùacawa Sión yàasu dúli íinata. Nàyaca yáapicha ciento cuarenta y cuatro mil namanúbaca wenàiwica catàneyéi ipùdàlicu Cordero íipidená iyú, Yáaniri Dios íipidená iyú nacái.

² Néese nuémíaca manuiri tàacáisi chènuníseeri càide iyúwa wéemlaná madécaná inanába isàna, càì nacáide iyúwa wéemlaná cachàiníri énu isàna tirírìcaalí, càì nacáide iyúwa wéemlaná madécaná inuèyèica yàasu arpawa namànicaténá música.

³ Yá nacántàaca wàlisài canción yàalubáisi néenibàa, nàacuésemi nacái níai báinúaca cáuyéi ángel, nacuèrinánái yàacuésemi nacái. Canáca áibanái yáaliméeri yéewáidacawa nacántàanápináquèi canciónca, níawamita ciento cuarenta y cuatro mil namanúbaca èeri mìnánái, Dios iwasèeyèica cháì èeri iricúse.

⁴ Níacata càmfíyèica iimá inanái yáapicha. Nàacawa Cordero yáapicha àta alénácaalí yàawa. Níacata Dios iwasèeyèica irípináwa càide iyúwa idàbáanéeri ofrenda èeri mìnánái yèewíse, Cordero irípiná nacái.

⁵ Càmfíyèita cachíwa masacàcáiná náíwítáise.

Los mensajes de los tres ángeles

⁶ Néese nuicáca áiba ángel yáalanícawa cáli iwícaubàa machacànita, idènièri cayábèeri tàacáisi càmfíri imáalàawa icàlidacaténáni èeri mìnánái irí, macái cáli néesèeyéi irí nacái, macái yàawíríca irí nacái, macái wenàiwica itàaníyèica áiba tàacáisi iyú, macái wenàiwica íiwítáaná irí nacái.

⁷ Yá íimaca cachàiníri iyú: “Péebáidacué Dios itàacái. Píacué nacái irí cayábèeri, máinicáinácué mawíénica péenáíwaná Dios icàlidacatáipináta èeri mìnánái iináwaná iwali, yúuwicháidacaténá nía nabáyawaná íwalísewa. Iná

piacué Dios icàaluíná, yái idàbéricaté capìralèeri cáli, yái cálica nacái, puìwéeri úni nacái, úni càmiri puìwa nacái”, càì ímaca.

⁸ Néese áiba ángel yàacawa idàbáanéeri ángel yáamiwáise. Yá ímaca: “Idéca imáalàacawa yái manuírì yàcaléca, Babilonia iyacàlená, idéca imáalàacawa. Babilonia iyacàlená mìnanáimi náalimáidacaté macái cáli néeseyéi namàníinápiná náapicha nabáyawanáwa máini báawéeri”, càì ímaca.

⁹⁻¹⁰ Néese áiba ángel yàacawa náamiwáise. Yá ímaca cachàiníri iyú: “Aibacaalí yàaca caluéri cuwèesi icàaluíná, yéenáwanási icàaluíná nacái, áibanácaalí imàaca natànàaca caluéri cuwèesi ípidená napùdàlicu, nacáapi ìwali áibata, yá Dios yùuwichàidapíná níawa báawanama máini báawéeri yùuwichàacáisi iyú. Dios yùuwichàidapíná níawa quichái ùlèeri béecaná iyú, ípidenéeri azufre, Dios yàasu ángelnái yàacuésemi, Cordero iicápiná nacáíwa.

¹¹ Yái quichái ísilená imichàacawa càiripináta èeri càmiri imáalàawa, yái quichái yùuwichàidéerica nía. Canácatáita nayamáidawa nàuwichàacái íchawa, èeríapi, táiyápi nacái, cawinácaalí yèyéica caluéri cuwèesi icàaluíná, yéenáwanási icàaluíná nacái, nía nacái imàaquéyéica natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ípidená”, càì ímaca.

¹² Iná iwàwacutácué cachàinica píiwitáise, piacué Dios yàasu wenàiwicaca, píideníacaténácué puùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, piacué yeebáidéyéica càide iyúwa Dios ichùllaná, yeebáidéyéica nacái Jesús itàacái.

¹³ Néese nuémíaca áiba tàacáisi chènuníseeri. Yá ímaca nulí: “Pitànàa yái tàacáisi: ‘Casíimáica cawinácaalí yéteyéipínacawa siúcáise yeebáidéyéica mamáalàacata Wáiwacali itàacái’, càì pitànàaca”, ímaca yái tàacáisi. Néese Espíritu Santo ímaca: “¡Básícata, casíimáica nía, nayamáidapínáwa nàuwichàacái íchawa, yácáiná yái cayábérica namàníricaté áibanái irí yàapínacawa náapicha!” càì ímaca yái Espíritu Santoca.

La cosecha de la tierra

¹⁴ Néeseté, péemíacué cayába, nuicácaté cabalèeri acalèe. Yá nuicáca abéeri yáawinéericawa acalèe íinata càiride iyúwa asali iicacánáwa. Idèniaca oroíri corona íiwita ìwaliwa. Idèna nacái macàpucuírì wisuanási yéecuacanéeri.

¹⁵ Yá áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo chènuníseeri íicha, yá imáidaca cachàiníri iyú irí yái yáawinéericawa acalèe íinata. Ímaca irí: “Písiaca píasu wisuanási macàpucuírì iyúwa, peedácaténá ituíná iyacaná. Idéca yàanáaca yàasu èeri weedácaténáni, mísicáináni, yái ituínásica íyéerica cáli íinata”, càì ímaca.

¹⁶ Néese yái yáawinéericawa acalèe íinata isíaca yàasu macàpucuírì wisuanási iyúwa cáli ìwalibàa, yá yeedáca ituínási cáli íicha.

¹⁷ Néese áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo írìcuíse chènuníseeri, idènerica nacái macàpucuírì wisuanási yéecuacanéeri.

¹⁸ Yá áiba ángel yàacawa altar íicha, yái ángel icuérica quichái. Yá imáidaca cachàiníri iyú irí yái ángel idènerica macàpucuírì wisuanási yéecuacanéeri. Yá ímaca irí: “Píwíchùa nía píasu wisuanási macàpucuírì iyúwa, peedá uva iyacaná abéyéeri uva yéetaná íicha íyéerica cáli íinata, quíracáiná níái iyacanáca uvaca”, càì ímaca.

¹⁹ Néese ángel iwíchùaca nía yàasu macàpucuírì wisuanási iyúwa, yá yeedáca uva iyacaná cáli íicha. Yá yúucaca uva iyacaná manuírì yàalusí írìculé napisùacatalépiná uva ituní. Yái yàalusí ímáanáca càicanide iyúwa Dios yàasu yùuwichàacáisi, yùuwichàidacatalépináta báawéyéi wenàiwica.

²⁰ Yá napsùwaca uwa ìyacaná méetàuculé yàcalé ìficha. Yá madécaná iráí imusúacawa yàalusì fìcha. Yáí iráí yéésáidaca àta caballo yàasu freno néenibàa idepuíwaca. Trescientos namanùbaca kilómetros idècuni imusúacawa yàalusì fìchawa yáí iráica.

15

Los ángeles con las siete últimas calamidades

¹ Néeseté nuicáca chènuniré áiba manuírì yéenáíwanási nacáiri icalùadéerica nuicáca: siete namanùbaca ángelnáí idènièyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuírì. Níacata namáalàidáanaca macáita. Idécánami siete namanùbaca yùuwichàacáisi yàanàaca èeri mìnáná ìwali, yásì imáalàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi cháí èeri irìcuírìca.

² Nuicá nacáí càiride iicacánáwa iyúwa manuírì ùni asáiri yáaculé càide iyúwa waicáaná vidrio yéewladéeriwa quicháí yèewi. Nuicáca wenáiwica imawèniadéeyéica caluéri cuwèesi, càmícáiná nàa icàaluíniná, yàasu yéenáíwanási nacáí. Càmita nacáí namàaca natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ìpídená yàasu número. Yá nabàlùacawa idùlepi yáí manuírì ùni asáirica yáaculé, nadèniaca arpa Dios yèerica nalí.

³ Yá nacántàaca Moisés yàasu canción, yáí Dios yàasu wenáiwica ìbaidéericaté Dios irípiná. Nacántàa nacáí Cordero yàasu canción. Yáí canción ìmèerica càì: “¡Máinírì cayábaca macáita yáí pimánírìca càmírìca wadé wamànica, pía Wacuérinà Dios, cachàinírì náicha canánama! Píacata icuèri macáita machacànírì iyú, báisírì iyú nacáí, pía icuèrica macáí cáli néeséeyéi.

⁴ Macáita nàapíná pímiétacanáwa, cáalucáiná naicáca pía. Macáita nacáí nàapíná pírí cayábéeriwa, pía Wáiwacalica. Píacáiná abéerita mabáyawanéeri. Macáí cáli néeséeyéi nàanàapíná píataléwa, yá nàapínáca pícàaluínináwa naicácáiná pícuaca macáita machacànírì iyú”, càì náimaca.

⁵ Néeseté nuicáca yàacùacawa yáí templo ìyéerica chènuniré, yáí templo mabáyawanéeri Dios ìyéerica irìcu.

⁶ Yá siete namanùbaca ángel namusúacawa templo irìcuíse idènièyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuírì. Lino yáawamica nabàle masaquèeri mèlumèluírì nacáí. Nadèniaca nacáí nàwallabàawa cáucuírì cinturón oroírì nàucutalìcubàawa.

⁷ Néese abéeri néená níái báinúaca cáuyéí ángel yàaca náalimáwanama abéechúa bacàa yáawami oroíchúata, níái siete ángelca. Níái bacàa ipuniyéyiwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú, yáí Dios ìyéerica càiripínáta, èeri càmírì irimáalàawa.

⁸ Yáí templo chènuníséerica ipuníacawa ísa iyú, imusuéricawa Dios yàatanáise, yáí Dios ìyéerica icamaláná mèlumèluírì irìcuwa, yáí Dios máinírì cacháinica ìiwitáise. Yá canáca yáaliméeripíná iwàlùacawa templo irìculé àta namáalàacatalétawa níái siete namanùbaca yùuwichàacáisica siete namanùbaca ángel idènièyéica.

16

Las copas del castigo

¹ Néese nuémìlaca cachàinírì tàacáisi templo irìcuíséeri, yáí templo ìyéerica chènuniré. Yá ìmaca nalí níái siete namanùbaca ángelca: “Píacuéwa, pícasáaca

yùuwichàacáisi cáli ínatalé, yái Dios yàasu yùuwichàacáisi ìyéerica siete namanùbaca bacàa irìcu”, càì íimaca nalí.

² Iná idàbàanéeri ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa cáli iwéré. Yá cacháunáca èeri mìnánáì idènièyèica caluéri cuwèesi yéenáiwaná napùdàlìcu, macái wenàiwica yèyèica cuwèesi yàasu yéenáiwaná icàaluíniná. Báawéeri cháunási imusúacawa nàwallise, yásaca imànica nasàni.

³ Néese pucháibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa manuírì úni yáaculé. Yá macái manuírì úni ichacamàacawa yéetáními íiranámi iyú. Yá macáita néetácawa ìyéeyèica manuírì úni yáaculé.

⁴ Néese máisibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa macái inanába yáaculé, macái úni yáaculé nacái, úni imusúcatáiseacawa cáli irìcuíse. Yá nachacamàacawa iráí iyú.

⁵ Néese nuémìaca ángel yái icuèrica úni, íimaca Dios irí:
“Pidéca piùwichàidaca nía machacànìrì iyú, pía Dios mabáyawanéerica, ìyéerica siùcade, ìyéerica nacái bàaluité. Cayábacata piùwichàidaca nía.

⁶ Nadéca nanúaca píasu wenàiwica, píasu profetanái nacái. Siùca pidéca píaca nàirapíná iráí. Cayábacata piùwichàidaca nía càì, néetácáténáwa, nanúacáináté píasu wenàiwica”, íimaca.

⁷ Néese nuémìaca nacái áiba tàacáisi altar irìcuíseeri, yá íimaca: “¡Báisícata, Wacuèriná Dios, cachàinìrì náicha canánama! ¡Pidéca pímaníca càide iyúwaté píimáná! ¡Yácata nabáyawaná iwèni! ¡Pidéca piùwichàidaca nía machacànìrì iyú!” càì íimaca.

⁸ Néese báinúacáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa èeri ìwali. Yá yèepùacawa máiní ùuléerica yái èeri icamalánáca. Yá èeri icamalánáca yeemáca wenàiwica càide iyúwa quichái yeemáná wía.

⁹ Yá wenàiwicanái yeemácawa ùuléeri iyú báawanama, yá nacuísa náichawa Dios báawéeri iyú, yái Dios ibànuèrica nàwali yùuwichàacáisi, càmita nacái nawènúada náiwitáiseewa neebáidáanápíná càide iyúwa Dios ichùullaná nía.

¹⁰ Néese cinconá ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa caluéri cuwèesi yàalubái ínatalé. Yá catáca èeri, caluéri cuwèesi yàasu cáli icuacataléca wenàiwica. Néese yàasu wenàiwica naamíadaca nanènewa yùuwichàacáisi iyú.

¹¹ Nacúsaca Dios báawéeri iyú, yái Dios chènuníseerica yùuwichàidacáiná nía cáiwírì iyú, cháunási iyú nacái. Càmita nacái nawènúada náiwitáiseewa nabáyawaná íchawa.

¹² Néese seisná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa manuírì inanába yáaculé ípidenéeri Eufrates. Yá chuica yái inanába yéewacáténá nachàbacawa chuírì cáli ínatabàa, níara icuèyèica cáli ìyéerica èeri imusúcatáiseewa.

¹³ Néeseté nuicáca máisiba demonio casaquèeyéí íiwitáise. Abéeri demonio imusúacawa máanu inùmalicuíse, áiba demonio imusúacawa caluéri cuwèesi inùmalicuíse, áiba demonio nacái imusúacawa cachìwéeri iwicùlidéeri inùmalicuíse. Níái demonio casaquèeyéí íiwitáise càiyéide iyúwa balùta iicacánáwa.

¹⁴ Demoniocáiná nía yáaliméeyèica imànica yái càmirica wenàiwica yáalimá imànica. Néese demonionái nàacawa macái èeri mìnánáì icuèrinánáì yàatalé, nàwacáidacáténá nacuèrinánáì namànnínápíná ùwicái Dios ípunita áibaalípíná Dios yàasu èeripíná máinìrì caiyéinináca, yái Dios cachàinírica náicha canánama.

¹⁵ Wáiwacali íimaca walí: “Péemìacué cayába, nùapínácawa néese àniwa ísicúasiwata càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmicatáipínáta wenàiwicanái

icùa nùanàaca. Casímáica iwàwa cawinácaalí icuèrica nùanàanápíná, íbaidéeri nacái nulípiná àta nùanàacataléta, ipíchaná íbáiniacawa nuwéré íbáyawaná ìwalísewa”, còi ímaca Wáiwacalí.

¹⁶ Néese demonio casaquèeyéica íiwitáise nàwacáidaca macái èeri mìnáná icuèrináná alé ípidenácataléca Armagedón hebreo itàacái iyú.

¹⁷ Néese sietená ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa cáuli irìcubàa. Yá nuémíaca cachàiníri tàacáisi imusúacawa chènuníseeri templo irìcuíse yàalubáisi yèewíse. Yá ímaca: “¡Yácata imanùbaca!” còi ímaca.

¹⁸ Néese énu icànaca mèlumèluíri iyú, nuémíaca nacái manùba tàacáisi, casànaca nacái énu madécaná. Yá cáli icusúaca nacáíwa máini cachàiníri iyú, máini cachàiníri náicha macái cáli icusúacái waiquérica cháí èeri irìcu.

¹⁹ Néese manuírí yàcalé iseríaca yèewiwa máisibawaca, cálicáiná yàacùacawa cáli icusúacái iyú. Yá namáalàacawa níái yàcaléca macái cáli ínatéeyéica iyaca. Néese Dios iwàwalica manuírí yàcalé Babilonia, yúuwichàidacaténáni manuísíwata.

²⁰ Macái iwàwata nasawíacawa manuírí úni yáaculé. Manuínaméeyéi dúli nacái namáalàacawa canánama.

²¹ Granizo yúuwàa nacáíwa chènuníse wenàiwica ìwali, yái granizo manuínaméeyéi íba nacáiyéi cuarenta namanùbaca kilonaméeri cawàwaná imíaca, àta wenàiwicaná ícusacataléta íchawa Dios báawéeri iyú, ìwalíse yái yúuwichàacáisica granizo yúuwèericawa nàwali, máinicáiná báawacani.

17

Condenación de la gran prostituta

¹ Néeseté nuicáca abéeri néená níái siete namanùbaca ángel idènièyéica siete namanùbaca bacàa. Yá ímaca nulí: “Aquialé, núsáidaca piicá yúuwichàacáisi yàanèripínáca ùwali úái íiméechúaca manùbéeyéi asianá yáapicha plata ìwalínápíná yáawinéechúacawa manùbéeyéi úni inàniacubàa.

² Macái cáli icuèrináná cháí èeri irìcuíyéica nadéca naimáca úapicha nàacawéeyéi íchawa. Níá nacái èeri mìnáná nadéca nacàmaca ùasu ìracalésí ipuíri iyú, umàaquérica nalí naimácaténá úapicha”, ímaca nulí.

³ Néese yái ángel itéca núa manacúali yúuculé, caináwàiri, canácatalé wenàiwica. Yá nuicáca inaná yáawinéechúawa quíiréeri cuwèsi íinata. Cuwèsi ípidená madécaná ichanàacawa cuwèsi ìwalíse, yái ípidená ímérica “Dioscata núa”. Idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez nacái namanùbaca íchàle.

⁴ Uái inanáica udèniaca ubàlewa capíralesíwéeri íicacánáwa, quíiréeri nacái. Udèniaca nacái madécaná tülüquíchi, oroíri, cawèníchúá íba nacái, cawèníchúá perla nacái. Udèniaca nacái bacàa ucáapirícuwa, abéechúá bacàa oro yáawamíchúá ipuniéechúawa iyú ubáyawaná umáníríca manuísíwata Dios íiquérica máini báawéeri iyú, yái uimánáca manùbéeyéi yáapicha casaquèeri iyú ùacaténá cuwáiná yéenáíwaná icàaluíná, níái ídoloca.

⁵ Udèniaca uípidenáwa íbàacanáta upùdàlicuwa: “Manuírí Babilonia íyacàlená, úái náatúaca macái inaná íiméeyéica asianá yáapicha plata ìwalínápíná, náatúaca nacái macái èeri mìnánáica imàníyéica íbáyawanáwa nàacaténá cuwáiná icàaluíná, níái ídoloca”, còi ímáanáca yái uípidenáca.

⁶ Yáté nuicáca ucàmaca úái inanáica uíracáiná náiranámi, níái Dios yàasu wenàiwicamica, náiranámi nacái níái nanuényéica neebáidacáiná Jesús itàacái.

Nudécánámi nuicáca úa, yá máini nuínáidacawa manuísiwata nuicáidaca ulí, càmicáináté núaliáwa càinácaalí iimáaná yái yéenáiwánási nacáirica.

7 Néese ángel íimaca nulí: “¿Cána yéewa máini cáulenáca píchani? Yáca numàacapiná píaliácauwéera càinácaalí iimáaná, úái inanáica, càinácaalí iimáaná nacái yái caluéri cuwèesi itéerica úa, idènièrica siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacái ichàle.

8 Yái caluéri cuwèesi píiquéerica iyacaté, quéwa càmliri iya siuca. Néese imusúapináwa depuúwéeri utáwi irìcuíse, néesecáwa imáalàapináwa. Eeri mìnánái yáapiná caluéri cuwèesi icàaluínináwa, macáita canéeyéica íipidená ichanáacawa cuyáluta iricu èeri ipichawáiseté, yái cuyáluta idènièrica náipidená macái wenàiwicaca Dios yéeyéica ícauca càmliri imáalàawa. Quéwa èeri mìnánái máiniripiná cayábaca naicáca yái caluéri cuwèesi iyéerica bàaluité, néese yéetátéwa, quéwa yéepuèripináwa cáuca àniwa.

9 “Siucade péemiácué cayába, píacué cáaliacáyéica, píaliacaténácuéwa càinácaalí iimáaná: Níái siete namanùbaca íiwitaca íimáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca dúli, inanái yáawinéechúacawa íinata.

10 Íimáanáca càicanide iyúwa nacái siete namanùbaca nacuèrinánái icuèyéica wenàiwica néenibàa. Cinco namanùbaca nacuèrinánái nadéca nacaláacawa, yá nadéca néetácawa. Abéeri néená icúaca wenàiwica siuca. Aiba yàanàapináwa icúaténá wenàiwica. Quéwa yàanàapinácaalí, yá icúapiná wenàiwica maléená èeri.

11 Yái caluéri cuwèesica iyaca bàaluité, néese yéetátéwa, yácata ochonáca nacuèrinásàiri, quéwa abéeri néenàcáni, níái siete namanùbacaca, yá nacái imáalàapináwa.

12 “Níái diez namanùbaca ichàle píiquéeyéica íimáanáca càicanide iyúwa diez namanùbaca nacuèrinánái càmiyécáwa idàba icúaca wenàiwica. Quéwa nactuápiná níawa maléená èeriwa yáapicha yái caluéri cuwèesica.

13 Yá abédanamata náiwitáise níái diez namanùbaca nacuèrinánái náibaidáanápiná caluéri cuwèesi irí, namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, namàacáanápiná nacái caluéri cuwèesi icúaca nàasu cáli néeséeyéi.

14 Yá namànipiná ùwicái Cordero íipunitawa quéwa Cordero imawèniadapiná níawa, cachàinírícáináni náicha canánama èeri mìnánái icuèrinánáica. Níacáiná nacái Cordero yáapichéeyéica, Cordero idéca imáidaca nía, idéca nacái yeedáca nía yàasu wenàiwicapináwa, nadéca nacái neebáidaca itàacái éwita nàuwichàacáanitawa”, càí íimaca nulí yái ángelca.

15 Yái ángel íimaca nulí àniwa: “Pidéca píicáca úái iiméechúaca manùbéeyéi asianái yáapicha plata íwalinápiná, yáawinéechúawa manuínáméeyéi úni inàniacubàa. Níái manuínáméeyéi úni íimáanáca càicanide iyúwa macái íiwitáaná wenàiwica namanùbaca, macái cáli néeséeyéi nacái, macái wenàiwica itàanfyéica áiba tàacáisi iyú nacái cháí èeri irìcuýéica.

16 Níái diez namanùbaca ichàle píiquéeyéica, íimáanáca càicanide iyúwa nacuèrinánái iyéeyéica caluéri cuwèesi yáapicha. Máini báawaca naicápiná úái iiméechúaca asianái yáapicha plata íwalinápiná. Yá nàucaca úa abéechúata, mabàleta. Néese nayáapiná uinámi, yá neemápiná uchéecami quichái iyú.

17 Dioscáiná idéca imàacaca náináidacawa namàlinápiná càide iyúwa iwàwáaná namànica, íná níái diez namanùbaca icuèyéica cáliquí, abédanamapináta náiwitáise náapichawáaca neebáidáanápiná caluéri cuwèesi itàacái, namàacáanápiná nacái icúaca nàasu cáli néeséeyéi, àta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Dios icàlidáanáté.

¹⁸ Uái inanái piquéechúaca, yácata manuiri yàcaléca ichùulièrica macái cáli icuèrinánái”, còi ímaca nulí yái ángelca.

18

La caída de Babilonia

¹ Néseté àniwa nuicáca áiba ángel iricùacawa chènuníse. Yá cachàinírica íiwitáise. Cáli icànaca iyú yái ángel icamaláná cayábéerica.

² Yá ímaca máini cachàiníri iyú:

“¡Idéca imáalàacawa yái manuiri yàcalémica Babilonia iyacàlená, idéca imáalàacawa! ¡Yá demonionái iyaca néenibàa! ¡Macái íwitáaná báawéeyéi demonio icùacani yái yàcalémica! ¡Macái íwitáaná báawéeyéi màsibèe, casaquèeyéi cùipira nacái nadéca namànica nabànawa néenibàa, namùlubé nacáwa!

³ Níacáiná macái èeri mìnánái nadéca nacàmaca ùasu ìracalési ipuiri iyú, imàaqueéchúaca yáawawa nalí naimácaténá úapicha. Níái icuèyéica cáli canánama cháí èeri iricuíyéica nadéca naimáca úapicha, úái càmíichúaca náinusíwa. Nía nacái cacharreroca cháí èeri iricuíyéica nadéca càasuca nía úapicha, ùyacáiná máini càasuiri iyú umànicaténá ubáyawanáwa máléquéeri iyú”, còi ímaca.

⁴ Néese nuémíaca áiba tàacáisi chènuníseeri. Yá ímaca:

“Pimusúacuéwa yàcalé íicha, píacué cáininéeyéica nuicáca, ipíchanácué pimànica píbayawanáwa úapicha, ipíchanácué nacái nùuwichàidaca píá úapicha.

⁵ Máinícáiná manuírca ubáyawaná, íná iwàwacutá Dios yùuwichàidaca úa. Dios yáalíacawa íwali, yái ubáyawanáca.

⁶ Piùwichàida úa íwalise yái báawéerica umànírca áibanái írí, yá piùwichàida úa cachàiníri iyú pucháiba yàwiriéicatái yáwanái íicha yái báawéerica umànírca áibanái írí.

⁷ Càide iyúwa cachàiníná uicáca úawawa, uedáaná nacái ulíwa macái cawèníri, càita nacái piùwichàida úa, pimàaca uícháaníca. Uumacáiná uwàwalicúsewa: ‘Núacata icuèchúaca macái wenàiwica. Canácatáita nuícháaníwa càide iyúwa maníríchúami íicháaníná’, úumaca uínáidacawa ulíwa.

⁸ Iná yéewa abé èeri iricu yàanàpiná ùwali yái ùuwichàanápínacawa, yásí uícháanícawa umáapicawa, yá uetápiná nacáíwa. Néese uemápinácawa quichái iyú macáita, cachàinicáiná Wacuèriná Dios íiwitáise, yái yùuwichàidèeripínaca úa”, ímaca.

⁹ Néese níái icuèyéica cáliquéi, íiméeyéica úapicha càmíichúaca náinusíwa, níái iyéeyéicaté càasuiri iyú úapicha, yá náicháanípiná cáiwíri iyú ùwali, naicáciná uemámicawa.

¹⁰ Yá nabàlùapínacawa déeculé uícha, cáalucáiná naicáca ùuwichàanácawa. Yá náimaca nalíwáaca:

“¡Catúlécánaca waicáca pía, pía yàcalé manuírca Babilonia, yái yàcaléca cachàinírca! Aquialénamata abé hora iricu, Dios idéca yùuwichàidaca pía”, càipíná náimaca.

¹¹ Nía nacái cacharreroca cháí èeri iricuíyéica, náicháanípiná nacái ùwali. Yá máini achúmaca nawàwa nacái càmícáiná quirínama wenàiwica iwènì náicha náasu natéerica.

¹² Natécaté néré oro, quírameníri plata nacái, cawèníyéi íba nacái, perla nacái, cayábéeri wáluma líno nacái, wáluma capíralesíwéeri íicacánáwa nacái, wáluma seda nacái, quíréeri nacái, macái íwitáaná àicu pumèníri isàni

nacái, macái wawàsi nacái namàníríca marfil imànicaná, macái wawàsi nacái namàníríca cawènírí àicu imànicaná, bronce imànicaná nacái, hierro imànicaná nacái, cawènírí ìba mármol imànicaná nacái.

¹³ Natécaté nacái canela, casànírí nacái, incienso pumènírí isàni nacái, pumènírí mirra nacái, perfume nacái, uva ituní ipuúri nacái, séenási nacái, cayábéeri harina nacái, trigo ituíná nacái. Natécaté nawéndacaténá nacái napíranáíwa pacá, oveja nacái, caballo nacái, carro nacái, wenàiwicanáí nacái nawéndacaténá nía yàcalé mìnánáí írí.

¹⁴ Cacharreronáí náimapiná yàcalé írí:

“¡Canáca pírí ìyacanási cawèníríca, caséericaté piyáaca! ¡Idéca yúucacawa píicha càiripináta piasu cawènírí yàacàsica, macáí piasu cayábéeri wáluma nacáí! ¡Canácatáita pianàa nía àniwa!” náimaca.

¹⁵ Níái iwéndeyécaté càiri wawàsi yàcalé mìnánáí írí, yeedéyécaté nacái nalíwa plata yàcalé mìnánáí íicha, nabàlùapináwa déeculé yàcalémi íicha, cáalucáiná naicáca yàcalémi yúuwichàanáwa. Yá náicháanípíná cachàinírí iyú, máini achúmaca nawàwa.

¹⁶ Yá náimapiná nalíwáaca:

“¡Catúlécanáca waicáca yái manuírí yàcalémica! Yàcalé mìnánáimi nadèniacaté nabàlewa cayábéeri lino, wáluma capíralesíwéeri íicacánáwa nacáí, quíréeri nacáí. Cachílanáca nía nacáí oro iyú, cawènírí ìba iyú nacáí, perla iyú nacáí.

¹⁷ ¡Yá abéerícuíseta, abéeri minuto írìcu, idéca imáalàacawa macáita nàasumi cawèníríca!” náimaca.

Macáita idèniyéica nave lancha nacáiri, nía nacáí cacharreroca yèeyéicawa nave írìcu, nía nacáí íbaidéyéica nave írìcu, yèeyéicawa manuírí úni yáacubàa, nabàlùapináwa déeculé yàcalémi íicha.

¹⁸ Naicápiná yàcalémi íisalená imichàacawa yàcalémi íicha, yásí náimaca náicháaníca cachàinírí iyú: “¡Canácata áiba manuírí yàcalé càide iyúwa yái yàcalé cayábéeriquéi!” náimaca.

¹⁹ Yá namutuápiná cáli ichùmalé náiwita ínatabàawa, càide iyúwa náiwitáise ìyáaná máincáiná achúmaca nawàwa. Yá náicháanípínáca cachàinírí nasàna iyúwa. Yá náima:

“¡Catúlécanáca waicáca yái yàcalé manuíríca! Yàcalé yàasu cawènírími iyú nadéca càasuca namànicá níawawa, níái idèniyéica yàasu nawewa lancha nacáiri manuírí úni yáacubàa. Aquialénamata abéeri hora írìcu idéca imáalàacawa macáí yái yàcalémica”, náimaca.

²⁰ Quéwa casímáicué piwàwa yàcalémi ìwali, piacué ìyèeyéica chènuniré, piacué nacáí Dios yàasu wenàiwicaca, piacué nacáí apóstolca, piacué nacáí profetaca, icàlidéyéica tàacáisi Dios inùmaliçúse. Casímáicué piwàwa Dioscáiná idéca yúuwichàidaca yái yàcalémica ìwalíse macáita yái báawéerica umànírícatécué pírí.

²¹ Néese nuicáca áiba cachàinírí ángel imichàidaca manuírí ìba macàpucuírí. Yá manuíca yái íbaca càide iyúwa manuírí ìba nàulànápiná iyú trigo ituíná. Néese ángel yúucaca yái manuírí íbaca manuírí úni yáaculé. Yá íimaca:

“Càita nacáí piúcapináca, pimáalàacawa ráunamáita, pía yàcalé manuíríca Babilonia iyacàlená. Yá canáca náalímáaná nèepua nàanáca pía àniwa.

²² Càmita nacáí néemiápiná nasàna piasu calle írìcubàa, níái inuéyéica sànasi arpa iyú, nía nacáí icánteyéica, nía nacáí ipùliyéica íwa, trompeta

nacái. Canáca nacái íbaidéeyéi néenibàa canácáiná náibaidéeripiná. Càmita nacái nàulùapiná ituínási.

²³ Càmita napucúadapiná lámpara néenibàawa. Càmita nacái namànipiná matrimonio, máinícáináte cachàiníri naicáca níawawa níái yàcalémi yàasu cacharreroca, nía nacái yàcalé mìnánáimi naméeràidacaté canánama èeri mìnáná Dios ícha nàasu màliacáisi iyúwa.

²⁴ Nanúacaté Dios yàasunái profetamica icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise, nía nacái Dios yàasu wenàiwicamica, nía nacái canánama nanuéyéicaté neebáidacáiná Dios itàacái, cháí èeri írìcu”, ímaca yái ángelca.

19

¹ Néeseté àniwa nuémìaca cachàiníri tàacáisi nacáiri, càide iyúwa wéemlaná manùbéeyéi wenàiwica itàacái iyéeyéica chènuniré. Yá náimaca cachàiníri iyú: “¡Aleluya! Wàacué Wacuèriná Dios írìwa cayábéeri Dioscáiná idéca iwasaaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, wàacué icàaluíniná, máini cachàiníri íiwitáise Wacuèriná Diosca.

² Yácáiná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica machacàníri iyú. Idéca yùuwichàidaca úái inanái íiméechúacaté aslanái yáapicha plata ìwalínápiná, úái iwènúadéechúacaté macái èeri mìnáná íiwitáise namànicaténá báawéeri naimácáináte úapicha càmíchúaca náinusíwa. Dios idéca imáalàidaca úa unúacáináte wenàiwica íbaidéeyéica Dios írìpiná”, náimaca.

³ Néese náimaca àniwa:

“¡Aleluya! Wàacué Dios írì cayábéeri. Yái uísalená imichàacawa càiripináta, èeri càmíri imáalàawa”, náimaca.

⁴ Néese níái veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáica, nía nacái báinúaca cáuyéi ángel náuwa nallacawa nanumáawawa Dios ípunita nàacaténá icàaluíniná, yái yáawinéericawa yàalubái íinatawa. Yá náimaca: “¡Báisíta, amén! ¡Aleluya, wàacué Dios írì cayábéeri!” náimaca.

⁵ Néese nuémìaca cachàiníri tàacáisi yàalubáisi néeséeri. Yá ímaca:

“¡Placué írì cayábéeri, yái Wacuèriná Diosca, macáitacué pía íbaidéeyéica írìpiná, píacué nacái yèeyéica Dios icàaluíniná, píacué sùmanái, béeyéi nacái canánama!” càì ímaca.

La fiesta de las bodas del Cordero

⁶ Néese nuémìaca nacái áiba tàacáisi nacáiri càide iyúwa wéemlaná madécaná wenàiwica imáidáaná, càide iyúwa nacái wéemlaná manùbéeri màladàca isàna, càide iyúwa nacái wéemlaná casànéeyéi énu manuýéi tiríricaalí. Yá náimaca:

“¡Aleluya, wàacué cayábéeri Wacuèriná Dios cachàiníri írìwa, yái cachàinírìca náicha canánama, idàbacáiná icùaca macáita!

⁷ Yá casímáicué wía, wayanídacuéwa manuísíwata. Wàacué Dios írì cayábéeri. Idéca Cordero yéenáiwana yàanàca yeedácatáipináta írìwa yàacawéetúapínáwa. Uái yàacawéetúapíná udéca uchùnìaca úawawa.

⁸ Idéca imàacaca ùwalica ubàlewa cayábéeri lino, masaquèeri nacái, mèlumèluíri nacái. Yái cayábéeri wáluma lino ímáanáca càicanide iyúwa yái cayábéerica Dios yàasu wenàiwicanái imànírìca”, càì náimaca.

⁹ Néese ángel ímaca nulí: “Pitànàani: ‘Casímáica níái wenàiwicaca Dios imáidéeyéica Cordero yàasu matrimonio nérépiná, yeedápinácaalí írìwa yàacawéetúapínáwa’, càì pitànàacani”, ímaca nulí. Néese ímaca nulí àniwa:

“Yái tàacáisi nucàlidéerica pirí, báisíri tàacáisicani Dios inùmaliçuíséerica”, ímaca nulí.

¹⁰ Yá nubàlùacawa nùlulù ipùata iyúwa ángel irí nùacaténá icàaluíniná, quéwa ángel ímaca nulí: “Picá pimàni càì. Nùacata íbaidéeri Dios irípiná càide iyúwa pía, nía nacái péenánái icàlidéeyéica mamáalàacata naináwaná ìwaliwa Jesús yáasunáica nía. Pía Dios icàaluíniná”, ímaca nulí. Yácáiná Espíritu Santo imàaquéericaté profetanái icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuíse, yácata Espíritu imàaquéerica Jesús yáasu wenàiwica icàlidaca iináwaná ìwali.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Néeseté nuicáca capiraléeri cáli yàacùacanéerica chènuníise, Dios iyacàle nacái, yá péemiácué cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yái wenàiwica yáawinéericawa caballo íinata, yácata Wáiwacali, ípidenéeri Cayábéeri íiwitáise, Machiwéeri nacái. Machacàníiri iyú yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica, imànica nacái náipunita ùwicái.

¹² Yá mèlumèluri ituí càide iyúwa waicáaná quichái ipèrù. Idèniaca madécaná corona íiwita ìwaliwa. Idèniaca ípidenáwa ìwaliwa, quéwa abéerita Wáiwacali yáaliáwa cainácaalí íimáná yái ípidenáca.

¹³ Wáiwacali ináawani idéca yáapúacawa írái yáaculé, yá idèniaca ípidenáwa, Dios itàacái.

¹⁴ Chènuníiséeyéi úwi nàacawa yáamiwáise. Nadèniaca nabàlewa cayábéeri wáluma lino cabalèeri, masaquèeri nacái. Nàacawa náalimáwanama cabalèeri caballo íinata.

¹⁵ Wáiwacali yùuwichàidapíná èeri mìnánái itàacái cachàiníiri iyúwa, macái cáli néeséeyéi càmíyéica yeebáida itàacái. Yùuwichàidapíná níawa cachàiníiri iyú. Yá imáalàidapíná wenàiwica imàníyéica íbáyawanáwa máiníiri báawaca Dios iicáca, yái Dios cachàiníríca náicha canánama. Imáalàidapíná níawa càide iyúwa wenàiwica íbawàidacaalí uva iyacaná ípisùacaténá uva ituní.

¹⁶ Idèniaca ípidenáwa ináawani ìwaliwa, icuuchuí ìwaliwa nacái: “Nacuèrinásàiri, níái macái cáli icuèrinánáica. Náiwacali nacái níái macái èeri mìnánái íiwacanánáica”.

¹⁷⁻¹⁸ Néese nuicáca áiba ángel íbaluèericawa èeri ituí írìcu. Yá ímaca cachàiníiri iyú wáchulinái irí yáalaníyéicawa chènunibàa: “Caquialécué, píwacáidáyacacuéwa píyáacaténácué píyáacaléwa cadénama yái yàacási Dios ichùnièripinácué pirí. Píyáacaténácué píyáacaléwa nainámi níái ichùlìyèyèicaté wenàiwica, nía nacái úwi íiwacanánáimica, nía nacái wenàiwicanáimi cachàiníyéica, nía nacái caballomica, nía nacái yèeyéimicawa caballomi íinata, nía nacái macái wenàiwicamica, nía nacái íbaidéeyéimica mawèníiri iyú áibanái irí, nía nacái yèepuníyèimicawa máiwacalíyèimica, nía nacái sùmanáimica, béeyéimica nacái”, càì ímaca yái ángelca wáchulinái irí.

¹⁹ Néese nuicáca yái caluéri cuwèesi, nía nacái ichùlìyèyèica èeri mìnánái. Nuicá nacái náapicha nàasu úwinái íwacáidáyacuèyèicawa namànicaténá ùwicái Wáiwacali ípunita yái yáawinéericawa cabalèeri caballo íinata, náipunita nacái yáasu úwinái yèeyéicawa yáapicha chènuníise.

²⁰ Yá náibàaca caluéri cuwèesi. Náibàaca nacái cachíwéeri iwicùlidéerica, imàníríca yái càmíríca wenàiwica idé imànica idècunitàacá iyaca caluéri cuwèesi yáapicha, ichiwáidacaténá wenàiwica imàaquéeyéica nachanàidaca caluéri cuwèesi ípidená nàwali, nía nacái yèeyéica cuwèesi yéenáíwaná icàaluíniná. Yá náucaca caluéri cuwèesi quichái írìculé icáuca yáapichatawa, yáasu cachíwéeri iwicùlidéeri yáapichawa manuéri quichái írìculé, yára

manuíri yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata cachàiníri azufre iyú, càiripinéerita iyaca.

²¹ Néese yái Wáiwacali yáawinéericawa caballo íinata inúaca cuwèsi yàasu úwináimi macáita. Inúaca nía itàacái iyúwa imusuéricawa inùmalcuise. Yá macáita wáchuli nayáaca nayáacaléwa cadénama úwinái ichéecami yéetéeyéimicawa àta cadécataléta níai wáchulica.

20

Los mil años

¹ Néeseté nuicáca ángel iricúacawa chènuníse. Idèniaca llave icáapi iricuwa yàacuèripiná iyú depuúwéeri utàwi inùma. Idèniaca nacái manuíri cadena icáapi iricuwa.

² Néese ángel íibàaca màanu, yái bàaluitéeri àpica, idèniérica íipidenáwa cà: Diablo, íimáanáca “Icháwàidéeri waináwaná íwali”, Satanás nacái, íimáanáca “Wáuwidesàiri”. Angel idacúaca màanu cadena iyú mil camuú piná.

³ Néese ángel yúucaca màanu depuúwéeri utàwi iriculé. Yá ángel íbàllaca utàwi inùma. Íbàllaca utàwi inùma cachàiníri iyú màanu iwicáu àta imáalàacatalétawa yái mil camuúca, ipíchaná màanu ichìwáidaca èeri mìnanaí. Néese mil camuú idénámi, yá iwàwacutápiná nawasàaca màanu àniwa maléena éeripináta.

⁴ Néese nuicáca madécaná yàalubáisi. Níai yáawinéeyéicawa yàalubáisi íinata nacúapiná wenáiwica nàuwichàidacaténá cawinácaalí imàniyéica íbáyawanáwa. Nuicá nacái wenáiwica yéetéeyéimicawa nawichuèyéicaté ícha íiuita nacàlidacáinaté Jesús íináwaná íwali, nacàlidaca nacái Dios itàacái áibanái irí. Càmiyéicaté yàa caluéri cuwèsi icáaluíniná, yàasu yéenáiwánási nacái. Càmitaté namàaca áibanái nachanàidaca caluéri cuwèsi íipidená napùdàlicu, nacáapi íwali áiba. Yá nèepùapináwa cáuca àniwa, yá nacúapiná wenáiwicanái Cristo yáapicha mil camuúpiná.

⁵⁻⁶ Yácata idàbàanéeri namichàanácawa. Casímáica nía, mabáyawanéeyéica nía nacái, níai imichèeyéipinácawa yéetácáisi ícha idàbàanéerica namichàanácawa. Yá machàinica náicha yáara pucháibáaná yéetácáisica. Sacerdotepináca níawa íibaidéeyéica Dios irípiná, Cristo irí nacái. Yá nacúapiná wenáiwicanái Cristo yáapicha mil camuúpiná. Quéwa áibanái yéetéeyéimicawa càmitàacá namichàapináwa yéetácáisi ícha àta imáalàacatalétawa yái mil camuúca.

Derrota del diablo

⁷ Néese mil camuú idénámi, yásí ángelnái namusúadapiná Satanás iricúise yái nadacúacataléceni.

⁸ Yá imusúapináwa ichìwáidacaténá macái èeri mìnanaí, nía nacái íipidenéeyéica Gog, Magog nacái. Yá iwacáidapiná nía namànicaténá ùwicái. Chínamápináca níai úwica càide iyúwa càina itúiná.

⁹ Yá nàapináwa namanúbaca iyúwa chínamáinama níai úwica, Israel yàasu cáli ínatale, yá nabàlùapináwa itéesebàa yái Dios yàasu wenáiwica iyacáleca, yái yàcalé cáininéerica Dios iicáca. Néeseta quéwa Dios íbànùapiná quichái chènuníse, yásí yeemáca macáita níai úwinámica.

¹⁰ Néese Diablo, yái Satanás íchàwàidéerica waináwaná íwali, yái ichìwáidéerica wenáiwica, Dios yúucapináni quichái iriculé, yáara manuíri yàawa nacáirica ipucuéricawa iyaca mamáalàacata cachàiníri azufre iyú, alé iyacatalépináca yái caluéri cuwèesica, yá nacái yàasu cachìwéeri iwicùlidéerica.

Yá nàuwichàapináwa càiripináta èeríapinama, táiyápinama nacái, èeri càmfiri imáalàawa.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Néeseté nuicáca manuírí yàalubáisi cabalèeri. Nuicá nacái yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata. Yá cáliquí, yá nacái capíralèeri cáli chènuníseericawa nachalíacawa, yá canáca nía quirínama, Dios imáalàidacáiná nía, yái Dios yáawinéericawa yàalubáisi íinata.

¹² Néese nuicá níai yéetéeyéimicawa canánama, níai manuínaméyéica, nía nacái púubéeyéica. Yá nabàlùacawa yàalubáisi íipunita. Néese cuyàluta nàacùacawa. Yàacùacawa nacái áiba cuyàluta idènièrica wenàiwicanái íipidená idènièyéica icáucawa càmfiri imáalàawa. Néese icàlidaca naináwaná iwali níai yéetéeyéimicawa, càide iyúwa nalééná cuyàluta irícuíse naináwaná, càinácaalítè namàníná idècunitàacá cáuca nía.

¹³ Macáí Macáíwa yéetéeyéicátewa manuírí úni yáaculé namusúacawa úni yáacuíse, yá nabàlùacawa Dios íipunita. Macáita nacái yéetéeyéimiwa nàanàaca yéetácáisi íicha, càliculli íicha nacái, síisáanácaalítè néetácawa. Yá icàlidapíná naináwaná iwali canánama càinácaalítè namàníná idècunitàacá cáuca nía.

¹⁴ Néese yúucaca yéetácáisi quichái irículé; yúucaca infierno quichái irículé nacái, yái infierno báawéeyéimi íiwitáise yúuwichàacatalécawa. Yúucaca nía quichái irículé, yái manuírí yàawa nacáirica ipucuéricawa iyaca mamáalàacata quichái iyú. Yácata pucháibáaná yéetácáisica, yái manuírí yàawa nacáirica ipucuéricawa quichái iyú càiripinéerita iyaca.

¹⁵ Yá macáita wenàiwica canéeyéica íipidená ichanàacawa cuyàluta irícu, yásí yúucaca nía quichái irículé, yái manuírí yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata quichái iyú, canácáiná náipidená cuyàluta irícu, yái cuyàluta idènièrica wenàiwicanái íipidená idènièyéica icáucawa càmfiri imáalàawa.

21

El cielo nuevo y la tierra nueva

¹ Néeseté, núa Juan, nuicáca wàlisài capíralèeri cáli, nuicá nacái wàlisài cháí cáli, imáalàapinácáináwa yáara idàbáanérimica capíralèeri cálica, cháí idàbáanérimica cálica nacái. Canácata quéwa manuírí úni.

² Néese nuicáca mabáyawanéeri yàcalé, yái wàlisài Jerusaléncia. Iricùacawa chènuníse Dios yàatanáise. Cayábéerica yái yàcaléca Dios ichùnièrica cayába. Cayábéeri íicacánáwa càiride iyúwa inanái íicacánáwa udécanáami ùwalica ubàle cawèníriwa ùacawéeri irípináwa, ipíchawáise umànica matrimonio yáapicha.

³⁻⁴ Néeseté nuémíaca cachàiníri tàacáisi Dios yàalubái irícuíséeri, yái yàalubáisi Dios yáawinacatáicawa, icùacaténá canánama. Yá càí íimaca: “Péemíaca cayábani, siùcáise Dios iyaca èeri mìnánái yáapicha. Yèepunípináwa náapicha, icùapiná nacái níawa. Dioscata yàacawéeridapíná nía, Nacuèrinápiná nacáicani. Dios itunúapíná náicha natuyáa macáita. Canáca yéetácáisi néré. Càmfiyéipíná íicháani néenibàa. Càmita achúma nawàwa. Canáca cáiwíiri yácáiná idéca imáalàacawa càiripináta canánama yáara quéchéerimicaté iyaca”, íimaca nulí.

⁵ Néese Dios, yái yáawinéericawa manuírí yàalubáisi íinata, icùacaténá canánama, íimaca: “Péemíaca cayába, numànica nùyaca macáita wàlisàita àniwa”, íimaca. Néese íima nulí àniwa: “Pitànàacani, càide iyúwa nùumáaná píri, báisírícáiná nutàacáica íná píalimá peebáidacani”, íimaca nulí yái Diosca.

⁶ Yá íimaca nulí nutànàacaténá tàacáisi: “Nudéca numáalàidaca numànicani. Núcata yái iyéericaté èeri ipíchawáiseté, núcata nacái yái namáalàidáaná

canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Cawinácaalí macàléerica iwàwa, nùaca lirawa úni yèeri icáuca càmlíri imáalàawa, mawèníri iyú quéwa nùaca lírani”, ímaca nulí nutànàcaténáni.

⁷ Yá ímaca nulí àniwa yái Diosca: “Cawinácaalí imawèníadéeyéica báawéeri, nùaca nalí macáita yái cawènírica mawèníri iyú, níai nuénibeca. Nùacata nacuèrinápináwa. Níacata nuénibepiná nacáwa”, ímaca nulí nutànàcaténáni.

⁸ Néese ímaca nulí àniwa yái Diosca: “Quéwa cawinácaalí níai càmlíyéica yeebáida nutàacái cáalucáiná nàuwichàacawa nulípiná, nía nacái iwènúadéeyéica nuícha íiwitáisewa, nía nacái càmlíyéica yeebáida nutàacái, nía nacái casaquèeyéica íiwitáise, nía nacái inuèyéica wenàiwica meedá, nía nacái íiméeyéica áiba yáapicha càmlíchúaca náinusíwa, càmlíríca nacái nanírísíwa, nía nacái camàliquèeyéica, nía nacái yèeyéica idolo cuwáiná yéenáiwáná icàaluíná, nía nacái macáita cachíwéeyéica, iwàwacutápiná nàacawa manuúri quichái írículé yái manuúri yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata azufre iyú, máiníri ùleca, càiripinéerita iyaca. Yái quichái ípidenéeri ‘Pucháiba yàawiríeri yéetácásica’”, ímaca nulí yái Diosca.

La nueva Jerusalén

⁹ Néeseté áiba ángel yàanàaca nùatalé, abéeri néená níai siete namanùbaca ángelca idènièyecaté siete namanùbaca bacàa ipuniéyécawa iyú yái siete namanùbaca yùuwichàacáisi Dios ibànuèripináca namáalàidáaná canánama yùuwichàacásica cháí èeri írícúrica. Yái ángel ímaca nulí: “Aquialé, núsáidacaténá piicá úara Cordero yàacawétúapináca”, ímaca nulí yái ángelca.

¹⁰ Néese Espíritu Santo imàacaca nuicáca ángel itéca núa, yéenáiwánási nacáiri iyúta quéwa, alé chènuníri dúli ínatalé. Néese ángel yáasáida nuicáca Cordero yàacawétúa, yái cayábéeri yácalé mabáyawanéerica, ípidenéeri Jerusalén, írícúericawa chènuníise Dios yàatanáise.

¹¹ Yái yàcaléca mèlumèlúricani Dios icamaláná iyú. Mèlumèlúri càide iyúwa cawèníri íba cabalèeri ípidenéeri jaspe, cuniéri quéwa iyúwa cayábéeri vidrio.

¹² Yái yàcalé idènlaca itéesewa iwáináwa chènuníríca, manuúri nacái. Yái iwáiná idènlaca doce namanùbaca inùmawa. Macái inùmata abéeri ángel íbálùaca icuacani. Macái inùmata náipidená ichanàacawa doce namanùbaca yàawíríca Israel itaquénáinámica.

¹³ Nuicáca máisiba inùma iwáiná ìwali este iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca norte iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca sur iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca oeste iwérecata.

¹⁴ Yái yàcalé iwáiná doce namanùbaca íba yáapíiseyéi náalimáwanama náipidená ichanàacawa níai doce namanùbaca apóstol yèepuníyecatéwa Cordero yáapicha.

¹⁵ Yái ángel itáníríca núapicha idènlaca oroíri metro yáalimáidacaténá yàcalé, íbàlàí néeséeri iwáiná nacái, inùma nacái.

¹⁶ Yái yàcaléca abédanaméerita íbàlàí icáalaca. Néese ángel yáalimáidaca metro iyúni yái yàcaléca. Dos mil doscientos namanùbaca kilómetros icáalaca, càita nacái icáalaca ichènunica, càita nacái icàcumàa icáalaca. Abédanamata icáalaca yái yàcaléca.

¹⁷ Néese ángel yáalimáidaca iwáiná yàcalé itéeséerica. Sesenta y cinco namanùbaca metros ichènunica càide iyúwa èeri mìnáná yáalimáidáaná wawàsi.

¹⁸ Yái iwáináca yáawami cabalèeri íba cawèníri ípidenéerica jaspe. Yái yàcaléca yáawami orota càide iyúwa masaquèeri vidrio.

19-20 Doce namanùbaca manuínaméeyéi ìba iwáiná yáapfise. Iba imanùbaca ichanèrica ìwali abéeri ìiwitáaná cawèníri ìba: jaspe, cabalèeri ìba; zafiro, capiralèeri, cuniéri ìba; ágata, capiralèeri erúamàwaca, samànéeri ìba; esmeralda, ipulèerisíwa, cuniéri ìba; ónice, éwéeri, samànéeri ìba; cornalina, quíiréeri, cuniéri ìba; crisólito, éwéeri, cuniéri ìba; berilo, ipulèeri, cuniéri ìba; topacio, éwéeri, cuniéri ìba; crisoprasa, éwaca nacáiri, samànéeri ìba; jacinto, chubènaméeri, cuniéri ìba; amatista, capiralesíwéeri, cuniéri ìba;

21 Níái yàcalé inùmaca doce namanùbaca yáawami perlata, cabalèeri ìba cawènírica. Inùma imanùbaca imàníri abéeri perla ícha, iwáiná inùmapiná. Yái yàcalé yàasu manuíri carretera yáawami orota, cuniéri vidrio nacáiri.

22 Canácata templo yàcalé ìricu nasutácaalupináca Dios ícha. Yàcalé imanuícata nàaca Dios icàaluíniná, yái cachàinírica náicha canánama, nàaca Cordero icàaluíniná nacái.

23 Càmita iwàwacutá èeri icànaca yàcalé ìwali, quèeri nacái, icànacáiná ìwali yái Dios, Cordero nacái nacamalánáca.

24 Macái cáli néeséeyéi yèepunícawa yàcalé icamalá ìricu. Wenàiwica ìiwacanánái natéca nàasu cawèníriwa yàcalé ìriculé.

25 Yàcalé inùmaca canánama canácatáita ìbàliwa èeríapi. Canáca catá néré.

26 Natéeripiná nàasu cawèníriwa néré yàcalériculé, níái macái èeri mìnánái càasuíyéica.

27 Quéwa báawéeyéi ìiwitáise canácatáita yéewaná nawàlùacawa néré. Caw-ínacaalí ìiméeyéica áiba yáapicha càmirica nanírisíwa, càmişúaca nacái náinusíwa, nía nacái cachíwéeyéica, canácata yéewanápiná nawàlùacawa néré. Níawamita idènièyéica ìipidenáwa ichanàacawa Cordero yàasu cuyàluta ìricu, yái cuyàluta idènièrica náipidená canánama níái Dios yéeyéica icáuca càmiri imáalàawa.

22

1 Néeseté ángel yáasáida nuicáca masaquèeri inanába, yèeri wacáuca càmiri imáalàawa. Asáiri yáaculé manuísíwata càide iyúwa waicáaná vidrio. Yái inanába imusúacawa Dios yàalubái yèewíise, yái yáawinacatáicawa Cordero yáapicha, nacùacaténá canánama.

2 Yái inanába iwatácawa bamuchúamibàa yàcalé yàasu manuíri carretera yèewibàa. Aicu nabàlùacawa carretera idùlepibàa, càita nacái abéemàawáise nabàlùata nacáiwa néenibàa. Yái àicuca, yácata yèerica wacáuca càmiri imáalàawa. Idèniaca iyacanáwa, doce yáawíríwa yàaca iyacanáwa macái camúta. Quéeri imanùbaca cayacanácani. Yái àicu ìbáináca cayábéeri dabéca ichùnièrica macái èeri mìnánái.

3 Yàcalé ìricu, canácatáita ìya wawàsi Dios ìiquéerica iyúwa báawéeri. Dios, Cordero yáapicha, ìipidenéerica Jesucristo, nacùapiná èeri mìnánái néenibàa. Nàasu wenàiwicanái yàaca nacàaluíniná.

4 Naicáwa Dios inàni néréwa. Nadèniápiná Dios ìipidená napùdàlicuwa.

5 Canáca néré catèeriwa. Níái ìyèeyéipináca néenibàawa càmita iwàwacutá napucúadaca lámpara, càmita nacái iwàwacutá èeri icànaca nàwali. Wáiwacali Diosta icànápiná nàwali. Nacùapiná macáita Dios yáapicha càiripináta, èeri càmiri imáalàawa.

La venida de Jesucristo está cerca

6 Néeseté ángel ìimaca nulí: “Báisiricata yái tàacásica, íná yéewa píalimá peebáidacani macái piwàwalicúsewa. Yá nacái Wáiwacali Dios, yái

imàaquéerica profetanái icàlidaca tàacáisi inùmaliçuise, idéca ibànùaca yàasu ángelwa yáasáidacaténá yàasu wenàiwicanái irí cànácaalí ichàbáanápínáwa mesúnamáita”, ímaca nulí yái ángelca.

7 Wáiwacali ímaca wali: “¡Péemiacué cayábani, nùanàpiná mesúnamáita! ¡Casímáica nawàwa cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacásica Juan itànèrica cuyàluta iricu, yái icàlidéerica cànácaalí ichàbáanápínáwa!” còi ímaca yái Wáiwacalica.

8 Núa Juan, núacata yái yéemièrica, iiquéerica nacái macáita yái tàacásica. Idécánáami nuémíacani, nuicácani nacái yái wawàsica, yá nubàlùacawa nùlulù ipùata iyúwa ángel irí nùacaténá icàaluíniná, yái yáasáidéerica nulí yái tàacásica.

9 Quéwa ángel ímaca nulí: “Picá pimàni còi. Núacata piacawéeriná íbaidéerica Dios irípiná piápicha, péenánái yáapicha nacái níai profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise, náapicha nacái níai yeebáidéeyéica tàacáisi pitànèrica cháí cuyàluta iricu. Píaca abéerita Dios icàaluíniná”, ímaca nulí.

10 Néese ímaca nulí àniwa: “Picá píbàani áibanái ícha yái tàacáisi pitànèrica cháí cuyàluta iricu, icàlidéerica cànácaalí ichàbáanápínáwa, mawiénicáiná yái èerica”, ímaca.

11 Cawinácaalí imàníyeyéica íbáyawanáwa, nía nacái casaquèeyéica íiwitáise, iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa nabáyawaná íchwawa caquialéta. Cawinácaalí nacái cayábeyéica íiwitáise iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata, nía nacái masaquèeyéica íiwitáise iwàwacutá nèepunicawa mamáalàacata mabáyawanéeri iyú”, ímaca.

12-13 Wáiwacali ímaca wali: “¡Péemiacué cayábani, nùanàpiná mesúnamáita! Yási nutéca cawèníri, yá nacái yùuwichàacásica numàaquéeripínáca macáita wenàiwica irí náalimáwanama càide iyúwa imanúicanama nadéca namànica cayábéeri, báawéeri áibata. Núacata yái iyéericaté èeri ipíchawáiseté; núacata nacái yái namáalàidáaná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Núacata yái idàbéericaté macáita, imáalàidéeripíná nacáiwa macáita”, ímaca.

14 Casímáica cawinácaalí masaquèeyéica imànica íiwitáisewa báawéeri ícha yéewacaténá nayáaca nayáacaléwa yái àicu iyacaná yèerica nacáuca càmíri imáalàawa, yéewanápiná nacái nawàlùacawa iwáiná inùma iricubàa wàlisài Jerusalén iyacàléná iriculé.

15 Déeculé yàcalé ícha nàyaca níara casaquèeyéica íiwitáise, nía nacái camàliqueeyéica, nía nacái iiméeyéica áiba yáapicha càmíchúaca náimusíwa, càmíríca nacái nanírísiwa, nía nacái inuèyeyéica wenàiwica meedá, nía nacái yèeyéica ídolo cuwáiná yéenáiwana icàaluíniná, macáita nía nacái casímáiyeyéica íchíwáidaca áibanái wenàiwica.

16 “Núa, Jesús, nudéca nubànùaca nùasu ángelwa icàlidacaténácué piri yái tàacásica, nalípiná macáita yeebáidéeyéica nutàacái, iwacáidayaquèeyéicawa yàcalé imanùbaca. Núacata yái rey David itaquérínámica. Núacata nacái idàbéeripínáca Dios yàasu èeri máini cayábéeri càiride iyúwa mèlumèluíri dùlupùta ichanèericawa mèlumèluwaca mapísáisiwata èeri imanùbaca”, ímaca yái Jesúsca.

17 Yái Espírítu Santo, úa nacái Cordero yàacawéetúapíná náimaca Jesús irí: “¡Aqualé!” còi náimaca Jesús irí. Macáitacué pía yéemièyeyéica yái tàacásica, “¡Aqualé!” còi píimacué Jesús irí. Macáitacué pía nacái iwàwéeyéica icáuacawa càmíri imáalàawa, aqualécué, peedácué piriwani mawèníri iyú, càide iyúwa macaléeyéi iwàwa iwàwáaná íiraca úni.

¹⁸ Yá nùalàacué pía cachàiníri iyú macáitacué pía yéemièyéica yái tàacáisi Juan itànèrica cháí cuyàluta irìcu, icàlidéerica càinácaalí ichàbáanápínáwa. Aibacaalí itùculhada néeni áiba tàacáisi àniwa, Dios yùuwichàidapíná yái wenàiwica yùuwichàacáisi iyú, yái yùuwichàacáisi Juan itànèrica ìwali cháí cuyàluta irìcu.

¹⁹ Aibacaalí yúucaca tàacáisi cuyàluta irìcuíseta yái icàlidéerica càinácaalí ichàbáanápínáwa, càmita Dios imàaca iyáaca iyáacaléwa àicu ìyacaná yèeri wacáuca càníri imáalàawa, càmita nacái Dios imàaca ìyaca mabáyawanéeri yácalé irìcu, yái àicuca, yái yácaléca nacái waléeyéica ìwali cháí cuyàlutaca irìcu.

²⁰ Yái Wáiwacali Jesús icàlidéerica walíni yái tàacáisica ímaca: “Báisíta, nùanàapíná mesúnamáita”, càí ímaca yái Wáiwacalica.

Néseté núumaca: “Báisíta, amén. ¡Aqúialé, Wáiwacali Jesús!” càí núumaca.

²¹ Nusutácué Wáiwacali Jesús ícha pírípínácué imánínápínácué pírí cayábéeri.